MAMÜ GALÈRIA

A MAMŰ GALÉRIA
sok szeretettel meghívja Önt és barátait

a Budapesten élő MAMŰ tagok

BUDAPEST KOKTÉL

című kiállítására.

Megnyitó: 2003. január 24., péntek este 19 óra

Kurátor: **Krizbai Sándor**

A kiállítás megtekinthető február 4-éig minden szerdán és pénteken 17-19 óra között,
valamint telefonos bejelentkezés alapján a 06-30-492-3705 telefonszámon.

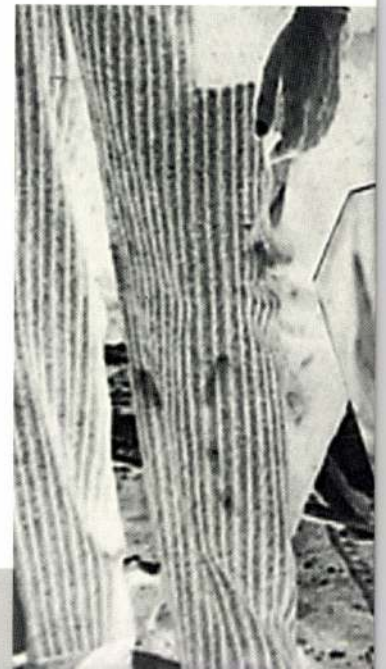

SOCIETY MAMŰ TÁRSASÁG
1071 Budapest, Damjanich u. 39.
Lejárat a Murányi utcából
Információ: 06-30-492-3705
Fax: 343-4909, e-mail: ma-mu@freemail.hu

Támogatók:
Nemzeti Kulturális Alapprogram,
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, Fővárosi Önkormányzat Kulturális Bizottsága,
Erzsébetvárosi Önkormányzat

MANAJLÓ Tivadar (1910-1978)
(Fedák)

Balla 1994 40-45. ll

Manaki Péter

čtvos.

1642. N. várad. II. ik ciehmester.

Kecskeméti W. Péter szabadító levelén.

Rassai nuvrem.

Manaki Péter

ötvös

Nagyvárad. 1642. al-
chémester

M 434 l.

Maneskovics Bálint

l.

Novák IV. 64. l

113 l.

Carlo Carrà: *Cavalli.*

alon)

AZ ÜVEG MŰVÉSZE, Mánczos József üvegtervező 35 éves munkásságának legszebb alkotásait állították ki a Guszev utcai üvegipari mintateremben. Nagy sikere van a képünkön látható szépvonalú üvegvázának *(MTI Foto — Kácsor László felvétele)*

NÉPSZAVA
Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

mind
pen
gásna
tik

—
nek
rakt
a
men

gyárból, mert annyi a szabálytalanság, és emberfeletti munkát végeztetnek velünk, rendkívül alacsony bérért...

— És mit szólnak ehhez a gyár, illetve a szakszervezeti bizottság vezetői?

— *Nem törődik velünk senki, hiába fordulunk akárhova* — fakad ki *Kohári József*, szitkot szórva a gyári szakszervezeti bizottságra, amely szerinte csak arra jó, hogy beszedje a tagdíjakat és lebeszélje a munkásokat jogos kéréseikről.

— Mégis miben jut kifejezésre ez?

— *Abban, hogy nem veszik figyelembe a raktári dolgozók leterhelését... egy ember 30—34 ezer kilót mozgat meg óraverőn történik...*

— *Meg aztán* — egészítette ki társa — *egészségtelen körülmények között dolgozva, jóval kevesebben végezzük a korábbinál is több és nehezebb fizikai munkát, mint amilyen létszám elő van írva... Papíron megvan ugyan* — korrigálta magát —, *csakhogy három—négy ember nem végez termelőmunkát, s helyettük is mi dolgozunk, ugyanazért a pénzért...*

— Azt mondják meg végre, hogy milyen választ adott a szakszervezeti bizottság panaszukra?

— *Semmilyent* — vetették oda lemondóan, s kérték, hogy menjünk el a gyárba és győződjünk meg a valóságról.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Mánczos József

NÉPSZAVA
1963 DEC 5

AZ ÜVEGIPARI BEMUTATÓ TEREMBEN (V., Guszev u. 11.) szerdán kiállítás nyílt Mánczos József üvegtervező művésznek, a salgótarjáni öblösüveggyár mérnökének alkotásaiból. A kiállítás december 14-ig naponta 10-től 5 óráig tekinthető meg.

alkoholszaga, tehát az
igazmondás reményében

Mánczos József

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296. 188-307

MAGYAR NEMZET

1963 DEC 5.

Mánczos József üvegtervező művész kiállítása előtt nyílt meg az Üvegipari Bemutatóteremben, a Guszev utca 11. szám alatt. A kiállítás december 14-ig tart nyitva.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁD

Mánczos József

196 CKT 26

1021

Aquamarin váza

Eszembe jut az arca, amikor a Karancs Szállóban nemrég átvette a Madách-plakettet, miközben nézem a falragaszt: 75 éves az Öblösüveggyár Salgótarjánban.

Az Iparművészeti Főiskolát 1928-ban végezte el. Nem Nógrád, Gömör vármegye a szűkebb hazája. Mégis ez a vidék lett az otthona.

— Exportra 1930-ban kezdtek termelni a magyarországi üveggyárak, akkor ismerkedtem meg az üveggel. Különben bútortervező szakot végeztem. De úgy alakult az életem, hogy az üvegtől lett elválaszthatatlan — mondotta egyszer

Mánczos József,
Munkácsy-díjas
üvegtervező.

Magyarországon ő volt az első magyar tervező.

— Bécsi gyárba hívtak 1933-ban, de itthon lebeszéltek.

Aztán arról beszélt, hogy bejárta Németország, Ausztria, Csehszlovákia, Olaszország földjét, Hamburgban, Velencében megnézte a tengert. És természetesen — az üveget.

— Egészen tág ez az iroda — jegyeztem meg akkor, utazásaira, tapasztalataira célozva.

— Nem szűk — válaszolta.

Egy aquamarin váza állt az asztalon.

Most a falragaszról olvasom, a jubileumi ünnepségre gazdag programot állítottak össze. Üvegkiállítás is lesz. Keresem majd a vázát.

(tóth)

filharmonikus zenekar felvé-
törpe. — 13.20: Kodály: Pün-
érdekes emberek. Sárköz. —
Kettőtől—hatig... A Petőfi
0: Cigánydalok, csárdások. —
): Lehár-operettekből. — 19.30:
: Budapesti Zenei Hetek 1967.
ányok 1967. — 22.00: Népszerű

8.10—9.20: Iskola-tévé. — 9.25:
zámú közellenség. — 11.05: Is-
— 13.40—16.25: Iskola-tévé. —
: Hírek. — 18.05: Évi terv. A
18.20: Hajrá egyedül! — 18.35:
— 19.15: Mai vendégünk: Mi-
et Baráti Társaság elnöke. —
aszó. — 20.00: TV-Híradó. —
gyarul beszélő francia film. —
híradó, 2. kiadás. — 22.20: Pe-
lem a VIII. osztályban.

MŰSORA: 17.05: Filmhíradó.
TV-Híradó. — 19.35: Látogatás
n.

tételre, időre van még szük-
ség, hogy ezek az elvek hússá-
vérré váljanak, vagyis gépe-
zetekké, amelyek felfogják a
betegről nyert információkat
— fantasztikus emlékezőké-
pességű számítógépek prog-
ramjaivá, valamint egyéb ké-
szülékekké, amelyek majd a
fizika és a kémia eszközei-
vel hatnak a szervezetre.

Nem fogom megélni. Nem
is volnék alkalmas erre. Bu-
ta, képzetlen vagyok.

Mennyire kellene ez most.
Szasa fiatal, csak néhány
óráig kellene kitartania, né-
hány napig, és minden rend-
ben volna. A billentyű bizo-
nyára kitart. Igazán élhetne!

Látom a homályos üvegen
át, hogy valaki az ajtóm elé

könnyebb. Senki sem veheti
le rólam azt, ami rám nehe-
zedik.

— Milyen ügyben?

— Azt mondja, személyes
ügy.

— Nekem nincsenek szemé-
lyes ügyeim.

— Az ő személyes ügye.

No persze. Lassan jár az
eszem. Nyilván nem szerelmi
légyottra jön hozzám...' In-
kább valószínű, hogy az az,
akinek a levél szól. A felesé-
ge tehát ott ül az egyik ka-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Mánczos József
NÓGRÁD
„parm."

1021

A salgótarjáni művészeti héten nagysikerű kiállításon mutatkoztak be az Öblösüveggyár iparművészei. A megyei József Attila művelődési központ üvegcsarnokában mintegy háromezren tekintették meg a kiállított üvegtárgyakat. A kiállítás alkalmával a városi tanács díszoklevéllel tüntette ki és tárgyjutalommal jutalmazta az üvegtervező iparművészeket. Képünkön: Varga Gyula, az Öblösüveggyár igazgatójának társaságában a kitüntetett művészek, Mánczos József Munkácsy-díjas, Várady Jánosné, Takács Géza és Erdei Sándor

Kálmán népi zenekara játszik, Jászladányi József éneke 9.00: Harsan a kürtszó! — 9.43: Bemutatjuk új fúvósfelvételeket. — 10.10: Zenekari muzsika. — 11.00: Régi naplók nyomán — 11.25: Szokolay Sándor: Vízimesék. — 11.35: Kórusok és hangszerszólók. — 12.15: Cár és ács. — 13.00: A világgazdaság híreiből. 13.05: Budapest kulturális programjából. — 13.06: Klasszikus költők versei. — 13.22: Sárosi Katalin és Vico Torriani éneke Slava Kunst zenekara játszik. — 14.01: Rosa Ponselle Verdi trubadúr c. operájából énekel. — 14.15: A Magyar Rádió és Televízió gyermekkórusa Kodály műveiből énekel. — 14.24: A kutatóballon nyomában — és más érdekességek. — 14.44: Muzsikáló fiatalok. — 15.15: Robert Casadesus Ravel-műveket zongorázik. — 15.49: Zárt tárgyalás. — 16.49: Új kórusfelvételeinkből. — 16.58: Hallgatóink figyelmébe! — 17.05: Afrikai kérdőjelek. — 17.20: Holnap közvetítjük... — 17.40: Elisabeth Schwarzkopf Mozart-áriákat énekel. — 18.00: Hétköznapok. — 18.28: Könnyűzenei híradó. — 18.58: Hallgatóink figyelmébe! — 19.30: A Szabó család. — 20.00: Népzenei magazin. — 20.40: A Magyar Rádió és Televízió eszrádzenekara játszik. — 21.05: GONDOLAT. A Rádió irodalmi lapja. — 21.45: Tánczene. — 22.20: A jazz világa. Olasz kiadás. — 22.49: Éjszakai műszak. — 22.59: Wagner: Lohengrin. — 23.19: Könnyűzene. — 0.10: Debussy: Szonáta.

PETŐFI RÁDIÓ: 10.00: Schubert—Berté: Három a kislány. — 12.21: Házunk tája. — 12.41: Dallal-tánccal a világ körül. — 13.20: Haydn: D-dúr (Óra) szimfónia. — 13.47: Vízállásjelentés. — 14.00: Kettőtől hatig... A Petőfi rádió zenés délutánja. — 18.10: Hanglemezgyűjtők húszperce. — 18.30: A történelem tanúi. Veres Péter. — 18.58: Verbunkosok, nóták. — 19.35: Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagytermét. — kb. 22.00: Operettrészletek. — 22.23: Könyvtár az iskolában. — 22.38: Szervánszky Endre: II. vonósnégyes.

A TELEVÍZIÓ MŰSORA: 8.05—11.45: Iskolatévé. — 13.10: Iskolatévé. — 17.58: Műsorismertetés. — 18.00: Hírek. — 18.05: Reklámműsor. — 18.15: Száz kérdés — száz felelet. — 18.40: Radar. Fiatalok érdekvédelmi műsora. — 19.00: Esti mese. — 19.15: Zalának dél-hajlata... Dokumentumfilm Göcsejről. — 19.35: Volpone, avagy a pénz komédiája. Komédia két részben. A Kecskeméti Katona József Színház előadása felvételről. — a szünetben: kb. 20.55: Tv-Híradó. — 22.40: Tv-Híradó — 2. kiadás.

Miller brit munkáspárti képviselő, az Európa Tanács

Támadás a békeharcosok ellen

WASHINGTON

Az amerikai képviselőház hírhedt Amerika-ellenes Tevékenységet Vizsgáló Bizottsága kedden kezdi meg a tárgyalását az augusztusi véres chicagói eseményekről. A bizottság eljárást akar indítani azok ellen a baloldali és békeharcos szervezetek és személyiségek ellen, akik a demokrata párt konvenciója idején tüntetéseket szerveztek Chicagóban, ugyanakkor azonban nem akarja kivizsgálni a brutális rendőrattak körülményeit.

A bizottsági ülések jóformán a nyilvánosság kizárásával kerülnek sorra: csupán azok juthatnak be egy-egy ülésre, akik előzőleg a képviselőktől kapnak erre engedélyt.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Márton József
NÓGRÁD

1965 AUG 17

1021

TÁGULÓ HORIZONT

Ma már elég gyakran kapunk olyan választ az üzemekből, gyárakból, ha valamelyik vezető beosztásban dolgozót keressük, hogy külföldön van, 5—10, vagy 15 nap mulva érkezik vissza.

Nemrég Antal Gyula az Acélárugyár igazgatója 10 napos üzletszerző körutat tett Ausztriában, és Nyugat-Németországban. Tapasztalatait 37 oldalon összegezi „Úti jelentés a hideghengerműi és huzalműi fejlesztés ügyében" címmel. A gyár főmérnöke Ürmössy László pár hónappal ezelőtt Egyiptomban ismerkedett meg a konkurensek áruival, vásárlók igényeivel, valamint a lehetőségekkel. Pár perccel ezelőtt kaptunk egy telefonjelentést: Tóth József, ugyanennek a gyárnak a termelési osztályvezetője a két hetes Szovjetunió-beli tapasztalatairól egy egész délelőtt tanácskozott a gyár főmérnökével.

Az Öblösüveggyár igazgatója a Német Demokratikus Köztársaságban volt tanulmányúton, Márczos József, Munkácsy-díjas iparművész ugyancsak az Öblösüveggyár dolgozója, Csehszlovákiában és Olaszországban, tervezőtársa, Prukner Gizella pedig Csehszlovákiában szerzett gazdag tapasztalatokat vérbő ötleteket az újvonalú, modern üveggyártást illetően. Fényes Gyula, Nagy Sándor és Bakos Péter bányamérnökök pedig Lengyelországban, Piast és Thorez bányáiban, gyakorlatban ismerkedtek meg a szénsavgáz betörés elleni védekezés módszereivel.

Örömmel mondhatjuk, hogy ez a folyamat egyre bővül, egyre több szakember ismerkedik meg más országok technikai kulturáltságával, eredményeivel, amelynek során bővül látóköre, és egyre jobban érzékeli: mi meddig jutottunk, hogyan használtuk ki lehetőségeinket, melyek azok a területek, amelyeken sürgősen előbbre kell jutni. Mert az ilyen utazások csak akkor hasznosak, ha valamit hoznak is a népgazdaság kasszájába. Az Öblösüveggyár esetében modern, jól eladható üvegárukat eredményezett, az acélgyári utazásoknál a bálaösszekötőszalag minőségének megjavítását, a hideghengerművi kiegészítő berendezések megvásárlását.

Külföldön járt szakembereink nagy tettvággyal, ügybuzgalommal térnek vissza, s folytatják napi munkájukat. A tapasztalatok birtokában, a konkrét feladatokon túl, olyan távlatokat is kialakítanak, amelyek jól szolgálják a jövő fejlődését, áruikkal pedig újabb barátokat, ismerősöket szereznek hazánknak. Ezentúl legtöbbjük egy-egy baráti beszélgetést, eszmecsere, vagy elménybeszámoló keretében megosztja tudását kollégáival. Ez a módszer hasznosnak bizonyult atekintetben, hogy ahol szükséges felkerestük, másutt tápláljuk, vagy magas fokra hevítsük a műszakiakban az érdeklődés tüzét, a napi munkájukhoz nélkülözhetetlen új műszaki ismeretek iránt.

Igaz, ma még csak a legjobbak részesülnek az ilyen kitüntetésben, s azok közül is csak kevesen. De azt is el kell mondani, hogy megyénk gyárai, üzemei sok segítséget kapnak e tekintetben a velük kapcsolatban álló külkereskedelmi vállalatoktól, ahol ma már új szelek fújdogálnak. Bélai Árpád a METALIMPEX vezérigazgató helyettese egyik beszélgetésünk során így nyilatkozott: a külföldi utazásra szánt pénz jelentős részét a műszakiaknak adjuk. Nem sajnáljuk tőlük, mert tapasztalatokból tudjuk, hogy megéri. Hadd hallják első kézből mit kér, mit kifogásol a vevő.

Így ötvöződik az egyéni és a társadalmi érdek, így tágul a látóhatár, válik napi gyakorlattá az a felismerés, hogy távlatok nélkül ma már nem lehet jól vezetni, irányítani.

Venesz Károly

mállapot
ben

nap estig 32

földes övezethez, amelyre a tilalom vonatkozik.

A veterán újságíró szerint a négernegyed azokra a német városokra emlékeztet, amelyeket a második világháború alatt szőnyeg bombázás pusztított el. „Csak a bombatölcsérek hiányoznak" — írja.

Johnson elnök vasárnap újabb nyilatkozatot tett közzé a Los Angeles-i helyzetről. Élesen elítélte az erőszakos cselekményeket, de kénytelen volt rámutatni, hogy az Egyesült Államoknak szét kell zúznia azokat az igazságtalan körülményeket, amelyekből a mostani kilengések származnak".

---

támadás

nokság épületét —
lőtérre

vonalon, amely Saigont Cholon kínai lakónegyeddel köti össze.

A DNFF egységei vasárnap este aknavetőkkel támadták a Saigontól 215 mérföldnyire északra fekvő Duc Co repülőterét. Háromnapi csend után ez volt a szabadságharcosok első támadása ezen a vidéken, s ez is csak mintegy 20 percig tartott. Veszteségekről nem érkezett jelentés.

Egy amerikai szóvivő közlése szerint az amerikai haditengerészet „Phantom" típusú lökhajtásos gépei vasárnap első ízben légi járőrtevékenységet és úgynevezett „biztosító feladatot" hajtottak végre Észak-Vietnam felett és 870 mérföldnyire megközelítették Hanoit.

Az amerikai haditengerészet más gépei vasárnap folytatták támadásaikat a DNFF csapatai ellen. A szóvivő közlése szerint Da Nang vidékén öt dél-vietnami szabadságharcost lelőttek az amerikaiak a Hue Phu öböltől északra és a Chu Lai repülőtértől délre kisebb veszteségeket szenvedtek.

---

megbontásának
Görögországban

több tagja elhatárolta
Papandreutól —
tok Szalonikiben

A szaloniki rendőrség eljárást indított Georgiosz Panagosz EDA-képviselő és a párt 11 tagja ellen „a királyi család megsértése" miatt. A haladó szaloniki polgárok ugyanis szerdán a demokrácia védelmében tartott nagygyűlésen szót emeltek „a német nő", „a Gestapo női ügynöke" ellen (Frederika anyakirálynéról volt szó), továbbá támadták az amerikaiakat és a gyilkos udvari klikket, valamint népszavazást követeltek az államforma megváltoztatására. A 11 EDA-tagot letartóztatják, Panagosz ellen pedig megindítják a mentelmi bizottságban az eljárást.

---

katonai segélyt
Bonntól

nök vasárnap este repülőgéppel Münchenből Bonnba érkezett, kétnapos látogatásra. Bonni tartózkodása alatt Csombe Lübke elnökkel, Erhard kancellárral folytat majd eszmecserét. Az ADN szerint nyílt titok, hogy a megbeszélések egyik fő kérdése az NSZK katonai segélynyújtása a Csombe-rezsimnek.

Mánczos József

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 JUL 7.

NÓGRÁD

1021

A Salgótarjáni Öblösüveggyárban Mánczos József Munkácsy-díjas iparművész tervezi a szép poharakat. 1961-től termékei elnyerték a legszebb üvegipari termék címet. Jelenleg kehely- és pohárkészlet tervezésén dolgozik (Ipolyi László felvétele)

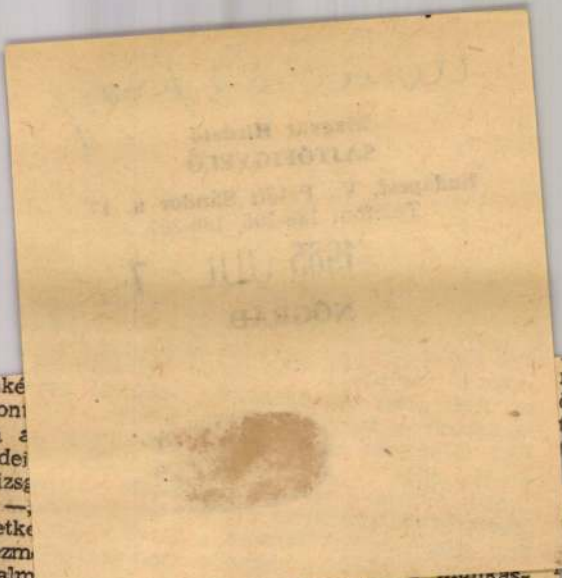

... ezt a felesége és két kislánya. A családi harmónia levezeti a bosszúságot, és erőt ad a másnapi munkához.

Magánélete? Ötvenegy éves ősz fejjel az idén elvégezte a harmadik osztályt a gimnáziumban. Jövőre az érettségi jön. Kötelezték rá? Nem! Sőt, azt is megmondták, hogy idős már hozzá. Miért teszi mégis?

— Érzem, kell a munkámhoz. Mióta tanulok, magam is úgy érzem, határozottabb lettem, könnyebben megy ott, a telefon mellett. Az egyik kislányom már érettségizett, dolgozik és segíteni is tud a tanulásban — válaszolja.

Bodó János

... az onké... tól. Igaz viszon... megállapításra a... mulasztások idei... adatainak vizsg... ján jutottunk —, ... lalat sem követk... tető, a kedvezm... szankciók alkalm... legdöntőbb bizo... nek, hogy az igazolatlan hiányzások szaporodása ellenére az idei nyilvántartásban „elbocsátva" bejegyzés nincsen. A jelenlegi eljárás mintha a felelőtlenségnek kedvezne: ha egy dolgozó három négy napja távol van munkahelyétől, anélkül, hogy annak okairól az üzemet értesítette volna, levelet írnak neki, s abban felszólítják, igazolja távolmaradását. Mire a levél megérkezik a

... munkás... berendezésekkel meg nem szüntették a fluktuáció legfőbb okát.

HASONLÓKÉPPEN VÉLEKEDNEK a problémáról a szakszervezeti bizottságban is, amelyről egyébként azt is elmondhatjuk, hogy a már említett pártbizottsági határozat óta valóban igyekszik fokozni nevelő, felvilágosító tevékenységét a munkafegyelem megszilárdítása érdekében. A műhelybizottságok titkárai hetente jelentik a szakszervezeti bizottságnak

„Vakációzók"

Erzsébet osztálya, az I./B.

Más osztályokban is hasonló az arány. A megyei tanács művelődésügyi osztálya felnőttoktatási előadójának, Bal-

Egy asszony mellettem legyint:

— Túl szigorúak a vizsgák. Képtelenség levizsgázni. Kérem nekünk ott a család, a

egészre romlott. Igazságosnak tartja-e ezt?

— Az embernek kellemetlen, ha „romlik". Mégis azt hiszem, ez az igazságosabb. Én a magam részéről sem várom el a „liberalizmust" a tanárok részéről. Ezzel a levelezőket és az estieket is lebecsülik ugyanis. Ha több az anyag, többet kell tanulni. Vagy vállalja valaki a tanu-

Magyar Hirdető
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Szocialista Művészetért

vész és **Mánczos József** üvegier-ező kapta.

— AZ EGRY-díjat, melyet a Veszprém megyei Tanács és a Szakszervezetek Veszprém megyei Tanácsa alapított a IX. Veszprém megyei őszi tárlat alkalmával **R. Kiss Lenke** szobrászművésznek ítéltek oda. A tárlat első díját **Kiss Nagy András** szobrászművész nyerte el, második díjat **Csizmadia Zoltán** kapott grafikáiért és kerá-miáiért.

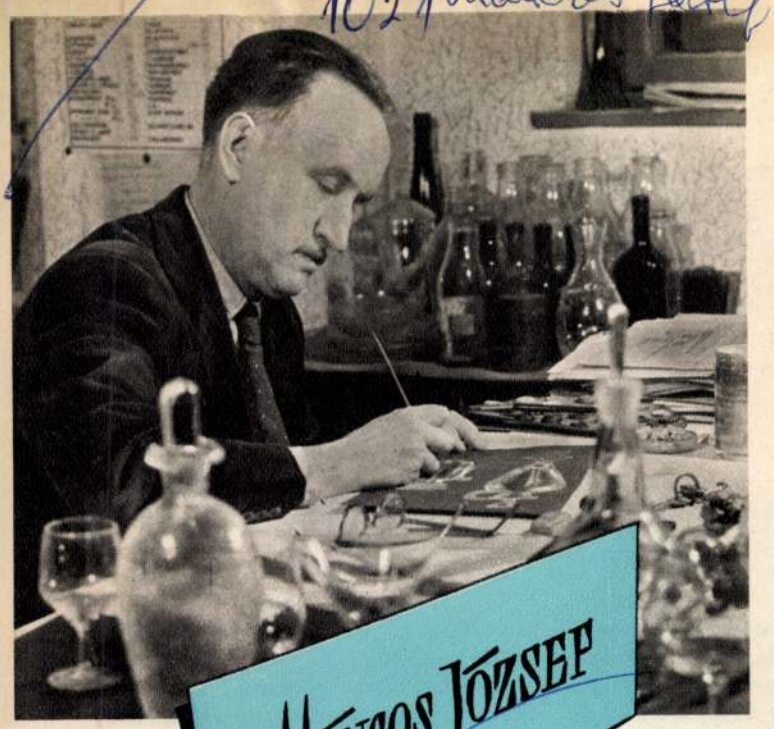

MÁNCOS JÓZSEF

A következőkben szeretnénk rendszeresen beszámolni a lakás használati és dísztárgyait tervező ipari művészek és iparművészek munkásságáról, bizonyítva, hogy mindennapjainkban sokszor láthatatlanul, legtöbbször észrevétlenül, de mindig jelen van munkájuk.

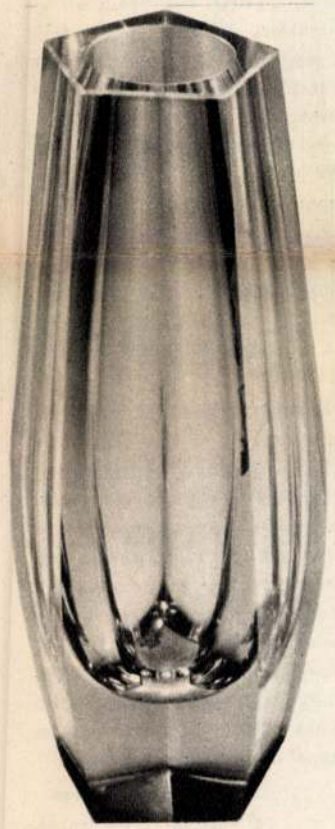

Sokaknak talán eszükbe sem jut egy kancsó, egy pohár vagy akár egy kölnivizes üveg használatakor, hogy arra gondoljon: ez az egyszerű tárgy sok munkával kikísérletezett, művészi tartalommal rendelkező alkotás.

A magyar üvegművészet több évszázadra visszatekintő múltja számos kiváló, művészi hajlamú és érzékű ember munkáját tükrözi, ám az alkotók neve csak igen hiányosan maradt vissza. Ezeknek a tárgyaknak mesterei rendszerint az üveghuták vezető munkásai közül kerültek ki; csupán az ipar századunkban meginduló művészeti forradalma hozta létre az üvegtervezést, mint művészi foglalkozást. A ma üvegtervezője a gyárban, az üzemben él; kiválóan ismeri az üveg fizikai-kémiai, technológiai sajátosságait s ezek ismeretében, együttműködve a mérnökökkel, a szakmunkásokkal, a kutatókkal, a kereskedelmi és gazdasági szakemberekkel alakítja ki a használati igényeknek megfelelő gazdaságos, gyártható, szép üvegtárgyakat.

A magyar üvegtervezés nestora s egyben a gyári üvegtervezés első magyar képviselője Mánczos József Munkácsy-díjas tervezőművész, művészetünkben először vállalta a gyári üvegtervező szerepkörét.

Vashegyen született, 1906. december 27-én, pedagógus családból. Középiskolai tanulmányainak befejezése után az Iparművészeti Iskolára iratkozott be, ahol 1927-ben szerzett belsőépítész oklevelet. Mivel nem tudott végzettségének megfelelő munkakört találni, viszont szerette a festészetet is, üvegfestéssel kezdett foglalkozni.

1930-ban a Salgótarjáni Üveggyár tervezője lett. Előtte — s részben még vele egyidőben — külföldről jött tervezők végezték a salgótarjáni gyárban a tervezést. Néhány év múlva azonban már egyedül látta el a gyárban a tervezői munkát. A tervei alapján készült üvegek hamarosan keresett cikkekké váltak a világpiacon is. A felszabadulás előtt Ankara, Brüsszel és London üvegkiállításain szerepeltek az általa tervezett üvegtárgyak.

A felszabadulás után is sokáig ő az egyetlen gyári üvegtervező. A salgótarjáni mellett más államosított gyárak részére is ő készíti hosszú időn át a terveket.

Mindig abból indul ki, hogy a tárgy jól használható legyen, észrevétlenül simuljon a környezethez, de ugyanakkor magasfokú esztétikai értéket képviseljen. Háztartási és csomagolási üvegei szinte mindenkinek a kezébe elkerültek már s ezentúl talán eszébe is jut a tervező annak, aki kecskeméti fütyülős barackot, Opera illatszeres üveget vesz a kezébe.

A művelődésügyi miniszter 1963 tavaszán tervezői munkássága elismeréseként „Szocialista Kultúráért" éremmel tüntette ki, s 1965-ben megkapta a Munkácsy-díjat.

Munkájának eredményeként van kialakulóban üvegtervezésünk azon irányzata, amely minden külföldi hatástól megszabadulva kívánja folytatni a magyar üvegművességet. Mánczos életműve komoly sesitséget nyújt tanítványainak, akiknek egész sora nő fel napjainkban.

F. I.

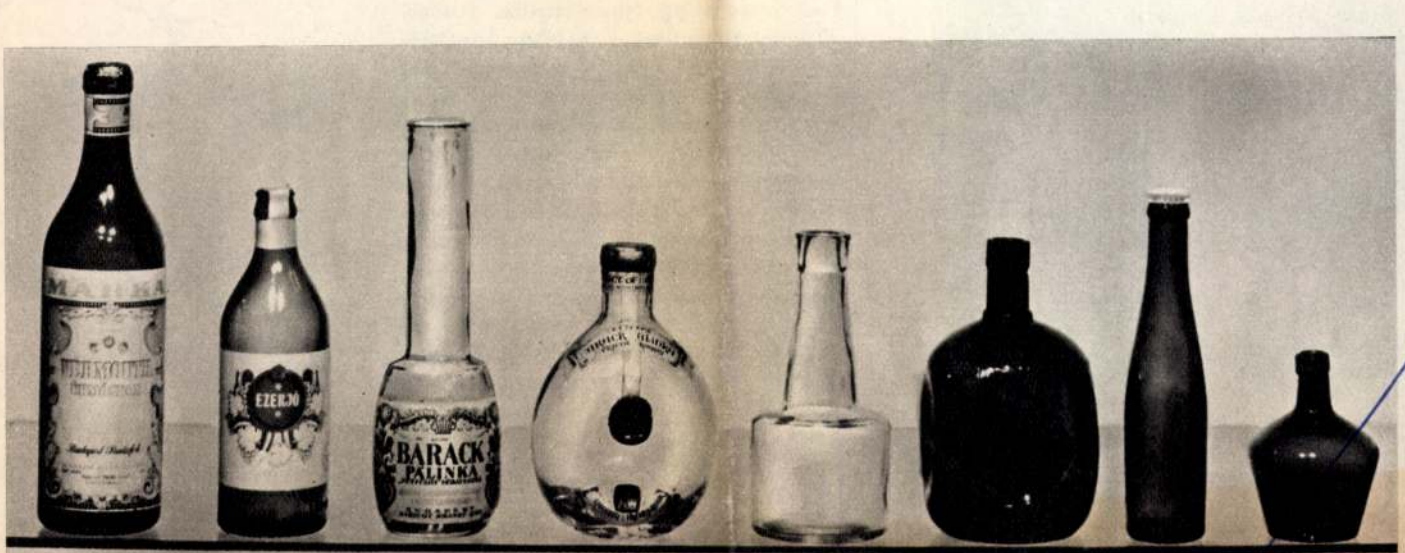

Magyar Hirdető
SAJTÓVÁLLALAT
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÚJ FORMÁJÚ LÁMPÁK

Asztali lámpa húzós kapcsolóval, PT savazott üvegbúrával és textil ernyővel 280,— Ft

Fém íróasztallámpa különféle pasztell színekben Állítható magasságú 185,— Ft

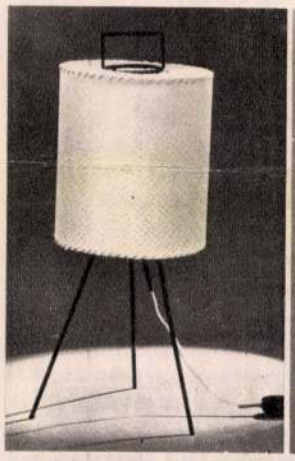

Drótvázas, hordozható asztali lámpa, textil, vagy különféle papír ernyővel Ára ernyőtől függően, körülbelül 150,— Ft

Eloxált cső asztali lámpa műanyag ernyővel 78,— Ft

Falikarnak is használható tv-lámpa, különféle pasztell színekben készül 60,— Ft

Hordozható kempinglámpa, az elemes kempinglámpának egy elektromos változata 74,— Ft

Falikarnak is használható modern éjjeliszekrény-lámpa, átmenő kapcsolóval Irányár: 80,— Ft

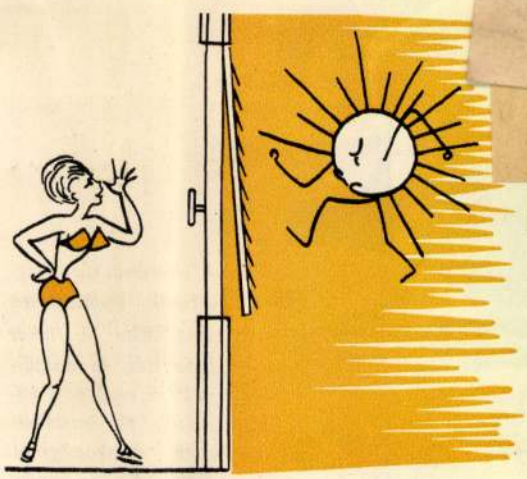

NAPSÜTÉS A LAKÁSBAN

A napsugár az év nagyrészében sok haszonnal és kizárólag haszonnal jár, hiszen csökkenti a mesterséges fény és a hő iránti igényt. Vannak azonban az évnek bizonyos időszakai, amikor a túlzott mértékű napsugárzás ellen védekezni kell. Gyakorlati tapasztalatok szerint az ablakok egyszerű belső elfüggönyzése a mi éghajlati viszonyaink mellett nem nyújt kielégítő védelmet a meleg nyári hónapokban.

A kertészek már évszázadokkal ezelőtt rájöttek, hogy, ha növényeiket üveg alatt nevelik, akkor a leghidegebb időszak kivételével a napsugárzás révén biztosítani tudják a növények fejlődéséhez szükséges hőt. Napsütéses időben az üvegházakban — mindenféle egyéb fűtés nélkül — lényegesen melegebb van, mint kinn. Ennek a jelenségnek, az úgynevezett „üvegházi hatás"-nak magyarázata az üveg egyik különleges tulajdonságában rejlik, nevezetesen abban, hogy a sugárzó energiának különböző fajtáit másképpen ereszti át. A fénysugarakat gyakorlatilag teljes egészében átbocsátja, ezért átlátszó; a napsugárzásban jelenlevő hősugaraknak is igen nagy részét átengedi, ezt a csukott ablakhoz állva bőrünkön érezhetjük. Ezzel szemben azokat a hősugarakat, amelyeket a belső térben elhelyezett tárgyak és a helyiségben tartózkodó személyek bocsátanak ki, nem engedi át. E sugarak számára az üveg gyakorlatilag áthatolhatatlan. (Utóbbi jelenséget kipróbálhatjuk: ha kályha, vagy fűtőtest közelében kezünk és a meleg felület közé üveglapot tartunk: azonnal érzékeljük, hogy az üveglap gyakorlatilag nem engedi át az ilyenfajta, „földi tárgyról" származó hősugarakat.) Ha a napsugár egyszer bejutott az üvegen keresztül a helyiségbe, akkor az általa szállított hőenergia jórésze bent is marad. Az árnyékoló szerkezetet tehát az üvegezés *külső oldalára* kell elhelyezni, vagy ha erre nincs mód, akkor a *két üvegezés közé*, hogy legalább a belső üvegtáblára nézve teljesítsük a megkívánt feltételt. Tegyük azonban hozzá, hogy az ilyen árnyékolás körülbelül kétszerannyi hőt enged be a helyiségbe, mint a külső árnyékolás.

Gyakorlati hazai megoldásaink a külső árnyékolásra az úgynevezett esslingeni faredőny, főleg vidéken a külső fazsalú, illetve fatábla. Legújabban a Reluxa elnevezésű műanyag redőnyt is alkalmazzák, amely az esslingeni faredőnnyel szemben azért is előnyös, mert az egyes lécek állíthatók, a nap sugarait visszaverik és a világítást biztosítják.

A két üvegezés közötti árnyékolás leggyakoribb hazai formája a vászonroletta. Ez az a minimális árnyékolás, amelyet feltétlenül biztosítanunk kell, ha keleti, déli vagy nyugati fekvésű szobánkat meg akarjuk védeni a túlzott nyári felmelegedéstől. Aránylag kis költséggel beszerezhető és házilag is felszerelhető szerkezet. Az üvegezésen belül elhelyezett árnyékolás (függöny) hatása igen gyenge. Inkább csak optikai és pszichológiai, csak látszólagos védelmet nyújt a napsugárzás ellen.

Megfelelő árnyékoló szerkezettel ellátott lakásokban a néhány napig tartó legnagyobb kánikulai forróságtól eltekintve biztosítani lehet a kellemes nyári hőérzetet. Ennek érdekében a következőket kell tennünk:

Azokban az órákban, amikor napsütés éri az üvegfelületeket, zárjuk és árnyékoljuk le azokat. Délután 5—6 óra tájban kezdjük szellőztetni — ilyenkor egy kis léghuzat sem árt és tartsuk nyitva az ablakokat másnap reggel 9—10 óráig, illetve keleti oldalon addig, amíg a nap nem kezd odasütni. A déli és koradélutáni órákban tartsuk zárva az összes ablakot — még akkor is, ha melegünk van — mert ilyenkor kivülről *csak meleg jön be*. (Kivételt képeznek ez alól a régebbi épületek világítóudvarra nyíló mellékhelyiségeinek ablakai, amelyeket nyáron célszerű éjjel-nappal nyitva tartani.)

Dr. Barcs Vilmos
a műszaki tudományok kandidátusa

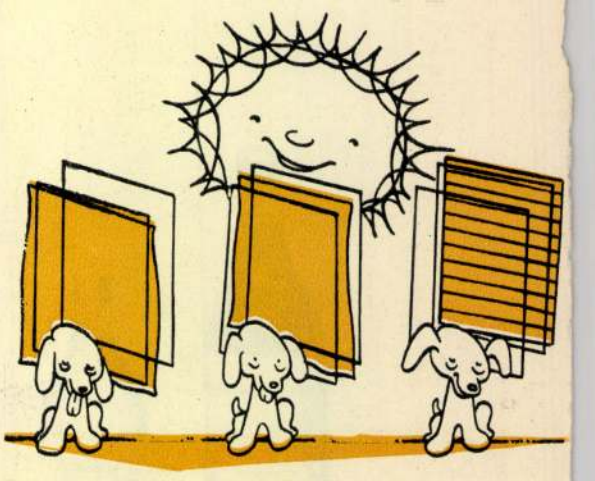

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
NÓGRÁD
1966 APR 29.

1021

Tarjáni üvegek dicsérete

Nemrégiben levelet kaptam Székesfehérvárról. Ebből idézek néhány sort: *„Gyönyörű kiállítást láttunk az István király Múzeumban, s a kiállításban sok meseszép tarjáni üvegtárgy volt. Eddig csak azt hittük, hogy vidékünk gyönyörű, de most már üveggyári tervezőitek és munkásaitok alkotásait ismerve azt is tudjuk, hogy városotok üveggyárában nap mint nap csodálatos munkák születnek. Gratulálunk hozzájuk."*

Az idézett levél, ha nem lett volna két érdekes melléklete, aligha adott volna okot cikkírásra. Mivel azonban vele együtt kihullott a borítékból a székesfehérvári Istvánkirály Múzeumban rendezett „Mai magyar üvegek" című kiállítás prospektusa és a Fejér megyei Hírlap március 15-i száma „Mai magyar üvegek" című cikkének kivágása is, szinte kötelező a köszönetnyilvánítás, éspedig nemcsak a kedves sorok, írójának, hanem elsősorban mindazoknak a tarjáni üvegeseknek, akiket illet, mert végsősoron örömhírt hozó levelünk első és fő okai ők. S utánuk jár ki csak az elismerés a Szilikátipari Tudományos Egyesületnek, az Üvegipari Országos Vállalatnak és a Fejér megyei Múzeumoknak azért, hogy messze városunk határain túl helyet adnak kiállítási vitrineikben a magyar üvegipar, benne a salgótarjáni üvegesek remekeinek.

E széles érdeklődésre számot tartó kiállítás azért is érdemel méltatást a magyar üvegipar egyik fellegvárában, mert ahogy a prospektus bevezető szavaiban a rendező Tasnádiné, Marik Klára megállapítja, a mai magyar üveg először jelent meg kiállításon e művészeti ág valamennyi képviselőjének alkotásaiban. Bárcsak mi tartanánk már ott, hogy bemutathatnánk egy állandó kiállításon az érdeklődőknek az üveggyárakban született legszebb salgótarjáni iparművészeti alkotásokat!

A kiállítás darabjai közül tizennyolc salgótarjáni és az öt hazai gyárban készült munkáknak ugyancsak egyötöde esik a mi gyárunkra. A tarjániak közül a legtöbb elismerést a Mánczos József Munkácsy-díjas iparművész tervei alapján készült üvegek kapták Fehérváron. Alig volt azonban kevesebb csodálója Takács Géza, Váradiné, Prunner Gabriella, Venczel Rudolf és Gritz Viktor alkotásainak is.

A kiállítást a napokban zárták be, hacsak a nagy érdeklődésre való tekintettel meg nem hosszabbították. A legalkalmasabb helyen, a sajtó nyilvánossága előtt vetjük fel a gondolatot: rendezzük meg ezt a kiállítást Salgótarjánban is! Ez lenne a mai tarjáni üvegek és üvegesek legméltóbb dicsérete.

Kovács János

műszaki fejlesztésben elért eredmények gyümölcsözőek voltak. Igaz, a zagyvai bányákra jellemző az úgynevezett alsópadi művelés, a tűz- és vízveszély. A korszerű bányanyitásra dokolt esetben délyt. Két ige szerepel a bá az egyik az ö kentése, a más

s arra
ni, hogy
óra vált-
nyaüzem
B. J.

2 perc telefon

— Nógrád Szerkesztősége? Tizennégy-hetvenhárom?

— A Szövetkezetek Nógrád megyei Értékesítő Központjától Horváth József, az Áruforgalmi Főosztály vezetője beszél.

Hetek óta nincs a piacon és az üzletekben vöröshagyma. Zöldhagyma sem kapható mindig, s ez gondot okoz a háziasszonyoknak. Mikor várható javulás az ellátásban?

— Sajnos igaz, hogy a vöröshagyma szinte egyszerre eltűnt a piacról. Persze ez nemcsak salgótarjáni, illetve nógrádi jelenség. Országosan kifogyott a készlet. A napos, meleg idő hatására kicsírázott a tárolt vöröshagyma, s így a még meglevőt sem lehet értékesíteni. A főzéshez ennek ellenére tudunk úgynevezett szárított hagymát biztosítani, ebből üzleteinkben most is lehet vásárolni. Ami pedig a zöldhagyma ellátást illeti. A kezdeti jobb ellátás után mo ebből is kevés van. Az jó lesz a zöldségellátás Salgótarjánban, az ipartelepeken és a megye más területén is.

—So—

kere

A Csehszlovák Szocialista Köztársaság olajfinomítókat szállít az Egyesült Arab Köztársaságnak. A Szuezben üzembehelyezendő olajfinomítóval kapcsolatos jó tapasztalatoknak köszönhető, hogy az Egyesült Arab Köztársaság újabb olajfinomítókat rendelt Csehszlovákiától.

A KÖZÉLE

— Hallottátok? Kormánykitüntetést kap Szabó Józsi bácsi. Már kézhez vette az értesítést. Az Országházba hívják, terjedt el futótűzként a hír a kollégák között, a Nógrád megyei Bútor- és Faipari Vállalat szécsényi telepén

mesterember. — Még annyi pénzt sem kaptam

1956 SZFP Z 9

Szabad Nógrád, Salgótarján

Nagy sikert arattak az Iparművészeti Tanács pályázatán az Üveggyár tervezői

Júliusban meghívásos „üvegforma terypályázatot" hirdetett az Iparművészeti Tanács. A Salgótarjáni Üveggyár két tervezője, *Mánczos József* és *Takács Géza* is munkához látott. Sok szép váza, likőrkészlet, vizeskészlet és hamutartó tervét készítették el és küldték fel az Iparművészeti Tanácsnak. A zsűri augusztusban bírálta felül a beérkezett pályaműveket. Több mint 150 pályázat felett döntöttek.

Szeptember 25, kedd. Sok jókedvű utast röpít a Keletiből Salgótarjánba futó gyorsvonat, de leginkább *Mánczos Józseffel* és *Takács Gézával*, az üveggyár két országoshírű tervezőjével lehetne verebet fogatni. Az Iparművészeti Múzeumban jártak mindketten. A fentemlített pályázat eredményhirdetésére és jutalmainak kiosztására invitálták meg őket.

— 12 legremekebb munkát díjaztak, amelyek közül tizet Mánczos elvtárs és én terveztünk — mondja *Takács Géza*. *Mánczos* elvtárs 3000 forint jutalmat kapott két váza, két vizeskészlet, egy hamutartó és egy likőrkészlet tervéért. Az én munkáim közül három váza és egy likőrkészlet tervét fogadták el és díjazták, összesen 2000 forint értékben.

A pályázat célja az volt, hogy egyre szebb, tetszetősebb kivitelű üvegtárgyak készüljenek a jövő esztendőben üveggyárainkban. Azonban a díjak odaítélésénél jelen voltak a külkereskedelem képviselői is, akiknek annyira megtetszettek a díjnyertes tervek, hogy *Mánczos Józsefet* és *Takács Gézát* megbízták: eszközöljenek némi módosítást a terveken, amelyeket így külföldre is kiküldhetnek majd.

LAPKIADÓ VÁLLAL
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGA
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227-851, 221-285

em :

elgondolkozni

en rendben lenne a kulturális
eklődés kisérne — vezetők és
egyaránt — minden kulturális
újságírónak csak annyi dolga
megye képzőművészei nevezé-
október 21-től november 4-ig
Képzőművészeti Kiállítását.
előkészületei során azonban is-
felvetődött egy olyan kérdés,
ább szó nélkül elmenni.
agyon megcsappant a régebben
minden művészi esemény iránt,
is, mások is az okát és mindig
hogy miért várunk a széles töme-
kor a vezetőkben sincs, amikor
ltúrát, akiknek a dolgozókat kel-
a művészet, az élet ezernyi szép-
hozzáértésre.
végig a Faluszínház kitűnő előadá-
ivészei eljönnek Egerből és az em-
adrész üres nézőteret. Alig pár em-
értékes irodalmi ankéton s pár száz
arián sok-sok ezer lakója közül egy
őművészeti kiállítást. És ha az em-
mit lát, legtöbbször az egyik kezén
pártfunkcionárius van jelen, hány
gi vezetőnket érdekel egy-egy ilyen
hogy az élet nemcsak munkából áll,
an a munka célja éppen az, hogy az

Mańczos József

Autortervező

1924–26.

Éimisk 1930. 86. l.

1021

Üvegművészeti kiállítás és termékbemutató Salgótarjánban

A Salgótarján várossá nyilvánításának 50. évfordulója alkalmából rendezett jubileumi eseménysorozat programjaként vasárnap délelőtt üvegművészeti és termékkiállítás nyílt a megyei József Attila Művelődési Központ üvegcsarnokában. Az elmúlt fél évszázad, különösen pedig az 1945. óta eltelt idő eredményeihez a salgótarjáni öblösüveggyár is tevékenyen járult hozzá.

Amint azt megnyitó beszédében a gyár igazgatója, Varga Gyula is mondotta: ötven évvel ezelőtt a gyár már 30 éves múltra tekintett vissza, s a szó legigazibb értelmében akkor élte „legénykorát". Valóban, az 1930-as évektől a gyár kollektívája már megfelelő belés külföldi elismerést szerzett öblösüveg termékeivel.

A „legény" azóta felnőtt: az öblösüveggyár különböző dísz és használati öblösüveg termékei finomságuknál, művészi kivitelüknél fogva a modern lakáskultúra állandó tartozékai lettek. Bizonyítják ezt, többi között, az 1958-as brüsszeli világkiállításon díjazott kollekciók, az 1967-es marseilles-i nemzetközi vásáron bemutatott termékek, a lipcsei, poznani, hannoveri vásárokon évenként sikert arató gyártmányok. Egyébként a gyár nemzetközi elismerését fémjelzi az a tény is, hogy most több mint 40 országba exportálja rendszeresen termékeit.

A kiállítás anyaga is bizonyítja a mai üvegfúvó, üvegcsiszoló és üvegfestő szakmunkások felkészültségét, szakmai színvonalát, s

Takács Géza: A királynő és a király. — A kiállítás anyagából

az öblösüveg-tervezők elméleti, gyakorlati tudását. Mánczos József, Munkácsy-díjas iparművész alkotó tevékenysége hosszú évtizedekig megszabta azokat az esztétikai normákat, amelyek jegyében megszülettek az újabb és újabb termékek. Takács Géza üvegtervező szintén több mint két évtizede tevékenykedik eredményesen a gyárban. Az üzemi feladatok jellegéből adódóan az üvegformálás valamennyi ágával foglalkozik, a nagy szériában gyártott préselt formáktól kezdve az egyedi jellegű hutakész darabokig, valamint a csiszolással és a festéssel. Az iparművész körökben ismert nevű üvegtervezőnek a kiállítás megnyitásakor Csík Pál, a városi tanács elnökhelyettese a Salgótarjánért emlékplakettet adományozta. (Egyébként a gyárban nagy jelentőséget tulajdonítanak az üvegtervezői utánpótlásra. Ezzel a céllal társadalmi ösztöndíjat adtak a Magyar Iparművészeti Főiskolán.)

A vasárnap megnyílt kiállítás alkalom a megtett út felmérésére, az eredmények összegezésére, s utal a jövő teendőire is. A hutakész-, a csiszolt-, a festettáruk, a világítási testek kiválóan alkalmasak a modern és a hagyományosabb stílusú lakások belső díszítésére, a mindennapi életben a célszerű felhasználásra. Ezek a termékek a korszerűség, az esztétikai követelmények és a használati funkciók figyelembevételével készültek.

Néhány mondatban külön is szólunk az úgynevezett gravírozott üvegekről, vázákról, készletekről, amelyek igen nagy érdeklődést váltottak ki a megnyitón. Szikszai Pál, a gravírozó szocialista brigád vezetője elmondta, hogy ez az egyik legősibb üvegformálási mód, az ókorba nyúlik vissza. Az öblösüveggyárban két éve foglalkoznak vele. A kiállításon is látható vázák, poharak rendkívül szépek, a rajtuk látható figurák, portrék, állatok stb. ízlésesek. Ebben a Salgótarjánban élő festőművésznek, Lóránt Jánosnak is szerepe van, aki a gyárban kapcsolatba került a gravírozókkal, s tanácsadással szolgál. Sajnáljuk, hogy ezek a termékek csak az Óra és Ékszer Vállalat budapesti boltjában kaphatók, s főleg exportra készülnek, így a belföldi vásárlóközönség számára szinte alig hozzáférhetők.

Tóth Elemér

Kádár János és Biszku Bél

1972 FEB 1 5
NÓGRÁD
Salgótarján
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának meghívására február 11—14. között nem hivatalos, baráti látogatást tett a Szovjetunióban.

Moszkvai tartózkodása során Kádár János találkozott és megbeszéléseket folytatott Leonyid Brezsnyevvel, az SZKP Központi Bizottságának főtitkárával.

A szívélyes barátság és a teljes, kölcsönös egyetértés légkörében folytatott megbeszéléseken Leonyid Brezsnyev és Kádár János tájékoztatták egymást a Szovjetunióban, illetve a Magyar Népköztársaságban folyó kommunista és szocialista építés eredményeiről, megvitatták a szovjet—magyar k... vábbi fejlesztés... Véleményt cser... sági és tudom... együttműködés... déseiről, a két... termelési koop... kosítás bővítésé... lista gazdasá... komplex progra... valósításában való közös részvételről. Megállapodás született arról, hogy e kérdésekről a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság kormánya tárgyalásokat folytat.

Megállapodás született arról is, hogy az MSZMP Központi Bizottságának és a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának meghívására 1972-ben szovjet párt- és kormányküldöttség tesz látogatást a Magyar Népköztársaságban.

Megvitatták a nemzetközi ... kodése és egysége megerősítése ügyéhez, az antiimperialista erők megszilárdításához a békéért, a demokráciáért és a társadalmi haladásért vívott harcban.

Leonyid Brezsnyev és Kádár János megbeszélései ismételten megerősítették az SZKP és az MSZMP közötti teljes nézetazonosságot valamennyi megvitatott kérdésben.

★

Az SZKP Központi Bizottságának Politikai Bizottsága február 14-én, a Kremlben ebédet adott Kádár János, az MSZMP KB első titkára tiszteletére.

Az ebéden megjelent L. I. Brezsnyev, V. V. Grisin, A. P. Kirilenko, A. N. Koszigin, F. D. Kulakov, K. T. Mazurov, A. J. Pelse, N. V. Podgornij, D. Sz. Poljanszkij, A. N. Selepin, J. V. Andropov, P. N. Gyemicsev, M. Sz. Szolomencev, I. V. Kapitonov, K. F. Katusev, B. N. Ponomarjov, valamint A. A. Gromiko, K. V. Ruszakov, az SZKP Központi Bizottságának tagjai ...

Luna—20 — műholdpályáról

A Szovjetunióban hétfőn felbocsátották a Luna—20 automatikus űrállomást. A Luna—20 rendeltetése az, hogy további kutatásokat végezzen a Holddal és a Hold körüli térséggel kapcsolatban.

Az űrállomás elindítása a Hold felé Föld körüli műholdpályáról történt. Az űrállomás az előzetes számításokhoz közel álló pályán halad.

A beérkezett telemetrikus adatok tanúsága szerint a Luna—20 fedélzeti és energiaszolgáltató rendszerei normálisan működnek. A földi irányító mérőközpont műszerei állandó rádiókapcsolatot tartanak az űrállomással. A koordinációs számítóközpont folyamatosan feldolgozza a Luna—20-tól kapott információkat. (MTI)

Az agresszió történetének legnagyobb bombázása

Átszervezik a saigoni amerikai képviseletet

A VDK külügyminisztériuma erélyes hangú nyilatkozatban tiltakozott amiatt, hogy az amerikai légierő, egyebek között B—52-es stratégiai bombázók bevetésével február 3. és 11. között több alkalommal megsértette a VDK légiterét, bombázta a 17. szélességi foktól északra fekvő Vinh Linh körzet lakott településeit, február 11-én pedig az amerikai gépek behatoltak Nghe An tartomány légterébe. Az amerikai imperialistáknak ezek az újabb, súlyos harci cselekményei, valamint repülőgép-anyahajók és B—52-es bombázók összevonása Dél-Vietnam, Laosz és Kambodzsa fokozott bombázására, arról tanúskodik, hogy az amerikai kormány folytatni akarja a katonai erőszak politikáját Indokínában. A VDK külügyminisztériumának nyilatkozata hangoztatja, hogy e katonai kalandok következményeiért az Egyesült Államok viseli a teljes felelősséget.

Vasárnap déltől hétfő délig az amerikai légierő B—52-es óriásgépei 27 bevetésben, a vadászmobázók pedig 176 bevetésben bombázták, illetve lőtték Kontum dél-vietnami tartomány nyugati vidékeit. Az amerikai agresszió egész története alatt nem hajtottak végre ilyen tömeges bombázást 24 órán belül a B—52-esek. A több mint egy hete tartó, és egyre fokozódó ütemű légi háború az amerikaiak és saigoni csatlósaik által meghirdetett egynapos holdújévi tűzszünet tartamára abbamaradt.

★

Vasárnap este visszaérkezett Saigonba Bunker amerikai nagykövet, aki két hétig konzultált odahaza Nixon elnökkel. Az amerikai nagykövetség nem sokkal ezután bejelentette Samuel Berger helyettes nagykövet leváltását, akinek helyére Charlas Witehouse kerül, aki két éven át a hírhedt pacifikációs programot irányította a katonai parancsnokságon. (MTI)

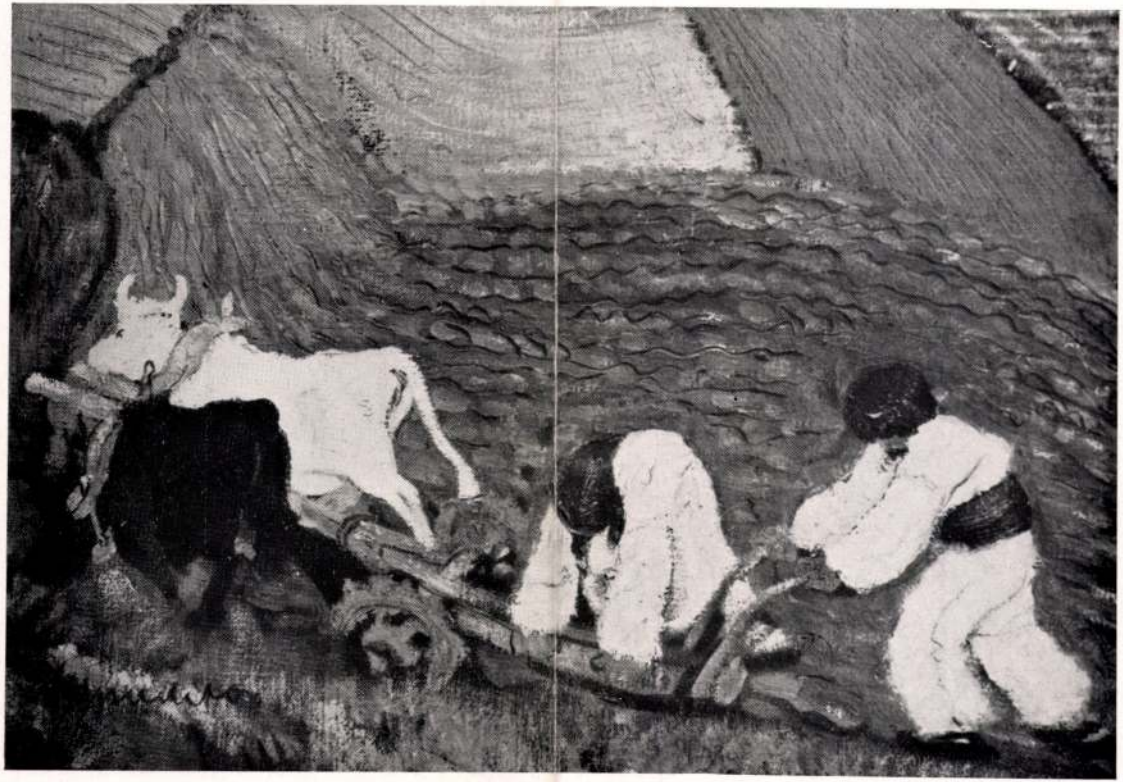

MANAILO TIVADAR: SZÁNTÁS.

Manuilo Tivadar

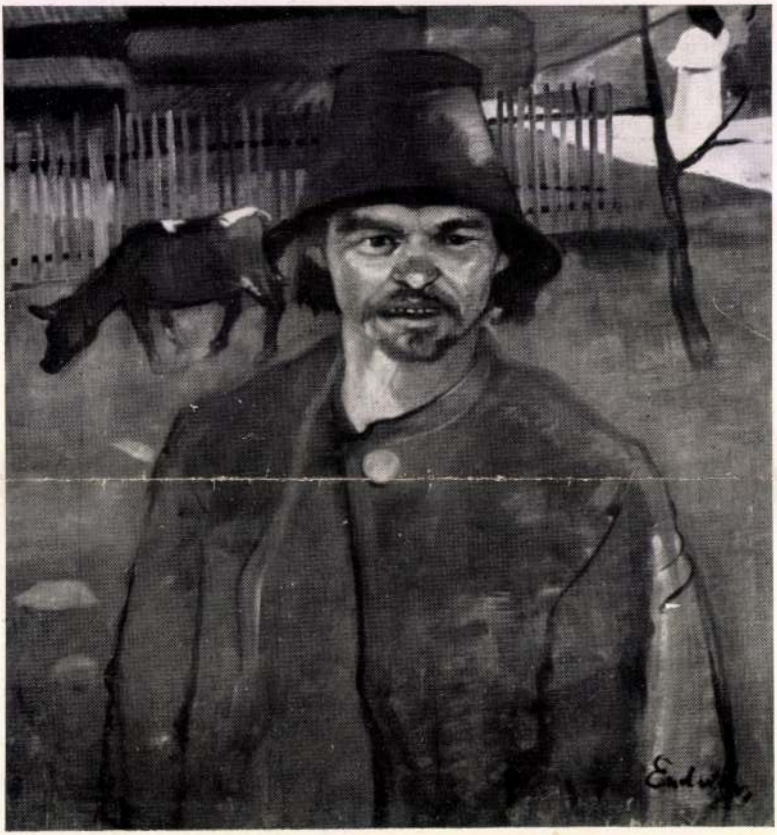

ENDRÉDY GYÖRGY: RUSZIN PA[illegible]ASZT.

A Marcia su Roma 17. évfordulóját ünnepli Olaszország

Róma, október 28.

(Stefani.) A ma reggeli lapok nagybetűs címekben emelik ki a *Marcia su Roma* tizenhetedik évfordulóját s hangsúlyozzák, hogy a fasiszta Olaszország a Duce vezérlete alatt bizalommal tekint a fasiszta korszak tizennyolcadik esztendejének felvirradó hajnala elé és *munkával ünnepli meg felújult császári hatalmát.*

A *Messaggero* azt írja, hogy a háborús események, amelyekkel szemben az olasz nép és vezére a dolgos és éber nyugalom álláspontjára helyezkedett, nem meríthetik feledésbe a rendszer tizenhetedik esztendejében megvalósult vagy megindult hatalmas munkálatokat, nevezetesen Albánia Olaszországhoz csatolását, az óriási talajjavításokat, a sziciliai földreformot, az új polgári törvénykönyvet, az iskola-szabályzatot, a faji rendelkezéseket és az önellátás terén elért nagyjelentőségű sikereket. Bármilyen tekintélyes is azonban ez a statisztikai mérleg, messze felülmúlja azt a fasiszta nép és *Mussolini* példa nélkül álló egységének lelki mérlege, amely eltörülhetetlenül rányomja bélyegét Olaszország legújabbkori történelmére. *(MTI)*

A Duce beszéde

Róma, október 28.

(Stefani.) A Marcia su Roma 17-ik évfordulójának ünnepi szertartásai szombaton reggel kilenc órakor kezdődtek meg a liktori palotában, a fasiszta párt székhelyén, ahol a forradalom halottainak szentélyében szentmisét mondtak. A misén megjelent a népnevelésügyi miniszter a minisztérium főbb tisztviselőivel, a tengerészeti államtitkár és Róma kormányzója. A délelőtt folyamán a forradalom halottainak szentélyében több borostyánkoszorút helyeztek el, köztük a fasiszta párt, a szenátus, a hadügyminisztérium és a hősi halottak hátramaradottainak országos szövetsége koszorúit.

Közben a feketeingesek és a nép tömegei *hatalmas tüntetést rögtönöztek a Venezia téren és harsogva éljenezték a Ducét.* A szünni nem akaró lelkesedésre a Duce megjelent a Venezia-palota erkélyén és a következő szavakat intézte a tömeghez:

— A feketeingesek forradalmának egyre dicsőbb fényben visszatérő évordulója az Alpoktól az Indiai óceánig valamennyiünket erős, elszánt és tömör egységben talál. (Viharos lelkesedés.) Ma, amikor ádáz és véres vihar tombol, a fasizmus csak egyet követel a maga számára: hogy tovább építhessen és haladhasson előre az események közepette a néppel és a népért. *(MTI)*

Vasárnap délelőtt temetik dr. Szegő Elemért

Péntek délután, hosszú betegség után meghalt dr. *Szegő* Elemér, a Pesti Napló sok évig volt főmunkatársa és felelős kiadója. Halála fájdalmas veszteség nekünk, barátainak és kollégáinak, akik azzal a szeretettel, megbecsüléssel vettük körül, mely a jó, becsületes, okos, finom embert és a kiváló ujságírót megillette és nagy veszteség a magyar sajtónak, amely a régi magyar ujságíróiskola egyik legképzettebb, legkorrektebb, legtehetségesebb képviselőjét vesztette el benne.

Szegő Elemértől búcsúzni: megrendítő s nehéz feladat. Megrendítő, mert lehetetlen volt ellenállni lebilincselően megnyerő egyéniségének, annak a sugárzó jóságnak, amely ebből a legelőkelőbb értelemben vett talpig úriemberből mindenki felé megnyilatkozott. Nemhogy ellensége nem volt, hanem csak barátja és a szó legszorosabb értelmében vett tisztelője. *Szegő* Elemér páratlan emberi kvalitásai olyan legritkább emberi tulajdonságok, amelyeknek értékét és ritkaságát a vele való személyes érintkezésben tanultuk meg csodálni.

Típusa volt a hibátlan, ízig-vérig gentlemannek. Csöndes volt, fegyelmezett, mindenkinek rendelkezésére állt, mindenkin segített, tettel és a jó ember meleg szavával, igazi ember volt, a legritkább: finom ember, aki szenvedni tudott az idők és más baja miatt, meg tudta érteni mások gondját és szótlanul, mindig reklám nélkül, valósággal szemérmesen segített.

1880 január 12-én született, hatvan éves korában halt meg. Középiskoláit szülővárosában, Egerben, az ottani ciszterciták nál végezte, majd a budapesti egyetem jogi fakultásán folytatta, de tanult a berlini és párizsi egyetemen is. Sokat utazott. Kitűnően tudott németül, franciául, angolul, olaszul. 1904-ben szerzett doktorátust a budapesti egyetemen. 1910 június 1-én került a Pesti Naplóhoz, amelyet akkor *Surányi* József szerkesztett. A közgazdasági rovatot vezette s szakképzettséggel, írói tehetséggel, éles zsurnaliszta szemmel, európai műveltséggel és magas morális ihlettel írott cikkeit az országban mindenki figyelemmel várta.

Júliusban szállították szanatóriumba, ahol megoperálták. Legyöngült szervezete, szíve nem tudott megbirkózni a betegséggel, hónapokig tartó szenvedés után péntek délután három órakor meghalt. Holnap, vasárnap délelőtt féltizenkét órakor temetik a farkasréti temetőben a református egyház szertartásai szerint.

Keresztes Edéné szül. **Weintraub Janka**, valamint **Keresztes Ernő** (Pitsburg U. S. A.), **Keresztes Miklós** nevelt fiai és **Léderer Károly** fivére, fájdalommal tudatják, hogy a hőn szeretett férj, apa, nagyapa, testvér és rokon

Keresztes Ede
vendéglős

hosszas szenvedés után e hó 27-én életének 68., boldog házasságának 37. évében elhúnyt.

Földi maradványait e hó 29-én, vasárnap délután a rákoskeresztúri izr. temető halottasházából helyezik örök nyugalomra.

Gyászolják: menyei, unokái, sógornői, sógorai, unokahugai, unokaöccsei és számos jó barátja.

A temetés pontos idejét a holnap reggeli lapok közlik.

Nyugodjék békében!

11 képviselőt választ Kárpátalja

A Magyar Távirati Iroda tegnap egyik kiadásában ismertette a belügyminiszter által folyó hó 27-én benyujtott törvényjavaslatokat. Az ismertetésnek abba a részébe, amely a visszacsatolt felvidéki és kárpátaljai területeken tartandó országgyülési képviselőválasztásokra vonatkozik, sajnálatos sajtóhiba csúszott be. A Magyar Távirati Iroda jelentése szerint a visszatért kárpátaljai területek a törvényjavaslat értelmében 21 képviselőt választanának. Ezzel szemben *a helyes tényállás az, hogy a törvényjavaslat szerint a kárpátaljai terület csak 11 képviselőt fog választani.*

Nemzeti kiállítás Kassán

Ma délelőtt Kassán ünnepélyes keretek között megnyilt a Nemzeti Képzőművészeti Kiállítás. A felvidéki festők húsz év után most először kapcsolódhatnak be a magyar kultúra vérkeringésébe és a káprázatos kassai dóm francia ízlésű szellemén nevelkedett, finomodott kultúrájú polgárság előtt húsz év után most először bontakozik ki egész terjedelmében a mai magyar művészet.

A MÁV palotájának 48 egymásba nyíló szobáján kapott helyet az ünnepi kiállítás. A kisbeosztású tér lehetővé tette, hogy a magyar művészet reprezentánsai különtermet kapjanak és egységes, zavartalan hangulatban mutassák meg magukat Kassának. Igy *Koszta* József és *Szőnyi* István, a magyar hagyományokon nyugvó művészet egy régebbi és egy mai alakja, teljes pompájukban ritka élményt nyujtó bőkezűséggel emeli a kassai kiállítás ünnepi hangulatát.

Koszta és *Szőnyi* telivérművészetének méltó szobrászi megfelelője *Medgyessy* mester Hortobágyi bikája, a végtelen szeretettel és tudással mintázott szép szobormű.

A kiállítás ünnepi alkalma a visszafoglalás témájának művészi megoldását is felvetette. *Aba Novák* robusztus lendülettel, változatos, izzó feszültségű részletekkel telített mozgalmas, de világosan áttekinthető nagyhatású tervet készített. Érdekes *Hintz* Gyula és *Friml* Géza freskóterve. *Molnár C.* Pálnak, az új Postapalota számára tervezett finomrajzú kartonja szerepel ebben a témakörben.

Az irodalmi és művészeti tanács bíráló bizottsága nagyobb kollektív anyagot választott ki *Csók* István, *Glatz*, *Garay*, *Juszkó*, *Kóbor* Henrik, *Vidovszky* Béla, *Kontuly*, *Jeges*, *Vas* Elemér, *Szlányi* Lajos, *Szüle* Péter, *Boldizsár* és *Istokovits* festményeiből. Szintén külön termet kapott a megnemesedett festőiség örökifjú művelője, *Iványi Grünwald* Béla.

Az első termekben *Edvi Illés* Aladár hangulatos rodostói és zágoni vízfestménysorozata kegyes gesztus a nagy fejedelem emlékének.

A szobrászati anyagban *Borbereki* néhány erőteljes újabb alkotása, *Erdei* Dezső finoman stilizált gótikus érzéstől ihletett Szent Imréje, *Sidló* székesfehérvári lovasszobrának kisebbített példánya, *Lux* Elek, *Schrotta*, *Madarassy* művei, *Moiret* szeretettel és nagy kultúrával megmunkált kis női alakja szerepel.

Egyetlen *Egry*-képet is láttunk *Haranghy* rajzaival együtt egy udvari teremben. *Hollós Mattioni* Eszter díszes freskóterve, *Szabó* Vladimir elmélyülő tájtanulmányai, legjobb vízfestőink sorozatai, *Novotny*, *Halápy* festményei, *Kákai Szabó* figyelemre méltó vízfestményei, *Szervánszky* Jenő érdekes önarcképe, *Lázár* Pál meglepően sokat mondó fametszetsorozata, *Biai-Föglein* két ízléses csendélete a kiállítás óriási anyagának kimagasló darabjai.

Szép számmal szerepelnek a felvidéki és kárpátaljai festők, akik új színnel gazdagítják a magyar festőművészet dús palettáját. Érzelmileg közeledve ezekhez az általunk most először látott képekhez, *Manajlo* Tivadar »Szántás« című, vonalban és színben egyaránt kifejező, rendkívül artisztikus kis képét hozzuk emlékül. *Jaszusch* Antal ruszin faluit expresszív mélységekkel ábrázolja, *Endrédy* György Ruszin férfi-ja beállításában és kifejezésében megkapó. *Boreczky* Béla táncoló csoportja vonalritmusának szépségével tűnik ki. *Kieselbach* Géza a müncheni iskola precizitásával festett elegáns lóképeket állított ki. Nagyon érdekes és tehetséges *Koczka* András pikturája, *Oravecz* pasztelljei finomak, megrázó erejű *Löffler* Béla kétalakos szoborkompozíciója.

(dr. d. m.)

KÖD, ESŐ, HAVASESŐ

A Meteorológiai Intézet jelenti október 28-án délben:

A sarkvidéki és északeurópai eredetű ködös légtömegek csaknem egész Európát elborítják még, hazánk felett azonban a magasabb rétegekben újra enyhébb földközitengeri eredetű áramlás alakult ki. Ennek következtében az időjárás ismét borultabb lett és az éjszaka folyamán újabb esőzés indult meg. Tegnap reggel hét órától ma reggelig a Dunántúl nyugati része és Kárpátalja magasabban fekvő területei ismét 10 mm-t meghaladó csapadékot kaptak. Az Alföldön általában csak 2—5 mm esett. A Tiszántúl néhány pontján tegnap a déli órákban zivatar volt, Csengeren és Tiszaujlakon. A hőmérséklet tegnap általában csak 8—10 fokig emelkedett és középértéke Budapesten 3 fokkal alacsonyabb volt, mint a sokéves törzsérték. Éjjel a Tiszántúl néhány pontján gyenge talajmenti fagy, Kárpátalja egyes völgyeiben —3, —5 fokig terjedő talajmenti fagy keletkezett.

Budapesten

ma délben a hőmérséklet 8 Celsius fok.

a tengerszintre átszámított légnyomás 753 mm, mérsékelten emelkedő irányzatú.

Várható időjárás a következő 24 órára:

Élénkebb, a hegyeken már erős szél. Sok helyen köd, eső, a hegyeken és a nyugati megyékben helyenként havaseső. A hőmérséklet alig változik.

1917 Október 28

Merész vállalkozást hajtott végre e napon *Keresztes* Balázs volt felvidéki 15. közös vadászzászlóaljbeli hadnagy, a kimpolungkörnyéki Szirba magaslaton. A főparancsnoksági parancs szerint okvetlenül orosz foglyokat kellett ejteni, hogy hadrendjükről tájékozódást szerezzünk. Nehéz feladat volt ez, mert a két kilométerre levő ellenséges álláshoz csak nagyon nehéz erdős és teljesen ismeretlen, jórészt járhatatlan terepen, állandóan meglepetés vagy fogságbaesés veszélyének közepette lehetett eljutni. A feladatra *Keresztes* hadnagy jelentkezett. Négy emberével szerencsésen el is ért az ellenséges állásig. Itt merész elhatározással behatolt a főállásba és olyan riadalmat keltett, hogy mindenki fejvesztetten menekült és így foglyot nem ejthetett. Keresztes hadnagy a következő ellenséges fedezékhez ugrott és az onnan ép abban a pillanatban kilépő orosz katonát elfogta, majd a megindult tüzérségi zárótűznek ügyesen kitérve, éjfélkor foglyával együtt visszatért állásainkba. *Keresztes* hadnagyot, aki kiváló személyes bátorságával már ismételten kitünt, ez alkalommal a tiszti arany vitézségi éremmel tüntették ki.

Gyászrovat. *Karczag* S. Nándorné péntek este hirtelen elhúnyt. (Minden külön értesítés helyett.)

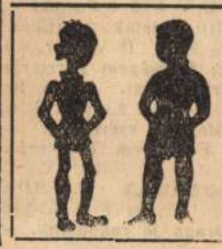

GYERMEKÉNEK TESTI EREJÉT MEGDUPLÁZZA
a **FODOR SPORTINTÉZET**
erről többezer test- és erőmérési táblázat tanuskodik. — Beiratkozás: IV., Petőfi Sándor-utca 3. Tel. 189-701. V., Hollán-utca 9. Tel. 113-975

színház SZÓRAKOZÁS művészet

MÁRÓL-HOLNAPRA

Darvas József új regénye

Darvas József a »*Fekete kenyér*«-rel köszöntött be, Orosháza földhözragadottjairól, az 1920-as földbirtokreform során épült *Rákóczi-telep* népéről szólt ez a regény s tele volt *keserű realizmussal*. Ez a *fanyar realizmus* folytatódott »*Vízkereszttől Szilveszterig*« című regényében is, mely a tanyai cselédek életét ábrázolta. Közben megírta *Orosháza szociográfiáját is* és történelmi regényt írt *Hunyady Jánosról*.

Darvas írói működésének első korszaka *szociológiai jellegű*, szinte *a szociográfia epikai vonalát* képviseli, nem emelkedik ki a nyers valóságok világából, mindennél erősebb benne a *társadalmi felelősségérzés* és lelkiismeret. Én jelentkezésétől fogva ismerem, szeretem és mindig komoly munkát vártam tőle. Tisztában voltam vele, hogy olyan íróról van szó, aki minden körülmények között hű marad *társadalmához és rendeltetéséhez*. Nem is csalódtam benne.

Darvas jelentkezése óta mintegy öt esztendő telt el és sok víz folyt le a Dunán. Talán még föl sem mérhető *európai események* zajlottak és zajlanak, *dinamikus korszakba tért Európa*. Belső életünkben is lényegbe vágó események történtek, természetesen: *az irodalom sikján is*. Öt esztendeje még *egységes népi irodalmi vonal* harcolt, azóta szétfoszlott ez az egység. Az írók magukba vonultak s bibliai elszántsággal magukban vették fel a harcot *a magyarság létkérdésével*. Közös manifesztációk és jelentkezések helyett *művekbe tértek* s az irodalom nem látta kárát ennek a fordulatnak.

Darvas József is reprezentáns műnek szánta ezt a könyvét és méltán. Összefoglalta egész eddigi termésének értelmét és anyagát is. A máról-holnapra élő társadalomnak, *az orosházi mezei szegénységnek* életét írta meg kitűnő életképekben. A regény cselekménye kissé vontatott, de vontatottságát nem tudhatjuk hibájának, mert nagyarányú életképei kárpótolnak érte. S közben *keserű realizmusa* is feloldódott, egyre nagyobb szerepet játszik nála ennek a társadalmi osztálynak *belső élete, lélektana*. A szociális keserűsége bátor és állástfoglaló művészetté kezd érni ebben a könyvben, *Darvas* József tehát nem rekedt meg *a konstatáló realizmusnál*, ezért esemény ez a könyv.

Van egy jelenete, melyben a »kétkezi ember« kényszerű munkairama, munkaritmusa összeütközik emberi érzésével. Egy másikban a ritka jó étel illata emberi kedvvé, örömmé, lélekké alakul a szemünk láttára. Mennél jobban belemelegszik az írásba, annál több ilyen jelenettel találkozunk. A regény végén pedig a szegénység érzékenysége, keserűsége és hisztériája *legendává szépül*. A regény ebben a részben egyre magasabbra emelkedik. Darvas itt szakad el *a következetes realizmus* módszerétől s tanuságot tesz róla, hogy döntő élményei tovább érnek és tovább növekednek benne.

A népi irodalom vonala nem maradhat meg *a konstatálás egyhangúságában. A keleteurópai irodalmak* éppen elég tanubizonyságot szolgáltatnak erre. Nálunk azonban mintha *bizonyos megrekedés* állott volna be. Ezért szolgál különös örömünkre *Darvas* új könyve, mely jó hírt hoz. A realizmusnak *történelmi realizmussá* kell nőnie, vagy pedig szakítania kell *a pozitivizmus porbaragadtságával* és az egyetemes élet s *az egyetemes ember realizmusává* kell nőnie. *Darvas* elindult ezen az úton s bízom benne, hogy tehetsége és írói erkölcse továbbra is meg fog küzdeni a gátakkal és akadályokkal s népi regényeiben egyre láthatóbb lesz *a magyar nép egyetemes arca*.

Féja Géza

A Mozart Egyesület szezonnyitó hangversenye

A *Mozart Egyesület* november 13-án, este ½8-kor rendezi a Zeneakadémia nagytermében szezonnyitó hangversenyét, melyet néhai alapító elnöke, *Demény* Dezső pápai kamarás, a Szent István Bazilika volt karnagya emlékének szentel halálának 2-ik évfordulója alkalmából.

A nagyszabású hangverseny keretében: *B. Weisz* Margit, a kitűnő zongoraművésznő, *Országh* Tivadar és *Kerpely* Jenő társaságában *Beethoven Geister*-trióját és *Országh* Tivadarral a c-moll zongora-hegedű szonátát játssza. *K. Sztojanovits* Lili *Demény-dalokat*, *K. Keömley* Bianka *Mozart-* és *Beethoven-dalokat* énekel. *Szakolczay-Riegler* Ernő orgonaművész *Liszt- és Mozart*-műveket játszik, a Bazilika-énekkar *Liszt-* és *Deménykórusokat* ad elő. Zongorán *Kósa* György és *Lisznyay Szabó* Gábor kísér. Az emlékbeszédet dr. *Isoz* Kálmán a Zeneművészeti Főiskola titkára mondja.

Szombat és vasárnap rádióműsora

SZOMBAT:

BUDAPEST I. 17.00 Hírek szlovák és nagyarorosz nyelven. 17.15 A rádió postája. 17.45 Szalónzene. 18.30 Magyar ünnepnapok: Mártosi vasárnap. Hangfelvétel. A közvetítést Ortutay Gyula vezeti. 19.15 Hírek. 19.25 Magyar szüret. Összeállította Kubányi György. Nagy Mária és Orbán Sándor énekelnek, Lendvay cigányzenekarának kíséretével. 20.15 A kassai rádió műsorából, Irodalmi és zenei est a kassai Nemzeti Színházból. Utána kb. 21.25 Lemezek. 21.40 Hírek, időjárásjelentés, hírek szlovák és magyarorosz nyelven. 22.00 Tánclemezek. 23.00 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 23.20 Bura Sándor cigányzenekara. 0.05 Hírek.

BUDAPEST II.: 18.15 A földmivelésügyi minisztérium mezőgazdasági félórája. 19.30 A világ városai: Edinburg Észak Athénje. Mesterházy Jenő előadása. 20.00 Hírek, ügetőversenyeredmények, hírek szlovák és magyarorosz nyelven. 20.20 Titánok gyötrelme. Farkas Zoltán előadása Michelangelóról. 20.50 A Regnum Marianum 3. sz. cserkészcsoport fúvószenekara. 21.40 Időjárásjelentés.

KASSA: 17.00—18.15 Budapest I. 18.15—18.40 Budapest II. 19.15 Budapest I. 20.15 **Irodalmi és zenei est a kassai színházban.** 21.15 Lemezek. 21.25—0.15 Budapest I.

VASÁRNAP:

BUDAPEST I.: 8.00 Szózat. **Utána:** Hanglemezek. 8.45 Hírek. 10.00—11.10 Egyházi ének és szentbeszéd a terézvárosi plébániatemplomból. 11.15—12.15 Görögkatolikus istentisztelet a Rózsák terén levő görögkatolikus magyar plébániatemplomból. 12.20 Időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 12.30 Budapesti Hangverseny Zenekar. 13.45 Hírek. 14.00 Lemezek. 15.00 Időszerű gazdasági tanácsadó. 15.45 Bábjáték. Közvetítés a Regnum Marianum Cserkésznőthonból. Előad Lakatos Emília szív. óvónő. Beszél Budinszky Sándor. 16.30 A lelki egyensúly. Dr. **Bognár** Cecil egyetemi tanár előadása. Közművelődési előadássorozat. 17.00 Hírek szlovák és magyarorosz nyelven. 17.15 **Kalmár** Pál magyar nótákat énekel, kíséri Pertis Jenő cigányzenekara. 18.20 A Keresztyén Ifjúsági Egyesület műsoros estje a stúdióban. Közreműködnek a sárospataki cserkészregösök. 19.00 Posztászenekar. Közben 19.15 Hírek. 19.55 **Károlyi** Gyula zongorázik. 1. Chopin: a) e-moll nocturne; b) cisz-moll mazurka; c) cisz-moll fantasie-impromptu. 2. Liszt: Petrarca szonett. 3. Ravel: Vízijáték. 4. Saint-Saëns: Etüd keingő formában. 20.25 Eső és szivárvány. Vers, próza és muzsika az esőről. Összeállította **Máriássy** József és **Örley** István. Közreműködik **Somlay** Artur, **Tasnády** Ilona, a Nemzeti Színház örökös tagja, **Fáy** Béla és dr. **Rieger** Tibor. **Közben:** Hanglemezek. Rendező **Gyarmathy** Sándor. 21.15 Dalok az Ezer tó országából. Közvetítés Finnországból. Kb., 22.00 Hírek, időjárásjelentés, sporteredmények, hírek szlovák és magyarorosz nyelven. 22.25 A Magyar Revü Tánczenekar. 23.00 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 23.20 Kurina Simi cigányzenekara. 0.05 Hírek.

BUDAPEST II.: 11.15—12.15 Szórakoztató lemezek. 15.05—15.40 Suki Tóni cigányzenekara. 15.45—16.30 Szabó Kálmán jazzhármasa. 17.50 Szepesi bútorok. Kőszeghy Elemér előadása. 18.20 Hanglemezek. — **I. rész: Luciano Boyer és Tino Rossi lemezei. — II. rész: Egyvelegek. — III. rész: Jazz-számok.** 19.30 Az európai államok szabadidő mozgalma. Dr. Czakó István előadása. 20.00 Hírek, lóversenyeredmények, hírek szlovák és magyarorosz nyelven. 20.20 Zenekari művek hanglemezről. 1. Wagner: Faust nyitány. 2. Bruckner: VII. szimfónia (E-dur). 21.35 Időjárásjelentés.

KASSA: 9.00 Krisztus király ünnepe. A katolikus ifjúság és egyesületek közreműködésével. A szentmisét és szentbeszédet dr. Madarász István megyéspüspök tartja. Közvetítés a kassai Szent Korona térről. 10.30 Hanglemezek. 11.15 Hírek, heti beszámoló, műsorismertetés. 11.35 Megemlékezés II. Rákóczi Ferenc kassai temetéséről. Delfini László előadása. 12.00 Hanglemezek. 12.20 15.45 Budapest I. 15.45 A Nagyságos Fejedelem házatért. Közvetítés II. Rákóczi Ferenc kassai udvarházából és templomából. Beszélő Schalkház Lipót. 16.30—0.15 Budapest I.

A külföld nevezetességei

SZOMBAT: Vidám operarészletek (20.45) **Berlin.** — Operettekből (22.20) **Kalundborg.** — Szimf. Hg. (22.00) **Róma.** — A baseli zeneegyesület hangversenye (20.05) **Beromünster.**

VASÁRNAP: Bécsi zene (20.15) **Bécs.** — Gounod: Faust (21.35) **Brüsszel fr.** — Verdi: A végzet hatalma (15.30) **Firenze.** — Verdi: Falstaff (14.45) **(München.** — Cilea: Adrienne Lecouvreur (21.00) **Róma.**

Színházak műsora

OPERAHÁZ: Szombat: A cremonai hegedűs; Magyar ábrándok (D. bérlet 4. sz. A Protestáns Napok alkalmából.) Vasárnap d. u.: A mosoly országa (a Protestáns Napok alkalmából, 3), este: Norma (Népmüv. Biz. I. sor. 2. sz. előadása, 1/28). Hétfő: Nincs előadás. Kedd: Farsangi lakodalom (a Protestáns Napok alkalmából, A. bérlet 5. sz.) Szerda: Parsifal (E. bérlet 5. sz. 1/27). Csütörtök: Verdi: Requiem. Péntek: Falstaff (C. bérlet 4. sz.) Szombat: Hegyek alján (D. bérlet 5. sz.) Vasárnap d. u.: Scherezade; Pesti karnevál; Játékdoboz. Este: Farsangi lakodalom (a Népmüv. Biz. I. munkáselőadása). Hétfő: Nincs előadás. Kedd: Don Carlos (a Magyar Operabarátok Egyesületének estje). Szerda: Hunyadi László (E. bérlet 6. sz.) — **NEMZETI:** Szombat (VII. bérlet), vasárnap este: Donna Diana (1/28). Vasárnap d. u.: Süt a nap (1/24). Hétfő: Donna Diana (K 2. bérlet). Kedd és szerda: Donna Diana. Csütörtök: Nincs előadás. Péntek: Donna Diana (N 2. bérlet). Szombat: Papucshős (először, I. bérlet). Vasárnap d. u.: Nők az alkotmányban, este: Donna Diana. Hétfő: Papucshős (II. bérlet). Kedd: Donna Diana. — **KAMARA:** Szombat és vasárnap este: Rembrandt (8). Vasárnap d. u.: Alterego (4). Hétfő és kedd: Szülők lázadása. Szerda: Rembrandt. Csütörtök: Nincs előadás. Péntek: Szülők lázadása. Szombat: Rembrandt. Vasárnap d. u: Alterego, este: Szülők lázadása Hétfő: Rembrandt. Kedd: Szülők lázadása. — **VIG:** Szombat d. u. és este, vasárnap d. u.: A márkiné (1/24, 8). Vasárnap este: Pygmalion (V. bérlet, 8). Hétfő (F. bérlet), szerda este és vasárnap d. u.: A márkiné. Kedd (H. bérlet), csütörtök (K. bérlet), péntek (C. bérlet), szombat d. u. és este (R. bérlet) és vasárnap este (T. bérlet): Pygmalion. — **PESTI:** Szombat, vasárnap d. u. és este: Gyümölcs a fán (4, 8). Hétfőtől nincs előadás. — **VÁROSI:** Szombat, vasárnap d. u. és este: Az ember tragédiája (4, 8). Egész héten minden este és vasárnap d. u.: Az ember tragédiája. — **BELVÁROSI:** Szombat és vasárnap este: Végrendelet (8). Vasárnap d. u.: Földindulás (4). Hétfő, szerda, csütörtök, péntek, szombat, vasárnap este: Végrendelet. Kedd este és vasárnap d. u.: Földindulás. — **ANDRÁSSY:** Szombat, vasárnap d. u. és este: Klotild néni (1/24, 8). Egész héten minden este és vasárnap d. u. (kedden 50-edszer): Klotild néni. — **FŐVÁROSI OPERETT:** Szombat, vasárnap d. u. és este: Pusztai szerenád (1/24, 8). Egész héten minden este és vasárnap d. u.: Pusztai szerenád. — **ROYAL:** Szombat, vasárnap d. u. és este: Ki gyereke vagyok én? (4, 1/29). Egész héten minden este és vasárnap d. u.: Ki gyereke vagyok én? — **PÓDIUM:** Szombat, vasárnap d. u. és este: Évadnyitó műsor (1/25, 9). Egész héten minden este és vasárnap d. u.: Évadnyitó műsor. — **DUNAPARTI SZÍNPAD:** Jövő péntektől minden este és vasárnap d. u.: Szinházznyitó műsor. — **KOMÉDIA:** Szombat, vasárnap: Halló Sangháj! (1/25, 1/29) Egész héten minden este, szombat és vasárnap d. u.: Halló Sangháj! — **ERZSÉBETVÁROSI:** Szombat (1/26, 1/29), vasárnap (1/24, 1/26, 1/29): Lámpaláz. Csütörtökig bezárólag: Lámpaláz. — **JÓZSEFVÁROSI:** Szombat (1/26, 1/29), vasárnap (1/24, 1/26, 1/29): Zimberi-zombori szépasszony. Csütörtökig bezárólag: Zimberi-zombori szépasszony. — **KISFALUDY:** Szombat (1/26, 1/29), vasárnap (1/24, 1/26, 1/29): En és a kisöcsém. Csütörtökig bezárólag: En és a kisöcsém.

Mozik műsora

Rövidítések: Sz = Szombat. V Ü = Vasárnap és ünnepnap. M = Matiné.

ADMIRÁL (353-707): **Siegfried-vonal. Feleségem karrierje** (Joan Crawford). (1/24 1/26 1/28 1/10; V Ü 1/2-kor is.) Vas. d. e. 1/211-kor: **Nyomorultak. — ALKOTÁS** (355-374): **Suez** (Annabella). (1/24 1/26 1/28 1/10; V Ü 1/2-kor is.) Vas. d. e. 11-kor: **Acélkoporsó. — ANDRÁSSY** (124-127): **Huckleberry Finn kalandjai** (Mickey Rooney). (3/4 3/6 1/8 3/10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **ÁTRIUM** (154-024, 153-034): **Várlak...** (Charles Boyer). (1/26 1/28 1/10; Sz V Ü 1/4-kor is.) — **BELVÁROSI** (384-563): **Feleségem karrierje** (Joan Crawford). **Siegfried-vonal.** (4 6 8 10; V Ü jobbt. 2 4 6 8 10, balt. 3 5 7 9.) Vas. d. e. 1/211 és 12 órakor: **Őrelsége szerelmes. — BODOGRÁF** (149-510): **Feleségem karrierje. Siegfried-vonal.** (1/24 1/26 1/28 1/10; V Ü 1/2-kor is.) — **BROADWAY** (144-212): **Színészbejáró.** (1/24 1/26 1/28 1/10; Sz V Ü 1/2-kor is.) Vas. d. e. 11-kor: **Drága jó rokonaink. — BUDAI APOLLO** (351-500): **Pénz áll a házhoz** (Latabár). **Minden vihar elül.** (1/25 3/47 9; V Ü 1/2 1/24 1/26 1/28 1/10.) Vas. d. e. 1/211-kor: **Allah kertje. — CAPITOL** (134-337): **A miniszter barátja** (Páger). (1/24 1/26 1/28 1/10; V Ü d. e. 11, d. u. 1/2 1/24 1/26 1/28 1/10.) — **CASINO** (383-102): **Két lány az uccán** (Tasnády Fekete Mária). (1/26 1/28 1/10; Sz V Ü 1/4-kor is.) — **CITY** (111-140): **Hotel Sacher** (Willy Birgel). (1/26 3/8 3/10; Sz V Ü 3/4-kor is.) — **CORSO** (182-818): **Isten vele, tanár úr!** (Robert Donat). (5 1/28 10; Sz V Ü 3/4-kor is.) Vas. d. e. 11-kor: **Verdi-matiné.** — **CORVIN** (139-584, 138-988): **5 óra 40** (Kiss Ferenc). (1/24 1/26 1/28 1/10; V Ü 1/2-kor is.) Vasárnap d. e. 1/211-kor: **Párizsi nászút. — DAMJANICH** (134-803): **Pénz áll a házhoz** (Latabár). (1/24 1/26 1/28 1/10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **DÉCSI** (121-343, 125-952): **Mámor** (Jean Gabin). (6 8 10; Sz V Ü 4-kor is.) — **ELIT** (114-502): **5 óra 40** (Tasnády Fekete Mária). (4 6 8 10; V Ü 2-kor is.) — **FORUM** (189-707, 189-545, 188-528): **A milliomos szobalány** (Dick Powell). (1/26 1/28 3/10; Sz V Ü 1/4-kor is.) — **GLÓRIA** (144-800): **Pénz áll a házhoz** (Bilicsi). (1/25 3/47 9; Sz 1/24 1/26 1/28 1/10; V Ü 1/2-kor is.) — **HOLLYWOOD** (142-455): **A megbélyegzett asszony** (Victor Francen). (1/24 1/26 1/28 1/10; V Ü 1/2-kor is.) Vasárnap délelőtt 1/211-kor: **Egymásnak születtünk. — HOMEROS** (296-178): **A baskervillei kutya** (Basil Rathbone). (3/5 7 1/10; V Ü 1/2-től folyt.) **IPOLY** (292-626): **Pénz áll a házhoz** (Latabár). (1/24 1/26 1/28 1/10; V Ü 1/2-kor is.) Vas. d. e. 1/11 órakor: **Táncrend. — JÓZSEFVÁROSI** (134-644): **Siegfried-vonal. Feleségem karrierje** (Joan Crawford). (1/24 1/26 1/28 1/10; V Ü 1/2-kor is.) Vas. d. e. 1/210 és 1/212-kor: **Bajtársak. — KAMARA** (144-027): **Karosszék** (Szeleczky). (Mindennap: d. e. 11, d. u. 2 4 6 8 10.) — **KULTÚR** (386-193): **Suez** (Annabella). (5 1/28 1/10; V Ü 3/42 3/44 3/46 3/48 3/410.) — **LLOYD** (111-994): **Riadó Indiában** (Sabu). (4 6 8 10; V Ü 2-kor is.) — **NYUGAT** (127-162): **Riadó a Földközi tengeren.** (1/24 1/26 1/28 1/10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **ODEON** (130-263): **Riadó a Földközi tengeren** (Pierre Fresnay). (Folyt. előad.: 1/25 3/47 1/410; Sz 1/24 1/26 1/28 1/210; V Ü 1/2-kor is.) Vas. d. e. 1/211-kor: **Magyar Feltámadás! — OLYMPIA** (342-947): **Riadó a Földközi tengeren** (Pierre Fresnay). (Mindennap: d. e. 11, d. u. 2 4 6 8 10.) — **OMNIA** (130-125): **Asszony a tűzvonalban** (Gustav Fröhlich). (4 6 8 10; V Ü 2-kor is.) — **ORIENT** (114-926): **Suez** (Annabella). (Folyt. előad.: 1/25 3/47 1/410; V Ü 1/2 1/24 1/26 1/28 1/210.) — **OTTHON** (146-447): **Szerelmesek** (Jeanette Mac Donald). (1/24 1/26 1/28 1/410; V Ü 1/2-kor is.) Vasárnap d. e. 10 és 1/212-kor: **Ködös utak. — PALACE** (136-523): **Tökéletes férfi** (Jávor Pál). (Mindennap: d. e. 11, d. u. 2 4 6 8 10.) — **PATRIA** (145-673): **A megbélyegzett asszony** (Louis Jouvet). (4 6 8 10; V Ü 2-kor is.) Vas. d. e. 1/211-kor: **Csikágó. — PHÖNIX** (144-454): **A baskervillei kutya** (Basil Rathbone). (Folyt. előad. mindennap: d. e. 11, d. u. 1 3 5 1/48 1/210.) — **RÁDIUS** (122-098, 120-564): **Várlak** (Iréne Dunne). (1/26 3/48 3/410; Sz V Ü 1/4-kor is.) — **RIALTO** (139-497): **Erdők haramlája** (Buck Jones). **Pénz áll a házhoz** (Kiss Manyi). (D. e. 1/211; d. u. 1/21 3/43 5 1/48 1/210; V Ü d. e. 10 12, d. u. 2 4 6 8 10.) — **ROYAL APOLLO** (141-902, 342-946): **Második hétre prolongálva! Hotel Imperial** (Isa Miranda). (1/26 1/28 3/410; Sz V Ü 4 6 8 10.) — **SAVOY** (146-040): **A megbélyegzett asszony** (Louis Jouvet). (1/24 1/26 1/28 1/210; V Ü 1/2-kor is.) Vasárnap d. e. 1/211-kor: Csikágó. — **SCALA** (114-411): **Rettegés** (Charles Vanel). (1/26 1/28 3/410; Sz V Ü 3-kor is.) Vasárnap d. e. 11-kor: **Aréna hősei. — TIVOLI** (123-049): **Riadó a Földközi tengeren** (Pierre Fresnay). (Folyt. előad.: 1/25 7 1/210; Sz 3/44 3/46 3/48 3/410; V Ü 3/42 órakor is.) Vas. d. e. 1/410 és 1/412-kor: **Magyar Feltámadás! — TURÁN** (120-063): **Siegfried-vonal. Pénz áll a házhoz** (Vaszary Piri). (4 6 8 10; V Ü 2-kor is.) Vas. d. e. 9 és 11-kor: **Koldus és királyfi. — URÁNIA** (146-046): **Hotel Sacher** (Willy Birgel). (5 1/48 1/210; Sz V Ü 3/43-kor is.) — **VESTA** (132-639): **A baskeervillei kutya** (Basil Rathborne). (D. e. 11; d. u. 1/42 1/44 1/46 1/48 1/210; V Ü d. e. 11; d. u. 2 4 6 8 10.)

Manajló Tivadar

MANAJLÓ TIVADAR :

152. Szántás. - Temp., v., 66.5 x 46 cm.
Jelz. l. balra.

Kopp 1939/40. szezon II

BODA GÁBOR :

17. Cigányasszony. - Szobor, gipsz, mag.: 63 cm. Jelz. a talapz.f.lapján "Boda 1938."

18. Női fej. - Szobor, fehér márv.,mag.: 40 cm. Jelz.j. "Boda 1937."

BOLDOGFAI FARKAS SÁNDOR :

19. Lépő nő. - Szobor, br.,mag.: 84 cm. Jelz. l.j. "Boldogfai Farkas Sándor".

20. Mátyás. - Dombormü, br., 47 x 44.7 cm.Jelz. l.j. "Boldogfai Farkas S."

21. Munkácsy Mihály. - Dombormü, br., 30 x 35 cm. Jelz. b.l. "Boldogfai Farkas."

MANAJLO TIVADAR :

168. Szántás. - Temp., v. 66.5 x 46 cm.
Jelz.l.b.: " Manachilo".

Székesfőv. képt. pűb. kiáll.
1944.

Manajlo Tivadar

SZERVATIUS JENÖ :

251. Fahordó. - Szobor, fa. Mag.: 44 cm. Jelz.e. a talapz.: "Szervatius";felső lapján: "1938".

SZLÁNYI LAJOS :

252. A Margithid az átépités előtt. - Olajf., v. 80.5 x 61 cm. Jelz.l.j.:"Szlányi Lajos".

SZOBOTKA IMRE :

253. Tájkép. - Olajf., v. 100 x 80 cm. Jelz.l.j.s.: "Szobotka".

MANAILO TIVADAR: SZÁNTÁS.

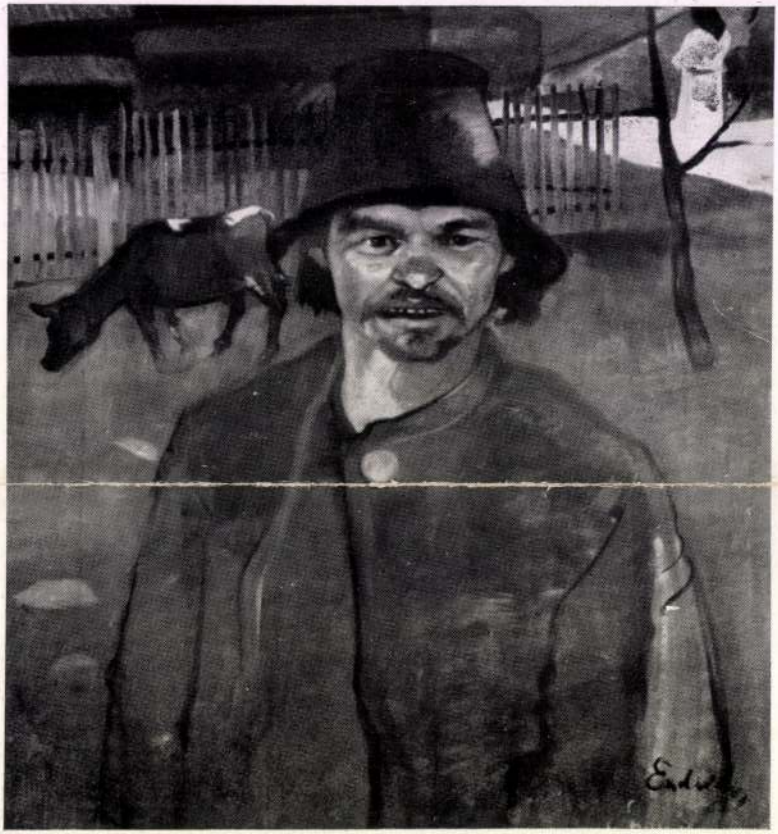

ENDRÉDY GYÖRGY: RUSZIN PARASZT.

M. Kir. Vallás- és közokt. Min.
V. Nemzeti képröm. kiáll. Éges tárgym.
Kassa, 1939.

Manailo Tivadar

Manajló Fedor

festő

láid

Szépművészet

1941. 136. l.

La S. V. è invitata a partecipare

all'ASSEMBLEA GENERALE

della

SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

MATTIA CORVINO

che avrà luogo il 24 giugno p. v. alle ore 18
nella sala d'onore del Museo di Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—35)

Il presidente
Tiberio Gerevich

EMZETI KIÁLLÍTÁSRÓL

Képművészet 1942. 6. szám

Manajló Fedor

MANAJLÓ FEDOR: TEMPLOM.
Fedor Manajló: Kirche. — Fedor Manajló: Chiesa.

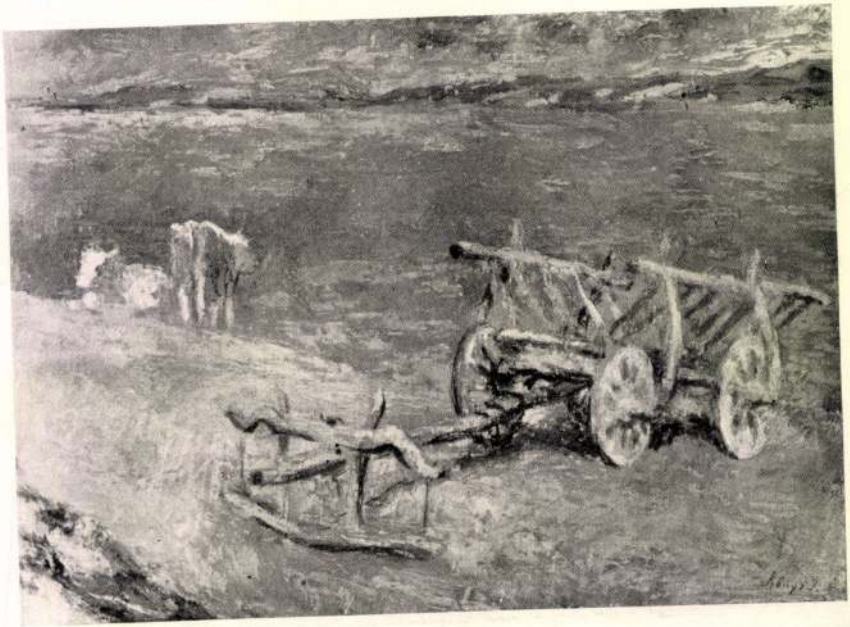

SZŐNYI ISTVÁN: A SZEKÉR.
Stefan Szönyi: Der Leiterwagen. — Stefano Szőnyi: Il carro.

Manajlo Fedor

Képes Krónika 1940. 38. sz.
(Festőművészet Kárpát alján)

VINA

O - UNGHERESE

Budapest, IV., Egyetem-u. 4.

EK ORSZÁGOS
TSÁGA

B U D A P E S T.
IX., Hőgyes Endre-u.10.

Manajlo K

festő

tovább.

Hirlap 1949. márc. 29.

10

6/P

Kárpát Ukrajna művészei

A Moszkvában rendezett országos művészeti kiállításon a közönség nagy érdeklődéssel szemlélte Kárpát-Ukrajna művészeinek: *Erdélyinek, Boksaynak, Manajlonak, Soltésznek* és *Boreczkynek* képeit. A kiállító művészek ismeretlenek voltak a látogatók nagyrésze előtt, de műveik alkotóik nagy tehetségéről tanuskodtak. Kárpát-Ukrajna művészeinek a történelemben első ízben nyilt lehetőségük művészetük kifejlesztésére és a moszkvai kiállítás szemléltetően bizonyította, hogy a művészek éltek is ezzel a lehetőséggel.

Erdélyi festőművész, az uzsgorodi művészi szakiskola igazgatója, a következőket mondotta a kárpát-ukrajnai művészek alkotómunkájáról:

— Mi, kárpát-ukrajnaiak, természetesen vonzódtunk a nagy szláv nemzethez, az orosz és szovjet mesterekhez, mert bennük láttuk legjobb tanítómestereinket.

Kárpát-Ukrajna művészeti szakiskolájában dolgozik *Vaszilij Ivanovics Szvidov* tehetséges autodidakta mester. Vésőjével csodálatos képeket és mintákat vés a falba. Szvidov valaha faluról-falura járt és művészi álmait széklábakba és ágyakba faragta. Ma Szvidov a művészetről ad elő a művészeti szakiskola ifjú tanítványainak.

Boreczky festőművész műtermében hatalmas kép készül: „A huculok találkozása a szovjet hadsereggel."

Kocka festőművész műtermében több befejezett képe közül az egyik a multat — egy munkanélküli családját ábrázolja. A kemencéről a családfő meztelen lába lóg le. Ő maga felmászott a kemencére, talán azért, hogy ne lássa felesége kisírt arcát.

tert, s kevés olyan nagy énekes-reményességünk van, mint e folyton fejlődő Simándy. Az új mesterek közül *Koszó* Kothnerét értékeljük leginkább, de érdemes munkát végzett *Külkey, Katona, Joviczky, Somogyvári, Kövecses, Rissai, Várhelyi, Galsay* is. *Tóth* egyébként jó éjjeli öre még eredményesebb lesz, ha ezúttal nem széphangú éneklésre, hanem vígoperai hatásra törekszik.

I. V. E.

*

Szakasits Árpád köztársasági elnök az első felvonás szünetében a páho-

A Budapest Galéria meghívja Önt a

MAMÜ Társaság

R ö g e s z m e

című kiállításának megnyitójára
a Budapest Galéria Kiállítóházába
(Budapest III., Lajos u. 158.)
1998. november 10-én kedden 17 órára.

A kiállítást SZÜCS GYÖRGY
művészettörténész nyitja meg.

Megtekinthető hétfő kivételével naponta 10–18 óráig.

A kiállítás támogatói:

NEMZETI KULTURÁLIS ALAP
FŐVÁROSI KÖZGYŰLÉS KULTURÁLIS BIZOTTSÁGA
ORSZÁGGYŰLÉS KULTURÁLIS BIZOTTSÁGA.

Budapest Galéria

MAMÜ

Élet és Irodalom
1996 VII. 2.

KOLTAI TAMÁS:

Színház

Debrecenbe kellett menni

Mármint ahhoz, hogy összefüggéseiben lássuk az elmúlt évadot. Az Országos Színházi Találkozóra határozott szempontot kínált az idei válogató, a kritikus Nánay István. Mustráját aligha lehet szűkkeblűséggel vádolni. Kiválasztotta például a fővárosi szezon populáris sikerét, *A dzsungel könyvét*. A Pesti Színház előadása színvonalas kommersz, jelentsen bármit ez a képlékeny fogalom. Reprezentatív helye a fesztiválon fölmenti a „kritikus elitet" a sznob köldöknézés vádja alól. Kár, hogy ez a hely virtuális volt, mert a produkció nem Debrecenben, hanem saját otthonában képviselte önmagát. A hasonló gyakorlat értelmetlen és tarthatatlan egy fesztiválon. A dzsungel könyvének a debreceni Kölcsey Művelődési Központot ajánlották föl, amely alkalmatlannak bizonyult az előadás befogadására. Csakhogy eleve a Csokonai Színházba kellett volna invitálni, hadd bolyduljon föl a város két zsúfolt telt házra, délután és este. A szakmai elit ezzel lehetőséget kapott volna arra, hogy példának állítsa a Kipling-musicalt. Nem azért, mert olyan makulátlanul jó – dehogyis az –, hanem mert az országos repertoáron silány zenés előadások viszik el a vállukon az évadot. Ezt tudván, a nívós zenés bemutatót nem értékelni „a maga kategóriájában", vagy ami még rosszabb, exkluzív avantgárddal helyettesíteni, olyan szűklátókörűség, amely az elkövetőt joggal keverheti sznobizmus gyanújába.

A nagy színház másik lehetősége az a típusú előadás, amelyet a kolozsvári képviseltek Bulgakov Molière-drámájával, a *Képmutatók cselszövésével*. Tompa Gábor rendezésének „hagyományos teatralitását" sokan idejétmúltnak ítélték; szerencsére a zsűri nem találta annak. A hazai stílusdivathoz képest ez kétségtelenül más. A mi előadásaink jórészt a tempó lázában égnek: a gyorshajtás elfedi az értelmezés hiányát, az intellektuális traffipax bárhol kimutathatná, hogy az előadás szellemi katasztrófába rohan. Elszoktunk a részlethangsúlyoktól. Tompa briliáns némajátékot szervez XIV. Lajos kártyajátéka köré. A percekig tartó parti előrevetíti, amire később a baljós fordulatból amúgy is rá kell jönnünk: hogy a király az „intézményes" rítusok foglya. Az előadás rendezői gesztusrendszere elüt a nálunk megszokottól. A látszólagos ráérősség rejtett információk tömegét építi be a szituációba, és korlátlan szabadságot kínál a nézőnek, hogy földolgozza ezeket. A „modernitás" tempó-ritmus száguldása legtöbbször az üresség leplezi. Mielőtt arra hivatkoznánk, hogy „a mi közönségünk nem bírja a komótosságot", érdemes lenne kizárólag manuális szempontból összevetni a Stein, Strehler, Ronconi típusú karizmatikus rendezők munkáit a „korszerűen kapkodó" közepesekével.

Tompa Bulgakov-előadásának rokonaként említendő Verebes István nyíregyházi *Szent Johannája*. Verebes is hangsúlyozza az intézményi, vagy ahogy ő mondja: mozgalmi rítust, anélkül, hogy ki akarna lépni a történetiségből, a „korhű keretből". De benne sem akar maradni egészen; ez alapvetően ellenkezne ironikus kritikai szemléletével. Nyolc évvel ezelőtt már megrendezte Shaw színművét anakronisztikusan, a mozgalmi önkény áldozatainak állítva emléket. A tertium datur: a középkoriság elstilizálása a térformák geometrikus leegyszerűsítésével és a szereplők monokróm fehérbe öltöztetésével. A templólassítás itt is tartalmi értékű, bár hazai színészeink iskolázottsága nem mindig elég ahhoz, hogy súlyt adjanak az „erre kijelölt helyeknek". Az epilógusban a huszadik századból érkező úr a közönség előtt meghajló Johannát köszönti fel virágkosárral és a rehabilitáció hírével. Ennek szelíden ironikus anakronizmusát korábban előkészítette az egyes képek előtti tárgyilagos helyszínleíró hang. Az időszerűtlen úr nem is olyan sokára már a huszonegyedik századból fog érkezni a Szent Johanna-előadásokon – Shaw szerepmegnevezését ki kell majd igazítani –, de a szentek befogadására változatlanul kevés az esély.

A miskolciak Webster *Amalfi hercegnőjét* játszották, korántsem szelíd anakronizmusokkal. Telihay Péter szabadon garázdálkodik időben és térben, a szenvedélyes reneszánszból tartósan átrándul az élveteg mába, szereplői videokamerával dokumentálják a főrangú egyháziak és világiak házibuliját, az intrikus űrszkafanderben intrikál. A verbális textúrájában kiteljesedő bosszúdráma, amelynek címszereplő hősnője történelmileg korán jött emancipációs küzdelmének áldozata, Telihay rendezésében erős képi hatású perverz gyilkosságok sorozatává válik. A látványeffektusok tobzódása lehetetlenné teszi a folyamatos színészi építkezést, de ez láthatóan bele van kalkulálva az előadásba. A hullahegyet eltakarító katonák a végén obszcénul káromkodva, kelletlen közönnyel tesznek eleget feladatuknak. Ez jóval illúziótlanabb epilógus a Shaw-énál; a közben eltelt évtizedek produkáltak néhány előre nem látható kataklizmát. (Vitathatatlan, hogy a gyilkosságok módozatai is gazdagodtak Webster óta.)

Ha még Ruszt József *Othellóját* is mellékelem az eddigiekhez, a szemünk láttára feketére suvickolt ifjú mórral, akiről menet közben lehámlik a másság akcentusa, legalább egy gondolatritmus manifeszt jelenlétét regisztrálhattuk Debrecenben, amely szakmai vitára késztethette volna a résztvevőket. De nem volt vita, ellenkezőleg, egyetértés volt arról, hogy nem kell vita.

Ez a szakma bizonyítványa.

(Országos Színházi Találkozó, Debrecen, 1996. június 9-16.)

BAKÁCS TIBOR SETTENKEDŐ:

Mozi-film

Hazudjunk Eldorádót

Egy golyókopasz fej, közeliben, hullámzó-hömpölygő bólintásokkal hot dog-szerű mikrofonba lihegi Montreált. Rádióadás a pokol első kapuja mögül. Sziréna, üvegcsörömpölés, szél, egy nő rövid sikolya a parkolóból: éjjel van, élni és halni most ugyanaz, csak az anyag tartson ki. Senki nem remél nyugodt véget, de addig is jó lenne szépen élni...

Hatalmas flash-sel indul *Charles Binamé* hírhedt mozija, az „Itt van Eldorádó", mely tavaly Cannes-ban lekaszálta a kritikusokat, így hát meg is úszta különösebb díj nélkül. Pengeéles, veszélyes filmről van szó.

Na, jól nézünk ki. Már Kanada [illegible]. Ha tíz-tizenöt évvel ezelőtt vala-

nak a női filmsztárok sminkjéről. Bussières olyan típusú nő, akiért még délelőtt is fölakasztanánk magunkat májusi virágzás idején. A többiek a közeli egyetemi színpad büféjéből ugrottak át egy kis lehetséges önmegvalósításra. Montreáli amatőrök – csak hiteles, őszinte improvizációkkal, szituációs játékokkal.

Mondom, elképesztő, hogy Binamé mennyire tisztán tud szólni az inkább ipari nyersanyaghoz, mint a művészethez közel álló emulziós anyagon. Valószínűleg kedvelhette Altman: Rövidre vágva című eposzának szerkesztési elvét, mert ő is legalább öt szálat futtat egymás mellett és keresztbe, csaknem száz percen

dül csak az elrontott sors azon szépsége hiányzik, amivel végleg lecövekelünk valaki mellett, s már nem kívánunk mást jóságunk hálójába fogni. A milliomos lány befogadja a görkorcsolyán semmibe guruló, magát tolvajlással fönntartó gyereklányt, de végül is Gaspard átvérzett romlottsága húzza ki a végső hitevesztettségből. S ha kicsit fölemeljük a fejünket, akkor a bárpult mögött egy másik, tökéletes bezártságban s szótlanságban élő pincérnőt látunk, aki elmondhatatlanul szenved férje melletti magányától. Nem a másik iránti szeretet hiányáról, hanem most az unalomról van szó. Mibe lassan belehal a lélek is, s már csak hideg vereitékezése

BUDAI KATALIN:

Rádió

Mi, macskások

Nagyon szeretek kéthetente hétfőn az ÉS-be jönni. A budös Üllői út után nyugodt, zöld, csendes, idilli a Rezső tér környéke. Nehéz elhinni, hogy ez a kertvárosi rész is a nyolcadik kerületben van.

Nos, ilyenkor mindig megállok a Heim Pál Kórház hátsó traktusának kerítésénél, és hosszan bámulom a macskákat. Rengeteg van belőlük, minden generáció, szín- és betegségfajta. Félénkek, nemigen jönnek közelebb, de hát miért is jönnének: mindig későn jut eszembe, h[illegible] nincs nálam szétosztható

s eközben kicsit felegyenesednek, és küldetéstudattal telve járják cekkereikkel a hetedik kerület utcáit, a kórházi udvarok környékét.

Persze jól sejtik a riporterek, hogy a túlzott állatszeretet mögött az emberekben való csalódás is meghúzódik, s a nemes szándék gyakran csap át monomániába. Egészen apró, finom vonalkát húztak a két csirkedarálékot szétosztó néni és a megtört, valószínűleg saját életkudarcát is kompenzáló – bár nagyon hasznos[illegible] – hölgy között.

BOHÁR ANDRÁS: **Tárlat**

A honfoglalás utóérzetei

– kiállítás a MAMŰ Pincegaléria jában –

A KELETi és NYUGATi között. Valahol a Csikágóban, mondjuk a Damjanich utca 39. alagsori pincéjében (bejárat a Murányi utca felől) a sokadjára újjászületõ MAMŰ (Marosvásárhelyi Művek, késõbb Maszületõ Művek) megkísérelte bemutatni: miként tehetjük ismételten lakhatóvá világunkat. Ehhez kapcsolódik a Honfoglalás évfordulójára való szimbolikus megemlékezés, ami különös asszociációkra adhat alkalmat.

Már maga a tárlat megrendezésének előzménye is jellegzetes és ránk jellemző. Egy olyan pincét vehetett birtokába a MAMŰ, amelyről kiderült, hogy az egész vakolatát le kell verni, s nedvesedést gátló falfelülettel kell bevonni. S ehhez kötődött az első alapötlet. Mi történne akkor, ha nem teljes egészében vernék le a szürkésfehér mészréteget, hanem a levert falfelület és a fennmaradó együttesen szolgálná a műalkotás megjelenését?

Az ideát tettek követték, és a MAMŰ tagjai külön-külön, de nem szignálva saját munkájukat jeleket, foltokat véstek a falba: saját honfoglalásuk utóérzeteit. Lépjünk le a lépcsőkön.

Már a lépcső korlátjával párhuzamosan falba vésett virtuális más is arra figyelmeztetett, hogy a jelentések többféle kapaszkodói segíthetnek bennünket további útjainkon. S ahogy leérünk a valóságos lépcsőn, a szemközti falon immáron egy falra festett fekete ördög igyekszik fölfelé egy másik lépcsőn, majd a következő stációban már a vakolat levésével jelenik meg, ahogy az elektromos tűz fénye mellé kuporodva melegszik. Ez az indítás egyfajta mitikus értelmezését is adhatja az elkövetkezőknek. Szemközt az ember szívének, biológiai motorjának és érzelmi jelképének szimbolizált alakja fogadja a látogatót, majd falba vésett ösvények, rajtuk hieroglifaként függő vörös festékkel teleszórt fóliatekercsek. Emocionális meghatározottságunk s racionális tévelygéseink egyaránt megidéződhetnek, mint ahogy az emberiség történetéről hírt adó leletek valamikor majd úgy az 5. ezredév tájékán.

Az ezt követő átjáró helyiség valóban (valóban?) átmeneti korunkat reprezentálja. Még néhány emléknyom él abból bennünk, hogy mit jelenthetett egykoron építeni, a téglákat egymáshoz illeszteni, majd lakni az általunk befedett teret. Ezt jelzi a tégláig lecsupaszított falfelület, majd mellette a téglafal tapétaimitációja.

A következő terem régmúltunkat idézi. A barlang terének érzékeltetése benne egy régi térkép vagy feltárt barlangfestmény, körülötte arc és alak bevésődések, eltűnt érzések, viharok hordozói. Nem tudjuk pontosan, hogy mi történt és kikkel történtek tájékunkon az előző évezredek eseményei, tragédiái, egy bizonyos: magunknak is őrzőkké kell válnunk, ha tovább akarjuk saját hagyományainkat adni.

Ezt példázza a sarokszögelésbe üvegablak alá rejtett családi fotó és a fekete üvegbe karcolt prófétai alak, valamint szemközt a gesztusok, számok, jelek rejtett üzenetei.

S végül az utolsó terem. Itt ismét konkrét jelenvaló létünkkel szembesülhetünk. Borral telt meghajlított üvegcsövek és villogó neoncsőtársai ugyanazt a kettősséget szimbolizálják, mint a falra festett tömbház és a vidéki paraszthá z beillesztett fotója. Az elvágyódás ott kering ereinkben, emlékeinkben, nap mint nap felsejlik, mégis maradunk, s csak képeinkkel, műalkotásainkkal tudjuk feledhetővé tenni a feledhetetlent. Origópontot keresünk, s ezt jelképezheti a kettős kör falba vésett képe is. Keressük a másik embert s vele együtt helyünket ama bizonyos nap alatt. Új koordinátarendszert szeretnénk fölállítani, ahová immáron nemcsak egy agyontematizált világ képletei férhetnének bele, hanem a bennünket érintő érzéseink, organikus szerveződéseink, az általunk annyira áhított természetes világ egymáshoz fonódó elemei. Ehhez az újfajta network-höz kötődhetnének különböző archetípusaink létmódjai is. Ezt érzékeltette a három falba vájt arclenyomat (kék, arany, kék), s az azt kitöltő pozitív jégforma is, ami lassan elolvadt, s csak csorgásaiban emlékeztet arra a fagyos-hideg anyagra, ami már aligha nevezhető emberarcnak. Mint ahogy ugyanezt a reményt fejezik más jelképstruktúrába a delfin és horog másai is.

A tárlat megnyitójának zenei performansza, a kitartott, önmga rezonanciáját bejáró hang és az erre épülő ősi dallamok, improvizációk is tereink lélekkel, érzéssel telítettségét sugározták (Dóra Attila, Márkos Tamás).

S már a folytatás is megkezdődött, a teljesen levert vakolat fölvitele és újabb munkák készítése. Így összekapcsolódik az a gondolkodó és időző művészetszemlélet, amely hagyományainkat éppúgy nem hagyja veszendőbe menni, mint ahogy megkísérel korkérdéseinkre is válaszokat megfogalmazni.

TÓT AMBRUS: **Televízió**

Lekeverve

Már éppen meg akartam dicsérni a Duna tévét, hogy milyen jó kis sportrovata van. Nemcsak a vasárnap délutáni *Sportpercek* című magazinjuk jó, mert olyan emberszerű, értem ezalatt, hogy aktuális eredményekről, jelenségekről oldottan, kardnyelés, okoskodás nélkül beszélgetnek a műsorvezetők a meghívott sportolókkal, edzőkkel, de már az élő közvetítésekben is jobbak, mint az állami tévé riporterei. Végre egy tévéállomás, amelynek eszébe jutott, hogy nem kell mindenáron közhelyeket szaporítva, véleménynyilvánítás nélkül közvetíteni mondjuk egy focimeccset, hiszen a közvetítés hitelét épp az adja, hogy a riporter vagy a melléje beültetett szakkommentátor jelzi, neki igenis van különbejáratú véleménye, s nem fél azt elmondani, bár olykor-olykor hatalmasakat téved, s nem jól látja, amit látni kell. Legutóbb egy osztályozó meccset közvetített a Duna Diósgyőrből, és a meghívott szakértő, bizonyos *Tornyi Barnabás*, jelenleg Amerikában dolgozó edző, kerek-perec közölte, hogy ő a Diósgyőrnek szurkol, nem pedig a Fehérvárnak, mert ezer szál köti őt Miskolchoz, itt volt edző. Mire fel, mit ad isten, nem szakadt rá az ég, mi több, kommentárja kifejezetten izgalmas lett, ami érthető, nem akarta eljátszani a műobjektivitást, meg a műtárgyilagosságot.

A meccs különben hosszabbítással ért véget. Nézte az ember a ráadás első negyedóráját, majd fordulás előtt kiment rágyújtani, újabb izgalmakra készülődvén, a magyar foci minden mende-monda ellenére szállítja az izgalmakat, mit nekünk EB meg világszínvonal, ha a Diósgyőr és a Fehérvár játszik meccset ki-ki alapon, s a vesztes kiesik az NB I-ből. De rágyújtani, úgy látszik nem szabad: mire visszaértem a konyhából a szobába, a képernyőről egy elképesztően nagy szakállú ember bámult rám, s szívig hatóan magyarázta, hogy ő a nádra tette fel az életét, mindig is szerette a nádat, sőt, egyre jobban szereti, a nád a világmindenség legfontosabb produktuma. Na most, ahhoz képest, hogy az ember szereti a nádat, de viszont a Diósgyőrnek is volt még némi esélye a Fehérvár ellen az utolsó tizenöt percben, elég nehéz volt nem megharagudni a nádbarát emberre, hogy hát azért mégis. Hogy jön ide a nád, közvetlenül egy taccs után? Megteheti-e egy televízió, hogy technikai okokra hivatkozva lekeverje egy akármilyen meccs utolsó negyedóráját és a kecskeméti animációs filmfesztiválról szóló magazint nyomja a világmindenségbe? Ráadásul a nádbarátok is csalódást érezhettek, amennyiben ez az animációs fesztiválos produkció nem a megadott időpontban, hanem hosszú percekkel később kezdődött, úgyhogy a nádbarát néző *Kotulát*, *Pintért* kapott, a Kotula-barát néző pedig nádat, ahogy az már különben a Duna tévében lenni szokott; egyszerűen nincs műsor, amely a megadott időpontban kezdődne el. Hogy ez miért van, nem tudni. Pedig élő adás alig van, a kazettákra rá van írva, hogy a műsor hány perces, a versenykiírásokban is nagybetűkkel írják ki, hogy hosszabbítás elképzelhető, mi több, a technika is lehetővé teszi, hogy Miskolcról délután fél öt után is Pestre érjen hang és kép, olyan nincs, hogy Gyöngyösön valaki leszedi a képet, mondván, az övé.

Mármost minderről nyilván a sportosztály tehet a legkevésbé. Akkor viszont ki kellene írni a műsorügyeletes lekeverők és felkeverők szobája falára, hogy műsorrend ide vagy oda, a műsor arra való, hogy nézzék, s ha egy eseménynek nincs még vége, akkor a műsornak se lehet. Az egyszerűen pofátlanság, hogy bemondom, majd este közöljük a meccs végeredményét, addig is mélyedjenek el a nádban.

Ez nem technikai probléma, hanem rossz modor.

Az MTV-ről nem beszélek. Ha egy állami televízió az EB elődöntőit nem a helyszínről közvetíti, hanem beülteti *Knézyt* és társait a stúdióba, hogy a Szabadság térről mondják el, milyen most kinn Londonban, Manchesterben, akkor az a néző lebecsülésének minősített esete. Van már olyan öreg ez a tévé, hogy vezetői tudják: stúdióból egyszerűen nem lehet hitelesen közvetíteni, a helyszíni jelenlét mindenek fölött. Jellemző, hogy még Knézy se tudta megoldani rendesen a feladatát. „Jó estét, jó szurkolást!" – kezdte, utána viszont páratlan módon egyetlen közhely se jött ki a torkán, egyszerűen, emberszerűen, mindenfajta tudálékosságot, panelt mellőzve kommentálta az eseményeket, amin tán még maga is meglepődött.

Még jó, hogy nem keverték le.

ELEKES KÁROLY

H-1071 Budapest, Dembinszky u. 34. II/2.
Telefon: 1425—839

1951-ben született Székelyudvarhelyen (Erdély).
1966. és 1970. között a marosvásárhelyi Zene- és Képzőművészeti Líceumban tanult, majd 1971. és 1975. között a kolozsvári Képzőművészeti Főiskola hallgatója volt.
1978-tól 1983-ig a Marosvásárhelyi műhely (MAMŰ) szervező tagjaként tevékenykedett.
1984-ben Magyarországon telepedett le.
Tagja a Magyar Képzőművészek Művészeti Alapjának. Grafikával, festészettel, és térberendezéssel foglalkozik. Részt vett 96 kollektív tárlaton és 19 egyéni kiállítást rendezett: Bukarestben, Marosvásárhelyen, Nagykárolyban, Csongrádon, Utrechtben (Hollandia) és Karlsruheban (NSZK).

Díjak: Budapest Városi Tanács fődíja (éves Stúdió kiállítás) Magyar Kulturális Minisztérium díja a Szegedi Festészeti Biennálén

KÁROLY ELEKES

H-1071 Budapest, Dembinszky u. 34. II/2.
Telephone: 1425839

Date of birth: 19 July 1951
Place of birth: Székelykeresztúr (Transylvania, Romania)
Carser:
Edation:
1966—1970 Secondary School of Music and Fine Arts Marosvásárhely
1971—1975 Fine Arts University He got top grades Kolozsvár
1978 Founder of the MAMŰ (Marosvásárhely Workshop)
1984 Moved from Romania to Hungary
Memberships: Member of the Hungarian Artists' und
Activities: Graphics, Paintings, installations and sculpture
Exhibitions: He has participated in 96 group exhibitions and has had 19 personal exhibitions so far in the following places:
Bucharest, Marosvásárhely, Nagykároly (Romania)
Csongrád, Lenti, Budapest, Hatvan (Hungary)
Utrecht (Holland)
Karlsruhe (West Germany)

Prizes: 1986 — Prize from the Council of Budapest
1988 — Szeged Art Biennale — Grandprize of the Hungarian Ministry of Culture

MAMŰ Csoport

Marmut Art.
Vár, Gróf Teleki-Palota
Kiállítóterem,
1990

KRIZBAI SÁNDOR

H-2000 Szentendre, Bartók Béla u. 32.

1949-ben született Marosvásárhelyen (Románia).
1968-ban érettségizett az 5. számú Elméleti Líceumban. Különböző önképzőkörökben tanult, majd kilencszer felvételizett a Művészeti Egyetemre sikertelenül. 1978-tól 1984-ig tagja a Marosvásárhelyi Műhelynek (MANŰ).
1984-ben áttelepült Magyarországra, ettől kezdve 1986-ig tagja volt a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának. 1985-től Szentendrén él és tagja a Vajda Lajos Stúdiónak.

Egyéni kiállítások

1984. Krizbai Sándor, Szörtsey Gábor, Szentendre, Vajda Lajos Stúdió
1985. Ifjúsági Ház, Pécs
1985. Művésztelepi Galéria, Szentendre
1986. Krizbai Sándor egy képe, Stúdió Presszó, Budapest
1988. Fiatal Művészek Klubja, Budapest
1989. Turku, Finnország

Csoportos kiállítások

1979—1984.
A MAMŰ rendezvényei Marosvásárhelyen, Bukaresten
1979. 35-ös Műhely, Bukarest
1985. Grafika Biennálé, Salgótarján
1986. Debrecen
1986. „Művészet Ma", Hilton Szálló, Budapest
1987. Szeged
1987. Szolnok
1988. SZAFT, A Vajda Lajos Stúdió és meghívott barátainak közös kiállítása
1988. Ernst Múzeum, Budapest
1988. Gravitáció, Vajda Lajos Stúdió, Szentendre
1989. „In memoriam 1956", Vajda Lajos Stúdió, Szentendre
1989. Marosvásárhelyi Műhely, Képtár, Szentendre

SÁNDOR KRIZBAI

H-2000 Szentendre, Bartók Béla u. 32.

Curriculum Vital
Born in 1949 in Marosvásárhely (Romania). Graduated in 1968. Studied art autodidactically and in different art groups in Marosvásárhely. He was a member of the MAMŰ (being educated also in the Marosvásárhely Workshop). Settled down in Hungary in 1984 and became a member of the Young Artists' Association.

Individual Shows

1984 Lajos Vajda Studio, Szentendre (Hungary)
1985 Youth Centre, Pécs (Hungary)
1985 Young Artists' Club, Budapest (Hungary)
1985 Artists' Colony Gallery, Szentendre (Hungary)
1986 „Sándor Krizbai's Paintings, Studio Presso, Budapest
1988 Young Artists' Club, Budapest (Hungary)
1989 Turku, (Finland)

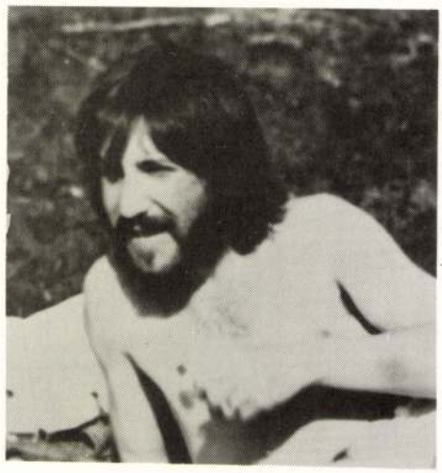

NAGY ÁRPÁD

H—1158 Budapest, Neptun u. 98/3.

1950-ben születtem Erdőszengyelén (Erdély). Tanulmányaimat 1978-ban fejeztem be a kolozsvári Képzőművészeti Főiskola festészeti szakán. Kollektív kiállításokon vettem részt Kolozsváron, Marosvásárhelyen és Bukarestben. 1989-ben települtem át Magyarországra. 1989 óta vagyok tagja a Magyar Képzőművészek Művészeti Alapjának. Jelenleg Budapesten élek.

ÁRPÁD NAGY

Address: H—1158 Budapest, Neptun u. 98/3.

I was born in Erdőszengyele (Transylvania). I completed my studies at the painting division of fine arts of Kolozsvár in 1978. I participated in collective exhitions in Kolozsvár, Marosvásárhely, Bucharest. I settled down in Hungary in 1989. I have been a mamber of the Art Foundation since 1989. I live in Budapest.

Elekes Károly—Krizbai Sándor—Nagy Árpád: PANTENON — PANTEON
(1990. installáció különféle anyagokból, 350x500x300 cm)

MAMUZSICS MAGDA

MAMUZSICS MAGDA festőművésznő Szabadkán született 1907-ben, középiskolai tanulmányait is ugyanott végezte. Alig múlt tizenhat éves, amikor modellt ült Oláh Sándor festőművésznek és a mester munkáját látva, fölébredt benne a festészet iránti vonzalom.

Oláh Sándor műtermében ismerkedett a festészet ábécéjével, majd 1931-ben beiratkozott a belgrádi Képzőművészeti Akadémiára, ahol Dobrović tanítványa lett. Később Párizsban és Németországban tanult, de első mesteréhez, Olához gyakran visszatért.

Először Szabadkán állított ki 1932-ben a Bácskai képzőművészek kiállításán, de igazi sikerét 1936-ban a belgrádi művészeti főiskola kiállításán aratta, melyen dekoratív jellegű alkotásaival szerepelt. Az akkori kritika szerint ebben az ágazatban egyetlen növendék sem képviselt vele egyenrangú értéket. 1939-ben Újvidéken kiváló művészek — Konjović, Ipić, M. Nikolajević — társaságában állít ki.

Gajdos Tibor: Képzőművészeti élet Szabadkán
a két világháború között
A szerző kiadása, Szabadka, 1977

Később Budapestre kerül, a festőművészetet elhanyagolja és régebbi vonzalmának, valamint a helyzet kényszerűségének engedve textilfestéssel foglalkozik sikerrel. Tervei több nemzetközi elismerésben részesültek.

Portréit, tájképeit, másolatait a szabadkai Városi Múzeum galériája, valamint újvidéki és szabadkai műgyűjtők őrzik.

Irodalom: Blaško Vojnić H.: Podaci o likovnim umjetnicima i amaterima u Subotici. Kalendar „Hrvatska riječ". Sub. 1952. Katalog izložbe bačkih umetnika. Sub. 1932. — A belgrádi művészek főiskolai kiállítása. Napló, 1936. VI. 17. — Izložba savr. Vojv. slikara. Dan, 5. X. 1939.

MA MIKON, Yengibarian

Yengibarian szobrai

Yengibarian Mamikon szobrászművész kiállítását ma délután 5 órakor dr. Beke László művészettörténész nyitja meg az Újlipótvárosi Klub-Galériában (Bp. XIII. Tátra utca 20/b), közreműködik Yengibarian Dávid harmonikaművész.

Népszava, 1998. szept. 30.

Mály János

Gerő Ödön, London Elek

Modern magyar festőművészet. Budapest. é. n.
40. l.

Elmúlás c. képe repr.
77. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

tévedjen a brutalitásba. Ez az intő szózat néha túlságosan is befolyásolja. Visszatartja onnan, a hová igyekszik, de oda már nem szorithatja vissza, a honnan eltávozott. Ezért látszik néha ide is, oda is tartozónak, ezért ritkit bele a modernségébe sajátságosan valamelyes konzervativ óvatosság. S a keménységtől éppenséggel nem tartózkodó, közvetetlen tónus-harmonizáló festő ez óvatosság hatása alatt festi meg lágy átmenetekkel szenvelgő „Aggódás" című képét körülbelül egyidőben a „Szűkölködők" című erősfoltú, energikusan színértékelt, nagyvonású képével. Ilyen képe a „Lám megmondtam!" című is, amelyet szines

DR. JÁNOSSY BÉLA GYŰJTEMÉNYÉBŐL — FESTETTE MÁLY JÁNOS

ELMÚLÁS

másolatban mutatunk be. A fény és folt játékát vizsgálgatván, nem elégszik meg a verőfénynek és a felületnek egymásrahatásával. Világítási problemák megoldására adja a fejét. Megfesti a „Virrasszatok!" című képét, amely a sötétségnek és a lobogó lángnak egymással való küzdelmét ábrázolja. A küzdőtér az ember: ő rajta vibrál a fényreflex, rajta váltakozik a fekete árnyék s a hol pislogó, hol izzó fény.

Zemplényi Tivadaréval egyforma a Strobentz Frigyes kialakulása. Csakhogy míg amazt az önönmagában való gyanakvás viszi előre, mindig máshová: Strobentzet inkább a mások eredményeiben való bizalom nógatja új keresésre. Itthon jó ideig nem igen tudtak az ő művészetéről. Amikor tavaly őszszel, a Nemzeti Szalon az ő képeiből külön kiállitást rendezett, a közönség, de még művészi köreink jó része is, megdöbbent rajta, hogy az ő tudtán kívül magyar művész ekkora nagyságot érhetett el. S mikor a meglepett közvélemény azt tudakolta, hogy tulajdonképpen honnan is köszöntött közénk Strobentz Frigyes: jómagam azt a felvilágositást adtam, hogy mindenfelől, ahol a festés igazi természetét fölfedezték. A franciák naturalizmusából, a németeknek az objektivitástól való elpártoltságából, az angolok harmóniájából. Az impresszionizmusból, amely a felületet nem konstatálja, hanem érzi, s a megfontoltságból, amely a képben a vonal rejtett, de hatalmas szerepét érvényesiti. Az a forrongás érlelhette Strobentzet, amely a németeket elfogta, amikor a művészi naturalizmus Párisból új művészi hitvallásképp köszöntött közéjük, és az a csudatékony evolució is nevelte, amelyen a francia festészet az impresszionizmus mélységes érezve látásától a neoimpresszionizmus foltlátásáig átalment.

A naturalisztikus állomáson megszerezte hatalmas pozitivitását, és az impresszionizmus állomásain lett tökéletesen festőivé. Nagyszerű utakon járt, és gyönyörű helyekre érkezett meg. A modernség javavirágaiból

kötött bokrétát, az új festés legtisztábbra szűrt tapasztalataiból alakult ki a festészete. Nem Münchenből jött közénk. Ott csak lakik és pingál. Párisból és Münchenből és Angliából látogat el hozzánk. És elhozza Bastien-Lepage és Löfftz, Monet és Renoir még Seurat, Cezane és Whistler üzenetét is. Úgy lehet, hogy egyikkel-másikkal nem is találkozott, de tőlük valósága megszólal még azokban az üzenetekben is, amelyeket az ismerőseitől kapott. És a régi nagy rajzolóknak, a mindent meglátóknak és puritán ábrázolóknak üdvözletével is megtoldja a nagyszerűen elfinomultak üzenetét. Nagyon sok megihlető, átformáló, fejlesztő hatással találkozott útközben, festése három lusztrumában. Azon az említettem kiállításon sorban megjelentek a naturalisztikus konstatálás régi alkotásai után a dolgok megérzését hirdető későbbi képei. A rajz dominálása után a festés uralma, a ritmus után a tonus, a téma után a szín, a folt. És fejlődése egész útján beszédesen, szembeötlően, néhol terrorisztikusan érvényesül a pozitivitás. A problemában, a teknikában, az eszközökben való megállapodott bizonyosság.

A párhuzam után hadd jőjjön sorra megint ellentét. A szuverén biztonság után a sejtelmes, szinte transzcendentális festés Kacziány Ödöné és Rippl-Rónai Józsefé. Amaz következetes marad festése mód-

HÓOLVADÁS — PÖRGE GERGELY RAJZA

jához, mert világról való fölfogás, életről való gondolkozás fűzi hozzá, emezt a festőiségről való elmélkedés bírja a látás határainak hol tágítására, hol szűkítésére. Kacziány a természet mögött levő valóságot impozáns magától értetődéssel látja, Rippl-Rónai a festői látás lehetségeit kutatván, megszerkeszt számára sejtelmességet, hogy megbirkóztassa vele. Kacziány az árnyékokban a dimenziók törvénye alól fölszabadult valóságos életet lát. Nem a miszticizmusban szórakozóknak fest, nem a sejtelmesség társas játékait űzők közül való: magányos utakon jár, s ezeken az utakon nincs, kinek pózolhatna. Ezekre az utakra nem a nap süt, hanem a holdfény, titokzatos árnyékokat vet. Ő pedig megérti a titkukat. Ezek az utak a ködbe visznek, ahol a formák elmosódnak, mert másképp függnek össze egymással, mint a pozitivitás világában. És ebben az elmosódó, homályos világban Kacziány mámorosan köszönti a festőiséget. Ebben a csupa tartalom világban meglátja a foltok pátoszát, a tónusok harmóniáját. Megfesti holdfényben fürdő tengerparti utcáját, ködbe vesző tengeri várát, a sötétségnek és a beléje szegő izzó színsávoknak sajátságos kon-

Mály József

MAGYAR MŰVESZET
1927. 8.

LEVELEZŐLAP

Feladó:

VILÁGOSSÁG NY.

II. MAGYAR FILATELISTA NAP
BUDAPEST 1925 DECEMBER 12–14
HARANGHY.

Mály József

Mály József, festőművész, meghalt e hó 13-án, Zomborban. Már java férfikorában lépett a művészi pályára. Mint megyei tisztviselő festegetett. Tehetségét Joannovics ismerte fel s biztatására Münchenbe ment, hol Eisenhut vezetése alatt képezte magát. Mint táj- és életképfestő jó névvel birt már Münchenben is alig pár évi tanulás után. Műcsarnokunkban is többször állított ki, s téli tájképe az 1898-iki tavaszi nemzetközi kiállításon feltünést keltett. Mint kedélyes kollega s igénytelen termé-

VASÁRNAPI UJSÁG.

szetü művész-ember közkedveltségben és közbecsülésben részesült.

Vas. Ujs. 1901. 177 l.

krig, mindenkor a legmagasabb lakolt, lehér és szines
berg-selyemből, méterenként 65 krtól 14 frt 65 krig, sima,
kocsiszín, mintázott, damasztok stb. (kb. 240 különf. minős.
és kb. 2000 különféle szín és rajzolatban stb.)

asszony-selyem	65	kr.	14	frt	65	krig.
-damasztok	65	«	14	«	65	«
-basztruhák, ruhánként 8 frt	65	«	42	«	75	«
-foulardok, nyomtatva	65	«	3	«	65	«
elyem	60	«	14	«	65	«
-grenadinok	80	«	7	«	65	«

ra postabér- és vámmentesen hazhoz szállítva. Minták
azonnal küldetnek. Svájczba duplo levélporto jár.

NNEBERG G. selyemgyáros Zürichben,
Cs. és kir. udvari szállító. 8553

Egyetlen zenemű folyóirat a 8934

MÁLY *József*, festő, • Zombor 1864 márc. 2, † u. o. 1901 márc. 13. Münchenben, Budapesten és Nagybányán tanult, azután szülővárosában dolgozott. A nagybányai iskola szellemében leginkább tájképeket festett. 1902. a Nemzeti Szalón emlékkiállítást rendezett műveiből. Egy tájképe a Szépművészeti Múzeum tulajdona.

E.G.II.78 l

Budapest.

Az előtért elfoglaló G
pen a Ráczváros és a vár fel
egy nő élénkiti, a háttérben
Dunát a Lánczhid fölött és a
élénkiti. Felirata:
PEST ALULRÓL. PES
alól balra: PESTEN, HAR
jobbra: VERLAG VON

Kny., alányomással

Szn. 24-
204-90

buzgó bajnoka és a legelső szaktudományi irók egyike, sulyos operácziót állt ki e hó 8-ikán. Ballábán, a czombnál üszkösödés jelei mutatkoztak, s ezért ballábát jóval a térden felül le kellett vágni. A műtételt dr. *Müller* Kálmán és dr. *Jendrassik* házi orvosok jelenlétében dr. *Dollinger* Gyula egyetemi tanár hajtotta végre dr. *Illyés* Géza és dr. *Zimmermann* Károly egyetemi tanársegédek közreműködésével. A derék tudós nagyszámú tisztelői remélik, hogy nemsokára fölépül nagy betegségéből.

Kazinczy emléke Kassán. *Kazinczy* Ferencz életének egyik legnevezetesebb korszakát *Kassán* töltötte. A kassai Kazinczy-kör emléktáblával akarja megjelölni a házat.

Az új műegyetem építése. A budai oldalon, a Lágymányoson építik az új műegyetemet. A budai első kerület képviselője, dr. *Falk* Miksa vezetése alatt egy küldöttség arra kérte a közoktatásügyi és pénzügyi minisztereket, hogy az építést még ez évben kezdjék meg, tekintettel az építő ipar pangására. *Lukács* pénzügyminiszter megigérte, hogy a *vegytani* intézet építésére ez évben kész egy millió koronát utalványozni. Az építés nagyobb arányokban való folytatására be kell várni, míg az új országház építésének kiadásai véget érnek.

Magyarok Bukovinában. A hazától elszakadva 12,000 magyar él Bukovinában. Ennyit mutat ki a legujabb népszámlálás. *Istensegitsben* van 3160, *Andrásfalván* 3300, *Hadikfalván* 4117, *Józseffalván* 1300, *Fogadjistenben* 150.

Egy jótékony-bál jövedelme. A fővárosban a farsangon rendezett *kenyér-bál*, melynek anyagi sikere mellett *Wekerle* Sándor a közigazgatási bíróság elnöke és *Sacelláry* György buzgólkodtak, 21,500 koronát jövedelmezett. A kenyérosztó intézet, a fővárosi népkonyhák és a hajléktalanok menedékhelye közt osztották meg.

A bécsi Burg-szinház érdeklődése Nemzeti Szinházunk iránt. A Nemzeti Szinházban a télen szinre hozták Shakspere «*Troilus és Kresszida*» drámáját, melyet angol szinpadokon is alig adnak, mert folytonosan változó szinhelye zavarja a hatást. A Nemzeti Szinház igazgatója, *Beöthy* László szerencsésen jelenetezte a darabot, s ebben a formában és a művészi előadásban nagy hatást tett. Most a bécsi Burg-szinház is elő akarja adni, és *Schlenther* Pál, a Burg-szinház igazgatója Budapestre jött a márczius 11-iki előadás megtekintésére, *Graul* berlini szinész és *Gelber* Adolf bécsi iró társaságában. Az egész előadás, a művészi játék, a jelenetezés, a kiállítás nagyon tetszett az idegeneknek, a mit Schlenther a szinpadon a közreműködőknek a leghizelgőbb módon sietett kijelenteni. Ezt szép beszédben ismételte a tiszteletére rendezett lakomán is.

T. olvasóink figyelmébe ajánljuk a *Schwartz* elsőrangu illatszer- és pipere-szappan gyáros (Budapest, Damjanich-utcza 28.) által készitett *Thymol* fog-crémet, mely a legjobb és legkellemesebb fogtisztitó-szer tubusban. E törv. védett *hazai* gyártmány páratlan tulajdonságánál fogva fölülmul minden más fogtisztitószert.

Mit rendeljünk meg ünnepi ajándékul? Mint czélszerü ünnepi ajándékot ajánlhatjuk a fénykép után készülő életnagyságu képeket. Örökös emlék elhunytakra is; ilyeneket (fénykép után) készit az 1879. óta Bécsben (II. Praterstrasse 61.) fönnálló, többször kitüntetett Bodascher Siegfried-féle műintézet. Bővebb felvilágositást a mai számban megjelent hirdetés ad.

HALÁLOZÁSOK.

Özv. Kovács Mihályné, szül. Petra de Castro meghalt a spanyolországi Burgosban. Férje, kit mint történelmi és egyházi festőt ismert a magyar művészetek története, spanyolországi tanulmányai közben, a hatvanas években ismerkedett meg vele, s 1867-ben esküdtek meg Madridban. Majd Budapestre költöztek, hol a spanyol nő jó magyar házi asszony lett, magyarúl is megtanult. Férje halála után, 1894-ben visszament hazájába, hol rokonsága, a nemes és előkelő Castro család él. A nagymiveltségű nő, ki maga is festett, az egri Lyceumnak értékes képtárt (férje tanúlmányaiból s kitünő másolataiból) ajándékozott másfél százra menő képpel, s a Nemzeti Múzeumnak is három eredeti képet adott.

Mály József, festőművész, meghalt e hó 13-án, Zomborban. Már java férfikorában lépett a művészi pályára. Mint megyei tisztviselő festegetett. Tehetségét Joannovics ismerte fel s biztatására Münchenbe ment, hol Eisenhut vezetése alatt képezte magát. Mint táj- és életképfestő jó névvel birt már Münchenben is alig pár évi tanulás után. Műcsarnokunkban is többször állított ki, s téli tájképe az 1898-iki tavaszi nemzetközi kiállításon feltünést keltett. Mint kedélyes kollega s igénytelen természetü művész-ember közkedveltségben és közbecsülésben részesült.

Dobó László, Temesmegye főügyésze 58 éves korában meghalt Temesvártt. A hatvanas években a szépirodalmi lapokban megjelent költeményeivel és ismeretterjesztő czikkeivel szerzett irói nevet. Költeményei önálló kötetben is megjelentek. Bizalmas barátság kötötte Munkácsy Mihályhoz, a kitől egy kisebb vázlatkönyvet őrzött.

Kullmann Lajos, Budapest főváros tanácsosa elhunyt e hó 9-ikén 50 éves korában. Rövid idő alatt második főbb tisztviselője már a fővárosnak, kit a halál elragad. Az első Szabó Károly tanácsos volt. Kullmann itt született Budapesten, itt tanult, itt szerzett ügyvédi oklevelet, itt dolgozott előbb a pestvidéki törvényszéknél, 1872 óta a fővárosnál, a melyet mint fogalmazó-gyakornok, mint jegyző, mint főjegyző és 1896 óta mint tanácsos és a katonai ügyosztály vezetője hűségesen szolgált.

Harrison, ki az Egyesült-Államok elnöke volt 1888—92-ben, elhunyt Indianopolisban, 68 éves korában. Ifjabb éveiben ügyvéd, biró és katona volt. Mint elnököt másodszor nem választották meg, mert alatta nagy korrupczió terjedt el a legfelsőbb tisztviselői karban.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Bugala József, nyug. bodrogi plébános 74 éves korában, Galgahévizen. A szabadságharcz alatt több kispaptársával együtt honvéd lett s mint főhadnagy több ütközetben részt vett. A szabadságharcz után elbujdosott s csak később térhetett vissza a váczi szemináriumba. — Szerdahelyi János, málczai r. kath. plébános, Málczán, 59 éves. — Torkos József, beősárkányi plébános, 72 esztendős. — Dr. Turzó Ferencz nyitra-egyházmegyei pap és gimn. rendes tanár, 30 éves korában, Nyitrán. — Véghső Gellért, a belényesi kerület volt országgyűlési képviselője, negyvennyolczas honvédfőhadnagy, volt törvényszéki elnök, a belényesi kaszinó elnöke, 71 éves korában, Nagy-Váradon. — Jeneői Jeney Dániel, 48-as honvéd-őrnagy, Szatmármegye volt főjegyzője, Szatmárvármegye 48-as honvéd-egyletének elnöke, 88 éves, Zsaralyánban. — Plihál Ferencz. királyi közjegyző, volt negyvennyolczas honvéd, 71 éves korában, Nagy-Kanizsán. — Bleuer Ignácz, 48-as honvéd százados, Görgei tábornok egyik futár tisztje, 82 éves korában, Budapesten. — Somogyi Gábor, birtokos, 48-as Bocskay-huszár tizedes, 73 éves, Hajdu-Szoboszlón. — Hanthó Lajos, nyug. főreáliskolai igazgató, 67 éves korában, Aradon. — Dr. Otrobán Nándor, nyug. honvéd-ezredorvos, 73 éves, Brassóban. Alapítója volt az első brassói petroleumgyárnak, tagja a megyei és Brassó városi törvényhatóságnak. — Szép János, nyugdijas szinész, népszinműi és operette-énekes, 62 éves, Nyitrán. — Dr. Batizi Endre, Ugocsamegye nyug. főorvosa, ki sulyos betegsége következtében méreggel vetett véget életének Budapesten, 60 éves korában, s Técsőn temették el. — Dr. Szilvássy János, a Borszék nagymíveltségű és széles látkörű fürdőorvosa, Borszéken. — Dr. Kálmán Izidor, a nagyváradi orvosi kar régi tagja, nyug. városi tiszti főorvos, 68 éves. — Antonescu Demeter, ügyvéd, Aradon, 56 éves korában. — Málik József, tanár, a «Székely Nemzet» czimű politikai lap szerkesztője, Sepsi-Szent-Györgyön. — Ury Béla, szamosdobi uradalmi intéző, Szamosdobon. — Thomán Jakab dr., nyug. járásorvos, 75 esztendős, Bács-Kulán. — Salfai Szita Elek, törvényszéki igazgatótelekkönyvvezető, Pécsett. — Ó-moraviczai Heinrich Nándor, a hazai általános biztosító részvénytársaság kárbecslője, 36 éves, Budapesten, és Verseczen temették el a családi sírboltban. — Szőnyi Mihály, a «Magyar Diák Lapok» volt kiadója, a kir. zálogházak főtisztviselője, 25 éves korában, Kisujszálláson. — Komlódy Lajos, fővárosi hivatalnok, Ikában. — Bossányi Gyula, posta- és táviró segédtiszt, 29 éves korában, Veszprémben. — Tevely Kálmán, nyug. erdőmester és 48-as honvéd, 84 éves korában, Kaposvárott. — Kürthy Vilmos, földbirtokos, 48-as honvédhadnagy, 74 éves, Budapesten. — Heringh Károly, nyug. községi jegyző, 48-as honvédhadnagy, 69 éves korában, Seregélyesen. — Győri Ferencz, Szentes város főszámvevője, 43 éves korában, Szentesen. — Szarvasy Sándor, a Magyar orsz. központi takarékpénztár és az Adria részvénytársaság igazgatósági tagja, 68 éves, Budapesten. — Garay Károly, állami főállatorvos, 52 éves, Szombathelyt. — Székhelyi Mailáth László, hontmegyei földbirtokos, 62 éves korában, kiskereskényi birtokán. — Zábori Záborszky Géza, állomásfőnök, Alsó-Lendván, 36 éves korában.

Demény Gáborné, jótékony úrnő, 87 éves korában, Szent-Katolnán. — Özv. Miskolczy Szigyártó Józsefné, szül. Mészöly Klára 76 éves korában, Tisza-Vezsenyén. — Özv. barátosi Porzsolt Benőné, szül. Vendrinszky Mária, kinek legidősb fia, a fővárosi sportkörökben jól ismert Porzsolt Gyula csak nem rég halt meg, 76 éves korában, Budapesten, s benne Porzsolt Kálmán, a Népszinház igazgatója édesanyját gyászolja. — Kun Anna, a kecskeméti jótékony «Rongyos-egyesület» elnöknője, Kecskeméten. — Özv. győri Farkas Józsefné, született Pogorelcz Sarolta, 35 éves korában, Budapesten. — Szabó Ágostonné, szül Thuróczy Erzsébet, fővárosi tanító neje, 26 éves korában. — Keresztes Józsefné, szül. Borbás Mária Anna, fővárosi kezelőtiszt neje, 48 éves korában. — Furman Nándorné, szül. Gaudák Zsuzsánna, Budapesten, Miskolczon temették el. — Obetkó Kálmánné, született Seiler Jozefin 47-ik évében, Lippán. — Krecsmáry Pál, 48-as Lehel-huszár főhadnagy, nyugalmazott uradalmi főmérnök, Temesvártt, 78 éves korában. — Jeney Pálné, szül. Faulhaber Gabriella, főgimnáziumi tanár neje, 38 éves korában, Budapesten. — Dezső Lajosné, szül. Roth Mária, a sárospataki állami tanítóképző-intézet igazgatójának neje, 51 éves. — Özv. Huss Ferenczné, szül. Parayez Matild, Huss Gyulának, a «Kis-Czell és Vidéke» czimű lap szerkesztőjének édes anyja, 56 éves korában, Zala-Egerszegen. — Könyves Tóth Sándorné, szül. Szücs Paulina, 54 éves, Debreczenben. — Özv. Szentessy Gyuláné, szül. Fent Teréz, 54 esztendős, Budapesten. Az elhunytban Szentessy Gyula költő édesanyját gyászolja. — Özv. Kükemezey Gusztávné, szül. Pápay Eszter, Ujpesten, 66 éves korában. Békefi Antal, az ismert nevű szegedi iró anyósát gyászolja az elhunytban.

Szerkesztői üzenetek.

Pécs, S. T. Az angol kormány által létesitendő tenger alatti táviróvonal hossza hét ezer mértföld, és kerekszámmal 30 millió forintba fog kerülni. Ha ez létre jő, Anglia valamennyi tengeren túli gyarmataival össze lesz kötve táviróvonallal.

Eger, H. S. A világ legrégibb fái állitólag Kaliforniában a Calaveras erdőségben találhatók, s ezek közt ötezer éves fák is vannak, melyeket azonban a kormány engedelme nélkül a tulajdonos ki nem vághat.

Eger, S. A. A Ludovika katonai akadémiába való felvételt alapítványi ingyenes helyekre, a honvédelmi minisztertől kell kérni.

Egy nő kalváriája. Vannak benne költői szépségek; de a szerző nem tudta egyszerű művészettel kialakítani tárgyát; hol a mesterkedést érezzük, hol a szakadozottságot.

A női ideál. Gyakorlott, ügyes tollra vall; de sok benne az erőltetett szellemeskedés. A hosszadalmasság is nagy baja, a gyorsan kipattanó szikrák jobban gyujtanának.

Mariska. Az egyszerű tárgyhoz a szerző egy kis keretet próbált csinálni, de versét ezzel sem tette oly értékessé, hogy lapunkban érdemes volna közölni.

Sorrento. Sok szép rész van benne, festői sorok, hangulatos strófák; de számos foltot is látunk a költeményen, erőltetett, gyönge sorokat, melyeket ki kellene s ki is lehetne javitani. Nagyobb baj, hogy a költemény el van nyújtva, különösen hosszadalmas a halász elbeszélése.

Pusztuló udvarház. A közlendők közé soroztuk.

Nem közölhetők: *Húsz esztendő.* Csinosan kezdődik, de már a negyedik strófától kezdve meglankad. — *Élt . . . meghalt.* Az egész kis vers egy ellentéten épül föl, mely azonban nem a legjobban van kifejezve. — *Anyja s lánya.* Középszerű, — nem válik be.

SAKKJÁTÉK.

2214. számu feladvány. Michéls F.-től.

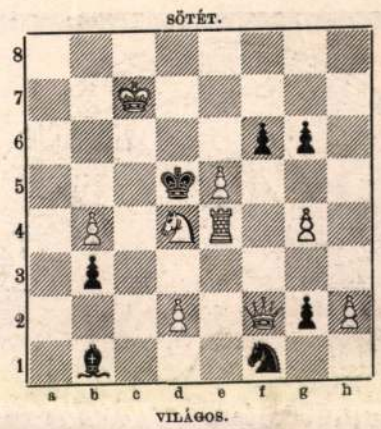

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

A 2193. sz. feladvány megfejtése Collijn L.-től.

Világos.	*Sötét.*	*Világos.*	*a.*	*Sötét.*
1. Hg5—f3	Ha4—c5 (a)	1. ...	...	Kd5—e4 : (b)
2. Vf8—d6 †	He8—d6 :	2. Vf8—b4 †	...	Ke4—f3 :
3. He4—f6 mat.		3. Vb4—g4 mat.		

Világos.	*b.*	*Sötét.*
1. ...	...	Ha4—b6
2. Fc8—b7 † stb.		

A 2194. sz. feladvány megfejtése Mach J.-től.

Világos.	*Sötét.*
1. Vg8—e6 stb.	

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — *Csomonyán:* Németh Péter. — *Lipótvárott:* Hoffbauer A. — *Bakony-Szentlászlón:* Szabó János. — *A pesti sakk-kör.*

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 7-ik számában közölt képtalány megfejtése: *Az Isten ad az embernek, de nem dug a tarisznyájába.*

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utcza 9.

Szénásy, Hoffmann és Társa
párisi és lyoni selyem gyári raktára
Budapest, IV. kerület, Bécsi-utcza 4. szám.
Tiszta selyem, sima liberty, minden szinben mtrje **90 kr.** Lyoni foulard és nyomatott pongis **65 krtól följebb.** Tiszta selyem nyomatott liberty **1.10 krtól följebb.** Louisine, popeline-soleil egész ruhákra minden szinben. Louisine-chiné, gaze-chiné és soyeuse-chiné a legujabb kivitelben bluzok és egész ruhákra. Minták vidékre kivánatra pontosan küldetnek. 904

8915

A Ferencz József keserüviz
az egyedül elismert
kellemes izü, természetesen hashajtó szer.

HITELESEN igazoltatik, hogy az ERÉNYI-FÉLE
„ICHTIOL-SALICYL“,
még 10—20 éves gyógyithatatlannak látszó kellemetlen testbőrviszketegségi bajokat, mindennemü sömört, ótvart, bőrhámlást, bőrrepedést, izzadt testrészeket gyógyit radikálisan. Szagtalan, ártalmatlan, a test bármely részén biztos eredménynyel használható. Nagy tégely 3 koronáért megrendelhető utasitással:
ERÉNYI BÉLA
SZABADSZÁLLÁS.
Főraktár: Török József, Király-utcza 12.

Kapható minden gyógytárban. 8869

Egyetlen zenemü folyóirat a 8934
Zenélő Magyarország Megjelenik minden hó 1 és 15-én mindenkor 10—10 oldal zenetartalommal, magyar dal, műdal, opera, táncz- és salonzene legkiválóbb ujdonságaival, zongora és hegedüre. Ara negyedévi 6 füzetre 3 korona.
Ugyanott bárhol megjelent zenemű megrendelhető:
A «Zenélő Magyarország» kiadóhivatala Budapest, VI., Csengery-utcza 62.
Mutatványszámot ingyen és bérmentve küldünk.

Legkedveltebb, legjobb hajfestő a
MELANOGENE
fekete és barna szinben.
Ezen kitünő és ártalmatlan készitménynyel hajat, szakált, bajuszt pár perez alatt feketére vagy barnára lehet festeni. A szin állandó és a természetes szintől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerü. Nem piszkit. Ara **2** korona **80** fillér. Készíti 9039
G. Földes Kelemen gyógyszertára Arad.
Főraktár: **Török József** gyógyszertára, **Király-utcza,** Opera-gyógyszertár, **Andrássy-út.**

Wachtl és Társa
Budapest, IV., Régi posta-u. 4.
Fényképészeti czikkek raktára 8810
Fotografische Manufactur.
Uj árjegyzék ingyen és bérmentve.

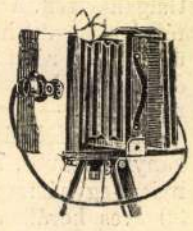

Hessing-féle ortopaediai füzők, 8931
készülékek hátgerincz elferdülések gyógykezelésére, **egyenestartók** rosz testtartás meggátolására, **füzők plastikai párnázással** ferdén nőttek részére, **hüvely készülékek** izületi sérülések gyógyitására, u. m. csipőizületi lobok és rheumatismusnál, **műkezek, műlábak, sérvkötők léguyomásu gummi pelottákkal, haskötők, köldökötők, görcsér-harisnyák** stb. E téren elismert szakképzettséggel biró specialista vezetése és felügyelete mellett méltányos árban készit.

KELETI J. orthopaediai műintézete
Budapest, IV., Koronaherczeg-u. 17.
Kimerítő képes árjegyzékek ingyen és bérmentve küldetnek.

Alapittatott 1865-ben.
A legjobb bel- és külföldi
zongorák, pianinók és harmoniumok
legolcsóbban kaphatók

Heckenast Gusztáv
zongoratermében
Budapest, IV. Gizella-tér 2.
(Váczi-u cza sarkán).
Ehrbar udvari zongoragyár **Schiedmayer és fiai** stuttgarti udvari zongoragyár magyarországi egyedüli képviselete. Valódi amerikai harmoniumok. 8874
Nagy kölcsönző-intézet. **Arjegyzék ingyen.**

Ha őszül a haja,
használja a „Stella“-vizet
(Hair Regenerator),
mely nem fest de a haj eredeti szinét adja vissza,
Üvegje 2 korona.
ZOLTÁN BÉLA gyógyszertárában
ő cs. és k. fensége József főherczeg udv. szállitója,
Budapest, V., Sétatér-utcza, Szabadság-tér sarkán. 9043

Főraktár Magyarország részére: 8844
Török József gyógyszertára Király-utcza 12.

Nélkülözhetetlen és felülmulhatatlan, hatásában csalhatatlan.
Világczikk, kivitel minden országba.
CHIEF-OFFICE 48. BRIXTON-ROAD, LONDON S. W.
A legmegbizhatóbb, legjobb ez az egész világon hires és legkeresettebb háziszer a gyógyszerész:
Thierry A. Balzsam-a
fölülmulhatatlan mindenféle **mell-, tüdő-, máj-,** gyomor- és valamennyi belső betegségek ellen. Külsőleg a legsikeresebb 8907
Sebgyógyitószer.
Csupán az összes kulturállamokban bejegyzett zöld **apácza** védjegygyel és kapszulazárral, a melybe a czég van bepréselve. **Egyedül valódi,** kimutatható évi gyártás 6 millió palaczk. — 12 kicsiny és 6 dupla-palaczk postán, franco küldve **4 kor.** — Egy próba-palaczk prospektussal és a világ valamennyi államában létező raktárak jegyzékével: **1 kor. 20 fill. Szétküldés** csupán az összegnek előleges utalványozása ellenében.
Thierry A. Centifolia-kenőcse
(**csodakenőcs** elnevezéssel), melynek húzó-ereje és gyógyhatása utolérhetetlen! Fölöslegessé teszi legtöbb esetben az operációkat. Ezzel a kenőcscsel egy 14 esztendős gyógyithatatlannak tartott csontszu, sőt ujabban egy 22 esztendős sulyos rákszerü betegség gyógyittatott meg. Gyulladásos és minden egyéb sebeknél, mint kitünő antiszeptikus szer, enyhitőleg és hüsitőleg hat és csakhamar teljes gyógyulást hoz létre. Gyors puhitó és oszlató hatása is van és megszabadit mindenféle, bármily mélyre hatolt idegen testektől. — Egy tégely franco 1 kor. 80 fill. az összegnek előre való beküldése ellenében. Nagyobb megrendeléseknél olcsóbb. Kimutatható évenkinti gyártás 100,000 tégely. Egy egész levéltár áll rendelkezésre és megtekintésre azon eredeti bizonylatokból, melyeket e két szerről a világ minden részéből beküldtek. — Utánzatoktól óvakodni és figyelemmel tessék lenni a minden tégelyre beégetett czégre: **Apotheke zum Schutzengel des A. Thierry.** A hol raktár nincsen, minden rábeszélés ellenére is tessék visszautasitani a hamisitott és hasonló értéktünek ajánlott készitményeket és tessék azt megrendelni egyenesen az egyedüli gyáros:
Thierry A. gyógyszerésznél, Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn mellett.
(Az osztrák cs. és kir. államhivatalnokok szövetkezetének szállitója.) (Contractor of the War-Office and the Admiralty London.) **Kapható Budapesten: Török József és dr. Egger Leo gyógyszertárában.**

Foulard-selyem 65 kr.-tól

3 frt 65 krig, mindenkor a legujabbat fekete, fehér és szines «Henneberg-selyemből» méterenként 65 krtól 14 frt 65 krig, sima, csikos, koczkás, mintázott, damasztok stb. (kb. 240 különf. minős. és kb. 2000 különféle szin és rajzolatban stb.)

Menyasszony-selyem	**65** kr.	**14** frt	**65** krig.
Selyem-damasztok	**65** «	**14** «	**65** «
Selyem-basztruhák, ruhánként **8** frt	**65** «	**42** «	**75** «
Selyem-foulardok, nyomtatva	**65** «	**3** «	**65** «
Báli-selyem	**60** «	**14** «	**65** «
Selyem-grenadinok	**80** «	**7** «	**65** «

méterenként postabér- és vámmentesen házhoz szállitva. Minták azonnal küldetnek. Svájczba dupla levélporto jár.
HENNEBERG G. selyemgyáros Zürichben,
Cs. és kir. udvari szállító. 8553

MÁLY JÓZSEF

A fedőlapi képhez

Az első nagybányai festőnk

Mály József (1860–1901)

Száz éve, hogy megalakult a nagybányai művésztelep. Erről az évfordulóról tájaink festőinek bemutatásával emlékezünk meg. E sorozat, a fedőlapon megjelentetett festmények reprodukcióival együtt, hasznos ismeretanyag lehet tanároknak, diákoknak...

Mály József a nagybányai művésztelep alapító és első vezető egyéniségének, Hollósy Simonnak a rokona, 1860-ban született Zomborban, az egykori Bács-Bodrog vármegye székhelyén. Gyermekkorát részben szülővárosában, részben Temesvárott töltötte, mivel édesapja korai halála után temesvári nagybátyja neveltette. Középiskolás korában került vissza Zomborba. Később a megyeházán írnoki állást töltött be. Művészi hajlamai korán, már gyermekkorában megmutatkoztak. Nemcsak kisiskolás és ifjúkorában, hanem később is sokat és szívesen rajzolgatott. Művészi tehetségét Pavle Jovanović neves szerb festő fedezte fel. Ő lett az első tanítómestere, akinek a tanácsára 33 évesen, már családos emberként, a művészi pályát választotta. E célból 1893 tavaszán Münchenben Hollósy Simon magániskolájában megkezdte festészeti tanulmányait. Mestere és rokona nagy szeretettel, önzetlenül pártfogolta és támogatta. Segítségével Mály csakhamar olyan látványos művészeti előmenetelt ért el, hogy még ebben az évben sikeresen felvételizett a Müncheni Képzőművészeti Akadémián, ahol egy évig folytatott festészeti tanulmányokat. Utána zombori ösztöndíjjal a budapesti Mintarajziskolában 1894-től 1898-ig Lotz Károly tanítványa volt, ekkor költözött Budapestre. Művésszé érésében jelentős fordulatot hozott, hogy 1896-ban a Lotz-iskola tanévzárója után Nagybátyán bekapcsolódott – vidékünkről elsőként – a kolónia életébe.

Milyen volt az első nyár Nagybányán? A kis bányavároskát a Zazar patak ezüstfonalként futva szelte át, egy régi fahídon lehetett a bányatelepről a városba jutni. A művésznövendékek legszívesebben a bányatelep Veresvíz nevű részében, a bányászházaknál szálltak meg. A táj egzotikuma az Alföld és a hegyvidék találkozása. Délről és nyugatról az Alföld síksága kúszik fel a hegyek lábáig. A keleti szélen távolban magas hegyek kéklenek, ormukat az év legnagyobb részében hó fedi. A hegyek alatt mint egy tenyéren helyezkedett el, kisebb-nagyobb házaival, ódon templomtornyaival az akkor alig tízezer lakost számláló kisváros. A hegyek tövében a Veresvíz közelében terült el a Széchenyi liget. A ligeti Jókai dombon állt a hatalmas szelídgesztenyefák lombsátra alatt a Hollósy-iskola műterme: egy bedeszkázott szénapajta. A fiatal művészek itt kinn a szabad ég alatt festették a beállított modelt. S ha éppen esőre fordult az idő, hát akkor az egész iskola bevonult a szénapajtába, amelyet a város ajándékozott a festőknek. A gesztenyefák lombkoronája alatt korrigált Hollósy, a fiatalok népszerű Simi bácsija, aki a széles, átfogó látásmódra, a fény- és színhatások és a színértékek impresszionista kifejezésére oktatott. Ennek az iskolának nem volt igazgatója, sem tantárgyai, így vizsgái sem. E minden formát és külsőséget nélkülöző, „borzas" iskolának művészi sikerei, jó híre rekordidő alatt szétröppent az egész világon. Európából, Indiából és Amerikából is ide csábította a fiatal művészeket.

A Hollósy által vezetett festőiskolához csatlakozott Mály József is. Kinn a szabad ég alatt, a Széchenyi ligetben, a Virághegyen, a Veresvízen, a napsütötte pázsitos domboldalakon és a zöld erdő lombsátra alatt festette színpompás képeit. Rajongásig szerette ezt a százdombú Szatmár megyei kisvárost és jórészt havasi jellegű, hegykoszorús, gyönyörű vidékét. Ezek a kedvező körülmények fokozott alkotómunkára serkentették és számos képen örökítette meg Nagybányát és környékét. Közben budapesti tanulmányit is folytatta, és 1897-ben a Műcsarnok tavaszi nemzetközi tárlatán kiállította a **Részlet a Széchenyi ligetből** című nagybányai tárgyú festményét. Már ez az első bemutatkozása felkeltette a közönség érdeklődését, és a pesti, valamint a zombori újságírók elismerően írtak róla. A későbbi években is még néhányszor szerepelt a pesti kiállításokon. 1898-ban zombori ösztöndíjának megszűnésével kénytelen volt végleg visszaköltözni Zomborba, ahol a nagybányai hegyvidéki táj után a tengersík dél-alföldi tájat festette, míg csak maradék erejéből futotta. Sajnos, tüdőbaja mindjobban elhatalmasodott, és egyre kevesebbet tudott festeni. 1901-ben 41-évesen Zomborban elhunyt.

Mály ígéretes tehetség volt, de pusztító betegsége és korai halála megakadályozta művészetének teljes kibontakozását. Tanuló- és alkotóévei együttesen 6–7 évet tesznek ki, és mégis sokat alkotott. Torzóban maradt művészetének megítélése és értékelése nehézségekbe ütközött, mivel festményeinek nagyon kis hányadát ismerjük, a többi vagy elkallódott, vagy ismeretlenül lappang valahol. Korai művei közül néhány ceruzarajza maradt ránk 1889-ből, még autodidakta korszakából, amelyek aprólékosan kidolgozott kisméretű életképek. A későbbi grafikái már karakteres portré-tanulmányok. 1897-es datálású egyik ceruzarajza mentes az aprólékos részletezéstől, nagyvonalúan vázlatos, szociális tendenciájú életkép.

Festményei többségükben tájképek. Az egykorú méltatója szerint a havas téli tájképeivel tűnt ki kortársai közül: *„Mály József kiváló ereje a hónak, a téli hideg színek festésében rejlett... Kevesen vannak, akik a fehér és a kékesszürke színek finom variációját oly szépen tudták vászonra vetni."* Téli motívumú képeiből csak egyet, a **Téli táj** című kisméretű festményét ismerjük. A képmezőt két vízszintes csíkra osztotta fel, a fenti égboltra és a lenti havas partszegélyű befagyott patak és környezetének síkjára. A hóval fedett partoldal pasztózusos ecsetkezeléssel felhordott hideg fehéres színét szürkéskékes, néhol rózsaszínes reflexekkel bontotta meg. A kép keskeny égsávja borongós szürkés-zöldes szélein rózsaszínbe átmenő színvilágú. A festmény tömör szűkszavúságán átvilláglik a közvetlen élmény, a természet szeretetének hangulata.

A **Tájkép** című festménye hazai motívumú: Zombor vidéke a csatornaparttal. A festményén a tájkép éltető lelkének tartott minden formát átölelő, és a táj egészét kifejező méreteiben is impozáns felhős égbolt ábrázolására törekedett. Az alacsony horizontvonalra ültetett tanyaház épületeinek és a facsoport lombozatának a csatorna vizében tükröződő reflex színei bizonyítják, hogy Nagybánya hatására eljutott a tónusfestéstől a reflexfestésig és a fényjárta, levegős kompozícióig. Világos, pasztell színei a képen bársonyosnak hatnak. A lokálszínt elvetette, harmonikus, összecsengő színeit széles, oldott ecsetkezeléssel hordta fel a vászonra. Az égnek, a víznek, a benne tükröződő formáknak, a fénynek a hangulatát, színvarázsát jelenítette meg. A plein air festésmódon túl megérintették az impresszionista módszerek is, de megmaradt az anyagi valóság ábrázolásával.

A nála valamivel fiatalabb Juhász Árpáddal együtt ők voltak a bácskai alföldi festészet előfutárai. Képeiken jelent meg először az unalmasnak, szürkének hitt hazai síkság, finoman és sejtelmesen, megkapóan gyöngéd vallomásban. Mály festészetének zárószakaszában az alföldi festészet bácskai, zombori vonalának egyik elindítója és megteremtője volt.

GULYÁS Gizella

Családi KÖR

CSALÁDI KÖR: Független hetilap – Alapító és kiadó: Forum – Dolgozók Kft. – Megbízott igazgató: Habram Mária – Szerkesztőség: Fazekas András (felelős szerkesztő), Fehér M. Mária, Habram Mária (megbízott főszerkesztő), Habram Károly, Prikidánovics Andrea, Torok Csaba. – Állandó munkatársak: Bada István, Bagi János, Bálint István, dr. Berényi János, Bozóki Antal, Éri Ilona, Faragó Jolán, Fehér István, Fábri Nándor, Gerlóczy Ferenc, Hatala Zoltán, Hegedűs Erika, Hegyi József, Juhász M. Erzsébet, Kántor Oszkár, Kovács József, Lazukics Anna, Miskolci Magdolna, Nagy Nándor, Németh István, Németh Ferenc, P. Berényi Ilona, Piszár József, Soltis Gyula, Szántó Zoltán, Umek Miklós, dr. Varga Sándor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1. Tel.: (021) 57-942. Telefax és üzenetrögzítő: (021) 57-359. Telex: 14199 yu forum – Előfizetési díj: negyed évre 39 dinár, külföldre egész évre 500 dinár. Az előfizetés összegét a következő folyószámlára kell befizetni: 45700-601-3-14861. Forum – Terjesztés Rt.

Kérjük előfizetőinket, juttassák el címünkre a befizetésről szóló bizonylatot. – Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. – Egyes szám ára 3,00 dinár. – Folyószámlaszám: 45700-603-8-8061 Családi Kör szerkesztősége – Szedés és tördelés: Scan Studio, Újvidék – Nyomás: Forum Nyomda, Újvidék.

A fedőlapon
Mály József
Tájkép
című festménye

MŰHOLDAS ADÓK

DUNA TV

8.00 Képes Krónika – tájékoztató műsor
14.00 Lapozó
14.15 Gazdakör – magazinműsor gazdálkodóknak (ism.)
14.55 **A vasutak története** – francia ismeretterjesztő filmsorozat
15.40 A vadon csodái
16.05 **Emillie – kanadai tévéfilmsorozat (ism.)**
16.55 Finta – riportfilm
17.30 Gyerekeknek
17.55 Műsorismertetés
18.00 Híradó
18.15 **Vörös és fekete – francia film**
19.45 Bellini-Liszt: Noema-nagyfantázia
20.05 Régiók
20.45 Esti kérdés
21.00 Híradó
21.15 **Az első száz év – Ünnepségekről és vendégekről – csehszlovák filmszatíra**
22.25 **Album – dokumentum-riportfilm**
23.10 **Táncház – népzenei magazin (ism.)**
23.40 Vers

RTL

5.30 RTL-hírek
5.35 Ismétlések
7.00 Reggeli magazin
7.35 Egymás közt (ism.)
8.05 A Springfield-sztori – sorozat
9.05 **Kalifornia klán – sorozat**
10.00 **Gazdag és szép – sorozat**
10.30 **Soledad, kicsim** – sorozat
11.00 Forró nyeremény – játék
11.30 **Családi párbaj – játék**
12.00 Déli magazin
12.30 Arany lányok – sorozat
13.00 **Gyilkosság a hobbija – krimisorozat**
14.00 Bärbel Schäfer
15.00 Ilona Christen
16.00 Hans Meiser
17.00 **Jeopardy – agytorna**
17.30 **Egymás közt – sorozat**
18.00 Jó estét!
18.30 Sztármagazin
19.10 Robbanékony – magazin
19.35 **Jó idők, rossz idők** – sorozat
20.10 **Sípszó – különkiadás**
20.30 Bajnokok Ligája
22.20 Vélemények, elemzések a mai mérkőzésekről
24.00 RTL – Éjféli hírek
24.30 **Cheers bár – sorozat**
1.00 **Borzasztó kedves család – sorozat**
1.30 Ismétlések
2.55 Éjszakai hírek
3.20 Ismétlések

SAT 1

5.30 Németország ma reggel
9.00 **L. A. Law – sorozat**
10.00 Vannak szavaid? – villámgyors agytorna
10.30 Bubi, dáma, Hörig – pókerjáték
11.00 Délelőtti talkshow
12.00 Vera délben – talkshow
13.00 **Trapper John – sorozat**
14.00 Szívtől szívig – krimisorozat
15.00 Űrszekerek – A következő generáció – sci-fi sorozat
16.00 MacGyver – sorozat
17.00 XXO – Fritz és társa – játék
18.00 **Mindent vagy semmit**
18.30 Sporthírek
19.00 Szerencsekerék
20.00 **A König – sorozat**
21.00 **Ők hárman – krimisorozat**
22.00 **Kriminháltangó – krimisorozat**
23.00 Harald Schmidt-show
24.00 **B-nek meg kell halnia – spanyol–svájci thriller**

VOX

7.25 Ismétlések
10.00 Colt minden esetre – sorozat
11.00 Ismétlések
12.55 **Jó idők, rossz idők – sorozat**
14.00 **Külvárosi körzet – sorozat**
15.00 Starsky és Hutch – sorozat
16.00 Colt minden esetre – krimisorozat
17.00 **Chips – sorozat**
18.15 Riportmagazin
19.00 **Vegas – sorozat**
20.00 **Julie Lescaut – sorozat**
21.55 **Lejár az időd, gyilkos!** – spanyol film
23.40 Kései hírek
23.50 **Jonny Madoc** – olasz film
1.25 Kék vadon

PRO 7

5.00 Ismétlések
8.00 Waltonok – sorozat
8.55 Ismétlések
9.55 **A férfi, aki szerette a nőket – amerikai vígjáték**
12.00 **Dowling atya nyomoz – krimisorozat**
13.00 Hangos otthon – sorozat
13.30 Déli magazin
14.00 Talkshow
15.05 **A mi kis farmunk – sorozat**
16.00 Rajzfilmsorozatok
17.25 **Egy fedél alatt – sorozat**
17.55 **Ki itt a főnök? – sorozat**
18.30 **Bill Cosby-show** – sorozat
19.00 **Taff – napi magazin**
20.00 **Csak a magány – amerikai vígjáték**
22.00 **Édes bűn – magazin**
22.55 **China White – amerikai akciófilm**
24.30 Ismétlések
3.15 Dowling atya nyomoz
4.05 Ismétlések

EUROSPORT

8.30 Táncverseny
9.30 Műkorcsolya és jégtánc VB
12.00 Labdarúgó Európa Kupa
13.30 Kosárlabda – magazin
14.00 Hódeszka világkupa
14.30 Gazella Kupa
15.00 Műkorcsolya és jégtánc VB (ism.)
17.00 Motorsport – magazin
18.30 Forma–1 – magazin
19.30 Műkorcsolya és jégtánc VB
23.30 Díjugrató világkupa
24.30 Tenisz ATP – magazin

TNT

6.00 Rajzfilmek estig
20.00 31 nap Oscar-díj: **A Stratton-történet** (Fsz.: James Stewart, June Allyson)
22.00 **A díj** (Fsz.: Edward G. Robinson, Paul Newman)
24.30 **Mr. Skeffington** (Fsz.: Bette Davis, Claude Rains)
2.40 **Idő a gyilkosságra** (Fsz.: Jack Watling)
3.50 **A Stratton-történet**

RTL 2

5.40 Saber Rider (ism.)
6.00 Rajzfilmek és gyermekfilmek
9.30 Flipper (ism.)
10.00 **Tessék mosolyogni!**
10.30 Ismétlések
11.55 Rajzfilmek és gyermekfilmek
16.05 **Flipper – sorozat**
16.35 A hatmillió dolláros férfi – sorozat
17.30 Családi kötelék – sorozat
18.15 Quinn doktornő – sorozat
19.15 **Mosoly – bolondos szórakoztató show**
19.45 **Tessék mosolyogni!**
20.15 **Üzenet Hollytól – film**
22.10 X hídfő – amerikai film
23.50 Sziámi ikrek – riport
24.35 Üzenet Hollytól – film
2.10 David Letterman-show
3.00 ABC-hírek
3.25 X hídfő – amerikai film
4.45 Benson – sorozat

RÁDIÓMŰSOR

ÚJVIDÉKI RADIÓ

5.00 Reggeli műsor
7.00 Reggeli híradó
8.00 Komolyzenei ébresztő
8.30 Népdalok
9.15 Ismeretek tárháza
9.30 Középiskolások irodalmi műsora
10.05 Délelőtti mozaik
11.30 Matiné C-dúrban
12.00 Déli híradó
12.15 Elfújta a szél
12.30 A Rádió népi zenekara játszik
13.05 A zene szárnyán
13.30 Népdalok
14.03 Ismeretek tárháza
15.00 Hallottuk láttuk
15.30 Időszerű beszélgetések
16.30 Vajdasági napló
17.05 Chip
17.30 Dzsessz, dzsessz
18.30 Esti híradó
19.30 Híres előadóművészek felvételeiből
21.00 Estéről estére
21.30 Késő esti híradó
22.00 Évszázadok zenéje
23.05 Elmélet, vita, gyakorlat
23.35 Notturno ritmusban
24.05-5.00 Éjszakai műsor

SZABADKAI RADIÓ

(középhullám)

7.00–10.00 Hangvásár
7.30 Híradó
7.50 Piaci körséta
9.45 Főzzünk együtt
10.00 Szerb nyelvű zenés reklámműsor
13.00 Hírek
13.10 Adventista műsor
13.30 Apróhirdetések
13.40 Népzene
14.05-15.00 Művelődési magazin
15.00 Híradó
16.00 Szerb nyelvű műsor

(URH)

19.00 Popbazár (magyar)
21.30–24.00 Discorama

KOSSUTH RADIÓ

4.30 Reggeli Krónika
9.05 Napközben
11.05 Lemezbemutató
11.35 Jókai Mór: A hajdani Nemzei Színházról
12.00 Déli Krónika
12.30 Ki nyer ma?
13.05 Vendég a háznál
13.30 A református egyház félórája
14.05 Jancsi és Juliska – operarészletek
15.05 Beszéljük meg!
16.00 Délutáni Krónika
17.05 Magyarországról jövők
18.00 Esti Krónika
18.30 Ráadás
19.05 Sportvilág
19.30 Jó éjszakát, gyerekek!
20.05 Népdalkörök és citerazenekarok felvételeiből
20.30 Határok nélkül
21.05 Gianna Nannini felvételeiből
22.00 Késő esti Krónika
22.30 Kopogtató (ism.)
23.05 Chopin-művek

PETŐFI RADIÓ

4.33 Hajnali dallamok
6.03 Reggeli csúcs
7.45 Sportreggel
8.00 Petőfi-délelőtt
11.10 A Stúdió 11 hangversenye
12.00 Nóták
13.03 Manapság...
14.00 Szieszta – zenés délelőtt
17.05 Petőfi-délután
19.03 Az utolsó róka – mesejáték
20.30 Dzsesszmelódiák
21.13 Rádiószínház – Szerelem a fűzfák alatt
23.03 Sporthíradó
23.10 Ennyi...
24.15 Sztáróra
2.04 Csak zene
4.04 Csárdásmuzsika

Szerda, március 20. Szerda, március 20. Szerda, március 20.

Schweden bitter

A SCHWEDEN BITTER RÖVID TÖRTÉNETE

Ezt az Európában híres gyógyhatású elixírt Paracelsus állította össze a XVI. század végén, és a csodás gyógyulásoknak köszönhetően A hosszú élet gyógyíre elnevezést kapta. Az ital alapanyaga az áloé, a sáfrány és a mirha. A XVIII. században a svéd dr. Samst (innen a „svéd" elnevezés) tökéletesítette. Európa-szerte dicsőséget szerzett magának, 104 évesen hunyt el.
A korábbi receptek, illetve a mostani variánsok (amelyeket a legmagasabb szintű orvosi és tudományos teszteléseknek vetettek alá) a ritka és egyéb gyógynövények és azok összetevőinek rendkívül jó kombinációi. A Schweden bitter a kimondottan természetes gyógyitalok közé tartozik, és a minősége a legjobb. Napjainkban az ausztriai Karintia Nemzeti Parkjában állítják elő. Szinte nincs olyan átlagos európai család, amely a házipatikájában nem tartana egy üveg Schweden bittert.

A SCHWEDEN BITTER GYÓGYHATÁSÁNAK LÉNYEGE

A Schweden bitter 24 ritka, alpesi és egyéb gyógyfűből áll, bonyolult folyamattal készül. Az íze keserű. Sajnos, a keserű ízt szinte teljesen kiiktattuk az étrendünkből, ami zavarokkal, különböző megbetegedésekkel jár. A Schweden bitter serkenti a szervezet létfontosságú biokémiai folyamatait, a máj, az emésztő- és a vizeletkiválasztó szervek működését, azáltal, hogy gyorsítja a mérgező anyagok eltávolítását a szervezetből, javítja az anyagcserét, a vitaminok és az ásványi anyagok hatékonyabb felszívódását. A Schweden bitter évszázadokig a „vér tisztítójaként" volt ismeretes, amit a gyakorlat és az elemzések is alátámasztanak. Átfogó gyógyhatása van:
– az egészségre általában, az anyagcserére, az immunrendszerre, a védelemre
– a belső alkalmazáson kívül gyors és szemmel látható eredmények születnek külsőleg alkalmazva is.

JAVALLAT

Belsőleg:

– májmegbetegedések, az emésztés és a vizeletkiválasztás
– az immun-, az endokrin- és az idegrendszer rendellenességei, kimerültség
– krónikus betegségek, arterioszklerózis, reuma
– érrendszeri megbetegedések: rossz vérkeringés, triglicerídek, koleszterin, cukor, zsír
– gyulladások, infekció, vírusos megbetegedések, allergia
– epe- és vesekő, a nyálkahártya megbetegedései, fekély, sebek, sérülések esetén
– gyengébb narkotikumokkal való mérgezés (a vegyiparban és másutt)
– náthaláz, megfázás, bronchiális zavarok, gyulladások
– hatásos a fogíny, a száj és a torok megbetegedéseire.

Külsőleg:

Külsőleg alkalmazva a Schweden bitterrel elképesztő eredményeket érünk el, ami csak alátámasztja a rendkívüli gyógyhatását. A bőrön jelentkező bármilyen kedvezőtlen megnyilvánulást az elixír bedörzsölése révén könnyen és gyorsan gyógyíthatjuk:
– láz, bőrfertőzés, sebek, pattanás, aknék, ekcémák
– rovarcsípés, daganatok, allergia
– meleg borogatással: reumatikus fájdalmak, migrén, torok- és mandulagyulladás, nyaki és hátfájdalmak
– rendkívül hatásos az elixír inhalációja a légzőszervek megbetegedése, színuszgyulladás esetén.

ADAGOLÁS ÉS ALKALMAZÁS

Ajánlatunk a Schweden bitter kúra formájában történő alkalmazásához: 8–10 hétig naponta három alkalommal egy kávéskanál elixírt egy csésze teával, gyümölcslével vagy vízzel elkeverünk. Ajánlatos a kúrát az év folyamán megismételni (ősszel, tavasszal).
Tekintettel nagyfokú alkalmazására és jótékony hatására, adagolása és felhasználása igen széles körű, a felhasználótól függ az alkalmazása.
A Schweden bittert mindenkinek ajánljuk: belsőleg 15 évtől, külsőleg minden korosztálynak.

Hazai forgalmazó: EAST WEST
Belgrád, Hadži Milentijević u. 42/a.
Tel.: 011/431-367, 439-385

A Schweden bitter megvásárolható Vajdaság-szerte a gyógyszertárakban!

RCC ELECTRONICS

Aktuális árukínálatunk:

Telefonkészülékek
Szokványos
Drótnélküli
Speciális
Telefonos üzenetrögzítők
Titkári telefonkészletek
Házi telefonközpontok
Kis központok — 32 mellékvonalig
Közepes központok — 288 mellékvonalig
Nagy központok — 288 mellékvonalon felül
Telefaxkészülékek
Írógépek
Elektronikus címtárrögzítők
Fénymásoló készülékek
Zsebszámológépek
Nyomtatók
Számítógépek és számítógép-tartozékok

..... a kommunikáció
HATALMA

24000 SZABADKA,
Đuro Đaković u. 7.
Tel./fax: 024/21-950

Célunk, hogy jobbítsuk az emberek közötti kommunikációt

JKPS SENTA

SENTA KOMMUNÁLIS-LAKÁSGAZDÁLKODÁSI KÖZVÁLLALAT

24400 ZENTA
ILIJA BIRČANIN U. 2.
TELEFON: 024/815-323

Hat hónapos jótállással, eredeti alkatrészek beszerzésével

vállaljuk a niši JASTREBAC, a német EMU és más gyártmányú búvár- és szennyvízszivatytyúk beszerzését, karbantartását és javítását.

Családi
KÖR
Független hetilap, Újvidék, 1996. március 14.
VII. évfolyam, 11. szám, 3 dinár

A jövő héten kezdődik a tárgysorsjáték!

Segítség, süllyed a ház!

Küzdelem a vörös kakassal

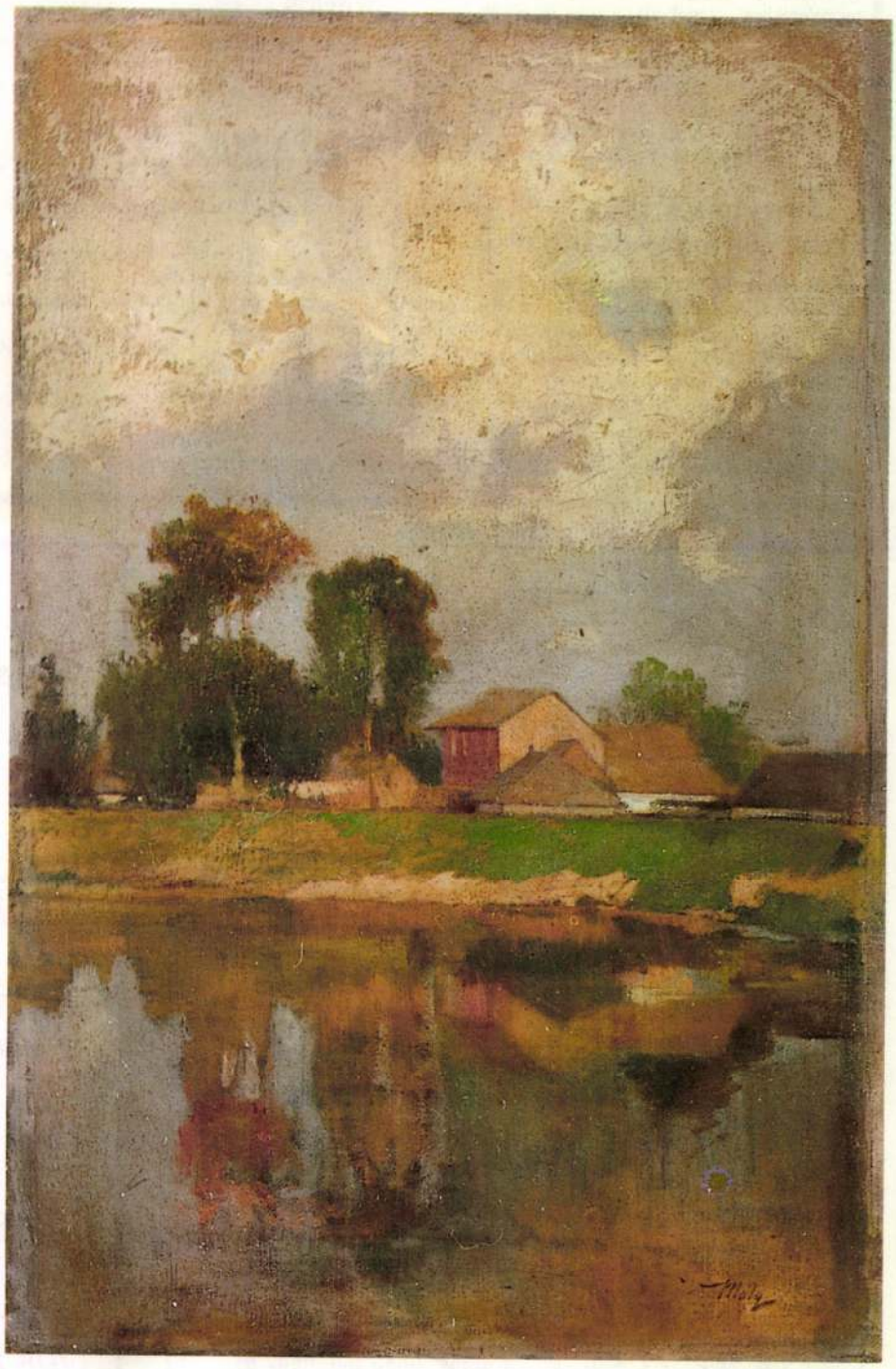

elitte
PALIĆ

2237. Mály József

Tájkép.

A háttért ~~egy~~ a ~~Zombor~~ város határában lévő és több épületből álló szállás foglalja el, ~~a hol~~ itt-ott dús lombozatú fák ~~csoportot~~; az előtért pedig a Ferencz-csatorna képezi, a melynek vizében a ~~szállás~~ fák tükröződnek vissza. Az égbolt felhőzött. Jelzése alól jobbra: Mály.

Vászon, méretei 45 : 30.3 cm.
Vétetett a Nemzeti Szalonban 1902: XII. 15-én 550 Kán (881/902)

Elszámoltatott 1903: IV. 7-én (270-903).

Az elszámolást elfogadta az 1903: VII. 4-iki 13903 (449-903) és az 1903: X. 15-iki 18308 (710-903) szvsz. leirat.

904: IV. 30.

Vét. N. Salon

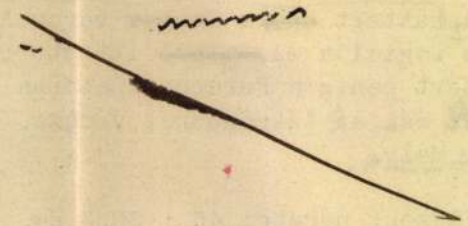

A CSEHSZLOVÁK KÉPZŐMŰVÉSZET

Nemzeti Galéria
1950

KÉPEK

ALEXY JANKO, *1894 1. 26.
1 Parasztlázadás, olaj vászonalapon, 120×100, 1927
2 Nógrádi asszony, pasztell, 80×65, 1943

BENKA MARTIN, *1888 9. 20.
3 Jolsvai táj, olaj vászonalapon, 49×101, 1928-29
4 Útban a szállás felé, olaj vászonalapon, 100×125, 1934
5 A bölcsőnél, olaj vászonalapon, 95×79, 1925

BROŽ JOSEF, *1904 8. 13.
6 1948 februárja, olaj kartonalapon, 118×200, 1948
7 Plakát a Bányászok Napjára, olaj vászonalapon, 89×70, 1949

ČAPEK JOSEF, *1887 3. 23., †1945 áprilisban.
8 A Tűz ciklusból, olaj vászonalapon, 72,5×51,5, 1938
9 A Tűz ciklusból, olaj vászonalapon, 65×45, 1938
10 A Vágy ciklusból, olaj vászonalapon, 46×55,5 1938

ČEMICKÝ LADISLAV, *1909 3. 24.
11 Súroló asszonyok, olaj vászonalapon, 34×42

ČUMPELÍK JAN, *1895 1. 28.
12 A Forradalmi Harcok Kiállításának plakáttervezete, olaj vászonalapon, 144×114, 1949
13 Pohorelé-i lány, olaj vászonalapon, 59×50
14 Zavátkai gyermek, olaj vászonalapon, 74×60

FUKA VLADIMÍR, *1925 2. 5.
15 Szénosztályozók, olaj vászonalapon, 100×70, 1949

FULLA LUDO, *1902 2. 27.
16 Vőfély, olaj vászonalapon, 87×63, 1946
17 Koszorúsleány, olaj vászonalapon, 85×60, 1946

GROSS FRANTIŠEK, *1909 4. 19.
18 Sztalin Művek, olaj vászonalapon, 33×40, 1949
19 Sztalin Művek, olaj vászonalapon, 50×70, 1949

HOLAN KAREL, *1893 12. 4.
20 Kert a prágai Kampán, olaj vászonalapon, 82×100, 1943
21 Břevnovi külvárosi kertek, olaj vászonalapon, 81,5×100, 1947
22 Ifjúmunkás, olaj vászonalapon, 100×80, 1936

HLOŽNÍK VINCENT, *1919 10. 22.
23 Emberek a tutajon, guás, 41×56, 1949
24 Értekezlet a gyárban, guás, 38×53, 1949

HOFFSTÄDTER BEDRICH, *1910 11. 15.
25 Röplabda, olaj vászonalapon, 93×98, 1949

HORNÍK JIŘÍ, *1916 9. 5.
26 Bányásztanonc, olaj vászonalapon, 61×50, 1949

HUDEČEK ANTONÍN, *1872 1. 14., †1942 8. 11.
27 Viskók, olaj vászonalapon, 95×116
28 Okoři táj, olaj vászonalapon, 80×89,5

JIRÁNEK MILOŠ, *1875 11. 19., †1911, 11. 2.
29 Homokvájók, olaj vászonalapon, 70×95, 1909
30 Fehér tanulmány, olaj vászonalapon, 103,5×98

KOJAN JAN, *1886 8. 10.
31 Halászat, olaj vászonalapon, 82,5×131, 1940

KOUTSKÝ VÁCLAV, *1907 10. 12.
32 Szénakaszálás, olaj vászonalapon, 90×145, 1949

KOVÁŘ VLADIMÍR, *1899, 5. 18.
33 Bányász, olaj faalapon, 72×59, 1949

KUBA LUDVÍK, *1863 4. 16.
34 Šmaha színész képmása, olaj vászonalapon, 110,5×78, 1913
35 Konyhai csendélet, olaj vászonalapon, 50×64
36 Cséplőgép, olaj faalapon, 68,5×95, 1947

KUDLÁK LUDOVIT, *1890 3. 14.
37 Vágvölgyi váralja, olaj kartonalapon, 52×67, 1940

LADA JOSEF, *1887 12. 17.
38 Tél, guás kartonalapon, 42×64, 1941
39 Disznóölés, színes rajz, 40×62, 1935
40 Kocsmai verekedés, guás, 43×65, 1943
41 Mikulás apó, színes rajz, 57×45, 1939

LEHOTSKÝ EUGEN, *1909 8. 3.
42 Vászonfehérítés, olaj vászonalapon, 46×43, 1941

MAJERNÍK CYPRIAN, *1909 11. 24., †1945 7. 4.
43 A pataknál, olaj vászonalapon, 54×64, 1941
44 Tatár járőr, olaj vászonalapon, 40×96, 1942
45 Száműzöttek, olaj vászonalapon, 50×62, 1944

MALÍNSKÝ JAROSLAV, *1897 5. 12.
46 Tűntetés, olaj kartonalapon, 35×55, 1934

MALLÝ GUSTAV, *1879 5. 21.

47 Pásztorleány, olaj vászonalapon, 61,5×69,5
48 Kapálóasszonyok, olaj vászonalapon, 70×80

MINAŘÍK JAN B., *1862 12. 15., †1937 5. 26.

49 Malmok, olaj vászonalapon, 60×75,5, 1908

MULTRUS JOSEF, *1898 3. 12.

50 Ebédszünet a hajógyárban, olaj vászonalapon, 125×157, 1946

MYSLBEK KAREL, *1874 7. 24., †1915 8. 21.

51 Kivándorlók, olaj vászonalapon, 132,5×172, 1908

NECHLEBA VRATISLAV, *1885 6. 17.

52 J. Rak képmása, olaj faalapon, 79×44, 1915
53 Cselédlány, olaj vászonalapon, 91×70

NEVAN EVŽEN, *1914 1. 18.

54 Lidice, olaj vászonalapon, 82×97, 1943

NOVÁK VÁCLAV VOJTĚCH, *1901 10. 19.

55 Škoda-kotrógép, olaj vászonalapon, 47×65, 1949
56 A fedőrétegen, olaj vászonalapon, 40×71, 1949

PALUGYAI ZOLTÁN, *1898 11. 9.

57 Őszi munkálatok, olaj vászonalapon, 82×102

PAUR JAROSLAV, *1918 7. 25.

58 Műhely, olaj vászonalapon, 100×81, 1950

POLKORÁB ŠTEFAN, *1896 9. 2.

59 Helpai téli hangulat, olaj vászonalapon, 66×54, 1942

PREISLER JAN, *1872 2. 17., †1918 4. 26.

60 Erdőben, olaj vászonalapon, 120×150, 1905

PRUCHA JINDŘICH, *1886 9. 29., †1914 9. 1.

61 Esthajnal, olaj vászonalapon, 100×110
62 Tájkép, olaj vászonalapon, 80×98,5

RABAS VÁCLAV, *1885 11. 13.

63 Szürkület a mezőn, olaj vászonalapon, 95×140, 1934
64 Nyugatcsehországi tájkép, olaj vászonalapon, 94×133, 1933
65 Kenyér, olaj vászonalapon, 38×61, 1943

RADA VLASTIMIL, *1895 4. 15.

66 Osztrava, olaj vászonalapon, 67×125, 1936
67 Szán, olaj vászonalapon, 85×140, 1938
68 Bubenecsi tél, olaj vászonalapon, 50×75, 1940
69 Tavaszelő, olaj vászonalapon, 70×150, 1948

SEDLÁČEK VOJTĚCH, *1892 9. 9.

70 Falun, guás, 103,5×69,5, 1941
71 Trágyaterités, guás, 38×56, 1949
72 A Vörös Hadsereg táborából, 43×73, 1945

SLAVÍČEK ANTONÍN, *1870 5. 16., †1910 2. 1.

73 Hosztisov, olaj vászonalapon, 114×136, 1902
74 A prágai Letná-park, olaj vászonalapon, 111×130, 1907

ŠPÁLA VÁCLAV, *1885 8. 24., †1946 5. 13.

75 Bokréta, olaj vászonalapon, 81×60, 1936
76 Folyópart, olaj vászonalapon, 56×76, 1923
77 A Berounka folyónál, olaj vászonalapon, 89,5×116, 1925

ŠTOLOVSKÝ JOSEF, *1879 8. 2., †1936 2. 10.

78 Magaskemence, olaj vászonalapon, 49×64, 1929

UPRKA JOŽA, *1861 10. 25., †1940 1. 12.

79 Kőtörő, olaj vászonalapon, 80×101,5, 1891
80 Lóvásár, olaj vászonalapon, 79×129, 1895

VRBOVÁ-KOTRBOVÁ VILMA, *1905, 10. 14.

81 Tanulmány Marunka képmására, olaj, 50×39, 1948
82 Gyermek kereplővel, 50×60, 1946

WÜNSCHE VILÉM, *1900, 12. 1.

83 Élmunkás, olaj vászonalapon, 76×50

ŽELIBSKÝ JAN, *1907 11. 24.

84 Partizánok visszavonulása az erdőbe, olaj vászonalapon, 90×130, 1949

PLASZTIKA

DRAŠKOVIČ FRANTIŠEK, *1911 4. 5.

85 Fűtőmunkás, bronz, 37 cm m., 1943

DVOŘÁK KAREL, *1893 1. 1., †1950, 2. 28.

86 Munkásfej, bronz, 37 cm m., 1948

HOCHMAN BOHUMIL, *1909 2. 19., †1949.

87 Dominquezné képmása, bronz, 28 cm m.

HORNÁK RUDOLF, *1911 6. 3.

88 Koloman Sokol képmása, bronz, 37 cm m.

HUČKO JÁN, *1910, 7. 8.

89 A művész feleségének képmása, bronz, 37 cm m.
90 Kislány, bronz, 36 cm m.

JIRÁSKOVÁ MARTA, *1898 3. 7.

91 Renáta Tyršová képmása, bronz, 50 cm m., 1931

JIŘÍKOVSKÝ JOSEF, *1892 2. 4.

92 J. Kalinin képmásának tanulmánya, bronz, 24 cm m., 1948

KAFKA BOHUMIL, *1878 2. 14., †1942 11. 24.

93 Útkövezők, bronz, 53 cm m., 1905

KOMÁREK JAN, *1904 5. 16.

94 Božena Němcová emlékművének tanulmánya, bronz, 42 cm m., 1941

95 Rohammunkások, bronz, 39 cm m.

KOSTKA JOSEF, *1912 1. 29.

96 A védelmező, bronz, 36,5 cm m., 1949

97 Felsőgaramvidéki leány, bronz, 45 cm m.

KOTRBA KAREL, *1893 1. 17., †1938 8. 11.

98 Pásztorfiú, bronz, 42 cm m.

KREPČÍK JAROSLAV, *1880 2. 26.

99 Halász, bronz, 84 cm m., 1937

LAUDA JAN, *1898 4. 4.

100 V. I. Lenin, bronz, 37 cm m., 1945

LIDICKÝ KAREL, *1900 6. 17.

101 Husz János mester, bronz, 96 cm m., 1947

102 Leányfej, bronz, 53 cm m., 1948

MAKOVSKÝ VINCENC, *1900, 6. 3.

103 Cipész, bronz, 42,5 cm m., 1944

104 Partizánharcos, bronz, 70 cm m., 1947

105 Győzelem, bronz, 45 cm m.

MALEJOVSKÝ JOSEF, *1914 4. 19.

106 A védelmező, bronz, 75 cm m., 1948

MAŘATKA JOSEF, *1874, 5. 21., †1937 4. 20.

107 Csehszlovák sebesült, bronz, 27 cm m., 1918

MYSLBEK JOSEF VÁCLAV,
*1848 6. 20., †1922 6. 2.

108 J. J. Kollár képmása, bronz, 65 cm m., 1894

109 Vojtěch Lanna képmása, bronz, 71,5 cm m., 1909

110 Ardo, bronz, 89 cm m., 1898

NAVRÁTIL VLADIMÍR, *1907 3. 29.

111 Rawensbrück, bronz, 79 cm hosszu

NOVÁK LADISLAV, *1908 3. 17.

112 Munkás, bronz, 67 cm m.

POKORNÝ KAREL, *1891 1. 18.

113 Osztrava, bronz, 50 cm m., 1938

114 1945 május 9-ike, bronz, 45 cm m., 1947

PRIBIŠ RUDOLF, *1913 3. 19.

115 Felkelés, bronzrelief, 16×113 cm, 1948

SOPR ALOIS, *1913 3. 18.

116 Kadeřábek festő képmása, bronz, 41 cm m.

117 Fémmunkás, bronz, 45 cm m.

ŠPANIEL OTAKAR, *1881 6. 13.

118 A Nemzeti Szinház, bronzérem, 150 mm ø veret averz, reverz

119 In memoriam, bronzérem, 125 mm ø veret averz, reverz

120 A Cseh Tudományos Akadémia, bronzérem, 85 mm ø veret averz, reverz

121 Purkyně János Evangelista, bronzérem, 80 mm ø veret averz, reverz

122 Bedřich Smetana, bronzérem, 75 mm ø veret averz, reverz

123 A prágai Károlyegyetem érme, 80 mm ø veret averz, reverz

124 A prágai Károlyegyetem rektori érme, 75 mm ø veret averz, reverz

125 F. X. Šalda, érem, bronz, 70 mm ø veret

126 F. Palacký, érem, bronz, 65 mm ø veret

127 Dr J. Černý, érem, bronz, 80 mm ø veret averz, reverz

ŠTURSA JAN, *1880 5. 15., †1925 5. 2.

128 Temetés a Kárpátokban, diófa, 44 cm m., 1918

129 A győztes, bronz, 130 cm m., 1920

VARVAŽOVSKÝ LUDĚK, *1923 8. 7., †1950. 1. 7.

130 A Vörös Hadsereg Tábor-i emlékművének tanulmánya, bronz, 71 cm m.

WAGNER JOSEF, *1901 3. 2.

131 B. Smetana, homokkő, 27 cm m., 1944-45

132 Olvadás, bronz, 64 cm m., 1944

WAGNEROVÁ-KULHÁNKOVÁ MARIE,
*1906 9. 25.

133 Renée, bronz, 26 cm m.

VIELGUS JINDŘICH, *1910 2. 26.

134 Bányász, bronz, 52 cm m., 1949

ŽALUD VÁCLAV, *1894 4. 30.

135 Apám, bronz, 27 cm m., 1924

136 Jiří Jelínek festő képmása, bronz, 44 cm m., 1938

Mallý Gusztáv festő

GRAFIKA

DILLINGER PETR, *1899 9. 17.

137 Brno, karc

DUBAY OREST, *1919 8. 15.

138 Tokaik község sorsa, fametszetek, 1949

DUŠA FERDIŠ, *1888 1. 13.

139 Osztrava, színes kréta

FIALA VÁCLAV, *1896 7. 15.

140 Barikádépités, litográfia, 1945
141 Acélöntők, litográfia, 1949
142 A gyárcsarnokban, litográfia 1949

HAAS LEV, *1901 4. 15.

143 Vámpír, rajz, 1949
144 Zsíros paraszt, rajz, 1949
145 Politikai rajz, 1948
146 Háborús orgona, 1949
147 Cinkosok, 1949

HOLÝ MILOSLAV, *1897 10. 4.

148 Távozás, hideg tű, 1923

KOBLIHA FRANTIŠEK, *1877 11. 17.

149 Prága - fametszet

KOTÍK PRAVOSLAV, *1889 5. 1.

150 Tél, litográfia, 1919

LAUDA RICHARD, *1873 1. 3.

151 Uzsonna a mezőn, karc

MAJER ANTONÍN, *1882 2. 1. .

152 Temetés, karc
153 Falu télen, színes karc

MORAVEC ALOIS, *1889, 1. 5.

154 Cséplés, színes kréta, 1936
155 A csűrben, színes kréta, 1936
156 Kertészet, karc

MÜLLER KAREL, *1899 12. 12.

157 Szántás, színes karc

PELC ANTONÍN, *1895 1. 16.

158 Szenyorita Franco, színes rajz, 1939
159 Laval, színes rajz, 1944
160 Oroszországi hadjárat, 1942
161 A felújitott Bastille, színes rajz, 1945
162 Kulturträger, színes rajz, 1945

POLÁŠEK VIKTOR, *1911 2. 21.

163 Jégmunkások, hideg tű, 1945

RAMBOUSEK JAN, *1895 5. 24.

164 Hídépités, fametszet, 1929

SEDLÁČEK VOJTĚCH, *1892 9. 9.

165 A Vörös Hadsereg katonái, litográfia, 1945
166 Szántás, litográfia, 1949

SILOVSKÝ VLADIMÍR, *1891 7. 11.

167 Hengermű, karc
168 Magaskemence, karc
169 Hídépités, karc

SIVKO VÁCLAV, *1923 6. 29.

170 Fúrás, hideg tű, 1949

SOKOL KOLOMAN, *1902 12. 12.

171 Csoport, fametszet, 1928

ŠTĚCH KAREL, *1908 10. 31.

172 Tüntetés, fametszet, 1938
173 Menekültek, fametszet, 1939
174 Kivándorlók, fametszet, 1939

STRETTI-ZAMPONI JAROMÍR, *1882 6. 11.

175 Prágai templomok, színes karc
176 Hradzsín, színes karc

ŠIMON PAVEL, *1920 6. 16.

177 A Hradzsín látképe, akvatinta, 1949
178 Épitkezésnél, színes karc
179 Üdvözlés, akvatinta

ŠIMON T. FRANTIŠEK, *1877 5. 13., †1942 12. 19.

180 Gyümölcspiac, színes karc, 1912

ŠVABINSKÝ MAX, *1873 9. 17.

181 Arckép, tollrajz, 1901
182 Svatopluk Čech, litográfia, 1900
183 Alois Jirásek, hideg tű
184 Tájkép, karc
185 Tájkép, színes litográfia

VIK KAREL, *1883 11. 4.

186 Aratáskor, fametszet, 1920

VONDROUŠ J. C., *1884 1. 24.

187 Hordókiégetés, színes karc, 1941
188 Ládagyár, színes karc, 1942
189 Völgyzárógát épitése, 1933

MDK

Mály

Ferenczy Valér: Nagybánya. Nagy.Nemz. 1940. szept. 24. 9.l.

Marczali Henrik

Ugynevezett csodagyerek voltam: iskola, egyetem nem okozott nekem semmi nehézséget. Első nagy csalódásom az volt, hogy nem lehetek generális. Akkor nyolcéves multam és azzal állítottam be nagy lelkesedéssel atyámhoz, hogy az leszek. De atyám leintett: »hogy akarsz az lenni, hisz nem vagy gróf«. Ez nagyon elbúsított, de néhány hét mulva kijelentettem: ha már nem vihetek végbe nagy tetteket, legalább megírom. Igy lettem históríkus. Pedig, mint mondták, mutogathattam volna magam mint gyorsszámoló is.

MARCALI HENRIK, (gyermekkori kép)

Tízéves multam, mikor először jártam iskolába az V. osztályba — a négy elsőt mint magántanuló végeztem két év alatt. Győrbe kerültem — arcképem ott készült. Aztán Pápára kerültem, 14 éves koromban tettem érettségit, még 32 ezüst forintnyi díjat is nyertem, *mint legjobb fizikus és matematikus.* Pesten, az egyetemen, azonban a história mellé szegődtem. 1873-ban nyertem tanári oklevelet, két évvel később doktor lettem. Akkor Trefort miniszter, Kármán Mór és Heinrich Gusztáv ajánlására külföldi tanulmányútra küldött. Tanultam Berlinben, Párisban és Oxfordban. Szabad mondanom, nem loptam az időt.

Hazatérve, 1878-ban a gyakorló iskolában (mintagimnázium) voltam segédtanár és az egyetemen magántanár. 1879-ben akadémiai díjat nyertem. Az nyáron meghalt a világtörténelem tanára az egyetemen és a kar engem bízott meg a helyettesítéssel, majd tanárnak is ajánlott. Mint Fraknói Vilmos mondta, ezüst tálcán hozzák elém a katedrát — ha kitérek. Erre nem voltam hajlandó. Megalázást láttam benne, pedig emelt fővel akartam bejárni földi pályámat. Igy a gyakorló iskolához neveztek ki rendes tanárnak 1880-ban és a tanítóképzőbe is. 1886 óta vezető tanára voltam a történeti szemináriumnak, 1895 elején, Wlassics miniszterségе alatt, a hazai történet rendes tanára lettem a budapesti egyetemen.

egy napra. Egyéb azonban nem. Ha megjött a pénz, a buffetben megettem tizenhat töltött káposztát, elég volt elsejéig. Derüs és vicces volt az életem, igazán nem gondoltam rá, hogy sült csirke is van a világon.

— Először a Népszínházban voltam kórista. Ekkor már nem kaptam hazulról semmit. Mi az, hogy nyomor? Volt úgy, hogy nem volt lakásom, sokszor hetekig aludtam Pázmán Ferencnél.

— Aztán Kárpáti Györgyhöz kerültem Galgócra, ezt ne keresse senki a térképen, mert ez olyan kis pont, hogy még a megyei térképen se szerepel. Mindenki számára kis pont lehet ez, csak én tartom fontosnak, itt kezdett nekem jól menni. *Szép írásom volt, én írtam a színlapot.* Ezért külön kaptam 20 krajcárt. Kellékes voltam, színlaphordó és főszínész egy személyben. Egyik nap Don Hustot játszottam, a másik nap a Goldstein Számit. Ez nagy iskola volt nekem.

Aztán egy másik kis direktor Vajdahunyad vidékére vitte. »Pénzem mindig volt bőven, a színlapbúcsúzóval rengeteget lehet keresni. Bár ma is hordhatnám házhoz a színlapot!«

Ragyogó szemekkel beszél a jutalomjátékairól. Azt mondja, hogy Berettyóujfalun nagyon szerették, az egész társulat zsidó volt, ő rajta kívül. Az egész város zsidó volt s ezért jamkipurkor ő is a templomban volt reggeltől estig papucsban. »Bizony apuskám ortodox templom volt. Elmentem, kíváncsi voltam, mindenki azt hitte, hogy én vagyok a legtisztességesebb zsidó a társulatnál, azok közül ugyanis egy se jött el a templomba.«

Megbukott az igazgató. Megint Pest, három krajcár a zsebben. Mit lehet csinálni! Nathán címiroda Rákóczi-tér. Itt felveszik kisegítőnek 80 krajcárt kap 1000 borítékért. Délben nyolc vasért kolbászt, kettőért kenyér. Céklára már nem telett. A drámacigarettát felenként szítta, hogy tovább tartson.

A színészegyesület házmesterénél lakott. Piszkos díványon. »Nem adtak lepedőt, hogy ne lássam a poloskákat«. Aztán vett egy régi jó ruhát pár forintért a Petőfi-utcában s egy új cipőt kettő nyolcvanért. »Cipőt mégse mertem ócskát venni.«

Most már cipője volt, mint elegáns ficsúr szerződés után nézett. A Vígszínkörben, mint színész, rendező, szerepező, titkár és díszletfestő 70 forintot kapott. Két hónap után Angolpark 120 forint s a »festés külön«.

Pár éve hazatért. Aztán a Vígszínház. »*A többi már olyan jó, hogy nem is emlékszem*«.

(*n. s.*)

házi növendék volt. **Tizennyolc éves volt, mikor levetette az árvaházi fiúk kék sapkáját.**

Mindig tiszta jeles tanuló volt, ennek köszönhette, hogy tovább taníttatták, mint árvaházi növendék tett érettségit abban a házban, ahol az elhunyt papa üzlete volt.

Iskola után Brassóban lett megyei díjnok 30 forint fizetéssel.

Most már átadom a szót a tanácsnok úrnak:

— Egyetemi tanulmányaimat akartam folytatni, feljöttem Pestre s mert nem volt pénzem élni és tanulni, elhatároztam, hogy ügyvédi irodába fogok dolgozni. Végigjártam az ügyvédeket, minden protekció nélkül állást kerestem. *Hatvankét ügyvédnél kopogtattam, hiába.* A hatvankettedik volt dr. Payer Imre ügyvéd a Magyar-utcában. Ő is elküldött, ekkor már este 7 óra volt. Már mentem kifelé az ajtón, teljesen lesújtva, mikor az ügyvéd visszahivott, hogy tudok-e gyorsírni. Tudtam, felfogadott.

— De nem maradtam itt soká, elmentem Kamermayer Károlyhoz, elmondtam körülményeimet, nyolc napon belül a Városházán voltam, **mint díjnok,** az anyakönyvi hivatalban szolgáltam hat évig. Onnan a központi városházára az illetőségi ügyosztályba, onnan az elnökibe. Később Bárczy első titkára lettem. 1916-ban kerültem a közjótékonysági ügyosztályba s kineveztek menekült-kormánybiztosnak.

1923-ban kinevezték tanácsnoknak s a közjótékonysági ügyosztály mellé kapta a szociálpolitikai ügyosztályt. **Most már alája kerültek az összes pesti árvaházak.** Az egykori kéksapkás fiúból az árvák ügyének legfőbb intézője lett.

Nem olyan ez, mint egy szép mese?

— Csak azt akartam mondani — folytatta Liber tanácsnok — legközelebb a szívemhez a gyermekvédelem áll, a József fiúárvaházban a 100 férőhelyet 200-ra emeltem fel. Megcsináltuk a bélatelepi árvaüdülőt, ahol állandóan 100 fiúárva nyaral. 32 év előtt kerültem ki az árvaházból, de nem felejtettem el, hogy ott voltam, ismerem a helyzetet, végigcsináltam 12 évig és minden bajt, hibát orvosolni igyekszek. Egyébként az árvák minden ünnepélyén ott vagyok, mindenki tudja, hogy árva gyerek voltam magam is, én mesélem leginkább a gyerekeknek.

Liber tanácsnok nem töltötte tétlenül az idejét s a hivatalában szép eredményekre tekinthet vissza. Hat anya- és csecsemővédő intézetet állított fel s a lakásügy terén is szépen működött, körülbelül 4000 lakást épitettek s ezzel kapcsolatban megindult a magánépítkezés is. Inségakciók, tejakciók, gyermekkelengye-akciók, Liber tanácsnok

úr csak ezeknek az akcióknak él, dicséretére legyen mondva.

Megkérdeztem az egykori árvát, hogy véletlen-e, hogy éppen a közjótékonysági ügyosztályba került. Azt felelte, hogy *ambicionálta*. Bárczy, aki ide helyezte, tudta róla, hogy árva volt.

Bizony ő még kék sapkában járt. Nem úgy, mint most az árvák.

Most már nincs az a feltűnő kék árvasapka. Liber tanácsnok úr beszüntette. »Minek megbélyegezni az árvákat az utcán is! — mondta — olyan ruhát adunk rájuk, mint amit a többi intézeti gimnazisták hordanak«.

(n. s.)

Nádas S. Pest. Futár 1928.

Mály Gerő

Kérdem, hány éves. Ravasz, örménynézéssel mondja: »Muszáj azt? (szünet.) Olyan öreg vagyok! (köhint egyet és szemmelláthatólag hamisan feleli): nyolcvannyolcban születtem.

— Hol született?

— Sikló! (Szünet.) Nem azon, ami felmegy a Várba! Sikló, Aradmegye. A vasúti állomáson születtem. Harangoztak, mikor a világra jöttem. (Szünet.) Na, nem éppen énmiattam, hanem, mert dél volt. Pont tizenkettőkor jöttem a világra. Azért vagyok ilyen derűs gyerek, sütött a nap, amikor születtem.

Állomásfőnök fia, tizen voltak gyerekek, a nagypapának meg tizenhat gyereke volt. Nagy szegénységben nevelkedett, szeretett volna tengerész lenni, az apja azt szerette volna, hogy mérnök legyen, így lett belőle színész.

— Mikor apám nyugdíjba ment — mondja — eljöttem hazulról, tizennyolc éves voltam. Kaptam havonta 20 forintot, elég volt, másodikáig remekül kijöttem. Ha elfogyott a pénzem, becsaptam a ruhámat, előfordult, hogy ruha nélkül, nagy havelokban jelentem meg a kávéházban, cilinderben. Nagyapám után gyászszövettel volt bevonva, lakótársam örökölte tőlem ezt a cilindert, két évig gyászolta benne a nagyapát, ez oszt egy barát. Sokféle lakótársam közt volt egy színésznövendék is, de ő megkomolyodott idejekorán. Mézeskalácsos lett Kolozsvárt.

— Nem éheztem, de sokat se ettem, néha két kávé is jutott

Manczur Viktor

penyigei

l.

Szépmüvèszet

1944.138.l.

16x7

Benzinnel hígitott olajvázlatok.

	PENGŐ
31. Szobarészlet	300
32. Gyermekarckép	n. e.
33. Kilátás a Hüvösvölgyre	250
34. Kilátás a Pasarétre	250
35. Cyklámen	150
36. Piros ház	300
37. Ablak	200
38. Iróasztal sorok	300
39. Szeles idő	250
40. Gyártelep	200

A FESTMÉNYEK ÁRÁHOZ 2500 PENGŐTŐL KEZDVE MÉG 30% FÉNYŰZÉSI ADÓ JÁRUL.

A KIÁLLITÁS MEGTEKINTHETŐ: 1944. FEBRUÁR 13-TÓL FEBR. 23-IG REGGEL 9—½6 ÓRÁIG, VASÁRNAP ÉS ÜNNEPEN 10—2 ÓRÁIG

HA KIÁLLITÁSAINK ÉRDEKLIK, KÉRJÜK NEVÉT A PONTOS CÍMÉVEL OLVASHATÓAN A LÁTOGATÓKÖNYVBE BEIRNI, HOGY A JÖVŐBEN ÁLLANDÓAN KÜLDHESSÜK MEGHÍVÓINKAT NB. CIMÉRE.

„MŰTEREM" TELEFON: 189-554.
KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSAI (KUNSTAUSSTELLUNGEN)
BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS-UTCA 12. (FÉLEMELET)

Barcza-nyomda, Budapest.

PENYIGEI-MANCZUR VIKTOR

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁNAK

KATALÓGUSA

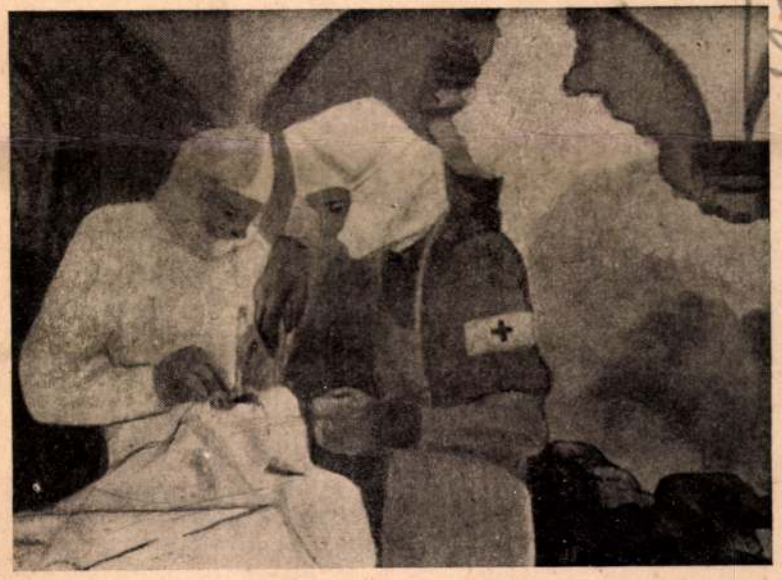

KATALÓGUS SZÁM: 24.

KATALÓGUS ÁRA 1 PENGŐ.

Manczur Viktor *most képeivel mutatkozik be. Polgári életében dr. Penyigei-Manczur Viktor sebész-főorvos. Mint festő önmagát képző, azaz* **autodidakta.** *Ha az adódottságokat nézzük, szoros analógiát látunk a művészet, főleg a zene, a festészet és az orvosi pálya között. Már a Renaissance kezdetén is egymás mellett haladtak az orvosok a festőkkel, a szobrászokkal. Össze fűzte őket a test titokzatos függése: az anatómia. E kor műtörténészei ismertetéseket adtak a nehezen szerzett vagy lopott holttestek anatómiai boncolásairól, ahol ott volt az orvos és a művész. Mintha innen atavizálódna az a tényszerűség, ami ma is gyakori jelenség a művészetben, mit egy tömondattal lehet kifejezni:* **Orvos a művészetben.** *Dr. Medgyessy Ferenc kiváló és nagytehetségű szobrászművészünk is orvos volt. Dr. Orsós Ferenc kórbonctani orvostanár ugyancsak tehetséges festő. Egy nagy kórházszanatórium intézetének igazgatótanár-főorvosa szintén kitünő akvarelista, valamint egyik klinikánk adjunktusa. E nevek felsorakoztatásával válik értelemmé, mennyiben van joga az orvosnak festőnek is lenni. A művészi részt azonban mindig a képek determinálják, oly élményszerűséggel, ami indokolttá teszi a kép alkotóját, hogy megnyilatkozzék.* **Manczur Viktor** *érezte magában az erre való készséget s egy kollekcióra való anyagot sorakoztatott fel. Képei falfestményszerűek. Színein halk lira ömlik el. Motivuma pedig a — család. Erős intellektuális jelleg paralizálja el a gondolatot az ugynevezett őstehetségtől, amit legbensőbb értelemben az ösztön határoz meg, míg* **Menczur** *képeit az értelem. Ez az értelem sokszor a tárgy mondanivalóját is tudatositja s annak bizonyos irodalmi izt is ad Színeinek lírai eleme azonban átlágyitja képein a gondolati motivumot s azzal kölcsönhatásba kerülve adja mindazt, ami ebben a pikturában érték. Rövid életrajza a következő: Született 1907-ben Rimaszombatban. Tanulmányuton volt Olaszországban, ahol áttanulmányozta a képtárakat is. Flórenc, Velence, Róma, mély és maradondó hatást gyakorolt művészlelkére. Azután jött Bécs. Ott négy évig sebészkedett és érlelte magában a művészeti vágyakozásokat. Ma jelentős szerepe van az orvostársadalomban. És akkor értjük meg kettős lényének energiaforrását, ha nagy orvosi elfoglaltsága és gyakorlata mellett, komoly és értékes képanyagát szemléljük.*

Budapest, 1944. február.

Sassy Attila.

Képek jegyzéke.

	PENGŐ
1936.	
1. Önarckép	n. e.
1937.	
2. Gyermekek kékben	n. e.
3. Helli piros fotelben	n. e.
4. Balkonon	1500
1939.	
5. Almafa	1400
6. Domboldal	1500
7. Séta a fasorban	1200
1940.	
8. Tópart (Tryptihon részlet)	1800
9. Meseolvasás	1400
10. Iróasztalnál	1000
11. Ifjuság	1600
12. Akonyat a Zugligetben	1800
1941.	
13. Helli	n. e.
14. Gyermekarckép	m. t.
15. Első hó	1500
16. Téli sport	1800
1943-44.	
17. Dr. R. B. arcképe	m. t.
18. R. G. arcképe	m. t.
19. R. G. úr arcképe	m. t.
20. Irisek	1000
21. Őszi színek	800
22. Kék műtő (tanulmány)	700
23. Reggel az ablaknál	1700
24. Műtét a Donnál	1200
25. Csónakban (B-R. Ö. arcképe)	m. t.
26. Légitámadás után (rémület, mentés, épitès)	2500
27. Csoda a templom óvóhelyén	2500
28. Télialmák (csendélet)	1200
29. Önarckép villanyfénynél	1000
30. Az orvos (Dr. R. S. arcképe	m. t.

Manczur Viktor

penyigei

festő

Penyigei-Menczur Viktor festményeiből gyüjteményes kiállítást rendezett

Magyar Ero, 1944. febr. 18.

kinai modoru, fekete és vörös alapu lakkdiszitéssel.
ban egy-egy jelenet és virágdisz váltakozik. Hollandia,
n, Fayence, mit schwarz-roter chinesischer Lackmalerei.

ép. Magyar, XIX. sz. — Zweihenkelige Vase, Ton mit

dővel, domboru és vésett körvonalu disszel. Német,
g, mit hohem Zinndeckel, auf der Wandung Relief und

jánsz, szines virágos disszel és két oroszlánnal. Magyar,
r, habaner Fayence, mit farbigem Blumenschmuck und

és barna mázas cserép. Kina. — Gottheit auf einer
glasierter Ton. China.

ban kétfejü sas. Pesaro, XVIII. sz. — Krug, Fayence,
Doppeladler. Pesaro, XVIII. Jh.

mázzal, kék szinben. Kina. — Zweihenkelige Vase, Ton

el. Habán, XVIII. sz. — Krug, volkstümliche Fayence,

Mandel Gyula

építész

Nyirbátorról, 1878-ban

21 éves

lajd

Fleischer Bécs 66. l.

Mandel Gyula, építész, Nyirbátorról, 21 éves korában, 1878—79 az építészeti szakosztályban Th. Hansen tanítványa volt. 1879 febr.-ban töröltetett.

LÖBL DÁVID ÉS FIA · BPEST
1875
ÚU.26

Mandel József festőmüvész
Csendélet, olajf.
Kelenföldi Müvészek kiállitása
Bpest, 1915 február

Az utalványozott összeget a vallás és közokt. minist. [illegible] XIII. osztálya
(V., Báthori-utca [illegible] III. em. 18.) számfejti
a tárcza { Főkönyv 45/a köt. 14 lap 2 [illegible]
száml. [illegible] köt. [illegible]

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
642 /1917 szám
Érk.: 917 év aug. hó 21 n.

A vall.és közokt.m.kir.min
a.kelt és a IX.ker.állampe

A Rigler József
által a Muemlékek Országos
czikkek ára fejében Négysz
engedélyezvén, utasitom az
Muemlékek Országos Bizotts
elszámolás kötelezettsége
föntmegjelölt alnaplójáb

Mandel József, festő; szül. 1860 július 10-én Nyírbátorban.

Mandel József

Szül. Nyírbátor 1860
pil. 10. Izr. A bécsi
szrétnemes intézetben 14 évig

tanult

1880/81 II. fametsző osztály
1881/82 I. " "
1881/82 II. " "

Horváth Ödön dr. VII. 280

ifj.Mandel József MDK

Csendélet, olf.
Női arckép, olf.

Nemzeti Szalon 1909.
II. Nyiregyházi kiáll.

Mandel József festőművész
Csendélet.Olajf.
Kelenföldi Művészek kiállitása
1915.február

Orsz. Bizottsagai –

Mandel Gröry (Jůraj)

vlovák festő
Mil 1886. aug. 5
Kuželove-ban
A becsi akademiában
sammlt Európát.
A nagyszombati reál-
gimnázium rajzlanára
2 olajf. a türöcszent-
mátom Muzeumban

Sprievodca
27. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

MANDAUSZ János fertő

Pannonhalma 1996/3. 68.

MANDAUSZ Jairo

1875.

Szalai - Szabó 1999. 162-163. No. 65.

Mandberger Fülöp kőművesmester M.D.K.

Szegeden, nála volt inas 1725 . aug. 20-tól, és nála azxxxxx szabadult 1728. aug. 16-án Thalherr Ferenc József.

Schoch Arnold: A Thalherr építész-család eredete. Műemlékvédelem 1967/2. 93. l.

Mandaüsz Jaiun

győri rajztanár
és festő

több archéje a
győri püspöki pa-
lotában

Láttam 1947
nov.

Budapest,1947.XI.hó 11.

yula Urnak

Budapesten.-

I.,Lágymányosi-u.16.félem.2.sz.

r ajánlatára tisztelettel felkérem
szombat és vasárnap kivételével,-
sürgősen felkeresni méltóztassék.
só, holland festő által festett fest-
el értekezni.
sztelettel

K L E I N D e z s ő .

Mandász János

restaurátor

1875-ben félévig dolgozott a pannonhalmi főmonostor képein. Restaurálásai nem mondhatók sikerültnek.

Mihályi Ernő dr.

Pannonhalma.

MAGYAR MŰVÉSZET

1928. 53. l.

Mandausz János

Festő

Esztergom

† 1920. június

. Szépművészeti Múzeum

lasztói jogosultsággal bíró tisztviselői. Szám. 191

Lakás		Aláírás	Jegyzet
cza, út	Sz.		

Mandausz Janós

festő

1877 – 81 Györ.

Rómer Flóris hagy XIV. cs.

1898. Fünf. — —	34 példány	
Klaszország legujabb törvény- rási intézkedései a műem- lékek védelme körül. 8º Budapest 1910.	178 példány	
A magyar tudományos aka- demia és a műemlékek védelme. 8º Budapest 1928. — — — —	39 példány	
A főkegyuri jog gyakorlása		

Mandausz F.

festő

l.

Mihályi Pannonh.

24. l.

több nőt

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Mandausz Sámos

Jesto

Esztergomban élt akadémiai Jesto, aki Nemetországból szakadt hozzáink. Szentképeket másolt a pápoknak. Nagy nyomorban élt. 1920-ban halt meg

1920-ban aktája van a szép. Mur. Szatkowski

1668-909-5
Titkári-szoba.

130. Állvány (irat)

Egy darab irattartó-állvány fényezett, esztergályozott lábakkal, három polczczal és fölül pálczatartókkal.

Méretei: 97 cm. magas, 23 cm. mély, 79 cm. széles.

Becsértéke.....12 K

Megszerzésére nézve lásd a 127 ex 97 szam 16 tételét.

Régi leltári száma 204.

Mandata Steya

festő

1770–80 körül

Sopronban.

A bencések bejáró-

jának festője.

Lásd Storno cikkét

Soproni Szemle

1937. 211. l.

Mandata, Steva:

festő Sopronból

1770-80 ~~[illegible]~~ Körül

A bencés kolostor bejárata feletti kép tőle Deutsch-Kravarn-ban Poross szilézi aban.

Storno Miksa:

Adatok a soproni festészet történetéhez.

Soproni Szemle

1937. 211. l.

A végleges feldolgozásnál lásd újra ezt a Zavaros szöveget.

Mánd

Szatmár vm.

Ref. templom.

Epült 1787

Borovszky Magyarsz. vm

Szatmár vm.

111 l

54. Pécs. Székesegyház külső részlete.

55. Demsus. gör.keleti templom.

56. Ják, nyugati kapu rest.előtt.

57. Gyulafehérvár. Dóm.

58. Harma északnyugatról

59. Gyulafehérvár. Északi mellékhajó

60. Szepeshely. Székesegyház

61. Sopronhorpács. Nyugati kapu

62. Sopronhorpács. Részlet a kapuról

63. Sopronhorpács. Kapubéllet jobb oldala szoborral.

64. Ugyanott baloldali kapubéllet

65. Zsámbék, templom, diszitményes részl.

66. Ugyanaz, diadaliv.

67. Ugyanaz, templom külseje, déli abridiol restaurálva.

68. Ják. Apátsági templom északi mellékhajója.

152. Mánd 096

(Szatmár vm)

Ref. paticstemplom.

Fából készült váza és fagerendás alapja sárral beverve, elvakolva és meszelve. XVIII. sz

A templom mellett egyszerű sima harangtorony fából.

Csinos népies barokk berendezés 1791-ből

Az ezen a környéken lévő templomok berendezése egy műhelyből került ki, mert a díszítő motívumok azonosak.

Nyirségi utam 1938

Maneskovics Bálint

l. Novák 500

64, 93, 96. l.

Manchel Mihály harangöntö.1836.
Erdély.

Arch.Sieb.1853.1.köt.336.l.

Mally Gustav

pozsonyi festő

1918 előtt

Forum

1935. 300 l.

Pozsonyban festő-
iskolája volt.

691. *Lüders Sándor gr*

Mellig látható és szemb
három rend jelvényét visel
csillagja és ezek felett négy
haja őszbevegyült ; szeme, s
bajusza barna ; szakálla le
zsinóros kabátjának állógall

Vászon, méretei 63 : 47 cm
30 K. — Vétetett a gr. Krei
A megszerzésére vonatkozó ada
lelt. sznál. — Átvétetett 1895 ápr
jegyzék 141. — Az átvételt tu
8-iki 14895 sz. leirat (159–96).

Mally Gusztáv

pozsonyi festő.

Breznyánszky Kálmán: Festő- művészek Szlovenszkón. Kassa, 1931, 41. l. 52–53. l.

Utóbb Mally-nak írva.
Az impresszionizmus, Degas, Renoir követője. Az etnográfikus, nemzeti romantikus piktúrának legjellegzetesebb képviselője.

Pozitív adat nincs.

MDK

Mály József, festöm.
1864-1901

Tájkép tehenekkel. Olf. Jelz.

Árv. Közl. 1937.4 rk.sz. 29.1.

Mály József MDK

Tájképtanulmány, olf.

Mücsarnok 1898/99. téli kiáll.

Mály József MDK

A folyóirat hirt ad arról, hogy a festő hosszas szenvedés után Zomborban március 13-án elhunyt. Mály nem nagyon szerepelt tárlatokon,hangulatos tájképeit kénytelen volt a festőállványról potom áron eladni,hogy magát és családját fentarthassa. Eleinte hivatalnoki pályára készült,s már mint tisztviselő és családos ember adta magát rá teljesen vagyontalanul a müvészi pályára.

Egy magyar müvész halála.
Mücsarnok.1901.11.sz.174.l.

2

Mály József MDK

Mály először Münchenben, Hollósynál tanult, majd Lotzhoz került, később két esztendőt Nagybányán töltött. Az egyetlen támogatás, amelyben részesült, az volt, hogy Zombor városától néhány évig 800 koronás ösztöndijat élvezett. A millenium után kb. egy hónapig segédkezett az Eisenhut féle körkép festésénél, azután megint Zomborba költözött, ahol 41 éves korában halt meg.

Egy magyar müvész halála.
Mücsarnok. 1901. 11. sz. 174. l.

Mály József 3 MDK

Az Ezredéves országos Kiállitáson egy tájképpel volt képviselve. Azután csak egyszer állitott ki néhány kisebb festményt a Képzőművészeti Társulat egyik Téli Kiállitásán. A művészt, aki a Magyar Képzőművészek Egyesületének tagja volt, március 14-én temették el Zomborban.

Egy magyar művész halála.
Műcsarnok.1901.11.sz.174.l.

Mály József, festö
1864-1901

A legelön. Jelezve. Vászon.

gr. Almásy-Teleki Éva müv.int. /v. Ernst-ház./
IX. Müvészeti aukció. 1942. máj. 12.-től kiáll. 13.-án aukció
Kat. 33.l.

Mály József, festőm.
1864-1901

Tájkép tehenekkel. Olf. Jelz.

Téli hangulat. " "

Árv. Közl. 1936. márc. 76.sz.2.rk.sz. 44.l.

Mály József

"A nemrég elhunyt festő hangulatos képei"-t a kritika kiemeli, "A Nemzeti Szalon őszi kiállitása" cimmel, s felsorolja a tárlaton szereplő müvészek alkotásait.

Képes Családi Lapok, Bp. 1902. okt. 12.
XXIV. évf. 41. sz. 655. lap

M. D. K.

MÁLY József festő

1896-ban Nagybányán katonáskodott

Réti Bp. 1954. 324. l.

MDK.

Mály József,

1896-ban az iskolához tartozott.

A Hollósy-iskola ideje. /1896-1901./ 75.l.

MDK

n. Mály József

műveiből 19oz-ben rendeztek emlékkiállítást.

A Nemz. Szal. 4oo-ik jub. és a KUVE XX-ik kiáll. 1929. febr.

Mály József

emlékkiállítása 1902

Nemzeti Szalon 400-ik jubileuma és a Kéve
XX. kiállítása 1929. február

MDK

Mály József

Részlet a Széchenyi ligetből /Nagybánya/, of.

Műcsarnok 1898. tav. nemzetk. kiáll. kat. lo.l.

MDK

Mály József

Téli táj, of.

Börtsök-Réti, Nagybányai kiáll. kat. 1912.

117 l.

Mály József MDK

Gombosi tájrészlet, olf.

Mücsarnok 1900. tavaszi kiáll.

MDK

Mály József

Gombosi tájrészlet. Olajf.

Műcsarnok.1900.tav.kiáll. 38.l.

MÁLY JÓZSEF

216. Gombosi tájrészlet. Olajf.

Műcsarnok 1900. tav.kiáll.ka t. 38.oldal

MÁLY József festő

Tanul. 1996/3-4. 108

MDK

Mály József, festőm.

15c. Téli tájkép. Tanulmány. Olf.

KMT 1898/99. téli kiáll. Kat. 28.1.

MDK

Mály József

Néhány studiuma, a Janossy B-dr.gyujteményben.

Cikk: Janossy Béla dr.gyujteménye.

Modern Művészet,1905.I. 1.sz. 37.1.

Mály József

MDK

Több tanulmánya
Jánossy Béla dr.gyüjteményében

Cikk:J.B.gyüjteménye

Modern Művészet,1905,I.1.sz.37 l.

Mály József MDK

Részlet a Széchenyi ligetből, olf.

Műcsarnok 1897. tavaszi kiáll.

MÁLY József festő (Zombor, 1860 - 1901)

Nagyapja és a Vajdaságról.
Újvidék, 1996

Mály József MDK

Téli tájkép, olf.

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll.

Mály József, festö
1864-1901

Tájkép tehenekkel. Jelzett. Olf.

Árverési Közlöny. Festm.,rajzok. 1936 okt. 4. rk. sz.
36.l.

Mály József
festő

Lyka München

67.726

II.

MAGYAR VÁROSOK

MDK

Mály József

Borús táj
o.,lp. 25.5x21 cm. Mgt.Bpest

Virághegy
o.,v. 42x53 cm. Mgt.Bpest.

Magyar Nemzeti Galéria.Nagybányai Festők.
Budapest 1962. Kat. 36.1.

MDK

Mály József, tájfestö

érett korában adta rá magát a festészetnek, néhány évre reá elhunyt. Jó természetmegfigyelö, jó szinérzékkel birt.

Nemz. Szalon öszi kiállitása, 1902. okt. 4.-én nyilt meg.

Vasárn. Ujs. 1902. 49.évf. 41. sz. 675.l.

MDK

Mály József

Magángyüjtemények. Modern Művészet I. évf. 1. sz. 33-38.l.

Mály József

Borus táj, o.

Virághegy, o.

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962. jun.

MDK

Mály József, festőm.

Gombosi tájrészlet. Olf.

Mücs.-OMKT Tavaszi kiállitás. 1900. Kat. 38.1.

Máty

MDK

Hollósy Simon leveleiből.

MMM Évkönyve 1951, 180l.

Mály J.

Kepe a kopru

Mureninban

Fejérpataky László / V. 308.

Mály József

Magyar Művészet

1927-8.

2061-909-206

839. Keretek.

1 darab oldalt és elől völgyelt diófakeret, keleléssel, belől aranyozott keskeny léczczel.
Méretei 70:91 cm.
Becsértéke.....14 K

Mály József

Nagybányai kiáll kat. 1912

75

Sír, Árpádkori VI. 121

Maly József

szül. Zombor 1864

Rk. 4 gim.

1894/95 I. fest. ontál

Kard, köves, aranyos zománcos, Forgách
Simoné ~~Ξ~~ V 5.

Mály József

Müesarnok Nagybánya

1898. tav. Kiáll.

1898/99. téli Kiáll. Zombor

1900. tav. Kiáll.

Karperec bronzból, Árpád kori

VI. 161

Mády József

1894/95 – 1895/96 II.
1896/97 II., 1897/98 II.

Ferképzőmfoiskolvk

112. l.

Maly József

szül. 1864. Zombor

1896/97. gazd. fel. okt.

Materny Anne, áj. h. ev. lelkész

t. 311.

Mály József, festő; szül. 1860-ban Zomborban, megh. 1901 március 13-án u.o. Eleinte a hivatalnoki pályán működött, s már mint vármegyei tiszti írnok és családos ember adta magát teljesen vagyontalanul a művészi pályára. Tehetségét Toanovics Pál ismerte fel s az ő biztatására ment ki Münchenbe, hol Hollósy Simonnál tanult. Majd Lotz Károlyhoz került, később pedig két esztendőt Nagybányán töltött. Néhány évig Zombor városától 800 koronás ösztöndíjat élvezett. A millennium után rövid ideig az Eisenhut-féle körkép festésénél segédkezett, azután megint Zomborba költözött, ahol haláláig dolgozott.

Mály József (irodalom)

Borovszky Samu dr.: Magyarország vármegyéi és városai.
Baes-Bodrog vármegye. Budapest, 1910. 525. l.
(II. k.)

Műcsarnok. 1901. 174. l.

Nemzeti Szalon Almanach. Budapest, 1912. 125. l.

1898. [redacted] 562. l. (Az ezredéri hódoló disznenet körképben.)

Vas. Ujs. 1901. 177. l.

Mály József

rk. Jombor 1864 III. 2.

1897/98 II. vendéglátó

Tolnai Fabricius Tamás, sárospataki
ref. lelkész „Exarmatio" cz. 1597-ben
megjelent műve V. 295.

Mály József

1902. grüp. Eiüll.

Nemzeti Szalon

Mály József, 1864-1901

Tájkép tehenekkel, olaj

Téli hangulat, olaj

Árverési Közlöny, 1936. márc. 2. rendk.sz.

44 l.

Mály József

festő 1902. ben már nem élt.

1902. őszi kiáll. Nemzeti szalonban,

Részlet a nagybányai Széchenyi ligetből, Téli tájkép, Gombosi tájrészlet, Napnyugta őszel, Szállás buzakereszteken, Esti hangulat, Szállás a Gombosi határban, Gombosi puszta, Dunai árvízterület este, Elhagyatva, Bányász-ház Nagybányán, Tájkép. A legutobbi kivételével valamnyi Dr. Jánosy Béla tulajdon

Nemzetiségi politika III. 186.

Mály József

zombori bankfiktoriselő, auto-
didakta festő, a nagybányai
művésztelepen dolgozott - emlitve

Kritika 1973/12

10. old.

Mály

Rendkivül finom, biedermeier arcképpel szerepelnek Strigner és Canzi Ágost művészek a "Belvedere" Művészeti Társaság első kiállitásán.
Mály nagybányai festőművész finom hatásu, levegős tájképét szintén nagyra értékeli a beszámoló, mely a Művészet c. rovatban közli a fenti, uj, művészeti társulat megalakulását

A HÉT, Bp. 1921 május 1.
XXXII. évf. 12. sz. 207. lap.

MDK

Mály József, Zombor

Magyar kiállitó müvészek névsora. Mücsarnok, 1899. 22.sz. 346-348 l.

Maly Keresztély

"Morvavölgy" c. festményét megvásárolta a Műegylet a részvényesek közötti kisorsolás véget, -közli az Irodalom és Müvészet c. rovat.

Családi Kör. Bp. 1864. febr. 28. V. évf. 9. sz. 21o. lap

MDK

Mály János

Hévizi részlet

Tav.tárlat, N.Szal. 1934. jun. 6 l.

MDK

Mály János

Balatoni részlet, of.

Tihany, of.

Felsőöri templom, of.

Balatoni Társ. 6.kiáll. Uj Szal. 1934. okt.
8 l.

Mály János, festöm. MDK

A sorvadás fiatalon elemésztette. A fiatal müvész ezt a borzadalmasan szuverén hangulatot alátudta rendelni a festöiség parancsának. -Megérezte, hogyan hordja a levegö a napfényt, s hogy hogyan vibrál töle a bucsuzó élet. Képet közlünk, mely megrenditö melankollia és finom festöiség.

Ger Lon Mod fest. 39,4o.old.

MDK

Mály János

Elmulás c. festménye. Repr.

Ger Lon Mod fest. 77.1.

MDK

Mály János, festö

Zsámbéki templom. Tempera.
Felsöörsi templom. Olajf.

Nemzeti Szalon.-Téli tárlat .1932 dec. Kat.

M.D.K.

Mály János
festő

Mály János Kollóssy Simonnak
volt a tanítóatyja és egyben
az ~~munka~~ öccse.

Felvinczi Takács Zoltán: Egy kivételes Kollóssy festmény
[Művészet, 1966. június – 13 lap

MDK

Mály Mihály rajzoló

tervei szerint épitették ujra Verona erősségeit

Felvinczi Takács Zoltán: Hollósy Simonról.
SzM Évk. I. köt. 1918. 151-177. l.

Mály Mihály

rajzoló

laid. városépítő

képm. Mur. Erk.

I. 155. l.

MÁLY ROBERT

Magyar iparművészet az
ezredfordulón 2003
194.p.

Maly Zsuzsa, divattervező

népművészeti tervei

repr.

K. M.: Népművészet a divatban
Magyar Ifjúság, 1971. aug. 20. 16. l.

MALY RÓBERT

DIH 20.0.

chmied
lationskünstler

achal-Eölvedy?
áros, Magyar és magyar
nesterjegyei, Bp. 2000:
n: E.Gachal J.
wurden so singniert)

r
er -> Ősze, eigtl. Seemann,
.6.1995 Vero Beach/Florida,
ab 1953 Keramiker-Schule
-81 in New York, 1962-64 in
der Stadt Nagykanizsa.

, Textiklünstlerin, *1945

l bienn., Szombathely

Málly Nándor MDK

háznagy

Csatkai Endre: A 40 éves Soproni Képzőművészeti kör története

MALLY, Mathias, pozsonyi kőművesmester

M.M., Maurergesell, 6 éves lánya meghalt. (1836, 513.l)

—

M. Mali, Maurer, † 55 éves korában, Pozsony, 1849 október 16. (1849, 1136.l)

—

Preßburger Lexikon
(Gerthon)

Mályinkai harang-
torony

Repr. 1785

Baloghfatornyok

4. 17 Egi

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Mályinkai faha-
rangláb

			à		Összeg	
			Pengő	fill.	~~Pengő~~	fill.
			kéje repr.			
			Csíkvári Ungvár			
			161. l.			

Szabó Jánosnál, Győr

193 2. hó	nap			
szept	23	Eladó számla szerint		
		2 havi hitelre	2700--P.	300
		3% biz. díj. 81	8	
		1% jót. díj 27.	1.08-P.	
szept.	27.	Eladó számla szerint		
		K.p-ért	6370-P.	700
		2% skontó	127.40	
			6242.60	
		3% biz. díj	187.29	

Mambriny Antal

Szül, Budapesten 1888

marc. 26. rk.

~~18~~ 1909/10. I. Első osztály-beli rendes művész-növendék a Képz. főisk. Reálisk. egettségi.

Tanára Balló Ede és Bosznay J.

1909/10. II. félév. 1-ső osztály. Balló Edénél.

1910/11. I. másodosztálybeli rendes művésznöv. Balló Ede

1910/11. II. másodosztálybeli Balló Ede

Mamberinyi Antal

1909/10. - 1913/14

Ferkèpzomfoiskèvk

11o. 1.

csaknem nőies Sebestyen-alakja kitűnő a Louvreban; egy rendkívül színes Madonna 2 szent nővel (félalakok, Bécs, Kunsthist. Mus.); a passzív alakokból kitűnően összeállított Sírbatétel (1495, Pitti). 1496-ban fejezi be Firenzében (S. M. Maddalena de' Pazzi) legterjedelmesebb munkáját, a félkörívekkel három részre tagolt freskót, középen Krisztus a kereszten, mely alatt Magdolna térdel, kétoldalt Mária Szt. Bernáttal és János evangelista Szt. Benedekkel, gyönyörű tájképes háttér előtt. Ehhez csatlakozik a rendkívül finoman festett kisméretű Szt. Jeromos (Bécs, Kunsthist. Mus.) és a gyengéd, lágyhangulatú Mária megjelenése Szt. Bernát előtt (München). Trónoló Madonnáinak sémáját ismétlik későbbi oltárképei (Róma, Vatikáni kápt 1496 és Fano, S. Maria Nuova 1497); 1499-ben hosszabb időre Perugiába megy, Raffael tanuló évei ebben az időben kezdődnek, valamint ebbe esnek a perugiai Cambio (pénzváltó-csarnok) freskói (1499—1500); a 7 főerény allegórikus alakjai, az antik és keresztény világ ez erényeket megtestesítő képviselőivel, Krisztus színváltozása, A gyermek imádása, a próféták és szibillák csoportja. A kötött programm a művészt ismert szép alakjainak egybeállítására kényszerítette, az egésznek kultúrtörténeti érdekessége azonban igen nagy. Az 1499—1500 évekből több oltárkép való: A gyermek imádása kétoldalt Szt. Mihály és Rafael árkangyal a kis Tóbiással (London); egy bájos Gyermek imádása (Pitti), a Raffael közreműködésével készült Mária megdicsőülése (1500, Uffizi) és a híres Mária eljegyzése (Caen képt.), mely Raffaelt hasonló megoldású képére (Brera) késztette. 1504—1507-i második firenzei korszaka kevésbbé szerencsés műveinek kora: az

Mambrinyi Antal

1911/12. I. harmadosztálybeli
Ballo kelénél

1911/12. II. harmadikosztálybeli
u. o.

1912/13. I. negyedosztálybeli u. o.

1912/13. II. " " "

1913/14 I. ötödoszt. u. o.

1913/14. II. " " "

László Ferenc dr. VI. 312

Mamed Mamedov (Türkmén)

A Hajdúsági Múzeumban gazdag gyűjteményt őriznek azokból a művekből, melyek e tájat szinte felleltározzák, – mint a művész alkotása is.

Székelyhidi Ágoston: Mozaik a Hajdúsági Nemzetközi Művésztelepről.
Hajdúbihari Napló, 1974. aug. 4.

MÁNEK ALADÁR, nyomdász

A századforduló előtti években a szombathelyi könyvnyomdászok szakkörének vezetőségéhez tartozott.-Neve nem szerepel a 1903-ban a pozsonyi területi egyesület szombathelyi nyomdászainak névsorában. 95.old

KUNTÁR LAJOS: Nyomdásszmozgalmak Szombathelyen
/ 1892- 1914 / 89.old

VASI SZEMLE. XXIII.évf. 1969. 1.szám, Szombathely

Mamerth Ferenc

kőművesmester

Péterváradon 1753.

A pesti kőműves céh

fogja volt.

Pkc. 212. l.

Révay báró család mauzoleuma

VI. 12.

MDK

Mamrák András antalos

Bernstein József, üzlethiszkat

Lipóto, Feldunaror 3.

1866.- Homlokszt, metszet

MDK-A -П- 1/2143.

ПДК

Mamrák András, rajziskolai növendék

Életképek, 1846.II. 593-594.

S.A. Iparegyleti rajziskola
kiállitása

MDK

Mamusich P.Magda, festö

Csendélet. Of.
Piros ut. "

Alkotás Művésabás XXXVI.Kiáll. Oszi tárlat. 1917.szept.
Kat.

MDK

Mamuzich Magda, festö

Csendélet. Olajf.

Interieur. "

Föv.Kpt.- MKSzSz.-II.Szabad Nemz.Kiáll. 1947.márc.16.-
ápr.6. Kat.14.1.

Mamuzich Petronty
Magda
Jestö
V. Vezerle Sándor
n. 8.

MKSz 1947

Manuzsics Magda

nabadkai festőnő

részt vett az alábbi

kiállitáson.

cred

Hiradó, 1931. dec. 12.

(A dunabánsági festők

kollektiv kiállitása

Becskereken.)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Mamuzsich Magda

festő

Szépmüvészet

1943. 84. l.

NYOMTATVÁNY

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Mamuzich Magda [festő]

megemlítve

Bertha Bulcsu: Intejű Galgóczi Erzsébettel 208-217.o
JELENKOR, PÉCS 1977. maí. 3/XX.

MAMUZICH Magda festő

→ Petrovics Sándorné

hands on the poster made for the Belgrade performance of *The Tót Family* (1986) or by the twins of *In a little country-house* (1985) and by the conductor's gesture on *Krakpatrik* (1985). One of the artist's favourite means of expression is a tiny sway from perfect balance. It creates a playful effect on the poster of the *32nd Theatricals* (1987) where you see two asymetrically placed black-blue dolphins in a red field. On the poster advertizing Rudi Seligo's play *Ana* (1984) you see the contrast of two hands of the same shape but of different colour placed along a vertical line, and the grotesqueness of the man's head cut in half illustrating Ottó Tolnai's *Clearance sale* suggests a threatening disharmony. Baráth is especially in his element when, advertizing Albee's play, he creates the witty metapher of *A delicate balance* with the humorous-absurd figure of the rhinoceros biting into his own behind.

The photo is in general connected with the recording of a chance moment, so it seems that its use here contradicts the firm picture structure but Baráth cuts round

(continued on page 82.)

Mamuzsits Pál

épitész

szül Szabadka 1871

oklevelet nyert 1900

Műegyetem 13 l.

Konstantinápoly.

A háttérben CONSTANTINOP
az előtérben pedig Mer de Mar
erődeivel. Felirata fölül:

VEUE DES DARDA

Rm., mér. a vk. 21.8: 28

140-9

MAMU

NOVOTNY Tihamér: „Sejt-Elem"-ző zümmögések a töviskoszorúba zárt, kiszikkadt lépecskék és Szent „Imola" csipkebogyóinak mennybe ható lángjai fölött : MAMU, Marosvásárhelyi Mühely 2978-84., Tegnap és Ma Képzőművészeti kiállitás a Szentendrei Képtárban, 1989. november 10 - 1990. január 21. Folyam, 1990.2.sz. 83 - 86. p. ill.

AKADÉMIA ELNÖKSÉGÉNEK
ROZATAI*

nájus 29-i üléséről

nyok fokozódó számítástechnikai igényeinek kielégítése érdekében szükségesnek tartja a következő ötéves terv időszakában az Akadémia számítástechnikai bázisának teljes megújítását, teljesítőképességének megsokszorozását.

4. A „Biológia és társadalom" című előadás és az azt követő vita alapján a fontosabb teendőket és ajánlásokat a közgyűlés az alábbiak szerint állapítja meg.

4.1. A központi előadás és annak széles körű vitája a biológia társadalmi jelentőségét tárgyalta, különösen figyelembe véve a biológia felgyorsult fejlődését és az ennek alapján valószínűleg jelentősen megváltozó egészségügyi, mezőgazdasági és élelmiszeripari, továbbá környezetvédelmi gyakorlat tudományos megalapozását.

4.2. A közgyűlés egyetért azzal, hogy az oktatásban és a kutatóképzésben az Akadémia több tudományos osztályának — első helyen a Biológiai Tudományok Osztályának — iránymutató feladata van az iskola, a felsőoktatás és különösen a tudományos továbbképzés tevékenységének és módszereinek a kidolgozásában.

Mándy Laura
életrajz

Murádin Jenő: Napybánya. A festőtelep
művészei. Miskolc, 1994, 64.

Andtres Stey Man,asztaloslegény

A Győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből: "Andtres Stey Man /!/ Vn Strazburg Dihler geschell 107.old 167-171

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században Adatok Győr város asztalosmivességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.-Xantus János Múz.Győr,1967.-A Győri Múz.Évkönyve

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Man Andrei

hesdáti (Szohor Doboka vm.) földmíves fametsző
1850–60

Movar Anehita

u. az 1840–60

Pop Georgie

u. az 1800–1830

Pop Simion

u. az 1800–1830

Pop Onisie

u. az 1850

irod

Viski, Károly de:

Gravures sur bois populaires roumains de Transylvanie.

Bp. 1931.

Vid. Muz.

vá a nap sütött be, teritett asz-
székkel, tállal és zöldmázas kancsóval.
Hátul, a léczajtón túl, virág és jobbra,
zölő köti le figyelmünket. Jelzése alól

44.5 cm.
iki 92258 sz. leirattal 260 Kán (682/901)

· Vid. Muz.

Man Andrei

hesdáti földmivs fa-
metsző
1850–60 (9.l.)

Movar Anchita

u. az 1840–1860
(9.l.)

Pop Georgie

u. az 1800–1830. (9.l.)

Pop Onisie

u. az 1850 (2, 3, 4, 5, 9.l. 7.l. 18.l.)

Pop Simion

u. az 1840 (2, 4 9.l.)

lásd

Dános Erzsébet:
Erdélyi fametszetű szent-
képek. Bp. 1935. Magyar-
ságtudomány kiadása.

MOBKvt. 2171. sz.

a beretvált és

érfi balra halad és arczélben látható.
atalabb pedig, ki tarisznyát is hord,
keskeny karimájú nemez kalap, mellény,
s a ~~[illegible]~~ papucsot visel. A háttér he-
ntén három fával. A ⊥ égbolt derült.
stok Károly.

F barna

⊥ felhőzött

m.
iki 92258 sz. rendelettel utalványozott

Man Carl Johann

↑?

ötvös 1825

lásd

Gyárfás Brassó 62

MDK

Manajlo festőm.

Kárpát Ukrajna művészei. Hirlap, 1949. márc. 24.

MDK

Manajló Fedor

Vasárnap délután, tempera
Templom, tempera

" A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec.15 - 1941 Jan.12. 10.1.

EDK

Manajló Fedor

Ruszin templom belseje, temp.

6. M.Képzőm.Kiáll.on megvásárolt képek. Gépmd-vészet. 1942. 205. l.

Mănăilă

és Coresi nyomtatták „Čectvoroblagověstie" cimű művet Brassóban 1583-ban.

Borsa Gedeon, Hervay Ferenc stb.: Régi magyarországi nyomtatványok 1473-1600. Budapest 1971

4791

Mănăilă...

és Coresi nyomtatták „Četvoroblagověstie"
című művet Brassóban 1579-ben.

Borsa Gedeon, Hervay Ferenc stb.: Régi
magyarországi nyomtatványok 1473-1600.
Budapest, 1971

4121

Manajlo festöm. MDK

meglepően érdekes és átütő a felvidéki és kárpátaljai művészek anyaga. Szlávos dekorativ ösztön bétörnek a különböző stilusok merev vértezetébe.

/-t-/: Nemzeti képzömüvészeti kiáll. Kassán.
A kassai MAV palotájában.
Pesti Napló.1939 okt.29. 6.1.

MDK

Manajló Fedor, festő
Ungvár.

264. Krumpliszedés. Tempera.

Bp.Mücs.-"A Magyar Müvészetért".Képzőm.Kiáll. 1942.
jun.6.-22. Kat.13.l.

M.D.K.

Manácsek János, rézműve

neve 1721-ben szerepel az egri összeírásokban.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsányi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 141. old.

Man Stefan

Ohr XVII. 7.

Stephan Man war nicht nur Zunftmeister in Schässburg, sondern wurde auch in das Amt des Bürgermeisters berufen.

1622 ben kurlák meg
, lanaiba.

irod 1615 ben lépett a segesvári otvoscekben. Remekét 1616 ban lipsiettig el.

Rothkunstgew. 68. l

lásd meg Mann
Danielt

Csak ennek az irodalmáig

Müll Fr. 46, 47 l.

..... *műhely.*

főnökség!

.....hó.....n történő kifize-

.....indokából személyesen meg nem

.....számu .....

m.

évi ..... hó.....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

MAN RAY

Kiáll. Belgrád, Modern Művészetek Múzeuma, 1985

ism. Strombathy Bálint: A fényképész Man Ray.
= Híd, 49, 1985, 4. 578-580. ill

darab a tulajdonképeni alapítólevél, mely

[1]) *Nicolas* saint-gillesi plebánus kérésemre átkutatta a plebánián őrzött levéltárat, de az eredeti oklevél nincs ott. *Goiffon* abbé, a saint-gillesi apátság tudós történetírója közli velem, hogy kutatásai közben sem a somogyvári oklevél, sem a Kálmánhoz intézett levél eredetijére nem akadt és más magyar érdekű okirat létezéséről sem tud semmit. Nem akarom elmulasztani, hogy Goiffon és Nicolas abbéknak e helyen is meg ne köszönjem szíves fáradozásukat. Én magam átkutattam a *Bibliothèque Nationale* és az *Archives Nationales* Saint-Gillesre vonatkozó okiratait (Bibl. Nat. *Cod. lat.* 12761, 12768, 13816. *Collection de Languedoc*, vol. 41. és a *Baluze* gyüjteményében levő bullák. Archives Nat. J. 317. 9. és L. 243. 81.), az *Archives Départementales du Gard* és *du Rhône*, az *Archives Municipales de Nîmes* és *de Lyon*, a *lyoni* két városi és *nîmesi* városi könyvtár katalogusait, a nélkül, hogy az említett oklevelek eredeti példányaira vagy más bennünket érdeklő oklevélre akadtam volna.

[2]) *Marczali:* Enchiridion, 100. l.

[3]) *Guigue*, a Lyonban elhelyezett *Archives Départementales* igazgatója, és *Desvernay*, a lyoni városi könyvtár igazgatója, kérésemre lekötelező szivességgel átkutatták a rájuk bízott levéltárakat. A *Monumenta Germaniae* irományai között őrzött, Waitztól származó másolat a párisi szöveg alapján készült. E másolatot, mely csak a szűkebb értelemben vett somogyvári alapítólevelet tartalmazza, Marczali Henrik egyetemi tanár úr volt szives a Monumenták igazgatóságától megszerezni. Fogadja ezért őszinte köszönetemet.

MDK

Manajló Fedor

Örlő leany. Tempera.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.Kat.
Műcsarnok.1944.Jun.1-18-ig. 24.1.

MDK

Manajló Fedor

Csendélet

Az Ungvári Művészeti Hetek. Szépművészet
1941. 18o.l.

Manajló Fedor MDK

Őrlő leány, temp.

Mücsarnok 1944 VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Manajlo festőművész

Felvirágzott a kárpát-ukrajnai képzőművészet...
Szabad Szó, 1949. márc. 24.

Manajló Fedor

lásd

Szépirüvészet

1941. 71. l.

Manajló Fedor

Ruszin templom, tempera

Művészeti hetek
Kolozsvár 1942. 96. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Manajló Fedor

Jestő

l.

Szépművészet

1941. 180. l.

st székesfőváros polgá

Országos Bizott

Manajló Fedor

festő

Vkmunkiáll. 1943

Csendélet, Olajf.

állami vásárlás,
nem volt kiállítva:

Hucul, tempera

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"
címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

MANAJLÓ FEDOR: HAVASI KÜRT. TEMPERA.
(UNGVÁRI MŰVÉSZETI HETEK.)

Fedor Manajló: Alpenhorn. Tempera. (Kunstwochen in Ungvár.) — Fedor Manajló: Tuba di alpi. Tempera. (Settimane d'Arte, Ungvár.)

Szépművészet 1941. 6. sz.

Manajló Fedor

ENDRÉDY GYÖRGY: UDVAR. TEMPE

György Endrédy : Hof. Tempera. (Kunstwochen in Ungvár.) —

Manajló Fedor

Szelők, tempera

Huculok, tempera

Művészeti Hetek Komárom

1941

Manajló Fedor

Havasi kürt,
tempera
Búcsú, tempera
Csendélet,
tempera

Müvészeti Hetek Ungvár

1941

H o l b e i n
festő

Fővárosi Lapok.1869.aug.11. /A erdélyi vasuton.II./

Manajlo Fedor
festő

Szépmüvészet
1942. 15. f.

Manajló Fedor MDK

Templom a Verhóvinán, temp.

Műcsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

MDK

Manajló Fedor

Őrlő leány, temp.

7. nemzeti képzőm. kiáll. 1944. jun. Műcs.

Manajló Fedor MDK

Templom, tempera

Műcsarnok 1940 A magyar művészetért c. kiáll.

Manajló Fedro MDK

Vasárnap délután, tempera

Mücsarnok 1940 A magyar müvészetért c.kiáll.

Manajló Fedor MDK

Krumpliszedés, tempera

Mücsarnok 1942 [redacted]

A magyar müvészetért c. kiáll.

MDK

Manailo Fedor, festö

temploma a Verhovinán dekorativ hatásu.

R. Szörédi Ilona: "A magyar müvészetért" mozgalom nagy kiállitása . Mücsarnok. - Uj Magyarság. 1943 máj.16. 13.1.

MDK

Manajló Fedor, festö

Templom a Verhovinán. Tempera.

Mücsarnok. IV. Képzömüv. kiáll. "A Magyar Müvészetért".
1943 máj. 16-30. Kat. 22. l.

Manajlo Fedor, [festő]

L.: Soltén Zoltán

Tandi L.: Tájak ..... 47-53.

TISZATÁJ, Szeged

1975. november XXIX/11.

MANAJLÓ, F.F.

Kiáll. Bp. Szovjet Kultúra és Tudomány Háza, 1985
ism. BÁN András: Művész a Kárpátontúlról.
= M. Nemzet, 1985. június 28. 7.

MDK

Manajló Tivadar: Pop Iván, aqu.
Vasárnap délután aqu.
Hucul leány, aqu.
Csendélet, temp.
Báránykák, temp.

A Kárpátaljai Képzőművészek Egyesületének Kiállitása, Ungvár, 1939. dec. 194o. jan.

MDK

Manajló Tivadar: Lakodalom temp.
Templom előtt, temp.
Kaktuszok, aqu.
Menyecske, aqu.
Hucul pásztor, temp.

A Kárpátaljai Képzőművészek Egyesületének Kiállitása, Ungvár, 1939. dec. 1940. jan.

MDK

Manajló Tivadar: Hucul legény, aqu.
Ősz a Verchovinán, temp.

A Kárpátaljai Képzőművészek Egyesületének
Kiállitása, Ungvár, 1939. dec. 1940. jan.

Manajlo Tivadar

MDK

Szántás, temp.

Műcsarnok 1944 Föv.Képt.Jub.Kiáll.

MDK

Manailó Tivadar festő

Szántás, festm.repr.

M.Kir. Vall.és Közokt. Min. V. nemz.Képzőm.kiáll. képes kat tárgym. Kassa 1939.

MDK

KMTárs Téli tárl. 1938.

MDK

a
Mándalló Tivadar, graf.

147. Krivoj-Rog.

Pesti Vigadó-Hadirudosító kiáll. 1943.máj.2.-12.
Képek és szobrok jegyzéke.

Művészet. 1940.
II. évf. 31. sz. 17 l.

Manajló Tivadar: Hunul leány.

Manajló Tivadar

festő

Művészet, 1940. V. köf. 31. n. 19. l.

Erdős Imre: A kárpátaljai képzőművészek kiállítása.

MANAILÓ TIVADAR

147. Krivoj-Rog

Haditudósitó Kiállitás a Pesti Vigadóban
1943.május 2-12-ig. Képek és szobrok jegyzéke.

MDK

Mánajló Tivadar, festöm.

Szántás. Tempera.

M.Kir. Vall. és Közokt. min. V.Nemzeti Képzöm.Kiáll. Képes tárgymutató, Kassa 1939. 16.1.

MDK

Manailó Tivadar, festöm.

Krivoj-Rog.

Pesti Vigadó. - Hadituditó kiáll. 1943. máj.2-12.
Kat.

M.D.K.

Manajló Tivadar

"Szántás" c. képéről irja Füsi József "1941 husvétja: a kiállitások hete" c. beszámolójában: "Az uj népiesek törekvését dicséri és igazolja" a müvész alkotása a Fővárosi Képtár kiállitásán.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1941. ápr. 18-24. IV. évf. 16. sz.

. . .

MDK

MANAJLO TIVADAR

felvidéki festő

V. Nemz. Képzőm. kiáll. 1939. Kassa

30 l.

MDK

Manajló Tivadar

Szántás, temp.

V. Nemz. Képzőm. kiáll. 1939. Kassa 16 l.

MDK

Manajló Tivadar:

Szántás.

Kassa, V. Nemz. Képzőm. Kiáll. a Pest Szkfo. által megvás. képek.
Képzőm. Közl. 1939, 3-4 sz.

MDK

Manajló Tivadar

Kopp J: Magy. művészet sikere Velencében és Milanóban. Szépművészet, 1940. 1.sz. 2o-21 l.

MDK

Manajló Tivadar, festőmüv.

Kállai Ernő: Kassai Nemz.Kiáll. Jelenkor, 1939.
dec. 1. 5.sz. 12 l.

MDK

Manailo Tivadar

Biennale. Tükör, 1940. 7.sz. 345 l.

MDK

Manailó Tivadar

Krivoj-Rog

Haditudósitó kiáll. a Pesti Vigadóban.
1943. máj. 4 l.

Manajló Tivadar

festő

Laid

Csikvári Lengvár

153, 154. l.

Budapest 19

könöten az ifjabbak ~~körül~~.

A világháboru nagy le
is, verseiben a háboru em
magyarság sorsának gyötr
rendítő kifejezést. A háboru
forradalmat még megérte,
betegségében kevés vigaszta
tetések melyekben a forradal
verseiben is nemzete pusztu
lehiggadt a körülte zajló vi
sen mondani róla. Rendkívü
kifejezés ~~csodálár~~ csodálatra
kifejezhető érzelmi árnya
nyelvnek sokszor a prímit
Lelki világában a legszél
modern raffináltságtól a
várgázig. Költészete nem e
hanem a maga egészében
a modern ember ellentét
a ~~[illegible]~~ maga új lelki útj

Manajló Tivadar

festő Ungvár

l.

Művészet (Kende)

1939. 30-4.

12 l.

33 x 57 cm.

33 x 57 cm.

38 x 47 cm.

33 x 41 cm.

80 x 118 cm.

38 x 46 cm.

~~117xxx166xxxx~~

117 x 166 cm.

90 x 116 cm.

Manajló Tivadar
festő
szül. 1910.

Szajci magy. kiáll.
kat. 1944
30. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Manajló Tivadar

Szántás c. képe, a
kékesfővárosi képtár
tulajd.
Repr.
Szépművészet
1941. 5 sz.

Manajló Tivadar
festő Ungvár

Ilucul leány
Repr.
Művészet 1940. 31. k.,
17. l.

A Kárpátaljai Képző-
művészek Egyesületének
kiállítása Ungvár

60/1943

A Nm.Minisztérium 19
165.000 pengős javadalmat enge
összegnek alig husz százalékát
Magyarország műemlékvédelmére,

Manailó Tivadar

festő

Krivoj-Rog c. képe

Hadikiadósító kiállítás
a Pesti Vigadóban
1943 máj. 7-12.

Francesco il Raibolini

1084. (Francia modora.) A mester sz. Bolognában

Krisztus egy zarándokkal es egy

A hegyes vidék előterében a Krisztus szürke lovon balkéz felől jobbr jobbjával pedig a fejjel lelogó s őt átkaroló ifju zarándok mögött zac pal. Krisztus visszanéz és szánal vait.

Fa, méretei 27.6:33.7 cm.
Vétetett az 1893: XI. 21-én
Elszámoltatott 1894: XII. 1
Az elszámolás ügyében ra nézv
1894: VI. 17-én Szalay J. é

904: IV. 25.

MDK

Manczur Viktor

D.P. - M.V.né of.

Műterem Őszi kiáll. 1938. okt.

Máncsos Zoltán

1908.

Ki tud róla?

A Rajztanárok
Egyesülete!

A Magyar Mérnök é

sa hatvanadik esztendeje alka

8.-án d.e. 1/2 11 órakor a k

ben rendezendő

ü n n e p i k

p r o g r a

1. Hazafias énekszám.

Márkczos Zoltán

1904/5 – 1907/8, 1911/12

Ferképzőmfoisk.vk

112. l.

Mánczos József

neve emlitve

Kritika 1971 november-december

50. old

Mánczos József

Kaesz Gyula tanítványaként végzett az Iparművészeti Főiskolában és 1930-tól került a Salgótarjáni Üveggyárba.

Vadas József: Üvegcsigák.
Művészet, 1977. február - 16.oldal.

Maiczos József

A salgótarjáni Öblösüveggyár-
ban Maiczos József nyugdíjas,
viszontláthatja saját tervezésű
tárgyait. De ezek valamikor sze-
dett tárgyak, hanem másolt formák
voltak.

Fekete Judit: Huszéves tervek - mai tervezők.

Művészet, 1976. május - 28.oldal.

Máncros József

„Vaia"

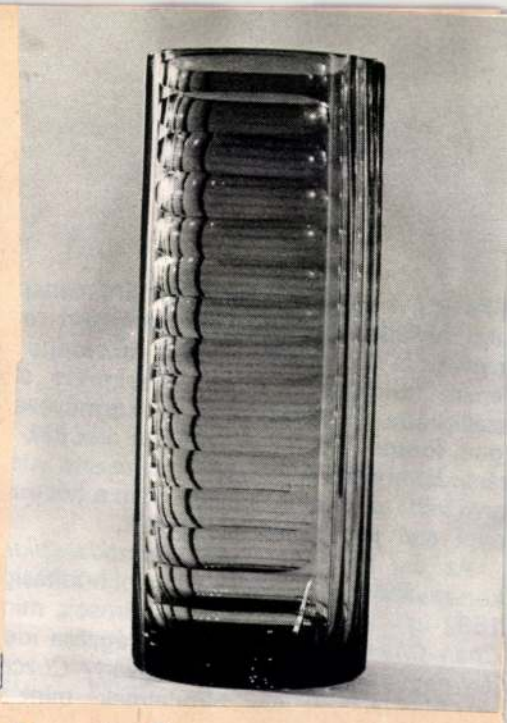

Fehete Judit: Hiszéves terve

Művészet, 1976. május – 28 oldal.

Marcsos József

A Salgótarjáni Üveggyár" foglalkoztatott üveglemezét Marcsos József szemüvegben, aki közel 40 évet töltött a gyárban. 9 éve ment nyugdíjba.

Fekete Judit: Huszéves tervek - mai tervezők.
Művészet, 1976. május - 28.oldal.

Maácros József

Maácros József még Kaesz
Gyula tanítványa volt.

Fekete Judit: Huszéves tervek - mai tervezők.
Művészet, 1976. május - 28. oldal.

Máncros József

Máncros József a puritán formákat szereti, az oblós poharakat, a széles szájú bancsókat, egyenes falú vázákat. Díszítési mértéktartók.

Fekete Judit: Huszéves tervek - mai tervezők.
Művészet, 1976. május - 28. oldal.

Mánczos József, ipar,üvész

Művészek,tervezők,akik az Orsz.M.Kir.Iparművészeti Iskola növendékei voltak 1920 és 1944 közt
Mánczos József, bútortervezés szakon 54.old

Mező Ottó: Az orsz.M.Kir.Iparműv.Iskola/1880-1944/
oktatási rendszere és forrásai 37.old

Műv.Tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

Maicsa József

Méltatás.

Horváth György: A korral szembeszökve.
Művészet, 1980. április – 4. lap.

Mánczos Zoltán, rajztanár MDK

oklevelét 1908-ban nyerte.

Rajztanárok nyilvántartása. "Ki tud róla?"
Rajzoktatás. Fel.szerk.:Bán Tibor. 1941 jan.15.
II./XLIII./ évf. 1. sz.

Mánczos József iparmüvész M.I.K.

A Munkácsy-dija III. fokozatával kitüntetve

külföldi és hazai kiállitásokon bemutatott munkáiért

Kiosztották a müvészeti dijakat

Magyar Nemzet 1965. április 2. 4.l.

MDK.

Mánczos József

Munkáival az 1964 év legszebb terméke c.
kitüntetésben részesült

Nógrád 1965 máj.27. lap 5.

Mánczos József iparmüvész M.D.K.

Munkácsy-dijjal kitüntetve

Kiosztották a müvészeti dijakat

Pest megyei Hirlap 1965. április 2. 2. l.

Mánczos József

1945 után az üveg, öltözködési tárgyak, tipog ráfia és alkalmazott grafika területén uj szkagárda jött létre, melynek tarja a fenti művész is

Ernyei Gyula:az ipari forma t rténete Magyarországon Akadémiai Kiadó 1974 46.o.

Mánczos József

Munkácsy-díjas tervezőművész. A Salgótarjáni Öblösüveggyárban a rajziroda mellett dolgozott Takács Géza üvegművész.

Dárday Nikolett - Takács Géza üvegei; Ipari Művészet, 1971/6, 21. l.

Munkácsy-díjas tervezőművész. A Szépművészeti Főiskolán végzett grafikát a rajztanárképző szakon. Tanítása közben tervezgetett.

Dérday Miklósné - Tanítás közben tervezgetett; Ipari Művészet, 1971/6, 21. l.

Máncros József
ipari művész

M.D.K.

Üvegművészeti munkái.

Háts: Üvegművészet
Nők Lapja, 1961. okt. 21.

Mańczos József
iparmúvész

14.D.K

1965. ~~[illegible]~~ április 4-én a
Munkácsy Mihály díjat kapta.

–: Szitemtetések
Múcsiet, 1965. május – 48 kap.

MDK.

Mánczos József

.1965-ben a Munkácsy dij III.fokozatát kapta

Élet és Irodalom 1965. ápr. 3. lap -

Mánczos József, iparművész [illegible]

A Munkácsy M.-díj III. f.-t kapta.

– : Kiontották az idei művészeti díjakat 4. l.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1965. ápr. 2.

MDK.

Mánczos József

Munkácsy - dijat kapott.

Müszaki Élet 1965 ápr.8. lap -

Mánczos József, üvegművész MDh
iparművész

35 éve dolgozik.

— : (könyv — fényképe) 1.

ESTI HIRLAP

Dn. 1963. dec. 6.

Mánczos János, [illegible]

[illegible] III. [illegible]

Nápmava, 1965 ápr. 2, 2 ed

Mánczos József

Munkácsy-díjas iparmű-vész. Optis kehelynériájával az Iparművészeti Tanács pályázatán az 1965-ös év „legszebb terméke" díjat nyerte el.

Nógrád 1966. máj. 27.

MDK

Mánczos József, üveg

4. orsz. iparmüv. kiáll. Mücs. 1959.

Burgkmair /1473--1531/ gozott, akár tanitványa, /1500 k.--1561 k./. Az -1528/ és M. Schaffner / nierista festészet főké eredményeként terjedt el

Mánczos József, iparművész MDK

A Munkácsy M.-díj III. f.-1 kapta.

— : Kisontottók a művészeti díjakat

2

ESTI HIRLAP bp. 1965. ápr. 1.

Mánczas József

Az Üvegipari Országos Vállalat művészeti vezetőjévé nevezték ki 1963. okt. 1-től.

Ipari Művészet, 1963. 5. sz., 67. l.

Mánczos József

Domanovszky György: Négy Munkácsy-díjas iparművész /Gaubek Júlia belsőépítész, Garányi József keramikus, Gulás Zsuzsa textiltervező, Mánczos József üvegtervező./ - Művészet, 1966. 7.évf. 2. sz. 31. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-284.l./

265. l.

Márczis József

Csiszolt henger vázájáért és Caro optikai pohársériájáért /Salgótarjáni Üveggyár/ „Az üveg és porcelán legszebb termékei, 1965" díjat kapta a BNV alkalmával.

Ipari Művészet, 1965. 2. sz., 82. l.

Nánczos József

Munkájára „Az üvegipar legszebb termékei" címmel és a vele járó jutalmat kapta.

Ipari Művészet, 1966. 1. sz., 84. l.

Mánczos József

Lila kehelyszériájával, matt csiszolt kehelyszériájával és füstszínű kehelyszériájával /Galgótarjáni Öblösüveggyár/ a Legszebb Termék pályázaton „miniszteri elismerést"-ben részesült.

Ipari Művészet, 1967. 3. sz., 44. l.

Mánczos József

Üvegtervező (Galgótarján), az 1966-os Legszebb Termék pályázaton dicsérő oklevelet kapott.

Domlikovics Pál: Üvegipar. – Ipari Művészet, 1967. 3. sz., 43. l.

Mánczos József

Ipari tervező művész, ebben az évben Munkácsy-díjat kapott.

Eredetileg belsőépítész, 1927-ben végezte el az Iparművészeti Iskolát. Később üvegfestéssel kezdett foglalkozni, s mint üvegtervező került a Salgótarjáni Üveggyárba. Hazánkban ő volt az első ipari tervező.

Ipari Művészet, 1967. 2. sz., 67. l.

(2.)

Mánczos József

A három és fél évtized alatt a legkülönbözőbb háztartási és csomagolási üvegeket tervezte, virágcsöveket, tálakat, vázákat és borospalackokat.

Néhány munkája már a felszabadulás előtt szerepelt külföldi kiállításokon (London, Ankara, Brüsszel). Legjobb eredményeit az üvegipar államosítása után érte el.

Ipari Művészet, 1965.2.sz., 67.l.

Mánczos József

Londoni, Bécsi, Kanadai és Ausztráliai cégek az ő és társainak terveit alapján kezdeményezték, hogy a magyar gyárak eredeti magyar tervek alapján készült üvegárut exportáljanak, szemben a korábbi gyakorlattal, amelynél a külföldi cégek elkülöltek terveiket, és így a gyárak idegen tervek alapján dolgoztak.

Ipari Művészet, 1965. 2. szám, 68. l.

Márczas József

Tagja a gyár gyártmányfejlesztő bizottságának, amelynek jóváhagyása nélkül a vállalat semmilyen terméket nem készíthet.
Néhány évvel ezelőtt kiállításon mutatta be addigi eredményeit.
Munkásságával feldolgozhatóvá tette a régi magyar üvegművesség hagyományait.

1965. 2. szám,
Ipari Művészet, [illegible], 68-69. l.

Mánczos József

Műve szerepel a „Mai magyar ürvegművészet" Kiállításon Miskolcon

Magyar Nemzet 1970 December 6

11. old

Nánczos József

Pohárkészlete és vázója szerepel a miskolci üvegművészeti kiállításon

Fekete Judit: Kiállítás és ankét

Magyar Nemzet 1970 XII. 6

Mánczos József

Munkái több ízben nyerték el az „Üvegipar legszebb termékе" címet, abben az évben két dőr helyezést kapott, egy munkája dícséretben részesült. Két éve az Üvegipari Országos Vállalat művészeti vezetője.

Ipari Művészet, 1965. 2. sz., 68. l.

Mészáros József

Részt vett az 1962. novemberében a Kossuth Klubban rendezett Modern magyar üvegművészet c. kiállításon.

Ipari Művészet, 1963. 4. sz., 85. l.

MDK

Mánczos József

üveg

4. Orsz. Iparműv. kiáll. Miés. 1959.dec.

M.D.K

Manicsos József
üvegművész

35 év munkásságának eredmé-
nyét a mult évben mutatta be
az üvegipari Bemutató Teremben.
1965-ben a Munkácsy-díjat
nyerte el.

Domanovszky György: Négy Munkácsy-díjas iparművész.
Művészet, 1966 február - 31 lap

MDK.

Manczos József

1965-ben a Munkácsy dij III.fokozatát kapta

Keletmagyarország 1965. ápr.2. lap -

MDK.

Mánczos József

1965-ben a Munkácsy dij III.fokozatát kapta

Magyar Nemzet 1965 ápr.2.lap -

M.D.K.

Mánczos József
üvegtervező

1961-ben nyerte el ~~az~~ „Az év legszebb termékre" elismerést, 1962-ben újra elismerést nyert. –
Néltatás. Reprok

Tasnádine Marik Klára: Mánczos József üvegtervező
Művészet, 1963. jennis – 31 lap

Mánczos József M.D.K.

Poharak Mikó Sándor pohártartójához,repr.

Kivitelező: Salgótarjáni üveggyár

Ipari művészet Bp. 1960.

Mánczos József M.I.K.

Vizeskészlet,repr.
Poharak,repr.

Kivitelező:Salgótarjáni Üveggyár.

Ipari művészet Bp. 1960.

Mánczos József 'M.D.K.

Vizes-és boros-poharak,repr.

Likőröskészlet,repr.

Kivitelező:Salgótarjáni Üveggyár

Ipari művészet Bp. 1960.

MDK.

Mánczos József

1965-ben a Munkácsy dij III. fokozatát kapta.

Népszabadság 1965 ápr.2.lap 4.

MDK.

Mánczos József

1965-ben a Munkácsy dij III.fokozatát kapta

Esti Hirlap 1965 ápr.la.lap -

MDK.

Mánczos József

1965-ben a Munkácsy dij III.fokozatát kapta

Népszava 1965 ápr.2.lap -

Mánczos József

Üvegtál (repró)

Ipari Művészet, 1971. 1. sz. 3. l.

Máncz Józsi

A 30-as években küzd a korszerűbb formanyelvért.

T. Horváth Klára: Mai magyar iparművészet; Iparművészet, 1971. 1. sz. 4. l.

Mánczos József

Erőteljes megmunkálással gazdagított, purizmusban fogant tiszta formái példamutató alkotások. (Az 1970. nov.-i miskolci kiállításon szerepelt.)

T. Marik Klára: Mai magyar üvegművészet; Ipari Művészet, 1971. 1. sz. 5. l.

Mánczos József

Praktikumot kereső, szép formarendszere a mai magyar ifjú egyik útját jelzi.

Kozogi Ákos hozzászólása; Ipari Művészet, 1971. 1. sz. 11. l.

MDK

Mánczos József

Madách emlékérmet kapott.

Magyar Nemzet 1967 márc.11.

MDK

Mánczos József

V. Orsz. Iparm. kiáll. Mücs. 1965.

Mánczos József M.D.K.

Munkácsy -dijas

Ő volt az első üvegtervező az országban,

a Salgótarjáni üveggyárban dolgozik

Keserü Ernő: A salgótarjáni mester és tanitványai

Magyar Nemzet 1965. junius 27. 9.1.

Magyar Nemzet 1965. junius

Maúczos József
üvegtervező

1927-ben végzett az Iparmű-
vészeti Főiskolán. 1930-ban
a Salgótarjáni Üveggyár R.T.
tervezőnek hívta meg. Tervei
alapján készült üvegei, mint
a második világháború előtt
külföldi magyar ki állítason szerepeltek.

Domanovszky György: Négy Munkácsy-díjas iparművész.
Művészet, 1966. február – 31 lap.

Mánczos József, iparművész MDK

Szép üvegtárgyakat tervezett.

Domanovszky György: Az V. Orn. Ipar-
műveszeti Kiállítás 7

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1966. jan. 8.

Mánczos József
üvegtervező

M.D.K.

1961-ben és 1962-ben elnyerte
a „Legszebb üvegtermék" címet.
1963-ban diszérdet kapott.
1964-ben diplomát nyert mun-
kásságáért.

Domanovszky György: Végy Munkácsy-díjas iparművész
Művészet, 1966 február - 31 lap.

Maróczos József
üvegművész

M.D.K.

1963 óta az ÉM. Üvegipari Országos Vállalat megalakulásával az üveggyárak művészeti vezetője lett.

Domanovszky György: Végy Munkácsy-díjas iparművész. Művészet, 1966 felszár - 31 lap.

MDK.

Mánczos József

Riport a magyar üvegiparról

Magyar Nemzet 1965 juni.27.lap -

M.D.K.

Mánczos József
ipari formatervező

Kelyhes ivókeszlete elegáns.

Kocsogh Ahos: Ipari művészet
Művészet, 1969. majus – 42 lap.

MDK

Mánczos József

Mánczos József /üveg/ műveivel szerepelt a IV. Orszg.Iparm.Kiáll.-on.

IV.Országos Iparművészeti Kiállitas.Műcsarn
Budapest 1959.Dec.18 - 1960.Jan.31.Kat.

Mdk.

Mánczos József üvegtervező

35 éves munkásságának legjebb alkotásait
állitott ák ki a Guszev utcai üvegipari mintaterembe.

Kép

/. az Üveg Művésze

Nepszava 1963. dec 7.

Cimlap.

Mánczos József

Külföldi és hazai iparművészeti kiállításokon bemutatott munkáiért a Munkácsy díj III. fokozatát kapta

Kiosztották az ez évi művészeti díjakat
Északmagyarország 1965. ápr. 2. 4.1.

Mánczos József üvegtervező M.D.K.

Kiállitása az Üvegipari Bemutatóteremben

Napló
Magyar Nemzet 1963. december 5. 4.1.

Mánczos József, iparművész M04

Csiszolt virágváza.
(tényhép)

–: A lakás díszítése 26

NÉPSZABADSÁG Dr. 1964. dec. 25.

Mánczos József ipatművész

Repr: Üvegy sötöskészlet

Az V. orsz. Ipatművészeti Kiállítás anyagából

1966. jan. 15. Magyar kisek

MDK.

Mánczos József

Kiállitási kritika

Vasas 1966 márc.

MDK

Mánczos József keramikus

Gönczi-Szabó: Az 1956.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája Művört 1957.VI.évf.4.sz. 349.l.

Marcos, ipari művész MDk

Modern pohártartó. Kép.

Marcos Erzsébet: Egy pohár bor, egy csésze kávé

P.L.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. aug. 1.

M.D.K

Maricros Gyula
ipar művész

A Munkácsy Mihály díjjal
tüntették ki 1965.

—: 1965 Állami és Kossuth díjasai
Élet és Irodalom, 1965. ápr. 3-2 lap.

Mánczos Iréu

Textil

1924-26.

Éimisk 1930. 86. l.

Manczinger
festo
Nürnberg

l.
Mátrai 1862
30. l

tése végett, másolatban azzal adom ki, hogy a jövőben az ilyen igények nem mint ez esetben évek után, hanem azonnal érvényesitendők, illetve jelentendők.-

Budapest, 1914. december hó 18.

A miniszter helyett:

Mossóczy

államtitkár.

M.D.K.

Mancshers Kristóf, képfaragó, szobrász

1721-ben szerepel az egri adóösszeírásokban, mint vagyonfalan Zsellér.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 364 old.

MANCZKERS Kristóf egri képfaragó, szobrász.

Az 1721. évi adóösszeirásban találkozunk vele, amikor a város II. negyedének 4.fertályában --+ Asztalos J.-nél zsellérként lakik.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

MANCZKERS Kristóf képfaragó, egri szobrász. Az 1721. adóösszeirásban szerepel. Az összeirásból kitünik, hogy a város II. negyedének 4. fertályában ~~[illegible]~~ Asztalos J.-nél, mint vagyontalan zsellér lakik.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Mancskovics (Farinola) Bálint

nyomdász

lásd

Novák II

82. l. – 83 és

kv ll.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Mančun, auch Mancion

Péter

rézmetsző-

szül. 1803. apr. 14. Ragusa-
ban. Sein Vater Johann war
Rheder und gleichfalls ein
gebürtiger Raguser, seine
Mutter Rosa Pirri, war
eine Römerin aus Civita
vechia. stb. Elég részletes
életrajz, igen sok felsorolt
minből. Wurzbach főfőr
rása Kukuljevic. Ha
forditarba meg nem kapom, akkor
okvetlenül Eiärandó.

Irodalom.

Wurzbach. Biogr. Lex.
Wien. 1867 XVI. K. 359-
360. l.

Mančin Peter 2

---

cod. folk.

Kukuljević Sakanski Iván: Slovnik umjetnikah jugoslavenskich Zagreb. 1858. 233. l.

Rieger F. L. dr Slovnik naučný - Praga 1859 - V k. 81. l -

Mancini

Belgrád. T. 47.

A váron és a városon túl [illegible] negyek látszanak, mig az előtérben, az erőd környékét, lovas és gyalogkatonák élénkitik, kiknek egyike, balra a bástyafokon, távcsővel kémleli a [illegible]ket. Felirata a czimertől balra:

Prospect der Stadt und Festung Belgrad
von Semlin aus anzusehen.

jobbra:

Vue de la Ville et du Château de Belgrade
prise de l'Observatoire sur les Ruines du Chateau de Semlin.

ez után: Dédieé a S.A.Mgr le Prince Charles de Ligne , Chevalier de l'Ordre militaire de Marie Thérése, Lieutenant-Colonel au Corps du Genie de S.M.J.R.A.
par son tres humble et tres Obeisant serviteur S. Mancini
Capitaine Ingenieur.

fölül jobbra: 16.

alól balra: Nach der Natur gezeichnet vom Herrn Hauptman Mancini
zu Semlin im Monat August 1789.

legalól balra: Cum. Priv. S.C.M.

középütt: Zu finden in Wien bey Artaria Comp.

Szines rm., mér. a vk. 26.8: 42.6 cm.

Belgrád. T. 47. II.

A háttérben látjuk a várat és várost, az előtérben pedig, a hol katonák és járókelők élénkitik az utat, balra az erőd fokán, egy tiszt kémleli messzelátóval a vidéket. Felirata a czimertől

balra: Prospect der Stadt und Festung Belgrad
von Semlin aus anzusehen.
jobbra: Vue de la Ville et du Chateau de Belgrade
prise de l'Observatoire sur les Ruines du Château de Semlin.

ez után: Dediée à S.A.Mgr. le Prince Charles de Ligne, Chevalier de l'Ordre militaire de Marie Therese, Lieutenant-Colonel au Corps du Genie de S.M.I.R.A.
par son très humble et très Obeisant Serviteur S. Mancini Capitaine Ingenieur.
alól balra: Nach der Natur gezeichnet vom Herrn Hauptmann Mancini zu Semlin im Monat August 1789.

legalól balra: Cum Priv. S.C.M.
középütt: Zu finden in Wien bey Artaria Comp.

Szines rm., mér. a vk. 26.8: 42.8 cm.

Manches György

antalos.

1721-22.

Nagydisznód

Schuller Zwei

322, 323 l.

POL
1942-JUN-9-1 10
VIII 8

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Manezer, szovjetorosz szobrász

Szabad Művészet, 1950. IV. 1-2 sz.
4-12

Zemeskin: a szovjetunio művészete és a népi demokráciák

Manchen Mihaly

segesvári harangöntö

1851.

erőd

Arch. Ert. 1911. 447

Manchen Mihály

segesvári harangönte"

XIX. sz

lásd

Batthyanem

I. 104. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök
a

8. sorsz. Műhelyi minta

Manchen Mihály

segesvári harangöntő

1857

l. 1871

Dr Nyfalusi József

A gyulafehérvári

vékeszegyház 4/1. l.

Manchen Mihály

segesvári harangöntő

XIX. sz. második

fele

Schässburg. Führer

durch Stadt und

Umgebung. Schässburg.

1895. 17. l.

A cég 1822-ben ala-

pitva.

Manchen Mikály

harangonto

1836.

Segervár

l.

Archiv des Vereines f. sieb. Landesk.

1853-55. Neue Folge. I. 336. l.

IRODALOM

JEGYZET

Manchen Mihály

segesvári
harangöntő

hárd okv

Batthyaneum

I. 104. l.

~~Szélt Farkasné, özv. V. 180.~~

Manchen Mihály

Segesvar 1843

vöd

z Kovács Harang

65, l.

Anonym, a XVII szból.

T. Lipót menyasszon

Az előtérben folyik, hol a d

halad s csoportosul. A háttérben

Abbildung wie bey en

hoffstatt, vnd ~~[illegible]~~

ausser der lands

sen nach der stellun

Rézmetszet, méretei

Ltn. 1420

Szakl. 136-

510-914-

Manchen Mihály harangöntő M.D.K.

1830 ban Segesvárott öntötte a marosvásár helyi jezsuita tplom harangját.

Fodor István: kerzetesrendek harosszéken.
Tarqu hures 1936 29.

Manchen segesvári harangöntő M.D.M.

1856 ból a gyulafehérvári kézesegyház déli tornyának legfelső emeletén levő harangja.

Entz Géza: A gyulafehérvári kézesegyház. Bp 1958, 64

Miverpet 1939.
IV évf. 30 sz. 121. l.

Manajló Tivadar: Vasárnap délután.

Manchen Károly

Segervár 1790–
1867

irod

Kovács Harang

65. l

Anonym, XIX. sz.

Dembinszky Henrik

Derekig, vállrojtos kato
jelvényekkel van ábrázolva
DEMBIŃSKI.

Könyomat, magassága

Ltn. 1424 i.
Kabl. 149-914
510-914-89.

Manász, tálkészítő

fiaival Benedők, Vasod és Benével a tihanyi apátság csőszi (Veszprém m) birtokán működtek 1211-ben. szolgasorban.

Erdélyi László dr:

A tihanyi apátság tört. I. A pannonhalmi Szent-Benedek-Rend tört. X. k.

Bp. 1908. 342, 343. l. 507, l.

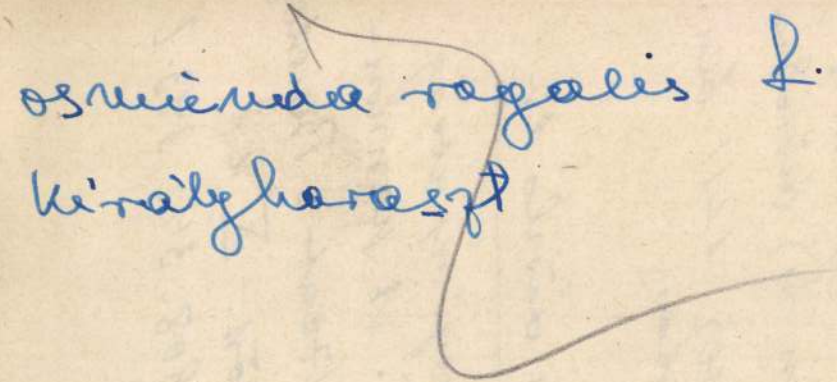

11661.

Manasser D:
Hardeck F. gr.

Derékig, balra fordultan és tojásdad medaillonban van ábrázolva. A háttért Bécs ~~[illegible]~~ városa és környéke foglalja el, hol a gróf lefejezése látható. Felirata régi irással:

Ferdinand Graff zů Hardeck, General in Ungarn. Ubergiebt den Türcken ohne noth, den 19 Sept: Anno 1594, die mächtige Vestung Raab, wirdt derentwegen zů wien öffentlich gericht den 5 Junij Anno 1595.

jelzése, ædig: D Manasser ~~[illegible]~~ fec: et excu. Añ.

Rézmetszet, méretei 16·6: 14 cm.

Ltn. 14136.
Lakl. 64-914
510-914 – ~~[illegible]~~ 4

K 3.

NÉPSZAVA

SONA, a párizsi gyermekkiállítás nagy attrakciója: csimpánz létére remekül tud gépen varrni

(Keystone)

Felhős idő, sok helyen köd

A Meteorológiai Intézet jelenti: várható időjárás kedd estig: felhős, sok helyen ködös idő. Néhány helyen kisebb eső, gyenge légáramlás. A nappali hőmérséklet alig változik. Várható legmagasabb nappali hőmérséklet kedden: 10—13 fok között. Távolabbi kilátások: felhős, enyhe idő, esőkkel. — A Duna vízállása: 138 centiméter.

Gyorsabban, jobban dolgozik a Patyolat

A fővárosi tanács ipari osztálya sajtótájékoztatón bejelentette, hogy a tanácsi ipar az elmúlt nyolc év alatt *négyszeresére* emelte a gyártott készítermékek és a szolgáltatások értékét. A többi között közölték, hogy a *Gázkészülékgyártó Vállalat* termelésének 40 százalékos fokozásával *teljes egészében elláthatják gázkészülékkel az épülő új lakásokat.*

A *Patyolat* Vállalat legkorszerűbb típusú mosodagépcsoport üzembe helyezésével *napi 60 mázsával növelte teljesítményét.* Az eredeti 72 órás vállalási idő helyett ma már *24 óra alatt is vállalnak tisztítást.* Az új lakótelepeken *három fióküzletet* nyitottak és jelenleg is *két új fiókot építenek.* Négy üzletüket kétműszakosra szervezték át és ezeket *reggel 7-től este 7-ig* nyitva tartják. Mivel sokan panaszolták, hogy gyűrötten kapják vissza a beadott ruhát, a közelmúltban *bevezették a fehérneműi dobozos szállítását.* (cs.)

Az ezermester is tehetetlen — anyag és szerszám nélkül

A népgazdaságot segíti a kereskedelem, ha gondoskodik a barkácsolókról

Mindenki, aki szeret barkácsolni, ismeri a nagy gondot: bizony *gyakran még egy kis darab lemezt, vagy egyéb apróságot is nehéz, sőt, lehetetlen beszerezni,* mert nincs szaküzlet. A barkácsoló jobb híján keres egy »maszek« lakatost, vagy asztalost, s ott vásárolja meg a szükséges alkatrészt, ha éppen talál megfelelőt. De ezek csak apróbb bosszúságok.

Magyarországon jelenleg *félmillió »hivatásos« barkácsoló* van, akik azonban beszerzési nehézségek miatt olykor még az apró házkörnyéki javításokat sem tudják elvégezni. Ugyanakkor *fejlesztik az iskolákban a politechnikai oktatást* és ezzel felébresztik a fiatalok kísérletező kedvét, de nem teremtik meg a lehetőséget a hasznos szórakozáshoz.

Az *Illatszerbolt* Vállalatnak van egy *vegyszer-boltja* a Józsefkörút 65. szám alatt. *Metzger* János, az üzlet vezetője elmondotta, hogy csak néha mutatkozik kisebb hiány. Az általánosan használt vegyszerek közül azonban *többet csak az illetékes kerületi tanács tisztiorvosának igazolására adnak ki,* például nátrium-hidroxidot, amit alumínium tisztításhoz használnak a kísérletezők, vagy akkumulátor feltöltéshez szükséges kálium-hidroxidot. *A fotósoknak nélkülözhetetlen a kálium bikromát.* S mit tegyek, ha szükségem van néhány grammra? A lakásom szerint illetékes tanácsnál kell igazoltatnom igényjogosultságomat. Erre is lehetne *áthidaló megoldást* találni a kísérletezők érdekében.

A *rádiósoknak* már könnyebb. A rádióamatőr-boltban naponta ötszázan fordulnak meg és *minden rádióalkatrészből válogathatnak.* Csak a tranzisztor-készlet hiányos, az üzlet nem kap minden típusból. Ez érthető, hiszen a tranzisztorok hazai gyártása nemrég kezdődött. Új cikkük a *zseblámpaelemmel működő, négyvoltos kismotor,* s az utóbbi időben elegendő árnyékolt és bekötő zsinórt is tudnak adni. *A vásárlók legnagyobb része* — mint *Tóth Istvánné* üzletvezető tájékoztat — *diák.* A kisdiákok még csak detektoros készülékhez szükséges alkatrészeket kérnek, de a nagyobbak már komoly rádiót szerelnek.

A *modellezők* a Magyar Honvédelmi Sportszövetség boltjaiban *minden szükséges alapanyagot,* különböző vastagságú és nagyságú falemezt, kismotort, felszerelési tárgyat megtalálhatnak.

A vegyészek, modellezők, rádióamatőrök tehát — ha kisebb-nagyobb bosszúság árán is — hozzájuthatnak a kísérletekhez szükséges anyagokhoz. Ám *mit csináljanak azok, akiket más szakmához vonz érdeklődésük,* újításon dolgoznak, otthon is ki akarják próbálni az iskolában tanultakat, esetleg csupán szórakozásból kisgépeket állítanak össze, vagy játékot akarnak készíteni gyermeküknek?

A barkácsolás nem öncélú szórakozás, kísérletezgetés — *jelentősége népgazdasági* jellegű. Több országban az úgynevezett barkácsoló boltokban *a kereskedelmi árnál lényegesen olcsóbban,* összeszerelés előtti állapotban kisebb háztartási gépeket és kiegészítő alkatrészeket árusítanak. *A barkácsolás megkönnyítése hozzásegíthetné az újítókat elgondolásuk tökéletesebb kidolgozásához,* s így sok millió forint megtakarítást eredményezhetne.

Nem véletlen, hogy a Magyar Honvédelmi Sportszövetség saját ügyének tekinti a modellezést. Azoknak a fiataloknak, akik például repülőgép-, hajó-, rádiómodellezéssel foglalkoznak, már nem kell alapfokon magyarázni a műszaki tudnivalókat. Jelentős a barkácsolás *társadalmi* hatása is. Ha nagy tömegekkel szerettetjük meg az otthoni fúrást-faragást és megteremtjük erre a lehetőségeket is, *kevesebb felnőtt »marad ki«, a gyermekek pedig csavargás helyett játszva tanulnak.*

Ebből a meggondolásból kiindulva, a KISZ és az Ezermester folyóirat a József körúton a tél folyamán barkácsoló szaküzletet létesít, amelynek fenntartásához a Belkereskedelmi Minisztérium is hozzájárult. A bolttal egyidőben nyílik meg a barkácsolók klubja és kísérleti műhelye.

Molnár József

Huszonhatezer pedagógus vesz részt továbbképzésen

A Központi Pedagógus Továbbképző Intézet tájékoztatása szerint az idén 26 ezerre emelkedett azoknak a pedagógusoknak a száma, akik ideológiai továbbképzésre jelentkeztek. *1957—58-ban 12 ezren, 1958—59-ben pedig 22 ezren* vettek részt a tanfolyamokon. Előreláthatólag néhány esztendőn belül évente átlag 7—10 ezerrel több pedagógus számára teszik lehetővé, hogy bekapcsolódjon az ideológiai továbbképzésbe. Az idei tanfolyamokon feldolgozzák *a pártkongresszus legfontosabb dokumentumait* is. A magyar munkásmozgalom tanfolyamon a kongresszus beszámolóit három foglalkozáson vitatják meg.

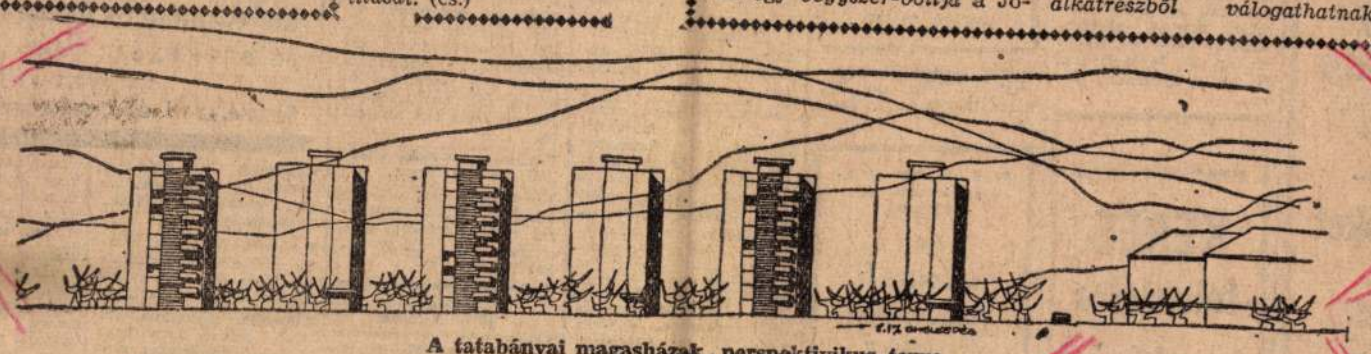

A tatabányai magasházak . perspektivikus terve

Nagyobb terhet gyorsabban szállíthat a vasút

Teljesen gépesítve épül a balatoni „vízivasút"

Vasúthálózatunk korszerűsítésének alapfeltétele a pálya fejlesztése, felújítása. *A felújítás,* mint *Büki Pál* műszaki főtanácsos, a KPM pályafejlesztési osztályának vezetője munkatársunknak elmondotta, ma már általában *nem egyszerűen felépítménycsere, hanem teljes rekonstrukció.* Korszerűsítik az alépítményt, *nagyobb teher gyorsabb szállítására teszik alkalmassá a vasúti pályát, növelik az állomások befogadóképességét.*

1938-ban még mindössze *275 vágánykilométert* ért el a nehézsúlyú felépítmény hossza, *a felszabadulás óta eltelt évek alatt viszont ennek tízszeresére emelkedett.* A második ötéves tervben előreláthatóan *ugyanolyan mértékben növelik a nehézsúlyú felépítmény hosszát, mint az előző 15 esztendőben együttvéve.* A pályarekonstrukciós munkálatok közül kiemelkedik a tavály megkezdett *»fűzfői korrekció«,* amelyről már hírt adtunk a *Népszava* olvasóinak. Ennek keretében *a Balatonban mintegy három és fél kilométer hosszú vasúti töltést építenek,* erre vezetik a vonatot és mellette *új közutat* is létesítenek.

A legutóbbi évtized legnagyobb magyar alépítményi munkáját, amelynek tanulmánytervét a MÉLYÉPTERV, építési tervét pedig az UVATERV mérnökei dolgozták ki, a helyszínen *Csutkai Jenő* tanácsos, a MÁV Budapesti Vasútépítési Főnökség főépítésvezetője irányítja.

A vasúti mérnökök ezúttal szokatlan módon *vízépítő munkával* foglalkoznak. Kővágóörs—Révfülöpnél például *hajórakodót terveztek.* Itt öntik uszályokba fémtölcséreken keresztül a pálkövei bánya követ és hétórás víziúton szállítják az építkezéshez. A két méter mély víz alól kotróhajók távolítják el az iszapot, majd daru emeli ki a követ az uszályokból, és géppel tömörítik a töltés lerakott kőanyagát.

Ma már *több mint egy kilométeren áll a vízben épült töltés,* amelynek építésével egyidejűleg feltöltéssel eltávolítják a vizet a partfelőli oldalról. A tó felé eső oldalon meghagyják a nádat és *»kőrakatot«* is képeznek, védelmül a hullámverés ellen. A töltésen már *közlekedik is a vízi-vasút:* egyelőre csupán az építkezést segítő munkavágányon, máris jelzi azonban, hogy ezen a szakaszon *a természetes tájat átalakító terv valósul meg.*

A rendkívül sokrétű mérnöki munkát igénylő építkezés jó ütemben halad előre, s jelentős tapasztalatokat ad a közlekedés biztonságát fokozó hasonló hazai és külföldi munkálatok elvégzéséhez. *(vajda)*

Magas házak — helyszínen öntve

Az Építésügyi Minisztérium felkérésére a tervező vállalatok mérnökei számos újtípusú ház terveit készítik.

A LAKÓTERV mérnöke, *Mandel Tamás* nemrégen látott hozzá a tatabányai magasházak tervezéséhez. Tatabányán a jövő évben hat ilyen ház építését kezdik meg. A *32 méter magas házakat* a helyszínen »öntik« ki. A lépcsőházat az épület közepén helyezték el, mégis minden oldalról természetes fényt kap. A lakások is naposak és gazdaságos kihasználásukat beépített bútorokkal biztosítják. A beépített bútorzatú konyhát főző és étkező részre választják.

●

■ LAKK SZILÁRDSÁGI VIZSGÁLATOKHOZ

Építőanyagok, géprészek, sőt egész épületrészek szilárdsági vizsgálata egyszerűbbé válik azáltal, hogy olyan műanyagokkal vonják be a vizsgálandó felületet, ami megszáradva, rideg bevonatot képez és úgy reped, ahogy az alkatrészben a feszültségek jelentkeznek. Régi épületek süllyedése, repedezése ily módon megállapítható.

Szalagon szalad a szürkebarát

A vén »borbújtató« oly kipingálva tekint a Balaton tükrére, mint a lányos ház, ha lakodalmas násznép fogadására csípi ki magát.

Innen indul a világba immár hosszú évtizedek óta a sárga, kék, zöld és piros címkés palackregiment, csurig töltve a Badacsony levével. A pince »előszobájában« *reggel 6 órától este 10 óráig szünet nélkül robotol, tölti a hétdecis és egyliteres palackokat* a Budafokot is megjárt kiszolgált öreg apparát.

— Éppen emiatt kesereg tünk évekig — mondja Csanádi József, az üzem helyettes vezetője — *és emiatt adtunk feleannyi palack bort ... Öreg már a gép.*

Lassan emelkedik a tarjáni üveg zöld fala mögött a kéknyelű szintje. Valóban »fáradt már«, nehezen szuperál a Badacsonyvidéki Állami Pincegazdaság egyetlen töltője.

— *Nyolcezer palackot töltünk naponta. Kilencféle bort bújtatunk az üvegekbe: balatonmellékit, csopakit, badacsonyi, szentgyörgyhegyi, somlói rizlinget, kékfrankost, kéknyelűt, szürkebarátot és rizling-szilvánit.*

Ügyeskezű lányok húzzák az üvegekre az arany és ezüst kupakokat. Tempósan, nyugodtan dolgoznak, könnyedén győzik, de mint mondják, lesz itt hadd el hadd, ha szalagon fut majd a bor. Mert azon fut néhány hét múlva. A vén borbánya olyan átalakuláson megy át, hogy ámul majd a vendég, aki meglátja.

— Egy korszerű mosógép már megérkezett. Útban van a töltőgép is, amelyik mellett elaludni nem lehet. A megtöltött és ledugaszolt palackok szalagon utaznak majd a címkézőbe és a csomagolóba. *Majdnem duplájára emelkedik a termelés.*

Odalenn a pincében már meghosszabbították a hordó utcát: *2540 hektó fér most a föld alá.* Végiglopjuk a lopóval a borskálát a balatonmellékitől a rizling-szilvániig, s koccintunk a badacsonyi borbújtató ifjúhodására. *(k.)*

(Novotta Ferenc felvétele)

Bírósági jegyzetek

Meglopta munkatársait...

Nemrégen került fel vidékről kőművesnek Szabó János. Úgy gondolta, hogy könnyű keresetre is szert kellene tenni. A legcsúnyább bűnök egyikére, munkatársainak meglopására gondolt.

A 43. sz. Építőipari Vállalat Fehérvári úti munkásszállásán ellopta egyik munkatársának bőröndjét. Pedig nem sokat ért, csak gazdájának volt értékes. Szabó tovább állt, néhány hónappal később a Könnyűipari Szerelő Vállalat munkásszállására került. Igen jó barátságban volt egyik szaktársával. Az vidékre került és holmiját a szállás gondnoknőjénél hagyta megőrzésre. Szabó kicsalta a gondnoknőtől a holmit azzal, hogy barátja őt bízta meg a csomag elszállításával. Munkatársának 2500 forint kárt okozott. Néhány hónappal ezelőtt betért a Thököly úton egy óráshoz. Megkérdezte, hogy a tulajdonos meddig lesz még a műhelyben, mert órát hoz javítani. »Még negyed órát« volt a válasz. A fiatalembernek csak ez kellett, mert így volt ideje kinyitni az utcai kirakatot, s kiemelt onnan három órát. Szeptemberben ismét visszatért a munkásszállási lopáshoz és egy munkatársától 1700 forint értékben elvitte ruháit. Azután haza utazott vidékre. Körözték, otthon elfogták.

A tárgyaláson beismerte bűnét és sírva kérte a bíróságot, hogy ne büntessék szigorúan, soha többet nem nyúl a máséhoz. A központi kerületi bíróság fiatal korára és őszinte megbánására tekintettel egyévi börtönre ítélte Szabó Jánost (szegő)

NÉPSZAVA
A magyar szakszervezetek központi lapja
Szerkeszti a szerkesztő bizottság
Főszerkesztő: Timmer József
Kiadja a Népszava Lapkiadó Vállalat
VII. ker., Rákóczi út 54
Telefon: 224—819
Felelős kiadó: Galló Ernő, a Népszava Lapkiadó Vállalat igazgatója
Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza.
Terjeszti a Magyar Posta.
Előfizetés egy hónapra 14 forint
Athenaeum Nyomda

A moszkvai fesztivál nagy aranydíjának nyertese: **EMBERI SORS**

Solohov elbeszélése magyarul beszélő szovjet filmen

10 éven alul nem ajánlott ***BEMUTATÓ: NOVEMBER-5***

APRŐHIRDETÉSEK

APRÓHIRDETÉS ÁRA: Hétköznap szavanként 2 forint
Vasárnap szavanként 3 forint
Az első szó két szónak számít
HIRDETÉSEKET FELVESZ: Népszava kiadóhivatal Budapest, VII., Rákóczi út 54 és a Magyar Hirdető Vállalat irodái
Az apróhirdetés ára feladható postautalványon, vagy a postán kapható bianco csekken. Csekkszámla számunk: 75 915 001—8.

ÁLLÁS

Felvételre keresünk lakatos, asztalos, villanyhegesztő szakmunkásokat. A dolgozóknak és családtagjainak MÁV utazási kedvezményt adunk. — Szállást biztosítani nem tudunk. MÁV Dunakeszi, Járműjavító Ü. V. Dunakeszi.

Kőműves, tetőfedő, szigetelő, bádogos, parkettás szakmunkásokat, építőipari segédmunkásokat keresünk **felvételre.** Jelentkezés Bp. XI., Kosztolányi tér 12. Fővárosi XI. ker. Tatarozó Vállalat.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.
Budapest Főváros XIII. ker. Tanács Róbert Károly körúti Kórháza, Bpest, XIII., Róbert Károly krt. 84. (Telefon 205—940.)
TANFOLYAMOS ÁPOLÓNŐI ÁLLÁSOKRA PÁLYÁZATOT HIRDET.
Jelentkezhetnek 18—30 éves életkorig érettségi végzettséggel rendelkező nők. A képzés munka mellett történik, időtartama két év. Fizetés: 800,— Ft. A pályázathoz csatolni kell: születési anyakönyvi kivonat, érettségi bizonyítvány, önéletrajz, testi-szellemi alkalmatosságot igazoló, három hónapnál nem régibb keletű kerületi orvosi bizonyítványt. Jelentkezés folyó évi november hó 20-ig a kórház személyzeti előadójánál.

Általános mérnököt és útépítési technikust felvételre keres a Kecskeméti Községgazdálkodási Vállalat. Fizetés megegyezés szerint. Jelentkezni lehet: Kecskemét, Deák tér 4. sz. alatt.

A Zala megyei Népbolt Vállalat 64/1958. Bk. M. sz. utasításban előírt képesítéssel rendelkező hálózati
ellenőrt keres
zalaegerszegi telephellyel. Gyakorlattal bírók és számviteli képesítéssel rendelkezők előnyben. Erkölcsi bizonyítvány szükséges. Pályázati határidő: november 10. Költséget csak felvétel esetén térítünk. Zala megyei Népbolt Vállalat, Zalaegerszeg, Marx tér 4.

Székesfehérvári Könnyűipari Szerszámgépgyár szakmunkásokat keres az alábbi munkakörben: esztergályos, marós, fúrós. A jelentkezők részére munkásszállást biztosítunk. — Kereseti lehetőség a vállalati bérszabályzat szerint 4—9 Ft közötti órabér, illetve teljesítménybér. — Felvétel esetén egyszeri ideutazási költséget térítünk.

Felveszünk azonnali belépéssel két 15
lakatost
és
segédmunkásokat
Munkaruhát és kedvezményes ebédet biztosítunk. Munkásszállás nincs. Jelentkezés: Duna Konzervgyár, munkaügyi csoportjánál, Budapest, X. Gém u. 4.

Kőművest és kőművesek mellé segédmunkásokat — szövetkezeti tagnak azonnali belépésre felveszünk. X. ker. Építő K. T. Sz. Bpest X., Endre u. 10.

Felveszünk
férfi
raktári
segédmunkásokat
Üzemi étkezést, munkaruhát biztosítunk. Műszaki Árut Értékesítő Vállalat, Bpest, VI., Bajcsy-Zsilinszky út 53.

Gépészmérnököket, 4—5 éves gyakorlattal rendelkezőket azonnal felveszünk, kizárólag budapesti munkára. Fizetés megegyezés szerint. — Részletes önéletrajzokat kérünk, a Magyar Hirdetőbe, »Jó szakember« jeligére, Felszabadulás tér 1.

Lakatos, esztergályos, villanyhegesztő
szakmunkásokat,
vizsgázott
darukezelőket
és
férfi SEGÉDMUNKÁSOKAT
azonnal felveszünk.
SZELLŐZŐ MŰVEK
Bp., XI., Gyapot u. 1.

A Déldunántúli Áramszolgáltató Vállalat Üzletigazgatósága, Szekszárd, felvesz időelemzőt, technikusi végzettséggel, valamint gyakorlattal rendelkező villanyszerelőket, körzetszerelői beosztásba, mázai és szászvári székhellyel.

KAROSSZÉRIA
lakatos
és
fényező
betanított
segédmunkásokat
felvesz
Autóservice és Gépjármű Javító Ktsz
VIII. Vajdahunyad u. 45
3 éves gyakorlat után segédlevél szerezhető

Felvételre keresünk hatévesnél több szakmai gyakorlattal rendelkező villamosipari és gépipari technikusokat. Jelentkezés írásban, részletes önéletrajzzal az Országos Mérésügyi Hivatal személyzeti osztályán, Budapest, XII., Németvölgyi út 37—39.

A Malomszerelő és Gépgyártó Vállalat azonnali belépésre keres: asztalos, lakatos szakmunkásokat budapesti és vidéki munkára. Vasesztergályosokat és mázolókat, valamint kőműveseket és segédmunkásokat. A vidéki munkálatoknál kiküldetési pénzt is fizetünk. Jelentkezés: Malomszerelő és Gépgyártó Vállalat, Munkaügyi osztályán, Budapest IX., Soroksári út 48.

Lakatos, kőműves, mérlegkészítő és javító szakmunkásokat felveszünk. Jelentkezni lehet: Főv. XV. Vegyesipari Javító Vállalat, Bp., XV., Bezerédi 134.

Kőbányai Vas- és Acélöntöde
Budapest,
X., Fertő utca 14.
felvételre
KERES
kazánház fűtő
szakmunkásokat,
dömper vezetőt
és
kazánház fűtő
segédmunkásokat,

Felveszünk öntödei munkára öntő szakmunkásokat, betanított és segédmunkásokat. Qualitál Könnyűfémipari Feldolgozó Vállalat, Bp. X., Jászberényi út 24—28. sz. Munkaügyi osztály.

Kereskedelmi vállalat
KERES
felvételre
beruházási előadót
és
hálózati szervezőt
Ajánlatokat részletes életrajz leírásával »Gyakorlattal rendelkező« jeligére a Népszava kiadóba.
VII., Rákóczi út 54.

Férfi segédmunkásokat kőművesek mellé, sürgősen felveszünk. Térítés ellenében napi egyszeri étkezés. Szállás biztosítva. IV. Tatarozó, IV., Attila u. 126.

Házicipő készítésben jártas
férfi
munkaerőt
felveszünk
Jelentkezés:
Fővárosi XII. Kézműipari Vállalat,
Bp. XII., Böszörményi út 20—22. IV. 409.
Munkaügyi osztály.

Felveszünk ács, tetőfedő, szigetelő és bádogos szakmunkásokat, valamint segédmunkásokat. Munkásszállás nincs! Jelentkezés: I:, Pauler u. 18.

Férfiing gallérozót keresek. »Príma 205547« jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Az Újpesti Városi Kórház felvesz 18—30 éves korig érettségizett lányokat, akik munka mellett végzik el a 2 éves ápolónői tanfolyamot. Kezdő fizetés 800,— Ft + 30% veszélyességi pótlék. 6 hónap után a fizetés 850,— Ft-ra emelkedik (+30%). Jelentkezés a kórház Igazgatóságánál (Budapest IV., Baross u. 69—71. sz.) 1959. november 20-ig.

Étkezdébe önálló szakácsot vezetésre felveszek, — Lenin körút 54, II. 4.

Azonnali belépéssel
FELVESZÜNK
elektromérnököt,
gépészmérnököt,
géplakatosokat,
segédmunkásokat
és
segédfűtőket
DINAMÓ
Budapest X., Gyömrői út 150.

Faipari gépmunkás és csiszoló felvétetik. Bp. II., Szász Károly u. 1, 150—497.

Az É. M. Vízvezeték- és Fűtésszerelési Vállalat
KERES
azonnali felvételre
GYAKORLOTT
gyorsgépírónőt,
Fizetés: megegyezés szerint.
Jelentkezés: a személyzeti osztályon.
Bp. II., Fazekas u. 10.

Kazángépészi vizsgával rendelkező kazánkezelő vezető fűtőnek elhelyezkedne, illetve állást változtatna. Szíves megkeresést: Horváth, XX. ker., Kossuth tér 10.

Bejárónői állást keresek. Juhászné, XIX., Kisfaludi u. 56.

Szakipari gyakorlattal rendelkező
mérnököt,
technikust,
építéselőkészítés vezetői,
bádogosépítés vezetői,
valamint
bádogos kalkulátor
munkakörbe
azonnal FELVESZ
budapesti vállalat.
Írásbeli ajánlatokat »Nagy szakipari gyakorlat« jeligére a Népszava kiadóhivatalába kérünk.

Üveg, porcelán és műanyag háztartási cikkek minőségi ellenőrzéséhez szükséges szakmai ismeretekkel és gyakorlattal rendelkező értelmiségi alkalmazottat keres központi ellenőrző szerv. Ajánlatot »Budapest 5« jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Fiatal, érettségizett lányokat egészségügyi munkára felveszünk. »Állami Intézet 114120« jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Bejárónőt felveszek azonnalra heti 2—3 délelőttre, 8—11-ig tartó elfoglaltsággal. Lenin körút 15. I. 15.

A Fővárosi Tanács VB. Gyáli úti Kórháza (IX. ker., Gyáli út 17—19.) tanfolyamos ápolónőket keres. Felvételre jelentkezhetnek mindazon 18—30 éves korban levő nők, akik érettségivel, vagy azzal egyenértékű iskolai végzettséggel rendelkeznek. — Létszámhiány esetén 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők is számításba jöhetnek.

Segédmunkásokat felvesz 40 órás munkahétre a Lardoline Kőolajipari Vállalat, Bpest XIV., Kerepesi út 150.

Cipészeket kézi, rámánvarrott exportmunkára és javításra felveszünk. Cipészszövetkezet, I. ker., Attila u. 12.

Budapest Fővárosi Tanács Mélyépítő Tervező Vállalata (I., Uri u. 64—66. Tel.: 160—060) keres férfi segédmunkásokat állandó talajfúrási munkára. Elszámolás teljesítmény alapon, havi legalább 1500 Ft kereset biztosítva.

Exportra termelő vállalat keres jól képzett esztergályosokat, villanyszerelőket és lakatosokat. Jelentkezés: É. M. Vibrátor és Építőgépgyár Bpest XIV., Kerepesi u. 26. sz. Munkaügyi osztályán.

Azonnali belépésre felveszünk kovács művezetői képesítéssel rendelkező technikust, kinek többéves kovácsüzemi gyakorlata van. Eddigi működési hely leírással önéletrajzot kérünk. »Melegüzem — 114083« jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Felveszünk víz, gázszerelőt, lakatos, asztalos szak- és segédmunkásokat. Jelentkezés: VI. Vendéglátóipari Vállalat, műszaki részleg, VI., Rudas László u. 75. délelőtt 8—10-ig.

Elektroműszerészt és férfi betanított munkásokat felveszünk. Hang- és Kinotechnikai Gyár XIV., Róna u. 95.

Üvegszabászt felveszünk, lehet kezdő is. Főv. Tükör és Síküvegcsiszoló Vállalat, IX., Tűzoltó u. 22.

RÁDIÓ, HANGSZER

Rádióját, televízióját lakásán javítja Dósa rádiószervice. Tel.: 131—166.

Zongora vételnél, eladásnál megbízható szaktanács, értékbecslés Uhlik Béla igazságügyi hangszerszakértőnél, Rákóczi út negyvenöt. 138—773.

Lemezjátszó, hollandi Philips, 1959-es típus, beépített erősítővel, hangszóróval, igényesnek eladó. Tel: 319—002.

Zongorát, vagy pianínót vennék magánkézből. Telefon: 426—819.

OKTATÁS

Gyermekét korrepetálom oroszból, angolból pótvizsgára előkészítem. 298—673

Német anyanyelvű foglalkoztatót keresünk két 9 éves fiúhoz heti 4 órára, Markó utca 1/a. I. 1.

INGATLAN

Ház eladó Tápióbicskén. Konyha, két szoba, gazdasági épületek, 4x10 m-es téglából épült pince, kb. 1 kat. hold kert. Juhász István, Bpest, X., Harmat utca 3, II. 30.

Vállalatok, szövetkezetek! Balatonnál ötven dolgozó téli, nyári üdültetéséhez lehetőséget nyújthatok házam eladásával, esetleg bérbeadásával. Telefon, 8—16 óra között: 123—919.

Rákospalotán beköltözhető ház eladó. XV., Damjanich u. 151. Háztulajdonos: ajtó 2.

Tihany legszebb helyén, fürdőtelep 25. sz. alatt levő, üdülő céljára alkalmas 2 szoba összkomfortos villa kerül árverésre november 17-én délután 2 órakor a tihanyi községi tanácsházán, 160 000 Ft kikiáltási áron. Felvilágosítás: 187—253 telefonon.

Újpest központjában fekvő magas földszintes, beköltözhető családi ház, igényesnek eladó. Érdeklődni 10-től 14 óráig. 293—300.

Olcsón eladó XX. ker., Nagykőrösi úton villamos, busz közel, 1 szoba, konyha, kamra. Egy műhely, mely 1 szoba, konyha, kamra lakássá átalakítható. A szoba, konyha, kamra cserével megoldható. Érdeklődni XX., ker., Nagykőrösi út 53, Koltai.

RUHÁZAT

Külföldi bőrkabát, női sötétzöld, begombolható tevezőr béléssel **eladó.** 358-400.

Panofix női bunda, használt, nagyméretű, háromezerért eladó. Telefon este vagy reggel: kettőszázhuszonhat — háromhetven.

Használt férfi ruhát magas áron veszek. Telefon: 221—063, 2—6-ig.

Ruhakölcsönzés, gyönyörű esküvői, estélyi ruhák. II., Erőd u. 18, 352—213.

MOTOR, JÁRMŰ

Skoda Spartak piros, új állapotban eladó. Érdeklődni: 314—100/83, 8—4-ig.

Sürgősen eladó jó karban levő, üzembiztos, Adler Junior személygépkocsi 17 ezer forint. Ugyanott 350 kcm Standard oldalkocsival 7000 forintért. Bp., VII., Hársfa utca 55, Bosnyák autójavító.

Steyr 55 eladó. Telefon: háromszázhatvanhárom — kilencszázkilencvenöt.

Moszkvics, új, betegség miatt eladó. Esztergom, Bottyán János utca 3.

GÉP. MŰSZER

Kisipari furnérhasítógép, 1200 milliméteres és gumiipari masztikáló hengerszék, 500 milliméteres eladó. Bizományin keresztül is Érdeklődés: 205—337, reggel 8—10 között.

Képkeretezéshez gérládát (gérfűrészt) megvételre keresünk. Zala megyei Népbolt Vállalat, Zalaegerszeg, Marx tér 4.

550 mm csúcstávolságú, új vezérorsós esztergapad eladó, vagy 150 kcm-en felüli motorkerékpárral elcserélhető. Bizományin keresztül is eladó. Leveleket a »VE 100« jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe.

4 fejes keresztorsózó eladó. Tel: 424—112. Acsay.

Varrógépek javítása jótállással, hiányos varrógépet veszek. Essenfeld műszerész, VIII., Bacsó Béla (Német) u. 29.

BÚTOR

Veszek hálószoba-bútort, kombináltat, párosszekrényt, pároságyat, hagyatékot. 33—60—27.

Kétszemélyes rekamié, fotel, szék, sezlon készen és rendelésre, több havi fizetési könnyítéssel, Kárpitosnál, Népszínház utca 25. Telefon: 341—783.

Több havi fizetési könnyítéssel kárpitozott garnitúrák készen és rendelésre, Kárpitosnál, VIII., József utca 33.

Bútort, hálót, rekamiét, hagyatékot veszek. Házhoz megyek. 157—872.

Hálószobát, vegyes bútort, ruhaneműt, hagyatékot, limlomot veszek. 424—466.

Franciaágy, fotelágy, rekamié, két különleges fotel eladó, kárpitosnál, Eötvös utca 17.

Vennék hálót, kombináltat, romos bútort, padlás-pince holmit, hagyatékot. Vidékre is. 156—858.

Kétszemélyes rekamiét, fotelt, széket, kedvező fizetési feltétellel készítek. Javítást vállalok, kárpitos, Hernád utca 6 (Keletinél).

Rekamiék, fotelok, székek, több havi fizetési könnyítéssel, kárpitosnál, Vasváry Pál utca 4 (Majakovszkij utca sarok).

Rekamiék, fotelok, székek készítését, javítását jótállással. Kárpitos kisiparos, Rákóczi tér 11. Telefon: 142—143.

Rekamiék, fotelok, székek részletfizetésre kárpitosnál. Baross u. 77.

Rekamiét, fotelt, széket, minőségi jótállással készít, javít, Molnár, Aradi utca 14 (Lenin körút sarok). Címre ügyelni!

Hálót, kombináltat, pároságyat, párosszekrényt, hagyatékot, ruhaneműt, magas áron veszek. Hívjon, azonnal jövök. Telefon: 135—388.

Hálószobát, kombináltat, konyhát, magas áron veszek. Bútorcsere vidékre is. 113—754.

Veszek hálószoba bútort, kombináltat, rekamiét, konyhát, magas áron. 336—662.

Veszek hálót, háromajtós szekrényt, párosszekrényt, pároságyat, kombináltat, magas áron. 339—271.

Kis kombinált, 180 cm, eladó. Rákospalota, Morzsa u. 6 (Sződliget utcai iskolánál).

Vennék kombináltat, hálót, háromajtós szekrényt, rekamiét, garnitúrát. Tel: 33—77—11.

Kétszemélyes rekamié bordó szövettel, fizetési könnyítéssel eladó. Szenkovits kárpitosnál, Vörösmarty u. 73 (Rudas László utcánál).

Háromajtós szekrény, sötét dió, új, kis kombinált eladó. VII., Izabella 27/a, asztalosnál, fizetési könnyítés.

Gyönyörű neobarokk garnitúra kétszemélyes rekamiéval, első osztályú kivitelben és franciaágyas barokk garnitúra, igényesnek eladó. Oláh kárpitos, József körút 66.

3 méter tiszta gyapjú öltönyszövet (sima és mintás) teljes hozzávalóval együtt, összesen: 1036,— Ft

DIVATCSARNOK
volt Párisi Áruház
NÉPKÖZTÁRSASÁG UTJA 39.
A MODERN CIKKEK ÁRUHÁZA!

A MÁV Budapesti Igazgatósága
felvesz férfi munkaerőket
18 éves kortól
kocsirendezőnek, vonatfékezőnek, váltókezelőnek, továbbá szakmai képesítéssel rendelkezőket motorszerelőnek, mozdony- és kocsilakatosnak. JUTTATÁSOK: Beosztás szerint egyenruha, munkaruha. A dolgozónak és családtagjainak díjmentes, kedvezményes utazási és szállítási igazolvány
Jelentkezés: MÁV BUDAPESTI IGAZGATÓSÁG, Budapest [illegible]., Kerepesi út 3. Személyzeti és munkaügyi osztály I. em., 119. szoba

Kombinált szekrény, 320-as, új, igényesnek, eladó, asztalosnál. VIII., Köztársaság tér 22.

Rekamiék több havi fizetési könnyítéssel, kárpitosmesternél, VI., Bajcsy-Zsilinszky út 25 (udvarban).

Rekamiék, garnitúrák, fotelok, székek több havi részletre. Átdolgozást vállalok. Szilágyi kárpitos, Majakovszkij utca 39.

Négy részből álló kombinált szekrény eladó. Érdeklődni lehet: 305—337, reggel 8—10-ig.

LAKÁS

Három szoba összkomfortos lakásomat a Malinovszkij fasorban elcserélném hasonló, esetleg hallos, személyzetisre a budai hegyekben, kertes villában, lehetőleg garázzsal. Esetleg dupla csere is lehetséges: a fenti lakást plusz a Lenin körúton levő két szoba, alkovos, személyzetis, komfortos lakást cserélnénk egy hatszobás lakással, szintén zöldövezetben. Telefon: háromszázötvenegy — háromszáznegyvenhárom.

Fiatal gyermektelen házaspár albérleti szobát keres, sürgősen. »Mérnök 769« jeligére, kiadóba.

Elcserélném Szabadsághegyen két szoba komfortost egy szoba félkomfortosra, XII., Mártonfa u. 4, Varga, hétköznap hat után, szombat, vasárnap egész nap.

Belterületen albérletet keres magányos nő. Megegyezéssel. Telefon: 425—963.

Sürgősen elcserélném szoba konyhás lakásomat kétszobásra. VIII., Kemény Zsigmond 13. fszt. 3.

Idős férfi, vagy nő eltartását vállaljuk lakásért. Érdeklődni: 314—383, 8—16 óráig.

Televízió technikus albérleti szobát keres. »Jól fizető 114022« jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe.

Fiatal házaspár idősebb házaspárt eltartana lakásért. Telefon: 226—971, egész nap.

Mérnök házaspár idősebb személy eltartását vállalná és részére nyugodt öregséget biztosítana, lakás ellenében. Telefon: 223—909.

Öröklakásom beköltözhetőségéig, májusig, szerény albérletet keresek, két személynek. 114—492, munkaidőben.

Elcserélném nagyon szép egy nagy szoba és személyzetis társbérleti lakásomat egy komfortosra, megegyezéssel. VI., Lovag u. 14, I. 6. délelőtt.

Elcserélném szoba konyhás kamrás, házfelügyelőségem VIII., Lehel utca 33, fszt. 9, Debreceniné.

Bútorozott komfortos szobát keresek. »Főkönyvelő 204311« jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe.

Csendes, otthonos albérletet keres információkkal egyedülálló, ötvenes értelmiségi. Reggel tízig. 422—275.

Albérleti szobát keres diplomás leány. Telefon: 112-619, Kurcz. Munkaidőben.

Kis garzont nagyobbra cserélnék. Ráfizetek. VIII. kerület, Vajdahunyad utca 41, Koltai.

Fiatal házaspár idősebb nő vagy férfi eltartását vállalja lakásért. Cím: Kovács János, Budapest XX. Temető sor 5.

Bútorozott szobát keres fiatal házaspár, tiszta, rendes, minden információt kibírnak. Leveleket kérem »Pontos fizető 176833« jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe.

Értelmiségi fiatal nő (idősebb házaspárnál vagy néninél) albérleti szobát keres, lehetőleg Budán. Jól fizető. 156—454, tizennyolc órától.

Elcserélném Újpest központjában levő nem modern 3 szoba, konyha házrészemet, melyből 2 szoba beköltözhető, budapesti központban fekvő 2 szobás modern lakásért, magas megegyezéssel, du. 15 órától 18 óráig. 293—300.

Kórházi asszisztens férfi üres vagy bútorozott albérleti szobát keres. »Lakótársnak is elmennék 204744« jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe kérek.

VEGYES

Kalapácslakk égetésre, állandó tömegmunkára szabad kapacitást keres. Mefém KSZ, Budapest, IX., Liliom u. 26. Tel.: 341—131.

Lakásleválasztást, új családi ház építését, mindenféle kőműves munkát vállal kisiparos. T: 223—004.

Bélyeggyűjtemény, tengerentúli, európai, hazai, különleges lapgyűjtemény, kisebb pénzgyűjtemény eladó. 327—522.

Fregolit
készítek minden méretben, rozsdamentes huzallal, príma kivitelben
Javítást vállalok
GEIGER,
Dohány utca 67
410—346

ADÁS. VÉTEL

Dunyhát, párnát, ágytollat, jól értékesítheti, hívásra házhoz megyek. 311-655.

DUNYHÁT, PÁRNÁT
a legjobban értékesíthet Házhoz jövök. Telefon: 113—549

Rozsdamentes acéllemez, 1 mm-es olcsón eladó. Mefém Ksz, IX., Liliom u. 26. Tel: 341—131.

Villanytűzhelyet vennénk, sütővel, 100 személyes üzemi konyhánk részére. Pesterzsébeti Papírgyár, Bpest, XX., Dózsa György út 101.

KÉSZPÉNZÉRT
is vásárolunk
MÁRKÁS KÉPEKET
BIZOMÁNYI ÁRUHÁZ V.
VII. Majakovszkij u. 101
Nyitva 8—16 óráig, szomb.: 8—12.30 óráig.
T: 425—969.

370x250 cm-es keleti makkai szőnyeg (kopott) 3000 Ft, 350x270 cm-es szmirna szőnyeg (kopott) 1200 Ft eladó, csak privátnak. T: 269—220.

HÁZASSÁG

Szorgalmas, dolgozó, magányos nő házasság céljából megismerkedne 50 körüli dolgozó férfival. »Független« jeligére a Kiskunhalasi Hirdetőbe.

40 éves, egyedülálló dolgozó asszony szép lakással hozzáillő élettársat keres, házasság céljából. »Szép lakás« jeligére, újpesti hirdetőbe.

Vezető állású, 180 magas, diplomás, művelt, 21—27 közötti élettársat keres. Választ »Haladó 215007« jeligére, kiadóba.

ESKÜVŐRE
menyasszonyi, vőlegényi, koszorúslányi ruhák kölcsönzése
Akácfa utca 27. 222—211

Abszolút intelligens, szorgalmas, tiszta múltú leány feleséget keres, 28-ig, komoly beállítottságú fiatalember. Részletes, kimerítő levelet »Becsületes, szerény 214402« jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe.

34 éves, 167 magas, intelligens, érettségizett szakmunkás hozzáillő nő ismeretségét keresi, házasság céljából. Választ »Abszolút« jeligére, a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Csinos, dolgozó nővel, 45-ig, házasságot kötne, magas, 50-es szakmunkás. »Független 205575« jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe.

27 éves, diplomás asszony, hozzáillő, komoly férfival megismerkedne, házasság céljából. »Kalandkeresők ne írjanak 204877« jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe.

Szenvedélymentes, negyvenkilenc éves ipari szakmunkás megismerkedne csinos hölggyel, házasság céljából. Lakás van. »Kőrös szimpátia 205536« jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe.

Otthonnal rendelkező dolgozó nő ismeretségét keresem, 27-ig, házasság céljából. Gépésztechnikus, 27 éves, 165 magas, 1900 Ft keresettel. »Csinos, háziass« kiadóba.

Vidéken élő értelmiségi leány, 25 éves, 167 magas, házasság céljából megismerkedne hozzáillő fiatalemberrel. Választ »Katica« jeligére, a kiadóba.

Női kalap lehuzókat
benti és bedolgozói munkára
(csökkent munkaképességűek előnyben)
valamint
női kalap készítésre
kalapipari szakmunkásokat
azonnalra felveszünk
benti üzemi munkára
Jelentkezés:
FŐVÁROSI
XIII. KÉZMŰIPARI VÁLLALAT
Bp., XIII. ker., Angyalföldi út 24/B
kalaprészleg

Budapesti és vidéki munkahelyre felveszünk
azonnali belépéssel
kőműves
és
ács szakmunkásokat
továbbá
kubikosokat
valamint
férfi segédmunkásokat
Jelentkezés:
ÉM 31. sz. Építőipari Vállalat
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 7.
(Bejárat a Pilvax közből)
munkaügyi osztály

MDK

Mandel Tamás építész

Felszabadult Bp. művészete. N.Szal. 1960.

OCTOGON GALÉRIA

IN MEMORIAM **MANDEL TAMÁS**

Az OCTOGON és a Mandel Produkció szeretettel meghívja
Önt az "IN MEMORIAM **MANDEL TAMÁS**" című
emlékkiállítás megnyitójára.

Időpont: 2004. december 16. (csütörtök) 18 óra
helyszín: OCTOGON GALERIA, Budapest I. Lánchíd utca 7-9.

Telefon: (06-1) 225-3205

A megnyitón közreműködik:
László Attila Liszt-díjas jazz-gitárművész.
A kiállítást megnyitja: Turányi Gábor

DELTALIGHT

BUDAPEST 23
04-12-07
01115648

MAGYARORSZÁG
Ft 48 Ft
Posta 00447 Posta

MTA Művészettörténeti Kutató
Intézet
Dercsényi Edit
Budapest
Úri u. 49.

1250

OLK 04.12.08

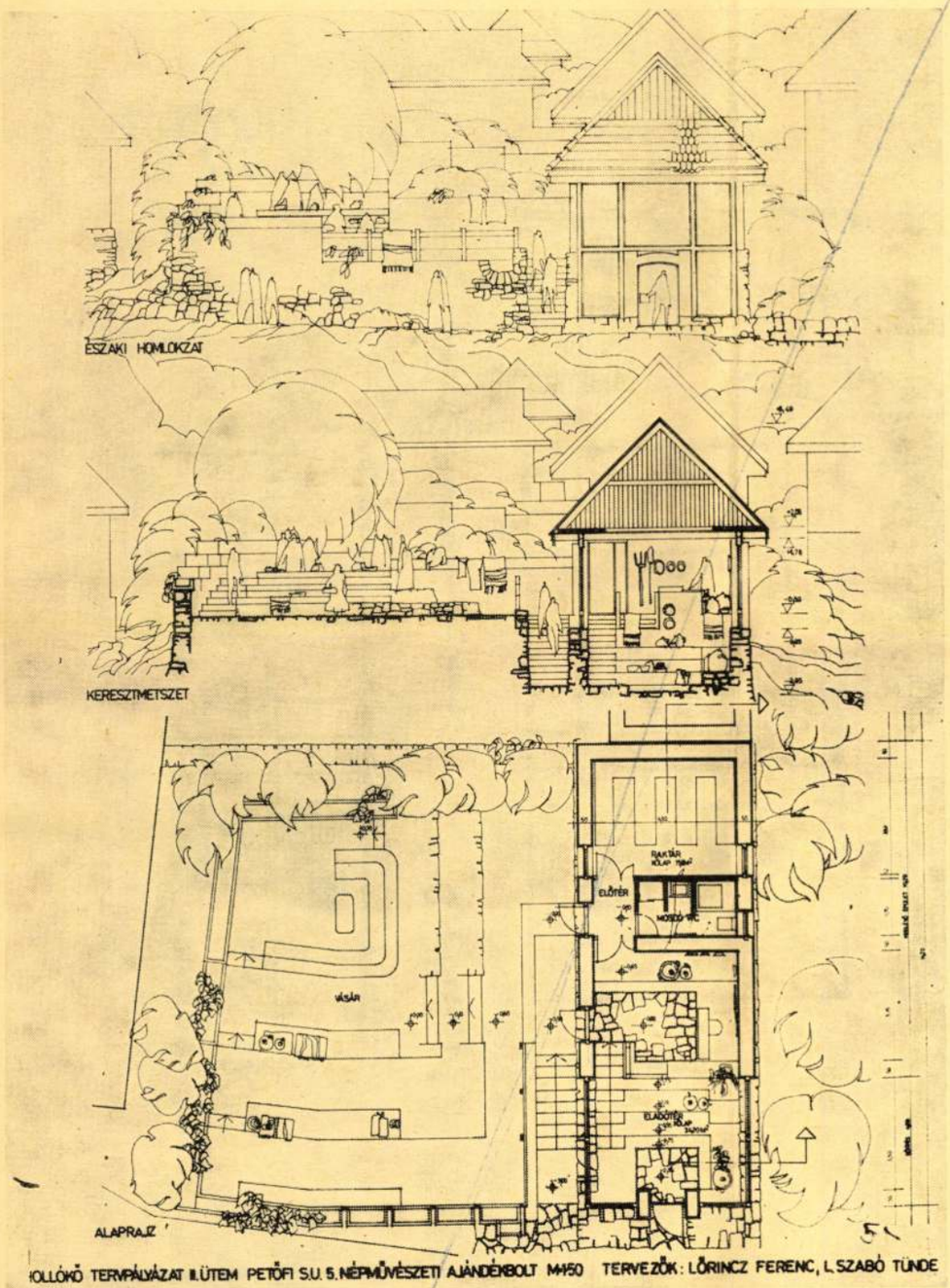

4

1. *II. ütem. Megyei Tanács továbbképző háza, földszinti és pince alaprajzok*
2. *II. ütem. Megyei Tanács továbbképző háza, homlokzatok, hosszmetszet*
3. *II. ütem. Népművészeti ajándékbolt, homlokzatok, hosszmetszet*
4. *ütem. Népművészeti ajándékbolt, homlokzat, keresztmetszet és alaprajz*

az esetenkénti gazdaságtalanságokhoz ezek is hozzájárultak, de kísérletük így is figyelemre méltó és helyenként jó eredménnyel is jár. A helyiségek között tervezett kisebb szintváltásokkal, a padlástér egy részének esetenkénti felnyitásával a kis belmagasságokból adódó hátrányokat is jórészt sikerült kiküszöbölniük, bár az utóbbival együttjáróan az így kialakított térarányok nem mindig szerencsések.

Zárt tömegű épületeiknek külső megjelenítése is korrekt, kulturált, de a kelleténél nagyobb tervezői óvatosságról és a hagyományos formákhoz való, a szükségesnél merevebb ragaszkodásról tanúskodnak. A külső felületek formaképzése, a homlokzatok nyílásritmusai és azok részletei megfelelőek, a további fejlesztés lehetőségét megengedik, nem egy esetben szükségessé is teszik. Javasolt szerkezeteik tiszták. A választott anyagok megfelelőek, így az épületek egyszerűen és jól kivitelezhetők.

Mandel Tamás

Magyar Építőművészet 1975/5

30 000 Ft összegű díjban részesült rangsorolás nélkül a 2. számú pályamű.

Szerzők: Mandel Tamás (Szövterv)
Mandel Tamásné (ÁÉTV)

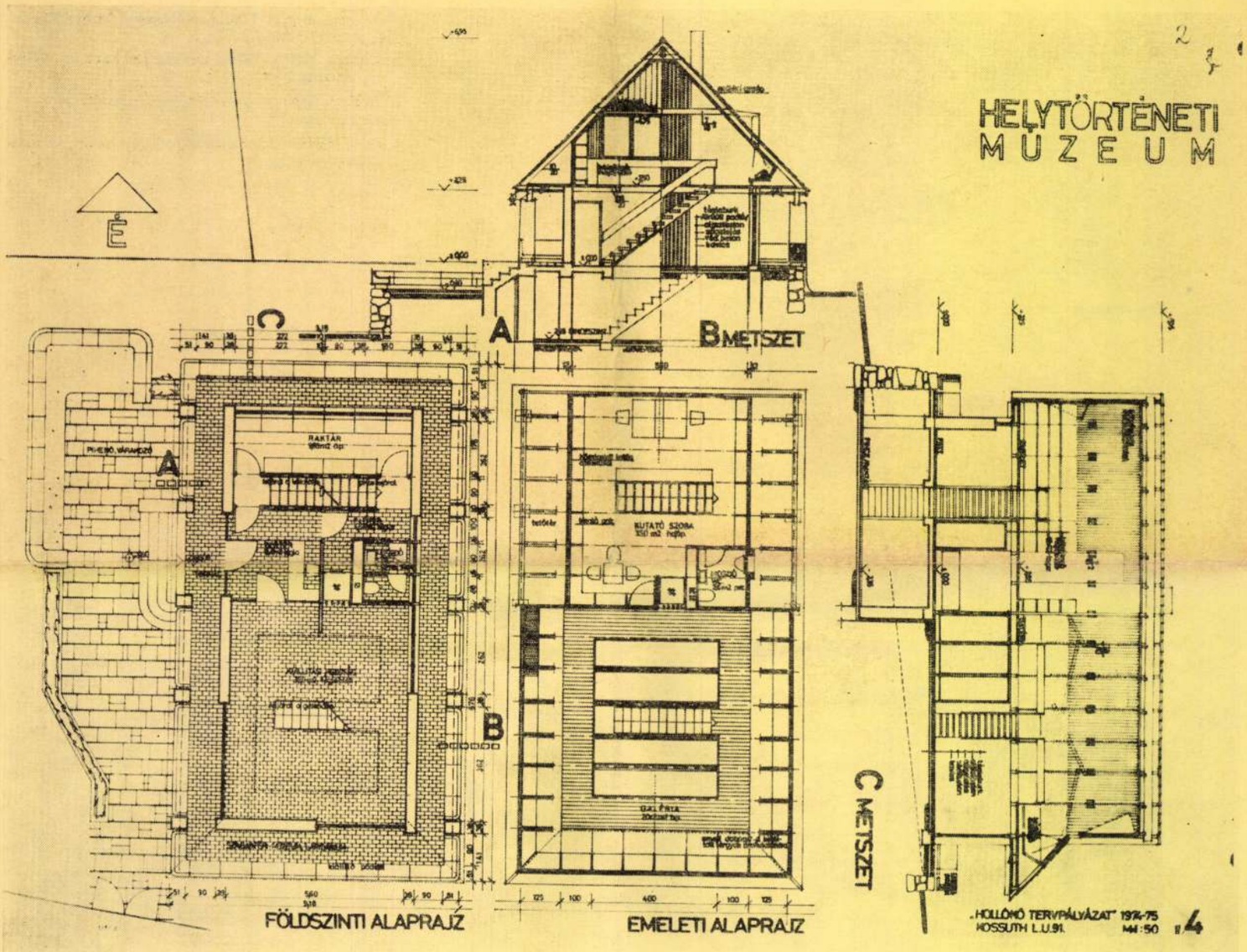

1

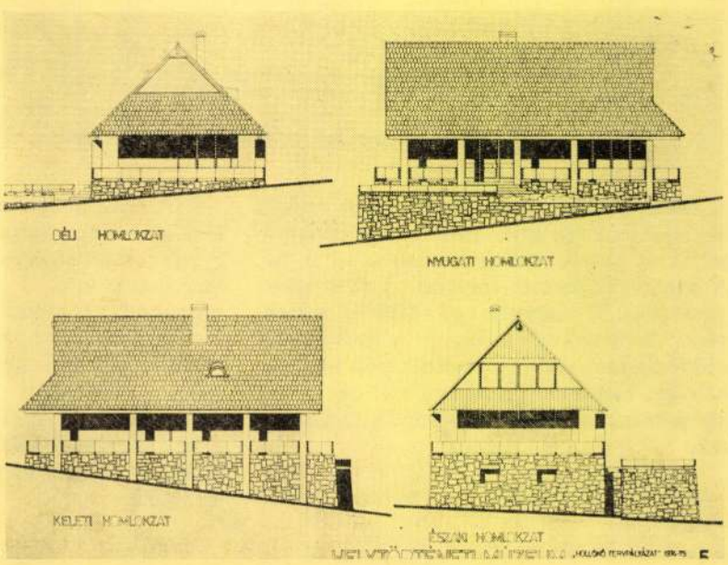

2

MANDEL TAMÁS

Magyar Építőművészet 1977/1

Valamit tenni kell Tatabánya-Újváros látványáért

Az idő a legőszintébb kritikus. Külföldi folyóiratokban ezért több évtizede épült alkotások kritikáját is olvashatjuk, mert ennyi idő távlatából a funkció tekintetében az író szubjektív véleményét felváltotta a gyakorlat bizonysága. Urbanisztikai alkotások esetében is ennyi idő alatt jobban meg lehet ítélni a városképet. A közelmúltban kritikus eszmefuttatásokban kifejtettem véleményemet, milyen szép városképpé érlelte az idő Dunaújváros huszonöt évvel ezelőtt emelt városnegyedeinek látványát, s minden vitán felül áll, hogy szocialista városépítészetünk mesterművet alkotott Salgótarjánban, ahol ugyancsak sivár pozícióból kellett kiindulni. Ma néhány gondolatot szeretnék fűzni Tatabánya, nevezetesen és szűkebben értelmezve Tatabánya-Újváros látványához, mely az évek alatt sem érlelődött — remélem csak szubjektív megítélésem szerint — olyan városképpé, amilyenné az előbb felsorakoztatott példák.

Tatabánya-Újvárosban először is hiányolom a tömör beépítésből fakadó zárt utcaképet, a dinamikus feltárulásban is kompakt látványt nyújtó belső városképet. Nem feltételenül a zártsorú beépítést hiányolom, hiszen a kezdeti építési ütem során alkotott keretbeépítések eléggé megközelítik a zártsorú beépítést. Igaz, mégsem eléggé ahhoz, hogy a látképileg is városiasnak minősíthető beépítést elérjék. Elnézést, de ide egy anekdóta kívánkozik: a hóbortos Ferdinánd császár az 1830-as évek végén, amikor a Bécsből Bécsújhelyre vezető vasútvonal tervét engedélyezés céljából eléje terjesztették, megkérdezte, hogy hol épül alagút? A válaszra, miszerint itt nem fog épülni alagút, megtagadta aláírását, s kifejtette, hogy alagút nélkül az nem lenne igazi vasút. (Jobbhiszemű történészek szerint nem e császári makacskodás miatt épült Bécs után a szemlátomást elkerülhető badeni alagút, hanem, hogy az alpesi vasútakhoz az alagútépítést kikísérletezzék.) Mindenesetre hóbort ide vagy oda, per analogiam, zárt utcakép, sőt talán zártsorú beépítés — legalábbis zárt városkép — nélkül, igazi város sincs. Úgy hiszem, ezt ma már sokan vallják, de Tatabánya-Újváros építése idején, 1950 körül, a zártsorú beépítés világviszonylatban sem volt „követelmény".

Tatabánya 1949-ben lett várossá és megyeszékhellyé nyilvánítva. A régi Alsó- és Felsőgalla, Új- és Ó-Tatabánya, valamint Bánhida egyesítéséből — melyhez még a következő évtizedekben kifejlesztett Tatabánya-Kertváros csatlakozott — új város szerkezetileg és látképileg csak úgy fakadhatott, hogy ennek a településkoszorúnak a súlypontjába új városmagot telepítettek. Huszonöt év távlatából is ez a döntő koncepció az egyedül helyes megoldásnak ítélhető. A születő új városmagot már tervezése és kezdeti építése során építészeti szemléletet formáló alapvető nézetkülönbségek rázták meg. A Megyei Tanácsházát még a funkcionalizmus igényei szerint tagolt kompozíció jellemezte, de már építés közben ennek a jó arányú épülettömbnek homlokzata megkomolyodott, s igazodott — mindössze klasszicizáló ritmusával — az új stíluskövetelményekhez. Az épület tagoltsága egy nagyszabású szimmetrikus városközpont (a fő nézőpont szerint bal oldali) bevezetője lett volna. A belső főútvonal mentén még a Megyei Pártház csatlakozott volna hozzá, jobboldalt analógiaként a Városi Tanács- és Pártház, a középpontban a kultúrház, tőle jobbra-balra a bíróság és a bányatröszt-központ, elöl toldalékként szálló és posta épült volna. Mindez másként történt.

Kétségtelen, hogy a város ékessége ma az ügyesen aszimmetrikussá átkomponált központ, mely a Megyei Tanácsházat toldalék nélkül hagyta, s a Városi Párt- és Tanácsházat igen finom tömeg- és városlátkép-kompozícióval — de kissé egyszerű homlokzatkialakítással — helyezte az eredetileg is tervezett helyre (Mandel Tamás). A köréje csoportosított épületekből még a Centrum ABC is felzárkózik, s a belső főútvonal túlsó oldalára telepített iskola és felvonulási tér, szobor ugyancsak méltóan a központhoz városivá avatják annak közvetlen környékét. A kertesített, parkosított s gondozott, tehát kulturált előtér után azonban a városias jelleg egy csapásra eltűnik, s a megyeszékhelyhez nem illő rendezetlen felületek tárulnak a néző elé. Tatabányán alapvetően nem az kifogásolható, hogy falusias és városias beépítésű területek érintkeznek egymással, hanem az, hogy rendezett területek tőszomszédságában felveti a gaz a beépítetlen területeket. A most befejezés előtt álló posta, mely az OTP-irodaházhoz csatlakozik, is leválik a központtól s a csak kissé odébb telepített Generál bútorcsarnok még szabdaltabbá teszi a már amúgyis szétszakadozott üzlethálózatot. (Ez a bútorbolt ötletesen két különféle rendszerű, s a budapesti vásárterületen előnyösen beszerzett pavilonból áll, az árusító- és raktártömböt nyaktagok kötik össze. A funkció kitűnő, az árubemutatás még nem egészen kulturált.) Mindez nem ide való: nagy betápláló előteret kíván, továbbá lazítja a városközpontot. A Tatabánya-Alsó vasútállomás építészeti miliője, tehát a felvételi épület és a megoldatlan állomáselőtér együttesen még a régi Bánhidához is méltatlan volt, nemhogy Tatabánya városközpontjához. Pedig városszerkezetileg ugyancsak kedvező helyzetben van ez a pályaudvar. Kézenfekvő lett volna az új autóbuszpályaudvart is ide telepíteni, a közlekedéskoordináció alapelve s az átszálló utasok érdeke ezt kívánta volna, de még a városiak érdekének is megfelelt volna. Sajnos nem ez történt, hanem a városszélre települt (forgalmi épülete aligha javítja a városképet). Még hiányzik a szálloda és a kultúrház (vagy színház). Mindkettőnek új helyet jelöltek ki, s ezeket a városszerkezetben betöltendő helyzetüknél fogva csak helyeselni lehet: a városközpont tehát remélhetőleg nemsokára kiegészül és beteljesedik. Sajnos félő, hogy akkor is látványban szabdalt marad.

A városközpont a keretbeépítéses lakótelepektől délkeletre, az első építési ütem szélén helyezkedik el. Azóta Tatabánya-Újváros tovább fejlődött és két évtized alatt betöltötte a beépítésre szánt területet a régi Alsógalláig. A lakótelep a különféle technológiákkal és szintszámmal épült szabadon álló lakótömbök és házak sokaságából áll: falazott, blokkos és panelos, vakolt és nyerstéglafelületű, többszekciós sávos beépítésű és középmagas pontházak váltják egymást. A beépítési tervek szabatosak és tetszetősek, de a városlátkép sem kívülről, sem belülről nem nyújtja azt a színvonalat, melyet más magyar városképeknél — s itt nemcsak Salgótarjánra és Dunaújvárosra, Szekszárdra vagy Újpalotára, a joggal mintaképnek kezelt hazai városalkotásokra gondolok, hanem a kisebbekre is, mint a közeli Oroszlány vagy Komló stb. — szinte megszoktunk. Ez a kritikai megállapítás öncélú lenne, ha nem azzal a szándékkal írtam volna, hogy Tatabánya városképén segíteni kell. Meggyőződésemmé vált, hogy lehet is.

Tatabánya műemlékekben szegény. Egymással lazán érintkező, látványban is elmaradott volt községekből áll. Az iparosítás a magyar falu magvas paraszti jellegét régen kiölte belőlük, s amit a munkásság részére a múlt század végétől a felszabadulásig a helyére vagy melléje helyezett, az a legsilányabb lakáskolónia-típus. Körítése a külvárosi sivárság. Az Ó-Tatabányai bányászházak vagy a Fekete Gyémánt étterem körüli beépítés ennek tanúi. De miként a tiszta víz bizonyos mennyiségű szennyet biológiailag képes tisztítani, úgy az építészeti szennyet is a tiszta közeg bizonyos mértékig fel tudja szívni: a szép táji környezet, hegyes, erdős háttér sok silány emberi alkotást, középszerű építészeti eltévelyedést abszorbeál. Segít ebben a jó architektúra is, ha megerősödik és uralkodóvá válik. Tatabányán is ez a felfogás vezérelte talán akkor még öntudatlanul az építészeket arra, hogy új városközpontot építsenek, mely fokozatosan felszívja és tisztítja a város régi architektonikus szennyét. Miként ez Salgótarjánban nagyszerűen sikerült is. Tatabánya-Újváros esetében azonban túl kevés és talán nem is egészen tiszta volt az az architektúra, melynek a régit abszorbeálni kellett volna. Sem egységes építészeti szemléletet nem tükrözött, s nem volt elég kompakt, zárt, tömör (ahogy azt indulóra leszögeztük) ahhoz, hogy fennakadt volna rostáján az a sekélyes építészeti örökség, melyet meg akart szűrni. Aligha használta ki a leghatásosabb eszközt, a csodálatos táji hátteret, a „Turul" oldalát, a Gerecse—Vértes csatlakozásának völgyi szépségeit.

Hiszen kevés magyar városnak adatott ilyen táji háttér, mint Tatabányának. S nem utolsósorban azért is írom e sorokat, mert megszeppenve látom, hogy nem arra használják ki, hogy a tájat a városba „befolyassák" s ezáltal egészségesebbé tegyék, hanem kiskertes parcellázással ezt a robusztos szépséget is fellazítják. A kiskertes telep a városiasodásból fakadó szociális, egészségügyi — s nem utolsósorban pszichológiai — szükségszerűség. De nem arra való, hogy a város látványos táji környezetébe helyezzük s azt vele elrontsuk.

Tatabánya építészeti látvány értelmében vett várossá válása az Újváros még beépítetlen területeinek és közvetlen környezetének kialakításán áll vagy bukik. A még hátralevő építési lehetőségeket a fentiek talán kissé egyszerűsített konzekvenciájával úgy kell kialakítani, hogy a város központját tömör látványú beépítéssel egészítsék ki, zárják le. A városközpontból kiinduló régi „felvonulási tengely" helyett a meglevő maghoz illeszkedve kell új kiegészítéseket koncipiálni, olyan „rugalmasan" mint ahogy azt Mandel Tamás tette a Városi Tanács- és Pártházzal. A környező táji látványt védeni kell s ki kell használni, egybe kell a várossal ötvözni, nem szabad feláldozni divatos elképzeléseknek. Még az autópálya hegyoldali vezetésének tervét is a látvány szempontjából gondosan felül kell vizsgálni. Rendezni kell a Tatabánya-Alsó pályaudvart, a MÁV szép új szállásépületének (mely Újváros egyik legjobb arányú, kulturált építészeti alkotása) vonalában kell folytatni a kompaktabb beépítést.

A kibicnek és a kritikusnak semmi sem drága. S ezért nem akarom „ötleteim" felsorolását folytatni, hanem egyelőre a lényegnél szeretnék maradni. A figyelmet szeretném Tatabányára irányítani. Nem azért, mert az energiaválság után a hazai szénkincs is értékesebbnek tűnik, hanem azért, mert ahogy a poros Szekszárdból viszonylag nagyon kevés jó — igazán jó — épülettel (melyek logikusan s pontosan a „helyükön" állnak!) szép várost lehetett formálni, úgy a tatabányai településkonglomerátumból is lehet még szép város. Megérdemelné. Nem kell hozzá több anyagi áldozat, mint amit eddig is ráfordítottak. Csak több fantázia, egységesebb koncepció. Úgy érzem a magyar építészet meg tudja oldani ezt a kérdést.

Kubinszky Mihály

tyúk váltak típussá. Így kerül kapcsolatba a tudatos építészeti magatartást tükröző magyarországi áruház ajtófogantyúja és a korszerű építészeti gondolkodás.

A Domusnál alkalmazott tervezési módszer (a monolitikus és az előregyártott elemekben rejlő lehetőségekből felépített rendszer) máskor is, és mások által is alkalmazható, az építészet általános műfaji sajátosságainak nem mond ellent. Ami megismételhetetlen, az maga ennek a Domusnak az egyénisége: a belső tér sajátos szervezése (lépcsőzés) a tartószerkezet adottságainak maximális kiaknázásával. A tervezők nem a feladat és az anyag rabjaként, hanem *szabad* alkotókként teremtettek *korszerű, eredeti, egyéni, érzékletes, anyagszerű, arányos, érthető, érdekes és egységes*, azaz MŰVÉSZI formát.[2] Az áruház így magasan túlnő eredeti rendeltetésén (amelyet semmilyen részletében sem tagad meg), többrétegű mondanivalójával *kulturális jelentőségűvé* válik, megkezdi „magáért való" életét, miután valóban magában hordozza azt a lehetőséget, hogy esztétikai tárgyként foghassuk fel.

Ez a megállapítás még akkor is igaz, ha az épület tereit olyan anyag tölti be, ami nincs azon a színvonalon, mint maga a befogadó tér. Ebből az áruházból sajnálatos módon éppen azok a bútorok hiányoznak, amelyek a fehér válaszfalak, színes ajtók stb. tehát a korszerű építészeti ízlést kifejező elemek megfelelői lennének. Erről azonban a tervezők természetesen nem tehetnek. És az sem változtatja meg az épület kiemelkedő értékét, ha megemlítem, hogy a lépcsők — bár kényelmesek, tágasak — tovább nyújtóznak, mint ameddig a takarójuk ér. A kísérő falakat megrövidítették, hogy a két eladó tér közötti kapcsolat optikailag tágasabbnak mutatkozzék, a látszólag széles lépcsőelőtér kellemes látványát azonban a „kilógó" lépcsővégek lerontják.

Ilyen formai hibát a később épült székesfehérvári Domusnál már nem találunk. Itt a belső tér az érdekesebb, plasztikusabb, a tér- és szerkezetformák tökéletesen követhetők. Mindez azt mutatja, hogy a tervezők is leszűrték a pesti áruház tapasztalatait, és nagyvonalú térkialakítási igényüket összhangba tudták hozni a kisvárosiasabb léptékkel. Nem ismételték meg a korábbi nagyhatású formákat, hanem a jól bevált szerkezeti rendszer (monolit vasbeton+acélszerkezet) *új változatát* dolgozták ki. Miután ez az írás nem akar részletes kritika lenni, újra csak a legfontosabb vonásokat hangsúlyozom: a belső tér és a kis udvar érdekes kialakításán kívül a homlokzatokból, az alkalmazott anyagokból, a tömör felületek és a nyílások, az üveg és a műkő (beton), a konvex és a konkáv formák szembeállításából olyan fajta egység, feszültség és friss hatás árad, mint ami a modern építészet első jelentős épületeit jellemzi (Weissenhof-telep, Magyarországon Molnár Farkas és társainak lakóházai stb.). Az egész épület az építésztervezők gazdag invencióját, tudatosságát, hatalmas forma- és anyagismeretét mutatja.

A két Domus világában a finn és a japán építészet új törekvései tükröződnek. Bizonyos formai hasonlóság a bemutatott képek alapján nyilvánvaló. A hasonló szerkezetek tudatos alkalmazása természetes módon vezet hasonló formákhoz, melyek ezúttal nem a másolást, hanem az *egyidejű és párhuzamos előrehaladást* bizonyítják.

A két áruház nemcsak az elért építészeti színvonal, nemzetközi kapcsolataik, hanem a mi építészetünk további sorsa szempontjából is jelentős. A pesti Domus tökéletesen beleillik a magyar építészet fejlődésének fő áramát jelentő, Lajta Béla—Molnár Farkas nevével jelezhető vonalába. A formai hasonlóságon túl tiszta szemléletbeli rokonság is van a Rózsavölgyi-ház, a Molnár-lakóházak és az áruház között. Ez az egység az azonos szerkezeti rendszeren belül különböző rendeltetésű (térigényű) szintek harmonikus egymás fölé sorolásából keletkezik. Ha tömeges lakásépítésünk élne ezzel a tényleges társadalmi igényből származó differenciálással, mint ahogy pl. az angol paneles lakásépítés él is vele, lakótelepeink monotonsága minden bizonnyal oldódnék. A fenti példákon kívül az áruház újabb építészetünk egyik legnagyobb nemzetközi sikert elért létesítményéhez, a Népstadionhoz is kapcsolódik: feltámad benne a stadion falszerkezeteinek nagy kifejezőereje. Napjainkban, amikor az építészeti hagyomány újra vitákat kavar, a leghaladóbb modern építészeti hagyományra való újbóli rátalálás egyértelmű programot nyújt.

Az építészet nemzetközi folyamatán és a magyar tradíción kívül a harmadik kör, amelybe szervesen illeszkednek az áruházak: az IPARTERV tevékenysége. A külső szemlélő számára bámulatos az a szellemi összetartóerő, amely az IPARTERV-ben jelentős építészek kiválása után is változatlanul él és folytatódik, és amely legtöbb munkájukat áthatja, úgyhogy épületeik pusztán külső jegyek alapján is azonosíthatók.

Megnyugtató, hogy a két építésztervező, Lázár Antal és Reimholz Péter 1975. évi Ybl-díja jelzi, a hivatalos elismerés nem késett, még jobb érzés lenne azonban azt tudni, hogy a nem építészek is ugyanilyen érdeklődéssel és elismeréssel fogadják eredményeiket. Addig is, amíg kulturális tudatunk magába fogadja ezeket az értékeket, a két Domus fénye messzire világít.

József Dénes

[2] Csibra István—Szerdahelyi István: Esztétikai alapfogalmak, 150—157. old.

1. Mayumi Miyawaki: Akito Sogo bank, Morioka, 1970
2. Nikken Sekkei Ltd.: A Yamanouchi Co. irodaháza, 1975
3. A Yamanouchi Co. irodaház I. emeleti alaprajza
4. Molnár Farkas: Társasház, 1933
5. Lajta Béla: Rózsavölgyi-ház 1911—1912
6. Viljo Revell: KOP-bank, Lahti, 1964
7. Mayumi Miyawaki: Típus lakóház, 1970

4

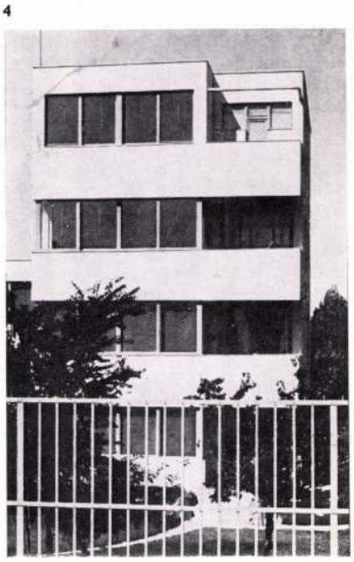

5

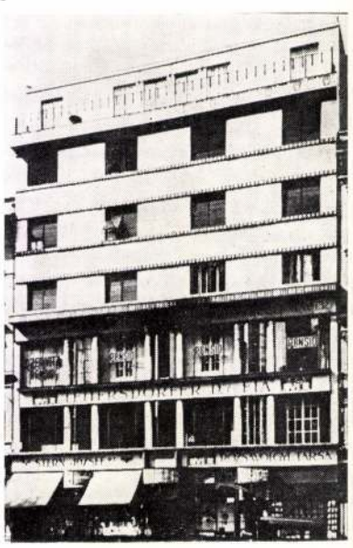

6

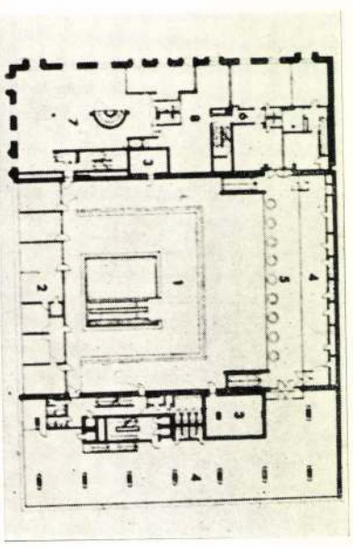

7

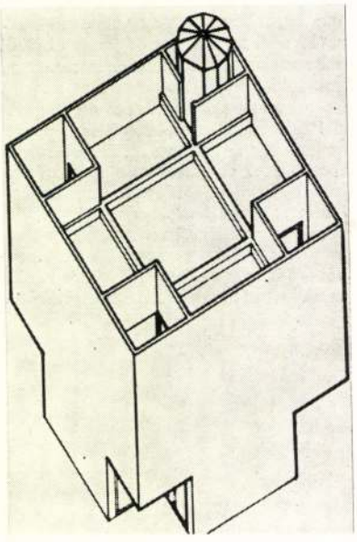

Mandel Tamás építész-illusztrátor albuma

Nekrológ helyett

„Tamásról

Sziget volt ez a kis szoba, amit hivatalosan ‚műteremnek' hívtak. Marcsival, Borsyval, Imre bácsival, Edével, Ferivel, Karcsival. Szélárnyékban voltunk, békén hagytak bennünket. A hetvenes évek túlélési technikájával fölvértezett kis kompánia (a műterem) fanyar humorral azt játszotta, mintha... Mintha normális világban élne és dolgozna. A műteremvezető, Mandel Tamás dolgozott a legtöbbet. Nem hősködésből, még csak nem is szorgalomból. Inkább azért, mert dolgozni olyan normális dolog. Nem volt amolyan főnök típus. Hetvenben, negyvenévesen már ismert építész, az én szememben komoly, igazi felnőtt. Már Ybl-díjas! Reggel leült az asztalához, és egész nap rajzolt. Fegyelmezetten. És derűsen. Úgy tűnt, hogy a fejében már készen áll minden, a műteremben csak meg kell rajzolni. Szépen rajzolt, tussal, pauszra, saját kezűleg, és gyorsan. Rajztudása és gyorsasága jóvoltából remek pályázó volt. Negyvenöt tervpályázaton vett részt sikeresen! A ‚sziget' sziget volt, de azért nem jelentett teljes védettséget. Mert Tamásnak nem állt igazán jól a szénája. Nem tartozott a nagymenők kasztjához, de a középszerűek klikkjéhez sem. Csöndes volt, és következetes.

Család

Nehéz lehetett csöndesnek és következetesnek maradni, az ő gyerekkorával és fiatal éveivel. Szüleit korán elveszítette. A műszerész szakmunkásból lett építőművész 1955-ben kapja meg diplomáját. Akkor már nős, felesége, Nagy Cecília szintén építészmérnök. Talán a családi háttér, majd fia sikeres életútja adott erőt neki a nehézségek elviseléséhez. Élete vége felé különösen szüksége volt az erőre.

Házak és autók

Az épületek tervei hasonlítottak a későbbi autórajzokhoz. Ugyanúgy rajzolta, sraffozta és festette őket. Hasonló lelkületük volt a ház- és autóhomlokzatoknak. A modernségbe vetett hit rajzai voltak ezek, de kétkedéssel és iróniával átitatva. A távolságtartástól, na meg a szerénységtől lettek maradandóak a rajzok. De nemcsak a rajzok voltak szerények, hanem az épületek is. Néhány éve, az M1-esen hazafelé jövet, hirtelen elhatározással bekanyarodtam Tatabányára. Sokat jártunk ide Tamással a narancssárga Bogárhátún, a csodált ‚folkszvágenen'. Narancssárga fémlemez műszerfal, nagylámpa, gumibetétes lökhárító! Kíváncsi voltam, milyen ma a Főtér, a szálloda, Bíró Marcsi postája Borsfay Tamás belsőjével és műanyag bútoraival. Milyen az általam rajzolt teraszkorlát, lépcső, vízköpő... Jelentem, a terek, a házak és a bútorok kiállták az idő próbáját. Jobban, mint a nagymenők és a középszerűek munkái.

Végül

Emlékszem a szabadságra, amit adott nekünk. És a bizalmára. Persze, hogy visszaéltünk ezzel a bizalommal, de csak egy kicsit. A Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézete tervezése idején nagy önállóságot kaptunk, így aztán a felmérések és a helyszíni szemlék általában a Ruszwurm vagy az Angelika cukrászdákban fejeződtek be. Később az élet másfelé sodort bennünket...

Jó újra látni a rajzait!

Turányi Gábor"

(A szöveget az In Memoriam Mandel Tamás című album bevezetőjéből idéztük az egykori munkatárs, Turányi Gábor tollából. - Szerkesztő és kiadó Mandel Róbert zeneművész, az építész fia.)

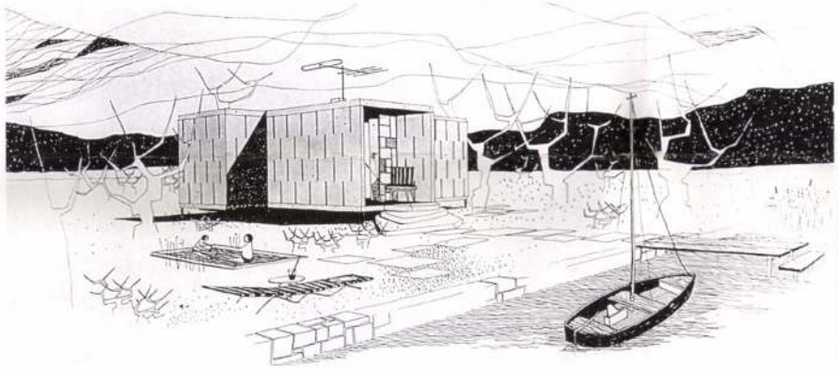

Mandel Tamás életrajza

1930. November 22-én született Budapesten
1955 BME, építészmérnöki diploma
1956 VÁTI építész tervező
1957-től a Lakóterv, építész-műteremvezető
1970-ben Ybl-díj
1974-től a Szövterv vezető tervezője
1986-tól a Parabola vezető tervezője

Főbb munkák:

Bécsi magyar pavilon, belső (1961)
Tatabánya, Városközpont (1965-1974)
Budapest, MTA Zenetudományi Intézet (1972)
Gyöngyös, Fő téri lakóház (1974)
Kecskemét, Univer áruház és irodaház (1976)
Budapest, Attila út 13. lakóház (1980)
Velence, nyaraló és oktatóközpont (1985)
Dunakorzó, Muskátli, Szabadsághíd presszók belsői

Nyertes pályázatok:

Kiskunfélegyháza, városi színház I. díj (1987)
Soltvadkert, művelődési ház I. díj (1987)
Kecskemét, Sztráda áruház I. díj (1986)
Budapest, MTI székház I. díj (1984)
Budapest, Népliget rendezése I. díj (1974)
Balatoni kisnyaralók I. díj (1958)

leonardo@fszek.hu

Leonardo da Vinci Budapesten. A Hoepli Kiadó 1894-1904-es Leonardo da Vinci „Codex Atlanticus" nemzetközi kiállítása Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, 2005. március 18. – május 29.

A WENCKHEIM-PALOTA épülete a felújítás óta ritkán fogad be kiállításokat, pláne több hónapra. Önmagában ez is fémjelezhetné az európai körútján harmadikként nálunk állomásozó Leonardo-tárlatot, ha ugyan kellene neki a cégér.

A kissé körülményes elnevezés megfejtése a következő: a kiállítás tulajdonképpen egy Leonardo-gyűjtemény reprintjének 100. évfordulóját ünnepli, ennek az eseménynek a tükrében láttatva a reneszánsz zseni életművét. A címbeli kódex létrejötte Leonardo kései rajongójának, az 1500-as évek második felében élt szobrász-műgyűjtő Pompeo Leoninak köszönhető, aki a mester évtizedekig kallódó, majd általa összegyűjtött kéziratait két tematikus albumba ragasztgatta be. A művészeti és anatómiai tárgyú rajzok a mai nevén Windsori, míg a tudományos-technikai vonatkozású ábrák és feljegyzések a hányatottabb sorsú Atlanti Kódexbe kerültek. Leoni válogatási szempontjait, ollós-enyves módszereit illetheti ugyan vád, a kéziratos anyag fennmaradásának záloga mégis az ő beavatkozása volt, ahogy ezt a kódex 21. századi restaurátorai is kénytelenek elismerni.

Márpedig ezzel az anyaggal – pontosabban az ebből készült válogatással – a szintén jubileumát ülő FSZEK öt termet tudott megtölteni, nem csak az ínyencek örömére. A tablókat kísérő, emészthető terjedelmű leírások a tapasztalatlanabb látogatót sem riasztják el. A madarak röptének tanulmányozásától a talajmechanikáig terjedő skálán mindenki találhat magának alkalmas helyet a lehorgonyozásra. Népszerű állomást jelentenek a táblák között az ún. rendezetlen jegyzetlapok, ahol a papírral való takarékoskodás jegyében együtt olvasható a mester bevásárlólistája a Föld gömbölyűségére vonatkozó feljegyzéseivel. (Természetesen mindezt jobbról balra, hiszen Leonardo balkezesként tükörírást használt, öntudatlanul is okot adva az őt később afféle mágusként beállító értelmezéseknek.) Da Vinci tehetségének építészeti vetületéről mindössze két ábrából kaphatunk képet. A milánói Dóm kupolájának átépítéséhez készült terv mérnöki precizitásánál véleményem szerint többet árul el a tervező alkatáról az a rajz, amely az amfiteátrum lépcsőjén ülők és a mögöttük elhaladók helyigényét majdhogynem gyermeki kifejezőeszközökkel jelzi.

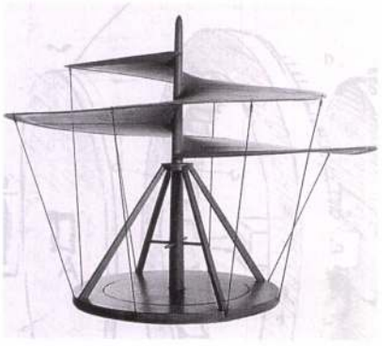

A HELIKOPTER MODELLJE

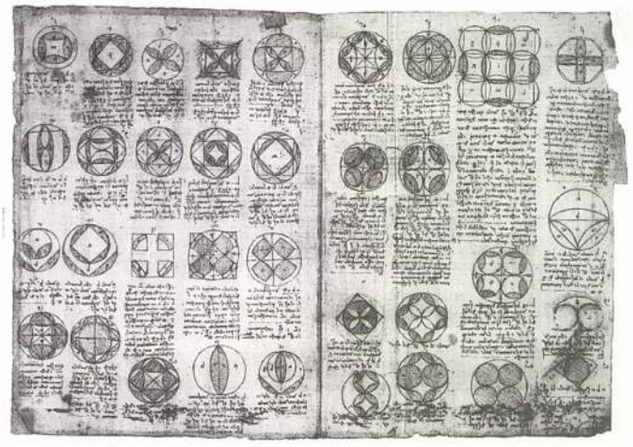

A KÖR NÉGYSZÖGESÍTÉSE

A kódexlapokat bemutató tablókat egészséges ritmusban váltják a rajzok alapján készült szemléletes modellek, a vinci-i Museo Leonardiano gépei. A teknőcforma harckocsi és a háromüteges golyószóró egészen megdöbbentő hadászati ismeretekről tanúskodik a tűzfegyverek hőskorában. Néhány makett mellé mintegy ellenpontozásképpen modernkori megfelelője is odakerült, így például az egyébként kétes hitelű fabicikli egy Colnago csúcsmodell szomszédságában áll. (A szórólap által „repülőgép anyacsavar"-nak titulált spirális légcsavar és az AB139-es szériaszámú helikopter három fogaskereke közötti párhuzam már kevésbé magától értetődő.) Az idelátogató iskolás csoportok kedvence a vendégkönyv tanúsága szerint azonban mégsem a golyóscsapágy vagy a forgódaru, hanem az elképesztően korszerű búvárruha a békatalpakkal.

A római Accademia Nazionale dei Lincei mozgó tárlatának kiállításrendezési szempontból is minőséget sikerült elénk állítania. A magyar vonatkozások kiemelésében ugyanakkor némi kritika illeti a kiállítás hazai kurátorait. A mester geográfiai érdeklődését illusztráló Európa-térképről – igaz, némileg a Balkán felé tolva – az Ungaria felirat is világosan leolvasható, a kísérőszöveg azonban a látogatónak hagyja ezt a felfedezést. Ahogyan az sem tudatosul, hogy az egyetlen Leonardónak tulajdonított fennmaradt szobrocskát, a Lovast éppen a Szépművészeti Múzeum őrzi.

Ez volt hát Leonardo da Vinci „kódolatlan" budapesti látogatása. Aki pedig minderről lemaradt, a www.fszek.hu oldalon bőséges képgaléria, linkgyűjtemény és Leonardo-bibliográfia kárpótolja, igaz, csak virtuálisan.

–dzs–

MANDEL TAMÁS

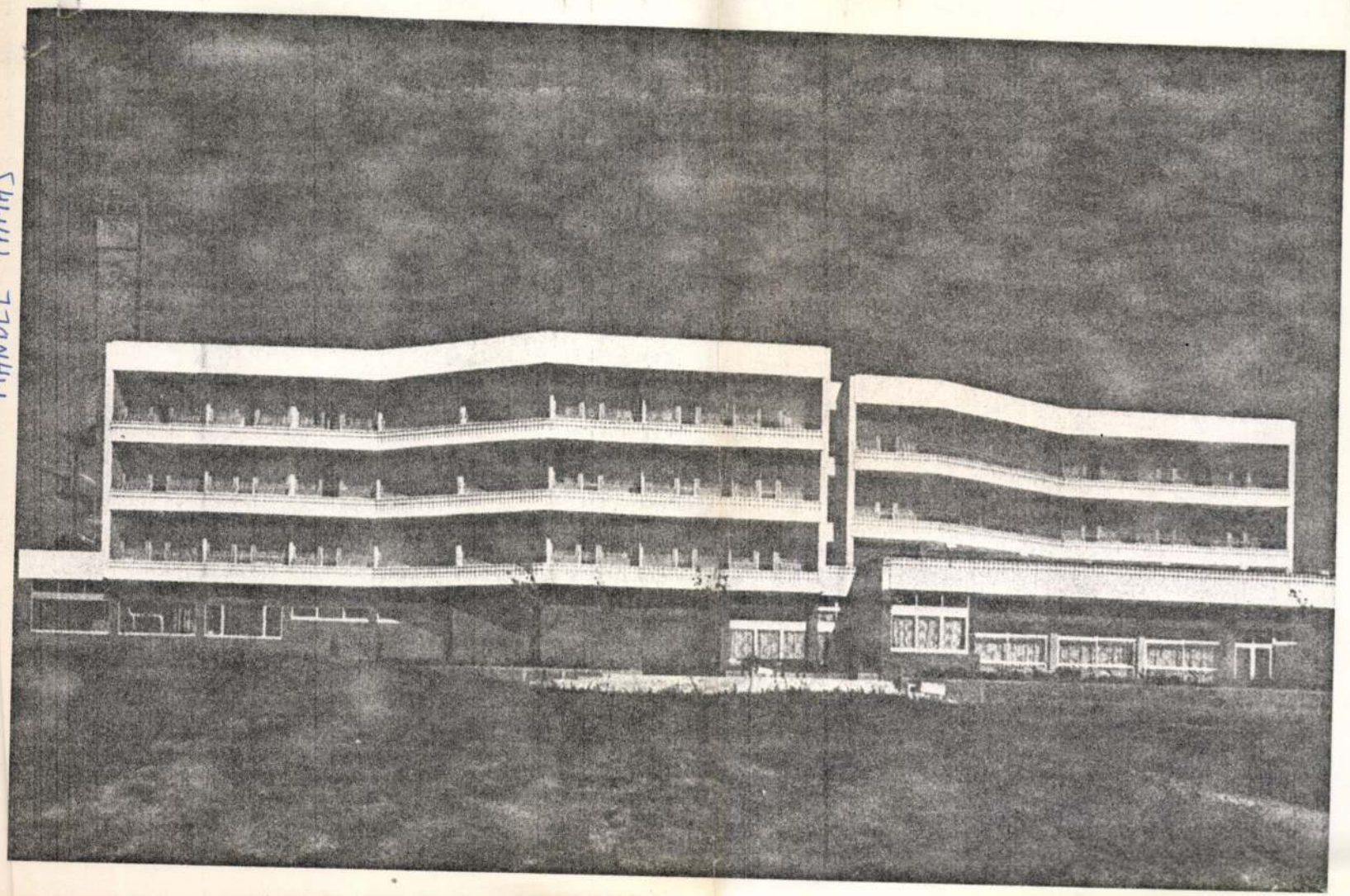

7

Magyar Építőművészet 1981/3

Üdülő, Oktatóház, Velence

Építész: Mandel Tamás (SZÖVTERV)

Belsőépítész: Nádai Tibor; statikus: Molnár Imre; elektromos: Balla Gábor; gépész: Lengyel Tamás, Oltvai András, Suba András; konyhatechnológus: Fraknói Béla; mélyépítés, közmű: Rátkai János, Dénes József; kertterv-
vező: Killer István (FŐKERT); tervezés ideje

kontúrjának „lepuhításával" és az egyszerű színek (fehér, piros és sok növényzet, virág) alkalmazásával segítsük már az első ütemben is, amikor az üdülő csak önmagában áll.

Az épület fszt.+3 emeletes, „Lift-Slab"

1. Az épület tömbje a tó felől
2. Helyszínrajz
3. Földszinti alaprajz
   1. Előcsarnok 2. Recepció 3. Büfé 4. Játékszoba 5. Étterem 6. Konyhaüzem 7. Gondnoklakás 8. Öltöző-zuhanyozó 9. W. C.-csoport 10. Csónaktároló 11. Kazánház
4. A főhomlokzat részlete a bejárattal

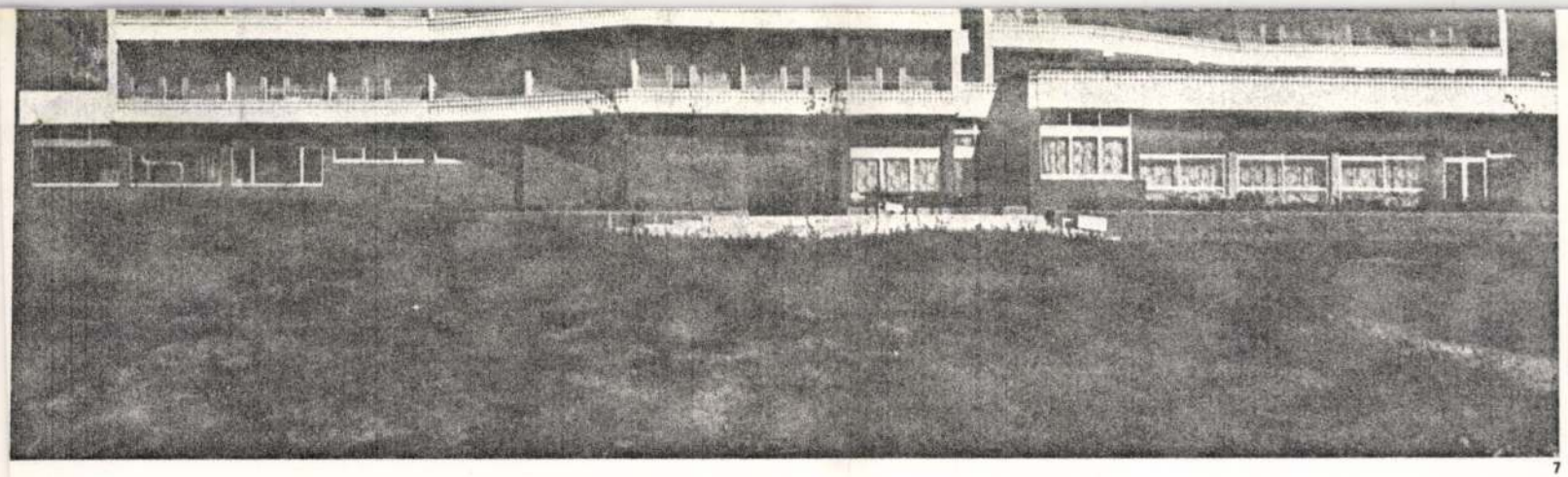

7

Üdülő, Oktatóház, Velence

Építész: Mandel Tamás (SZÖVTERV)

Belsőépítész: Nádai Tibor; statikus: Molnár Imre; elektromos: Balla Gábor; gépész: Lengyel Tamás, Oltvai András, Suba András; konyhatechnológus: Fraknói Béla; mélyépítés, közmű: Rátkai János, Dénes József; kerttervező: Killer István (FŐKERT); tervezés ideje: 1976—1977; kivitelezés ideje: 1977—1979; kivitelező: Fejér megyei ÁÉV; beruházó Fejér megyei Beruházási Vállalat; fotók: Csák Miklós.

A Velencei-tó északi végén, Velence községben a rendezési terv vállalati üdülőkből álló együttes részére jelölt ki területet. A tóból jelentős területet feltöltöttek, szabad strand, csónakkikötő számára medermélyítést, kotrást végeztek, a rossz állapotú, elavult épületeket lebontották.

Az épületegyüttes első tagja a Központi Népi Ellenőrzés Bizottság Oktató- és Üdülőháza. Az épület elhelyezésénél, megfogalmazásánál fontos szempont volt, hogy valamennyi szoba a szép kilátás, jó tájolás felé nézzen, a tájba illeszkedését pedig az épület kontúrjának „lepuhításával" és az egyszerű színek (fehér, piros és sok növényzet, virág) alkalmazásával segítsük már az első ütemben is, amikor az üdülő csak önmagában áll.

Az épület fszt.+3 emeletes, „Lift-Slab" rendszerrel, előregyártott vb. pilléreken, magokon csoportos födémemeléssel készült. Az általános emeleteken 12—12 kétágyas szoba és egy 4 ágyas, ill. lakosztály, társalgó (egyben oktatóterem), iroda, orvosi szoba van, a földszinten étterem, társalgó, játékszoba helyezkedik el. A nem itt lakók részére kétnemű öltöző-zuhanyoló helyiségek az üdülési idényben a telek jobb kihasználását teszik lehetővé. Az épületben csónaktároló, gondnoklakás, konyhaüzem is létesült.

A homlokzati felületek Stollack festéssel, az előregyártott virágvályúk a tervezett műkő helyett kivitelezői kívánságra betonból, festett kivitelben készültek. A földszinten a mezőtúri téglaburkolat a belső felületeken is megjelenik.

M. T.

1. Az épület tömbje a tó felől
2. Helyszínrajz
3. Földszinti alaprajz
   1. Előcsarnok 2. Recepció 3. Büfé 4. Játékszoba 5. Étterem 6. Konyhaüzem 7. Gondnoklakás 8. Öltöző-zuhanyozó 9. W. C.-csoport 10. Csónaktároló 11. Kazánház
4. A főhomlokzat részlete a bejárattal
5. Általános emeleti alaprajz
   1. Szobaegységek 2. Társalgó oktatószoba 3. Szobaasszonyraktár 4. Orvosi szoba, iroda, könyvtár.
6. A földszinti hall belső nézete
7. Az épület főhomlokzata a tó felől

1. Bloc du bâtiment vu du lac
2. Plan de situation
3. Schéma de rez-de-chaussée
   1. Vestibule 2. Réception 3. Buffet 4. Salle de jeu 5. Restaurant 6. Usine de la cuisine 7. Logement du gérant 8. Local d'habillement — douche 9. Groupe de W. C. 10. Garage pour les canpts 11. Chaufferie
4. Détail de la façade principale avec l'entrée
5. Schéma général d'étage
   1. Unités de chambre 2. Salle d'eoseignement — parloir 3. Camériste dépot 4. Chambre médicale, bureau, bibliothèque
6. Vue intérieure de hall de rez-de-chaussée
7. Façade principal de l'édifice vue du côté du lac

6

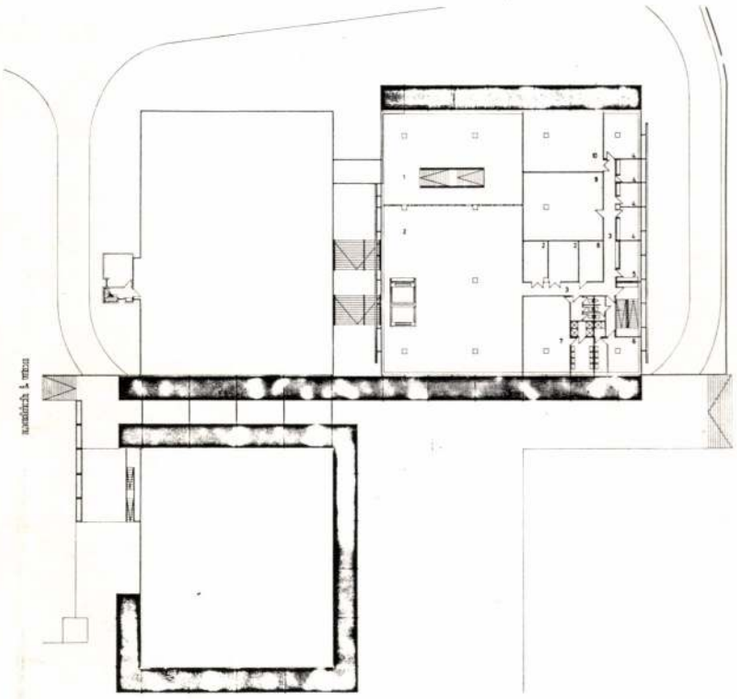

7

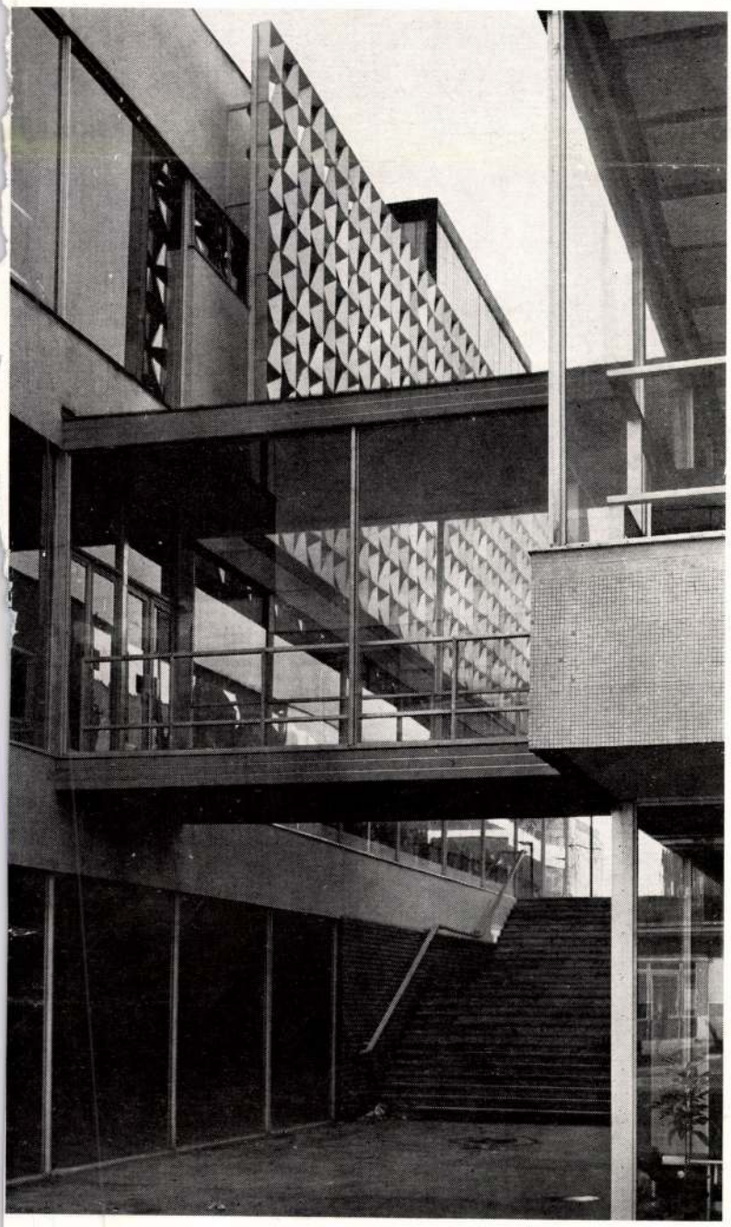

8

9

5. Csemege-előkészítő
6. Hűtőkamra
7. Kenyérraktár
8. Zöldségraktár
9. Férfi öltöző
10. Női öltöző

3. A Kosztolányi Dezső utca felőli nézet
4. A Berzsenyi Dániel utcai homlokzat
5. A Domus és a Centrum Áruházakat összekötő átjáró
6. A Domus Áruház eladótéri részlete
7. III. szint alaprajza, 1 : 900
1. Eladótér (később bővítés)
2. Raktár
3. Közlekedő
4. Iroda
5. Telefonközpont
6. Férfi öltöző
7. Női öltöző
8. Légfüggöny gépház
9. Szellőző gépház
10. Kazánház

8. A Széchenyi térre vezető gyalogos sétány részlete az átjáróval
9. A Széchenyi tér képe az átjáróval

Mandel Tamásné
Magyar Építőművészet 1975/4

VÁTI Székház, Budapest I., Gellérthegy utca

Építész: Mandel Tamásné (ÁÉTV)

Az épület rendeltetése irodaház, mely a Városépítési és Tudományos Tervező Intézet bővítésére épült.

A beépítésre kerülő foghíj-telket a Gellérthegy utcában egy közbeékelődő többszintes lakóépület választja el az anyaépülettől. Emiatt a két épület között csak közvetett kapcsolatot lehetett teremteni. Az ÁÉTV udvarán át vezetett folyosóval, ill. a Gellérthegy utcai főbejárattal az együttműködés mégis biztosítottá vált.

A telek sok más budai hegyoldali telekhez hasonlóan rendkívül lejtős, az utcai és udvari oldal között mintegy 10 m-es szintkülönbségű, téglaboltozatos pincemaradványokkal.

Az épület alapozását, ill. alsó szintjeinek lépcsős kialakítását ezek a helyszíni adottságok nagymértékben befolyásolták. Nem lehetett figyelmen kívül hagyni az erre a területre jellemző rétegvizeket sem.

Az alsó föld alatti szintekre elhelyezett, teljes szárazságot igénylő belső funkciók, és a külső terepadottságok igen bonyolult támfalrendszerű alapozást eredményeztek, melyet a Közmű- és Mélyépítő Vállalat nagy körültekintéssel végzett el.

Nehéz feladat volt e területen a magasépítést végző Középületépítő Vállalat részére az építés organizációja, különös tekintettel a szűk Gellérthegy utca nagy idegenforgalmára, és az anyagtárolással el nem csúfítható parkosított hegyoldalra.

A felmerülő alapozási és építési nehézségek ellenére az épületnek e helyen való megépítése mégsem bizonyult gazdaságtalannak, mivel a bővítés idetelepítésével, számos adott helyzeti előnyt kihasználva, az épület költségeit jelentősen csökkenteni lehetett.

A normatívák szerinti éttermet az ÁÉTV-nek a VÁTI dolgozóit is ellátó korszerűsített konyhája, önkiszolgáló étterme biztosította; a közös távbeszélő központnál és fűtésellátásnál pedig csak a korszerűsítési és bővítési költségek jelentkeztek.

Az épület funkciója két részre oszlik: az udvari oldalra néző, Gellérthegy utca szintje alatt elhelyezkedő, egyoldalas beépítésű gazdasági és kiszolgáló helyiségekre (korszerű fotó- és rota-üzemmel), ill. a Gellérthegy utca szintje felett kialakított kétoldali megvilágítású nagyteres irodákra.

A nagyteres irodarendszer kialakítása mellett számos érv merült fel. Többek között a nagy tér tette lehetővé a maximális létszám elhelyezhetőségét, a terek kétoldali megvilágításával, a körbe napozott, egészséges munkahelyek megteremtését.

A foghíj adottsága limitálta az épület nagyságát. A 30 m fesztávú, 15 m mélységű területen azonban mégis szintenként 50 fő részére kényelmes munkateret tudtunk kialakítani, napközi pihenővel, nagyobb alapterületű tárgyalóval, egészségügyi egységekkel.

A végleges alaprajzi kialakításhoz az ÁÉTV-ben már jól bevált nagy terek tapasztalatai igen nagy segítséget nyújtottak.

A nagy tér berendezésének bírálataként talán annyit lehetne megemlíteni, hogy a hagyományos alaprajzra utaló szekrénysor-elrendezés, a nagy tér korszerű elveivel szemben bizonyos ellentmondást tükröz.

Az épület funkcióját bővíti az előcsarnokhoz csatlakozó mintegy 30 fős tárgyaló, tolmácsfülkékkel, -berendezéssel, mely többnyelvű konferenciák megtartására is alkalmas.

A homlokzatokat az északkeleti és délnyugati tájolásnak megfelelően alakítottuk ki, utóbbinál árnyékoló lamellákkal, melyek munkaidő alatt a teljes homlokzaton napvédelmet biztosítanak.

A homlokzatok anyagmegválasztásánál a gazdaságossági szempontokon túl, a környezethez való alkalmazkodás volt a legfőbb törekvés.

A szerkezet hagyományos monolit vasbeton vázas, alul sík vasbeton lemezfödémekkel.

Az épület kivitele a felmerült nehézségek ellenére gondos munkával történt, melynek alapfeltétele az építésben résztvevők igen jó összhangja volt.

M. T.-né

Belsőépítész:	Gampel József
Szerkezettervező:	Darvas Tibor
Víz-csatorna:	dr. Huszka Jenőné
Szellőzés:	Márton Tamás
Elektromos berendezés:	Szmóla György
Mélyépítés-terep:	Takács Ottó
Beruházó:	Építőipari Beruházó Vállalat
Kivitelezők:	Középületépítő Vállalat Közmű- és Mélyépítő Vállalat
Építésvezető:	Balogh Gézáné
Építtető:	Városépítési és Tudományos Tervező Intézet
Tervezés éve:	1969
Kivitelezés éve:	1974

1

Mandel Tamás építész-illusztrátor albuma

Nekrológ helyett

„Tamásról

Sziget volt ez a kis szoba, amit hivatalosan ‚műteremnek' hívtak. Marcsival, Borsyval, Imre bácsival, Edével, Ferivel, Karcsival. Szélárnyékban voltunk, békén hagytak bennünket. A hetvenes évek túlélési technikájával fölvértezett kis kompánia (a műterem) fanyar humorral azt játszotta, mintha... Mintha normális világban élne és dolgozna. A műteremvezető, Mandel Tamás dolgozott a legtöbbet. Nem hősködésből, még csak nem is szorgalomból. Inkább azért, mert dolgozni olyan normális dolog. Nem volt amolyan főnök típus. Hetvenben, negyvenévesen már ismert építész, az én szememben komoly, igazi felnőtt. Már Ybl-díjas! Reggel leült az asztalához, és egész nap rajzolt. Fegyelmezetten. És derűsen. Úgy tűnt, hogy a fejében már készen áll minden, a műteremben csak meg kell rajzolni. Szépen rajzolt, tussal, pauszra, saját kezűleg, és gyorsan. Rajztudása és gyorsasága jóvoltából remek pályázó volt. Negyvenöt tervpályázaton vett részt sikeresen! A ‚sziget' sziget volt, de azért nem jelentett teljes védettséget. Mert Tamásnak nem állt igazán jól a szénája. Nem tartozott a nagymenők kasztjához, de a középszerűek klikkjéhez sem. Csöndes volt, és következetes.

Család

Nehéz lehetett csöndesnek és következetesnek maradni, az ő gyerekkorával és fiatal éveivel. Szüleit korán elveszítette. A műszerész szakmunkásból lett építőművész 1955-ben kapja meg diplomáját. Akkor már nős, felesége, Nagy Cecília szintén építészmérnök. Talán a családi háttér, majd fia sikeres életútja adott erőt neki a nehézségek elviseléséhez. Élete vége felé különösen szüksége volt az erőre.

Házak és autók

Az épületek tervei hasonlítottak a későbbi autórajzokhoz. Ugyanúgy rajzolta, sraffozta és festette őket. Hasonló lelkületük volt a ház- és autóhomlokzatoknak. A modernségbe vetett hit rajzai voltak ezek, de kétkedéssel és iróniával átitatva. A távolságtartástól, na meg a szerénységtől lettek maradandóak a rajzok. De nemcsak a rajzok voltak szerények, hanem az épületek is. Néhány éve, az M1-esen hazafelé jövet, hirtelen elhatározással bekanyarodtam Tatabányára. Sokat jártunk ide Tamással a narancssárga Bogárhátún, a csodált ‚folkszvágenen'. Narancssárga fémlemez műszerfal, nagylámpa, gumibetétes lökhárító! Kíváncsi voltam, milyen ma a Főtér, a szálloda, Bíró Marcsi postája Borsfay Tamás belsőjével és műanyag bútoraival. Milyen az általam rajzolt teraszkorlát, lépcső, vízköpő... Jelentem, a terek, a házak és a bútorok kiállták az idő próbáját. Jobban, mint a nagymenők és a középszerűek munkái.

Végül

Emlékszem a szabadságra, amit adott nekünk. És a bizalmára. Persze, hogy visszaéltünk ezzel a bizalommal, de csak egy kicsit. A Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézete tervezése idején nagy önállóságot kaptunk, így aztán a felmérések és a helyszíni szemlék általában a Ruszwurm vagy az Angelika cukrászdákban fejeződtek be. Később az élet másfelé sodort bennünket...

Jó újra látni a rajzait!

Turányi Gábor"

(A szöveget az In Memoriam Mandel Tamás című album bevezetőjéből idéztük az egykori munkatárs, Turányi Gábor tollából. – Szerkesztő és kiadó Mandel Róbert zeneművész, az építész fia.)

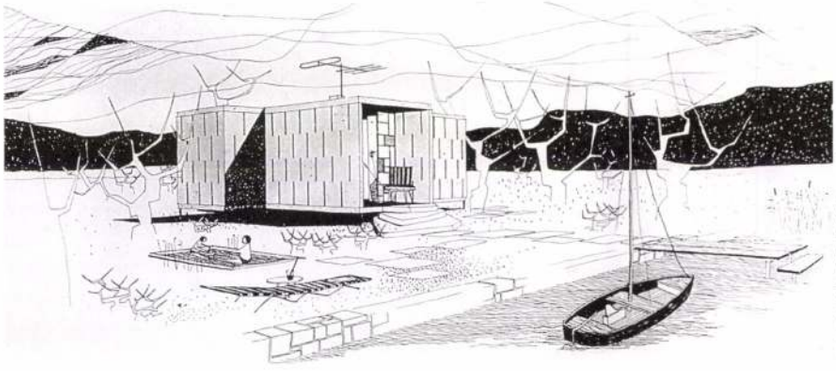

Mandel Tamás életrajza

1930. November 22-én született Budapesten
1955 BME, építészmérnöki diploma
1956 VÁTI építész tervező
1957-től a Lakóterv, építész-műteremvezető
1970-ben Ybl-díj
1974-től a Szövterv vezető tervezője
1986-tól a Parabola vezető tervezője

Főbb munkák:

Bécsi magyar pavilon, belső (1961)
Tatabánya, Városközpont (1965-1974)
Budapest, MTA Zenetudományi Intézet (1972)
Gyöngyös, Fő téri lakóház (1974)
Kecskemét, Univer áruház és irodaház (1976)
Budapest, Attila út 13. lakóház (1980)
Velence, nyaraló és oktatóközpont (1985)
Dunakorzó, Muskátli, Szabadsághíd presszók belsői

Nyertes pályázatok:

Kiskunfélegyháza, városi színház I. díj (1987)
Soltvadkert, művelődési ház I. díj (1987)
Kecskemét, Sztráda áruház I. díj (1986)
Budapest, MTI székház I. díj (1984)
Budapest, Népliget rendezése I. díj (1974)
Balatoni kisnyaralók I. díj (1958)

leonardo@fszek.hu

Leonardo da Vinci Budapesten. A Hoepli Kiadó 1894-1904-es Leonardo da Vinci „Codex Atlanticus" nemzetközi kiállítása Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, 2005. március 18. – május 29.

A WENCKHEIM-PALOTA épülete a felújítás óta ritkán fogad be kiállításokat, pláne több hónapra. Önmagában ez is fémjelezhetné az európai körútján harmadikként nálunk állomásozó Leonardo-tárlatot, ha ugyan kellene neki a cégér.

A kissé körülményes elnevezés megfejtése a következő: a kiállítás tulajdonképpen egy Leonardo-gyűjtemény reprintjének 100. évfordulóját ünnepli, ennek az eseménynek a tükrében láttatva a reneszánsz zseni életművét. A címbeli kódex létrejötte Leonardo kései rajongójának, az 1500-as évek második felében élt szobrász-műgyűjtő Pompeo Leoninak köszönhető, aki a mester évtizedekig kallódó, majd általa összegyűjtött kéziratait két tematikus albumba ragasztgatta be. A művészeti és anatómiai tárgyú rajzok a mai nevén Windsori, míg a tudományos-technikai vonatkozású ábrák és feljegyzések a hányatottabb sorsú Atlanti Kódexbe kerültek. Leoni válogatási szempontjait, ollós-enyves módszereit illetheti ugyan vád, a kéziratos anyag fennmaradásának záloga mégis az ő beavatkozása volt, ahogy ezt a kódex 21. századi restaurátorai is kénytelenek elismerni.

Márpedig ezzel az anyaggal – pontosabban az ebből készült válogatással – a szintén jubileumát ülő FSZEK öt termet tudott megtölteni, nem csak az ínyencek örömére. A tablókat kísérő, emészthető terjedelmű leírások a tapasztalatlanabb látogatót sem riasztják el. A madarak röptének tanulmányozásától a talajmechanikáig terjedő skálán mindenki találhat magának alkalmas helyet a lehorgonyozásra. Népszerű állomást jelentenek a táblák között az ún. rendezetlen jegyzetlapok, ahol a papírral való takarékoskodás jegyében együtt olvasható a mester bevásárlólistája a Föld gömbölyűségére vonatkozó feljegyzéseivel. (Természetesen mindezt jobbról balra, hiszen Leonardo balkezesként tükörírást használt, öntudatlanul is okot adva az őt később afféle mágusként beállító értelmezéseknek.) Da Vinci tehetségének építészeti vetületéről mindössze két ábrából kaphatunk képet. A milánói Dóm kupolájának átépítéséhez készült terv mérnöki precizitásánál véleményem szerint többet árul el a tervező alkatáról az a rajz, amely az amfiteátrum lépcsőjén ülők és a mögöttük elhaladók helyigényét majdhogynem gyermeki kifejezőeszközökkel jelzi.

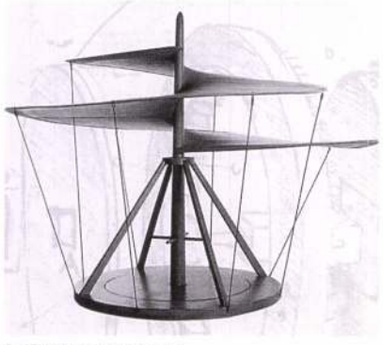

A HELIKOPTER MODELLJE

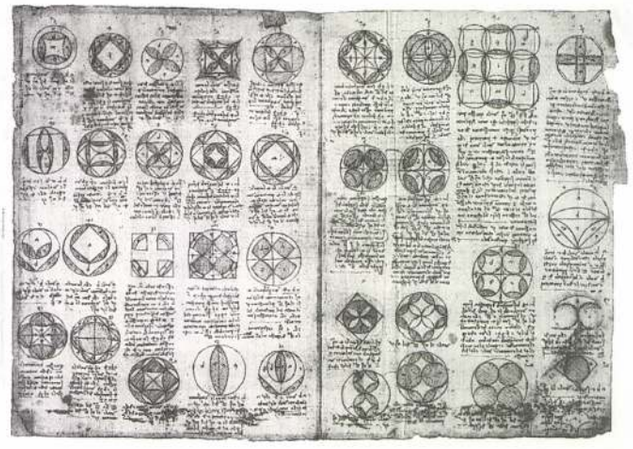

A KÖR NÉGYSZÖGESÍTÉSE

A kódexlapokat bemutató tablókat egészséges ritmusban váltják a rajzok alapján készült szemléletes modellek, a vinci-i Museo Leonardiano gépei. A teknőcforma harckocsi és a háromüteges golyószóró egészen megdöbbentő hadászati ismeretekről tanúskodik a tűzfegyverek hőskorában. Néhány makett mellé mintegy ellenpontozásképpen modernkori megfelelője is odakerült, így például az egyébként kétes hitelű fabicikli egy Colnago csúcsmodell szomszédságában áll. (A szórólap által „repülőgép anyacsavar"-nak titulált spirális légcsavar és az AB139-es szériaszámú helikopter három fogaskereke közötti párhuzam már kevésbé magától értetődő.) Az idelátogató iskolás csoportok kedvence a vendégkönyv tanúsága szerint azonban mégsem a golyóscsapágy vagy a forgódaru, hanem az elképesztően korszerű búvárruha a békatalpakkal.

A római Accademia Nazionale dei Lincei mozgó tárlatának kiállításrendezési szempontból is minőséget sikerült elénk állítania. A magyar vonatkozások kiemelésében ugyanakkor némi kritika illeti a kiállítás hazai kurátorait. A mester geográfiai érdeklődését illusztráló Európa-térképről – igaz, némileg a Balkán felé tolva – az Ungaria felirat is világosan leolvasható, a kísérőszöveg azonban a látogatónak hagyja ezt a felfedezést. Ahogyan az sem tudatosul, hogy az egyetlen Leonardónak tulajdonított fennmaradt szobrocskát, a Lovast éppen a Szépművészeti Múzeum őrzi.

Ez volt hát Leonardo da Vinci „kódolatlan" budapesti látogatása. Aki pedig minderről lemaradt, a www.fszek.hu oldalon bőséges képgaléria, linkgyűjtemény és Leonardo-bibliográfia kárpótolja, igaz, csak virtuálisan.

–dzs–

MANDELLO HENRIK (Pest, 1821 – ?, 19.sz. vége) kőrajzoló és kőnyomdász

Weissenberg pesti rajziskolájában és a bécsi Akadémián tanult. Hazatérve 1846-ban alapított kőnyomdát, melyet 1852-től Engel Mórral együtt vezetett az Egyetem utcában. A hadsereg kőnyomdáinak egyikét is Mandello Henrik alapította, 1864-ben a közös nyomda olajnyomatokat is készített.

Irod: Éber lex. 1935. II. 78; M. lex. III. 1967. 226.

281. Az eskütétel, 1853 *63.*

Jelenetkép Jókai Mór Dalma c. drámájából
litogr., 306x422 mm
Jelezve b.l.: rajzolta Canzi Ágost.; j.l.: nyomt: Engel Mandello, Pesten 1853.
Felirata a lap alján: SZINPADI JELENET /Jókai Mór DALMA czimü drámájából
A Délibáb nemzeti színházi lap műmelléklete.
OSZK Színháztörténeti Tár ltsz. 48.1713; jelz. KE 3219
Prov: vétel Bedő Rudolftól.

Oldamur avar kán az 1. felvonás 4. jelenetében díszletelemekkel jelzett keleties sátortermében a jobboldali kereveten ül. Leányát, az utódlás miatt férfinak nevelt és álcázott Dalmát, a háttérben álló hat vezér és két gyula jelenlétében meg akarja erősíteni a trónöröklésben. Középütt az első vezér, Elemér, egy empire asztalkán álló serleg fölé tartja balkarját a vérszerződés megkötésének szertartása közben. Tőle balra a Táltos áll. Valamennyi szereplő stilizált, pompás, keleties jelmezben van. A Táltos hosszú ruhát, fölötte rövid, hasított ujjú felsőruhát, legfelül hosszú, galléros köpenyt visel, valamennyin azonos paszománydíszítéssel. Fejen turbán van. Elemér jelmeze térden felül érő bő dolmány, szélén háromsoros paszomány. Fölötte féloldalasan csukódó, csipőig érő zeke hurkos paszománydísszel, balkarján a felhajtott ujj alól bő, csipkeszélű ing látszik. Derekán széles sálöv. Dalma jelmeze térdet elfedő szoknyanadrág-szerű dolmány, háromsoros paszománnyal. Hangsúlyozottan karcsú derekán puha, mintás, rojtos sálöv. Gyöngyfűzéssel összefogott haja fölött hímzett, kócsagtollas süveg, lábán hímzett harisnyaszár és fűzős cipő. Oldamur jelmeze hosszú ruha, fölötte rövid, hasított ujjú felsőruha, ez utóbbin paszománydísz. Derekán igen széles sálöv, fején tekert turbán tolldísszel. Jobbjában szablyát tart.

A kompozíció a korszak orientalizáló,őstörténetre vonatkozó képzeteit mutatja, és többet jelez a korabeli rendezésből, mint a díszlettervezésből. Ez utóbbira két sátortartó oszlop, a sátor bejáratának félrehúzott függönye, egy füstölő, az állatbőrrel letakart kerevet és geometrikus díszítésű padlózat utal.

A drámát a Nemzeti Színház 1852 november 27-én mutatta be, a címszerepben Jókainé Laborfalvi Róza, Elemér id. Lendvay Márton, Oldamur Szentpétery Zsigmond, a Táltos Udvarhelyi Miklós. A színlap szerint a bemutatóhoz Telepy György új díszleteket festett, az új jelmezek Papp József főszabó felügyelete alatt készültek. 1852-ben a jelmezes színművek és operák rendezője Egressy Gábor volt.

Irod: NSz 125. 1965. repr; Magyar színháztört. 1962 repr; Cenner 1963, I. 82.

B.S.H. – B.K.

Művészet Magyarországon 1780-1870
MTA MKCS - MNG Bp. 1981.

a szerző, Szigeti József játszotta. Rendezte László József. A színlap szerint a „harmadik felvonás új díszítményét festette Telepi (György)". Az öltözeteket Podraczky Ferenc főruhatárnok készítette.

Irod: Gerszi 1960, 127; Cenner 1963, I. 66; Cenner 1973, 217.

B.S.H. – B.K.

CANZI ÁGOST ELEK (Életrajzát lásd Kat. 242) – **WALZEL ÁGOST FRIGYES** (Életrajzát lásd Kat. 300)

280. Aranyvári Emilia szerepképe, 1857 *62.*

litogr., 464x331 mm
Jelezve b.l.: rajzolta Canzi Ákost.; j.l.: nyomt. Walzel A.F. Pesten, 1856
Felirata a lap alján: ARANYVÁRI EMILIA
A Hölgyfutár 1856. műmelléklete.
OSZK Színháztörténeti Tár ltsz. 80.134; jelz. KF 423
Prov: Nemzeti Színház

Aranyvári Emilia, az első magyar primaballerina egészalakos képe ovális keretben. Spiccelő állásban fejét oldalra hajtva, állát jobb karjára támasztja.

Jelmeze: klasszikus balett tüllruha, erősen karcsúsított, mély kivágású, hegyben lenyúló, csipkedíszes derékrésszel. Szoknyáján, koszorúba font haján virágdísz, nyakán vékony dupla láncon kereszt.

Irod: Gerszi 1960, 131; Cenner 1963, I.23. 113. repr; Cenner 1973, 14.

B.S.H. – B.K.

CANZI ÁGOST ELEK (Életrajzát lásd Kat. 242) – **ENGEL MÓR – MANDELLO HENRIK** közös műve

ENGEL MÓR (Pozsony megye ? – ?) kőnyomdász

Bécsben a politechnikai intézetben tanult s ugyanott bátyjánál dolgozott hat évig. Első pesti nyomda engedélykérését 1841-ben elutasították, csak osztrák kapcsolatainak köszönhetően kapta meg 1843-ban. 1852–1857 között egyedül dolgozott az Egyetem utcában, majd ekkor Mandello Henrikkel fuzionált. A 60-as évektől, Walzel Ágost Frigyes vezetése alatt Pest egyik legjelentősebb kőnyomdája volt műhelyük, ahol a legtöbb művészi jellegű litográfia készült.

Irod: Gerszi 1960, 38; Műv. lex. 1975.I. 624.

64. tábla

MANDELLO *Henrik*, kőrajzoló és könyvnyomdász. * Pest 1821. Weissenberg pesti rajziskolában és a bécsi akadémián tanult. Hazatérve, 1847. Pesten alapított könyvnyomdát, mely még az 1860—70-es években is virágzott.

E. G. II. 78 c

8627.

l felvett látkép előterében
úr képez csoportot, kiknek
tyával, jobbról pedig a vár
d felett és a Sotér táján ha-

STH STROMABWÄRTS
TLEBEN C.A. TULAJDONA
N C.A. HARTLEBEN IN PESTH.

melynek mér. 17.4:27.8 cm.

5

Mandello Henrik

festő

Pestről, 1837-ben 16 éves

lásd

Fleischer Béc 66. l.

Mandello Henrik, festő, Pestről, 16 éves korában, 1837-ben iratkozott be és 1840 júl.-ig a festészeti szakosztály növendéke volt.

NICOLA TANEFF

Mandello

DEMBINSZKY HENRIK tábornok /1791-1864./
Szinezett kőrajz.Mandello J.kiadása.
M.T.Képcs.Kat./1922./ 592.

./

Mandik Imre

Liptómegyéből, 1787-ben
15 éves

laid

Fleischer Béla 66-l.

Mandik Imre, Liptó m.-ből, 15 éves korában, 1787 márc. 2-án iratkozott be.

MANDING Ferenc festő és aranyozó segéd. Hejcén 1783-ban a főoltár aranyozási munkáit készíti mesterével --+ Schmitt P. egri festővel együtt.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Mandl Jakab

rézm.

izr. 1830 rézm. szakoszt.

lásd

Fleischer Bécs 66. l.

Mandl Jakab, izr., 1830-ban látogatta a rézmetszők szakosztályát.

NICOLA TANEFF

EZER ÉVES AZ EGRI FŐEGYHÁZMEGYE

Az egri főegyházmegye fennállásának ezredik évfordulóján az ünnepségsorozat megnyitására szeptember 25-én, szombaton került sor az egri bazilikában. Az ünnepi szentmisét Juliusz Janusz érsek, apostoli nuncius mutatta be, a homíliát pedig Erdő Péter bíboros, prímás mondotta. II. János Pál pápa Seregély István egri érseknek címzett levelében köszöntötte a jubiláló híveket.

Az első püspöki székesegyház a vár területén állt, amelynek maradványait a várhegyen végzett ásatások a közelmúltban tárták fel. A középkori püspöki rezidencia fénykora Bakócz Tamás püspökségének idejére esett a XV. században. A török idők alatt az egri püspöki szék ugyan folyamatosan be volt töltve, de a hódoltság végéig a székhely Kassára került. A XVIII. század az építkezések ideje. Megkezdte működését a papi szeminárium; a jezsuiták gimnáziumot és gyógyszertárat nyitottak a városban, az irgalmas rend pedig kórházat. Az egyházmegye támogatta a minoriták letelepedését is. Az „Universitas" épületének megvalósulása és az első orvosi iskola felállítása gróf Eszterházy Károly érsek nevéhez fűződik. A püspökség 1804-ben érseki rangra emelkedett.

A XIX. században Pyrker János érsek különös gondot fordított a kultúra és az oktatásügy fejlesztésére.

Napjainkban az egyházmegye területén 690 ezer katolikus él, ez a helyi lakosság 57%-ának felel meg. A 314 plébániát 236 pap és két állandó diakónus látja el. Az Érseki Papnevelő Intézetben jelenleg 70 fiatal készül a papi hivatásra. Az egyházmegyében továbbá 20 oktatási intézmény és középiskolai kollégium, valamint öt szociális intézmény működik.

*

És háromszáz éves az egri szeminárium

Az Egri Főegyházmegye millenniumi évéhez idén csatlakozik az Egri Papnevelő Intézet jubileuma. A török idők után visszatérő első püspök, Telekesy István - 1699 és 1715 között töltötte be a főpásztori tisztséget - ő alapította az egri szemináriumot. Az intézet alapító levelét 1709-ben adta ki Telekesy püspök, de 1704-ben már megkezdődött Egerben az intézményes papképzés, és az elmúlt évszázadok viszontagságai ellenére sohasem szűnt meg a papok képzése ebben az ősi intézményben.

Az egyházmegye jubileumi éve után a papnevelő intézet is egy esztendőn keresztül, különböző rendezvényeken emlékezik az alapítás háromszáz éves jubileumára. A főünnepség és tudományos konferencia november 13-14-én volt. A közeljövőben jelenik meg a jubileumi évkönyv, amit a szeminárium tanárai és hallgatói közösen állítottak össze. Készülőben van a Hittudományi Főiskola új címere és logója. A jubileum jegyében, a nyár folyamán felújították és korszerűsítették a szeminárium harmadik emeletén a cellasort, ahol a felsőbb éves papnövendékek laknak.

Az ország jelenlegi szemináriumai közül az egri a legrégebbi, legnagyobb és legnépesebb papnevelő intézet. Az új tanévben 70 növendék kezdte meg tanulmányait. Az elsőévesek száma 16. Az egri, váci és debrecen-nyíregyházi egyházmegye növendékei mellett a határon túli magyar egyházmegyék növendékei közül is nagy számban élnek és tanulnak Egerben. Három minorita szerzetesnövendék is együtt végzi teológiai tanulmányait az egri kispapokkal. Jogilag az intézménynek 90 növendéke van, hiszen a váci előkészítő (propedeutikus) jellegű szeminárium 20 növendéke is Egerhez tartozik. MK

ISMERJÜK MEG PAPJAINKAT

Ismerjük meg papjainkat című sorozatunkban bemutatjuk a nyugat-európai magyar lelkipásztori szolgálatban működő papjainkat. Bemutatásuk egyben meghívó arra, hogy a külföldön lakó, esetleg ideiglenesen külföldön tartózkodó magyarok, illetve magyarul beszélő fiatalok, tanulók, munkakeresők Magyarországról, a Kárpát-medencéből vagy a világ bármely országából, igénybe vegyék lelkipásztori és egyéb szolgálataikat távol a hazától, az idegenben.

Koncsik Endre

Dr. Koncsik Endre, görögkatolikus pap, a Würzburgi Egyházmegye viceofficiálisa és az egyházmegye területén élő magyar, illetve magyarul beszélő katolikusok lelkésze, 1981-ben kapta megbízatását Paul Werner Scheele würzburgi püspöktől. A Würzburgi Egyházmegye papja.

1942. augusztus 28-án született Gáván, Szabolcs megyében. 1949-ben szüleivel Budapestre költözött. Mivel édesapját egyetemi tanulmányai ellenére, vallásos meggyőződése melletti kiállása miatt, a kommunista rendszer csak, mint segédmunkást engedte dolgozni, szüleivel, két nővérével és nagyapjával együtt éveken keresztül egy üzlethelységben lakott. Elemi iskoláit a Krisztina téri fiúiskolában, középiskoláit a budapesti Piarista Gimnáziumban végezte. Itt érettségizett 1960-ban kitűnőre.

Teológiát tanult 1960-tól 1965-ig a Nyíregyházi Görögkatolikus Hittudományi Főiskolán, 1965-től 1968-ig a budapesti Hittudományi Akadémián, ahol 1968-ban teológiai doktorátust szerzett az egyházjogi tanszéken. Dudás Miklós hajdúdorogi görögkatolikus püspök szentelte pappá 1968-ban, Nyíregyházán, a Hajdúdorogi Görögkatolikus Egyházmegye szolgálatára. Családos, felesége német születésű nyelvtanárnő. Egy gyermeke van.

1968 és 1980 között káplán volt a Miskolc-Belvárosi Görögkatolikus Egyházközségben. Egyúttal a Hajdúdorogi Egyházmegyei Bíróságon először mint a szegények ügyvédje, majd mint egyházmegyei bíró működött. 1980-ban kitelepült Németországba. Miután főpásztora, Timkó Imre hajdúdorogi püspök, a würzburgi püspök kérésére exkardinálta, azaz a Hajdúdorogi Egyházmegye kötelékéből elbocsátotta, 1981-ben a Würzburgi Egyházmegye papja lett, ahol kezdetben, mint házassági kötelékvédő és egyházmegyei bíró, 1990-től mint viceofficiális dolgozik. Rómából, a Keleti Egyházak Kongregációjától megkapta a kétrítusú felhatalmazást és ennek alapján a szentmisét és a szentségek kiszolgáltatását a római katolikus szertartás szerint végzi.

A magyar katolikus hívek lelkipásztori szolgálatát oldalagosan, társadalmi munkában látja el. Rendszeresen ellátja a magyar nyelvű börtön-lelkész feladatát is. *Havonta egyszer tart magyar nyelvű szentmisét Würzburgban* az Augustiner Kloster házi kápolnájában (Dominikaner Platz 2). A szentmisék után találkozót szervez az egybegyűlt híveknek a würzburgi Dómplébánia összejöveteli termében (Kardinal-Döpfner-Platz 5).

Érdeklődni: Ft. Dr. Koncsik Endre, 97070 Würzburg, Domerschulstrasse 2. Tel.: 0931/ 386 243, Fax: 0931/386 405.

Cserháti Ferenc

ZSINAT ÉS JUBILEUM A SZATMÁRI EGYHÁZMEGYÉBEN

A 200 éves Szatmári Egyházmegyében (képünkön a szatmári székesegyház), 1938-ban volt az utolsó zsinat, akkor még a Nagyváradi Egyházmegyével együtt. Azóta nagyon sok minden történt: a Trianon által négy részre feldarabolt egyházmegye visszakapta (1940-1944), majd újra elveszítette területének és híveinek jó részét; közben volt egy II. Vatikáni Zsinat és egy 40 éves kommunista uralom. Ehhez járult még egy nagyon sajátos helyzet: a kommunista uralom vége felé és utána is nagyon sokan kivándoroltak az egyházmegyéből. Néhány valamikor virágzó plébánián csak 40-50 katolikus maradt.

Az egyházmegyei zsinat ezekre a problémákra kereste a megoldásokat, a konkrét válaszokat. A 3 éves előkészület alatt több mint 3000 ember vett részt aktívan a megbeszéléseken, ahol elmondhatták meglátásaikat, megoldási javaslataikat. A zsinat egyik nagy nyeresége ez volt: nagyon sok embert tudott megszólítani, ők az egyházmegye ügyét magukénak érezték és a problémák megoldásában is aktívan részt akartak venni. A nagyon sok beérkezett javaslatból a zsinati résztvevők több mint 200-at megszavaztak.

A zsinati záró ülés, amely augusztus 17-18-án volt, nagyon hasonlított a zsinati előkészületre. Az is bizonytalanul, tétován indult, de aztán magabiztossá vált. Egyházmegyei zsinaton az egyházmegyéből még szinte senki sem vett részt, ezért itt is volt egy kis bizonytalanság, másoknál bizonyos felületesség, de végül mindenki belejött. Volt vitatkozás, de nem személyeskedés. Senki nem távozott sértődötten. Két irányzat volt megfigyelhető: az egyik (különösen a papok egy része) a régi bevált úton szeretett volna tovább menni és félt az új javaslatoktól, különösen azoktól, amelyek több terhet róttak rájuk. Legtöbbször azonban a „józan ész" győzött és olyan javaslatokat fogadtak el, amelyek a jövőbe mutatnak.

A két nap munkálatainak a hangulata végig jó és építő jellegű volt. A hozzászólások az érdeklődést, a bekapcsolódást és

(Folytatás a következő oldalon.)

TERNYÁK CSABA ÉRSEK EZÜSTMISÉJE RÓMÁBAN

A római magyar közösség a Santa Maria dell'Orazione templomban köszöntötte pappá szentelésének 25. évfordulója alkalmából Ternyák Csaba érseket, a Papi Kongregáció titkárát. Az érsek hálaadásába Sík Sándor Te Deum című versével kapcsolódtak be a résztvevő hívek, majd a közösség nevében Farkas Magdolna mondott köszöntöt. Ternyák Csaba érsek papi életének jó részét Rómában töltötte diákként, rektorként és a Kongregáció titkáraként. 1953. december 4-én született Fertőszentmiklóson. A győri bencés gimnáziumban érettségizett 1972-ben. Teológiai tanulmányait Győrben és a Pázmány Péter Hittudományi Akadémián végezte. 1979. június 21-én Győrben szentelték pappá, ahol szentelő püspökének a titkára lett. A Pázmány Péter Hittudományi Akadémián szerzett doktori fokozatot, majd 1986-88 között a PMI növendékeként a Pápai Gergely Egyetemen dogmatikából szerzett licenciát. 1988-92 között a PMI rektora volt, közben posztulátorként Isten Szolgái, Batthyány-Strattmann László és Apor Vilmos boldoggá avatási ügyeit mozdította előre hatékonyan. 1992-től a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia titkára lett. II. János Pál pápa az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye segédpüspökévé nevezte ki és 1993. január 6-án ő maga szentelte püspökké Rómában, majd 1997. december 11-én a Papi Kongregáció titkárává tette és ezzel együtt püspöki titulusát „Eminenziana" érseki rangra emelte.

A nyugat-európai katolikus magyarok és az Életünk szerkesztőségének tagjai, a római magyar hívekkel együtt, tisztelettel és szeretettel köszöntik a Jubilánst, a Papi Kongregáció titkárát, aki egyben az Elvándorlók és Útonlévők Pápai Tanácsának is tagja. Életére és a római Kúriában végzett felelős püspöki szolgálatára Isten áldását kérjük!

Németh László

A római magyar közösség a Santa Maria dell'Orazione templomban köszöntötte pappá szentelésének 25. évfordulója alkalmából Ternyák Csaba érseket.

Gyermekeknek

KARÁCSONYI VÁRAKOZÁS

Nekem a téli hónapok közül a legkedvesebb a december. Az ünnepi előkészület András nappal, november 30-cal kezdődik. Nagymamával együtt elkészítjük az adventi koszorút. Örökzöld fenyőágakat vásárolunk, mert ezek télen is megőrzik levelüket. Ősi jelképe ez a reménynek. A koszorúra gyertyák kerülnek, amelyek Jézusra váró szeretetünket jelképezik.

A napok egyre rövidülnek, a család esténként több időt tölt együtt. Szeretem a meleg szoba meghitt varázsát, ahol szüleim gyermekkoruk karácsonyait idézik. Elhatároztam, hogy az idén szeretteimet én sem boltban vásárolható ajándékkal lepem meg, hanem, mint apuka mesélte, jó cselekedeteket gyűjtök. Szalmaszál helyett fonalat vágok, és abból készítem a kis Jézus bölcsőjét. Nem is olyan könnyű dolog ez! Mit is lehet tenni?! Igyekszem többet segíteni a háztartásban, zokszó nélkül leviszem a szemetet, szívesen vállalom az ebéd utáni mosogatást, vagy kerülöm a civakodást testvéremmel, mely különös fájdalmat jelent szüleimnek. Talán még az iskolából is jobb osztályzatokat hozok, első szóra kiugrom az ágyból és kevesebbet „vacakolok" a reggeli indulással. A jó tetteket egy szentkép hátára írom, és tudom, hogy ez lesz az igazi ajándék.

A napok gyorsan telnek, a naptár 24-et mutat. Édesanyámmal megterítjük az ünnepi asztalt, amelyről nem hiányozhatnak a karácsonyi finom falatok, halászlé, mákos beigli, töltött káposzta, kocsonya, nagymama ajándékai. Együtt az egész család, nagyszüleim, unokatestvéreim, kikkel együtt még szebb az ünnep. Nagynéném évről évre egy új karácsonyi ének megtanításával ajándékoz meg bennünket, gyerekeket. Várva várjuk az éjjeli harangzúgást, amely a kis Jézus születését jelzi és az éjféli misére hívogat.

Boldog karácsonyt! Sikerekben gazdag új esztendőt kíván barátnőtök,

Erzsi

Fiataloknak

ÁLOM

„Álmodozás az élet megrontója" - mondja nagy költőnk. Ha a diák, tavasz táján révedező tekintettel néz ki az ablakon, gyakran elhangzik a felszólítás tanára, tanítója szájából: „Ne álmodozz fiam!" Álmodozni, „kancsalul festett" vágyak, elképzelések fölött rágódni, valóban nem érdemes...

Álmodni, megálmodni valami szépet, értékeset, Martin Luther King módjára, egy álom: a „szeretet és a béke" győzelméről, az már valóban „álom szép", de saját családról, gyermekről, sikerről az iskolában, a munkahelyen, békés, megérdemelt pihenésről és boldog öregkorról is álmodunk, álmodhatunk...

Vannak nem akart, rossz álmaink is, rémálmok, amelyek összesűrítik félelmeinket, kudarcainkat. Ezek is saját életünket tükrözik... S így nyílnak, álmainkon keresztül, új, talán még nem is ismert távlatok, amikért érdemes élni, vagy éppen ellenkezőleg, amiktől szabadulnunk, tisztulnunk kell...

„Míg (József) ezen töprengett, megjelent neki álmában az Úr angyala" - olvassuk a Szentírásban.

József álma, sorsdöntő álom. Választ, fordulópont egy „törvénytisztelő" ember életében. Elbocsátani Máriát, mert a törvény ezt kívánja, vagy kitartani, vállalni azt a hivatást-küldetést, amit Isten neki az üdvösségtörténetben szánt? József álma: az angyal biztató, bátorító szava, új horizont, új út a jövőbe. Mindaz, ami lehetetlennek látszott, megvalósulhat. A kimondott kétszeres „Igen"-ben, Mária és József mindent vállaló vallomásában, teljesül az évezredeken át álmodott álom: Emmanuel, azaz Velünk az Isten.

Pál atya

AZ UTOLSÓ NAGYBÁNYAI FESTŐ

Csinos könyvecskét hozott a posta. Szatmárnémetiben jelent meg 2004-ben. Címlapján ez áll: Schäffer András, „A természet parancsára festettem". A recenzens zavarban van, azt hiszi, az író volt a festő, de a belső címlap - közli, hogy Mándy Laura visszaemlékezéseit olvashatjuk, ahogyan a festőnő 90 évesen egy szatmárnémeti tömbház nyolcadik emeletén magnetofonra diktálta. Ezeknek az emlékezéseknek igazi értékét az adja, hogy Mándy Laura volt a híres nagybányai művésztelep „utolsó mohikánja", elbeszélése életközelbe, ne mondjam, testközelbe hozza a nagybányai festőiskolát, amely a század eleji magyarországi festészet kialakulására és fejlődésére döntő hatással bírt.

Mándy Laura, Várakozás

Mondjuk el itt, hogy a nagybányai iskolát Hollósy Simon alapította azzal, hogy 1896-ban híres müncheni magán iskoláját nyárra, Nagybányára telepítette s ez így lett szokássá nyaranta. 1902-ben úgynevezett szabadiskolává alakult át, s ettől kezdve Hollósy után igazi lelke Ferenczy Károly, későbbi vezetői a nagybányai születésű Réti István, az ott élő Thorma János és Iványi Grünwad Béla. Valamennyien koruk legkiválóbb mesterei. Nem csoda, hogy úgyszólván minden fiatal magyar festő itt akart tanulni. 1927-ben Szépművészeti Iskola néven újjá alakult, joggal kiérdemelte a „Magyar Barbizon" nevezetet. Nos, ebbe a művészi kolóniába tartozott Mándy Laura, aki szinte 60 éven át megtartotta eleven kapcsolatát Nagybányával. Végül már egyedül maradt.

A könyvben dokumentum-értékűek a műtermi és csoportos iskola-képek, valamint a színes mellékletek, amelyek némi ízelítőt adnak Mándy Laura művészetéről.

Laura 1904-ben született az Arad-megyei Glogovácon, de ő maga a Szatmár megyei Mikolát tartotta szülőfalujának, ahol apja állomásfőnökként szolgált és ahová egész gyermekkora eleven emlékei kötik; innen járt iskolába Szatmárnémetibe, ahol a tanítóképzőt is elvégezte. Meghatározó volt az életére a Bihar megyei Bályokon (románul Balc) töltött időszak, ahová apját nagy keservesen visszahelyezte a vasút Beszarábiából, s ahol a régi Károlyi kastély új ura a román Ghica herceg, akinek Laura talán legtöbbet köszönhet. A herceg állandóan pártfogolta, bíztatta, főleg az ő támogatásával került a nagybányai festő-kolóniába. Könyvünknek szinte fele szól a herceg és Laura szenvedélyes, mély kapcsolatáról (mire házasság lett volna belőle, a történelem kegyetlenül elszakította egymástól őket). Állítólag a herceget visszaparancsolták Óromániába, ahol elszegényedve öngyilkos lett. Laura később férjhez ment egy magyar honvédtiszthez, aki rövid idő múlva a doni csatákban esett el.

Laura egy évet a Bukaresti Festőakadémián is tanult. Nem szerette a helyet, minduntalan visszavágyott Nagybányára és a kedves Bályokra.

Hadd jegyezzem meg, hogy bár Mándoky Laurának Erdélyben 16 önálló kiállítása volt (Nagybánya, Nagykároly, Szatmárnémeti, Máramarossziget), a nevét alig ismerik. 1993. június 1-én hunyt el, kívánsága szerint a mikolai református temetőbe temették szülei mellé.

Szamosi József

NÉPSZOKÁSOK, FÉLÜNNEPEK FALUN

I. rész

Nem kétséges, hogy a magyar műveltség szerves része a szakrális, a vallásos jellegű sokrétű népszokás és gazdag hagyomány keresztény hitre térített népünkben.

A szakrális eredetű vallási népszokások - egyike-másika kétségen kívül sok esetben az ősi magyar pogány sámánhit elemeit is tartalmazta. De a katolikus egyház ezeket a nem ártalmas, a sátoros, nagy keresztény ünnepekhez, - karácsony, húsvét, pünkösd, valamint a farsanghoz, nagyböjthöz, adventhez kötődő hagyományos, szokásos jellegű ünnepeket, mint félünnepeket, jeles napokat, nagyon bölcsen megtűrte, vagy idővel keresztény tartalommal megtöltötte és megszentelte.

A százados magyar sors viszontagságai közepette ezek az „innepek" nagy megtartó erőt és vigaszt jelentettek népünk számára. E sorok írója paraszti ivadékként még ma 88 évesen is szívesen és boldogan emlékszik ezekre a kedves emlékű, hangulatos félünnepekre, jeles napokra.

Karizmatikus, analfabéta anyám, az utolsó somogyi számadó juhász leánya (1967-ben 91 éves korában halt meg) szeretetteljes szigorral tarttatta meg a családdal e jeles napokat.

Ilyen félünnepek voltak többek között Pál-forduló (a fele tél), hamvazószerda, fájdalmas péntek, amikor a férfiak, az öregek és a „nagy bűnösök" gyóntak, a nagyhét - nagycsütörtökkel kezdődően, amikor szigorú böjtölés mellett nem volt szabad dolgozni. Ellenben jártuk a Kálváriát, őriztük Krisztus koporsóját és boldogan vártuk a húsvétot, a feltámadás nagy ünnepét.

Havas Boldogasszony is amolyan félünnepnek számított az aratás kellős közepén. Jó anyám nem engedte meg, hogy ezen a napon arassunk, mert akkor „megdől" a búza. Sok szép jeles nap, félünnep volt az advent idején is. A roraték, a hajnali misék bensőséges áhítata, hangulata - igen - félünneppé avatta a szent karácsonyra váró adventi heteket. Kellemes emlékeim fűződnek Luca-napjához, amikor mi gyerekek „kotyolni" jártunk és vidám versekkel kívántuk a szomszédasszonyoknak, rokonoknak, komáknak, hogy „... annyi csibéje legyen a kendtek kotlósának, mint az égen a csillag s mint a földön a fűszál..." Nagy karácsony és Kis karácsony (Újév napja) között mindennap félünnep volt. István, János, Szilveszter hangos névnapja között nagy vidám élményt jelentett az Aprószentek napja. Fűzfa vesszőből font korbáccsal jártuk a falut már kora hajnalban és ugyancsak versekkel, mint „... friss légy, jó légy, porzsávás (beteg) ne légy! Ha vízért küldnek, bort hozzál... stb", s megkorbácsoltuk a ház népét! - Mindig kaptunk piros almát meg egy-két krajcárt.

*

Nos, mint említettük is - ezek a szép szokások és hagyományok elevenen éltek falusi magyar népünk életében és abban a sajátos magyar kultúrában, amit aztán átmentett százados nehéz sorsában.

Bálint Sándor talán egy kicsit motiválva is Bartók és Kodály magyar népdal- és zenegyűjtésének példájától, már egészen fiatalon foglalkozott azzal, hogy ezeket a szakrális, vallási szokásokat és hagyományokat gyűjtse, feldolgozza és interpretálja.

Még hál' Istennek időben. A fordulat éve után Rákosi kemény diktatúrájának idején, de Kádár ún. liberálisabb uralma alatt is, egyre nehezebbé vált a gyűjtés munkája egy Alzheimer-kórban szenvedő, súlyosan szenvedő felesége ápolása közben.

A probléma ott kezdődött, hogy a kommunista diktatúra szellemi szegény legényei megszűntették a néprajzi tanszéket a szegedi egyetemen.

Ebben a tragikus helyzetben mégis volt valami pozitívum is. Az akkori kultuszminiszter, Ortutay Gyula - köztudomásúan - maga is kiváló néprajztudós volt, kommunista felesége révén - állítólag Révai József szeretője volt - kisgazdapárti létére hasznos kegyeltje lett a kommunista pártnak.

Ortutay jól ismerte Bálint Sándort és nagyra értékelte néprajzos munkáját.

Maga, boldogemlékű Sándor bátyám mondta el nekem bizalmasan, hogy ő továbbra is kapta egyetemi tanári fizetését - de elég körülményes úton. Később tudta csak meg, hogy az ügyben Ortutay keze volt benne. -

Gy. Pethe Ferenc, Mosdós

ZSINAT ÉS JUBILEUM...

(Folytatás az előző oldalról.)

felelősségérzetet mutatták, és azt, hogy mind a zsinat, mind az egyházmegye sorsa fontos a résztvevőknek. Nemcsak együtt dolgoztak, hanem együtt imádkoztak is. Augusztus 17-én este és 18-án reggel két szép közös szentmisén vettek részt. Az egyházmegyei zsinat fénypontja mégis augusztus 22-én volt, amikor a 16 témafelelős a szatmári székesegyházban ünnepélyesen átadta a megyéspüspöknek a megszavazott dokumentumokat.

2004 az egyházmegye számára jubileumi év volt. Nemcsak a két alapítást (császári: 1804. március 23-án és pár hónappal később a pápai: augusztus 9-én) ünnepeltük, hanem a négy búcsúval ellátott templomban is - a szatmári székesegyházban, a nagykárolyi piarista templomban, Nagybányán és Máramarosszigeten - ugyancsak sok rendezvény volt. A környékről minden plébánia elzarándokolt valamelyik templomba. Ezen kívül az egyes plébániai csoportoknak (egyháztanácsok, ministránsok, rózsafüzér társulatok, nőszövetségek, lelkiségi csoportok) - még külön is szerveztek zarándoklatokat. A jubileumi év december 27-én Szent János evangélistának, az egyházmegye társvédőszentjének napján zárul.

2004 az egyházmegye számára kegyelmi év volt. Mindenki töltekezhetett, akinek a szíve nyitott volt. A neheze azonban ezután következik: a zsinati előírások életbeültetése. Erről talán majd máskor.

Dr. Ágoston Ferencz, Krasznabéltek

Egyéves építőmunka ÉSZAK-ERDÉLYBEN

Beszédes számok a magyarság hivatásáról és teljesítményeiről

Augusztus 30-án volt egy éve, hogy a második bécsi döntés Észak-Erdélyt visszaítélte Magyarországnak. Nyomban kitűnt, mennyire sürgős, mennyire időszerű volt ennek a területnek a magyar gazdasági és kultúrális körbe való visszatérése. Kitűnt az is, milyen nagyszabású és milyen nagy horderejű építőmunkára van szükség, hogy a huszonkét évi idegen uralom hatása alatt keletkezett hiányok kiküszöbölhetők legyenek.

Hogy mennyi hiány, mennyi kérdés és mennyi súlyos probléma merült fel, azt legpontosabban a nagy leltári felvétel mutatta, amelyet a magyar kormány rendeletére a külön erre a célra életrehívott szervek végeztek.

Rengeteg akadály tornyosult a magyar építőmunka elé: az Európában dúló háború és ennek folyományaként nyersanyaghiány, pénzügyi gondok, emberhiány mind csak megnehezítette az építőmunkát.

A gazdasági kérdések központosított megoldására a kormányzat megalakította az Erdélyrészi Gazdasági Tanácsot, amely foglalkozott a visszatért területeken lévő készletek számbavételével, az üzemek munkábaállításával, az üzemanyagellátás kérdésének megoldásával, új üzemek megszervezésével, a termelés, értékesítés, áru- és hitelellátás kérdéseivel.

Sikerült rövid idő alatt *a legfontosabb utak kiszélesítését, valamint helyrehozatalát befejezni.* Az útépítés költsége 35,000.000 pengőt tesz ki.

Vasutak

A visszatért északerdélyi terület vasúthálózata szintén igen leromlott állapotban volt.

A legnagyobb nehézséget pedig a közvetlen vasúti összeköttetés okozta, mert az új határvonal több helyen is metszi az ú. n. székely körvasutat, az ország vasúthálózatával összekötő vasútvonalat.

A legsürgősebb hiány pótlására tehát a Szászlekence—Kolosnagyida között már meglévő keskenyvágányú vasútvonalat, amely megfeszített munkával 1940 december 6-án már a forgalomnak is átadható volt.

A szeretfalva-dési szakaszon rendes nyomtávú vasútvonal épül, amelynek költségvetési költsége 30,000.000 pengő. A Nagykároly—Sármaság—Dés—Bethlen — Kisilva—Kosna és Bethlen—Beszterce vonal teljes modernizálása 16,000.000 pengőbe kerül. A kocsipark és a mozdonyok számának növelésére a MÁV 2,000.000 pengőt irányzott elő.

Az eltelt egy esztendő alatt a magyar posta a következő beruházásokat végezte: távíró korszerűsítése 500.000 pengő, a távbeszélőhálózat kiépítése és modernizálása 1,820.000 pengő, szállító eszközök (vasúti postakocsi, tehergépkocsi, motorkerékpár és lovaskocsi-park) kiegészítése 1,700.000 pengő, postaépületek tatarozása és átépítése 260.000 pengő és leltári tárgyak beszerzése 306.000 pengő; az összes beruházások összege tehát 4,586.000 pengőre rug.

Erdély hitelélete természetesen újjászervezésre szorult, miután a visszatért területet **vissza kellett kapcsolni a magyar gazdasági élet vérkeringésébe.** A nagy építőmunka alapját az az 500.000.000 pengőt kitevő hitelkeret alkotta, amelyet a magyar gazdasági élet bocsátott a jelentkező hitelszükséglet rendelkezésére.

A huszonkétéves idegen uralom alatt leromlott mezőgazdaság féljavítására is sok történt.

Elsősorban a román kivonulás alkalmával elvitt állatállomány pótlása és főként a tenyészállatállomány feljavítása volt szükséges.

Ezzel párhuzamosan haladt a mezőgazdaság többi kérdésének megoldása. A földmívelésügyi minisztérium 19 millió pengőt biztosított ezekre a célokra.

A kormány gondossága kiterjedt a visszacsatolt terület iparának fejlesztésére is. A legnagyobb gondot az üzemanyagellátás okozta.

Gyárak

A pénzügyminisztérium az Északerdély gyárainak hitelszükségletére tetemes összeget biztosított. A Gyáriparosok Országos Szövetsége hathatósan közreműködött a gyáripar megszervezésében és elősegítette a súlyos kérdések megoldását.

Az ipari oktatást is a magyarországi szinvonalra emelte a kormányzat.

A szövetkezeti eszme megerősítése, amely egyébként Erdélyben amúgyis kedvező talajra talált, szintén komolyan halad előre.

Széleskörű és sokoldalú kérdés az erdélyi idegenforgalom és az idegenforgalmi berendezések átszervezése.

Ezen a téren az elmult huszonkét év alatt úgyszólván semmi sem történt. A MÁV, az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal, az IBUSz és az Erdélyi Kárpát-egyesület erős összefoglalással általános tervet dolgozott ki, amelynek megvalósítása lépésről-lépésre történik.

Szociális téren is megnyilatkozik a huszonkétévi távollét minden hátránya. Körültekintő munka indult meg tehát, hogy a visszacsatolt terület lakossága mielőbb a magyarországi magasabb szociális helyzet előnyeit élvezhesse.

A kórházak állapota is sok kívánnivalót mutatott, ezeket az állam modernizálta.

A Zöldkeresztes Ápoló- és Védőnőképző Intézet működését Erdélyre is kiterjesztette a kormányzat, az első hároméves tanfolyam Kolozsvárt nyilt meg.

Az Erdélyben folyó nagy beruházások természetesen az egész országrész gazdasági életének vérkeringését megelevenítik. Csak Kolozsvár városa 990.000 pengőt fordít beruházásra. A város területén folyó közmunkák végösszege 4,615.000 pengőre rúg.

Hasonló építőmunka folyik természetesen Erdély minden részében.

Kulturális téren szintén sok feladat várt megoldásra. A kultuszkormány mindent elkövetett, hogy a visszatért terület lakossága ismét bekapcsolódhassék a nyugati kultúrközösségbe. Ezek a számok és adatok messzemenően igazolják, hogy a magyarság mindent megtett annak érdekében, hogy a visszatért terület gazdasági és kulturális **szintjét növelje.**

A DUNÁBA UGROTT

Tegnap este az újpesti hídról *a Dunába vetette magát Kovács János 29 éves szerelő.* A közelben tartózkodó rendőri motoros rendőrség észrevette az öngyilkosságot s a fuldokló ember segítségére indult. Mire azonban a rendőri mentőőrség *Kovács* Jánost elérhette volna, *a szerencsétlen ember a víz alá merült és nem is bukkant többé fel. Kovács* János holttestét a késő éjjeli órákig keresték, de nem találták.

ÚJ KÖNYVEK

GULÁCSI IRÉN: *JEZABEL*

Gulácsy Irén, aki a történelmi regényírás reneszánszát megindította és olyan páratlan sikerű műfajjá varázsolta, folytatja a «*Nagy Lajos király*»-lyal kezdődött trilógiáját. *Jezabel* a most megjelent korszaklezáró két kötet címe. A nagylajosi magyar birodalom tragikus hanyatlásának drámai erővel megfestett óriási körképe a regény, amely a királynőnek a trónról való lemondásáig viszi az eseményeket. A könyv hőse Nagy Lajos özvegye, Erzsébet. Őt jellemzi a forróságban és szertelenségében mindent felperzselő bibliai bűnös asszony, Jezabel neve. Erzsébetet is tüzes indulatok, szerelem és gonoszság vezérlik s még törékeny kislányát, Máriát is saját hatalmi céljainak rendeli alá. Az ország pedig, az egykori dicsőség és pompa hanyatlásával, veszélyes örvények között sodródik a romlás felé. A katasztrófán nem segítbet a szerencsétlen, reménytelen sorsu Mária királynő, aki démoni anyjának bűvöletében él. A regény anyaga óriási: egy szétbomló, belső válságokkal küzdő ország rengeteg alakja s a szenvedélyek izzó kohójában perzselődő asszony rendkívüli figurája elevenedik meg. A kitűnő írónő pompás és művészi megjelenítő erővel kelti életre a mozgalmas korszakot s mindvégig lebilincselő frisseséggel, érdekesen és széles epikai mederben pergeti az eseményeket. *Gulácsy* Irén nagyszabású regénye, amely most a könyvpiac eseménye, méltóképpen sorakozik eddigi nagysikerű művei mellé. *(Singer és Wolfner.)*

MITCHELL-HEDGES: *TENGERI SZÖRNYEK*

A könyv amerikai szerzője természettudós, aki kis jachtján, illetve később apró hajócskákon a középamerikai Karibi-tenger csodálatos vidékét járja be, hogy nagy halakra vadásszon és természettudományi kutatásokat végezzen. Ez az útleírás éppen a nagy halakkal, mint cápákkal, rájákkal, barrakidákkal stb. vívott izgalmas harcait mutatja be. De épp ilyen lélegzetállító a trópikus tájakon még ma is élő ősgyíkok szörnyű harca. A szárazföldi olvasó, sőt a sportember sem tudja, hogy a tenger ragadozóit, így elsősorban a több tonna súlyú cápákat horoggal vadásszák. Viszont alig van izgalmasabb egy ilyen cápahorgászatnál, amikor a rettentő erejű szörnyeteg a vadászhajót száz és száz kilométerre nyílsebesen vonszolja maga után, állandó életveszedelemben tartva a hajó utasait. A könyvben 8 műmellékleten 26 kép ad némi ízelítőt mindazokról az érdekességekről, amikről *Mitchell-Hedges* remek könyvében szó van.

ZIMMER: *FORRADALOM A FIZIKÁBAN*

Két évtizede, mióta a nagy fizikai felfedezések világképalakító hatása kezdett a nagyközönségbe is leszüremkedni, revizió alá kell vennünk régi iskolás ismereteinket. A közelmult tudománytörténeti szakasznak élvezetes útleírása Zimmer könyve. A szerzőnek kitűnően sikerült a matematika formanyelvén kifejezett jelenségeket a legáltalánosabban közérthető módon előadni, anélkül, hogy tartalmuk deformálódjon. *(Franklin Társulat.)*

AZ OSZTÁLYSORSJÁTÉK HÚZÁSA

10.000 pengőt nyert: 13593 64693

5000 pengőt nyert: 10008

3000 pengőt nyert: 58053

2000 pengőt nyert: 43089

1000 pengőt nyert: 44882

500 pengőt nyert: 31920 36397 58534 60170 66986 72615 74201 86789

300 pengőt nyert: 7279 8705 19128 19376 23398 23475 33292 33945 44894 48204 65194 68543 73724

200 pengőt nyert: 329 1408 7072 10768 11552 13682 13722 14176 16017 19567 25308 26031 26815 27230 29773 31325 32961 33148 38519 45114 46012 46063 49865 51723 54825 71702 72071 76665 79280 80100 88382 90405 91103 93844

105 pengőt nyertek:

5 19 94 118 236 238 239 262 279 286 332 468 626 636 646 651 699 750 784 786 876 914 987
1041 072 092 134 152 201 286 419 480 497 510 515 521 613 616 643 662 761 763 771 805 818 876 897 921 943 956 966 999 *2027* 233 066 113 158 210 218 253 269 340 351 437 443 466 522 563 649 712 724 733 758 905 918 959
3015 070 095 275 330 351 372 472 500 504 534 595 651 688 696 745 891 898 930 *4021* 033 052 141 157 173 184 186 200 340 374 376 402 439 490 507 527 549 551 565 573 577 647 652 661 894 929 947 962 *5111* 131 144 320 324 404 417 438 526 570 599 606 629 648 657 661 687 714 765 774 779 808 *6075* 129 208 300 328 395 511 564 590 664 680 682 737 738 812 879 899 943 970 *7041* 073 124 135 187 243 149 296 312 368 379 389 417 438 477 537 545 625 634 682 702 795 802 804 825 836 838 937 *8072* 135 173 330 334 338 343 348 361 543 638 659 762 816 855 863 865 984 *9059* 188 338 599 674 716 739 786 816 817 885 904
10052 061 083 552 597 673 697 708 730 863 949 978 993 *11078* 137 158 166 193 219 299 362 396 481 550 578 617 642 770 830 856 913 927 956 *12073* 077 106 186 253 269 343 377 379 449 553 593 616 764 896 *13049* 094 140 196 225 230 238 406 433 459 477 486 582 583 642 652 704 736 839 936 985 *14096* 114 124 180 193 205 228 239 280 338 343 377 420 437 571 642 660 702 740 764 840 886 941 956 966 *15005* 115 188 245 285 287 317 330 419 453 532 564 598 608 616 693 701 810 854 871 *26013* 048 082 154 234 271 334 360 418 419 441 458 465 494 520 652 675 692 724 845 882 947
17030 037 056 116 226 253 269 364 406 421 433 482 502 619 686 762 878 906 913 963 983 988 995 *18004* 062 134 162 169 227 271 330 353 489 522 604 653 829 879 950 994 *19049* 060 061 280 381 387 398 456 460 471 535 561 569 607 637 685 720 731 894 897 918 946
20009 082 191 212 301 336 351 375 445 609 646 841 883 928 940 *21107* 188 341 375 473 531 643 669 722 735 810 834 851 *22000* 047 155 206 216 229 269 336 412 432 437 462 490 538 541 612 723 732 750 801 822 857 *23002* 044 140 148 254 310 340 397 410 436 497 505 573 591 601 700 712 807 812 825 907 929 978 984 *24050* 104 155 162 265 278 318 324 376 383 387 514 531 545 595 665 692 716 772 937 966 968 *25102* 147 266 285 310 334 343 463 486 495 540 660 681 704 745 762 838 839 871 905 *26011* 086 123 137 210 233 273 287 389 394 613 652 655 757 812 879 893 914 939 949
27027 196 212 382 400 628 647 655 674 738 865 878 906 931
28009 037 076 120 212 252 256 390 439 459 490 549 571 593 602 663 670 692 865 867 938 964
29067 081 183 186 279 306 337 345 366 371 462 527 608 612 677 762 814 896 996
30030 096 101 190 232 286 328 346 363 373 375 389 396 490 500 509 555 632 678 782 898 908 913
31070 170 280 339 433 444 445 557 562 587 589 596 714 721 768 774 775 806 854 905 *32024* 045 176 219 259 264 274 306 329 362 407 417 508 517 704 770 794 806 810 895 896 918 924 933 946
33083 109 125 200 275 299 344 350 407 415 548 644 748 756 773 791 971 *34031* 115 122 129 137 270 282 297 342 355 374 383 415 432 465 523 525 597 617 649 661 699 735 755 770 888 889 *35093* 153 160 196 217 391 408 507 510 656 680 730 838 945 *36035* 064 184 238 272 301 321 371 484 492 494 522 545 569 638 686 737 742 777 805 842 881 890 905 953 958 992 994 *37011* 068 166 173 325 335 369 427 449 485 528 532 583 660 713 721 792 838 862 917 927
38171 304 307 310 316 348 370 385 498 580 588 674 771 786 805 929 *39073* 106 163 164 214 266 294 332 457 546 569 640 662 697 726 801 805 823 855 963
40024 040 045 076 152 211 219 230 377 382 436 455 497 519 525 543 551 646 647 721 836 867 887
41029 118 129 131 143 185 203 211 236 281 291 311 331 373 428 438 467 539 576 606 609 668 794 810 825 905 941 960 987 *42012* 023 119 131 189 224 295 326 422 502 690 702 739 910 914 926 940
43072 110 149 167 170 318 320 325 377 612 626 647 749 853 863 906 958 *44004* 015 067 120 126 211 234 515 576 687 757 789 834 866 955 *45058* 167 196 205 230 263 342 361 415 548 573 668 741 773 897 917 922 934 944 *46039* 124 179 299 394 429 434 469 530 539 663 733 735 759 763 813 844 900 902 912 923 926 946 *47072* 159 202 219 239 312 363 409 411 433 446 449 499 579 611 622 642 651 672 678 679 701 712 763 783 926 986 999 *48017* 073 168 272 360 637 644 661 727 767 838
49087 098 218 275 279 328 402 479 485 627 700 716 750 880 882 896 959 972
50230 278 311 322 365 428 438 439 452 462 510 540 566 641 659 714 719 792 853 893 *51085* 141 145 194 208 233 311 319 378 411 454 619 627 669 678 726 751 767 793 794 829 924 *52130* 146 244 324 456 464 677 687 692 728 818 820 847 948 *53001* 022 023 025 060 100 207 214 249 261 321 340 356 358 377 379 387 404 457 545 554 599 709 774 808 825 892 972
54022 156 198 250 297 408 461 495 519 532 571 697 728 740 791 819 929 *55114* 136 138 193 205 322 429 491 577 616 698 742 913
56032 035 038 073 131 165 283 312 417 460 533 567 590 611 653 656 731 736 764 807 *57030* 141 172 197 335 354 374 612 627 632 877 957 975 997 *58068* 105 118 161 164 166 191 238 266 272 361 367 378 594 607 667 699 752 786 979 990 *59050* 088 107 109 140 312 334 340 375 383 386 396 562 623 707 730 741 781 760 786 963
60031 041 090 118 260 307 324 356 419 433 485 546 556 560 652 695 705 777 812 881 941 965 970
61022 042 127 144 155 168 211 261 274 348 375 403 421 451 485 501 507 515 624 666 703 757 792 803 961 990 *62068* 097 130 142 144 318 445 475 570 592 727 802 829 834 849 956 995 *63021* 061 073 096 136 146 198 210 282 382 428 545 621 636 696 721 754 840 850 917 985 *64171* 180 249 252 386 395 463 490 720 739 762 987
65083 121 191 325 346 364 386 392 416 438 451 478 514 567 570 604 679 734 806 849 854 868 872 944 951 *66070* 138 209 211 227 347 426 498 559 593 660 702 708 750 829 859 *67028* 054 062 220 240 305 307 350 393 401 478 487 497 502 528 621 725 729 761 906 974 *68028* 031 042 102 111 188 236 264 279 281 293 314 469 507 522 611 614 674 723 738 850 852 898 942 987 *69029* 040 069 163 313 448 460 479 510 513 608 645 748 762 835 859 887 921 986 997
70010 029 039 061 064 114 120 134 203 232 304 464 579 581 614 663 791 875 907 990 *71288* 309 426 432 456 618 712 757 804 822 988 990 *72005* 046 087 207 217 247 248 338 351 373 502 547 658 662 698 782 800 *73011* 037 048 083 098 115 151 308 322 517 679 684 726 811 893 *74056* 074 282 342 414 455 479 536 557 583 587 593 616 809 820 847 892 927
75017 021 068 128 135 257 288 293 367 470 541 543 564 610 679 753 761 869 921 946 958 *76029* 110 191 222 281 327 340 353 387 405 490 516 562 589 655 656 742 796 919 *77052* 067 107 117 179 182 214 267 395 493 499 501 537 549 658 661 730 760 781 851 862 864 899 902 919 926 951 974
78146 192 222 265 305 388 411 414 504 538 683 836 879 888
79004 024 043 050 179 207 266 534 556 563 622 813 919 930
80011 055 128 155 208 391 412 445 499 615 702 715 739 754 760 763 809 844 862 884 939 *81036* 073 078 126 143 147 383 458 548 603 606 632 663 738 755 803 804 820 834 845 894 *82082* 088 115 122 238 262 304 443 473 474 508 551 568 582 624 743 749 839 885 943 *83027* 032 334 342 426 577 581 608 624 628 674 677 749 765 766 781 838 857 921 950 974
84127 152 188 190 208 287 353 465 579 593 638 690 711 745 861 885 987 *85062* 089 092 097 192 270 289 311 332 343 348 350 367 398 680 742 802 884 893 894 928 940 960 981 984 *86107* 117 189 189 250 258 281 299 309 362 404 534 637 670 721 736 784 829 834 863 870 909 951 *87019* 069 071 087 097 140 145 213 240 245 249 406 453 470 505 541 561 580 595 609 655 664 682 706 779 802 848 881 934 967 *88012* 024 073 127 240 255 273 334 366 520 571 608 614 724 725 760 784 792 962
89057 071 082 128 179 196 210 *90045* 116 117 154 155 297 348 357 371 388 419 427 533 535 574 633 702 795 898 933 *91052* 123 171 384 397 540 578 771 820 832 842 852 *92072* 142 162 235 246 309 349 358 364 398 435 443 469 479 525 619 650 680 693 702 865 871 981 *93085* 089 130 179 239 246 283 287 293 368 373 469 551 599 611 685 713 719 741 790 885 *94016* 036 099 133 153 219 285 289 306 314 339 397 585 681 724 780 792 793 969 974 *95010* 068 071 089 093 219 229 272 307 322 347 402 531 545 552 601 653 664 819 850 859 870 900 950 984

★

A másodikosztályú húzásokat november hó 20-ikán folytatják. Sorsjegyek még kaphatók vagy telefonon megrendelhetők a Benkő Bank Rt.-nál, VI. ker., Andrássy-út 56. Tel.: 12-86-47.

★

A legközelebbi húzás holnap, csütörtökön lesz.

Állás — oktatás 2 P
10 milliméter ára 4 P

KISHIRDETÉS

Bérház
3-emeletes, közvetlen Vérmezőnél, komfortos lakásokkal, prima állapotban, egész alacsony bérekkel, 9.000 bérjövedelemmel,
205.000-ért eladó
Bővebbet: Klotild-u. 12/c. I. 1. Iroda. T.: 124-758, 124-915

Tisztaságszerető fiatal házaspár LAKÁSÉRT takarítást vállal VI. ker., Dévai-u. 20. I. em. 8. sz.

GYERMEKTELEN fiatal házaspár lakásért takarítást vállal. VII., Barcsay-utca 6., fszt. 3. Azonnalra

Nagy körutnál PRIMA **HÁZ** elsőrangú karban, jó hozammal **225.000-ért eladó** GURSZKY Ingatlaniroda. Telefon: 129—609.

MŰTEREM, központi fűtéses, FESTŐMŰVÉSZ RÉSZÉRE, nappalra, azonnal kiadó. József-u. 23. IV. em.

Gyönyörű **breitschwanz perzsa** eladó, privátnak. Telefon: 134—341, délelőtt.

30 villatelek Buda elit részén, fásítva, egyben eladó. **VILLA** nagyadóm., 5-szobás, rózsadombi **BÉRVILLA** remek, Siestánál, Olaszfasornál, Pasaréten eladók. Telefon: 186—647

Gyermektelen, fiatal házaspár, tisztaságszerető, LAKÁSÉRT TAKARITÁST vállal, azonnal. VIII., Mátyás-tér 12. I. emelet 22. szám.

GYERMEKÁGYAT csak jó minőségűt, jókarban, VENNÉK. T.: 424-529.

Ritka alkalom! Legjobb építkezésű, luxuskivitelű 2 házban: **V. Klotild-utca 12/c. II., Retek-utca 17.** (sarokház) 1—1 nagyméretű, lakott, közp. fűtéses, melegvizes **garszón öröklakása eladó** Lakható: Klotild-u. 12/c. I. 1. Iroda. T.: 124-758, 124-915

Eladó privátnak 6 részből álló szalongarnitúra. Cím: Dob-utca 46. sz. III. em. 4.

Operánál, 3-SZOBÁS **LAKÁST KERESEK** költségtérítéssel. Hentes, Hajós-utca 21.

AZ ESTI KURIR HIRDETÉSE EREDMÉNYES

Árdrágítási tömegnap a törvényszéken

AKI „MEGSZÉDÜL" A NAGY ÁRTÓL A GOROMBÁSKODÁS SÚLYOSBÍTÓ KÖRÜLMÉNY

Ma a budapesti királyi törvényszéken *az összes kijelölt tanácsok és egyesbirák tárgyaltak árdrágítási bünügyeket.*

A büntetőtörvényszék *Pártényi*-tanácsa elsőnek *Hevesi Tóth* Mihály bűnperét tárgyalta, aki ellen az volt a vád, hogy *a gumitalpakat a megengedettnél magasabb áron hozta forgalomba.*

Tagadta bűnösségét, a tanuk azonban *ellene vallottak.*

Mészáros Miksa dr. ügyész vádbeszéde után a cipészmestert kéthónapi fogházra ítélte a bíróság, nem jogerősen.

A következő ügy vádlottja *Steiner* Teréz magánzó volt, aki bátyja üzletében segédkezett. A vád szerint a kávékonzerv kilogramjáért, melynek maximális ára 8 pengő 10 fillér volt, *14 pengőért árusította.*

A vádlott *tagadta a bűncselekményt* és arra hivatkozott, hogy neki semmi szerepe sem volt az üzleti ügyekben és csupán *ellenőrzést gyakorolt. A bíróság elnapolta a tárgyalást.*

A következő ügyben *négyen* szerepeltek a vádlottak padján: *Schwarcz* Lázár és *Szilággyi* Dezső magántisztviselők, továbbá *Nagy* Béla és *Mózes* Mária.

Tea, kávé

Schwarz, aki *Bukarestben* magántisztviselő volt, *Erdély* visszacsatolása alkalmával kilépett cégétől és mintegy *tizenötezer lei végkielégítést kapott.*

Ezen a pénzen 350 kilogram kávét és 70 kilogramm teát vásárolt, az árukat a rendelet ellenére sem jelentette be, majd társai segítségével azokat Budapestre hozta, a teát, amelyet 32 pengőért vásárolt, 70 pengőért adta el, a kávét, amelyért 13 pengőt fizetett kilogrammonként 23 pengőért bocsátotta áruba.

Schwarz beismerte, hogy elmulasztotta a bejelentést, tagadta azonban, hogy árdrágítás követett volna el. A többi vádlott *jóhiszeműséggel* védekezett.

Ebben az ügyben *estére várható ítélet.*

Érdekes árdrágítási bűnügy foglalkoztatta *Szücs* Sándor egyesbírót. Vádlottja volt az ügynek *Mlencsenkoff* Georgiev bolgár, aki — a vád szerint — *a burgonyát a megengedettnél magasabb áron árusította.*

Mlencsenkoff ártatlanságát hangoztatta, azt állította, hogy *nem is volt burgonyája, hanem inasa a saját készletéből árusított.*

Letartóztatás

A bíróság ki is hallgatta *Mlencsenkoff* tanuját, aki *megerősítette a vádlott vallomását.* A bíró kérdéseire aztán egyre határozatlanabb válaszokat adott, majd a faggatásra *bevallotta, hogy Mlencsenkoff felkérte őt, hogy mellette tegyen vallomást.*

Az ügyészség indítványára a bíróság Mlencsenkoffot hamis tanuzásra való rábírás miatt nyomban letartóztatta és az árdrágítási bűnperét elnapolta.

A soron következő ügyben *Vághelyi* Vince szatócs volt a vádlott. A burgonya kilójáért, amelynek ára 19 fillér volt, *24—26 fillért követelt.*

Hathónapi börtönre ítélték nem jogerősen.

Ugyancsak *burgonyadrágítás* miatt került a vádlottak padjára *Czider* Pálné. *Büntetése 500 pengő.*

Grecsák Ilona szatócsot *tejfeldrágítás* miatt vonta *Szücs* bíró felelősségre. *Hat fillérrel emelte a tejfel árát önkényesen.*

A bíróság 300 pengő pénzbüntetéssel sujtotta a vádlottat.

Ugyancsak *Szücs* bíró tárgyalta *Vámos* Adolf fűzőkészítő árdrágítási bűnperét. A vád szerint *fél méter plüsanyagért 58 fillér helyett 1.50 pengőt kért.* Ebben az ügyben *bizonyításkiegészítést* rendelt el a bíróság.

A drága barack

A büntetőtörvényszék *Kristóf*-tanácsa *Kádár* Rózsa Judit gyümölcskereskedő bűnügyével foglalkozott. A vádlott azzal követte el az árdrágító visszaélés bűntettét, hogy az őszibarack kilójáért, amelynek napi ára 2 pengő 10 fillér volt, *2 pengő 80 fillért követelt.*

A vádlott tagadta bűnösségét. Előadta, hogy válogatott barackot kért vevője.

Mankovics ügyészségi alelnök súlyosbító körülménynek kérte mérlegelni azt a tényt, hogy a gyümölcskereskedő, amikor vevője drágálta az árat, gorombáskodott.

A törvényszék Kádár Rózsa Juditot jogerősen háromszáz pengőre ítélte.

Súlyos ítéletek hangzottak el árdrágítási ügyekben a büntetőtörvényszéken, *Math* Ferenc egyesbíró előtt. *Kabász* József Szondy-utcai fűszerkereskedő fél doboz *Stauffer ementáli sajtot 54 fillér helyett 72 fillérért árusított.*

Tanuvallomások alapján a bíróság hathónapi börtönnel és háromszáz pengő pénzbüntetéssel sujtotta.

Kabász az ítéletet *megfellebbezte.*

Gumi, tojás

Huszár Béláné Wekerle Sándor-utcai csemegekereskedő az ellenőrző detektíveknek a *18 filléres tojást 20—22 fillérért adta el.* A bíróság előtt azzal védekezett, hogy kilónként árusította a tojásokat és súlyos veszteség érte volna, ha darabszám adja el. Védekezését nem fogadták el.

A bíróság megállapította cselekményének üzletszerűségét és hathónapi börtönnel sujtotta és kötelezte 600 pengő vagyoni elégtétel megfizetésére.

Az asszony az ítéletet *megfellebbezte.*

Tauber Arnold magántisztviselő három darab hulladéknak minősített *gumiabroncsot* árusított a megállapított kilogrammonkénti 40 filléres ár helyett jóval drágábban.

A gumiabroncsok hivatalos ára 12 pengő lett volna, Tauber azonban 200 pengőért adta el.

Beismerte a cselekményt, azzal védekezett, hogy nem akarta eladni a gumikat, *azonban megszédült a felkinált összegtől.* A bíróság jogerősen 30 napi fogházra átváltoztatható *600 pengő pénzbüntetéssel sujtotta.*

Szántó Lajos csemegekereskedő 5 deka szalonnáért *28 fillért* fizettetett vevőivel, holott a megengedett ár *25 fillér.* Árdrágító visszaélés címén jogerősen *300 pengő pénzbüntetéssel* sujtotta a bíróság.

— Az Ipari Tanfolyamok Országos Vezetősége kellő számú jelentkező esetén szobafestő, mázoló és fényező iparosok és segédek részére ipari szaktanfolyamot rendez. Tandíj mesterek részére tanfolyamonként 15 pengő, segédek részére 10 pengő. Beiratkozni az Ipari Tanfolyamok Országos Vezetőségének hivatalos helyiségében lehet (VIII., József-körút 6. III. em.) hétköznap délelőtt 10—12 és szombat kivételével délután 5—7-ig, legkésőbb 1941. nov. 24-én déli 12 óráig.

Egy elzüllött vidéki úriasszony betörőbandáját *leplezte le a rendőrség*

Tíz betörést követetett el a bűnszövetkezet és 100.000 pengőt zsákmányolt — Betörőiskola a József-utcában

Nagyarányú bűnszövetkezet nyomára bukkant a rendőrség. A bűnszövetkezet feje egy *elzüllött, rossz társaságba került vidéki úriasszony volt: Kárász* Istvánné, 32 éves elvált asszony, aki egy uradalmi főintéző felesége volt. A banda többi tagjai: *Szekeres* Tibor 26 éves volt textilkereskedő, *Hábenstreich* Jenő 20 éves volt magántisztviselő és *Mandl* Zoltán 52 éves kárpitos.

A bűnszövetkezetet a néhány hónappal ezelőtt Budapestre került Kárász Istvánné alapította.

Az uradalmi főintéző elvált felesége a fővárosban rossz társaságba keveredett s egy alkalommal megismerkedett *Szekeres* Tibor volt textilkereskedővel, akivel megállapodtak abban, hogy *rossz anyagi viszonyaik feljavítására bűnszövetkezetet létesítenek. Szekeres* csakhamar beszervezte *Habenstreich* Jenő magántisztviselőt és *Mandl* Zoltánt is. Mikor az együttes már teljes volt, *Kárászné felosztotta munkatársai között a szerepeket.*

Mandl Zoltán lett a betörések tanítómestere, aki délutánonként József-utca 15. szám alatti lakásán tartott oktató előadást Habenstreichnek és Szekeresnek a betörés művészetéről.

Mandl álkulcsokat szerzett, először kioktatta tanítványait, hogyan kell az álkulcsokkal az egyszerű, majd a komplikáltabb zárakat felnyitni. Mikor a tanítványok sikeresen elvégezték a „tanfolyamokat", a bűnszövetkezet megkezdte a *„munkát"*.

Kárászné tanulmányútra küldte szét a fővárosba a banda tagjait, akiknek *terepszemlét kellett tartaniok orvosok, ügyvédek és szabók lakásán vagy rendelőjében és üzemében. Kárászné* maga is elment a terepszemlékre s a női szalónokban a jómegjelenésű elegáns úri dáma mint *vevő* állított be s mialatt a modelleket vizsgálgatta, figyelmesen körültekintett a helyiségekben is, *felbecsülte az anyagraktár értékét, megállapította, hogy az ajtón egyszerű, vagy Wetheim-zár van-e, esetleg nem lehet-e könnyebben az ablakon keresztül a kiszemelt helyiségbe bejutni.*

Az első terepszemle után a bűnszövetkezet tagjai Mandl Zoltán lakásán gyűltek össze, ahol beszámoltak a banda főnöknőjének tapasztalataikról.

A beszámoló után azután az asszony döntött afelett, hogy melyik hely a legalkalmasabb arra, hogy a betörést elkövessék.

Ekkor újabb *szereposztás* következett.

A betörést legtöbbször Hábenstreich Jenőre bízták, akinek azonban, ha nehezebb zárról volt szó, Mandl Zoltán segédkezett.

A banda többi tagjai ezalatt az utcán tartózkodtak és *falaztak társaiknak. Budapesten* ily módon több betörést követett el az elzüllött vidéki uriasszony betörőbandája. Igy a legutóbbit tegnapelőtt, a Rökk Szilárd-u. 5. szám alatti házban felnyitották *Grünbaum* Jakab szabómester lakását s *onnan tizezer pengő értékű* zsákmánnyal távoztak.

A holmik között *ékszerek, készpénz* is volt, míg a *textilárut* másnap orgazdák útján értékesítették. A pénzen *Mandl* lakásán osztoztak s a jól sikerült munka után a bűnszövetkezet tagjai felkerekedtek, hogy valamelyik mulatóban *áldomást* igyanak.

Kárász Istvánné társaságával az Andrássy-úti *Corvin* sörözőbe ment, ahol a jóízűen elfogyasztott vacsora után sörözni kezdtek.

A sör után bor került az asztalra, majd eldurrant az első üveg *pezsgő* is.

A mulatozásra azonban figyelmes lett a Corvin-büffében tartózkodó Kóka-detektívcsoport egyik tagja, akinek feltünt, hogy a pezsgőző társaság egyik férfitagjának lyukas a cipője, ugyanakkor százasokat húz ki a zsebéből.

A detektív ekkor jobban szemügyre vette a társaságot s felismerte *Kárász* Istvánnét, aki ellen hónapokkal ezelőtt *közokirathamisításért körözőlevelet adtak ki.* A körözőlevél szerint az elvált úriasszony, *édesapjának, egy uradalmi jószágigazgatónak a nevét hamisította több váltóra.* A detektív a mulatozó társaságot igazoltatta és előállította a főkapitányságra.

Itt derült ki, hogy az *utóbbi idők egyik legveszedelmesebb bűnszövetkezete került rendőrkézre.*

A kihallgatás során a bűnszövetkezet tagjai tíz betörést ismertek be, amelynek során közel százezer pengő értékű zsákmányt szereztek.

Elmondották, hogy néhány héttel ezelőtt *Kárászné Veresegyházán mint grófnő jelent meg, ahol egy főúri kastélyt bérelt ki teljes berendezésével.*

Az elzüllött *Kárász* Istvánnét és társait beismerő vallomásuk után *letartóztatták* s ma délben átkísérték az ügyészség fogházába.

Leégett a Rákóczi-úton *egy rádiókereskedés*

Ma reggel 9 órakor *tűz ütött ki a Rákóczi-út 49. számú házban, ahol a Márkus Kft. rádióüzlete csaknem teljesen leégett.* A tűz a rádióüzlet félemeletén lévő erkélyén keletkezett, ahol az üres rádiódobozok gyulladtak lángra.

Mire a tűzoltók a helyszínre érkeztek, a lángnyelvek már átcsaptak a rádiópolcokra is s csaknem az egész erkély lángba borult.

A tüzoltóknak igen nehéz munkájuk volt, mert a rádióüzletben fojtó füst terjengett. *A tüzoltók gázálarccal hatoltak be az égő rádiókereskedésbe, ahol több sugárral sikerült a könnyen veszedelmessé válható tüzet eloltaniok.*

A tűzvizsgáló bizottság megállapítása szerint a tüzet az erkélyen keresztül vezető kályhacső okozta.

A kályhába nagy tüzet raktak, a bádogcső hirtelen áttüzesedett és ettől lobbantak lángra a körülötte lévő üres rádiódobozok. A tűzvizsgáló bizottság most azt igyekszik megállapítani, hogy a tűz keletkezéséért *terhel-e valakit felelősség.*

A TÉBE LEVENTEEGYESÜLET Nemzetvédő és Nemzetnevelési Szakosztálya november 22-én, szombaton este 6 órakor az evangélikus gimnázium díszermében irodalmi estet rendez. Ráthváy Ferenc megnyitót mond. A leventék Ady, Petőfi, Juhász Gyula, Mécs László, Gyóni Géza, Illés Gyula és Reményik Sándor verseiből szavalnak.

— A Közgazdasági és Közlekedési Tudósító legújabb száma érdekes és változatos tartalommal jelent meg.

— Elhízott, vérmes, makacs szédülésre és aranyeres bántalmakra hajlamos egyéneknek reggelenként éhgyomorra egy-egy pohár természetes **„Ferenc József"** keserűvíz általában nagyon jót tesz, mert hashajtó hatása biztos, alapos és rendkívül enyhe. Kérdezze meg orvosát!

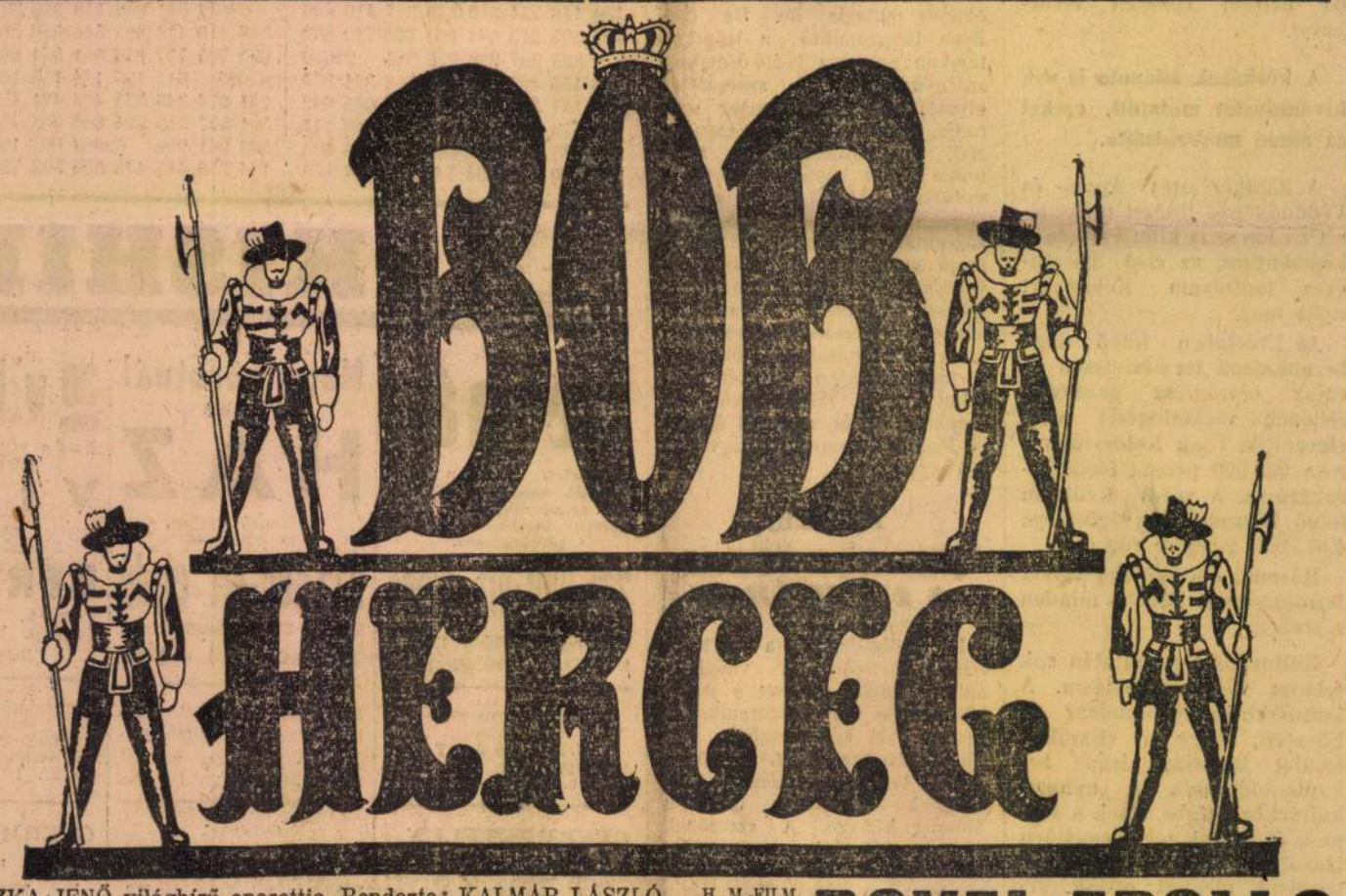

HUSZKA JENŐ világhírű operettje. Rendezte: KALMÁR LÁSZLÓ. H. M.-FILM
Szilassy, Simor, Kovács Kató, Zenei feldolgozás: FÉNYES SZABOLCS.
Rajnay, Makláry, Vizváry, Greguss, Bilicsi, Nagyajtay HOLNAP PREMIER
ROYAL APOLLO

LÓSPORT

A nagyot javult Tanoda egy helyről indul Listraccal a Nemzetközi versenyben

A ma délutáni 2200 méteres Nemzetközi versenyben starthozálló *Listracnak* és »nemzetközi« társainak érdekes ellenfele akadt. A hosszú időszakon keresztül hendikeppekben versenyezgető *Tanoda* a mumus, amely képessé igyekszik tenni a *Kenedi*-istálló kiváló importált ménjének a győzelmét. *Tanoda*, amióta *Feiser* Sándor kezére alá került, határozottan *nagyot javult*. Egy alkalommal — igaz, hogy galopp-versenyben — *24.2-t* ügetett, utána azonban sáros pályán *27.5-ös* idővel könnyen nyert, majd *25.8-at* szaladt. Ez utóbbi formáját a maihoz hasonló hosszú távon érte el s ennek alapján jogosan számíthatjuk *Listracnak*, *Rárónak*, *Siroccónak* egyenrangú ellenfeléül. Az ugyancsak indulónak jelzett *Kama Deva II.*, véleményünk szerint, 80 méteres térhátrányával túl nehéz feladat előtt áll.

Jelöltjeink az egyes versenyekre:

I. Hádli—Cent—Csacska, II. Ciano—Pique Dame—Andalgó, III. Drága-fogat—Babsi-fogat, IV. Carthago—Lepsi—Azdaja, V. Listrac—Tanoda—Ráró, VI. Ádáz—Zarándok—Quarnero, VII. Veterán—Fraknó—Csoda, VIII. Csibész—Századkürtös—Amulett, IX. Drága (Kovács II.-vel)—Fergeteg W.—Őszirózsa.

felhívjuk! a figyelmet

HÁDLI tudása alapján valósággal kimagaslik ellenfelei közül. Az egyetlen, ami a *Bajnok*-ménnel szemben némi óvatosságra int, hogy szeret ügetés helyett néhanapján ugrándozni. **CARTHAGO** szép szorgalmasan gyüjtögette a hendikep-engedményeket. Ma délután már újból a starton áll — nem kell sok fantázia annak elképzeléséhez, hogy nyerést várjunk tőle. **QUARNERO** utolsóelőtti szereplésekor 32.1-et ügetett. Amennyiben ezt a formát ma is futja (és miért ne tenné ezt?), több mint valószínű, hogy az élen lesz. **VETERÁN**-t hosszú szünet után látjuk viszont a versenypályán. A *Marschall*-ló igen biztatóan mozog a reggeli munkákban. **CSIBÉSZ**-től jó szereplést várunk. **DRÁGA** legutóbb engedményes hajtó kezében többet ugrált, mint ügetett. Miután ma valószínűleg *Kovács II.* hajtja, lényegesen jobb futást várunk tőle. **FERGETEG W.** legutóbbi szereplésekor a könnyen nyerő *Bella* és a 60 méterrel előtte indult *Fürge* mögött igen biztosan lett harmalik. Azt hisszük, hogy a *Feiser*-ló annál a formájánál jobbat is tud.

Reimer Géza trenirozza és hajtja a Siró-istálló lovait

Dr. Siró Györgyöt, az évek óta szép sikerrel versenyző amatőrhajtót kisebb autóbaleset érte, minek következtében egy ideig az ágyat kell őriznie. Betegsége alatt a napokban nyilvános idomári engedélyt kapott kitünö amatörhajtó, Reimer Géza trenirozza és hajtja versenyben a lovait. Reimer Géza, aki ma délután mutatkozik be a közönségnek, mint nyilvános idomár fogja dr. Siró György Őszi Nagy Hendikep-krekkjét, Dajkát is hajtani az érdekes előrefogadásos versenyben.

Nincs több galopp-nap az idén

Az elmaradt vasárnapi galopp-nap ügyében végleges döntést hozott a *Pestvidéki Versenyegylet* igazgatósága: *tekintettel a rossz időjárásra, az elmaradt napot nem pótolják.* Alagon ugyanis már negyedik napja nem lehet a lovakat a fagyos pálya miatt trenirozni, a megyeri pálya talaja sem javult, úgyhogy az első időkben tervbe vett pótnap megtartását (mint ahogy azt a *PVE* titkársága közölte) el kellett vetni. *Egyszóval nincs több galopp-nap az idén...*

— **A Darányi Ignác Agrártudományos Társaság** november 17.-én *Czettler* Jenő m. kir. titkos tanácsos elnök elnökletével felolvasóülést tartott, amelyen dr. *Oberding* József kolozsvári egyetemi intézeti tanár, levelező tag tartotta avató előadását »*Az erdélyi magyarság mezőgazdasága és mezőgazdasági szervezete a román uralom alatt*« címmel.

Nov. 19., 22. és 23-án d. u. ½3-kor

ügetőversenyek

A PEST OSZTÁLYSORSJÁTÉK GYORSLISTÁJA

A XLVII. osztálysorsjáték II. osztályának húzása. 1. nap.

Délelőtt ½9–10-ig

a következő számokat húzták ki:

10.000 pengőt nyert: 64693
3000 pengőt nyert: 58053
500 pengőt nyertek: 60170 66986 74201
300 pengőt nyertek: 19128 33945 48204 68543 73724
200 pengőt nyertek: 1408 11552 13722 14176 25308 26031 26815 27230 29773 31325 38519 43089 45114 46012 51723 54825 71702 79280 80100 88382 91103
105 pengőt nyertek:
0019 094 118 136 239 279 322 626 636 646 651 750 784 786 1041 092 134 515 616 643 761 771 876 897 943 966 999 2027 033 113 218 340 437 443 466 649 712 733 758 905 959 3015 070 275 330 351 472 651 688 745 891 898 930 4021 141 157 173 340 374 551 565 573 647 652 661 929 5111 144 320 404 438 526 570 606 629 657 658 687 714 774 6075 127 129 208 300 328 395 590 664 680 682 812 879 7041 187 243 249 296 312 368 438 625 634 802 836 838 937 8072 173 334 338 348 543 762 855 9599 674 716 786 885 10597 607 708 11137 193 642 770 830 856 927 12269 377 379 553 896 13049 094 140 196 238 406 433 477 486 583 642 839 14114 205 343 420 740 764 840 886 941 15005 188 245 285 315 419 564 598 608 693 810 871 16082 418 419 441 494 520 652 675 692 882 17030 056 116 216 364 406 482 686 762 878 906 988 18062 134 353 489 526 608 653 829 879 19060 061 280 471 535 569 685 894 946 20082 301 336 351 841 928 940 21107 188 341 473 643 722 735 851 22206 336 423 432 490 538 750 801 822 857 23140 254 310 410 497 505 573 601 807 907 24050 162 265 318 324 383 514 531 545 595 692 937 966 968 25102 147 266 310 343 463 660 745 762 838 839 871 905 26011 086 273 652 655 757 879 893 27196 628 647 674 738 28037 076 252 390 439 490 593 663 865 867 878 964 29081 186 279 337 462 483 527 814 30328 346 375 389 490 500 632 782 898 908 31101 280 339 433 445 589 768 775 854 32264 329 362 407 517 704 770 806 895 896 918 946 33109 200 299 548 644 748 34129 137 282 342 355 432 523 597 617 649 661 735 35196 217 391 408 656 838 945 36096 272 301 321 371 494 545 737 777 905 953 994 37335 369 449 485 522 588 721 792 838 927 38171 307 316 348 370 385 771 805 929 39106 163 214 332 640 855 963 40045 076 152 219 230 455 519 543 647 721 836 867 887 41185 211 281 291 609 668 794 960 987 42012 023 119 189 690 926 940 43110 170 318 320 325 853 863 958 44067 126 211 234 687 789 834 955 45078 167 196 205 230 415 668 773 917 922 934 944 46039 179 429 434 530 539 900 902 946 47202 219 239 312 433 449 499 642 679 701 926 986 49098 219 275 485 700 896 959 50230 311 439 462 510 641 659 714 893 51208 233 311 378 619 678 726 52130 464 692 728 820 847 984 53001 025 038 060 196 214 261 340 356 358 377 387 554 599 709 892 54250 495 519 697 740 791 929 950 55136 205 322 577 698 742 913 56032 073 165 283 332 417 533 611 731 807 57030 335 627 975 58068 118 161 164 272 367 667 692 752 786 979 59050 107 140 340 375 383 562 623 730 741 860 963 60031 041 118 260 307 356 433 546 560 652 695 705 777 965 970 61042 144 155 211 274 375 451 501 507 515 703 792 803 62068 097 318 421 445 475 570 802 824 829 849 995 63021 061 073 096 136 146 198 210 282 382 545 621 636 696 721 850 985 64171 249 252 463 720 739 762 987 65191 364 386 451 478 514 734 806 854 944 66070 209 227 426 660 829 859 67054 062 220 240 305 307 393 401 478 497 502 528 725 906 974 68102 188 236 279 293 469 522 611 723 738 69029 040 069 163 313 479 645 762 859 921 70010 029 061 114 120 134 232 304 464 791 907 71426 438 456 712 757 804 822 988 990 72046 087 207 217 242 248 502 547 662 800 73011 037 083 098 115 308 517 679 684 811 74056 074 414 455 587 616 820 847 892 927 75017 021 135 288 293 470 541 564 610 679 753 761 854 869 76029 110 222 327 340 353 387 490 562 655 656 796 77067 214 267 499 501 549 658 864 899 902 926 951 78192 222 305 388 504 714 888 79004 024 179 207 556 563 813 930 80011 055 208 412 445 499 615 702 715 739 809 884 81073 078 147 606 663 834 82115 126 238 304 473 474 501 582 839 83032 334 342 426 581 624 674 749 765 950 84190 208 287 465 593 638 804 861 885 987 85062 089 092 097 192 270 289 332 343 348 680 742 884 893 940 86107 117 189 258 281 637 670 721 736 784 870 87069 177 213 240 245 249 88024 073 127 240 273 571 614 724 962 89057 071 082 128 179 231 478 514 783 810 829 879 951 90116 117 154 155 297 357 371 419 427 535 795 933 91123 540 832 92072 235 246 309 349 358 398 435 479 525 619 680 702 820 865 871 93085 239 283 287 611 719 790 885 94036 219 285 314 339 397 681 724 974 95010 042 071 089 229 272 531 653 850 859 950 984

Délelőtt 10–11-ig

a következő számokat húzták ki:

10.000 pengőt nyert: 13593
5000 pengőt nyert: 10008
1000 pengőt nyert: 44882
500 pengőt nyertek: 31920 36397 58534 72615 86789
300 pengőt nyertek: 7279 8705 19376 23398 23475 33292 44894 65194
200 pengőt nyertek: 329 7072 10768 13682 16017 19567 32961 33148 46063 49865 72071 76665 90405 93844
105 pengőt nyertek:
0005 238 262 286 468 699 876 914 987 1052 072 152 201 286 419 480 497 510 521 613 662 763 805 818 921 956 2066 158 210 253 269 351 522 563 724 918 3095 372 504 534 595 696 4033 052 184 186 200 376 402 439 490 507 527 549 577 894 947 962 5131 324 417 599 661 765 779 808 6511 564 737 738 899 943 970 7073 124 135 379 384 477 537 545 682 702 717 795 804 825 8135 330 343 361 638 659 816 863 865 984 9059 188 338 739 816 817 904 10031 083 552 673 730 863 949 978 993 11078 158 166 219 299 362 396 481 550 578 617 913 956 12073 077 106 186 253 343 449 593 616 764 13225 230 459 582 652 704 736 936 985 14096 124 180 193 201 228 239 280 338 377 437 571 642 660 702 956 966 15115 287 330 453 532 616 701 854 16013 048 154 234 271 334 360 465 724 758 845 947 17037 253 269 421 433 502 619 913 963 983 995 18004 169 271 277 330 381 387 950 994 19049 398 456 460 561 607 637 720 731 897 918 20009 191 212 375 445 609 646 883 21375 531 669 810 834 22000 047 155 216 229 269 412 437 462 541 612 732 23002 044 148 340 397 436 591 700 712 812 825 929 978 981 24104 155 278 376 387 665 716 772 25281 334 486 495 540 681 704 26123 137 210 233 287 389 394 613 812 914 939 949 27027 212 382 400 655 865 906 931 28009 120 212 256 459 549 571 602 670 692 938 29067 306 345 366 371 608 612 677 762 896 996 30030 096 190 232 286 363 373 396 509 555 678 913 71070 170 444 557 562 587 596 714 721 774 806 905 32024 045 176 219 259 274 306 417 508 794 810 924 933 33083 125 275 344 350 407 415 756 773 791 971 34031 115 122 270 297 374 383 415 465 525 699 755 770 888 889 35093 153 168 507 510 680 730 36035 064 184 238 484 492 522 569 638 686 742 805 842 881 890 958 992 37011 068 166 173 325 427 528 660 713 862 917 38304 310 498 580 588 674 786 39073 168 266 294 457 546 569 662 697 726 801 805 823 40024 040 211 377 382 436 497 525 551 646 41029 118 129 131 143 203 236 311 331 373 428 467 539 576 606 810 825 905 941 42131 224 295 326 422 502 739 914 43072 149 167 612 626 647 749 906 44004 015 120 377 515 576 753 866 45263 342 361 545 573 741 817 46124 299 394 469 663 733 735 759 763 813 844 912 923 926 47072 159 363 409 411 446 579 611 642 651 672 678 712 763 783 999 48017 073 168 272 360 637 644 661 727 767 838 49087 279 328 402 479 627 716 750 880 882 972 50278 322 365 428 438 452 540 566 719 792 853 51085 141 145 194 319 411 454 627 669 751 767 793 794 829 924 52146 244 324 456 677 687 818 53022 023 100 207 249 321 379 404 457 545 774 808 825 972 54022 156 198 297 408 461 532 571 728 819 990 55114 138 193 429 491 590 616 736 56035 131 312 460 567 653 656 764 57141 172 197 354 374 632 877 957 997 58105 166 191 238 266 361 378 594 607 990 59088 109 334 386 392 396 707 781 886 60090 324 419 485 556 812 881 941 61022 168 261 348 485 624 666 703 757 961 990 62130 142 144 592 956 63428 754 840 917 64180 386 395 690 65083 121 325 346 392 416 438 567 604 679 849 868 872 951 66138 211 347 498 559 593 702 708 750 67028 350 487 621 729 761 68028 031 042 111 264 281 314 507 614 674 850 852 898 942 987 69448 460 510 513 663 748 835 887 986 997 70039 064 203 579 581 614 663 875 990 71288 309 432 618 72005 338 351 373 658 698 727 782 910 73048 151 322 726 893 74282 479 536 557 583 593 809 75068 128 257 367 543 921 946 958 76281 405 516 589 742 919 77052 107 117 179 182 342 395 493 537 612 661 730 760 781 851 862 974 979 78146 265 411 538 683 836 879 79043 050 266 534 622 919 80128 155 391 754 760 763 844 862 929 81036 126 143 383 458 548 603 632 738 755 803 820 845 894 82082 088 262 443 568 624 743 749 885 943 83027 577 608 628 677 766 781 838 857 921 974 84127 152 188 353 579 690 711 745 85311 350 367 391 802 894 928 960 981 984 86250 299 309 362 404 534 829 834 863 909 951 87019 071 087 097 140 145 406 470 505 595 682 706 802 881 934 88012 255 334 366 520 608 725 760 784 792 89210 289 515 544 774 90045 388 533 574 633 702 898 91052 171 348 384 397 578 771 842 852 92142 162 364 443 469 650 693 981 93089 130 179 246 293 368 373 469 551 599 685 713 741 94016 099 133 153 289 306 492 585 780 793 969 95068 093 219 307 322 347 402 545 552 601 664 819 870 900

Minden felelősség nélkül.

A *Pest* gyorslistáját, amely a ma kihúzott összes számokat tartalmazza, a húzásteremben összeállította a Glória ker. rt. osztálysorsjáték főárusító, Andrássy-út 18.

*

A következő húzás november 20.-án, csütörtökön lesz.

Felmentettek egy szándékos emberöléssel vádolt vasuti munkást

Szolnok, november 19. *(A Pest szolnoki tud. tel. jel.)* Most tárgyalta a *szolnoki* törvényszék *Folkusházy*-tanácsa *Deák* István MÁV vasúti munkás bűnügyét, akit a királyi ügyészség szándékos emberöléssel vádolt, mert ez év júliusában zsebkésével megölte *Veli* Mihály gazdálkodót a légvédelmi elsötétítés idejében. *Deák* a főtárgyaláson elmondotta, hogy nem érzi magát bűnösnek, csendesen iszogatott az egyik vendéglőben, ahol *Veli* Mihály is szórakozott két társával. Mikor záróra után hazaindultak, *Veli* nagyon felindult azon, hogy egyik társa ő mellé csatlakozott.

Elébeállt, megfenyegette, majd hazaszaladt, szénahúzó horgot hozott magával, azzal először ütlegelni kezdte, s mikor a horgot *Deák* kikapta a kezéből és az út mellé dobta, *Veli* zsebkését rántotta elő és azzal megsebesítette. Ekkor rántott ő is kést a védelmére, a sötétségben nem tudta, hová szúr és eközben kapta *Veli* a halálos szúrást. Dr. *Kossuth* királyi ügyész fentartotta a vádat, dr. *Sebestyén* védő jogos önvédelemből felmentést kért. A bíróság *Deákot* felmentette, az ügyész az ítélet ellen fellebbezett.

Férje temetésén megmérgezte magát egy karcagi gyógyszerész özvegye

Karcag, november 19. *(A Pest karcagi tud. jel.)* Kedden délelőtt temették el Karcagon *Stern* Lajos gyógyszerészt, a város egyik gyógyszertárának tulajdonosát. A temetésen *megrendítő tragédia játszódott le.* A gyógyszerész felesége a temetési szertartás alatt hirtelen rosszul lett, úgyhogy orvost kellett előhívni. Az orvos megállapította, hogy Stern Lajosné megmérgezte magát.

A gyógyszerész özvegyét a mentők a debreceni klinikára szállították. Az orvosi megállapítás szerint *Sternné* nagyobb adag *luminált vett be.*

Az odesszai Passionaria tengerbe veszett

Bukarest, november 19. *(NST)* A *Viazza* című lap haditudósítója jelenti, hogy Hareo Borisz kommunista zsidó politikai biztosnő egy Odesszából menekülő és elsüllyesztett hajón életét vesztette.

A kommunista nőt a bolsevisták az odesszai Passionariának nevezték el. A vörös uralom utolsó napjaiban ő nevezték ki *Odessza kormányzójává.* Rendkívüli teljhatalmat kapott, agyonlövette a város átadását javasoló volt katonai kormányzót és megölette a város sok más lakosát is, *köztük 200 anyát*, akik gyermekeik elköltöztetését követelték. A kommunista nő parancsára a gyermekeknek, nőknek és aggastyánoknak is torlaszokat kellett építeniök Odessza utcáin.

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

Sorsközösség és fegyverbarátság

Most egy esztendeje, hogy Magyarország a háromhatalmi egyezményhez csatlakozott, elsőnek minden más európai állam közül. Ez a csatlakozás nem jelentett új elhatározást a magyar politikában, csupán a régi irányelvek logikus kiteljesítését váltotta valóra. Alapjai adva voltak a magyar és német nép sok évszázados *sorsközösségében*, amely a két ország barátságát, főkép az utóbbi negyedszázad folyamán, mind szorosabbá és bensőségesebbé tette.

Különösen a világháború fűzte igazán erősre a magyar-német *fegyverbarátság* szálait. A két nemzet fiainak együttmenetelése a *közös* úton, de kiváltkép az az őszinte *bajtársi szellem*, amely játszva győzte le a nyelvi akadályt a magyar és német katonák között és mindenütt a legharmonikusabb együttműködésben nyilvánult meg. Ez a bajtársi jóviszony nyilván a két nép *egyező* jelleméből, *hasonló* erényeiből táplálkozott. Hiszen mind a német, mind a magyar nép uralkodóvonása az áldozatkészség és bátorság, a becsületesség és hűség, — ami egyébként legbiztosabb ismertetőjegye a *vezetőszerepre* való elhivatottságnak.

Ebben a katonai és férfias szellemben talált testvérként egymásra a magyar és német nép a világháború alatt és után. Előbb a csatatereken, később a Versailles és Trianon ellen folytatott küzdelemben. Végül pedig ma, amikor újra vállvetve harcol együtt ez a két nemzet a szabadság és igazság győzelméért.

A két ország régi barátságának és sorsközösségének tehát valóban mintegy *utolsó láncszemét* alkotta a most egy esztendeje bekövetkezett magyar csatlakozás a háromhatalmi egyezményhez. E döntő lépésnek gyakorlati következménye a *bolsevizmus* elleni közös küzdelemben jutott és jut kifejezésre, mióta Magyarország — Hitler legutóbb elhangzott szavai szerint — »felismerte a történeti pillanatot, heroikus elhatározással« a baráti Németország oldalára állott.

Ebben az elhatározásában Magyarországot semmi önző érdek, semmi területszerzési vágy nem vezette s nem vezeti ma sem. Célja kizárólag ideális cél. A magyar katona ma, a győzelembe vetett biztos hittel, a *kultúra* és a *civilizáció* megmentéséért, *az igazságon alapuló béke* kivívásáért küzd Németország oldalán. S nem kétséges, hogy Németország, diadalmas hadseregével és hű szövetségeseivel, ki is fogja vívni az igazság végső győzelmét.

Sztójay Döme berlini magyar követ minderre éles fénnyel világított rá, a külföldi németek hagyományos városában tartott ünnepi beszéde során. A Német-Magyar Társaság stuttgarti testvéregyesületének megalapítása alkalmával mondotta el berlini követünk ezt a tömören jellemző beszédet, a *Villa Berg* ősi parktól övezett, pompás barokk kastélyában, amelynek homlokzatán tegnap magyar és német zászlók együttese *külsőleg* is kifejezően hirdette a magyar-német sorsközösség és fegyverbarátság megbonthatatlan, *benső* egységét.

S egészen bizonyos, hogy a Német-Magyar Társaság stuttgarti testvéregyesülete csak újabb baráti szálakkal fűzi majd egymáshoz a két nemzet fiait, akik a harctéren épúgy együtt küzdenek, mint az építő-munka frontján — az új európai rend kialakításáért.

Szovjet küldöttség Kanadában

London, november 19. *(NST)* Mint Ottawából jelentik, szovjet katonai küldöttség érkezett Montrealba. A küldöttség azzal a kérdéssel foglalkozik, mennyiben tud eleget tenni a kanadai hadiipar a szovjetkormány megrendeléseinek.

A kereskedelmi tárca költségvetését tárgyalja ma a Ház

A kereskedelmi és közlekedésügyi tárca költségvetése van ma soron a képviselőházban. Tegnap *a magyar föld problémáit* vitatta meg a Ház, megszavazva a földmívelésügyi tárca hatalmas költségvetését, azokat a számoszlopokat, amelyekhez fogható még sohasem szerepelt az agrártárca költségvetésében, mert *akkora összegeket még sohasem fordítottunk a magyar föld céljaira.*

103 millióval nagyobb a földmívelésügyi tárca idei költségvetése a tavalyinál és — amint báró *Bánffy* Dániel földmívelésügyi miniszter mondotta — ha az országgyarapodással járó természetes keretbővülést le is számítjuk, akkor is 58 millió az a többlet, amennyivel az idén nagyobb összeg áll rendelkezésre az ország mezőgazdasági életének fejlesztése érdekében.

Bánffy miniszternek ez volt *első költségvetési beszéde* s ő az, aki ezt a mamutköltségvetést képviseli a magyar föld javainak érdekében. Óriási munka indult meg ezen a téren. Hiszen *a mezőgazdaság fejlesztéséről szóló milliárdos törvényjavaslat már elkészült* és miként a miniszter már bejelentette, néhány nap mulva benyujtásra is kerül a Házban. Ez a javaslat gyökeresen megalapozza a magyar mezőgazdaság új fejlődését.

A mezőgazdaság fejlesztésének munkájában *két nagy feladatot* lát Bánffy miniszter. Az első *a termelés fokozásának biztositása*, a másik pedig *a magyar mezőgazdaság korszerű fejlesztése* abban az irányban, hogy a termelés okszerűbbé és gazdaságosabbá váljék.

Beszélt a miniszter *az állattenyésztés színvonalának emeléséről és a vízrendezés államositásáról* s bejelentette, hogy a *birtokpolitikában fokozzák az ütemet és szaporítják a nélkülözhetetlen szakszemélyzetet. Gazdasági téren is eleget teszünk a nagy barátainkkal való szolidaritásnak. A zsidóbirtokok kereszténykézre juttatását teljes erővel folytatják.* Elsősorban a nagyobb birtokokat veszik igénybe és gyorsítják az eljárást.

Kifejtette, hogy feltétlenül szükség van *a tagosítás ütemének gyorsítására is* és beszámolt arról, *miképpen helyezte új alapokra a gazdasági munkaközvetítés rendszerét.* Elismeréssel szólt *a gazdasági munkásságról, amely általában megteszi kötelességét* s bejelentette, hogy *mindazokkal szemben, akik más magatartást tanusitanak, a legerélyesebben fog a kormány fellépni*, mert ezek tulajdonképpen az ország ellenségeinek érdekeit szolgálják.

A mai ülés

A Ház mai ülésén *Angyal* László előadó ismertette *a kereskedelmi és közlekedésügyi tárca költségvetését.* Azt fejtegette, hogy hadat viselünk, tehát akarva, nemakarva háborus gazdálkodást és kereskedelmet kell folytatni. Mindenkinek tudomásul kell vennie, hogy *a háború okozta a korlátozásokat* és ezekhez kell igazodnia egész gazdasági életünknek is.

Ez azonban nem jelenti azt, hogy most nem kell és talán nem is érdemes a kereskedelem és a közlekedés fejlesztésére bármit is tenni, legjobb hagyni mindent a maga útján. Sőt ha valaha, hát *éppen az ilyen súlyos időkben kell fokozott gonddal tervszerű munkával irányitani és vezetni a kereskedelmet.*

A különbség a béke és a háború kereskedelmének irányítása között csupán az, hogy békében ez a vezetés a szabad, szinte korlátlan lehetőségek világában szebbnél-szebb tervek kidolgozásában szinte *élvezetet és örömet nyujtó megbizatás volt* a mindenkori kereskedelmi miniszter számára, míg a háborúban ez a vezetés *csak állandó gondot, töprengést és aggodalmat okoz.* Nagy megnyugvásul szolgál, hogy az ilyen nehéz időkben szükséges előrelátó *mérlegelést és tervszerű irányítást mindenütt megtaláljuk a kereskedelmi tárca jövőévi költségvetésében.*

A továbbiakban részletesebben ismertette a tárca költségvetését és végül elfogadását kérte.

Az előadó beszéde után az *egyes pártok vezérszónokai* szólalnak fel. *A költségvetés mellett* iratkozott fel szólásra *Szabó* Gusztáv (MÉP), *Biró* István (Erdélyi Párt), *Közi-Horváth* József (Keresztény Párt), *Vasváry* Lajos (MÉP), *Ilovszky* János (MÉP).

A költségvetés ellen mond beszédet *Kunder* Antal (Imrédy-párt), *Szőllőssy Jenő* (nyilas) és *Kabók* Lajos (szociáldemokrata). Délután kerül sor *Varga* József kereskedelmi és közlekedésügyi miniszter beszédére. A miniszter válaszol a vezérszónokoknak és nagy vonalakban vázolja a kereskedelmi tárca irányelveit. A miniszter beszédét az egész Ház nagy érdeklődéssel várja.

Ma egyébként *interpellációs nap van a Házban. Harminchét interpellációt jegyeztek be.* Holnap *az iparügyi tárca* költségvetésének megvitatására kerül sor. A Ház gyors ütemben letárgyalja a még hátralevő tárcák költségvetését és valószínű, hogy *szombaton is tart ülést.* Igy *a jövő héten* megkezdődhet *a megajánlási vita.*

Az Opera volt díszlettervezője betörőbandát szervezett

Tegnap este az Andrássy-úti Corvin-büfében két detektív megfigyelt egy férfit, aki *feltűnően költekezett.* Százas bankókat mutogatott a pincér előtt, ugyanakkor pedig *lehetetlenül rossz cipője és viseltes ruhája volt.*

A detektívek megállapították, hogy *egy veszedelmes alvilági társaság feje, Mandl Zoltán 52 éves kárpitos, az Operaháznak a zsidótörvény miatt elbocsátott volt díszlettervezője került rendőrkézre.*

Nem sokkal *Mandl* elfogatása után már a főkapitányságon volt a társaság valamennyi tagja: *Kárász* Istvánné 32 éves rovottmultú asszony, egy volt uradalmi főintéző elvált felesége, *Szekeres* Tibor 26 éves büntetett előéletű textiles, *Hébenstreit* Jenő 20 éves magántisztviselő, akik Madllal különféle bűncselekményekre, *de főleg álkulcsos betörésekre szövetkeztek.*

A vallatás során beismerték, hogy hétfőn éjszaka, tehát két nappal ezelőtt, *Friedmann* Jakab szabómester Rökk Szilárd-utca 5. számú házban lévő lakásán 10.000 pengős betörést követtek el.

Az oktató *Mandl* volt, aki társaságának tagjait, főleg Hébenstreitet és Szekerest arra tanította, hogy hogyan kell álkulccsal behatolni a lakásokba. Előzőleg mindig a jó családból való Kárászné járt a kiszemelt lakásokban és ott különféle ürügyekkel terepszemlét tartott.

Örökre kitiltottak Rákóczifalváról és internáltak egy árdrágítót

Szolnok, november 19. *(A Pest szolnoki tud. tel. jel.)* Dr. *Seftsik* István, a *szolnoki* központi járás főszolgabirája eljárást indított *Zsilkai* József rákóczifalvai 35 éves pékmester ellen, mert a hatóság által neki feldolgozásra átadott lisztet folytatólagosan árdrágító visszaélésekre használta fel, a hatósági árnál jóval magasabb áron hozta forgalomba. *A főszolgabiró ezért örökre kitiltotta Rákóczifalva község területéről, egyben internálását is elrendelte.*

A Kormányzó névnapján osztják ki a Délvidéki Emlékérmet

A Kormányzó jóváhagyta a Délvidék visszafoglalásának emlékére alapított Délvidéki Emlékérem alapszabályait. Az érem horganyból készült, első oldalát *Hunyadi* János domborművű lovasalakja díszíti, középütt *Hunyadi* János, az érem szélén pedig »A Magyar Délvidék visszafoglalása emlékére« felírással. A hátsó oldalon az érem közepén a Szent Koronával díszített magyar címer van, ettől balra a Hunyadi ház, jobbra pedig a nagybányai Horthy-család címere foglal helyet. Az érem hátsó lapjának felirata »vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzóságának XXII. évében 1941.«

Az érem szalagja háromszögalakban összehajtott kék és sárga színű.

A katonai szolgálatot teljesítő igényjogosultaknak december 6.-án, a kormányzó úr névnapján ünnepélyesen adják át az emlékérmet, míg azoknak, akik már leszereltek, az illetékes kiegészítő parancsnokság adja át lehetőleg ünnepélyesen. Azok, akik távolabb laknak, az emlékérmet a népmozgalmi nyilvántartók útján kapják meg. Az érem jogos viselését igazolvány bizonyítja.

Állítsanak szobrot a névtelen erdélyi ujságírónak és tanítónak!

A Nemzetpolitikai Társaság kedden este az Országos Kaszinóban társas összejövetelt tartott. Az ünnepi est szónoka *Bálint* József erdélyipárti országgyűlési képviselő, az Erdélyi Katolikus Népszövetség igazgatója volt, aki *Erdély lelkisége* címen számolt be arról, *hogyan illeszkedett bele az anyaország életébe a visszatért erdélyi országrész.*

Lelkes szavakkal méltatta a megszállás ideje alatt az ősi magyar hagyományokhoz méltóan viselkedő névtelen erdélyi ujságíró és tanító érdemeit és javasolta, *állítsanak szobrot Erdély e két névtelen hősének*, akik nem szűntek meg a húsz év alatt magyarul gondolkodni, írni és tanítani. Ők tartották össze az elszakított magyarság lelkét. Dr. *Dániel* Áron, a Társaság elnöke köszönte meg a szép előadást, amely után még felszólaltak *Gesztelyi-Nagy* László, *János* Áron és *Szabó* Gyula országgyűlési képviselők.

A moszkvai vakrémület

Róma, november 19. *(Magyar Távirati Iroda)* **A »Giornale d'Italia« közli a »Dagens Nyheter« leirását arról a vakrémületről, amely Moszkva lakosságát október 15.-én és 16.-án elfogta, amikor a németek hatalmas támadást inditottak Vjazmán át a szovjet főváros felé vezető országúton. Alighogy megérkeztek az első hirek a német gépesitett csapatok közeledéséről, — hangzik a beszámoló — egész Moszkvában fejetlenség és zürzavar lett úrrá. A munkások és munkásnők ezrei, akik a város külső erődítésein dolgoztak, fejüket vesztve hagyták ott munkahelyüket és vad menekülésbe kezdtek.**

A városban mindenkit vakrémület és félelem fogott el. Az utcák telve voltak menekülő, siránkozó emberekkel, az üzletek bezártak, a világítás megszünt. A város olyan képet mutatott, mint a pokol tornáca. A rádión keresztül állandó felhívásokat intéztek a lakossághoz és igyekeztek megnyugtatni a rémült embereket. A kelet felé vezető útvonalakon GPU-emberek cirkáltak és revolverrel kergettek vissza mindenkit, aki menekülni akart.

SZÍNHÁZI MAGAZIN
ÚJ SZÁMÁNAK 7 SZENZÁCIÓJA
1. VITÉZ HORTHY ISTVÁNNÉ BESZÉDE A M. A. N. SZ. KULTÚRELŐADÁSÁN
2. BENKŐ GYULA LEVELE ZÁDOR GYÖNGYIHEZ...
3. SZENTGYÖRGYI ELVIRA HELYSZÍNI KÖZVETÍTÉSE FÉNYES ALICERŐL, NAGY ISTVÁNRÓL ÉS A TÖBBI PESTI KOLOZSVÁRIAKRÓL
4. BESZÉL A VITORLÁZÓ REPÜLÉS KÉT ÚJ REKORDERE
5. BARÓTI GÉZA KRITIKÁJA A TŰZVÉSZRŐL
6. ERDÉLYI MISKA LEVELE SZEGEDHEZ
7. TUDÓSÍTÁS AZ ELSŐ NAGY SVÁJCI DIVATBEMUTATÓRÓL
SLÁGERKOTTA, CSALÁDI MAGAZIN MELLÉKLET, GYERMEKLAP

CSENDES JUBILEUM

Irta: Padányi Gulyás Jenő

Nincsenek tömegek, nincs nagy hírverés: a 75 esztendős Mérnökegylet üli csak meg születése napját. Hogyan is ünnepelhetnék tömegek, mikor az egész országban együttvéve mintegy 10.000 a száma az összes mérnököknek. Mi hát a jelentősége e csendes jubileumnak? Egyebek közt éppen az, hogy *ilyen kevesen vannak*. Tízezer mérnökünk van s az országnak legalább *húszezerre* volna szüksége. A meggyarapodott erdők, vizierők, utak, városok, gyárak és természeti kincsek mind mérnökért és mérnökért kiáltanak. Termelésünk, iparosodásunk, állóképességünk az európai versenyben: a magyar mérnökkel áll vagy bukik.

Fennállásának 75 esztendeje sem látszik soknak, de egyszerre észrevesszük, mily sokat jelent ez is, ha kissé körülnézünk a világban. Angliában, Németországban, Franciaországban van egynéhány ilyen régi egylete a mérnöki tudományok ápolásának, s ezek közül is csak egy kettő öregebb, mint a miénk. Hol volt még akkor a körülöttünk emelkedő s tünedező államok műveltsége, sőt önálló állami léte, amikor Magyarországnak már mérnökegylete volt?

A jó öreg Magyar Mérnök- és Építészegylet egy esztendőben tartja születése évfordulóját *Széchenyiével*, s bár éppen fél olyan idős, méltó hozzá abban is, hogy csendes jubileumán mutatós ünnepségek helyett komoly és időszerű tudományos vizsgálódással gyujtott szelid és hasznos lámpásokat a magyar gondok közt. Október közepe óta hétről-hétre folytatva keresztül »tarlózta« a *magyar ugart:* a talajjavítástól a városfejlesztésig, a tagosítástól a nyersanyaggazdálkodásig sorra vett minden fontos kérdést, amelyben úgy érezte, szava lehet. Energiagazdálkodás, lakáspolitika, közlekedés, iparpolitika, kisipar, háziipar, Erdély iparosítása mind sorra került, sőt megvizsgálták a békegazdálkodásra való átállás kérdéseit is, bármily messze essék is egyelőre a lehetősége.

Jól tenné az ország, ha nagyon figyelne a mérnökök komoly, csendes szavaira. A mérnök nem nagyon ért a beszédhez, könyveket is ritkán ír. A felsőoktatási kongresszusnak külön gondja volt, hogyan lehetne a mérnököt kissé jobban ránevelni arra, hogy a maga szavát hatásosabban érvényre juttassa? Azt hisszük, ez nehezen fog menni. Nem marad más hátra, mint berendezkedni arra, hogy *ha a mérnök szól, szavát jobban meg is szívleljük*, már amennyiben súlyt helyezünk arra, hogy a *munka* is jobban menjen az országban. Mert ha a szavakhoz nem is, de *a munkához értenek* a mérnökök. Ha minden jól megy, ezt is alig méltányolnók, de annál becsesebb a munkájuk, ha baj van. Most, a háborús gazdálkodás és hadviselés inségei közt nem árt, ha elgondolkozunk a honvédelmi miniszter nemrég elhangzott szavain: »A magyar ipari vezetők, a *magyar mérnökök* és magyar munkások hazafias lelkesedéssel együttműködve, *nap nap után csaknem csodát művelnek.* Engedtessék meg nekem, hogy ezért nekik itt, a nemzet szine előtt, hálás köszönetet mondjak.«

Hetvenöt évvel ezelőtt egy magyar katona-mérnök, *Hollán* Ernő alapította a Mérnökegyletet. Az öreg olvasóteremben van piros tábornoki egyenruhás képe, kócsagtollas kucsmája mellett tervrajzok és háromszögvonalzó fekszenek az asztalon.

A honvédelmi miniszter szavaira bizonyára megelégedett pillantást vetett a fényes túlvilágról ma működő kartársai felé: magyar mérnökök, hűséges katonái vagytok a nemzetnek! Adjon Isten erőt és sikert a további csendes jubileumokig!

Roosevelt homlokűreghurutban megbetegedett

Washington, november 19. *(Bud. Tud.) Roosevelt* elnök *homlokűreghurutban* könnyen megbetegedett. És ezért csütörtökre tervezett utazását lemondták.

Két halálos ítélet Ruszcsukban

Szófia, november 19. *(Stefani.)* **A ruszcsuki katonai törvényszék kötél általi halálra ítélt egy zsidót, aki felgyujtott egy kőolajtartályt és meggyilkolt egy német katonát.**

Ugyanilyen ítélettel sujtottak egy bolgár anarchistát, aki rombolásokat követett el a Ruszcsukból Várnába vezető vasútvonalon. Két embert bűnösök rejtegetéséért 15 évi börtönre ítéltek. *(MTI)*

Kiszáradt száj ébredésnél

ki ne ismerné ezt a kellemetlen érzést — pedig milyen könnyű megszabadulni tőle. Használjon rögtön felkeléskor Chlorodont fogpasztát a reggeli száj- és fogápoláshoz. Nemcsak üdít és tisztít, hanem a benne foglalt oxigéntartalmú só hatása folytán a nyálkiválasztó mirigyeket fokozott működésre serkenti és így gondoskodik a száj természetes tisztántartásáról is. Tehát:

felkelés után és lefekvés előtt

Chlorodont fogpaszta

A kereskedelmi tárca költségvetését tárgyalja a Ház

A képviselőház mai ülését ½11 után nyitotta meg *Törs* Tibor alelnök. Ma a kereskedelmi tárca költségvetését tárgyalja a Ház. A kormány részéről *Varga* József kereskedelmi miniszter volt jelen. Megjelent ezenkivül az ülésterem egyik páholyában *Horthy* István államtitkár, a MÁV elnöke is.

Az egyes pártok részéről a következő vezérszónokokat jelentették be: MÉP: *Szabó* Gusztáv, *Vasváry* Lajos és *Ilovszky* János, erdélyiek: *Biró* István, Imrédy-párt: *Kunder* Antal, nyilasok: *Szöllősy* Jenő, kereszténypárt: *Közi-Horváth* József, szociáldemokratapárt: *Kabók* Lajos.

Angyal László előadó ismertette a költségvetést. Megemlékezett gróf *Széchenyi* Istvánról, aki programmot adott az akkor még gyermekcipőben járó magyar kereskedelemnek. Azután azt fejtegette, hogy *ma a háború okozta korlátozásokhoz kell igazodnunk a kereskedelemben. Ez azonban nem jelenti azt, hogy most nem kell mindent megtennünk a kereskedelem fejlesztéséért.* Éppen e súlyos időkben kell fokozott munkával vezetni a kereskedelmet. A nehéz időkben szükséges *előrelátó mérlegelést és tervszerű irányítást mindenütt megtalálja a tárca költségvetésében.*

A zsidóbujtatók és árdrágítók ellen

A háborús kereskedelem a csereforgalomra süllyedt vissza. Ma nem vagyunk olyan válogatósak, sem minőségben, sem árban. Örülünk, ha egyáltalán kapunk nyersanyagot külföldről. *Áldozatoktól sem riadunk vissza a behozatalért, kivitelünket pedig észszerűen lefékezni igyekszünk a hazai szükséglet fedezéséért.*

Mindebből egyesek talán arra következtethetnek, hogy nincsenek árukészleteink, anyagtartalékaink, hogy a kormány elmulasztotta a gondos előrelátást. Ez tévedés. A kereskedelmi kormányzat egyedül helyes eljárása azonban csak az lehet, hogy *a tartalékokhoz lehetőleg ne, vagy csak végszükségképpen nyuljon.* Külkereskedelmi forgalmunk zöme természetesen a baráti hatalmakra, elsősorban *Németországra* esik. *Törökország* egyik legfontosabb nyersanyagbeszerző forrásunk.

A belkereskedelemnek *legidőszerűbb kérdése a kereskedelemnek szakértelemmel és tőkével rendelkező keresztény magyar kereskedők kezérejuttatása.* A kereskedelmi miniszter következetesen halad a cél felé. *De nemcsak a zsidók túlkapásai ellen kell fellépni, hanem a magukat zsidóknak olcsón eladó zsidóbujtató keresztények, valamint az árdrágító, láncoló, zugkereskedelem ellen is.* A negativ, tisztogató munka mellett ez új magyar kereskedőnemzedék nevelésére is megtette a kormány az intézkedéseket.

A magyar társadalom, főleg a középosztály fiai azonban még ma is idegenkednek a szabad gazdasági, kereskedői pályáktól. Ma is inkább kilincselnek egy 80—100 pengős íróasztal melletti állásért. Oka ennek az a régi felfogás, amely *a szabad pályát lenézte* és nem nevelték ezeket az ifjakat elég önállóságra, nincs bennük vállalkozó szellem. Sokan irigykednek arra, akinek fáradságos munkája itt-ott meghozza gyümölcsét, ahelyett, hogy követnék példáját.

A közlekedés kérdéseit ismertetve közölte az előadó, hogy *állami közuti hálózatunk 8298 kilométer, a törvényhatósági utak hossza 30.000 kilométer. Még 6000 kilométer bekötő utat kellene építeni.* 1942-ben 100 község kap bekötő utat, 460 kilométeres bekötőúttal.

Hat új tengerjáró hajó

A *dunai hajózás* jelentősége állandóan nőtt. A MFTR is kivette részét a megnőtt dunai forgalomból, ami üzleti eredményében is érezteti hatását. Szükségessé vált újabb hajók építése.

A Légifogalmi vállalat teljesítménye *idén 1 millió kilométer fölé emelkedik a tavalyi 800.000-rel szemben.*

A *posta* munkateljesítménye 1938/39-hez képest 82 százalékkal nőtt, a személyzet létszáma csak 53-mal. A rádió előfizetők száma szeptember 30-án 705.000 volt.

A *MÁV* vonalainak hossza 11.595 kilométer. Gördülő anyagot nagyon keveset kaptunk vissza, ezért sorozatos korlátozásokra volt szükség.

Végül a *jobbrahajtás* bevezetéséről emlékezett meg az előadó és a költségvetés elfogadását kérte.

Kereskedőképzés

Kunder Antal, a *MMP* vezérszónoka hangoztatta; bírálata elmondásában csupán az a szándék vezeti, hogy rámutasson, hogyan látja ő és pártja a bajok forrásait és ezeknek a bajoknak a megvilágításával használni akar a kormánynak. A kormányzat tavaly óta, kritikájuk után, két intézkedést tett: felállította a csúcsminisztériumot, a pénzügyminiszternek adván ezt a megbízást és felállította a közellátási minisztériumot.

Megállapította, hogy a csúcsminisztérium működésének a gyakorlatban a legkisebb eredményét sem látja. Ezután a növényi olajok gyártásának és ellátásának kérdésével foglalkozott. Kiemelte, hogy az emberi táplálkozás céljaira a növényi olajokat is igénybe kell venni. Minden millió métermázsa tengeriből 100 vagón, 10.000 métermázsa olajat lehet kapni.

Feltétlenül szükségesnek mondotta *a magángazdaság és az államhatalom közötti szerves baráti együttműködés kiépítését.* A költségvetést nem fogadta el.

Szabó Gusztáv, a *MÉP* első vezérszónoka kifejtette, hogy nem tud elképzelni olyan előrelátó intézkedést, amelyben hiba ne lenne. Ő is, sőt talán még a miniszter is találhat hibákat, ezeket azonban nem lehetett előrelátni. Ezután a *kereskedőképzéssel* foglalkozott, mert a zsidótörvénnyel kapcsolatban az előtt a nagy feladat előtt állunk, hogy miként oldjuk meg a kérdést, nem az utánpótlás, hanem az átállítás szempontjából.

Leszögezte, hogy nem a képzettség adja meg a kereskedelemre való rátermettséget, hanem a nevelés. *Keményebb nevelési formákat kell keresni,* hogy bizonyos mentalitást beleoltsanak az emberekbe. *Ösztöndíjakkal nincs még megoldva a kérdés.*

Azokból a körökből kell választani a jövő kereskedő-generációt, amely látja ezt a kemény munkát és tudja, hogy nem mindig íróasztal mellett lesz, ha-

Tanácsadók kerülnek a vármegyék szociális gondozószervei mellé

A belügyi tárca költségvetésének tárgyalása során *igen sok szó esett az ONCSA-ról, az Országos Nép- és Családvédelmi Alapról, amely hatalmas segítséget nyujt a rászoruló legszegényebb néposztálynak.*

A juttatásokkal egyidőben gondoskodnak arról is, hogy az adódó problémákat mindenütt a lehető legnagyobb körültekintéssel oldják meg. Igy például értesülésünk szerint október közepétől minden megyeszékhelyen *szociális ismeretterjesztő előadásokat tartottak,* ahová nemcsak a megyeszékhely érdeklődőit hívták meg, hanem többeket azokból a falvakból is, ahol már folyik a munka.

Ezeken az ismeretterjesztő előadásokon a speciális *helyi feladatok* kerültek szóba. A központi kiküldöttek ismertették, hogy az illető vármegyében mennyi pénz áll rendelkezésre szociális célokra, mi a módja az *ONCSA* munkájába való bekapcsolódásnak stb.

Az ismeretterjesztő előadások *mindenütt a legnagyobb siker jegyében zajlottak le.* A vármegyék ülésterme zsúfolásig megtelt az érdeklődőkkel. Ezeket fogják azután a vármegye hivatalos szociális gondozószervei mellé mint *tanácsadó és segítő szerveket* bekapcsolni, hogy az eddigi szociális kérdések megoldásába minél nagyobb körültekintéssel történjék intézkedés.

Ma minisztertanács volt

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A kormány tagjai *Bárdossy* László miniszterelnök elnöklésével szerdán délelőtt *minisztertanácsra* ültek össze. A minisztertanács, amely folyó kormányzati ügyeket tárgyalt, délután 2 órakor ért véget.

Müller Antal mandátumának ügye

Egyes lapokban hírek jelentek meg arról, hogy *Müller* Antal, akinek ügyével kapcsolatban a bíróság a napokban kozott jogerős ítéletet, lemondott képviselő mandátumáról.

A *Magyarország* munkatársa megalapította, hogy ez a hír tévedésen alapul, *a Ház elnökségéhez Müller Antaltól semmiféle ilyen lemondás nem érkezett.* Az ügyben tehát a jelenlegi helyzet szerint az összeférhetetlenségi bizottság foglal véglegesen állást, amelyet gróf *Kornis* Elemér képviselő összeférhetetlenségi bejelentése folytán péntek délelőttre hívtak össze.

Amennyiben azonban addig megérkezik a képviselőházhoz *Müller* Antalnak a mandátumról lemondó levele, az összeférhetetlenségi bizottság *nem ül össze* és határozatot sem hoz az ügyben. Ebben az esetben a lemondást az elnök a házszabályok szerint a képviselőház plénuma elé terjeszti, amely vita nélkül dönt a közlés tudomásulvételéről.

Rádiója rossz *vagy serceg,* **megjavítja** *gyorsan*

herczegh Főüzlet: VI, Andrássy-út 14 Telefon: 113-710

nem reggeltől estig, sőt esetleg záróra után is dolgozik és küzd a gondokkal. Ezután kérte, hogy *a kijelöléseknél csak az áruelosztás mértéke legyen a szempont*, majd arról beszélt, hogy a lassan képződő magyar tőke alig tud majd résztvenni az átállításban, amikor vállalati alapításokról van szó. *Nem szabad hagyni, hogy kiszaladjon alólunk a kereskedelem és idegen tőkék befolyása alá kerüljön.* Kérte, hogy a marhakivitellel kapcsolatban bizonyos visszajövő bőr-kontingenst biztosítsanak, Olaszországból is, Bulgáriából is.

Kinek jár az autó

A gépjárművek korlátozását helyesli, de nagyon félti a vidék autóit, mert például a közellátási feladatokkal is megterhelt körjegyzők autójának leállítása igen megnehezíti nagyobb területen a feladatok ellátását. *Budapesten mindenki gyalogolhat, a fővárosban le kell szokni az autóról.* A közellátási és árdrágítási visszaélésekkel kapcsolatban *a bélyeghamisítást is súlyosan meg kellene torolni*, mert a bélyeghamisítást néha csak kihágásnak vagy szerényebb vétségnek veszik.

Honvédelmi és gazdasági szempontból is *fontosnak tartja a sáncolást*, amivel megakadályozhatják, hogy a víz összeszaladjon az utakon. Rámutatott arra, hogy a vasutak általában nem jövedelemszerzésre valók, a forgalom nem deficit az országra nézve, mert a forgalomnak az egész ország hasznát veszi. A forgalomnak az a feladata, hogy az ország vérkeringése sehol meg ne szünjék, folytonosan menjen abban a tempóban, ahogyan az ország gazdálkodása szempontjából szükséges.

Trianon idején a románok rengeteg mozdonyt és vasúti anyagot vittek el, még hozzá nem is a legrosszabbat, amit azonban visszakapunk, az vagy semmi, vagy a legrosszabb. *A MÁV nagyon helyesen ösztöndíjakkal akar segíteni a mérnökhiányon.* Kérte, hogy a mérnökök a MÁV-nál csak átmenetileg menjenek át az alantasabb feladatokon és közülük a vezetésre alkalmasakat tegyék vezetőhelyre, ne tartsanak egyet sem 15 évig szertári szolgálatban.

A vasút becsülete a menetrend és még véletlenül sem szabad előfordulnia olyan esetnek, amilyen megtörtént, hogy egy magasabbrangú tisztviselő tisztán kényelemből megállítson egy vonatot, amely így félórát késett, mert ez destruálás.

Végül *a legnagyobb elismeréssel adózott az Államvasutaknak. Bizalommal van a miniszter személye és a kormány politikája iránt*, ezért a tárca költségvetését elfogadta.

Szabó Gusztáv beszédét *nagy tapsal fogadták.* Elsőnek *Varga* József miniszter sietett hozzá gratulálni.

Elismerés az erdélyi utakért

Szőllősi Jenő, a *nyilaskeresztes párt* vezérszónoka arról beszélt, hogy a szervezési kereteket az élethez kell szabni. Kifogásolta, hogy a Kereskedelmi Hivatalt külön választották a kereskedelmi minisztériumtól. Rámutatott az egységes árrendszer fontosságára. Az új Európába való bekapcsolódásunk első előfeltétele a zsidó kereskedelem teljes átállítása. A költségvetést nem fogadta el.

Biró István, az *Erdélyi Párt* vezérszónoka, hangoztatta, hogy lehetnek olyanok, akik a kereskedelem kereszténnyé tételének tempóját nem tartják elég gyorsnak és az első lépés után mingyárt a tizediket akarják megtenni. Ezen a téren igen sok tennivaló van, mert *a keresztény középosztály ezt a pályát nagyon elhanyagolta és ezért következhetett be a kereskedelem 1918-a.*

— Nemcsak magyar kezekbe kell juttatni a kereskedelmet, hanem megfelelő magyar kezekbe. *A költségvetésben most először érezzük mi erdélyiek az otthonnak szeretetét* — mondotta. — Erdélyi vonatkozásban könnyen fog menni a kereskedelem kereszténnyé tétele, mert az elmult huszonkét év alatt *sok értékes fiatalember volt elzárva a tanulás lehetőségeitől Erdélyben és így kereskedői pályára ment.* Ezeket most már csak támogatnia kell a kormánynak.

Egy évvel ezelőtt tengelytörés veszedelme nélkül nem tudtunk sehova menni, most pedig már *kifogástalan állapotban vannak az utak. Ezen a téren tovább kell haladni.* Tovább kell építeni az erdélyi körvasútat is és át kell vizsgálni az erdélyi MÁV kinevezéseket. *Hosszúlejáratú hiteleket kell adni az erdélyi fürdőknek és szállodáknak.*

Az idegenforgalom, amely most már belső vándorforgalom, igen fontos dolog, mert alkalmas arra, hogy egységes közhangulat alakuljon ki az országban. *Erdély nem különálló test, egységesnek érzi magát az országgal, sokat akar adni az országnak és azért kér most sokat, mert ugyanilyen sokat szeretne visszafizetni.* A költségvetést elfogadta.

Kabók Lajos (*szoc. dem.* vezérszónok) az államvasutak beruházási szükségleteinek fokozott kielégítését kívánta és a rádió műsorának javítását kérte.

A szankciók évfordulója

Közi-Horváth József, a *kereszténypárt* vezérszónoka, megemlékezett arról, hogy *Olaszország* ma ünnepli a Népszövetség gazdasági megtorlásainak évfordulóját. Hat évvel ezelőtt határozták el az élet-jogaiért harcbaindult Itália letiprását.

Az olasz lapok most kiemelik azt a bátor baráti cselekedetet, amellyel a trianoni Magyarország odaállt Itália mellé. 52 igen mellett csak egy kemény nem hangzott el: Magyarország kiküldöttéé.

Ezután arról beszélt, hogy gazdasági életünk kereszténnyé tétele két tényezőn fordult meg, a zsidó személyek és a zsidó szellem eltávolításán. Kérte a minisztert, hogy törvényes rendezéssel tegye lehetővé, hogy *a kötelező vasárnapi munkaszünettel* a dolgozók ezrei hozzájussanak testi és lelki pihenőjükhöz.

A rádióról szólva azt fejtegette, hogy *a rádió sokszor nagyon könnyű, néha selejtes műsort ad.* A magyar szellemiségtől idegen, értéktelen és egyházi szempontból is kifogásolható kuplékkal fertőzi a magyar falu lelkét. *Arányosítsák az előfizetési díjakat:* ne fizessenek ugyanannyit a legkisebb készülék és a világvevő után. Végül *elismeréssel és dicsérettel szólt a MÁV és a Posta munkásságáról* és a költségvetést elfogadta.

Lapzártakor az ülés tart.

A lyukas cipőtalp elárult egy pezsgőző betörőtársaságot

Kárász Istvánné 32 éves volt tisztviselőnő, egy gazdatiszt felesége, négy évvel ezelőtt *Budapestre* jött. Vendéglőt nyitott, rosszul ment az üzlet és közben az asszony *váltót* hamisított. *Egyévi és háromhónapi börtönre ítélték*, ezt ki is töltötte.

A börtönből kijövet rossz társaságba keveredett. Megismerkedett *Mandl* Zoltán 52 éves kárpitossal, az Operaház volt díszletmunkásával, akit a zsidótörvény miatt bocsátottak el a színháztól, valamint *Szekeres* Tibor 26 éves textilkereskedővel. *Betörőbandát szerveztek.* Az asszony és *Mandl* különféle divatszalónokba, üzletekbe, orvosokhoz, ügyvédi irodákba ment »helyszíni szemlét tartani«. Alaposan megnézték a »terepet«, kikémlelték, hogy milyen kulcs zárja az ajtót és *jelentésük alapján Szekeres álkulcsos betöréseket követett el az így kikémlelt helyeken.*

Szekerest időközben elfogták, rövidebb szabadságvesztésbüntetésre elítélték és ekkor *Kárászné új »végrehajtó« után nézett. Hebenstreit* Jenő 20 éves magántisztviselőt szervezték be és most így, ebben az új szereposztásban dolgoztak tovább. Közben lutaztak *Veresegyházára is, ahol Kárászné grófnőnek adta ki magát*, kivettek egy villát, azt három nap alatt teljesen kifosztották és megszöktek.

Hétfőre virradóra *Mandl* egyik rokonánál, *Friedmann* Jakab szabónál jártak a *Rökk Szilárd*-utca 5. számú házban. Elvittek kilenc öltönyre való szövetet, 800 pengő készpénzt és ékszereket, *összesen 10.000 pengő értékben.* Ezt a helyet *Mandl* kémlelte ki öltönycsináltatás ürügyével és amikor rájött, hogy igen egyszerű zár van az ajtón, *Hebenstreit álkulccsal betört.* Járt a banda a Kálmán-utca 15. számú házban *Kárászné* egyik rokonánál, *Jáger* Margitnál, valamint a *Baross*-utca 43. számú házban, *Hajdu* Lajosnál is, aki viszont *Szekeresnek* rokona.

Az így garázdálkodó betörőbanda *nagy zsákmányt szedett össze.* Hétfőn este a *Corvin-sörözőben* gyültek össze valamennyien *pezsgőzni.* A *Kóka* detektívcsoport emberei észrevették a társaságot és feltűnt, hogy *az egyik pezsgőző férfinak — lyukas a cipőtalpa.* Igazoltatták őket és így leplezték le az egész társaságot.

Ma délben a rendőrségen *előzetes letartóztatásba helyezték Kárásznét, Mandlt, Hebenstreitet, valamint Szekerest*, aki legutóbbi rövid büntetése után kiszabadulva ismét velük dolgozott. Letartóztatták ötödik társukat, *Friedmann* József 52 éves orgazdát is. Holnap viszik át őket az ügyészségi fogházba.

350 kiló kávé, 70 kiló tea, 27 öltöny ruhaanyag

A büntetőtörvényszék *Pártényi*-tanácsa előtt *Schwartz* Lázár marosvásárhelyi magánhivatalnok, *Szilágyi* Dezső budapesti élelmiszerkereskedő, *Nagy* Béla biztosítási ügynök és *Mózes* Mária háztartásbeli voltak a vádlottak, akik ellen az ügyészség *árdrágító visszaélés büntette, illetve vétsége* címén indított eljárást.

A vádirat szerint *Schwartz* Erdély egy részének visszacsatolása előtt *350 kiló kávét, 70 kiló teát és 27 férfiruhára való szövetet* szerzett be és annak ellenére, hogy a visszacsatolás után plakátokon felszólították a közönséget, hogy akinek ilyen áruk birtokában vannak, jelentse be, *Schwartz* ennek a kötelezettségének nem tett eleget, majd az árucikkeket *Nagy* Béla és *Mózes* Mária segítségével el akarta adni *Szilágyi* Dezső budapesti élelmiszerkereskedőnek.

A tárgyalás megnyitása után *Schwartz beismerte bűnösségét, a többi vádlott azonban tagadott.* A bíróság *Schwartz* Lázárt árdrágító visszaélés bűntettéért *2000 pengő* pénzbüntetésre ítélte, két évre eltiltotta a közszükségleti cikkek árusításától és a lefoglalt kávé- és teamennyiséget, valamint a ruhaszöveteket *elkobozta.* A többi vádlottat a bíróság *felmentette.*

Kristóf Károly elnöklésével *Kádár* Józsa Judit gyümölcskereskedő árdrágítási ügyét tárgyalta a bíróság. A vád szerint *Kádár* Józsa Judit az elmult év szeptemberében az *őszibarack* kilójáért 2.10 pengő helyett 2.80 pengőt követelt. Azzal védekezett, hogy a vevő a legszebb darabokat válogatta ki és önként adott érte ilyen magas árat. A bíróság ezt a védekezést nem fogadta el és *Kádár*. Józsa Juditot jogerősen *300 pengő* pénzbüntetésre ítélte.

Letartóztatás a bíróság előtt

Mecsnikov Georgev bolgár kertész árdrágítási ügyével a büntetőtörvényszéken *Szücs* Sándor egyesbíró foglalkozott. *Mecsnikov* a burgonyát 19 fillér helyett 24 fillérért árusította. Azzal védekezett, hogy *egyik alkalmazottja saját árját adta el az ő üzletében*, neki abban az időben nem is volt burgonyája. Kihallgattak egy *Kónya* István nevű tanut, aki megerősítette a bolgár kertész védekezését, amikor azonban a bíró keresztkérdések alá vette, bevallotta, hogy *Mecsnikov beszélte rá: tegyen érdekében kedvező vallomást.*

A bíróság erre a kertészt azonnal *letartóztatta*, a tárgyalást pedig *elnapolta*, mert még *más tanuk* kihallgatására is szükség van.

Még hat ítélet

Math Ferenc egyesbíró *Kabász* József fűszerkereskedőt sajtdrágításért 6 hónapi börtönre ítélte.

Huszák Béláné Wekerle Sándor-utcai hentes- és mészárosüzletében *Tusiák* György segéd 2 darab tojásért 44 fillért követelt. Az asszony *6 hónapi* börtönbüntetést kapott és *600 pengő* vagyoni elégtételadást kell megfizetnie, *Tusiák* büntetése 200 pengő.

Tauber Arnold magántisztviselő gumiabroncshulladékot adott el 12.80 pengő helyett 200 pengőért. Jogerősen *600 pengő* pénzbüntetéssel sujtották.

Majoros Györgyöt a bíróság *200 pengő* pénzbüntetésre ítélte, mert a vajat 1 fillérrel drágította.

Gadácsy Györgyné Haller-utcai szatócs ugyancsak 1 fillérrel adta drágábban a hagymát: a bíróság *6 hónapi* börtönbüntetést szabott ki és *300 pengő* vagyoni elégtétel megfizetésére is kötelezte.

Hazatérnek az olaszországi horvát hadifoglyok

Zágráb, november 19. (*Bud. Tud.*) A horvát lapok közlik, hogy *Mussolini rendelete* értelmében most *már hazabocsátották* a Jugoszlávia elleni harcokkal kapcsolatban fogságba került utolsó horvát nemzetiségű katonát is. Az elbocsátott horvát nemzetiségű katonák *száma 2486.*

Nagy siker a kolozsvári biztosítási napon. A kolozsvári vármegyeháza tanácstermében rendezték a kolozsvári biztosítási fiókvezetők a kolozsvári biztosítási napot, amelyen a közönség hatalmas tömegben vett részt. A közönség nagy tetszéssel fogadta a műsor művészi számait, de különösen meleg elismerésben részesítette dr. *Tury* Sándor Kornél egyetemi tanár előadását és a BIOSz elnökének zárószavait.

MAGYARORSZÁG KISKIRAKATA

Szép seal-, macska-, mókus-, perzsaláb- és PERZSA BUNDÁT olcsón vehet Szemere szűcsnél, Erzsébet-körút 26. MÁSODIK EMELETEN

FIGYELEM! Használt ruhákért egyenruhákért legmagasabb árat fizetem. — Győződjön meg és hívjon Schulz, Népszínház-u. 21 Tel.: 142-367

SALGÓ FIZET Pattantyús Gépészetiért 33, Technikai lexikonért 18, Möller Építésiért 26 P-t. Nagymező-u. 38. T: 127-696.

Vadonatúj KVARCLÁMPA havonta 45 P-ért, ULVIR napfénylámpa 25 P-ért bérelhető: PETRASS mérnök, orvosi műszerésznél, Budapest, IV., Irányi-utca 18. Telefon: 182-127, 380-055.

MAGAS ÁRAT fizet használt férfi-, női ruhákért, fehérneműért: Koós, Nagyatádi Szabó-utca 21. Tel.: 220-614

Magas áron veszek irodabútort, pénzszekrényt, egész lakberendezést, szövetfüggönyt, szőnyeget. Varga, Visy Imre-u. 9. Telefon: 138—152.

Előkelő gazdasági iroda könyvelésben jártas, perfekt gépíró tisztviselőt keres egésznapi elfoglaltsággal. Gyakorlattal bíró őskeresztény urak ajánlatát, eddigi elfoglaltság és igények megjelölésével, bizonyítványmásolatokkal kérjük: »Lehet idősebb is« jeligére a főkiadóba.

Keresek a Nyugati p. u. környékén dec. 1-re két fiatal ember részére bútorozott kis szobát. Szíves értesítéseket ármegjelöléssel a főkiadóba »Biztos fizetők 732« jeligére kérek.

Bélyeggyüjteményt magas áron vesz, árajánlatot kér: Brünner, Budapest, Erzsébet-körút 36. sz. Telefon: 224—588.

DUNÁNTÚLON Budapesthez 45 km-nyire tanyásbirtok, 55 m. hold, műút és vasúthoz közel, eladó. Telefon: 351-951 alatt.

Angol, német fordítás, levelezés. Vilmos császár-út 76. II. emelet 3.

FELHÍVÁS! URAK és HÖLGYEK Hozassák meg teljesen díjtalanul a SZERVEZŐ IRODA (Erzsébet-körút 6t) ismertetőjét, amelyből megtudják, hogy juthatnak azonnal jó keresethez, valamint állásban lévők kényelmes mellékjövedelemhez. Az ismertető telefonon is igényelhető: 225-095

1963 MÁJ 23
1021

BUSZ 1963. MÁJUS 23.

Színekből formált világ

„Mint egyes ember — gyakran megesik —
Természet ütvén rá csúf bélyeget
Születésekor (miben pedig nem ok)
Viselje bár mint természet jegyét
Vagy vakszerencse foltját és különben
Erénye lenne tiszta mint az ûdv
Ez egy hibáért a közvéleményben
Süllyedni, veszni jár...".

(Hamlet I. 4.)

A nyitott mappában festmények. Szétterítve a padon, mint színes virágkoszorú. Lágy pasztell színekkel festett házak, szelídzöld tájak, mélybarna fák. A nap előtt a tengerkék égen felhők húznak el, takarójuk alá vonva mezőket, réteket. A táj, a természet szeretete sugárzik minden egyes darabjáról. Derűs nyugalom és megnyugtató színharmónia.

Festőjük alacsony, törékeny ember. Keze mozdulatával kíséri szavait. Szeme sűrűn pislog, a szavak egy tömbben, kis megszakításokkal törnek fel benne. A beszéd nehezére esik. Erős küzdelmet folytat a kifejezés tisztaságáért. Eszköze az ecset, a kaparókés, a festékek, nem pedig a nyelv. Fejét pillanatonként oldalt kapja, körülnéz. Ideges, zaklatott ember. Magáról keveset, szűkszavúan nyilatkozik.

— *Nyolc éve kezdtem el rendszeresen festegetni. Már gyermekkoromban vonzott a képzőművészet. Rendszertelenül rajzolgattam. Aztán hosszú ideig semmi. Felnőtt ember voltam, mikor hirtelen, valami leküzdhetetlen vágyat éreztem, hogy kezembe fogjam az ecsetet. Szerettem volna kipróbálni, mire vagyok képes. Vettem egy pár rajzlapot, festékeket. Azóta csinálom egyfolytában. Hozzátartozik az életemhez elválaszthatatlanul.*

Képein nem látunk embereket, a táj vonzza, ezernyi arculatát örökíti meg festményein.

Az elmozduló alakot a környezetben komoly és sok gyakorlatot igénylő munka megfesteni. Megfelelő mesterségbeli tudás nélkül elképzelhetetlen. Szénrajzain, vázlatain az emberrel ismerkedik, a test felépítését tanulmányozza.

— *Gipszfejről és rendes koponyáról rajzolok. A kezek formáját, a törzs és a lábak elhelyezkedését visszaadni nem könnyű feladat.*

— Mint a művészethez közelálló, ismeri a modern festészetet, szobrászatot?

— *Cézánne, Van Gogh, Gaugin —, ők a példaképeim, de szeretem mások munkáit is. Otthon szép könyvtáram van, háromnegyedét képzőművészeti albumok alkotják. Ha éppen nem festegetek, leemelem egyiket, másikat és csodálom a nagy mesterek képeit.*

— Kiállításon részt vett már?

— *Itthon, az üzemen belül volt egy kiállításom. Marseilleben és Genfben két képem díjat nyert. Most készülünk a szakszervezeti bizottsággal második kiállításom megrendezésére.*

Dolgozik a művész. Vásznára ezúttal a garázsudvar egy részlete kerül.

— Otthon nyugodt körülmények között dolgozik?

— *Sajnos, nem. Társbérletben élünk, idős szüleimmel. Egy ideig bíztattak, hogy adjam el a képeimet, akkor több pénzünk lesz. Én csak nevettem és bizonygattam, hogy művésznek mindig elég annyi, hogy vászonra és a hozzávalókra teljen. Hittek nekem és megszűntek a zaklatások.*

Nézem a plakettet. Szép csillogó ezüst. Mellette levél, melyben megköszönik értékes közreműködését, és kérik részvételét a jövőben is megrendezendő kiállításaikon. Már eredmények állnak mögötte, amire oda kell figyelni. Egy kis bíztatás és segítség kell csak, hogy megtalálja önmagát.

Még egy utolsó kérés: áruljam el a nevét.

Szabadkozik, majd csendesen megszólal:

— *Mándlin Károly.*

Szilágyi Gábor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
AUTÓBUSZ

Huzavonák egy fontos újítás bevezetése körül

A márciusban megtartott újító ankéton figyelmeztető példaként említette meg az igazgató *Gellén Pál és Koloncsák István* újítását, mint olyat, ami kissé jellemző a vállalat újítási mozgalmára. Nevezetesen arról volt szó, hogy a két újító kidolgozta a lökésgátlók felújításának új módszerét még az elmúlt év közepén, *az újítást elfogadták, a bevezetését elrendelték 1962. október 16-án, azóta azonban — nem történt semmi.*

Helyesebben... A „semmi" alatt most nem azt értjük, hogy a Récsei garázsban vagy az újítókkal nem történt semmi, hanem ott, azokban az üzemegységekben süllyedt az asztalfiókokban a dokumentáció, amelyet az újítási iroda már hónapokkal ezelőtt szétküldött, javasolván az újítás bevezetését.

A Récsei garázsban bevezették az újítást, amelynek kalkulált értéke

csak a Récseiben 193 ezer forint.

Ennyit takarítanak meg egy év alatt az újítás alkalmazásával. Az újítók sem panaszkodhatnak. 2800 forintot kaptak kézhez. *Tehát lényegében az újító iroda, illetve a vállalat és az újítók között nincs nézeteltérés. Az újítás értékét elismerték, az újítók megkapták az ezért járó, törvényes újítási díjat.*

Az újítási irodában hovatovább már egy egész doszszét töltenek meg azok az iratok és másolatok, amelyek ezzel az üggyel foglalkoznak, s amelyek azt bizonyítják, hogy az újítási iroda nem állt meg féluton. Nem elégedett meg a két újító eredményének regisztrálásával, azzal, hogy kifizették a tekintélyes összegű újítási díjat, hanem továbbment ennél. *Felszólította az összes üzemegységek műszaki vezetőit, hogy a megküldött technológiai leírás alapján vezessék be ott is az újítást.*

Az üzemegységek azonban másképpen gondolkodhattak. Az újítási iroda felszólító, majd később sürgető leveleit *válaszra sem méltatták*, csupán a Mező Imre üzemegység vezetője, *Horváth Árpád* közölte az irodával, hogy miután nekik új kocsijaik vannak, eddig a problémával nem találkoztak. Amennyiben a jövőben baj lenne a lökésgátlókkal, a javasolt módszert alkalmazni fogják. A többi üzemegységek azonban [illegible] nem tettek.

Gulyás Lajostól, a garázs műszaki vezetőjétől.

A Fürst garázs műszaki vezetőjét, *Zsámboki Bélát* mi magunk kérdeztük meg: — *Tud-e az újításról és mi történt azzal?*

A válasz rövid és kifejező volt.

— *Tudok. De nem is gondolok arra, hogy foglalkozzam vele. Erre nekünk nincs kapacitásunk. Más dolgok foglalnak el bennünket.*

Eszerint két problémával találjuk magunkat szemben. Beszéljünk először a fontosabbról:

a közömbösségről, a nemtörődömségről.

Már régóta kutatja a vállalat vezetősége, de a mozgalmi szervek is, hogy mi lehet az oka ennek. Kielégítő választ azonban a mai napig sem sikerült találni. Sokáig tartotta magát az a hiedelem, hogy soviniszták a garázsok vezetői, dolgozói. Azonban mindent ebbe a „cipőbe" belevarrni nem lehet. Tehát akkor mi az oka?

Véleményünk szerint az, hogy *a garázsokban csupán egyetlen feladatra összpontosítanak: a kocsikiadási terv teljesítésére. Emellett minden más eltörpül.* Kétségtelenül ez a legfontosabb. Ez mindent megelőz, hiszen a forgalomban semmiképpen sem keletkezhet zavar. *De csak ez lenne a garázsok műszaki vezetőinek és dolgozóinak a feladata?* Éppen ez az, amit nem mondhatunk ki. *A kocsikiadási terv teljesítése mellett még számos problémát kell megoldani és ebben nem is az utolsó helyet foglalja el az újítás.*

Az új technológia, az újítás nem minden esetben a munka megkönnyítését, olyan új módszerek alkalmazását jelenti, amelyek előbbre viszik a problémák megoldását. *Lehetséges, hogy ennek gyakorlati haszna nem jelentkezik azonnal, türelem kell ennek a kivárásához, s úgy tűnik, hogy éppen ez a türelem hiányzik.*

A garázsok vezetőinek el kellene gondolkodniok azon, hogy minden újítás önköltségcsökkentéssel jár, — mint ahogyan azzal jár *Gellén Pál és Koloncsák István* újítása is — hiszen *az újítások egyik feltétele éppen az, hogy a munka könnyebbé tétele mellett, megtakarítással is járjon.* S a kocsikiadási terv teljesítésével egyidejűleg ez is egyik főfeladatuk a vezetőknek. Egyáltalán nem [illegible]

Azonban — úgy tűnik — baj van ennek a rendeletnek a végrehajtása körül. Éspedig azért van baj, mert nyilván hiányos az ellenőrzés. S ezért elsősorban a forgalmi főosztály műszaki üzemeltetési osztályát kell elmarasztalnunk, mert *az ő feladatuk lenne nagyobb figyelmet fordítani a munkát megkönnyítő, kisebb önköltséggel járó újítások bevezetésére.* Nem szándékozom különösképpen megdicsérni a Mező üzemegység vezetőit — a kötelességteljesítésért. De egy-két garázsunk tanulhatna tőlük.

Helyes lenne, ha a legfelsőbb műszaki vezetés egy határozott intézkedéssel végetvetne az újítások körüli huzavonáknak. Helyesebben: megerősítené a már korábban hozott határozatot. Talán megszűnne a közömbösség, a nemtörődömség vállalatunk, egész népgazdaságunk egyik

31 Mándok (Szabolcs)

Eperjeskétől 4 km.

4117. l. varut van 9835

1) Ref. templom egyetlen homlokzati toronnyal, 1780 Eöml. Ujabban helyreállítva.

Kapuja 1820-tól.

2) Rk. templom copfotílű homlokzati toronnyal; oszlopos főkapuval, XVIII. sz vége v. XIX. eleje.

3) Zsidó templom XIX. sz

4) Gör. Kath. templom XIX. sz

Kis tatemplom Zelenkörtelen

elent és minden könyvkereskedésben
ó:

OK KÖNYVE

S MŰIPAR MEZEJÉRŐL.

egbizásából és az orsz. magyar iparegyesület felügye-
AY JÁNOS. A szöveget 954 szép fametszet disziti.

kötet 2 vászonkötetbe kötve 13 frt.

. kötet. A nyers anyagok vegyi feldolgozása. —
IV. kötet. A mindennapi élet vegytana.

er úr az ipari szakirodalom meghonositásában hazai
újtott ily mű létesitésére, s a Franklin-Társulat
llalkozott annak kiadására, mert meg volt győződve,
régi tátongó hézagát tölti ki és egy parlagon
vele oly törekvést, mely hogy mihamarább győze-

készült, arra van forditva, hogy az közepes állást
, valamint arra, hogy midőn a szakember ismere-
ábbi haladásra, a laikus lelje föl benne azt, mi
egyik kelléke. Egyáltalán a mű iránya olyan, mely
á válhassék és az általános művelődést előmozditsa.

AZ „ANKER:“ A legutolsó évi zárlat
zerint a halálesetre nyereménynyel biz-
osítottak az évi dij 24%-kát kapják

Nyirségi utam 1938

31

MÁNDOK (Szabolcs)

R. K. TEMPLOM copstílű, homlokzati toronnyal és oszlopos főkapuval, XVIII. század.

Kapuja 1820-ból

REF. TEMPLOM egyetlen homlokzati toronnyal, 1780 körül.

G. KAT. FATEMPLOM XVIII. század.

Utazás, 1938.

ZSINAGÓGA, XIX. század eleje.

Nagy barokk kostély

Mándok

(Szabolcs m)

IV. Dr. JOSA ANDRÁS, A MÁNDOKI HONFOGLALÁSKORI LELETRŐL. Gróf Forgách László ur a szabolcsmegyei múzeumot 1892. évben a tiszaszent-mártoni 27 darabból álló bronzlelettel, f. hó 14-én pedig egy még nagyobb becsű honfoglaláskori lelettel volt kegyes gazdagítani, melyet röviden a követ-

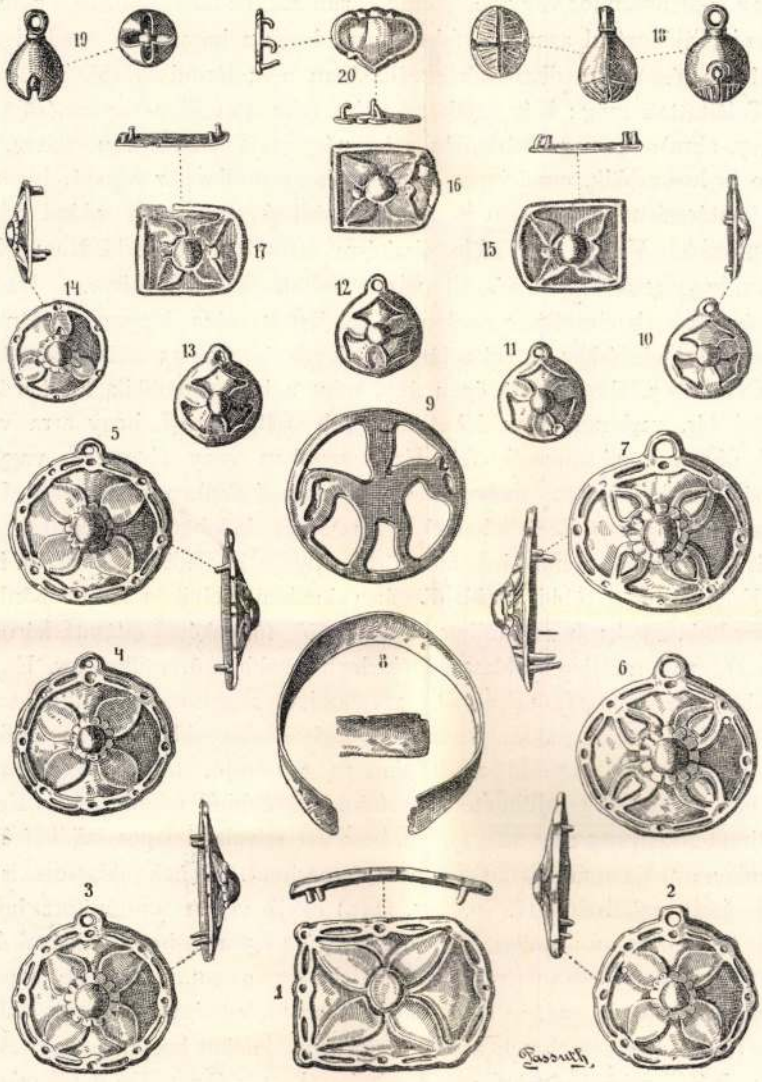

I. MÁNDOKI LELET.

kezőkben ösmertetek. A mándoki uradalomhoz tartozó Mándok mezővárostól északkeletre mintegy kilometer távolságban a «Tetenke» (sic) nevű nagyobb terjedelmű homokmagaslaton, mely a bezdédi honfoglaláskori temetőtől délre négy kilométernyi távolságban fekszik, állítólag egy lócsontvázra akadtak; a mit azonban azért nem tartok valószinűnek, mert mint a mellékelt rajzok igazolják, a talált két kengyel nem egy párt képez, hanem felemás. A két zabolatöredék

Arch. Ert. 1897

pedig egymástól lényegesen különbözik. Ennélfogva tehát legalább is két lónak és embernek is kellett azon tájon eltemetve lenni, mert az ugyanottan talált karperecz a lónak tartozékát nem képezhette. A csontok annyira el voltak porladva, hogy ép darabokat kiemelni nem lehetett. Hogy a valószinűleg tűkörfémből, (sok ónnal vegyített réz) vagy talán igen rossz ezüstből készült szíjdiszítések kizárólag ló-szerszámhoz vagy pedig emberi ruházathoz tartoztak-e? — nem merem eldönteni. Tájékozásul azonban felemlítem, hogy a hasonkoru bezdédi tizenegy lovas sírban lószerszám diszítések egyáltalában nem fordultak elő.

Találtattak még: Két darab nagyobb fajta 49 millimeter átmérőjü rozetta (I., 6., 7. ábra); homoru hátlapján négy-négy akla szeggel van ellátva, melyek közül a leghosszabbik, ennélfogva a legépebb 11 milliméter hosszú. Ilyen vastag szíjjat kantárszárnak sehol sem használnak, lódiszítésnek pedig sokkal vékonyabb szíj is megfelel. Vastag szíj eféle diszítésre otrombán nézne ki. Nem lehetetlen tehát az, hogy azok bőrből készült paizsra voltak aklával erősítve. — Ha a leletkörülmények a rigolirozáskor részletesen fel lettek volna jegyezve, talán inkább lehetne ezen kérdéshez hozzászólani. 12 darab kisebb 43 millimeter átmérőjü rozetta (I., 2—5. ábra), mely épen úgy, mint a két nagyobbik, kis karikanyújtványnyal bir, melynek nem lehetett egyéb czélja annál, hogy arra valamely csüngő dísztárgy akasztassék fel. Ezek azonban vagy elvesztek, vagy olyan anyagból voltak készítve, mely sok század alatt a földben elenyészett. Leghosszabb aklaszege 5 mm. Ezek lehettek lószerszámra, de lehettek a köntöst szegélyző bőrre is alkalmazva, a mint hasonló körülményt a bezdédi III-ik sírban is észleltünk. Ezeknek és a többi kisebb dísztárgyaknak némelyikén kisebb bőrdarabkák megmaradtak. 28 darab 22 millimeter átmérőjü, fülecskével ellátott három aklás rozetta (I., 10—12. ábra), aklaszegének leghosszabbja öt millimeter. Egy darab az előbbihez hasonló (I., 14. ábra), de valamivel nagyobb, 27 millimeter átmérőjü, fülnélküli három aklás rozettának leghosszabb aklaszege 10 millim. Egy darab, az előbbinél kisebb, 22 millimeter átmérőjü, fülnélküli három aklás rozettának aklaszege 5 millimeter. Diszítése az előbbitől némileg eltér. Egy darab 23 millimeter széles 15 mm. magas, kiszélesedett szívalakú lapos szíjdiszítés, melynek ornamentikája már tisztán fel nem ösmerhető. Ennek aklaszege is 5 mm. Három darab szíjdiszítés (I., 15—17. ábra) egyik végén letompított hosszukás, 30 mm. hosszú, 22 mm. széles, lapos négyszögü 4—5 mm. hosszú aklával. Hasonló idomu (I., 1. ábra), de nagyobb szíjvég, hossza 6 cm., szélessége 4·4 cmeter. Egy darab 1 mm. vastag, az előbbiekhez hasonló öntvényből készült aklanélküli korong (I., 9. ábra), melynek áttört részei egy lóalakot hagynak meg. Átmérője 46 mm. Két darabból öntött csörgőspityke (I., 18. ábra). De a fülecske szélességében és a délkörön körülfutó forrasztó anyag elpusztulván, kétfelé válva találtatott. Alsó felén délkörök irányában vonuló gerizdek vannak, mint a bezdédi XV-ik sírban. Az egyenlítő átmérője 16 mm. A fül felső szélétől a gömb alsó végéig 19 mm. A két darabot összeillesztve és alulról tekintve, egy keresztalakú hasadékot látunk. De a hasadék, mely az æquatorig nyúlik fel, csak a két átellenes félgömbön szélesedik ki egy kerek lyukká, a forrasztás helyén pedig összekeskenyedve enyészik el. Egy másik csörgőpityke (I., 19. ábra), melyet ugyanezen leletből Tompos Endre mándoki gyógyszerész urtól még a bezdédi ásatás

Mándoki kompolatson talált

Befejező 363. oldalt l. a komplex pedban

A szívével „gondolkodó" humanista

„Ábrándozni az egy kellemes, nagyon jó dolog, / ha szabadon szárnyal a képzelet, / és nem visszafogott." A Kassák Alkotóművészek Társasága Egyesület alapító tagja, Mándoki Halász Zsóka Remény című verséből idéztem ezt néhány sort, melyet akár alkotói hitvallásként is elfogadhatunk.

Literátor és festőművész. Az utóbbi olyan ágát műveli, melynek előzményeit már a középkorban is fellelhetjük, de művészetként – alig több mint száz éve – *Henri Rousseau* „naiv" festményeinek párizsi, Függetlenek Szalonja-beli kiállítása után ismerték el. Igaz, hogy az Akadémia nem nézte jó szemmel – mint Monet művészetét sem –, de a kor már akkor túlhaladt a bürokratikus mérlegelésen.

M. Halász Zsóka *naiv művész.* Képei több kontinensen öregbítik hírnevét, méltán, mert festményein a derű, a humánum „nem visszafogottan" jelenik meg, és ez mindenütt érthető. Bármely képét nézzük, varázslatos világ bűvölete ragad meg. Színeiben, formáiban a tiszta gyermeki lelkület, a mindenben és mindenkiben „naivan" a jót, a szépet kereső szándék és az érett kor bölcsessége telíti művészi tartalommal festményeit. Minden korosztályt megragadó bájos romantikát sugároz. A mindennapi „szürke" élet eseményeit, mozdulatait a *tündérmese kulisszái közé helyezi,* és ettől megszépül, új tartalmat kap

mindaz, amit mi hétköznapinak érzünk. Nem csap be senkit, csak a létező valóság egy másik oldalát tárja fel, amelyet rohanó életünk, a mindennapi létért való, sokszor kíméletlen küzdelem eloroz tőlünk.

Miközben nézzük képeit, könnyűvé válnak megfáradt perceink, visszaköszön a gyermekkor derűs szemlélete, részesévé válunk annak a „naiv" életfelfogásnak, hogy a mindennapok küzdelmében *talán mégis van, ami szép,* és az ember eredeti tulajdonsága, a *humánum* időnként győzedelmeskedik. Halász Zsóka ilyenkor örömből fest, a „szívével gondolkodik".

A tárlat megtekinthető április végéig a Kassák Könyvtár Galériában (Uzsoki u. 57. H., Sz., P.: 13-tól 19-ig, K.: 10-től 16 óráig.)

Kutas Rudolf

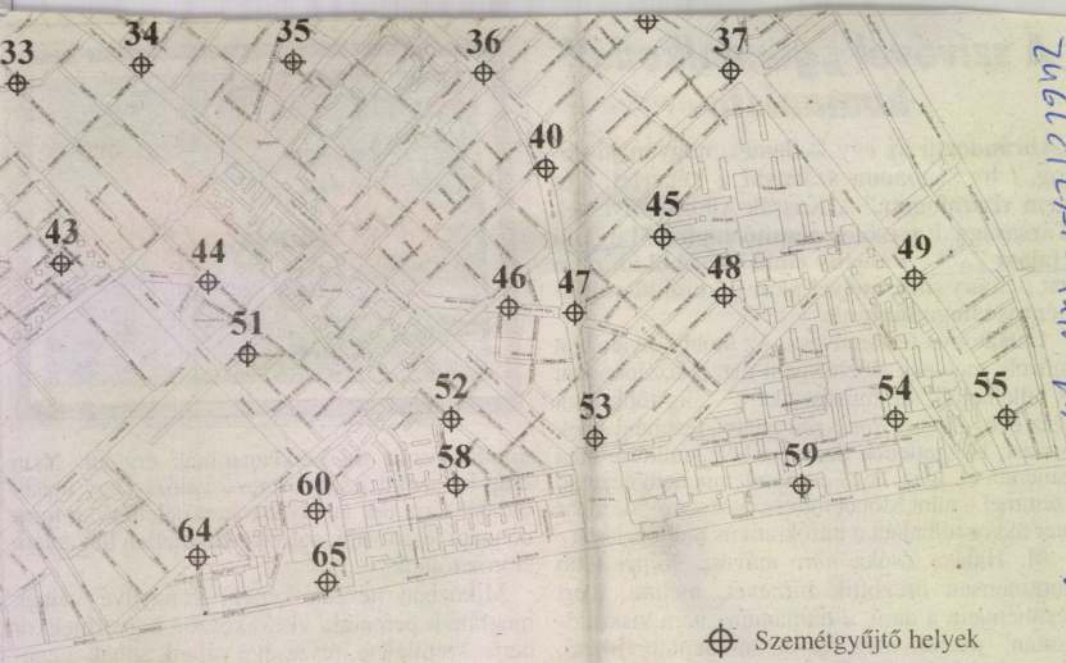

MÁNDOKI HALÁSZ ZSÓKA
ZUGLÓI LAPOK XIV. ev. 7. sz. 2007. ápr. 20. 9. l.

VERITAS INVEST RT.

Zuglói ajánlata: új társasházi lakások 5%-os kamatozású hitellel

Továbbá családi házak és építési telkek vásárlása. **IRODA**:1142 Budapest, Erzsébet királyné útja 86.

Telefon: 383-0983, 383-0829, 383-0834, Fax: 383-0984 Nyitva: H: 8-18, K-CS: 8-16.30, P: 8-14.30

XIV. SZUGLÓ UTCA 91. | **XIV. GYARMAT UTCA 88.**

Mándoki Rózsi

K

EGY ÚJ TEXTILMŰHELY KIÁLLÍTÁSA. Néhány hónappal ezelőtt az Iparművészeti Iskola textilosztályának négy végzett növendéke Duschnitz Piroska, Pauspertl Teréz, Mándoky Rózsi és Schneider Klári közös műhelyt teremtett magának, hogy serény munkájukkal, finom ízlésükkel és életrevalóságukkal bebizonyítsák, mennyire komoly kenyérkereső pálya az iparművészet a nők részére is. Néhány hónap után már egy választékos kis műteremkiállítással lepték meg a modern hímzések, batikmunkák és divattervezések barátait. Műtermükbe bemosolyog a Gellérthegy zöldje, a nagy víztükör csillogása, ez a smaragd és topáz színeiben égő, ragyogó horizont adja meg artisztikus kedvüknek a sugallatot. Kivált batikmunkáikban látni meleg és üde színszeretetet. Sálok, belépők, párnák, zongoraterítők, lámpaernyők, teamelegítők szivárványos sokasága árulja itt el a műhely munkásainak tevékenységét. A háborús anyaghiány alig vehető észre, a lágy anyagok összeomlanak gazdag dekoratív ornamentumok hatása alatt. Ama nagy batikszeretetnek halk visszhangja kel itt, mely mint egy keleti hullám borította el pár évvel ezelőtt Berlin divatművészetét s most lassan minálunk is egyre több tisztelőt szerez a jávai technikának. Az új textilműhelynek mindenesetre jelentős szerepe lesz abban, ha ez a szeretet még általánosabbá válik nálunk.

Nagy Teréz

Magyar Iparművészet
1918. 96. l.

sbbé
a-,
söbb
rel,
sglal-
lemi
má-
t,
ha-
mint
t a
o-

at-
évek-
rül-
mük,
-hogy

— Mert én már gyermekkoromban bolondja voltam a szinháznak. Amikor csak ráértem, betolakodtam az állóhelyekre és lelkesedtem a színészekért és a darabokért. Most, hogy már nem volt akadálya annak, hogy a szinészi pályára menjek, Bécsbe utaztam, ahol családunknak egy régi barátja, egy *Tänzer* nevü szinházi ügynök tartózkodott, aki azonnal csinált nekem egy szerződést a *csernovitzi német szinházhoz*. Kérem, még ma is megvan a szerződés. Mint *„jugendlicher Komiker"*-t szerződtettek *„mit Chorverpflichtung"* és mindezért *havi harminc forintot* akartak fizetni. De a csernovitzi szereplésből nem lett semmi. Pedig ha akkor odautazom, ki tudja hogyan változik az életem, talán egészen elkerültem volna itthonról és ma talán nagy német szinpadok ünnepelt színésze volnék. De mindegy. Az történt, hogy egy sógorom megjelent nálam Bécsben és közölte velem, hogy *Oroszy és Leitner* uj szinházat csinálnak itt Pesten, a *Folies Capricet*, szerződjem oda. Eleinte vonakodtam. Nagy szinházhoz szerettem volna menni, de aztán a családi körülményeim idehuztak Pestre. Aláirtam a szerződést és a szerződés aláirásakor hatvan forint fizetést adtak nekem egy hónapra.

— És most jött az első előadás. Én mondtam el a prológust. Óriási sikerem volt és a direktor rögtön bejött az öltözőmbe és a fizetésemet száz forintra emelte. *Ebben az első müsorban játszottam leghiresebb szerepemet, a kibicet, a „Klabriaspartie" cimü darabban. Ekkor tizenhétéves voltam.* Mikor kijöttem a szinpadra, már óriási kacagás fogadott, a darab után pedig valósággal lehuztak a szinpadról, ugy ünnepeltek. Másnap mentem az utcán és hallottam, amint két ember rólam beszélget. Egyszerre csak az egyik rám mutat és igy szól: „Látod, ez az, aki a kibicet játszotta tegnap este". Ezek a kis kómikusszerepek bizony nagyon a szivemhez nőttek és van közöttük olyan, amelyet ugy megszerettem, mint a nagy szinpadok müvészei egy-egy kimagasló alakitásukat. Igy például tavaly játszottunk egy darabot, a *Jellineket*, melyet hatvanszor adtunk egymásután és kijelenthetem önnek, hogy *mind a hatvanszor annyira beleéltem magam a szerepembe, hogy sokszor sirtam*. Az én szinpadomon és az én világomban bizony én is átélem a szerepemet és ugy benne élek, mint a tragikus hős a maga szerepében.

— Egyetlen passzióm egyébként, hogy szabad időmben szinházba mehessek. *Legjobban szeretem a Vigszinházat.* Ha a vakációban külföldre megyek, minden előadást megnézek, azután nagy érzésekkel és komoly, mély impressziókkal hazajövök, elfoglalom helyemet az én kis birodalmamban és higyje el, nagyon megelégedett és boldog vagyok. Egy régi tervemet szeretném még megvalósitani. *Szeretném Rózsahegyi Kálmánt meghivni vendégszereplésre. Játszanánk egy parasztdarabot, amelyben ő játszaná a parasztszerepet és én volnék a zsidó korcsmáros.* Ezzel a tervvel foglalkozom, egyébként pedig dolgozom, dolgozom és harmadszor is: dolgozom.

Ezeket irtam ide abból az érdekes és tanulságos beszélgetésből, amelyet ezzel a kitünő, nagyon rokonszenves müvésszel folytattam és amelyből ugy hiszem, igen érdekes portréja alakul ki annak a színésznek, akinek a munkáját nyomtatásban nem méltányolják, de akit a maga közönsége ugy szeret és becsül, mint a leghiresebb primadonnát.

A FATA MORGANA SZERZŐJÉRŐL

Vajda Ernőről hallottam
E furcsa párbeszédet máma:
„Mondd gazdag ember Vajda Ernő?"
Bizony, Fatakám, Morgán a' "!

A KIS ROTT ÉS A NAGY ROTT (Harsányi felv.)

Három magyar iparművésznő külföldi sikerei

Beszélgetés Kiss Ferencné Duschnitz Piroskával

József főherceg köszönő levele a művésznőkhöz

Három ifju hölgy hét és fél év előtt iparművészeti szalont rendezett be és nyitott meg a Muzeum-körut 1. számu ház hatodik emeletén. A hölgyek az akkor még *Duschnitz* Piroska, aki Kiss Ferencnek a kiváló szinmüvésznek lett a felesége, *Pauspertl* Teréz és *Strasserné Mándoki* Rózsi. Textil-műhelynek nevezték el kis vállalkozásukat, amelynek hét és fél év után *az egész világon hire van.*

Uttörők voltak ezen a téren és a magyar sors is elérte őket, mert először nem idehaza, hanem *a külföldi kiállitásokon tüntek fel gyönyörü batik- és gobelinmunkáik.* Zürichben állandó kiállitása a *„Wollsberg-Kunstsalon"*-nak; a lipcsei messzéken való állandó részvételük pedig egyenesen azzal az eredménnyel járt, hogy többek között Braziliából is kaptak megrendeléseket. A Stuttgartban megjelenő világhirü szaklap: a „Stickerei und Spitzen Rundschau" valamennyi batik- és gobelinmunkáiknak fényképét rendszeresen közli, mint követésre méltó művészi teljesitmé-

Kis Ferencné

Petőfi-gobelin

nyeket. Hollandiában, Norvégiában és a többi északi államban is hasonló sikerrel mutatkoztak be.

Karácsony hetében Budapesten rendeztek karácsonyi vásárral egybekötött kiállitást. Mikor meglátogattuk a legszebb és szinte káprázatos művészi termékekkel zsufolt kiállitási szalont, a bájos *Kiss Ferencné a következőket* mondta a *„Szinházi Élet"* munkatársának:

— Istennek hála, karácsonyi vásárunk a rossz konjunktura ellenére is váratlanul jó eredménnyel végződött. Állandó vevőink, a magyar születési és pénzarisztokrácia reprezentánsai szinte kivétel nélkül felkerestek bennünket vásárlásaikkal. Ezt a levelet éppen ma kaptuk József főhercegtől és ifju feleségétől. Ime a levél szövege, az eredeti aláirásokkal:

Kedves Művésznő!

Mindaketten hálás szivvel köszönjük a müvésznőknek azt a gyönyörü ajándékát, amellyel minket boldogságunk első óráiban megörvendeztettek. A munka kivitele igen szép és nagy örömünk van benne.

Mindnyájukat szivélyesen üdvözöljük.

Budapest, 1924. dec. 30.

József főherceg és Anna főhercegné

— Állandó tanfolyamokat tartunk tanulók számára, — folytatja azután Kiss Ferencné — jelenleg tiz növendékünk van. A magyar gobelinek terveit *Diósy* Antal Párizsban, illetve Amszterdamban élő magyar festőművész készíti számunkra.

A rövid nyilatkozathoz mi csak egyetlen rövid megjegyzést füzünk. Egy gyönyörüen batikolt női selyempongyola teljesen elkészitve, — egy millió koronába kerül. Batikolás nélkül sem készíti olcsóbban egy előkelő diva szalon.

— **Lengyel küldöttségek utaztak Rómába és Belgrádba a közvetlen repülőjáratok megnyitására.** *Varsóból* jelentik: A varsó—római és a varsó—belgrádi új légivonalak megnyitására a lengyel küldöttségek pénteken elutaztak a két fővárosba. A megnyitás ünnepségeire Belgrádba *Bobkowski* helyettes közlekedésügyi miniszter utazott, Rómába pedig *Piatkowski*, a polgári repülés igazgatója. *Hazatérőben a lengyel küldöttségek Budapesten megszakítják útjukat.*

— **A HONSz kegyeleti és jubileumi ünnepségei.** A HONSz tízéves jubileumi ünnepségeit szombaton este 8 órakor a Hősök Emlékkövénél tartandó kegyeleti ünnepség vezeti be. Dr. vitéz Árvátfalvi Nagy István országos elnök emlékbeszédet mond és koszorút helyez a Hősök Emlékkövére. Este kilenc órakor a Tiszti Kaszinóban revíziós serlegvacsorát rendez a HONSz. Vasárnap reggel nyolc órakor istentisztelet lesz az *esküdtéri római katolikus, a Kálvin téri református, a Deák téri evangélikus és a dohányuccai zsidótemplomban.* Délelőtt 9 órakor választmányi ülést tart a HONSz, majd féltíz órakor az Ujvárosházán országos küldöttközgyülést.

— **Leugrott a harmadik emeletről** pénteken délelőtt a Nagyatádi Szabó ucca 34. számú házban *Csikós* Elemérné, aki az Elemér ucca 33. számú házban lakik. Mire a mentők kiértek, *meghalt.* Öngyilkossági okának megállapítására nyomozás indult.

— **Jégverés Kassán.** *Kassáról* jelentik: Az elmúlt éjszaka pusztító vihar vonult végig Kassa és Abaúj-Torna vármegye északi része felett. Kassán éjfélkor erős szélvihar támadt, majd több mint egy órán át hullott a *jég.* A jégverés különösen Izdoba, Beszter, Kassaújfalu, Szentlőrincke, Mislóka és Kisida községekben okozott nagy károkat. Több helyen galambtojás nagyságú jégdarabok estek.

— **Beomlott a föld, eltemetett két munkást — az egyik meghalt.** *Salgótarjánból* jelentik: A Rimamurányi Acélgyár bővítési munkálatainál mintegy 25—30 métermázsa földtömeg leszakadt és maga alá temette *Filkor* András és *Mulyad* János napszámosokat. *Mulyad* Jánost sikerült hamarosan kimenteni, de *Filkorról* csak öt-hat perc mulva tudták leszedni a földet. Eszméletlen állapotban kórházba szállították, ahol *meghalt.* A vizsgálat megindult.

— **Magyar gazdaifjak Olaszországban.** *Velencéből* jelentik: A magyar gazdaifjak csoportja a Faluszövetség igazgatójának vezetésével Olaszországba érkezett, hogy tanulmányozza az olasz földmüvelést és hogy ezen a téren megismerje a fasiszta állam alkotásait. Nemsokára olasz földmüvesifjak viszonozzák a látogatást, hogy tanulmányozzák a magyarországi földmüvelési módszereket. A magyar vendégeket a fasiszta földmüves-munkások szövetsége fogadta.

— **Kútbaugrott egy körorvos.** *Párkányról* jelentik: *Csemez* Pál negyvenéves nagymegyeri körorvos Párkányban, ahol apósát, *Drózdy* Aladárt meglátogatta, az udvaron lévő 18 méter mély kútba ugrott. Még idejében kihúzták, de életveszélyes sérüléseket szenvedett. A körorvos és családja között előzőleg heves összeszólalkozás történt.

— **A Csillaghegyi Búcsú Bizottság vasárnap avatja** fel a Csillaghegyen, a helyi bajtársegyesület országzászlóját. Ekkor lesz Csillaghegyen az első búcsú. Az ünnepségek reggel háromnegyedkilenckor tábori misével kezdődnek. Az avatás után következnek a szokásos búcsúfiavásár és a szórakoztató előadások, amelyeket a bajtársegyesület előadásával egybekötött táncmulatsága zár be.

— **Rongálta az autót, inzultálta a rendőrt.** Péntekre virradóra a Berlini téren odament az őrszemes rendőrhöz *Horváth* István sofőr, aki a Bimbó ucca 43. számú házban lakik és elmondotta, hogy a járda mellett várakozó *autóját egy ismeretlen férfi rongálja.* A rendőr igazoltatni akarta, erre az ismeretlen kétszer arculütötte a rendőrt. Megbilincselve vitték a főkapitányságra, ahol megállapították, hogy a garázda ember *Gerliczky* Béla 28 éves fürdőmester. Őrizetbe vették.

— **Jogosítvány nélkül vezetett és gázolt egy autobuszsofőr: letartóztatták.** Szerdán délután a Szent László úton *Löwy* Sándor 40 éves autobuszsofőr egy Ujpest felé haladó 20-as autobusszal *halálra gázolta Szantusz* Júlia 11 éves kislányt. Megállónál, uccakereszteződésnél történt a gázolás, ahol lassan kellett volna haladni, mégis mintegy 24 métert robogott a gázolás után az autobusz. Kiderült, hogy *Löwynek nem volt autobuszvezetői jogosítványa.* Pénteken délelőtt gondatlanságból okozott emberölés miatt letartóztatták.

— **Hárommillió pengőbe kerül az OTI kislakásos telepének közművekkel való ellátása.** Megírtuk, hogy az OTI a fővárostól az óhegyi telkekért cserébe kapott Krausz-Mayer-féle telkeken építi fel a kislakásos telepet. A területnek utakkal, csatornákkal, vízvezetékkel és világítással való ellátása a számítások szerint 3 millió pengőbe kerül majd. Ebből az összegből 1.7 milliót az OTI, 1.3 milli pengőt a főváros visel.

— **Rablás bűntettéért négyévi fegyházra ítéltek egy gyárimunkást.** A büntetőtörvényszék *Pálfy*-tanácsa pénteken tárgyalta *Molnár* János gyárimunkás bűnügyét, akit az ügyészség rablás bűntettével vádolt. A vád szerint *Molnár* néhány héttel ezelőtt az Üteg uccában megtámadta *Filák* Ferenc munkást, földreteperte, egy kővel fejbevágta, aztán értéktárgyait elrabolta. *Molnár* kihallgatása során tagadta bűnösségét. Több tanu kihallgatása után *a törvényszék Molnár Jánost rablás büntette miatt négyévi fegyházra ítélte.* Az ítélet nem jogerős.

— **A Kassa—Oderbergi Vasút** volt Alkalmazottainak Szövetsége felhívja a nyugdíjban nem részesülő tagjait, hogy folyó hó 20-án, kedden délután ½5 órakor a Csalogány ucca 8. sz. alatt levő vendéglő helyiségében tartandó értekezleten **minél nagyobb számban jelenjenek meg.**

Iró-költő-festő-komponista-gyorsíró-gépíró-zongorista-kubikos

Egy feltörekvő élet Karcagon

Utóirat:

(Gép- és gyorsírást is tudok.) »Hegedűn és zongorán játszom, bárkit és bármit lerajzolok, két nótám van forgalomban, megjelent második verseskötetem.«

Egy 21 éves karcagi kubikos.

—

Ismét levél jött, ijedelmes hivatalos kék borítékban. Mi az? Csak nem? Már megint valami kellemetlenség lenne? A borítékon törekvő, népies betűk, lila tintával; a grafológusok bizonyára azt mondanák erre az írásra, hogy »ösintelligencia« (Urintelligenz) rejlik benne. A bélyegek szabályszerűen a jobb felső sarokban vannak felragasztva, gondos párhuzamban egymás mellett, a címzési oldalon. A címzés: Tc. Nagyságos... A levélben illedelmes bemutatkozó, töredelmes őszinteséggel leírt lila sorok, tömören, néhol elbicsakló, kifáradó vonalakkal. A kellő helyen új bekezdés, pontok, vesszők, pontosvesszők, szabályos elrendezésben, a szövegközi »Kedves Mester« gondos nagybetűkkel. Az aláírás egy kicsit krikszkrakszos, hiszen nem akárki írta: egy író-költő-festő-komponista-gyorsíró-gépíró-zongorista-hegedűs-kubikos kacskaringói torlódnak bele az egyenetlen aláírásba. Egyébként az írás szabályos, a mondatok egészségesek, súlyosak és férfiasak.

A kubikos — »civilben«

Ez volt az első levél.

A másodikban már fénykép is jött, lírai önéletrazzal. Ez a címe:

»Önéletrajz.

(Dióhéjban) *Kurtán, furcsán, röviden írva.«*

Egyébként *Mándoky* Kálmánról — mert ez a neve ennek a tótumfaktum-kubikosnak — nagyon nehéz dolog lenne valami különösen jellemző személyleírást adni. Normális termet, barna félig-művészhaj, értelmes szemek. Homloka, foga, orra: rendes. Különös ismertetőjele: nincs. Mert az csek nem ismertetőjel, hogy kősziklányi súlya van agyondolgozott kubikos-kezének, mely esténként és vasárnapokon zongorát simogat vagy tollat ragad a magyarveretű vers megírásához és nem henyél, hanem: dolgozik. Gyorsírást, vagy útépítést, gépírást, vagy pikturát: mindegy. De dolgozni kell, mert le akar érettségizni.

„Nem bánnám, akármilyen szegény lennék, csak leérettségizhetném!"

Ez a vágya Mándoky Kálmánnak. Érdekes, hogy legbensőbb vágyait zárójelbe teszi, csak úgy mellékesen jegyzi meg őket, szinte lebilincseli, bezárja az írásjelek elfojtó ketrecébe. Nem henceg. Hogy gyors- és gépír, azt is csak a levele végén jegyezte meg, zárójeles utóiratként. Zongora- és hegedűtudását ugyancsak zárójelben árulta el. Mennyi tudatosság és mennyi öntudatlanság egy paraszt-író írásában.

Levelei óta már sok mindent elárult magáról. Bizakodó várásában egész életét, legbensőbb szomorúságát is feltárta: hátha érdemes lesz kinyílnia, megismertetnie külön-önmagát. Vádol és megnyugszik. Nem rebellis természet, panaszát inkább önmagának mondja el, befelé. Egy kicsit talán pironkodik is, de nem baj: azt érzi, hogy Mándoky Kálmánból még lesz valaki. Különb valaki, mint akik most lenézik. Ezt mondja megható nyiltsággal. *»Sokan vannak barátokból lett irigyeim is, kik engem lenéznek, mert szegény vagyok és nincs meg az az iskolai képzettségem, mint nekik«.*

„... mert a város 12 kilométerre volt a majortól"

Ezért nem járhatott az iskolába. Paraszti családból született, 1918-ban. Sokat szenvedett, nyomorgott hét testvérével. Iskolába nem iratkozhatott be, mert *»tanyai iskolának akkor még híre-hamva se volt«.* A legközelebbi iskoláig viszont 12 kilométert kellett volna gyalogolnia, hogy Pusztadécsről beérjen Karcagra. De azért megtanult írni és olvasni az istállóban. Nem vasaltnadrágos, szemüveges tanítótól, hanem szántó-arató bérestől. Mikor Karcagra költözött a családja, beiratkozhatott az elemibe. Ekkor már írt és olvasott. *10 éves korában hegedülni kezdett.* A zeneórákat sem karcsúujjú, mozgékony zenetanárnőtől vette ám, hanem önmagától tanulgatott s ma már kitűnően játszik. A falusi lányok ugyancsak elkezdenek könnyezni, ha egy sajátszerzeményű hallgatót játszik a kapufélfa mellett.

A könyvek egyre jobban érdekelték. Rajongva mondja:

— *Petőfit bámultam, Ádyt csodáltam, később részben megismertem Goethe és Heine verseit. Mécs Lászlót s egyáltalán a legjobb magyar költőket olvasom.*

Ezzel nem érte be. Hiszen ő is érezte a lelkében munkálódó felsőbbrendü kényszert, mely nem hagyta nyugton.

— *Magam sem tudom, csak írni kezdtem* — mondja. — *Mindig érzékenyebb lelkü voltam, mint a környezetem. Éreztem, hogy más vagyok, mint a többiek.*

Elrévedezik, egy kicsit — bizonyára — eszébe jutnak a romantikus olvasmányai is. Igy folytatja:

— *Míg a testvéreim elvegyültek a játszó gyerekek közt, én a kastély mögött lévő kertben olvasgattam szép meséskönyveket, vagy virágot szedtem és hallgattam a madarak dalát, meg a sommás lányok énekét.*

Hogy később mit csinált? Verseket kezdett írni.

— *Tizenötéves koromban kezdtem irogatni. Tizenhétéves koromban pedig kitagadott a paraszti fajtám, mert annyira szerettem a könyveket, hogy már nem bírtak velem.*

Azóta folyton tanult, persze csak éjjel, este, halálrafáradt testtel, tehetetlen idegekkel. Nappal napszámba járt, este önmüvelődött.

„Paraszt már nem vagyok, iparom nincs, az intelligencia nem fogadhat magába"

Az útépítésnél napi egy pengő ötven fillért keres. Ez havonta negyven pengőt tesz ki.

Közben *megtanult zongorázni* is az »áldottlelkü« úriasszonyok zongoráin, hogy zongorán is eljátszhassa *saját szerzeményü dalait.* Verseit zenésiti meg. Örömmel mondja:

— *Karcagon már két saját szerzeményü nótám van forgalomban. Mindenütt éneklik őket.*

Erezni, hogy boldog, hogy lelkesíti a siker. De ebből nem élhet meg. És ugyan mi jutott az eszébe? — *Megtanult gép- és gyorsirni,* hogy irodában helyezkedhessék el. Igen ám, de nincs középiskolai végzettsége. Tehát tovább töri a követ és a fejét, tovább görnyed, de okvetlenül le akar érettségizni. *Már el is kezdett németet tanulni.*

Szabad idejében, ha ugyan van néhány perce, zenével, fényképezéssel, rajzolással és festéssel foglalkozik.

— *Nem dohányzom, nem iszom. Nagyon szeretek fényképezni, rajzolni, festeni. Bárkit, bármit lerajzolok, lefestek természet után. Felismerhetően, természetesen. Ha zenét hallok, nem birok magammal. Sirok vagy kacagok...*

Ilyen ember Mándoky Kálmán. Ezermester. Elszomorodik, mert a refrén megint csak az, hogy mindez hiábavaló, hogy nem emelkedhetik ki mostani agyölő helyzetéből.

— *Minden vágyam* — folytatja — *és tervem, hogy valami úton-módon leérettségizzem, hogy szemébe nézhessek a hűtlenné lett barátoknak, hogy ne kelljen pirulnom és megalázkodnom, hogy fülükbe súghas-am: én is az vagyok, ami te.*

Egy kétkötetes költő

Mindenekelőtt költőnek érzi magát. Jó önkritikával állapitja meg magáról, hogy »verselésben még a kezdet legkezdetén« áll. Formáiban — valóban — itt-ott még megbicsaklik, de verseinek menete néha egészen ügyes és folyékony.

Első kötete tavaly jelent meg »Kunsági virágok« címen, másodikat, a »Vándorfelhők«-et nemrégen adta ki saját költségén. Hónapokig kuporgatta a pénzt, hogy nyilvánosságra juttathassa újabb verseit is.

Ime, egy jellemző verse:

Útépítő munkások közt
Keresem a kenyerem,
Fellörte a szerszám nyele
Gyönge ujjam, tenyerem,
Arcom cserzett, napbarnitott
Ruhám piszkos, fekete,
De a lelkem tiszta marad.
Szivem dallal van tele.

Társaim is mind szegények,
Gondsujtotta emberek,
Tündérekről, virágokról
Beszélgetni nem merek,
Csak a testem van közöttük,
Lelkem messze, messze jár...
Édesanyám halk imával
Szivdobogva haza vár...

Nehéz csákány a kezünkben,
Kopácsoljuk az utat...
Fáj egy kicsit a derekunk,
Nem kiméljük magunkat.
Bus robotban egyhanguan
Telnek, mulnak a napok...
Friss lélekkel, fáradt testtel
Este haza ballagok...

*

Ime egy a nagyon sok rejtett magyar tehetség közül, akik vidéken tépelődnek, akarnak és előbb-utóbb elfáradnak a közönyben és »barátokból lett irígyek« társaságában. De kell-e, szabad-e, hogy elfáradjanak?

Baráth Ferenc

— **Révész Imre püspök egyházlátogató útja.** Tiszazugban hivatalos egyházlátogatást végzett dr. *Révész* Imre tiszántúli református püspök. *Gaál* István hevesnagykunsági esperes kísérte a püspököt s a vizitáció állomásai voltak: Rákóczifalva, Tiszaföldvár, Nagyrév, Tiszainoka, Tiszakürt, Kunszentmárton, Csépa, Tiszasas és Tiszaug. Tiszaugon jöttek össze a bejárt terület lelkészei közös értekezletre.

— **A debreceni kollégiumi ifjúság telepítő akciójának újabb sikerei.** Debrecenből jelentik, hogy az ottani ősi református Kollégium ifjúságának telepítési mozgalma, amelyet a Kormányzó Őfőméltósága is felkarolt, újabb állomásához érkezett: *egyszerre három családot tudtak áttelepíteni a Dunántúlra. További adományokat előre is hálás szívvel kér a kollégiumi ifjúság.*

— **Belvárosi úridivatkereskedők és fehérneműkészítők** üzleteiket közös megállapodással június 17-től augusztus 26-ig szombaton délután 2 órakor zárják.

— A Magyarországi Evangélikus Egyházegyetem a felvidéki határsávval hazatért s az anyaországi lelkészek találkozóját rendezi meg június 21-től 23-ig, az egyházegyetem székházában. A lelkészi konferencián *Kapi* Béla, *Raffay* Sándor, *Kovács* Sándor és *Turóczy* Zoltán püspökök, *Pröhle* Károly, *Karner* Károly egyetemi tanárok, *Smid* István rozsnyói esperes, *Vargha* Sándor rozsnyói alesperes és Lic. *Fizély* Ödön somorjai lelkész, valamint *Baráth* Károly rimaszombati lelkész tartanak előadást. Bármely részletkérdésben készségesen szolgál felvilágosítással *Kuthy* Dezső lelkész, az egyházegyetem főtitkára: VIII., Üllői út 24.

— **Rádiókedvezmény a balatoni nyaralók számára.** A Rádió igazgatósága megengedte, hogy minden balatoni nyaraló magával vihesse rádiókészülékét és folytatólagosan üzembentarthassa nyaralása alatt. Természetesen a rádió üzembehelyezését a helyi postahivatalnál be kell jelenteni. Minden balatoni nyaralással kapcsolatos ügyben, valamint a balatoni rádiózás körül felmerülő kérdésben a *Balaton Fürdő Központ*, Budapest, V., Vörösmarty tér 7. telefón: 18—33—31., a m. kir. Balatoni Intéző Bizottság hivatalos propaganda irodája *teljesen díjmentesen* áll rendelkezésre.

— **A kókuszdiót is fel lehet használni fagylaltkészítéshez.** A földmüvelésügyi miniszter megengedte a kókuszdiónak fagylaltkészítéshez járulékos anyagként — a mogyoró, mandula és dióval megegyező módon való — felhasználását. Az így készült fagylalt a mogyoró-, mandula- és diófagylalttal egyenlő elbírálás alá esik. Az erről szóló rendelet a Budapesti Közlöny pénteki számában jelenik meg. *(MTI.)*

— **Házasság.** *Himmler* Teri és *Stüber* Kálmán folyó hó 18-án délben fél 1 órakor tartják esküvőjüket a Csáky utca 3. sz. alatti templomban. Minden külön értesítés helyett.

— **Eljegyzés.** *Horváth* Zsuzsannát, Horváth Lajos gyékényesi evangélikus espereslelkész és felesége, *Stráner* Margit leányát eljegyezte *Békés* József ungvári protestáns tábori lelkész.

Színházak szombati műsora

OPERAHÁZ: Nincs előadás. (Szabadtéri előadás a Margitszigeti Szabadtéri Színpadon: A nürnbergi mesterdalnokok, Nyitány, utána a III. felv. I., II. képe, Csárdajelenet. A Magyar-Német Társaság tiszteletére; 8.) — **NEMZETI:** Feltámadás (VII. bérlet; 1/8). — **VIG:** Nyári kabaré (8). — **MAGYAR:** Júniusi kabaré (S. bérlet; 8). — **MÁRKUS PARK-SZINHÁZ:** Dalol a nyár (8). — **FÉNYES CIRKUSZ:** Megnyitó műsor (4, 8).

RÁDIÓ **JUNIUS 17. Budapest I. 6.45:** Torna, hírek, hanglemezek. **Utána:** Étrend, közlemények. **10.00:** Hírek. **10.15:** »Ifjúsági rádió.« Gyerekek a repülőtéren. Közvetítés a Közforgalmi Repülőtérről. A közvetítést Budinszky Sándor vezeti. **10.45:** »Mit nézzünk meg?« A főváros régi közkutait ismerteti Mesterházy Jenő. **12.00:** Harangszó, Himnusz, időjárásjelentés. **12.10:** Warga Livia és Pusztay Sándor énekel zongorakísérettel. Közben **12.40:** Hírek. **13.20:** Időjelzés, időjárásjelentés. **13.30:** Hanglemezek. **14.30:** Hírek. **14.45:** Műsorismertetés. **15.00:** Élelmiszerárak. **16.15:** »Játékkuckó.« Harsányi Gizi gyermekelőadása. Közreműködik Thén Mária. **16.45:** Időjelzés, időjárásjelentési hírek. **17.00:** Hírek szlovák és ruszin nyelven. **17.10:** A m. kir. posta műszaki tanácsadója. **17.40:** A rádió szalónzenekara. **18.15:** »Hangképek a Magyar Városok Országos Szövetségének kassai ünnepéről.« Beszélő Budinszky Sándor (hangfelvétel). **19.15:** Hírek. **19.25:** Kurina Simi cigányzenekara. **20.05:** »Fenn az ernyő, ninosen kas.« Vígjáték 3 felvonásban. Irta Szigligeti Ede. Rendező Csanády György. **Utána kb. 21.40:** Hírek, időjárásjelentés. **22.00:** Budapesti Hangverseny Zenekar. Vezényel Fridl Frigyes. **Közben 22.40:** Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. **23.30:** Táncmelezek. **00.05:** Hírek. — **Budapest II. 17.10—17.35-ig:** Táncdalok hanglemezről. **18.10:** »Harc a gyarmatokért.« Dr. Kecskés Tibor előadása. **18.40—19.15-ig:** Kurina Simi cigányzenekara. **19.25—19.50-ig:** A földmüvelésügyi minisztérium mezőgazdasági félórája. **20.00:** Hírek, lóversenyeredmények. **20.20:** Verdi: Vonósnégyes. Előadja a Római vonósnégyes (hanglemezről). **20.50:** Táncmelezek. **21.30:** Időjárásjelentés. — **Telefónhírmondó. 6.45—11.20:** Budapest I. műsora. **11.20—11.50-ig:** Hanglemezek. **Utána 15.25-ig:** Budapest I. műsora. **15.25—15.55-ig:** Hanglemezek. **Utána:** Budapest I. műsora. — **Közvetítőállomások. 6.45—19.25-ig:** Budapest I. műsora. **19.25—19.50-ig:** Budapest II. műsora. **Utána:** Budapest I. műsora. — **Kassa. 10.00—10.45-ig:** Budapest I. műsora. **10.45:** Hanglemezek. **Közben 11.00:** »Özv. gróf Teleki Sándorné.« Pécsyné Bartóky Mária felolvasása. **11.35:** Hírek magyar, szlovák és ruszin nyelven. **12.00—15.25-ig:** Budapest I. műsora. **15.25:** A 21. honvédgyalogezred zenekarának műsora. Vezényel Hadányi Antal. **Közben 15.50:** Hírek, sportközlemények. **16.40:** Műsorismertetés. **16.45:** Budapest I. műsora. **17.40:** Schmidt Bella és Reiter Márta kétzongorás műsora. **18.05:** Szlovák hallgatóinknak. Részletek Madách Imre: »Az ember tragédiája« c. költeményből. Hviezdoszláv-Országh Pál fordításában. **18.35:** A budapesti »Dominikánus Énekkar« műsora. Vezényel Béni Fülöp karnagy. **19.15—19.25-ig:** Budapest I. műsora. **19.25—19.50-ig:** Budapest II. műsora. **19.50—00.15:** Budapest I. műsora. — **Rövidhullámon. 32.88 méteren.** Magyar-, angol-, szlovák- és ruszinnyelvű hírszolgálat. Közben hanglemezek. Magyar Hiszekegy. Rákóczi-induló.

SZINHÁZ

Megoperálták Szigeti Józsefet

Párizs, június 16.

Néhány nappal ezelőtt az egyik párizsi szanatóriumban műtétet hajtottak végre *Szigeti* Józsefen, a világhírű magyar hegedűművészen. A műtét jól sikerült és Szigeti két hét mulva elhagyhatja a kórházat.

A filmszakma Zsindely államtitkárnál

(Saját tudósítónktól.) Pénteken este a magyar filmszakma szellemi és fizikai munkásainak 120 tagu küldöttsége kereste fel *Zsindely* Ferenc államtitkárt, az Országos Nemzeti Filmbizottság elnökét, hogy a hónapok óta szünetelő magyar filmgyártás megindítását szorgalmazza. A küldöttség szónoka *Bánky* Viktor rendező, aki arra kérte Zsindely államtitkárt, hasson oda, hogy a magyar nemzeti filmgyártás részére mindazok a kedvezmények megadassanak, amelyeket a filmgyártás a multban élvezett. Rámutatott arra, hogy öt hónap óta összesen két film készült a Hunnia filmgyárban, akkor, amikor ugyanezen idő alatt tavaly tizenhat filmet készítettek. Kétezer család kenyeréről van szó. A küldöttség szónoka hangsúlyozta: az állami filmgyárnak nem az a rendeltetése, hogy rentábilis kereskedelmi vállalkozás legyen, hanem az, hogy minél több magyar film készüljön el benne, még áldozatok árán is.

Zsindely államtitkár válaszában igéretet tett, hogy mindent el fog követni a bajok azonnali orvoslására, érintkezésbe lép a szakminisztériumok referenseivel és a Hunnia-filmgyár igazgatóságával. A nemzeti filmbizottság elnöke és a küldöttség vezetői között ezután bizalmas beszélgetés fejlődött ki. Ennek során kimutatták, hogy minden magyar film, amely nem készül el, 63.000 pengőjébe kerül az államnak a különböző adóbevételek elmaradása folytán.

A Vígszínház jövő évadja

Néhány hónapja már, hogy egyes budapesti színházak sorsáról szomorú híreket terjesztettek, minduntalan felröppent a hír, hogy ez vagy az a nagymúltú színház szeptemberben már nem nyitja meg kapuit. Ebben a színházi légkörben megnyugtatólag hat, hogy a Vígszínház most közzétette 44. évi programját és bérleti felhívását az 1939—40-es szezónra.

»Nem volt könnyű esztendő az elmúlt színházi év«, — olvassuk a felhívásban. »Külső és belső események a szokottnál is erősebben befolyásolták. És mégis a színház művészi színvonala nem süllyedt, mennél nehezebbek voltak a körülmények, annál jobban igyekeztünk, hogy változatos műsorral szolgáljunk, szép darabbal, szép előadással, szép tálalással. Nem akarjuk szerénytelenül dicsérni magunkat, de talán nem túlozunk, amikor megjegyezzük: már régesrég fogalom a Vígszínház. Jelenti a hozzáértés, a gondosság, a legmagasabbra fokozott színpadi kultúra összességét. A jövőben sem térünk el a színház eddigi színvonalától. Mennél nehezebb világot élünk, annál fontosabb, hogy némi szórakozásban legyen részünk. Jobban tudunk dolgozni tőle, felfrissülünk. Optimizmust meríthetünk a színházból. Életkedvünk, bizakodásunk megnövekszik.«

A kis propaganda írásmű ezután közli azoknak a magyar színpadi íróknak a névsorát, akiktől a Vígszínház a jövő esztendőre darabot vár. Ezek: Bókay János, Bónyi Adorján, Csathó Kálmán, Fodor László, Harsányi Zsolt, Heltai Jenő, Hunyady Sándor, Zilahy Lajos.

(*) **Hétfőn lesz a Magyar Színház szezónzáró előadása.** Eredetileg vasárnapra tervezték az utolsó előadást, de hétfőn megismétlik a kabarémüsort a személyzet jutalomjátékaként.

(*) **Ascher Oszkár, Beregi Oszkár, Kóbor Tamás és Szép Ernő irodalmi estje a Zeneakadémián.** A Zeneakadémia kistermében 1939 június 19-én, hétfőn este 8 órakor irodalmi est lesz. Müsor: I. *Kóbor* Tamás: Bevezető. II. *Vándor* Iván: Felolvasás. III. *Ascher* Oszkár: Versek. IV. *Rózsa* Vera: Dalok. V. *Reichard* Piroska: Versek. Szünet. VI. *Kecskeméti* György: A magyar zsidóság kultúrélete. VII. *Szép* Ernő: Versek. VIII. *Ascher* Oszkár: Prózák. IX. *Rejtő* Gábor: Gordonka. X. *Beregi* Oszkár: Szózat. Konferál: Kóbor Noémi.

(—) **Pallay Anna** balettrevüje **holnap d. e. 11.** Magyar Színház. (Koncert.)

Minden külön értesítés mellett:
Perczel Zita és Weill-Karsenty, Rigó Magda és Losonczy György házasságot kötnek

A *párizsi* hímenhír: *Perczel* Zita hétfőn tartja esküvőjét a XVI. kerületi anyakönyvi hivatalban Marcel *Weill-Karsenty* impresszárióval. Kedden a fiatal házaspár Dél-Amerikába utazik háromhónapos nászútra. Az ifjú férj úgyis mint impresszárió a *Comédie Francaise* társulatát viszi Dél-Amerikába vendégszerepelni.

A *pesti* hímenhír: a pasaréti római katolikus templomban június 20-án félegykor *Rigó* Magda, az Operaház tehetséges fiatal szopránénekesnője férjhezmegy *Losonczy* Györgyhöz, a kiváló baritonistához.

Az artista egyesület tagjait is felülvizsgálják a zsidótörvény szempontjából

Szilágyi Béla, belügyminiszteri osztálytanácsos, a Magyar Artista Egyesület helyettes miniszteri biztosa *rendeletet intézett az egyesület vezetőségéhez a tagok felülvizsgálása ügyében.* A miniszteri biztos a zsidók közéleti és gazdasági térfoglalásának korlátozásáról szóló törvény rendelkezéseinek betartása céljából a szükséges adatok beszerzése végett — addig is amíg a törvény végrehajtási utasítása megjelenik — elrendelte, hogy az egyesület tagállománya igazolási eljárás útján felülvizsgáltassék oly értelemben, hogy az egyesületnek a zsidótörvény értelmében hány zsidónak tekintendő tagja van, illetve, hogy a zsidó tagok az egyesület taglétszámának hány százalékát képviselik. A revízió végrehajtásáról 30 napon belül kell jelentést tenni.

Tarzan számüzetésbe megy

Nem arról van szó, hogy Tarzan visszavonul és számüzetésbe megy, ellenkezőleg: Tarzan új filmmel jön a közönség elé — ha a film elkészül. Egyelőre még azzal foglalkoznak, melyik őserdőrészletet szemeljék ki a számüzetés helyéül. Mert hogy számüzik, — legalábbis egy új filmben — már biztos. Csak a hely nincs megállapítva. Remek és izgalmas forgatókönyv várja a film leforgatását. Már azt is tudják, hogy miért kell számüzni a trópusi kalandok hősét.

Valószínű, hogy az új Tarzan-film után következik egy másik és még újra több másik is. Tarzant ki kell szabaditani a számüzetésből. Már előre érezzük, hogy egy év mulva a még-újabb őserdőhistória tervbevételéről hallunk. Erre Tarzant okvetlenül kiszabaditja az amerikai tőkeérdekeltség, mely Tarzan filmjeiből már milliókat szedett össze.

Egyelőre azonban arra vagyunk kiváncsiak, hova kerül Tarzan és miért kerül oda, ahova kerül. Hirek szerint nem kell sokáig várnunk, mert rövidesen elkészül »Tarzan számüzetése«. A filmnek még az lesz egy nevezetessége, hogy a nagyszabásu Tarzan-szerepet ismét Weismüllerre bizták.

(*) **Kürti József beteg.** *Kürti* József kitünő színművészünk, a Nemzeti Színház örökös tagja, régebbi cukorbetegségével pénteken reggel a Bakay-klinikára került, ahol a leggondosabb orvosi kezelés igyekszik megakadályozni az esetleges komplikációkat. Hírlik, hogy felgyógyulása után a nyugalomba vonult *Gál* Gyula katedráját Kürti József veszi át a Színművészeti Akadémián.

(*) **A Zeneművészeti Főiskola tanévzáró ünnepélye.** Ünnepélyes külsőségek között zárta le csütörtökön ezévi tanévét a Zeneművészeti Főiskola. Ünnepi Te Deum után a főiskola nagy hangversenytermében tartották meg a tanévzáró ünnepséget. A Himnusz eléneklése után dr. *Dohnányi* Ernő főigazgató mondott záróbeszédet. Beszámolt a főiskola 1938/1939. tanévi munkásságról. Kegyelettel emlékezett meg *Nagy* Géza, *Gianicelli* Károly, *Kerntler* Jenő, *Melles* Béla és *Sztankó* Béla tanárok elhúnytáról, s meleg szavakkal vett búcsút a nyugalombavonuló dr. *Tóvölgyi* Elemér és *Schiffer* Adolf tanároktól. Végül felolvasta a különböző ösztöndíjakat nyert növendékek névsorát. *Ezután kiosztásra kerültek a művészi oklevelek.* Zongoratanári oklevelet nyert 16, hegedütanári oklevelet 8, énektanári oklevelet 2, gordonkatanári oklevelet 6, operaénekesi oklevelet 9, hangversenyénekesi oklevelet 2, egyházkarnagyi oklevelet 6, elemi iskolai énekszaktanítói oklevelet 9, tanítóképzőintézeti ének- és zenetanári oklevelet 11 növendék, illetve jelölt.

Danielle Darrieux
Párisban huncut a lány
STUDIO

MANDROVITS Ibolya

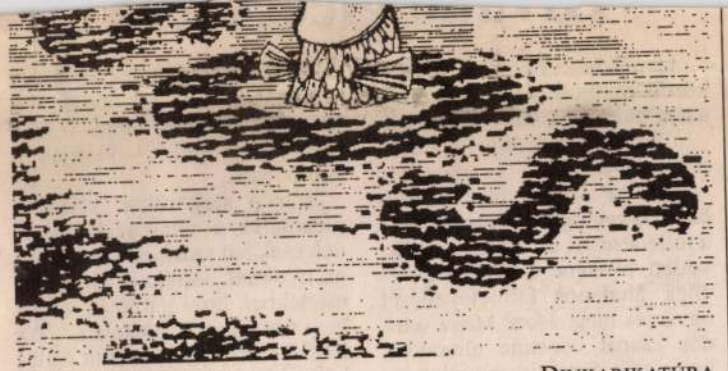

Dunai halpusztulás DINKARIKATÚRA

Gyereknap az állatkertben

A Fővárosi Állat- és Növénykert gyermeknapi műsorokkal várja vasárnap a látogatókat. Az érdekes programokon, vetélkedőkön, koncerteken kívül egy árverés is megrendezésre kerül, amelyen elhullajtott állati tollakra, tojásokra, levedlett páncélokra, valamint az állatkerti nevelőszülői státusra is lehet majd licitálni.

Az állatkert egyébként a közeljövőben történeti kiállítást rendez archívumából, amelyhez dokumentumokat, állatkerti belépőket, bérleteket, képeslapokat, emléktárgyakat, állatkertben készült családi fotókat gyűjt. Ezeken kívül iskolai dolgozatokat, naplójegyzeteket és minden egyéb olyan tárgyat, eszközt, amely a kert múltjáról – akár közelmúltjáról – mesél. Az emléktárgyakat június 30-ig várja az állatkert. Z. N.

Foltvarró kiállítás az Iparművészeti Múzeumban

Szívek, virágok, textilcsodák

Magával ragadó élmény várja a látogatót az Iparművészeti Múzeum nemzetközi foltvarró kiállításán, mely a múzeum és a Magyarországi Foltvarró Céh közös válogatása a céh alkotóinak munkáiból és a világ 27 országából származó foltmunkákból, melyek a „Küldj egy szívet Magyarországnak" elnevezésű pályázatra érkeztek.

A kiállításon központi helyen látható *Mentényi Irma* kézimunka tanárnő munkája, aki az első magyar quiltet (takaró) 1934-ben készítette. Öccse, *Mentényi Ernő,* nyugalmazott karmester ajándékozta a pasztellszínekben készült takarót a magyar céhnek, amely az Iparművészeti Múzeumnak adományozza az első magyar patchwork-öt.

A magyar céh egyik kiállítója, *Mandovits Ibolya* textiltervező művész 5 éve készít foltmunkákat, a folttársakkal együtt évente több kiállításon mutatja be a látogatók elismerését kivívó munkáit. Az utánpótlásról is gondoskodnak, idén nyáron például Pestszentlőrincen lesz patchwork-tanfolyam fiataloknak.

A varázslatos színekben és romákban bővelkedő foltmunkákat Norvégiából, Finnországból, Hollandiából, az USA-ból, Svájcból, Belgiumból, sőt a távoli Ausztráliából küldték a hazai céh felhívására. A beszámozott darabok a kiállítás zárónapján, június 7-én, vasárnap 12 órakor árverésre kerülnek és megvásárolhatók a 37x5,5 méteres Világnagy takaró megmaradt darabjai is. Az így összegyűjtött pénzt a debreceni hospice kapja; a daganatos betegségekben szenvedők megsegítésére fogják fordítani.

KÁLMÁN GYÖNGYI

Magyar turistabaleset Dévánál

Egy magyar turistabusz utasai közül egy meghalt, négy súlyosan, négy pedig könnyebben megsérült tegnap hajnalban Marosillye közelében, amikor szabályosan közlekedő járművükbe frontálisan belerohant egy nagy sebességgel haladó BMW gépkocsi – tájékoztatta az MTI tudósítóját *Szabó Béla*, a bukaresti nagykövetségről. A turistabuszon 47 személy tartott Tusnádra, hogy részt vegyenek a híres csíksomlyói búcsún. A Déva és Arad közötti úton hajnali 3 órakor bekövetkezett balesetben a busz utasai közül életét vesztette egy 54 éves pedagógus. A BMW három utasa közül kettő meghalt, a harmadik életveszélyes sérülést szenvedett. A sebesültek közül négy a dévai kórházban elsősegélyt kapott és a többiekkel együtt visszatért Magyarországra. A másik négy sérültet a dévai kórház mentőkocsival Aradra küldte, kettejük állapota súlyos, de nem életveszélyes. A baleset egy súlyos és három könnyebb sérültjét az Országos Mentőszolgálat repülőgépével azóta az Országos Traumatológiai Intézetbe szállították. A súlyos sérült combcsonttörést szenvedett, a könnyű sérültek egyike *Gyimesi István,* Gyál polgármestere.

Sikertelen bankrablás

Sikertelen OTP-rablás történt tegnap a fővárosban: a 21 éves *G. Gábor,* a délutáni órában lépett be

ICI Interaktív Kommunikációs Rt. METEOROLÓGIA

Vízállás-jelentés

	cm (°C)
Dunaremete:	54 (14)
Budapest:	178 (17)
Dunaújváros:	74 (17)
Baja:	241 (17)
Tokaj:	484 (17)
Szolnok:	210 (16)
Szeged:	263 (16)
Gyoma:	340 (16)
Balaton:	108 (19)
Velencei-tó:	161 (18)

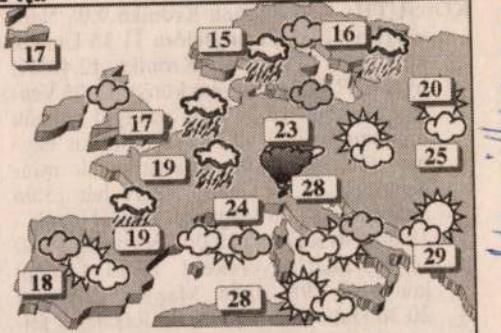

Marad a nyári meleg

A kontinens nyugati felén ciklonok következtében erősen felhős, csapadékos az idő. A

Nagyi Magyarország 1998 Május 29

Hattyúmama „csibéivel" a németországi Freiburgban
FOTÓ: MTI – KÜLFÖLDI KÉPSZERKESZTŐSÉG

Megfiatalodott a Stonehenge

Jóval „fiatalabbak" a korábban véltnél azok a kőeszközök és kőalkotások, amelyeket Ausztráliában fedeztek fel, s amelyek miatt – hitték a tudósok – át kellett volna írni az emberiség történelmét.

A Reuters jelentése szerint az ausztrál bennszülöttek műveinek tartott kőalkotások, amelyeket – az angol kőoszlopegyüttes nyomán ausztrál Stonehengenek is „becéztek" – még tízezer évesek sincsenek, holott első pillantásra 116-176 ezer évesnek tűntek. Az új vizsgálati módszerek kimutatták: lehet, hogy csak 6 ezer esztendősek.

Ausztrál geológosuk megjegyezték, hogy a szóban forgó leletek miatt immár biztosan nem kell fáradni a történelem átírásával.

Ausztráliába a tudomány jelenlegi ismeretei szerint 40 ezer évvel ezelőtt érkeztek a mai bennszülöttek elődei. Ha az ausztrál Stonehenge 170 ezer éves lenne, akkor ezt a teóriát igencsak át kellene értékelni.

MTI – PANORÁMA

Olvadó gleccserek

Gyorsabban olvadnak a sarkkörökön kívüli gleccserek, mint azt a tudósok korábban jósolták – állapította meg egy amerikai tanulmány.

Az AP ismertetése szerint bostoni geológusok jutottak erre a felfedezésre, és a jelenség közvetlen okaként a Föld légkörének általános felmelegedését nevezték meg. *Mark Meier,* a tudós csapat vezetője elmondta, hogy száz évre visszanyúlva tanulmányozták számos gleccser kiterjedését, és megállapították, hogy mára visszaszorultak és vékonyodtak, Kenya hegyormain és a Kaukázusban egyaránt. Kenyában 92 százalékos glecscserzsugorodást észleltek, az orosz–kínai határvidéken a Tien San hegység röpke 40 év alatt 22 százaléknyit veszített jégbirodalmából. Spanyolországban a gleccserek száma 1980-ban még 27 volt, 1994-re már csak 13. A következő 50-70 évben a Montanai Gleccser Park összes gleccsere eltűnik – jósolják a geológusok.

Bár a sarkörökön kívüli a gleccserek a világ jégkészletének csak hat százalékát teszik ki, arányuknál sokkal nagyobb mértékben hozzájárulnak a tengerszint emelkedéséhez. Az ENSZ előrejelzése szerint a globális átlagos hőmérséklet 2100-re akár 3 Celsius-fokkal is emelkedhet, ha a jelenlegi levegőszenyezés változatlan marad, ez a melegedés pedig egy méterrel is megemelheti az óceánok vízszintjét részben a gleccserek olvadása, részben a víz tágulása miatt. Éppen ezért a gleccserek olvadását tekintik a globális melegedés egyik legfontosabb mércéjének.

MTI – PANORÁMA

Mai rádió- és televízió-műsor

KOSSUTH: 4.30 Reggeli Krónika 9.05 Napközben 11.05 Cigányfélóra 11.35 Ünnepi könyvhét 12.00 Déli Krónika 12.40 Ki nyer ma? 12.50 Törvénykönyv 13.05 Vendég a háznál 13.20 Régi spanyol szerzők orgonaműveiből 13.30 Az unitárius egyház félórája 14.05 Klasszikusok mindenkinek 14.35 Ünnepi könyvhét 15.06 Szerintem 17.05 Magyarországról jövök... 18.00 Esti Krónika 19.06 Sportvilág 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.43 Ünnepi könyvhét '98 20.05 Magyar daloskert 20.30 Határok nélkül 21.05 Részletek felvételekből 21.25 Fórum 22.00 Késő esti Krónika 22.30 Szellemtörténetek 23.05

Szomszédok 11.10 Savannah 12.00 Híróra 13.00 Az örökzöld örökzöldek 14.00 A haszonlesők 14.30 Gyerekeknek! 16.30 Űrgammák 17.00 Évgyűrűk 17.30 Téka 17.40 Körzeti híradók 18.00 Ablak 19.00 Família Kft. 19.30 Híradó 20.00 Savannah 20.45 Csodafoci 21.00 Desszert 22.00 Exkluzív 22.25 Aktuális 22.55 Mégis, kinek az élete? – am. film 0.50 A sziget

TV 2: 6.00 Híradó 6.15 Aktuális 6.45 Határtól határig 7.15 VilágKép 7.45 Határtól határig 8.00 Tudóra 9.00 Tanoda 10.00 Szomszédok 10.35 Kincsestár 13.00 Híróra 14.00 T.I.R. 15.00 Liszt Ferenc 15.30 Repeta 17.50 Delta 2000 18.30 Alpok–Duna–Ad-

Délelőtt a TV2-vel 12.00 Stádium 12.30 Közvetlen ajánlat 13.00 Lacikonyha 13.30 Stádium 13.45 KAKUK 14.15 Satöbbi 14.45 Dávid, a törpe 15.15 80 nap alatt a Föld körül 15.50 Parker Lewis 16.15 A következő áldozat 17.10 Csupa-csupa élet 17.40 Baywatch 18.30 Gazdagok és szépek 19.00 Tények 19.30 Szerencsekerék 19.55 Kabaré! Kabaré! 20.45 Dáridó 22.00 Jó estét, Magyarország! 23.00 Halálos vágy – am. krimi 0.45 Sportszenzáció 1.15 Ismétlések

TV3: 15.25 Nem mondhatsz nemet – am. film 17.15 Utazás Gasztronómiában 17.45 Hegylakó 18.45 Hír3 19.15 Melrose Place 20.15 A balfácán 20.40 Filmpárbaj 20.50

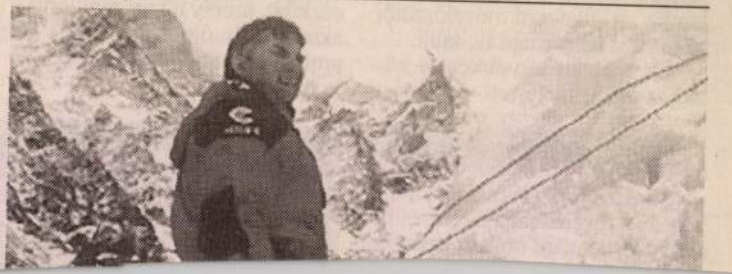

MK SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1984 JUL 20
DUNÁNTÚLI NAPLÓ
Mandulás János, grafikus-művész
1021

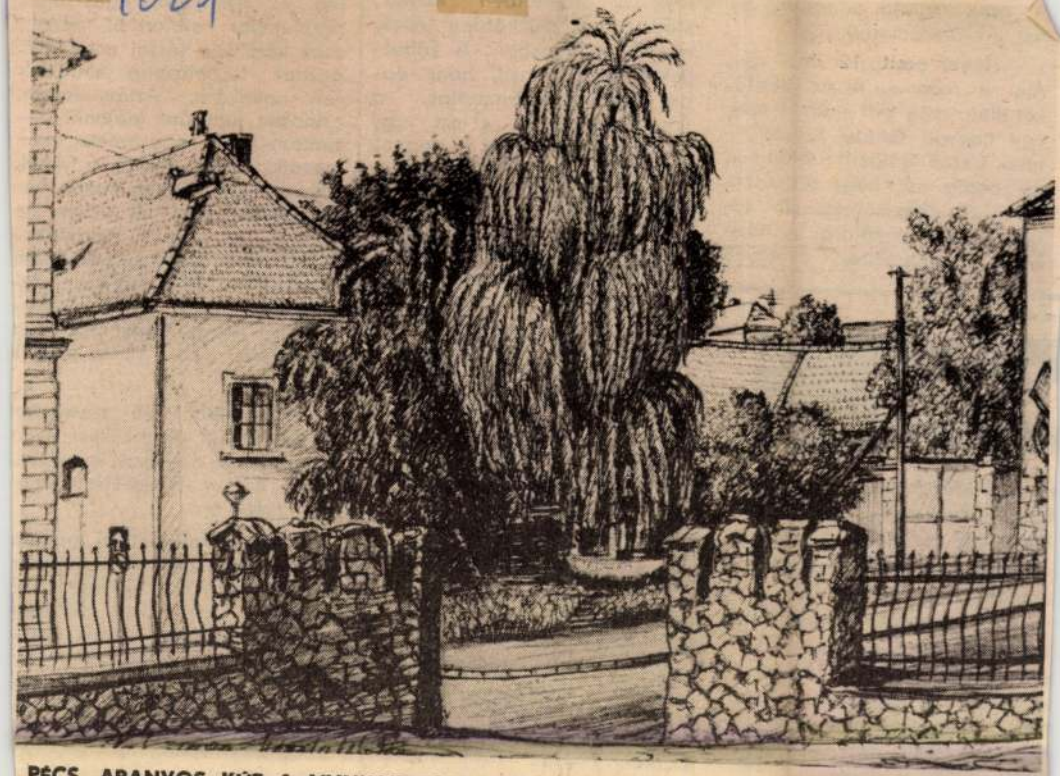

PÉCS, ARANYOS KÚT A HUNYADI ÚTON

Mandulás János rajza

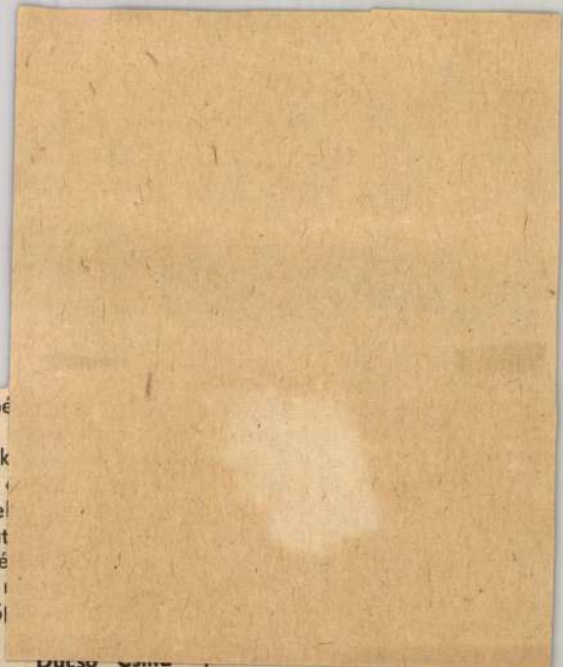

ni, amit azután adaptálni lehet a Garzonmodulra is.

— Igen, pontosan így van. Ami a most építkezni kezdőket illeti, meg kell említeni még egy nagyon fontos dolgot — teszi hozzá Balázsfi István —, mégpedig azt, hogy természetesen a lakásszövetkezeti tagok saját munkájára, a házilagos kivitelezésre, s egyéb

réék is albé
előtte ők
szolgálati lak
gekről még
be már bel
munkadíjakat
ennek egy ré
munkájával
csökkenthető

Ducsó Csilla

ázat

rűbb, hatékonyabb, újszerű hasznosítására törekszik; — létrejövő közösség, új intézmény önfenntartására és önigazgatására vállalkozik. A pályázók feladata, hogy jellemezzék településüket, körvonalazzák, hogy — mi az elképzelésük lényege és annak megvalósítása kiket érint; — tervük valóra váltásáért, illetve a majdani működés során mit vállalnak saját erejükből és milyen se-

augusztus 15. A legjobb pályázatok megvalósításához elnyerhető maximális összeg 100 000 Ft. A pályázatokat — pontos címmel ellátva — a Megyei Tanács VB. ifjúsági titkárához kell beküldeni 2 példányban. A döntésről valamennyi pályázó 1984 decemberig írásos értesítést kap.

A pályázatok előkészítéséhez, a tartalmi munka megindításához segítséget nyújtanak a megyei művelődési központok, a KISZ és a Hazafias Népfront illetékes területi bizottságai, illetve szervezetei. További felvilágosításért forduljanak a tanács, a HNF, a KISZ vagy a műve-

csolta magát a gyerek, nem akar jönni. Nincs mit tenni, leszámolunk. Jött a fiú, leteremtettem, mi az. hogy nem akar dolgozni? Azóta nincs bajunk egymással . . .

Határozottan, de szeretettel beszélnek a gyerekekkel, mert a munka itt nemcsak kenyérkereset, hanem a nevelési program része is.

— Sokat fejlődött a manuális képességük, és legtöbben naponta hat órát szívesen dolgoznak. Persze, van, aki csak itt van, de köztünk van. Szolidárisak ezek a gyerekek egymással, maguk tanítják az újakat a dobozkészítésre. Differenciáltan kapják a béreket, a átlag ezer forint, de van, ak csak 560-at visz haza. Magu értékelik egymás teljesítményé

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Mandulai János

DUNÁNTÚLI NAPLÓ
Arch. 1984 FEB 18

1021

Mandulás János rajza

1984. február 20-tól 1984. február 26-ig

klubja. Ki nyer ma? különkiadás. 11.05: Magyar filmek dalaiból. 11.35: Zenekari operettrészletek. 12.00: Jó ebédhez szól a nóta. 13.07: Harisnyás Pipi. Regény. 14.00: Magunkat ajánljuk! Gólok, méterek, történetek. 14.35: Bajor Nagy Ernőnek hívják. Foglalkozása: újságíró. 15.20: Február. Müller Tibor műsora. 16.00: Szimfonikus táncok. 16.35: Slágerek mindenkinek. 17.30: Szomszédoló. 18.35: Paganini. Lehár Ferenc operettjének rádióváltozata. 19.55: Ritmus! 20.35: Közkívánatra! Három évtized slágerei... 22.30: Jó éjszakát, jó éjszakát, jó éjszakát mindenkinek!

VASÁRNAP

KOSSUTH RÁDIÓ

5.00: Előtünk a vasárnap! 7.23: Vizeink völgyében. A Móri-víz mentén. 8.05: Öt kontinens hét napja. 8.21: Énekszóval, muzsikával. 9.00: Szőnyi Erzsébet: Az igazmondó juhász. Egyfelvonásos meseopera. 10.03: Ugróiskola — középdöntő — 1. 11.00: Vasárnapi koktél. 12.05: Harminc perc alatt a Föld körül. 12.35: Édes anyanyelvünk. 12.40: Ellenőrizhetetlen ellenőrök. 12.50: Lemezmúzeum. Ferruccio Busoni zongorázik. 13.42: Madrigálok magyar énekkarok előadásában. 13.53: Határ — Idő — Napló. 14.20: Gazdaság és ideológia. 15.05: Művészlemezek. 16.01: A Rougon Macquart család. Mouret abbé vétke. Regény. 17.05: A környező világ. Körkép a KGST-ről. 17.35: Pablo Casals vezényel. 18.40: Diákkönyvtár hangszalagon. 19.43: Az MHV új nótafelvételeiből. 20.14: Puccini: Bohémélet. Négyfelvonásos opera. 22.15: Az Állami Orosz Énekkar énekel. 22.40: Kamaramuzsika. 00.10: Virágénekek.

PETŐFI RÁDIÓ

6.00: Népszerű muzsika — koránkelőknek. 7.00: Az unitáriánus egyház félórája. 7.30: Vasárnapi orgonamuzsika. 8.05: A szebeni fiúk. Regény. 8.53: Versek. 9.05: Mit hallunk? 9.30: Szivárvány — az átlagról. 11.00: Flanc. Kaposy Miklós riportszatírája. 12.14: Tudósítás a férfi kézilabda KEK mérkőzésről. 12.19: Jó ebédhez szól a nóta. 13.00: Ganjo bátyó meg a választások. Jelenetek Aleko Konsztantinov bolgár író elbeszéléseiből. 14.00: Kongresszusok után. Kerekasztalbeszélgetés. A körzeti stúdió nemzetiségi szerkesztőségeinek magyar nyelvű műsora. 14.35: Táskarádió. 15.33: Őrségi képek. 16.03: Útközben hazafelé. 17.22: Bájleíró ábécé. Címszavakban nőkről. 17.46: Bemutatjuk Tauszig Mária miskolci tanárnőt. 18.35: Poptarisznya. 20.35: Társalgó. 22.00: Örökzöld dallamok. 23.15: Bemutatjuk James Blood Ulmer triójának „Odyssey" című lemezét.

Magyar Televízió

MÁNDY Ferenc festő

1863. 147. érk. júl. 8. Mándy Ferenc kíván a képtárban. 96

M. Ét. 1991. 1/2.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Ilona Mandy magyar festőművésznő

Magyar Hírek

1973 SEP 29

1021

KÉPEK ÉS EMLÉKEK

MAGYAR FESTŐMŰVÉSZNŐ DÉL-AFRIKÁBAN

— Tessék, ez ő — mondja beszélgető partnerem és az asztalon szétteregeti a dél-afrikai *Sunday Times* magazin 1972. október 15-i számát. Ott, ahol fellapozza, idős hölgy néz maga elé, nem a szemlélőre, hanem valahová messze, túl a képeslap két dimenzióján — holott az ő világa is ez a két dimenzió. Kezében ecset, előtte vázlatfüzetféle, az egész csöppet sem beállított.

— Ez a fénykép nagyon hűnek látszik Ilona *Mandy*-ról. Át is vehetnénk a lapunk számára — mondom félig-meddig hangosan gondolkodva, de dr. *Lázár* Péterné — mert vele beszélgetek távol élő festőművész édesanyjáról — a fejét rázza. Nem, a világért sem. Édesanyja nem kedveli ezt a képet, nem ilyennek látja önmagát.

.... Akkor hát vajon milyennek?

Meglepetésemre dr. Lázár Péterné közönséges kis amatőrfotót tesz az asztalra, amelyen édesanyja a teniszpályán áll, fehér ruhában, kezében teniszütő, s épp a labdát készül visszavágni, fürgén, lendületesen, mint egy fiatal lány.

— Ezt a képet jobban szereti. Úgy érzi, inkább visszaadja őt — mondja dr. Lázár Péterné, nem nagy meggyőződéssel. Én is zavarban vagyok: vajon miért vállalja Ilona Mandy szívesebben a sportlady portréját, mint az elmélyült művészét? Kétségkívül, a női hiúság szempontjából nézve — a teniszező kép fiatalosabb, előnyösebb. De a másik, az ecsetlebegtető, réveteg, töprengő arc — inkább a művész arca. Persze, végtére a művésznek is lehetnek női szempontjai, emberi gyöngéi. Maradjunk hát a teniszező fényképnél. Csakhogy, amint beszélgetünk róla, mindinkább úgy érzem, valahonnét természete legmélyéből fakad ez a kettősség és rejtőzködés. Hogy nem köti az emberek orrára homlokráncoló töprengéseit. Csak hadd higgyék, hogy könnyedén elkapni a labdát — ez élete főgondja. Ugyanúgy, ahogy a tehetség is rejtőzködő, s lappangó életet élt benne: 70 éves korában kezdett festeni. 70 éves koráig ezt a képességét a világ előtt, s tán önmaga előtt is titokban tartotta.

A Mandy család — apa, anya, s az egyik leányuk — 1948-ban szabályos útlevéllel ment ki Dél-Afrikába. Tele várakozással, reménnyel, érdeklődéssel, ahogy az ilyen sorsdöntő utazásoknak nekivág az ember. Az apát üzleti szerződés kötötte egy nagy angol vetőmagtermesztő céghez. Az elképzelések, s a valóság ritkán fedik egymást. A Mándy házaspárt is érték csalódások, ezeket azonban átvészelték valahogy. De megtörtént a legrosszabb: a családfő súlyosan megbetegedett, s meghalt. Anya és lánya támasz nélkül maradt és amikor lejárt az ötéves szerződés, nem volt annyi pénze, hogy visszaforduljon. Mindketten dolgoztak. A lány szabásznő volt, az anya — eredetileg gyógyszerész — a magtermesztő cég kutatólaboratóriumában vállalt munkát.

Hogy mikor kezdődött? Milyen volt az első pillanat, amikor ecsetet fogott a kezébe, 70 évesen? Senki nem tudja. De ha bárki azt hinné: egy tétlen idős hölgy hobbyja az egész, akinek közben kint élő lánya is férjhez ment, unokái születtek, s aki időtöltésként festeget — nos, ha valaki erre gondol, téved.

Képei egy kiforrott művész izgalmas alkotásai. Modern hangvételűek, egyszersmind klasszikus szépségűek, s mindenekfölött: megrázóak. Mert nem közvetlenül szólnak a nézőhöz, hanem a művész képzeletéből, emlékezetéből. Ezt akkor is észre lehetne venni, ha Ilona Mandy Budapesten élő lánya nem fűzne magyarázatot a képekhez:

— Többnyire a régmúltat festi, a családot. A nagymamát, s önmagát, mint kislányt a testvéreivel. Ahogy egymáshoz bújnak. Vagy ahogy merengve üldögélnek egy sakktábla előtt, mintha a sors, a jövő lépteit akarnák kiszámítani.

Furcsák ezek a múlt ködén átderengő festmény-víziók. Furcsa, hogy soha nem a környezetet, a tarka világokat festi, melyek a trópusi földön körülveszik, s melyek oly ingerlőn kínálhatják magukat éppen egy festőművésznek. Csakhogy Ilona Mandyt egészen más érdekli. Valami, amit itthagyott, s mégis elvitt magával, megőrzött, s végül alkotássá érlelt. És ha nem a múltat hívja elő, akkor sem a buja fákat, virágokat festi. Hanem például egy nőt — önmagát? — az ablakban. Tekintete átsüt az üvegen. Földrajzi messzeségbe, vagy az idő távolába kémlel?

— A kép címe: Honvágy — mondja dr. Lázár Péterné. — Erről a képről pedig, melyen semmi más nem látszik, csak egy végtelen út, s a közepén kerítés, erről azt mondta a mama, amikor három év előtt ott jártam látogatóban: „Tudod, mi ez? Az az állandóan kísértő érzés, hogy egy kerítés választ el tőled és Magyarországtól."

Egy festmény, mely a múltat idézi

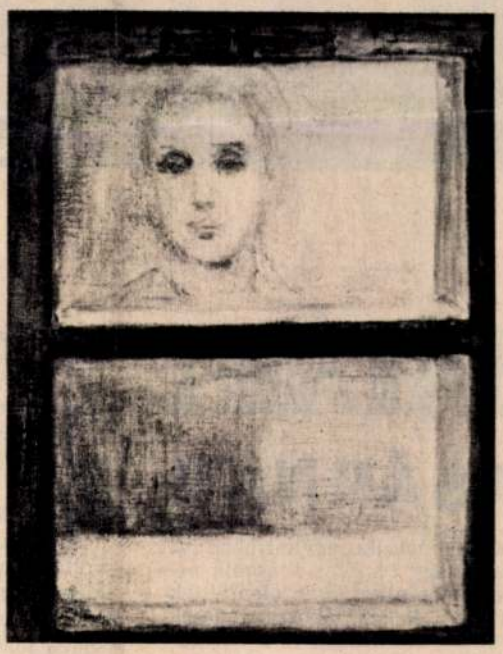

Honvágy

Ilona Mandy, amikor nem ecsetet tart a kezében

A művésznő Pesten élő pedagógus-lánya lelkesen beszél édesanyjáról. Mégis szürke adaléknak tűnik csupán, amit még magyarázatképpen anyja alakjához fűz: hogy mindig is művész barátai voltak, még Pesten, fiatal korában Vaszary Piritől Anday Piroskáig terjedt társasági köre, hogy Szőnyi Istvánnal, Pátzay Pállal, Ferenczy Bénivel és Noémivel tartott kapcsolatot. 1970-ben Ilona Mándy is szerepelt két képpel a külföldi művészek budapesti kiállításán. S most legutóbb — ez az esemény volt a róla szóló beszélgetés indítéka is — Johannesburgban rendeztek műveiből gyűjteményes kiállítást.

Figyelek, s közben a teniszező nő képét nézem. Vajon, ebből a fiatalos lendületből rajzolódik ki e különös művész portréja? Azt hiszem, csakis azokból a festményekből, amelyek régmúlton, képzeleten, emlékeken átszűrve, rejtőzködőn, s szemérmesen fejezik ki Ilona Mandy belső világát. Amilyen szemérmesen s rejtőzködőn zárta őket magába hetven esztendeig.

Soós Magda

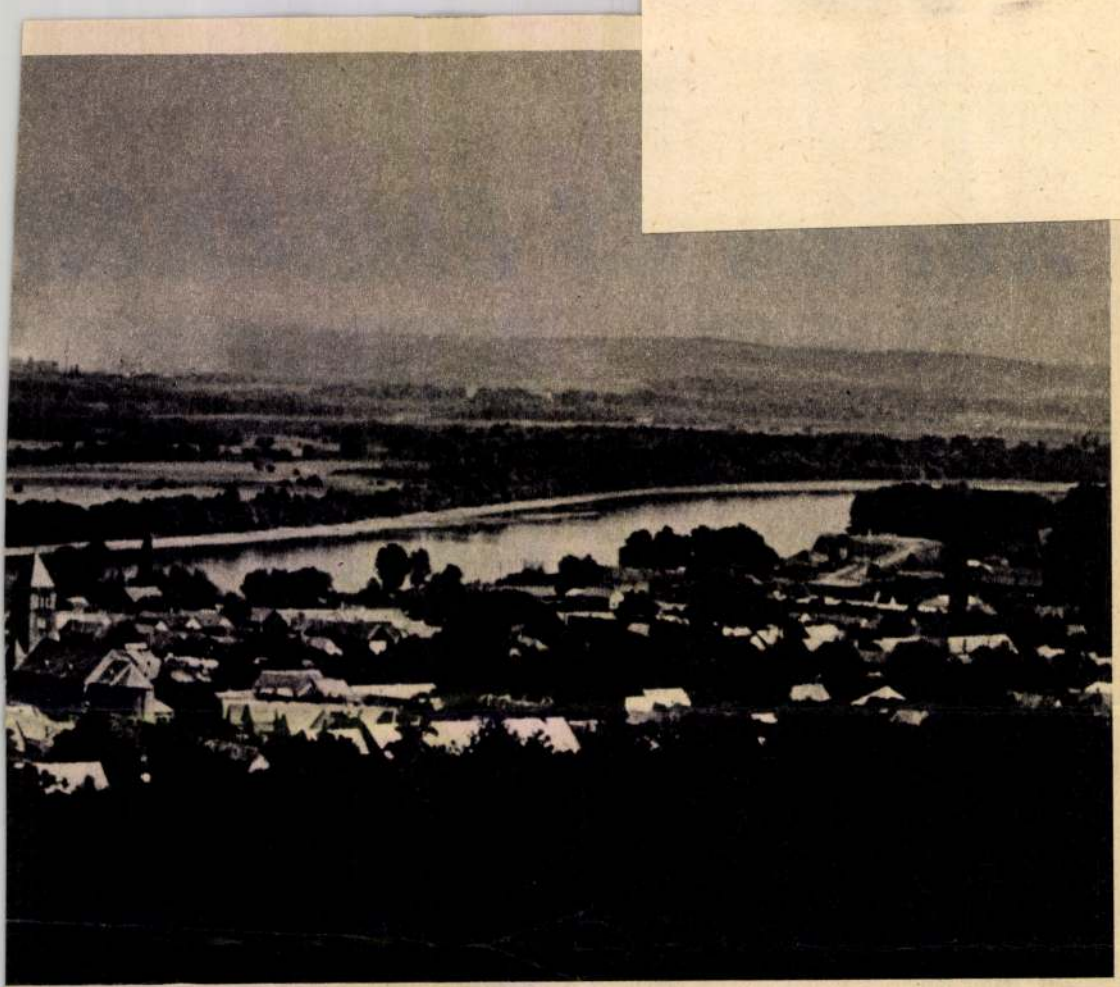

A falu látképe

HATÁRA
VASÁRNAP

tolikus németajkú, egyharmada re-
lakosság egy részét a második vi-
egyezmény alapján kitelepítették
délvidéki és csallóközi telepesek
ét vallású őslakosság és a harma-
zeolvadása huszonöt év alatt vég-
odtak a „régiekkel", az ellentétek
s érdekből fakadó közös életfor-

ır két nagy üdülőhelye, Leányfa-
kedik el, valamiképpen azonban

hosszú évekig elzárkózott a fejlődésnek e korszerű áramlatai elől, s bár festői szépségű vidéken fekszik, semmiképpen sem akart — vagy tudott — beleilleszkedni az egybefonódó üdülőfalvak láncolatába. A legutóbbi években azonban ez az ellenállás is megszűnt, a községet észak felől már csak egy patakvölgy választja el Visegrádtól, a déli faluszélen viszont a termőföldek terülnek el, ily módon Tahitótfalu és Bogdány között még sokáig kukoricatáblák virulnak.

Húsz-huszonöt évvel ezelőtt Dunabogdányban még ritka nap volt az ünnep. A bányászok vasárnap kapáltak, a gyári munkások a gyárból hazajövet metszették meg a bőven termő málnásokat, s a parasztok időről időre elszegődtek az erdőgazdaságba makkot szedni, erdőt ültetni. Miképpen tölti szombat — vasárnapját ez a módfelett szorgalmas, életrevaló és törekvő emberi közösség, amelynek szigorú és zárkózott életformáját gyökeresen felforgatta egy, eddig e tájon ismeretlen fogalom, a kötött munkaidő és a megnövekedett szabadidő? Erre kerestünk választ Dunabogdányban.

A nyugdíjas vallomása

Szombaton délben tizenkettőkor Dunabogdányban is megkondul a déli harangszó. Elterül a meder és a sziget fölött, ahonnan feleselve válaszol a kisoroszi templom harangja. Bogdányban e szombati napon hatalmas dördülés fejezi be a harangzúgást, mintha állványzatából szakadt volna ki a nagyharang. Ebben a faluban azonban senki sem kapja fel a fejét a dördülésre, megszokott és beidegzett hang ez a faluban, napjában többször ismétlődő jeladás arról, hogy a bányában dolgoznak. Robbantják a hegyet. Soktonnás tuskókban hasad le a híres bogdányi andezit, amelyet egyenletes kockákra darabolva régebben útburkolásra használtak. De a beton- és aszfaltút már olyannyira elterjedt, hogy kockakővel burkoltat alig-alig építenek. Annál többet nyelnek el ebből a kemény szürke kőzetből a gátak, partvédelmi művek. Több mint száz éve művelik a bogdányi bányát, de a tar koponyához hasonló hegyből még negyedrészt sem harapott ki az ekrazit. Évtizedekre van itt még nyersanyag s azok a bogdányi férfiak, akik bányászkodásra adták a fejüket, még az unokáikat is megtaníthatják a darabolás fortélyaira. Ami bogdányi hit szerint gyerekjáték, csak tudni kell, hová illessze az ember az éket, s mekkorát csapjon rá a tuskóval.

A szombat déli robbantást azonban nem követik a megszokott folyamatos lárma, a darabolás érces csattanásai, a rakodógépek reccsenései, a kikötő felé guruló csillék viszolygó kerékzaja. E déli robbantással le is áll az üzem, bár ezen a napon csak a lőmesterek és segédeik tartózkodtak a bányában, hogy „lehozzák" a hétfői munkára az adagot. Ertl János nyugdíjas bányagépkezelő, aki nagyritkán még besegít a bányában, most már fehér ingben ballag a községi tanács hivatalába, ahová németül is felírták a hivatal címét. Nem hivatalos dologban jár a nyugdíjas bányagépkezelő, csak a jóbarátját várja, akivel egy kis csöndes szombat délutáni snapszer-partiban állapodtak meg. S a várakozást elütendő szívesen áll szóba az idegennel. Ertl János bogdányi bennszülött, gyerekkorában már megtanulta, mennyire „gyerekjáték" darabolni a bogdányi andezitet, később kitanulta a sofőrséget, s a pesti művészvilág szolgálatában állott (egy időben Karády Katalin

nyira. Ha ideje engedi, menjen föl a plébános úrhoz és kérje meg, hogy nyissa ki az egyházi múzeumot. Mert ilyen is van Bogdányban, a plébános úr meg egy-két idősebb ember jóvoltából, akik azt mondták magukban, minek kallódjék el az a sok szép szentkép, kegytárgy, öreg biblia éltük múltával. Mert a fiatalok új házakat építenek, új bútorral rendezkednek be, abba nem illik a nagy Mária-kép, meg a házioltár. Mestergerendát sem építenek már, nincs hová tenni a bibliát. Így aztán kimeszeltek két szobát a parókián és felrakták a falra a szentképeket, a polcokra az öreg családi bibliákat, legalább akármikor meg lehet nézni, melyik családban mikor mi történt, mert az eseményeket a bibliába jegyezték be minálunk.

— Az új házak érdeklik? Szívesen megmutatom magának például a mienket, most fejeztük be, bár még nincs levakolva, de van benne fürdőszoba és vízvezeték, mert már saját vízvezetékünk is van. A feleségemmel építettük, aki a hajóállomáson vezeti a presszót a lányommal, de rövidesen az asszony is nyugdíjba megy, a presszót meg átveszi a lányom és a jövendőbelije, aki a pincérséget tanulta ki Tahiban, a Vöröskő Étteremben. Biztosan ismeri. Bogdányban rengeteg az új ház, a legtöbbje a legutóbbi nyolc-tíz évben épült, amikor megfordult a szél, s a fiatalok kezdtek itthon maradni, hazajönni. Mert egy időben bizony mindenki futott, amerre látott. Azt kérdezi, mi hozta haza a fiatalokat? Megmondom.

— A megélhetés hozta haza őket, mert úgy vélekedtek, hogy Visegrád mégis csak közelebb van, mint az óbudai hajógyár, mindössze öt kilométert kell utazni biciklivel, motorral vagy autóbusszal, hiszen az autóját azért senki sem

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETO
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Ilona Mandy

SOUTH AFRICAN DIGEST

1880 IV 3

Finding her niche 1021

Artist Ilona Mandy, who turned 84 recently, is living proof that life can begin at 70.

That was when the Hungarian-born former botanist and pharmacist picked up a paint brush for the first time and realised what her life was all about.

Her latest work, *The Marionettes*, was completed on her birthday and gets at the roots of her philosophy: "We are all marionettes, influenced by our parents and friends, never doing what we really want".

Ilona Mandy with her painting of marionettes Sunday Times

UN sets date

United Nations officials have proposed June 15 as the target date to put into action a plan for independence elections in South West Africa/Namibia.

This was revealed in New York by the UN Secretary-General, Dr Kurt Waldheim, shortly after the Administrator-General for SWA, Dr Gerrit Viljoen, hinted in London at a new approach to the settlement problem.

Dr Viljoen speculated at possible contact with the Frontline states in a bid to take over the international attempt to resolve the SWA question.

He told the Foreign Press Association in London: "I would say that if we do not succeed in getting the present process off the ground, I think it would be important to try more direct negotiations with those immediately concerned — the Frontline states hosting Swapo. It may

THE REAL GAP

This article ap

The White/Black wage gap has narrowed significantly in real terms over the

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁD

1966 OKT 16.

1961

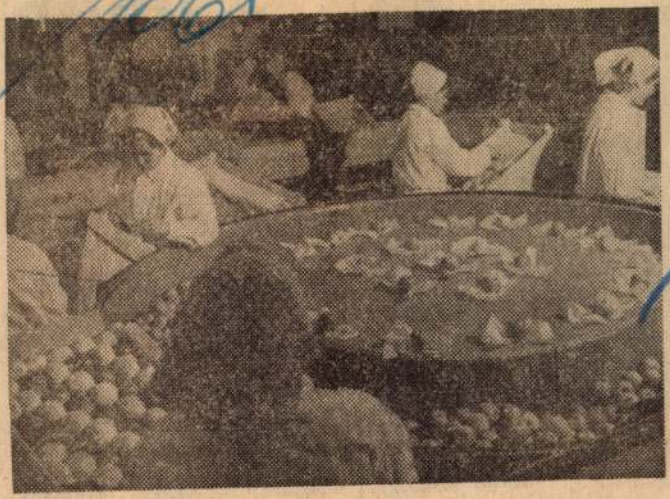

A Nyírmadai Állami Gazdaság almatermésének mintegy 75—80 százalékát exportálják. A gazdaságban 799 holdról körülbelül 600 vagon jonatán és starking almatermést várnak. Képünkön: csomagolják az osztályozott almát

(MTI foto — Manek Antal felvétele)

Egy igazán „tubus" alkalmi (foto: Csuzi)

rt cipő, ami szintén gazdaon díszített, s a divatszaoávok szerint illenie kell — a ilklipszhez . . .

Kovács Margit

— Most hol vagy?

— Egy szép legelőn, amelyen rengeteg tehén legel.

— Szegénykém, bizonyára nagyon unatkozol.

— Szó sincs róla! Én vagyok a bika!

•

Ádám hajnalban érkezett haza. Éva szemrehányásokat tesz neki.

— De drágám — mondja Ádám —, hát kivel csalnálak meg, hiszen a paradicsomban rajtunk kívül nincs senki!

MÁNDI LAURA

38.▲
Mándi Laura (1904-1993)

Csendélet ablakban
Olaj, vászon 79x64 cm
Jelezve balra lent: Mándi L.
Kikiáltási ár: 130.000 Ft

39.

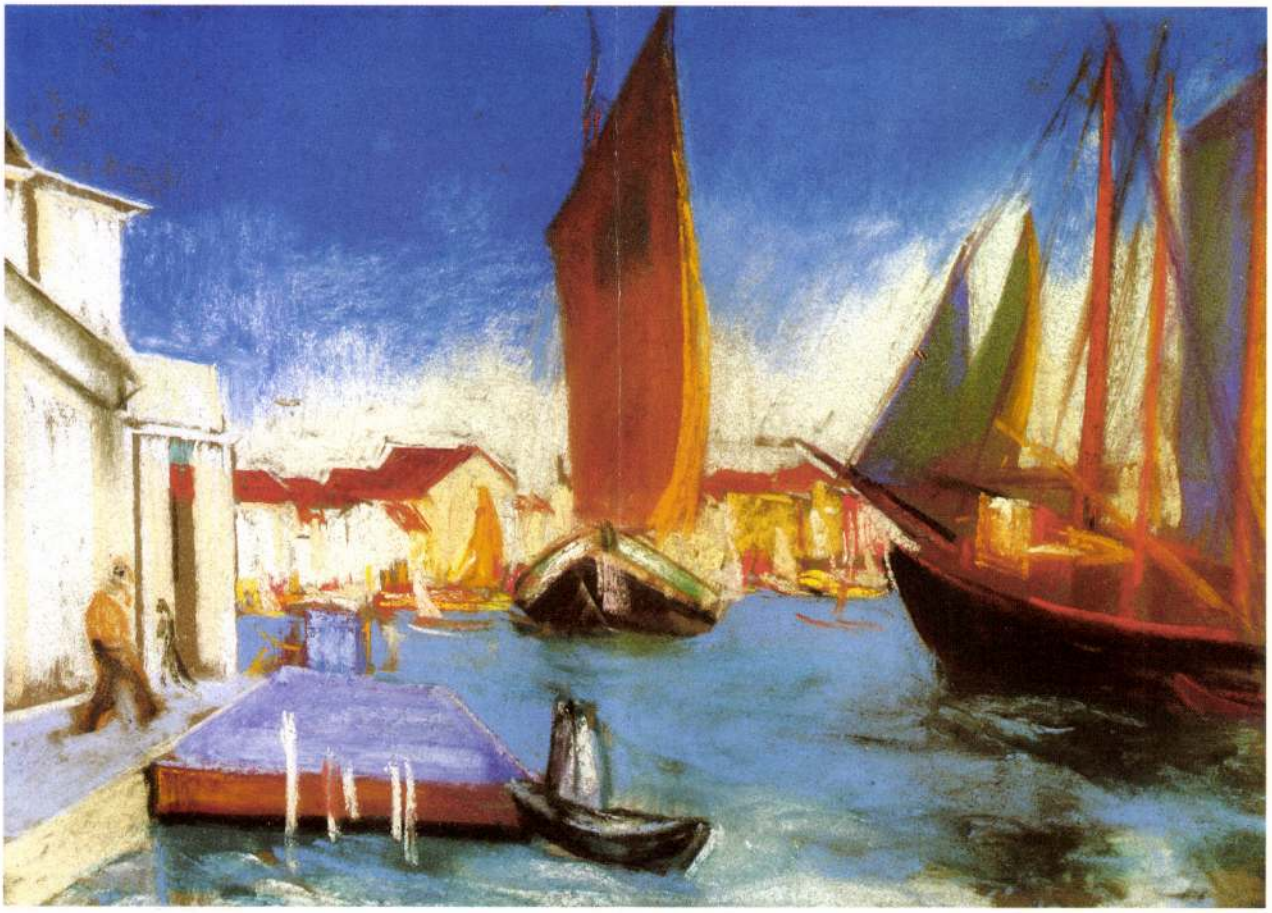

40.

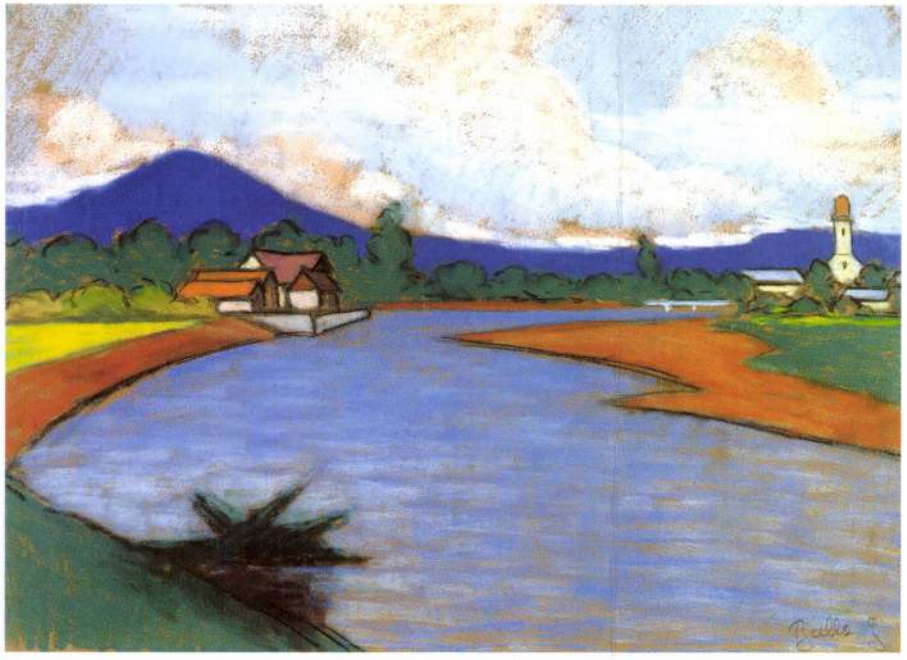

39.▲
Jándi Dávid (1893-1944)

Kikötő Burano-ban
Pasztell, papír 34x50,5 cm
Jelezve jobbra lent: Jándi D.
Kikiáltási ár: 190.000 Ft

40.◀
Balla Géza (1909-1946)

Zazar-part
Pasztell, papír 40x56 cm
Jelezve jobbra lent: Balla G.
Kikiáltási ár: 90.000 Ft

Mándy Stefánia

FEJES ENDRE

Hajórakomány

Seregi Istvánt minden érdekelte. Tudta, gazdagnál gazdagabb lesz, csupán műveltségét kell gyarapítani, mivel elég hézagos. Pótolni kívánja a hiányt, s ez már nem nagy föladat. Néhány ezer könyv. Elszánt türelem. Csak kijelentő módban beszélt. Vitát nem tűrt. Állította, az ember nem majomtól származik. Darwin ezt sehol nem írta. Ha bárki, bárhol, bármilyen óvatosan, szerényen megkérdőjelezte igazát, hangját megemelte, szeme csillogott. Fisztulás nevetéssel kijelentette:

– Tudatlanok hallgassanak. Mondjátok meg, mit jelent az a szó, boglár?

– Nem mondta meg senki. – Boglár díszruhán, övön, fövegen ékköves vagy arany- és ezüstfonállal átszőtt, esetleg ötvösmunkával díszített gomb, csat, vagy más ékítmény, ékszer.

– Ékítmény?

– Az. És gömbformát alkotó virágzat.

– Hihetetlen.

– No, mit jelent a boglárka?

– Kicsi gomb. Parányi ékítmény.

– Ámuljatok. Sallangos levelű, fehér virágú vízi, illetve sárga virágú szárazföldi növény.

– Állj meg, világ, állj meg ész! Ezt mind kitanultad?

– Első olvasásra. Tévedés kizárt. Tessék ellenőrizni.

– És hol olvastad?

– Rabkórházban – nevetett föl a hórihorgas fiú.

Seregi István mesébe illő világoskék szeme villant. A fiúk hitték, ha megvadul, embert öl.

– Ostoba ember hazudik – folytatta csöndesen. – Kegyetlen gyomorgörcsöm volt. Ágyba fektettek. Akkor tudtam meg, mi a különbség boglár és boglárka között. – Pillanatig hallgatott. – De ha ostoba ember gyomrába kést vágnak, nevetve, markolatig, ugyan mit tanul három méter mély gödörben?

Vizi János szólalt meg.

– Erős vagy, Seregi. Van-e, ki e nevet nem ismeri?

– Olcsó ember száján olcsó duma ömlik. Teheti, tudja, fülét sem húzom meg.

– Siralomházban milyen dumát nyomsz?

– Elmondom, óceán mélyén kutatni kell. Akasztófa alatt annyit, tanulmányozzák a pápák történetét.

– Az fontos?

– Nagyon. Meg az öröklődéstan. Csak azt utálom, te sírni fogsz, síromat nem leled. Taknyod-nyálad összefolyik.

– Ígérem, röhögök. Sírod nem érdekel.

A hatalmas, feledhetetlen galeriban ők ketten voltak barátok. Seregit csak az dühítette, de nagyon, hogy Vizi János dolgozik. Ha szóba hozta, háborodástól remegett.

– Milyen ember az ilyen ember? Istvány ember. Rabszolga ember. Sorja fárad, háta görnyed. Pénze sose lesz.

– És neked?

– Hajórakománnyi.

– Te ezt hiszed?

– Tudom.

Seregi István másfél esztendő alatt eltemette apját, anyja két nővérét, majd nagybátyját, végül örökké veszekedő, csúnyán káromkodó anyját. Egyedül maradt a szoba-konyhás lakásban.

– Zsúfolódtunk, mint a heringek. Most nyisd ki szemed. Ámulj, milyen tágas lakásom van.

– Ámulok – mondta Vizi János.

– Mind egy szálig rákbetegségben szenvedtek ki.

– Azt hittem, meghaltak.

– A rákbetegség nem örökölhető. Kiolvastam több kötet ide vonatkozó szakirodalmat.

– Fölöslegesen rongálod szemed, fárasztod agyad. Elkerül téged minden különös betegség. Makkegészségesen valahol agyonszúrnak. Vagy éjszaka, betörésnél, rendőrgolyó terít le.

– Nem fogok húsz fillérért esztergapadnál összerogyni. Az primitív rabszolgáknak való. Értelmes ember másként leheli ki lelkét.

– Fogházőr keresztet vet. Lezárja értelmes szemedet.

Seregi István behúzta világoskék szemét.

– Ócska proli. Akárhogy döglöm meg, eltemetsz.

– Alig várom. Kulturált barátot temetni igaz boldogság.

Seregi a konyhaasztal alól kékmázas kis bödönt húzott ki. Leemelte födelét.

– Alig maradt zsír. Persze érthető. Ekkora család sokat zabált.

Zsíros kenyeret ettek.

– Itt maradjak veled éjszakára?

– Éjszaka dolgom van.

– Ettől félek.

– Ne félj, proli. Hajnalban gazdag ember jajgatni fog.

– Seregi, nem akarsz koporsóba feküdni? Szeresd feleberátodat.

Seregi gondolkodott.

– A pápák furcsa emberek voltak. Némelyik igazán értelmes.

– Honnan tudod? Mindent tudsz?

– Olvastam. Vastag könyvben.

– Már könyvet is lopsz?

– A pápák történetét von Ranke írta. Érdekfeszítő. Hiteles. Elmondjam?

– Havazik. Ha eljön a nyár, hallgatlak.

Seregi ablakát nézte, hulló hót, majd barátját. Jámbor, nyulat is föllőszítő mosollyal mondta:

– Már a tizenhatodik században is általános alapelv volt a nélkülözhetetlen életszükségleti cikkek kivitele megnehezítése, hogy lehetetlenné tegyék a kenyér drágítását. Mit szólsz? Fél évezreddel ezelőtt.

– Ez igen fontos.

– Az. Mégis, akire a felügyeleti hatalom e részét bízták, kezdetben csak korlátolt intézkedési joggal rendelkezett.

– Rémisztő.

– Tizenharmadik Gergely bővítette ki először az intézkedési jogot. Engedély nélkül az országból gabonát kivinni tilos volt. Még egyik kerületből a másikba átvivéshez is engedély kellett.

– Belevaló legény.

– Az engedélyt csak akkor adták meg, ha a gabona március elsején egy bizonyos árszínvonal alatt kapható volt. Így érték el, hogy a létfontosságú élelmiszerek a szegények számára is elérhetők legyenek. Elegendő mennyiségben. Nem teremthettek kivitellel hiányt, hogy emelhessék az árakat. Mondom, már fél évezred előtt tudták, elsősorban a lakosság ellátásáról kell gondoskodni.

– Seregi, lázba hoztál. Mielőtt megöllek, tudni akarom, március elsején egy bizonyos árszínvonal alatt mennyi az annyi?

– Nyolcadik Kelemen ezt az árat hat, ötödik Pál pedig öt és fél escudiban állapította meg rubbiononként.

– Köszönöm, Seregi. Lelkemben nyugalom.

– No, várj. Nyolcadik Orbán pápa szigorította a felügyeletet. Mit gondolsz, mi volt egyik első intézkedése?

– Azt gondolom, sírba kergetted családod. Nekem ne mondj semmit.

– Amit tudnod kell, tudnod kell. Betiltotta a gabona, állat és olaj kivitelét mindaddig, amíg a hozam elérhető áron fedezte a szükségletet. Ha fölösleg lesz, lehet bárkivel kereskedni. Addig nem.

– Örülök a boglár boglárkának, örülök a rengeteg pápának, árszínvonalnak. Így megértettem, fontos, hogy három műszakban dolgozhatok, hisz sokat tudó, gondolkodó Seregi Istvánt segítem fejlődésében. Ez minden becsületes munkás kötelessége.

– Igen sokat tudok. Többet, mint bárki sejti. Szívesen beszélek Fülöp Ágostról, hibáiról, eredményeiről. És sok másról.

– Bíróságon! Utolsó szó jogán! – ordított föl Vizi János. – Akasztófáig!

– Proli, károgsz. A végén dicsekszel, hogy barátom voltál.

Megvetően legyintett. Ötszáz forintot kért kölcsön. Nem akart fillér nélkül elindulni, ahogy ő mondta, a kiszámíthatatlan éjszakába. Barátja háromszáz forintot adott neki.

– Nincs több, de nem kell visszaadnod. Boldogan dolgozom, támogatlak téged is. Ha egyetemre mész, állom a cechet.

Seregi nem ment egyetemre. Föltehetően lopni, betörni járt. Mondták, pályaudvarokon bőröndökre vadászik. Vizi János is csak annyit tudott, kisstílű bűnöző. Ha pénzhez jutott, lányra költötte. Csak akkor került elő, amikor utolsó fillére is elfogyott.

– Megint szerelmes voltál? – kérdezte Vizi János.

– Igen. De ő sem volt az igazi. Még nem találtam meg.

És beszélni kezdett Mária Antoinette végzetes tájékozatlanságáról, Benvenuto Cellini nagy tehetségéről, akit különösen becsült, mert hegyes törével bárkit leszúrt.

– Miért éjszaka látogattad meg Annát a kórházban? – kérdezte Vizi.

– Szeretem a feleségedet. Éjfél előtt arra jártam. Kinyitottam egy virágos bódét. Szép csokrot állítottam össze.

– Fölköltötted az ügyeletes orvost.

– Tudnom kellett, hogy van Anna. Az ápolónőnek száz forintot adtam. Szép lány. Kedves. Talán feleségül veszem.

– Nyugodt élete lenne.

– Ez nem tréfa, proli. Ha vagyonom lesz, házasodom. Másként bűncselekmény.

– Mennyi pénz kell, hogy ne legyen bűncselekmény?

– Megmondtam. Hajórakománnyi.

Az ötvenes évek végén szólt Vizi Jánosnak.

– Nekilódulok. Száguldozom a világban, mint Egon Erwin Kisch.

Megölelték egymást. Seregi tudta, hitte, gazdag lesz, nagyon gazdag.

– Visszajövök értetek, Annával elviszlek. Légy türelemmel.

– Guggolva, egy lábon kivárom, míg kitömsz dollárral.

Seregi hatszáz forintot kért kölcsön. Húsz évig hírét sem hallották. Ausztrál állampolgárként keveredett Pestre. Boldogan mesélte, betalált. Nagyon, nagyon gazdag. Mutatta napelemmel működő zsebszámítógépét.

– Sok különös dolgot tapasztaltam. De csak városokban éltem. Nem láttam egyetlen kengurut sem. Talán már nincs is.

– Így tűnnek el különféle állatfajok. Kihalnak.

– Fajták. Állatfajták. Mint az embereknél. A faj az ember, ezen belül fajták vannak.

– Ne szenvedj – mondta Vizi János. – Kiviszlek az állatkertbe, lefényképezhetsz néhány jól megtermett kengurut.

Seregi háromezer forintot kért kölcsön.

– Pirotechnikus lettem – magyarázta. – Megrendelésre raktárakat gyújtok föl. De oly ügyesen, hogy a biztosítótársaság fizet.

– Mindig?

– Kivéve az utolsó esetet. Rájöttek, mi történt. New Yorkban dolgoztam. Kibántam megbízóimmal. Éjszaka kamionnal egyenesen a kikötőbe hordattam sok bála első osztályú árut. Hajóra raktuk. A majdnem üres raktárt gyújtottam föl. Míg itt fecsegek, hajórakománnyi vagyonom békésen úszik Ausztrália felé. Ez hatalmas tranzakció.

Megismerkedett egy tornatanárnővel. Elvált asszony, ámult Seregi műveltségén, tengeren úszó vagyonán.

– Mélységes szerelemmel szeretjük egymást – mondta Seregi. – Feleségül vettem. Két gyermeket akarunk. Békés, boldog életet. Most elmegyünk, de éven belül visszajövök értetek. Gondoskodom rólatok.

Hallották a megfogyatkozott galeriban, a hajó megérkezett, a rakomány nem. Eltűnt. Ahogy eltűnt Seregi István is. Soha többé senki nem hallott róla. Vizi János egy este csöndesen mondta feleségének:

– Az is lehet, rabkórházban meghalt. Talán a rák mégis örökölhető.

KÖNYVBÖLCSŐ

„önmagát a költő ha kimondja / rálátását nem ő alkotja meg / kifordult tükrök névtelen bolondja / képeket néz az egy való helyett..." – *Relációk* című versében így látja céhét és mesterségét

MÁNDY STEFÁNIA

– akinek *Az ellopott történelem* című verseskötete az 1944 és 1992 közötti majdnem ötven esztendő verstermésének javát fogja át. A könyvcím önmagában, különösebb kifejtés nélkül is ítélet a XX. századról, a második világháborúról, a közelmúlt évtizedeiről. Mindarról, ami legalábbis fél emberéletet követelt, és csak a hetvenötödik születésnap közeledtével teszi lehetővé, hogy a művészettörténész, műfordító, gyermekíró költőként is a magyarországi nyilvánosság elé lépjen.

A hét ciklusból három a címével is közvetlenül utal a zenére, kettőnek historikus, kettőnek főleg filozofikus csengése van. A zene, a csengés, a kattogás, az akusztikus elem (a „hű zeneszó", „a zenék vonulása") úgy szervezi, rendezi el a gyűjteményt, mintha csupa kottafejből íródott volna. De jól tesszük, ha Babits szép (Pascallal kapcsolatban papírra vetett) gondolatát is fölidézzük: „A matematika az értelem zenéje." Mándy Stefánia egyszerre tapinthatóan, anyagszerűen „földi" és muzsikáló, légies költeményei néha az előnyösnél is jobban dicsérik a csiszolt, éles észt. A bevezető citátum „rálátás" szavának is inkább a poétai okosság keresett helyet, mintsem a természetes rálelés. Ami viszont „matematika" vagy „mértan" *(de nem tudomány!)* a lapokon, az struktúrát, teret, időt létrehívó erő. A szóközökkel való játék, a sorok a szemet is megtáncoltató finom mozgatása, a képvers nagyon mélyre rejtett, mégis működő elemei kiválóan sokszorozzák a hatást, szuggesztivitást.

Tágas univerzum ez, centrumához szinte valamennyi mű másfelől nyit utat. A szigorú rostálás csak a művészi élményt interpretáló-újraélő versekből hagyott túl sokat. A gyűjteményt a matematikának, a filozófiának, a nyelveknek és a szépirodalomnak egyként elkötelezett fürge *Typotex Kiadó* publikálta, és 128 forintért kapni. A *Lélegzet Könyvek* sorozatának ez az 1. kötete, s ha tudjuk, hogy a Lélegzet irodalmi mozgalom az ezoterikus, konceptuális és kutató avantgárd fiataljait gyűjtötte össze a nyolcvanas években, akkor igen helyénvaló a magát egyik „kódájában" az *19181105"* „személyi számával" jelölő költőnő szerepeltetése e körben. Fiatal szellem, aki kortalan verseket fakasztott a korból.

BRATKA LÁSZLÓ

– a tegnapi *bratkalaci* – egy emberöltővel fiatalabb lírikus, de az avantgárd igenlésében ő is osztozik. Kérdés persze: tényleg egy *lírikus* kötetét forgatjuk-e, amikor a *Sarkcsillagig érő ajtófélfa tövében* című újdonságot *(Pesti Szalon;* 140 forint lapozzuk? Bratkában egy szelíd próféta veszett el, aki a kevéssé szívderítő emberi létezésről örömest tesz közzé esszenciális kritikai észrevételeket. Epigrammáit, egymondatait, eredetien ironikus elemi közléseit olykor meghagyja atomizált, sőt esetleg zavaróan alkalmi, szlogenes voltukban (pl. „A tömegkultúra önmaga csomagolóanyaga"), máskor szabályos verssé rendezi (a költészet napja előtt említsük a *József Attilás* címűt) megint máskor ciklust alakít (ilyen a *...mondja a baba* sorozat), a legtöbbre pedig akkor jut, midőn sok össze nem illő részletet gereblyéz el a verspróza szögletes ágyásában. *A gonosz kert*, a *Kvarcjáték*, az *A Nyírabó híd alatt fut el magam* a legjobb (és még vétségeikben is jellegzetes) darabjai. Élvezetes a motívumok játéka (főleg az óralapábrázattal a címlapról is ránk meredő macskamotívum), a keleties hatások fegyelme, a hétköznapiság és az idéző-asszociatív irodalmiasság elegye. A *Huszárok* című hangjáték vérbeli szatirikust és született szemlélődőt mutat, meg azt, hogy Bratka László jó író, jó költő, aki azonban még mindig keresi igazi műfaját – s azt, változatlan meggyőződésünk, a próza környékén fogja meglelni.

Tarján Tamás

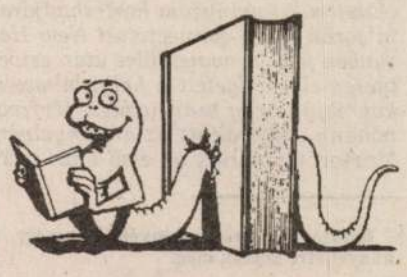

TANDORI DEZSŐ

Motiváció

a a Vérmezőn járok, de majd zer el fogom mondani, annak i oka van, és hogy járjak ott, azt ok minden könnyíti meg, még ha zott fű lehúzná is a cipőm, nem m, mire – maradjak? viccel? –, al hát annyi, de annyi minden ben van, ha csak a Vérmezőn jánnak oka, is. Nem azt mondom, mert géppapírért megyek, vagy darainknak eleségért, ez így azt meg külön megcsodálni, az a bádog ízé végre nincs ott, m szoktam, nem fér az időmbe. nezőn, ezt részletezni fogom, indig valami motivációm. a sok ilyen közül az eszemz van épp. Csak ezek – nem k „az egészre".

m Szép Ernőnek azt a *(Józlata* c. kötetében lelhető) zetű írását, melyben az ri élet igazi motivációját zt mondja, szeretne ő feer, végre a világon élő r iránti felelősségtől i egy nagy emelvényre, sze volnának gyűlve s feltenné a kérdéseit: Mit akartok? Mire vacsináltok? Mire való t? Mire való pénzt való, hogy nevetek ogy mindig beszélszerelem után epeelőle menekülni?" pillanatra megáll- Szép Ernő, és az k „és egy hangon mit csináljunk?" ondani, de hirtelen mindenkitől bocsánatot kérne, mindenkitől, akinek meg kell halnia, s aki ilyen élésre született – lásd Kafka. Szép Ernő azonban, az Örök Nagy Mellőztetésre Született Művű, sok mindent még Kafka előtt írt meg így, vagy vele azonos időben, meg hát mindegy. Motiváció nekem, hogy – „legjobb helyeimen" – a Szép Ernő Mögötti Örök Másodiknak tudom magam, és erről senki nem fog beszélni, ugyanúgy, ahogy Hemingway *Idegen hazában* c. novellájában is a hadisérült-kezű őrnagy lelkesen bólogat az orvos csodálatos gyógyulásfényképeire, és lelkesen feleli a kérdésre válaszul, hogy akkor hát hisz-e a gyógyulásában: „Persze. Nem." (Egy-két olyan dolgot is csináltam, amifélét az Ernő úr nem, sok dologhoz meg, amihez ő értett, én nem értettem. Ez elegendő motivációja lett volna ennek az írásnak itt: hogy pályámat ilyen tömören össze lehet foglalni. Már csak a Dömi Főmedvémékért, meg St. Cloudban a templomtoronyért és a lópályasarki szép gesztenyefáért kell élnem kb.)

De nekem most motivációm akadt, olyan igazi konkrét, amit az eszemmel is föl tudok fogni, legszükebb világképembe is belefér, és ami gyakorlatilag – nagyon szeretek gyakorlati lenni, mint minden gyakorlatiatlan ember, ezzel büszkélkedni is! – tehát ami az én mindennapjaimban az Athos–Porthos–Aramis–d'Artagnan-jegyű veréb-royalista büszkeségemet is táplálja. Ezzel fejezem be a dolgozatot. Mint „Legszebb nyári élményem" ez etc., az iskolában, à la.

Az influenzajárvány dühöngőbb idejét könnyelműen éltem végig. Nem töröltem meg poharakat, késtvillát, sűrű emberhelyeken forgolódtam – mivel sem törődve. Valaki hirtelen figyelmeztetett. Ekkor jött a *miért*, ekkor ugrott be... a motiváció. A Nagy Miért beugrott, vagyis, hogy nekem nem szabad akárminek beugranom, most épp, amikor vigyáznom kellene magamra.

Vigyáztam. Vigyázni kellett, vigyázni folytattam, remélem pedig, hogy e vigyázást be is végzem. Mint amikor tanárt lesni kiküldenek a folyosóra, tudod – mondom most hirtelen úgy, mintha mégis valami pultra támaszkodnánk, s neked én ezt elbeszélném. Lásd, Szép Ernő: *Néked szól.* („Te is leszel majd úgy, hogy lelked holt múltban érzi / Igaz hívedet s avval beszélni vágyva vágyol." Én nem vágyom beszélni, csak az motivál, hogy egyre érzem: nincs kivel szót váltanom. Hát „váltok".)

Azt mondta tehát valaki: lehetőleg ne menj be aztán ide-oda egy pohárra, kettőre..., összeszedheted az influenzát.

Mivel pedig nekem most nemsokára el kell mennem St. Cloudba a templomtoronyhoz meg a lópályasarki gesztenyefákhoz, hogy ott húzzam meg nem fertőző boromat, melyet a St. Cloud-i főtéren veszek a boltosomnál, meg a padon szét akarom teregetni az újságomat, nézni a szemközti hegyen az erődöt, nézni a magaslesállvány-szerű sarki fa ellenőrzőtornyot, könnyet törölni ki szemeimből, ahogy Ők először kifutnak – ráadásul ígéretem van arra is, hogy Szpérót, holt barátnémat legalább a Szajnán hajókázva megint a Samuval, Pipi Nénivel és Éliással stb. viszontlátom –, hát hogy ennyi minden van, továbbá a templomtornyot a folyó partjáról hol jobbról látom, hol balról, attól függően, hogy egy lámpaoszlopnál szokásos ücsörgőhelyemen jobbra avagy balra fordulok-e, miközben itthonról vitt májkrémet eszem ottani kenyérrel, és a verebeknek is szórok: – – – mert hát mindez így volt, nem mentem be egyetlen kocsmába se már február utolsó, március első hetében itten. Nem én.

Volt motivációm. Nekem való méretű, amit a világ nagy dolgainak függelékrészéből még én is értek. Olyan. Jól „az egészre"; jóra.

Máskor, nagyon úgy fest, nincs túl erős motivációm. Legalább ezt már meg tudom mondani. És ez van egészen és jól.

1993. márc. 9.

VÁMOS MIKLÓS

A New York–Budapest metró

Ensi, a japán drámaíró nem szeretett fényképezni. Úgy vélte, a dolgok megörökítésének mindössze két értékes módszere van: az emlékezés meg az írás. Ha ugyan ez a kettő különválasztható – *az író rendszerint emlékképeiből dolgozik*. Bántotta, hogy ilyen mondatokat termel az agya, de nem tehetett róla, az utóbbi időben abból élt, hogy színikritikákat írt a *Yokohama Simbun* számára, ami nem túl egészséges foglalatosság, és ide vezet.

Bávatagon nézte az ismeretlen város látványát, *az alant kanyarodó, meglehetősen széles, örvénylő folyót* (na tessék!), *az igéző ívű hidakat*, a távolba vesző házsorok *eklektikus, mégis valamiképpen strukturált összevisszaságát*. Van, aki versben beszél, és van, aki prózában, Ensi újabban kritikában beszélt. Kavarogtak körötte az arcok, villogtak a vakuk. A turistacsoport, amelynek botcsinálta vezetőjeként ideérkezett, már apróbb alakzatokra szakadozott, a klikkek elszántan gyűlölték egymást. Most azonban viháncoló gyerekek módjára igyekeztek lefényképezni a panorámát, belekomponálva egymást és saját magukat. A Halászbástyát mindenki meg akarta örökíteni. Valamennyi útikönyvben láthatták a fotóját. Ensi, a japán drámaíró, engedve a közhangulat nyomásának, szintén lefényképezte néhányszor, miután teljesítette változatos csoportképekbe rendeződött honfitársai kérését, hogy kattintson az ő gépeikkel is.

Ensi a Nikont a közeli, gót stílusú katedrális felé fordította. E templom nevének kiejtésével – Máth-i-ásh – ma már meggyűlt a baja. A francia férfi újra fölbukkant a Nikon keresőjében. Odébb ment? Ensi igyekezett kihagyni azt a férfit a kompozícióból, de akkor meg a Yosuko dolgozói nyomakodtak a kép négyszögébe. Eh... nem mindegy? – megnyomta a gombot, a gép engedelmes kattanással nyitotta és zárta a redőnyt, majd pajzán zsittyenéssel továbbította a filmet.

Marton Gyula, a magyar színész, abban a másodpercben pislogott, amikor a japán drámaíró Fuji márkájú filmjére másolódtak az arcvonásai. Érdekes lesz, gondolta, előhívatja ez a kis japcsi a filmet, mutatja a családjának a fotókat. Na, és ki ez a pasas itt? – kérdezik a ferde szemű kisfiúk és kislányok. Ez? – a japcsi eltűnődik, ez senki. Egy magyar, véletlenül... Egy véletlen magyar.

Nem volna közönséges fegyvertény, ha valakinek sikerülne elérnie, hogy *minden* család fotóalbumába bekerüljön, gondolta Marton Gyula, a magyar színész. Végeredményben ez is egy módszer... Nem valami gyors, nem túl hatékony, de azért...

Marton Gyula ugyanolyan véglegesen rögzítette agytekervényeibe a Halászbástya látványát a nyüzsgő japánokkal, ahogyan az ő képe merevült a színes és diafilmek fényérzékeny felületére. Számára sokáig ez a panoráma jelentette Magyarországot, vitte magával, túl az Operencián, a connecticuti New Havenbe, majd New York Citybe, azután New Orleansba, Chicagóba, Kaliforniába, New Mexicóba és a többi. Vándorlásai során újra meg újra fényképezőgépek torkolattüzébe ügyeskedte magát, sőt néhányszor sikerült bekerülnie amerikai tévéműsorokba is. 1988 őszén Dukakis, a görög származású demokrata elnökjelölt New Havenbe látogatott, s végigsétált a Green nevű parkot átszelő utcán. Marton Gyula, a magyar színész, minden leleményességét bedobta, hogy a járda szélére nyomakodhassék, épp amikor az apró termetű politikus ott haladt el. A véletlen magyar kinyújtotta a kezét. Dukakis ránézett, majd ferdén mögé, arcára széles mosoly települt, megragadta Marton Gyula tenyerét a jobbjával, aztán rákulcsolta a balt is, és hosszú másodpercekig rázogatta, mielőtt továbbhaladt volna. A magyar színész viszonozta a mosolyt, s arra gondolt: megnézted, hogy veszned-e a kamerák, mi? egy cipőben járunk, apuskám! csak ne vigyorogj olyan hülyén, mert nem fogsz tetszeni a választóidnak!

Aznap az NBC országos tévécsatorna délutáni és esti híradóiban legalább ötvenmillió amerikai láthatta Dukakis jattolását a véletlen magyarral. A kommentátor szerint: *Massachusetts kormányzója korteshadjárata során ma a Connecticuti New Havenben járt. A nagygyűlés után szívélyesen elbeszélgetett a helyi lakosokkal. Egy görög származású férfival néhány szót váltott az anyanyelvén.* Marton Gyulának az első adás után többen telefonáltak, hogy gratuláljanak: nem is tudtuk, hogy te görög vagy! Jelentkezett aztán a Connecticuti Görögök Érdekszövetségének elnöke, bizonyos Georgopulosz úr: Miért nem hallottam én rólad? – kérdezte igen szigorúan. Marton Gyula az első telefonálóknak még megmagyarázta, hogy félreértésről van szó, hiszen ő magyar, nem görög, vagyis Budapestről való, nem pedig Athénból, de mindenki olyan csalódott volt, hogy hamarosan úgy döntött, vállalja a görögséget. Elvégre miért ne lehetnék én görög? Az is csak egy kis nép, nagy múlttal. Mire Georgopulosz úr hívása befutott, Marton Gyula már javában görögnek érezte magát. Georgopulosz úr mindig is görögnek

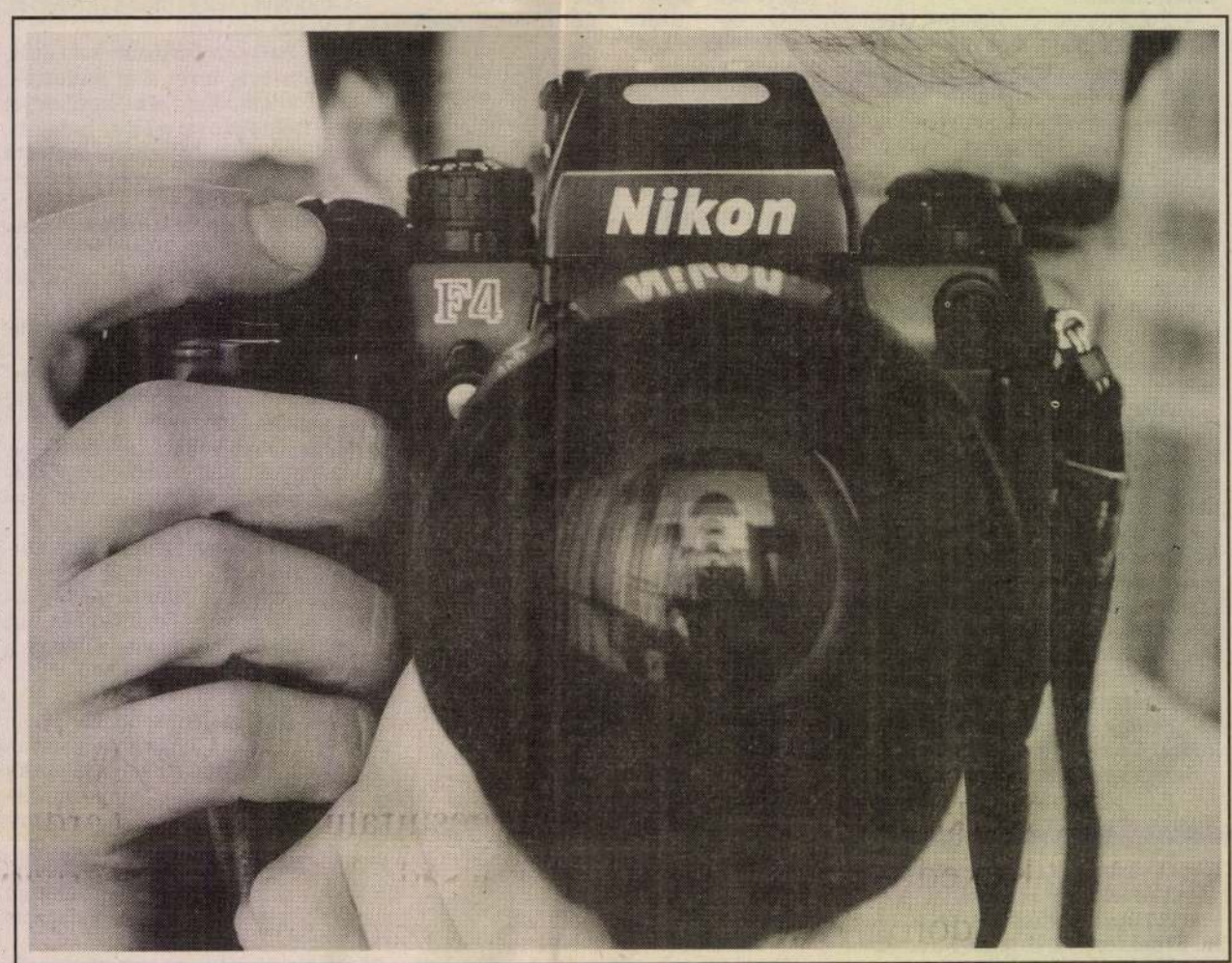

érezte magát, az angolt erős akcentussal beszélte, így azonnal görögre váltott. Marton Gyula kínosnak érezte volna bevallani, hogy e szózuhatagból (melynek hangzása őt leginkább az oroszra emlékeztette) kukkot sem ért, inkább egyetértőn hümmögetett. Úgy tetszett, Georgopulosz úrnak ez a nézetváltási mód megfelelt, sokáig mondta a magáét, végül azt kérdezte angolul: Akkor hát hová küldjem a belépési nyilatkozatot? – a magyar színész pedig lediktálta a lakcímét.

Nemsoká megérkezett a nyilatkozat, kiderült, hogy évi ezerkétszáz dollár a tagdíj, Marton Gyula ettől rögtön kijózanodott, írt néhány sort a Connecticuti Görögök Érdekszövetségének, megmagyarázván, hogy itt valami félreértés van, ő nem görög, hanem török (noha ez angolul egyáltalán nem rímel így). Mindegy, beérte azzal, hogy jót röhögött a saját viccén. De akár görög, akár török, mindenesetre tény, hogy Marton Gyula *szerepelt* az NBC – a három legnagyobb amerikai tévétársaság egyikének – híradóiban, a nyúlfarknyi jelenetet azután több európai televízió is mutatta (a magyar nem).

Hasonló sikert könyvelhetett el, amikor a rákövetkező tavaszon Floridába látogatott. Daytona Beachen, ahol a tengerparti homokon a kocsik lehajtanak egészen a vízig, filmforgatás volt. Marton Gyula két jelenet hátterébe is belopta magát, ingyen statisztaként. *Vágyaid valóra válnak* címmel mutatták be azt a filmet, Marton Gyula tisztán kivehetően napozott hátul, a kép bal sarkában, öreg Ford Mercury Zephyrjének támaszkodva. (A másik jelenetet – amely mögött a hullámokban ugrándozott – sajnos kivágták.)

Minden kezdet nehéz. Volt azután – valamivel később – egy másik amerikai film, melyet New Hampshire-ben forgattak. Marton Gyulát beajánlotta a rendezőnek egy Joe Seeger nevű drámaíró. A rendezőt Jerry Andersonnak hívták, és csakugyan adott Marton Gyulának egy szerepet, egy kis szerepet, egy icurka-picurkát, melyért azonban már fizetség járt: ötven dollár. No jó, hát statiszta volt, igen, járókelőt alakított egy utcai jelenetben. A főszereplő házaspár összeveszett egy nyitott sportkocsiban, miközben Marton Gyula elsétált a túloldalon. Őrá igazán nem lehetett panasz, a jelenetet kilencszer vették föl, de soha nem miatta kellett ismételni. Más kérdés, hogy a produkció az utómunkálatok során csődbe ment, a film nem érte meg a bemutatót, Marton Gyula hiába várta, hogy megérkezzék a postaládájába az ötvendolláros csekk. Mindegy, elmondhatta magáról, hogy föllépett *amerikai filmekben* – és el is mondta, sokszor, sokaknak.

Amint lejárt az ösztöndíja a Yale-en, Marton Gyula főleg alkalmi tanításból élt. Ismerős ismerőse révén került a New London-i Connecticut College színházi tanszékére, ahol *Távoli tájak színműírói* címmel tartott speciálkollégiumot. A Connecticut College szabályzata szerint legalább hat hallgatónak kell jelentkeznie egy kurzusra ahhoz, hogy ne töröljék a tanrendből, ugyanakkor egy kurzusra nem vehető fel több hallgató, mint kilenc. Marton Gyula speckoljára éppen kilencen jelentkeztek. Az egyetem angol iskolákat idéző gyepén megszólította egy japán fiatalember. Bocsánat, kezdte, éneklős akcentussal a japán, a magyar vendégprofesszorhoz van szerencsém, aki a THR 310-et tanítja? Személyesen, mondta Marton Gyula, a magyar színész. A japán félénken pislogott, bocsánat, mit ért azon, hogy személyesen? Semmit... vicc, rossz vicc.

Vagy úgy, a japán fejet hajtott, sajnos, a vicceket itt nem érteni szoktam. E nyelvi hiba hallatán Marton Gyula szíve megtelt együttérzéssel, fölöltötte legszívélyesebb ábrázatát, beszélj csak, te kis japán, hallgatlak! – ezt üzente a pillantása. A kis japán pedig előadta, hogy az ő neve Ensi, vendéghallgató itt a tanszéken, eredetileg IREX-ösztöndíjas volt New Yorkban, de csak hat hónapig, azóta saját maga tartja fenn magát. Boldog volna, ha járhatna a magyar vendégprofesszor kurzusára, hiszen őt eléggé érinti a téma, maga is a távoli tájak drámaírói közé tartozik. Úgy érzi, még sok az elsajátítanivalója, biztosan rengeteget tanulhatna a magyar vendégprofesszortól – akiről köztudomású, hogy színműveket is írt –, különösen dialógustechnikát, ami nem tartozik az erősségei közé. Olvasta a *syllabusban*, hogy szó lesz a *jellemfestés egyedi módszereiről és a sajátos párbeszédtechnikákról*, őt éppen ezek a dolgok érdeklik.

Marton Gyula fölsóhajtott. Őt viszont éppen ezek a dolgok nem érdekelték. A syllabust – a kurzus leírását – összecsapta, mindenféle hangzatos frázisokat és nagyképű műszavakat zsúfolva bele. Remélte, soha senki nem fogja számon kérni rajta, kellemetlen meglepetés, hogy a beiratkozók ilyen gondosan áttanulmányozzák. Mi a túrót fogok mondani a jellemfestésről vagy a dialógusokról egy ilyen kis japánnak? – gondolta rosszkedvűen, agyában kergetőztek az okoskodó félmondatok, amelyeket különféle rendezőktől hallott, hát majd csak lesz valahogy.

A kis japán folytatta: megértem, hogy a THR 310 előfeltétele egy bizonyos elsőéves fogalmazási kurzus abszolválása, csakhogy az a probléma, hogy én nem voltam elsőéves itt, hiszen én Nagaszakiban végeztem a művészeti főiskolát, odaát egészen más a szervezet és a rend, így kivétel szeretnék lenni, drámaírásból én tíz évvel ezelőtt megnyertem a Yamaha Színházi Központ aranykoszorúját *A hősök álmai* című történelmi színművemmel, mely a második világháborút ábrázolja, japán szemszögből. Marton Gyula nézte a japán drámaíró töpörödött arcát, fátyolos mélybarna szemét, s elképzelte, miféle színdarab lehet *A hősök álmai*, amelyben a második világháborút ábrázolta a kis japán, kis (vagy nagy) japán szempontból. Eszébe jutott a *Teaház az augusztusi holdhoz* című komédia, japán kisiparost alakított benne. Az ő japánságát nyilván éppolyan nevetségesnek találta volna ez az igazi japán, mint amilyennek ő találja az igazi japán... hm... igazi japánságát. Az igazi magyarságot kár volna belekeverni. Mit szólna ez a japcsi a *Bánk bánhoz*, annak *egyedi jellemfestéséhez és sajátos párbeszédtechnikájához?* – ebben a pillanatban határozta el, hogy ódon magyar színdarabokkal fogja traktálni kurzusa hallgatóit. Abba belegebednek...

Amikor belépett az első órájára, a kis japán úgy integetett neki a padsor széléről, mint egy gyermekkori jó barát, aki hosszú évek után bukkant föl. Ensi hallotta, hogy a magyar vendégprofesszor nem akárki. Már szerepelt több amerikai filmben. Két egyfelvonásos darabját bemutatták New Yorkban és Washingtonban, sőt állítólag másutt is játszani fogják. Ha ilyen jók az összeköttetései, gondolta, talán segíthet, hogy az én darabjaimat is bemutassák Amerikában. Majd ha megismer és megszeret, odaadom neki valamelyiket, hogy olvassa el. Véleményezze. Segítsen átírni. Aztán elhelyezni.

Ensi *A hősök álmait* már véres verejtékkel lefordította angolra. Reménytelen feladat volt. Ensi ugyanis törve beszélt angolul, s még törtebben írt. A szavak és kifejezések jelentését csak-csak tudta már (vagy megnézhette a szótárban), de ízüket és hangulatukat nem érzékelte. Segítségre szorult. Egy koreai szakáccsal bérelt szobát felesben a tengerparton. A szakácsot Chungnak hívták, mindig éjjel dolgozott, nappal aludt. Chung tizenkét éve érkezett Amerikába egy teherhajó rakterében, hamis papírokkal. Ensi föltette, tizenkét év alatt eléggé megtanulhat valaki angolul ahhoz, hogy az ő nyers fordítását átjavítsa. Chung vállalkozott a munkára, háromszáz dollárért. A gépelt kéziratot a fölismerhetetlenségig összefirkálta piros és zöld filctollal. Mit jelentenek a színek? – kérdezte Ensi. Azt, hogy kifogyott a piros, mondta Chung, és eltette a háromszáz dollárt.

Ensi nekilátott, hogy letisztázza a darabot. Amikor elkészült, lézerprinteren nyomatta ki, annak ellenére, hogy így oldalanként ötven centbe került. A példány nyomdai minőségű lett, és amikor átadták neki a még forró papírköteget, óvatosan magához ölelte, akár az anyák az újszülött gyermeküket. Azt hitte, a munka lezárult. De amint megmutatta egy amerikai ismerősének, kiderült, hogy Chung nem a szavak embere. Hogyan is lehettem ilyen ostoba! Hiszen attól, hogy valaki beszél angolul, még nem biztos, hogy képes jó stílusban fogalmazni! Olyasvalaki kell nekem, aki író, sőt ha lehet, drámaíró. Ensi e feladatra a magyar színházi embert tartotta legalkalmasabbnak. Fölkereste Martont a fogadóóráján. Professzor, milyen ország az a Magyarország? – kérdezte. Kicsi, mondta Marton Gyula, a magyar színész. Japán szintén picike egy ország, jegyezte meg Ensi, néhányka sziget, és az a probléma, hogy majdnem senki se beszéli nyelvünket rajtunk kívül. Nekem mondod ezt? – így Marton Gyula, a véletlen magyar, ne röhögtess, mi összvissz tízmillióan vagyunk! Hát igen, de legalább a latin ábécét írtok ti, vagy nem? Latin ábécét írunk, igen, viszont vagy negyven éve szocializmus van, és nem konvertibilis a pénzünk! Náluni azonban ledobták az atombombákat és a nulláról kellett kezdeni az egészet!! Persze, de miért nem beszélsz hatalmas amerikai segélyekről?! Ne is voltak olyan hatalmasak!! Ugyan te panaszkodsz, amikor fölpumpálta titeket, a fél világnak ti gyártjátok a autót, a komputert, a videót!!!

A magyar színész elszégyellte magát, egy professzor nem üvöltözhet tanítványával, elnézést, vetette oda nagyon rossz napom van. Nekem is mondta Ensi szolgálatkészen, bizto san a melegség miatt. Lehetséges... Marton úgy döntött, nagy ívben kerülni fogja a kis japánt. Csakhogy a kis japán épp az ellenkezőjét határozta el, s kettejük közül ő volt a makacsabb. Minden alkalmat megragadott, hogy a magyar vendégprofesszorra társalogjon. Az óra két szünetében folyton ott nyüzsgött a közelében. Kávézni és vacsorázni hívta, e javaslatokat Marton Gyula néhány hétig különféle kifogásokkal visszautasította. Ensi a tanteremben semmi tanújelét nem adta lassan izmosodó magánkapcsolatuknak, változatlanul készséges jó tanulóként viselkedett. Rendszeresen bejárt Professzor Marton fogadóórájára. Új kiadású könyveket adott kölcsön. Szerzett színházjegyet New Yorkba, s ő fuvarozta oda a viharvert Volkswagenjén, ragaszkodván ahhoz, hogy a parkolástól a vacsoráig mindent ő fizessen. Marton Gyula – némi vita után – beleegyezett. Azzal nyugtatta háborgó lelkiismeretét, hogy a japánok mégiscsak 125 millióan vannak. Különben is, Japán lassan a leggazdagabb ország lesz, írta a *Newsweek*.

Kezdeti ellenérzése olvadozott, majd átváltott forró baráti szeretetbe. Egyre több estét töltött a kis japán szobájában, néha ott is aludt, Chung engedélyével és üres ágyában – persze, reggel hét előtt távoznia kellett, amikorra a szakács hazatért. Átolvasták egymás darabjainak angol fordítását. Vak vezet világtalant, gondolta Ensi. *I dunno, he dunno, we dunno* gondolta Marton Gyula, kis ragozási hibával. Én se tom, ő se tom, mi se tom...

Tiszta hülye vagyunk, mondta Ensi egy éjjel, miután kinyitották a második üveg kaliforniai vörösbort, mi olyan fontos az minekünk, hogy pl. angolul legyünk drámaírók? Az mert itt van a dohány, válaszol Marton Gyula, öregem, ha itt egy húzol, egész életedben ellehetsz. de téged már bemutattak, és még mégse... – Ensi bizonytalanul al hagyta. Hisz épp ez az, gondolta Marton Gyula, *mégis*, és *mégse*. Ez bemutatóin nem gazdagodott m *filmszerepein* sem – oké, azok m juk nem voltak igazi filmszerepe a bemutatók igaziak voltak? N pont kérdése. Lehet, hogy valam attól nem igazi, hogy énvelem nik. Lehet, hogy velem kapcsol semmi nem igazi.

Ezen az éjszakán mesélte el japán drámaíró, hogy járt ő m dapesten egyszer, *tour guide-k* emlékszik a városra, az alant rodó, meglehetősen széles, ör folyóra, az igéző ívű hidakra, ba vesző házsorok eklektiku valamiképpen strukturált visszaságára, a Máth-i-ásh ra meg a Halfogók Erődít mindkettőt lefényképezte. csinálok fotókat, mondta e Gyula, a véletlen magyar, dolgok megörökítésének két jó módszere van: az meg az írás. Ha ugyan e lönválasztható, vélte E író az emlékképeket has

Tökéletesen egyetért gint. A japán drámaír kon fényképezőgépét magyar színészt és ve hogy hadd fotózza le kére. Marton Gyula tott, azzal a mozdu főiskolai vizsgaelőa nyol grandként. A lott (60-addal), s képmása a filmre ezúttal Eastman

Ensi nem eml tént már velük Gyula sem. A N nem kérdezték

Részlet az író regényéből, amely a könyvhétre jelenik meg.

Az egyeduralomra jutott jelenidőt a német író szemében lényegileg a televízió testesíti meg. Az ellenreformáció veretes nyelvén dörög a ,,telekrácia'' ellen. Nem egy kaján kritikusa dörgölte az orra alá, túlságosan sok időt tölthet a képernyő előtt, ha ennyire elege van belőle. Strauss felpanaszolja, hogy az RTL televíziós állomás frivol adásainak tízmillió nézője már aligha lesz Heidegger megrendült híve. ,,A magánéleti gondokat kiteregető tévés beszélgetés és a kirakatper között csupán fokozati különbségeket látok a vádlottak felvezetésében. Aki megengedi, hogy érdektelen nézők milliói bámulják egy magánbeszélgetés során, az megsérti a párbeszéd, a szemtől szembe szóló szavak méltóságát és csodáját, s rászolgált arra, hogy intimszférája életfogytiglani megvonásával büntessék. A telekratikus nyilvánosság rezsimje a történelem legvértelenebb terroruralma, egyszersmind legátfogóbb totalitarizmusa. A telekrácia nem nyakaztat, feleslegessé teszi az emberi főt. A telekrácia nem ismer alattvalókat s ellenséget. Csupán a rendszerhez simuló együttműködőket... A múlékonyság drillje uralkodik...''

A Strauss által megvetett tévés személyiségek múló megfogalmazásaival vetekszik tulajdon konklúziója: ,,A modern világnak nem az a szégyene, hogy zsúfolásig tele van tragédiával. Ebben aligha különbözik egykori világoktól. Az egyedüli szégyen a tragédiák hallatlan körítése, programba vett embertelen mérséklése.'' Kritikusai úgy vélik, hogy a modern világnak talán mégiscsak a tragédiák tömkelege az igazi szégyene.

Vajon ki tudja felvenni a harcot - ezzel az áldatlan világhelyzettel? Botho Strauss patinás, képi megfogalmazásában: a ,,csapattestétől elszakadt, nagy magányos'', a ,,kívülálló jobboldali hérosz'', a ,,félrehúzódó'', ,,maga útját járó'' személyiség, ki Homérosz s Hölderlin böngészésében leli kedvét, az ,,ihletett egyet nem értő'', ki véle egyívásúakkal kart karba öltvén s eszmét cserélvén lépdel magányos kertje lombjai alatt, ,,s aki a mentalitás veszedelmekben születő, mélyenszántó változását reméli, egy immár száz esztendős »alázatellenes kultúra-fogalom« (Hugo Ball) végérvényes leáldozását, mely Nietzsche nyomán számtalan gúnyolódóval, ateistával s frivol lázadóval túlnépesítette szellemi életterünket, s megteremtette a politikum, a kritizálás, a mindent vitatás saját bigott vallását''.

Botho Strauss esszéje vihart kavart, mely máig nem ült el. És nem nehéz megjósolni azt sem, hogy még hosszú-hosszú évekig hivatkozási alap marad. De talán nem azért, mert a német irodalom nagy rejtőzködője a korforduló finom előrezgéseit szeizmográfként érzékelve elhagyta hallgatag tornyát, s a közelgő bajt komoran dagadó kebellel énekelte ki egy páratlanul szép, magányos áriában. Nem annyira áriát hallottunk. Félő, hogy inkább eljövendő dalárdák előénekét. Erre figyelmeztetnek a *Dagadó kecskeének* avatott, józan elemzői is. Az író önstilizációjával szöges ellentétben ebben az esszében nem egy ,,nagy magányos'', nem a ,,kívülálló hérosz'', a ,,félrehúzódó'' gondolatai öltöttek formát. Amit Strauss mond, az tartalmilag korántsem új és egyedi. Új az, ahogyan ő mondja: archaizáló, roppant erőteljes képi nyelven, melynek lüktető jelentéstartalmait nemegyszer még a német anyanyelvű olvasó sem fogja fel egyszeri olvasásra. Új az, hogy ő, a nyilvánosságot kerülő jelentős író szól így. És új az, hogy ezt a hangot 1945 után aligha lehetett hallani német földön.

De ennek a hangnak az 1945 előtti német szellemi életben erős hagyományai voltak. ,,Botho Strauss olyan történelmi diskurzusok mozgatható díszleteit tologatja össze eklektikusan (s ennyiben nagyon is posztmodern módra), amelyeket – nyilvánvalóan indokolatlanul – réges-rég félreraktunk, amelyekről azt hittük, hogy jobb érveket felhozva már túlvagyunk rajtuk'' – írja Joachim Vogel jogfilozófus szintén a *Der Spiegel* lapjain. ,,Az az akkord, amit Strauss megszólaltat, a mienkét s az idegent megkülönböztető antiliberalizmus összekapcsolása egyfelől a szorongás, a veszélyeztetettség, valamint a megváltás gondolatával, másfelől az elitarizmussal s a magányos hős eszméjével, hihetetlen módon emlékeztet a weimari köztársaság nem egy – történelmileg előkészítő szerepet játszó – intellektuális körének szellemére: az antiliberalizmus (mely például a jogtudományban mereven elutasította a »liberalista rendszert« – Strauss ma »demokratizmus«-ról szól); a veszélyeztetettség gondolata s hanyatlás-képzelgések (például Heideggernél, Oswald Spenglernél s követőiknél); az intellektuális elitarizmus (például a George-körben) – mindez sajátos szellemi légkört teremtett.''

Andreas Kilb is hasonlóan vélekedik a hamburgi *Die Zeit* hasábjain: ,,Ahol Strauss csupán a hangot üti meg, ott másoknak már kész elméletük van. Heideggerrel, Sedlmayrrel, Gehlennel és Toynbee-val, a világra boruló éj, a centrum elvesztése, a kihívás és aszkézis prófétáival együtt Oswald Spengler is visszatér majd, akivel a német kecskeének néhány emberöltővel ezelőtt egyszer már világszínvonalat ért el.''

A dagadó kecskeének ma mindenesetre nem eget-földet rengető kórus ajkán hangzik fel. Botho Strauss erőteljes szólamába egyelőre kevesen kapcsolódtak bele. Az írót lefasisztázó, túlzott baloldali hevület hatására Eckhard Nordhofen filozófus páratlan elmeéllel úgy látja, hogy a *Der Spiegel*ben megjelent esszé nemhogy a felvilágosodás, a liberalizmus és a demokrácia ellenében született volna. Egyenest ezek apoteózisa. Post mortem apoteózisuk. Felvilágosodásnak, liberalizmusnak, demokráciának ugyanis immár befellegzett. A holtat dicsérve illik temetni. Bodo Kirchhoff író nem tudja leplezni gyermeki örömét a szellem mandarinjainak megtáncoltatásán. Kevésbé páratlan elmeéllel annak örvend még, hogy immáron azok emelik fel a hangjukat, akiknek hamisítatlan germán előnevük (Botho, Bodo stb.) van. Ugyanakkor a radikális baloldalon máris jelentkeznek azok, akik ennek az egyetlen esszének olvastán máris egy egész írói életművet akarnak sárba rántani.

Sok népnek van mit tanulnia a németektől. Hogyan kell például egy totalitárius diktatúra romjain következetesen és csüggedetlenül demokráciát építeni, jogállamiságot alkotni, megteremteni a szociális békét. Lehet tőlük tanulni a munka ethoszát, a gondolat következetességét, igazságérzetet. De ha kibújik belőlük a német, azt ne tanuljuk el. *Fabula docet*. Ha szabad tanácsolnunk. Abból inkább okuljunk!

Mándy Stefánia

Könyv

EGY BARÁTSÁG TÖRTÉNETE

Csokits János: Pilinszky Nyugaton

1960. augusztus 10.: bizonyos értelemben sorsfordító ez a nap: a már bő évtizede emigrációban élő Csokits János ekkor ismerkedik meg Ted Hughes-zal, s ekkor beszél neki először Pilinszkyről, a nemrég megkapott *Harmadnapon* korszakos jelentőségű verseiről. Szerencsére a dolog nem marad annyiban: a Hughes (társ)szerkesztette *Modern Poetry in Translation* magyar különszámot tervez – melyből úgyan semmi se lesz, de Csokits ehhez készíti első nyersfordításait –, majd 67 tavaszán Pilinszky is kijut Nyugatra, s pár hónap múlva létrejön a megállapodás, miszerint Ted Hughes lefordít tőle egy kötetre valót. A vállalkozás sorsa – néhány önjelölt nyersfordító buzgalmának köszönhetően – még évekig bizonytalan, ám 76 augusztusában végre megjelenik a könyv, amit aztán a magyar kultúrpolitika azzal honorál Hughesnak, hogy fölülbírálja a kuratórium döntését, s törli nevét a Füst Milán-díjasok listájáról.

Rövidre fogva: ennek a kivételes, némelyek szerint iskolateremtő műfordításkötetnek a történetéről, elkészülése körülményeiről számol be könyvében Csokits, kitérők és túlrészletezés nélkül, szinte csak a tárgyára szorítkozva. Módszere példásan célravezető: közzéteszi az őhozzá írott Pilinszky-leveleket, ellátja őket a szükséges kommentárokkal, megvilágítja az utalások mögöttesét. S a jobb érthetőség kedvéért pótolja a hiányzó láncszemeket is: elmondja, amit Pilinszky nyugati utazásairól feltétlenül tudni kell, beszámol találkozásaikról, a kötet fordítása körüli bonyodalmakról, s végül a 76-os angliai útról, arról a tíz napról, amit a sors kegyelméből együtt tölthettek ők hárman, Hughes, Pilinszky meg Csokits.

Beszámoló tehát ez a könyv és levélgyűjtemény, háttérrajz a hetvenes évek – Nemes Nagy Ágnes szavával – remetéből világutazóvá lett Pilinszkyjéről, aki két meghatározó élmény bűvöletében él akkoriban: az egyiket Jutta Scherrernek, a másikat Sheryl Suttonnak hívják. Mi sem jellemzőbb Csokits lelkiismeretességére és aggályos pontosságára, mint hogy Sherylről semmit sem ír (hiszen nincs *közvetlen* tudása róla, talán színpadon sem látta); annál többet viszont Juttáról, akit viszonylag jól s elfogulatlanul ismer, tehát már kezdettől kétségei vannak e kapcsolat életképességét illetően.

A Jutta-Pilinszky kapcsolat persze egyéb vonatkozásban sem volt felhőtlen; Csokits könyvéből értesülünk például arról, hogy 71 nyarán a költő azt fontolgatta kétségbeesetten, hogy disszidál, tudniillik attól tartott, hogy jó ideig nem kap útlevelet, s így elveszítheti Juttát – aki viszont minden marxista fertőzöttsége ellenére sem tudta volna elképzelni, hogy Magyarországon éljen.

Fordítóként és magánemberként Csokits sok mindenben segítségére volt Pilinszkynek az évek során, de a disszidálásról, arról természetesen lebeszélte; tisztességes ember létére nem is tehetett másként. Mint ahogy könyvét sem írhatta volna meg másképpen, csakis ily magától értetődő szerénységgel és szavahihető pontossággal. Kizárólag arról beszél, amiről biztos tudása van, nem bocsátkozik spekulációkba, saját magáról is csak annyit árul el, amennyit föltétlenül szükséges; a többit az esztétákra meg a filológusokra hagyja. Dokumentumokat tesz közzé, tényeket rögzít, rekonstruálja egy irodalmi vállalkozás sorsát – s mintegy mellékesen egy barátság történetét is. És így zárul be a kör: ez a barátság visszaháramlik reá, őt magát is minősíti. (*Századvég*)

Németi Rudolf

Könyv

LEBEG A SÚLYOS

Mándy Stefánia: Az ellopott történelem

Egy nagy költészet tárgyi lelete Mándy Stefánia *Az ellopott történelem* című könyve. Dokumentálja, hogy az irodalmi emlékezetbe a felszín alá igazi művek süllyedtek le. Talán túl szépen fogalmazok, és kifejezhetném magam úgy is, hogy erről a költészetről alig beszélnek az irodalom házatáján; de igyekszem egy lehetségesen létező magyar költészetre figyelni, és ott ,,rangsorolhatatlanul'' jelen van, Mándy Stefánia, Károlyi Amy, Beney Zsuzsa. (Női költőket soroltam, de csak az életrajzi valóság okán, máskülönben nem hiszem, hogy a ,,nem'' felől könnyebben megközelíthető volna Mándy Stefánia lírája.)

Pedig akár oda is lehetett volna figyelni erre a költészetre, hiszen Mándy Stefániának már megjelent egy kötete *a kés a kéz a hal* címmel a párizsi Magyar Műhely kiadásában még 1970-ben. Nem tudom, mennyi csapódott le a visszhangtalanságból a jelen kötetcímben, mindenesetre annak szemrehányó jellegébe én ezt is beleérzem. Ettől függetlenül tartom a könyv címét kissé félrevezetőnek. Mándy Stefánia költészete nem ,,történelem-függő'', inkább eszkatologikus. Bár igaz, hogy egyfajta kifosztottság ellenhatásaként alakult ki, de lényegéhez tartozik a teljességérzet, mégha az szellemi szinten létezik is. Csakhogy a szellemi nemcsak a létezés egyik fele Mándy Stefániánál, hanem a létezés erősebbik állapota. Így költészete ,,létező diadal'' a kifosztottságon vagy a kifosztottság után. ,,Diadalához'' egyelőre csatoljuk a *Vázlatok egy Vajdaarchoz* című vers utolsó sorát: ,,halászatát kopár bot hirdeti''. Másfelől az is igaz, hogy Auschwitz, az ember közösségben-élésének abszolút nulla foka ebben a költészetben viszonyítási pont; és az is, hogy a kötet *Tanúság* ciklusa történelmi eseményekhez fűződő jelentékeny verseket tartalmaz. De amíg például az *Epitáfium 1956* című vers egy valódi történelmi tragédiának állít emléket, mintegy versben emel szobrot (én ezt e mozdulatot hitelesnek tudom elképzelni a vakondmód kidöntött és perverzül felállított szobrok korában is) a történelmi tudatnak, addig Auschwitz – aminek szintén vannak monumentumai *is* a versekben – Mándy Stefániánál túlnő azon, hogy csak történelem legyen, de nem is ,,életforma'', mint Kertész Imrénél. Ennyit a címről, amely majdnem-jó.

Mándy Stefánia költészete eléggé rokontalannak tűnik a magyar irodalomban, és lényegében is van valami, ami ,,kihívja'' a visszhangtalanságot. Először is nem ,,harsány'', még csak nem is ,,hangos''. Ki hallotta meg például *A szentendrei oratóriumból ,,vak éneké''*-t, amely Paul Celan *Halálfúgá*-jának magyar párdarabja? (*,,így mentünk emlékezzetek a vértenger színén / nem süllyedtünk el csak iszonyodtunk / hogy lám mi is hát emberek vagyunk''*) De nem is olyan könnyű ,,meghallani'' Mándy Stefánia verseit. Az a ,,Nyugatos összhang'', amely a huszadik századi magyar költészet verszenéjében uralkodó, legfeljebb csak darabjaira törve van meg bennük, és ezért általában nem ,,szólnak'' hagyományos értelemben. Recsegnek, reszelnek, zökkennek, idegborzoló hangokat adnak egy avantgardnak tűnő verszene szerint, amelyről elemzések híján egyelőre csak vélelmeink lehetnek. Pedig a zenével nagyon is kapcsolatba hozhatók. A költő maga is zenei kifejezéseket ad címéül némelyiknek (*Orgonapont, Kettős fúga, Kóda* stb.), vagy a zenével függnek össze a verscímek (*Celestára, Új zenék, Kis éji zene* stb.). A versek zeneiségét Mándy Stefánia nemcsak hangzásukban találja meg, hanem fogalmisá-

gukat is úgy ,,manipulálja'', hogy azok a ,,zeneszerűség'' benyomását keltsék. Általában témájuk is olyan, amely fogalmilag elég nehezen megragadható, inkább motivikus szinten létezik. Legtöbbet, úgy tűnik, Weöres Sándortól tanult ezen a téren. Sőt, mintha a hangjában is lenne valami abból a Weöres Sándor-i tiszta csengésből, ami már-már üres, nem és személy nélküli. Emellett Mándy Stefánia hangja, úgy hiszem, erősen szól. Feszültség sűrűsödik benne, a felgyűlt költői indulat ellenére fegyelmezett. A versek olyanféleképpen intenzívek, hogy csak a hasonlóan intenzív megértésnek nyílnak meg. Kikövetelik maguknak a bennük való elmerülést, vagy nem is engednek tovább a felszínnél, amely sokszor csak egy szavak által letarolt vidéknek hat, szürke és légritka értelmi síknak. Az olvasó erőfeszítése nélkül ezek a versek olyanok, mint álarcok az arcok helyett.

De miben is áll ez a nehezen megközelíthetőségük, ez az elrejtettségük? Ha matériájukat nézzük, látjuk, hogy idegenszerűségük elsősorban megkonstruáltságukban mutatkozik meg. Különféle verselemek (szavak, képek, futamok) vannak egymás mellé téve oly módon, hogy újra és újra megtörik logikai-nyelvtani elrendezettségük, így a fogalmak hangulati-szemiotikai mezője erősödik fel; mintha közvetlenül az absztrakcióban rajzolódnának ki a fogalmak. Sokszor érezzük úgy, hogy ezek nem is a szavak testei, hanem az azokból csupaszított *gömbök, gúlák, négyzetes hasábok*. Csakhogy Mándy Stefánia a fogalmi-képzeti elhatároltságot nem a gondolati pontosság szolgálatába állítja; nem filozófus, hanem költő. Az ő konstrukcióit körbe lehet tapintani, de azok sütnek. A könyv 105. oldalán egy kabbalista ábra található, vagyis *a* kabbalista ábra, amelyben, ha jól értem, minden – a minden! – el van rendezve. Az ábra itt a könyvben egyben segíti az előtte lévő vers megértését (*Métamorphose – Lantréamont avagy gróf Ducasse kabbalája.*) Követhetjük rajta a vers történését, amely egy életút (Lautréamont-é) kivetítése a kabbalista fogalmakra. A rendezettségnek ez az égi foka, amikor nem a tárgyak, de a fogalmak vannak a helyükön, jellemző Mándy Stefánia költészetére.

Mándy Stefánia Vajda Lajost nevezi *konstruktív szürrealistá*nak, magának Vajdának az önjellemzését véve át, és mi Mándy Stefániára ezt a meghatározást éppúgy haszonnal alkalmazhatjuk. Mert a konstruktivitás mellett talán a szürrealitás az, amit a legkönnyebb nála tetten érni. Versírói tudatának nincs határa se az évezredek, se az álom felé. Néha a szürrealizmusna azt a népszerű változatát műveli, amit Dali ,,a ferde maszk az égen csillogott / a rúdra tűzött kocka nyögve fordult / a szárny nem látszott / táncra villogott / s a bronzfüggöny hajnalban megcsikordult // a ferde maszk az égen csillogott / a szemvágásban tompa csillagok / a törre öklelt gömb dörögve forgott / az ég alján egy elvetélt mosoly / görbéje forgott...'' (*A ferde maszk az égen*). De általában besorolhatatlanabb: ,,s a szív alatt a testvérek zárt halott sora / ó visszahányt fehérlő embriók / merev kezükben névjegy / ismeretlen írás...'' (*Leírás a tájról hol bolyongok*). Érdemes lenne külön is összevetni költészetét Vajda Lajos festészetével, de első olvasásra is találhatunk párhuzamokat. Például Mándy Stefánia egy helyütt Vajda képeinek transzparanciájáról ír, és maga is alkalmazza ezt a technikát: ,,a vakolat lehámlott arcod szép faláról / alatta fény dereng boldog nagy őshalak / a rózsaszínű rajz alatt / a kőkorszaki örökös mosoly / mögötte metszett / titkos csontváz épület...'' (uo.). Meglepő, de még ,,motivikus idézeteket'' is találunk Vajda Lajos grafikáiból, amikor Vajda pettyegetett emberfejei ily módon tűnnek fel Mándy Stefániánál: ,,fordított bábufején / mákgyöngyből kivarrva a kín...'' (*K. Prágából Bécsbe*). Vajda Lajost magát is idézi, előszólítja egy vers, a fentebb már citált *Vázlatok egy Vajda-archoz*, jelleget is őriz: ,,amerre ment az útnak vége nem volt / nem volt az út a fák fordítva álltak / lába alatt az ég forró homokja / szikár növények rossz lapockacsontján / a szárnyverésnek semmi dolga már / bordák vasrácsán sütött át a menny...'' Azontúl, hogy ez a kép bennem Weöres Sándor *Az ég-sapkájú ember* című versét juttatja eszembe, ahol valaki ,,A volt otthonból, két szellő közt, / fátyolos szemmel, tündér-tekintettel, / bankdukol a hosszú kettős fasorban, / jobbról-balról függő zöld falban, / végül kilép az üres mezőre, / ahol a határ a határát veszti...'' – bár itt a világ nincs megfordítva, sőt az ,,ég-sapka'' (vagyis hogy fölül az ég), az egyetlen biztos-otthonos dolog – tehát azontúl ez a Mándy Stefánia-idézet három jellemző mozzanatot is tartalmaz.

Először: Mándy Stefániának egy állandó, vissza-visszatérő képzete jelenik meg benne – a felmagasztosuló, a megistenülő ember. Mintha a világ csakugyan olyan lenne, mint ahogy azt Szókratész leírja Platón egyik dialógusában. Hogy ugyanis tengerfenéken élünk, és felfelé törekszik a lélek, hogy a halál után kibukkanjon a felszínen, az ég másik felén a szellemi világra, ami úgy aránylik a miénkhez, mint a tengerhez a felette lévő levegő. Hogyan írja a költő? ,,fejünk fölött a lét árja hömpölyög / és néz a szem halpárja rendületlen'' (*A széleken*). Ez a felhajtó erő Mándy Stefánia világának talán legmeghatározóbb mozgatója, az ,,anyag'' itt érvényesülő törvényeiről a kötet egy axiómaszerű paradoxona így szól: ,,lebeg a súlyos'' (*Liturgia*). Az *alakos* ábrázolásokon az ennek az erőnek a hatására megnyúlt ember látható: ,,vak arca lassan elmerült a napban / s a nép fölé csak szürke talpai / terültek csendesen borítva / rájuk roppant éjszakát'' (*A hely*); aztán: ,,húsz lábam földbe nőtt / felhőt repeszt fejem / szárnyam leengedem / vashajad szúr ragyog / átlátszó víz vagyok'' (*Arabeszk*); továbbá: ,,fejem szörnyű kék egekbe fúrván'' (*Egyiptomi szonett*); és végül: ,,gerinceden egy napgolyót viszel'' (*A homlokfűrész*). Nem is tudom, hogy az ember megistenüléséről beszéljünk-e itt, vagy ,,megkozmoszodásáról''? Mert Mándy Stefánia az embert a világegyetem egészében gondolja el, és ez költői szemhatárát is végtelenné tágítja; egyszóval *szemlélete* – ami ,,intellektus és látás bonthatatlan egysége'', ahogy Vajda Lajos kapcsán írja – letakarja a kozmoszt.

Másodszor: a kozmosz benne van az emberben: ,,bordák vasrácsán sütött át a menny''. Az ember a gondolkodás által megszerezte a képességet, hogy befogadja magába a világegyetemet. Legfényesebben ez a *szemlélet* a már fentebb idézett *Leírás a tájról hol bolyongok* című versben ragyog, ahol a *táj*nak legalább négyféle feloldása van: az ős, az anya, a szerető és a testvér.

Harmadszor: a Vajda-emlékvers idézete egy fordított, egy fejjel-lefelé világot mutat. Az idézet alapján a túlvilág szemléletessé tétele is lehetne az ábrázolás, azonban Mándy Stefánia költészetének egésze felől ez a tótágas a világ lényegi tulajdonsága. Lényegi, közvetlenül mégis megragadhatatlan, mert tökéletes, az utolsó atomig érvényes megfordítás, mintha egy óriási tükör végezte volna el. Ez a tükör Mándy Stefániánál Auschwitz. Arról van szó, hogy azóta gyanakszunk az elrendezett világra. Azóta nem tudunk kétely nélküliek lenni a tökéletesség képzete iránt. Azokban is benne él a gyanú, akik képesek meglátni a tökéletességet, mint például Mándy Stefánia. Első pillanatban távolinak tűnik, mégis szúrjunk be ide egy Zrínyi Miklós-idézetet: ,,Befed ez a kék ég, ha nem f ed koporsó, / Órám tisztességes csak légyen utolsó. / Akár farkas, akár emésszen meg holló: / Mindenütt felyül ég, a föld lészen alsó.'' Zrínyi a meghalás általi, rendíthetetlen méltóságról ír, amely az ember elidegeníthetetlen tulajdonsága, és benne az ember természeti és szellemi létezése a legmagasabb szinten válik eggyé a halál pillanatában. Ám Auschwitz, úgy tűnik, az elidegeníthetetlent idegenítette el, amikor az ember sírját ,,megásta a szelekbe'', ahogy Paul Celan *Halálfúgá*ja megjeleníti. A Mándy Stefánia által használt ,,levegősír'' mintha a Zrínyi-négysoros ellenidézete lenne egyetlen szóban, és egyben a *tótágas* lakonikus kimondása, bár a kötetbeni konkrét előfordulása Rilkével kapcsolatos (*Levegősír), és csak közvetve utal az itt tárgyalt témára.*

A jelen kötet nagyjából tartalmazza az előzőt, a már említett *a kés a kés a hal* címűt. Az első három ciklus címe is még onnét származik, bár maguk a cuklusok azóta át lettek szabva. Talán nem is ,,szabás''-t kellene említeni, mert ezek a versek nem szövetszerűen síkban rendezhetők, de a térben foglalnak helyet. Nagyon is sok oldaluk van az értelmezés teré-

ben. Így sokféleképpen tehetők egymás mellé is. Elrendezésük pedig nehezen lehetne más, mint egy zárt és konok, tömbszerű költészet. Mindenesetre a könyv második felére jutottak az első könyv után keletkezett versek, amelyekre hiába próbálnám alkalmazni az ismert fordulatot, hogy: ,,tovább színezték'' Mándy Stefánia költői világát. Az ő költői világa ugyanis nem ismer színeket. Nem azért, mert nem kap fényt, éppen ellenkezőleg. Folyamatos vakító fényensség árad el benne, vagy inkább áll mozdulatlanul, és mintha nem lenne semmi, amin megtörhetne; mintha egy testetlen világban világítana, ahol nem bomolhat színekre. Mégis – ennél a képzetkörnél maradva – mondhatjuk, hogy ezek között a későbbi versek között nem egy van, amelyekre árny borul. Tömörebb-lazább anyagú testek állnak a fényesség elé. Egy ,,földibb'' sors útjait tapossa a költő, még akkor is,ha ,,lopták a sorsot a semmi maradt'' (*Az ellopott történelem*), mégha ,,vaksorsban'' kell is ,,kocogni'' (*Kíntorna*). Lehet-e sorstalanul élni? – kérdezhetjük, és el kell némulnunk, mert erre csak egy egész élettel lehet válaszolni, mintegy az évek által szótagolva kiolvasni egy értelmes mondatot.

Az egyik alak, aki a fény elé áll, a történelem. Őróla már esett szó a cikk elején, a másik ,,árnyékoló'' természetesen a halál. A kötet utolsó versei az ő árnyékával foglalkoznak. Mándy Stefániánál a lét és a nemlét között máshol nem a meghalás az igazi határ; itt azonban a ,,kérdező'' nem a személyen túlira kérdez, hanem a személy utánira: ,,sármányok violák / milyen lesz odaát / a földi nemlét'' (*Kérdező*). A térben levés helyett az időben levésre kerül a hangsúly: ,,szikkadt kő a mulandó kenyere'' (*Napfogyatkozás*). A kötet egyik leglégiesebb-legfájdalmasabb verse is egy meghalás leírása (*Marianne*). Nem tudom, hogy ez a vers nem a Weöres Sándor *Meghalni* című versének párdarabja-e? Mintha ugyanarról a láthatatlanról volnának fotók: Weöres Sándoré színesben, Mándy Stefániáé fekete-fehérben. A kötet következő versében, *A halál margójára* címűben már megjelennek a színek (,,inkább a kéknek inkább a zöldnek / nyílik már a hajnali szemhéj''), és a vers végén említett halhatatlanság, érezzük, már más, mint a korábbi versek örökkévelósága. Ez csupán a földi élet ellentéte, amihez emberi emlékezet kell, hogy létezzen.

Végül a könyv utolsó versében (*Relációk*) Mándy Stefánia kissé szájbarágósan kitanít saját költői mivoltáról, tanárnői gesztussal útra bocsát bennünket, olvasókat. Én azonban neveletlenül itt maradok továbbra is költészetének közelében, amelyről makacsul azt gondolom, hogy kiismerhetetlen – és nagyszerű. (*Lélegzet Könyvek*)

Kun Árpád

Könyv

A HAGYOMÁNY VONZÁSÁBAN

Baka István: Farkasok órája

Baka István újabb verseiben a korábbiak szinte minden döntő jegyét megtaláljuk. Romantikus-szimbolikus elemekkel átszőtt képeinek szélsőségeit éppúgy, mint történelmi szerepverseit vagy költészetének feltűnően szoros kapcsolatát a hagyománnyal. Mindenekelőtt pedig versvilágának azt a sajátosságát, hogy egyetlen érzés, sőt, meggyőződés hat rá meghatározólag: a kiábrándultság, a pesszimizmus. Baka e meggyőződés jegyében olyan végletesen negatív képet fest a világról, s mindezt oly direkt egyértelműséggel, amire talán nincs is másik példa jelenkori költészetünkben.

Verseinek szinte egyedüli témája a világ nyomorúsága. Képein egyszer romló, rothadó tetemhez hasonlít a világ, máskor gigászi sárkány vagy hal bendőjét festi elénk létünk színtere gyanánt, az enyészet hatalmas gyomrát, ahol minden oszlik, pusztul, dögletes leheletet áraszt. Az ember hol egy pusztán közönyös, hol egy zsarnok, sőt, kannibál-Isten játékszere-eledele, hogy néhány lappal odébb aztán ő maga legyen, aki a kimúlt Isten tetemét zabálja: ,,élősködünk, s nemcsak mi, ámde fenn / az angyal-regimentek is, – miénk lett / a bomló, édes, rég kihűlt tetem; / zabáljuk hát, míg át nem jár a méreg.'' Jövőtlen világ, amely e már-már horrorisztikus képeken megjelenik, a teljes, a végérvényes távlatvesztés állapotában. Jövőtlen világ, ahol ,,a Semmi lakomája fő'', melyben mintha máris kezdetét vette volna valami lassú, a legkevésbé sem ünnepélyes végítélet.

E végletes pesszimizmus, úgy tűnik, egyeduralkodó, mindent a maga hasonlatosságára formáló élmény Bakánál. Annyira az, hogy ha a tartalomjegyzékben, a versek címe mellett nem szerepelne a keletkezés évszáma, lehetetlen lenne megmondani, melyiket írta még az elmúlt korszakban, a nyolcvanas években – mert ilyeneket is felvett a kötetbe –, s melyiket már a közelmúlt nagy történelmi változásai után. Verseiben, ha esik is szó változásról, csak egy-egy utalás erejéig, és akkor is inkább negatív értelemben, hisz a dolgok lényegét tekintve az ő szemében semmi sem változott: a világ éppoly vígasztalan képet nyújt, mint annakelőtte. ,,A nóta ugyanaz, ami rég'' – írja egyhelyütt, máskor pedig így sommáz: ,,gennye fakadt ki a régi sebeknek, / s máris az új sebe fáj''.

Reményt tehát semmi sem kínál, a kiúttalanság kozmikus méreteket ölt. Jellemző, hogy Baka képein épp a hagymányosan távlatot sugalló motívumok, tenger, ég, egész világegyetem változnak rendre önnön ellentétükké, sikátorrá, börtönné, ,,hüllőtorokká'', ,,halbűzös, fejtetőre állított Mindenséggé''. Sajátos képvilág jön létre így, melyet egyértelműen a pátosz ural ugyan, melyben azonban a hasonlító szinte mindig valami vaskosan anyagszerű, ahol a kép az emelkedettet újra meg újra a durva, a vulgáris szintjére rántja. Bakánál ,,kátrányszínű s klozettszagú az égbolt'', ,,a / mennybe, mint ősszel felázott talajba / a krumpli, belerohadtak az angyalok''.

Ha a közeg módosulásaitól eltekintünk, megállapíthatjuk, hogy nagyjából a fent leírtak jellemzik a kötet verseinek másik felét, a szerepverseket is: a *Liszt Ferenc éjszakái*t vagy a Hamlet koponyája fölött tűnődő Yorick monológjait éppúgy, mint a költő orosz alteregója, Sztyepan Pehotnij verseiből készült álfordításokat. E versekben is az egyetemes távlati- és reményvesztés állapotára utal minden, csak egy kicsit másképp: a Liszt-ciklusban például több pátosszal, több romantikával, a Yorickéban több groteszkkel, szabadversre váltva – miközben a korabeli világot festő képek között olyan tipikusan *korunkbeli* fogalmakra bukkanunk, mint ,,letiltás'', ,,öncenzúra'', ,,rendszerváltás'' vagy ,,adóívek terminológiája''.

Ritka az alkalom, amikor megnyílik ez a közvetlen személyességet a kép, a szerep tárgyiassága mögé utaló világ, mikor a vers visszavált igazi egyes szám első személybe – ahogy ritka az olyan darab is, amelyet nem a pusztulás, az enyészet képzete, hanem az idill, a bensőség ural. Pedig bármily hihetetlen, Baka tud idillt is festeni, méghozzá nem akármilyen intenzitással. Így jelenik meg a világ a *Kerti óda* című versben, és így idézi fel a szülőföldet, Szekszárdot s a varázsos gyermekkort a Mészöly Miklósnak küldött képeslapon. Képei itt egyszerre simogatón meghitté változnak, s szinte jólesik e tiszta bensőséggel, közvetlen személyességgel teli sorokat olvasni annyi világvége-hangulatot árasztó vers után.

Közvetlenül, egyes szám első személyben mindössze néhány darab szól a kötetben. A többi vagy szerepvers, vagy a képi tárgyiasság irányába távolodott el a direkt személyesség pozíciójából. Ez Baka költészetének egyik meghatározó sajátossága. A másik, hogy olyan formai eszközei, mint a rím, vagy a négysoros, keresztrímes strófa, de képalkotása, sőt, szemléletének sarkpontjai is szokatlanul erős szálakkal kötődnek a hagyományhoz. Baka István régóta megbecsült költő, ahogyan azt jelentős díjak is jelzik. A kritika korán az elismerés hangját ütötte meg verseiről szólva. Ám ugyane bírálatokban – óvatosan bár, a dicsérettől alig elválaszthatón – kezdettől megfogalmazódnak bizonyos kételyek is: vajon költészetének imént jelzett sajátos természete, tárgyias és hagyományos volta nem sodorhatják-e túl közel a konvencióhoz?

Úgy érezzük, ez a veszély valóban fennáll. Egyenként szép, arányos, gondosan megmunkált képei mögött nem mindig találjuk a sze-

Mándy Stefánia nyolcvanéves

Az apokrif ember

Mándy Stefánia életműve a csend labirintusában született: a háttérben formálódott, rögtön titokká vált a szemünk előtt, a suttogás szertartásaként. Soha nem volt hajlandó olyan külső illeszkedésre, amely mondandóit pontatlan ideológiai szférába terelhette volna.

Aki magányban teremti meg önmagát, azt kevésbé kísérti meg a véletlen. S miközben kigabalyodik az esetleges történelmi folyamatok szövevényeiből, mindinkább az abszolútum elmondására lesz illetékes – végül csak arra, ami mindannyiunkat illet és folytonosan meghatároz. Az abszolútum költőjeként Mándy Stefánia nem közeli dolgokra, hanem a távoliakra szegezte tekintetét, nem előre akart hatolni részleges élmények rögzítése közben, hanem találni egy pontot, amely minden tapasztalat középpontja lehet (a „közép" kifejezés verseinek egyik legfontosabb szava). Lírájában a világ tükröződik s a felmagasodó ember; verseinek szűkszavú, szfinxszerű alanya mintha öröktől fogva létezne, életének nincsen kezdete és vége, ásványi mélységekből szól és archaikus szóejtéssel: mint aki megértette, hogy a fájdalom régről ered, nem mai keletű, nem személyes természetű – korokba vesző biblikus harangszó.

De ki ez a szomszéd nélküli ember, ki ez az óvatos lírai halandó, aki mintegy tulajdon műveiből kihátrálva teremtett szintézist?

A kézikönyvek fukarul tájékoztatnak az élettényekről. Mándy Stefánia 1918-ban született, 1936-tól 1941-ig a Pázmány Péter Tudományegyetemen művészettörténetet, pedagógiát és pszichológiát hallgatott; 1931-től 1944-ig művészettörténeti tanfolyamokat tartott – ekkor Auschwitzba deportálták. 1945-től 1949-ig a PPTE pedagógiai tanszékének előadója. 1949-től műfordításból és gyermekversek publikálásából él. Első verseskötetét (A lélek lép, lebben sután, 1941) itthon negyven esztendő múlva követte egy válogatott gyűjteményes kötet (Az ellopott történelem, 1992), – s közben 1970-ben Párizsban jelent meg a Magyar Műhely gondozásában egy verseskönyv, A kés a kéz a hal. Az elmúlt évtizedekben számtalan képzőművészeti írást publikált. Vajda Lajosról szóló úttörő jelentőségű nagymonográfiája mellett fontos tanulmányokat közölt, és a '60-as években előadásokat tartott az Európai Iskola művészeiről, Moholy-Nagy László és Kassák Lajos művészetéről; közben kiállításokat rendezett és nyitott meg. És ne feledjük: Tábor Béla és Szabó Lajos hagyatékának szellemi gondozója, egy katakombaszerűen kialakított szellemi életforma tanúja és őre.

Három dolgot szeretnék itt megemlíteni: avantgárd gesztusainak rejtett spiritualitását, gondolkodásának ősiségét, világszemléletének méltányosságát.

A spiritualitás itt nem lelki miazmák halmozását jelenti, hanem azt: a költő igyekszik magát alapjainál fogva kifejezni. A vers befelé robban, a szöveg ridegen vedlő és szaggatott, de mindig valamely szakralitás tudatában formálódik: olvasásuk után összetettebbnek érezzük a jövőt. Szereti a félhangokat, a mély gordonkahangokat, a verseszme hangsúlyozásával háttérbe szorítja a közvetlen érzelmi ecsetelést, keresi a konstruktív tartópillérekre rögzített tapasztalati pontokat, a szövegmozaikokba titkolt vallomást, a fegyelmezett ritmusok koordinációját, a látomás valóságelemeit – egyszerűen szeret fényt bűvölni a feketéből is. Talán éppen azért, mert mindig a legmélyebb alapokra nyúl vissza, nincsen fejlődéstörténete, „út nélküli" költő; és ami esetleg ismétlődésnek tűnne, az csupán annak kifejezése: a vers stabilitása érdekében háttérbe szorul a varázslat, mindig látjuk a centrális vonalakat – a mű „nyitott pontjai" főleg korrektív szerepet kapnak.

E költészet másik fontos vonása: mélyen bujkáló ősisége, origókeresése, minden kezdet szeretete, valamiféle ősi szeretet-összefüggés. Nem, nem feltétlenül konkrét biblikus motívumvilágra gondolok – hanem arra, hogy Mándy világszemléletében van egy bizonyos állandó régre utaló, eredetemlegető, ősiségekben tájékozódó archaizmus. A dolgok, jelenségek, eszmék mögött rendre megbúvik egyfajta idő előtti eszmezálog, integratív értelem, évezredekben fészkelő regulatív elem – ebben a művészetben örökké a létezés gyökerénél vagyunk. Az ősiségi szemléletnek ez a jelenléte minden részleges tapasztalatot egyetemes összefüggésbe ágyaz, mintegy túlteliti a konkrétumot; olyan ritka életmű ez, amelynek újdonsága abban áll, hogy újra meg újra emlékeztet az örök helyzetekre.

S végül hadd mondjam ezt – világszemléleti méltányosság. Max Brod jegyezte fel a következő paraboliszticus legendát: Él a földön – és mindig is élt – harminchat igaz ember; az a feladatuk, hogy igazolják Isten szemében a világot. Nem ismerik egymást, és roppant szegények. Mihelyt valamelyikük ráébred, hogy ő a harminchat egyike, nyomban eltávozik, és egy másik foglalja el a helyét, talán egy másik világtájon. Ők a világegyetem titkos oszlopai – de erről sejtelmük sincsen. Ha ők nem léteznének, Isten elpusztítaná az emberi fajt. Ők a megváltók, de nincs tudomásuk erről.

Nem ismerjük a harminchatot. De néha jólesik azt gondolni, hogy vannak, akik létükkel hitelesítik és őrzik ezt a legendát.

Báthori Csaba

Az Ahogy tetszik magazin kizárólagos támogatója a Pannon GSM

tekával, de aztán alig huszonnégy évesen Párizsba emigrált, és a francia fővárosból indult hódító útjára, hogy több mint két évtizeddel később világsztárként térjen vissza szülőföldjére. 1968-ban Demis Roussosszal és más, Nyugatra szakadt görög barátaival alapította meg az Aphrodite's Child együttest, amely elsősorban az autentikus görög népzenétől fényévnyi távolságra lévő, de az amerikai, brit és francia közönség számára egzotikusnak tűnő dalaival hívta fel magára a figyelmet. A szerelemistennő gyermekéről elnevezett zenekar egyszerű, sőt banális dallam- és harmóniavilágra épülő szerzeményei ugyan nem kerültek be az európai zenetörténet aranykönyvébe – sőt a popzene históriájának legdicsőségesebb fejezetei közé sem –, üzleti szempontból azonban rendkívül sikeresnek bizonyultak.

Az Aphrodite's Child 1971-ben feloszlott, és Vangelis az idő tájt már elég híres volt ahhoz, hogy szólókarrierbe kezdjen. Hamarosan Londonba költözött, a hetvenes évek végén Jon Andersonnal dolgozott együtt, de a „szintetizátorok varázslójaként" ekkor még nem kelhetett versenyre a franciák nemzeti büszkeségével, Jean-Michel Jarre-ral és a kelta legendák misztikus világából építkező „csőharang-Szárnyas fejvadász, a Lázadás a Bountyn és több más film zenéje – nem különösebben eredeti, de kétségkívül jól eltalált, hatásos mestermunkák.

1989-ben elhatározta, hogy hazatér, és állandó kísérő zenekaraként megalapította a kizárólag görög muzsikusokból álló Formynx együttest. A kommersz filmzenék írását továbbra sem hagyta abba – az 1492; a Paradicsom meghódítása című kultuszfilm zeneszerzőjeként újra fel is jutott a csúcsra –, de kompozícióiban egyre intenzívebben jelentek meg a görög(ös) elemek. Nyilatkozataiban a görög kultúra kontinuitását, több évezredes, folyamatos fejlődését hangsúlyozta, és kijelentette, hogy az elmúlt évtizedekben megszerzett hírnevét és kapcsolatrendszerét a görög kultúra szolgálatába kívánja állítani.

Feltámadt honfiúi lelkesedésének legnyilvánvalóbb példája az El Greco című lemez, amelyet 1995-ben készített, azzal a szándékkal, hogy a XVI. századi európai festészet talán legjelentősebb alakja, a krétai születésű El Greco (Domenikos Theotokopoulos) Szent Pétert ábrázoló, híres képe visszakerülhessen Görögországba. A lemez akkor mindössze háromezer, Vangelis által dedikált példányban látott napvilágot, s kizárólag a los látomásai reménysugarat jelenthetnek számunkra. Géniusza a kozmikus ethos felé közelít… Művészetében ugyanakkor minden olyan elem is megtalálható, amit a festészet szakértői »forradalminak« nevezhetnek."

Az El Greco életműve iránti rajongó tisztelet világosan nyomon követhető a CD tíz tételében, amelynek Vangelis nemcsak komponistája és hangszerelője, hanem producere és – két operaénekes, a világhírű Montserrat Caballé és Konstantinos Paliatsaras társaságában – előadója is. A szintetizátormágus által előszeretettel sugalmazott „szellemi rokonságról és közös vonásokról" ugyan szó sincs, de a nehezen megfejthető, rejtélyes utalásokkal teli lemezt hallgatva – különös módon – mégis úgy érezhetjük, valóban Theotokopoulos kozmikus látomásainak zenei lenyomatával találkozunk. Vangelis zenéje egyetlen hatalmas egységbe rendeződik; az El Greco tételeinek céltudatossága, koherens felépítése és néhány, művesen kidolgozott dallama – ha nem is remekművet, de – tisztességes és vállalható iparosmunkát eredményezett.

Retkes Attila

■ ***Vangelis: El Greco***
EastWest/Warner Music, 1998.

konyhát.

– A profi szakácsok leginkább férfiak, ugyanakkor otthon még mindig a nőknek illik főzni. Miért van ez így?

– A nagy szakácsok azért férfiak, mert az igazi főzés valóban alkotás. Az asszonyok hosszú ideig konvencionálisan főztek, úgy, ahogyan kellett. Nem tűrte a család, a férj, hogy „alkotó ebéd" legyen. A krumplis tésztának pont olyannak kellett lennie, ahogyan már a mama is készítette. Ha jött a második feleség, neki ezt ugyanúgy meg kellett tanulnia. Tehát zárt és konvencionális volt a konyha. Ebből a férfiak mertek kitörni és új ételeket kitalálni. Amiként a művészetben is inkább a férfiak alkotnak nagyot; – a nők társadalmi szerepe tükröződik a főzésben is.

– A közhiedelem szerint bizonyos ételeknek bűvösbájos tulajdonságuk is lehet, serkenthetik például a szerelmi étvágyat.

– Kétségkívül hatásosak a fűszeres ételek. Nem tudom, hogy mi az igazság a híres szerelemkeltő ételek, növények körül. Éveken keresztül figyeltük, hogy mitől gyógyulnak a súlyos rákbetegek. Rájöttünk, hogy mindattól, amiben hisznek. Ez valószínűleg vonatkozik azokra az ételekre is, amelyekről elterjedt, hogy serkentő hatásúak.

– Betegeknek – többnyire függetlenül attól, mi a bajuk – rendszerint diétás kosztot adnak. Helyes ez?

– Ami jólesik, az rendszerint nem árt. Mondok egy példát. Súlyos vesebeteg asszonyhoz bement a barátnője, és vitt neki mindent, amit kívánt, jó tyúkhúslevest, hosszú tésztával. Belépett a beteg lánya, aki orvos, és rátársithatók, mikozben gyakran nincs időnk enni sem. Igaza van, azért is van szakácskönyvdömping, mert nem érünk rá főzni. A nagyanyáinknak még egyetlen szakácskönyvük volt egész életükre, és ehhez az ismerősöktől, rokonoktól gyűjtöttek még kézzel írott recepteket. Én fontosnak tartom otthon a jó konyhát, ezért is főztem minden nap, akkor is, amikor haldokló gyerekeket láttam el, tudományos munkát végeztem és oktattam egyszerre. Azért írtam ezt a szakácskönyvet, hogy megmutassam, kevés idővel, szerény anyagiak között is lehet jól és örömmel főzni.

– Nem esik rosszul, hogy egy szakácskönyvvel most alighanem nagyobb sikere van, mint mindazzal, amit eddig írt?

– A szakmai könyveim eleinte olyanok voltak, mintha kútba ejtettem volna őket, szinte semmilyen visszajelzést nem kaptam róluk, de aztán rájöttem, hogy a kollégáim merítenek belőlük. Az önéletrajzi könyvemnek, Az asszony a fronton-nak viszont meglehetős sikere volt. Kapott Déry-díjat, megkapta az Év Könyve díját, rengeteget írtak róla. Én pedig ott álltam döbbenten és ijedten, hogy ezt nem gondoltam volna, és vajon tudok-e még ilyen könyvet írni. Most a szakácskönyvemnek tényleg akkora sikere van, mint még soha semminek, amit eddig csináltam. De ez nem baj. Ahogy a halotti tornak is van felszabadító hatása, rám hasonlóképpen hatott a konyha; hazajöttem egy haldokló mellől és főztem egy jó vacsorát. Így az ember sok mindent mélyebben lát. Attól, hogy mindig főztem, azt hiszem, teljesebb volt az életem.

B. G.

Az Ahogy tetszik magazin kizárólagos támogatója a Pannon GSM

Csak nagyon jó idegzetűeknek

A londoni Királyi Nemzeti Színház vendégjátéka Budapesten

Nagy örömmel és izgalommal készül Budapestre *Declan Donnellan*, a londoni Királyi Nemzeti Színház rendezője. A színházról dióhéjban érdemes talán elmondani, hogy hagyományai eltérnek magyar megfelelőjétől, hiszen csak 1963 óta létezik (Lord Oliver ötlete nyomán), és a legsokrétűbb repertoárra törekszik, amely a világ drámairodalmának klasszikus, új és feledésbe merült darabjait egyaránt magába foglalja. A színház 1976-ban költözött az Old Vicből a hatalmas és multifunkcionális, de nem szépségével kitűnő Southbank kulturális központba, ahol esténként három különböző méretű színháztermében lépnek fel; érdekes, hogy a budapesti Nemzeti Színházban vendégszereplő darabot a Cottesloe kamarateremben játsszák. *Stephen Sondheim* thriller-musicalje a viktoriánus kort közvetlenül megelőző időben, az 1780-as években játszódik, főhőse, *Sweeney Todd*, aki a legenda szerint a borbélyműhelyébe tévedő gyanútlan klienseket egy csapóajtón keresztül a pincébe csalogatta, ott elvágta a nyakukat, majd a tetemeket egy föld alatti labirintuson keresztül Mrs. Lovett sütödéjébe vitte, ahol darált húsos lepényeket készítettek belőlük. Éppen ezért az előadás gyengébb idegzetűeknek nem ajánlatos. Azoknak való, akik a Psychót és hozzá hasonló filmeket kedvelik.

Alun Armstrong és Julia Mckenzie a Sweneey Toddban

Mind a darab rendezője, Declan Donnellan a *Népszabadság* tudósítójának elmondta: rajongója a magyar színházi életnek, különösen a Katona József Színház produkcióinak. Jól ismeri *Zsámbéki Gábort*, egy nyári franciaországi műhelygyakorlaton együtt dolgozott *Söptei Andreával* és *Kaszás Gergővel*, akik jelenleg Ophéliát, illetve Hamletet játsszák a Katonában. Ugyancsak elismeréssel nyilatkozott a brit rendező a fesztiválon részt vevő és Londonban már korábban vendégszerepelt többi színház tevékenységéről is. Jól ismeri a szentpétervári Kis Színház Gaudeamus-előadását és a bukaresti Bulandra Színházat is. Az Európai Színházi Fesztivál intézményét azért tartja fontosnak, mert az amúgy elszigetelten dolgozó színházi szakemberek számára a dialógus, a nemzetközi kitekintés, a tapasztalatcsere, az új inspirációk lehetőségét kínálja. Legutóbb az *Angyalok Amerikában* című, az AIDS-ről szóló darabbal léptek fel a fesztiválon, az ugyancsak amerikai Sweeney Todd-dal pedig új műfajjal, klasszikus musicallel akarnak bemutatkozni. Ez biztosan tetszeni fog a magyar közönségnek – vélte Donnellan, hiszen az operett műfaja közkedvelt, még ha attól ez az intellektuális, zeneileg rendkívül kifinomult broadwayi musical-melodráma távol áll is. A szereplők közül jó néhányan, például a címszereplő *Alun Armstrong*, Mrs. Lovett alakítója, *Julia McKenzie* vagy a bíró, *Denis Quilley*, a legkiválóbb brit színészek közé tartoznak, akiknek teljesítménye biztosan lenyűgözi a nézőket.

London, 1993. november

R. Hahn Veronika

Erők, színek, erények

Mándy Stefánia születésnapi köszöntése

Ő találta ki a „lapuleveli kalapot", a Tóni-Móni ikreket, a nekik szóló verses mesét a Nap és a Hold egymás utáni sóvárgásáról – de hát kinek nincs meg gyerekkorából a „Cinóberpiros madár"?

❑

És kinek nincs meg értelmesebbnek gondolt felnőttkorából a Vajda Lajos-könyv? Az első, a kisebbik monográfia vagy az 1983-as, a *nagy*? Ő írta meg, ő gyűjtötte, mutatta, értelmezte, kutatta műveit, s vezetett általuk az egyik legeredetibb magyar művész szellemileg és vizuálisan korszakos világába. És ő a háború utáni szép, izgalmas, eszmékkel és barátokkal zsúfolt három esztendő gondolkodás- és művelődéstörténeti nagy tablójának egyik főhőse. És ő a kényszerű elhallgatás, belülre vonulás idején fordítója penzumos munkáknak, de Hamannak, Böhmének, Wölfflinnek is. S még van tovább. Mert egyazon személy a hatvanas években több könyvvel is jelentkező gyerekíró, a pedagógus, a művészettörténész, a kiállításszervező és propagátor, a filozófiai eszmecserék állandó partnere – és a *költő*.

Mert *az* 1941-ben, huszonhárom évesen, első kötete megjelentetésekor, sőt már korábbi, Weöres Sándor, K. Havas Géza és később Füst Milán által figyelt próbálkozásaiban is; *az* a mára szinte már érthetetlen és nevetséges elutasítások, tiltások és agyonhallgatások idején az ötvenes-hatvanas években; *az*, mikor csak a párizsi Magyar Műhely folyóirat vállalja kiadni gyakori szerzőjének érett kötetét *A kés, a kéz, a hal* címmel, s *az*, költő ma, 1993-ban is, mikor végre itthoni kiadó jelentethette meg költői termésének gyűjteményét a valóban megszenvedett, konkrétan is értelmezhető címmel: *Az ellopott történelem*. Ő tehát ennek a hihetetlenül képtelen rekordnak is a gazdája: az ötvenkét évnyi – csak újabban folyóiratközlésekkel meg-megszakított – alku nélküli várakozásé.

Érthető ez a sokarcúság: „a személyiség maga az élő egész / az egy pontban feszülő teljes valóság / személyiség egyetlen egy van / de hordozója, jele útja / végtelen sok". Tábor Béla írta ezt, s talán alkalmazhatjuk gondolatát Mándy Stefánia teremtő erejének e különböző „jeleire, útjaira". De a lenyűgöző sokrétűségben mégis, bármerre indulunk, feltűnik az egység: a költészet, zene, bölcselet, képzőművészet, teológia egymásrautaltságában, s egység az esztétika-etika-logosz szakralitásban gyökerező és a nyelvben testet öltő hármasságának felfogásában, a szentendrei nyarakon megismert Vajda Lajos piktúrájának testi-lelki és szellemi ábrázoló teljessége és Szabó Lajos csak mostanában értékén becsült, a kalligráfiák rajzos sűrítettségéig eljutó filozófiája nyomán.

❑

Az egymás felé vezető különböző művészi utak átjárhatóvá tisztítása: ez is Mándy Stefánia munkásságának érdeme, értéke, az írás címévé emelt Jakob Böhme-idézet szerint „erénye", hiszen amellett, hogy a föld alá szorított magyar modern művészet állhatatos teoretikusa volt, minden felfedett, meglelt érték felszívódott költészetébe s egyedülálló színt adott annak. Így ír Vajda Lajos új jelvilágáról: „a létezés különféle rétegeinek egymásba áramlása révén kontúrok tűnnek el, arányok változnak meg, a súlyos súlytalanná, a tömeg transzperenssé lesz" – de legsajátabb terrénumán, a versben így: „lebeg a súlyos / s csönddé tömörül" (Liturgia). Teljesen egyéni versbeszéd az övé, akkor is, ha élménye közös, Auschwitz utáni, hiszen „a kórteremből nincs kiút". Celan, Pilinszky passiói után övé a harmadik legmegrázóbb áldozatsirató, a Szentendrei oratórium. S miként ő alkalmazta Vajdára, akként nevezhető konstruktivista szürrealistának, tömbökből, architektonikus formákból, motívumokból, fogalmi síkon is megragadott zeneiségből építkezőnek. Szinte fáj most csak egyet-egyet bizonyságul kiragadni verssorai közül, e szinte változás, „fejlődés" nélküli, páratlanul homogén négy évtizednyi lírai termés bármelyikéből: miért pont ezt, s nem a másik kedvest? „életünk isten szabadalma / egy forgószél amikor felkapott / porszem befújva napszemedbe / megláttam belső alakod" (A belső alak), vagy „egyetlen sors alig pohárnyi / a fény futtában issza ki" (Fedélzeten), vagy a pompás felütés: „a ferde maszk az égen csillogott / a rúdra tűzött kocka nyögve fordult..." (A ferde maszk az égen). Természetes, hogy hiába könyörgött menlevélként, fedezékként az ÉS hatvanas évekbeli szerkesztője „közéleti versért" is, hiszen annak örvén közölni tudta volna Mándy Stefánia több darabját. De ilyen nem volt, ilyen nincs. A köz élte a költő számára az emberiség fájdalmas, rejtelmes ittléte, az egy sorsban is benne tükröző univerzum – s „ez nem az, amit mondani kellett" – ahogy maga is írta egy versben.

❑

Nem titok, leíratott: „mindenkori kezdet / 19181105" (A születésem). Hetvenöt éves a köztünk, változatlanul ugyanabban az emlékekkel sűrű belvárosi lakásban élő Mándy Stefánia. Mesél majd? Lesz, aki kérdezze? Ép, kerek, tiszta vízű kút az ő múltjáé. S erős sodrású folyam költészete jelenéé.

Budai Katalin

HALÁLOZÁS

Fájdalmas szívvel tudatjuk rokonainkkal, barátainkkal, ismerőseinkkel, hogy a drága feleség, szerető édesanya, a szerető gyerek és testvér, a jóbarát és hű munkatárs,

DR. MIHÓK BÉLÁNÉ

született Fülöp Judit 53. életévének betöltése előtt néhány nappal tragikus hirtelenséggel és megdöbbentő váratlansággal elhunyt. Halála megrendítő veszteség gyászoló családunknak. Szeretetteljes léte, mint családi életünk legszebb élménye, nehézzé vált szívünkben, halálunkig élni fog, mert mint mintául szolgáló feleség és édesanya, teremtője és éltetője volt annak a családnak, amely nélküle megtörten kapaszkodik drága emlékébe. Szeretett személyétől 1993. november 9-én 12 órakor veszünk búcsút a Farkasréti temetőben, tiszta emlékének örökös megőrzésével. A Mihók család. (173586/1H)

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy

Dr. BONYHÁDI PÉTER

újságíró, életének 50. évében, hosszas betegség után elhunyt. Drága halottunk hamvasztás utáni búcsúztatása 1993. november 11-én 11 órakor lesz a Farkasréti temető főbejárati ravatalozójában. A gyászoló család és kollégái. (173600/1K)

SUBICZ RÓBERTNÉ

született Máthé Irén, 1993. október 26-án elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása november 15-én 11.15 órakor lesz az erzsébeti temetőben. A gyászoló család. (173576/1K)

Tudajuk mindazokkal, akik szerették és tisztelték, hogy

DR. KASZÁS ISTVÁN

mérnök-közgazdász 58 éves korában elhunyt. Temetésére 1993. november 10-én, 13 órakor, a Farkasréti temetőben kerül sor. Felesége és gyermekei.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik

SARKADI SÁNDOR

elhunyta alkalmából velünk búcsúztak, rá emlékeztek, és elkísérték utolsó útjára. A gyászoló család.

Hirdetések felvétele

Várjuk tisztelt hirdető ügyfeleink megrendeléseit. Hirdetéseiket elküldhetik levélben vagy telefaxon, illetve elhozhatják személyesen.

A magánmegrendelők

személyesen, készpénzfizetés ellenében adhatják fel hirdetéseiket a Hírlapkiadó Vállalat hírlapboltjában (Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3.), a Referens Kft.-nél (Budapest XI., Bertalan Lajos u. 26.) és a Magyar Hirdető felvevőhelyein. A hirdetések levélben is feladhatók, a Hírlapkiadó Vállalat levélcímén (a befizetendő összegről a kiadó csekket küld). Érdeklődni lehet a 138-2399/563, 379-es telefonszámon.

Közületi hirdetések

felvétele megrendelőlevéllel, postán vagy személyesen. A megbízást előjegyezzük, a befizetendő összeget kiszámítjuk és írásban közöljük, faxon vagy levélben. A hirdetés befizetése történhet személyesen vagy átutalással. Levélcímünk: Népszabadság Rt. Hirdetési Igazgatósága, Budapest 1960. Címünk: Budapest III., Bécsi út 122–124. I. emelet. Telefon: 250-1680, 148-as, 149-es mellék. Telefax: 188-9567. Egri irodánk címe: Trinitárius utca 2. Telefon: (36) 313-522. Fax: (36) 312-899. Miskolci képviselet: Görgey A. u. 5. Tel./fax: (46) 411-149. Bővebbet a hirdetésmegrendelést visszaigazoló levelünkben. 100 000 forint feletti megbízást a megjelenés után számlázunk 15 napos inkasszóval.

PRIMUS NÉPSZABADSÁG MEDIA AGENCY LTD

A Népszabadság Rt. tisztelt ügyfelei jobb és az eddigieknél szélesebb körű kiszolgálása érdekében 1993. augusztus 1-jével létrehozta a

PRIMUS NÉPSZABADSÁG MÉDIA-KÉPVISELETI KFT. -t

A Primus Kft. üzletkötő-tanácsadó munkatársai várják tisztelt ügyfeleink érdeklődését a Népszabadság Rt. székházának második emeletén a 203., 204. és a 206-os irodákban, illetve a 250-1680/189, 190, 191, 192, 193 és 194 telefonszámokon. Tisztelt ügyfeleinket – kérésükre – munkatársaink személyesen felkeresik.

Telefonos hirdetésfelvétel

2-69-71-00

hétköznap: 8-tól 20 óráig,
20 óra után üzenetrögzítő.
Szombat-vasárnap: 9-től 17 óráig,
17 óra után üzenetrögzítő.

Ha 14 óráig feladja hirdetését, lapunkban másnap megjelenik.

Állás

☎ **Nemzetközi reklámügynökség** hálózatának kiépítéséhez üzletkötőket keres az ország egész területéről. Érdeklődni: INTERPRETER, (96) 317-381. (40236/6H)

Nettó 100 000 Ft karácsonyra! Az USA-ban már több mint 4 000 000 példányban elfogyott, nagy sikerű játékújdonság budapesti utcai értékesítésére jó megjelenésű, magabiztos és hasonló feladatokban már jártas hölgyeket, urakat keresünk korlátozott létszámban. Részletes tájékoztatást és a feltételek ismertetését csak személyesen, Budapest II., Felsőzöldmáli út 9. sz. alatt, 1993. október 26-án 15, november 2-án 15, november 9-én 15 órai időpontokban közöljük. (171264/1H)

SZEMFELSZEDÉS oktatása, szakképesítéssel! Csató Annamária, 1081 Bp., Népszínház u. 49. Telefon: 133-4623. (172310/1K)

Esztergályosokat felveszek, kisebb gyakorlattal is. Szállást biztosítok. Mogyoród, Dózsa György 42. (172448/1K)

☎ **Gazdasági intézmény keres** megfelelő képesítéssel, valamint költségvetési gyakorlattal rendelkező számviteli osztályvezetőt. A szakmai önéletrajzokat 1993. november 30-ig kérjük az alábbi címre megküldeni: Újpesti Önkormányzat Gazdasági Intézményei, 1325 Bp., Pf. 20. (37427/6H)

A Nemzeti TANKÖNYVKIADÓ szakképzett, könyvesbolti gyakorlattal rendelkező ELADÓT, ÜGYINTÉZŐT KERES
Pontus könyvesboltjába.
Jelentkezés:
Bp. IX., Gát u. 25-ben,
Varga Zoltánné boltvezetőnél,
8–17 óráig.
Telefon: 215-4351.

Amerikai–magyar kft. keres távközlési kábel- és hálózatszerelőket, valamint távközlési mérőtechnikusokat. Érdeklődni szakmai önéletrajzzal, referenciamegjelöléssel levélben, a 1701 Budapest, Pf. 102. vagy a 147-2914 és a 280-1824 telefonokon, 7.30 és 10 óra között.

Külföldi érdekeltségű tervezőiroda keres gyakorlattal rendelkező TERVEZŐÉPÍTÉSZEKET budapesti irodájába.
A jelentkezéseket szakmai önéletrajzzal kérjük „Németnyelv-ismeret" jeligére a kiadóba!

Amerikai–magyar kft. keres távközlési hálózatok építésében, szerelésében jártas művezetőket, építésvezetőket. Érdeklődni szakmai önéletrajzzal, referenciamegjelöléssel levélben, a 1701 Budapest, Pf. 102. vagy a 147-2914 és a 280-1824 telefonokon, 7.30 és 10 óra között.

Amerikai–magyar kft. keres távközlési kivitelezési munkák lebonyolításában jártas távközlési szakembereket műszaki ellenőri, ill. műszaki irányítói munkakörbe. Érdeklődni szakmai önéletrajzzal, referenciamegjelöléssel levélben, a 1701 Budapest, Pf. 102. vagy a 147-2914 és a 280-1824 telefonokon, 7.30 és 10 óra között.

Amerikai–magyar kft. keres távközlési hálózattervezőket, rajzolókat, geodétákat. Érdeklődni szakmai önéletrajzzal, referenciamegjelöléssel levélben, a 1701 Budapest, Pf. 102. vagy a 147-2914 és a 280-1824 telefonokon, 7.30 és 10 óra között.

A Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium
a környezetbarát termékek megkülönböztető tanúsító rendszerét működtető kft. (majd közhasznú társaság) ügyvezető igazgatói feladatainak ellátására KERES egyetemi végzettséggel rendelkező (közgazdász, mérnök) jelentkezőt.
Angol/német nyelv tárgyalási szintű ismerete szükséges.
A pályázatokat részletes szakmai önéletrajzzal együtt a KTM személyügyi önálló osztályára (1011 Budapest, Fő u. 44–50.) lehet benyújtani 1993. november 15-ig.
Felvilágosítás: 201-1991 vagy 201-5180 telefonon.

Német–magyar kft. felvételre keres németül beszélni tudó, műszaki egyetemi, vagy főiskolai végzettséggel rendelkező, számítógép kezelésében jártas munkatársakat. Jelentkezni lehet: telefonon, 280-1638, Barabási Évánál. (33384/1K)

A Fővárosi Önkormányzathoz tartozó kis költségvetési intézmény
GAZDASÁGI-PÉNZÜGYI VEZETŐ
munkakörbe felvételre keres: számítógépes könyvelési, számviteli ismeretekkel és képesítéssel rendelkező, lehetőleg oktatási intézménynél gyakorlatot szerzett munkaerőt.
Munkakezdés: 1994. január 1.
Kézírásos szakmai önéletrajzzal lehet jelentkezni a FŐVÁROSI PÁLYAVÁLASZTÁSI TANÁCSADÓBAN: 1052 Budapest V., Deák Ferenc u. 17.

☎ **Érdekképviseleti szervezet** titkárságvezetői irodába agilis titkárnőt keres, minimum 5 éves szakmai gyakorlattal. Tel.: 122-5299. (44214/3H)

☎ **Kőműveseket, segédmunkásokat** magas kereseti lehetőséggel felveszünk. Tel.: 271-9974. (44431/2T)

IQSOFT Intelligens Software Rt., magyar–osztrák vegyes vállalat keres **ÜZLETKÖTŐT,** agilis kereskedő/üzletkötő irodaautomatizálási és adatbázis-kezelő alkalmazások eladásához. A pályázók önéletrajzaikat „Üzletkötő" jeligével szíveskedjenek a hirdetés megjelenésétől számított 2 héten belül az IQSOFT titkárságára eljuttatni. Cím: 1142 Budapest, Teleki B. u. 15–17.

IQSOFT Intelligens Software Rt., magyar–osztrák vegyes vállalat keres **PROJECT MANAGER/RENDSZERELEMZŐ** MS-Windows alatt futó alkalmazások használatában gyakorlott, komplex hardver-softver rendszerek áttekintésére alkalmas, a felhasználókkal való kapcsolattartásra szívesen vállalkozó, felsőfokú végzettségű számítástechnikai munkatársak jelentkezését várjuk. UNIX és hálózati ismeret előnyt jelent. A pályázók önéletrajzaikat – „Project Manager/Rendszerelemző" jeligével szíveskedjenek a hirdetés megjelenésétől számított 2 héten belül az IQSOFT titkárságára eljuttatni. Cím: 1142 Budapest, Teleki B. u. 15–17.

A PRÍMAGÁZ HUNGÁRIA RT. fiatal mérnököket keres, akik egy mérnökcsapat tagjaiként tervező, kivitelező és beruházó feladatokat látnának el a gázipar területén.
Jelentkezési feltételek:
felsőfokú végzettség, angolnyelv-tudás. A gáziparban szerzett gyakorlat előnyt jelent.
Ha hirdetésünk felkeltette érdeklődését, szereti a kihívásokat és a sok utazást, küldje el magyar és angol nyelvű pályázatát a következő címre:
1092 Budapest, Ráday u. 42–44. Tel.: 217-0900.
(44057/4H)

☎ **A TIT Pest Megyei Egyesülete** főhivatású, gyakorlott oktatásszervezőt keres. Feltétel: felsőfokú, esetleg középfokú, szakirányú végzettség. Fizetés megegyezés szerint. Jelentkezni személyesen vagy írásban: 1088 Bp., Bródy Sándor u. 16. szám alatt, vagy a 138-3544-es telefonon, Lázár Tibor igazgatónál lehet. (44251/2H)

Felvételre keresünk gyakorlott üzletkötőt
budapesti értékesítési körrel, vas-műszaki cikkek értékesítésére
(Titán Rt., monori raktárház).
Érdeklődni: Erős Pál, (53) 315-089. (44283/1H)

☎ **Kvalifikált villanyszerelő** szakmunkást felveszek. Érdeklődni: 138-6792, 9–15 óráig. (44265/2T)

☎ **Gyakorlott burkolókat** kőműveseket, szobafestő-mázolókat azonnalra felveszek. Tel.: 276-0162, Krisztián Gyula, 10–16-ig. (43984/4T)

☎ **Hotel Orchidea** nyelveket beszélő, férfi-női felszolgálókat keres. Érdeklődni személyesen: Balástya, Felszabadulás u. 4., vagy telefonon: (62) 378-272. (44338/1T)

☎ **Belvárosi székhelyű kereskedelmi részvénytársaság** élelmiszer-kereskedelmi gyakorlattal rendelkező számlaellenőr nyugdíjas munkatársat keres, pénzügyi előadói munkakörbe. Jelentkezni lehet: 122-9037-es telefonon, Sebestyénnénél. (44343/2H)

☎ **Otthon végezhető** gépelési munkát vállalok. Érdeklődni: (22) 329-057, 9–17 óráig, Bogyó-Andrejkó László. (44344/1T)

☎ **Gyógyszerészt keresünk,** kórházlátogatói munkakörbe, import és belföldi kötszereket forgalmazó, nagykereskedelmi tevékenységre. Szakmai önéletrajzát kérjük: Interimport Kft., 1113 Bp., Bartók Béla út 92–94. címre megküldeni. (44354/2H)

☎ **Fiatal felszolgálót** keresek német-, angolnyelv-tudással. 135-2792. (44359/2T)

Jól jövedelmező, otthon végezhető munkát ajánlok. Tiszta másolás. Válaszborítékért tájékoztatom. Kollár Erika, 7285 Törökkoppány, Tompa u. 13.

☎ **Belvárosi kereskedelmi bank** nemzetközi igazgatósága, külkereskedelmi főiskolai (áruforgalmi szak) végzettséggel, német- és/vagy angolnyelv-vizsgával rendelkező munkatársakat keres, devizaforgalmi területre. Jelentkezni lehet: Takács Árpád ügyvezető igazgatónál, személyesen, Bp. V., Gerlóczy u. 5. Tel.: 117-6463. (44430/2H)

Import gumiabroncsok belföldi értékesítésére keresünk önálló munkaterületre
termékmenedzsereket
angol-, németnyelv-tudással, külkereskedelmi gyakorlattal és gépkocsival.
Jelentkezés: 133-1724, 210-0645/235 mell.

☎ **Munkanélkülieknek szakmunkás képesítést** nyújtó mechanikai készülékszerelő, híradásipari szerelő-vállalkozó képzést szervezünk rokon szakmai képzettséggel rendelkezőknek. OKKER IRODA, Budapest XIV., Semsey u. 19. Tel.: 252-7166. (44451/2H)

☎ **Munkanélkülieknek gyermekfelügyelői** képzést szervezünk, jó elhelyezkedési esélyekkel. OKKER IRODA, Budapest XIV., Semsey u. 19. Tel.: 252-2665. (44452/2H)

☎ **Biztonsági képzés** középfokon és felsőfokon, elhelyezkedési esélyekkel, munkanélkülieknek. OKKER IRODA, Budapest XIV., Semsey u. 19. 252-2665. (44453/2H)

Otthoni, könnyű, szaktudást nem igénylő munka. Válaszborítékért tájékoztatom. Darján László, 1064 Bp., Szondy u. 63. fszt. 3. (173153/1K)

A Merlin-Peterpan City Kft. keres budapest területére fiatal, jogosítvánnyal rendelkező, kereskedelmi gyakorlattal bíró üzletkötőket.
Jelentkezés a 147-8567-es telefonszámon.
(44417/1H)

Tisztelt ajánlattevő! Kedvező állásajánlatába bízva az alábbi információkkal szeretném felkelteni az ön figyelmét. Iparszakos közgazdász, szervező mérnök vagyok. Lengyelül anyanyelvi szinten, németül alapfokon beszélek. 20 éves gyakorlatot szereztem a közlekedés, az ipar és a kereskedelem területén. Több mint egy évtizede vezetőként dolgozom, jelenleg egy magyar–lengyel kft. ügyvezető igazgatójaként. Megkeresésüket a 250-1258-as telefonszámon, 8 és 10 óra között, vagy „Profit NSZ, MH 173167" jeligére a Hírlapkiadóba várom. (173167/1K)

☎ **Gyümölcsszüret Nyugaton!** 158-4208. (40061/10T)

Közlemények, információk

Elveszett

☎ **Az Integra Kft. alábbi szövegű** bélyegzője elveszett, ezért érvénytelen: „Integra Piacszervező és Marketing-tanácsadó Kft., 3525 Miskolc, Szemere u. 5. II/23. Tel.: 47-654, OTP Számlaszám: 641-383777" (44660/1H)

☎ **NN Magyarországi Biztosító Rt.** 257251–257300-ig számozott nyugtatömbje, valamint 708740930, 708741096, 708741199, 708741285, 708741371, 708741467 sorszámú csekkjei elvesztek. Használatuk 1993. november 3-tól érvénytelen. (44680/1H)

☎ **Elveszett az ESCOM Computer Kft.** 1089 Budapest, Visi Imre u. 6. Bankszámla: CIB 218-98976-40701 Adószám: 10391499-201. feliratú bélyegzője. Használata 1993. november 2-től érvénytelen. (44693/1H)

Utazás

BUÉK! Már most gondoljon az ünnepekre! Az ország 30 pontján kínáljuk belföldi programjainkat, már 1780 forinttól! CAR TOUR, 1056 Budapest, Irányi utca 17. 118-0562, 118-1133/402.

AHOL MÉG TOMBOL A NYÁR! KANÁRI-SZIGETEK, TENERIFE: 8 nap félpanzióval, 4 csillagos szállodában, 55 400 Ft. Indulás: minden szombaton, október 16-tól. **TUNÉZIA:** 8 nap félpanzióval, 3 csillagos szállodában, 28 900 Ft. Indulás: csütörtökönként. **VÁROSLÁTOGATÁSOK:** Isztambul: 6 nap MERCEDES busszal 7990 Ft. London: repülővel, 5 nap, félpanzióval, 49 900 Ft. **KÖRUTAZÁS:** Izrael: 8 nap félpanzióval programokkal, belépőkkel, 75 900 Ft. **KING DEVRAN TRAVEL,** 1074 Bp., Rákóczi út 64., 121-0913, 267-8545.

A DOMI TOURS AJÁNLATAI! Isztambul folyamatosan, 6 nap, 7990 Ft. Egyiptom, Tunézia, Kanári-szigetek egy- és kéthetes turnusokban szilveszteri és síutak nagy választékban. Jelentkezés: 1078 Budapest, Nefelejcs u. 41. Telefon: 141-1156, 142-0579.

RING! SÍPROGRAMOK: Tarvisio: szállodában, félpanzióval, síbérlettel 22 890 Ft-tól. **SZLOVÉN ALPOK, BOHINJ:** szállodában, félpanzióval, 8130-tól. **LENGYEL-TÁTRA:** autóbusszal, üdülőben, teljes ellátással 11 700 Ft. Bp., Nefelejcs u. 27. Telefon: 122-0833, 138-0015. (172393/1K)

A MIAMI TRAVELS szilveszteri ajánlatai: Florida december 29. és január 6. között reggelivel, szilveszteri vacsorával, programokkal 135 900 Ft-tól, üdülés a Kanári-szigeteken a NECKERMANN szervezésében december 28-tól 1 hét félpanzióval 86 390 Ft-tól. Ugyanitt jelentkezhet egyéb szilveszteri programokra, egzotikus utazásokra, városlátogatásokra, belföldi üdülésekre, foglalhat síszállást. Érdeklődjön irodáinkban: Bp. II., Mártírok útja 73. (Kisrókus u. sarok) és Bp. IX., Közraktár u. 22/B. Telefonszámaink: 217-8154, 135-0104, 215-1210. (173100/1K)

☎ **KARÁCSONYI, SZILVESZTERI** SÍUTAK nagy választékban. Bécs, Tarvisio karácsonyi bevásárlóutak. **MAKROVILÁG,** 118-3636, (29) 350-618. (44178/3T)

☎ **BURGENLAND–BÉCS–POZSONY félpanzióval,** sok programmal november 28–30., csak 5657 Ft! **MAKROVILÁG,** 118-3636, (29) 350-618. (44180/2T)

Síeljen, szilveszterezzen Lengyelországban! Tátrában – Zakopanéban, Bukowinán; a B szkidekben – Szczyrkben, Brennán, Wislán, Krynicán; az Óriás-hegységben – Karpaczban. Egy hét szállás már 5900 Ft-tól, félpanzió 12 600 Ft-tól. Jelentkezés felvilágosítás: ORBIS Budapest, 1051 Bp., Vörösmarty tér 6. Telefon: 117-0532, fax: 117-1474, telex: 22-4033. Nyitva tartás: hétfőtől péntekig, 9–16 óráig.

Hosszú hétvége a Magas-Tátrában: november 12–14-ig, 7400 Ft/fő. Tunézia: 32 300 Ft-tól. Egyiptom: 41 490 Ft-tól. Royal Travel, Budapest, Szent István krt. 11. Tel.: 111-5438.

BÉCS november 25. – 1250 Ft. Siajánlatok Szlovákiában, Szlovéniában, Ausztriában. Szilveszter Martinban december 27.–január 2. 9500 Ft (szálloda félpanzióval és szilveszteri vacsora). Egyéb szilveszteri programok: Amszterdam, Róma, Isztambul, Izrael, Thaiföld stb. CAMP TOURS, Villányi u. 11–13. Tel.: 166-6300/77. (173362/1H)

☎ **Szilveszter Párizsban!** 1993. december 29.–január 3-ig, 16 900 Ft/fő, (Volvo autóbusz, szálloda, szilveszteri vacsora). RIVIÉRA TOURS, (42) 343-770, 343-028. Nyíregyháza, Új utca 35. (44712/1H)

SZILVESZTER PROGRAMMAL, ELLÁTÁSSAL SOPRONBAN 7600 Ft, gyermekkedvezménnyel; Gyulán 5500 Ft. DÉVA TOURS, Budapest XIX., Üllői út 259., 157-4244, VIKING, Budapest XIII., Kárpát u. 44. 149-6716.

NÜRNBERGBEN karácsonyi vásár, december 3–5-ig, 10–12-ig, 17–19-ig, 2650 Ft. 138-2422. (172208/1K)

NAPFÉNY, TENGER, EGZOTIKUM... BANGKOK–PATTAYA–SZINGAPÚR: december 8-tól, 11 nap, háromcsillagos szállodák, gazdag program, magyar idegenvezető. Részvételi díj: 119 600 Ft/fő. **TAN-TÚRA Utazási Iroda, 1065 Budapest, Lázár u. 6. Telefon: 131-5368, 132-5527. Kérje díjmentes programfüzetünket!**

EGZOTIKUM – SZILVESZTER '93. Bangkok–Pattaya (Szingapúr, Kuala Lumpur): 12, 17, 19 napos utak, gazdag programmal, magyar idegenvezetővel, 109 000 Ft-tól. **BRAZÍLIA–ARGENTÍNA–PARAGUAY:** december 27-től, 17 nap, 199 500 Ft. **MEXIKÓ:** december 24-től, 15 nap, 182 900 Ft-tól. **SZENTFÖLDI KÖRÚT:** december 28-tól, 8 nap, 74 000 Ft. **EILAT – luxuspihenés:** december 28-tól, 8 nap, 69 900 Ft. **TAN-TÚRA Utazási Iroda, 1065 Bp., Lázár u. 6. Telefon: 131-5368, 132-5527. Kérje díjmentes programfüzetünket.**

☎ **Szilveszterezzen a Minitourssal! Róma:** különrepülőgéppel, 5 nap, 4 éjszaka 37 400 Ft, autóbusszal, 7 nap 24 990 Ft. **Párizs:** repülővel, 4 nap 45 250 Ft, autóbusszal 20 990 Ft. **Tunézia:** 38 600 Ft-tól. **Nizza:** 8 nap 42 530 Ft, szuper programmal. **Aki november 30-áig jelentkezik, 1000 Ft kedvezményt kap!** Téli kül- és belföldi üdülések, sítúrák nagy választéka irodáinkban. Telefon: 118-5059, 175-0019, 218-0541. (44750/1H)

☎ **Hetente Bécs, München, Stuttgart, Zürich!** Flórián 2000, tel.: 117-1256. (44770/1H)

Tanfolyam

SZUPERTANFOLYAM, SZUPEREMBEREKNEK, SZUPERGYORSAN! 6 hetes szuggesztopéd angol- és németnyelv-tanfolyamainkon középszintű beszéd- és íráskészségre tehet szert. Hallgatóinkat a tanfolyam után **DÍJMETNESEN** készítjük fel a középfokú nyelvvizsgára. Telefon: 201-6158. (173068/5K)

☎ **Egyéves DIVATISKOLA!** Ha érettségiztél és nem találod a helyed, jól rajzolsz, és érdekel a divat, ráérsz hetente kétszer délelőtt, jelentkezz a Józsefvárosi Művelődési Házban! 1085 Budapest, József krt. 70. Tel.: 113-9883. (44241/2H)

☎ **Munkanélkülieknek** PEDAGÓGIAI ASSZISZTENS – állást is garantáló – ingyenes tanfolyam indul. Telefon: 156-2162. (44427/1H)

☎ **B, C, D, E kategóriákban tanfolyam indul** november 15-én. 10 százalék árengedmény, részletfizetés. Telefon: 276-9944/264. (44543/1T)

Egyéb

A Tudományos Minősítő Bizottság közli, hogy ABDULRAHIM ABDULWAHAB „Application Problems of Order Statistics Filters" című kandidátusi értekezésének nyilvános vitája **1993. nopvember 12-én 14 órakor** lesz az Eötvös Loránd Fizikai Társulatban (Budapest II., Fő u. 68. II. 218.). **ACSÁDI GYULA** „Közvetlen génátvitel harántcsikolt izomba: A dystrophia muscutorum progressiva in vivo génterápiás modellje" című kandidátusi értekezésének nyilvános vitája **1993. november 12-én 14 órakor** lesz a BM Duna Palota kamaratermében (Budapest V., Zrínyi u. 5.). **BARTHA ISTVÁN** „A települések kommunális és ipari szennyvizeinek az azokkal összefüggő környezetvédelem elméleti és gyakorlati problémái (1950–1990)" című kandidátusi téziseinek nyilvános vitája **1993. november 12-én 10 órakor** lesz az Eötvös Loránd Fizikai Társulatban (Budapest II., Fő u. 68., II. 218.). **KAPITÁNFFI ISTVÁN** „Hungarobuzantina. Bizánc és a görögök középkori magyarországi forrásokban" című kandidátusi értekezésének nyilvános vitája **1993. november 12-én 11 órakor** lesz az Eötvös Loránd Tudományegyetem tanácstermében (Budapest V., Piarista köz 1.). **VINCZE BORBÁLA** „A szteroid és peptid hormonreceptorok jelentősége hormon analógok natitumor hatásának vizsgálatában" című kandidátusi értekezésének nyilvános vitája **1993. november 12-én 10 órakor** lesz a Pharmafontanában (Budapest V., Zrínyi u. 3. V. em.).

☎ **Horgászegyesületek, figyelem!** Horogérett halak telepítésre eladók. Ponty 135 Ft, amúr 135 Ft, kárász 60 Ft, előnevelt süllő 60 Ft. Az árak a szállítási költséget és az áfát tartalmazzák. Érdeklődni: 118-5737-es vagy 118-5472-es telefonon. (43076/4H)

☎ **Sporthorgászok, figyelem!** Horgászrend-változás a Szilas-víztározón! Horgászni 6–18 óráig szabad, fogható mennyiség: ponty 2 db, ragadozó 2 db, keszeg 3 kg. Folyamatos telepítés. Ugyanitt kapható csalihal, viszonteladóknak is: 2,10 ill. 4 forintos áron. (43074/5H)

A BUDAPEST KLAUZÁL LIONS KLUB VÉDNÖKSÉGÉVEL A LÁSD MEG A FÉNYT! ALAPÍTVÁNY a Pesti Vigadó Hangversenytermében (Budapest V., Vigadó tér 2. szám) 1993. december hónap 12. napján (vasárnap) 19.30 órakor a Liszt Ferenc Kamarazenekar közreműködésével KONCERTET RENDEZ A VILÁGTALAN GYERMEKEK OKTATÁSA ÉS GYÓGYÍTÁSA ÉRDEKÉBEN. Jegyek válthatók: VIGADÓ PÉNZTÁR (Budapest V., Vigadó tér 2. szám, telefon: 118-9903), VIGADÓ PROFIL JEGYIRODA (Budapest V., Vigadó utca 5. szám, telefon: 138-4721), NEMZETI FILHARMÓNIA PÉNZTÁRA (Budapest V., Vörösmarty tér 1. szám, telefon: 118-0441). A LISZT FERENC KAMARAZENEKAR, A MŰVÉSZETI ÉS SZABADMŰVELŐDÉSI ALAPÍTVÁNY ÉS A NÉPSZABADSÁG KIADÓ ÉS NYOMDAIPARI RT. TÁMOGATÁSÁVAL.

A Tudományos Minősítő Bizottság közli, hogy BARKAT LÁSZLÓ „Autonom neuropathia gyermekkori I. típusú (inzulin-dependens) diabetes mellitusban" című kandidátusi értekezésének nyilvános vitája **1993. november 16-án 14 órakor lesz** a BM Duna Palota kamaratermében (Budapest V., Zrínyi u. 5.). **FEHÉR KATALIN** „A magyar neveléselmélet története a felvilágosodás időszakában" című kandidátusi értekezésének nyilvános vitája **1993. november 16-án 14 órakor** lesz az MTA Irodalomtudományi Intézet tanácstermében (Budapest XI., Ménesi út 11.). **JOUL BSHARA** „Az alagútszerkezet, valamint az építéstechnológia és a felszíni süllyedések közötti összefüggés vizsgálata kisminta kísérlettel" című kandidátusi értekezésének nyilvános vitája **1993. november 16-án 14 órakor** lesz a Műszaki Egyetem Geotechnikai Tanszékén (Budapest XI., Műegyetem rakpart 3. K. ép. mgsz. 1.). **ZOLTAI JÓZSEF** „Analóg elektronikus alapáramkörök" című kandidátusi könyvének nyilvános vitája **1993. november 16-án 14 órakor** lesz a Műszaki Egyetem St. épületében (Budapest XI., Stoczek u. 2. 417. terem). **SZŐKEFALVI-NAGY ZOLTÁN** „Fémtartalmú fehérjék ionnyaláb analízise" című doktori téziseinek nyilvános vitája **1993. november 16-án 10.30 órakor** lesz a BM Duna Palota kamaratermében (Budapest V., Zrínyi u. 5.): **VIRÁG MIKLÓS** „Pénzügyi viszonyszámokon alapuló teljesítménymegítélés és csődelőrejelzés" című kandidátusi értekezésének nyilvános vitája **1993. november 16-án 10 órakor** lesz a Közgazdaság-tudományi Egyetem rektori tanácstermében (Budapest IX., Fővám tér 8. II. 2001.). **SZENDRŐDI MIKLÓS** „A csontdaganatok kezelésének újabb lehetőségei" című doktori értkezésének nyilvános vitája **1993. november 16-án 14 órakor** lesz az MTA Kongresszusi termében (Budapest I., Országház u. 28.). **BOZÓ SÁNDOR** „A tenyészcél meghatározását és a szelekció eredményességét elősegítő tényezők a tejelő szarvasmarha-tenyésztésben" című kandidátusi értekezésének nyilvános vitája **1993. november 16-án 10.30 órakor** lesz az Állattenyésztési Takarmányozási Kutató Intézetben (Herceghalom).

☎ **Gyógyszer nélkül** megszabadulhat idegi-lelki eredetű alvás-, emésztési, szexuális, szív- stb. panaszaitól. Pszichodiagnosztika és -terápia, energiakezelés, relaxációs masszázs, személyiségfejlesztés. Telefon: 135-1137. (44144/1T)

SZOFTVERVÁSÁR 42 százalékos engedménnyel a Villányi úti konferenciaközpontban november 8–9-én, XI., Villányi út 11–13. Érdeklődés: 185-3111/1040 és 186-9394. (173449/1H)

Az OPERATOR hungaria értesíti a szolgáltatást igénybevevő partnereit, hogy a kabhegyi tv-állomáson a OIRT URH antennarendszer felújítási munkálatainak ideje alatt az alábbi félantennás üzemmódok várhatók: 1993. XI. 3-án 0 órától 1993. XI. 12-én 24.00-ig. Az esetleges vételi hibákért szíves elnézésüket kérjük. OPERATOR Kft.

SZERENCSRŐL ELSZÁRMAZOTTAK BARÁTI KÖRE 1993. november 26-án délelőtt 10.00 órától tartja a korábbi éveknek megfelelően találkozóját a polgármesteri hivatal (3900 Szerencs, Rákóczi u. 89. sz.) tanácskozótermében. Hívjuk és várjuk azokat a kedves vendégeket, akiknek Szerencshez valamilyen személyes kötődésük van. Részvételi szándékukat 1993. november 22-ig a fenti címen írásban, telefonon a (41) 362-439 számon Berta Jánosnénak, vagy Bodnár Béla irodavezetőnek jelezzék.

Boldog Község (Heves megye) Önkormányzata tájékoztatja az érintett hozzátartozókat, hogy a Boldog, Turai út bal oldalán lévő **köztemető üzlet felőli részét megszünteti.** További tájékoztatást a hozzátartozók az alábbi telefonszámon kaphatnak: (38) 341-312, (38) 342-917.

☎ **Budaörsi** székhelyű vállalat keres **leinformálható, megbízható** takarítónőt napi 4 órás, esténkénti elfoglaltsággal; és jogosítvánnyal rendelkező, általános kisegítőt (fűtő, karbantartó) napi 8 órás elfoglaltsággal. „Ezermester 44474" jeligére a kiadóba. (44474/1H)

Nagy ipari vállalat belvárosi munkahellyel felvételre keres középfokú végzettségű, angolul beszélő
KERESKEDELMI ELŐADÓT.
Jelentkezés: 157-2333 telefonon, Sinyi Lászlóné.

Kft. könyvelőt keres, mellékállásban is. Tel.: 157-0709.

A HÍDÉPÍTŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG felvesz a budafoki gyártóeszköz-raktárába gyakorlattal rendelkező, érettségizett – lehetőleg közgazdasági szakközépiskolai végzettségű – munkatársat. Számítógépes ismeretekkel rendelkezők előnyben. Bérezés: megegyezés szerint. Jelentkezés személyesen, önéletrajzzal – ha van – működési bizonyítvánnyal, GYUKITS GYÖRGY önálló termelési csoportvezetőnél. 1062 Bp., Andrássy út 98. I. em. 123-as szoba.

SZKIV SZÉK- és FAÁRUGYÁR RT. (1039 Budapest, Frangepán u. 12., 3-as metró Forgács utcai megálló) felvételre keres: kereskedelmi szakközépiskolát végzett bútorbolti eladót. Lakástextil, bútorszövet értékesítésében gyakorlattal rendelkezők előnyben. A munkakör betöltéséhez számítógép-kezelési ismeret szükséges. Bérezés megegyezés szerint. Jelentkezni: Varjasiné Kovács Mária értékesítési osztályvezetőnél személyesen, vagy a 270-0699/108-as telefonszámon lehet.

☎ **Pályázatot hirdetek** biatorbágyi autósbolt **üzletvezetői** állásának betöltésére. Üzleti partnerekkel rendelkezők előnyben. „Keleti és nyugati alkatrész 44513"jeligére a kiadóba. (44513/1T)

Nagy ipari vállalat belvárosi munkahellyel felvételre keres angolul jól beszélő, PC-ismeretekkel rendelkező
titkárnőt.
Jelentkezés: 157-2333 telefon, Sinyi Lászlóné.

☎ **Nemzetközi autókölcsönző** fiatal, angolul tudó és jogosítvánnyal rendelkező munkatársakat keres. Érdeklődni: 138-4205-ös telefonon, 8–17 óráig. (44527/1H)

Angol, német és olasz szakos óraadó nyelvtanárokat keresünk, egyetemi diplomával.
Főállás lehetséges!
ATALANTA INTERNATIONAL Ausztrál–Magyar Kft. Tel.: 131-4954.
(173191/1H)

☎ **Egy jó csapatot szeretnénk!** Üzletkötők jelentkezését várjuk jutalékos rendszerben. Kezdőt betanítunk. Felvilágosítás a 112-0805/33 telefonon. (44568/2H)

☎ **Autóval, nagy gyakorlattal** vállalok fegyver nélküli őrzésvédelmi feladatot, portaszolgálatot, áru-, illetve személykísérést Budapestre és környékére, 12, illetve 24 órás időtartamban, 2, 3, 4 fővel is. 180-9048, 11 órától. (44576/2T)

☎ **Számítógépes adatfeldolgozáshoz** értő könyvelőket keresünk, fő- és mellékállásban. Sáma-X Kft., 140-1126. (44586/2T)

Központi közigazgatási szerv munkaügyi osztálya
ügyintézőt felvesz.
Feltételek:
érettségi, felsőfokú személyzeti vagy munkaügyi szaktanfolyam, számítógépes ismeretek.
Fizetés:
a köztisztviselők jogállásáról szóló törvény szerint.
Érdeklődni:
dr. Hegedűs Andreánál, a 131-2152-es telefonszámon lehet.

Bútorkereskedelemben jártas szakembereket, ügynököket felveszünk. Viszonteladók jelentkezését várjuk. Jelentkezés: 176-9149.

☎ **Vasbetonszerelésben jártas** segédmunkásokat és vasbetonszerelőket felveszünk. Bp. III., Záhony u. 1–3. Tel.: 188-9936/161. (44612/1T)

Csőd- és felszámolási eljárás

Tájékoztatjuk tisztelt ügyfeleinket, hogy az ebben a rovatban megjelenő közleményeket csak 5000 Ft (4000 Ft + 25% áfa) befizetésének igazolása után jelentetjük meg. Kérjük, hogy a megrendelés mellé csatolják a 326-11922 számla javára átutalt vagy belföldi postautalványon befizetett összeg bizonylatának másolatát.

Kárpitos Szolgáltató és Termelő Gmk., 1093 Budapest, Lónyai u. 41. I. em. 4. értesíti hitelezőit, hogy a felszámolási eljárás egyezségi tárgyalásának időpontja és helye:

1993. november 15-én, de. 10 órakor

1093 Budapest, Lónyai u. 41. I. em. 4-ben lesz. (173551/1K)

empész

a alatt

ennek figyelembevéte-
arról, hogy a családoso-
gyi Igazgatóság debre-
másán, az egyedülállón-
nhalasi közösségi szál-
el, amíg kérelmüket az
k el nem bírálják.
etője, *F. János* 36 éves
ellen a BRFK ember-
ttének alapos gyanúja
le mellett folytatja az
még ma döntenek ar-
yezik-e a férfi előze-

F. Gy. A.

milliós
zerfogás
nalomnál

TÁRSUNKTÓL

ettát és 205 gramm ha-
ámőrség szombaton a
atárállomáson, egy
Budapestre tartó fiatal-
efoglalt kábítószerek
csaknem hárommillió

nagy, a VPOP szóvivő-
ondta: az Amszterdam
ött közlekedő, menet-
tóbusz ellenőrzésében
vett a vámkommandó
gyik bevetési egysége
osok és a vámkom-
telesen átkutatták a
utas csomagját is el-

ember csak általános-
vámosoknak, amikor
atni, hogy merre járt
el utazott együtt, hol
ithatóan zavarta őt a
kikérdezés, és hogy
, a csomagjait is át
kábítószer végül a
lember kabátjának
lt elő. Egy zacskó-
sytabletta volt, két
szesen 205 gramm

ondta: a sok fiatalt
Balaton környékére
endezvények előtt a
akhoz képest fokoz-
on a belépő utasok
izatelemzéssel vá-
akiket tételes vám-
alá, azaz átkutatják
ruházatukat is. A
t fiatalembert pél-
ci másoknál alapo-

Lehoczki István

MUNKAVÁLLALÓK

– Ki mikor merészelne szabadságot kivenni?

HÍREK

Hatszáz dolláros pénzbírságra büntették Jenna Busht, George Bush amerikai elnök 19 éves lányát, és a jogosítványát is felfüggesztették egy hónapra, amiért fiatal kora ellenére nyilvános helyen alkoholt fogyasztott, és idegen személyi igazolvánnyal akart magának likőrt rendelni.

Nálunk ilyen nem történhet meg. Likőrt?

B. Z. A.

ELHUNYT MÁNDY STEFÁNIA költő, művészettörténész és műfordító július 7-én, életének 83. évében, hosszas betegség után. Mándy Stefánia az Újhold-nemzedék egyik reprezentáns költője és a klasszikus magyar avantgárd képzőművészet kutatója volt. Az ötvenes évek elején kizárták az Írószövetségből, és Magyarországon csupán művészettörténeti írásokat és gyermekverseket publikálhatott. A rendszerváltás után Magyarországon is kiadták verseskönyveit. Munkásságát 1993-ban IRAT-díjjal, 1994-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztjével, 2001-ben József Attila-díjjal ismerték el. *(MTI)*

oltók összesen hét autóval, 42 emberrel vonultak a helyszínre, de a gabona pusztulását már nem tudták megakadályozni. A kár az első becslések szerint legalább egymillió forint. Tegnap Veszprém megyében több helyen is voltak tarló- és gabonatüzek. *(Népszabadság)*

LELÁTÓTŰZ. Tűz ütött ki szombaton a budapesti Vasas Sport Club Fáy utcai stadionjának lelátóján, de személyi sérülés nem történt, és az anyagi kár sem jelentős. Az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság tájékoztatása szerint a pályán nem volt sportesemény, és senki sem tartózkodott a lelátón, amikor annak tetőszerkezete 15-20 méter hosszan kigyulladt. A tűzoltók percek alatt eloltották a lángokat. A tűz keletkezésének okát vizsgálják. *(MTI)*

VÍZBE FULLADÁS. A Sóstói tóba fulladt egy férfi szombaton Nyíregyháza határában. A 41 éves ibrányi lakos a tó szabadtéri strandján akart fürödni, de látható ittassága miatt ott nem engedték be a vízbe. A vita során a férfi kijelentette, hogy ő bizony úszni fog, és nem sokkal ké-

GERINCTÖRÉS. Húsz centiméteres vízbe ugrott fejest szombatra virradó éjszaka Balatonkenesén egy fiatalember. Miután baráti társaságban átmulatta az estét, társaival lement a partra, és egy horgászstégről beleugrott a tóba. Az eséstől az ötödik nyakcsigolyánál gerincvelő-szakadást szenvedett, a mentők életveszélyes állapotban szállították előbb a veszprémi, majd onnan a győri kórházba, ahol műtétet hajtottak végre rajta. Állapota azonban változatlanul életveszélyes – tudtuk meg Nátrán Albintól, az Országos Mentőszolgálat szolgálatvezetőjétől. *(Népszabadság)*

CÁPATÁMADÁS. A pensacolai (Florida) Baptista Kórházban visszavarrták egy nyolcéves fiú karját. A gyereket péntek este fürdőzés közben egy cápa támadta meg, és leharapta az egyik karját. A fiú nagybátyja a tengeri ragadózót a partra cibálta. A cápa még szájában tartotta a leharapott kart, amikor egy parkőr háromszor belelőtt, hogy visszaszerezzék a végtagot. A kórházban tizenkét órás műtéttel varrták vissza a gyerek karját. *(Népszabadság)*

Elúszott a program

Venus Williams a női győztes, Ivanisevic vagy Rafter lehet a

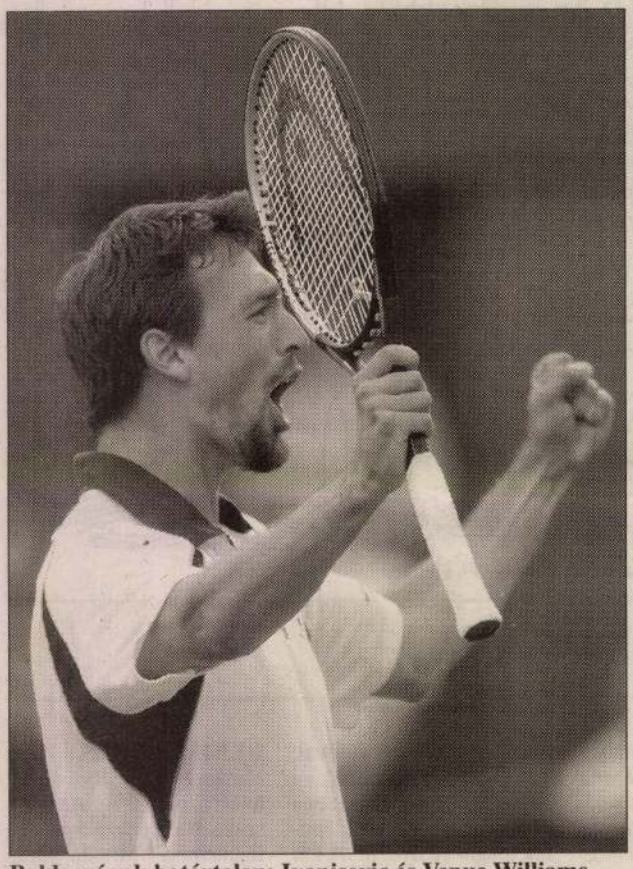

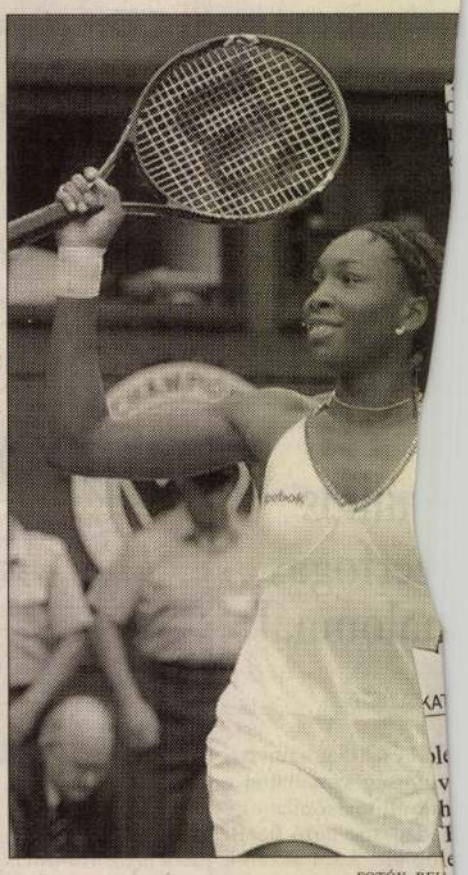

Boldogságuk határtalan: Ivanisevic és Venus Williams FOTÓK: REU

TENISZ

MUNKATÁRSUNKTÓL

Rendhagyóra sikeredett az idei wimbledoni bajnokság második hétvégéje. Hagyomány, hogy a női egyes finaléját szombaton, a férfiakét vasárnap rendezik, az idén azonban másként alakult: a hölgyek vasárnap döntötték el a legfontosabb kérdést, míg a férfiak végső összecsapása hétfőre tolódott. Az ok prózai: az első tizenkét nap túlságosan is szép időjárása péntek este esősre fordult, s London szinte egész szombaton csapadékban fürdött. Ennek folytán a férfiak második elődöntőjét sem pénteken, sem szombaton nem tudták befejezni, így, természetesen, a nők sem játszhatták le a finálét.

Csak hogy az időrendet tartsuk, kezdjük a férfiakkal! Vasárnap kora délutánra kiderült, hogy az idén sem lesz angol döntős, pedig a hazai publikum immár 1938 óta vár erre. *Tim Henmannek* amúgy minden esélye megvolt a bravúrra, hiszen *Goran Ivanisevic* ellen egészen jól állt az első esőstopig. Történt ugyanis, hogy a horvát 7:5-re megnyerte az első szettet, ám a rövidítésben elvesztette a másodikat. Ez annyira megviselte, hogy az angol a harmadikban „fellocsolta vele" a füvet (6:0!). Ismerve Ivanisevic lelkét, ez a kivégzés a kiesést vetítette előre. Henman a negyedik játszmában 2:1-re vezetett, amikor a horvátot megmentette az eső. A szombati folytatásban csupán egy bő szettet játszhattak, ugyanis ismét közbeszóltak az égiek. Mindenesetre Ivanisevic jóval biztatóbb helyzetbe került, hiszen rövidítésben véget ért játszmában egyenlített, majd 3:2-es vezetést szerzett. A háromnapos derbi vasárnap zárult: az angol már csak egyetlen játékot nyert, ez pedig azt jelentette, hogy a horvát negyedszer is döntős lett.

A női finálé három, egymásnak ellentmondó játszmát hozott. A tavalyi győztes *Venus Williams* öt rossz adogatással kezdett, ami egyben azt is jelentette, hogy két kettős hibával rajtolt. A hatodik végre átment, ettől megnyugodott, és végül 6:1-re nyerte az első szettet. Az élete első Grand Slam-finaléjába *Henint* nem törte össze 6:3-mal egyenlített. A lem a mindent eldöntő ban elmaradt, mi töb torkollott. Az amerika rült, a belgának szinte vége 6:0; a statisztil mondom, hogy legutó előtt végződött nullá döntő záró szettje.

És akkor vissza Ivanisevic, aki magát ső számú brit közelle után a hazaiak két k és Henmant egyarán negyedik wimbledo győzelemre készül. az eddigi legkemén lenfél vár rá *Patric* aki ugyancsak seb valy elbukta a *Sam* két csalódott tenisz tán örökre boldogta vereség; ezért is óri esőn múlik...

Szertelen hajtás

KERÉKPÁR

A 88. Tour de France első jó hírével meg sem kellett várni a szombati rajt megtisztulása iránti elkötelezettséget mutatja, hogy a részvevők írásban megerősítették: szerepet vállalnak a teljesítmény

Távoli

KAJA

MUNKA

Mándy Stefánia

ával

ztük Djindjic úr) maguk
ıy nacionalisták voltak.
ben megtanulták, hogy a
n Amerika az egyetlen
vő katonai erő, s Nyu-
pa a választékos kifeje-
onorként emlegetett fe-

ab legizgalmasabb része
atlanul az öreg hölgy
se. A szerepet rendsze-
ödő, nagy színésznők
megkapni, akik látvá-
tosszal jelenítik meg az
milliárdos angyalát. Sze-
tapasztalatomból tudom,
különösen hatásos olyan
kban, ahol a nézők csak
ésből ismerik a kapitaliz-
a újraolvassuk a drámát,
n meggyőződhetünk róla,
lara Z. hosszú élete során
űnt követett el, mint
ire a szegény vidéki güllé-
valaha is módjuk volt.
ai milliárdosként megta-
ogy a világon egyetlen ha-
an, a pénz, s még az igaz-
csak pénzért, törvényen
lcsön keresztül gázolva le-
ni. A valóságban persze a
nellett katonai erőre is
van. A Szovjetunió szét-
és a kétpólusú világrend
nlása egy fuvallattal eltün-
minden ideológiai mázt a
atalmak geopolitikájáról, s
világossá vált, hogy a szála-
apvetően a pénz és a kato-
ő mozgatja. Még a jó szán-
, humánus szellemű beavat-
sokhoz is szükség van erő-
ra, megfélemlítésre vagy ese-
ben az igazság megvásárlásá-
Ha jól meggondoljuk, eleink
pontosan tudták. Csak az
5 utáni generációkat szédítet-
neg az a balhit, hogy egy két-
usú világban az egyik vagy
sik fél szükségszerűen az el-
ıt Erkölcsi Jót testesíti meg.
A titói Jugoszlávia saját népei-

MH-ÁLLÁSPONT

Súlyos diszkrimináció

2001. július 10-én délután két rendőrtiszt, egy polgármester és két üzletember az alábbi megállapodást kötötte meg: „Az évek óta sikeres Pepsi Szigeten a fiatalkorúak védelmében, de a másként gondolkodók biztonságának érdekében is semmi néven rendezett homoszexuális jellegű felvilágosító vagy egyéb címen folytatott műsorok nem lesznek."

Ez a szöveg az egyik legszégyenteljesebb, legdiszkriminatívabb és legcinikusabb dokumentum, amit az egyébként recsegő-ropogó magyar demokrácia magából az elmúlt években kitermelt. Az öt aláíró, Komáromi Endre, a BRFK közbiztonsági igazgatója, dr. Simon Tamás, az Óbuda–Békásmegyer Rendőrkapitányság vezetője, Gerendai Károly, a Sziget Kft. ügyvezető igazgatója, Müller Péter (Sziámi), a Sziget Kft. képviselője és Tarlós István, Óbuda–Békásmegyer polgármestere – más és más érdekből – alkotmányellenes megállapodást kötött. Egy kisebbség programjait kulturális-szexuális hovatartozása miatt kizárták egy egyébként más civil szervezeteket befogadó rendezvényről. A diszkrimináció akkor is súlyos, ha történetesen eredetileg sem terveztek volna meleg-ismeretterjesztést a Szigeten – ahogyan azt a Sziget Kft. magyarázza. A két vállalkozó, a kontinens egyik legnagyobb fesztiváljának két megálmodója és megvalósítója gazdasági érdekből engedett a hatalmi zsarolásnak, és elárult egy újabb jó adagot abból, amiért e rendezvényt létrehozták. Szégyenükre anyagi hasznuk sem jelenthet majd vigaszt.

Ami a kérdés szerteágazó politikai vonulatát illeti: a melegellenesség, a „buzizás" elfogadottá, sőt államilag megtűrtté vált a jelen kurzus idején, hiszen az állami tévé vagy a kormánylap adópénzekből kelt időnként gyűlöletet e szexuális kisebbség ellen.

Ha Tarlós István az MDF esetleges főpolgármesterjelöltjeként szavazatmaximáló tevékenységét erre a gyűlöletre építi, csak azért meri tenni, mert azt gondolja, az állam igazságszolgáltató szervei ma nem csapnak le rá azonnal, holott az alkotmány éppen ezt írja elő számukra. A zöld jelzést a két rendőrtiszt aláírása is megerősíti.

Amely társadalomban a diszkrimináció bármely formája elfogadott lehet, ott előbb-utóbb a kirekesztés válik meghatározóvá. Tegnap a cigányok, ma a melegek, holnap bárki bármilyen mássága miatt. A harmadik köztársaság alapító atyái – egyikük ma miniszterelnök – nem erre tettek esküt.

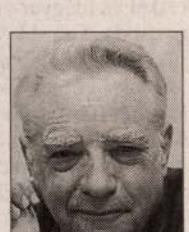

Egy érdekes ország

N. SÁNDOR LÁSZLÓ

Dekopogtattam a főszerkesztőmhöz, jövök búcsúzni, mondom. indul a párizsi gép, és két nap múlva tudósíthatok

VILLANÓFÉNYBEN

Elhunyt Mándy Stefánia

(MH) Életének 83. évében, hosszas betegség július 7-én után meghalt Mándy Stefánia művészettörténész, műfordító. Búcsúztatása július 13-án 11 órakor lesz a Kozma utcai zsidó temetőben.

Nyár esti koncertek a Matáv Zeneházban

(MTI) A „Bop-Be" Trió, majd a Trió Yengibarijan lép fel a Nyár esti koncertek a Matáv Zeneházban mottóval meghirdetett kétnapos program nyitóestjén, július 17-én. A Matáv IX. kerületi, Páva utca 10–12. szám alatti zeneházában a „Bop-Be" Trióban ifjabb Szakcsi Lakatos Béla zongorázik, Orbán György bőgőzik, és ifjabb Pecek Lakatos András dobol. A trió vendégeként Balássy Betty énekes lép pódiumra. A Trió Yengibarijan koncertjén David Yengibarijan (harmonika), Barcza Horváth József (bőgő), valamint Juhász Gábor (gitár) muzsikál. Július 18-án a Tin-Tin Quintet zenél. Az együttes tagjai Juhász Gábor (gitár, ud); Monori András (kaval, szájorgona, trombita); Nyusztay Iván (kanjira, ghatam); Szalai Péter (tabla) és Szőke Szabolcs (gadulka, sarangi, kalimba). A Coolactive szaxofon Quartetben Pozsár Eszter, Elek István, Zsemlye Sándor és Urbán Orsolya játékát hallhatják az érdeklődők kiegészülve Frey György basszusgitárossal, Nagy János zongoristával és Szendőfi Péter dobossal.

Sikerfilmek a kertmoziban

(MTI) Wim Wenders, filmje, a Buena Vista Social Club vetítésével pénteken kezdődik a vá-

Csepregi Gyula és Szakcsi Lakatos Béla

Bódy Magdi a teng Budapesten ko

Holnap este a Budai Parkszínpadon koncertezik a kanadai és amerikai sikerek után a közelmúltban hazatért énekesnő, Bódy Magdi. Az esten – amelynek sztárvendége Csepregi Gyula szaxofon- és Szakcsi Lakatos Béla zongoraművész lesz – új dalok és régebbi slágerek egyaránt felcsendülnek.

Retkes Attila

„Különböző fesztiválokon, illetve a Generál együttessel már többször felléptem a Budai Parkszínpadon, de szólókoncertem még sohasem volt itt" – meséli Bódy Magdi. „Kanadában és Amerikában hozzászoktam ahhoz, hogy több tízezer ember előtt, nagy színpadokon, stadionokban lépjek fel, az utóbbi időben, itthon viszont jórészt kis klubokban énekeltem, amit nagyon szeretek, de mégis vágytam egy nagyobb, szabadtéri fellépésre." A koncerten elhangzanak a tavaly, karácsony előtt megjelent Itt és most című szólólemez legsikeresebb dalai, de olyan régi slágerek is, mint az Azt mondta az anyukám, A boogie-woogie klubban vagy az Akarom, hogy sírni láss, amiket Bódy Magdi már a hetvenes években feldolgozott. A dzsessz világából érkező két sztárvendégnek, Csepregi Gyulának és Szakcsi Lakatos Bélának a közelmúltban ugyancsak szólólemeze jelent meg, így ezekről is felhangzik néhány szám, mielőtt „kitörne" a jam session, a közös örömzene, jórészt örökzöld amerikai világslágerekkel.

Bódy Magdi úgy véli, az Itt és most című lemez sajnos nem jutott el elég széles nyilvánossághoz, ami azzal magyarázható, hogy a kereskedelmi rádiók nem játszották az album dalait. Akik mégis meghallgatták, nagyon kedvezően fogadták a lemezt, amely tizenöt év munkájának összegzése, s amelyen amerikai és magyar zenészek – Kieli Minucci, George Jinda, Gerald Vesley, Lionel Cordew, Szakcsi Lakatos Béla, Rátonyi Róbert, Horváth Kornél, Muck Ferenc, Csejtei Tamás, Madarász Gábor, Kató Zoltán és Sipeki Zoltán – játszottak együtt. A holnap esti koncerten Bódy Magdi zenekarát – Csepregi és Szakcsi mellett – jórészt fiatal muzsikusok alkotják, akik a régebbi slágere-

Bódy M

ket eddi
nyitotta
ritmus-s
A kor
lalkoztat
szél. Az
rad a dzs
nédzser k
nom kell a
sőt valószi
zem, a dzs
tette egym
sem szaka
nyolországb
egy tévésho
lommal Am

Színház

Fancsali farsang

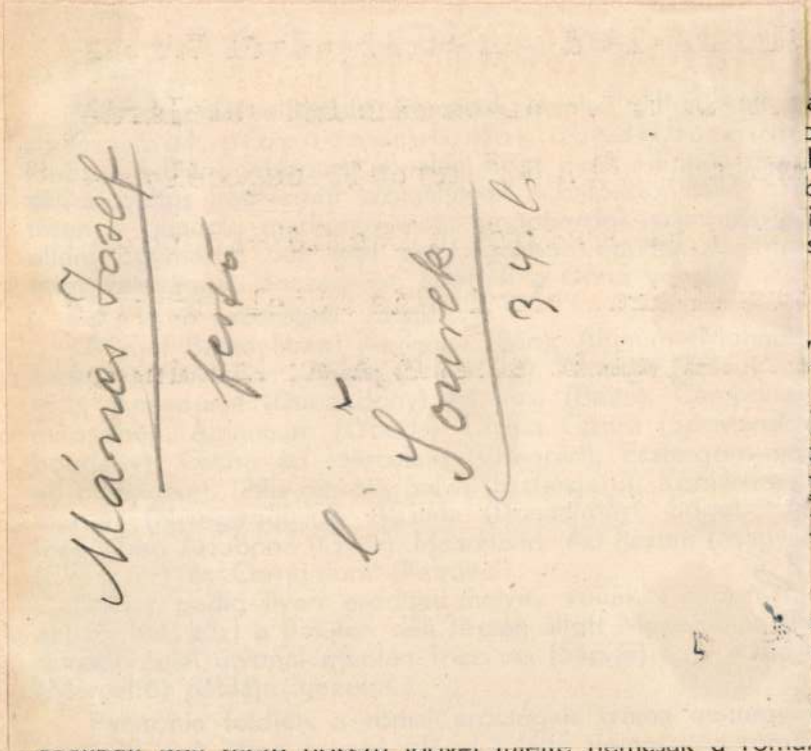

astellumok,
k építése. Kü-
ból emelt erős-
bárok: nevezе-
igok támadásai
sától-Carnuntu-

, Lugio (Duna-
ssonium (Köm-
(Tétény); Pest-
), Cirpi (Duna-
gyében: Castra
negyében: Cru-
Őszöny); Győr-
tóvár), Gerulata

belsejében is,
enék), a Fenék-
mellett Mursella

45 volt s hogy
ezeknek egy része hosszú ideig tartó foglalás korát,

gyermekeiknek menedékhelyül szolgálhasson. Maga a király ugyanekkor a Balaton tapolcai öblének egyik szigetét ajándékozta a pannonhalmi apátságnak, hogy ezen várat építtessen. Igy épült föl a Balaton mentén elsőnek Szigliget vára.

Ettől kezdve, a legkülönbözőbb helyeken és terjedelemben olyan rohamosan emelkedett a várak száma, hogy a XV. században már mintegy 182 vár állott Dunántúl földjén. Ezek közül 102-őt a letünt vérzivataros idők úgy elpusztítottak, hogy korunkra már csak az emlékük maradt, de 80 vár romjai ma is küzködik a mindent megőrlő idővel.

Óh ezek a magyar várak!

Hajdan százával koronázták hegykúpjainkat. Fölkapaszkodtak az égbemeredő sziklacsúcsokra. Elrejtőztek az erdők sötét lombsátorába. Lehúzódtak a gyorsan sikló vizek partjára, mocsarak rekettyéseibe, süppedő ingoványaiba. Őrtállói, menedékei voltak a vidéknek. Öles kőfalaik örök életre látszottak berendezkedve. Százszemű ablakaik, csikorgó ércvitorláik messziről csillogtak a napsütésben. Bennük, körülöttük, zajos volt az élet. Vidám, boldog a békében, száz halált rejtő, száz halált osztó, ha ellenség vette körül.

Történeteik apró mozaikdarabjai a nemzet történetének. És ezek a darabkák ragyogók, színpompában sziporkázók örömre, büszkeségre, hálára, kegyeletre hangolók. Am, ha néha-néha akad is rajtuk egy-egy árnyéka a fénynek, egyet mindenkor megállapíthatunk és ez az, hogy meganyiari egyek voltak a célban: bárhonnnan jövő, bármilyen erős ellenségtől is megvédeni a hazát!

Munkánk folyamán be fogiuk járni a letünt századok beszédes tanuit.

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘIŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2 - Vyšehrad. K rotundě 8/82 - tel. 544-778

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

Václavek

Uj szó, Bratislava

ze dne 27. III 1968

1021

■ 1613-ban halt meg BÁTHORI ZSIGMOND, Erdély fejedelme (született: 1572) ■ 1676-ban született Borsiban II. RÁKÓCZI FERENC, a magyar történelem kimagasló alakja, az 1703—11. évi szabadságharc vezére, Magyarország fejedelme (+1735) ■ 1858-ban halt meg VÁCLAV MÁNEŠ festőművész (született: 1793) ■ 1861-ben született KOSZTA JÓZSEF festőművész (+1949) ■ 1889-ben született DIENES LÁSZLÓ szociológus, író, Szabó Ervin tanítványa és munkatársa (+1953).

ENISZ EB-RE

rilis 17-én kezdődnek az idei
küzdelmei. A rendezők megej-
r senyben a férfiaknál 29 együt-
beosztása a következő:

1. csoport: **Magyarország, Gö-**

Manet

P. H. 934 X1.2

PESTI HIRLAP 1934. november 22., csütörtök.

Számos érdemrend és hét Greco-kép tulajdonosa...

Gazdag embereknél megszokott hatalmas gyászjelentések adták hírül, hogy báró csetei *Herzog Mór Lipót* meghalt. A nekrológok megemiltették, hogy az elhunyt híres műgyűjtő volt, de ugy érzem, hogy a báró nemes passziója ennél sokkal bővebb méltatást érdemel. Emlékezetemben föléledvenedett egy régebbi látogatásom az Andrássy-uti Herzog-palotában, ahol remekművü régi porcelláncsészékben felszolgált tea és bódító illatu Henry Clay-szivar füstje mellett elbeszélgettünk. Megmutatta féltve őrzött kincseit, káprázta tó képeit, butorait, szobrait . . . Akkor a sok szépségtől megittasultan léptem ki a palota kapuján, mély és soha el nem muló benyomások maradtak bennem erről a látogatásról. A művészetért és szépségért rajongó olvasót bizonyára érdekelni fogja, ha a világhirü műgyüjtő halála alkalmából ennek az impressziókban dús őszi délutánnak emlékét most kegyeletesen fölidézem.

— Fiatal koromban kezdtem már a gyüjtést — mondotta akkor báró *Herzog* — főleg a képeket szerettem. Egész fiatalember voltam, amikor megtakaritott pénzemen állandóan műtárgyakat vásároltam. *Külföldön kis sötét antikváriumokban, eldugott ószeres üzletekben töltöttem a szabad időmet és ott böngészgettem a régi mesterek dolgai között.* Sok áldozatot hoztam gyüjtőszenvedélyemnek, de a legnagyobb áldozatnak azt tartom, hogy *volt szivem kiselejtezni sok mindent, amit valamikor nagy értéknek tartottam.* Ez az oka annak, hogy képgyüjteményem leszürődött komoly egységet alkot . . . Olyan tökéletes ez a gyüjtemény, hogy a világ bármelyik nagy muzeuma ugyanilyen rendezésben boldogan elfogadná . . .

A tea elfogyasztása után elindult velem, hogy megmutassa kábító kincseit.

Beléptünk az ebédlőbe. Fehér dús faragásu butorok. Az egyik sarokban hatalmas olasz asztal mozaikberakásokkal, közepén gyönyörü Meduza-fejjel s a falon a francia impreszionisták irigylésreméltó gyönyörü gyüjteménye. Két *Manet*. Egy hatalmas *Renoir* az ebédlő középső falán. Két *Cézanne*, egy *Gauguin*-csendélet. *Monet* két képe. *Degas* ballethölgyei. Egy *Daumier* és egy *Carriére* diszitik az ebédlőt.

Ugy kellett elvonszolni a francia impresszionistáktól a bordó tónusu szalonba. A butorok XIV. Lajos és XVI. Lajos korából, egy részük minden valószinüség szerint *Boule* mester művei, pazar vésett aranyozott bronzdiszitményekkel, fém és teknősbéka intarzókkal. Mialatt csodáltam a butorokat, megjegyeztem, hogy ha ezeket a remekműveket látja az ember, megérti, hogy *Boule mesterre, az asztalosra, abban az időben, midőn hitelezői szabadságvesztési itéletet forsziroztok ki ellene, XIV. Lajos kiterjesztette a Louvre-palota sérthetetlenségét.*

A báró erre a megjegyzésemre szemmelláthatóan még nagyobb örömmel mutogatta kincseit.

— *Itt van egy Velasquez, amit a kommunisták annak idején köztulajdonba vettek és a köztulajdonba vett műkincsek kiállitásán Mazo-nak néztek. Szerencsére visszakaptam mindent... Ezt Petrovichnak köszönhetem, aki minden veszéllyel dacolva, a helyén maradt és megvédte a képeket.*

A kis szalonban megint XVI. Lajos-korabeli karosszékek, asztalok, néhány pompás faragott szobor, aranyhimzésü püspöki miseruhák. A falon pedig egy XVI. századból való olasz festő képe: Krisztus levétele a keresztről. Egy pompás *Cranach*, egy *Conegliano*... Az üvegtetejü Boule-asztalkában finom miniatürök. Remekmivü legyező, apróságok, csupa izlés és finomság.

Az uriszoba közepén méreteiben mozdonynak is beillő hatalmas asztal. Dús berakásokkal, érdekes rekeszekkel, fiókokkal. Még az asztal lábában is vannak titkos fiókok.

— *Ötven évig dolgoztak rajta, amig elkészült,* — magyarázta a báró.

A falbaépitett vitrinekben régi órák és drágakövek. A falon ujabb csodák. *Zurbaran:* Szent Andrása. *Soult marsall hagyatékából. Tiepolo* tanulmányfeje és egy remek *Goya: Az ivók.*

Herzog báró — és Alfonz király.

— *Négy Goyám van* — mondotta a báró —, a nagy spanyol iskolát nagyon szeretem. A négy Goyához majdnem került egy ötödik is, de azzal bizony egy kis baj volt. A háboru előtt egy párizsi árverésem találtam egy Goya-képet. Nagyon nagy összegért megvásároltam. A szállodámban éppen csak hogy kigyönyörködtem magam az uj szerzeményben, amikor *behozták hozzám Spanyolország párizsi nagykövetének névjegyét.* A kitüntető látogatás kellemetlen meglepetést hozott. A spanyol nagykövet kijelentette, hogy *az a kép, amit most vásároltam az árverésen, 1864-ben a madridi királyi palotából eltünt...* Ő ilyen finoman mondta. Legyünk őszinték: ellopták. Tekintve, hogy a képet már kifizettem és nem akartam kitenni magamat egy ilyen per izgalmainak, diplomatikusan ugy oldottam meg a dolgot, hogy ezt *a remek Goyát Spanyolországnak ajándékoztam. Alfonz spanyol király sajátkezü levelében köszönte meg az ajándékot s egyuttal értesitett arról is, hogy utasitotta Spanyolország nagykövetét, hogy nyujtsa át nekem a spanyol katolikus Izabella-rend nagykeresztjét.*

Az egyik vitrinben ott láttam a ritka kitüntetést, mellette Alfonz király levelét.

Ekkor átmentünk a két nagyterembe, az ugynevezett képtárba. Még csak hozzávetőleg sem lehet leirni azt a sok kincset, amit itt a bőkezü szenvedélyes gyüjtő felhalmozott. Pazar szőnyegek, szédületes butorok, megkapó faragásu olasz lakodalmi ládák, elefántcsontberakásu szekrények, ébenfa, körtefa butorok, réz-, ón- és famozaikokkal. Merészvonalu sok százéves faragott szobrok, bronzreliefek, a kései német reneszánsz, a gót stil, s a rokokó, az olasz reneszánsz mind képviselve van. A képek közül az első, ami szembetünik, *a hét hatalmas Greco.* A báró *Herzog-féle gyüjtemény diszei. Egymás mellett ez a hét kép! Sohasem lehet elfelejteni.*

— Ilyen Greco gyüjtemény alig van — magyarázta a báró. — A Szépművészetinek egy Grecója van, amit *Nemes Marcell* adományozott, a müncheni muzeumnak szintén egy és — *a Louvrenak mindössze kettő . . .*

A képtárban vannak a *Goyák.* A *„Farsangi mulatság"* és a *„Női arckép".* Itt láttuk *Rubens „Herádes lakomáját"*-t.

A báró hellyel kinált a képtárban. Őszintén szólva, megilletődve ültem le, szemben *Greco „Angyali üdvözlet"*-ével.

— Ilyen gyüjtemény fenntartása — magyarázta kérdésemre lelkesen — óriási költségbe kerül. Maga a gyüjtés a legfáradságosabb munka a világon. Nem egyszer volt arra példa, hogy egy képért napokon keresztül kellett utaznom. *Van egy hollandi képem, amiért kétszer egymásután utaztam Londonba, hogy megszerezhessem . . .*

Csillogott a szeme, amikor képeiről beszélt . . . A szépért való rajongását, a szeméből ezt a szikrát idézem az emlékezetembe, most, amikor elhagyta az élők országát. Meghalt egy ember, akinek óriási méretü gyászjelentésén a neve alatt ezt olvastam: *„Nagybirtokos, számos érdemrend tulajdonosa."* Ugy érzem, hogy azt is oda kellett volna irni: *„Hét Greco-kép tulajdonosa".*

László Aladár.

NAPLÓK

IRTA: HEGE

Most kerek két esztendeje annak, hogy a *Pesti Hirlap* közönsége előtt felszólaltam és kértem, hogy gróf Széchenyi Istvánnak, a legnagyobb magyarnak, halála óta rejtegetett bizalmas vallomását, negyvenkét kötetnyi titkos naplóját hozzuk a nyilvánosság elé és olvasóinktól annyi bátoritást nyertem, hogy ezen elindulva, a Magyar Történelmi Társulat ülésén megtettem az inditványt s vállalkoztam arra, hogy találunk száz magyar egyént, ak áldozatos kedvet mutat, hogy a nagy napló ki adásához szükséges összeget meg tudjuk szerezni. Sokan csóválták akkor fejüket, de én el indultam »széchenyieskedve«, hogy megteremtsük az anyagi alapot Széchenyi naplójának megjelenéséhez. Büszkén mondhatom, hogy 10 címhez fordultam, csak 6 helyen kaptam el utasitást s talán egy kis megalázást is. Csak egyetlen helyen kérdezték meg tőlem, hogy mennyi proviziót kapok a szerzőtől.

Aránylag tehát jól jártam a vállalkozással s ime most, két esztendő multán, a nagy mű befejeződött. A Magyar Történelmi Társulat most adja ki gróf Széchenyi István megkezdett naplójának azt a kötetét, amely 1830-tól 1836-ig, tehát majdnem hat esztendőn át irott, önmagának vezetett nagyszerü lelki vallomásait közzéteszi. Hatalmas kötet: 752 oldal. Összeállitása, magyarázata, Viszota Gyulának, a Széchenyi-Muzeum igazgatójának kiváló érdeme. Páratlan lelkiismeretességgel járt ő utána minden adatnak, minden névnek, ugy hogy jegyzetei teljes világosságot deritenek a kincsesházra, amely most, a napló e kötetében a világ elé tárul. Szántszándékkal mondom e szót, hogy a világ elé tárul, mert valóban ezek az évek, amelyek Széchenyinek 1830-tól 1836-ig való lelki küszködését, gondolatait, kutató utazásait mutatják be, a legcsodálatosabb gazdagságát adják az emlékirodalomnak. Első vaskapui utazása, hallatlan lelki élményeivel és lázas vizióival, majd Crescence-cel való szerelmi története (mert hisz' épp ez utazás alatt hal meg Crescence első férje, gróf Zichy Károly), közgazdasági kutatásai, midőn Angliában cementgyártást tanul és utazik az akkor ott elinduló első vonaton, — mindezek káprázatos szivárványvetitései annak a léleknek, kit méltán a legnagyobb magyarnak nevezünk. A magyar történetirás, egész közirodalmunk, sőt azt hiszem, még költészetünk is gazdagabb lett azáltal, hogy ime, a nemzet legnagyobb fia halálában is ezt az ajándékot nyujtja a fáradt és sokszor csüggedő nemzetnek.

Hogy engem személyes kapocs is fűz ehhez a kötethez, annak nemcsak az az oka, hogy szerény részem volt abban, hogy a napló megjelenése most már befejezhető, hanem az is, hogy a kötet Viszota Gyulának buzgósága folytán a naplón kivül olyan közléseket tartalmaz,

Sir Robert Go
ujból bejegyezték az angol kép
a trianoni szerződés revizió

London, nov. 21. Mivel az angol parlamenti gyakorlat szerint a bejegyzett inditványok az ülésszak végével önmaguktól tárgytalanokká válnak, *Sir Robert Gowwer és társai ujból bejegyezték a Ház ügyrendi naplójába ismert javaslatukat, amely lényegében azt inditványozza, hogy kérje fel a Ház a kormányt, hivja fel a Népszövetség figyelmét a trianoni szerződés módositásának szükségességére.* A javaslatot *Sir Robert Gower, Llewellyn-Jones, Mabane, Tate* és *Hannon* képviselők irták alá.

A másik londoni jelentés igy szól:

Egy képviselőcsoport a következő javaslatot jegyezte be az angol alsóház ügyrendi naplójába:

Mondja ki a Ház, hogy aggodalommal látja, *miként szegik meg a kisantant-államok a kisebbségekhez tartozó fajok védelmét célzó*

Schuschnigg kancellár

Bécs, nov. 21. Schuschnigg kancellár hatnapos távollét után szerdán délután hazaérkezett Bécsbe. Velejött felesége is, mig kiséretének többi tagja részben Olaszországban maradt, részben pedig vonaton utazik haza. A kancellár és felesége repülőgépen jöttek Velencéből és délután négy órakor érkeztek meg az asperni repülőtérre. A délelőttöt *Pernter* kultuszállamtitkár társaságában Velencében töltötték, ahol a város nevezetességeinek megtekintése után a Santa Maria della Salute-székesegyházba mentek és misét hallgattak, amelyet *Lafontaine* biboros-érsek celebrált. *Lafontaine* biboros volt, mint emlékezetes, a mult év szeptemberében megtartott bécsi katolikus kongresszus pápai legátusa.

Berger-Waldenegg külügyminiszter csak Bolognáig jött együtt Schuschnigg kancellárral és onnan Milánóba utazott, ahová szerdán reggel érke-

1021 Pest Megyei Hírlap 11

Nagyjaink arcképsorozata — Híres festmények falvédőkön — Sikereink nemzetközi naptárkiállításokon — Művészi sorozatok, exportra

A Képzőművészeti Kiadó újdonságai

A képzőművészet klasszikus és élő mestereinek valamennyi alkotását eredetiben aligha ismerheti meg bárki is, reprodukcióban annál inkább. A Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata a legkisebb falvakba is eljuttatja a magyar és külföldi mesterek legszebb alkotásainak reprodukcióit.

Mazsola hangja

— Egyik fő feladatunk az ifjúság esztétikai nevelésének elősegítése — mondotta Nemes Béla igazgató. — A pedagógusok kérik és várják újabb és újabb kiadványainkat, mint amilyen például a napokban megjelent „Arcképek" sorozat első példányai. Ez az újdonságunk a magyar irodalom, történelem, tudomány és színészet nagyjainak arcképeit örökíti meg. Egy-egy tasak 18 képből áll, valamennyi hátlapján ismertető szöveggel. Előkészületben van a magyar zene- és képzőművészet kiválóságainak arcképgyűjteménye is. A kisebb gyerekek számára az idén megjelentettük a televízió nyomán népszerűvé lett Futrinka utcai bábfigurák színes fotóit, s ők szólalnak meg a Colorvox hangos képeslapok legújabb példányain is. Mazsola, Manóka, Böbe baba és társaik képes lemezeit nagy érdeklődés kíséri.

— Milyen újdonságokkal lepi meg a kiadó a közeljövőben a közönséget?

— A Nemzeti Galéria és a Szépművészeti Múzeum kincseinek széleskörű megismertetésére két leporellót adunk ki karácsonyig. Egy-egy ilyen színes képeskönyvben 18 képen mutatjuk be a két intézmény gyűjteményének legszebb darabjait. A giccses konyhai falvédők helyett művészi reprodukciókat kínálunk. Rövidesen kapható lesz négyféle új papírfalvédő, Mészöly, Szinnyei, Ruyedael híres festményeivel. Nemsokára az üzletekbe kerül az a mappa is, amely a XX. századi magyar festők művei közül 20, szöveggel ellátott reprodukcióját tartalmazza.

25 féle naptár

— Híresek a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalatának naptárai. Milyen naptárakat készítenek a jövő évre?

— A jövő évi naptárak 25 féle változatban, 250—260 ezer példányban kerülnek ki a nyomdából. A kereskedelem részére ötféle naptár készül az idén. Újdonság lesz a nagy alakú, színes reprodukciós naptár, amelyen a legszebb magyar kódexlapok szerepelnek magyar, német, angol, francia és orosz nyelvű magyarázó szöveggel. Kisalakú naptárunkon 13 élő festőművészünk alkotásait reprodukáljuk. Fotonaptárunkkal minden évben más fotóművészünket mutatjuk be a közönségnek, 26 képével. Az eddigi vegyes válogatás helyett ezúttal dr. Vajda Ernő nemzetközi hírű fotoművész természetképei szerepelnek naptárunkon. Lesz egy asztali naptár is, amelyen színes városképeket mutatunk be, és ugyancsak színes városképekkel jelenik meg egy nagy formátumú naptárunk is. A szép magyar reprodukciós naptárak nemzetközi hírét bizonyítja, hogy a Német Demokratikus Köztársaság számára „Schönheiter der Natur" címmel adunk ki 100 ezer példányban olyan naptárt, amelynek 13 színes felvételét dr. Vajda Ernő fotoművészünk készítette az NDK-ban is termő növényekről.

— Kiadóvállalatunk minden évben két nemzetközi naptárkiállításon vesz részt. Az idén Kalkuttában és Brémában szerepeltek sikerrel naptáraink. Az indiai naptárkiállításon nemzetközi sikerünket 11, a nyugat-németországin pedig 12, oklevelet nyert reprodukciós naptárunk bizonyítja. Brémában Magyarország 55 ország 710 naptárának versenyében a harmadik helyet szerezte meg Nyugat-Németország és Hollandia után.

Bartók illusztrált gyermekdalai

— Melyek a naptárakon kívül a legújabb, exportra is készülő reprodukciók?

— Az ifjúság számára készülő kiadványaink között első helyet foglal el a nagy sikerű „Az én múzeumom" sorozat. A Manet, Degas, Renoir, valamint Cézanne, Van Gogh, Gauguin több alkotásának reprodukcióját tartalmazó két füzetből sok ezer példányt küldünk az idén Bulgáriába, a jövő év elején pedig sor kerül a Leonardo da Vinci, Michelangelo, és Raffaello műveit ismertető színes füzet bolgár exportjára. A „Gyermekeknek" című hangosképes kiadványunk, amely Bartók gyermekdalait tartalmazza Bartókné Pásztori Ditta zongorajátékával, kottamellékletével és Reich Károly illusztrációival, a Szovjetunióba és az NDK-ba jut el még az idén, több ezer példányban — mondotta befejezésül Nemes Béla.

V. A.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

-átvétel
osszúságokkal

használhatjuk ezeket a gépeket.

Ez bizony minden, csak nem ésszerű gépkihasználás.

Csizmazia László, a Kiskun Tsz üzemgazdásza így vélekedett:

— Mi hatvan vagont szállítottunk el, körülbelül háromszor ennyi van még hátra. Mintegy 35 vagon van kupacokban. Nem tudjuk folyamatosan szedni a répát, s mondani sem kell, hogy emiatt a talajmunkákkal is késlekedünk.

Azt már együttesen kérdezték:

Miért nem hosszabbítja meg a cukorgyár az átvételi időt?

Miért nem okult a tavalyi meg a tavalyelőtti tapasztalatokból, amikor ugyanilyen nehézségeik voltak a szövetkezeteknek? Miért nem lehet az átvételt úgy lebonyolítani, hogy az a termelőnek is megfeleljen?

— Annak örülnénk a legjobban, ha a kérdésekre a legrövidebb választ adná a cukorgyár: meghosszabbítaná az átvételi időt.

— m. s. —

k a fiataloknak

Bíráló
a vezetőségválasztó tagg

A vezetőségválasztó taggyűléseken a kommunisták ezrei adták tanúbizonyságát mindannyiunk közös ügye iránti érdeklődésüknek, felelősségérzetüknek, politikai érettségüknek. A vezetőségi beszámolókban és a hozzászólásokban elhangzott javaslatokból, bírálatokból szeretnénk most néhány tanulságot közreadni.

Perőcsényben

közös pártszervezet egyesíti magában a termelőszövetkezet és a község kommunistáit. Kevesen vannak, kár lett volna megosztani erejüket, hiszen tennivalójuk bőven akad ebben a kis községben is.

Vezetőségválasztó taggyűlésüket gondosan előkészítették. Egy mulasztásra azonban a járási pártbizottság képviselőjének kellett felhívnia a figyelmüket: a termelőszövetkezet életét híven tükröző beszámoló — egyetlen szóban sem foglalkozott a község ügyeivel!

Igazi munkamegbeszélésnek érezhették a résztvevők a

Szobi Járási Tanács

kommunistáinak taggyűlését. A nagy gonddal készült beszámoló a tanácsi pártszervezet sajátos helyzetéből és feladataiból kiindulva elemezte az alapszervezet négyesztendős tevékenységét, a pártépítés, a nevelés, s a pártoktatás eredményeit. Kommunista felelősséggel és őszinteséggel taglalta a párt- és munkafegyelem helyzetét, a hivatali vezetők és a pártszervezet együttműködését. Volt azonban egy szépséghibája a beszámolónak: kissé fukarkodott a pártmunkában tapasztalt hibák önkritikus feltárásával.

Kevés termelőszövetkezeti község mondhat magáénak olyan nagy létszámú pártszervezetet, mint

Szentlőrinckáta,

ahol 84 párttagot és 5 tagjelöltet számlál a közös alapszervezet. Mi az oka mégis, hogy ebben a kommunista közösségben korántsem olyan eleven a pártélet, mint kellene?

A tsz és a község vezetői szerint a párttagságban van a hiba: passzív, nem bírál, nem nyilvánít véleményt. És mit mond a párttagság? „Hogyan bírálnánk szívesen, amikor tartanunk kell a megbírált vezető megtorlásától?" Megtörtént esetet említettek, amikoris a bírálót válaszul — rosszabb munkakörülmények közé helyezték.

Kétségtelen, hogy a tsz gazdasági és pártvezetősége jól, lelkiismeretesen végzi gazdasági irányító munkáját. Elhanyagolta viszont a tsz-tagokat, még a kommunistákkal sem került emberközelbe.

Noha a vezetőségválasztó taggyűlések zöme már lezajlott, nem árt levonni a tanulságot az

Aszódi Gépjavító Állomás

pártszervezetének taggyűlésén elkövetett hibából. Az történt, hogy a párttagok közül senki sem szólalt fel a beszámolót követő vitában; visszatartotta őket az a tény, hogy a taggyűlés elnöki tisztségét a nemrégiben odakerült igazgató töltötte be, akit még alig ismernek. Az előzményekről tudni kell, hogy az előző igazgató és a leváltott párttitkár idejében sok visszaélés, törvénysértés történt itt, aminek láttán a dolgozók bizalma megingott. Ezt a bizalmat visszanyerni, az alkotó légkört, munkakedvet helyreállítani legfontosabb feladata lesz

tanulság

karítani, ha új vásárlása helyett a használtat futóztatják — a gumiipari vállalat szakemberei szóvá teszik, illetve más hivatalos szervek az abroncsok futóztatását szorgalmazzák, a válasz minden esetben azonos: *adjanak elegendő tartalékot*, s akkor megszűnik ez az áldatlan állapot. Van ebben igazság, nem is kevés: az idei nyáron — illetékesek becslése szerint — mintegy *ezer* mezőgazdasági gép állt abroncshiány miatt, s nem különbözik ettől a teherfuvarozó vállalatok helyzete sem.

3

A telephelyen *két éve*, 1964 második negyedévében kezdték meg a futófelületek felújítását: két esztendő alatt sok millió forintot takarítot-

cui, come nel 1681 scrisse Prospero Petronio citato dal Kandler, « per tradizione havevano che nell'istessa arca potessero haver riposato i corpi del B. Fiore.... del B. Salomone Re d'Ungheria ».

Jackson, v. III, pp. 298-9; Forster, in « III. Béla magyar király emlékezete », p. 333, fig. 304; Kandler, op. cit., p. 223; Révay, in « Corvina », N. S., v. IV, p. 596. Pietro Kandler, Notizie storiche di Pola edite per cura del Municipio (Parenzo, 1876), pp. 65, 239. Quivi si legge anche l'istrumento della consacrazione dell'altare della detta cappella, che diceva: « In Christi nomine amen. Anno eiusdem Nativitatis 1481. Indictione V. die 18. mensis Novembris. — Rev.mus in Xpo Pater et Dominus Michael Ursinus Dei et Ap.cae Sedis gratia dignissimus Episcopus Polensis consecravit hoc Altare ad laudem et honorem Summi et Magni Dei sub vocabulo infrascriptorum Sanctorum quorum corpora manibus suis propriis ipso Altare posuit in Capsulis ex Cypresso ad laudem Dei.

Corpus S. Teodori Martyris,
Corpus S. Georgij Martyris,
Corpus S. Demetri Martyris,
Corpus S. Floris Episcopi et Confr.,
Corpus S. Basilij Ep.i et Conf.,
Corpus S. Salamonis Regi Ungariae et Confessoris ».

Dipinto con Salomone re d'Ungheria. — Nella sacrestia si conserva un quadro a olio su tela, che rappresenta la Madonna con il Bambino, fiancheggiata da due Santi incoronati, « uno dei quali è senza dubbio San Salomone re d'Ungheria e l'altro San Sigismondo », e da altri Santi. Opera di Gaspare della Vecchia.

Inventario, v. V, p. 5.

Museo del Vescovado.

Lapide sepolcrale di Salomone re d'Ungheria. — Proveniente dalla chiesa abbaziale di S. Michele in Monte, ormai scomparsa, ove il Re trovò la sepoltura, essa reca l'iscrizione:

HIC. REQVIESCIT. ILLVSTRISSIMVS. SALOMON
REX. PANNONIAE

Jackson, v. III, pp. 298-9; Forster, in « III. Béla magyar király emlékezete », p. 333, fig. 304; Révay, in « Corvina », N. S., v. IV, p. 596.

Radicondoli

Chiesa di S. Francesco.

Dipinto con S. Elisabetta d'Ungheria. — Pala del secondo altare a destra, rappresenta S. Francesco portato dagli angeli e che dà una cartella a « S. Elisabetta regina d'Ungheria » ed altra a S. Luigi re, entrambi genuflessi.

Opera del XVI secolo, eseguita a olio su tela da Francesco Vanni.

Brogi, Inventario generale, p. 449.

Dipinto ritraente S. Elisabetta d'Ungheria. — Fra i quadri a olio su tela, appesi nelle pareti del Coro, vi è uno che rappresenta « S. Elisabetta

Giacomo da Pecorara morì in Avignone, ma nel '600 alcune sue reliquie vennero trasportate e collocate nel coro di cotesta cattedrale, là dove si trovano oggi su di una parete in alto, racchiuse in un piccolo sarcofago in pietra, della fine del sec. XIII, recante l'iscrizione:

« Hic requiescit pars capitis et digiti Jacobi de Pecoraria Episcopi Penestrini Cardinalis Ecclesie Romane ».

Emilio Nasalli Rocca di Corneliano, Il card. Giacomo da Pecorara (Piacenza 1937), p. 64 dice che « un'iscrizione redatta dallo storico Canonico Pietro M. Campi nel 1640, doveva esser collocata nella Cattedrale ma la felice iniziativa non ebbe poi seguito. Dovevano trascorrere ancora circa 300 anni, ma oggi il Card. Pecorara ha finalmente, nella chiesa della sua terra natale, il meritato onore di una degna lapide commemorativa e di una bella epigrafe di mons. Faustino Latteri ».

Chiesa di S. Giovanni in Canale.

Affresco ritraente la B. Margherita d'Ungheria — L'affresco ormai scomparso rappresentava la Nostra con le sue stimmate.

Girolamo Borselli O. P. (1432-97), Chronica Magistrarum Generalium Ordinis Praedicatorum, contenuta nel Cod. Ms. 1099 della Biblioteca Universitaria di Bologna, f. 336vo ricorda quest'affresco nella storia di Maestro Giovanni, che troviamo riportata anche da Ambrogio Tegio O. P. (m. 1575), in Vita B. Margheritae filiae Regis Hungariae Sanctimonialis O. Praed., conservata nell'Archivio Centrale dell'Ordine di S. Domenico (Roma, S. Sabina), cod. Mss. XIV, 55, p. 154vo: « In Lombardia Placentia magister Joannes Doctor gramatice ex egritudine brachium et manum perdiderat, in quibus vehementissimum patiebatur dolorem. Quum autem ad ecclesiam fratrum predicatorum ut predicationem audierat pervenisset, vidit beate Margarite imaginem cum stigmatibus, eique orando dixit: O beata Margarita, miserere mei!... » etcetera.

Pistoia

Museo Civico.

Trittico con S. Elisabetta d'Ungheria. — Lavorato a tempera, in uno degli sportelli reca l'immagine della Nostra vestita da monaca, con in grembo le rose. Opera di maestro sconosciuto.

Mihalik, in « Misc. Franc. », v. c., p. 86.

Pola

Cattedrale.

Reliquie di Salomone, re d'Ungheria. — Rinunziato alla Corona di S. Stefano che egli portò dal 1063 al 1074, Salomone si ritirò in S. Pietro in Selve ove, nel 1087, morto in odore di santità, fu sepolto nel Mausoleo dei Marchesi d'Istria. Le sue ossa erano state da lungo trasportate alla Cattedrale. Nel 1400 il vescovo Biagio Molin le riconosceva ed erano in cassetta cipressina, con le osse del B. Fiore. Queste, insieme a reliquie di altri Santi, nel 1481, furono collocate dal vescovo Michele Ursino nell'altare della cappella omonima. Quivi tuttora si conserva un'arca marmorea di

regina d'Ungheria ». Più che mezza figura al naturale, che tiene nello scapolare dei fiori.

Opera del XVII secolo, eseguita da Domenico Manetti.

Brogi, Inventario generale, p. 450.

Ravenna

Monastero di S. Pietro in Vincoli.

Ospizio degli Ungheresi. — Dalla Vita di S. Stefano, compilata dal vescovo Hartvik sul principio del sec. XII, risulta che il primo re d'Ungheria († 1038) fondò a Ravenna per i pellegrini ungheresi, un ospizio dedicato a S. Pietro in Vincoli e affidato alle cure dei Benedettini e che nel 1233 fu dal re Béla IV lautamente dotato di benefizi. Ma la funzione di ospizio dell'istituzione sembra fosse cessata nel 1260 allorchè ai Benedettini furono sostituiti i monaci dell'Ordine Camaldolese che sino al 1640 ufficiarono la chiesa. Dell'istituzione di S. Stefano ormai non rimangono traccie.

Hieronymi Rubei Historiarum Ravennatum Libri X (Venezia 1603), p. 249, seguito da Girolamo Fabri, Le sagre memorie di Ravenna antica, Parte I (Venezia 1664), pp. 309-11: « S. Pietro in Vincoli, basilica insigne, già monastero di S. Benedetto poi dell'Ordine Camaldolense, ora in Commenda... Avvenne che il Santo Re d'Ungheria, Stefano col consiglio di Gerardo Sagredo nobilissimo Veneto, Vescovo Morisiense, che poi fu Santo e Martire, circa l'anno millesimo di Salute, nel territorio Ravennate in distanza di miglia otto dalla Città, edificò questo nobilissimo Tempio, che dalle catene di S. Pietro Apostolo ad onor delle quali fu dedicato, di S. Pietro in Vincoli prese il nome ed il medesimo vescovo S. Gerardo solennemente lo consagrò... Contiguo poi alla Chiesa, il Santo Re fabbricò un sontuoso Monastero di Monaci di S. Benedetto, e con regale munificenza di ampie rendite lo dotò, facendo oltre ciò tributaria la Reale sua Camera di 25 marche d'argento da pagarsi ogn'anno in perpetuo affinchè servissero e per il mantenimento de' Monaci e per alloggio de' Pellegrini Ungari che di qua passarono... La donazione di S. Stefano anche dopo due secoli, cioè l'anno 1233 da Bèla primogenito di Andrea Re d'Ungheria con privilegio amplissimo fu confermata... Circa l'anno 1260 ai Benedettini furono sostituiti i Monaci dell'Ordine Camaldolense ai quali Pio II l'anno 1460 ne confermò il possesso, come narra l'Autore delle Hist. Camald. (p. 1, l. 2, c. 69 et p. 2, lib. 4, c. 16), il quale non scrive di che tempo lasciassero di abitarvi essendo da gran tempo in qua posseduto dagli Abati Commendatori. Nel 1604 con breve di Pio V fu soppressa la cura d'anima che vi era e unita con la Parrocchia di S. Lorenzo in Vado Rondino ».

Il diploma di S. Stefano relativo alla fondazione dell'Ospizio è quello di Béla IV, furono pubblicati per la prima volta dal Rubeus, op. cit., 260, 405. Il Fabri (l. c.) riporta soltatno il primo, mentre il secondo fu ristampato da Antonio Tarbuzzi, Dei monumenti storici pertinenti alle provincie della Romagna (Ravenna 1872), v. I, p. 152; n. 87. Per le altre edizioni vedasi Szentpétery Imre, Regesta regum stirpis Arpadianae critico-diplomatica (Budapest 1923), nn. 10, 601, il quale d'accordo con altri studiosi da lui citati, afferma, che il diploma di S. Stefano fosse una mistificazione da attribuirsi a Rubeus. Recentemente si occupò dell'ospizio Francesco Luttor, Szent István egyházi kapcsolatai Rómával, Montecassinóval és Ravennával. (Rapporti ecclesiastici di S. Stefano con Roma, Montecassino e Ravenna) in « Szent István Emlékkönyv », v. I (Budapest 1938), pp. 437-40.

Rieti

Cattedrale.

Monumento al vescovo Domenico Camisati, legato pontificio in Ungheria. — Secondo l'Angelotti, « memoria di questo prelato è stata ritrovata a pie' della sua effigie in una muraglia vicino la Cappella del SS. Sacramento che, con l'occasione di quella fabbrica, è stata cancellata e diceva osì:

CERNITE SUM PICTUS MISER HAC IMAGINE PRAESUL
DOMINICUS, POLULI FAMA, SALUSQUE MEI
. . . . . .
HUNGARIAE REGEM PRESSI TIBI ROMA LATRANTEM.
. . . . . .

Così l'Angelotti. « Il latrante Re d'Ungheria » al quale allude l'iscrizione, è Mattia Corvino presso il quale vediamo il Camisati vescovo di Rieti (1473-93) compiere una missione diplomatica affidatagli nel 1476 dal pontefice Sisto IV.

Pompeo Angelotti. Descrizione della città di Rieti (Roma 1635), p. 35 (con l'intero testo dell'iscrizione); Francesco Palmegiani, La cattedrale di Rieti (Roma 1926), p. 46; Alessandro Mihalik, Le coppe ungheresi del Duomo di Rieti, in « Corvina », vv. XV-XVI (Budapest 1928), p. 131.

Chiesa di S. Agostino.

Iscrizione relativa a Niccolò Ongaro. — Nel listello dell'architrave del portale, sotto l'affresco dipinto nella lunetta e rappresentante la Madonna col divin figlio ed ai lati S. Agostino e S. Niccolò, v'è una scritta di carattere gotico, fatta a pennello, e che — stando al Bosco ed al Palmegiani — si leggerebbe così:

ANNO DOMINI MCCCLIIII DIE VIII OCTOBRIS
FECIT FIERI HOC OPVS NICOLAVS ONGARVS

Ma, secondo il Colasanti, rimane sempre difficile riferire ad un portale una iscrizione fatta a pennello, perciò egli proclive a riferirla, anzichè alla costruzione del portale, piuttosto all'affresco della lunetta.

Comunque, committente del portale o pittore dell'affresco, Niccolò Ongaro risulta stabilitosi a Rieti nel 1354. Dalla coincidenza della data, il Mihalik che ritiene Niccolò per il donatore del portale, deduce che questi fosse uno dei numerosi guerrieri ungheresi assoldati dal cardinale Albornoz, quindi stabilitosi a Rieti.

V. Bosco, La chiesa di S. Agostino, ne « La Buona Parola », anno I, Rieti 10 ottobre 1909; Arduino Colasanti, Reate - Ricerche di topografia medioevale e antica, in « Bollettino della R. Deputazione di Storia Patria per l'Umbria », v. XVI (Perugia 1910), p. 288; Francesco Palmegiani, La cattedrale-basilica di Rieti con cenni storici sulle altre chiese della città (Roma 1926), p. 82; Giuseppe Mihalik, Egy magyar család Rietiben (Una famiglia ungherese a Rieti), in « Turul », v. XLII (Budapest 1928), pp. 64-8.

ideig megszabta a helyi kulturális életet is. Nagy időnek kellett eltelnie, amíg a város sajátosan egyéni világi kulturális arca kirajzolódott, amelyet személyében a tüzes dalmát vérével magyar Dugonics András, majd a tehetségével és vagyonával jól sáfárkodó Vedres István képvisel. Kellő tisztelettel adóztak az utódok, amikor 30 oldalon méltatták tevékenységüket.

Miként a művelődéstörténet szerzői, a forradalom és szabadságharc szegedi eseményeinek írásba foglalója, Szántó Imre sem vállalkozhatott arra, hogy a téma kutatása során tett mélyfúrásait bemutassa. A kapott négy szerzői ívbe még némi visszatekintést is bele kellett zsúfolnia, azonban a Szeged történetének fényes napjairól készült pontos és intelligens összefoglaló minden lényeges eseményre kitér. Bízunk abban, hogy a szerző részletekre is kiterjedő kutatásainak eredményeit hamarosan olvashatjuk a város forradalom és szabadságharc alatti történetéről írott terjedelmesebb művében.

Egy 850 oldalas műről részletekre kiterjedően nem lehet értékelést adni, a recenzens néhány lényeges összefüggést érintő elemző megjegyzéseiről és első benyomásairól adhat számot. Nem részletezheti azt a sok aprómunkát, fáradozást — csak elismerő szavai lehetnek e tekintetben —, amelyek elengedhetetlenek egy ilyen formátumú mű elkészítésekor. Pedig ezek alkotják az alapját annak, hogy a szerkesztőnek és a szerzőknek sikerült megoldaniuk feladatukat: Szeged történetének a bemutatását. Bízunk abban, hogy a kötetet hosszú évtizedekig forgatják majd a város XVIII—XIX. századi története iránt érdeklődő olvasók.

BLAZOVICH LÁSZLÓ

Táguló dimenziók

MÁNDY STEFÁNIA VAJDA LAJOS-MONOGRÁFIÁJA

Szorongató érzés végigolvasni Vajda Lajos utolsó, kórházból írt leveleit. A harminchárom éves alkotót néha a remények és a kíváncsiságok éltetik, máskor viszont bizonytalanságok, félelmek gyötrik. Egyik legutolsó fogalmazásában arról ír: úgy érzi magát, mint a kisgyerek, amelyik eltévedt egy sötét erdőben. Aztán a nekrológok, méltatások következnek a kötetben. És a művész első igazi felfedezője, Kállai Ernő ugyancsak egy magányos emberre emlékezik: „Sorsa arra ítélte, hogy a közöny és az értetlenség légüres terében alkosson, habár a fiatalabb művésznemzedék legfőbb erőit képviselte" (209. l.). Szerencsére évtizedeinkre valamelyest megváltozott Vajda művészeti, közéleti pozíciója. Főként az előbbi. Hisz ki vitatja ma már, hogy a magyar avantgárde legegyénibb, legösszetettebb, legmagasabb rendű művészi teljesítménye az övé? S ki ne tudna a kisebb-nagyobb emlékkiállításokról, a megannyi rövidebb, hosszabb elemző publikációról? Vagy ki ne tapasztalná: mennyi Vajda-inspiráció található kortárs festőink, grafikusaink alkotásaiban?

A nagyközönség azonban nemigen érzékeli e formai, szellemi kötődéseket. Vajda Lajos ugyanis még korántsem tartozik az ismertebb, népszerűbb, érthetőbb alkotók közé. Az utóbbi időben amilyen eredményes „frontáttörés" történt Csontváry és Derkovits Gyula esetében: a szentendrei mester körül

a helyi lakosság igényeit látta el, ha az országos helyzet felől nézzük, kevésbé tarthatjuk jelentősnek, ám ha a közvetlen vidék iparára tekintünk, amely ugyancsak a lakosság alapigényeit elégítette ki, és amelyben a céhes iparon kívüli tőkés vállalkozást egy-két szeszfőzdén kívül nem találunk, mégiscsak a szegedi ipart kell a tájék legjelentősebbjeként említeni. Az a visszafejlődési folyamat, amely a XVI. század végén a közép-kelet-európai régióban lejátszódott, és amelyet közelebbi pátriánkban felerősített a majd 150 évig tartó török függés, a gazdaság ágazatai közül legtovább az iparra hatott bénítólag, de a kultúra szférájának fejlődését is hosszú ideig gátolta.

Míg az ipar kevésbé játszott szerepet a város karakterének kialakításában, annál nagyobb jelentőségű volt a kereskedelem, amely a középkor századai óta illette a várost, gyarapította lakói gazdagságát. A kereskedelmi élet alakulását a szerzők, elsősorban Farkas József, a témához méltó módon írták le. A kereskedés feltételeit széleskörűen tárgyalja az indító rész, majd nyomon követhetjük, miként helyeződött át a hangsúly az állatkereskedelemről a gabonáéra, és milyen jelentősége volt a dohánynak. A város kereskedelmi kapcsolatait több térképmelléklet illusztrálja. A hídkinyitási napló adatai alapján számos új megállapítást tartalmaz a fejezet, közülük az egyik figyelmre méltó: a szegedi hajótulajdonosok legtöbbje, a szegedi nábob, Zsótér János is, nem kereskedőként, hanem szállítóként működött, és halmozta fel mesés vagyonát. A kereskedelemmel együtt a XIX. század első felében fellendült a vízi szállítás, de az árucikkek listája a középkor óta csak a gabonával és a dohánnyal bővült. Hagyományosan megmaradt az állat, a bor és a fa jelentősége, bár a boré a török idők után soha sem tett akkora jelentőségre szert, mint a középkorban. A szegedi kereskedők akciórádiusza is csökkent a középkorhoz képest, több, akkor még kevésbé jelentős hely nagy tőkeerőt képviselő kereskedőivel kellett a szegedieknek osztozniuk a hasznon, azonban így is óriási vagyonok halmozódtak fel, és maga a kereskedelem az egyik legfontosabb városfejlesztő tényezőnek bizonyult. A fejezetnek nagy érdeme: a társadalomtörténethez számos jól használható adatot tárt fel.

Az alapos forráskutatásra épülő részek közé tartozik még az Életmód és tárgyi ellátottság című, amelyet Juhász Antal írt, valamint a város igazgatásáról szóló fejezet. Az előbbi nemcsak témájával, hanem olvasmányossága révén is számíthat az érdeklődésre a néprajz és szociográfiai érdeklődésű olvasók körében, akik pontos képét láthatják e sorokból annak, hogy milyen környezetben telt el a különböző társadalmi rétegekhez tartozó családoknak az élete. A leírásból úgy tűnik, hogy a szegények kivételével a társadalom többi része a XVIII—XIX. század fordulójától kezdve lépett át vidékünkön a középkorias berendezésű életből egy magasabb fokúba, amelynek számos emlékével még ma is találkozhatunk a mindennapi élethez szükséges tárgyak világában és helyenként a gondolkodásmódban. Az igazgatástörténeti fejezet számos apró adatot tartalmaz. Jó lett volna, ha az igazgatási szervezet struktúráját a szerző táblázatba foglalta volna. Így szemléltetve a helyzetet, a mai ember előtt világosabb lenne a korábbi városigazgatás szervezeti felépítése.

A települések művelődéstörténete mindenkor szoros összefüggésben áll gazdasági lehetőségükkel, társadalmi szerkezetükkel, történelmi múltjukkal és hagyományaikkal. Ez utóbbit illetően Szegeden folytonosságról mindössze a ferences templom és kolostor tekintetében beszélhetünk. Tevékenységük révén lett a város lakossága szinte teljesen egységesen katolikus vallású, amely hosszú

olyannyira változatlan maradt minden. Az okokat, nyilván, többfelé kereshetjük. Egyebek között az iskolai nevelésben is. Mert az esztétikai órákon a diákok az előbbi alkotóktól legalább négy-hat művet megismerhetnek, Vajdának viszont alig-alig van helye a diatárban. De az is kétségtelen, hogy nem is könnyű egyhamar megszeretni, megérteni ezt a látomásokkal, szimbólumokkal terhes művészetet, amely egészen a szürreális non-figurációig elmegy az absztrahálásban. E tekintetben persze kivételes helyzete van a most megjelent Vajda-monográfia szerzőjének, Mándy Stefániának. Elvégre baráti, kollegális közelségből figyelhette az alkotó emberi, művészi küzdelmeit.

Nem csoda így, hogy a vaskos, kellemes tipográfiájú kötet láttán az első érzés: az örömé. S nem csupán a méltó külsőségek, a majdnem teljességet nyújtó, jó minőségű képanyag miatt. Inkább arról van szó: végre megszületett az egyik leghiányoltabb, legfontosabbnak tetsző művészeti, esztétikai „útikalauzunk". És az ismerkedés első stádiumaiban továbbra sem csalatkozunk. Láthatjuk: nemcsak a művészi periódusokra épülő életmű-elemzésre kell hagyatkoznunk, hanem a személyes és kortársi dokumentumokból ugyanúgy ízelítőt kapunk, akárcsak az utókori értékelésekből, méltatásokból. Később pedig micsoda szerencsés, korszerű metodikát követ a reprodukciók összeállítása! A jellegzetes tárgyi, szentendrei motívumok mellett ott vannak a valós épületek, objektumok fotói. Csak össze kell vetnünk e látványokat, s máris fogalmat alkothatunk Vajda tömörítő, komponáló módszeréről. Mint ahogy a találó Klee-, Picasso-analógiákkal vagy az archaikus rekvizitumokkal is meggyőző szemléleti, művészi támpontokat kínál a szerző.

Aki viszont alaposabban áttanulmányozza Mándy kötetét, annak a korai örömökből, reménységekből feltétlenül alább kell adnia. Nem mintha egy teljességgel elhibázott, koncepció nélküli tanulmánnyal lenne dolgunk: szó sincs erről. Az olvasó már az első fejezetek után is észreveheti, hogy látszólag minden együtt van itt, ami egy tartalmas, igényes monográfiához szükségeltetik. „A dimenziók forradalma" című részben például átfogó jellemzést olvashatunk századunk sokrétű művészeti törekvéseiről, amik nélkül nemigen tudnánk mit kezdeni Vajda sajátságos „konstruktív szürrealizmusával", egyáltalán szintetizáló programjával. És beljebb, előrébb haladva is megmarad ez a háttérteremtő, viszonylatokban mozgó, dinamikus vonalvezetés. A szentendrei, szigetmonostori népművészeti, archaikus jellegű motívumgyűjtés éppúgy előhívja Bartók példáját, mint a megformálás oldalán a gyermekrajzok, majd Klee szellemiségét. Vagyis Mándy Stefánia többé-kevésbé komolyan vette célkitűzését: a sokrétűen kezelt mozgó perspektívát. S ezzel együtt azt is bizonyította, hogy lefegyverző művelődéstörténeti, esztétikai felkészültségével alkalmas volt e bonyolult, szövevényes gyökérzetű pálya feldolgozására.

Mindenesetre kettős súlypontozása van Mándy tanulmányának. Egyrészt kiemelt gondot fordít a művek tüzetes elemzésére: egészében pedig az életmű belső formai, jelentésbeli kapcsolatainak feltárására. Ezért aztán rendszerint egészen közel megy az alkotásokhoz, ami szokatlanul aprólékos szerkezeti, alaki leírásokat eredményez. Eközben azonban nyomon követhetjük a motívumok, a formai elemek különös vándorlását és metamorfózisait. Elég itt csupán a maszkokra vagy a figurális, ikonos megoldású alkotásokra utalni, mivel mindkét esetben fontos, jellegzetes témákkal és motívumokkal állunk szemben. Ahogyan Mándy Stefánia kötetében is éppen ezek az elemzések a leghitelesebbek, legfontosabbak. Ám az sem mellékes, hogy a tanulmány szerzője feltűnően sokat foglalkozik az alkotó eszmei, szellemi sajátságainak meg-

világításával. Se szeri, se száma a párhuzamoknak, értelmezéseknek. Ha a csendéletek omlékony misztikumát kell megmagyarázni, akkor Rudolf Kassnert idézi. Máshol pedig Dosztojevszkijt, és Kafka-analógiákról olvashatunk, netán az archeológiai kutatások eredményeivel vagy bibliai vonatkozásokkal operál az író. S mi tagadás: alkalmanként igen találóak, szellemesek ezek a megközelítések (pl: Kassner vagy a régészeti példák esetében).

De csak alkalmanként. Mert összességében itt már előjönnek azok a szerkezeti, tartalmi mozzanatok, amelyek kétségessé teszik a kötet tudományos és ismeretterjesztő eredményeit is. A gyakori idézésekkel és asszociatív kitérőkkel ugyanis meglehetősen szeszélyessé, zaklatottá válik a tanulmány vonalvezetése, ráadásul az idegen szavakkal, szakmai zsargonokkal teletüzdelt szöveg csak tovább fokozza a megértés nehézségeit. Meglehet: a szakmában járatos olvasó még csak kiigazodik valahogy e feleslegesen bonyolult utalás- és elemzésrendszerben. Csak hát mihez kezdjen ilyenkor a jószándékú átlagos érdeklődő? Nem könnyű dönteni. Már csak azért sem, mert egyéb tekintetben is hiányérzeteim vannak. Bár szemmel látható, hogy Mándy Stefánia úgyszólván mindent megtett egy sokoldalúan látatott, reális Vajda-kép megteremtéséért, ennek ellenére bizonyos mértékig „légüres térben" vezeti az alkotó pályafutását. Mire gondolok? Lényegében arra, hogy az előbb jellemzett kettős súlypontozással aligha lehet megragadni az alkotó ellentétekkel, változásokkal átszőtt érzékeny portréját. Azaz a kötet szerzője roppant keveset törődik a Vajdát körülvevő társadalmi, ideológiai mozgásokkal. Másrészt az általánosabb érvényű eszmei, szellemi támpontokat időnként előbbre helyezi a konkrétabb művészettörténeti, esztétikai megközelítéseknél, egyszersmind a világnézeti, világszemléleti mozzanatok markánsabb megragadásánál.

Kezdjük talán az utóbbi jelenséggel. Mégpedig amiatt, mivel Mándy maga is érzi e fogyatékosságot. Nem véletlen, hogy többször is visszatér Vajda Lajos érdeklődési, valóságszemléleti sajátságaihoz, de közben csak egy-egy jellegzetes részletet dokumentál. Az ikonos periodus előtt viszont önálló fejezetet szentel „Vajda és a religiozitás" viszonyának, s ezúttal már átfogóbb, folyamatosabb képet nyerünk az alkotó vallásos felfogásának mibenlétéről. Más lapra tartozik, hogy ez a témakör sem helyettesítheti a világnézeti elemek alakulásának komplexebb felvázolását. Hiszen egyebek között innen lehetne átfogni az életmű tematikai, tartalmi és hangulati változásait. Közel sem mellékes például, hogy a fiatal művész pályafutása a szocialista tanokkal átitatott, konstruktív szellemű Munkakörből indult. Miként az is bizonyítható, hogy a harmincas évek szovjet perei alaposan megkérdőjelezték korábbi eszméit. Ám egyébként is: Vajda sokat adott a szellemi tisztánlátásra. Levelei egyikében egy érdekes könyvet említ, noha mindjárt hozzáteszi: „... hibája van rengeteg, főképpen az, hogy hiányzik nála a világszemléleti bázis felismerése" (187. l.).

Természetesen önmagában a világnézeti meghatározottságból sem lehet egyértelműen levezetni Vajda Lajos munkásságának alakulásrendjét. Számolni kell itt a történelmi, társadalmi és eszmei háttérrel, amelyek többszörösen is beleszólnak az alkotó szellemi, művészi mozgásába. Jóllehet Mándy Stefánia az európai fasizmus növekvő árnyait ugyanúgy szóba hozza, mint a polgári mitológiák elévülését, vagy a konzervatív magyar művészeti életet, ámde ezek a momentumok csak járulékosan kapcsolódnak az alkotó egyre tragikusabbá, transzcendesebbé váló munkásságához. A kötet írója például látszólag alaposan foglalkozik Vajda művészetének hallatlanul gazdag forrásvidékével: kezd-

ve Malevics és a szovjet, francia filmművészet hatásától egészen a természeti, archaikus kultúrák befolyásáig. Az utóbbi törekvéseknél mégis túlságosan kortalannak, magányosnak érzékeljük a magyar művészt. A Klee-, a Picasso-párhuzamok, majd az általánosabb kitekintésű avantgárde-ismertetések tudniillik alig-alig érintik azt az egyetemes jellegű szellemi mozgalmat, amelyeknek a mélyén többé-kevésbé ugyanaz a polgári negáció, ugyanaz az őseredetit kereső, önmegváltó művészi attitűd található, akárcsak Vajdánál. Hivatkozhatok itt Rouaultra, Miróra, Hans Arpra vagy Max Ernstre, de ezzel is csak egy töredékes névsort jeleztem.

Máskülönben ez a recenzió sem tudja elkerülni a hézagosság, a töredékesség buktatóit. Hisz nemigen beszéltem arról, hogy a kötet szerzőjének célszerű lett volna komolyabban venni a tetemes és érdemleges Vajda-irodalmat. Aztán az esztétikai kiemelésekkel, értékelésekkel is bátrabban, határozottabban lehetett volna élni. Mert ilyenformán sem csökkenne a Vajda-életmű esztétikai minősége. Sőt. Így hát Mándy Stefánia monográfiája megmarad részletgazdag, képgazdag és tanulságokban sem szegény művészeti kiadványnak. *(Corvina K., 1983. Bp.).*

SZUROMI PÁL

A Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának elnöke 1986. november 1-jei hatállyal fölmentette tisztségéből dr. Vörös Lászlót, lapunk eddigi főszerkesztőjét, Annus Józsefet, az eddigi főszerkesztő-helyettest s dr. Olasz Sándor főmunkatársat.

A Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának elnöke 1986. november 1-jei hatállyal a Tiszatáj főszerkesztőjévé nevezte ki dr. Kaposi Mártont, az ELTE Filozófiaoktatók Továbbképző Intézetének docensét. Ugyanekkor a szerkesztőbizottság elnöke lett Tóth Béla József Attila-díjas író, a szegedi Somogyi-könyvtár igazgatója, aki eddig is a szerkesztőség tagja volt. Ezt követően kialakult az új szerkesztőség: Kaposi Márton főszerkesztő, Lengyel András főszerkesztő-helyettes, Zsoldos Sándor belső munkatárs, Csatári Dániel, Nikolényi István, Szabó Tibor és Tóth Béla rovatvezetők. A szerkesztőség mellett szerkesztőbizottság is alakult, tagjai: Berényi Bogáta, Besenyi Sándor, Borvendég Béla, Csatári Dániel, Kaposi Márton, Szentpéteri István és Tóth Béla elnök.

Lapunk új címlapját Zahorán Mária, a Kner Nyomda grafikusa tervezte.

Magyarországi látogatása során 1987. február 9-én Szegedre látogatott Kallós Zoltán erdélyi népzenekutató, akinek itt egy tánckompozícióját bemutatta a Néphadsereg Művészegyüttese. Kallós Zoltán Tóth Bélával találkozott.

KIADÓI KÖZLEMÉNY

A Csongrád Megyei Lapkiadó Vállalat közleménye:

Vállalatunk értesíti a Tiszatáj című folyóirat minden kedves olvasóját, hogy a jövőben a megszokott terjedelemben minden hónapban rendszeresen kézhez kapják a lapot.

Az 1986. 7—12-es számot pótlólag nem jelentetjük meg. Azok az előfizetők, akik 1986-ban egész évre előfizettek, folyó év első félévében díjtalanul kapják meg a lapot. Akik 1987-ben is előfizettek, 1988. első félévében kapják díjtalanul.

A Csongrád Megyei Tanács lapja. Kiadja a Csongrád Megyei Lapkiadó Vállalat. Felelős kiadó: Kispál Antal — 87-849 — Szegedi Nyomda — Felelős vezető: Surányi Tibor igazgató.

Szerkesztőség: Szeged, Tanácsköztársaság útja 10. — Táviratcím: Tiszatáj Szeged, Sajtóház. Telefon: 12-670. Postafiók: 153. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR), Budapest, V., József nádor tér 1. — 1900, közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra. Egyes szám ára: 16 Ft. Előfizetési díj negyedévre: 48, fél évre 96, egy évre 192 forint.

Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

ISSN 0133 1167

10909.

Görgei Arthur.

Térdig, áll, balra néz és pápaszemet hord. Jobb kezét csípőjére támasztotta s baljával kardjának markolatát fogja. Öltözete: honvéd törzstiszti egyenruha mellén érdemjellel. Mögötte az oszlopos erkélyről a leégett és nyugatról felvett budai várra nyerünk kilátást. Felirata:

GÖRGEI ARTHUR.

legalól középütt: Nyomt. Mandello J. Pesten.

Kny., mér. 34·5 : 24 cm.

Sz. n. 140-904

582-904-3.

Mandello

1908.

Bem József

Derékon alól, kissé jobbra néz. Bal kezét csípőjére támasztotta. Öltözete: vállra vetett prémgalléros köpeny, zsinóros attila mellén érdemjellel és nemzeti színű öv. Felirata:

BEM.

Feld-Marschall-Lieutenant

legalól középütt: Druck v. J. Mandello in Pest.

Kny, mér. 17·8 : 16·7 cm.

Sz. n. 139-904

582-904-2.

MANDELLÓ Gyula

MÉ XXXVII.évf.1/2.sz. 1988

CHARLES ROBERT ASHBEE ÉS MAGYAR BARÁTAI

Charles Robert Ashbee-nek, az angol Arts and Crafts Mozgalom kiemelkedő egyéniségének a neve nem lehetett teljesen ismeretlen a századelő hazai műértő közönsége előtt, hiszen a „Magyar Iparművészet" időről időre közölte alkotásait, 1910-ben pedig részletesen ismertette sokrétű munkásságát.[1] A korabeli beszámolók azonban elmulasztották megemlíteni — vagy talán nem is tudták —, hogy Ashbee Guild of Handicraftje legnagyobb megbízását magyar megrendelőtől, dr. Mandello Gyulától kapta.

Az angolbarát közgazdász 1899-es londoni látogatása során véletlenül bukkant rá a Guild nemrég megnyitott belvárosi üzletére. Ashbee hamar megkedvelte a Ruskinért rajongó „érdekes magyart", és boldogan vállalta lakásainak berendezését.

Ez a szerencsés véletlen azonban nemcsak ezt az egy megbízást eredményezte, hiszen Mandello révén ismerkedett meg Ashbee többi magyar barátjával is: az anarchizmus ideológusává váló Batthyány Ervinnel és Szász Zsombor függetlenségi párti politikussal.

Ashbee levelezése és 1905-ös budapesti útjára vonatkozó feljegyzései — szinte az egyedüli rendelkezésre álló forrásként — bepillantást engednek a művész magyar kapcsolatainak részleteibe is.

Az 1888-ban létrehozott Guild and School of Handicraft (Kézműves Céh és Iskola) Mandello Gyula látogatása idején a virágkorát élte. Az alapításkor mindössze 25 éves Ashbee a londoni East End munkásainak Ruskinról tartott előadássorozata közben határozta el, hogy a kézművesmunkát eszményítő mester tanítását a gyakorlatba is át fogja ültetni. A Guild felé vezető első lépést a hallgatóságával végzett sikeres kísérlet — az előadások színhelyéül szolgáló épület, az úgynevezett Toynbee Hall ebédlőjének a dekorálása — jelentette. A kezdetben mindössze négy tagot számláló Guild, a középkori céhek mintájára a kézművesmunka becsületét kívánta visszaállítani. Jóllehet a gondolatot felvető Ruskin saját próbálkozása, a Szent György Céh, rövid idő után megbukott, az 1880-as években több sikeres vállalkozás lépett nyomdokaiba.[2] Ashbee Guildjét a többi hasonló szervezettől a „bajtársiasság" eszméje különböztette meg. A Guild tagjainak egymáshoz való, szeretteten alapuló viszonyát Ashbee művészetet teremtő erőként értelmezte. Ashbee Guildjéhez iskola is társult, ahol a mesterek a műhely számára képezték az utánpótlást. Ashbee leginkább a minden előzetes tudás nélküli hallgatóknak örült, hiszen fő céljának az egyénben rejlő kreatív képességek kibontakoztatását tartotta. Az iskola létszáma így gyorsan nőtt, a műhely szakemberigényét azonban csak lassan tudta biztosítani. Az asztalos-, kovács-, ötvös- és zománcozó műhelyeknek a termékeik eladásából az iskolát is fenn kellett tartaniuk. Bár a Guild ékszerei, sportserlegei és domborított vörösréz dísztálai kelendőek voltak a piacon, Ashbee legnagyobb bánatára a műhely eredményes működése érdekében az iskolát néhány év után fel kellett számolni. Az 1890-es évekre külső részvényesek bevonásával a Guild pénzügyi helyzete is megszilárdult. Ez tette lehetővé, hogy William Morris halála után, 1898-ban Ashbee meg tudta vásárolni a híres Kelmscott nyomda felszerelését. Morris hajdani munkásainak csatlakozásával a Guild az Essex House Press néven működő nyomdával és könyvkötészettel bővült.

A Guild munkáját nemcsak a hasonló célkitűzésű művészek — Walter Crane, Lewis F. Day, Arthur Heygate Mackmurdo — szemlélték elismeréssel, hanem a kiállításokon szereplő tárgyaik a kritikusok körében is kedvező visszhangot váltottak ki. A „Studio" képes beszámolójának a szerzője a tervek egyszerűségét és a kivitelezés „befejezetlenségét" vélte a Guild legjellemzőbb vonásának.[3] Ez az értelmezés Ashbee felfogását tükrözte, aki a munka folyamatát mindig fontosabbnak tartotta a kivitelezett terméknél. A „Studio" a műhelymunka bemutatása mellett ízelítőt adott a Guild tagok közösségi életéből is. Tudósított a rendszeres szerda esti vacsorákról, az együttes éneklésekről és kirándulásokról.

A Guild Anglián kívül is szerzett magának híveket. Az európai művészet vérkeringésébe Ernst Ludwig, hesseni nagyherceg megrendelése révén kapcsolódtak be. 1898-ban, az akkor még alig ismert építész, Baillie Scott tervei alapján készítették el a darmstadti hercegi palota ebédlőjének és fogadójának a bútorzatát. Ez az együttműködés érezhető nyomot hagyott Ashbee bútortervezői munkásságában: ezután váltak uralkodóvá bútorain a szögletes, hasábszerű formák, síkszerű, rátétes díszítménnyel párosulva. Ashbee saját tervei alapján csak a világítótestek készültek. A Guild műveinek aránya nem volt tehát túl nagy a századforduló egyik legjelentősebb vállalkozásában, a darmstadti megbízás mégis Európa-szerte felkeltette az Ashbee iránti érdeklődést.[4]

Mandello Gyula megrendelését a Guild több mint tízéves múltra visszatekintve, sikerektől övezve, nem sokkal a darmstadti munka után kapta meg. Mandello Gyula, neves közgazdász apja örökébe lépve, mint a valuta, vámpolitika és statisztika szakértője ekkor már tekintélyt szerzett magának szakmai körökben. Írásait rendszeresen közölték a hazai és külföldi folyóiratok, a budapesti Tudományegyetem pedig magántanáraként foglalkoztatta. Ekkor jelent meg az általa szerkesztett Közgazdasági Lexikon és rövid ideig a Közgazdasági Szemlét is szerkesztette.[5] A Társadalomtudományi Társaság tagjaként jó viszonyban volt a fiatalabb nemzedékkel; így Somló Bódoggal és Szabó Ervinnel.[6] A Mandello házaspár esküvőjüket követően érkezett Londonba. Amint az Ashbee leírásából kiderül, Mandello nem ismerte korábban a Guildet. Ashbee a következőket jegyezte fel első találkozásukról:

Mandello „Mennyegzője alkalmából bútort keresve sodródott a Brook Streetre. Tuckey, az ottani eladó továbbküldte Chelsea-be és innen érkezett az Essex House-ba. A magyar Közgazdasági Társaság titkára és úgy tűnik kapcsolatban van a fiatal közgazdászok legtöbbjével. Erősen kötődik John Ruskin tanításához, annak is gyakorlati vonatkozásaihoz. Mindez azt eredményezte, hogy én készítem számára a budapesti és pozsonyi lakásába az összes bútort, berendezési tárgyat és ezüstneműt, sőt még az ex-librisét is. Felmerült egy ház tervezésének a gondolata is, mely ezt a munkát követné.

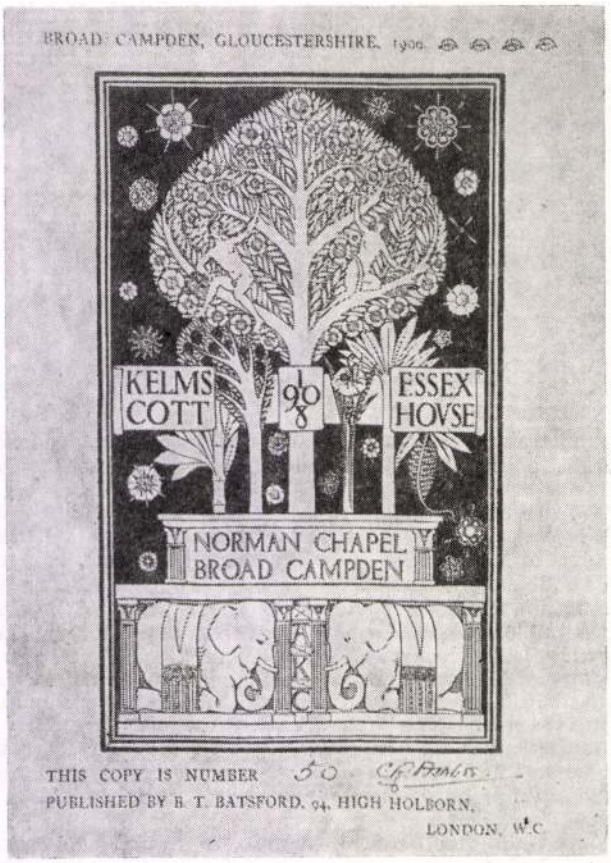

1. Az Essex House Press emblémája. Fametszetes lap a „Modern English Silverwork" kötetből, London 1909 (a továbbiakban: MES)

Minden, ami kívül esik a megszokott konvencionális irányvonalon érdekes, és ezért megkedveltem Mandellót, kedves kis feleségével együtt. Meghívtuk őket, töltsenek két-három napot velünk, ha visszatérnek Angliába, hogy a megrendelés feltételeit véglegesítsük."[7]

Mandello angolbarátságán felül a kölcsönös szimpátia segítette a megbízás létrejöttét. A feladat kissé szokatlan lehetett Ashbee számára, mert ritkán tervezett enteriőrt meglévő épületbe, ráadásul ezúttal a helyszínt sem ismerte. Mandellónak azonban határozott elképzelései voltak.

„A levelezés Mandello és közöttem meglehetősen mulatságos. Megírja az ebédlő-asztalának méreteit, az intarziára vonatkozó magyar vámszabályokat, a Hungarian Society kifinomult ízlését az ezüstneműket illetően, a felesége gyöngyszükségletét és mindezt vegyíti a hatalmi politika időszerű kérdéseivel, a gazdasági morál problémájával és az etika művészetben betöltött szerepével. Úgy vélem, kénytelen leszek titkárt alkalmazni, hogy eleget tudjak tenni a megrendelőimmel szembeni kötelezettségeimnek."[8] A levélváltásból kölcsönös barátság született és a két család együtt töltötte nyári vakációját a belga tengerparton.

Közben a munka is jól haladt, és 1900 nyarán már készen álltak a Mandello-féle megrendelés darabjai a Guild műhelyében. Ezeket a bútorokat, ékszereket és ezüstneműket látta a Szecesszió téli tárlatának előkészítése során Londonba látogató Felician von Myrbach, a bécsi Iparművészeti Iskola igazgatója. Myrbach, aki a kiállításon való részvételre akarta felkérni a Guildet, könnyen egyezségre jutott Ashbee-vel. Elhatározták, hogy ősszel a megrendelőhöz való szállítás közben a műveket kiállítják Bécsben.[9]

A Szecesszió 1900-as, 8. kiállításának a szervezője Josef Hoffmann, a modern iparművészet legjavát akarta felvonultatni — hazaiakat és külföldieket egymás mellett —, követve a képzőművészeti kiállításoknál már bevált gyakorlatot. Hoffmann úgy vélte, hogy a bécsi Iparművészeti Múzeum angolbarát igazgatójának, Arthur von Scalának a kiállításain még mindig túl sok hagyományos termék képviselte a szigetországot. Ezért gondolt Ashbee-re is, amikor a legmodernebb irányzatok képviselőit akarta Bécsbe csalogatni. Levélben kérte fel az Angliába készülő Myrbachot arra, hogy tárgyaljon a Guild részvétele ügyében.[10] Hoffmannak sikerült a szándékát megvalósítania, és a bécsi közönség a kor iparművészetének legszínvonalasabb alkotásait láthatta a novemberi tárlaton: Ashbee-n kívül kiállított a párizsi Maison Moderne, Henry van de Velde, a glasgow-i „Négyek", a bécsiek közül pedig Otto Wagner, Josef Hoffmann és Kolo Moser. A kiállításon Mackintosh és skót társainak bemutatkozása keltette a legnagyobb feltűnést, a siker tekintetében azonban már kétséges elsőségük.[11]

Ashbee Guildje, a második legnagyobb kiállítóként, ötvenhárom tárggyal szerepelt, ezek értékének csaknem a felét Mandello megrendelése tette ki.[12] A Guild termékei könnyen vevőre találtak, sőt újabb megrendeléseket is szereztek. A Szecesszió kritikusa, Ludwig von Hevesi, az iparművészet demokratizálásaként üdvözölte a Guild kísérletét. Különösen a zománccal és drágakővel díszített ékszereket és az ezüst tárgyakat dicsérte. A bútorokat azonban, „melyek mintha egy négyszögletes bolygóról érkeztek volna", a bécsi ízlés számára túl merevnek, kivitelezésüket pedig primitívnek tartotta.[13]

A Mandello megrendelés bútorait illetően sajnos csak néhány különíthető el teljes biztonsággal a Guild többi termékétől, az Ashbee hagyatékában fennmaradt elsárgult fényképek alapján.[14] Ezért is fontosak számunkra a kiállítási beszámolók — így a „Zeitschrift für Innendekoration" tudósítása — hiszen mennyiségileg bármilyen jelentős is volt ez a megbízás, egyéb adatok híján ma már csak ezekből kaphatunk róla töredékes képet.[15] A Mandello család számára készült mahagóni tálalószekrény üvegezett és nyitott polcos szerkezetével némileg eltér a Guild súlyos, masszív, tömbszerű bútoraitól. A könnyedebb, áttört motívumok alkalmazásakor Ashbee Edward William Godwin terveire gondolhatott. A stilizált növényi ornamentikát felhasználó fémbetétes rátét azonban Ashbee bútorainak gyakori vonása. A női szobának két darabja is azonosítható: az öltözőasztal és az állótükör. Ludwig von Hevesi az utóbbit erőteljes kritikával illette; a tükör kovácsoltvasból készült, kiterjesztett szárnyú pávát ábrázoló félköríves felső lezárását kifogásolta.[16]

Amint azt Mandello Gyula és Ashbee levélváltása is igazolja, a kiállításon legnagyobb elismerést aratott ötvösműhely alkotásaiból is jelentős tétel kerülhetett Magyarországra. Ashbee 1909-ben kiadott, a kivitelezett terveit tartalmazó „Modern English Silverwork" kötetébe is felvett pár darabot ezek közül.[17] A szereplő tárgyak mindegyikére, az evőeszközökre, a cukor- és sótartóra, a lekváros tálkára és a kis, fedeles mustáros edénykére Mandello kívánságára stilizált gólyahír került megkülönböztető jelzésül. A kis mustáros edény áttört tartórészét nyolc szegfű — a Guild emblémája — alkotta. A leírás szerint a virágokat fehér, a leveleket zöld zománc díszítette, a fedél pedig obszidián kőben végződött. Az 1700-as évek formavilágát idéző cukortartót Ashbee a századfordulóra jellemző dekoratív motívumokkal látta el. A hagyományhoz való kötődésnek és modernségnek ez a fajta keveredése a Guild más tárgyait is jellemezte.

A Mandello számára készített darabok is azt bizonyítják, hogy sikeres volt a Guild fémműhelyének termékváltása. Míg az indulás éveiben főleg rézzel dolgoztak és elsősorban trébelt dísztárgyakat készítettek, eladási gondok miatt Ashbee 1900 körül az ezüstre tért át, és étkezési edényekkel kezdett foglalkozni. Az egyszerű formájú használati tárgyak díszítő elemeinek variációs lehetőségeivel élve, Ashbee nagy szabadságot engedett a kézműveseknek a kivitelezésben. Ezért termékein a saját monogramját és a Guild ötvösjegyét felváltva

használta. Vég nélkül bővíthető étkészletei a közönség tetszését is elnyerték, és az igényt látva ezeket a tárgyakat hamarosan utánozni is kezdték. Néhány évvel később az Ashbee terveit imitáló és azokat nagy tömegben piacra bocsátó Liberty cég komoly konkurenciát jelentett a Guild számára.

A Szecesszió kiállításán azonban nem az ezüstnemű, hanem a Hevesi által túl merevnek bélyegzett bútorok gyakoroltak stiláris hatást, elsősorban a későbbi Wiener Werkstätte tagjaira. Ashbee bécsi bemutatkozása további ösztönzést adott Josef Hoffmannak ahhoz, hogy korai, Josef Maria Olbrichot követő stílusát félretéve, egyszerűbb, geometrizáló formanyelven dolgozzon tovább. Az angol törekvéseket a helyszínen is tanulmányozó Hoffmann és Kolo Moser kezdeményezésére 1903-ban alapított Wiener Werkstätte programjának több pontja érintkezett a Guild célkitűzéseivel. A rokon vonások — a kézművesek együttes munkájába vetett hit, a mindennapi tárgyak művészi megformálásának igénye, a nevelő szándék — a közös ruskini—morrisi gondolatkörből való kiindulással magyarázható.[18]

Ashbee csak közvetve örülhetett a Szecesszió kiállításán elért sikereinek, hiszen erre az időszakra esett első amerikai körutazása. Talán ez a több hónapos távollét is hozzájárult ahhoz, hogy sem Ashbee feljegyzéseiben, sem a levelezésében nincs egy megjegyzés sem arra vonatkozóan, hogy hogyan érkeztek meg a Guild termékei a Mandello családhoz. A megbízó elégedett lehetett, hiszen Ashbee-vel való barátsága folytatódott az évek során.

Míg a Guild a Mandello megbízáson dolgozott, Ashbee házának gyakori vendége volt a magyar professzor egykori tanítványa, Batthyány Ervin. Cambridge-i közgazdasági tanulmányaiban csalatkozva Batthyány gyakran játszott azzal a gondolattal, hogy az egyetemet félbehagyva inkább művész lesz, és első lépésként beáll az Essex House műhelyébe.[19] A Mandello ajánlólevelével érkező fiatal magyar grófról Ashbee így vélekedett:

„Ártatlan lélek, gazdasági és esztétikai becsvággyal. Edward Carpenter, Morris és Ruskin tanítását akarja tanulmányozni, és úgy tűnik, meglehetősen sokat olvasott Tolsztojtól, talán a kelleténél is többet. Mandello szerint ő az egyik legígéretesebb tanítványa, és egy nap valószínűleg még sokra viszi."[20] A művészi ambícióit feladó Batthyányt Ashbee környezetének intellektuális hatása ragadta magával. Ekkor ismerkedett meg a szocialista eszméket hirdető Edward Carpenterrel, aki cambridge-i egyetemi karrierjének hátat fordítván mind életvitelével, mind előadásaival a viktoriánus Anglia polgári morálja ellen lázadt. A farmját két kezével művelő, szandált viselő és csak vegetáriánus ételeket fogyasztó Carpenter előadásokat tartott többek között a nők jogainak védelmében, a homoszexuálisok érdekében és a fizikai munka dicséretére. Carpenter hitt abban, hogy az egyénekből kiindulva átrendezhetők a társadalmi viszonyok. Az egyszerű emberek „bajtársiasságán" alapuló szocializmus-felfogása jelentős mértékben befolyásolta Ashbee Guild eszméjét.[21] Carpenter tagja volt a Fabiánusok Társaságának is, a múlt század végén Angliában működő szocialista tanokkal rokonszenvező egyesületek egyikének. A forradalmi cselekvést elutasító Fabiánusok a meggyőzés erejében bízva próbáltak nyomást gyakorolni a politikai életre. Számos művész és író is csatlakozott hozzájuk, így Walter Crane, G. B. Shaw, Beatrice és Sidney Webb. Üléseikre a gondolataikra fogékony Batthyány Ervin is eljárt. Ashbee környezetében Batthyány nem maradhatott érintetlen Morris eszméitől sem, bár ekkor úgy vélte, hogy azok nem igazán lehetnek Magyarország hasznára.[22]

Az Angliából hazatérő Batthyány a Huszadik Század körével kereste a kapcsolatot, barátai közé tartozott Szabó Ervin és Leopold Lajos. Itthon sem feledkezett meg Ashbee-ről, akinek hálás levélben köszönte meg megértését és támogatását. „Nagy boldogság nekem, hogy időről időre hallhatok Rólad és kedves szavaid nagy vigasztalást jelentettek. Nem mintha elkeseredett lennék, ellenkezőleg, sohasem éreztem olyan biztosan, hogy magamra találtam, mint az Angliából való haza-

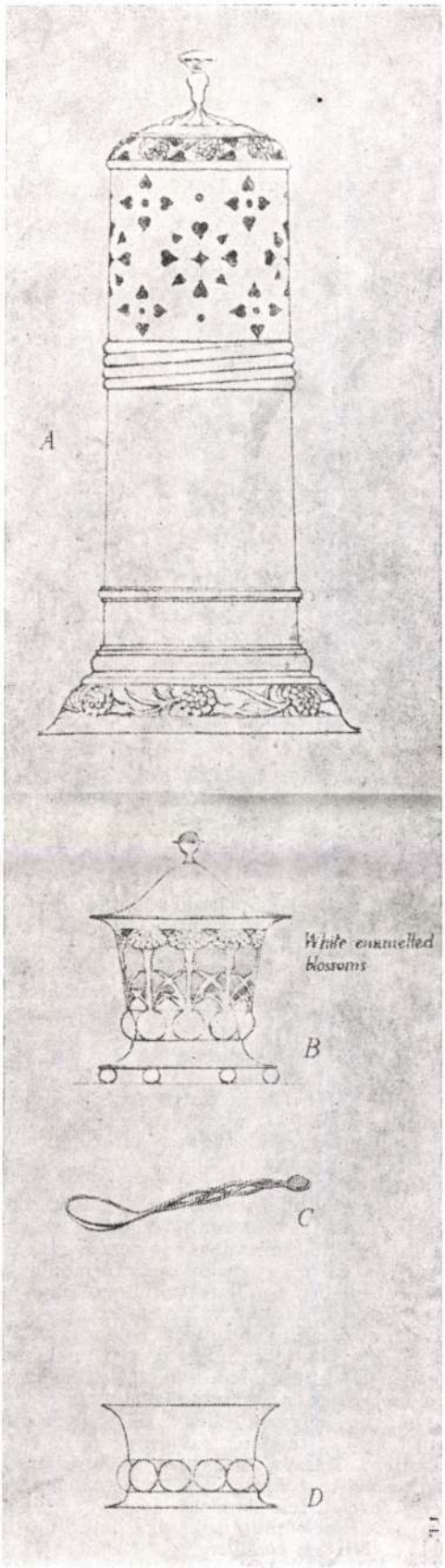

2. C. R. Ashbee: Cukortartó, mustáros tálka, kanál és sótartó terve Mandello Gyula számára. Kézzel színezett litográfia (MES 37.)

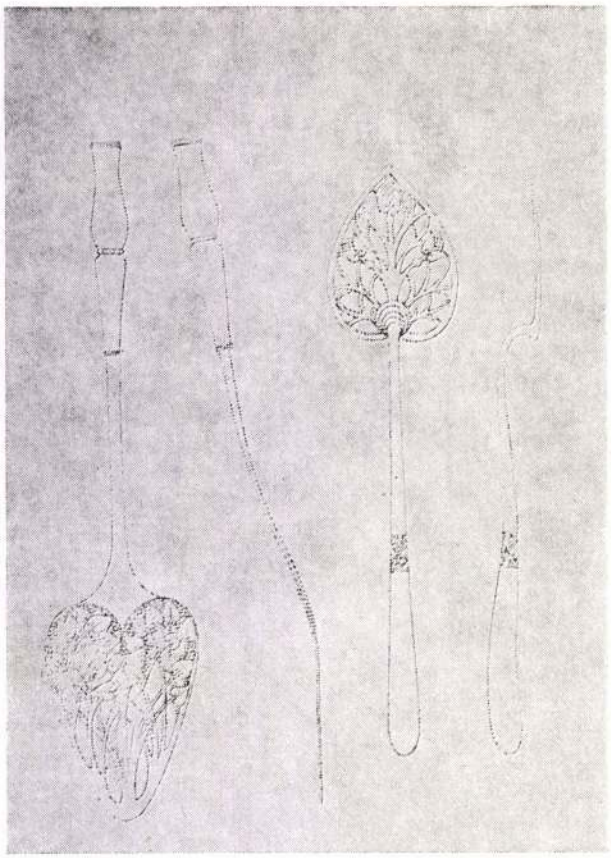

3. C. R. Ashbee: Két hal-lapát terve Szász Zsombor és Mandello Gyula számára. Kézzel színezett litográfia (MES 50.)

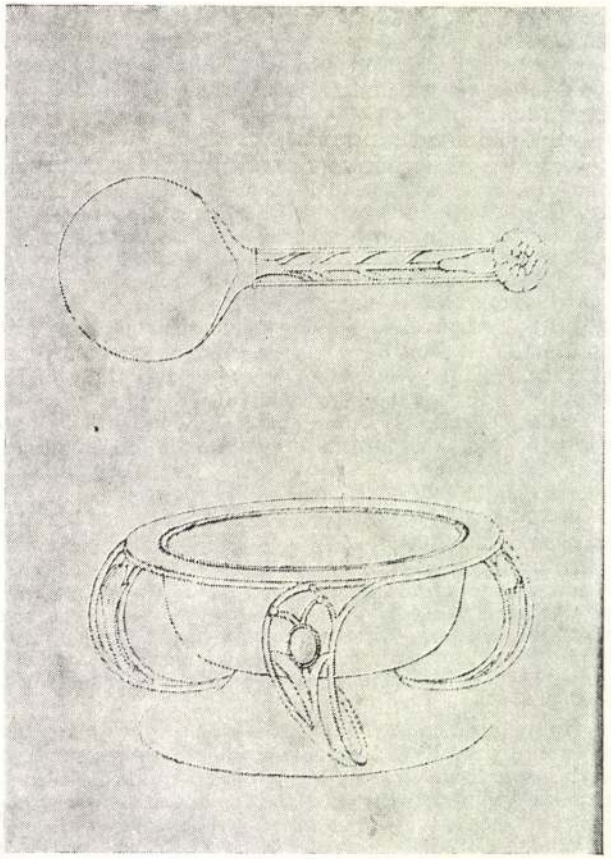

4. C. R. Ashbee: Lekváros tálka és kanál terve Mandello Gyula részére. Kézzel színezett litográfia (MES 58.)

térésem után eltelt hónapokban . . . Gyakran gondolok a kellemes estékre és nappalokra, melyeket veled és a fiúkkal az Essex House-ban töltöttem, kérlek add át nekik üdvözletemet . . . A fő foglalatosságom mostanában E. Carpenter műveinek olvasása és egy barátommal megpróbálom lefordítani a ,,Towards Democracy" egyes részeit németre. A vele való ismeretség nagyon fontos állomás szellemi fejlődésemben, és Te voltál az, aki ehhez hozzásegítettél."[23]

Carpenter művén kívül Batthyány neve egy másik fordításnál is szóba jött. Amikor 1902-ben, a Szocialista Diákok ki akarták adni William Morris ,,News from Nowhere" (Seholországból) című könyvét, Szabó Ervin a fordítás átnézésénél Batthyányra gondolt.[24] Sajnos ez a terv nem sikerült és Batthyányt hamarosan súlyos csapás érte. Családja beszámíthatatlannak akarta minősíttetni, hogy ezáltal elveszítse vagyona feletti rendelkezési jogát, és ezért egy bécsi szanatóriumba küldték. A hírek Ashbee-hez is eljutottak Londonba, akiből a történtek heves tiltakozást váltottak ki.

,,Olvastam az újságban, hogy bolondokházába dugták az én kis Batthyány Ervin grófomat elmebajra hivatkozva, pedig valójában csak tolsztojánizmust prédikált a béreseinek és parasztjainak. Írtam Mandellónak Pozsonyba, megkérdezve, hogy ha segíthetünk vele, óvatosan botrányt tudnánk kavarni; még az ósdi Times sem tekintené Tolsztoj magyarra ültetését megbocsáthatatlan bűnnek. Szegény fiú, alig néhány hete írt nekem egy levelet, tele ragaszkodással . . . A megbocsáthatatlan vétkeknek mily sokasága létezik a modern életben! . . . Minden rendben volt Krisztus és a hozzá hasonlóak számára, de manapság! ugyanazért elmegyógyintézet jár. Nekünk nem lehet vigaszunk, hitvallásunk, gyülekezetünk; az anyagiasság Szentháromsága mindent áthat."[25]

Batthyány kilátástalan helyzetén sokat segített, hogy a Huszadik Század éppen ekkor közölte Edward Carpenterről szóló tanulmányát.[26] Ez az írás is mutatja, hogy Batthyányt leginkább Carpenter egyéniség-kultusza ragadta meg. Hasonló gondolatot fejtett ki ő maga is, 1904-ben, a Társadalomtudományi Társaság vitaülésén az anarchizmust képviselve. E nézet szerint az anarchizmus az egyénben keresi a társadalmi összhang forrását.[27]

Batthyány Ervin a legnagyobb vihart a Vas megyei birtokán, Bögötén alapított reform iskolájával kavarta. Az iskolát 1905 őszén Szabó Ervin nyitotta meg, a Társadalomtudományi Társaság nevében. Batthyány részben az angol reformiskolák mintájára, részben pedig Tolsztoj hatása alatt a szocialista tanok iránti fogékonyságot akarta felébreszteni a parasztgyerekekben. Könyvtárak, klubhelyiségek létesítése lebegett a szeme előtt, hiszen az volt a meggyőződése, hogy csakis szellemi felvilágosítással lehet előkészíteni a társadalmi átalakulást. Az iskolához asztalosműhely is tartozott, ahol a fiúk padot, széket, képkeretet készítettek, míg ezalatt a lányok kézimunkáztak. Az esti előadások, a heti kirándulások rendszere, a kézműves munka fontosságának a felismerése az Ashbee-nél eltöltött idő ösztönző hatását sejteti. Batthyány bögötei kezdeményezése már a megnyitás előtt is heves támadást váltott ki. Batthyánynak azonban olyan védelmezői akadtak, mint Ady Endre, Jászi Oszkár és Apáti István. Ady így írt a Budapesti Napló hasábjain:

,,Ervin gróf iskolája nagyszerű jele az időknek, melyek a magyar társadalom fölött sem suhoghatnak el nyomtalanul. Van immár egy magyar gróf, aki éppen abban az időben, mikor a grófok legmakacsabban fogják a gyeplőt, s átkozzák azokat, kik a jó, türelmes parasztban fölkeltik a »kóbor ösztönt«, az emberiség tudatát,

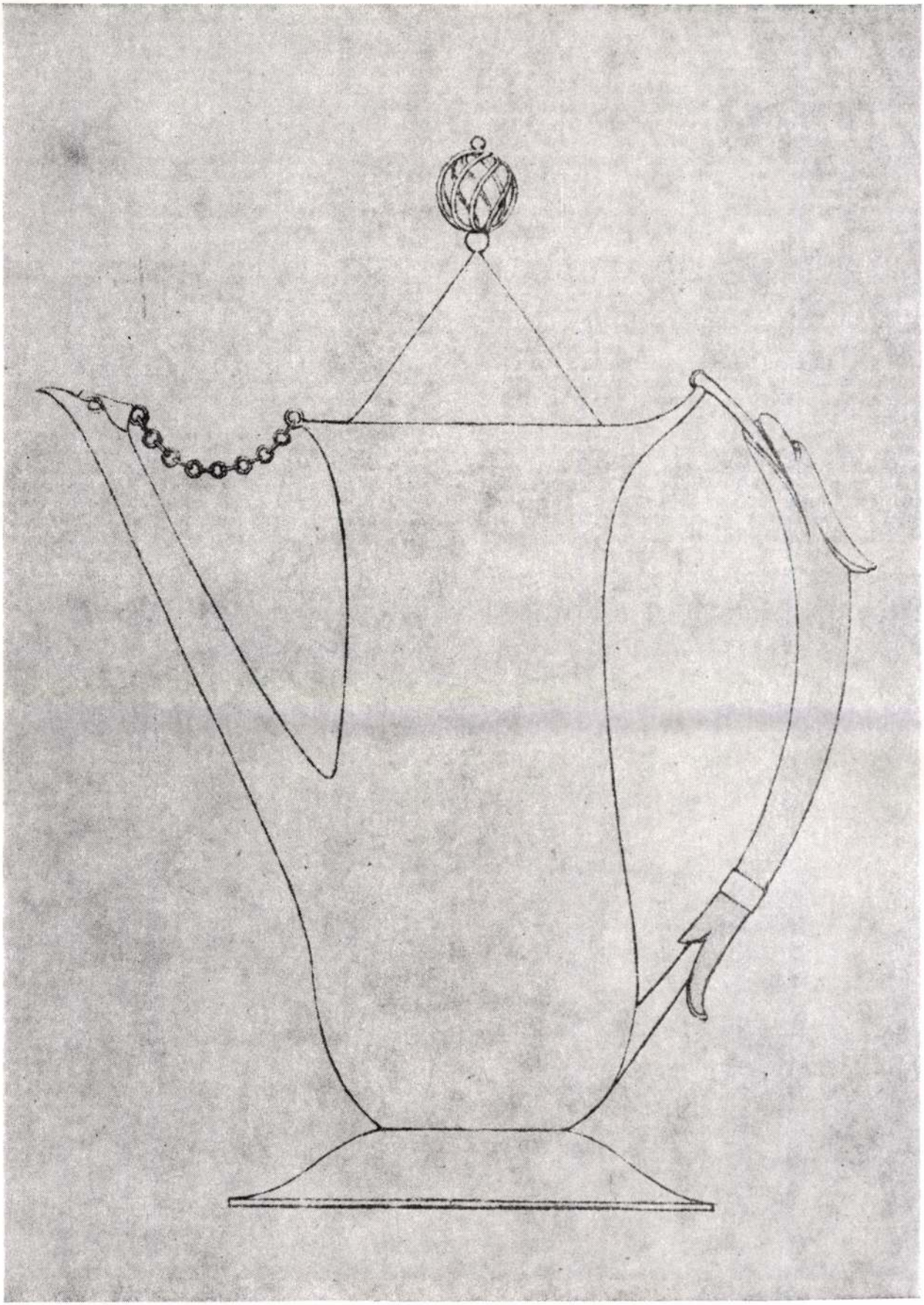

5. C. R. Ashbee: Kávéskanna terve Szász Zsombor számára (MES 34.)

odaáll az élre, szembe a grófokkal s nevel nekik hatalmas ellenfeleket."[28]

A bögötei iskola megnyitását megelőző bonyodalmakról Ashbee személyesen is hallhatott, hiszen 1905 nyarára esett első magyarországi látogatása. Szász Zsombor, az erdélyi Szilágy megye függetlenségi párti képviselője hívta meg Budapestre, egy ház tervezése céljából. Az összekötő kapocs ebben az esetben is Mandello Gyula lehetett. Szászék neve már 1904 júniusában szerepelt a Guild új Bond Street-i bemutatótermének vendégkönyvében.[29] Feltehetően már ekkor vásároltak a Guild termékek közül, a budapesti ház építésének az ötlete azonban csak Szász 1905-ös megválasztását és Erdélyből a fővárosba költözését követően merülhetett fel.

A Mandello és a Szász megbízás között eltelt néhány év alatt a Guild döntő változáson ment keresztül. 1902-ben Ashbee régi álmát valóra váltván, társaival, a családtagokkal együtt mintegy 150 emberrel együtt elhagyta Londont és a Cotswolds dombvidékének csendes városkájába, Chipping Campdenbe tette át a székhelyét. A Guild tagok közül többen nem vállalták a költözéssel járó kockázatot, a létszám mégsem csökkent, hiszen Ashbee-ék kivonulása, az egyszerű természetközeli életmód igézete új tagokat is vonzott. A kisváros lakóinak kezdeti bizalmatlanságát hamar sikerült eloszlatniuk, és Ashbee küldetésszerű elhivatottságtudattal itt is iskolát szervezett. 1904-ben indult útjára a Campden School of Arts and Crafts, ahol a környék lakói kézművességet, festészetet, zenét, de akár kertészkedést, főzést vagy testedző gyakorlatokat is tanulhattak. Ashbee régi szenvedélyét, a színházi előadások szervezését is folytatta. A Guild, mint az életmód megreformálását célul tűző kísérlet, a campdeni körülmények között tökéletesen bevált. A világtól való visszavonulás azonban szállítási nehézségekkel párosulva elvágta a Guildet vásárló közönségétől, a londoni középosztálytól. Míg a várost elhagyó csupán néhány tagot számláló kis vidéki műhelyek — így Ernest Gimson és a Barnsley fivérek — fenn tudták tartani magukat, Ashbee nagylétszámú Guildje súlyos anyagi gondokkal küszködött. Mivel 1904 végén sok termékük eladatlanul hevert, 1905 első hónapjaiban rövid időre be kellett zárni a műhelyeket. Legsúlyosabb helyzetben éppen 1905 nyarán voltak, mikor Ashbee a Guild nyomasztó légköréből Skóciába menekült.[30]

A Szász-féle megbízás a lehető legjobbkor jött, és azzal kecsegtetett, hogy felfüggeszti a Guild gondjait, amint ezt Alec Millernek, a fafaragó műhely vezetőjének a visszaemlékezése is megerősíti.

„A megrendelő az otthonát tradicionális magyar bútorok legjavával, illetve az angol Arts and Crafts legkiválóbb termékeivel akarta berendezni. A megbízás minden szempontból előnyös volt; segített Ashbee építészeti praxisának és a Guild műhelyének is."[31] Ashbee kapva kapott a budapesti meghíváson, és június 26-án már innen keltezte a levelét feleségének, Janet-nek.

„Kedves Gyermekem!

Elmesélem Neked, hogyan boldogulok Magyarországon. Milyen különös az élet, hogy az egyik héten Észak-Skóciába sodor, a másikon pedig Budapestre. Igazán élvezem az itt tartózkodást, bárcsak Te is velem lehetnél! Az ittlét egyúttal rám nézve igen hasznos változással jár, hiszen a nap fenséges. Úgy tűz rám, hogy szóba sem jöhet a lumbágó. Ami Budapestet illeti, gyö-

6. C. R. Ashbee: Ebédlő. Enteriőr a Szecesszió 8. kiállításáról, Bécs 1900 (a Zeitschrift für Innendekoration *reprodukciója)*

7. C. R. Ashbee: Női szoba. Enteriőr a Szecesszió 8. kiállításáról, Bécs 1900 (a Zeitschrift für Innendekoration *reprodukciója)*

nyörű város, bár az építészete pocsék. De ezért vagyok én itt, ahogy a vendéglátóm mondja. . .

A Szászék igen kellemes emberek. Naphosszat beszélgetünk magyar politikáról és angol művészetről felváltva. Szombor (sic!) magára vonja a figyelmet, olyan kedves, kulturált arisztokrata-szocialista. Ruskini eszméktől átitatott földbirtokos és egyúttal országgyűlési képviselő. Nagyon büszke magára, mint képviselőre és az első utunk hétfőn a Parlamentbe vezetett, ahol beavattak a magyar politikai pártok intrikáiba."[32]

Ashbee látogatása a szabadelvű kormány bukását követő politikai válság idejére esett, így érthető, hogy az ellenzék képviselőjeként újonnan a képviselőházba került vendéglátójának szinte minden gondolatát az ország sorsa kötötte le. A kolozsvári születésű Szász Zsombor, bár ügyvédi diplomával rendelkezett, gyakorlatot sohasem folytatott. A nyolc nyelvet beszélő, széles látókörű fiatalember tanulmányainak befejeztével többéves európai körutat tett, melynek során bejárta Angliát, Franciaországot, Olaszországot és a Skandináv államokat. Hazatérve tapasztalatait állam- és közjogi tanulmányok formájában tette közzé.[33] Politikával apósa, dr. Brandt József kolozsvári sebész professzor tanácsára kezdett el foglalkozni, és sikeresen jelöltette magát Diósad kerület képviselőjeként. Ashbee-nek a családról kialakított kedvező képét a családfőn kívül a feleség műveltsége és kislányuk szépsége is befolyásolhatta.

A budapesti ház tervezéséről a legtöbbet Ashbee beszámolóiból tudhatunk meg. Az eredeti tervek nem ismeretesek és a ház megépülésére sincsen bizonyítékunk, hiszen Szász Zsombor budapesti tartózkodása alatt nem folyamadott építési engedélyért és 1912-es Londonba településéig megszakítás nélkül a Stefánia út 22. alatt lakott.[34] Itt látta vendégül Ashbee-t is, aki kicsit furcsán érezte magát az empire szalonban, ahová elszállásolták, de jóleső érzéssel nyugtázta, hogy házigazdája lakásában a Guild bútorai is helyet kaptak.

„Egy empire szalonban helyeztek el, hiszen aligha lehetne egy ilyen pompás helyet vendégszobának hívni. Gyönyörű fekete aranyozott bútorzata van. A bútorokat kezüket ölükben összekulcsoló faragott alakok díszítik, lábuknál akantusz levelekkel, fejük felett pedig cikornyás, arany sasokkal. Ez a stílus éppen olyan, mint I. Napóleon; nyers, nagyszerű, ellenállhatatlan és intellektuális. A szobában szekreterek, díványok, székek, ellenzők, órák, lámpák és állványok vannak, de kedvesem nincs benne mosdóállvány. Két napon át keresztülkasul átnéztem a szobát, de nyoma sincs benne mosdóállványnak, s el tudod képzelni, mint jelent ez egy magamfajta ember számára."[35].

Ahsbee két héten keresztül megfeszített energiával dolgozott a terveken, mindössze déli hőség idején járt le a Dunára felfrissülni. Nehézséget okozott számára az eltérő mértékegységek használata és a helyi viszonyok kellő ismeretének a hiányában a várható költségek felbecsülése. Néhány elejtett megjegyzése azonban arra utal, hogy már a tervezése idején kételkedett abban, hogy Szász Zsombornak elegendő a pénze az építkezésre.

„A tervek vázlatát éppen ma fejeztem be; hogy a ház felépül-e még az idén, vagy csak a következő évben, az a tervrajzoktól és az anyagiaktól függ."[36]

Ashbee félelme nem volt alaptalan, mivel Szászék zsibói birtokát a bankok már 60 000 koronával megterhelték. Budapesti tartózkodásuk alatt Szász Zsombor anyósa vette át a zsibói birtok és a körösfői belterjes gazdaság kezelését, és ő látta el a családot a megélhetésükhöz szükséges pénzzel. Egy 1917-es minisztériumi jelentés, mely részletesen foglalkozott a család pénzügyi helyzetével, azt állapította meg, hogy bár hiányt sohasem szenvedtek semmiben sem, sőt még a művészeteket és társaságot kedvelő életvitelükre is futotta, a takarékos

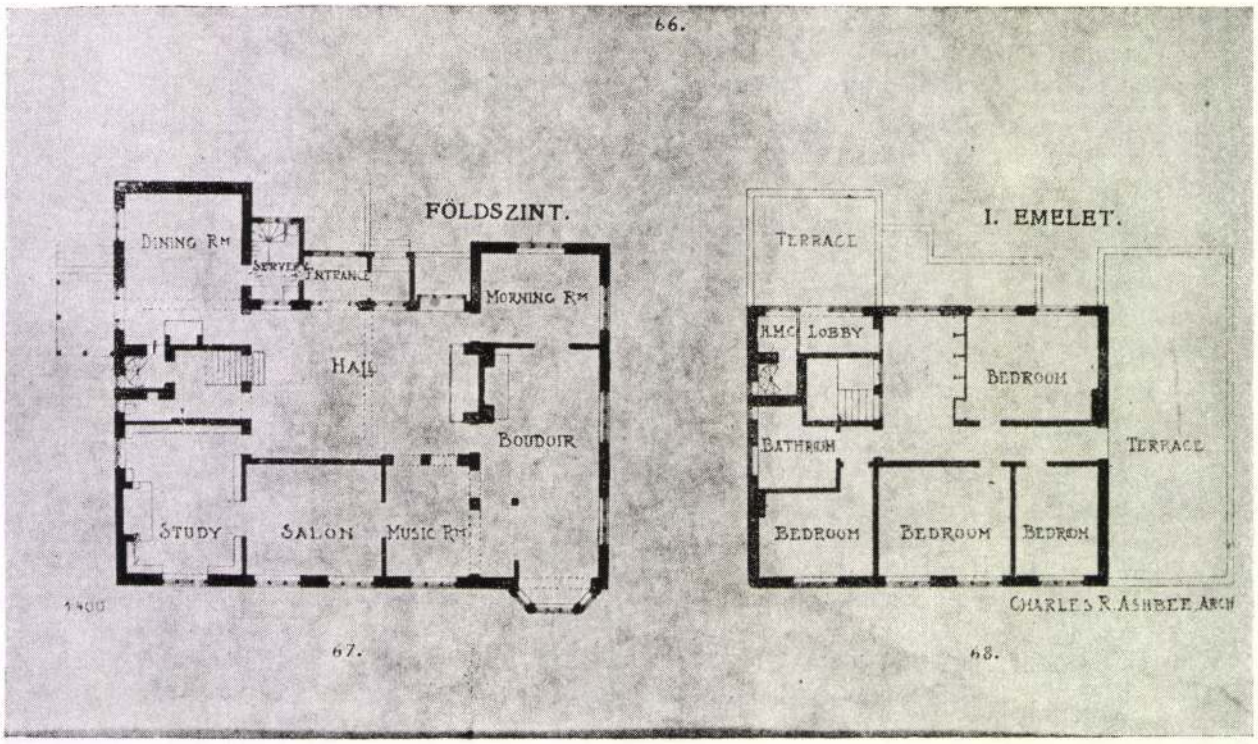

8. C. R. Ashbee: Családi ház terve Szász Zsombor számára, 1905. Alaprajz (a Magyar Iparművészet *reprodukciója)*

anyós felesleges pénzt nem bocsátott a rendelkezésükre.[37] Ez a forrás is alátámasztja azt a feltételezést, mely szerint Szász Zsombor nagyszabású házépítési tervéből csak a telekvásárlásra tellett.

A Stefánia úti nagyméretű saroktelek elnyerte Ashbee tetszését is, melyre alagsorral bővített, egyemeletes házat tervezett. Az épület alaprajzát és Frederick Landseer Griggs által készített távlati rajzát a szaklapok reprodukcióiból ismerjük, és tudjuk, hogy Ashbee ki is állította őket 1909-ben a Royal Academy-n.[38]

A megközelítően 300 m² alapterületű épület alagsorába helyezte el Ashbee a kiszolgáló helyiségeket: a konyhát, a mosodát, a kazánt és a személyzet szobáit. A földszint tekintélyes részét a korszak angol építészeti törekvéseivel összhangban a hatalmas fenyőfaburkolatú hall foglalta volna el. A terv szerint ebből nyílt volna a zeneterem, a szalon, a dolgozószoba, az ebédlő és a boudoir. Az emeleti hálószobákhoz vezető lépcsőházzal szembe, a hall másik végébe, Ashbee kandallót tervezett, mely díszéül a „Modern Magyarország Géniuszát" reprezentáló reliefet képzelt el. Az egyes terek belső kiképzéséről a források csak annyi említést tesznek, hogy az ebédlőt és a dolgozót tölgyfaburkolattal kívánták ellátni.[39] A háznak feltűnő vonása lett volna a nagyméretű tetőterasz, ahová növényeket szántak. A korabeli leírások dicsérték a tervezett ház színhatását: a fehér vakolatú külső falat zöldre festett redőnyök sora élénkítette volna, a tető fedésére pedig Ashbee vörös cserepet képzelt el. Az angol kritikusok a számukra szokatlan dupla ablakok tervezését a nagy hőség kirekesztésének az óhajával magyarázták. A házat a tetőterasz mellvédjének formálását követő kovácsoltvas betéttel díszített kőkerítés választotta volna el az utcától.

A terv méreteiben és funkcionális beosztásában a nagy társasági életet élő, közéleti személyiség igényeit tükrözte. Ashbee a „Book of Cottages and Little Houses" (London, 1906) címen közzétett, középosztálybeli megrendelők számára tervezett házainak kissé megnagyobbított, elnyújtott, alacsonyabb változatát képzelte el Szász Zsombor számára. A budapesti terv néhány jellegzetessége — így a homlokzat erőteljes vízszintes hangsúlyozása, az előreugró és ezáltal a felső szint ablaksorát árnyékoló tetőmegoldás, a tolóablaksor — a kötet visszatérő motívumai közé tartozik.

Ashbee-nek ez a terve építészeti munkássága egészét tekintve, rutinszerű alkotásnak fogható fel. Ashbee monográfusa, A. Crawford szerint ez az „igénytelenség" a környezet ösztönző hatásának hiányával magyarázható.[40] Hiába lakott Ashbee Lechner Ödön Földtani Intézetének a tőszomszédságában, az épületet feljegyzéseiben még említésre sem méltatta. A főváros építészetéről lesújtó véleményt alkotott, és nem talált olyan tradíciót, amelyhez kötődhetett volna. Ashbee-t igazán azok a feladatok lelkesítették, amikor a hely szellemét próbálta belevetíteni egy-egy épületébe. Legjobb műveit akkor tervezte, amikor az adott terület asszociációkban gazdag, izgalmas építészeti emlékeket magáénak valló múltja biztos hátteret adott kivételes történeti érzékének. Közvetlen környezetének, Chelsea-nek a házain kívül taorminai villája is ebben a szellemben született.

Jóllehet Ashbee budapesti terve semmi rendkívülit nem tartalmazott, hiszen ezúttal jól bevált épülettípusait kombinálta, a megrendelő nagylelkűen megfizette.

„Az első 50 fontos csekket — igen tekintélyes összeg — ma nyújtották át előlegben. Szász az 1000 év hagyományait maga mögött tudó nemes udvariasságával és előkelőségével fizet. Az angol arisztokraták fél évig váratnak a fizetéssel, megmutatván, hogy egy kis kereskedelmet is tanultak a hódítás óta."[41]

Ashbee budapesti élményeit, a számára egzotikus, keleties nép varázsát, az izgatott politikai légkörből leszűrt benyomásait, az épület helyett a hallt díszítő reliefben próbálta vizuálisan megfogalmazni. 1906-ban, a „Modern Magyarország Géniuszának" háromalakos, tölgyből faragott modellje már kiállításon is szerepelt. A mű legrészletesebb leírását Ashbee-nek a kivitelezőhöz, Alec Millerhez írt utasításai tartalmazzák.

„Valóban rajzolok ebbe a budapesti házba néhány szép dolgot Neked is. Terveztem egy fehér mészkő kandallót, kváderkövek közé ékelve, alul ívelt fahasábtartóval. Semmi díszítés vagy mintázat. A kandallópárkány helyett kőkonzolon egy faragott, színezett és aranyozott, körülbelül 3 láb magas figura állna. Lehetne akár egy kis csoport is — meglehetősen laposan tartva —,

talán valami magyar téma, Szent Erzsébet vagy Mátyás király, esetleg a »Modern Magyar Géniusz«. A fogkezelésed szüneteiben tanulmányozhatnád Magyarországot! Meglátod megéri. A vörös tégla kandalló padozat előtt tűzifatartó fog állni Bill Thorntontól és egy ellenző C. Downertől, az ő könnyű modorában. Ennyit a hallról, a többi szobáról majd fokozatosan."

Végül is a Dunában fürdő ifjak látványa jelentette Ashbee számára az inspiráció forrását.

„Alec, soha nem létezett még egy ehhez fogható folyó! Motívumot adott a csoportunk számára. Egy ifjú legyen, nem gyermek, hanem egy fiú; mondjuk 14, nem, 12, mégsem, inkább 10 éves, mivel Magyarország az 1000 éves alkotmányával nagyon fiatal. A fiúnak simára nyírt egyenes ezüst haja legyen, kék szemmel. Kedves kövérkés kis arcra gondolok, mongolos orral. Ami a színeket illeti, szó sem lehet a Te kellemetlen keresztényeidről, a tisztaság fehér ruháiba bújtatva, mely a lumbágót és a napfény hiányát idézi. Olajbarna legyen, ha tudsz még követni. (Kikeverem majd Neked a színeket, ha eljön az ideje.) Legyen két arany szárnya, hogy repülni tudjon, és a felszállásra készülve álljon. De nem tud elszállni, mert a lába gúzsba van kötve. A fiú egyik oldalánál egy ülő női alak lesz, öltöztetheted őt akár bencésnek is, lehajtott fejét arany dicsfény övezze, az ölében pedig egy templomot tartson, mivel a múlt szent dolgainak a legjobbját kell megtestesítenie. A másik oldalon egy tiszteletre méltó aggastyán ül majd, koronásan, mint Mátyás, a magyarok ékszeres koronájával. A palástja is ékszerrel díszített. Az agg alszik és a kötél kicsúszik az ujjai közül arra utalva, hogy figyelmen kívül hagyja a múló időt. Vajon elszáll-e a kis szárnyas teremtmény az államtól és az egyháztól? Az ezer éves tradíció szépségétől? Vajon a saját útját járja-e majd? Vagy visszatartják, hogy újra elvegye a dicsfényt és a koronát? Levágatja-e majdan szárnyait a vas karddal? Ezek azok a kérdések, melyeket neked és nekem — neked sokkal inkább, mint nekem — kell közvetítenünk. Mindezt színben és aranyban kell megvalósítanunk, oly módon, hogy azok a konzervatív nemesek, szélsőséges nacionalisták és szocialisták, akik a Szászék halljába jönnek, azonnal értsék a szimbolizmusát. Nem szabad, hogy ehhez hasonló fantasztikus katalógus kelljen az értelmezéséhez."[42]

Első pillantásra szokatlannak tűnik, hogy egy lakás intim terébe ilyen politikai tartalommal telített allegorikus művet szánjanak. A közéleti ügyek iránt élénken érdeklődő megrendelő személyén kívül, szerepet játszhatott az is, hogy a kényelem, lakályosság szempontjai sohasem jelentették a végcélt Ashbee enteriőr-tervezői gyakorlatában. Hacsak tehette, szívesen irányította a lakók figyelmét intellektuálisabb szférák felé. Ezt úgy érte el, hogy az ornamentikát a tér egy pontjára összpontosította, ahol emblémák segítségével fejezte ki a gondolatait. A kandalló, a Szászék halljához hasonlóan, többször került enteriőrjeinek vizuális középpontjába. A kandallót díszítő, hagyomány és haladás közt tétovázó szárnyas ifjú motívumának is megvannak az előképei Ashbee munkásságában.

A „Modern Magyarország Géniuszának" megformálásában Ashbee-t befolyásolhatták házigazdájával és annak politikus barátaival folytatott eszmecseréi is. Az országot ez idő tájt a választásokat követő kormányzati válság tartotta lázban. Mivel az uralkodó nem volt hajlandó teljesíteni a hadsereg magyar vezényleti nyelvére és az önálló vámterületre vonatkozó függetlenségi párti követeléseket, a győztes koalíció kormányalakítása hónapokon át húzódott. Ferenc József a megegyezés

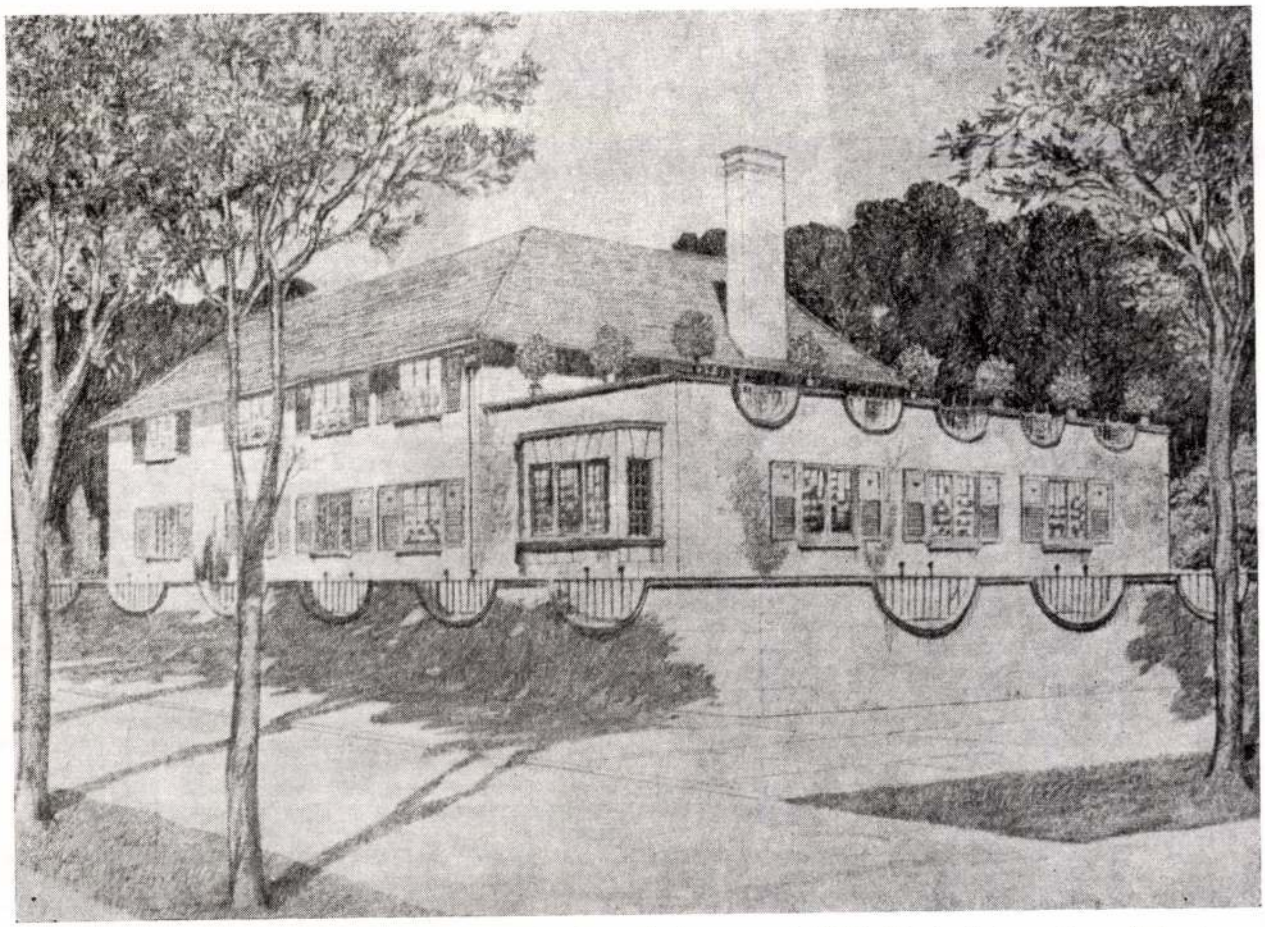

9. C. R. Ashbee: Családi ház terve Szász Zsombor számára, 1905. Távlati kép (a Magyar Iparművészet *reprodukciója)*

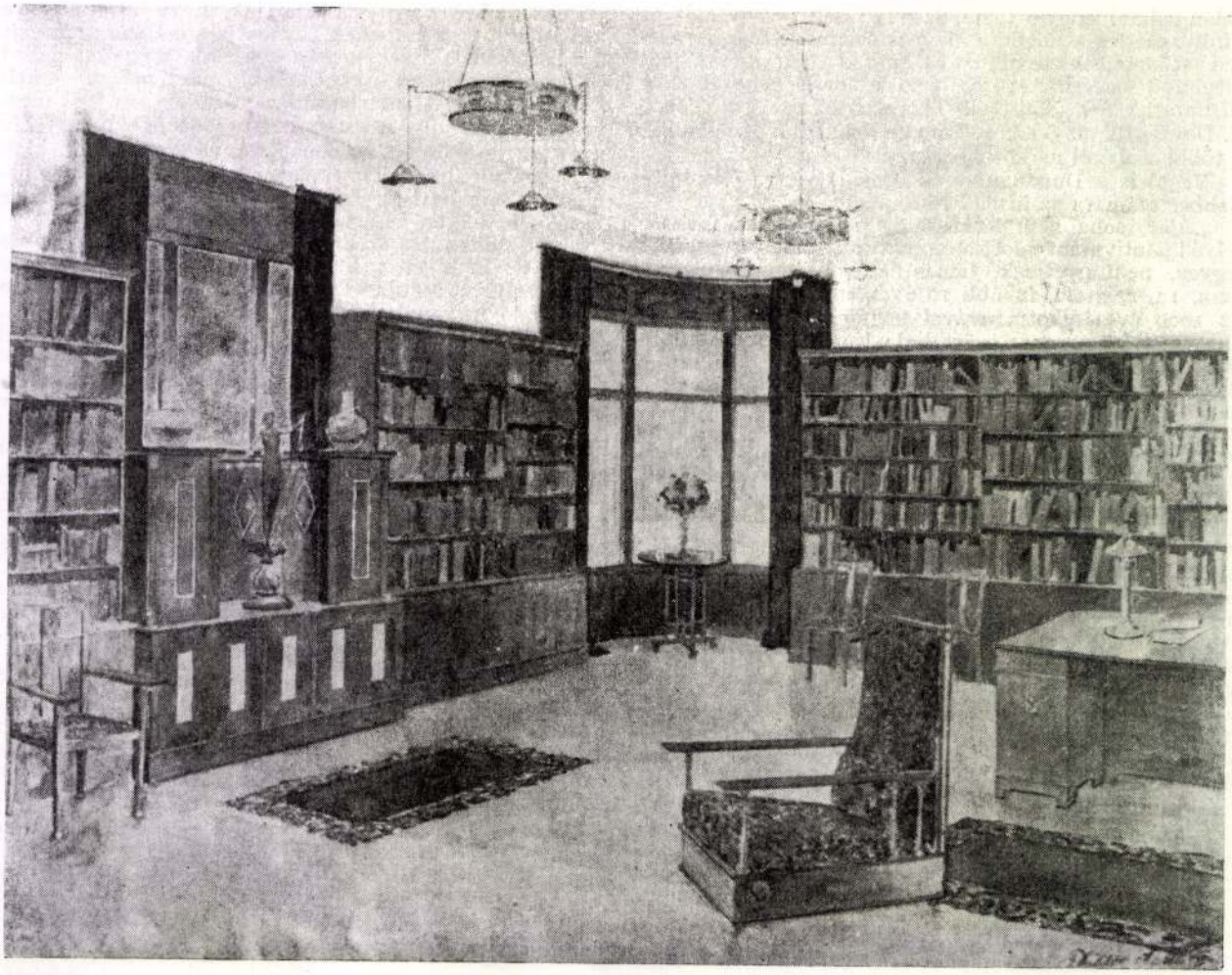

10. C. R. Ashbee: Könyvtárszoba. Enteriőr-terv egy budapesti lakásba (W. Shaw-Sparrow: *Flats, Urban Houses and Cottage Homes. London 1906. reprodukciója)*

kudarca miatt Fejérváry Gézát kérte fel kormányalakításra. Ez a lépés a parlament heves tiltakozását váltotta ki, és a képviselők június 21-én elfogadták Bánffy Dezső „nemzeti ellenállásra" felszólító javaslatát. Ebben a forrongó politikai légkörben érkezett Ashbee az eseményeket izgatottan követő Szász Zsombor otthonába.

Ashbee előtt nem lehetett teljesen ismeretlen az 1904 novembere óta tartó politikai válság, hiszen a Times meglepő részletességgel követte a magyarországi fejleményeket. A tekintélyes angol lap a magyarokkal rokonszenvezve a megegyezést sürgette. Az európai erőegyensúly fenntartását kívánó Anglia, addig volt csak hajlandó támogatni a magyar nacionalizmust, ameddig megmaradt a Monarchia keretei között.[43]

Megbízója házában Ashbee természetesen más nézeteket is hallhatott. Az erdélyi Bartha Miklóst, a kompromisszumokat teljesen elutasító „lángoló hazafit", Szász azért hívta meg magához, hogy angol barátja közvetlen forrásból értesüljön a magyar politikai élet küzdelmeiről.[44] Néhány napos budapesti tartózkodás után Ashbee a következőképpen foglalta össze feleségének a magyar politikai helyzetről kialakult benyomásait.

„A magyar kérdés lényegét szeretném megvilágítani a számodra: semmi német iparosítás, semmi német katonai rendszer."[45]

Ashbee leginkább vendéglátója házában érezhette, hogy az emberek „borzasztó nacionalisták és osztrákellenesek". Meglepve tapasztalta, hogy amikor a Dunaparton németül szólalt meg, a beszélgetést magyarul kezdeményező fiatalember kimért udvariassággal, szomorúan sarkon fordult.

„Gyűlölik itt a pángermanizmust, és ha jóba akarsz lenni velük, el kell határolnod magad a teutonoktól."[46]

Ashbee házigazdája jóvoltából valamivel többet értett meg a válságból, mint a kortárs angol közvélemény, mely értetlenül szemlélte, miért vezet egy egyszerű kormányváltás politikai bonyodalmakhoz.

„A magyar politikáról el kell mondanom, hogy ami nálunk Angliában gazdasági és társadalmi kérdés, az itteni emberek számára az Ausztriával való közjogi harc formájában jelentkezik. A pángermanizmus hatalmi tendenciáját számukra a Habsburg ház jelenti."[47]

Bármennyire rokonszenvezett is Ashbee házigazdájával, annak nacionalista nézeteit nem tudta teljesen magáévá tenni. Az elvont közjogi problémáknál jobban izgatták azok a kérdések, melyeket mindennapi élményei alapján próbált megválaszolni. A Dunában fürdő fiúk napbarnította, izmos testében, az álmodozó, kék szemű Batthyány Ervinben és a rakparton hegedülő elnyűtt ruhás cigányban Ashbee a „magyar típust" kereste. Bár barátai óva intették az elhamarkodott általánosításoktól, Ashbee meglehetősen romantikus képet alakított ki a magyar népről, „melynek lángoló a képzelete és gyakran keleties a szépségszeretete". Az országot „gazdátlan kincsesbányához" hasonlította, melyből talán Brahmsot kivéve még egyetlen külföldi sem merített.[48]

A Szászék halljába tervezett relief szárnyas ifjú alakjával az általa meglelt „magyar típust" kívánta felidézni, utalva egyidejűleg az ország lehetőségeire. A talányos, felszállás előtti mozdulat a múlt és a jövő kettősségét sugallta. Szászék és a házukban megforduló politikusok minden bizonnyal a nemzeti önrendelkezésre

11. C. R. Ashbee: „A Modern Magyarország Géniusza" című dombormű modellje, 1905 (a Magyar Iparművészet *reprodukciója)*

gondoltak volna. A kapitalista rendszer ellen romantikusan lázadó Ashbee számára azonban más jelentést is hordozhatott a kompozíció; vajon szükségszerű-e, hogy Magyarország is az általa elutasított nyugat-európai fejlődési modellt kövesse?

„De melyik az erősebb, a pángermanizmus kegyetlen, erőteljes, szisztematikus kereskedelmi hatása, az az ipari rendszer, amelyet először mi angolok találtunk ki és most a teutonok fejlesztik logikus és erőskezű következetességgel, melyről nekünk angoloknak kevés elképzelésünk van, vagy a másik részről ez a fiatal Magyarország fantasztikus, költőien színes életével, mely szereti a síkságokat és a hegyeket, a zenét és az ősi kelet szellemét."[49]

Látogatása után Ashbee nyilvánosan is szót emelt a magyarok mellett. Szinte ő volt az egyetlen, aki a magyar válságot az angol olvasó számára túl részletesen ismertető Times írásaihoz hozzá tudott szólni. Ashbee a koalíció álláspontját védelmező Apponyi Albert és a Times bécsi tudósítója, W. Steed közt a lap hasábjain folyó vitához kapcsolódott. A válság okát a pángermán törekvésekkel magyarázta, melynek Magyarország jogosan áll ellen. Elképzelhetőnek vélte a Monarchia felbomlását, mikor is Magyarország a brit politika fontos szövetségesévé válhat. Ashbee Magyarországgal szimpatizáló nézeteit a Times hasábjain nem sokkal később már elítélő kommentárok követték.[50]

A politikai válság érthetővé teszi, hogy elsősorban ez kötötte le a Szászék figyelmét, házuk „élvezetes társaságához" azonban művészek, írók is tartoztak. Ashbee találkozott a tájképfestő Katona Nándorral, Mednyánszky tanítványával, sőt magával a mesterrel is.

„Vendéglátóm asztalán ott fekszik egy könyv, báró Mednyánszky a festő életéről és egyik este a vacsoránál találkoztam is vele. Kedves öreg figura, nagyon szuggesztív . . . Mondásai humorosak és igen furcsák. A beszámolók alapján az életmódja is fantasztikus . . . Minden pénzét szétszórja, fél tucat romos kastélya van, és koldusokkal és kitaszítottakkal él — talán az én szegény kis cigányommal —. Árnyékos, misztikus tájképeket fest. Jókai Mór »Magyar nábobjának« világába illő jellem lehet."[51] Az említett Mednyánszky-monográfia szerzőjével, Malonyay Dezsővel is megismerkedett.

„Az összes látottak közül a legmélyebb benyomást a magyar paraszt csodálatos, élő munkája tette rám. Molonoy (sic!), az író és újságíró, aki egy este meghívott vacsorára egy nagy könyvön dolgozik a magyar népművészetről. Nagy gyűjteménye van ezekből a tárgyakból, melyeket egészen napjainkig készítenek. Fényképek és rajzok ezreit mutatta, sőt elővette magukat a tárgyakat is: hímzéseket, szőtteseket, kerámiát, faragott kapuhomlokzatokat, ékszereket, egyházi bútorokat, és az asztalos ipar más termékeit. Otthona a még élő kézművesség múzeuma."[52]

Ashbee magyar népművészet iránti lelkesedését ismerve, pár évvel később Szászék egy hímzett mellénykével lepték meg. Ashbee hálás köszönő levelet küldött még Benczur Gyulánénak is, akitől az ajándék származott.[53]

A magyar nép művészete, Ashbee-hez hasonlóan a legtöbb nálunk járt angolt lelkes elismerésre késztette. Az 1900-ban Budapesten nagy sikerrel kiállító Walter Crane-t magyar barátai Kalotaszegre is elvitték. A helyszínen gyors vázlatrajzokat is készítő művészt főként a népviselet és a népi hímzés ejtette bámulatba.[54] A vezető angol művészeti folyóirat, a Studio külön számot állított össze a Monarchia népművészetéről Charles Holme szerkesztésében.[55] A kézműves hagyományok feleleventésén fáradozó angolok, a magyar nép művészetében az elevenen élő tradíciót látták. Az ismertetéseken kívül a háziipar termékei is eljutottak a csatornán túlra. A Gyarmathy Zsigáné által feleleventett kalotaszegi varrottasok nagy népszerűségnek örvendtek angol főúri körökben.

Budapesten az új ismerősök mellett Ashbee találkozott régi barátaival is: Batthyány Ervinnel és Mandello Gyulával. Ismét pártfogásába vette Batthyányt, akihez senkinek nem volt még egy jó szava sem.

„Szegény kis kékszemű Ervin, a magyar társadalmi reformért égő lelkesedésével. Könnyű belátni, hogyan ölti mások számára a szűkkeblű patriotizmus formáját Tolsztoj olvasójának erős vágya arra, hogy tegyen valamit a saját birtokán. Könnyű belátni, hogyan értelmezi a katonaság megtagadását és a militarizmus elleni gyűlöletét az a nemesi osztály, melyhez ő maga is tartozik. Két választási lehetőséget adtak neki: börtönbe vagy elmegyógyintézetbe menni. Az utóbbit választotta. Úgy hiszem, ez inkább bátorságra, mint gyávaságra vall."[56]

Régi megbízóját, Mandello Gyulát is felkereste pozsonyit otthonában. Ashbee nagyon jól érezte magát a Jogakadémia népszerű professzoránál.

„Mandello azt akarja, hogy építsek neki egy házat Pozsonyban. Megmutatta a telket is. Nagyon szép, de nem kezdünk hozzá a következő évig. Jövőre Campdenbe szándékoznak jönni két hétre, és remélem, akkor nekiláthatunk a terveknek. El sem tudod képzelni, milyen kedves hely Pozsony. Sokkal szebb, mint Budapest."[57]

Ashbee nemcsak a két várost, hanem két házigazdáját is összehasonlította. Mandello Gyula és Szász Zsombor bár jól ismerték egymást — mindketten tagjai voltak a Társadalomtudományi Társaságnak — mégsem kedvelték egymást. Szász úgy érezte, hogy Mandello bármilyen nagy tudós is, a politikai cselekvésre alkalmatlan. „Sohasem bíznám az országot egy tudósra" — idézi Szász véleményét Ashbee.[58] Mandello maga sem tagadta, hogy a napi politika kérdései távol álltak tőle. Egykori tanítványának, Somló Bódognak, aki a Választójogi Ligához való csatlakozásra próbálta rávenni 1905-ben, így válaszolt.

„. . . arra kérlek, hogy a tervbe vett mozgalomban való szervező részvétel alól ments fel engem. Egész életemben távol tartottam magam a nagy politika minden mozgalmától; tisztán cultur- és szociálpolitikai irányban igyekeztem működni."[59]

A válaszában említett „cultur- és szociálpolitikai irányt" Mandello természetesen angol mintára képzelte el. Így támogatta például a Társadalmi Múzeum nevet viselő jóléti intézményt.[60]

1904-ben Mandello „University Extension" címen javaslatot dolgozott ki a műveltség szélesebb körű ter-

jesztésére.[61] Munkájának címét attól az angol mozgalomtól vette át, melynek fő célja az volt, hogy kimozdítsa az egyetemeket tudományos elszigeteltségükből. Az 1870-es években Cambridge-ből kiinduló, a társadalmi egyenlőtlenségeket a tudás terjesztése révén csökkenteni kívánó mozgalomban Ashbee is aktívan részt vett. Az angol eszmékkel rokonszenvező Mandello is a Guild azon megbízói közé tartozott, akik számára talán fontosabbak voltak Ashbee-nek a nézetei, mint maguk a termékek. Mandellóval ellentétben Szász megbízása nem annyira angolbarátságából, mint inkább osztrákellenességéből fakadt; az angol építész Budapestre hívásával is mintegy tüntetve. Úgy tűnik Ashbee romantikus antikapitalizmusához közelebb állhattak Mandello reformelképzelései, mint Szász harcos nacionalizmusa. Ezért is ébredtek fel Ashbee-ben kételyek afelől, vajon képes-e eleget tenni Szász Zsombor elvárásainak.

„Mindezek után azt kérdezem magamtól, mi az ördögöt csinálok én itt? Egyike vagyok-e én is azoknak az eszközöknek, melyeken keresztül egy agrárország elmaradottsága felszámolható? Lehet. Mégis milyen furcsa, hogy a kis Campden egy magyar nemes számára fog dolgozni és én az ő esztétikai nézeteiknek közvetítésével leszek elfoglalva. Vendéglátóm szobáiban a Guild bútorok között a »Studio« és más országok művészeti folyóiratai vannak felhalmozva. Kizárólag angol termékei lesznek, hacsak nem magyarok, és mivel a mai pszichológiai és közgazdasági fejlődésben a magyar termék német kereskedelmi árut, art nouveau-t stb. jelent, vádolhatom-e ezért? Inkább dicsérem az ízlését, csakúgy mint a patriotizmusát. Naponta tervezünk és rajzolunk két különböző rendszerben mérve, három nyelven beszélve . . . Természetesen, kedves barátom a te társadalmi helyzetedből és nacionalista nézőpontodból adódóan helytelen az a nagylelkű kozmopolitizmus, mellyel engem alkalmazol elképzeléseid interpretálására és a campdeni Guild tagjait azok kivitelezésére. Azoknak az erdélyi parasztoknak kellene felépíteniük házaitokat, saját nemzeti motívumaitokkal, akiknek a csodálatos kézműiparát el fogjátok pusztítani."[62]

Ashbee és megbízói levélváltásában nem esett több szó házépítésről, sem Budapestet, sem Pozsonyt illetően. A Mandello családhoz hasonlóan a Guild Szászék részére is készített ezüst étkészletet, valamint ékszereket, amint ezt Szász Elza köszönő levele is bizonyítja.[63] Ashbee Magyarországra került művei szinte nyomtalanul elkallódtak. Egyelőre csak egy kis, fedeles ezüst sportserleget sikerült találni az Iparművészeti Múzeum gyűjteményében. A serleg a Guild ötvösjegyét viseli és feltehetően egy 1900-as terv után később készülhetett. Nem köthető bizonyosan egyik megrendeléshez sem.[64] Az Essex House Press mindössze néhány száz példányban nyomtatott, Ashbee írásait megjelentető könyvei közül is eljutott néhány Magyarországra.[65]

Ashbee és magyar barátainak kapcsolata a rendszertelen levélváltások és ritka találkozások ellenére kiállta az idő próbáját. A Szász család 1907-ben Campdenben járt, éppen abban az időben, mikor a Guild életéről hosszabb tanulmányt készítő német kritikus Berlepsch-Valendas is ott tartózkodott.[66] Szász Zsombor felesége az 1905-ös látogatásnál gazdagabb programot, művészek, írók, múzeum igazgatók társaságát ígérve próbálta Ashbee-t Budapestre csalogatni. Munkát azonban ő sem tudott adni.

A campdeni visszavonultságában a városi piacát elveszített Guild 1908-ban kénytelen volt bejelenteni feloszlását. A műhelyek azonban megmaradtak, és Ashbee sem hagyta el a várost. A megbízások csökkenése idején, 1910-ben ismét egy Magyarország számára végzendő feladat izgatta fel fantáziáját.

A felsőoktatással egész életében kapcsolatban álló Mandello Gyulát 1910-ben a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium egyetemekkel foglalkozó előadójának nevezték ki. Mandello ekkor az angolszász egyetemekről szóló összefoglaló írására kérte fel Ashbee-t, aki lelkesen számolt be feleségének a feladatról:

„. . . Dr. Mandello azt mondja, reméli, hogy rá tudja venni a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztert, hogy kinevezzen a magyar egyetemek szakértőjévé. Ez valószínűleg két magyarországi utazást és nagy élvezetet jelentene. Legalább egyszer neked is el kellene jönnöd!"[67]

Ashbee nem bánta a megbízással járó sok munkát és az oxfordi „csökönyös maradiakkal" való együttműködést sem. Jóllehet a tervből nem lett semmi, Ashbee hagyatékában mégis fennmaradt egy kézirat, amely 42 egyetem fényképekkel, rajzokkal kísért leírását tartalmazza. A kísérő szövegben Ashbee kifejtette, hogy Magyarország, mint agrárország számára az amerikai egyetemi modellt tartja követendőnek, melyben a mezőgazdasági tárgyakat, a természettudományokkal és humán tudományokkal kombinálják. A pennsylvaniai egyetemet említette példaként.[68]

Chipping Campden egyetlen magyar művész vendégéről, Biró Mihályról Ashbee nem nyilatkozott olyan melegen, mint korábbi megbízóiról. A később plakátjairól híressé vált Biró Mihály 1910-ben ötvösként dolgozva töltött néhány hónapot Ashbee környezetében. Ekkor már nemzetközi sikereket is magáénak mondhatott, hiszen kisplasztikai tanulmányainak befejeztével elnyerte a „Studio" plakett-pályázatát. Campdeni tartózkodása alatt éppen Mandello Gyula számára készítettek egy ezüst sportserleget.[69] Biró Mihály Campdenről szóló lelkes beszámolója a „Magyar Iparművészet" hasábjain mit sem sejtetett az Ashbee és közte támadt konfliktus-

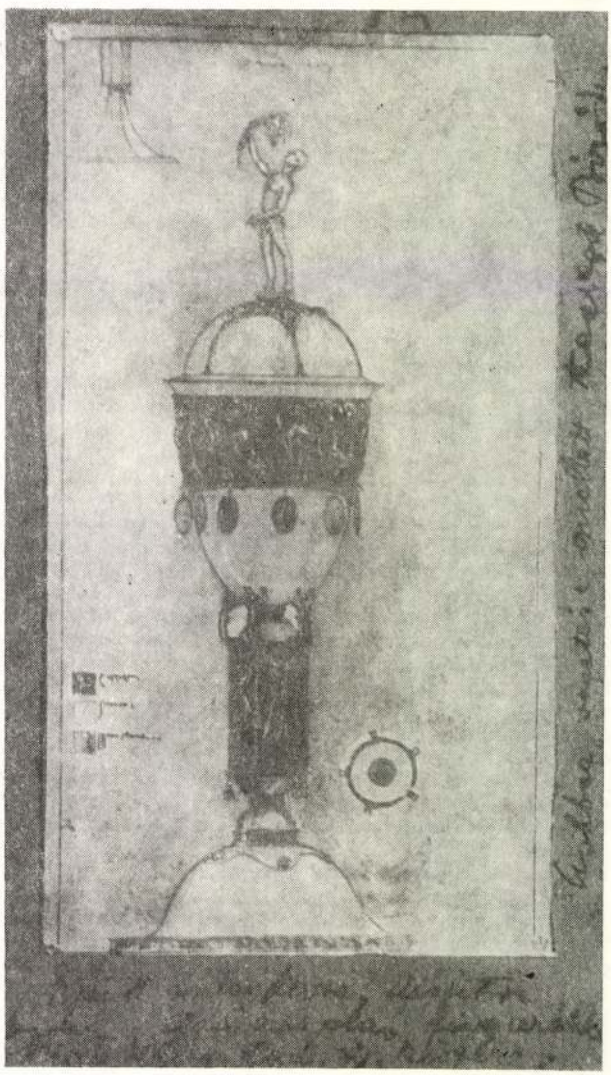

12. Biró Mihály: Sportserleg terve, 1910. Iparművészeti Múzeum, Adattár

13. Fedeles ezüst sportserleg a Guild of Handicraft műhelyéből, 1908 körül. Iparművészeti Múzeum

ról. Ashbee haragját egy helybéli leány elcsábítása váltotta ki, és Biró Mihálynak hamarosan távoznia kellett környezetéből.[70]

Ashbee magyarországi kapcsolatainak időrendi áttekintését második budapesti látogatásával zárhatjuk, melyre 1935-ben került sor. Az 1910 utáni negyedszázad eseményeiről nem sokat tudunk. Az 1912-es választások után Szász Zsombor családjával Angliába települt át és csak az I. világháború kitörésekor tért haza. A két világháború között Szász Zsombor ismét néhány évet Angliában töltött, ezúttal diplomáciai szolgálatban. Feltételezhető, hogy ezen évek alatt Ashbee és Szászék kapcsolatban állottak egymással. 1935-ben Ashbee a Szentháromság téri otthonában kereste fel a Szász családot. Hazaírt levelében büszkén jegyezte meg, hogy a Guild bútorai és ezüstjei, ha kissé meg is rongálódtak, túlélték az idők viharait.[71]

Ez a késői futó látogatás azonban a régi barátokkal való találkozás örömein túl, nem sok érzelmet váltott ki Ashbee-ből.

Ashbee baráti kapcsolatainak nyomon követése után felmerülhet a kérdés; gyakorolt-e a Guild valamilyen hatást a századforduló magyar művészeti életére.

Az angol iparművészetet, mint Európa többi országában, nálunk is példaként állították a tervezők elé. Ezt bizonyítja Radisics Jenőnek, az Iparművészeti Múzeum igazgatójának angol termékeket felvonultató kiállítássorozata. (1898: Az angol Nemzeti Verseny díjnyertes művei, 1900: Walter Crane, 1902: Brit Iparművészeti kiállítás.) Ízlést formáló szerepükön túl ezek a tárlatok politikai jelentőséggel is bírtak, amint ezt leginkább Walter Crane művészi súlyát jóval meghaladó, szinte politikusnak kijáró állami fogadtatása is igazolt. Az angol művészeti orientáció az osztrák befolyás távoltartására egyben politikai oppozíciót is jelentett. A művészeti kapcsolatokat az is elősegítette, hogy az 1899—1902 közt eltelt néhány év az angol—magyar politikai viszonyokat illetően is kedvezően alakult.[72]

Ashbee azonban sohasem állított ki Budapesten, különös módon még az ötlet sem merült fel barátai körében. A nagyszabású 1902-es bemutatóról feltehetően csak azért hiányzott, mert a Guild nem vett részt az 1901-es glasgow-i nemzetközi kiállításon, ahol Radisics az anyagot kiválogatta. A Guild azonban senkinek sem hiányzott, talán azért, mert termékeik alkalmatlanok voltak a követésre. Egyszerű formanyelvük mintául szolgálhatott volna, de a Guild műveihez elválaszthatatlanul hozzátapadtak Ashbee utópista társadalomátalakító elképzelései, melyet a Guilden belül próbált megvalósítani. Míg Ashbee magyar megrendelőiben megvolt e nézetek iránti fogékonyság, az iparművészet hivatalos irányítói feltehetően túl radikálisnak tartották azokat. A magyar Iparművészeti Társulat, az osztrák termékek behozatalának megszüntetését egyik fő céljául tűzve, egyébként is gyanakvással szemlélte és elítélő kritikával illette a kézműipar visszaállítását szorgalmazó, csak kis mennyiségben termelni képes angol guildeket.

Ashbee Guildjével a legtöbb rokon vonást az „Angliába hidat verő" gödöllői művésztelep[73] munkássága mutatja. Nemcsak a városból való kivonulásuk hasonló, közösnek mondható az a célkitűzésük is, mely nem csupán a művészetet, hanem az életet magát is át akarta alakítani. Osztották a kézműves munka erkölcsnemesítő erejébe vetett hitet is. Az alapelvek mindkét esetben Ruskinra és Morrisra nyúltak vissza. A hasonló kiindulópont ellenére alkotásaik mind műfajilag, mind stilárisan jelentősen különböznek egymástól. Mivel Ashbee műveit a folyóiratok reprodukcióin felül csak megbízóinak szűk baráti köre ismerhette Magyarországon, érthető, hogy stiláris hatásról csak elvétve beszélhetünk. A ritka kivételek közé is Angliát megjárt művészek tartoznak. Természetes, hogy Biró Mihály korai iparművészeti tárgyai, így pl. kovácsoltvas álló órájának dobozszerű felépítménye még megőrizte a campdeni hónapok hatását. Bár Lajta Béla angliai útját meglehetős homály fedi, annyi bizonyosra vehető, hogy 1898—99-ben járt Londonban, nem sokkal tehát azután, hogy elkészültek Ashbee Themse parti házai a Cheyne Walkon.[74] Talán Ashbee-nek ezeket az épületeit idézte fel Lajta 1912-es, Ilka utcai családi házának kiképzésében. Nemcsak a funkcionális megoldás — műterem és lakóház kombinációja — emlékeztet Ashbee-re, hanem a ház aszimmetrikus elrendezése, a szinteket átfogó ablakerkély, a háromszögű oromfalas megoldás és az oszlopoktól övezett bejárat is.

Az Ashbee munkásságát részletesen elemző magyar írások a Guild történetét tekintve megkésetten jelentek meg a „Magyar Iparművészetben", 1910-ben. Említésre méltó a szerzők személye is, hiszen Biró Mihállyal és Szász Zsomborral Ashbee közvetlen kapcsolatban állott, a harmadik írás pedig egy angol kritikustól, A. S. Levetustól származott. A Guildről legrészletesebben Szász Zsombor tudósított, megállapításait Ashbee-től vett idézetekkel támasztva alá. Szász értékelésében az „élet megbecsülése" és művészi alapelvvé tétele volt Ashbee legnagyobb tette.

Ashbee inkább gondolatai és megbízói révén, mintsem közvetlenül kapcsolódott tehát a századelő magyar művészeti életébe. Kapcsolatairól a legteljesebb képet szárnyaló, gyakran csapongó levelei, odavetett feljegyzései alapján kaphatjuk. Írásai, bár művészettörténeti forrásként is fontosak, legalább annyira jelentősek az angol—magyar érintkezések más vonatkozásaiban is.

Gondolatainak ösztönző hatása a századforduló után is megmaradt, hiszen Kós Károly még 1923-ban is hivatkozott rá: „. . . szükségünk van művészetre, szükségünk van a művészi munkára, mint ahogy szükségünk van a kultúra más termékeire is. És mert szükségünk van reá; meg kell teremtenünk. A múltunk megvan, a népünk él és él még népünk művészete is. Már csak egy Ruskinra, Morrisra és Ashbee-re van szükségünk."[75]

A munkám legfontosabb forrását az ún. Ashbee Journals (a továbbiakban: J) jelentette. Így nevezik azt a mintegy ötven kötetnyi, nagyobbrészt publikálatlan kéziratot, amely időrendben tartalmazza — Ashbee válogatásában — a művész feljegyzéseit és levelezéseit. A kéziratokat a cambridge-i King's College — Ashbee egyetemi éveinek színhelye — őrzi. A források helyszíni tanulmányozását az MTA-Soros Alapítvány angliai ösztöndíja tette lehetővé számomra. Ezúton szeretném megköszönni Felicity Ashbee-nek és Dr. Michael Hallsnak (King's College) C. R. Ashbee írásainak közléséhez való hozzájárulásukat. Munkámhoz rajtuk kívül nagy segítséget nyújtott Alan Crawford és Dr. Zádor Anna.

Gonda Zsuzsa

JEGYZETEK

1 *Czakó E.:* A torinói kiállítás. Magyar Iparművészet V. (1902) 177, 178, 246. *Gineverné Győry I.:* Angol zománcmunkák. Magyar Iparművészet X. (1908) 287—297. *A. S. Levetus:* Az angol családi ház és berendezése, Baillie Scott és Ashbee C. R. Magyar Iparművészet XIII. (1910) 37—40. *Szász Zs.:* C. R. Ashbee és a Guild of Handicraft. Magyar Iparművészet XIII. (1910) 42—43, 61—66. *Biró M.:* Campdeni levél. Magyar Iparművészet XIII. (1910) 67—68, 77.

2 Például A. H. Mackmurdo Century Guildje (1882) vagy az Ashbee-t követő Birmingham Giuild of Handicraft (1890). AGuild of Handicraft történetét részletesen ismerteti *A. Crawford:* C. R. Ashbee, Architect, Designer and Romantic Socialist. London 1985.

3 The Guild of Handicraft: A visit to Essex House, The Studio XII. (1897—98) 27—36.

4 *A. Crawford,* 1985, 282—284, 410; *J. D. Kornwolf:* M. H. Baillie Scott and the Arts and Crafts Movement. Baltimore and London 1972, 162—163.

5 Mandello Gyula irodalmi működése 1888—1905. (Bibliográfia) Budapest 1905; Közgazdasági Lexikon 1—3 köt. Szerk.: *Halász S.* és *Mandello Gy.* Bp. 1898—1901.

6 Mandello és egykori tanítványa Somló Bódog kapcsolatára: Mandello Gyula levelei Somló Bódoghoz, OSZK Kézirattár. Mandello Gyula a Közgazdasági Szemle szerkesztőjeként alkalmazta Szabó Ervint a nemzetközi közgazdasági és szociológiai szakirodalom

kurrens bibliográfiájának összeállítójaként. Vö.: Mandello Gy. levele Szabó E.-hez. 1900. dec. 28. In: Szabó Ervin levelezése 1. köt. 1893–1904, Szerk.: *Litván Gy.* és *Szücs L.* Budapest 1977, 116.

7 J, 1899. augusztus–szeptember. A Guild 1898-ban megnyitott üzlete a Brook Streeten volt, Ashbee ebben az időben pedig Chelsaeben lakott. Essex House-nak a műhelyeket magába foglaló 18. századi épületet hívták London keleti részében. A Budapesti Cím- és Lakásjegyzék (X. évfolyam, 1898) adatai alapján Mandello Gyula ebben az időben a Pollack Mihály tervei szerint épített ún. Kappel házban lakott, amely épület átjáróház lévén egyaránt szerepelt Bálvány u. 5. illetve Sas u. 6. számon. Mandello pozsonyi lakását illetően nem áll rendelkezésünkre adat.

8 J, 1900. január.

9 *A. Crawford*, 1985, 411.

10 *W. J. Schweiger:* Wiener Werkstätte. Wien 1982, 15.

11 *W. J. Schweiger*, 1982, 17.

12 *A. Crawford*, 1985, 411.

13 *L. von Hevesi:* Acht Jahre Secession, Wien 1906, 289–290.

14 Ashbee Collection, vol. 2. 308–311, 319. London, Victoria and Albert Museum. A műhelyfotók hátoldalán Ashbee kézírásával Mandello neve olvasható.

15 A Zeitschrift für Innendekoration (Darmstadt) XII. (1901) februári számának tudósítása közül néhány olyan bútort, mely azonosítható a műhelyfotókkal. *W. Fred:* Die Wiener Sezession: VIII. Ausstellung, 26–39. 31. Mahagóni ebédlő: tálalószekrény (Coll. 313.) 40. Női szoba: állótükör (Coll. 308.), öltözőasztal (Coll. 310.). Valószínűsíthető, hogy a fent említetteken kívül az enteriőrök többi darabja is Mandellóék számára készült. A feltételezés alátámasztására azonban mind ez idáig sem fényképet, sem írásos dokumentumot nem sikerült találni.

16 *L. von Hevesi*, 1906, 290.

17 *C. R. Ashbee:* Modern English Silverwork. London 1909, 37, 49, 50, 57, 58.

18 *P. Vergo:* Art in Vienna 1898–1918. London 1975, 132–133.

19 Batthyány E. levele Heller F.-hoz, 1901. jan. 6. In: *V. Kondor–Zs. Zöldhelyi-Deák:* P. A. Kropotkin and Count Ervin Batthyány. Studia Slavica Academiae Scientiarium Hungariae XXIV. (1973) 131.

20 J, 1900, január

21 *A. Crawford*, 1985, 20–21.

22 *V. Kondor-Zs. Zöldhelyi-Deák*, 1973, 132.

23 Batthyány E. levele C. R. Ashbee-hez, J, 1902. november 2. A levélben említett fordítás „Der Freiheit entgegen" cím alatt jelent meg. A fordítóról *E. Carpenter* is meleg hangon írt visszaemlékezéseiben: My Days and Dreams. London 1916, 269–272.

24 *Batthyány E.* levele Szabó E.-hez 1902. nov. 10. In: Szabó E. levelezése I. kötet. 1977, 124.

25 J, 1903. február 2.

26 *Batthyány E.:* E. Carpenter. Huszadik Század IV. (1903) 318–325.

27 *Bozoki A.:* Anarchista elméletek Magyarországon. Világosság 1985/3 174–178.

28 *Ady Endre* (Lellei álnéven): Ervin gróf iskolája. Budapesti Napló 1905. szept. 23. I : Ady E. publicisztikai írásai. Válogatta Vezér Erzsébet. 2. kötet Budapest 1977, 203–204.

29 Dering Yard Visitors' Book, 1904. jún. 7. London, Victoria and Albert Museum

30 *A. Crawford*, 1985, 128–132.

31 *A. Miller:* C. R. Ashbee and the Guild of Handicraft. Kézirat, é. n. (1941 körül). London, Victoria and Albert Museum, 120.

32 C. R. Ashbee levele feleségéhez, Janet-hez: J, 1905. június 26.

33 *Szász Zs.:* A norvég és svéd államkapcsolatok története. Kolozsvár 1902. *Szász Zs.:* A norvég demokrácia. Kolozsvár 1902.

34 A Budapesti Cím- és Lakásjegyzék XIX. évfolyama (1907–8) említi először Szász Zsombort 1912-ben pedig már nem szerepelt a neve. Szászék az első világháború kitörésekor tértek újra vissza Budapestre, és egy ideig ismét a Stefánia út 22. sz. alatt laktak.

35 J, 1905. június 26.

36 C. R. Ashbee levele feleségéhez, Janet-hez: J, 1905. július 3.

37 Magyar Országos Levéltár, BM res. 1917/3–2333 tétel.

38 Builder's Journal and Architectural Engineer, XXIV. (1906) 56–57. The Builder 98. (1910) 326. Magyar Iparművészet XIII. (1910) 88. A források megegyeznek abban, hogy a telek a Stefánia úton (ma Népstadion út) volt, a pontos helyét egyelőre nem sikerült megállapítani. *A. Crawford*, 1985, 472. No. 46. a házról mint megépült, de elpusztult épületről beszél.

39 *W. Shaw Sparrow:* Flats, Urban Houses and Cottage Homes. London 1906, 9. egy budapesti lakás könyvtárszobájának Ashbee által tervezett enteriőrjét közli. Az 1905 körülre datált terv azonban nem képzelhető el az alaprajz alapján a Szász féle házba. Vö.: *P. Thornton:* The Authentic Decor. London 1984, 371. 502. kép; *A. Crawford*, 1985, 441. Elképzelhetőnek tartja, hogy a terv Mandello számára készült, bár az egyes bútorok nem azonosíthatók a Szecesszió 1900-as bécsi kiállításán szerepelt darabokkal.

40 *A. Crawford*, 1985, 273–274.

41 J, 1905. július 3.

42 C. R. Ashbee levele A. Millerhez Budapestről, 1905 július. Felicity Ashbee tulajdona.

43 *Jeszenszky G.:* A Times és Magyarország az 1904–1906-os politikai válság idején. OSZK Évkönyve, 1972 Budapest 1975, 371–407.

44 J, 1905. június–július.

45 J, 1905. június 26.

46 J, 1905. június 26.

47 J, 1905. június–július.

48 J, 1905. június–július.

49 J, 1905. június–július

50 *Ashbee* cikke: The Times 1905. augusztus 29. Vö.: Jeszenszky, 1975, 392.

51 J, 1905. június–július.

52 J, 1905. június–július.

53 C. R. Ashbee levele Benczúr Gyuláához 1910. október 12. Országos Széchényi Könyvtár, Kézirattár.

54 *W. Crane:* An Artist's Reminiscences. London 1907, 478.

55 *Charles Holme* (Ed.) Special Number of the Studio 1911 Peasant Art in Austria and Hungary.

56 J, 1905 június–július.

57 J, 1905. július 3.

58 J, 1905. június–július.

59 Mandello Gy. levele Somló B.-hoz 1905. augusztus 27. OSZK Kézirattár.

60 *Mandello Gy.:* Társadalmi Múzeum és munkásstatisztika. Budapest 1900; *Győrffy S.:* Társadalmi Múzeum, In: A Legújabbkori Történeti Múzeum Évkönyve V–VI. (1966) 161–184.

61 *Mandello Gy.:* University Extension. Budapest 1904.

62 J, 1905. június–július.

63 J, 1908. április 6.

C. R. Ashbee: Modern English Silverwork. London 1909, 34. kávéskanna, 50. evőeszközök.

64 Iparművészeti Múzeum, Ötvösosztály ltsz.: 61.930. A serleget a Studio is reprodukálta, The Studio XIX. (1900) 159, Alan Crawford közlése.

65 Transaction of the Guild and School of Handicraft vol. I. (1890.) An Endeavour towards the Teaching of John Ruskin and William Morris (1901). Conradin: A Philosophical Ballad (1905). A Book of Little Houses and Cottages (1906) Craftsmanship in Competitive Industry (1908) Modern English Silverwork (1909)

66 *H. E. von Berlepsch-Valendas:* C. R. Ashbee und die Guild of Handicraft. Kunst und Handwerk (München) 58. (1907–8) 101–120. Az írás utal a magyar megrendelés révén Szász Elzára.

67 J, 1910. december 25.

68 A Survey of English Speaking Universities 1912. Kézirat, King's College, Cambridge.

69 Biró M. tervei: Iparművészeti Múzeum, Adattár, Kéziratok 483.

70 J, 1910. június, l. még: *Spiegel Frigyes:* Egy szocialista művész, Biró Mihály. Magyar Iparművészet XVI. (1913) 235–237; *Németh Lajos* szerk.: Magyar művészet 1890–1919. (A magyarországi művészet története 6. Főszerk. Aradi Nóra) Budapest 1981, 456–457.

71 J, 1935. május.

72 *Jeszenszky G.:* Az elveszett presztízs. Budapest 1986, 22–25.

73 *Petrovics Elek:* A gödöllői telep kultúrtörekvéseiről. Magyar Iparművészet XII. (1909) 7. A művésztelep angol orientációjáról: *Gellér K.–Keserű K.:* A gödöllői művésztelep, Budapest 1987.

74 Leitersdorfer (Lajta) Béla levele Riedl Frigyesnek, London 1899. március 11. OSZK Kézirattár. A levél szerint Lajta 1898 októberében érkezett Londonba, ahol megfeszített erővel dolgozott a lipótvárosi zsidó templom tervpályázatán, amikor megtudta, hogy a pályázatot 1899. február 1.-ig meghosszabbították.

75 *Kós K.:* Guild of Handicraft, In: „Nem spekuláltam, éltem . . ." Válogatta Sas P. Budapest 1983. 50.

CHARLES ROBERT ASHBEE AND HIS HUNGARIAN FRIENDS

Charles Robert Ashbee must have been well-known to the artists and connoisseurs to Hungary around 1900 as his designs were often published by the art journal „Magyar Iparművészet" (Hungarian Applied Arts). Despite that publicity it seems to have fallen into oblivion that one of Ashbee's largest single clients was a Hungarian, Gyula Mandello. It was Alan Crawford, Ashbee's biographer who first called our attention to that important fact. After having made friends with Mandello, Ashbee got acquainted with Ervin Batthyány and Zsombor Szász. Although there is written evidence to prove that the products of the Guild of Handicraft were sent from England to the Mandello and Szász families, I have failed in my efforts to trace furniture, silverwork or

jewelry connected with those commissions. Thus the so-called Ashbee Journals consisting of the artist's notes, letters and related materials seem to be the only sources available for the time being. On the basis of those manuscripts I have tried to track down and reconstruct the history of Ashbee's contacts with Hungary culminating in his visit to Budapest in 1905.

Ashbee met his first Hungarian client Gyula Mandello in London in 1899. Although by that time the Guild had become a successful enterprise of repute, it was a matter of pure chance that Mandello found the Guild's shop while looking for wedding furniture. At the time Mandello, a distinguished economist, was well-known in professional circles even outside Hungary. He belonged to the progressive group of Hungarian intellectuals called Society of Social Scientists (Társadalomtudományi Társaság). He popularized English concepts in Hungary by writing a pamphlet on the University Extension Movement and giving his support to the activities of the Museum of Social Services modelled on its British equivalent. Mandello shared Ashbee's views not only in matters of art but also on social issues. On the other hand, Ashbee was particularly impressed by the scholar's profound knowledge of Ruskin's ideas. They shared the feeling of mutual respect and sympathy and so in due course Mandello commissioned the English architect to design furniture, silverwork and ex-libris for him. In 1900 a large collection of the Guild's products was shown at the eighth exhibition of the Vienna Secession. Artefacts designed for Mandello formed a considerable part of the exhibits, but it is hard to put one's finger on them now. One can assume that the pictures of the dining room and the boudoir published by the ,,Zeitschrift für Innendekoration" may very well have been parts of the Mandello's order, because they contain pieces of furniture — a cupboard, a dressing table and a standing mirror — which are identical with the ones in the photographs bearing Mandello's name. Ashbee's ,,Modern English Silverwork" has preserved some designs for tableware for the Mandello family. The client must have been satisfied with the Guild because his friendship with the artist continued.

Filled with the ambitions of an artist Mandello's former student, count Ervin Batthyány went to Ashbee in 1900. It was mainly the intellectual milieu of the artist's house which attracted him. He became a close friend of Edward Carpenter whose ideas of socialism based on ,,comradeship" brought pressure to bear on even Ashbee's vision of the Guild. Having returned home Batthyány got in touch with the progressive periodical ,,Huszadik Század" (Twentieth Century) and he published an article on Carpenter. He also tried to put English ideas into practice by setting up a school for peasant children on his estate in 1905.

It was the summer oft the same year when Ashbee visited Hungary at the invitation of Zsombor Szász. The name of the Szász family can be seen in the Guild's Visitors' Book of 1904. It seems most probable that they were in London to buy furniture at the time, because in a letter to his wife dated the time of his visit to the Szászes in 1905, Ashbee made mention of Guild furniture at his host's home. Having been elected Member of the Hungarian Parliament in 1905, Zsombor Szász, a young gentry from Transylvania moved to the capital with his family. He decided to build a house there and asked Ashbee to come to Budapest. At that time the Guild faced serious financial difficulties and the new commission seemed to be very adventageous. Although the original drawings have not been found, Ashbee's designs for the house have survived in contemporary periodicals. He planned an enlarged version of his houses published in his ,,Book of Cottages and Little Houses". There is no evidence to prove that the house was ever built. Szász never applied for permission to build a house and, according to the Street Directory he did not change his address in Budapest. A criminal investigation in 1917 into the financial position of his family on charges of spying for the Britons supports the assumption that Szász did not have enough money to carry out Ashbee's plan.

Ashbee, however, designed a sculpture group for the hall representing the ,,Spirit of Modern Hungary". In 1906 its model carved by Alec Miller was exhibited in London. Ashbee gave a detailed description of that composition in a letter to the craftsman.

Ashbee's visit to Hungary coincided with serious goverment crisis caused by the elections at the time. Ashbee was taken aback by the strong feeling of nationalism he experienced in Szász's circle, Szász himself being a member of the National Party. The winged boy of his composition, placed between the allegorical figures of the Church and the State, was supposed to convey both his client's political aspirations and his own rather romantic view of Hungary, which in his own words was like a ,,Treasure Trove". Ashbee was fully aware of the questionable nature of that commission: a foreign architect expected to materialize the ideals of a nationalist Hungarian.

During his visit he met not only politicians and old friends but also artists: László Mednyánszky and Nándor Katona. He was enthusiastic about the collection of folk art in Dezső Malonyay's house.

Ashbee's correspondance and his second short visit to Budapest in 1935 seem to indicate that his friends were dear to him. As there was a strong interest in English art at the turn of the century, the question arises whether Ashbee had any impact on the Hungarian artists of the period. Mihály Biró's activity in the metal workshop of the Guild was only a detour in his carrer famous as a poster designer. There are stylistic similarities between the buildings of Béla Lajta and those of Ashbee. Visiting London in 1898—99 Lajta may have seen Ashbee's studio flats on Cheyne Walk. The affinities between the Guild of Handicraft and the Gödöllő workshop can be accounted for Ruskinian philosophy in common with both of them.

The conclusion is that Ashbee had mostly business and friendly contacts in Hungary. His ideas, however, must have appealed to Hungarian artists, as even as late as 1923 Károly Kós referred to his activity as an example to be followed.

Edouard Manet, Francia festő-grafikusművész /1832-1883/.
Geller Katalin: Élet londoni kiállítás

„A spanyol balett", 61×91 cm, 1862. /repr./

Washington, Phillips-gyűjtemény.

Művészet, 1988., 11-12., 42-old.

Manet

hatása a
magyar
festőkre

l.

Lykanomzromantika

152. l.

HÍRLAPTERJESZTŐ
VÁLLALATA

JENŐ

PÉCS, RÁKÓCZI ÚT 38.

Európa tekintetes
Kiadóhivatala
Budapest.
V Visegrádi u. 36. IV/1.

S 8508 RÉSZVÉNYNYOMDA, PÉCS

Manet.

Magyar Nemzet.
1949. IV. 12., 5. old.
(: Beszámoló. :)

Manet.

Megjö Nemet.
1947. X. 14. ; III. i of. 233.
4. old.
(: Jeximobi :)

Édouard

Manet, festő, grafikus.

Népszava XXXVIII. 1910 jan. 23, 19 sz. 6 lap

Modern francia grafikusok.

Manet festőművésznek

Magyar Nemzet 1950
január 18. 5. old.

A Képzőművészeti Múzeum nyílik
kiállításai. Végvári Lajos

Manetto Ammanattini, épitéa

Gyalóray J.: Magiaroki L. A. – Banfi F. Le fortificazioni di Buda e di Pest e gli Architetti militari italiani. Könyvism. Laradok, 1935.

253. l.

Edouar Manet — 1 —

a nagy impresszionista kül. nek 100. év fordulója alkalmából M. retrospektív kiáll. hoz messze földről kedtek össze az anyagot. Elsősorban kinoiztnék, a mindennapi jelenségek vonzzák. Benső lelki közösség kapcsolja Baudelaire hez. M. palettájának hangulati tartalma: Baudelaire lizájának kinekbe varázsolása.

Haraszti Emil: A kárévés Manet. (Paris, Orangerie) Jub. kiáll.
M. B2. X. 2.

E. Manet — 2 —

Baudelaire-el a hispanismus hozza össze. M. sigom önkritikus volt, majd minden fiatal kori képét megsemmisíti. Harmincon aluli képeiből csak nagyon kevés maradt fenn.

„Erdei ebéd" azaz „Dejeuner sur l'herbe" olyan határjelzője művészi pályafutásának mint a „Majális" Szinnyei M.P. nak. — De 1863-ban a Sálon zsűrije visszautasította, i egy a Salon des Refusésben került kiállításra.

Haraszti Emil. A szárévés Manet. (Jub. kiáll. Paris-Orangerie

M. 932. X. 2.

— 3 —

E. Manet

„Le bain" (A fürdő) c. művét a Gazette des Beaux Arts legnagyobb tekintélye: Paul Mantz „a szín karikaturájá"-nak neverte, holott ez a kép a fénypoezis úttörője, melyben kora csak durva naturalizmust látott.

Haraszti Emil: A százéves Manet. (Jub. kiállítás Paris-Orangerie

M. 932 X. 2.

E. Manet

„Olympia" a kiállítás másik forradalmi képe. Elkeseredett harcok középpontjában állott ez a kép. — Ma sem vesztett e műve frissességéből, a test világító vonalai ma is sugárözönt ontanak. (Zolának el kellett hagyma a l'Evenement szerkesztőségét, mert erről a képről magasztaló cikket írt.)

Haraszti Emil: A százéves Manet
(Jub.-kiáll. Paris-Orangerie)

M. 932. X. 2.

E. Manet

az 1867.-i kiáll. katalogusában verényen mondja: nem akar új ideálokat teremtem, még kevésbé régieket rombolni, csak saját énjét akarja kifejezni és kibékülni a körönséggel.
Mindjobban belemélyed a fénytörés problémáiba, Arcképei új fényhatásokkal kezdenek hódítani.

Haranti Emil: A vázéves Manet (Jub. kiáll. Páris - Orangerie)

M. 932.X.2.

E. Manet

„Mallarmé" a szimbolista költő portréja a legérdekesebb az új fényhatásokkal készült arcképei közül.

„Mirsa mexikói császár kivégzése" nagy vásznához a festő barátai állottak modellt. (De ez a mű nem mérkőzhetik Delacroix „Barricade"-jával, Manet lirikus természet, hiányzik belőle a drámaiság.)

Haraszti Emil: A zázéves Manet. Jub. Kiáll. Paris-Orangerie

M: 932. X. 2.

E. Manet

„Folies Bergère bárja" dus szinpompáju, de leginkább „Mon jardin" (Kert-je) már teljes befejezettségében állítja elénk a műbészt. Manet a XIX. sz. festészetének egyik legeredetibb egyénisége.
Két stílusa; a fekete és a világos manir nem osztja művészetét két periodusra, mind a kettőt összefoglalja a fény evolúciója.

Haraszti Emil: A százéves Manet. - Jub. kiáll.
M. 932. X. 2. Páris-Orangerie

E. Manet — 8 —

Körben feltűnt Claude Monet, aki részben a Manet által megadott ösvényen haladt („még a nevemet is el akarja venni – dohogja Manet és rossz kemmel néri riválisát, akinek technikája majd más területekre csap át. Nem Manet (valamint Monet, Sisley, Renoir és Pisarro hibája, hogy az impresszionizmus a tehetségtelen követők ecsetjén elfajult és elbukott.)

Karasti Emil: A vázéves Manet. Jub. Eiall.
M 932.X.2. Páris Orangerie

Manet Edouard

Az Ernst muzeom 1913-ban kiállitást rendez
müveiből.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története.kézirat

Edouard Manet

neve az a név Párisban, róla mindenki csak a meghatott elragadtatás hangján beszél.
A Manet-kiállitás az Orangerie-ban Paris legnagyobb látványossága most. Az extaris hangján ír róla a Revue des deux Mondes, - 50-60 év előtti kritikusa rosszul bánt Fr. a egyik legnagyobb fiával. Az impressionista Manet 1832-ben született. Tipikusan francia képei:
„Bois de Boulogne", „Folies Bergere elő csarnoka"
„Olympia" itb.

T.E.: ... Manet-kiállitás ..

B.H. 932. VII. 10.

Manet

báró Herzog Mór
lipot hagyatékában
szerepel 2 műve.

P. H.
1934. XI. 22.

Manet

MDK

Megnyitották a Kulturkapcsolatok Intézetében az Unescu reprodukciós kiállitást. Fenti müvész munkái is részt vesznek.

Esti Hirlap 10 sz. 1959. jan. 13. 2 old.

Manet.

A Nemzeti Szalon 1907-ben a téli tárlat keretében bemutatja képeit.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

 m. D. K.

Mánes József, festő és grafikus, 1820-1871

Csehországban született, Többszöri járt felső Magyarországon és annak tájairól rajzokat és könyvilusztrációkat készitett, Božena Nemcová cseh ilónő részére

Anna Petrová-Ploshová: Slovenské výtvarné umenie obdobia národného obrodenia;
Bratislava, 1966. 27. old.

M.D.K.

Manes József

Illusztráció reprodukciója a "Faust doktorról szóló elbeszélés" cimü könyvből.

Grafikus Müvezetők Évkönyve, 1933.
Dragutin Horvat: Müvészi fametszet. 111. 1.

Manes
festő

Prág

Der Ungar 1843. jul. 18.
(Sz.: Pesther Salon 1843.)

Kalmár

J. Manes

Csehszlovák szobrász kiállítás a Mücsarnokban. A prágai és pozsonyi nemzeti galéria anyagát mutatják be. Fenti művész munkái is szerepelnek.

/grafikák/

Esti Hirlap 107 sz. 1950. máj. 9. 2 old.

MANENOTZKI János kőművés. Egerben 1845-ben
irják össze az adózókk között.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Manek

folios

„Kapízo út a Siów"

— Vízügy.

Tulios, 1974. jun. 11 – 7 lap

MANEK ATTILA (fotó)

"Manek Attil aés Soós Lajos kegyetlen humoru, a diplomácia protokollréseibe hatoló riportképei kétségtelenül a kiállitás legtöbb pikantériát hordozó fotói: átgondolt és a mondanivalót valóban tömören egy képben felmutató alkotások. " = Forgács Éva: Könnybelábadt szemmel. = Fotómüvészet, 1985/4. 2^{0}.p.

M.D.K.

Manenotzki (Malinovszky) János
kőművest

Egerben 1845-ben ugyan össze
az adózók között.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 364. old.

Mándy Stefánia

MK-i érdemrend Lovagkeresztje 1994

ődési Ház (Pesti út)

RVÁTH LAJOS
TH KURUCZ JÁNOS
. BOGDÁN EMIL
GY FERÓ

szeretettel várunk!

MÁNDY Stefánia

Budai Katalin: Erők, színek, erények
: Mándy Stefánia szuletésnapi köszontése.
- Népszab, 1993. nov. 5. 17.

Mándy Stefánia, műtörténész

Bálint Endre műve, 1959-ben megjelent a Biblia megjelenésével egyidőben kiállítást is rendezlek az eredeti szövegközti és az egészoldalas illusztrációkból. Megismerkedett Geoffroy de Halleux-al, egy kiadóvállalat igazgatójával, aki elhatározta, hogy festészetéről színes albumot adnak ki, Mándy Stefánia műtörténész szövegével. Az elhatározást meg is valósítatták 1967-ben.

Bálint Endre: A Jeruzsálemi Biblia ürügyén.
Vigilia, Bpest, 1978. jan. 36–40. old.

MA'NDY Stefánia

91 ~~7.~~ 5,69

9. 16,56

Új Müvészet

Új Művészet

Mándy Laura

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

Szöveg : 181, *191/6*, 322,

N. MÁNDY Laura M.D.K.

1929-ben Nagybányán a Szépmüvészeti

Iskola tagja

i: Nagybánya... Bp. 1954. 339.1.

Mándy Laura

Kiskrétty Zsolt – Murádin Jenő: Nagy Oszkár.
Nagybánya Könyvtár 2. Miskolc, 1993, 27, 28–29,
31, 32, 33, 34.

MÁNDY Laura
Glogovac, 1904. február 18.
Nagybánya, festő

Banner Erdély

HANDY. Laura

M. D. K.

Nagybányán a Szépművészeti Iskola tagja

1927.

Réti: Nagybánya.... Bp. 1954. 338. e.

MÁNDY Laura

M.D.K.
K.D.A.

1927-ben Nagybánya a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.... Bp. 1994 338.l.

MÁNDY Laura

M. D. K.

Nagybányán a Szabadiskola tagja xxx Szépmű-
vészeti Iskola tagja 1928.

Réti: Nagybánya.... Bp. 1954. 339.l.

MÁNDY Laura

M.D.A.

1925-ben Nagybányán a szabadiskola vagja

Mási: Nagybanya... [illegible]

MÁNDY Laura

M.D.K.

1926-ban nagybányán a zab.diskola tagja

Réti: Nagybanya... 337.1

MÁNDY Laura festő

Nagybánya : Nagybányai festészet a neósok fellépésétől 1944-ig. Miskolc : Mission Art Galéria, 1992
101.

1927-28, 31-34 dolgozott itt

Mándy Laura

Jó néhány olyan művészt tartanak számon akiket születésük, vagy életük hosszabb-rövidebb ideig Aradhoz, vagy a vidékhez köt. Közülük került ki Mándy Laura és ányos Viola.

Szekernyés János: A festő becsülete.

a Hét, 1945. szept. 19.

MÁNDY LAURA

festőművész

Paizs Tibor:

Kékek és sárgák. /Mándy Laura nagybányai kiállitásáról/

Utunk, XXXVII.évf.39.sz. 1982 szept.24, 7.old. képekkel.

MDK

dr. Mándy Stefánia

Pán I: Az Európai Iskola. Index, 21-24. 1947.

M.D.K.

Mándy Ferenc, fényképész

Brassói származású. Bukaresztben Carmen Sylva udvari fotografusa lett. 218.o.

Fejős Imre: Fényképészetünk első virágkora, 1855-188[illegible] 209.o.

Folia Archaeologica. A. 1958. Bp. Képzőmüv. Alap Kiadóváll. Bp. 1958

MÁNDY Ferenc

MIKLÓSI-SIKES Csaba: Adatok az erdélyi fényképezés történetéhez = Fotóművészet, XXXIII.évf. 3/4.sz. 1990 25.

Mándy Gábor

karikatúra

Autóstop

Magyar Hírlap, 1968 július 27., 8. l.

Mándy Gábor

Kamikatúra

Rejtekhelyen

Magyar Hírlap, 1968 augustus 11 8. l.

Mándy Gábor

kanikatúra

Zsebetz

Magyar Hírlap, 1968 október 10. 8. l.

Mándy Gábor

kézírását

Magyar Hírlap, 1968 június 8. S. l.

Mándy Ilona (Balogh Ilona)

Szül.: 1896. Festő. 1948 óta Dél-Afrikában él.
Portrékat, figurális képeket készít.
Kiállított művei:

Részvét	o. v.	50 x 104 cm
Fejtanulmány	tollrajz	550 x 550 mm
Tengeri táj	o. v.	65 x 80 cm

XX. századi magyar származású művészek ~~kiállítása~~ külföldön.
Bp. Műcsarnok, 1970. Bev.: Dr. Bognár József. 46. l.

Mandy Alice

Hobrán

l. Vuk Ferencné M. A

Eszék.

Alól a hálóval diszitett p

ESSEKI

várát szemléljük a hozzá csatla
föllül allegorikus ábrázolás va
lagján e szavakkal: UBI PROPRIA

alól jobbra: 9.

Rm., mér. a vk. 28.5: 18.

140-95

MANDULA PÁL, asztalosmester

Pesti asztalos kontár volt 1828-ban.-Józsefvárosi lakos.-Helyrajzi szám: 303.-Összeírási szám: 542.- 48.old.

BATÁRI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban 39.old.

Az Iparmüv.Múz- Hopp Ferenc Múz.Évkönyve. XIII. 1970. Bp. 1971.

Mandulás János,

Ötödik alkalommal szól a tudósítás a hajósi nyári képzőművészeti tábor eseményeiről, az ott folyó munkáról, — Szerepel a kiállításon a művész munkája.

Csoltói Gyula: Jegyzetek a hajósi képzőművészeti alkotótábor kiállításáról.

Petőfi Népe, 1983. febr. 8. 5. old.

Mandusz János

akad. festő

+ 1920-ban Eszter-
gomban (?)

Emlitve

Békkom Eszt

90. l.

Mandua Ferenc,keamikus

Lásd:Mandova,Mandován néven is. 285.o.

Mihalik Sándor: A kassai második kerámiagyár. 285.o.

Folia Archaeologica.XII.1960.Bpest.Képzőmüv.Alap Kiadóváll.Bp.

M.D.K.

Mandula Manci

A Szinházi Élet, jelmezpályázatához készitett jelmezrajzot. Repr.

Szinházi Élet. Bp. 1928. jan. 29.- febr. 4. XVIII. évf. 5. sz. 104. lap.

MDK

Mandula Ernő

1925-26. a miskolci művésztelepen dolgozott.

Képzőm. Főisk. Évk. 1925-27. 21 l.

MDK.

Mandulás János

Kiállitási kritika

Dunántuli Napló 1965 juni 6.

Mandova Ferenc,keramikus,/Mandován,Mandua/

1810-ben Gloseval és Hamerlével egy új kőedénygyár épi-
tésére kértek engedélyt Kassa városától.Azt meg is kapt
ták. 287.o.

Mihalik Sándor: A kassai második kerámiagyár. 285.o.

Folia Archaeologica.XII.1960.Bpest.Képzőműv.Alap
Kiadóváll.Bp.

m Mandova Ferenc, keramikus Mandován, Mandus/

A kassai második kőedénygyár indulása előtt feloszlott 1810. Ő fajansz készitésre adta magát. 296.o.

Mihalik Sándor: A kassai második kerámiagyár. 285.o.

Folia Archaeologica. XII. 1960. Bpest. Képzőmüv. Alap Kiadóváll. Bp.

Mandován Ferenc,keramikus/Mandova,Mandua/

A kassai kőedénygyárban dolgozott a XIX.sz.elején.Hamer
Hamerlével együtt ő is kilépett a gyárból. 286.o.

Mihalik Sándor: A kassai második kerámiagyár. 285.o.

Folia Archaeologica.XII.1960.Bpest.Képzőmüv.Alap
Kiadóváll.Bp.

Mandován Ferenc, keramikus /Mandova, Manduа/

A kassai kőedénygyárból kilépve Hamerleével együtt pipakészitők lettek és 1809-ben polgárjogot nyertek Kassán "Mandován Ferenc róm.k.budai szárm.nős pipakészitő/pipa-rum Confector/...". 286.o.

Mihalik Sándor: A kassai második kerámiagyár. 285.o.

Folia Archaeologica. XII. 1960. Bpest. Képzőmüv. Alap Kiadóváll. Bp.

Mandrea MOK

építész

A Zsolnay-gyár főbb épületkerámiai munkái:
A pécsi Városháza /L a n g A d o l f 1906/ és
a belgrádi Rossija- épület/I l k i c 1906-7/ dí-
szei; a budapesti Greshem-épület belső előterének
és lépcsőjének lapburkolata/Quittner Zs. 1906/
a marosvásárhelyi városháza homlokzati díszei
/Jakab D. 1906/ A bp.i József műegyetem lépcső
házának és homlokzatának díszei /1906/ A constan-
zai templom külső díszei és képei /M a n d r e a
1908/.

40.o.
NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

MANDOVICS IBOLYA

DIH 31.0.

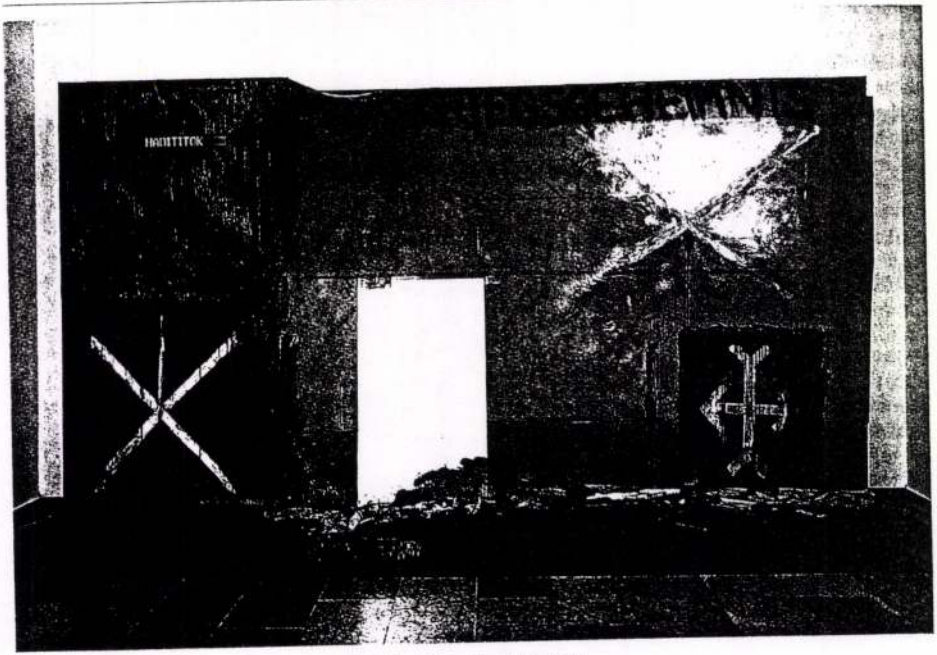

Erdély Miklós: Hadititok, 1984

Mándoki Rózsi

Szakavatott és művészi izlésről tanuskodnak az alant felsoroltak iparművészeti munkái: Duschnitz Piroska, Mándoki Rózsi, Pauspertl Teréz és Schneider Kati iparművészek, akik "A Studió I. Grafikai Kiállitásá"-n mutatták be müveiket. Kun Imre a Művészet c. rovatban ismerteti a tárlatot.

A HÉT, Bp. 1921. ~~máe~~ márc. 2o.
XXXII. évf. 8. sz. 14o. lap.

Mándoki Rózsa

textil

1912-16.

Éimisk 1930. 86. l.

Mándoki Rózsi

Könyvtábla aranyozása.

Repr.

Élmunk 1915/16-52. l.

T. 5222.

városba vezető út közelében a
art mentén csolnakokat lá-

R DER STAD WIEN IN OESTEREICH.

56.

cm.

Mándoki Rózsi

V. évés szakoklevél
jó eredm.
Éimisk 1916/17. 30 l.

Textil szakból elismerő
és dicsérő okm.
u. o. 31. l.

T. 1423.

mely felé ut vezet, a hol a föl-
és kissé odább két bányász be-
pedig itt-ott épületek kötik le

remnitz.

5.1 : 22.1 cm.

MDK

Mándoky Rózsi

Egy uj textilmühely kiállitása
Magyar Iparmüvészet 1918. 96.o.

MDK

Mándoki Rózsi, Pauspertl Teréz, Pfeiffer Nándor és Winkler Margit

szövettervek, tervezték fentiek, mint III. éves textilszakosztálybeli növendékek. Repr.

Érmisk 1914-15. 53.l.

MDK

Mándoki Rózsi, ipram.

Nagy. Studio l. graf. rááll. 1921. márc.

ijxkx 14 l.

Mandel Béla

1898-ban festette Vajk megkeresztelését az ecseri plébs. templom részére.

Sertit Istvánemlékk

III. 242. l.

Mándoki József

torvoit ismertett példaként

Sz.Buzás Ildikó: Mintalakótelepek létesítése.
Magy.Ap.ip. 1972. 2-3. sz. 97-102.l.

MDK

Mándoki Rózsi

végbizonyitványt kapott

Éimisk 1914-15. 84 l.

Mándoki

A "Deák-Ébner Lajos kiállitásá"-ról szóló kritikájában Kázmér Ernő felsorolja a "Textilmühely" munkatársait, akik szintén résztvettek ezen a tárlaton:
Duschnitz, Mándoki, Pauspertl és Schneider kiasasszonyokat. A négy művész japán himzésekre, ó-francia brokátokra emlékeztető, művészi szempontból is értékes munkákat állitottak ki.

A HÉT, Bp. 1918. márc. 17.
XXIX. évf. 11. sz. 170. lap.

Mándok Ildikó

Kerámiái szerepeltek a
Faenzai Nemzetközi Kerámia Kiállításon

Magyar Nemzet 1972 július 23
9. old

Mándoki kastély

kepe repr-

Zichy Szech

II. 21. l.

rodultan.

A vízmerőnek öltözete:

A kúton túl két nőnek feje tűnik fel, a kik jobb felől közelednek.

31-én.

ves és

h ~~balra fordulva, áll a~~ csipkekoronával
ből ~~pedig egy~~ visszanéző szőke leány merit
haderék és kék szoknya. A háttérben eme-
t könnyen felhözött. Jelzése alól jobb-

5 cm.
lt 34044 sz. rendelettel 2000 ko-
01: VII. 19-én (247/901.).

1901: IX. 23-i 64907 sz. rendelet.

Mándoki Forgách-kastély

MÁNDOK (Szabolcs)

Forgách-kastély, barokk.

Mándok. VV 1867, 626 l

Mándoki Forgách-
kastély

XIX. n.

Képe repr.

Bártfai Szabó László

A Hunt Pazman
nemzetségbeli Forgách
család története.
Esztergom. 1910.

629. l.

és tárgymutató

Mándok, ref. templom

MÁNDOK (Szabolcs)

Kath. templom, barokk?

Vmánd. VI 1867, 626 l.

Mándok.

Mándoki honfoglalás-
kori lelet. Arch. Ért
1898. 61. l.

Borovszky Magyarország vm

Gabolcsvm.
397 l.

Mándok
(Szabolcs vm.)
gr. Forgách-kastély remek parkhal. sok
mű tárgyal.
XVIII. század.
Ref. templom. Épült 1828.
Rk. " " " 1821
Gör. Kath. " " ——
Zsido " ——
Honfoglalaskori leletek

Borovszky: Magy. orsz. vm Szabolcs

41,42 l

Mándoki József

M.D.I.

Diplomaterv: Uj Szegeden létesitendő szálloda terve

Gárdonyi Jenő: Milyennek álmodják az uj Budapestet a szigorló épitészmérnökök
Magyar Nemzet 1966. julius 31. 4.l.

MDK

Mandlin Károly, festő
OTI

74. Orosz temetö.

Magy.Ifj.Képzöm.Kiáll./VIT/
Föv.Képtár. 1949 aug.16-szept.le. Kat.

Mándlin Károly

MDK

Szerepelt a Közlekedési Képzőművész Szakkör idei önnálló kiállitásán.

Gali János: Egy kiállitás...

SZÁRNYASKERÉK. 1962. máj. 24.

MDK

Mandlik Lajos

Művei a Nemzeti Szalon 1939-es kiáll.-án.

(esszi): Kiállitásokról.

Magyar Nemzeti Művészet, 1939.4.sz.95,96.l.

Mandl Vilmos
órás

Der Ungar 1843. nov. 15.
hirdetés

Kalmán

Mandl Stefánia, festő- és iparművésznő l. Murai S.

Murai
(Mandl) Stefánia

mil. Bpest 1874 Izr-
1896/97 vendéglah

Mátészalkai gard. RA. V. 301

Mandl Murai Stefánia

nobrán

1912 – 13.

Éimisk 1930. 86. l

Mandl Stefánia

1891/92 - 1896/97 I. e.
1891/92, 1892/93 II. - 1896/97
I. Deák Ebner ir.

Ferképzőintézet VK
III. l.

Mandl Sándor

festő

1851. nov. 2án a Marastoni nő-
vendékek második kiállítása
alkalm. dicsérettel emlj.

Mandl Sándor

Neyterene. Az első magyar festé-
szeti akadémiát gyámolító tár-
sulat évkönyve. I. füzet.
1846–1851. Pest. 1852.

33. l

MAGYAR
NYELVTUDOMÁNYI
TÁRSASÁG.

Mandl Mihály

zsávai farekas

l.

Ezredever Eiall

XIII zsop. 17. l.

Tiszinger Károly, Könyvtár Rezső

X. 173.

Mandl Miksa

1879/80. I. esti tanf.
Hul. Nagyszebenben 1864
febr. 2. Izr. ~~F~~ 2 polgári
Kőrajzoló Posner K. Lajosnál

Csák Péter naádor II. 196.

Fr. D. K.

MANDL, Karlin

Vogel alkalmarottja. 1802

L. S. Vogel 205.

Mandl József

1881/82

Ferképzőmfoiskèvk

110. l.

Mandl Izidor

festő

1851 nov. 2án a Marastoni
növendékek második kiállítása
alkalmából dicsérettet nyert.

Mandl Izidor

Ney Ferenc. Az első magyar festiszeti
akadémiát gyámolító társulat évkönyve.
I. f. 1846–1851. Pest. 1852.

33. l

7

KÉRŐLAP.

433

(A M. T. Akadémia könyvtára.)

A munka szerzője s czíme: Erdélyi: Pályák és pálmák.

Használatának éve, hónapja, napja: 1901. decz. 19.

Az olvasó neve, állása, lakása: Sahihen K. jogh. Baross u. 83.

Jegyzet. A könyvtárban csak tudományos munkák adatnak ki. A használt könyvek minduntalan való fölcserélése nincs megengedve.

Hornyánszky V. Budapesten.

Mandl Henrik

láncrumves

mill. nagy Csem.

l

Közlezrkiáll

1429. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Mandl H.

Oralaückerzitö

l.

Rath György 1896

215. l.

Folyó partja.

264. Roelof van Vries.

Mandl Henrik

Eszergyarós Bp.

l

Ezredevéskiáll

XVI. cs. 17. l.

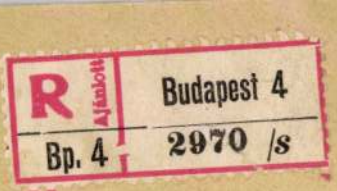

Müemlékek Országos Bizottsága
Tekintetes Elnökségének

Nagys.és főtisztelendő Dr.Szőnyi Otto ur cimén

BUDAPEST

VI.ker.aréna ut 41.sz.
/Szépmüvészeti Muzeum/

Mandl Edith

Hue. Bpest 1879. Ifr.

1896/97. vendeltat

1897/98. I. " "

1897/98 II " "

Mithras - Kultusz V. 240.

Mandl Edit

1896/97 – 1897/98 és
1896/97 Deák Ébner isk.

Ferkèpzomfoiskèvk

110. C.

PAD, párnázatlan ülőbútor, egysorban ülő több személy számára. Egyszerű formája, a négy lábra fektetett ülőlap, már a legkorábbi időben előfordul. A középkorban a P. a falhoz van erősítve és az északi népeknél része a falburkolatnak. A gótika a hátlap emelésével és gyakran baldachinszerű kiképzésével új formát honosít meg, melyet gazdag faragott dísszel borít el. További fejlődésében a P. a támlásszék formáit követi. Csak a XVII. sz.-ban válik el attól; ekkor ugyanis gyakran készítik támla nélkül és miután a ráhelyezett párnáknak nincsen tartásuk, kárpitozzák.

Mandl Ármin

1880/81 - 1885/86

Ferképzomfoiskèvk

110. C.

formákat országszerte terjesztették. Ezeket elsőrendű mesterek, mint Hans Holbein, Virgil Solis, Beham stb. is készítették és miután mindenütt el voltak terjedve, elsimították a helyi és egyéni különbségeket és az ötvösséget egyöntetűvé tették.

A német renaissance ő. elsősorban világi célokat szolgál. A reformáció a templomok szükségleteit apasztja és a polgári jómód kedvez az asztali

Mandl Arnim

Nul. Tatán 1861 dec. 10

1883/84. I. III. nakonlag

Hajcsó, Cotgreave-féle önműködő II. 149, 150.

Mandl Árum

Szül. Tatán 1861 dec. 10
héber., 3 tanúsképző
1880/81 I. előkeszületi ont.
1880/81 II " "
1881/82 I. első szakosztály
1881/82 II. " "
1882/83 I. II. " "
1882/83. II. " "

Harfa VIII. 243.

Manoll Arnim

szül. 1861 dec. 10

1884/85 I. III. szakosztály

1884/85 II " "

1885/86 I III. " "

1885/86 II. vendégl -

Herbst Géra II. 238.

FRANZ MANDL, nyergesmester

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irás a város XVIII.sz.-i mestereiről. Az egyik 1784-ből, a másik pár évvel későbbi. 64. mesterség, 519 név. Az arab számok a két listát, a rómaiak az öt osztályba való sorolást jelzik. 263.old

/ 1,2./ ☒ 1:I, 2:II. nyergesm. 265.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.szazadban 263.old

ALBA REGIA. István Király Múzeum Évkönyve. VIII-IX. 1967-68. Székesfehérvár

M.D.K.

Josephus Mandl, keramikus

Vascularius in kőedénygyár-1855. 220.o.

A Bélapátfalvi Keménycserépgyárban dolgozott.

Molnár László: Az apátvalvi Keménycserépgyár Földváry Sándor Haszonbérlete idejében./Kb.1850-1866 között.

Az Egri Múz. Évkönyve. Eger. 1966

Mandl Béla festö.

Pesti Hirlap. 1882. szept. 29. 1-mell. 2. l.

M.D.K.

Mandina Ferenc festő és aranyozó segéd

Hejcén 1783-ban a főoltár aranyozását készíti mesterével, Schmitt P. cori festővel együtt

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 364. old.

M. D. K.

MANDEL, Morton asztalossegéa

Vogel S. aekolmazottja 1805

L. S. Vogel 210,

Mandjik Károly, felsö ép-ip. isk. tanuló MDK

Dr. Radics Jenö ép. tanár irányitása mellett végezte az egyes müemlékek felvételezését és megrajzolását.

17. A Szt. Mihály templom sekrestye ajtaja.
Megrajzolta: M.K

Dr. Radics Jenö: Kolozsvári müemlékek.
A m. kir. áll. felsö ép-ip. isk. 1941-42. évi szünidei felvételei. Bp. 1943.

M. D. U.

MÁNDICS Istvánné szobrász

1143. „Ruszin dal" (1930) 56. 474-N.

A M. N. Galéria állagjegyzéke I./b. r.

Bp. 1959. 46. l.

MÁNDICS Marianne textiltervező

MN. 1991. okt. 12. melléklet 1. p.

- nivódy: Formatervezési 91

la revue LEF, et des photomontages

uctivistes soviétiques : "L'ART EST
". MA accueille Jeanneret, Ozenfant.
et du prolétariat. Paraissent les

sentation au théâtre St-Michel per-
Peret... C'est la dernière soirée DADA.

NTRE DE GRAVITE SUR LE FRONT DE L'ARCHI-

e de Prampolini, présentation de décors
...

TE.
revue publie un texte de Zinoviev sur la

ratif.
Jacob, Reverdy, Eluard (trad Illyes)
el Sauvage (id.) Soupault, Picabia,
sur le surréalisme.
architecture moderne.

azzak né en 1887 : LA VIE D'UN HOMME.

Mandičová, Helena

szobrászno

szül. 1902 szept. 26.

Nyalafalva (Erdély)

A prágai képzőművészeti akadémián végezte tanulmányait. 1925-ben, 1926-ban Münchenben, Párizsban, majd Olaszországban volt tanulmányúton. Szamos, főleg képmásokra felsorolva.

Toman

404. l.

Mándi József

Csoportkiállításon szerepelt Karcagon

Szolnok megyei Néplap 1967. aug. 12

Mándi József

Csoportkiállításon szerepelt Karcagon.

Szolnok megyei Néplap 1967. VII. 28.

M.D.L

Zdravko Mandics

festő

A békéscsabai múzeumban lesz tárlata.

—: A Múzeumi Hónap megyei eseményei
Békés megyei népujság, 1969. okt. 9.

19

Mändi Balla

Margit

festö

Vint. Bpest

läsd okv

Boz Magyarlex

648 h.

läsd Balla alatt is

rendben összeállított érmek sorozatát. Különös érdeklődéssel kell fordulnunk mindenképpen ez éremcsoport felé, tekintve, hogy Magyarországon született s hosszú ideig dúsan virágzott éremfaj ez, mely azonban külföldön is népszerűségnek örvendett, amit a későbbi, egész a modern időkig nyúló hatalmas tömegű utánzattal igazolhatunk legjobban.

A sárkányölő Szent György lovag ábrázolása úgy a festészeti és szobrászati, mint akár a legegyszerűbb iparművészeti emlékeken is gyakori jelenség. Elég ez alkalommal a számos falfestményre utalnunk, különböző pecsétekre, vagy hogy éppen magyar példára hivatkozzunk, a Kolozsvári-testvérek ma Prágában levő Szent György-szobrára. Nem szükséges azonban ily messze mennünk analogiák végett. Az ismeretes numizmatikai anyag is bőséges számban szolgál mintaképpel a Szent György-ábrázolásokhoz.

[1] Georgsmünzen, Mitteilungen des Clubs etc. Wien, III. 1892. 264. l.

Mándi Balla Margit

festő

l. Balla Margit.

kir: albiro ellen Közira
emeltem.

A czik ezen állitása
bizonyitani képtelen. A
Szentiványi Gyula tud
az Aradi Közlönyben
galmak és becsületsértő
családomnak erkölcsi és
kénytelen vagyok az el
és sulyos megbüntetések
Aradon 1908 november hó

Mandello Ignác M.D.K.

könyomdán

1). Bem József

2.) Dembinsky Henrik

3.) Görgei Artur

4.) Guyon Richard

5.) István főherceg . . . . .

Gerni, A magy. lőraji. Bp. 1960

165

MANDELZ, nyomdász

Lásd9 Manlius János cimszó alatt.Ez volt Manliusnak szlovén neve, 280.old

KOVÁCS JÓZSEF LÁSZLÓ: Karl Semmelweis: Der Buchdruck auf dem Gebiete des Burgenlandes bis zu Beginn des19. Jahrhunderts/1582-1825/ 280.old

Soproni Szemle, Helytörténeti Folyóirat, XXVII.évf. 1973. 3.szám

Mandello J

litogr. (?)

wod

z

Gracza I. 72

Budapest, 192 3. október 19.

avi Gyula urnak

Budapest

elismertük becses számláját
ó hó 20. -i értékkel a pénz-

Teljes tisztelettel

AZAI BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Mandello

körajzoló

Weissenberg rajzisko-
lájában tanult
Pesten.

Mod

Buda-Pest, a magya-
rok fővárosa. Pest,
1845. 83. l.

Forster Gyula báró II. 175, 176

Mandell's Heinrich

18 évés, szül. Pest

1839, Becsi akadémia
18 Ujházy

1821

39

Szabolcsvármegye VI. 309.

Mandello

trod Korjondász

Nagy Tamás

Egy vidéki ember levelei

Pestről. Vas. Ujs 1860.

105 l

Mandello

Könyomdán Pesten
1848-ban más lóte-
zett, de nem sokkal
előbb keletkezhetett.

utamról megérkeztem.

Nagybecsű látogatását kérve
és előre köszönve maradok

teljes tisztelettel:

Sopousek Károla

Mandello Henrik

Könyvtár

l.

Lykanomzromantika
215. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Mandello MDK

lapkiadó

Egy uj kiadó , Engel és Mandello, inditotta Az Ország Tükre c. "enciklopédikus képeslapot". Szerkestője Balássz Sándor volt.
1865-ben "Magyarország és a Nagy Világ " cimen már a Deutsch testvérek adják ki.

151.o.

Dezsényi Béla - Nemes György:
A magyar sajtó 250 éve.
I. kötet 1954.

M. D. K.

Mandello és Leitner

könyomdások

Pesten

1). Felelős magyar minisztérium

1867.

Gerszi, A magy. könyv. 1960 165

Rossi

Nagyvárad
Mandelovits ép. vállalkozó

Pester Lloyd, 1867, XIV. évf.
237.sz. idegen lista 6.o.

Rossi

Mandelovits m.
építési vállalkozó

Pester Lloyd, 1867, XIV. évf.
237.sz. idegen lista 6.old.

MDK.

Mandello és Walzel
nyomdászok

nyomdája 1860-ban az Egyetem utca és
Ferenciek Tere sarkán állt

Fürlinger Károly: Budapest nyomdai
Grafikai Szemle 1894 évf 1. 4 l.

Mandello (tipográfus)

Walzel, Engel és Mandello Rothenbiller lipótot ábrázoló, Canzi Ágost 1861-ben készült rajza után készített nyomatarepr.

(Dr. Wildner Ödön: Tavasz ébredése a pesti és budai városházán.)

Városi Szemle, Bp. 1928. tábla a 410, 411. lap közé illesztve.

Mandello J. 50. l.

Mansfeld Henrik August

46. l.

Marastoni József

42 (többszor) 44. l. 50, 51, 57. l.,

58. n. - 59. l.

Margitay Tihamer

40. l. 52. l.

Martinus Hans

55. l.

l.

Törtképes 1922

Min. Kir. Értesítő IX. 140.

Mandel Tamás, építész

L.: Behr Lajos

Sz.J.: Van Budán ... 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. dec. 8.

Mandel Tamás

Zilahy István: Tatabánya városközpont /Mandel Tamás építész/. - Müszaki Tervezés, 1968.8.sz.8-lo.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Irt.1971.2.sz.149-182.l.
157.l.

Mandel Tamás

építész tervezőcsoportja második fokozatú miródíjat kapott a tatabánya-újvárosi pártház tervezéséért. A tavaly átadott legszett épületek közül a Lakótelep és a Magyar Építőművészek Szövetségének zsűrije választotta ki.

A nap kérei.

Magyar Hírlap, 1969. január 17. 8. l.

Mandel Tamás

tervezőmérnök

Tatabánya új városközpontjának terve (repr)

Irodaházak, magasépületek

Magyar Hírlap, 1968. december 11. 4 l.

Mauthner Tamás (Lakótelep)

Tatabánya városközpontjának tervezéséért az MSZMP-díj
III. fokozatát kapta.

Magyar Hírlap, 1970. 10. 2. 6. p.

Mandel Tamás

az alábbi tervpályázaton T. díjjal jutalmazott terv egyik szerzője.

dr.Reischl Antal: A budapesti Népliget rendezésének tervpályázata. 1970. - Magyar Ép.miv.1971.4.sz.2-4.l.

Mandel Tamás

A hajdúböszörményi Vilt Tibor
által készített Lenin mozaikpor-
tréja.

— : Kiállítási naptár
Művészet, 1974. február — 48. oldal.

Mandel, [ ] faszobrász

a tehetséges hangszerkészítő

Mandel Róbert nagyapja

– Méró Miklós: Ki mit tud? – hétköznap 11.
Népszabadság, Bp. 1977. jún. 5.

Mandel Tamásné, [építész !]

Egyik tervező.

↓

E. Gy.: Befejezés előtt a Zánkai üttörőtábor
építése 4,

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974 nov. 17.

MDA

Mondel Tamás, építész

A Corvin áruház rekonstrukciós belső és külső terveit készítette.

Gy. J.: Milyen lesz az új Corvin áruház 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. jún. 6.

MDK

Mandel Tamás, építén

Nívódíjat kapott.

–: Nívódíj építén-tervezőknek 9.

Népszabadság, Bp. 1969. jan. 17.

Mandel Tamás

rajzokat készitett a kiadványhoz.

Családi ház tervek. 1959. Szerk.: Bene László, Kárpáti Andorné. Rajzokat készitette: Balogh István, Finta József, stb. Bp. 1959. Sztl. 1., képes.

Mandel Tamás épitész M.D.K.

Kőtalapzat Kis Kovács Gyula vörösrézlemez körplasztikájához . / az oroszlányi általános iskola részére

Napló

Magyar Nemzet 1963 . szeptember 22. 9.1.

Mandel Tamás építész

A Lakóterv-nél dolgozik

Ybl díjat (III. fok.) kapott

N.N: Állami és Kossuth díjasok

Pestmegye. Hírlap 1970 IV. 2

Mandel Tamás

M(andel). T(amás): Gyöngyös Szabadság tér beépítése. (Mandel Tamás építész.) - Műszaki Tervezés, 1967. 2.n.36.l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. /Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./

76. l.

Mandel Tamás építész
(Lakóterv)

Résztvett az alábbi pályázaton
(rajz, makett, 2 sepró)

Dr. Gyöngyösi István: Nemzetközi szervezetek – UNIDO – IAEA – központja
Bécs, tervpályázat 1969

Magyar Építőművészet 1970/2 Sold.

Mandel Tamás

M(andel) T(amás): Budapest V. Október 6. u. OTP lakóépület. (Mandel Tamás építész) – Műszaki Tervezés, 1967. 8. sz. 11. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája / Művtört. Írt. 1970. 1. sz. 68-107. l./

74. l.

Mandel Tamás
építész

A Lakóterv építészmérnöke
1970-ben Ybl díjat kapott.

—: Az 1970 évi Ybl díjas építőművészek
Művészet, 1970. június - 17 lap.

Bauernhaus
Leipzig

Mandel Tamás

/A LAKÓTERV munkatársa./
Az Ybl-dij harmadik fokozatával tüntették ki Tatabánya város központjának tervezéséért.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. ápr. 11.
XIV. évf. 15. sz. 7. lap

MDK

Mandel Tamás, építész

A III.-f.-t kapta.

-: Átadták az idei Ybl-díjakat 8.

Népszabadság, B. 1970 ápr. 2.

Mandel Tamás építész

A lakóterv delgozója.
Tatabánya városközpontjának
tervezéséért Ybl díjat (III. fok.) kapott

N.N.: Átadták az idei Ybl-díjakat

Nyomabadság 1970 IV. 2

Mandel Tamás

M[andel] T[amás]: Tatabánya - Újváros, Irodaház (Mandel Tamás épülen) - Műszaki Tervezés, 1966. 8. sz., 22-23. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Írt. 1969. 3.sz. 243-283.l./ 249.l.

~~Mandel~~

Mandel Tamásné építész

Budapest, XIII. Váci út 66. - lakóépület (Mandel Tamásné építész) - Magyar építőipar, 1966. 15. köt. 1. sz., p. 3.

Az 1966. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája.
/Müvtört. Ért. 1969. 3.sz., p. 243-284./

p. 247.

Mandel Tamás épitész M.D.K.

Budape st, XIV. Amerikai ut 90. lakóépületek
repr.

Épitésvezető: Katona József
Terv: 1958-59, kivitel: 1959-60

Magyar Épitőművészet 1961 5.sz. 13.1.

Ma ndel Tamás épitész M.D.K.

LAKÓTERV

a Hámán Kató uti munkásszálló 25 emeletes alte - nativáinak te ve

G.J.: 25 emeletes munkásszálloda épül a Ferencvárosban

Magyar Nemzet 1965. nov. 18. 5.1.

M, . . .

MANDEL Tamás építész

Oroszlány 24 tantermes iskola

Repr.
(terv, makett)

Tervezés: 1960-61.

Építés kezdődik: 1961.

Szobrok az udvaron: Kiss Kovács Gyula

Főbejárat előtti szobor: Kerényi Jenő

Zsibongó falikúlja: Nemeth János

Falkeper: Máté A. Faldisz Nagy Jozsefátvis

Magyar Epitőmüvészet 1961. 5.sz. 30. l.

MANDEL Tamás építész

Bécsi vásár magyar kiállítása
(1961.)

Repr.

Magyar Építőművészet 1961. 5.sz. 28.l.

M. D. K

MANDEL Tamás építész

LAKÓTERV

A Corvin Áruház átépítésének

terve

Társtervező: Halasy György

Tenke Tibor

Korszerüsitik a budapesti áruházakat

Magyar Nemzet 1961. december 2, 7.1.

Mandel Tamás, építész MDh

A százhalombattai legényszállás épületének egyik tervezője. Kép

–: Új létesítményeink terveitől 7. l.

NÉPSZABADSÁG, bn. 1962. ápr. 3.

Mandel Tamás, építész

MDG

Valóságos diákvárost tervezett
Groszlányba.

At: „Dobostorta"-lakóház, bordás homlokzat,
hullámzó tetők 3. l

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. márc. 28.

ob

MANDEL Tamás épitész M.D.K.

résztvett a pályázaton / költsgterités 2000 Ft/

Társtervező: Tenke Tibor, Bretz Lajos

Boronyay Pál: A szabadonálló üzletház Tervpályázata Magyar Építőművészet 1962/2. 36-39.l.

M.D.K.

Mandel Tamás mérnök

A tatabányai magasházak tervezője.

Cikk: Magas házak helyszinen öntve

Népszava 1959.nov.3.7.1.

M.D.K.

MANDEL Tamás építész
(LAKÓTERV)

megvett terv (Repr.)

Társtervező: Peschka Alfred

Sztálinváros, „Római Tábor" nevű terüle-
tének rendezésére kiírt tervpályázat

Magyar Építőművészet 1960. 6. sz. 12. l.

M. D. K.

MANDEL Tamás építész

(LAKÓTERV)

Bp. XIV. Amerikai út 90. lakóépü-
letek (Repr.)

Építésvezető: Katona József

Magyar Építőművészet 1960. 6. sz. 14. l.

M. D. K.

MANDEL Tamás

„Szabadság hid" espresso

(1959-60)

Repr.

Magyar Építőművészet 1961. 2. sz. 27. l

Mandel Tamás, építész MDK

Tatabánya – újvárosban épülő 6 lakóház fervét kérnélette el Vass Endrével közösen.

Repr.

Buzási János: A holnap elébe

Népszabadság, Bp. 1950, dec. 25. 16.1

M.D.K

Mandel Tamás
épitesz.

Vihendház tervét elsődíjjal jutalmazták.
+ repro.

Ötletetes tervek a kisnyaraló pályázaton
Magyar Nemzet, 1959. márc. 1.

Sl.

M. D. K.

MANDEL Tamás

Bp. Rakóczi út 86. sz. Gyógyszertár
alapraji tervezés
Belső: Kovács Zsuzsa

Magyar Épílőművészet 1960. 5. sz. 48-49. l

M. D. K.

MANDEL Tamás építész (LAKÓTERV)

Rákóczi út árkádosítása (84-86., 90. sz.)

Társtervező: Fried Miksa

Molik József: Városképi együttesek

Magyar Építőművészet 1959. 5/6. sz. 177. l.

Le. D. K.

MANDEL Tamás építész

Balatonkörnyéki kisnyaraló pályázata (I. díj)

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 80. l.

M. D. V.

MANDEL Tamás építész

Résztvesz a kaszkva tér – Széna tér rendezésére kiírt tervpályázatón

Társtervező: M. Nagy Cecilia, Pesekka Alfréd

Magyar Építőművészet 1960. 1. sz. 64. l.

K. D. K.

MANDEL Tamás építész

Részlet a Veszprém városközpont rendezési terve című tervpályázaton

Társszerző: Peschka A. és Folvay K.

Magyar Építőművészet 1960. 1. sz. 64. l.

ele. O. K

MANDEL Tamás építész

Részletes a Kőbánya városrész - hontja rendezésére kiírt tervpá- lyázaton

Társtervező: Peschka Alfréd

Magyar Építőművészet 1960. 1. sz. 64. l.

Mandel Tamás építész

(LAKÓTERV)

az YGL díj III. fokozatát kapta

Pestmegyei Hírlap 1970 április 2

Kiold.

Mandel Tamás, [építész?]

MDK

A Népliget rendezésére és építészeti megoldására beadott s I. díjat nyert terv egyik készítője. (Ás: Kecskés Tibor, Kecskés Tiborné, Szentpály Imre.)

(–ts): Milyen lesz a Népliget 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. ápr. 6.

M. D. K.

MANDEL Tamás építész

Részvétel a pályázaton II. díj

(Repr.)

Tarstervező: Tenke Tibor

Callmeyer Ferenc: A hébvégi ház pályázat

Magyar Építőművészet 1960. 1. sz. 25. l.

M.D.K

MANDEL Tamás építész

Szeged, északi városrész rendezése

(megvétel)

Társtervező: Peschka A.

Tervpályázat eredménye

Magyar Építőművészet 1960. 4. sz.

62. o.

Mandel Tamásné
építőművész

M.D.K.

A damaszkuszi vásáron a Magyar Néphadsereg pavilonjait ő építette.

Üvegből és kerámiából épül a damaszkuszi vásár...
Magyar Nemzet, Bp. 1959. febr. 14.

3l

Mandel Tamás épitész

Ybl díjat kapott

„Az Ybl díj idei kitüntetettjei"

Magyar Nemzet 1970 április 24
5. old.

M. D. K.

MANDEL Tamásné építész

30/a, b, c. lakóepületek

Társtervező: Lagány Zoltán

(Repr. Terv.)

Szende László: Pécs nyugati városrész

építészeti elrendezése

Magyar Építőművészet 1959. 3/4. sz. 105. l

112. l.

M. D. K.

MANDEL Tamás

Dunarovzó espresso

Repr.

Magyar Építőművészet 1961. 2. sz. 28. l.

Mandel Tamás
építész

M.D.K.

Az Orosz lányi iskola tervét készítette

Körner József: A III. építészeti kiállítás.
Művészet, 1961 — 36 l. július

Mandel Tamás épitész

M.FD.K.

/LAKÓTERV/

Kazincbarcika, kórházai lakótelep beépitési terve

1961

Magyar Épitőművészet 1962 / 5. 59.1.

Mandel Tamás

Amerikai uti lakóépületek, 1959, terve

A felszabadult Budapest művészete; Budapest, 1960 151
Kiállítás-katalógus.

Mandel Kristóf

pozsonyi könyv-
kötő

1586-ban a m. kir.
udvari kamara meg-
bizásából könyveket
kötött

Iványi Könyvek

92. l.

1593, 1594, 1598-ban ~~ban~~ ismét több
könyvet kötött, tehát
1586-98-ig az udvari
kamara állandó könyv-
kötője volt.

U. o. 124. l. 126,
128. l. 129. l.

Müw.

m. 16
2 köt. 8°

Caprin
Giuseppe

L'Istria nobilissima

MDK

Mandell János Pál kőmives

részt vett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Művért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

Mandell Kristóf, könyvkötő

– de 1593-as magyar naptárt
piros bőrbe 20 denárért kötött.

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás
és könyvkereskedelem története II.k. Bp. 1967.
74.l.

Mandell Kristóf, könyvkötő

- kassai, 1594-ben (egyúttal papírszállítója az udvari kamarának), egy ízben 29 forintot, másszor papírért, pergamenért és hintáért 44 és fél forintot számított.

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II. k. Bp. 1967.

71. l.

Mandel Kristóf

pozsonyi könyvkötő

XVI. sz.

l.

Magyar Könyvszemle

1932/34. 77. l.

Mánfai templom

vód
=

Gosztonyi Gyula:
A mánfai templom.
Technika 1939. b. 7

1290. *Fejérváry Géza bá*

Mellig, jobbrafordultan, a
de egyoldalú plaquetten van a
rövid, arcza leberetvált. Ölt
somgombokkal és három csi
Fölül jobbra családi czímere
e szöveg olvasható : »*Báró Fe*
balról a mezőnyben : »MUKÁN

Ezüst, méretei 5·5 : 5 cm. -
1910 szeptember 27-én Steinmass
910). — Kifizettetett 1910 okto
1910 november 30-án (1997–910).
az 1912 április 12-iki 18824 szvs

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Manga János

MAGYAR NEMZET

1963 SZEP 7.

MANGA JÁNOS:

Pásztorművészet

A *Népművészet* című sorozatban a pásztorművészet remekeit mutatja be *Manga* János. A könyv a pásztoremberek művészetét, népszokásait, s ezek történeti változásait elemzi érdekesen. A tetszetős külsejű kis kötetben a tömör szöveget csaknem félszáz fénykép gazdagítja az érdekes népi művészetről, főképp a fafaragásról. A könyv kötésterve a borító finommívű rajza *Zala* Tibor munkásságát dícséri, a művészi felvételeket részben a szerző, részben *Franciscy* József készítette. *(Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata.)*

A leghatározottabban visszautasítjuk azokat a rágalmakat, amelyeket a legutóbbi időben a nők moszkvai világkongresszusáról, a Nemzetközi

Budapestre érkezett

Pénteken néhány napos magyarországi látogatásra Budapestre érkezett dr. H.

Mangel János

Mangel János iparművészeti műasztalos, IV. Váci-u. 37. **384-543**

Bptávb 1940 szept.

ıkácsy-kiállítás az Ernst-muzeum-
an (képekkel)..... 224
lern angol rézkarczolók a Szép-
ıűvészeti Muzeumban (képekkel) 250
nűcsarnok tavaszi kiállítása (ké-
ekkel)..... 269
Rákóczi Ferencz nagysárosi vár-
astélya (képekkel). *Myskovszky*
rnő..... 296
nai emlékek a Nemzeti muzeum
égiségtárában (képekkel). *Hekler*
ntal..... 332
oproni római üvegpohár (képek-
el). *Bella* Lajos..... 373
aldunai nagy rétből (képekkel).
r. Nagy Jenő..... 413
első pesti festőiskola (képekkel).
r. Kremmer Dezső..... 472
ernei Aphrodite (képekkel). Ardu-
o *Colosanti*..... 497
émet kismesterek kiállítása a szép-
ıűvészeti muzeumban (képekkel).
arkas Zoltán..... 554

6. Általános nép- és országisme.

beth országában (képekkel).
A mozi új rejtelmei (képekkel). *Tábori* Kornél..... 592
A várak ostroma (képekkel)..... 594
A repülőgép és a háború..... 942

8. Tárczaczikkek, napi érdekű közlemények.

Orosz operaujdonságunk (képekkel). *Kereszty* István..... 6
«Parsifal» Budapesten (képekkel). *K. I.* 25
Huszonöt év előtt (képekkel)..... 87
Egy fiatal szobrász halála..... 92
«Oberon» (képekkel). *Kereszty* István 113
A havas sziget. *Szép* Ernő..... 132
Újdivatú jelmezbálok. *Gineverné Győry* Ilona..... 152
Szoboszlai Gábor..... 232
Az ulsteri forradalom. *Lakatos* László 268
Süt a nap. *Szép* Ernő..... 272
Piros tojás. *Szép* Ernő..... 299
Ötven éves a Budapesti Sakkör és a «Vasárnapi Ujság»..... 299
Kétszáz kötet magyar klasszikus.... 338
A londoni árúházak világa..... 356
Luxor. *Szép* Ernő..... 376

Johann Michael Mangl, ácsmester.

Farbaky Péter: Adalékok az Ébudai Plébániatemplom építéstörténetéhez és mesterének tevékenységéhez.

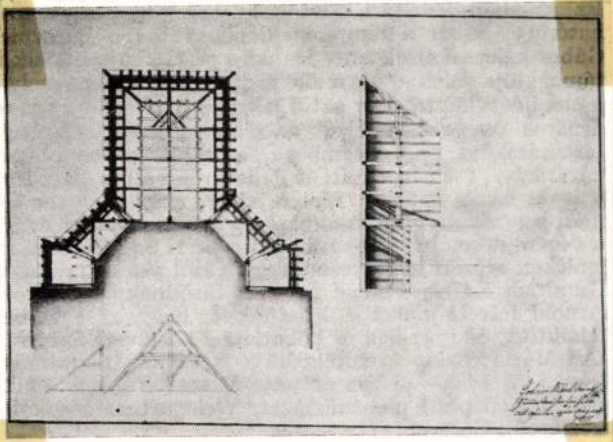

2. Az új sekrestye fedélszékének terve. (J. M. Mangl, 1795)

Művészettörténeti Értesítő, 1985. XXXIV. évf. 3-4. szám, 170-old.

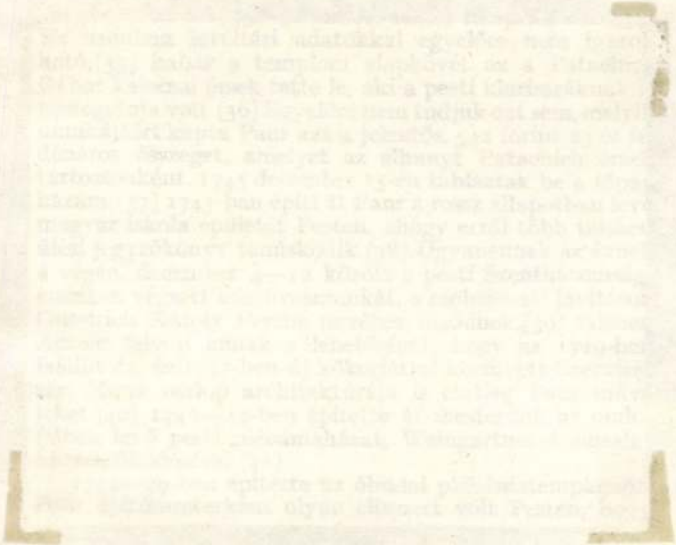

MANIU NICOLAE festő

PIRKADAT
olaj — 130 × 130
SZEKEREK VILÁGA
olaj — 160 × 220
SZEKÉR
olaj — 60 × 100
IKAROSZ BUKÁSA
olaj — 80 × 120
SZÉNAGYŰJTÉS
olaj — 60 × 70
BETAKARÍTÁS
olaj — 150 × 70
ZSÁNERKÉP
olaj — 30 × 30
VISSZA A TÉLHEZ
olaj — 80 × 80
UDVAR
olaj — 34 × 34
EZÜSTTÁL
olaj — 45 × 50
THOMAS
olaj — 45 × 32
ALLEGORIKUS KONSTRUKCIÓ
olaj — 45 × 32
BELSŐ FÉNY
olaj — 77 × 70
REGGEL
olaj — 130 × 130
HOLLANDUSOK TANÍTÁSA
olaj — 80 × 80
SZÉNABOGLYA
rajz — 50 × 70
UDVAR
rajz — 50 × 60
SZEKÉR
pasztell — 50 × 55

119.

KORUNK GALÉRIA

1979. ÁPRILIS

I.P.C./M. C.-N., 1979-6405, 500 ex.

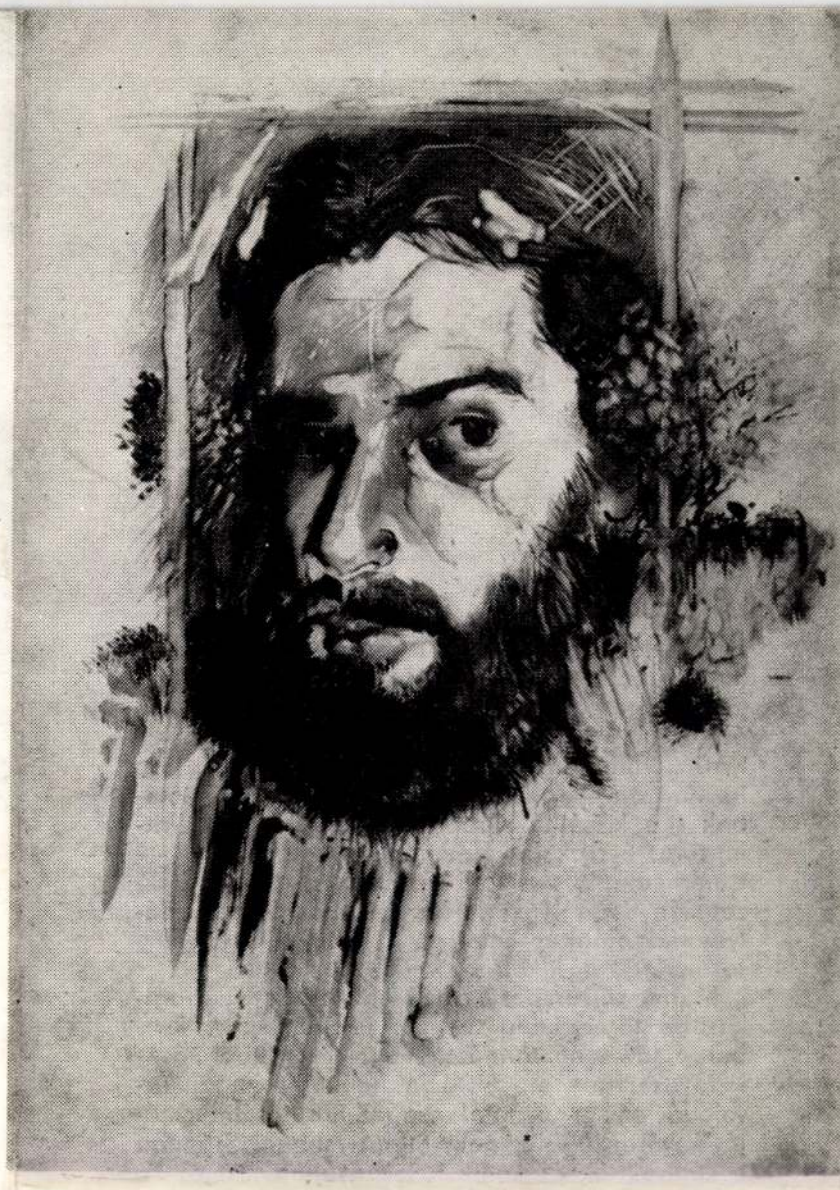

TÁJAK — ÖNFÉNYBEN

(vagy: a szépfestés értelme)

Az a bizonyos másik valóság, amit a művészet teremt, még akkor is kizárólag a saját törvényei szerint épül, azoknak engedelmeskedik, s azok működését tükrözi csupán, ha a mű elemei mondjuk éppenséggel a természeti vagy társadalmi valóság konkrét képfolyamaiból származnak. A jelenkori kolozsvári festészet egyik legjelentősebb fiatal képviselője, Maniu Nicolae, a Korunk Galéria soron lévő vendége, már itt, első

egyéni tárlatán, egy mind bejártabb (tehát számunkra is mind bejárhatóbb) festői valóság tájain vezet át bennünket; hangsúlyozom: tájakon át (tehát nem kísérleti laboratórium füstgomolyai, ködfüggönyei lebbennek előttünk), hiszen ha nagyon akarnánk, akár a városkörnyéki dombok s a kissé távolabbi havasok tektonikai ritmusára, évszakaira, színeire — emlékeinkre — ismerhetnénk, s csupán a különös, rejtett, titokzatosan tiszta légköri fények, tehát a szenvedélyes megvilágítás emeli ki a képeket a látványfestés értékelési köréből.

Maniu tájkompozíciói korunk egyik legtragikusabb törésvonala mentén feküsznek: az embertől távolodó természet, a természetből távolodó összhang s a harmóniától, összhangtól távolodó ember nyugtalanságát, hármas dilemmáját kevesen élik át nála intenzívebben. Számára e kontrasztok és konfliktusok gyűjtőlencséje: a falusi, patriarkális létforma felbomlása. S a kisparaszti életforma szilánkokra hullását szinte apokaliptikus látomásokká nagyítja — hogy minél kivehetőbben, élesebben mutatkozzék meg a mind több régi dolgon átlépő századvégi emberiség veszteségeinek a láthatatlan, tehát lelki-szellemi-értékbeli dimenziója.

Festészete egyszerre megőrző és helyreállító tevékenység. Ezért követi művészettörténeti elődei és kortársai — a hajdani holland kismesterek, a tegnapi szürrealisták és a mai szupernaturalisták — példáját: a valóságos részletszépségek kidolgozottságával (egyben saját, kivételes rajzoló és festői tudásának előítélet nélküli latba vetésével), tehát a formai tökély és hasonlóság parancsoló voltával (vagy ellenkezőleg: éppen a sérült, roncsolt, hiányos forma kiáltó sebhelyességével) visszahelyezi (illetve megerősíti) a nézőt az átélhetőség, az átélés, a kép összes történéseibe való minél akadálymentesebb bekapcsolódás állapotába. S azzal a bizonyos szenvedélyes megvilágítással, amellyel képeit kiemeli a látványfestés, a naturalista érzékelés köréből, egyúttal túl is vezeti pillantásunkat, képzeletünket a részletek élethűségén, s figyelmünket a legmellőzöttebb, de az egyetlen legyőzhetetlen nagyhatalom: a művészet örök újrateremtő lehetőségeire és funkcióira irányítja.

Maniu a világ kézzelfogható szépségeit, hangulattartalékait buzdításul, bátorításként tárja elénk; a művészet gyönyörködtető szerepének a hangsúlyozásával optimizmusunkat delejezi, s ez a napjaink művészetében sajnos oly ritka alkotói magatartás — amely csakis a mesterségbeli tudásnak azon a fokán valósulhat meg, mint amilyenről e képek festője tesz tanúbizonyságot — a bizalom légkörét sugározza, a hitet, hogy ilyen csodálatos dombok, egek, fények, pillanatok részesei és alkotói maradhatunk.

BANNER ZOLTÁN

Manigaud Páris

Manigaud

A budapesti Műcsarnok kiállításain a következő műveivel vett részt:

1881. őszi kiáll.: A szegény gyermekek, részletszet Bruck Lajos festménye után.

Mankán Péter

könnives

Sopron

1697. febr. 15.

polg.-eskü

Házé

csch porcellán szines virágcsokorral XIX sz. k. — ZWEI TELLER aus böhmi-

452. **Tányér,**

fajánsz, kék diszítéssel, hullámos peremén szalagcsokrokkal váltakozó virágszálak, a mélyedésben őzek. Jegye: —Stomfa. — TELLER, Fayence mit blauer Bemalung. Am gewellten Rande mit Maschen abwechselnde Blumenzweige, im Fond Rehe. Marke: ST. Stomfa.

453. **Tányér,**

fajánsz, szines diszítéssel, peremén kartusokkal megszakított virágos szélsáv, a mélyedésben virágos gally. Az imári porcellánok modorában. Jegye HI. Holics, XVIII. sz. — TELLER, Fayence mit bunter Bemalung. Der Rand umzogen von einem Friese, der von Kartuschen durchsetzten Blumendekor reigt; im Fond ein Blumenzweig. In der Art der Imari-Porzellane. Marke: HI. Holics, XVIII. Jahrh.

454. **Két pohár,**

fajánsz, harangalakú, rajta szines virágcsokor és virágszálak. Jegye. HI. Holics, XVIII. sz. — ZWEI BECHER, Fayence, Glockenform mit bunten Blumensträussen und Zweigen bemalt. Marke: HI. Holics, XVIII. Jahrh.

455. **Vadász,**

szines fajánszszobrocska. A vadász zöld kabátban és sárga nadrágban, célzó helyzetben. XVIII. sz. — JÄGER, bunte Fayencefigur. Der Jäger in grünen Rock, mit gelber Hose, in zielender Stellung. XVIII. Jahrh. *(Illusztrálva a XIV. táblán.)*

456. **Kancsó,**

fajánsz, ónfödővel és talpfoglalattal, gömbös testén levélkoszorúban szines ábrázolás: Krisztus Jákob kútjánál. A fül alatt jelezve: WR. Német, XVII—XVIII. sz.

II. 3508. Mankovich Mihály, 26 éves, gör. vallású, szül. Schiden, Magyarországon, atyja kereskedő, antik osztály, 1877 dec. 19.

Lom 183. l.

Mankovics Mihály

Balázsvágásról (Sáros m.)
gör. kath. 1806-ban 21 éves

laid
Fleischer Bécs 66. l.

Mankovics Mihály, Balázsvágásról, (Sáros m.), gör. kat., 21 éves korában, 1806 ápr. 30-án iratkozott be.

LÖBL DÁVID ÉS FIA · 26 · NOV. 26 · BPEST
1875

MANKOVICS MIHÁLY

Balázsvágáson, Sárosvármegyében, született[1] 1785 október 16-án, régi, de szegény görög katolikus papi családból. Legnevezetesebb tagja György, ki Nagyszombatban végezte a teologiát és 1738-ban, szülőföldje után Blazsovszkinak nevezvén magát, munkácsi püspök lett.[2] Nagyműveltségű és igen erélyes ember volt, ki egyházmegyéjének sok jót tett volna, de 1742-ben feketehimlőben váratlanul elpusztult.

Mihály atyja nevét örökölte a szent keresztségben, anyja pedig Hodobay Anastázia volt.

A boldog házasságból öt gyermek származott, két leány: Katalin és Franciska s három fiú: András, György és Mihály, kik között Mihály a legfiatabb volt.[3]

Tanulmányait otthon kezdte, majd Kisszebenben folytatta és Lőcsén végezte. 1800-ban bevételén a munkácsi egyházmegye papnövendékei sorába, Ungvárra került, hol két esztendőt töltött.

1802-ben, egy vizsga alkalmával, míg társai feleltek, ő valamivel foglalatoskodott.

A jelenlévő Bacsinszky püspöknek szemet szúrt ez s fölhívta, hogy mutassa meg azt a darab papirost, mely előtte van. Mankovics bátran felállt helyéről s eleget teendő a parancsnak kivitte a papirost, melyen a püspök, irónnal rajzolva, saját kitűnően sikerült arcképét találta.

Bacsinszky meglepődött, elmosolyodott, de mit sem szólt rá. A vizsga után azonban, melyen a kitünő eszű Mankovics minden tantárgyból jelesen megfelelt, magához rendelte a püspöki palotába, hol kijelentette neki, hogy ha nincs ellenére, ki fogja taníttatni festőnek.

Mankovicsnak tetszett a dolog s az ajánlatot habozás nékül elfogadta. Midőn őszre fordult a nyár, szépen fölszedelőszködött s a püspök költségén felutazott Bécsbe, hol csakhamar beiratkozott a festészeti akadémiára.

Eleintén jól is érezte magát ott.

A gondolat már amúgy is régebben motoszkált a fejében, meg az anyagi gondok sem bántották. Míg sok más szegény ifjú igazán minden segély nélkül ment föl Bécsbe szerencsét próbálni, őt Bacsinszky püspök pártfogása kísérte oda, ezenfelül pedig egy nagybátyja is élt akkor Bécsben, ki az udvarnál testőr volt.

Ennek a bácsinak jóindulata és szeretete folytán Mankovics nemcsak az élet küzdelmeire volt egy időre biztosítva, hanem azon veszélyektől is meglett óva, melyek később a magánosan maradt ifjúra oly végzetesek lettek. Mert kétségtelenül boldogabb lét, nyugodalmasabb életpálya jut neki osztályrészül s bizonyára egyénisége is jobban kibonthatja magasratörő szárnyait, ha ily nyugodt, boldog, körben folyik tovább sorsa, szeretetteljes felügyelet alatt.

Nagybátyja ugyan továbbra is buzdítója és támogatója marad, hanem az a szoros és meleg viszony, mely köztük eleintén fennállott, mégis meglazúl s mindinkább széjjelszakadozik, midőn az öreg bácsi búcsut mond Bécsnek. Mert alig két hóra rá, hogy Mihály fölkerült Bécsbe, a bácsi belészeretett egy Fiume vidékéről való olasz nőbe,

[1] A balázsvágási lelkészi hivatal szíves közlése szerint.

[2] L. b. Hodinka Antal: A munkácsi püspökség története. Budapest. 1910. 590—597. l.

[3] A balázsvágási lelkészi hivatal szíves közlése szerint.

TANULMÁNY SÁNDOR MÓRIC RAJZA

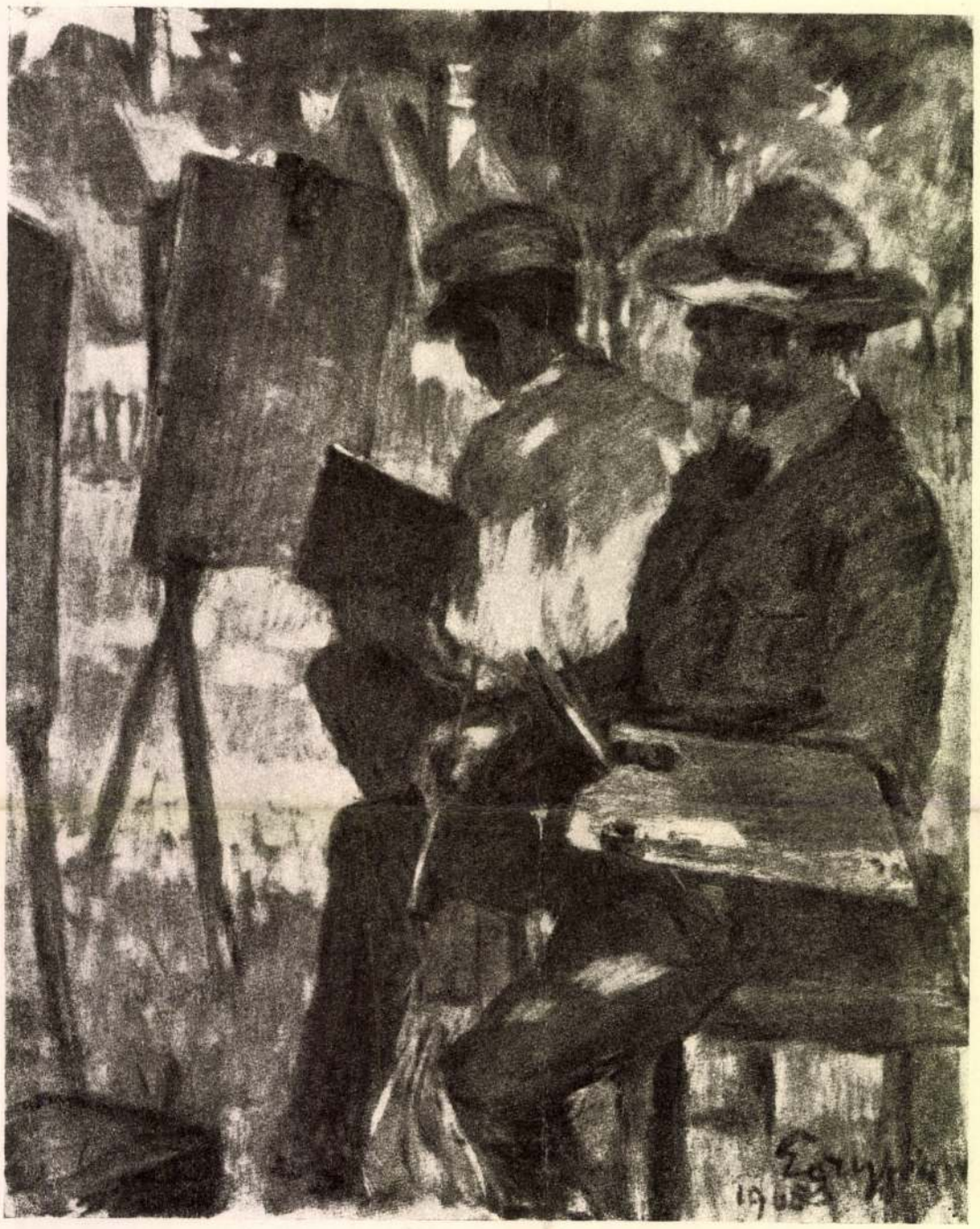

FESTŐK

EGRY JÓZSEF RAJZA

421
Művészet 1914. kép

Mankovics Mihály

MANKOVICS MIHÁLY

Balázsvágáson, Sárosvármegyében, született[1] 1785 október 16-án, régi, de szegény görög katolikus papi családból. Legnevezetesebb tagja György, ki Nagyszombatban végezte a teologiát és 1738-ban, szülőföldje után Blazsovszkinak nevezvén magát, munkácsi püspök lett.[2] Nagyműveltségű és igen erélyes ember volt, ki egyházmegyéjének sok jót tett volna, de 1742-ben feketehimlőben váratlanul elpusztult.

Mihály atyja nevét örökölte a szent keresztségben, anyja pedig Hodobay Anastázia volt.

A boldog házasságból öt gyermek származott, két leány: Katalin és Franciska s három fiú: András, György és Mihály, kik között Mihály a legfiatabb volt.[3]

Tanulmányait otthon kezdte, majd Kisszebenben folytatta és Lőcsén végezte. 1800-ban bevétetvén a munkácsi egyházmegye papnövendékei sorába, Ungvárra került, hol két esztendőt töltött.

1802-ben, egy vizsga alkalmával, míg társai feleltek, ő valamivel foglalatoskodott.

A jelenlévő Bacsinszky püspöknek szemet szúrt ez s fölhívta, hogy mutassa meg azt a darab papirost, mely előtte van. Mankovics bátran felállt helyéről s eleget teendő a parancsnak kivitte a papirost, melyen a püspök, irónnal rajzolva, saját kitűnően sikerült arcképét találta.

Bacsinszky meglepődött, elmosolyodott, de mit sem szólt rá. A vizsga után azonban, melyen a kitünő eszű Mankovics minden tantárgyból jelesen megfelelt, magához rendelte a püspöki palotába, hol kijelentette neki, hogy ha nincs ellenére, ki fogja taníttatni festőnek.

Mankovicsnak tetszett a dolog s az ajánlatot habozás nékül elfogadta. Midőn őszre fordult a nyár, szépen fölszedelőzködött s a püspök költségén felutazott Bécsbe, hol csakhamar beiratkozott a festészeti akadémiára.

Eleintén jól is érezte magát ott.

A gondolat már amúgy is régebben motoszkált a fejében, meg az anyagi gondok sem bántották. Míg sok más szegény ifjú igazán minden segély nélkül ment föl Bécsbe szerencsét próbálni, őt Bacsinszky püspök pártfogása kísérte oda, ezenfelül pedig egy nagybátyja is élt akkor Bécsben, ki az udvarnál testőr volt.

Ennek a bácsinak jóindulata és szeretete folytán Mankovics nemcsak az élet küzdelmeire volt egy időre biztosítva, hanem azon veszélyektől is meglett óva, melyek később a magánosan maradt ifjúra oly végzetesek lettek. Mert kétségtelenül boldogabb lét, nyugodalmasabb életpálya jut neki osztályrészül s bizonyára egyénisége is jobban kibonthatja magasratörő szárnyait, ha ily nyugodt, boldog, körben folyik tovább sorsa, szeretetteljes felügyelet alatt.

Nagybátyja ugyan továbbra is buzdítója és támogatója marad, hanem az a szoros és meleg viszony, mely köztük eleintén fennállott, mégis meglazúl s mindinkább széjjelszakadozik, midőn az öreg bácsi búcsut mond Bécsnek. Mert alig két hóra rá, hogy Mihály fölkerült Bécsbe, a bácsi beleszeretett egy Fiume vidékéről való olasz nőbe,

[1] A balázsvágási lelkészi hivatal szíves közlése szerint.

[2] L. b. Hodinka Antal: A munkácsi püspökség története. Budapest. 1910. 590—597. l.

[3] A balázsvágási lelkészi hivatal szíves közlése szerint.

TANULMÁNY SÁNDOR MÓRIC RAJZA

Művészet 1914.

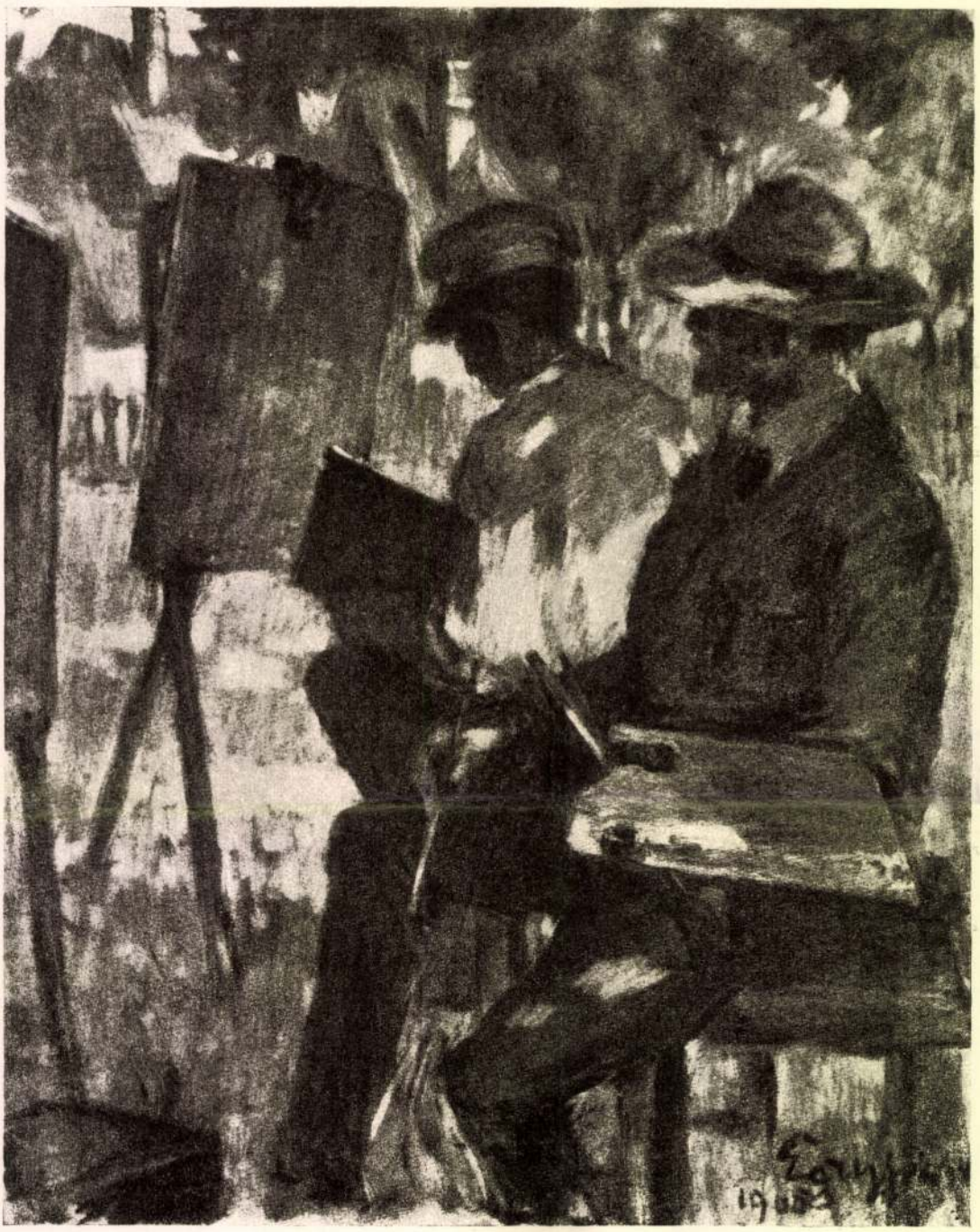

FESTŐK

EGRY JÓZSEF RAJZA

kit aztán nőül vett s vele együtt elköltözött az Adria partjaira.

Ez a fordulat igen nagy csapás volt Mihályra. Mihelyt nagybátyja levette róla kezét, az eddig szerény, kevés igényű, ifjuból csakhamar egészen könnyelmű fiatal ember vált, aki néha kelleténél többet merített a gyönyör forrásaiból. Míg eddig leginkább csak azoknak a barátságát szomjuhozta, kiknek munkássága, életcélja, egy nyomon haladt az övével, ezután lassankint mindinkább elhanyagolta tanulmányait és egészen züllésnek indult. Minthogy pedig az a segítség, melyet Bacsinszky juttatott neki, csakhamar igen kevésnek tetszett neki s annak is bizonyult, egy szép napon fogta magát, búcsút mondott Bécsnek s neki vágott szerencsét próbálni a világnak.

Végigbarangolva Ausztria összes nagyobb városait, előbb Krakkóban állapodott meg, aztán Lembergbe ment át, hol mintegy három esztendeig dolgozott. Innen egy alkalommal kirándulást akart tenni az orosz határon át Kiev felé. Terve azonban balul ütött ki, mert az orosz őrség kémnek gondolta elfogta és becsukta. Utóbb ártatlansága kiderülvén visszatoloncolták Lembergbe. De nem nyugodott azután sem s pár hónap múlva ismét útnak indult. Ezúttal sikerrel is, mert valamelyik sz. Bazilrendű zárdában szerzetesi ruhát szerzett magának s ebbe öltözve túljárt a katonák eszén. Ez alkalommal Mankovics igen sokat nélkülözött, viszontagságokon és megpróbáltatásokon ment keresztül, de sokat látott és tapasztalt is, ami kétségkívül csak hasznára vált neki. Jó nagy darabot járt be akkor ő Oroszországból, volt Kievben, megfordult Moszkvában, nem is gondolván arra, hogy a nagy Napoleont, aki éppen akkor állott dicsősége tetőpontján, ugyanazokon a jégmezőkön fogja érni a katasztrófa, melyeken ő 1809

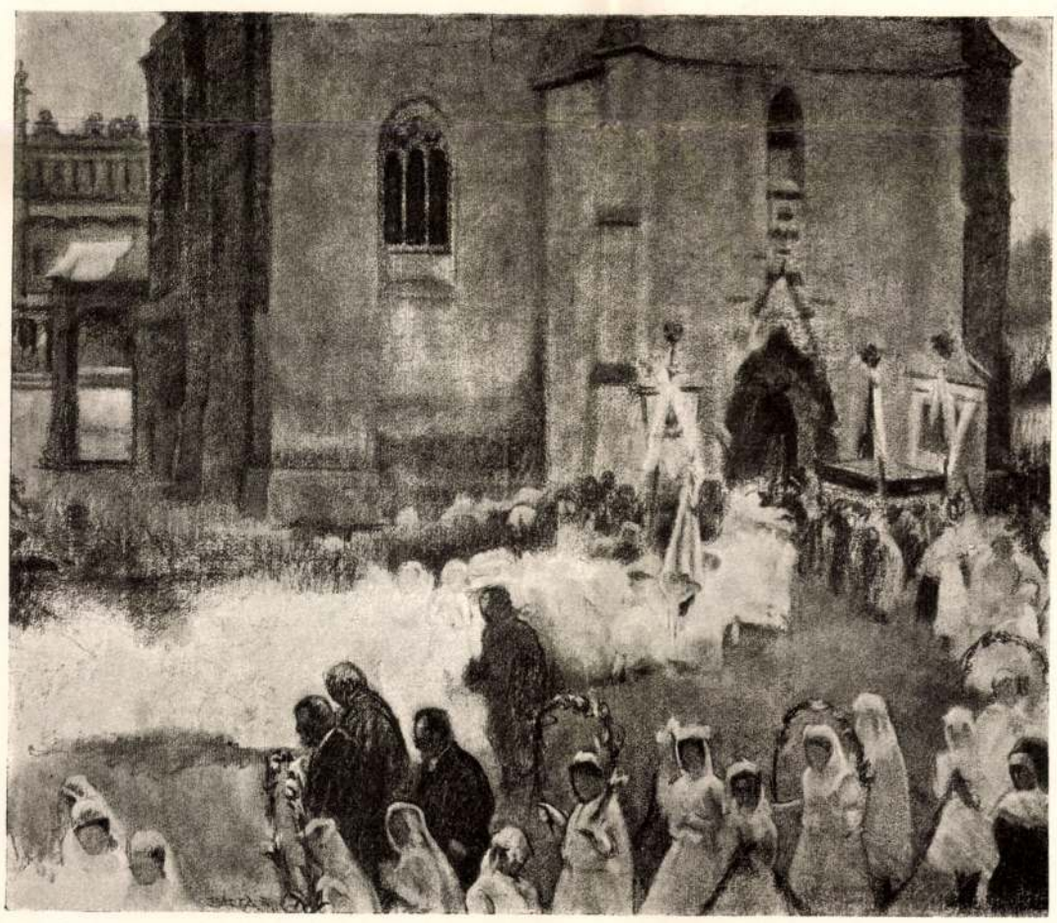

BUCSU

BARTA ERNŐ RAJZA

REGRUTA

SCHULHOF ARANKA RAJZA

telén mászkált. Pedig alig múlt egy pár esztendő, a Grande Armée színe és virága nyomorultul csakugyan odafagyott az orosz pusztákon s mire a tavasz verőfénye kisütött, a távozó hóval a Bonaparte hatalma is elolvadt.

Mankovics már abban az időben ismét Bécsben volt. De eleintén igen szűk viszonyok között tengődhetett. Bacsinszky püspök már akkor nem élt, nagybátyja pedig nem tudta, hogy visszatért Bécsbe. Ha kapott is otthonról vagy máshonnan egy pár garast, ez a támogatás bizonyára nem volt olyan, mely számára a gond nélkül való megélhetést biztosítani képes lett volna.

Ez a nyomorúságos helyzet azonban nem sokáig tartott. Alig egy pár hónapra, hogy visszakerült Bécsbe, megürült a sz. Barbaránál a kántori állás s ő addig könyörgött Olsavszkynak, a templomlelkésznek, míg szive csakugyan meglágyult irányában s a megürült állásra őt nevezteti ki.

Ez a szerencsés fordulat roppant könnyített eddigi mostoha viszonyain. Fölszabadulva az aggodalmaktól és a gondoktól, most már egészen nyugodtan dolgozhatott volna.

De közben és egészen váratlanul más alakulást vett élete sorja.

Mióta Mankovics búcsút mondott az ungvári papnevelőintézetnek, nem volt még odahaza. Nagyon természetes, hogy midön tizennégy viszontagságos változatokban gazdag év után látogatóba jött szülőföldjére, mindenki érdeklődéssel fordult feléje.

1813. őszén történt ez. Nagy rokonsága lévén, sokfelé hívták. Egy amolyan szolid atyafiságos cécó alkalmával, minő a kárpátalji papi házaknál ma is járja, összehozta őt a sors néhai Danilovics Antal, hardicsai lelkész, ifjú özvegyével, született Bacsinszky Máriával.

Az alig húszesztendős, magas termetű, kalcsú menyecske sajátos, eredeti asszony volt. Nagy, álmodozó, világoskék szemei révetegen tekintettek félig lehúnyt, selymes pillái alól a távolba, mintha valami elérhetetlen után sóvárogna. Hófehér arcának koloritje egyre változott, majd vérhullám csapott homlokára, majd ismét halálosan sápadt lett, amint a belső indulatok korbácsolták örökké nyugtalan, örökké ideges kedélyét. A fiatal festő úgy belébolondult, hogy egy-két napra már a kézfogót is megtartották.

Mankovics kettős célt ért el ezen házasság révén. Kapott egy jóravaló, derék, gondos, feleséget. Amellett összeköttetésbe jutott a munkácsi papi házakkal. A nagyterjedelmű Bacsinszky család akkor igen előkelő szerepet játszott az egyházmegye életében. Még a lakodalom napját sem tűzték ki s ő már megkapta a püspöki hivatal okiratát, melylyel őt az újonnan rendszeresített egyházmegyei festői állásra nevezték ki.

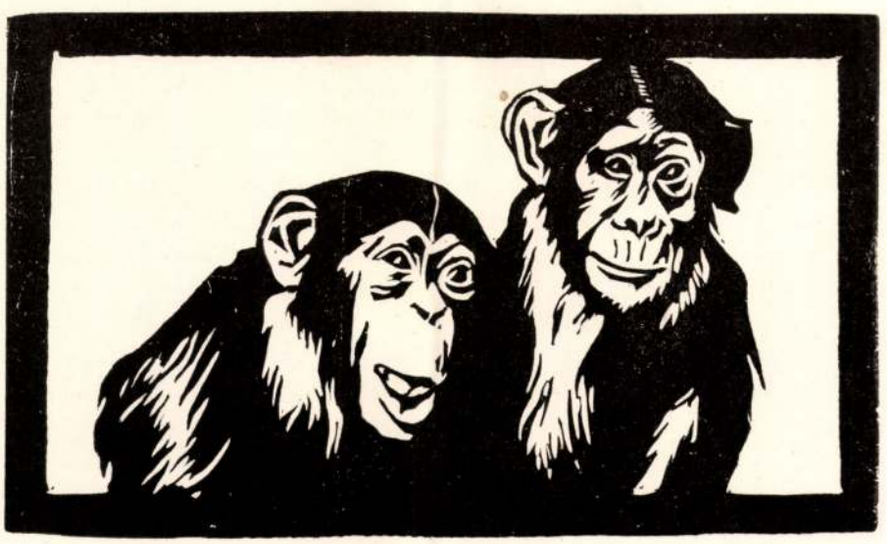

MAJMOK JÓZSA KÁROLY FAMETSZETE

HOLDAS ÉJ

KACZIÁNY ÖDÖN RAJZA

Ezzel tulajdonképen a fiatal pár megélhetését akarták biztosítani, de önmagában is igen üdvös intézkedés volt ez. Mert egész sereg férc-munkás garázdálkodott idáig az egyházmegyében.. Ezentúl pedig minden terv előzőleg be lett terjesztve a püspöki hatósághoz s kivitelre csak az a mű került, melyet Mankovics megfelelőnek talált. Természetesen a munkát is első sorban ő kapta s ha csak ő nem vállalta, köthettek a hitközségek mással is szerződést. De ez esetben is a felülvizsgálat Mankovics kezében volt.

Mi volt első műve, minő sikert ért el vele s hol lappang? Nem tudjuk.

Búcsút mondván Bécsnek, ezentúl Mankovics állandóan Ungváron lakott s csak ez időtől ismerjük közelebbről munkásságát is. Mint a munkácsi egyházmegye festője, természetesen első sorban ennek a szükségleteit kellett kielégítenie. Főleg Ungban, Beregben és Ugocsában van tőle még ma is sok ikonostásion. De Zemplénben, sőt Sárosban is dolgozott. A szánkói templom nemrég lebontott ikonostásionjának az alsó jobb sarkában volt egy igen sikerült képe, mely Mária consolatrix-ot ábrázolta. Ugyancsak tőle való az izbugyaradványi templomban a tabernaculum fölött látható Annunciatio Beatae Mariae Virginis kép, mely 1818-ban készült s a minyevágási templomban látható: Krisztus sirbatétele. Ő festette aztán a csabaházai (1814), a bélavézsei (1817), fulyáni (1830), nyágói (1831), felsőcsebényi a voliczai (1834) stb. egyházak ikonostásionjait egészben.

Ára egy ilyen képállványnak változó volt s többé-kevésbbé az illető hitközség anyagi erejétől függött. Például a bélavézseiek 1750 váltó forintot fizettek, míg a felsőcsebényiek csak 337 forint és 89 krajcárt. Mert tudnunk kell, hogy ezek a képek régi megszokott minta szerint készültek s nem voltak egyebek, mint többékevésbbé sikerült illusztrációi az egyház múltjából merített tárgyaknak. Ez időtájt még Oroszországban sem tekintették a képírók a vallásos filozófiának tolmácsolását feladatuknak. Mankovicsnak pedig ideje sem volt rá, hogy a lé-

nyezbe elmerüljön, mert nem szabad tetednünk azt sem, hogy egy teljes képállvány maga 42 képből áll.

Az egyházmegye ugyan sok dolgot adott neki, hanem azért magánosok megrendelését is szívesen vette. Igy tudjuk, hogy Chira András eperjesi prépost, hátrahagyott vagyonán bizonyos képekért 120 váltó forint követelése volt.

Sokat el is ajándékozott barátainak, ismerőseinek, rokonainak. Beregben, Ungban, Zemplénben egyes papi házakban még napjainkban is akad egy-egy Mankovics kép.

Legtöbbet veje, Tizedy Gábor, szlovinkai lelkész örökölt tőle.

Ebben a gyűjteményben, mely most Zubriczky Teofán, nyugalmazott postafőtiszt, birtokában van, a következő képek vannak:

Szűz Mária a térdein álló Jézussal	1829-ből
Krisztus sirbatétele	1830-ból
Ámor diadalkocsija	1830-ból
Sz. Bernád remete	1836-ból
Krisztus és a Szamaritánus nő a kútnál	1837-ből
Madonna della sedia	1837-ből
Krisztus a keresztfán	1839-ből

Ezek az elősorolt képek mind másolatok, aki megfordult a Belvederben, azonnal ráismer a mintára. De meg kell jegyeznünk, hogy az eredetit igen hűen adta vissza, különösen a Szűz Mária, Sz. Bernád és Madonna della sedia sikerültek, pedig Bécsben csak vázlatokat készített róluk s késő évek multán dolgozta ki azokat Ungváron.

Van azonban egy pár eredeti kép is ebben a gyűjteményben. Ezek:

A tengeri rabló, Vörösmarty költeményeihez.

Lót leányaival.

József és Putifár.

Nőt csábító rabszolga.

Magdolna.

Tizedy Gábor, mint fiatal pap.

Tizedyné Mankovics Melánia.

Tizedy Irma, a festő egyik unokája, mint fiatal leány.

Mankovicsné született Bacsinszky Mária.

Maga Mankovics a hagyomány szerint tükör segélyével festette meg a saját arcképét.

Ezek a képek nincsenek keltezve. A legjobb köztük József és Putifár, melyen különösen József alakja igen kifejező.

Mankovicsot utóbb szél ütötte és egy ideig Szlovinkán élt. Halála előtt azonban közvetlenül ismét visszatért Ungvárra, hol háza és szőllője is volt. Bár szépen keresett, hanem azért igen gyakran volt pénz szűkében. 1825. április 27-én 400 forintot vett föl az ungvári papnevelőintézet pénztárából[1], 1848-ban 200 váltó forintot szavaztak meg neki «szokott óvások mellett» a papárvák pénztárából.[2] 1850-ben 500 forintot kért.[3], ugyanezen évben még 200 forintot,[4] majd egy évvel utóbb 400 forintot.[5]

De ekkor már súlyos beteg volt s mert az ecsetet nem forgathatta, 1851-ben nyugdíjért folyamodott.[6]

1853. október 21-én halt el, életének 68-ik évében, az anyakönyvi bejegyzés szerint hideglelésben.[7]

Felesége előzőleg özvegy papné lévén, részére a püspöki szentszék papözvegyi nyugdíjat folyósított.[8]

Mankovics fejlődésében legnagyobb része az akadémiának volt. Itt ismerkedett meg a művészet elméletének és gyakorlatának elemeivel. De nagy hibája, hogy az elfogadott úton szinte gondolkodás nélkül haladt tovább s legjobb kompozicióiban is a bécsi szellem festői tolmácsa volt, szigorúan ragaszkodván a tradiciókhoz s az iskola szabályaihoz, noha fölfogásban, érzésben olykor-olykor nagy erőt is árult el.

Dr. Beszkid Miklós

[1] L. b. 512/1825. sz. alatt a munkácsi püspöki levéltárban.

[2] U. o. 6/1848. sz alatt.

[3] U. o. 1899/1850. sz. alatt.

[4] U. o. 2583/1850. sz. alatt.

[5] U. o. 3576/1851. sz. alatt.

[6] U. o. 3727/2851. sz. alatt.

[7] Az ungvári lelkészi hivatal szíves közlése szerint

[8] 3828/1853. sz. alatt a munkácsi püspöki levéltárban.

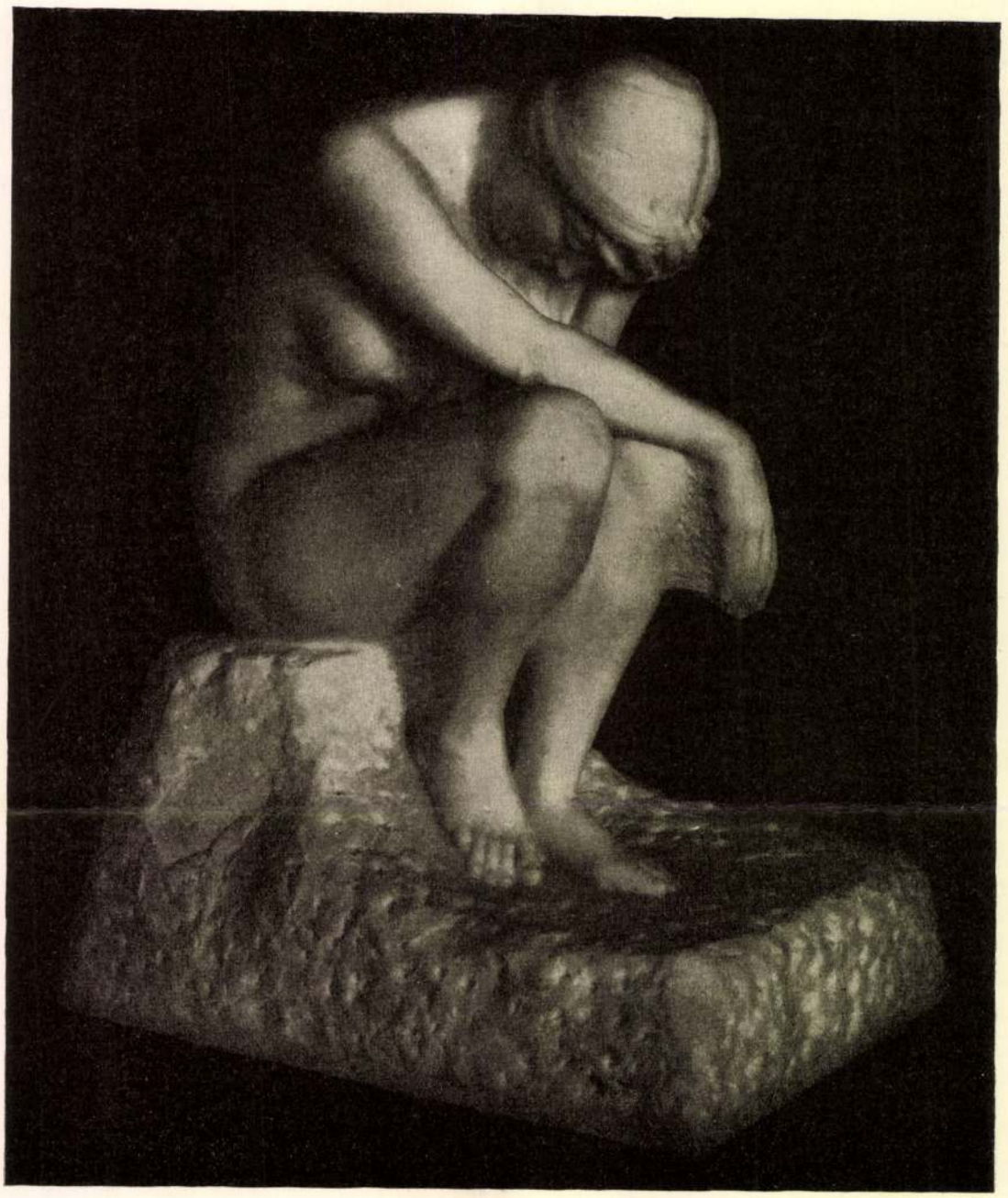

A BÁNAT

SÁMUEL KORNÉL
SZOBORMŰVE

Mankovič Mikuláš

festo

d. Šourek

34. l.

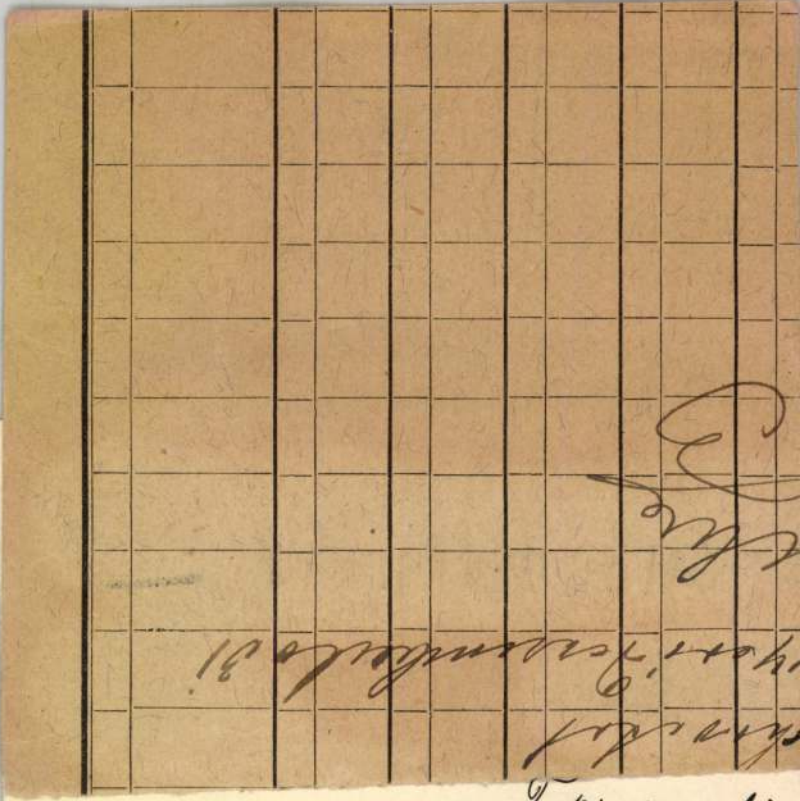

Tekintetes bizo

Van szerencsém a tekintetes Bizo

tök helyi altemplom vzyuga

lényegében sikeresen elki

nek elkészítése,

mely a beállott hideg idöja

Klaszek János a vénel

Mankovich Mihály, festő; szül. 1851-ben Siden. 1877-78-ben a müncheni képzőművészeti akadémián tanult.

Somogyi Miklós: Magyarok a müncheni képzőmű-
vészeti akadémián. Művészet. 1912. 183. l.

Valamint lelkiismeretességét, ugy atyai gondosságát is méltán emelte ki a képviselő házban annak elnöke Somssich Pál. Hat derék gyermeket hagyott hátra, már mind annyit emberkorban s mindannyit minden nemesnek és jónak kegyeletében növelve fel. Ezek között máris mint az ország egyik katonai tekintélye ismeretes legidősb fia Béla, a honvédelmi miniszterium ezredes osztályfőnöke. . . . *y* . . . *y*.

Kikeletkor.

Elevenül már a kopár rét,
Feltámadás halál után . . .
Az egyhangu, bús, zárt szobáért
Kiengesztel majd, dal, virány.
A homlok, a szem, ah! kitisztul
Gondból, fellegből, mint az ég,
Bús szív erőt nyer a vigasztul,
Mely előtt eddig zárkozék! . . .

Készíti ég', föld' uj ruháját
Láthatlan kéz, szép csendesen:
Hogy emelje az öszhang báját
Majd a közelgő ünnepen.
Várom én is, epedve várom:
Az újulás nagy ünnepén
Zöldül-e rajtad — sötét vár-rom! —
Keblem, még repkény, uj remény? . . .

Ime a sir is — mely halált föd —
Hantján már pázsitot fakaszt;
A fekete, a gyász-szinű föld
Terem, piros virágokat;
Sűrü ködön, gomolygó felhőn
Emelkedik szép, szines ív:
Át csak a te búdon ne törjön
Vigasz, sugár, jó, árva szív!? . . .

Jövel tehát, teremtő lélek;
Csodás ujjászülő erő:
Zendüljön milljó hálaének!
Virágot, lombot hivj elő!
Jövel! s ha, mit ősz, tél lerontott —
Helyére új diszt rak kezed:
Lelkembe is szállj . . . és teremts ott
Zord tél után már életet!

Soós Miklós.

Sirja mellett . . .

Sirja mellett ha megállok,
Rám borulnak régi álmok.
Bús emlékek, édes képek
Sorba kelnek, ujra élnek.

Alkonyuló nap világa
Rózsa-fényt vet a világra:
Szemem égbe, — arczom égve
Fördik könyek bús vizébe.

Illatával a virágnak
A siron is szellők játsznak;
De az árva, mindig árva,
Koldus rongyba', dús ruhába'!

Este száll a temetőre . . .
Elbucsúzom ujra tőle.
Régi álmak szerte szállnak,
Régi kinok ujra várnak!

Soós Miklós.

A XVI. századi magyar nyomdászatról

s különösen Heltai Gáspár kolozsvári nyomdájáról.

(Vége.)

Az eredetileg közösen kezelt nyomdát 6 évi szünet után 1559-ben ismét Heltai Gáspár vette át, s ezen túl Hoffgref György mint nyomdász nevével többé nem találkozunk. A Heltai ujra megkezdett nyomdászi munkásságának első terméke magyar Agendája, melynek végén a zársor igy hangzik: „Colosvarba nyomtatott Heltaj Gáspár által 1559.“ Ennek latin előszavában, melyet az erdélyi reformált vallású papokhoz intézett, ezt irja Heltai: „Ime legkedvesebb atyámfiai! a ti magatok és az egyházak használatára *ujra kiadtam* az Agendát, az az: az egyházi cselekedetek formáit magában foglaló könyvet, első szüleményét ujra megindított munkásságomnak, melyet előbbi társammal (t. i. Hoffgreffel) való kijöhetetlenségem miatt, bizony nagy fájdalmamra, kénytelen voltam félbe szakasztani. Nem is gondolhatok különös megindulás nélkül ezen 6 esztendő lefolyására, mely az egyház valami kitünő haszna nélkül enyészett el.“ Ebből a Heltai gondolkozását jellemző előszóból tanuljuk, hogy e könyv már ujabb, második kiadás, mit alább maga Heltai még világosabban kifejez e szavakkal: „Ezen Agendáról elmondhatjuk, hogy uj, gondosan kijavitott könyv, mit maga az első kiadással való összevetés könnyen megmutat. Nem szólok arról, hogy e kiadáshoz sok járult, a mi az elsőben hiányzik.“ Az itt emlitett első kiadás, melynek kétség nélkül 1550—1553 közt kellett megjelenni, örökre elveszett, s ha maga Heltai nem emliti, most csak léteztéről sem volna tudomásunk.

Heltai ettől fogva haláláig szakadatlanul folytatta nyomdászi munkásságát, és számos nevezetes munka kiadásával gazdagitotta irodalmunkat. 1560-ban kiadta SzentDávid általa forditott zsoltárait, ugyanez évben nyomtatta ki a kolozsvári szőcs-czéh által a szőcs legények számára magyarul szerkesztett szabályokat, melynek egyetlen példányát a kolozsvári szőcs czéh ládája őrzötte meg és őrzi*). 1562-ben nyomtatta ki az Uj-Testamentom forditását, az általa egészben kiadni tervezett biblia utolsó, azaz: ötödik kötetét, 1565-ben pedig a biblia II-dik részét, melynek teljesen ép s tiszta példánya az erdélyi muzeumi könyvtár egyik diszdarabja. Meg kell itt az eddig uralkodott hibás vélemény ellenében jegyeznem, hogy Heltai, ki bibliája egyes köteteit nem sorrendben, hanem időnként ugy adta ki, a mint egyik vagy másik rész forditása elkészült s a mint egyik vagy másik kötetre költséget s pártfogót szerezhetett, nem adott teljes bibliát, mert a harmadik kötet kiadása, melynek egy kis részét (Bölcs Salamon és Jesus Sirah könyvét), mint föntebb emlitém, már 1551—1552-ben kis 8-rétben kiadta volt, végképen elmaradt, és igy a legelső teljes magyar biblia a Károlyi Gáspár gönczi ref. pap és kassavölgyi esperest forditása, mely két ivrét kötetben az abaujvármegyei Vizsolyban, az Ecsedi Báthori István költségén állitott nyomdában látott világot**). 1566-ban jelent meg Heltai Száz fabulája vagy meséje, melyeket Aesopusból és más régi irókból szemelgetett; 1569-ben kezdte nyomatni s 1570-ben fejezte be a nagy-váradi vallásos vitatkozás leirását Dávid Ferencz unitárius püspöktől, mely nevezetes s ma már igen ritka könyv 300 esztendő mulva az idén Kolozsvártt uj kiadásban is megjelent. Év nélkül, de bizonyosen nem 1570 előtt nyomatta ki az unitáriusok első ismert énekes könyvét 12-rétben, melynek egyetlen elül és végül csonka példányát Jakab Elek könyvtárában ismertem meg Kolozsvártt. Ettől különbözik s ennél későbben, hihetőleg Heltai halála felé jelent meg ugyancsak 12-rétben az a Heltai által szerkesztett s a hét minden napjára szóló énekeket és könyörgéseket tartalmazó ének- és imakönyv, melynek előbeszédében magát mint „az vény Heltai Gáspár“-t emliti. Ennek czimlaptalan s közben is végén is igen csonka példánya, melyet egykor Benkő József ajándékozott az erd. magyar nyelvmivelő társaságnak, Aranka becses gyüjteményével jutott gr. Mikó Imre birtokába s az ő ajándékából az erd. Muzeumba. Még 1570-ben adott ki Heltai két igen nevezetes munkát, melyeknek csak egy példánya maradt fön a magyar nemz. Muzeumban, Jankowics könyvtárában, egybe kötve s hihetőleg igy együtt kiadva. Ezek elseje egy 20 ives, németalföldi anabaptista könyv, melyet, mint előbeszédéből kitetszik, flamand nyelvből tiszta németre forditva Wilini Sándor varsói orvos 1569-ben küldött Dávid Ferencz erdélyi unitárius püspökhöz, ki nézetem szerint, ezen az ő általa is hirdetett némely hittani nézetekkel egyező munkát maga forditotta magyarra s ugy nyomatta ki Heltainál; másik Reginaldus Gonsalvus Montanus spanyol tudósnak a spanyol inquisitióról irt munkája, melyet Heltai vagy a latin vagy a Heidelbergben 1569-ben megjelent német kiadásból forditott, néhol bővitgetett s előszóval és végbeszéddel megtoldott. Jankowics egyetlen példányában ezen utóbbi munka teljes épségben maradt fön, az előbbiből azonban közben 5 és ¼ iv hiányzik. Ugyancsak 1570-ben nyomtatta ki Nagy-Baczai Mátyás históriás énekét Hunyadi Jánosról, s ugyanez idő tájban év nélkül Temesvári István 1569-ben irt énekét Bátori és Kinizsi kenyérmezei győzedelméről. Ezek tudtomra az önállóan kiadott legrégibb históriás énekek, milyeneket Heltai halála után is nyomdája folytonosan nyomtatott; miben vele a debreczeni s később a XVII-dik században a lőcsei nyomda versenyzett, ez akkor közönségesen kedvelt és dalolt történelmi énekek által a nemzeti érzelem emelésére jótékony hatást gyakorolva. 1571-ben jelent meg Heltai nyomdájában Dávid Ferencz két munkája: Az egy Istenről és Vallástétele az egy Istenről, továbbá Csanádi Demeter históriás éneke II. János király életéről és haláláról, valamint Verbőczi István hármas törvénykönyvének magyar kiadása, melynek eredeti latin szövegét is kiadta Heltai a következő 1572-dik évben. 1573-ban nyomatta Valkai András historiás énekeit Hariadenusról, Károly császárról és János pap mesés országáról; 1574-ben adta ki több dallam hangjegyeivel ugy nevezett Cancionaléját, ezen különböző szerzők, közöttök a hires Tinódi Sebestyén, által irt történelmi énekek gyüjteményét, melynek teljes szép példánya az erd. Muzeum könyvtárának egyik ritka disze.

Heltai utolsó magyar munkája a „Chronica az magyaroknak dolgairól“, melyben nemzetünk történelmét nagyobb részben Bonfini latin munkája után adja ugyan, de nevezetes fölfogási és előadási eltérésekkel, s közbe-közbe érdekes népies hagyományokat is szöve. Ez volt hosszu ideig nemzetünk egyik legkedveltebb s a felsőbb és alsóbb körökben egyaránt kézen forgott olvasmánya; minek következtében ránk maradt példányai, melyekből én magam husznál többet láttam, többé-kevésbbé csonkák vagy legalább szakadozottak.

E könyv nyomtatása közben érte a már ekkor idős Heltait a halál. Kitetszik ez a könyv végén olvasható ezen szavakból: „Colosvárot Végeze Heltai Gaspárne A. 1.5.7.5.“ mi azt bizonyitja, hogy a nyomtatást még maga Heltai kezdte el s csak bevégzése maradt özvegyére.

Heltai halála után nyomdája, — mely, mint a fia által 1590 körül kiadott több magyar könyv czimlapján és végén emlitve van. Kolozsvártt „az Ó várban“ állott, — néhány évig özvegye neve alatt működött. Később fia ifj. Heltai Gáspár vette át atyja

*) Ezen ipartörténelmünkre nézve érdekes nyomtatvány 4-rét másfél ivet, 6 számozatlan levelet tesz. — Ez a legrégibb ismert efféle magyar czéh-nyomtatvány. Látjuk ebből, valamint a kolozsvári ötvös czéhnek az erd. Muzeumba letett e korbeli magyar jegyzőkönyvéből, hogy Kolozsvár ekkori gazdag iparosai, bár köztök számosan voltak szász eredetüek s idegenek, nyelvben és érzelemben magyarok voltak.

**) Ezt döntő érvekkel bebizonyitottam „Az erdélyi közkönyvtárak régi magyar könyveiről“ czimü közleményemben, *Erd. Muzeum-egylet Évkönyvei V. köt. 42. 43. l.*

20-ik szám. Tizenhetedik évfolyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, május 15-én 1870.

Előfizetési föltételek: a Vasárnapi Ujsag és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Félévre 5 ft.
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — **Csupán Politikai Ujdonságok**: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési dijak, a **Vasárnapi Ujság** és **Politikai Ujdonságokat** illetöleg: Egy négyszer hasábzott petit sor, vagy annak helye, egyszeri igtatásnál 10 krajczárba; háromszor- vagy többszöri igtatásnál csak 7 krajczárba számittatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad **Bécsben: Oppelik Alajos**, Wollzeile Nr. 22. és **Haasenstein és Vogler**, Wollzeile Nro. 9. — **Bélyeg- ij, külön minden igtatás után 30 ujkrajczár.**

Ghyczy Ignácz.

(1799—1870.)

Az ellenzék egyik átalánosan tisztelt vezérének idősb fivére, a képviselőháznak egyik legidősb és tiszteletreméltóbb tagja Ghyczy Ignácz, ugy is mint a régibb magyar világ egyik typicus alakja, valódi patriárchája, ugy is mint buzgó hazafi és kitünő gazda méltán megérdemli, hogy lapunk hasábjain nehány kegyeletes sort szenteljünk emlékének.

Azok, kik a közelebbi országgyüléseket figyelemmel kisérték, mélyen emlékökbe vésheték e tiszteletre gerjesztő alakot; kik pedig közelebbi körébe jutottak, bizonyosan sokáig meg fogják őrizni e nyájas és sokoldaluan müveltférfiu emlékét.

Ghyczy Ignácz született 1799. február 13-dikán Tatán, Komárommegyében. — Atyja Ghyczy Ferencz, Komárommegyének előbb főszolgabirája, később (1809—1828-ig) első alispánja volt; anyja Szent-Iványi Thekla.

Tanulmányait Komáromban és Győrött végezvén, az ügyvédi vizsga letétele után (1822), a komárommegyei kir. bábolnai uradalom ügyvédévé, utóbb id. gr. Eszterházy Miklós nagy terjedelmü tatai, gesztesi és mezölaki uradalmainak igazgatója lett, s ezen hivataláról csak 1848-ban az akkor bekövetkezett politikai válság folytán mondott le.

1848-ban a tatai nemzetőrök által századossá választatván, mint ilyen részt vett a schwechati csatában.

Hg. Windischgrätz Tatán át Buda felé vonultában, utközben a hatóságokat czéljaihoz képest rendezni törekedvén, Ghyczy Ignáczot magához hivatta s a megye alispánságával kinálta meg; de Ghyczy Ignácz ezt határozottan visszautasitá, inkább kitévén magát a gögös hadvezér nem kis veszélylyel fenyegető haragjának, hogysem hazafiui kötelességét megszegje.

1849-ben néhai István fhg által a Fehér-, Pest- és Aradmegyékben fekvő uradalmai igazgatására hivatván meg: e meghivástelfogadta s egész az 1864-ik évig folytatta.

Élemedett korában, nem birván többé az ezen hivatallal együttjáró fáradalmakat, Tatára vonult vissza és itt azoktól, kiknek szivét mint uradalmi igazgató önzetlensége és humanitása által annyira megnyerte, 1865-ben és 69-ben nagy szótöbbséggel orsz. képviselövé választatott.

GHYCZY IGNÁCZ.

1848. előtt Komárom-, Fehér- és Győrmegyékben folyvást élénk részt vett a megyei közéletben, s korában alig volt az országban valaki, ki inkább belátta volna nagy horderejét és káros következményeit azon uralkodói ténynek, hogy Ferencz császár az 1804-ik évben az osztrák császári czimet fölvette; folyvást figyelemmel kisérte azon törekvéseket, melyek idegen, söt magyar hirlapokban, tudományos müvekben is, czélzatosan oda voltak irányozva, hogy Magyarország ugy tüntettessék fel, mint függetlenségét, önállását elvesztett, az osztrák birodalomba beolvasztott tartomány. Folyton figyelmeztette e tényekre környezetét, minden alkalommal a megyegyüléseket s nagy részben az ő figyelmeztetéseinek tulajdonitható, hogy midön V-dik Ferdinánd király a trónra lépett, Komáromvármegye volt a legelsök egyike, mely 1835-ben követeinek utasitásul adta, hogy az „V-ik Ferdinánd“ királyi czim ő Felsége által fölvétessék, s ezáltal az osztrák császári czim jogérvénye és értelme iránti közjogi kérdésnek később oly nagy fontosságra fejlödött vitatását első megkezdette.

Köz- mint magán-nyilatkozataiban mindig szabadelvü, alkotmányos érzületü, független s az ország önállóságának s függetlenségének hü védője volt.

A nagy olvasottságu férfiu buzgó barátja volt az irodalomnak; figyelemmel kisérte a külföldi sajtót is, mit bizonyit hátrahagyott könyvtára, mely mint a korában eső magyar és német sajtó jelesebb termékeit magában foglaló, 15,000 kötetnél többet foglal magában.

Ugy a magyar gazdasági, mint más közhasznu egyesületeknek állandó és tevékeny tagja vala.

A megboldogult egyike volt a legszorgalmasabb gyülés látogatóknak, ki ugy képviselői, mint másnemü kötelességeit a leglelkiismeretesebb pontossággal teljesité még gyöngélkedése idején is; mig végre betegsége sulyosbulván, szokott lakhelyére Tatára vonult vissza, hol ez év májusa 4-én jobblétre szenderült.

hagytak, megszabaditsák, csak annyi fáradságot vesznek maguknak, hogy behengergetik azokat a sánczokba és ott felgyujtják; de természetesen a felgyujtást is több izben kell ismételniök, mig e roppant nagy fatörzseket egészen hamuvá égethetik.

„E vidékeken egy egész favágó népség lakik, mely életét az erdőkben tölti el. Időm nem engedé, miként előre terveztem volt, egyik falujokat meglátogatni, melyet a vadonnak ez erőteljes fiai tisztáson épitettek maguknak, nehány nappal ide érkezésem előtt, egy sürü erdő közepette, melyet egészen kipusztitani és földjét müvelhetővé tenni szándékoznak. De mégis ide mellékelhetek Lemaitre Albert barátomtól egy igen érdekes rajzot, mely egy sajátságos készületü sütő kemenczét ábrázol, a milyet az erdei lakók szoktak egyikmásik tisztáson épiteni, hogy ne kelljen kenyérért mindegyre a faluba vagy városba menniök. A kemencze vert agyagból készült és egy nagy fa-állványon áll, kemény deszka lapon, mely a föld szine felett czövekeken nyugszik. Mig a férfiak dolgoznak s az erdő viszhangzik fejszéjök csapásaitól, a nők és gyermekek befütnek a kemenczébe s elkészitik a jó málé kenyeret (kukoricza-lisztből sült kenyér) a vacsorához.

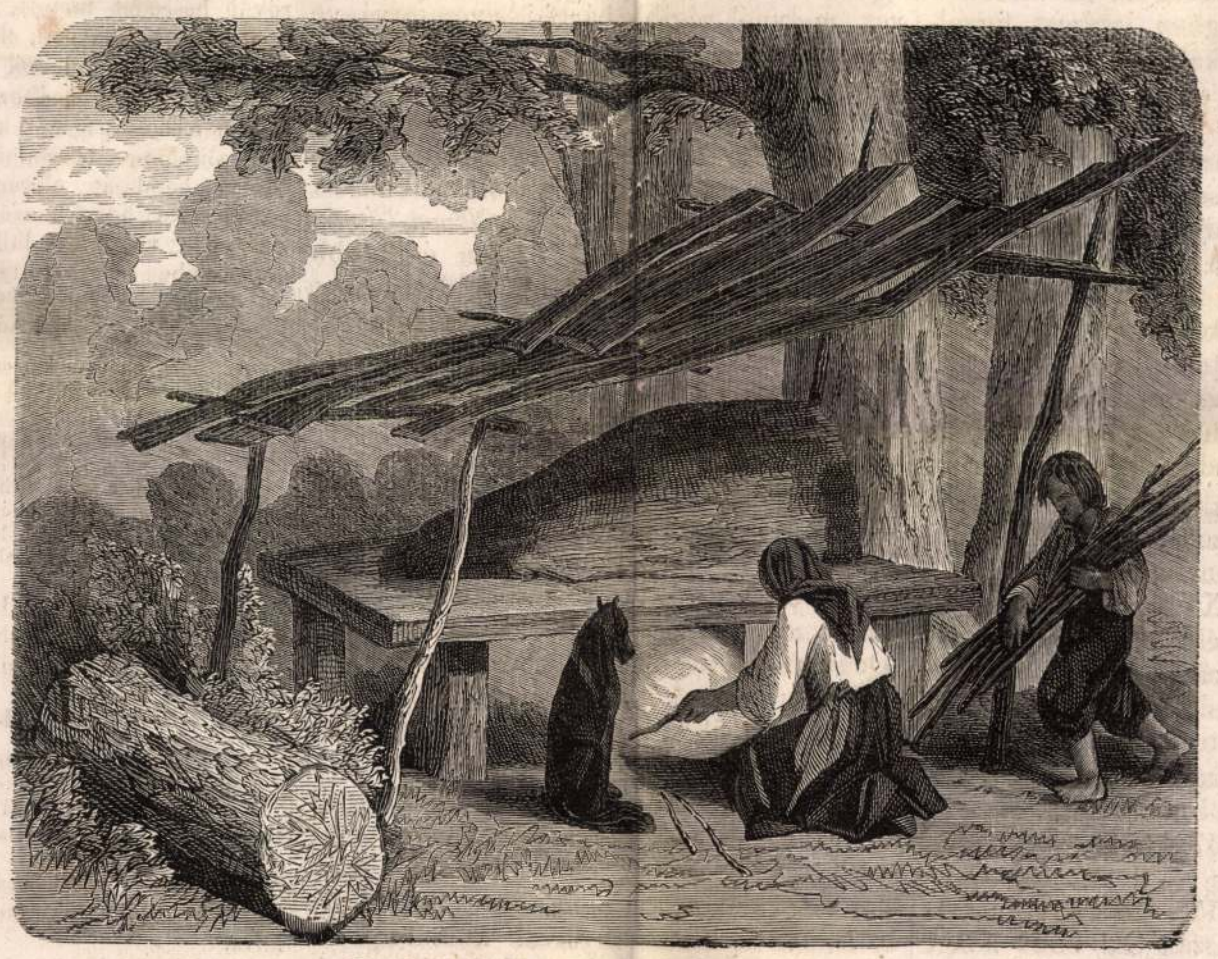

Eszék vidéke: Favágók kemenczéje az erdőben.

„Itt e rengeteg erdőségekben legértékesebb és legkeresettebb áruczikk a hordódonga, melyet hatalmas csertörzsekből készitenek. Totország kitünő dongákat állit elő, melyek már eddigelé is igen fontos kereskedelmi czikket képeznek. Több franczia kereskedő czégnek vannak már irodái és ügynökei e tartományban; mások még enynyivel meg nem elégedve nagy terjedelmü erdőségeket vettek, melyeket maguk használnak föl és szakmányolnak ki, ugy hogy ma már évenként több száz ezerével inditják utnak a dongákat Marseille felé. Természetesen a szállitás roppant nehézségekkel van összekötve, kivált a meddig az erdőkből a Duna vagy Dráva kikötő helyeire jutnak. Az utak Tótországban majd mindenütt hiányoznak; az egész tartományban alig van két vagy három becsületesen kikövezett utvonal, s ezeket is oly rosz karban tartják, hogy a fuvarosok többnyire jónak látják — ha lehet — kikorülni. És igy az utszéli birtokosok s a nagy országutak hátrányára, mely utóbbiakról a köveket és töltéseket apránként lehordják, mindenfelé különböző szélességü kettős utak képződnek, melyeken télben tengelyig sülyednek be a szekerek, nyáron át pedig óriási porfelhőket vernek föl. A mi pedig a kisebbszerü, például egyik helységtől a másikig vivő utakat illeti, ezeknek még csak árnyéka sem látható itt; a mi volna is, valóságos pocsolya vagy sárfészek. E tekintetben mintha csak Törökországban utaznánk.“ — Itt aztán Perrot a magyarországi utaknak is mér egy keserves oldalvágást, melynél az a legboszantóbb, hogy tökéletesen igaza van.

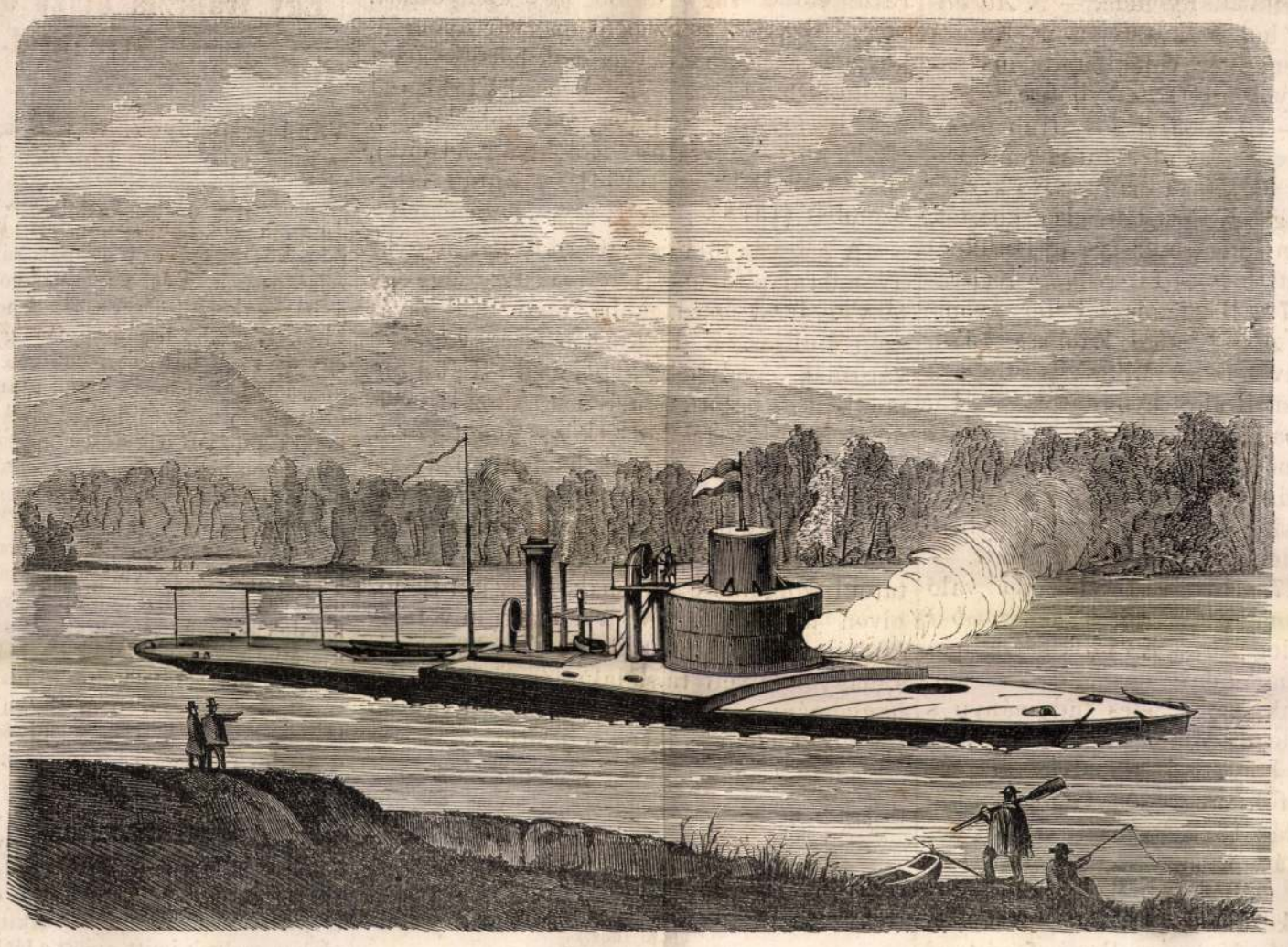

Dunai monitor.

„Egy szép őszi napon, mig magyar-brodi szivélyes házigazdánk szokott siestájára vonult vissza, nehányad magunkkal elhatároztuk, hogy átrándulunk a Száva tulsó partján fekvő Török-Brodba. Dictum factum! A mióta e határ hosszában az eddig fennállott szigoru vámrendszer meg van szüntetve s a török és osztrák kormányok közt jó egyetértés uralkodik, a két partvidék lakói szabadon közlekedhetnek egymással, a magyar birodalmi városka átellenében egy kisded bozsnyák város alakult, mely egykor igen látogatott vásárhelylyé lesz s már is folytonosan gyarapszik. A bozsnyák parasztok ide hordják juhaikat, apró marháikat és ezek tojásait, hol aztán azokat a zsidó kereskedők tömegesen vásárolják össze s viszik Zágrábba vagy Pestre. A parasztok ilyenkor egy füst alatt itt a városban vásárolnak be mindent, mely bőven el van látva magyarosztrák ipartermékekkel. A falusiak egy része a parton állomásozik portékái mellett, más része a kávéházakban lebzsel vagy dolgai után lát, mig némelyek, tele tarisznyáikkal már utnak indultak a városból kivezető utakon haza felé.

„Vezetőnk, ki ez utat minden pénteken megteszi, hatalmasan oktatni kezdett bennünket, hogy a keresztyéneket a müzülmánoktól jól megkülönböztessük. Leginkább a turbánról ismerhetni meg őket; a keresztyének többnyire fekete tarkázatu vörös sált hordanak fejökön. A müzülmánok fehér, szürke vagy zöld, egy szóval mindig élénk szinü sálokat viselnek. A legtöbb keresztyén nem visel bajuszt, mig a törökök nagy szakált és bajuszt szoktak ereszteni. Itt már sok szőke vagy világos gesztenye szinü embert láthatunk, sokkal többet mint Szerbiában vagy legalább is Belgrádban.

„A nők viselete majdnem olyan mint a tulsó parti szlavoniai nőké, kötényeik nem oly élénk s tarka szinüek, de fejöket szeretik nagy eleven virágbokrétákkal fölcziczomázni. A vénaszszonyok gyakran immortelekkel helyettesitik a gyöngyöket s egyéb csilling-csallangokat, miket az ifju leányok kaczérsága természetesen többre becsül. Csak egy török nőt láttunk; *jasmak*-ja (fátyol) ennek is igen sürü volt; fekete *redzsé*-be burkolva, lábain idomtalan, csoszogó papucsokat czipelve.

„Alig tettünk nehány lépést, azonnal egy czigány-banda zenéjének csábitó hangjai ütötték meg füleinket. E hangok egy korcsmából jöttek, melyet bizonyos Hadzsi-Aga nevü török épitett. Ő volt az egyetlen vagyonosabb müzülmán birtokos az egész kerületben. A korcsmát Hadzsi-Aga bérbe adta egy zsidónak, a ki ott sört, bort és ugynevezett slibo-

nyomdáját, ki, mint szász eredetü atyja, szintén nem vallotta magát magyarnak; jóllehet ő is, mint atyja, az általa kiadott munkákkal hatalmasan működött a magyar nyelv és irodalom terjesztésére. Világosan kimondja ezt ő maga, Gemma Frisius általa forditott s 1591-ben nyomtatott Magyar Arithmeticájának végén, az ifjusághoz intézett figyelmeztetésében, e szavakkal: „Megbocsáss penig az vétkekről, mert én *magyar nem vagyok.*“

Föladatom szük köre nem engedi, hogy Heltai Gáspár munkásságának érdemleges megvitatásába ereszkedjem, hogy öt mint a tudomány és irodalom emberét megismertessem, s igy meg kell elégednem azzal, ha az idő kimértségéhez képest röviden rajzoltam irodalomtörténetünk e nevezetes férfiának nyomdászi tevékenységét és csak sejtethettem a hatást, melyet munkáival és kiadásaival nemzeti irodalmunkra gyakorolt.

Még csak hazánk akkori nyomdai viszonyai ismertetésére hozok föl némi adatokat, melyek miveltségtörténelmünk tanulmányozóit érdekelhetik. A XVI-dik században 25 helyen, némely csekély helységekben is, működött nyomda hazánkban, melyek közül csak az egy Szeged esik hazánknak a török által elfoglalva tartott területére. Ezen nyomdák keletkezésök szerint sorozva a következők: 1. *Brassó* 1534-től maig. — 2. *Sárvár*, Vasvármegyében. 1537—1541. — 3. *Kolozsvár* 1550-től maig. — 4. *Magyar-Óvár* Mosonvármegyében 1558. Csak egy munkát ismerünk, melyet Huszár Gál mint akkor m.-óvári pap itt nyomtatott. — 5. *Debreczen* 1561-től maig. — 6. *Nagy-Várad* 1565—1585., hol időnként a Debreczenben működő nyomdászok dolgoztak. — 7. *Szeged* 1567. hol Melius Péter debreczeni ref. lelkész ma már végképen elveszett Uj Testamentoma nyomatott. — 8. *Gyula-Fejérvár* 1567. 1568. János Zsigmond erdélyi fejedelem által pártolt unitarius nyomda. — 9. *Abrud-Bánya* 1569., hol Székes-Fejérvári Karádi Pál később Temesvár vidéki unitarius superintendens nyomtatott ez évben egy magyar drámát. — 10. *Komjáthi* Nyitrában, hol 1573-ban Bornemisza Péter lutheranus superintendens s hatalmas magyar iró kezdte nyomtatni Magyar Postillái első kötetét, melyet azonban innen elüzetve uj betükkel Semptén fejezett be. — 11. *Sempte* Nyitrában 1573—1579. Bornemisza Péter nyomdája. — 12. *Alsó-Lindva* Zalában 1573. 1574. Itt Lindvai Bánfi Miklós pártfogása alatt Hoffhalter Rudolf nyomtatott. — 13. *Nedelicz* Zalában, a Muraközben 1574. Itt ez évben ugyancsak Hoffhalter Rudolf nyomatta Verbőczi hármas törvénykönyvének horvát forditását. — 14. *Szeben* Erdélyben, állandó nyomdája 1575-ben keletkezett. — 15. *Pápa* 1577. Huszár Dávid oda való reform. pap nyomdája. — 16. *Nagy-Szombat* 1578-tól maig, legelső s a XVI-dik században egyetlen egy nyomdája hazánkban a róm. katholikusoknak. Ezt a jeles tudományu s miveltségü Telegdi Miklós esztergomi prépost és érseki helytartó, később pécsi püspök, állitotta föl, megvévén 1000 forinton a bécsi jezsuiták 1563 óta használatlan heverő nyomdáját, s azt Nagy-Szombatban saját házában helyezvén el. A magyar r. kath. főpapok közül ő volt az első, ki belátta, hogy a protestántismus szellemi fegyverei ellen az üldözés és erőszak haszontalan s az ellen jogosan és méltóan csak szellemi fegyverekkel lehet és kell küzdeni. Ő volt az első r. kath. pap hazánkban, ki fölfogta azt, hogy a vallásos vitairatokat, ha azokkal a nagy közönségre hatni akar, mint a protestánsok eleitől fogva tették, neki is magyarul kell irni, s 1580. és 1581-ben kiadott vallásos védő és támadó vitairataival a szellemi küzdelem terére lépett, hol 1578-tól 1580-ig kiadott három nagy kötet egyházi beszédével is kitünő állást foglal el. — 17. *Bártfa* 1580-tól fogva. Ez évben nyomtatta itt Gutgesell Dávid Balassa Bálintnak, a költőnek, egy németből forditott vallásos irányu könyvét, melynél régibb bártfai nyomtatványt nem ismerek. — 18. *Galgócz*, Nyitrában, 1581—1585. Mantskovics Bálint nyomdája. — 19. *Detrekővára*, Pozsonyvármegyében 1582—1584. Itt a Semptéről elüzött Bornemisza Péter nyomtatott Gyarmathi Balassa István pártfogása alatt. — 20. *Német-Ujvár*, Vasvármegyében, hol 1582-ben és utóbb 1595—1597. Manlius János, eredeti német nevén Hans Manuel, vándor nyomdája dolgozott. — 21. *Rárbok*, Detrekő-vára közelében. 1584-ben itt fejezte be Bornemisza Péter prédikáczióinak Detrekön kezdett nyomtatását. — 22. *Monyorókerék* Vasvármegyében 1588—1592. Manlius vándor nyomdája. — 23. *Visoly* Abaujvármegyében, 1590—1600. Itt Ecsedi Báthori István pártfogása alatt a Galgóczról ide költözött Mantskovits Bálint nyomdászkodott — 24. *Német-Lövő* (Deutsch-Schützen) Vasvármegyében 1592. 1593. és végre 25. *Keresztur* Sopronvármegyében. 1598. E két utóbbi helyen is a vándor-nyomdászt Manliust találjuk.

Ezen 25 nyomda közül Nedeliczen kivül, hol tudtomra csak egy horvát könyv jelent meg, az egy Brassó az, mely a XVI-dik században magyar könyvet nem állitott ki, s latin és német nyomtatványaival különösen az erdélyi szászokra számitott. Szebenben e század vége felé már több magyar munka is jelent meg. Többi nyomdáink vagy kizárólag a magyar irodalomnak dolgoztak, vagy aránylag kevés számu latin munkákat is adtak ki.

A hazánkra sulyosodott nehéz viszontagságok miatt ezen nyomdák legnagyobb része előbb vagy utóbb ugy elenyészett, hogy, Brassót és Szebent magyar nyomdákul nem számithatva, ma csak három várost találunk hazánkban, melyben a XVI-dik század óta magyar nyomda mai napig létezik. Ezek közt legrégibb Kolozsvár (1550.), következik Debreczen (1561.), s ezután Nagy-Szombat (1578).

A magyar földön legrégibb mai magyar nyomda alapitójának Heltainak dicsősége egy fénysugárral gazdagabbá teszi Kolozsvár szép multját. E dicsőség örökségévé lett a városnak, melynek kebelében Heltai élt, munkált és hatott, s melynek akkor is, ma is minden vallásfelekezettel közös temetőjében, Erdély annyi jeles fiának hamvai közt, az ő porai is nyugszanak. S ugy tetszik nekem, mintha a Heltai törekvése és munkássága által kijelelt irány mintegy szellemi utmutatóul szolgálna e városnak, hogy multjához hiven jövőben is mint a nemzeti miveltség és tudományosság egyik életerős központja s magyar mivelt társadalmi és szellemi élet hagyományos öre törekedjék szép hivatását igazán átérteni és hiven teljesitni.

Szabó Károly.

Hertelendi tábornok nótája.

(Adalék a „Vasárnapi Ujság“ f. é. 8-dik számában megjelent életrajzhoz.)

1809-ik év egy szép tavaszi napján tábornok Hertelendi Gábor, huszár tábornoki vörös öltözetben, két segédtiszt társaságában, mint a tiszánineni felkelő nemes sereg dandárnoka, S.-Szentpéteren megjelenvén, az ottani nemes sereg egyik csapata fölött lustrát (még akkor a szemlét lustrának nevezték) tartott. A felkelő nemes sereg ezen csapata a város alsó végén lévő pást tágas terén volt három sorban rendben lehuzódva. A deli termetü, igazi katonás magatartásu öreg tábornok, mintegy 10 óra tájon megkezdvén szemléjét — én, mint az időben miskolczi tanuló süheder, a kiváncsiságtól ösztönöztetve jelen voltam, s egész 2 óráig, mig a szemle be nem végződött, ott pesztercedtem.

Az öreg tábornok bevégezvén ünnepélyes katonatisztét, a csapathoz lelkesülten fölhevülve rövid beszédet tartott, de tartalmát a távolság miatt nem hallhatván, elő nem adhatom. Beszédét bevégezvén, segédeivel kocsiba ült, s a városba Báró Dániel uri házához robogott ebédelni. A felkelő nemes csapat az e korban nagy hirben állott, s ez alkalomra berendelt miskolczi muzsikus Kis Matyi bandáját előrántván, hangos kiáltással parancsolta: hogy huzzák rá a Hertelendi nótáját. Szövegét valamint dallamát mai napig eleven emlékemben megtartottam s amazt ide irom:

I-sső dal.

Ugyan édes komám uram,
Nem látta-é kend az uram?
Tegnap ment el a csárdába,
Oda hitták vacsorára

Én már nem tudhatom,
Bizonynyal nem is mondhatom,
Hogy hová lett s hová tünt el,
Talán a föld nyelte el.

E dalt hosszabb ideig huzatván, tánczolva s dalolva mentek a városba — hol hangosan kiáltották: „No már a másikat!“

II-dik.

Sárga csizmás Miska sárba jár,
Panni patakon tul reá vár;
Ne várd Panni Miskát, mert nagy a sár,
Sárga csizma sárba nagyon kár.

A Báró Dániel lakása előtt megálltak, s e két dalt huzatván, alkonyatig tánczoltak, utána dalolva.

A tábornoknak tehát nemcsak indulója, de magyar huszár sarkantyu alá termett dalai is vannak, melyek valódi szerzőjéül őt állitották, s vig kedélyt jelentő dalaiban Gyöngyös és az alsóbb tájakon, emlékét ugy hiszem, fentartották; ha nem — én fölelevenitem.

Gömörmegyei Kövi-ből közli *F. R.*

Egy franczia utazó déli Magyarországról.

II.

Vándorczigányok. Favágók. A bozsnyákok tánczа.

„Eszék vidékén tett egyik hosszasabb kirándulásom alkalmával“ — irja Perrot — „Csepin falu közelében egy csapat sátoros czigánynyal találkoztunk. Vén czigányasszonyok sandalogtak a házak körül, alamizsnát kunczorálva mindenkitől. Egyikök hátán egy kis gyermeket czipelt s egy öt vagy hat éves, egészen meztelen fiucskát vonszolt kézen fogva maga után. A vén asszonyok mellett egy egészen fiatal, csinos kis leányka szivta makra pipáját irigylésre méltó kedvteléssel, kit azonban szép nagy fekete szemei és irtózatosan bozontos hajfürtjei még feltünőbbé tettek. Egy tiz-tizenkét éves, csodálatosan szép testalkatu fiu nyakába egy rézgombokkal hatalmasan kiczifrázott bőrtarisznya volt akasztva. Tisztábban volt öltözve társainál; de mindnyájan, öregek ugy mint fiatalok büszkén tekintgetnek szerteszét, s ha tekintetbe veszszük életöknek másokat számba nem vevő és megvető phantasztikus korlátlan szabadságát, teljességgel nem fogunk csodálkozni, ha látjuk, hogy a költők és művészek mennyire érdeklődnek az egész faj iránt.“

„Miként már emlitettem“ — irja tovább utazónk — „Eszéknek egész környéke meglehetősen egyhangu; a nagy kukoriczaföldek, tarlók és ugarok érdektelen egyöntetüségét csakis azok a szép, terjedelmes cserfaerdők szakitják félbe olykorolykor, melyek imitt-amott a láthatárt szegélyezik. Egy futó tekintetből, melyet ez egész vidékre vetünk, azonnal észrevehetjük, hogy itt a fának, ugyszólva semmi értéke sincs. Mindenfelé óriási csertörzseket láthatunk, melyek a kukoricza-földeken használatlanul hevernek, ugy a hogy a munkások irtó keze azokat ledönté. Mert a szántóföldek és legelők számára ma is folytonosan irtják az erdőket. A földmivesek, hogy földjeiket e hatalmas törzsektől, melyeket a favágók ott

Prédikálószékek, sajtók és papírmalmok

Mikor ezt a három szót leírjuk egymás mellé, egy régi magyar tiszteletes alakja elevenedik meg előttünk. Elképzelt szőke feje, szemüveges borotvált arca, komoly szemei kihasadnak a törökdúlta ország síkjából. *Honter* János brassói tiszteletes úrról van szó. 1534-et írnak. A csendes, tiszta szászoklakta városkában, a Feketetorony tövében most állította fel kicsiny nyomtatóműhelyét a Bázelből hazatért pap. Még alig hogy a sujtásos, zsinóros szónoki palástját megcsináltatta. Most már kék munkazubbonyt ölthet föléje. Talán sok belső tépelődés után jutott erre az elhatározásra. Talán hazulról kapott levelek ösztönözték a bázeli teológust. A sajtó-felszerelést, a betűket magával hozta Svájcból. De a tudomány mohó szeretetét is. Ott kapott áttekintést a földrajz, a csillagászat, a kozmosz rejtelmeibe. De ott tanult meg fába metszeni s rézbemaratni is mindenféle rajzokat. Továbbá: az európai meg a szerecsen országok körvonalait is. Most itt a nyomda. A felvilágosítás, a tanítás, a biblia- és tudományterjesztés, az énekeltetés, a mindenségbe pillantás szent eszköze. Honter János odaállt nyomtatni. Maga szedett betűt. Maga metszette ki a „Cosmographia" térképeit. Maga véste fába a gyönyörű renesszánszkeretet, mely az erdélyi református egyházakról szóló művét díszíti. Írni, kutatni, faragni, metszeni, betűt önteni, kedves szülővárosa címerét kivésni; könyvet árulni, levelezni; vasárnap talán prédikálni s az éjszakákba nyúlva falni a könyveket, — ki tudná ezt ma utána csinálni a XVI. századi prédikátornak?

Akkor talán százszámra is csinálták volna. Megható komolysággal sokasodnak a Wittenbergából s a más egyetemekről hazatérő diákok. Mert örök diákok ezek, még mint lelkészek, nyomtatók, bölcselők s tanárok is azok. Nélkülöznek és lelkesednek. Az akkorról ismert erdélyi s tiszántúli nyomdászokat mind fel lehetne sorolni. Csak árnyalatokban különböznek Hontertől. Csak az evangéliumuk szavai mások. De a debreceni *Huszár* Gál énekeskönyve egyszellemű és egystílusú nyomtatvány *Sylvester János* Új-Testamentumával, melyet az ő saját nyomtatóműhelyében a Nádasdy Tamás horvát bán által támogatott sárvár-újszigetiben állított elő. A kolozsvári *Hofgreff-nyomda,* Heltai Gáspár tiszteletes úr Wittenbergából hozott fadúcaival dolgozik. Csak annyival különb, hogy kottát is nyom és díszes betűkkel (iniciálékkal) jobban van felszerelve. A legérdekesebb *Dávid* Ferenc úré Gyulafehérvárott. Nem hiába, hogy unitárius egyházi énekeiben is legtöbb a magyaros elem. Címlapjain is van egy kis keleti arabeszk. Valami furcsa fantasztikum. Oláh evangéliumos könyve viszont valami ungarovlach nyomtató kísérlet. Törökös és arabos szalagokkal. Egy késői betűművész még talán utánozni is fogja egykor.

Ilyen furcsa, kedves emberek voltak ezek az első erdélyi papjai „az új hit"-nek. Rajongók és ezermesterek. Tudósok és kézművesek. Még vagy tizenötöt kellene felsorolni ilyen új nyomdászt. Mert hiszen mintegy húsz tiszántúli erdélyi nyomda dolgozott akkoriban — egy helyben.

Húsz szegény, tiszta, becsületes nyomda. Húsz előretolt bástyája a protestáns német, svájci és holland műveltségnek. S mindegyikben egy csomó művelt, író, verselő, kottaszerző, prédikáló nyomdász. Mögöttük pedig e széttépett ország keleti része, pártoskodva, töröktől sarcoltan, császári

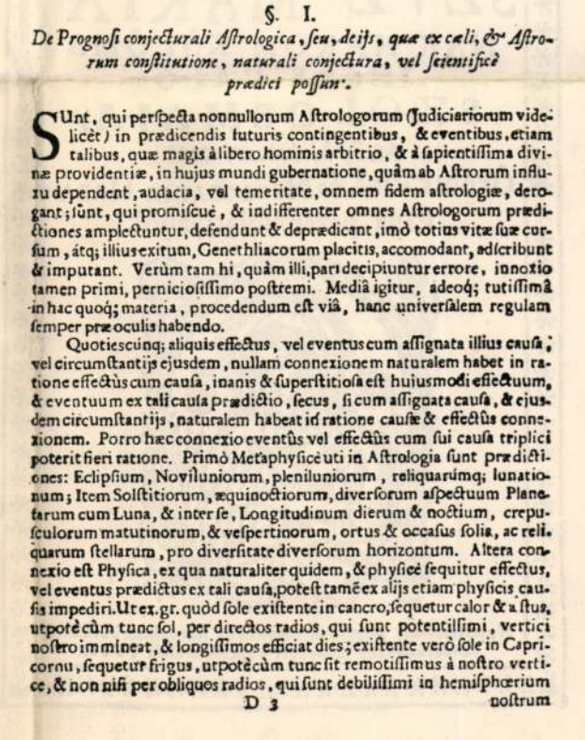

§. I.

De Prognoſi conjecturali Aſtrologica, ſeu, deijs, quæ ex cæli, & Aſtrorum conſtitutione, naturali conjectura, vel ſcientificè prædici poſſunt.

SUnt, qui perſpecta nonnullorum Aſtrologorum (Judiciariorum videlicèt) in prædicendis futuris contingentibus, & eventibus, etiam talibus, quæ magis à libero hominis arbitrio, & à ſapientiſſima divinæ providentiæ, in hujus mundi gubernatione, quàm ab Aſtrorum influxu dependent, audacia, vel temeritate, omnem fidem aſtrologiæ, derogant; ſunt, qui promiſcuè, & indifferenter omnes Aſtrologorum prædictiones ampleƈtuntur, defendunt & deprædicant, imò totius vitæ ſuæ curſum, átq; illius exitum, Genethliacorum placitis, accomodant, adſcribunt & imputant. Verùm tam hi, quàm illi, pari decipiuntur errore, innoxio tamen primi, perniciosiſſimo poſtremi. Mediâ igitur, adeoq; tutiſſimâ in hac quoq; materia, procedendum eſt viâ, hanc univerſalem regulam ſemper præ oculis habendo.

Quotiescúnq; aliquis effectus, vel eventus cum aſſignata illius cauſa; vel circumſtantijs ejusdem, nullam connexionem naturalem habet in ratione effectûs cum cauſa, inanis & ſuperſtitioſa eſt huiusmodi effectuum, & eventuum ex tali cauſa prædictio, ſecus, ſi cum aſſignata cauſa, & ejusdem circumſtantijs, naturalem habeat id ratione cauſæ & effectûs connexionem. Porro hæc connexio eventûs vel effectûs cum ſui cauſa triplici poterit fieri ratione. Primò Metaphyſicè uti in Aſtrologia ſunt prædictiones: Eclipſium, Noviluniorum, pleniluniorum, reliquarúmq; lunationum; Item Solſtitiorum, æquinoctiorum, diverſorum aſpectuum Planetarum cum Luna, & inter ſe, Longitudinum dierum & noctium, crepuſculorum matutinorum, & veſpertinorum, ortus & occaſus ſoliæ, ac reliquarum ſtellarum, pro diverſitate diverſorum horizontum. Altera connexio eſt Phyſica, ex qua naturaliter quidem, & phyſicè ſequitur effectus, vel eventus prædictus ex tali cauſa, poteſt tamè ex alijs etiam phyſicis cauſis impediri. Ut ex. gr. quòd ſole exiſtente in cancro, ſequetur calor & æſtus, utpotè cùm tunc ſol, per directos radios, qui ſunt potentiſſimi, vertici noſtro imminеat, & longiſſimos efficiat dies; exiſtente verò ſole in Capricornu, ſequetur frigus, utpotè cùm tunc ſit remotiſſimus à noſtro vertice, & non niſi per obliquos radios, qui ſunt debiliſſimi in hemiſphœrium

D 3 noſtrum

Kalendárium (1699) egyszerű oldala, a szedéstechnika nagyon ízléses példája

Magyar Grafika
1928. IX. 14. l.

seregektől fenyegetve. Húsz nyomda, melyek körül iskolák keletkeznek, könyvkötők dolgoznak, árusok közlekednek, papírmalmok csattognak. Húsz nyomda a felvilágosodás hajnalán.

A csíziók, planéták és a ponyva

Ma a könyvnyomtatás szépségideálja: a könyv egysége. Külső és belső alkatának egysége. Lehetőleg egy kéz, egy szellem visszatükrözője legyen betű, dísz, kötés, minden. Nos, ez az egység talán sohasem volt oly szoros, mint az erdélyi nyomdatermékeken. Hogyne lett volna egységes, mikor egyazon kéz írta, szedte, nyomta a betűket. S ugyanazon kéz véste a dúcokat. Végül ugyanaz a kéz hajtogatta, fűzte és — árulta is a könyveket.

OFFICIUM
Az-az,
ASZSZONYUNK
SZVZ MARIA
NAK HAROM KÜLÖMB
IDÖRE-VALO
SZOLOSMAJA;
Melly ki-bocsáttatott
ÖTÖDIK PIUS, és NYÓLCZADIK URBAN
Papa parancsolattyából.
Nyomtattatott Nagy-Szombatban az Akademiai betükkel,
Schneckenhaus Menyhárt Venczeszlo által 1662.

Címlap két színben (feketén és vörösen) nyomva
Különösen a fametszetű szentkép archaikus szépsége díszíti

Ezek a könyvek, mint tipográfiai és könyvnyomdai egységek, még bölcsőjüket is elárulják. Antikváik és fraktúráik a mainzi s bázeli könyvnyomdák betűstílusát tárják elénk. Fametszéssel készült keretdíszeik többnyire a német renesszánsz díszítményes világát mutatják. Oszlopos épületívek, virágfüzéres lombok, madarak, bőségszaruk, vagy delfinek. A tizenhatodik század „ornamentlapjain" már árulták az ilyesmit német rézmetszők. Az itthoni nyomdász-fametszők pedig — kissé esetlenebbül — ezeket vésték ki a címlap s a szedés keretéül. Esetleg mingyárt címbetűkkel együtt.

De vannak nyomtatók, akik számára még ez a felszerelés is luxus. Vannak nyomtatók, akik mint a szűrszabók, a mézesbábosok, a kuruzslók faluról-falura vándorolnak. Sátrasszekéren van a nyomdafelszerelés, a festékes-csöbör, a könyvkészlet és a gazda. Nagytiszteletű Bornemissza Péter szuperintendens uram, Manlius János, Hoffhalter Rafael uram a fiával, mind ily vándor-könyvtermelők és terjesztők. Sőt egyidőben Huszár Gál tisztelendő úr is így él vala, ekhós szekéren terjesztvén az evangéliumi tanokat. No mert nem mindig volt a „megállapodott" nyomdásznak sem munkája. Akkor más városban kellett új munka után nézni. És elsősorban új pártfogót keresni, aki a munka kinyomtatását megfizeti.

Állónyomda akkor összemosódik vándor-műhellyel. Könyvnyomdász az árussal. Pap a tipográfussal. Szerző pedig mindkettővel. Literátus mesterség valamennyi. És még a legkisebb nyomdászt is megbecsülés veszi körül. Így volt ez nemcsak Tiszántúl. Így volt ez Felső-Magyarországon is. Hiszen ott is: a szepesi szász, a sárosi német városokban terjedt el leghamarább a protestantizmus. Ott is német városokból hozzák hazatért diákok mindkettőt. A betűszomjat is, a betűt is. Bártfán, Lőcsén, Kassán vannak leghamarább nyomdák. Igaz, hogy csak egy jó félszázaddal később, mint errefelé. De ennek is megvan az oka. A felvidéknek ott van a lengyel országútja. A szepesi és egyéb kereskedőknek már a Jagellók idején is ez ad kultúrát: a lengyel érintkezés. Azoknak pedig ott van a krakkói nyomtatóművészet az ő archaikus szépségeivel. Egyeteme, diákélete mindig vonzotta annyira a magyart, mint a németeké, olaszoké. De mikor a XVII. század végén a Felvidéken lángoltak fel Rákóczi szabadságmozgalmai, e nyomdák hív tükrei lettek a magyar szellemi életnek.

Manlius János

László Novák II.

90-96. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Manlius János

nyomdász

lásd

Novák IV. 65. l

Ha kell lásd már
a III. kötetben
is (névmutató)

Teodoro Wolf-Ferrari: *In Laguna a Venezia = pomeriggio 20 Sett. 1927*

tagtársainkat, kik székely tanulókat felfogadni hajlandók, hogy ezt a szándékukat dr. *Csányi* Gusztáv főtitkárral (Budapest, VIII. Múzeum-utca 10. sz. a. I. em. 2. ajtó) szóval vagy írásban közölni szíveskedjenek.

A tanulók iskolába járatása. Szeptember derekán megkezdődnek a fővárosi iparos-tanonciskolák, melyeket minden tanulónak látogatni kell s melynek rendes látogatásáért a tanuló mestere büntetés terhe mellett felelős. Azok az iparostanulók, akik valamely középiskola négy osztályát sikerrel végezték el, a tanonciskola elméleti tárgyait hallgatni nem tartoznak; de a rajztanításra eljárni kötelesek. A tanonciskola teljes látogatásától csak azok a tanulók vannak fölmentve, akik az állami felső építőipariskolát tényleg látogatják. Azok a tanulók, kik a felső építőipariskolába jelentkeztek, de bármely okból föl nem vétettek, a rajztanítás látogatására szintén kötelesek. Ennek elmulasztásáért a tanuló mesterét az iparhatóság 40 koronától 400 koronáig megbünteti.

Tanulók szabadítása. Azoknak a tanulóknak szabadítása, kiknek szerződése f. évi október havában jár le, f. évi október 11-kén, kedden d. u. 4½ órakor fog megtartatni. Felhívjuk ennélfogva a t. tag urakat, hogy az erről szóló bejelentést haladéktalanul tegyék meg, a tanulókat iskolai bizonyítványaik beszerzésére és az ipartestületnél való bemutatására s a szabadítási szertartáson megjelenésre utasítsák. A tanoncdíszoklevélért a tanuló hat koronát előre tartozik lefizetni.

Az építési rajzolók pörének hovátartozása. Előfordult az az eset, hogy építőmesternél alkalmazott építési rajzoló, midőn állásától megvált, volt munkaadóját nem az ipartestület békéltető bizottsága előtt, hanem közvetetlenül a kir. járásbíróságnál panaszolta. A tárgyaláskor a panaszlott építőmester nem emelt kifogást a járásbíróság illetékessége ellen, sőt a munkarendnek a rajzolókra vonatkozó szakaszaira hivatkozni is elmulasztotta; minélfogva az építő iparban fennálló jogrendet és szokásokat nem ismerő járásbíróságnál pörvesztes lett. Figyelmeztetjük ezért a tagtársakat, hogy az iparüzemükben foglalkoztatott minden alkalmazottnak, legyen az könyvelő, rajzoló, építésvezető vagy munkavezető, írnok, gépírónő vagy gyorsírónő, raktáros stb. ügye elsősorban az ipartestület békéltető bizottsága elé tartozik és ott intézendők el. Csak ha valamely fél ennek elintézésével nincsen megelégedve, van joga ügyét 8 nap alatt a törvény rendes útjára, a járásbíróság, törvényszék stb. elé vinni.

Bírósági döntvények. *Vagyonátruházás.* Közeli rokonok közt történt vagyonátruházás esetén az a vélelem, hogy az adós a hitelező kijátszása végett ingyen ruházta át vagyonát a rokonra, feltéve, hogy az átruházáskor a hitelező követelése még fennállott (Kuria 1222/1910.)

Munkásbiztosítás. *Tájékoztató a balesetbiztosítási előlegek kiszámításakor.* Az Országos Munkásbetegsegélyző és Balesetbiztosító Pénztár megküldötte a t. tagoknak a balesetbiztosítási előlegek kiszabását és ezek befizetésére utasította őket.

Hogy a t. tagok a kivetés helyességét ellenőrizhessék, a következők veendők irányadóul: Az ötnél nem több alkalmazottat foglalkoztató balesetbiztosításra kötelezett üzemek előleget nem fizetnek, hanem tőlük közvetetlenül a végleges balesetbiztosítási díjak szedetnek be. A magasépítési üzemek a rendes felosztó-kirovó eljárás alá esnek s az ennek megfelelően megállapított előleget tartoznak fizetni. Az egységdíjtétel az első ízben kivetendő előlegek kiszámításánál 0·00016-nak veendő.

Ennélfogva a fizetendő előleg összegét következőképp számítjuk ki: A kifizetett évi munkabérösszeg szorzandó a veszélyességi hányadossal = 48 és az egységdíjtétellel = 0·00016. Ez adja a fizetendő előleg összegét.

Például mennyi előleget tartozik az a munkaadó fizetni, aki a számadás évében 10.000 koronát fizetett ki munkabérekben?

10.000 × 48 × 0·00016 = 76·8.

Azaz fizetni tartozik 76 korona 80 fillér.

A tőkefedezeti rendszer alapján fizetendő lett volna 3%, azaz 300 kor., vagyis a most fizetendő összegnek majdnem négyszerese.

A száznál több, nem állandóan alkalmazott, biztosításra kötelezett egyént foglalkoztató munkkaadók nemcsak havi, hanem heti bérfizetési jegyzékkel jelenthetik be alkalmazottaikat. Utóbbi esetben a bejelentés kéthetenkénti bérfizetési jegyzékkel is történhetik. (Á. Mb. H. 8017/1910.)

A fizetési jegyzékek egy példánya a munkaadóknak megküldendő, illetve kézbesítendő. (Á. Mb. H. 9468/1910.)

FŐVÁROSI ÜGYEK.

A magánépítési bizottságnak szept. 5-én tartott ülésén

új építkezésre nyert engedélyt:

80316. Özv. Bornemissza Mihályné, Atilla-u. 1904 hrsz. négyemeletes ház; terv. Vogel és Weidlinger.

79043. Doby László, Zsigmond-tér 440. hrsz. négyemeletes ház; terv. Tauszig Ármin.

74991. Kallós Adolf és Koch Richard, Timár-u. 1483. hrsz. háromemeletes ház.

82799. Ramaszéder család, Bezerédy-u. 5754. hrsz. háromemeletes ház; terv. Benedek Dezső.

78900. Dr. Mann Mórné, Lovag-u. 3578. hrsz. 2 háromemeletes ház; terv. Mann József.

81106. Horváth István, Szent-László-út 95. kétemeletes ház; é. m. Feith és Kemény.

73996. Sternfeld Ignác, Mészáros-u. 1290. hrsz. kétemeletes ház; é. m. Paulheim Ferenc.

83545. Állami és fővárosi alkalmazottak, Ilka-u. 2631. hrsz. háromemeletes ház; terv. Szücs Kiss Mihály.

82108. Székely Lajos, Eszter-u. 5. emeletes ház; terv. Tauszig és Roth.

76920. Berényi Ignác, Kis-Stáció-u. 6782. hrsz. emeletes ház.

82356. Skhümer Ferenc, Cséry-u. 5690. hrsz. emeletes ház.

78498. Székely Ignác, Virányos-dülő 8696. hrsz. emeletes ház; é. m. Gabos Oszkár.

80315. Farkas Richárd, Erzsébet-királyné-út 1959. hrsz. emeletes ház; é. m. Sándor Imre.

82024. Szemler József, Telepy-u. 2. földszintes ház; é. m. Köberling Antal.

81671. Sommer Ignác, Dévényi-út 24. földszintes ház.

77733. Persch Tamás, Szigligeti-u. 2147. hrsz. földszintes ház; é. m. Pressinszky András.

72926. Fetter János, Denevér-u. 10457. hrsz. földszintes ház; é. m. Walter Ferenc.

74131. Hau János, Hajtsár-út 2004/2. hrsz. földszintes ház; é. m. Messinger Sándor.

Átalakításokra:

80887. Klein Berthold, Arany-János-u. 29.
68258. Plisics Miklós, Németvölgyi-út 9927/1. hrsz.
80666. Czemmel és Mannheim cég, Kossuth-Lajos-u. 3.
80336. Ellinger Ede, Régi posta-u. 11.
80342. Relle Mátyás, Mária-u. 56.
80317. Lindmayer Ferenc, Csalogány-u. 52.
77118. Lőrinc Kálmán, Vörösvári-u. 911. hrsz.
77566. Weisinger Lőrinc, Gyömrői-út 4.
77722. Bohn M. és társa, Bécsi-út 166.
78197. Péchy Nándorné, Rákóczi-út 25.
73961. Bereczky Pál, Szacsvay-u. 8.
81906. Jeszenszky Szilárd, Fő-u. 77.
82253. Liederhoffer Jenő, Király-u. 37.
82025. Balás Farkas, Andrássy-út 8.

Jóváhagyásra ajánltattak:

74560. Özv. dr. Ehrlich Mózesné, Orbánhegy 10247. hrsz.
74250. Herold Ágostonné, Lőpormalom-dülő 7623. hrsz.
74012. Stroblberger Gizella, San-Marco-u. 1523. hrsz.
79970. Péteri János, Áldás-u. 2.
80700. Grossmann Vilmos, Nagy-János-u. 35.
79957. Deres Lajos, Andrássy-út 82.
78889. Özv. Jansa Náhdorné, Budakeszi-út 7578. hrsz.
79233. Kaisex János, Lajos-u. 20.
78472. Krizbay István, Ranolder-u. 1.
80925. Beér Antal, Wesselényi-u. 60.
77381. Strasser József, Kecskeméti-u. 9.
78294. Tollmár József, Thököly-út 2378. hrsz.
78195. Auspitz Jakab, Szél-u. 666. hrsz.
72983. Ivanovszky Gáspár, Népszinház-u. 25.

78271. Magyar mérleg- és gépgyár r.-t., Gyömrői-út 8508. hrsz.
78313. Bruckbauer Mátyás, Pasaréti-út 6701. hrsz.
80890. Seyderhelm Emil, Balázs-u. 1944. hrsz.
81094. Czeiler András, Kutvölgyi-út 8423. hrsz.
82038. Kissling Alfréd, Jász-u. 5.
81872. Kasza Imre, Dob-u. 30.
84013. Pálfi János, Kerepesi-út 2559. hrsz.
66901. Megyes József, Szérűkert-u. 6566. hrsz.
70010. Fridrich Péter, Baross-u. 79.
71924. Gr. Semsey László, Városmajor-u. 1511. hrsz.
77567. Jona Károly, Bánya-u. 7432. hrsz.
76093. Adria biztosító r.-t., Váci-u. 20.
79094. Ujlaki tégla- és mészégető, Péterhegy 1548. hrsz.
71545. Fühlkorn János, Böszörményi-út 12947. hrsz.
68584. Pohl György, névtelen u. 13470. hrsz.

Gépekre és felvonókra:

82029. Henger Antal, Sarkantyús-u. 9.
82031. Weisz Manó, Teréz-körút 8.
82114. Aigner Sándor, Ménesi-út 8.
82110. Paulheim és Tsa, Lónyay-u. 25.
82028. Lyka Sándor, Fehérvári-út 38.
81095. Fritz Ármin, Nap-u. 13.
73971. Stojanovits Simon, Törökdülő 6013. hrsz.
82030. Szelényi Károlyné, Ferenc-József-rakpart 3.
81290. Weiszberger József, Erzsébet-körút 44.
82762. Gärtner Bernát, Váci-körút 4.
82033. Brachfeld F., Dorottya-u. 1.
82027. Ibrányi Mihály, Lendvay-u. 27.
79838. Gleichmann Ignác, Kőris-u. 21.
80340. Hollandi életbiztosító r.-t., Üllői-út 2.
81994. Jellinek Frigyes, Ráday-u. 9.
82112. Bartolfy és társa, Közraktár-u. 10.

Elutasíttatott:

71931. Heidlberg Alfréd, Mária-u. 5545. hrsz.
66400. Nagy Zsigmond, Lázár-u. 3.
68732. Bohn M. és társa, Bécsi-út 2319. hrsz.
74743. Strasser Miklósné, Visegrádi-u. 1279. hrsz.
46824. Wellisch Arnold, Forgách-u. 37.
80513. Dénes József, Rákospatak-u. 71.
78877. Janous János, Karpfenstein-u. 14.
80318. Pásztor János, Nyár-u. 15.
76134. Polacsek Berta, Ügynök-u. 7.
76762. Tarnai Simonné, Zsigmond-tér 4771. hrsz.
76044. Gyömrői Manó, Nagytemplom-u. 6949. hrsz.
74703. Blaschut Károly, Zichy-u. 142. hrsz.
74704. Dr. Dechaes Rigaud, Serfőző-u. 186. hrsz.
76088. Láng gépgyár r.-t., Váci-út 1442. hrsz.
77429. Heszler Antalné, Vizafogó-dülő 1413. hrsz.
82016. Kiss Sándor, Lehel-u. 5.
81904. Dr. Adler R. József, Rózsa-u. 95.
79156. Pápai Manó, Izsó-u. 2841/3. hrsz.

TERVPÁLYÁZATOK.

szept. 15. Székelyudvarhelyi ref. kollégium elülj.: iskola vázlatos tervei (330000 k.); díjak: 1500 és 800 k.
„ 30. Földm. min.: a susáki erdőhivatali épület tervei. Díjak: 2000, 1000 és 600 k. (L. lapunk f. évi 31. számát.)
okt. 1. Brassói ág. ev. egyházközség: gymnasium és reáliskola tervei. Díjak: 2100, 1600 és 1000 k.
„ 15. Pozsony város: kulturpalota tervei (600.000 k.); díjak 2000 és 1000 k.
„ 25. Nyirbátor elülj.: községház tervei; díjak: 800, 500 és 300 k.
„ 30. Arad város tanácsa: a színház átalakításának (250000 k.) tervei; díjak: 3000, 2000 és 1000 k.
„ 31. Erzsébet-emlék bizottsága: elhelyező tervpályázat (l. lapunk 17. számát).
nov. 14. Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Ybl-pályázata: az egyesületi ház kapuja fölé üvegeresz; díj: Ybl-érem.
„ 28. Magyar Mérnök- és Építész-Egylet kispályázata: községház Kalotaszeg vidékére; díj: ezüstérem és 100 k. (l. lapunk f. é. 28. számát).
„ 30. Magyar Mérnök- és Építész-Egylet győri osztálya: iparvasút tervei; díjak: 2000, 1300 és 700 k.
1911. jan. 9. Magyar Mérnök- és Építész-Egylet: a Balaton partján kaszinó stb.; díj: nagy aranyérem és 1200 k. (l. lapunk f. é. 21. számát).
febr. 28. Szolnok város polgármestere: csatornahálózat tervezése. Díjak: 2000, 1500 és 1000 k.
márc. 1. Gyula város tanácsa: városház tervei (300.000 k.); díjak 2500, 1500 és 1000 k.
„ 20. Brassó város tanácsa: városbeépítő terv. Pályadíjak: 8000, 4000 és 2000 k.

VERSENYTÁRGYALÁSOK.

szept. 11. Petrozsényi kőszénbánya igazg.: **tiszti kaszinó, 20 altiszti lakás, 34 munkásház építése.**
„ 11. Gyulai á. é. hiv.: 868 *m* hosszú **útkorlátok.**
„ 12. Kúnszentmiklós község elülj.: 3 **iskola építése.**
„ 12. Máramarosszigeti á. é. hivatal: **18 műtárgy építése** (22849·40 k.).
„ 12. Kecskemét város tanácsa: **műterem, bérház és festőiskola építése** (200.000 k.).
„ 12. Mármarosszigeti á. é. hiv.: **közúti műtárgyak javítása** (7835·38 k.).
„ 12. Zilahi á. é. hiv.: **iskolabővítés** (7080 k.).
„ 12. Zalaegerszegi á. é. hiv.: **műtárgyak javítása.**
„ 13. Sátoraljaújhelyi á. é. hiv.: **iskolabővítés** Homonnán.
„ 13. Sátoraljaújhelyi á. é. hiv.: **hídépítés.**
„ 14. Hajdu m. alispánja: **útépítés.**
„ 14. Szeged polgármestere: **útépítés**; bp. 800 k.
„ 15. Heves község elülj.: **kaviesszállítás.**
„ 15. Németi közs. elülj.: **közjegyzői lakás építése** (12000 k.).
„ 15. Hajdubagos község elülj.: **vágóhídépítés**; bp. 240 k.
„ 15. Magyarszögyén község elülj.: **templomjavítás.**
„ 15. Újvidék város polgármestere: **csatornaépítés** (16989 k.); bp. 580 k.
„ 15. Kismartoni főszolgabíró hiv.: **pataktisztogatás**; bp. 500 k.
„ 15. Zólyom polgármestere: **villamos világítás berendezése.**
„ 15. Dévai á. é. hiv.: **iskolaépítés.**
„ 16. Gyulavarsánd (Arad megye) elülj.: **orvoslakás építése** (12728 k.).
„ 17. Komáromi á. é. hiv.: **vasbétonkorlátok építése.**
„ 17. M. Á. V. kolozsvári üzletvezetőség: **víztorony építése** Tövis állomáson.
„ 17. Denta elülj.: **tűzoltó szertár építése.**
„ 17. Győr polgármestere: **iskolaépítés** Révfaluban.
„ 19. M. Á. V. vasgyárak közp. igazg.: **vízvezeték berendezése** Diósgyőrött és Parasznyán.
„ 17. Diósgyőri vasgyár társpénztára: **orvosi lakás építése.**
„ 19. Zombori alispáni hiv.: **útépítés.**
„ 19. Kassai á. é. hiv.: **óvoda építése.**
„ 19. Budapest szfőv. tanácsa: **makadámburkolás** az I. Bártfai-, Zámori-, Bornemissza-, Albert- és Mohai-utcában; **közcsatonaépítés** a VII. Erzsébet-királyné-úton.
„ 19. Debreceni á. é. hiv.: **elemi iskola építése Nádudvaron** (29031·44 k.).
„ 19. Soproni á. é. hiv.: **óvodaépítés** (18075 k.).
„ 19. Munkács polgármestere: **útkövezés** (10260 k.).
„ 19. Miskolci főszolgabíró hiv.: **hídfőlszerkezet építése.**
„ 19. Nagyenyedi á. é. hiv.: **hídjavítás.**
„ 20. Lendvavölgyi lecsapoló társulat Alsólendva: **medertisztító munkák.**
„ 20. Jász-Szolnok m. alispánja, Szolnok: **hídépítés.**
„ 20. Nagyszebeni á. é. hiv.: **útáthelyezés.**
„ 20. Brassó város tanácsa: **csatorna helyreállítása.**
„ 22. Pápa város tanácsa: **kútépítés.**
„ 22. Alispán, Zilah: 20·225 *km* **útépítés.**
„ 22. Dési á. é. hiv.: **elemi iskola építése Horospatakon** (13300 k.).
„ 22. M. Á. V. igazg.: **a budapesti épületek tetőzetelnek javítása.**
„ 22. Sztapár község (Bács m.) elülj.: **jegyzőlakás építése** (4900 k.); bp. 250 k.
„ 22. Brassó város tanácsa: **gondnoki és gázmesteri épület emelése.**
„ 23. Nagyszebeni á. é. hiv.: **hídépítés.**
„ 23. Vajdahunyad város polgármestere: **hídépítés.**
„ 23. M. Á. V. aradi üzletvezetőség: **földmunkák** Váralja állomáson (l. a hirdetések közt).
„ 24. M. Á. V. aradi üzletvez.: **tölgyfaanyagok szállítása** (l. a hirdetések közt).
„ 24. Nagyenyedi á. é. hiv.: **iskolák építése.**
„ 25. Boldogasszonyfalva: **vasrácskerítés** (15515 k.).
„ 26. Cegléd város polgármestere: **jéggyár és közvágóhíd építése** (30144 k.).
„ 26. Rimaszombati á. é. hiv.: **óvoda és óvónő lakásának építése.**
„ 26. Berekböszörmény elülj.: **hídépítés.**
„ 26. Beregszász kir. ügyészség: **fogház-átalakítás és javítás** (5155 k.).
„ 26. Óradnai főszolgabíró hiv.: **műtárgyépítés** (14703 k.).
„ 27. Beregszászi kir. ügyészség: **főépület- és fogházátalakítás** (5154 k.).

ZIMMERSPITZ VILMOS
mázoló, fényező és aranyozó vállalata
Budapest, VII., Alsóerdősor-u. 22.

Elvállal: Épületek, portálok és butorok mázolását és fényezését minden kivitelben jutányos árak mellett.
TELEFON 87—31. TELEFON 87—31.

3048. alapsz. Módl Lajos épitőmester Budapesten. — Cementből, betonból vagy más hasonló anyagból készült épitőkövek. VIII|a. oszt. 1907. dec. 10. (Képv. Kalmár.)

—

3079. alapsz. Mátrai Antal gyáros Budapesten. — Javitás láncos kutak szivótestein. Pótszabadalom a 33396. sz. szabadalomhoz. XXI|c. oszt. 1908. febr. 3. (Képv.: Schön.)

—

3093. alapsz. Marietti Silvio mérnök Alpignanoban. — Eljárás fémszálas izzólámpák izzószálainak a száltartón való gyors felszerelésére és ehhez való forrasztására. VII|h. oszt. 1908. febr. 17. (Képv.: Kalmár.)

—

2453. alapsz. J. Pohlig cég Kölnben. — Kocsi drótkötélpályákhoz szál- és ölfa szállitására. Vg|1. oszt. 1908. febr. 27. (Képv.: Kalmár.)

—

1986. alapsz. Riva József épitész Budapesten. Ablakszárnyrögzitő és biztonsági ütközőszerkezet. VIII|d. o. 1907. dec. 3. (Képv.: Janssen.)

—

4156. alapsz. Siemens & Halske Aktiengesellschaft cég Berlinben. — Eljárás izzótestek előállitására wolframfémből. VII|h. oszt. 1908. jan. 25. (Képv.: Kalmár.)

—

4157. alapsz. Siemens & Halske Aktiengesellschaft cég Berlinben. — Eljárás izzótestek és más nehezen olvadó fémek ötvözeteiből. VII|h. oszt. 1908. jan. 25. (Képv. Kalmár.)

—

4167. alapsz. Siemens & Halske Aktiengesellschaft cég Berlinben. — Eljárás nyujtható wolframfém előállitására IVh|1. oszt. 1908. febr. 1. (Képv.: Kalmár.)

—

2266. alapsz. Weisz Lipót kárpitos Budapesten. — Beállitható rud önmüködő redőnyök számára. VIII|f. oszt. 1908. jan. 18. (Képv.: Wirkmann, Meller és Bérczi.)

—

571. alapsz. Záborszky Béla okl. mérnök, a kassa-oderbergi vasut felügyelője Kassán. — Berendezés a sinvándorlás megakadályozására. Va|1. oszt. 1908. febr. 17-én. (Képv.: Bernauer.)

Megadott szabadalmak.

Az alábbi cimü találmányra a megjelölt naptól számitva a megnevezettnek szabadalom adatott, mely a szabadalmi lajstromban a megnevezett számot kapta. A szabadalmi leirásokra a Szabadalmi kir. állampénztárnál teendők meg a megrendelések.

42001. lajstromszám. Csiky Árpád főgépész Eszéken. — Önmüködő elzáró készülék fölvonók aknanyilásaihoz. V|i. oszt. 1907. okt. 7.

—

42002. lajstromsz. Kuntze Hermann művezető Gleiwitzben. — Tömitőszerszám forrcsövekhez. XVI|d. oszt. 1907. okt. 15.

—

42003. lajstromsz Lőwy Eduard kereskedő Wienben. — Fanyél vagy fogantyu szerszámokhoz. VI|c. oszt. 1907. okt. 11.

—

42004. lajstromsz. Maetz Gusztáv épitőmester Nagyszebenben. — Pöcegödör XXI|b. oszt. 1907. szept. 14.

—

42026. lajstromsz. Székely Spitzkopf Károly fémelemező New-Yorkban. — Eljárás és berendezés fémek öntésére. XII|e. oszt. 1906. december 31.

—

42027. lajstromsz. Stewart Sylvester Noble mérnök Brooklynben. — Vizár által hajtott erőgép. Vd|3. oszt. 1907. okt. 27.

Fölszólalási határnapok.

Az alább fölsorolt találmányi bejelentések ellen emelt fölszólalások tárgyalására határnapokul kitüzettek:

Liebetrau Albert trieri lakos „Berendezés csöveknek fémrudakból való előállitására“ cimü bejelentésére nézve f. é. május hó 15 ike.

—

L. Wollstein & Töpfer berlini cég „Mosóberendezés“ cimü bejelentésére nézve f. é. junius hó 3-ika.

—

Reynolds Alleyne mérnök londoni lakos „Eljárás és berendezés acél előállitására“ cimü bejelentésére nézve f. é. junius hó 10-ike.

Szabadalmak gyakorlatba vételére vonatkozó ajánlatok.

Granger Farwell kereskedő Chicagoban

„Irógépeken eszközölt ujitások“

cimü, 7332. számu, 1896. junius 16-iki keletü magyar szabadalmának belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda Budapest, VII., Akácfa-utca 63. sz.

Julius Pintsch berlini cég a 34755 számu

„Kábelkapcsolás vasuti vonatok elektromos vezetékeihez“

cimü magyar szabadalom tulajdonosa, szabadalmának gyakorlatbavétele céljából belföldi gyárosokkal összeköttetést keres; esetleg szabadalmát eladja, vagy gyártási engedélyeket ad.

Bővebb felvilágositással szolgál **Kalmár J.** hites szabadalmi ügyvivő Budapest, VII., Rákóczi-ut 44.

Fulton Ottó fényképész Chiswickben és **Gillard Mountsteven Vilmos** fényképész Twickenhamban,

„Eljárás duplex fényképek előállitására“

cimü, 31211. számu 1904. március 30-iki keletü magyar szabadalmának belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda, Budapest, VII., Akácfa-utca 63 sz.

Aktiebolaget Stockholms Vapenfabrik cég Stockholmban,

„Ujitások önmüködő lőfegyvereken“

cimü, 12229. számu, 1908. március 20-iki keletü magyar szabadalmának belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda, Budapest, VII., Akácfa-utca 63. szám.

The Toledo Glass Company cég, mint **Owens József** üvegmunkás jogutódja Toledóban

„Javitás az üveggyártásban“

cimü, 29397. számu 1903. junius 16 iki keletü magyar szabadalmának belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda, Budapest, VII., Akácfa-u. 63. szám.

Brotherhood Péter mérnök, Londonban

„Vezérmü három hengeres gépek számára“

cimü, 24673. számu 1901. december 10-iki keletü magyar szabadalmának belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda, Budapest, VII. Akácfa-utca 63. sz.

SZABADALMAK, TALÁLMÁNYOK
ügyeit szakszerüen intézi a világ minden államában **Török László** okl. gépészmérnök, hites szabadalmi ügyvivő, kir. törv. hites szakértő
BUDAPEST, VII., Rákóczi-ut 30.
TELEFON 87—02.

Magánépitési engedélyek Budapesten.

A fővárosi magánépitési albizottság 1908. május hó 4-én Kun Gyula tanácsnok elnöklete mellett a következők részére hozta javaslatba az épitési engedély kiadását:

a) **nagyobb és kisebb épitkezésekre:**

104918. Koppány Mór dr. (VIII., Kenyérmező-utca 2.) a VI., Röppentyü-utca 1636. hrsz. a. 3 em. ház, ép. Reisz Zoltán.

109991. ~~Gerstenberger Emil~~ (VII., Thököly-ut 77.) a II., Aranka-utca 6247. hrsz. a. emeletes nyaraló.

104102. Pesti izr. nőegylet (VII., Kertész-utca 36., a VI., Bokay-tér 2. sz. a. emeletes kóroda, ép. Mann József.

98324. Schöntheil Richárd (X., Füzér-utca 19.) a X., Román-utca 12. sz. a. emeletes ház.

85301. Csohány Sándor dr., (IX., Rádai-utca 18.) a VII., Aréna-ut 4206. hrsz. a. emelet ráépités, ép. Reichl és Löllbach.

67457. Birgmeier Amália (I., Csend-utca 1. sz.) az I., Virányos-ut 8748. hrsz. a. nyaraló, ép. ~~Hunka Alajos~~.

104028. Meinl Gyula nev. Neuschlosz Kornél dr. (II., Fő-utca 17.) a IX., Dandár-utca 4. sz. a. emeletes gyárépület.

99308. Csányi Pál (II., Zsigmond-utca 3.) a II., Vérhalom 6478. hrsz. a. földszintes ház.

103194. Hausknecht Jánosné (VII., Egressy-ut 27.) ugyanott földsz. ház, ép. Soproni Géza.

98356. Péchy Gyuláné (I. Orbánhegy 10234. hrsz.) ugyanott nyaraló.

106320. Morvay Valéria (IX, Knezits-u. 7.) ugyanott emeletes toldalék, ép. Krause Tivadar.

100289. Szandtner Béla (X. Szvetenay-utca 35.) ugyanott emeletráépités, ép. Hudetz Antal.

81514. Richter Teréz (III. Vörösvári-ut 146.) ugyanott földsz. ház ép. Schaffler István.

102296. Melcher Györgyné (III. Lajos-utca 98.) a III. Ürömhegy 5177. hrsz. a. földszintes ház, ép. Schaffler István.

106341. Kell Jenő (X. Család-utca 214. hrsz.) ugyanott földszintes ház ép. Rigler József.

103161. Horitsch Vince (III. Zápor-utca 5.) ugyanott toldalék.

104023. Horváth János (VI. Fáklya-utca 4.) ugyanott toldalék, ép. Stromayer Antal.

105661. Nagy Miklós (III. Lőpormalom dülő 7875. hrsz.) ugyanott földsz. ház.

103236. Bauknecht Tamás (III. Bokor-utca 9.) az I. Kutvölgy 8975. hrsz. a. toldalék.

81521. Krén Pál (III. Apát-utca 6465. hrsz.) ugyanott toldalék, ép. Schaffler István — épitésére vonatkozó tervek jóváhagyattak;

b) **nagyobb és kisebb átalakitásokra:**

96416. Balogh Albin (X. Szent László-tér 2.) ugyanott

Telefon 50—97.
HEHLEIN ISTVÁN
Budapest, VIII., Rökk Szilárd-utca 39. sz.
MÜSZAKI VÁLLALAT: Vizmüvek, szivattyutelepek, központi fütés és szellőztetés, légszesz, csatornázás, gőzfőző- és mosókonyhák u. m. fürdőtelepek berendezésére

LÓNYAY-UTCA 25—27. NEY SIMON szobrász LONYAY-UTCA 25—27
MODERN IPARMÜVÉSZET
ÉPÜLET DISZITÉSEK. DOMBORMŰ VÁLLALAT. STUCCO MENNYEZETEK
TELEFON 69—74. PLAQUETTEK ÉS IPARMŰVÉSZETI TÁRGYAK FÉMBŐL TELEFON 69—74.

106395. Magyar ált. hitelbank (V. Nádor-utca 12.) az V. Béla-u. 5. sz.
107365. Bloch és Holitscher (VII. Akácfa-utca 50.) az V. Nagykorona-u. 19. sz. a.
108505. Grünfeld Gusztáv (VIII. Baross-utca 20.) a VIII. Örömvölgy-u. 7233. hrsz. a.
104037. Adler Jakab (III. Lajos u. 128.) a III. Kiskorona u. 118. sz. a.
105655. Főző Márton (VIII. Dugonics-u. 1.) a VIII. Baross-u. 115. sz. a
106288. Mandl Ignác (V. Nádor-u. 14.) a IV. Királyi Pál-u. 16 sz. a.
106343. özv. Pláner Antalné (IV. Károly-körut 4.) ugyanott
88687. Haltenberger Samu (II. Pálffy-tér 1.) a II. Toldy Ferenc-u. 4. sz. a.
108131. Révész és Kollár (V. Zrinyi-u. 12.) a VI. Liszt Ferenc-u. 16. sz. a.
98606. Dr. Országh Elemér (I. Tárnok-u. 21) ugyanott
104961. özv. Hegedüs Sándorné (VI. Hunyady-tér 12.) ugyanott
107931. özv. Ganz Ábrahámné (V. Széchényi-u. 1.) ugyanott
109046. özv. Landherr Gyuláné (VII. István-ut 37.) ugyanott
96432. Telefongyár r. t. (VII. Gizella-ut 51.) ugyanotti házra vonatkozó módositott tervei óváhagyattak;

c) **jóváhagyásra ajánltattak:**

87330. Róth György a II. Törökvész-dülő 6758 hrsz.
107948. Ledermann Mór a VII. ker., Károly-körut 13.
107920. Holub József a VI. Andrássy-ut 66.
91970. Finaly Adolf Oszkár a III., Bécsi-ut 1724. hrsz.
107368. Dr. Wagner és társai a IX., Ipar-utca 2.
93873. Bauknecht Tamás a III, Bécsi-ut 4520 hrsz.
69967. König Antal az I., Városkuti-ut 9019. hrsz.
104909. Gregoríts Simon a VI. Szt. László-utca 39.
102227. Kasztnek Károly a VII. Komócsy-utca 7.
87348. Sigray Pál az V. ker, Visegrádi-utca 1280 hrsz.
102201. Goldmann József a VII. Elemér-utca 4272/2. hrsz.
102268. Özv. Sztancsik Józsefné a X. Gergely-utca 8002. hrsz.
103220. Fischer és Detoma az I. Fehérvári-ut 13456. hrsz.
86201. Ganz és tsa r. t. a X. Kőbányai-ut 8624. hrsz.
87309. Sigray Pál az I. ker. Béla király ut 8186. hrsz.
87357. Lenarduzzi Jánosné a III. Ürömi-utca 4169. hrsz.
101285. Bonta István a II. Törökvész dülő 5769. hrsz.
103185. Hányi Pál a II. ker. Törökvész-dülő 5676. hrsz.
91586. Barcsai Lajos az I. Badacsonyi-ut 13902 hrsz.
87337. Heil Vilmos az I. ker. Maros-utca 1939 | 4. hrsz.
106371. Majthényi Béla az I. ker. Somlói-ut 13340 hrsz.
111266. Schleisz Mihály a X., Kereszturi-ut 7642. hrsz. a
104024. Dr. Mutschenbacher Béla az V., József-tér 7. sz. a.
107343. Krausz Gábor a VIII. Dobozi-utca 19. sz. a.
101311. Dreher Antal a X.. Előd-utca 8443. hrsz a.
104988. Berner István a III., Filatori dülő 6738. hrsz. a.
106319. Ringer Jakab a III., Zaránd-utca 36. hrsz. a.
101469 Horváth Endre a X, Juhász-utca 27. sz. a. házra vonatkozó tervei.

d) **gépekre és felvonókra:**

79568. Epp Pál (VI., Váci-ut 93.)
99291. Gereben Béla (IV., Kristóf-tér 7.)
107326. Dr. Ringer Lajos (VII.. Dohány-utca 44)
107320. Lift magyar felvonógyár (IX., Páva-utca 10.)
104000. Balázs Samu (VI., Nagymező-utca 49.)
78213. Haverland Antal (X., Halom-utca 1.)
85341. Vásárhelyi Dezső (VII., Egri utca 8.)
89703. Fehér Kereszt egyesület (IX., Tüzoltó utca 7.)
95341. Plan és Fried (IX., Soroksári-ut 59.)
102284. Weisz Berthold (V., Lipót körut 4)

e) **elutasittattak:**

104070. Friedmann Adolfné a VI. Hungária-ut 1774. sz. a.
98321. Szabó Gábor a II., Oszlop utca 6201. hrsz. a.
103452. Trautsch Károly a VII., Stefánia-ut 2630. hrsz. a.
98374 Landsmann Lázár a VIII., Baross utca 5311. hrsz. a.
96407. Dobay János a VII., Thököly-ut 68. sz. a.
111267. Hersch Samu a VII., Rákóczi-ut 64. sz. a.
90790. Salamon Józsefné a VII, Jávor utca 2876. hrsz a.
97299. Rothenmundt Gyula a VII., Damjanich-utca 30. sz. a.
105170 Folyó számla leszámitoló bank a VI., Nagymező-utca 17. sz. a.
106356. Weisz Simonné a III., Lajos-utca 97. sz. a. házra vonatkozó tervek.

Pályázatok tervkészitésre.

Kiskunfélegyháza szabályozása. Kiskunfélegyháza város szabályozása tervpályázatát multhéten döntötték el a Magyar Mérnök és Épitész Egylet által kiküldött birálók Palóczi Antal és Francsek Imre által adott szakvélemény alapján. Öt pályaterv érkezett be. Az első dijat (1500 k.) a „Finis coronat opus“, a másodikat (1000 k.) a „Kunság“ jeligés munkának, a harmadikat (500 k.) jeligéjeül Petőfi egy 4 soros versét választott tervnek itélték.

Internátus tervezés. Az Ujpesten létesitendő m. kir. államvasuti közép- és főiskolai internátus terveire az április 30-diki határidőig az államvasutak igazgatóságához a következő jeligés tervek érkeztek be: 1.) „Levegő és Világosság“, 2) „M. Á V“, 3.) „Zita“, 4.) „Világosság“, 5) „Egyfilléres posta bélyeg“, 6.) „Reggeli napsugár“, 7.) „Piros körben, fekete pont“ 8) Szárnyaskerék“ rajz, 9) „Otthon“, 10.) Körben „Máv“ (piros). 11.) „Intra“, 12.) „Kevés a pénz“, 13.) „Árpád“, 14.) „Vasutas ifjaknak“, 15.) „Munka“, 16.) Máv. College“, 17.) „Május I.“ 18.) „Május II.“, 19.) „Ifjuság“, 20.) „Fortuna“.

Pályázatok állásokra.

Mérnöki állás. Karánsebes város mérnöki hivatalánál betöltendő mérnöki állásra pályázat hirdettetik. Az állás javadalmazása: 1000 kor. fizetés, 380 kor. lakbérjárulék, valamint szabályszerü illeték és utazási átalány. Felhivatnak az állást elnyerni óhajtó mérnökök, hogy kellően felszerelt pályázati kérvényüket Karánsebes város polgármesteréhez május 16-ig nyujtsák be.

Gépészi állás. Az igényjogosult altisztek alkalmazásáról szóló 1873. évi II. t.-c. értelmében betöltésre kerül: egy gépészi állás a hajmáskéri tüzérségi lövőiskola központi erőtelepénél. Fizetés évi 960 kor., az évi 1440 kor. fizetéssel járó I. fizetési osztályba való előléptetési várománnyal, szabályszerü lakilletmény és 120 kor. ruházati pótlék, egyszer s mindenkorra, szolgálati rnházat beszerzésére. Feltételek: Német nyelv szóban és irásban és a számolás teljes ismerete. Vizsgázott fütő és gépkezelő. A gépészet és elektrotechnika ismerete. A gépüzem vezetéséhez való alkalmasság. Ezenfelül kivántatik: a magyar nyelv ismerete. Kérvények 1908. julius 1-ig a wieni katonai műszaki bizottsághoz terjesztendők be.

Városi segédmérnöki állás. Sopron város mérnöki hivatalánál üresedésben levő segédmérnöki állásra hirdetett pályázaton két pályázati kérvény érkezett be, egyik Frank Imréé, ki eddig is ideiglenes minőségben már 7-ik éve van a városi mérnöki hivatalnál alkalmazásban, a másik Thőrész Ádámé, tolnamegyei Párdányról. Az állást a főispán kinevezés utján tölti be.

Vasutépitészet.

Előmunkálati engedélyek. A kereskedelemügyi m. kir minister dr. Weszely Tibor ügyvédnek a cs. kir. szab. déli vaspálya Nagykanizsa állomásától a dunántuli h. é. vasut Lenti állomásáig vezetendő szabv. nyomtávu gőzüzemü h. é. vasutvonalra kiadott előmunkálati engedély érvényét Kerkaszentmiklós községtől kiindulva Lendvaujfalu és Pince községek érintésével a dunántuli h. é. vasutak Alsólendva állomásáig tervezett variansvonalra is kiterjesztette; a magyar délkeleti h. é. vasut részvénytársaságnak vasutvonala Marzsina állomásából kiindulólag Kurtya, Petrosza és Krivina községek irányában Pojenig vezetendő szabványos, esetleg keskeny nyomtávu gőzmozdonyu h. é. vasvonalra kiadott előmunkálati engedély érvényét további egy év tartamára megujitotta; Belák István ügyvéd enyingi lakosnak a cs. kir. szab. déli vaspálya Lepsény állomásából vagy esetleg a győr—veszprém—dombovári h. é. vasut Enying állomásából kiágazolag a déghi uradalomba tartozó Ágoston, Fekete és Etelka-Őrtelep puszták érintésével, Felső-, Közép- és Alsóbogárd puszták határainál Szilasbalhás község, valamint Nyedám és Vám puszták érintésével a m. kir. államvasutak Simontornya állomásáig vezetendő szabványos nyomtávu gőzüzemü h. é. vasutvonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta; Farkas Mór, okl. mérnök cibakházai lakosnak a szeged—nagykikinda—nagybecskereki h. é. vasut Beodra állomásától Nagybikács és Basahid községek érintésével Torda községig vezetendő szabv. nyomtávu gőzüzemü h. é. vasutvonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta; Lichtenegger Gyula gőzmalom tulajdonos szegedi lakosnak a Röszke és Szentmihálytelektanya csoportjainak érintésével és Szeged szab. kir. város belterü-

STRASSER VILMOS BETON, TERAZZO, KERAMIT ÉS FALBURKOLÁSI VÁLLALATA. TELEFON 65—51.
Elvállal mindennemü e szakmába vágó munkálatokat
Budapest, VII., Thököly-ut 54. sz.

Mann Dénes

építész

A Reggel 1938 febr. 7

— Halálozás. *Kovács* Izor, a Tröszt Villamossági Rt. vezérigazgatója, *a legkiválóbb magyar szakemberek egyike*, 67 éves korában hirtelen rosszul lett és pillanatok alatt meghalt. 1914-ben lépett a Tröszt szolgálatába s 1926-ban nevezték ki vezérigazgatóvá. Kovács Izort szívszélhűdés ölte meg. E hó 8-án, kedden délben kísérik Kovácsot utolsó útjára a rákoskeresztúri temető halottasházából. — Ifj. *Virág* János, a m. kir. központi átvételi bizottság vegyésze, 28 éves korában *Budapesten* meghalt. — Vasárnap délelőtt nagy részvéttel kísérték utolsó útjára *Tycho* Rudolfot, a Phöbus Villamos Müvek igazgatóhelyettesét a rákoskeresztúri temetőben. — *Mann* Dénes tartalékos huszárfőhadnagy, építészmérnök, a tiszti arany vitézségi érem tulajdonosa, a Mann József és fia cég beltagja, háborúban szerzett betegsége következtében vasárnap reggel hirtelen elhúnyt. Temetése iránt még nem történt intézkedés. — *Kleiner* Gyulát, a Pesti Hazai Takarékpénztár ny. főnökét, február 6-án, vasárnap délben temették a kerepesiúti temető halottasházából. — *Frosch* Pál, a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. ny. bányaigazgatója, 75 éves korában elhúnyt. Hétfőn d. u. 3-kor temetik a kerepesiúti temető halottasházából.

tervek hiányát érzi, hogy ez iparágat üző ifjabb nemzedék a rajzolásban fölötte járatlan, mert nem részesül szakmájának megfelelő oktatásban. Végül abban állapodtak meg,

Jelen voltak: Beck Dénes, Czobor Béla, Fittler Kamill, Forster Gyula, Giergl Henrik, Hampel József, Radisics Jenő és Szalay Imre a választmány tagjai, továbbá Keglevich István gróf, alapító tag.

Elnök az ülést megnyitván, a jegyzőkönyv hitelesítésére Czobor Béla és Hampel József tagokat kérte fel.

Elnök ezután a választmány elé terjeszté az eszmét, mely szerint a társulat az országos iparművészeti muzeummal szövetkezve, 1890. év nyarán megnyitandó olyan kiállítás rendezésére vállalkoznék, mely egyrészt Mátyás király halálának négy százados évfordulója alkalmából a Mátyásra és korára vonatkozó megmaradt emlékeket foglalná magában, másrészt pedig szobák berendezésével az iparművészet fejlődésének történetét különféle korszakokban föltűntetné, s mintegy folytatását képezné szintén a művészi ipar történetére vonatkozó 1882-ik évi nyomdászati és könyvészeti, továbbá az ötvösművek 1884-ik évi kiállításának. Elnök ismerteti az eszme megvalósítása ügyében előzőleg tartott értekezlet

Mann Dénes Imre

építész.

Magyarország. 1938 febr. 9.

Özv. Mann Józsefné úgy a maga, mint immár egyetlen fia **Mann Mihály** és az egész rokonság nevében megtört szívvel jelentik, hogy imádott drága nemeslelkű fia, a forrón szeretett testvér, sógor, nagybácsi és rokon

Mann Dénes Imre

építészmérnök, építőmester, tart. huszárhadnagy, a tiszti arany vitézségi érem tulajdonosa

élete virágában 44 éves korában e hó 6-án rövid szenvedés után elhúnyt.

Drága halottunkat e hó 9-én, szerdán délután ½4 órakor a rákoskeresztúri izr. temetőben temetjük, ahol a családi sírboltban helyezzük örök nyugalomra.

Mann Mihályné szül. **teplai Hertzka Stefánia** sógornője,
Mann Péter, Mann Daisy unokaöccse és unokahuga.

Csendes részvétet kérünk.

Bibliothèque. 4 képpel. Jules Mann-

dèles de fontaines en faïence, exécutés
lauréats du cours d'applications déco
Les Charpentiers. Composition de P. V
land pour la Hôtel-de-Ville de Paris
de montres, types du XVII. siècle.

GAZETTE DES BEAUX-ARTS, courrier
péen de l'Art et de la Curiosité. 18
nius, julius és augusztus havi füzetei.
lom: M. Albert, *Le Salon de 189*
Champs-Élysées. I. Peinture. Képek.
fort, *Les peintures de Véronèse au mu*
Madrid. L. Mabilleau, *Le Salon du Cha*
Mars. Képek. Duc de Rivoli et Ch. Ep
Notes sur les xylographes vénitiens du xv
XVI. siècles. Képek. Fourcaud, *François*
(Suite). Eug. Müntz, *Le Musée de l'É*
Beaux-Arts. II. Képek. L. Palustre, *E*
tion rétrospective de Tours. Képek.
Geymüller, *Les Vierges à l'oeillet*. Ké
Pottier, *Grèce et Japon*. Képek. Fou
François Rude (Suite). E. Michel, *La j*
de Rembradt (Suite). Képek.

MAGYARORSZÁG

Horthy Miklós kormányzó ma és holnap a lengyel őserdőben vadászik

A Magyarország munkatársának helyszíni tudósítása

Bielowiezsa, február 7.

(A Magyarország kiküldött munkatársának telefonjelentése). Vasárnap reggel hatalmas tömeg búcsúztatta Krakkóban *Horthy* Miklós kormányzót, aki különvonatán folytatta útját Bielowiezsára, *a legnagyobb európai őserengeteg szívébe.* Előbb Moscicki elnök különvonata indult el a pályaudvarról, majd tíz perccel később a magyar Himnusz hangjai mellett a Turán is elhagyta Krakkót.

Délután háromnegyed négykor érkezett a különvonat Varsóba, ahol hivatalos fogadtatás nem volt. Itt leszállt a vonatról a kormányzó két szárnysegéde: *Gerlóczy* alezredes Vilnoba utazott, hogy elhelyezze a kormányzó óriási babérkoszorúját Pilsudski tábornagy édesanyjának sírján és elvigye a vilnói egyetemnek a kormányzó ajándékát, a Báthory Istvánt ábrázoló festményt. *Németh* őrnagy Ostrolenkába utazott, hogy a kormányzó képviseletében megkoszorúzza Bem tábornok síremlékét.

Varsó elhagyása után a Turán különvonat *az orosz határ* irányában robogott tovább Bielowiezsa felé. Ott az állomáson *Moscicki elnök és kísérete köszöntötte a kormányzót*, aki a hosszú út ellenére frissen szállt ki a különvonatból, majd gépkocsin az ősi vadászkastélyba hajtatott, amelynek bejárata felett lámpákból összeállított magyar cimer díszlet.

Megkezdődik a vadászat

Ma reggel hét órakor kürtszó keltette fel a vadászkastély vendégeit: Horthy Miklós kormányzót, Axel dán trónörököst, Moscicki köztársasági elnököt, valamint kíséretük tagjait. A társaság nyolc órakor együtt reggelizett, majd kocsikon elindult az őserengeteg mélyén felállított vadászszállások felé.

Tizenöt állásban helyezkedtek el a vadászok. *Horthy* Miklós kormányzó egy kitünő lengyel vadásszal helyezkedett el az állásban, *a gallyakkal kirakott nagy kosárban.* Az első hajtás két és fél óra hosszáig tartott.

A köztárasági elnök a déli órákban *deszkákból épített vadászpavillonban villásreggelit adott a kormányzó tiszteletére.* (Ez a kis pavillon szétszedhető és hordozható.) *Lengyel káposztát és hideg húst* szolgáltak fel.

A villásreggeli után folytatták a vadászatot, amely *délután félötkor* ér véget. A sötét erdőben akkor *fáklyás emberek szedik össze az elejtett vadakat.* Megszámolják és megmérik az elejtett vadakat, azután magas korlátra akasztják. A pavillon előtt történik ez a »bemutatás«. Ennek végeztével az államfők kíséretükkel együtt visszatérnek a kastélyba.

A lengyel Nemzeti Park bölény- és medvetenyészeténél

Akik nem mentek ki a vadászatra, mint például *Kánya* Kálmán és *Beck* külügyminiszter, *Csáky* István, *Koós* Miklós ezredes, szárnysegéd és még néhányan a kíséret tagjai közül: tíz óra után *megtekintették a rengetegnek azt a részét, amelyet Nemzeti Parknak nyilvánítottak és körülzártak a maga ősvadon mivoltában, ahol egy fához, egy letört ághoz sem szabad hozzányúlni;* mindennek úgy kell maradnia, ahogy kialakult az évszázadok során, a maga vad szépségében, őseredetiségében.

Mi pedig *kis kocsikon nekivágtunk a nagy erdőségnek.* Abba az elzárt hatalmas erdőterületbe vittek bennünket, ahol *egész Európának egyik legnagyobb bölénytenyészete* van. Egyelőre még teljes elzártságban legelésznek itt a bölények, a karámok erdős területén. Később *fokozatosan szabaddá teszik őket.* Ugyanígy a *medvék*, amelyeket idetelepítettek, szabadon járnak az erdőségben.

Száraz, hideg idő van *Bialoviezsán.* Nincs hó, pedig a hajtóknak szükségük volna rá, mert a hóban hagyott nyomok alapján szokták felkutatni a vadakat. De a gyönyörű napsütésben, az *50 méter magas fenyőfák* között így is kitünő hangulatban indult a vadászat.

A két külügyminiszter Varsóba utazik

Holnap folytatják a vadászatot, Kánya és Beck külügyminiszter azonban az éjszaka Varsóba utazik. A nagy vadászattal párhuzamosan ugyanis *komoly, nagyjelentőségű tanácskozásokat folytatnak.* A két országot közösen érdeklő kérdéseket vitatják meg a tárgyalások során, amelyek az egész *dunavölgyi politikára* igen jelentős kihatással lesznek.

A lengyel diplomáciai körök általános felfogása szerint a dunavölgyi kérdés rendezése semmiképpen sem képzelhető el Magyarország nélkül, ezért mindenképpen oda kell hatni, hogy a dunavölgyi problémák rendezése *ebben a szellemben és ezen az alapon* történjék.

Vásárhelyi Ferenc.

Véres választási harcok Romániában

Két vasgárdistát megöltek

Bukarest, február 7.

A választási küzdelem alkalmával több helyütt véres összetűzések történtek, amelyek során *két vasgárdista életét vesztette*, több vasgárdista pedig súlyosan megsebesült. Egyik helyütt a szélsőjobboldali »legionáriusok« összetűztek a csendőrökkel, akik kénytelenek voltak fegyverüket használni. Ezeknek az eseményeknek következtében a Vasgárda vezetői értekezletre ültek össze, hogy megállapítsák magatartásukat a kormány irányában. Idáig a Vasgárda tudvalevően jóakarattal nézte a kormány működését.

Titulescu Vajdahunyadon lép fel

Titulescu, aki nemrégiben belépett *Maniu* nemzeti parasztpártjába, részt vesz a március másodiki választáson és *Vajdahunyadon* lép fel.

Megvizsgálják Darányi Ernőné elmeállapotát

Ma délben két fegyőr megtört, kisírtszemű asszonyt támogatott fel a büntető törvényszék harmadik emeletére Nagy Pál vizsgálóbíróhoz. *Darányi* Ernőnét, aki a mult héten egy zoltánuccai penzióban *agyonlőtte Kronstein András ügyvédet. Darányi* Ernőnét a vizsgálóbíró körülbelül egy óra hosszat hallgatta ki. Az asszony ugyanazokat mondotta el, amiket a rendőrségi vallomásában már előadott. A vizsgálóbíró a kihallgatás befejezése után kihirdette előtte az előzetes letartóztatásról szóló végzését, de egyben intézkedett arról is, hogy *Darányi Ernőné elmeállapotát törvényszéki orvosszakértő vizsgálja meg.*

Fontos választójogi megbeszélés Darányi és Széll között

Darányi Kálmán miniszterelnök ma két és félóra hosszat tanácskozott *Széll* József belügyminiszterrel a választójogi törvényjavaslatról. Hír szerint átbeszélték azokat a *kritikai megjegyzéseket*, amelyek a képviselőház közjogi bizottságának pénteki ülésén hangzottak el.

Széll József belügyminiszter a kormánypárt multheti értekezletén már ismertette azokat a módosításokat, amelyeket a kormány eddig elfogadott. Ezek a módosítások, szám szerint mintegy tizenöt, csupán részletkérdéseket érintenek.

Mindeddig nem döntött a kormány, hogy honorálja-e az Antai—Kelemen-féle indítványt *a választói kategóriák felcserélésére vonatkozólag.* Lehetséges, hogy a Ház közjogi bizottságának holnapi ülésén már tisztázódik ez a nagyon fontos kérdés.

A vita első szónoka Antal István, aki a közjogi bizottságban is előterjeszti majd azt a javaslatot, hogy *cseréljék fel a választói kategóriákat és az egyéni kerületekben törvényhatósági választójoggal rendelkező választópolgárok, a lajstromos kerületekben pedig országgyülési képviselőket választók szavazzanak.*

Ebben a kérdésben az ellenzéken megoszlanak a vélemények.

Szocialista állásfoglalás a választójogi javaslat ellen

A *szociáldemokrata párt* tegnap délelőtt országos kongresszuson foglalkozott a választójogi javaslattal. *Szeder* Ferenc után *Peyer* Károly másfélórás beszédben indokolta meg az előterjesztett határozati javaslatot, amely azt mondja, hogy *ha a választójogi javaslat törvény lesz, a kormány a parlamentarizmus ellenfeleinek, tehát a mindenre kapható, az ország érdekeinek elárulására is mindig kész demagógiának tesz szolgálatot.* A titkos szavazás ne legyen ürügy, hogy bárkit a már megszerzett választójogától meg lehet fosztani.

— Nem a *proletárelem* veszedelmes, — mondotta *Peyer* Károly — hanem *a középosztálynak az a selejtes eleme, amelynek semmi sem drága, ami a másé*, amely rokoni és baráti összeköttetésekkel akar jó állásba jutni.

Bakacsy Lajos után *Szobek* András békéscsabai kiküldött jelentette, hogy a javaslat törvényerőre emelkedése esetén *a békésmegyei viharsarokban 50.000 választó vesztené el szavazati jogát.* A kongresszus, amelyen még többek között felszólalt *Takács* Ferenc, *Buchinger* Manó és *Kéthly* Anna országgyűlési képviselő, *Propper* Sándor zárószavaival ért véget.

Felelős szerkesztő:
Dr. MIHÁLYFI ERNŐ
Felelős kiadó: SÜMEGI VILMOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VII. kerület, Rákóczi út 54. szám

Jegypénztár, hirdetési-, előfizetési-, utazási- és könyvosztály: VII. kerület, Erzsébet körút 18–20

KIADJA A MAGYARORSZÁG NAPILAP R.-T.

Szerkesztőség Bécsben I., Kohlmarkt 7.

Kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat nyomása. Felelős nyomdavezető: Kárpáti Antal.

Széchenyi István, az idegen eszmék tilalomfája

Gróf Hunyady Ferenc nagy Széchenyi-emlékbeszéde a Nemzeti Kaszinóban

Tegnap este tartotta a *Nemzeti Kaszinó* Széchenyi emléklakomáját, amelyen résztvettek *Albrecht* királyi herceg, *Darányi* Kálmán miniszterelnök, gróf *Széchenyi* Bertalan, a felsőház elnöke, *Rőder* Vilmos és *Széll* József miniszterek és a magyar arisztokrácia vezetői. Az emlékbeszédet kezében a Széchenyi-serleggel gróf *Hunyady* Ferenc mondotta.

— Széchenyi István volt az egyéniség szertelen lobogása, — mondotta többek között gróf *Hunyady* Ferenc — amely mégis a *haladás középütjét világítja meg nyugtalan fénycsóvájával.* Ő volt az az ember, aki gerinctelen szervilizmus és esztelen lázongás között a szürke munka kopott lépcsőfokait rótta hallatlan szorgalommal. *Széchenyi István hive volt a magyar alkotmánynak* és ezt éppen ma illik kidomborítani, hogy *élő tilalomfának állítsuk a legnagyobb magyar alakját, fajunktól idegen, újmódi eszmék érvényesülésével szemben.*

— Megszüntetni igyekezett a nemesség különleges jogállását azáltal, hogy ennek részesévé tette a nemzet szélesebb rétegeit. De amint habozás nélkül állott a szabadság mellé, amikor túltengett a rend, úgy küzdött népszerűségének feláldozása árán *a rend mellett,* mikor a szabadság szabadossággá fajulni látszott.

— *Széchenyi István polgárositani akarta a magyar népet,* de nem a már meglevő német polgárságot kívánta új felsőrétegnek a parasztnak maradó magyarok fölé ültetni. *Széchenyi* István a gazdasági haladás és fejlődés útján kívánta vezetni a magyart. »Gazdagabb nép szabadabb országban« — ez volt az ideálja. De nem úgy gondolta, hogy az általa kezdeményezett fellendülés legtöbb hasznát a magyar népnek kényelemszeretetét és lustaságát kiszolgáló és kihasználó réteg fogja zsebrevágni.

— *Széchenyi* István nemcsak meleg szivére hallgatott, de nemzete erejét kivánta szaporítani, amikor a *jobbágyság felszabadításáért küzdött.* Politikai szabadságot és a vagyonosodás lehetőségét szánta utódainak, *a magyar parasztságnak és nem a kivándorlás tisztítótüzét vagy a nincstelenség poklát.*

— *Széchenyi* István tanult az egész világtól, ameddig műveltsége, olvasmányai és utazásai csak elvitték. Arisztokrata volt annak türelmetlenségével saját fajával szemben, ha elmaradottnak, csökönyösnek, vagy beképzeltnek látta, de igazi úr volt, annak példás türelmével, minden idegennel szemben. Nem volt az a nemzet és nemzetiség, amelyet gyűlölt, vagy megvetett volna, csak éppen *jobban szerette sajátját.*

Rejtélyes névtelen bejelentés a rendőrségen egy építész váratlan halála ügyében

Vasárnap délelőtt féltíz órakor a Podmaniczky ucca 39. számú házban lévő lakásán *rejtélyes körülmények között* meghalt *Mann* Dénes 52 éves építész. A hirtelen halál színhelyére néhány perc mulva megérkezett a *rendőri bizottság.* A rendőr jelentése szerint *Mann Dénes ismeretlen méreggel megmérgezte magát.* Ezen az alapon indítottak nyomozást a titokzatos haláleset körülményeinek tisztázására.

A rendőri bizottság vezetője a szobába és a holttest körül *nem talált semmiféle nyomot arra, hogy Mann Dénes öngyilkos lett volna.* Jelentkezett a rendőri bizottságnál az építész háziorvosa, aki elmondta, hogy *hosszú idő óta kezelte az építészt szivbetegségben.*

A rendőrségre ma délelőtt *névtelen levél érkezett.* A névtelen levél írója *Mann Dénes halála körülményeinek tisztázását kéri a rendőrségtől.* — Az építész titokban megházasodott, — írja a névtelen levél, — elvette feleségül egy régi barátnőjét. Most el akart válni tőle és egy másik nőt akart elvenni feleségül. *Ekörül történtek bonyodalmak.* Kérem a rendőrséget, tisztázzák, mi történt.

A főkapitányságon ma délelőtt *detektíveknek adták ki a névtelen levél és Mann Dénes halála rejtélyének kiderítését.* Ugyanakkor indítványt tettek az ügyészségnek, *boncoltassa fel Mann Dénes holttestét,* nem lett-e öngyilkos az építész.

Sertésvásár

A mai ferencvárosi sertésvásárra felhajtottak 6536 darab sertést, köztük 1401 darab angol hússertést. Előzőnapi maradvány 22. Az irányzat közepes.

Árak: príma uradalmi zsírsertés páronként 340 kg-on felül 110—112, I. szedett 102—104, III. 92—96, angol sonkasertés 104—105, II. 98—100, exportzsír márkázott 162 fillér kg-ként.

GAZDASÁGI JELENTÉSEK, PIACOK, VÁSÁROK

Nagyobb áresések a határidőpiacon

A határidőpiacon egyenetlenül indult az üzlet, később lebonyolítások következtében *erősebb árcsökkenések* állottak elő. A *márciusi rozs* eleinte 6 fillérrel volt drágább, mint szombaton, zárlatkor azonban már *16 fillér volt a vesztesége.* A *májusi tengerinél* a forgalom vontatottan indult, zárlatkor *20 filléres árveszteséget* tüntetett fel. A kínálat nyitáskor gyönge volt, a tőzsdeidő második felében azonban alig volt felvevő, úgyhogy csak jelentős árcsökkenés után lehetett egy-egy tételt elhelyezni. Zárlatkor *20 fillér volt a májusi tengeri áresése.* Júliusi tengeriben is volt 13.30 pengős árfolyamon üzletnyitáskor, zárlatkor azonban már csak 13.20 pengő volt az árfolyama.

Ujrozs márciusra: 19.10, 19.12, 18.90, zárlat 18.90—18.91, májusra: 19.10, 19.12, 18.94, zárlat 18.95—18.96.

Tengeri májusra: 13.10, 13.15, 12.96, zárlat 12.96—12.97, júliusra: 13.30, 13.24, zárlat 13.20—13.22.

Változatlan irányzat a készárupiacon

A *készárupiacon* az irányzat és az árak nagyrészt *változatlanok. Búzában* lanyhán indult az üzlet, később a szombati árfolyamokig emelkedtek az árak, zárlat felé azonban ismét elgyöngült az üzlet. Elkelt 3700 mázsa búza, a felső árakat *5 fillérrel leszállították. Tengeriből* 300, *lucernamagból* 282, *lóheremagból* 17 mázsa kelt el. A lóheremag felső árát *3 pengővel csökkentették. Csillagfürtből* eladtak 150 kg-ot, 25.50 fillérrel javult áron. *Tavaszi bükkönyből* is 150 kg kelt el 14.5 pengős állomási áron. A lencsearákat törölték, mert hosszú idő óta a *lencse teljesen üzlettelen.* A korpa felső árhatárát *5 fillérrel leszállították.*

Búza: tiszavidéki 77 kg-os 20.45—20.75, 78 kg-os 20.75—21.05, 79 kg-os 21.00—21.25, 80 kg-os 21.15—21.35, felsőtiszai 77 kg-os 20.45—20.75, 78 kg-os 20.75—21.05, 79 kg-os 21.00—21.25, 80 kg-os 21.15—21.35, fejérmegyei 77 kg-os 20.45—20.70, 78 kg-os 20.75—21.00, 79 kg-os 21.00—21.20, 80 kg-os 21.15—21.30, duna-tiszaközi, dunántúli 77 kg-os 20.40—20.65, 78 kg-os 20.70—20.95, 79 kg-os 20.95—21.15, 80 kg-os 21.05—21.25.

Rozs: pestvidéki 18.55—18.65, más származású 18.60—18.75.

Takarmányárpa: elsőrendű 16.25—16.60, középminőségű 15.25—15.50.

Sörárpa: kiváló 20.00—22.00, príma 19.00—20.00, sörárpa 17.50—19.00.

Zab: elsőrendű 16.30—16.50, középminőségű 16.20—16.30.

Tengeri: tiszántúli 12.40—12.50, egyéb áll. 12.25—12.35.

Őrlemények: korpa 12.70—12.85, 8-as liszt 14.60—15.00.

Búza: 600 mm felsőtiszai 80-as 21.40 budapesti paritásban, 600 mm felsőtiszai 80-as 21.30 Bp. közraktár, 300 mm felsőtiszai 80-as 21.30, 150 mm bihari 80-as 21.25, 150 mm duna-tiszaközi 80-as 21.25, 300 mm szabolcsi 80-as 21.30, 150 mm hajdui 79-es 21.25, 150 mm tiszavidéki 79-es 21.25, 300 mm mezőturi 80-as 21.35, 600 mm dévaványai 80-as 21.32½ budapesti paritásban, 600 mm tiszavidéki 80-as 21.40 ex hajó Budapest, 300 mm március 20.30, 600 mm március 20.35, 300 mm március 20.40, 600 mm március 20.30 budapesti paritásban.

Tengeri: 150 mm 12.50, 150 mm Szolnokon át 12.55 budapesti paritásban.

Lucerna: 2 mm fehérbárcás 285.—, 4 mm 280.—, 56 mm minta szerint 210.—, 1 mm fehérbárcás 300.—, 3 mm 190.—, 3 mm 185.—, 2 mm 195.—, 1½ mm 272.50 budapesti paritásban, 10 mm 200.— Budapest.

Lóhere: 4 mm 155.—, 0·4 mm 165.—, 5 mm fehérbárcás 156.—, 2½ mm 170.— Budapest.

Csillagfürt: 85 mm lapos 13.00, 65 mm gömb 12.75 nyiri.

Bükköny: 150 mm 14.50 állomás.

Magvak és hüvelyesek. Köles fehér 16—18, vörös 13—14, egyéb 11.50—12, napraforgó fehér 20—21, tarka 21—21.30, tökmag nagyszemű 29—30.75, kisszemű 26—26.50, olaj, dohos 24.50—25, kék mák 98—102, Viktória borsó 17.50—19, zöld expressz 18—19, őszi 17—18, fehérbab dunántúli 21—21.50, felsőmagyarországi 20—20.75, gömbölyű fürjbab 19.50—20.50, hosszú 19.50—20.50, lucerna 190—220, ólomzárolt 20 q-nál kevesebb 275—285, fb. 20 q-nál több 270—280, lóhere 110—120, ólomzárolt 20 q-nál kevesebb 155—160, fb. 20 q-nál több 150—155, bíborhere 62—64, muharmag 15.50 16.50, tavaszi bükköny 15—15.50, szöszös bükköny 40—46, csillagfürt 13—13.50, répaszelet 7.75—9.

Budapesti nagymalmok lisztárai: 0gg 41.90—42.20, 0g 41.90—42.20, 2-es 40.90—41.20, 4-es 39.40—39.70, 5-ös 35.60—36.20, 6-os 33.40—33.70, 7-es 20.80—21.80, rozs 0-ás 36.75, 01 34.75, special I. 30.75, normal I. 29.75, II. 27.75, korpa 15.00.

Tiszavidéki kismalmok lisztárai: 0gg 35.50—36.00, 0g 35.50—36.00, 2-es 34.50—35.00, 4-es 33.00—33.50—6-os 27.00—27.50.

Dunántúli és egyéb kismalmok lisztárai: 0gg 35.00—35.50, 0g 35.00—35.50, 2-es 34.00—34.50, 4-es 32.50—33.00, 6-os 26.00—26.50.

Húsvásár

Készlet: Nagymarha 10 (8), borjú 319 (299), juh 3 (3), bárány 720 (530), sertés, lehúzott 250 (190), szalonnás 280 (260), süldő 85 (50). Zárójelben az eladottak száma.

Árak: marhahús csontoznivaló 90—96, borjú bőrben I. 170—176, II. 160—168, juh lebőrözött II. 100, bárány bőrben 90—128, sertés lehúzott 120—130, szalonnás 124—134, süldő 114—136, sertészsiger 100—110 fillér kg-ként. Az irányzat lanyha volt.

Keddi menü: malacszelet pongyolában, burgonyakrokett, gyümölcs

Ha a 60 deka malachúst vastag szeletekre vágta a hentes, akkor födő alatt kissé sós kevés vízzel és zsírral megpároljuk. Ha a hús már fehér, akkor a rendesnél kissé sűrűbb, enyhén sós, cukortalan palacsintatésztába mártjuk és forró zsírban aranysárgára sütjük. Ha a szeletek vékonyak, akkor nem kell párolni, hanem csak kiverjük és azonnal a palacsintatésztába mártjuk.

Félkiló burgonyát megfőzünk, áttörünk, kis hengereket készítünk belőle, amelyet zsemlyemorzsában meghengergetünk és a maradék forró zsírban kisütünk.

Narancsot, vagy *mandarint* tálalunk utána.

Felhozatal: rakomány 40 vagón (ebből burgonya 14, narancs 17, kelkáposzta 1, káposzta 1, alma 2, hagyma 1, vegyes zöldség 3, fenyőág 1), darabáru 31, összesen 71 vagón. Ostermelő kocsi 21, rendelt áru főkapun át 31 kocsi, 9 autó. Kertészkocsi 7, tojás 4 autó futott be. Élőbaromfi 1 kocsi, 7 autó (95 ketrec élőbaromfival és 110 láda tojással). Vágott baromfi 4 autó, ebben összesen 116 q és pedig 2 q csirke, 5 q tyúk, 12 q kacsa, 96 q liba, 1 q pujka.

A forgalom gyenge, a felhozatal kielégítő.

A mai budapesti élelmiszerpiac fogyasztói (zárójelben nagykereskedelmi) árai kg-ként:

Húsok és hústermékek: Marhahús, rostélyos és felsál 180—300, levesbús (tartó, tarja, szegye) 140—190, borjúhús, comb 300—360, vesés 180—240, pörkölt 160, juhhús, hátulja 170—220, eleje 136—160, sertéshús, karaj 148—172, tarja, comb 168—200, oldalas 148—180, libahús 170—190, libaaprólék 100—150, zsírszalonna 148—164, sertéshéj 166—180, sertészsír, budapesti 150—180, libazsír 150—180, libamáj 400—600.

Vad és vadhús: Szarvas 1 kg 40—400, őz 1 kg 40—500, vaddisznó 1 kg 180—200, nyúl, nagy, bőrben 1 drb 300—350, fácán 1 drb 200—250, fenyvesmadár 1 drb 40—50, gyöngytyúk 1 drb 180—200, vadlúd 1 drb 60—80, vadkacsa 1 drb 80—100.

Baromfi: Élő: tyúk 1 drb 250—450, 1 kg (125—140), csirke, rántanivaló 1 drb 140—200, 1 kg (170—180), pujka, hízott 1 kg (130). Vágott: tyúk I-a 1 kg 140—180 (135—145), II-a 1 kg (130—135), csirke, rántanivaló I-a 1 kg 200—240 (160—180), II-a 1 kg 160—200 (130—150), poulard 1 drb 280—320, ruca, hízott I-a 1 kg 170—180 (140—150), II-a 1 kg 140—170 (130—140), lúd, hízott I-a 1 kg 160—180 (130—145), II-a 1 kg 130—160 (110—130), pujka, jércе 160—200 (150), kakas 140—160.

Tojás: Teatojás válogatott drb 8—10, kg 160—180, dunántúli ládaáru 140—145 (130—132), tiszavidéki ládaáru (130—132), kosáráru 140—145 (132), főző- és aprótojás drb 7—8, kg 140—160.

Halak: Ponty, élő 130—200, szeletelt 280—320, jegelt 110—150, harcsa, élő 300—400, szeletelt 600—800, süllő 280—400, csuka 120—160, kecsege 400—600, fogas 500—700, keverthal 80—100.

Tejtermék: Tejföl 100—120 (80—85), teavaj, tömbben 320—340 (280—290), márkázott 340—360 (320—330), főzővaj 265 (250), tehéntúró 60—80, sovány 50—70 (28—40), juhtúró (140—150), kevert túró (110—130), ementáli, hazai (200—280), trappista, hazai I-a (160—200), II-a (98—130).

Szárazfőzelék: Bab, fehér, aprószemű 30—56 (22—24), nagyszemű (30—34), színes (20—28), lengyel (56—64), borsó, hántolt, feles 30—56 (24—40), lencse, hazai 56—88 (34—60).

Zöldségfélék: Petrezselyem I-a 34—35 (32—34), II-a 30—34 (30—32), zöldjével (34—36), zöldje 15—24 (10—20), sárgarépa, karotta 25—30 (13—28), sárgarépa I-a 14—16 (12—14), II-a 12—14 (10—12), vegyes zöldség, zöldjével 26—32 (23—24), zeller I-a 14—18 (12—16), II-a 12—14 (10—12), cékla I-a 10—14 (8—12), II-a 8—10 (3—6), torma, vékony, erős 50—60 (35—40), nemesített, hazai, édes 60—90 (50—80), kalarábé kg 12—18 (10—16), karfiol, külföldi, levéllel, rekeszben (1300—1400), tisztított kg 120—150 (110—120), hazai, levéllel (10—30), tisztított 50—120 (20—70), vöröshagyma, közönséges I-a 26—30 (19—21), II-a 20—22 (13—18), piros 26—38 (16—24), hajtatott, zöldjével, csomó 4—6 (2—4), metélőhagyma, cserépben 28—30 (20—26), fokhagyma I-a 25—26 (15—19), feketegyökér 40—60 (30—50).

Káposztafélék: Fejeskáposzta, hollandi (30), hollandi magról 32—38 (22—30), hazai I-a 24—34 (22—26), II-a 20—24 (16—20), kelkáposzta I-a 12—16 (11—14), II-a 8—10 (6—9), kelbimbó 40—90 (40—60), vöröskáposzta, hollandi magról 54—56 (46—50), vöröskáposzta 50—54 (20—40), savanyúkáposzta 36—48, fejessaláta, melegágyi 18—40 (8—35), galambbegysaláta 32—80 (40—80).

Burgonya: Gülbaba 10—12 (6·8—8), nyári rózsa 10—12 (7—8), őszi rózsa 8—10 (5.5—7.5), kifli 14—16 (10—14), Ella 6—8 (4.8—5.5), fehér 8—10, fojtott burgonya 20 (16).

Főzelékfélék: Főzeléktök 20—24 (18), sütőtök 14—20 (8—14), feketeretek (10—12), bónaposretek (14—30), champignongomba 200—240 (180—200), paraj, tisztított 20—30 (10—22), gyökeres (8—12), sóska, melegágyi 200—220 (150—180), közönséges 70—120 (50—100).

Gyümölcs: Alma, külföldi (70—120), nemesfaj I-a 90—175 (80—135), II-a 66—90 (60—80), közönséges válogatott 66—90 (50—60), kevert (40—50), körte, külföldi 100—220 (45—180), aszaltszilva, hazai (130—140), külföldi (140—170), szilvaíz (100—114), gyümölcsíz (100—114), dió, papírhéjú 70—96 (50—70), dióbél, csemege 300—320 (230—300), diőbél I-a 220—260, mogyoró, olasz 240—280 (190—200), mogyoróbél 280—360 (220—320), mandula, héjas (360—400), mandulabél, külföldi 480—600 (415—520).

Déligyümölcs: Gesztenye, külföldi 56—96 (42—80), narancs, vörösbélű, olasz 74—140 (56—100), sárgabélű 64—90 (53—66), grape fruit 22—50 (15—30), narancs, Jaffa 84 (54—58), mandarin, olasz 74—140 (64—80), citrom I-a 8—9 (6—6.8), II-a 6—7 (4.8—6), kosáráru (50—62), füge, koszorús (56—64), zsákos (64—135), ládás (140—200).

Fűszer: Paprika, édesnemes, csemege 520—560 (380—400), édesnemes 440—480 (350—380), félédes, gulyás 400 (280—300), I-a rózsa 240—320 (190—240), mák, kék 120—160 (116—118), mézpergetett (125—140), köménymag (180—200), japán rizs (66—67), patna rizs (65—66), Karolin rizs (88—90).

Özv. **Mann Józsefné** szül. **Schönfeld Fanny** ugy a maga, mint immár egyetlen fia, **Mann Mihály** és az egész rokonság nevében megtört szivvel jelentik, hogy imádott, drága, nemeslelkü fia, a forrón szeretett testvér, sógor, nagybácsi és rokon,

MANN DÉNES IMRE

ÉPITÉSZMÉRNÖK, ÉPITŐMESTER, TART. HUSZÁRHADNAGY, A TISZTI ARANY VITÉZSÉGI ÉREM TULAJDONOSA,

élete virágában, 44 éves korában, folyó hó 6-án rövid szenvedés után elhunyt.

Drága halottunkat folyó hó 9-én, szerdán d. u. fél 4 órakor a rákoskereszturi izr. temetőben temetjük, ahol a családi sirboltban helyezzük örök nyugalomra.

Mann Mihályné szül. teplai **Hertzka Stefánia**
sógornője.

Mann Péter és **Mann Daisy**
unokaöccse unokahuga.

Csendes részvétet kérünk.

MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG
SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE
BUDAPEST, IX. RÁKOS-U. 10

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

.....*úrnak*
.....*úrhölgynek*

.....

.....

BUDAPEST,

.....

ifj. Kellner E. Bpest.

LA SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

invita la S. V. Illma ad intervenire alle

CONFERENZE

che

il Rev.

P. VITTORINO FACCHINETTI

Professore dell'Università del Sacro Cuore di Milano

terrà

sabato, 27 aprile alle ore 18
nella Sala del Museo d'Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—37.) sul tema:

DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA

(con proiezioni); e

lunedì, 29 aprile alle ore 18
nella Sala della TESz (V., Falk Miksa-utca 1) sul tema:

LA RADIO IN VOLO

LA PRESIDENZA

Gli ospiti sono graditi.

Mann József

Mann Mihály

Bptávb 1940 szept.

a Bátyám !

gem voltatok szivesek jelölni a
orkai Andrássy mauzoleum vissza-
ettem részt.Már régebben meg akar-
önyvet,de a miniszteriumból,nem
,hogy ő azt röviduton átadta a
Gyula Bátyám,légy szives azt a
és ez által teljessé tenni a most

tyám őszinte ragaszkodásomat és

Mann József

és fia

A CORVIN-ÁRÚHÁZ érdemes építőmestereiről, *Mann József és Fiáról*, az árúház épületének ismertetése kapcsán kell megemlékeznünk. Ők vezették ennek az első modern magyar árúháznak széleskörű technikai tudást és eredeti megoldásokat igénylő építkezését és teljes megértéssel valósították meg a tervező építésznek, *Reiss Zoltánnak* intencióit.

Haranghy Je

Magyar Építő-

művészet

1926. 26 l.

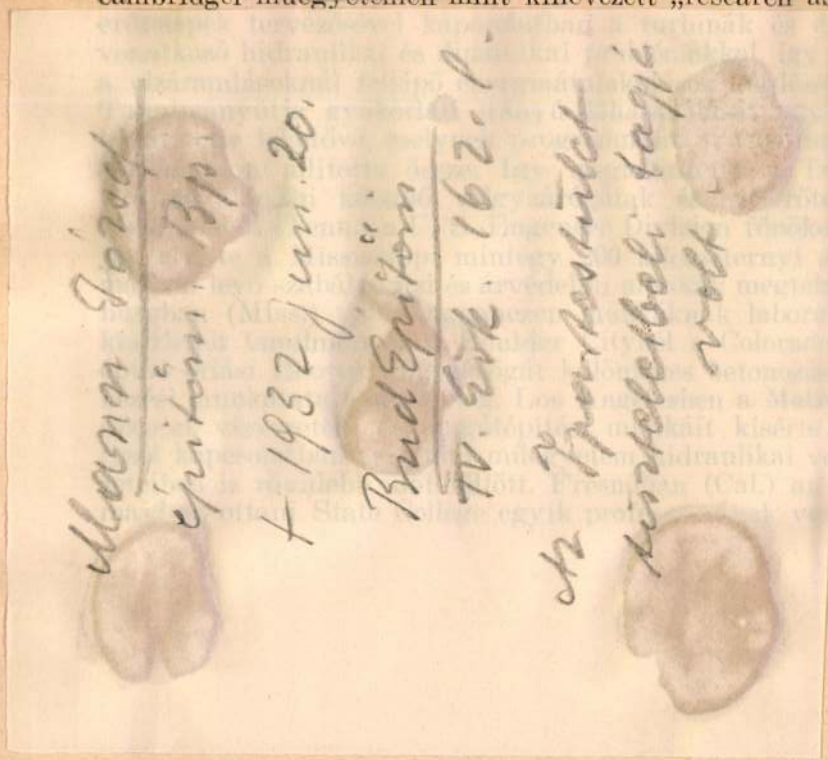

zzasztógátakra
„cavitatio“ és
el foglalkozott.
nagy amerikai
oni Bureau of
nessee Valley
epek munkáit.
a hivatal hajó-
akaszán folya-
ntésére. Wicks-
óriumi modell-
folyóban most
és egyéb épít-
politan Water-
figyelemmel és
natkozású inté-
öntözőtelepeket,
etése mellett az

osztálya részéről közgazdasági tanulmányok (prof. Heller Farkas) céljaira elnyert ösztöndíjjal a nemzetközi tőkemozgalmakkal kapcsolatos problémák vizsgálatával foglalkozott. Nevezetesen a Rockefeller Foundation h. igazgatójával, Stacy May doktorral való megbeszélés alapján összeállított programmja szerint a hitel- és pénzelméletek általános tanulmányozásán kívül, főleg a nemzetközi fizetési mérlegeknek a háború utáni időszakban bekövetkezett alakulását tette kutatás tárgyává. November elejétől január végéig New Yorkban dolgozott John H. Williams harvardi egyetemi professzor, a newyorki Federal Reserve Bank tanácsadójának és Alvin H. Hansen, minneapolisi egyetemi tanár, a Rockefeller Commission of Inquiry into National Policy in International Economic Relations igazgatójának irányítása mellett. Utóbbi bizottság anyaggyűjtése, a Columbia egyetem, a newyorki Federal Reserve Bank, a washingtoni Federal Reserve Board és a kereskedelmi minisztérium által rendelkezésére bocsátott anyag segítségével összeállította az 1920 óta bekövetkezett nemzetközi kiegyenlítődési mechanizmus működését előidéző faktorok havonkénti változásainak elemző kronológiáját. Februárt és márciust a monetáris

Mann József és fia

építészek

tervezték a bpesti

Újpesti rakpart 11. n.

bérházát.

Perspektiva

1935. jun. n. 69. l

S
E
k
z
F
:
5
4

PERSPE

ÉPITŐMŰ
SZEM

tájakról

Chaplin Japánban. A világhírű Charlie földkörüli útján Japánba is ellátogatott és egy tokiói estélyen, melyet tiszteletére adtak, a japán szamuráj, a japán ősi harcos úr fejdíszével jelent meg.

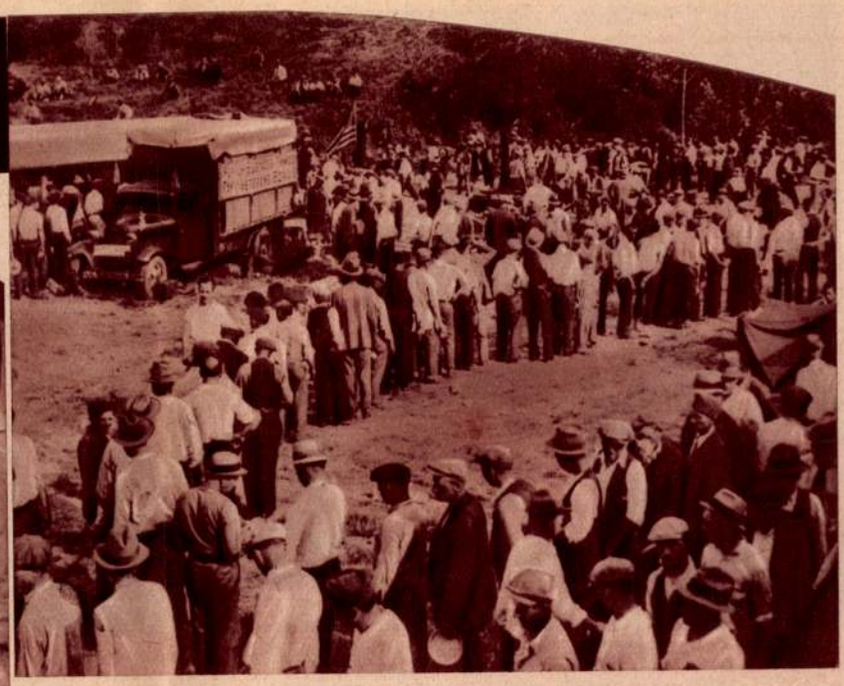

A „bónusz hadsereg" nem hajlandó szétoszolni. Az amerikai frontharcosok egyre fenyegetőbben lépnek fel Washingtonnal szemben és követelik, hogy 2 milliárd dollár rendkívüli „bónuszt", gyorssegélyt osszanak ki közöttük. A hírek szerint követelésük nemteljesítése esetén bombamerényletet terveznek Hoover ellen.

Zamora kóstolópróbán. Alcala Zamora, a spanyol köztársaság elnöke résztvett a Madrid mellett tartott spanyol hadgyakorlaton s a hadgyakorlatok után végigkóstolta a gárdisták menázsiját.

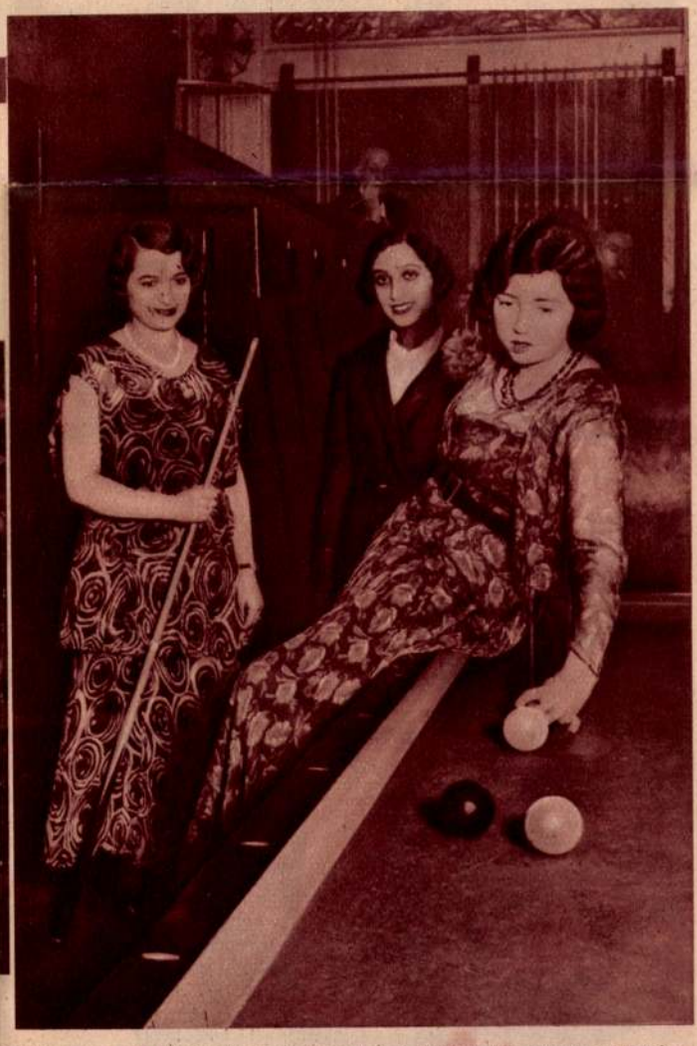

Párizs első női billiárdbajnoksága. Rengeteg jelentkező akadt Párizs első női billiárdbajnokságára, melyet Yasmina d'Ouezzou török hercegnő (középen) nyert meg.

Hősök emlékműve Salgótarjánban. A napokban leplezték le Salgótarjánban a losonci 25-ösök hősi halottainak emlékművét. Az ünnepélyen József főherceg mondott ünnepi beszédet. (Fotó Kamara.)

Fellner Henrik, a magyar közgazdasági élet kimagasló alakja az elmult héten meghalt. A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének elnöke, a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknak alelnöke volt s a felsőház tagja. (Székely Aladár felv.)

A Gyóni Géza emléktábla leleplezése a Damjanich utca egyik házán. Mariay Ödön min. tanácsos ünnepi beszédet mond.

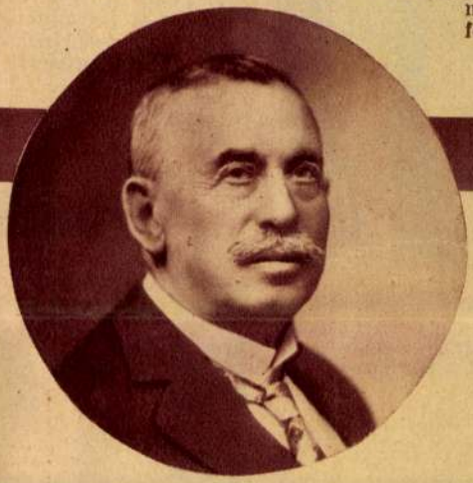

Mann József építőmester, akinek a főváros számos középület megépítését köszönheti, 76 éves korában elhunyt. Értékes munkásságának és műszaki tudásának bizonyítéka Tolnai Világlapja modern palotája is, melyet Mann József épített. (Erdélyi felv.)

A wekerletelepi új római katolikus templom felszentelése. Baloldalt dr. Hanauer István váci püspök szertartás közben, jobboldalt az impozáns új templom.

Tolnai Világlapja 1932. 27. sz.

Mann Károly

epitész

aki 13 éven át simylette
harcteri megsebesülé-
set, hosszú szenvedés
után 1928 márc. 17.
Budapesten meghalt.

Historia. 1928.
2. sz. 15. l.

Mann Mór

építész

szül Budapest 1883.

oklevelet nyert 1905

Névjegyzmüegyetem 13 l.

Konstantinápoly.

Az előtérben jobbra a vá
utat járókelők élénkitik,
erődöket szemléljük. Felirat

GEZIGT VAN HET GR

fölül balra: VI. Deel. Pag.
magyarázó szövegének kezdete
és befejezése: 16. S

Rm., mér. a vk. 13.2:

1

Mann Mihály
építész

MMÉ Évk
1934. 227. l.

zol építésben vala-
et berendezésekben.
PEST,
TCA 32. SZ.
gyorsan eszközöltetnek.

F T
pesten, VIII., Nap-utca 22
árt: személy-, teher-, ételfel-
eket minden kivitelben.

gszeszgyárak
irodái:
II., Erzsébet-körut 19.
ü gázvezetékek sze-
és és ipar céljaira.
obb és legszolidabb
gyszerü és diszes
gázfőző és fütő-
melegitőket. o o o

gü FALITÉGLÁT,
és } tetőcserepet
Pallós Ignác
ab (Somogy m.)
EST, VI., Hajós-utca 9.

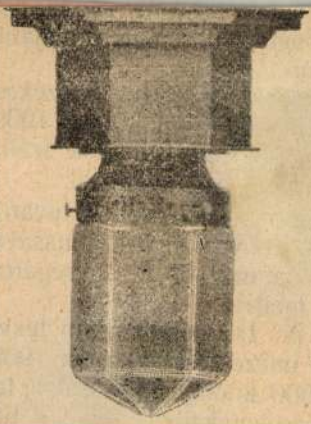

Mindennemü
csavarok, öntöt
tergált, préselt
és forraszt
Légszesz- és vi
világitási cikke
tára nagybar
kicsinyben
Lefelé égő m
égők és lám

ORTIS ANTAL
márvány-csiszoló és kőfar
BUDAPEST,
VIII. kerület, Tavaszmező-utca 14.

Schläffer Nándor
ácsiparos
Budapest, VII., Columbus-u. 12.

tás.
BIRÓ PÁL
Budapest, I., Uri-u 19.
Telefon szám 108—15
Elvállal mindenféle fén
pészeti munkát és soksz
sitásokat a legjobb kivite
és a legjutányosabb ár

Mann, Michel Rokk

XVIII. 7

Kolozsvári asztalosok

2. l.

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1979 AUG 20

BUDAPESTER RUNDSCHAU

József Mányai
nobrázművek

1021

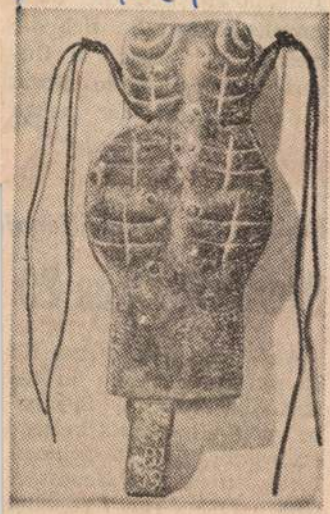

József Mányai: Silvania

Budapester International

Aussteller aus 29

Auf der Fachmesse für Konsumgüter zeigen in der Zeit vom 14. bis 23. September neben mehr als tausend ungarischen Unternehmen, Institutionen und Genossenschaften auch 1200 Aussteller aus 27 Ländern und Hongkong Neuheiten in vielen

MANSFELD (MANNSFELD), JOHANN GEORG (Bécs, 1764 – Bécs, 1817)

Rézmetsző, litográfus, akvarellfestő. Apjának, Mannsfeld, Johann Ernstnek a tanítványa volt, majd a bécsi Akadémián tanult. Később császári és királyi udvari metsző lett.

224 Kleopátra halála 76. TÁBLA

rézmetszet, 11,9 x 7,4 cm
Jelezve: J. G. Mannsfeld fec.
In: Kis János: Ifjúság barátja. II. k. Pest, 1816. Trattner János Tamás. Címlapkép
(OSZK 270.802/2)

Kleopátra holtan hever a lépcsőn, testére tekeredve a halálát okozó kígyó. A háttér oszlopa, urnája, a kép felfogása a tiszta klasszicizmust képviseli. Kis János, Kazinczy körének tagja, könyvében „igaz" történetekről, „jeles cselekedetekről", „emlékezetes" eseményekről ír. A könyv címképének témája és felfogása az ő művészi célkitűzésére jellemző.

Művészet Magyarországon 1780-1830
MTA MKCS - MNG Bp. 1980

részére Igaz Samuelnek és Fáy András egyik könyve címképét is ő rajzolta. Képzőművészeti tevékenységét ezután nem ismerjük. (Lyka MM. 523.)

226 A meseíró félalakos mellképe 76. TÁBLA

rézmetszet, 8,8 x 7,5 cm
Jelezve: Prepelitzay rajzolta
Felirata: A'MESE-ÍRÓ
In: Fáy András: Eredeti meséi és aphorizmái. Bécs, 1820. Pichler Antal. Címkép
(OSZK 77.207)

A meseíró gúnyképe, Fáy András portréja. Feltehetően angol előkép után alakult át prémes mentéjű, zsinóros ruhájú magyarrá. Zsabója, galambszárny stílusú frizurája kissé elüt az összképtől. A metsző neve jelzetlen, Pataky felveti a lehetőségét annak, hogy Prepelitzay maga volt a metsző is.

Irod: Pataky 1951, 203, 204.

FERENCZY JÓZSEF

Mannhart
müncheni órás

1866-ben készítette
a toronyórát

Lollok 94-l.

kezű ember lehetett, mert a középső rajz igen finom és szép munka. Igaz ugyan, hogy

Rier-féle könyvtár közczélra szolgáljon, a káptalan szives örömest hozzájárul, de azért nem meri azt nyilvános könyvtárnak nevezni, mert akár a könyvek számát, akár a szerzőktől tárgyalt tudományágakat tekintjük, nagyon messzire áll a nyilvános könyvtár kellékeitől. Reméli azonban a káptalan, hogy idővel alkalmasabb lesz a nyilvános használatra, mert a káptalan mostani tagjai eléggé czélszerű könyvtárral rendelkeznek s ha azok a régi szokás szerint a káptalanra szállanak, akkor azokkal a közjót előmozdítani a káptalan el nem mulaszthatja.[1]

A második és fontosabb ok, amiért nem lehetett a káptalani könyvtár nagyméretű nyilvános könyvtár, az volt, hogy a káptalan 1779 deczemberében kénytelen volt kiköltözni Nagyvárad város kellő közepéből a város végére, az akkoriban még egészen pusztán álló székesegyház mellé. Ide kellett vinni a könyvtárat is és elhelyezni az új székesegyház kápolnája felé. Egész a vasút megnyiltáig, sőt jóformán a villamos vasút elkészültéig akkora messzeség volt ez Nagyvárad lakosaira nézve, hogy senkinek sem volt kedve olyan messzire kifáradni egy-egy könyvért.

Ha ez be nem következik, a káptalan és

Mannheim Katalin

1922/23 - 1926/27

Ferkèpzomfoiskèvk

111. l

Sarto, Fra Bartolommeo) ... S. Caterina in Fontebranda ... mában (jelenetek Sienai Szt. Katal... legendájából). Képei még: Madonna a gyermekekkel és két angyallal. Sienai Szt. Bernát (Mindkettő Münchenben).

Mannheim Róza, festőnő; szül. 1888 augusztus 28-án Mehádián. Rajztanárnő volt a budapesti Arena-úti polgári leányiskolában.

1911-ben J. Ph. Ledoux: Könyvre támaszkodó leány cz. képét másolta a Szépművészeti Múzeumban.

MANHEIMER GUSZTÁV
VÉRSZABADSÁG 2001. 05. 11.

Egy pici New York

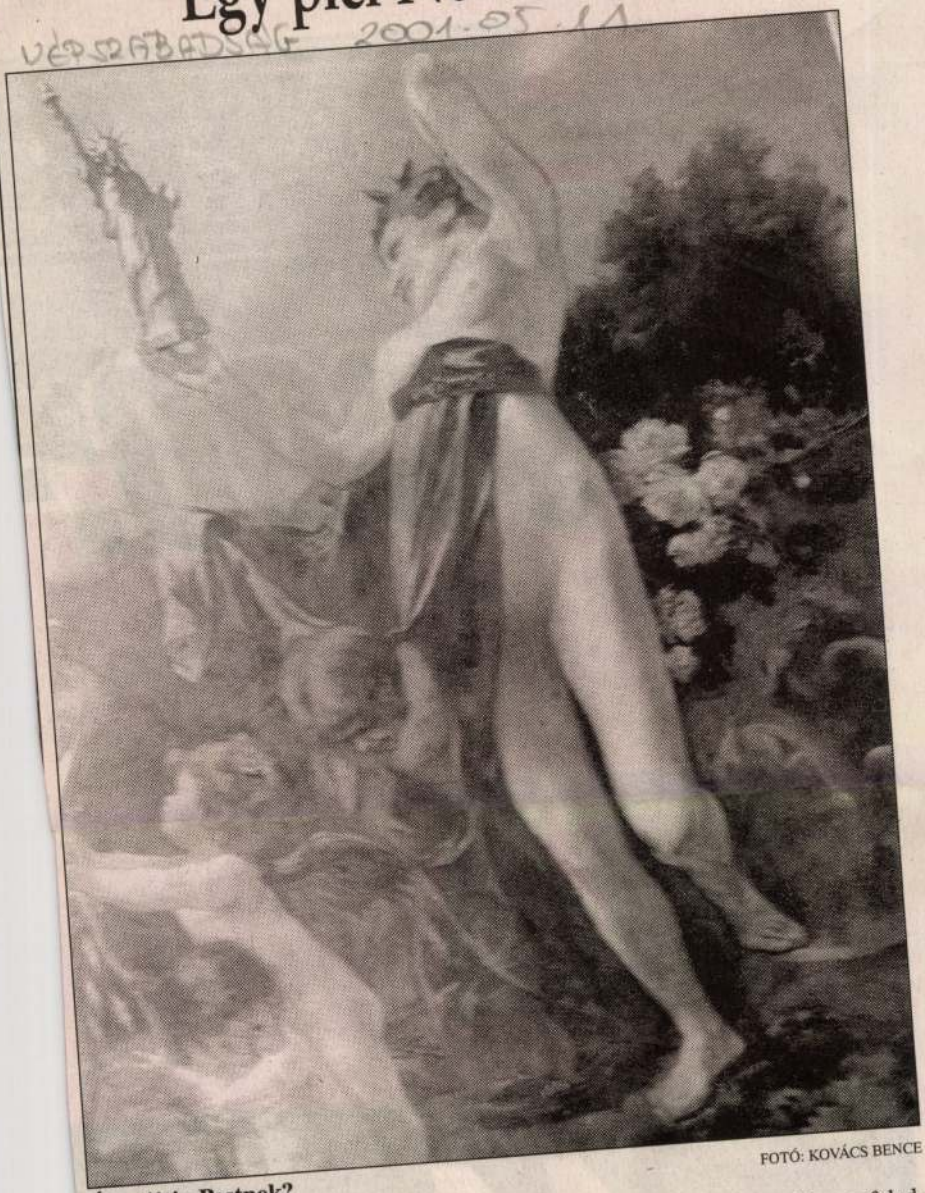

FOTÓ: KOVÁCS BENCE

Átnyújtja Pestnek?

Amióta a New York Életbiztosító Társaság felépítette az Erzsébet körúton a székházát, mindenki tudja, hol van Pesten a New York-palota, és benne a New York kávéház. De vajon tudunk-e mondani akár egyetlen olyan részletet az épület díszei közül, amely New York városára utal? A homlokzat szobrai között van ugyan egy asszonyalak, amely Amerikát jelképezi. De nem New Yorkot. A csavart oszlopos kávéházban, a neobarokk díszek között közelebb kerülünk a megoldáshoz. A mennyezeti freskók között ott rejtőzik az egyetlen részlet, mely válasz e feladványra. A bejárat közelében, az első mennyezetközben láthatjuk azt az allegorikus figurát, amely a New York-i Szabadság-szobrot tartja kezében, mintha átnyújtaná Budapestnek. Mióta Mannheimer Gusztáv odafestette, hányan érezhették a háborúk, forradalmak, diktatúrák sújtotta Pesten a szabadság ízét egy-egy kávé erejéig e kép alatt? Ők sem vették észre, s a mindenkori hatalom sem. Ha ősszel újra kinyit a kávéház, keressék majd meg.

Csordás Lajos

AUTÓRADIOMAGNÓ

4x40 W teljesítmény, full logic vezérlés, RDS, 24 programhe levehető előlap, 3 csatornás parametrikus equalizer, CD tá vezérlés, erősítő kimenet, telefonnémítás

új modell

79990.-

KENWOOD CD TÁR SZETT
KRC 279 AUTÓRÁDIÓMAGNÓ

4x40 W teljesítmény, RDS, erősítő kimenet, CD tár vezérlés loudness, óra, telefonnémítás, levehető előlap

KDC-C 467 6-LEMEZES CD-VÁLTÓ

100 CD memória, 1 Bit 8x túlmintavételezés

Medi

Mannheimer Róza
Marosán Gyula

Zuglói művészek

csoportkiállítását látjuk XIV., Thököly-út 80. számú épület emeleti termeiben a *Magyar Dolgozók Pártja* XIV. kerületi szervezetének rendezésében. Bár csupán egyetlen közigazgatási területen lakó művészektől látunk itt festményeket, rajzokat és szobrokat, a rendezőket mégsem egy lokális vagy provinciális szempont vezette, hanem tiszteletreméltó értékelési szempont és nevelési irányelv, amely a „naturalista" öszintétlenség, a „formalista" öncélúság, végezetül pedig a dilettantista giccsek uralmának leküzdésére irányul. Ez az irányelv, mint ilyen, kultúrember számára csakis rokonszenves lehet. Más és súlyos kérdés azonban, hogy mily érvénnyel nyilatkozhatik [illegible] ez az elv a gyakorlatban. E kiállítás ez utóbbi vonalon is megnyugtató, mert tehetséges festők és szobrászok szerepelnek általában jelentős munkáikkal függetlenül iskolás és stiláris hovatartozásuktól: a naturális-expresszionista *Szobotka* Imrétől és *Mettykó* Gyulától az absztrakt készségű *Marosán* Gyuláig és *Borbereki Kovács* Zoltánig. Az említetteken kívül különösen figyelemreméltó munkákkal szerepelnek: *Diener-Dénes* Rudolf, *Visky* Balázs, *Bér* Rudolf, *Gzene* Béla, *Zemlény* Magda, de a többiek — *Dénes* József, *Szomor* László, *A. Kurtz* János, *Szankovics* Erzsi, *Hikády* Erzsi, *Hámory* László, *Éles* István, *Mannheimer* Róza, *B. Dörre* Margit stb. — is legjobb munkáikat küldték e tárlatra. Feltűnő azonban, hogy oly kitűnő mester, mint *Bene* Géza — aki pedig topográfiai megjelölés szerint ugyancsak zuglói művésznek mondható — nyilván csak az elsietett rendezés okán nem szerepel a kiállítók közt.

Nagy Tibor

PÉCSI KÉPZŐMŰVÉSZEK ÉS MŰBARÁTOK TÁRSASÁGA 1926.

tovább

Kis Újság 1948 júl 25.

ÁRAM

Pécs Városi Villamostelep

Telefonszám: 30—92.

1061. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, arany arab
Cseh, XIX. sz. k. — Schale mit Untertasse,

1745 k.

porcellánszobrocska. — Neptun, farbige Porzellanfigur.

rcellánszobrocska. — Hirt mit Blumen, farbige Porzellan-

n, aranyozott bronz virágcsokorral. — Rokokovase, Por-
ronze. Meissen, XVIII. sz.

porcelláncsoport. Rokoko talapzaton, az ülő Ámor előtt
helyzetben, mögöttük leány nyillal. — Amor als König,
, 1770 k.

villám. Szines porcellánszobrocska. Kaendler mintája. —
llanfigur. Meissen, 1750 k.

porcellán. — Mädchen mit Lamm, Porzellanfigur, farbig.

obrocska. (A nyak ragasztott.) — Sitzender Putto, Por-

porcellánszobrocska, fatörzs mellett, kecses mozdulatban,
Harlekin, Porzellan, farbig. Meissen, 1760 k.

ska. Magas rokokótalapzaton, szakállas férfialak égő oltár
Der Winter, farbige Porzellanfigur. Meissen, 1770 k.

Manninger Egon

Manninger Egon okl. építész-
mérnök, XI. Fehérvári-út 76.
256-231

Bptávb 1940 szept.

FÁY ALADÁR:

A MAGYARSÁG DÍSZÍTŐ ÖSZTÖNE

A magyarságkutatás terén hézagpótló munka ez a könyv. Nem ismerteti, hanem esztetikai tekintetből vizsgálja a magyar nép díszítőművészetét. Szerzője a tervező művész szemével és tapasztalatával kutatja a népművészet képzeletbeli, szerkezetbeli, ízlésbeli sajátosságait, ösztönös törvényszerűségeit, díszítőerejének lélektani okait, egyetemes jelentőségű értékeit. Egyszerű, világos gondolatfejtéssel, magyarázatokkal és ábrákkal vezeti az olvasót a díszítményalkotás örömének rejtett ösztöncsapásain, érzésutain, a magyar díszítmény lényegének, hivatásának és

K

~~Hermann Lipót~~

Manno Miltiádesz

— **A sportművészeti kiállítás díjnyertesei.** A Nemzeti Szalónban lévő Sportművészeti Kiállítás zsűrije most hozta meg a döntését. A külügyminisztérium díját *Hermann Lipót* festőművész kapta »Ökölvívó Európamérkőzés« című művéért; az Országos Testnevelési Tanács díjait a következők kapták: *Halápy* Ede »Századdöntő« című falfestménytervezete; *Sidló* Ferenc »Ősmagyar nyilazó« szobráért, *Szentgyörgyi* István a »Bigéző fiú« című szobráért; *Manno* Miltiádesz »Futók« című szobráért; a TÉBE díját *Vidovszky* Béla kapta »Vadász« című festményéért.

Pesti Napló

1934. június 3.

cédulásva!

nesal ~~ki pillast nem mentek it~~
n számítolják le. ~~Az~~ az anagyobb
lébyegszámán hogyan a pénzügy
Kozpontí díj és hivatala egesen
ző könegek nevezetesen jegyzékbe
amelyeken az aláírások a kézsége-
ak és erről a biztosítottak eetján
i intézetek ezt az illetéket továbbítottak
lyek a gazda váltókat ~~ne~~ visszá-
mt a vidéki intézetek ezt a
a. Különösen a kis lőkejű gazda
12% is hiteszi tehát a kamat
n az új gazda védelem lett
ak(kal) által fizető kamatokat
kamat kedvezmények túl

MDK

Manno Miltiades

Manno Miltiades

...HSÁG 934. V. 20

Sportmüvészeti kiállitás

Valamikor kétezerötszáz esztendő előtt történt, hogy az attikai *Myron* bronzba öntötte hires diszkoboloszát. A klasszikus görög müvészet nemcsak Myronnak azóta is nagyszerü müvével, hanem a többi görög szobrászok szebbnél szebb alkotásaival ismerte el a testedzés, a sport fontosságát azáltal, hogy legklasszikusabb alkotásait éppen a testedzést felmagasztositó tárgyakról mintázta. A derüs görög-római világ elmultával a keresztény világnézet hosszu időre visszavetette a test kultuszát és majd kétezer esztendőnek kellett elmulnia, hogy a sport ismét bevonuljon a müvészetbe. Kétségtelen, hogy a mult század végén ismét feleleventett olimpiai játékok voltak azok, amelyek uj életre keltették az ép testben ép lélek felfogást, amely felfogás alig félszázad alatt uj embertipust, uj szokásokat, társadalmat termelt ki magából és minden igyekezetével iparkodik kiküszöbölni a társadalomból a háboruelőtti elpuhult embertipust. Minden mozgalom azonban akkor kapja meg igazi elismerését, midőn bevonul abba a müvészetbe, amely sajátságainál fogva mindig hü tükre az egyes korok uralkodó szellemének. Bátran mondhatjuk, hogy ma már olyan müvészete van a sportnak és testkultusznak, amely feltétlenül egy elkövetkezendő egészségesebb világhoz vezet.

m. 934. V. 20.

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK

MEGHÍVJA ÖNT

Manno Miltiades (Pancsova, 1880. márc. 3. -- Bp., 1935. febr. 16.): sportember, grafikus és szobrászmüvész. 1905-től Münchenben a Képzőmüvészeti Ak.-n tanult. Több hazai lap karikaturistájaként tartotta fenn magát. Már diákéveiben ki-

KSné

magasló eredményeket ért el számos sportágban. 1898-ban az akkor legjelentősebb hazai kerékpárverseny a Siófok--Bp.-i táv első helyezettje volt, a Budapesti Torna Club (BTC) labdarugó csapatának középcsatára, több nemzetközi mérkőzés győztese volt. 1902-től a Pannonia Evezős Egyletben evezett. Egypárevezős hajóban 1906-ig 32 győzelmet aratott, 11 m. bajnokságot nyert, 1906-ban a Molsey-regattán két hajóhosszal megverte az Európa legjobbjának ismert Fitzgeraldot. 1912-ben a stockholmi olimpiai játékokon a m. nyolcas tagja volt. 1902-ben kezdett korcsolyázni, egy évvel később Krisztiániában második helyezést ért el az Európa-bajnokságon. Még ebben az évben bronzérmet nyert a szentpétervári világbajnokságon. 1905-ben a davosi gyorskorcsolyázó Európa-bajnokságon ismét ezüstérmet nyert. Az I. világháboruban többször megsebesült és visszavonult a versenyzéstől. Képzőművészeti alkotásaiban leggyakoribb témája a sport. 1919-ben a Tanácsköztársaság megdöntése után egy sor uszító, gyalázó, a kommunistákat gyilkosoknak ábrázoló plakátot rajzolt. 1932-ben a Los Angeles-i olimpia szellemi versenyén alkotását a szobrászati müvek között ezüstéremmel jutalmazták. -- Irod. Lyka Károly: M.M. (Magy. Müv. 1935).

Manno Miltiades grafikus és szobrászművész

Magyar Életrajzi Lexikon

Manno Miltiadesz

8 órai ujság 1935. V

SÁG 935. V. 19.

Manno Miltiadesz hagyatéka

Alig néhány hónapja váratlanul halt meg Manno Miltiadesz grafikus, festő és szobrászművész, egyébként a magyar sportnak is úttörője. Most a „*Műterem*" szalonja, — a *Magyarság* szerkesztőségének rendezésében, — gazdag és változatos hagyatéki kiállítással idézi a közönség emlékezetébe az elhalt művészt. A kiállítás javarészét néhány száz rajz és karrikatura foglalja le. Manno művészetének legértékesebb részei. Főleg azokon a lapokon és nagyobbméretű plakátokon lebilincselő, ahol egyes sportfigura mozgásának bravuros megrögzítéséről van szó. Karrikaturái ötletességén és rajztudásán túl derűvel és soha sem bántóan szolgálják mondanivalóit. Mint szobrász, birkozófigurái, evezőse és egy hatásos háborús domborműve tanuskodnak sokoldalúságában is nagy tudásról és értékes talentumról, amelyet nagy kár volt a magyar művészetnek ilyen korán elveszteni. *B. L.*

ám.....

Pénztári szám.....

talvány.

.....nak, címe:.....
(esetleg postatakarékpénztári számlájának száma)

tal .....

.....ért

[redacted]

[redacted] fizetendő.

.....bélyeg .....nyugta .....bevonandó.

.....

.....

.....

Ellenjegyzi «.....» főosztály:

.....

Bevétel	Kiadás

Manno Milliades

Manno Miltiades emlék-kiállitása.

Manno Miltiades festő volt, szobrász, grafikus, ujságiró és sportbajnok, mindenekfölött pedig tehetséges ember, aki bármihez fogott, értékes eredményt hozott létre életben, művészetben, sportban egyaránt. Most, amikor emlékkiállitás keretében látjuk művészi hagyatékát, szinte megdöbbent az az eleven és derüs élet, amely ennek a nemrég oly tragikus váratlansággal fiatalon elköltözött művésznek munkáiból felénk árad. E kiállitás bejárata fölé bátran oda lehetne irni: *Egy szeretetreméltó ember élete, képben, szoborban, gondolatokban*, mert ez a száz meg száz rajz, vázlat, terv, karikatura az utóbbiak legtöbbje a művész odajegyzett gondolataival, rigmusaival, aforizmáival valóságos keresztmetszetét adja annak a gazdagon tehetséges és rokonszenves magyar életnek, amely Manno Miltiadesben megtestesült. Rajzolónak volt kétségtelenül a legerősebb, akár a komoly grafika, akár a torzkép terén. Háborus rajzain ép ugy, mint sportvázlatain, meglepő a könnyü és biztos kéz lendülete, torzképein a találó, sohasem bántó, mindig bölcs és fölényes humor. Mindent lerajzolt: a kisszakasztól a nagy politikáig, az élet minden jelen-

Pesti Hírl

Manno Miltiades

Manno Miltiades emlékkiállitás

Lendületes rajzok, eleven frisseségtől duzzadó szobrok idézik a „Müterem" kiállitásán Manno Miltiades emlékét. A munkáiról felénk sugárzó optimista humort, a pillanat meglátásának örömteljes megragadását és mindazt, ami az életét teljessé tette, a vérbő lendületet törte ketté a hirtelen megjelenő halál. Sportember volt. Izlelte a győzelem örömét. Müvész volt. A mának krónikása, annak a mának, amely már a multé és alkotórészévé lett történelmünknek. A magyar grafika fejlődésében kevés hozzá hasonló termékeny müvészt ismerünk. Jankó János neve jut eszünkbe, ha végig nézzük gazdag oeuvrejét. Sorsuk egyben rokonvonást mutat. A megélhetés, az anyagi boldogulás kényszeritette őket, hogy nap-nap után rajztáblájuk fölé görnyedve örökitsék meg mulatságos vonalakkal a mindennap fonákságát, torz ellenmondásokkal tarkitott képét. Az ő feladatuk a közönség megnevettetése volt, nap-nap után, évtizedeken át. Nevettetni, még akkor is, ha fájdalmuk volt, ha sirni szerettek volna. Élt bennük is a vágy, elmélyedni, komoly müalkotásokat teremteni, [illegible] vágyukat csak ritkán elégithették ki

N.U. 935. V. 19

Nemzeti Ujság 1935. V. 19.

Manno Miltiades

1935 május 18, szombat

A Manno Miltiades kiállítás megnyitása

Szombat délután fél 5 órakor lesz a Manno Miltiades hagyatéki emlékkiállítás ünnepélyes megnyitása, amelyen a politikai művészi és társadalmi világ előkelőségei között megjelenik *Lázár* Andor igazságügyminiszter is. A nemrég elhunyt, kiváló művész és sportember többszáz remek alkotása szerepel a nagystilü kiállításon. Az ünnepélyes verniszázs a Müterem Kossuth Lajos-utca 12. félemeleti termeiben lesz.

Magyarság 1935. V. 18.

Manno Miltiades

— **Manno Miltiades hagyatéki kiállítása** a „Müterem“ (IV., Kossuth Lajos-utca 12 sz.) helyiségében május 18-án, szombaton délután öt órakor nyilik meg és junius 5-ig tart. Nyitva hétköznap délelőtt 9 órától délután 6 óráig, vasárnap délelőtt 9 órától délután 2 óráig. Belépődij nincs.

N.U. 935. V/17

Nemzeti Ujság 1935. V.17

Manno Miltiades

SÁG 935. V. 19.

— **Manno Miltiades hagyatéki kiállitása.** Kegyeletes kötelességnek tett eleget a *Magyarság* szerkesztősége, amidőn a „Müterem" képzőmüvészeti kiállitások keretében hagyatéki kiállitást rendezett néhány hónappal ezelőtt elhunyt munkatársa, *Manno* Miltiades rajzolómüvész és szobrász müveiből. A kiállitást szombaton délután nyitották meg és junius 5-ig tartják nyitva. Sokszáz kitünő rajz tanuskodik az elhunyt müvész nagyszerü technikai felkészültségéről, bravuros tudásáról és eredeti müvészi meglátásáról. Néhány plakátrajza a müfaj időhözkötöttsége ellenére is minden időszerüségen tul monumentális, időálló alkotásnak bizonyul. Ezek a plakátrajzok szerencsés harmóniában egyesitik a részletek kidolgozásában a müvészi gondosságot a plakátmüvészet különleges követelményeivel. A kiállitott szobormüvek közül különösen a sportfigurák ragadják meg a figyelmet, fölényes biztonsággal és igaz plasztikus látással formált izomjáték, életteli lendület jellemzi ezeket az alakokat. A hagyatéki kiállitáson *Manno* Miltiades egy dombormüvel is szerepel, amely a háborus idők heroikus szellemét idézi fel. A gazdagon összeválogatott hagyatéki kiállitás ismét emlékezetünkbe idézi azt a fájdalmas veszteséget, amely *Manno* Miltiades elhunytával a magyar müvészetet érte.

Ujság 1935. V. 19.

öltőn belül kétszer a pénzromlás mocsárlázának infekcióit. A pengőt idehaza megmentettük, nyolc millió kisembert

Manno Milliades

— **Manno Miltiades művészi hagyatéka.** Manno Miltiadesnek, a nemrég elhunyt kiváló festőművésznek, szobrásznak és sportembernek emlékére hagyatéki kiállitást rendez a Műterem„ Képzőművészeti Kiállitások K. F. T. vezetősége (Kossuth Lajos-utca 12.). A bő anyagot felölelő emlékkiállitás ünnepélyes megnyitása szombaton délután ½5 órakor lesz.

Ujság 1935. V. 14.

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-sz

Utalványszám ...../BI..... ügyosztály.

Fizetési u

.....

a magyar királyi államvasutak főpénztára ál

.....

Pengő [redacted]

azaz [redacted]

[redacted]

A .....Pengő .....fillérről kiállítandó .....

.....

.....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:

.....

A könyv

Manno Miltiades

MŰVÉSZET

MANNO MILTIADES-EMLÉKKIÁLLITÁS

Rendkivül nagy társadalmi és müvészi érdeklődés előzi meg a *Magyarság* szerkesztőségének rendezésében szombaton délután félöt órakor megnyiló Manno Miltiades-emlékkiállitást. A Kossuth Lajos-utca 12. szám alatti hatalmas termek falain az elhunyt nagy művész többszáz rajza, karrikaturája sorakozik, amelyek között nem egyet a külföldön is ismernek. Ugyanigy plasztikái, dombormüvei és szobrai is kiállitásra kerülnek, közöttük a losangelesi világkiállitáson dijazott gyönyörü sportszobor is. Manno Miltiades emlékkiállitása e hó 18-ikától, szombattól kezdve junius hó 14-ig lesz nyitva.

Magyarság 1935. V. 16.

Manno Miltiades

MŰVÉSZET

A MANNO MILTIADES-EMLÉKKIÁLLITÁS

Manno Miltiades univerzális tehetségének tolmácsolója lesz a szombaton délután fél 5 órakor megnyiló ünnepélyes emlékkiállitás, amelyen a nagy halott emléke jegyében ád egymásnak találkozót a magyar müvész- és társadalmi világ. Az ország minden részéből felküldték Manno Miltiades tisztelői a tulajdonukban lévő plakátterveket, képeket, szobrokat, hogy a verniszazson teljes pompájában bontakozzék ki a korán elköltözött Manno müvészportréja.

Magyarság 1935. V. 17

Pengő				Pengő			
en							
				Le a bevételt... ...			
				Kifizetendő összeg			

30. sorsz. Könyv. minta. — Pallas nyomda, Budapest.

sztály:

.....

A fizetés $\frac{\text{készpénzben}}{\text{cheque kibocsátásával}}$ megtörtént

193..... cheque száma .....

A főpénztár:

.....

Laval francia külügyminiszter Moszkvában. Jobbról-balra: Litvinow — Laval — A. Léger, a francia külügyminisztérium államtitkára — Ch. Alfand, Franciaország moszkvai nagykövete

A krakói Wawel-vár. Itt nyugosznak az egykori lengyel királyok, ide temetik Pilsudski marsallt

Rydz-Smigly tábornok a lengyel hadsereg főfelügyelője, Pilsudski utóda

ábornagy látogatása

Tisztelgés a Hősi Emlékmű előtt.

Manno Miltiades

Szombaton e hó 18-án nyilt meg a Magyarság rendezésében Manno Miltiades emlékére rendezett hagyatéki kiállitás a „Müterem" Kossuth Lajos-utca 12. alatti helyiségeiben. Képeink pár jellegzetes darabot ábrázolnak a nagy művész hagyatékából

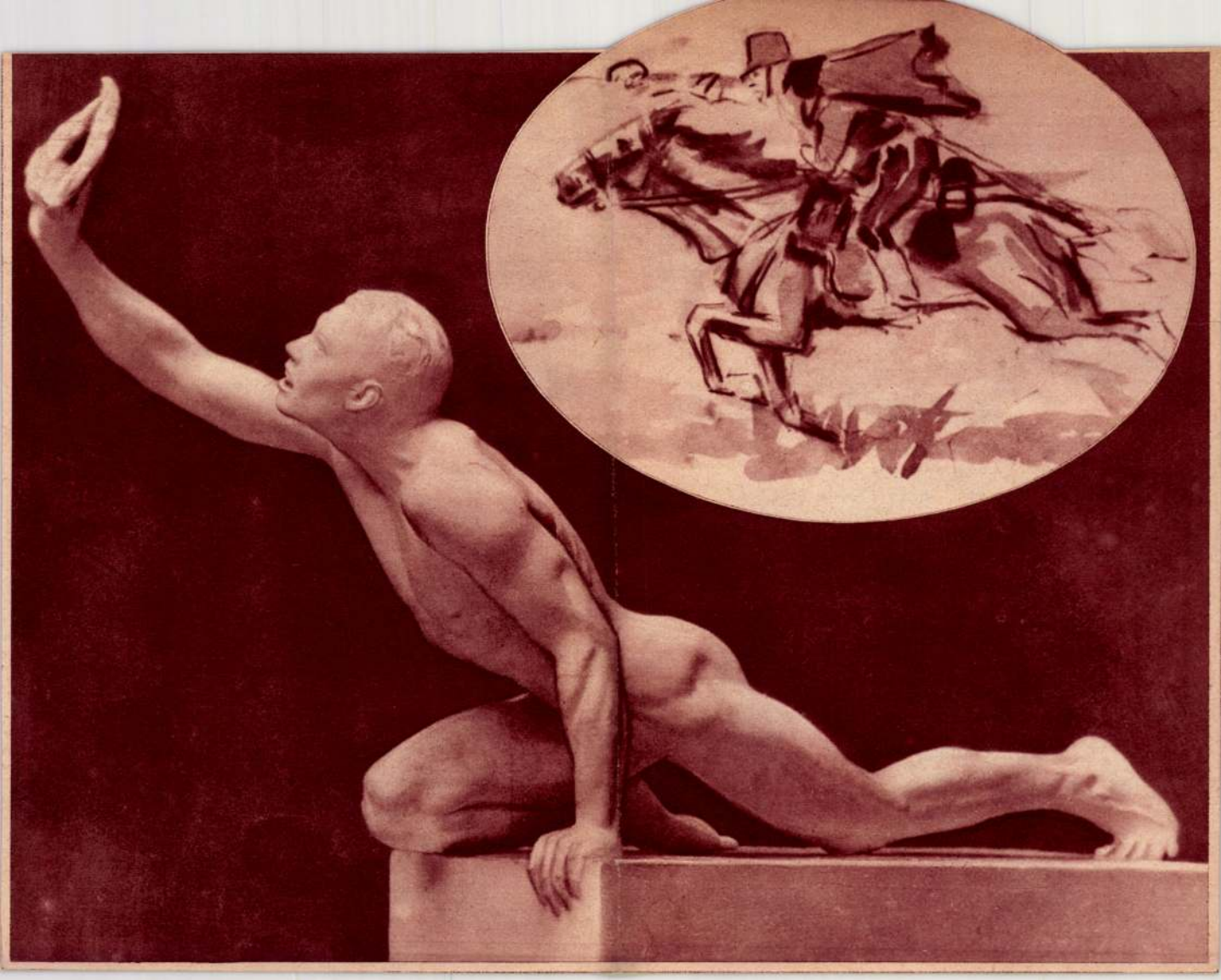

A világháború német hősi halottainak budapesti temetőjében

Az egykori Mackensen-huszárok tisztelgése a vezértábornagy előtt

A magaskorú, dicsőséges hadvezér ma is fiatalos délceg katona

Az előző oldal folytatása

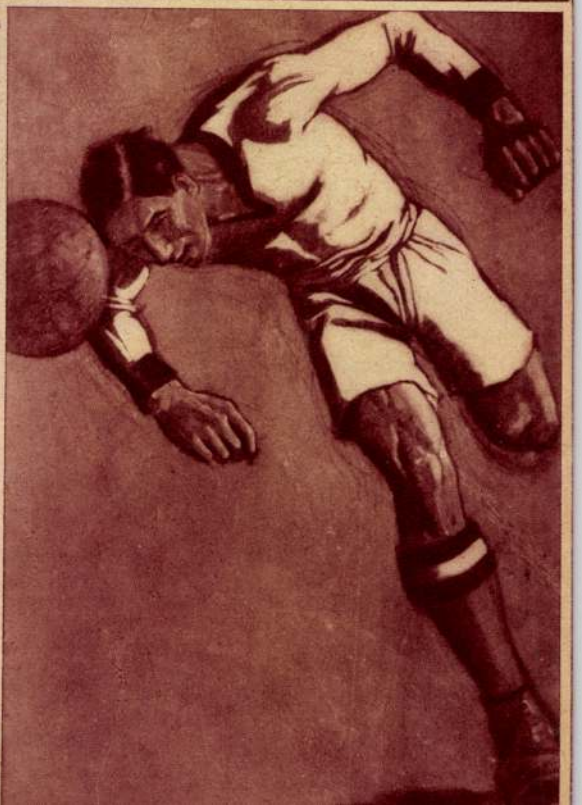

Manno Miltiades

P. H. 934. V. 20

Sportművészeti kiállitás a Nemzeti Szalonban.

Sport és művészet hajdanában párhuzamos utakon haladtak. A Hellas, a régi Róma idején az egyik valósággal a másikból eredt. Idők folyamán teljesen szétvált a sport és művészet utja, de örvendetes jelenség, hogy ujabban már kezdik egymást megint megtalálni.

Éppen ezért szolgálhat ugy a sportbarátnak, mint a művészet rajongójának egyforma örömére az a kiállitás, mely szombaton délután nyilt meg a *Nemzeti Szalonban* és amely *a sport szerepét mutatja be a magyar művészetben, de voltaképpeni célja a sport számára is nélkülözhetetlenné tenni a művészetet.*

Elrettentő példaképpen bemutat ez a kiállitás egész sereg rossz és művészietlen sportplakettet, győzelmi érmet és dijat is, amelyek kiáltó példái annak, hogy *a sport, a maga nemzetközi propagandát jelentő hatalmával olyképpen is szolgálhatja a nemzeti ügyet, hogy igazi művészekkel igazi művészi értéket jelentő plaketteket, érmeket, díjakat terveztet.* Szerencsére meggyőz ez a kiállitás arról is, hogy már ezen a téren is mutatkozik bizonyos javulás.

Ezuttal a szobrászati rész a gazdagabb és jelentőségteljesebb, de hiszen ez természetes, mert hiszen a plasztika közelebb áll a sporthoz a festőművészetnél.

Nagyon szép *Manno Miltiades* két bronz szobra, amely nemcsak művészi megoldásában, hanem sportszerüség szempontjából is tökéletesen szolgálja a művészet és sport egymásbaolvadását. *Ambrózy Sándor* két szobra közül különösen a *Keztyühuzó boxoló* jelent értéket, *Farkas Béla* birkózói, *Kisfaludy-Strobl Zsigmond* cserkésze, *Kövesházy Kalmár Elza* dárdavetője, *Margó Ede* hokkizó alakja, *Ligeti Miklós* pihenő figurája, *Petri Lajos* futója, *Sidló Ferenc* ősmgyar nyilasa, *Schaffer Ferenc* boxolói, *Szomor László* birkozó alakjai, *Szentgyörgyi István* bigéző fiuaktja, *Sóváry János* ijjásza, *Szamosi Sós Vilmos* győztes atlétája, a szobrászati rész kimagasló értékei.

A festők csoportjában is egész seregét látjuk a művészt és sportembert egyaránt kilégitő munkáknak. Különösen *Szőnyi István*, *Hubay Andor*, *Biró József*, *Balázsfy Rezső*, *Guzsik Ödön*, *Halápy Ede*, *Hermann Lipót*, *Istokovics Kálmán*, *Kézdi-Kovács Elemér*, *Klie Zoltán*, *Lengyel-Rheinfuss Ede*, *Molnár C. Pál*, *Pállya Celesztin*, *Pohárnok Zoltán*, *Radnay Miklós*, *Say Géza*, *Udvary Pál* és *Z. Hadzsi Olga* egy-egy sportfestménye tünik fel.

Az épitészeti részben *Hajós Alfréd*, *Árkay Bertalan*, *Bierbauer Virgil* és *Pogány Móric* nagyszabásu sportcsarnok és sportváros terveit látjuk, őszinte óhajtásával annak, hogy ezeknek a szép terveknek valamelyike minél előbb megvalósuljon.

A művészeti rész mellett igen érdekes a legkülönbözőbb magyar sportdiadalok trofeáinak gyüjteménye, amely valósággal keresztmetszetét adja a magyar sport nagyszerü fejlődésének. (—y)

UHÁZ

bb áruháza

gleti cikkekben

t és 3 emelet

Manno Miltiades elárvult mütermében

Rövid csengetés, pár pillanat s már megjelenik a drága *Maja* asszony, szegény, rögök alá vándorolt *Manno* Miltiades „mindene". Nagytüzü, fekete szeme most csupacsupa könny, ez az árván maradt asszony szünet nélkül siratja „Miltit", — akit feledni, hiába, nem lehet.

Ebben a „pasztell-sztratoszférában" — ahogy Manno Miltiades hatodikemeleti atelierjét nevezte, gyászba szakadt csend fogad, elment a Mester. El sem tudja az ember képzelni, hogy az olimpiászok gyönyörü izmu embere szemhéjhoz merevült pillákkal mozdulatlankodik a Kerepesiben. Hogy beteg szive már örökre gyógyult. Micsoda sudár tölgy volt, mennyi kétlábon járó vihar volt, — eszmei férfi volt. De mint müvész halhatatlanná vált és örök idők versengései emlékezetben tartják klasszikus nevét.

A »pasztell-sztratoszféra« kincsei közöt.

Középen egy huszár vágtat, kardja még a gipszanyagban is oly félemetesen villog, hogy fény gyul az ember szemébe s döbbenet üli meg a lelket. Rettenetes erejü roham! Hallani lehet a vörös ördögök ordítását. Paták csattognak a földből kibukó köveken és hunyd be csak a szemed, látod pillanatra, hogy kozákok menekülnek a volhyniai uton arrafelé, visszafelé, ahonnét Cár Átyuska küldte őket mi ellenünk. *Óriás relief, — Manno Miltiades müve.* Döbbenetes. Kikél belőle a ma már halott „Milti" roppant ereje. Láttam sokszor, ahogy mutatta pompás testével az előrerohanást, a fizikum felfoghatatlan lendületét. Miért olyan felejthetetlen erejü minden dombormüve, szobra, képe, plakátja? Mert minden munkájába, valamennyi vonalába, a legkisebb ceruzakarcba is önerejét, a győzhetetlen olimpikon lelki, fizikai és etikai készültségét adta.

Árva a müterem. Mélységes csend szakad fel a hat emelet alól, pedig odalenn vig tavaszdélután dübörögteti az életet. Napfénygerendák suhognak be az óriásablakon, ragyog a müterem, mennyi szin, kép, bronz, vonal, mennyi müvész tarka-barkaság, mennyi erő, ötlet, élet és vidámság a rajzokon s mégis: a szomoruság bonthatatlan egység itt, amióta Manno Miltiades elment.

Pár héttel ezelőtt az esti szerkesztőségi munka után felszálltunk a „pasztell-sztratoszférába". Milti bácsi, akár egy gladiátor, — gyönyörü-tölgy volt, márvány után kiáltó fizikum, — aki most futott fel a római cirkusz véres homokjáról, valami druz vagy gepida ellenfelet döntve le Cézár tapsai alatt, ugy ült az ó-mivü, bidermeyer-asztalnál, hogy az embernek rajta feledkezett a tekintete. Fogyott a könnyü bor, kiemelte a limlomsarokból a gitárját s zengő, szép férfias hangján már danázta is:

Esik a hó, tél van...
Jaj de hideg szél van.
Hej —
Szomoru, hogy a szivünkben
Örökösť csak dér van...

A halál nem ismer rangot.

Két héttel később Manno Miltiades halott volt.

Órák kellenek ahhoz, hogy az ember alaposan áttekintse: mennyi remekművet hagyott hátra a *Magyarság* Miltije. Rengeteg bronzplakett. Nagy sereg szobor. Hihetetlen mennyiségü, gyönyörü rajz. És mind e sok munka közepette az a megszámlálhatatlan tömegü plakát. Valóságos plakát-kiállitás ez az elárvult müterem, a tejivók, a labdarugók, a kék vizet taszitó uszó, a finiselő evezős, a kenyeret majszoló gyermek, a törött cimert ujból, elérhetetlen magasságba emelő *magyar* férfikéz, a futó, a gerelyes, az ijjazó, a katona, a frontharcos, csillogó-villogó sisakkal, az ugró, a diszkoszvető, — mindenikben erő, erő, izomlobbanásig. Mindenikben a föld tengelyét megmozditani tudó akarat és olyan lelkesültség, ami minden ezredik szivben található.

Az egész világot bejárták ezek a dombormüvek, szobrok és plakátok.

De a *Magyarság*-nak rövidesen gondja lesz rá, hogy az emlékezni tudó magyar társadalom egy emlék-kiállitás keretében közelről gyönyörködhessék a halott Manno Miltiades élő müvészetében.

Pénteken reggel 8 órakor...

Mondom, — sugaras március délután.

És mégis milyen kegyetlenül szomoru minden idefenn.

Üldögélünk özvegy Manno Miltiadesnével a müterem alján, a régi-régi asztal mellett. Az asztalon nagy csapat, gyászkeretes levélpapir, — most irja szegényke a részvét-köszöneteket. Csupa remegés minden betüje.

Nehezen tudunk beszélgetni.

— Folyton azt érzem, hogy itt van, itt áll a hátam megett — mondja és ösztönösen hátrafordul.

Bukik a korán hulló nap a pesti háztetők mögé, alkonyodik a müteremben... Megdidereg az emberben a lélek, ezek a rajzok, szobrok, reliefek, vásznak mind erősebben idézik Mesterüket. Még sohasem jártam árva atelierben, ahol a legutolsó látogatáskor gitár mellett zendült az élő sziv danája, ugy érzem szinte én is, hogy sötétkék zakkójában, szép, érett és összes férfifejjel, ereje teljében belép Milti bácsi. Odaáll az állvány elé és összehuzott szemmel, a jobb szemöldöke alá szoritva monokliját — tovább rajzolja az „Adjatok életet" cimü kompozicióját.

A művészt idézik az alkotások és idézi az, akivel megosztotta betegsége napjáig tartó gyönyörü életét.

— Pénteken, amikor a kórházban jártam, a halál rémülete szállt meg — meséli a zokogó Maja asszony. Szombaton reggel nyolc órakor telefonáltak a müterembe, hogy siessek szegénykémhez, mert rosszul van. Autón robogtam ki. Beléptem. Aludt. Mozdulatlanul. El-a-ludt... — mondja tagolva és nem tud emlékezni tovább, tépi a sirás.

Aztán, hogy elállnak a kiapadhatatlan könnyek, elmeséli Patyi történetét.

Patyi egy hatalmas, tanult, szinte müvelt Doberman-kutya. Szegény Milti bácsi kedvence volt. Szerette urát oly hüségesen, olyan kutyaszivvel, amely néha egy-egy emberszivvel is felér...

Nyergesujfalun birtokoskodott Manno Miltiades. Mialatt betegen feküdt, Patyi komor, kedvét vesztett, nyügös állattá változott.

Aztán azon a hajnalon, amikor Manno mester ágya mellé lépett a halál, a kutya örjöngve kezdett üvölteni. A környék felriadt. Egyesek a jegyzőhöz futottak s azt jelentették, hogy a Doberman-óriás nyilván megveszett. Irtózatos keserüséggel sirta fel fájdalmát az állat a februári, fagyott csillagok felé, szüntelenül. Aki közeledett hozzá, azt meg akarta marni. Nyolc órakor kegyetlen erővel bömbölte kinjait, — bucsuzott a szegény, hüséges kutyasziv...

És kilenc órakor elhallgatott...

Kilenc órakor már kiteritve feküdt a világhirű bajnok, az imádott gazda, aki felnevelte, etette, tanitotta, ápolta...

Kérelem a Magyarság olvasóihoz

Manno Miltiades emlékének akarunk hódolni akkor, amikor szerkesztőségünk hátrahagyott alkotásai: rajzaiból, szobrai-

Az általános véderőkötelezettség visszaállitása Németországban bombaerővel csapott le a diplomáciai tárgyalások zöld asztalára és attól félünk, foszlányokká tépte a Németország által felajánlott kétoldali biztonsági szerződések aktatömegét. Hitler elhatározása nem lepheti meg azokat, akik figyelemmel kisérték az utolsó hónapok fejlődését Németországban és tudják, hogyha formailag nem is, *lényegileg már a mult év végén visszaállitották az általános katonai szolgálatot* és a legtöbb német vidéki városban ismét felállitották a békebeli garnizonokat. Éppen az a tény, hogy a Reichswehrnek uj alapokon való szervezése és jelentékeny megerősitése gyakorlatilag már régóta megkezdődött, teszi feltünővé és szinte érthetetlenné, hogy ennek formai kinyilvánitását a német kormány éppen most Sir *Simon* John berlini utja előtt egy héttel tartotta szükségesnek és helyénvalónak. Hitler kancellárnak nem lesz könnyü ezt az elhatározását továbbra is „békeväggyal" magyarázni és még a német nép és közvélemény sem csodálkozhat többé, ha ennek a katonai lépésnek következményei most a tárgyalások küszöbén ismét szembeállitják majd Németországgal az összes régi ellenfeleket, sőt talán még a semlegeseket is.

A német kormány elhatározásának visszhangja előreláthatólag még jóval erősebb lesz, mint a népszövetségből történt kilépése alkalmával. És ez a kiáltvány *hamarosan eloszlathatja az angol közvéleménynek a német álláspont iránt megnyilvánuló megértését és rokonszevét,* amelynek éppen az utolsó héten számos jelét láthattuk ugy az angol sajtóban, mint a parlamentben.

A megindulo tárgyalásokat végzetesen megnehezíti a birodalmi kormány váratlan intézkedése és csak aggodalommal kérdezhetjük, hogy mindezek után nincs-e végleg eltorlaszolva az európai béke megszervezésének utja? *Egyedül Anglia hatalma, érdeke és őszinte békevágya találhat még megoldást az engesztelhetetlenül szembenálló felek kiegyeztetésére.* De most már az is kérdéssé vált, hogy az angol diplomácia tudja-e majd folytatni tárgyalásait az erősen elmérgesitett légkörben?

Előreláthatólag a harmadik német népszavazás, amelyet néhány nap előtt Hitler kancellár bejelentett, azt a kérdést fogja intézni a német néphez, hogy *helyesli-e a birodalmi kormánynak legujabb intézkedését?*

A sorsdöntő minisztertanács

Berlinből jelentik: Az európai politika sorsdöntő fordulathoz ért: Németország a szombati nappal *visszaállitotta az általános véderőkötelezettséget.* Németország ezzel a lépéssel egyoldaluan megváltoztatta a versaillesi békeszerződést, azzal az indokolással, hogy a békeszerződés többi szignatárius hatalma *megszegte irott szavát,* amikor tizenöt év alatt sem volt hajlandó megvalósitani azt az igéretet, hogy Németország mintájára szintén *leszereli haderejét.* A német kormány lépésének, amely közvetlenül *Simon* külügyminiszter berlini látogatása előtt történt, beláthatatlan nemzetközi következményei lesznek, minthogy a békeszerződések szignatárius hatalmainak, amelyek eddig nem akartak hivatalosan tudomást szerezni Németország nyilt fegyverkezéséről, most már *állást kell foglalniok a békeszerződések fenntartása vagy revíziója mellett.*

Az általános véderőkötelezettség visszaállitását a szombaton délben megtartott minisztertanács határozta el. *Hitler* kancellár, aki az elmult heteket vidéken töltötte — torokbaja kezelése miatt március eleje óta üdülési szabadságon volt — pénteken délután váratlanul megszakitotta szabadságát s annak ellenére, hogy egészségi állapota még mindig nem állott teljesen helyre, visszatért Berlinbe, hogy megbeszélje a vezető német államférfiakkal az általános politikai helyzetet. Hitler kancellár már régóta foglalkozott az *általános véderőkötelezettség visszaállításának tervével* s a döntő elhatározást az adta meg, hogy a francia kormány kimondta a *katonai szolgálati idő felemelését* és ezzel nyilvánvalóvá vált, hogy Franciaország nem a nemzetközi megegyezésekben keresi biztonságának legfőbb garanciáját, hanem *hadserege megerősitésével akarja biztositani politikai hegemóniáját Németországgal szemben.*

Az általános védkötelezettséget kiáltvány tudatja a német néppel

A kancellár pénteken a késő éjszakai órákig tanácskozott bizalmasaival és részletesen megvitatta velük a tervbevett történelmi jelentőségü lépés minden várható következményét. Szombaton reggel utasitást adott, hogy délután egy órára össze kell hivni a minisztertanácsot, mert rendkivüli intézkedéseket kell foganatositani *a német birodalom határainak védelme érdekében.* Egy órakor össze is ült a minisztertanács és Hitler kancellár nagy beszédben jelentette be, hogy *elhatározta az általános véderőkötelezettség visszaállitását.* A minisztertanács *egyhanguan megszavazta* a véderőkötelezettség visszaállításáról szóló törvényt.

Az uj véderőtörvény kimondja, hogy a birodalmi véderő *nem zsoldoshadsereg* többé és hogy minden hadköteles korban levő férfi az általános véderőkötelezettség elve *alapján katonai szolgálatot teljesit.* Az uj német hadsereg *tizenkét hadtestparancsnokságból és harminchat hadosztályból áll.* Ez a törvény egyelőre csak kerettörvény, amelynek részletes rendelkezéseit a birodalmi hadügyminiszter dolgozza ki a legrövidebb időn belül. A kidolgozott tervezetet a hadügyminiszter jóváhagyás végett a kancellár elé terjeszti.

Az általános véderőkötelezettség visszaállításáról szóló törvényt a német kormány *kiáltvány utján hozta a német nép tudomására.* A kiáltvány, amelyet szombaton délután mindenütt kifüggesztettek, részletesen ismerteti, melyek voltak azok az okok, amelyek a német kormányt erre a lépésre kényszeritették. Németország 1918 novemberében négy és félévig tartó dicsőséges ellenállás után csak azért tette le a fegyvert, mert bizott *Wilson* igéreteiben. A békeszerződések sulyos terheit és az ezekkel járó megaláztatásokat is csak azért vállalta a német nép, mert hitt abban, hogy Wilson elvei valóra válnak s valamennyi nemzet követi Németország példáját és megvalósitja a leszerelést, ami lehetővé tette volna a világbéke meg-

Eltemették Manno Miltiadest

Katonát, magyar huszárt, hírneves és izmos sportembert, az irónnak, ecsetnek és vésőnek ragyogó művészét, tetőtől talpig férfit temettek kedden délután a Kerepesi-temető halottasházából. *Manno* Miltiadesnek, a *Magyarság* immár megdicsőült munkatársának temetét kisérték innen utolsó utjára a társadalmi, politikai és sportélet kiválóságai, valamint a magyar művészet kitünőségei. Hosszu esztendők óta nem volt ilyen nagy temetés, mert kevesekről mondhatják el, hogy annyira szerették, becsülték és tisztelték földi életükben az emberek, mint ahogy mi elmondhatjuk Miltinkről, aki közel tizenöt esztendeje velünk együtt küzdött a *Magyarság* eszméiért, ennek a lapnak a hasábjain. *Több mint ezer barátja, tisztelője, tanitványa gyült össze koporsója körül,* hogy végső bucsut vegyen az igazi baráttól, a tiszteletreméltó embertől és a mestertől. Gyászunkban is büszkén gondolunk arra, hogy akit ennyien szerettek, azt mi is szerethettük és mindennap együtt lehettünk vele.

A temetés résztvevői

Három óra felé kezdett gyülekezni a temetés közönsége. Elegáns, idősebb urak, minden mozdulatukról, testtartásukról leritt, hogy régi sportemberek. Azután a fiatalabb sportnemzedék. Bajnok bajnok mellett, mindenféle sportág képviselői. Számos sportegyesület küldöttsége, színészek, festők, szobrászok és irók, egy részük bement a ravatalhoz, csakhamar azonban már megtelt a ravatalozó-terem és a később érkezettek a bejárattól balra gyülekeztek. A jobboldalon pedig vagy kétszáz katonatiszt és altiszt állt, karjukon gyászszalaggal, valamint a Ludovika Akadémia hallgatóinak népes küldöttsége.

Eljött a temetésre *Jáhny* Gusztáv tábornok vezetésével a *Ludovika Akadémia egész tanári kara* bucsuzni a kollégától, az Akadémia *mindkét főcsoportjának küldöttsége pedig a tanártól.* Mellettük *a honvédség tiszti küldöttsége,* vitéz *Domonkos* tábornok vezetésével, minden fegyvernem egy-két tisztje és soraikban *Piller* György testőrszázados, a vivás olimpiai világbajnoka. Mögöttük a *Toldi Miklós sporttanárképző-intézet tiszti növendékei,* majd végül az intézet altiszti tanitványai testületileg. Szemben a népes katonai csoporttal ott állt *rohamsisakosan az első honvédgyalogezred zenekara.*

Egymásután érkeztek a temetésre vitéz *Bajcsy-Zsilinszky* Endre országgyülési képviselő, *Kelemen* Kornél dr. országgyülési képviselő, a testnevelési tanács elnöke, *Rapaich* Rihárd altábornagy, *Moldoványi* Sándor követ és meghalalmazott miniszter, *Sztankovics* Szilárd, *Vákár* P. Artur, *Toroczkay Wiegand* Ede, *Királyfalvy-Kraft* Károly festőművészek, *Pusztay* Sándor, *Pilinszky* Zsigmond, az Operaház tagjai, *Kiss* Ferenc, *Hosszu* Zoltán, *Hajdu* László a Nemzeti Szinház művészei, *Kirchknopf* Ferenc dr., *Csik* László, *Trócsányi* Zoltán, *Maleczky* Román, *Gáspár* Antal festőművész, *Lázár* Mária, *Sitkei* Irén, vitéz *Pesti Müller* József főkonzul, *Uhlaryk* Jenő, *Miákits* Károly, *Cserhalmi* Jenő, *Róka* Jenő, *Lingel* János és Károly, *Rácz* Vilmos dr., *Spur* Endre, *Füredi* Jenő, a Kertészeti Egyesület igazgatója.

Megjelent *Szemerjay-Kovács* Dénes belügyminiszteri tanácsos, a rendőri főosztály vezetője, aki *Keresztes-Fischer* Ferenc belügyminiszter nevében is kifejezte részvétét a gyászoló családnak. És ott volt *a Magyarság egész szerkesztősége, kiadóhivatala, valamint nyomdaszemélyzete is.*

Megérkezik a miniszterelnök

Három óra előtt néhány perccel *vigyázz*-t intett a katonakarmester és a tisztek fehérkesztyüs keze tisztelgésre emelkedett. Fekete télikabátban, cilinderben megérkezett szárnysegédje kiséretében *Gömbös* Gyula miniszterelnök, akinek az elhunyt művész régi jóbarátja volt.

A miniszterelnök meghatva lépett a gyászoló özvegyhez és a Manno-család tagjaihoz, ismételten kifejezve részvétét, majd néhány pillanatig könnyes szemmel nézte meghalt barátja arcát. Aztán beállt a gyászoló közönség soraiba, végighallgatta a temetési szertartást, a bucsuztatókat és kikisérte Manno Miltiadest egészen a sirig.

Albrecht főherceg képviselője a temetésen

Közvetlenül a miniszterelnök után érkezett *Edvi Illés* Lajos folyamőrkapitány *Albrecht* főherceg parancsőrtisztje, aki külföldön tartózkodó főherceg képviseletében jelent meg Manno Miltiades koporsójánál. A kapitány egyenesen a gyászoló családhoz tartott és Albrecht főherceg nevében részvétét fejezte ki.

A gyászoló közönség ezalatt még mindig egyre gyült a ravatalozó előtt, ahol *Ágoston* felügyelő vezetésével diszsisakos rendőrök vontak kordont.

Manno Miltiades huszárkapitány a ravatalon

A ravatalozó előcsarnokában nyolc délceg honvédtiszt vont kivont karddal feszes spalliert s a koporsó mellett ugyancsak tisztek állottak őrt. A nyitott koporsóban pedig mozdulatlanul ott feküdt Manno Miltiades, ki alig néhány napja még kedves, mosolygó arccal itt járkált közöttünk. *Régi huszárkapitányi atillája feszült kihült testén.* A mellén, elnémult drága jó szive felett, hadi kitüntetései közöt ott diszelgett *a zöldszalagos kormányzói elismerés,* amit az olimpiai sportmüvészeti pályázat győzteseként érdemelt ki.

Koporsója mellett ott zokogott *öreg édesanyja és özvegye,* valamint testvérei, *Manno* Leonidas és *Jolland* Arthur egyetemi tanár felesége, *Manno* Calypso. Unokaöccsei, unokahugai és a mélyen gyászbaborult, kiterjedt rokonság.

Koszoruerdő a koporsó körül

A ravatal lépcsőit teljesen beboritották a koszoruk. Közel száz koszorut s megszámlálhatatlan virágcsokrot küldöttek Manno Miltiadesnek rokonai és barátai.

A család koszoruin kivül ott pompázott *Albrecht főherceg hatalmas babérkoszoruja* és *Gömbös Gyula miniszterelnök virágos koszoruja,* szalagján a felirattal: *Miltinek — Gyula.*

A sporttestületek közül a *Pannonia Evezőseggylet,* az *Országos Testnevelési Tanács,* a *Hungária Evezősegylet,* a *Magyar Evezős Szövetség,* a *Magyar Olimpiai Bizottság,* a *Budapesti Torna Club, Magyar Labdarugók Szövetsége,* a *Magyar Vivószövetség,* a *MAC régi gárdája,* a *Budapesti Korcsolyázó Egylet,* az *FTC* és a *BEAC* helyeztek koszorut a ravatalra.

Külön koszorut helyezett Manno Miltiades koporsójára a *Magyar Királyi Honvédség.* A volt *V. honvéd lovashadosztály-törzs volt tisztikara,* a *volt m. kir. budapesti I. honvédhuszárezred,* a *volt cs. és kir. 16. Zita huszárezred,* a *Ludovika Akadémia első és második főcsoportja,* valamint a *Toldi Miklós sporttanárképző intézet.*

Gyönyörü virágkoszorut küldött a *Magyarság,* selyemszalagján: *Milti barátunknak* felirattal. És a jóbarátok virágos utolsó üdvözletei között ott láttuk *Somogyi* Béla, *Wünscher Frigyes* és felesége, *Báthory Hüttner* János, *Elischer* Vilmos dr. és családja, *Pethő* Sándor dr. és felesége, a *Trócsányi-, Voczasek-, Rimanóczy-, Kauser-, Herbster-* és *Kercser-családok* koszoruit.

A temetés

Pontban három órakor a koporsó elé lépett *Koffár* Leonidas dr. budapesti görögszertartásu görögkeleti főesperes és az ortodox ritus szerint beszentelte Manno Miltiades holttestét. Imádságának klasszikus görög szavai és a szertartás gyászos pompája mély hatást tettek a gyászolókra. A főesperes végül odalépett Manno Miltiades kihült teteme mellé és mellére egy ikont helyezett.

A beszentelés után vitéz bádoki *Soós* Károly, volt honvédelmi miniszter, a *Hungária Evezős Egylet* nevében bucsuztatta Manno Miltiadest. Az egyesületnek egyik alapitója és mindvégig lelke volt az elhunyt.

— *Csak gladiátori stilusodtól és altruizmusodtól bucsuzunk — mondotta a tábornok —, de lelked itt marad közöttünk s ott fog lebegni a versenyeken győzedelmes zászlóink fölött.*

Ezután *Minich* Aladár a *Budapesti Korcsolyázó Egylet* nevében mondott utolsó istenhozzádot, majd *Bognár* dr. miniszteri tanácsos a *BTC* nevében, mint a magyar futball uttörőjéről emlékezett meg kegyeletes szavakkal.

A Magyarság bucsuja

Most *Pethő* Sándor dr., a *Magyarság* főszerkesztője lépett a koporsóhoz, hogy a mi nevünkben bucsuzzék a sorainkból kidőlt nagy halottól.

— A *Magyarság* szerkesztősége nevében veszek tőled bucsut, drága Miltink! — mondotta. — Azt hisszük, érzéki káprázat játékszerei vagyunk, amikor itt állunk a te ravatalod körül. Hiszen csak az imént volt, hogy velünk dolgoztál, örültél, szomorkodtál, a te tágabb, téged annyira szerető és egyéniséged varázsa alatt álló családodban, a szerkesztőségi mühely szépmivesei között, akiknek társaságában mester voltál, a ceruza tüneményes müvésze, a legszebb bokréta a *Magyarság* koszorujában, büszke cédrusfa a téged körülvevő kis szellemi erdőségben. S ime, oly hirtelenül dőltél ki, hogy zuhanásod valamennyiünket leteritett és gyászba és kétségbeesésbe boritott. Talán igy volt hozzád a legméltóbb: elesni a tetőn, férfiasságodnak és szellemi virágzásodnak teljében. A halhatatlan istenek megadták neked a legnagyobb kegyet, ami a halandók fiai közül csak a héroszoknak járt a hellén hitrege szerint: a boldog, a sikertől fénylő és el nem muló ifjuságot és az euthanasianak, a szép halálnak diszét és dicsőségét. Elképzelhetetlen volt, hogy te a nyárspolgári élet szabályai szerint megöregedjél, elbetegeskedjél és megrokkanjál. Hogyan illett volna ilyen szürke és szomoru alkony a te tündöklő egyéniségedhez, melynek fénycsillámjait oly bőkezüen szórtad széjjel barátaid és bajtársaid között, hogyan illett volna hozzád, hogy téged, az örök győztest, valaha is legyürhessen az aggság, a testi eltörődöttség és a betegség. Manno Miltiades, művész és sportember, magyar huszár, akit az Isten jókedvében teremtett, itt hagytál bennünket! S most ugy érezzük, hogy eltüneséddel szegényebb és szürkébb lett ez a kicsiny magyar globusunk. Manno Miltiades, igazi magyar ur, akinek csak szerénysége volt nagyobb Istenadta talentumánál.

— Valamikor a régi görögök, akiknek földjéről jöttek át hozzánk atyáid, az emberi erények teljességét *kalokaghianak* nevezték: ilyen voltál Te: fiatal dalia, mint egy hellén isten, s olyan jóság lakozott lelkedben, amit Shakespeare az emberi tulajdonságok édes tejének nevezett. Jelszó, fogalom és szimbólum voltál, drága Miltink: a férfias testedzés költője, a grafikus művészet mestere. De legszebb remeked mégis páratlan gazdagságu és szépségü életed volt, amely halk és névtelen jótetteményekben ömlött el, nemes önfeláldozásban és hitvesed boldog szeretetének családi fészkében. Miltikénk, sohase fogunk elfelejteni! Velünk leszel, mikor iróasztalaink felett görnyedünk a mindennapi élet robotjában. Velünk nyájas és borus együttlétünk kevéske örömében és tömérdek gondjában és bujában. Velünk az alkonyi szél suttogásában, a nyergesi Vakbottyán sáncai mögül. Velünk a leszálló dunai alkony hüs borulatában. Tovább is része leszel munkánknak, vergődéseinknek és gyötrődéseinknek. Diadalmas bajnok, nagy művész, páratlan barát, igazi magyar ur, hü bajtárs, szerény és gazdag géniusz, ritka és gyönyörü szálfája ennek a bánatos magyar földnek, Isten veled. Légy boldog az örök eliziumi mezőkön, hogy megtértél azokhoz a gorodoki magyar harcosokhoz, akiknek bajtársa voltál és megtértél a hellén héroszokhoz, akiknek müveidben örök emléket állitottál!

Az utolsó ut

A bucsuztatók után lezárták a koporsót, amelyet jobbról-balról *négy-négy tiszt, a sporttanárképző hallgatói a vállukra emeltek és kivittek a gyászkocsihoz.* A katonazenekar a menet élére állott és ünnepélyes lassusággal megindult Beethoven gyászinduló*ját* játszva. Azután egy altiszt egyszerü fakeresztet vitt, rajta a felirás: *Manno Miltiades, élt 56 évet.* Bársonypárnán kitüntetéseit vitte egy honvéd, majd az üveges gyászhintó következett, amelyet mindkét oldalon kivontkardu tisztek vettek körül. És a kocsiban *nemzetiszinü zászló alatt az ébenfekete koporsón Manno Miltiades tiszti fövege és régi huszárkardja.*

A koporsó után a gyászoló család következett és közvetlen mögöttük haladt *Albrecht* főherceg képviselője, valamint *Gömbös* Gyula miniszterelnök. Őket követték a tisztikiküldöttségek és a sportegyesületek tagjai, a *Magyarság* szerkesztősége és végül a gyászoló barátok beláthatatlan serege.

A nyitott sirnál *Hajós* Alfréd, a *Magyar Olimpiai Bizottság* nevében bucsuztatta az egykori olimpiai bajnokot, majd *Závodszky* István a *Pannonia Evezős Klub* nevében vett bucsut attól a Manno Miltiadestől, aki *angol vizeken vitte diadalra a pannon lobogót.* Végül *Perger* Ferenc, az *Evezős Szövetség* elnöke a magyar evezőssport első uttörőjének mondott istenhozzádot.

Ezután vigyázzba merevedtek a temetés résztvevői és tisztelgésre magasba lendültek a katonák karjai: a zenekar rázendített a magyar Himnuszra. Az „Isten áldd meg a magyart" hangjai mellett bocsátották le örök nyugovóhelyére Manno Miltiades testemét és dübörögve hullott koporsójára a magyar göröngy. Nemsokára már sirhant domborult felette s a feketeruhás gyászhuszárok jó negyedóráig hordták a koszorukat sirja fölé. A korataveszi napsugár fénye valóságos koszoruhegyen tört meg.

Igy temették Manno Miltiadest.

A kormányzó részvéte

A temetés napján is még számos részvéttávirat érkezett a gyászoló családhoz. A kabinetiroda főnöke a következő táviratot küldte Manno Miltiades özvegyének:

— A kormányzó őfőméltósága sulyos vesztesége alkalmából őszinte meleg részvétét kifejezni méltóztatott. *Vértessy* kabinetiroda főnöke.

Részvéttáviratot küldött még *Albrecht* főherceg a *Magyar Országos Korcsolyázó Szövetség, Hóman* Bálint kultuszminiszter, *Scholtz* Kornél államtitkár, *Kornis* Gyula államtitkár, *Häckler* Antal egyetemi tanár, *Szivós-Waldvogel* altábornagy, *Winternitz*-család, *Kuncz* Ödön egyetemi tanár, *Teleki* Pál gróf, *Moravek* ezredes, *Roskoványi* ezredes, *Konek* Emil altengernagy, *Ágota* Árpád altábornagy, *Bernáth* László miniszteri tanácsos, *Thormay* Géza államtitkár, *Wlassiscs* Gyula báró államtitkár, *Halmay* Zoltán és *Fleischl* Sándor dán főkonzul.

Á. Nagy György riportja:

Mérleg az idei báli szezonról

Vége felé jár a farsang, néhány nap még és *Karnevál herceg* jóval hosszabb időre fekszik le aludni, mint ama bizonyos, mostanában sokat emlegetett medve. Azok, akiknek még kedvük, idejük és egészségük van arra, hogy társasági életet éljenek, lelkendezve beszélnek arról, *milyen jól sikerült idén a báli szezon.* A békeévekre emlékeztetett a hangulat, a Vigadó egyik legutóbbi bálján például *még reggel hét órakor is ropták a csárdást,* mig aztán a rendőrség, a kiadott engedélyre való hivatkozással, „véget vetett a zenének", mire hazamentek a legények és a lányok.

Alig három-négy nagy bál van még hátra, a meglehetősen zártkörü *Tavasz a télben,* a filharmonikusok bálja, a *szinházi bál,* majd pedig az elitebálok elnökei által rendezett *Mintabál* a Dunapalotában, amelyre minden egyes bálelnöknek tizenöt-tizenöt házikisasszonyt és azok táncosait hivhatja meg. Ezt a mulatságot a Szerbiából kiüldözött magyarok megsegitésére, a Vöröskereszt jótékony alapjainak gazdagitására rendezik.

Az elmult bálok emléke

Bizonyára sokszázan, sőt talán többezren is vannak, főleg fiatalok, *akik el nem felejthető emlékként őrzik az idei báli szezon néhány kimagasló eseményét.* Legzsufoltabb kétségkivül a hatvanadik éve rendezett jubiláris *Atlétabál* volt, amelyen kétezernél jóval többen vettek részt. A vendéglős ezerhétszáz soupét adott el, ami szintén fokmérője a sikernek. Az Operaház balettkara a Cigánybáró egy jelenetére táncolt, volt matyótánc is, sok magyaros diszruha és ez a bál kétségkivül Nagymagyarország mulatságait elevenitette fel. Sokan voltak a *Vitézi Bálon* is, amelyet *Oszlányi* Kornél őrnagy rendezett szép külsőségek között. Kisebb helyiségekben tartották ezren felüli résztvevővel a *Katolikus bált.* A *Széchenyi bált két esztendeje nem rendezik meg, helyette Széchenyi-teákon táncol a fiatalság.* Zsufolt teremben folyt le a *Protestáns bál.* A *Jogászbál* ebben az évben a Pannonia-szállóban volt, amelyet azért is kedvelnek ujabban a bálrendezők, mert *itt nem kell terembért fizetni.* Feltünően csökkent a *Gellért-szállóban* tartott bálok száma, ahol leginkább cégek és szakmák rendezik kisebb nyilvánosságu táncmulatságaikat.

Az örökéletü táncrendek

Néhány esztendeje a bálok rendezői igyekeznek praktikus, állandóan felhasználható *női csecsebecséket adni táncrendként.* Az Atlétabál idei táncrendje egy dusan aranyozott *ezüstgyürü* volt a griffmadárral. Mások parfőmös flacont, puderdobozt, bőrtárcát, klipszként is használható *ezüst paragrafusjelet*, gerelyalaku kis ceruzát adnak, amelyeket bizonyára leányszobák szekrényeiben értékként gondosan megőriznek. Minden bálon voltak bőven *magyaros motivumok;* egyik mulatságról sem hiányzott a *cigány,* megcáfolva az állitólag egyre terjeszkedő jazzdivatot.

Kevesen tudják, hogy minden előkelő bált tulajdonképpen *jótékony cél javára* rendeznek. A jogász-, medikus- és közgazdászbálok, valamint a tehnikus-teák *szegénysorsu egyetemi hallgatók tanulmányainak folytatását* mozditják elő. Az Atléta- és BEAC-bál feleslege arra szolgál, hogy *nevezetes külföldi versenyekre kiküldjék a kiváló magyar sportembereket,* a Katolikus és Protestáns bálok közönsége egyszersmind *egyházi és szegénygondozási tevékenységhez* is hozzásegiti a rendezőséget. A Tavasz a télben-bál a *velencei tó sportéletének*, a Blatoni Yacht Club pedig a *Magyar Tenger* vitorlázásának anyagi előmozditására szolgál.

király" —, amelyekkel minden rendezőség a *megnyitó táncot lejtő hölgyeknek kedveskedik.* El sem tudják képzelni, hogy mennyi kiadással jár egy-egy bál megrendezése.

— Részletezze egy kicsit a bálok költségvetését.

— Legnagyobb tétel kétségkivül a *terembér,* ami a Vigadóban négy-ötszáz pengő, kisebb dunaparti szállodákban pedig kétháromszáz pengőt tesz ki. A diszes meghivókért, nyomtatványokért, portóköltséggel együtt, táncrendért ötszáz-nyolcszáz, sőt ezer pengőt is fizetnek összesen. A *terem diszitése* átlagban száz pengő kiadást jelent. A legtöbb bálon ötven-száz leány vesz részt a megnyitó táncban. Ezeknek a kis virágcsokra *fejenként egyötven—két pengő költséggel jár.* A *zenéért* a tányérozó cigánynak és a terem nagysága szerint tizenkét-huszonnégytagu jazzbandnak háromszáz pengő körüli összeget fizetünk. Előre le kell fizetni a *zeneszerzői jogdijat* is, ami igen különböző összeg, mert sajnos errevonatkozólag nincs megállapitott tarifa. A bálok és rendezők összeköttetései szerint, a zeneszerzői jogdijat százháromszáz pengőre lehet tenni. A *rendőrség felügyeleti és engedélydij* cimén mintegy kétszáz pengőt szed. Ha balett is szerepel a bálon, vagy pedig betanittatunk egy magyaros megnyitószámot, az *további két-háromszáz pengővel szaporitja a kiadást.* Igen tekintélyes terhet jelent az *adó,* ami minden eladott jegy árának tiz százalékát teszi ki. Végeredményében tehát a *legnagyobb bálokánál három-négyezer, a legkisebbeknél pedig ezer-ezerötszáz pengő költséggel kell számolni.*

— Amellyel szemben a *bevtéeli lehetőségek?*

— Tizpengős belépőjegyet és ötpengős táncosjegyet számitva, *a rezsi az elérhető bruttobevételnek legfeljebb ötven százalékát teheti ki.* Az Atlétabál tehát mintegy három-négyezer pengővel gazdagitotta a MAC sportalapját.

A báli blokk elnökének szakszerü felvilágositásai után elkezdtünk egy kicsit számolni, hogy *vajjon mibe kerül a bál az egyszerü családapáknak.* Ha csupán egyetlen eladólányról van szó a papa és mama mellett, az huszonöt pengő beléptidijjal jár, mert a *papa természetesen — ugyanis mint snájdig fiatalember — táncosjegyet vált még akkor is, ha egyszer sem fordul meg a parketten.* A soupé fejenként öt pengőbe kerül, de ezt már *négy személyre* kell számitani, mert legalább egy esetleges vőlegényjelöltet illik vendégül látni. Ha a vőlegényjelöltet nyilatkozatra akarja birni a kedves mama, akkor tanácsos

HIREK

Ujabb botrányos magyargyalázó revizióellenes gyülés Háromszék megyében

Bukarestből jelentik, hogy az „Astra" nevü román kulturegylet háromszékmegyei tagozata a napokban *Bidu* Valér prefektus, a *háromszékmegyei magyarság réme,* elnökletevel revizióellenes gyülést tartott Uzon községben. A közigazgatási hatóságok mindenki számára kötelezővé tették a megjelenést, ennek ellenére a hallgatóság csak gyéren gyülekezett. *Damján* állami iskolai igazgató az ülésen *példátlanul felháboritó hangon gyalázta a magyarokat. „Undok fajzat", „Cigány náció", „Kommunista csőcselék" és hasonló kitételek hemzsegtek dühtől tajtékzó gyalázkodásaiban.* „Ennek a fajnak a barbársága és müveletlensége olyan foku, hogy nem érdemli meg a müvelt Romániában való életet. Eljött az ideje annak, hogy ezt az undoritó nemzetet végkép eltöröljék Európa térképéről" — mondotta többek között az iskolaigazgató. A gyalázkodás annyira visszatetsző volt, hogy a gyülésen megjelent jobbérzésü románok is felháborodtak miatta.

Petru Mihály lisznyei görögkeleti lelkész *papi ornátusban, kezében keresztttel megeskette a gyülés résztvevőit, hogy Erdély földjét, amelyet a románok már a magyarok bejövetele előtt 800 évvel vérükkel öntöztek, soha sem engedik ki kezükből.* Ha a magyaroknak ez nem tetszik, ingyen utlevelet kaphatnak és utazhatnak Magyarországra, hogy soha töbé vissza ne térjenek — igy szólt az esküminta.

Azután *Popescu* uzoni főszolgabiró és *Folea* uzoni görögkeleti pap ismertették a revizióellenes mozgalom céljait. A gyülés végén Bidu prefektus, aki egyizben sem figyelmeztette a szónokokat gyalázkodásuk botrányos voltára, melegen üdvözölte a felszólalókat.

Szentkereszthy Béla báró, háromszékmegyei magyar képviselő, *tiltakozást jelentett be a belügyminiszternél a gyülés miatt,* hangsulyozva, hogy az ilyen gyülések és felszólalások csak arra jók, hogy a két nép között ellentétet szitsanak és *egyáltalában nem szolgálják a kormány által hangoztatott békés együttmüködés ügyét.*

— **Lamotte Károly alpolgármester látogatása a hercegprimásnál.** A főváros uj alpolgármestere, *Lamotte* Károly dr. kedden délelőtt gépkocsin Esztergomba utazott, hogy uj minőségében tisztelgő bemutatkozó látogatást tegyen *Serédi* Jusztinián biboros hercegprimásnál.

— **Uj kormányfőtanácsos.** A kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére *Szeiberling* Rezső dr. veszprémvármegyei árvaszéki elnöknek sokévi érdemes szolgálata elismeréséül nyugdijazása alkalmából a kormányfőtanácsosi cimet adományozta.

— **Miniszteri elismerés.** A fölmivelésügyi miniszter elismerő oklevéllel és pénzjutalommal tüntette ki *Krisztiánszky* Jánost, a Cziráky-grófi uradalom erdőőrét, aki 47 év óta szolgál az uradalomban.

— **Lázár Andor igazságügyminisztert a kecskeméti református egyházmegye gondnokává választották.** *Lázár* Andor igazságügyminisztert a kecskeméti református egyházmegye egyhangulag gondnokává választotta. *Lázár* Andor igazságügyminisztert uj tisztségébe március elején iktatják be.

— **Nagy Miklós lesz Kőszeg polgármestere.** *Kőszegről* jelentik: Most járt le a pályázati határidő a kőszegi polgármesteri állásra, amelyre egyedül vitéz *Nagy* Miklós dr. polgármesterhelyettes, tanácsnok adta be pályázatát, igy egyhangu polgármesterválasztás lesz Kőszegen. Vitéz Nagy Miklós két év óta vezeti a város ügyeit. A választás február 21-én, csütörtökön délután lesz.

— **A szervita-rend uj magyar tartományfőnöke.** A szervita-rend római főnöke a magyar rendtartomány élére P. *Marchi* M. Cirillt, a budapesti rendház tagját nevezte ki tartományfőnökké, aki éveken keresztül müködött Egerben, majd a máriaremetei ujoncháznak volt a főnöke. E kinevezést az a körülmény tette szükségessé, hogy P. *Casari* M. Józsefnek, az eddigi tartományfőnöknek a rend szabályai szerinti megbizatási évei lejártak.

— **A főváros fölemeli a kisösszegü öregségi járadékokat.** Az öregségi és rokkantsági törvény életbeléptetése óta a fővárosnál sok esetben az öregségi és rokkantsági dijak még a havi 30 pengőt sem érik el. A főváros vezetősége ugy látta, hogy méltányos a létminimumot meg sem közelitő rokkantsági, öregségi és özvegységi járulékokat bizonyos mértékben, a fővárosnál eltöltött szolgálat figyelembevételével ki kell egésziteni. *Szendy* Károly polgármester most adta ki az errevonatkozó rendeletet, amely utasitja az illetékes ügyosztályt és számvevőséget, hogy méltánylást érdemlő esetekben a rokkantsági, öregségi vagy özvegyi járadék kiegészitésére tegyenek javaslatot.

— **Mit kell tudni a laikusnak a gyomor- és bélfekélyről?** Az Országos Közegészségügyi Egyesület népszerü előadássorozatában kedden este *Friedrich* László dr. főorvos *Mit kell tudni a laikusnak a gyomor- és bélfekélyről?* cimmel tartott előadást. A kerek, kimaradásos fekélyekkel foglalkozott, amelyeknek létrejötténél a gyomornedvnek van nagy szerepe. Amit régen savtultengésnek, gyomorídegességnek neveztek, arról ma kiderül, hogy kerek fekély, amely azonban belgyógyászati kurákkal teljesen gyógyitható. A fekély ideges befolyásokra is kiujulhat, sőt keletkezhet is, ezért a szervezetet időnként pihentetni kell. Friedrich főorvos után *Wiesinger*

— **Álhir egy eljegyzésről.** Bizonyos pesti körökben mindig nagy örömet okoz, ha egy-egy arisztokrata vagy más közszereplő ember soraikból házasodik. Ilyenkor hatalmas cikkek jelennek meg egyes sajtóorgánumokban és zajosan ünneplik a mátkát, aki százszázalékosan keresztény vőlegényt hóditott meg. Ezek az örvendezők, vagy talán inkább kárörvendezők most is nagy lakodalomra készülődnek. Városszerte nevetésbe torzult arccal suttogják a még nyilvánosságra nem került hirt: Wolff Károly fia, a Rókus-kórház főorvosa nősül és pedig — ez is az idők jele, teszik hozzá, kissé tulzott optimizmussal — nem keresztény nőt vesz feleségül. A nagy öröm azonban ugylátszik mégis hiábavaló. Abban a helyzetben vagyunk ugyanis — bár igazán nem szeretünk ünneprontók lenni — hogy ezt a hymenhirt megcáfoljuk. A Rókus-kórház szimpatikus főorvosa ugyanis egyelőre nem szándékszik fejét a házasság láncaiba hajtani és ha hajtaná, akkor is más irányban keresné ki a jövendőbelijét. Wolff Károly tehát mégsem lesz — a másik Budapest apósa.

HÁZASSÁG

Nemes *Tamássy* Klárika, nemes *Tamássy* Miklós festőmüvésznek, az állami szinházak ny. szcenikai főfelügyelőjének leánya, február 19-én este fél 7 órakor tartotta esküvőjét a városligeti Jáki-templomban *Zerkovitz* Istvánnal, *Zerkovitz* Rudolf fiával. Tanuk voltak: a menyasszony részéről baráthi *Huszár* Tibor máltai lovag, felsőházi tag, a vőlegény részéről *Tolnay* Kornél ny. államvasuti elnök.

Rektorisz Zsuzsanna és *Urányi* (Unterreiner) Ágoston honvédtüzérfőhadnagy e hó 23-én délután háromnegyed 6 órakor tartják esküvőjüket a budai Ferenc-rendiek templomában.

Gyomor-, bél- és anyagcserebetegségeknél, vérszegénység, sápadtság és lesoványodás eseteiben reggel éhgyomorra egy pohár természetes **„Ferenc József"** keserüviz az emésztőszervek müködését hathatósan előmozditja s igy megkönnyiti a tápanyagok vérbejutását. Orvosi szakvélemények hangsulyozzák, hogy a **Ferenc József** viz ugy felnőtteknél, mint gyermekeknél igen gyorsan, biztosan és mindig kellemesen hat.

— **A Hungária Bajtársi Egyesület és a Turul Szövetség közös nagy tábora.** A *Hungária Magyar Tehnikusok Egyesülete* és a *Turul Szövetségbe* tömörült *Csaba, Verbőczy, Széchenyi* és *Lehel* bajtársi egyesületek február 21-én a *Turul várban* tartják nagytáborukat. A *Hungária Bajtársi Egyesület* szónoka *Nyul* Gyula dr., a *Széchenyi* bajtársi egyesület tagja, avatóbeszédet mond. A *Lehel* bajtársi egyesület szavalattal járul hozzá a táborhoz, a *Verbőczy* bajtársi egyesület részéről *Lendvai* Béla *bajtársi gondolatokról* beszél, a *Csaba* bajtársi egyesület szónoka az ünnepélyes zárást mondja és a trianoni mementót. A nagytáborozáson

Manno Miltiades

Meghosszabbították Manno Miltiades emlékkiállítását

Május 18-án nyilt meg a nemrég elhunyt, nagyemlékü *Manno Miltiades* kiállitása, amely a magyar müvészélet nagy meglepetése és egyik legnagyobb sikere volt. Az ünnepélyes vernissage emlékezetes marad, régen találkoztak olyan nagy számban a müvészi, társadalmi és politikai világ kiválóságai, mint a megnyitás napján. A *Müterem* Kossuth Lajos-utca 12. szám alatti hatalmas kiállitási termeit azóta is tömegesen látogatja a közönség s ez a rendkivüli érdeklődés késztette a rendezőséget arra, hogy meghosszabbitsa a hatalmas anyagu kiállitást. Eredetileg e hónap 5-én zárult volna, most tehát junius 12-ig lesz nyitva a közönség számára, naponként délelőtt 9 órától délután 6 óráig.

VI. 4. 935

Magyarság 1935. VI. 4.

Manno Miltiades

932 VIII/5

ARSÁG

— **Manno Miltiadesz nagy sikere a képzőmüvészeti olimpiászon.** *Los Angelesből* ujabb magyar sikert jelentenek: *Manno* Miltiadesz, a *Magyarság* kiváló rajzolómüvésze, a képzőmüvészeti olimpiász csoportjában a *második dijat nyerte.* A neves müvésznek ez a győzelme itthon nem kelt meglepetést, de a siker jelentőségét emeli az a körülmény, hogy idegen, nagyrészt amerikaiakból álló zsüri itélkezett a tulnyomórészben amerikai pályázók között szereplő magyar müvész felett. Ez az olimpiai győzelem méltó módon tesz koszorut a müvész munkásságára és mélyen jellemzi Manno Miltiadesz érdekes egyéniségét. Nincs talán a világon müvészember, aki hivatottabb lenne müvészi alkotásai körébe vonni a sport területét, mint ő. Manno Miltiadesz, mint sportember, annakidején egyike volt azoknak, akik a legtöbb dicsőséget szerezték hazájuknak. Fiatal korában lett Magyarország evezősbajnoka, majd számos külföldi siker után az angol király előtt nyerte meg a klasszikus angol Henley-regattát. Az evezésen kivül évekig volt Magyarország gyorskorcsolyázó bajnoka s mint ilyen is számos külföldi sikert aratott, továbbá az atlétika terén is jelentős eredményeket ért el és a régi BTC csapatában Magyarország egyik legjobb futballistája volt. Sportbeli sikereivel egyidőben, mint képzőmüvész is korán magára vonta a figyelmet és ilyen sokoldaluság mellett csak természetes, hogy müvészi alkotásainak témakörébe is korán bevonult a sport. Ilyen tárgyu alkotásait küldte ki most az olimpiászra, hogy korábbi sportsikerei után most müvészi munkásságával is megbecsülést szerezzen a külföldön a magyar névnek, és a régi bajnok, kezében az evezőlapát helyett most a szobrászvésővel, szivében a magyar rekorder változatlan lelkesedésével odaállt a fiatalok mellé pontokat szerezni nemzetének a népek nagy vetélkedésében.

Magyarság, 932. VIII. 5.

nők még idejében kiugrottak a szabadba, *Novák* Mátyás szegényházi ápolt azonban már nem tudott kimenekülni és a lezuhanó törmelékek agyonnyomták. Novák halálát a nagy zürzavarban nem is vették észre és csak csütörtökön reggel találtak rá holttestére.

—

A legédesebb toalett

A női ruhamodellek terén valóban ádáz vadorzás folyik. Párisban főként, ahol ezután egy eszményi kreáció már szerzői jogvédelemben fog részesülni, de egyebütt is, ha védekezésül más egyéb fent nem is marad, mint a vadorzó szalon direktriszének kontyát, azaz kontymaradványait megtépázni a vadorzott körmöcskéi által.

Rettentő dolog a modellsikkasztás. Talán nem is annyira a kreáló szempontjából, hanem rettentő, több ennél, vérfagyasztó azon hölgy szempontjából, aki azzal cserkészte végig a szalonokat, hogy arra a bizonyos alkalomra, amelyen legédesebb barátnői is megjelennek, olyat vegyen föl, ami még nem volt, ami anyagban, szabásban muzsikál, hárfáz és orgonál, szóval, hogy édes, kis barátnői részéről az epeömlés teljes

Manno Miltiadesz

— **Junius 12-ig meghosszabbították a Manno Miltiadesz-kiállitást.** Május 18-án a Müterem Kossuth Lajos-utcai helyiségeiben nyilt meg a korán elhunyt Manno Miltiadesz-emlékkiállitás. Eredetileg a kiállitás junius 5-ig lett volna nyitva, a közönség rendkivüli és szeretetteljes érdeklődése azonban arra késztette a rendezőséget, hogy a Manno Miltiadesz-emlékkiállitást junius 12-ig hosszabbitsa meg.

Nemzeti Ujság

1935 VI. 4.

Mannó Miltiades hagyatéki kiállítása

Az élte delén elhunyt *Manno* Miltiades művészetének többnyire csak egyik oldalát ismerték és kevesen élvezhették az értékesebbik felét, melyben a sokoldalú művész pedig legközvetlenebbül adta önmagát. Most ezekből a pillanatnyi lerögzítésekből, röpke impressziókból, ötletes karikaturákból rendeztek a *Műterem* helyiségeiben (Kossuth Lajos-utca 12.) hagyatéki kiállítást.

Nem a kritika hibája, hogy *Mannó* Miltiadest életében nem méltányolták érdeme szerint, mert a művész többnyire azon a téren lépett a legnagyobb nyilvánosság elé, ahol legkevésbé értékesíthette veleszületett impresszionista tehetségét, erős megfigyelő, karikirozó képességét. A sportplakátokon *Manno* Miltiades kétségtelenül nem az a vérbeli művész, mint a hagyatéki kiállítás friss és ötletes rajzain. Akár a sport, akár a politika hőseit veszi ezeken ceruzája, tolla hegyére, mindig megkapóan érdekes dolgokat tud róluk elmondani. Valósággal leleplezi őket testi-lelki mivoltukban, erőfeszítéseikkel, aláhuzza jelentőségüket, de sohasem szatirikusan, hanem jóindulatú mosollyal. Ezek a rajzok nevét mindvégig, mint egyik legjobb karikaturistáét fogják megőrizni. Szobrai között egy díjnyertes olimpiai pályamű a legkiválóbb.

---

* (Dohnányi Ernő átvette a Zeneművészeti Főiskola irányitását.) Dohnányi

Budapesti Hirlap 1935. Dátum nélkül

A világ színpadi szerzőinek spanyolországi kongresszusán is sok szó esik a színház válságáról. Henry *Kistemaeckers*, a francia színpadi szerzők egyesületének elnöke a minap érdekesen nyilatkozott erről a kérdésről. Nyilatkozatában a következőket mondta:

— *Nem aggódom a színház jövőjéért.* Nézetem szerint könnyen és hamarosan megtalálhatja egyensúlyát, hiszen a válság, ha ugyan válságról egyáltalában be-

KIR. MAGYAR EGYETEMI NYOMDA
BUDAPEST, VIII., MÚZEUM-KÖRÚT 6

SZINHÁZ MŰVÉSZET

Nem olyan időket élünk

Bourdet-bemutató a Vígszínházban

Kemény kritika *Bourdet* új darabja: a polgári osztály belső elkorhadásának drámája. Amikor a negyedik kép végén legördül a függöny, olyan robajjal omlik össze a burzsoázia életformája és háza, mint az *Istenek alkonyában* Wotan büszke csarnoka. Egyszerre dől le minden, mert hazugságra, csalásra, önzésre, pénzhajszolásra, ridegségre épült ez az élet. Háromnégy generáció összes bűnei úgy törnek fel, mint a talajvíz. A polgári osztály kimerítette erőit és értékeit. Már nem kemény tömb, nem tömör építőkocka a társadalmi rétegeződés piramisában, csak üres csigaház. Mihelyt nagyobb súly nehezedik rá, recsegve beroppan.

Bourdet szimbolikus elmélyítéssel oldja meg kritikai feladatát. Az osztályt, a szétfolyó és összefoghatatlan anyagot, nem formálhatja drámai hőssé. De kiemel néhány embert a tömegből, s anélkül, hogy tételt demonstrálna velük, analizissel igyekszik rávezetni összetételükre. Még így is — az egyéni eset általánosításával — annyi figura, annyi a történés-szál, annyiféle az önzés, csalás, a bűn változata, hogy ennek a sok elemnek egységes színpadi képbe való összeszövése: a legjobb francia iskola teljesítménye. A *Nem olyan időket élünk* minden ilyesfajta erénye — a történetet hibátlanul bonyolító dialogus, az alakok csalhatatlan egyensúlyi elosztása, a jelenetek hőfoka, a történet sebessége — egy kitenyésztett műfaj nemessége, egy apáról fiúra örökl'ődő évszázados műhely-titok.

Nagyiparos-hősünk családját jóformán csak a különböző, egymást keresztező házasságkötések tartják össze. A jólét megmérgezte ezeket az embereket, s nem tudnak megváltozni már akkor sem, amikor a pénz abroncsa megpattanóban van. De nem sokkal jobb az emberanyag minősége a szegény, bohém fiatalabb testvérnél sem, aki otthagyta ugyan a vagyonát és elvette szerelmét, a kissé kétes színésznőt, — mégsem jutott sokkal magasabbra. Művész akart lenni, s nem ért el semmit. Felesége kitünő polgárasszony lett, de átvette a kispolgári asszonyok minden bűnét, kicsinyességét, pénztiszteletét. És nem vígasztalóbb a kép az új generációnál sem. A gazdag család fia: degenerált, szereleméhes és félkegyelmű. A szegény lány megszédül az első ékszertől s kész odakötni életét a félkegyelműhöz. A bomlás vegyi képletét találjuk mindenhol és mindenkiben.

De ez a halmozás még nem erény, sőt bizonyos hatáskeresés inkább. Hogy nemcsak egy kitünő iskolából, de író kezéből került ki a darab, arra van egy rokonszenves bizonyíték: a burzsoázia belső összeomlását nem egy másik osztály naivul hazug tisztaságán méri le az író. Itt a romlás *belülről* jön, *önmagában* omlik össze minden. Ezt író gondolhatta csak így el.

De az elgondolás nem egészen tiszta eszközökkel valósult meg. Bourdet vállalta a kemény kritikát, de nem vállalta a kemény, hű és következetes életábrázolást. Túlkönnyen enged az ellentétes jellemzések csábításának, túl sokszor használja a fekete-fehér szinek olcsó hatásosságát. Amikor az életet átülteti a szinpadra, az angol kert az ideálja. Túlságosan geometrikus, újrarendezett és hatásra beállított itt minden.

S még inkább elhajlik eredeti elgondolásától, amikor szerephez juttatja a címet is: *Les temps difficiles*. Mintha visszarettenne vállalt feladatától, hogy egy túlélő osztályt saját bűneiben buktasson el, — segítségül hívja a *nehéz időket*. Válságnak, önzésnek, bukásnak, s lassan mindennek a *kor* lesz az oka. Nem veszi **észre**, hogy éppen itt válik *korszerűtlenné;* a pénz, a szerelem, az önzés nyers csábításai örök emberi rugók. Sőt ahogy Bourdet használja őket: örök és kipróbált szinpadi motivumok is.

És sok finom vonás és részlet mellett — amilyen a színésznő-feleség kibujó polgárisága — még egy tévedés jellemzi ezt a Bourdet darabot. A korlátolt, rideg, önző burzsoá-figurák, mire a darab végére érnek, megtérnek és morál-predikátorok lesznek. Ugy foglalják össze saját életük tanulságait, mint középkori szenteket ábrázoló metszeteken lóg ki a nyitott szájból a hosszú, írott tekercs. Más figurák indítják el ezt a történetet, s mások fejezik be.

A *Vigszinház* kitünő szinpadi gépezete ezúttal kissé akadozik. A felelősség egyrésze *Tarnay* Ernőé, a rendezőé, aki igen sokszor indokolatlanul és fölöslegesen vígjátéki hangsúlyokkal kuszálta össze a drámát. A közönség nevetése néhányszor a darab legszebb jeleneteit borította fel.

De félreismerte szerepét *Góth* Sándor is. Sok volt játékában a rutin, a külsőség. *Góthné Kertész* Ella nem aknázta ki eléggé szerepe lehetőségeit. *Muráti* Lili, a gazdagság után vágyódó fiatal lány szerepében, nem is egyszer, sokszor botlott, — jó rendezővel ezeket a villanásnyi félreütéseket mind elkerülhette volna. De fiatalsága, bátorsága, ösztönössége, frissesége és hite teljesen megtöltötte a szinpadot. Jobban meggyőzött, mint sok kifogástalan produkció. Ez a fiatal színésznő nem jár iskolába senkihez, mer önmagához egészen hű lenni, s amit magáról és szerepeiről vall: az egészen mai és meggyőzően friss. Ugyanez a színész-típus *Somló* István. A legmagasabb kvalitás, a szerepével idegileg és érhálózattal összenőtt művész. Az a fajta szinjátszás ez, amikor nem gondolunk az íróra, nem a leírt szerepre, úgy érezzük, hogy a szavak abban a pillanatban és ott, a szinészben születnek meg. *Rajnay* Gábor régen volt ennyire mély, őszinte és emberi. A bohém testvér szerepéből olyan figurát formált, hogy ez a munka megérdemelné a végső korrekciót, a túlhajtott könnyedségek elhagyását. *Makay* Margit egy csípkelődő, kellemetlen gazdag nő megjelenítésében, különösen szerepe elindításában, finom. *Ráday* Imre kiemelkedően jó és megrázó. Árnyéktalan és tiszta művészet *Laczkó* Arankáé. *Ajtay* Andor rokonszenves színész.

ILLÉS ENDRE

Fővárosi Közmunkák Tanácsa 2626/1935. sz.

Telekeladási hirdetmény

A Fővárosi Közmunkák Tanácsa a kezelése alatt álló Fővárosi Pénzalap alább felsorolt építési telkeinek eladására versenytárgyalást hirdet.

Eladásra kerülnek, az V. kerület Pozsonyi-út, Ipoly-utca és Ujpesti-rakpart között fekvő:

25337/2.	hrsz.	279.9	négysz. öles	25337/10.	hrsz.	149.0	négysz. öles
25337/3.	„	150.2	„ „	25337/11.	„	104.9	„ „
25337/4.	„	147.3	„ „	25337/12.	„	113.8	„ „
25337/5.	„	144.5	„ „	25337/13.	„	93.7	„ „
25337/7.	„	141.6	„ „	25337/14.	„	169.6	„ „
25337/8.	„	138.7	„ „	25337/15.	„	110.9	„ „

telkek

Az írásbeli ajánlat 2.— pengős okmánybélyeggel ellátva, zárt borítékba helyezendő, a boriték a Fővárosi Közmunkák Tanácsának címezve „Ajánlat telekvételre" felirással látandó el és az így kiállított ajánlat legkésőbb 1935. évi május 28. (kedd) déli 12 órájáig a Fővárosi Közmunkák Tanácsa segédhivatalában (I., Döbrentei-tér 4. sz. I. em.) hétköznapokon, a hivatalos órák alatt nyujtható be.

Az ajánlathoz az ajánlattevő által aláírva csatolandó az eladási feltételek egy példánya, mely a fent megjelölt helyen hétköznapon a hivatalos órák alatt díjtalanul kapható; ugyanitt rendelkezésre bocsáttatnak a venni szándékozók részére az összes eladás alá kerülő telkeket feltüntető helyszinrajz és homlokzati rajzok, amelyekért együttesen 10.— pengő fizetendő.

Több telekre együtt, avagy minden egyes telekre külön-külön is tehető ajánlat. Ajánlattevő minden egyes telekre tett ajánlata után az Eladási feltételekben meghatározott bánatpénzt tartozik a fentebb megjelölt határidőig és helyen a tanács házipénztárába lefizetni.

Az eladásra kerülő telkek a pénzügyminiszter úr 65.500/1934—VII. a., illetve 58.181/1935—VIII. a. számú rendeletének megfelelően rendkívüli ideiglenes házadómentesség mellett építhetők be.

Az ajánlatok 1935. évi május hó 28-án délután 1 órakor nyilvánosan fognak a tanács üléstermében (I. ker. Döbrentei-tér 4. szám I. em.) felbontatni és felolvastatni.

Budapest, 1935. május 16-án. FŐVÁROSI KÖZMUNKÁK TANÁCSA

Cavaradossi a diatermiás gép előtt

Beszélgetés Szedő Miklós dr-ral, a muzsikus orvosokról

Nagy meglepetést keltett színházi körökben, hogy *Szedő* Miklós, az ismerthevű operaénekes a *pécsi* egyetemen megszerezte a doktorátust és mint *Szedő* Miklós dr., orvoskozmetikai rendelőt nyitott Budapesten. A közismert énekes személye körül ma sem ült el az érdeklődés, telefonja naphosszat cseng, sokan hívják fel, akik azután kérdezősködnek, igaz-e, hogy visszavonul a színpadtól és teljesen az orvosi pályának szenteli magát. Szedő Miklós dr. eddig nem nyilatkozott az ügyben és most a *Budapesti Hirlap* hasábjain nyilatkozik először „pályaváltoztatásáról".

— Amióta orvos vagyok, — mondta *Szedő* Miklós dr. — nehéz feladat nyilatkoznom, mert nagyon közelfekvő minden nyilatkozathoz az az inszinuáció, hogy reklámnak használom fel énekes-multamat az orvosi mivoltomhoz, ami ellenkezik az orvosi etikával és így legszívesebben nem beszélnék róla. Amit most mondok, azt csak az *énekes* mondja, csak az énekes beszél az orvosról, *az orvos nem beszélhet.*

— Hamarabb voltam lélekben orvos, mint énekes. *Medikus koromban kezdtem énekelni tanulni,* de azután a szereplések és a folytonos tanulás annyira elfoglalt, hogy az orvosi tanulmányaimat csak most nemrégen fejezhettem be. Nézetem szerint és ezzel a véleményemmel nem állok egyedül, *az orvosi pálya igen könnyen összeegyeztethető a művészi hivatással.* Hogy ne mondjak többet, bécsi tanárom, a Musikhochschulen *Lierhammer* professzor, *svéd származású orvos. Dalnoki* Viktor dr. az *Operaház* volt tagja *fogorvos. Györy* Pál dr. praktizáló orvos, egyben *oratóriuménekes* is. *Kerntler* Jenő dr. az ismert zongoratrió tagja, szintén *ismert orvos.* Szám talan példát hozhatnék még fel, amelyekkel mind igazolhatnám, hogy az orvosok között rengetegen foglalkoznak muzsikával. *Az orvosok nyolcvan százaléka muzsikus.* S ha közülük sokan nem is lépnek a nyilvánosság elé, igen kitünő művelői hangszerüknek, vagy a *zeneszerzés* terén is szép eredményeket értek el. Amikor legutoljára énekeltem, *Kelemen* György dr. egyetemi magántanár, a kitünő gégész kísért zongorán, mondhatom bámulatosan.

Szedő Miklós dr. kottákat szed elő könyvtári polcairól.

— Ezt a kottát — folytatja Szedő dr. — a világhírű gyermekgyógyásztól, *Bókay* János orvosprofesszor úrtól kaptam. *1902-ben kiadott dalai vannak benne és ezt a példányt sajátkezű aláírásával ajánlotta nekem.* Ennek a másik kottának a szerzője Béri M. Emil, a dalok 1924-ben jelentek meg. Béri M. Emil nevéből a nagy *M* betű azt jelzi, hogy a *szerző Moravcsik professzor, aki ezen a néven irta dalait.*

— A muzsika a lélek egyik komponense és bár az orvos látszólag mindig csak az emberi testtel foglalkozik, munkája tulajdonképpen *lélektani funkció is.* Igy nagyon könnyen találja meg az érintkezési pontokat a leglelkibb művészettel, a zenével. Ez a magyarázata annak, hogy az orvosok közül oly sokan foglalkoznak muzsikával.

— *Én sem hagyom abba énekesi pályámat.* Azért választottam éppen a bőrgyógyászatot és az orvoskozmetikát, mert itten nincsenek, vagy legalább is *nagyon ritkán adódnak elő halaszthatatlanul sürgős esetek.* Igy nem vagyok kitéve annak, hogy a kétféle foglalkozásom gátolja egymást. Reggel a *kórházban* dolgozom, délután rendelek, *este pedig ép úgy fel fogok lépni, mint eddig.* A közönség köréből, akik mint énekest ismernek és hallottak, sokan vesznek igénybe, mint orvost. A rendelőm megnyitásához is többen gratuláltak, több sürgönygratulációt kaptam, — folytatja Szedő Miklós dr. és bevezet a rendelőbe. — Ez a kvarcoló készülék, — mondja — ez a diatermiás gép ... — s orvosi szakkifejezések, „elektrolitikus epiláció", „elektrokausztika" röpködnek a levegőben. Szedő Miklós dr. szakszerűen, érthetően magyaráz, s azután, amikor búcsúzom, a zongora mellett gyakorolja *rádióhangversenye* számait.

—cent.

Nem a színház, a színházi produkció van válságban

Henry Kistemaeckers nyilatkozata

A világ színpadi szerzőinek spanyolországi kongresszusán is sok szó esik a színház válságáról. Henry *Kistemaeckers,* a francia színpadi szerzők egyesületének elnöke a minap érdekesen nyilatkozott erről a kérdésről. Nyilatkozatában a következőket mondta:

— *Nem aggódom a színház jövőjéért.* Nézetem szerint könnyen és hamarosan megtalálhatja egyensúlyát, hiszen a válság, ha ugyan válságról egyáltalában beszélhetünk, *csak a felületét érinti.* A szerzőválságot is tulzottan fogják fel. Tapasztalatom szerint *ma is éppen annyi tehetséges szerző van, mint volt.* Inkább *a színházi produkció válsága* érezhető. *Hibásnak elsősorban azt a kritikát tartom,* amely megszabta, hogy a modern színpadi szerző kardinális erénye *a teljes szabadság és a fantázia teljes kötetlensége.* A fiatal szerző ma nekiül a színdarabirásnak és az évezredes színpadi törvények önkéntelen és tökéletes félreismerésével úgy irja meg a darabját, *mint egy kedves kis magánlevelet* ... A darabok használhatósága tekintetében a válság másik oka, hogy korunk *a pénz izét* szereti leginkább. *A mai színház teljesen üzleti terület.* A színházi ember a helyett, hogy a színházat gazdagitaná, — *maga akar meggazdagodni rajta.* Ezzel aztán gyorsan és biztosan *tönkreteszi.* Ezért látszik lázas betegnek a színház. De ha betegségének ezeket az okait megszüntetik, megint jobb napokra ébred.

---

* **(Miklós görög herceg képkiállítása Londonban.)** Londonból jelentik: A londoni Agnew-képtárban megnyilt *Miklós* görög királyi herceg képeinek gyüjteményes kiállítása. A herceg, aki a kenti hercegné apja, *ötven éves korában kezdett festeni.* Müveit „Nicolas Leprince" álnév alatt állította ki először *Párizsban.* Tájképeket, csendéleteket s klasszikutárgyú jeleneteket fest. A londoni kiállítás szép társadalmi és művészeti sikerrel járt. A kiállított képek ára 10 guineától 50 guineáig terjed. Tiz perccel a kiállítás megnyitása után *Birmingham város képtára vette az első képet.* Az *uralkodópár* és a *kenti hercegi pár* ugyancsak megjelentek a kiállításon és *képeket vettek.*

---

* **(Lakmé.)** Az Operaházban a népszerű operasorozatban *Delibes* Leó örökszép Lakmé-je került felújításra. Fréderic tiszt szerepét *Mally* Győző játszotta, aki mind játékában, mind énekében kitünő alakításal szolgált.

* **(A Nemzeti Színház Csathó-reprize.)** A Nemzeti Színház a héten felújitja *Csathó* Kálmán *Te csak pipálj Ladányi*-ját és a nagysikerü vígjáték pénteken, szombaton és hétfőn szerepel a müsoron *Rózsahegyi* Kálmán, Cs. *Aczél* Ilona, *Somogyi* Erzsi, *Vaszary* Piroska, *Vízváry* Mariska, *Gömöry* Vilma, M. *Iványi* Irén, *Halmy* Margit, *Gál, Petheö, Timár, Bodnár, Bartos, Tapolczai, Ungvári, Juhász* és *Gabányi* felléptével. A Színmüvészeti Akadémia szerdai vizsgaelőadása miatt a Nemzeti Színház bérleteiben ezen a héten eltolódás lesz, mert a B. bérletes előadás: *Lengyel* Ernő *Császárparádéja* kivételesen nem szerdán, hanem *kedden,* az F. bérletes klasszikus előadás: a *Tartuffe* pedig nem kedden, hanem *szerdán* lesz; a két bérlet tehát így megcserélődik.

Ott tenn...

Bemutató a Belvárosi Színházban

A *Belvárosi Színház* társulata szombaton délután *Bukovinszky* Péter *Ott tenn...* című darabját mutatta be jóléti alapja javára.

A darab hőse az ifjú híres író, aki beleszeret egy vidéki leányba. A leány a tüdővész halálos csiráját hordja magában. Az ifjú szerelme olyan nagy, hogy lemond a legtöbbről, önmagáról a szerelemről és ezzel biztosítja a leány számára szükséges nyugalmat: az életet. Akkor is félre áll az útból, amikor a leány meggyógyulva másnál keresi a megmentett élet örömét, napos oldalát.

Bukovinszkynak sok mondanivalója van. Elfordul a hétköznapi darabok üres frázisaitól. Mondanivalói azonban nem fárasztók. A cselekmény szinte egyenletesen gyorsuló mozgással halad előre. *Bukovinszky* színművében a párbeszédek és a gondolatfordulatok szinte epigramm rövidségüek és frappánsak, amelyeket csak egyékét helyen szakít meg az író lelkivilágából spontán kitörő filozófálásra hajló elmélkedés. Legsikerültebb a második felvonás.

A darab szereplői közül ki kell emelni *Simon* Zsuzsát, aki a beteg leány exaltált rapszódikus lelkivilágát megrázó élethűséggel adta vissza. *Nagy* György az író rezignált életbölcsességü figurájában nyujtott művészi alakitást. *Boray* Lajos, *Hoyko* Ferenc, *Baróthy* József és *Gordon* Zita aratott még megérdemelt nagy sikert.

— ff —

Mannó Miltiades hagyatéki kiállitása

Az élte delén elhunyt *Manno* Miltiades művészetének többnyire csak egyik oldalát ismerték és kevesen élvezhették az értékesebbik felét, melyben a sokoldalú művész pedig legközvetlenebbül adta önmagát. Most ezekből a pillanatnyi lerögzítésekből, röpke impressziókból, ötletes karikaturákból rendeztek a *Müterem* helyiségeiben (Kossuth Lajos-utca 12.) hagyatéki kiállítást.

Nem a kritika hibája, hogy *Mannó* Miltiadest életében nem méltányolták érdeme szerint, mert a művész többnyire azon a téren lépett a legnagyobb nyilvánosság elé, ahol legkevésbé értékesithette veleszületett impresszionista tehetségét, erős megfigyelő, karikirozó képességét. A sportplakátokon *Manno* Miltiades kétségtelenül nem az a vérbeli művész, mint a hagyatéki kiállitás friss és ötletes rajzain. Akár a sport, akár a politika hőseit veszi ezeken ceruzája, tolla hegyére, mindig megkapóan érdekes dolgokat tud róluk elmondani. Valósággal leleplezi őket testi-lelki mivoltukban, erőfeszítéseikkel, aláhuzza jelentőségüket, de sohasem szatirikusan, hanem jóindulatú mosollyal. Ezek a rajzok nevét mindvégig, mint egyik legjobb karikaturistáét fogják megőrizni. Szobrai között egy díjnyertes olimpiai pályamű a legkiválóbb.

* **(Dohnányi Ernő átvette a Zeneművészeti Főiskola irányitását.)** Dohnányi Ernő, a Zeneművészeti Főiskola igazgatója, hosszú ideig tartó betegségéből meggyógyulva, pénteken friss egészségben megjelent a Zeneművészeti Főiskolában, referáltatott magának az ügyekről is és a jövő héten már átveszi újra az intézet vezetését.

* **(A Szinyei-Merse Pál-Társaság „Tavaszi Szalon"-ja)** május 19-én délután 4 órakor, zárul a Nemzeti Szalonban. Szerdán, május 22-én, déli 12 órakor nyilik meg a „Négy erdélyi művész kiállítása.

* **(A Színművészeti Akadémia évzáró szavalóversenye.)** A Színművészeti Akadémia növendékei május *22-én, szerdán* este 8 órakor a *Kamaraszinházban* tartják ez évben *utolsó* nyilvános vizsgaelőadásukat. *Hettyey* Aranka tanárnő rendezésében bemutatásra kerül a *Róbert és Marianne* háromfelvonásos színmű első felvonásának zárójelenete és a *Bál után* monológ. Ezután *Fodor* István tanár rendezésében *vivó- és tornagyakorlatokat* mutatnak be, amelynek lezajlása után következik a végző növendékek *szavaló-versenye*. Birálók *Odry* Árpád, az akadémia igazgatója, *P. Márkus* Emilia, a Nemzeti Színház örökös tagja és *Csathó* Kálmán dr., a Nemzeti Színház förendezője.

* **(Jótékonycélú hangverseny.)** A Zeneművészeti Főiskola igazgatósága *május 23-án, csütörtökön* délután fél 6 órakor, a főiskola nagytermében a Segitő-Egyesület javára nagyszabású hangversenyt rendez. A bevezető beszédet *Lukács* György dr. v. b. t. t. mondja. Belépőjegyek 50 filléres és 1 pengős áron a Főiskola pénztáránál.

× **(Felix Weingartner előadóestje)** a Belvárosi Színházban csütörtökön, május 23-án este 8 órakor. A világhirü dirigens *Goethe* „Faust"-jából [illegible]

Szőke Szakáll vidám védekezése egy komoly pörben

Otezer pengőt követel egy filmgyáros a komikustól

Derüs tárgyalás volt ma *Balogh* Árpád dr. törvényszéki bíró tárgyalószobájában. *Szőke* Szakáll, polgári néven *Gerő* Jenő volt az alperes, aki ellen *Szamek* Albert párizsi filmgyártó indított polgári pert ötezer pengő erejéig. Ez az ötezer pengő — a kereset szerint — azért járt *Szamek* Albertnek, mert *Szőke Szakáll* ennek visszafizetésére kötelezettséget vállalt. Múlt év nyarán ugyanis — mint a kereset előadja — megállapodás létesült *Szőke Szakáll* és *Szamek* között az *„Einquartierung"* című film forgatására, *Szőke Szakáll* játszotta volna a főszerepet és előlegül *ötezer pengőt* vett fel. A megállapodás létrejöttekor *Szamek* szerint *Szőke Szakáll* kijelentette, hogy ha nem kerül sor a film forgatására, visszafizeti az ötezer pengőt. A megállapodás nem került kivitelre, *Szőke Szakáll* nem tett eleget kötelezettségének, az *„Einquartierung"* helyett a *„Helyet az öregeknek"* című filmben vállalt szerepet, de az ötezer pengőt nem adta vissza.

A kereset ellen *Szőke Szakáll Ullmann* Antal dr. lovag ügyvéd útján előkészítő iratban védekezett s ebben tagadta az előleg visszafizetésére vonatkozó kötelezettséget. Védekezése szerint *ilyen megállapodás nem jött létre* s a kereset elutasitandó. Azért nem került sor az *„Einquartierung"* című film elkészítésére, mert a kellő időben nem állt rendelkezésre a szövegkönyv és *müterem sem volt*, ahol elkészülhetett volna a film.

Szombaton került sor a bizonyitási eljárás folytatására. *Szőke* Szakáll *a gyámoltalan ember ismert pózában* jelent meg a bíró előtt és mindvégig *„mókázott"*, úgy, hogy *nemcsak a jelenlévő érdeklődők, de a bíró is gyakran elmosolyodott.*

Kihalgatták tanuképpen *Kardos* László filmrendezőt, *Szőke* Szakáll sógorát, aki jelen volt a tárgyalásoknál, de az ötezer pengős előleg visszafizetésére vonatkozó igéretről nem hallott. Szerinte hasonló megállapodás a filmszakmában teljesen szokatlan és már ezért is valószinűtlen, hogy *Szőke* Szakáll részéről ilyen igéret történt volna.

Szőke Szakáll többször *közbe akart szólni*, a bíró azonban nem vette ezt figyelembe, mire a filmművész tréfás kézmozdulattal leült és így monologizált:

— Nem hagynak beszélni. Még ilyet se láttam. *Különben eleget beszélek máskor*, — tette hozzá mintegy önvigaszképpen.

A bíró végül is az ismételt jelentkezésre megengedte, hogy *Szőke* Szakáll beszéljen. Ekkor elmondta, hogy felesége kihallgatására is szükség van, mert állandóan együtt vannak, reggel hat órától éjfélig kint van a műteremben, ő tartja a puderosdobozt, forgatja a könyvet, tehát a leghűségesebb munkatársa s így neki is tudnia kellene arról, hogy volt-e ilyen megállapodás.

A törvényszék ki is hallgatta úgy *Szőke Szakállnét*, mint *Szamek* Albert feleségét. Szamekné úgy vallott, hogy volt megállapodás a visszafizetésre, Szőke Szakállné pedig ennek ellenkezőjét állította és azt is kijelentette, hogy feltétlenül számitottak az *„Einquartierung"* forgatására és erre való tekintettel több ajánlatot vissza is utasitottak. Szőke Szakáll megjegyezte, Szamekék Párizsban közölték vele, hogy nem kerül sor a film elkészítésére. Véleménye szerint azért szerepeltették *Kabost*, mert az olcsóbb volt.

Kihallgatta a bíró a szembenálló feleket, Szamek Albertet és Szőke Szakállt is. Szamek a keresetben előadottakat ismételte meg, Szőke Szakáll pedig ujból azt hangoztatta, hogy semmiféle igéretet nem tett az ötezer pengő visszafizetésére.

Szőke Szakáll kihallgatása után a bíró a tárgyalás folytatását junius 25-re halasztotta. Ekkor ujabb tanukat hallgatnak ki, annak a megállapitására, hogy a komikus magatartása hiusította-e meg a filmfelvételt.

Szinházi konfetti

Eredeti magyar zenés hangjátékot közvetít vasárnap este 7 órakor a rádió: *Andai* Ernő és *Kiszely* Gyula *„Május kisasszony"* című darabját. A hangulatos magyar ujdonság előadását *Gyarmathy* Sándor rendezi és *Polgár* Tibor vezényli. Főszerepeit *Honthy* Hanna, *Tolnay* Klári, a Vígszinház művésznője, *Jávor* Pál, *Vándory* Gusztáv, *Balogh* Böske és *Horti* Sándor játsszák.

*

A héten két magyar énekesnő vendégszerepel a bécsi állami operaházban: Báthy Anna és Gyenge Anna. Báthy Anna vasárnap lép fel a „Fidelio" címszerepében Weingartner vezénylete mellett. Gyenge Anna, aki külföldön tudvalevően Anna Roselle néven szerepel, a „Szöktetés a szerályból" operaházi előadásán aratott nagy sikere után a „Pillangó kisasszony" címszerepét énekli a bécsi állami operában.

*

Mikszáth Kálmán halálának évfordulójáról a *Nemzeti Színház* is megemlékezik. Az évforduló alkalmából felujítják a halhatatlan iró müvét, az *Akly Miklóst, Siklóssy* Pál dramatizálásában. A címszerepet a reprizen is *Uray* Tivadar játssza.

*

A hüvös időjárás ellenére egyre jobban közeledik a nyári színházi szezon. A köszínházak már a kapuzárásra készülődnek, Budán, a Horváth-kertben pedig már kezdődik az élet. A Budai Szinkörben hétfőn már megkezdik az első ujdonság próbáit. Ez a darab *Sándor* Jenő és *Rejtő* Jenő operettje, amelynek még nincs végleges címe. Az ujdonság előadását *Lóránth* Vilmos rendezi, *Kerner* Jenő vezényli és női főszerepeit *Honthy* Hanna és *Fejes* Teri játsszák.

*

A Pen Klubok idei kongresszusát Barcelonában tartják. A magyar Pen Klub részéről Heltai Jenő és Kállay Miklós vesznek részt a kongresszuson, akik pénteken utaztak el Barcelonába.

Erich Kleiber, az Operaház kiváló német vendégdirigense vasárnap Budapestre érkezik és hétfőn már átveszi a „Don Juan", majd pénteken a „Fidelio" próbáinak vezetését.

*

Május 28-án Budapestre érkezik Helene *Wildbrunn*, a híres énekesnő és énektanárnő, hogy meghallgassa tanítványát, *Huszka* Rózsit az *Aida* címszerepében az *Operaházban*. Budapestre jön erre az előadásra *Walleck* müncheni operai intendáns is, mert Huszka Rózsi a jövő évadra a müncheni operához szerződött, ahol az *Aidán* kivül a *Bolygó hollandi* Sentáját, a *Tannhäuser* Erzsébetjét és a *Don Juan* Donna Annáját is énekelni fogja. Egyébként június első hetében a *bécsi rádióban* is elénekli az *Aida* címszerepét *Huszka* Rózsi, aki a *m. kir. Operaház* színpadán most *kedden* a *Parasztbecsület* Santuzzájában, szombaton pedig a *Sába királynője* címszerepében lép fel.

*

A bécsi Theater in der Josefstadt meghivást kapott, hogy a Júniusi Ünnepi Hetek során a hónap második felében vendégszerepeljen társulatával Budapesten. Egyébként a Theater in der Josefstadt csak *tiznapos nyári szünetet* tart az idén. Július második felében kezdődik a rövid szünet, de augusztus 3-án már ismét megnyilik a színház Ralph *Benatzky A király az esernyővel* című operettjével. A Theater in der Josefstadt a jövő évadra Otto *Wallburgot* és Oscar *Karlweist* is tagjai sorába szerződtette.

*

Marton Sándor dr., az ismert színpadi kiadó három operett előadására ki akarja bérelni a *Fővárosi Operettszinházat*. A bérlet dolgában még nem történt döntés.

*

Három szabadtéri színpad lesz idén nyáron Budapesten: az *Állatkertben*, az *Angolparkban* és a *Margitszigeten*. Az Állatkertben eddig is tartottak szabadtéri előadásokat, ezt a szokást most az Angol-parkban is meghonositják, a Budapesti Hangversenyzenekar pedig a margitszigeti Viztorony tövében tartja nyári operaelőadásait. Sok világhirű magyar és külföldi név szerepel a nyári szabadtéri színpadok tervbevett müsorán. A jövő héten Olga *Csehova*, a Budapesten tartózkodó német filmszínésznő, a nyár folyamán *Németh* Mária, *Schwarz* Vera, *Huszka* Rózsi, *Slezák* Leó, *Jerger* Alfréd, *Halmay* Tibor és Della *Lipinskaja* lépnek föl.

16 éven aluliaknak is engedélyezték a Kis Mamát

Gaál Franciska óriási sikert aratott filmjét a cenzura mától kezdve *minden változtatás nélkül* 16 éven aluliaknak *is engedélyezte*. A *Forum* filmszínház holnaptól kezdve ismét müsorába iktatja a premieren és a Kormányzó úr előtt tartott diszelőadáson frenetikus sikert aratott *Ici-Pici* revüt.

Az előadások kezdete holnaptól ¼4, ½6, ¾8 és 10 órakor. A szenzációs *Ici-Pici* revü csak három elaődáson kerül színre. Az első előadás félhelyárakkal.

* **(Az Operaház eseményei.)** Vasárnap, május 19-én *nincs előadás*, hétfőn az *Országos M. Kir. Zeneművészeti Főiskola jubiláris előadása* az intézet hatvanéves fennállása alkalmából: 1. *Liszt* Szent Erzsébet legendája, 2. *Erkel: Bánk bán*, jelenet a II. felvonásból, 3. *Mihalovich: Toldi szerelme*, II. felvonás, 4. *Hubay: A cremonai hegedüs*, jelenet az I. felvonásból, 5. *Dohnányi: A vajda tornya*, I. felvonás 2. kép. Kedden a *Magyar Operabarátok* ünnepi estje: *Hunyadi László nyitány, Parasztbecsület, Huszka* Rózsi vendégfelléptével, utána *Coppélia*. Szerdán *nincs előadás*. Csütörtökön olcsó helyárakkal *A hegyek alján*, pénteken *Kleiber* Erik vezényletével *Don Juan*. (Minden jegy elkelt.) Szombaton *Huszka* Rózsi fellépésével olcsó helyárakkal *Sába királynője*. Vasárnap, május 26-án és hétfőn, május 27-én *nincs előadás*. Kedden, május 28-án *Huszka* Rózsi fellépésével olcsó helyárakkal *Aida*. Szerdán, május 29-én *nincs előadás*, pénteken, május 31-én *Kleiber* Erik vezényletével olcsó helyárakkal *Fidelio*. Szerdán, június 5-én olcsó helyárakkal *Figaro házassága*, szombaton, június 8-án olcsó helyárakkal *A láng*, szombaton, június 15-én olcsó helyárakkal *Cosi fan tutte*, hétfőn, június 17-én olcsó helyárakkal *Hunyadi László*. — Népszerü operasorozat olcsó helyárakkal: május 23-án *Hegyek alján*, május 25-én *Huszka* Rózsi fellépésével *Sába királynője*, május 28-án *Huszka* Rózsi fellépéséve *Aida*. Junius 8-án *A láng*, június 17-én *Hunyadi László*. Mind az öt előadásra *külön kedvezménnyel* válthatók jegyek. Valamennyi előadás *bérletszünetben* fél 8 órakor kezdődik.

* **(Molnár Ferenc, Gaál Franciska, Hegedüs Gyula, Góth Sándor.)** Az amerikai lapok megint magyar nevekkel vannak tele. Most mutatták be filmen *Molnár* Ferenc nagysikerü vígjátékát: a *Jó tündér*-t és az egyik amerikai hetilapban láthatjuk a *Jó tündér* elindulását a budapesti Vigszinházból. Három magyar színész indította el a világhir felé *Molnár* Ferenc ragyogó irását, *Gaál* Franciska, *Hegedüs* Gyula és *Góth* Sándor. Az ő szerepüket vették át Margaret Sullavan, Frank Morgan és Herbert Marshall. A nagyszabású filmnek rendkivüli sikere volt és reméljük, hogy a film hozzánk is elkerül.

* **(Paul Dukas meghalt.)** Párizsból jelentik, hogy Paul *Dukas*, a görög eredetü, híres francia zeneszerző 75 éves korában elhunyt. *Dukas* a mai francia zeneszerzők legismertebbjei közé tartozott. A híres párizsi Conservatoire zeneszerzési tanszakának tanára volt. Különösen a háború előtt sokat komponált. Nem tartozott semilyen iskolához, megőrizte önálló, egyéni stilusát. Szerzeményeiben, újszerüsége mellett is, konzervatívan nemes hangot ütött meg. Nevezetes müvei a C-dur szimfónia, továbbá a nálunk is jólismert *„Büvészinas"* című szimfónikus költemény; *Goethe* balladájának zenei illusztrálása, azonkivül sok kitünő zongoramü. Színpadi müvei közül az *„Ariane és Kékszakáll" Maeterlinck* szövegére és a *„Péri"* című egyfelvonásos tánckölteméný a legnevezetesebbek. A háború óta keveset komponált. Értékes zenekritikáit a *Revue Hebdomadaire* és a *Chronique des Arts* közölte.

× **(A Fodor-zeneiskola öt nyilvános hangversenye)** a Zeneakadémia nagytermében május 25., 28., 30., június 1. és 4-én este fél 8 órakor (Rózsavölgyi.)

× **(A mozdulatművészeti tehetségversenyest)** május 21-én félkilenckor lesz a Zeneművészeti Főiskola kamaratermében. A verseny befejeztével az eredmény kihirdetésére kerül sor. Jegyek a Zeneművészeti Főiskolán, Bárd, Rózsavölgyi, Szász hangverseny-irodáknál.

Amerikai módszer — kicsiben

A négy színházat igazgató Erdélyi Mihály a „külvárosi tröszt"-ről

Budapest külvárosi színházait: a *Józsefvárosi Színházat*, az *Erzsébetvárosi Színházat*, az óbudai *Kisfaludy Színházat* igazgatja *Erdélyi* Mihály s a napokban ezekhez csatlakozott a *Budapesti Színház* bérlete is. A Budapesti Sziházba költözött ugyanis az Erzsébetvárosi Színház.

Az ilyenfajta nagyvállalkozást" hálás dolog a derüs oldaláról felfogni, de talán ez egyszer nem érdektelen a mélyére nézni, hogyan müködik a „külvárosi színház-tröszt", amely végeredményben *százötven embernek ad kenyeret* és *két-háromezer* embernek játssza naponta a „másodhetes" színdarabokat.

Harminckilenc éves *Erdélyi* Mihály, *kilenc* színháza volt eddig és több operettje, melyeknek szövegét, zenéjét is ő irta, belterületen is sikert aratott. Pontosan meg tudja határozni színházainak helyét Magyarország színházi életében.

— Megvádoltak azzal — mondja *Erdélyi* Mihály —, hogy „trösztösitem" a külvárosi színházakat. Holott azért csinálom, [illegible]

Manno Miltiades

1935 február 19, kedd

Kedden délután temetik Manno Miltiadest

Manno Miltiades, a sokoldalu müvész, sportférfiu halála országszerte mély részvétet keltett. Özvegyéhez százával érkeznek a részvéttáviratok és levelek. Vasárnap távirati uton fejezte ki részvétét *Keresztes-Fischer* Ferenc belügyminiszter, *Bajcsy-Zsilinszky* Endre, vitéz *Hadnagy* Domonkos tábornok, *Buttykay* Ákos, *Domony* Móric, *Sziklai* ezredes, *Kallivoda* Ferenc, *Belatiny* Artur, a *BEAC elnöksége*, *Berger* Ferenc az *Evezősszövetség elnöke*, *Kosztics* Milán, *Samarjay* Lajos, vitéz *Rapaics* Rihárd altábornagy, *Teleki* Sándor gróf, *Szemarjay-Kovács* Dénes miniszteri tanácsos, *Karafiáth* Jenő volt kultuszminiszter, *Temesváry* Béla és *Zsigmondy* Zoltán.

Manno Miltiadest kedden délután három órakor a Kerepesi-uti temető halottasházából kisérik utolsó utjára a főváros által adományozott diszsirhelyre. Mint százados főtanárnak, a néki kijáró katonai pompával temetik a világháboru hadiönkéntes huszárát, aki a háboru kitörésekor önként öltötte magára tiszti uniformisát. *Albrecht* főherceg, aki jelenleg nem tartózkodik Budapesten, képviselteti magát Manno Miltiades temetésén. *Edvi-Illés* Lajos folyamőrszázados parancsőrtiszt képviseli a főherceget. A temetésen a *Magyarság* szerkesztősége testületileg vesz részt.

A gyászszertartás a görögkeleti egyház szertartásai szerint történik. A koporsót a *Toldi Miklós* katonatiszti sporttanfolyam növendékei viszik a halottaskocsira s ugyanők alkotnak sorfalat a gyászmenet körül. A kocsitól a sirig a *Hungária* evezőegylet *Berlinben* 1932-ben győztes nyolcasának tagjai viszik a koporsót. *Soós* altábornagy és *Kammermayer* Oszkár az OTT nevében bucsuztatják a halottat. *Pethő* Sándor dr. főszerkesztő a *Magyarság* nevében mond bucsubeszédet, majd a *BTC* nevében *Csognár* miniszteri tanácsos, a *BKE* nevében *Minnich* Aladár, az *Olympiai Bizottság* nevében *Hajós* Alfréd s az *Evezős-Szövetség* nevében *Perger* Ferenc bucsuztatják Manno Miltiadest.

Magyarság 1935. II.

asztalos 15 hónapos József nevü kisfiát tették le az édes anyaföldbe. Utóbbinak hét testvére maradt, Vida Miklóskát édesanyja és 14 éves testvére siratja.

A *Magyarság* szerkesztőségébe özv. *Záboji* Gáborné 5 pengőt küldött be a menekültek részére. Adományával együtt gyüjtésünk *7684* pengőt tesz ki.

— **Elnökválasztó közgyülés a villanyszerelők ipartestületében.** Vasárnap tartotta huszonötödik évi rendes közgyülését a *Budapesti villanyszerelők, müszerész és látszerészek egyesülete. Boros* András dr. vezető jegyző terjesztette be az előljáróság jelentését, amely szerint a szakmában jelentősen összezsugorodtak a munkaalkalmak. Többek felszólalása után megtartották a tisztujitást, elnökké ujra *Dembitz* Gyula kormányfőtanácsost választották meg és betöltötték az egyes szakosztályok alelnöki és egyéb tisztségeit is.

Nehéz székeléshen szenvedők, akiknek gyakori fejfájás, mellnyomás, szivdobogás, gyomormüködési zavarok és különösen fájdalmas végbélbajok — mint aranyér, repedés, előesés, polipus, sipoly, szükület — teszik az életet nehézzé, igyanak reggel és este negyed pohár természetes **„Ferenc József"** keserüvizet. Klinikai vezető orvosok igazolják, hogy a **Ferenc József** viz mütétek

Ára 10 fillér

MAGYARORSZÁG

XLII. évfolyam, 40. szám
Budapest, 1935.
február 17.

Szerkeszti
ZILAHY LAJOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal telefonszámai:
45-5-50 – 57-ig, 46-4-18

Új hangot!

Új hangot kellene megütni azokban a kérdésekben, amelyek a dunavölgyi népek sorsközösségét érintik. Valami ilyet érzünk Benes nyilatkozatában is, amikor azt mondja: mindenekelőtt jobban, alaposabban kell ismernünk egymást. Ez lenne a legfontosabb. Meg kell teremteni a lehetőséget, hogy tárgyilagosan ismerjük és nézzük a tényeket és egymást is.

A továbbiakban azt mondja: lehetünk ellenfelek, de nem kell azért ellenségeknek lennünk. Ellenfelekkel meg lehet egyezni. Én a magam részéről nem gyűlölök senkit, az én szememben az európai politika nagy vonalai mindennél fontosabbak.

Ez a hang mindenesetre haladást jelent azon az úton, amely Európa szörnyű zűrzavarából a dunavölgyi népek megegyezése felé vezet.

Ennek a beszélgetésnek kétségtelenül az a legérdekesebb, sőt a nagy kérdések szempontjából legértékesebb mondata, amikor azt mondja Benes, hogy jobban, alaposabban kell ismernünk egymást. Ez az a gondolat, amit mi is régen hirdetünk, ma már olyan formában is, hogy a magyar ifjúságnak meg kell tanulnia a dunavölgyi népek nyelvét, hogy ez az »egymást megértés« ne csak üres szó maradjon. Vigasztaló tünet, hogy ennek szükségességét egyes ifjúsági szervezetek már felismerték és ilyen irányú nyelvtanfolyamok létesültek. Nekünk, dunavölgyi népeknek meg kell ismernünk egymást az irodalmon keresztül is. Ki kell cserélnünk magasabb szellemi megnyilatkozásainkat, amelyek mindig több megértést tudnak árasztani a népek között, mint a hivatalos diplomácia jegyzékváltásai.

Erre a megismerésre azért is szükség van, mert az európai közvélemény még mindig tájékozatlanul áll azokkal a részletkérdésekkel szemben, amelyek végeredményében a középeurópai feszültséget táplálják. Áll ez elsősorban a kisebbségi problémára és ha Benes azt mondja, hogy a kisebbségi kérdésekben mindenekelőtt nyiltságot szeretne, mi ennek az óhajának csak helyeselni tudunk és minden tekintetben hajlandók leszünk ilyen irányban segítségére lenni.

Nincs szándékunk semmiféle gúnyt keverni ezekbe a sorokba, amikor valóban a legőszintébben fogadjuk Benesnek a megértésre és egymás megismerésére irányuló szándékait, de őszintén szólva, kissé különösnek tartjuk Benes kijelentését, amikor azt mondja: alapjában véve nem tudom, pedig nagyon szeretném tudni, hogy tulajdonképpen mit is követelnek tőlünk a kisebbségi kérdésekben.

Semmi sem egyszerűbb, mint hogy ez az óhaja teljesüljön. Üljünk le és mondjuk el egymásnak őszintén, hogy miről van szó. Nekünk is vannak óhajaink a kisantant politikáját illetőleg. Ez az óhajunk rendkívül egyszerű és könnyen teljesíthető: a negatívumok helyett pozitívumokat kérünk. Mert eddig mindig csak azt hallottuk, mi az, amit a kisantant nem akar. Mi az, amit nem tűr. Nem tűri a Habsburg-ház visszaállítását, nem tűri a kisebbségek problémáinak kapcsán a saját belügyeibe való beavatkozást, nem tűri a revízió kérdésének hangoztatását, — tizenöt esztendő óta semmi egyebet nem hallunk a kisantant részéről, csak azt, hogy nem tűrik ezt, nem tűrik azt, nem akarják emezt, nem akarják amazt. A sok emez és amaz után végre szeretnénk már tudni, hogy mi az, amit tűrnek, mi az, amit akarnak. Eggyel azonban tisztában kell lenniök: a magyar nemzet sohasem mondhat le jogos követeléseiről.

A kisantant az utóbbi években meggyőződhetett arról, hogy a magyarság közvéleménye teljes őszinteséggel, sőt bizonyos bátorsággal nyilatkozott meg a kisantanttal való megegyezés szüksége mellett. Az új hang, ha ez a hang igazán új lesz, nálunk nem fog süket fülekre találni.

Öt szocialistavezér a vádlottak padján

A ráckevei családirtás szörnyű részletei

A kétszeres gyilkos anya maga kiabálta össze a szomszédokat és jelenlétükben vágta el a nyakát

Helyszíni tudósítás az éjszakai pánikról és a „csodaszép asszony“ tragédiájáról

Ráckeve, február 16.

(A Magyarország kiküldött munkatársának telefonjelentése.) Térdigérő sár az uccákon, megdöbbent arcok, egy újtelepi szürke földszintes ház előtt *csendőrszuronyok.* Itt történt a tragédia. *Egy elkeseredett asszony és két ártatlan fiatal leányának szörnyű tragédiája.* Éjszaka három órakor történt. *Nyerges* Lajosné, egy BSzKRt telefonkezelő 41 éves elvált felesége bezörgetett egyik szomszédjához, *Juhász* Károly házának az ablakán. Juhásznét szállította:

— *Jöjjön ki, Juhászné! Valami borzalmas dolog történt velem!...*

Végeztem a gyerekekkel! Nem hiszik?!

Juhászné magára kapta ruháját, kiment a ház elé. Ott állott a BSzKRt telefonkezelő felesége és zavaradottan szólt:

— *Végeztem a gyerekekkel!... Meggyilkoltam őket...*

A szomszédaszony ingerülten rákiáltott:

— Ne beszéljen már bolondokat, már miért végzett volna velük, miért gyilkolta volna meg őket?

Nyergesné előkapta kendője alól a kezét.

— *Nem hiszi? — Nézzen ide!* — mutatta gyermekeinek vérétől véres kezét.

Az újtelepen, ahol egymás hegyénhátán kis vityillók, sárházikók sorakoznak, *percek alatt kitört a pánik.* A szomszédok kirohantak az uccára és *rémülten, irtózva nézték, hallgatták az eszelősen kiáltozó, véreskezű Nyergesné szörnyű előadását, hogyan gyilkolta meg két gyermekét, a 18 éves Margitot és a 13 éves polgáriiskolás Klárit.*

— Ha nem hiszik?! Jöjjenek utánam, megmutatom, — kiáltotta magánkívül Nyergesné és ment előre a havas úton a szürke ház felé. Utána hosszú sorban az álmukból felriasztott szomszédok.

Nyergesné folytatja véres őrjöngését

A házhoz érve, *senki nem mert bemenni Nyergesné után, a kerítés mellől nyujtogatták nyakukat, féltek a véres látványtól.* Ezt az időt használta fel az elszánt asszony, hogy *folytassa a megkezdett szörnyűséget:* ugyanazzal a borotvával, amellyel elvágta két lányának nyakát, *öngyilkossági kísérletet követett el, elvágta a saját nyakát is.* Sikoltozására már későn szaladtak be a bátorságra kapott ráckeveiek, *két halott, vértócsában fekvő gyermeke mellett találták hatalmas sebbel a nyakán Nyerges Lajosnét.* Már elvesztette eszméletét.

Idegrázó jelenetek játszódtak le a véres szobában. *Nyergesné nagyobbik lánya a földön feküdt, ócska matracokon, a falnak fordulva. A matrac alól folydogált a vér.* Kétlépésnyire tőle *vaságyon feküdt a 13 éves Nyerges Klári, ugyanúgy, mint szerencsétlen nővére.* És a két halott leány között *az életveszélyesen megsebesült eszméletlen anya.* Többen azok közül, akik beléptek a véres szobába, *sírógörcsöt kaptak.* Két ráckevei asszony *ájultan esett össze* és amikor megérkezett a községi orvos, *Röszler* Antal dr., *egész sereg embert kellett elsősegélyben részesítenie.*

A vármegyei mentők autója *a csepeli Weiss Manfréd-kórházba vitte be Nyerges Lajosnét.* Az első orvosi vizsgálat után *lehetségesnek tartják, hogy életben marad.* A két halott lány még mindig ott fekszik az újtelepi szomorú házban. *Bezárva a ház ajtaja, előtte két csendőr.*

Válás után

Drámai részleteket mesélnek az éjszakai családirtásról Ráckevén. *Nyergesék közel húszesztendős házasság után hónapokkal ezelőtt összevesztek.* A férj állítólag *rossz híreket* kapott a feleségéről. Magándetektívekkel nyomoztatott utána és olyan adatok birtokába jutott, amelyek alapján nemrégiben *megindította az asszony ellen a válópert.* A bíróság *elválasztotta a házastársakat és a második gyermeket az apának ítélte.* Ez keserítette el annyira a gyermekeihez ragaszkodó, de egyébként súlyos gondok között élő asszonyt, hogy a borzalmas tettet a mult éjszaka végrehajtotta.

3 husvéti utazás:

„Conte Biancamano"
április 6—22
Szicilia, Athén, Stambul

„Oceania"
április 7—23
Spanyolország, Madeira

„Saturnia"
április 8—27
Szentföld, Egyiptom

Kérjen prospektust!

ITALIA COSULICH
Thökölyút 2 Váci utca 4

„Csodaszép asszony volt"

— *Csodaszép, derék asszony volt* — mondják a ráckeveiek Nyergesnéről. — *Olyan asszony volt, hogy Pestmegyében kettő sincs.*

Beszéltünk *Juhász* Károlynéval, akinek az ablakán az éjszaka bekopogtatott Nyergesné és akinek először mondta el, hogyan ölte meg a leányait. Igy beszél:

— Kihívott Nyergesné és azt mondotta: »*Végeztem velük... egy szuszra meghalt mind a kettő*«.

— Mit csinált az Istenért? — kérdeztem. »*Beretvával elvágtam a nyakukat, tegnap vettem a beretvát Pesten*« — felelte. Nem akartam elhinni. Erre hívott, hogy *menjek utána, megmutatja halott gyermekeit.* Ő ment előre és mielőtt még beléptünk volna a szobába, ahol a szörnyűség történt, *a saját nyakát is átvágta beretvával.*

A szép Nyergesnét sokan sajnálják Ráckevén. Azt mondják, hogy jó anya volt, nagyon szerette a gyermekeit. Ugylátszik *a hét elején már készült a szörnyű tettre,* mert »*le akarta vétetni*« őket. Ki is ondoláltatta Margitkának meg a Klárikának a haját, de azután *elmaradt a fotografálás. Nyergesné meggondolta a dolgot.* Ki tudja miért? Talán akkor mégis azt határozta, hogy *nem öli meg a gyermekeit, nem kell a fotográfia emléknek.*

És ma éjszaka másként döntött...

Komlós Jenő

Abesszínia elfogad bármilyen népszövetségi döntést

Párizs, február 16.

A *Matin* római tudósítója beszélgetést folytatott Abesszinia római követével. A követ hangoztatta, — írja a tudósító — hogy Abesszinia jóhiszeműséggel jár el. *Nem akarunk és nem is vagyunk képesek támadást kezdeni* — mondotta a követ. *Hajlandók vagyunk a Népszövetség vagy döntőbiráskodás útján elintézni a kérdést.* Előre elfogadjuk a döntést és végrehajtjuk a ránknézve kedvezőtlen intézkedéseket is. Ha azonban — folytatja a követ — meg akarják sérteni *nemzeti függetlenségünket,* akkor *Abesszinia a végsőkig fog küzdeni saját területén nemzeti létjogosultságáért.*

Idegesség, fejfájás, álmatlanság, reggeli rosszullét, levertség, bágyadtság, szédülés esetében a természetes **Ferenc József** keserűvíz az emésztőszervek hiányos működéséből eredő zavarok nagy részét azonnal megszünteti, az étvágyat erősen fokozza s visszaadja a testnek és szellemnek régi frisseségét. Orvosi szaktekintélyek megfigyelték, hogy a **Ferenc József** víz öregemberek betegségeinél és neuraszténiások bajainál is mindig megbízhatóan és kellemesen hat.

Mussolini és Hóman aláírta a magyar-olasz kultúregyezményt

Róma ünnepli a magyar minisztert — Az egyezmény 20 pontja

Róma, február 16.

A *Palazzo Venezia* Mappa del Mondo termében ma délben 12 órakor találkozott *Mussolini* olasz miniszterelnök és *Hóman* Bálint magyar vallás- és közoktatásügyi miniszter, hogy a magyar-olasz kulturális egyezményt aláírják. *Elsőnek Mussolini miniszterelnök,* majd *Hóman* Bálint miniszter írta alá az egyezményt, amelyet *két példányban* magyar és olasz nyelven szerkesztettek meg.

Az aláírás után *Mussolini* olasz miniszterelnök még *negyedóra hosszat elbeszélgetett Hóman miniszterrel és Villani Frigyes báró kvirináli magyar követtel,* aki a szertartáson szintén jelen volt.

Róma, február 16.

Hóman kultuszminiszter ma délelőtt meglátogatta a *Foro Mussolini sporttelepét és a balilla szervezetek különböző intézményeit.* Amerre a magyar miniszter elhaladt, — minthogy a mai programot a ma reggeli lapok már közölték — *mindenütt sűrű embertömegek várakoztak és meleg ünneplésben részesítették.* Minden helyen, ahol kocsijából kiszállva látogatást tett, a *fényképészek valóságos hadserege* vette ostrom alá és a miniszter mosolyogva állta a fényképészek pergőtüzét.

A *Palazzo Venezia* előtti téren is hatalmas tömeg gyült össze és lelkesen köszöntötte a magyar minisztert. A tömeg türelmesen várakozott, amíg Hóman Bálint miniszter megjelent a *Palazzo Venezia* kapujában és a miniszter távozásakor az ünneplés *megújult erővel ismétlődött meg.*

Húsz cikkből áll az egyezmény

A kultúregyezmény 20 cikkből áll. Az egyezmény értelmében *a magyar kormány olasz—magyar tudományos, irodalmi és művészeti kapcsolatok kutatására és fejlesztésére Rómában a magyar intézetet továbbra is fentartja.*

Az olasz kormány olasz intézetet alapít Budapesten az olasz—magyar tudományos, irodalmi és művészeti kapcsolatok kutatására és fejlesztésére.

A magyar és olasz kormány az *ösztöndíjas helyek számát 4-ről legalább 6-ra emeli.* Az *olasz kormány* ezenkívül továbbra is *tanulmányi segélyeket adományoz* a magyar kormány ilyirányú javaslatait figyelembevéve, *az olasz királyi egyetemekre és főiskolákra beiratkozott érdemes magyar hallgatóknak.*

A magyar kormány *minden rendelkezésre álló eszközzel* elő fogja segíteni, hogy *minél több főiskolai hallgató és főiskolai diplomás juthasson el olaszországi nyári egyetemi tanfolyamokra.* Az *olasz kormány* ugyancsak minden eszközzel *elő fogja segíteni, hogy minél nagyobb számú olasz egyetemi hallgató és diplomás juthasson el a nyári egyetemi tanfolyamokra.*

A magyar kormány az egyik *kölcsönösen megállapítandó* tanszéket a budapesti *Pázmány Péter* tudományegyetemen *szerződés alapján olasz tudóssal tölti be,* viszont *az olasz kormány a jövőben is fentartja a római királyi tudományegyetemen magyar tudóssal betöltött magyar történelmi és irodalmi tanszéket.*

A magyar kormány a budapesti *Pázmány* Péter Tudományegyetemen és a *pécsi* Erzsébet Tudományegyetemen *olasznyelvi és irodalmi tanszéket* tart fenn tovább is, valamint gondoskodik a *debreceni* Tisza István Tudományegyetemen és a Ferenc József Tudományegyetemen az olasz nyelv és irodalom megfelelő tanításáról.

A két kormány megszervezi az egyetemi és főiskolai tanárcserét olyan módon, hogy eleinte tanévenkint legalább egy-egy tanár fog kiküldetni, hogy egy előadássorozatot tartson.

A két kormány tanulmányozni fogja a módját, hogy a tanárcsere időtartama egy teljes tanév lehessen.

A magyar kormány fokozott gondot fordít az *olasz nyelvnek a magyar középiskolákban,* gimnáziumokban és felsőkereskedelmi iskolákban való tanítására.

Az olasz kormány, amint lehetséges, *Budapesten olasz nyelvi középiskolát szervez.*

A két kormány időnkint *kölcsönösen ki fogja cserélni azoknak a tudományos és irodalmi műveknek a jegyzékét,* amelyeknek lefordítását különösen kívánatosnak tartja.

A két kormány *a kulturális kapcsolatok további fejlesztése érdekében elő fogja segíteni* szimpadi műveknek és filmeknek a másik országban való előadását, illetőleg bemutatását.

A magyar kormány elő fogja segíteni *magyar csoportok olaszországi utazását,* az olasz műemlékek és általában az olasz műalkotások tanulmányozása végett.

Az olasz kormány ugyanesak elősegíti *olasz csoportok hasonló célú magyarországi utazását.*

A két kormány kölcsönösen támogatja Magyarországban az *olasz,* Olaszországban *a magyar művészeti kiállítások* rendezését.

A két kormány elősegíti azt, hogy *a rádióállomások kölcsönösen közvetítsenek műsoraikból.* Gondoskodni fog arról, hogy *saját rádióállomásai előadásokat tartsanak* az illető ország történelméről, irodalmáról, művészetéről, zenéjéről, népszokásairól, idegenforgalmáról, életéről.

Az egyezmény a megerősítő okiratok kicserélésétől számított 30-ik napon lép életbe.

Manno Miltiades meghalt

(A Magyarország tudósítójától.) A magyar *sporttársadalomnak* és a művészvilágnak gyásza van: ma, szombaton reggel negyednyolc órakor az alkotásuccai katonai kórházban meghalt *Manno* Miltiades.

Manno 18 éves korában *kerékpározással* kezdte meg sportkarrierjét. Akkoriban az országúti kerékpározás volt a divat s ő megnyerte az összes országúti *kerékpárosbajnokságokat.* A pályán is aratott azonban sikereket.

A kerékpártól azután hamarosan elhódította a *futball.* 1897-ben az elsők között volt, aki *Iszer* Károly zászlója alá szegődött s pár év alatt a BTC-nek, az akkori idők verhetetlen magyar élcsapatának félelmetes középcsatára lett. Az ő vezetése mellett aratta a BTC az első győzelmeket az osztrák és cseh csapatok felett. Magyaros lendülettel keresztülvitt rohamairól évtizedekig beszéltek.

Amikor abbahagyta a futballozást, két irányban osztotta meg sportszeretetét. *Nyáron evezett, télen pedig korcsolyázott.* Az evezésben is *rekordot állított* fel. A *Pannonia* színeiben *számtalan csapatgyőzelmet is szerzett,* de mégis mint *skifflista* aratta leguagyobb sikereit. *Magyar, osztrák és német bajnokságok egész sorozatát* nyerte, majd *Hollandián* és *Belgiumon* keresztül, ahol szintén veretlen maradt, kijutott *Henleybe,* a legklasszikusabb *angol regattára* s a leghíresebb skiff versenyben, a Diamond scullban is dicsőséget szerzett a magyar evezős-sportnak. *Korcsolyázásban sok bajnokságot nyert és hat rekordot állított fel.*

Még aktív sportember korában kezdett a *művészetekkel* foglalkozni. A kezdet kezdetén nagyon népszerűek voltak *sportkarikatúrái,* amelyek az egykori Kakas Mártonban jelentek meg. Az itt elért sikerek buzdították a művészetek komolyabb művelésére. Mint festő- és rajzolóművész különösen sport-plakátjaival keltett feltűnést nemcsak itthon, hanem a külföldön is. Az utolsó években szobrászattal is foglalkozott. Ő tervezte az MLSz jubiláris irredenta plaketjét, majd az 1932. évi losangelesi *olimpiászra szobrait küldte ki* s ezek közül *kettővel megnyerte a szobrászati olimpiász második díját.*

A sporttal sohasem szakított teljesen, amikor már ő maga nem sportolt versenyszerűen, vállalta a *Hungária Evezős Egylet* csapatainak *amatőr trénerségét* s az általa nevelt csapatok *Európa-bajnokságot* nyertek. A *Toldi* honvédiszti sporttanfolyamon is tanári állást vállalt.

Manno Miltiadesz *a világháborút is végigharcolta, mint huszárszázados* s a háborús izgalmak erős nyomot hagytak még az ő sporttól edzett szervezetében is. Régóta panaszkodott *szívbántalmakról,* három nappal ezelőtt vétette fel magát a katonai kórházba, de a leggondosabb ápolás sem tudta már megmenteni az életét. Temetéséről még nem történt intézkedés.

Erősek az őszi vetések

A legutóbbi (jan. 9-i) hivatalos vetésjelentés közzététele óta eltelt *öt hét időjárását változó, átlagban a normális alatti hőmérséklet, gyakori havazások s időnként hófúvások* és az ország túlnyomó részében az *átlagon felüli csapadékmennyiség jellemzi.*

Az őszi vetések

általában *igen jól megerősödve mentek a télbe és jelenleg az ország legnagyobb részében elég vastag hótakaró védi a vetéseket az erős hidegek ellen.*

Fagykárról kifejezetten *ezideig jelentés még nem érkezett.*

Rovar vagy egérkártétel még nem észlelhető.

A takarmánykészletek szükösen bár, de kellő takarékos beosztással a legtöbb helyen elegendőnek látszanak.

Uj diplomáciai tárgyalások indulnak meg a német válasz következtében

Párizsban kifogásolják, hogy a német jegyzék több kérdésben nem foglalt állást — Bonyodalom Laval Litvinoffnak tett igérete, a légi Locarno és a keleti paktumterv körül

PÁRIZS, febr. 16.

Francia politikai körökben *a német jegyzék nem tett jó benyomást.* Kedvetlenül fogadják, hogy a jegyzék hallgatással mellőzi a londoni közlés legtöbb pontját és abból külön kiemel egyes kérdéseket, ami arra mutat, hogy *a német kormány meg akarja bontani a londoni megállapodás részleteinek szoros összefüggését.* Megelégedést kelt azonban az a körülmény, — és ez a sajtóban is kifejezésre jut, — hogy *a német válaszjegyzék nem zárja el az útját a későbbi tárgyalásoknak.*

A lapok a csalódás hangján írnak, mert legalább *elvi hozzájárulást* vártak a londoni javaslatok összességéhez, ehelyett azonban alig találnak a német válaszban határozott állásfoglalást. A lapok nem annyira azt kifogásolják, ami a jegyzékben bennfoglaltatik, mint inkább *azt, ami nincs benne,* nevezetesen *a keleti és a dunai egyezménytervre, a leszerelés kérdésére és a Népszövetségbe való visszatérésre vonatkozó határozott állásfoglalás.* Emellett általában kiemelik, hogy Németország *igyekszik éket verni Franciaország és Anglia közé,* azáltal, hogy Angliával kíván legelőször tárgyalni.

A sajtó kétségbevonja Németország békeakaratát és úgy gondolja, hogy *a német kormány elszalasztotta a kedvező alkalmat, hogy kézzelfogható bizonyságot tegyen igazi jószándékáról.*

— A német jegyzék — írja a *Petit Parisien* — beismerése annak, hogy *Németország a szerződésekkel ellentétben máris légi haderőt tart fenn.* A német kormány hajlandó légi haderejét a támadó fél ellen irányuló küzdelemben latbavetni. *Ez a mondat vallomás,* amelyet fel kell jegyezni. Sejtettük, hogy Németországnak a szerződésekkel ellentétben légi hadereje van, *most pedig ezt a tényt a német kormány szájából is megtudjuk.*

A *Petit Parisien* egyébként a jegyzék általános méltatásában megállapítja, hogy abból *csaknem hidegség árad,* amely ellentétben áll a francia-angol javaslatok békülékeny hangjával. Németország nem utasítja el a javaslatokat, de *a legfontosabb kérdésekben egyáltalában nem nyilvánít véleményt.* Ezzel szemben kidomborítja saját biztonsági szempontjait, de érvelése alapjában véve hibás. A Németországot körülvevő hatalmak teljesen békés politikát folytatnak és Németországot nem fenyegeti veszély. Emellett az 1932 december 11-i jogegyenlőségi nyilatkozat a fegyverkezések fokozatos csökkentését helyezte kilátásba.

— Mindent összevéve, — írja a lap, — még ha elnézéssel bíráljuk is a német jegyzéket, tekintettel arra, hogy a német kormány nehezen változtathatná meg hirtelen külpolitikájának irányát, meg kell állapítanunk, hogy *a jegyzéknek rossz a kiinduló pontja* a londoni program megvalósítása szempontjából.

Az *Echo de Paris*ban Pertinax a jegyzéket kétértelmű okmánynak minősíti.

— Németország — írja a lap — a légügyi egyezményt akarja arra kihasználni, hogy *Franciaországot elválassza Angliától, vagy pedig kelet- és középeurópai szövetségeseitől.* A jegyzék egyébként *beismeri, hogy Németország újrafegyverkezett,* mert Németország késznek mutatkozik latbavetni szükség esetén légi haderejét, emellett pedig újrafegyverkezésének felelősségét az őt környező államokra hárítja.

Pertinax egyben *éles támadást intéz Laval személye és külpolitikája ellen.*

Az *Oeuvre* a német jegyzékből azt a következtetést vonja le, hogy *Németország szabad kezet akar magának biztosítani a keleti terjeszkedés számára.* Ha Franciaország el akarja hárítani az 1914-es felfordulás megismétlődését, kötelessége teljesíteni azokat az igéreteket, amelyeket *Laval Litvinoffnak, valamint a kisantant és a balkánszövetség külügyminisztereinek tett Genfben.*

Az esti lapok *kedvezőtlenül és bizalmatlansággal* fogadják a német válaszjegyzéket és bizonyos aggodalommal tekintenek a közvetlen angol-német tárgyalások elé. A *Liberté*-ben *Bainville* azt hiszi, hogy Németország éket akar verni Párizs és London közé, fel akarja szítani az angol közvéleménynek a szövetségesek bonyolult rendszerével szemben érzett ellenszenvét, valamint a Szovjet iránti előítéleteit.

A *Journal des Debeas* keserűen állapítja meg, hogy *Franciaország és Anglia megérdemelte a Németországtól kapott leckét.* **Vajjon a tapasztalatok ellenére újabb sikerekhez segítjük-e Németországot, meg akarjuk-e nekik könnyíteni az újrafegyverkezés befejezését és elmulasztjuk-e a legelemibb óvintézkedéseket is?**

— A béke és biztonság első feltétele az, — teszi hozzá a hadiipar nagy estilapja, — hogy a békebarát hatalmak eszmei és anyagi szempontból fokozzák erejüket.

A *Temps* szintén kedvezőtlenül ítéli meg a német válaszjegyzéket.

— Németország — írja a lap — *a javaslatokból csak azt méltatja figyelemre, ami előnyére szolgál* és hallgat mindarról, ami politikáját gátolhatja. Németország *szét akarja bomlasztani az összefüggő egységet alkotó biztonsági rendszert,* amelynek minden része szorosan feltételezi egymást, igyekszik továbbá szakadást létrehozni Franciaország és Anglia között.

— Az egyetlen gyakorlati következtetés, amelyet a német válaszból levonhatunk, abban áll, hogy *a tárgyalások lehetősége továbbra is fennforog és a német válasz nem vágta el az eredményes eszmecserék kilátását.* London, Párizs és Róma éleslátásán mulik most, hogy a tárgyalások helyes mederbe terelődjenek.

Uj angol-francia tánácskozás vált szükségessé

PÁRIZS, febr. 16.

Laval külügyminiszter pénteken este a sajtó előtt röviden és tárgyilagosan ismertette a német jegyzékkel kapcsolatosan elfoglalt álláspontját. Az *Oeuvre* szerint *Laval* a sajtó képviselői előtt a német jegyzék *minden egyes pontját ellenzéssel fogadta* és megállapította, hogy a jegyzék nem zárja el a lehetőségek kapuit, anélkül azonban, hogy Németország nemzetközi együttműködésére való szándékának kézzelfogható bizonyságát szolgáltatná.

Párizsi politikai körökben valószínűnek tartják, hogy *hétfőn újabb francia-angol diplomáciai tárgyalások indulnak meg.* Kedden a francia kormány tagjai államtanácsot tartanak, szerdán pedig Londonban lesz minisztertanács, úgyhogy a tárgyalások *teljes erővel csak csütörtökön indulhatnak meg.* Általában azt hiszik, hogy a London és Párizs közötti újabb tárgyalások befejeztével *újabb angol-francia közlést juttatnak el Berlinbe.* Párizsban remélik, hogy az angol kormány, ha egyáltalán elfogadja a külön angol-német tárgyalásra irányuló német indítványt, majd csak e lépés megtörténte után kezdi meg a tárgyalást Berlinnel.

A *Quai d'Orsay nem ellenzi a német kormánynak azt az óhajtását, hogy Anglia és Németország között közvetlen eszmecsere induljon meg* a helyzet tisztázása céljából. A francia kormány bizik benne, hogy London az angol-német tárgyalások alkalmával hű marad a francia-angol nyilatkozat szelleméhez.

A *Paris Soir* értesülése szerint a *Quai d'Orsay* a légi védelmi egyezmény megkötését két feltételhez fűzi:

1. *Németország légi haderejének méreteit az általános leszerelési egyezményben körül kell határolni.*

2. *A légi egyezmény csak akkor léphet életbe, ha az általános európai biztonság rendszerének megvalósítása már biztosítva látszik.*

London barátságosan fogadta a német választ

LONDON, febr. 16.

Az angol sajtó — a szélsőjobboldali *Morning Post* kivételével — általában *barátságosan fogadja a német választ,* amelynek hézagai előtt nem húny ugyan szemet, de — a *Daily Telegraph* szavai szerint — már *haladásnak tekinthető, hogy Németország lehetővé teszi a tárgyalások megindítását.* Nem titkolja ugyan, hogy a tárgyalások nem lesznek könnyűek, de a *Times* megjegyzi, hogy *„nincs áthághatatlan akadály, ha valamennyi fél őszintén kívánja a sikert".*

A legtöbb lap szerint arról még csak vitatkozni sem lehet, hogy a felek *a teljes egyenlőség alapján* ülnek le a tárgyalóasztalhoz és hogy a kérdéseket *csakis szabad egyezkedés* alapján lehet elintézni.

A Németország által javasolt kétoldalú megbeszélések ügyében a *Daily Telegraph* diplomáciai levelezője úgy tudja, hogy az angol kormány erre a javaslatra nem válaszolhat a francia kormány előzetes megkérdezése nélkül s *Anglia általában Franciaországgal a legteljesebb összhangban akar eljárni.*

Másrészt az összes lapok megállapítják, hogy a német válasz jóformán csak a légi Locarnóval foglalkozik. Míg ebből a *Morning Post* arra következtet, hogy *Németország minden kötelezettség nélkül akarja a légi egyezmény előnyeit élvezni,* addig a *Times* még nem lát abban semmi kivetnivalót, hogy Németország a légi egyezményjavaslatban kitűnő lehetőséget lát a jelenlegi felfegyverkezés törvényesítéséhez.

— Az a puszta tény, — mondja a *Times,* — hogy Németországot a légiegyezmény aláírására szólították fel, azt bizonyítja, hogy a többi hatalmak szándéka szerint *a repülőgépek is részét alkotják annak a hadifelszerelésnek, amelyre a jogegyenlőség megadásának ki kell terjeszkednie.*

Az angol sajtó a nehézségeket inkább Franciaország és keleti szövetségesei részéről várja.

A *Daily Herald* diplomáciai levelezője szerint *francia körök most már nem akarnak légi egyezményt kötni az összes többi kérdés elintézése nélkül,* sőt állítólag a londoni közleményben ismertetett egész tervet el akarják ejteni és azonnal kölcsönös védelmi egyezményt akarnak kötni és ez valójában *szövetség lenne a Szovjettel és Csehországgal.* Mivel a londoni közlemény határozottan sürgeti, hogy a légi egyezményről haladéktalanul tárgyalni kell, világos, hogy *a francia kormány azóta megváltoztatta szándékát.*

Ennek oka kézenfekvő: Csehország és a Szovjet emlékeztette *Lavalt* december 5-én *Litvinoffnak* adott igéretére, amely szerint *nem tárgyal olyan két- vagy többoldalú egyezményről, amely a keleti körzeti egyezmény előkészítését vagy megkötését veszélyeztethetné.* Már pedig a csehek és az oroszok szerint a nyugati légi egyezmény megkötése veszélyeztetné a keleti egyezményt. *Laval* e hét elején biztosította *Potenkim* párizsi szovjet nagykövetet, hogy Franciaország *csak a keleti egyezménnyel egyidejűleg tárgyalja és köti meg a légi Locarnót.* Ez az oka annak, hogy Franciaország visszavonta a felajánlott elsőbbséget abban a pillanatban, amikor Németország elfogadta a londoni javaslatot.

Páratlan diplomáciai zűrzavart idézett elő az, hogy a londoni javaslatok megszövegezésénél nem jöttek rá arra, hogy e javaslatok nem egyeztethetők össze a régebben adott igéretekkel. Ennek következtében súlyos a helyzet, de mindenképpen kerülni kell a kölcsönös vádaskodást.

védekezésül öblítsük torkunkat

DIANA sósborszesszel

Próbapalack . . 64 fillér
Kis palack . . . . . 1.10 P
Közép palack . . . 3.20 „
Nagy palack . . . . 5.90 „

A *News Chronicle* külpolitikai szerkesztője ugyancsak megjegyzi, hogy a válasz *súlyos aggodalmakat okoz az oroszoknak és a cseheknek,* akik most még növelik azt a benyomást, amelyet Párizsra már eddig is gyakoroltak, mert a keleti egyezménynek elsőrendű fontosságot tulajdonítanak.

A *Daily Express* szerint Moszkvában már hivatalos rádióbeszédeket mondottak az *állítólagos háborús veszedelemről* és azt állították, hogy *Németország meg akarja támadni a Szovjetet,* de a Szovjet teljesen fel van készülve: egymillió főnyi katonája van fegyverben és *két hét alatt tízmilliót tud mozgósítani.*

Neurath tájékoztatta az olasz nagykövetet és a belga követet

BERLIN, febr. 16.

Neurath német birodalmi külügyminiszter fogadta *Cerruti* berlini olasz nagykövetet, majd *Kerkhove* gróf belga követtel folytatott tanácskozást. A külügyminiszter megbeszélései során *tájékoztatta a két külföldi diplomatát a londoni közleményre adott német válasz tartalmáról.*

Széleskörű tárgyalások indulnak meg

VARSÓ, febr. 16.

Lengyel politikai körökben úgy vélekednek, hogy Németország válaszjegyzéke nyomán most *széleskörű nemzetközi tárgyalások indulnak meg Németországgal.* Általános a felfogás, hogy Lengyelországra nézve *még nem érkezett el az ideje annak, hogy ezekbe a nemzetközi tárgyalásokba bekapcsolódjék.*

A német válasz a béke ügyét szolgálja

BÉCS, febr. 16.

Az angol-francia közleményre adott német válasszal foglalkozva a lapok *megelégedéssel állapítják meg, hogy a további tárgyalások az egyes államok között folyó eszmecserék utjára lépnek,* amely út — mint a Reichspost kiemeli, — a nagyobbszabású értekezleteknél *csekélyebb mértékben rejti magában surlódások, vagy háborús veszélyek lehetőségét.*

A német válasz semmi olyant nem tartalmaz, ami veszélyeztetné a londoni javaslatok által bevezetett európai béke művét. Minden további most már az államférfiak belátásán és diplomáciai ügyességén múlik. Az államférfiakat annak a meggyőződésnek kell vezérelnie, hogy *az igazi béke nem ismerhet sem győzteseket, sem legyőzötteket.*

LIPCSEI TAVASZI VÁSÁR 1935
Kezdődik március 3-án
60% utazási kedvezmény a németbirodalmi vonalakon.
Mindennemü felvilágositást nyujt a tiszteletbeli képviselő:
Guhrauer Ottó mérnök, Budapest, Teréz-körút 46. Telefon: 23-9-81 és a
LEIPZIGER MESSAMT, LEIPZIG
A Magyarország és Németország között létrejött utazási egyezmény minden Németországba utazónak lehetővé teszi 500 márkának megszerzését csekk stb. alakjában

fenyeget!
Felkészült rá?
Tudja mit kell ilyenkor tenni? Vegyen be a meghűlés első jeleinél két Aspirin-tablettát, feküdjön ágyba és hivasson orvost!

ASPIRIN tabletták
Magyar gyártmány
Gyógyszertárakban kapható!

3 husvéti utazás:

„CONTE BIANCAMANO"
április 6—22
Szicilia, Athén, Stambul

„OCEANIA"
április 7—23
Spanyolország, Madeira

„SATURNIA"
április 8—27
Szentföld, Egyipt

Kérjen prospektust!

ITALIA-COSULICH
Thökölv út 2 Váci ucca 4

Szemethy tiszti főügyész a közadók kezeléséről szóló rendelet módosításáért

Szemethy Károly dr., a székesfőváros tiszti főügyésze most terjesztette elő a közigazgatási bizottságnak 1934 második felére vonatkozó jelentését. A főügyészi jelentés két elvi jelentőségű kérdésben látja szükségét annak, hogy a kormány módosítsa a közadók kezelésére vonatkozó hivatalos összeállítás tárgyában kiadott 600—1927. számú pénzügyminiszteri rendeletet.

E rendelet alapján ugyanis az illetékes adószámviteli osztályok a közadók céljából történő végrehajtások során irányadó rendelkezéseket különböző természetű — 100 pengőn aluli — harmadik személyeket illető magánjogi követelések behajtásánál is alkalmazzák. Ennek az a következménye, hogy amikor az ilyen végrehajtások során harmadik személyektől járó követeléseket tilt le az adószámviteli osztály és a letiltásnak nem tesznek eleget, a pénzügyigazgatóság polgári per útján kényszeríti az érdekelteket a letiltott követelés megfizetésére.

Ezeket a pereket jelenleg az említett rendelet alapján a pénzügyigazgatóság utasítására a kincstár képviselőjének — Budapesten a tiszti főügyésznek — kell megindítani annak ellenére, hogy az ügyben érdekelt személyeket, a köztük lévő jogviszony lényegét és vagyoni körülményeiket egyáltalán nem ismeri. Ilyen körülmények között a tiszti ügyészségnek sokszor számolni kell a per eredménytelenségével is, ami viszont azt vonja maga után, hogy a felmerült készkiadások sem térülnek meg, sőt az ellenfél részére perköltséget is kell fizetni. Ezért a főügyész az idézett pénzügyminiszteri rendelet olyan módosítását tartja szükségesnek, hogy az abban foglalt rendelkezések csak közadókra és közadók módjára behajtott közszolgáltatásokra nyerjenek alkalmazást, továbbá, hogy a rendelet alá tartozó magánjogi követelések behajtásával kapcsolatos perek megindítására a pénzügyigazgatóság magát a végrehajtót és ne a kincstár képviselőjét utasítsa.

A másik elvi jelentőségű kérdés azokkal a letiltásokkal kapcsolatos, amelyeket az illetékes adószámviteli osztályok közés magánalkalmazottak járandóságaira magánfelek követeléseinek közigazgatási úton történő behajtása során foganatosítanak. A 600/1927. P. M. számú rendelet alapján az adószámviteli osztályok magánjogi követelések fejében ezeknél a letiltásoknál az alkalmazottak járandóságait — tekintet nélkül azok nagyságára — egyharmad rész erejéig foglalják le. Ezzel az eljárással szemben azonban, amikor a magánjogi követelések behajtása bírói úton történik, az alkalmazottak fizetése csak úgy vonható végrehajtás alá, ha a végrehajtást szenvedő részére évi 2000 pengő — mint létminimum — érintetlenül marad.

Ilyen módon a hitelezők sokkal kedvezőbb elbánásban részesülnek akkor, ha követeléseiket közadók módjára és nem bírói úton hajtják be. A két eljárás között való eltérés azonban nemcsak ellentétben áll a törvényhozás szempontjaival, de lényegesen sérti a köz- és magánalkalmazottak érdekeit is, amelyeket a végrehajtási törvény novellája a 2000 pengős létminimum megállapításával biztosítani kívánt. Miután ilyen magánjogi természetű adósságok miatt közérdekből sem kívánatos ennek a létminimumnak olyan csorbítása, amely az idézett pénzügyminiszteri rendelet félremagyarázása folytán lehetséges, a tiszti főügyész ennek a kérdésnek is mielőbbi rendezését kéri.

A Saar-vidékre hétfőn bevonul a német vám és a német márka

SAARBRÜCKEN, febr. 16.

A Saarvidék visszacsatolásának előkészületei befejeződtek *s gazdaságilag a visszacsatolás már a vasárnapról hétfőre virradó éjszaka megtörténik.* Ezen az éjszakán megnyitják a vámsorompókat a Saarvidék és Németország határán és ugyanakkor szolgálatba lépnek a francia határ mentén felállított új vámőrállomások. Ezzel az aktussal a Saarvidék *ismét német vámterülettévá válik.* Ugyanekkor életbelép az új valutarendelet is, amelynek értelmében a Saarvidéken *ujból a német márka lesz a törvényes fizetési eszköz.* Hétfő reggel megkezdödik a forgalomban levő frankbankjegyek átcserélése márkabankjegyekre. Február 28-áig úgy a frank, mint a márka törvényes fizetési eszköznek számít, *március 1-től kezdve azonban már csak márkával lehet fizetni.* A márkavaluta bevezetésével egyidejüleg életbelépnek a Saarvidéken a német devizarendeletek, valamint a tőkekiviteli tilalom is.

Politikailag a Saarvidék visszacsatolása a február 28-ról március 1-ére virradó éjszaka történik meg. Március 1-én reggel a német birodalom közigazgatási szervei mindenütt átveszik a közhivatalokat és az állami üzemeket, így többek között a vasutakat és a bányákat. A következő lépés a Saarvidéken érvényben lévő törvények egységesítése lesz. *A Saarvidéken ezidőszerint még mindig a császári Németország régi törvényei vannak érvényben,* úgyhogy a jelenlegi német törvények életbeléptetése az egységesítési munka nagy terjedelmére való tekintettel hosszabb időt vesz majd igénybe.

Nem ül össze a Népszövetség Tanácsa

GENF, febr. 16.

Szombaton tisztázták azt a hosszabb idő óta elintézetlen kérdést, hogy *tartson-e a Népszövetségi Tanács a Saarvidék kérdésében e hónap végén rendkivüli ülésszakot, vagy sem.* A szombaton hozott döntés értelmében *véglegesen lemondtak arról a tervről, hogy e tárgyban még e hónap folyamán összehivják a Tanácsot.* Ehelyett a saarvidéki bizottság megbizatásának idejét meghosszabbítják.

MANNO MILTIADES MEGHALT

Megdöbbentő gyászhír futotta be ma délelőtt a fővárost, mélységes részvétet keltve mindenfelé. Meghalt *Manno* Miltiades, a nagy magyar sportférfiú, a kiváló festő- és rajzolóművész. Három nappal ezelőtt szállították be a budai helyőrségi kórházba súlyos nikotinmérgezéssel és ma reggel elköltözött az élők sorából. Érelmeszedés ölte meg 56 esztendős korában.

Manno Miltiades a magyar sport legfényesebb lapjaira írta fel a nevét dicsőségekben gazdag szereplésével. Nem volt még magyar sportférfiú, aki *Manno* Miltiadesnél több győzlemi babért szerzett volna a sport különböző ágaiban. Pályafutását kerékpározással kezdte s ebben mindjárt a legelsők közé emelkedett. A Millenáris-pályán egyremásra aratta a legszebb diadalokat a Budapesti Torna Club piros-fehér színeiben. Amikor a kerékpározást abbahagyta, mint atléta, a rövidtávú futóversenyekben folytatta karrierjét, majd a labdarúgás bevonulásával a BTC verhetetlen csapatában tünt ki a középcsatár szerepében. Gyorsasága, küzdőképessége félelemmel töltötte el az ellenfelet, amelyet csaknem minden alkalommal *Manno* góljai késztettek megadásra. A labdarúgás után a korcsolyázás és az evezés következett. Mind a két területen a legelső volt. A gyorskorcsolyázásban, főképpen a rövidebb távokon, halomra döntötte a rekordokat. Európa legjobb gyorsfutójának tartották a jégen. Az evezésben világhírnév övezte. A Pannonia Evezős Club számos csapatgyőzelmének volt a részese, egyeduralomra azonban a szkiffevezésben tett szert. Végigverte a legkiválóbb osztrák, német, holland és belga evezősöket, és amikor formájának tetőpontjára jutott, a Henley-regattán is megjelent. A legnagyobb angol szkiffversenyben, a Diamond Scull-ben állott starthoz és már vezetett, amikor hajója cölöpbe ütközött és összetört. Egyik legnagyobb evezősdiadalának az osztrák Duna volt a tanuja. Bécsben összekerült a sokszoros német bajnokkal és ádáz küzdelem után legyőzte. Híres ellenfelét a verseny után úgy emelték ki a szkiffjéből.

Még zenitjén állott sportéletének, amikor már a művészetekkel foglalkozott. Münchenben elvégezte a festőművészeti akadémiát s tanulmányainak befejeztével a „Kakas Márton"-ban megjelent karrikaturáival tűnt föl a nyilvánosság előtt. És itt is mindjárt győzött: egy csapásra meghódította a közönséget és a művészi köröket. Vérbeli művésznek bizonyult és felfelé ívelő pályát futott be. Ötlet, frissesség és mozgás jellemezte minden művét, festményeiben, szobraiban és plakátrajzaiban, amelyek keresettek voltak nemcsak itthon, de a külföldön is. Ha az utcai oszlopokon plakát jelent meg, akár sportvonatkozású, akár más irányú, már messziről fel lehetett ismerni rajta *Manno* Miltiades egyéni művészetét. Művészete nagy nemzetközi elismerésben is részesült. A losangelesi olimpiászon szobormüvével megnyerte a szellemi verseny második díját számos hírneves külföldi művésszel szemben. *Manno* tervezte az MLSz jubiláris irredenta plakettjét, mert a művészetnek ebben az ágában is a legkiválóbbak közé tartozott. A BTE mostanában készülődik fennállásának ötven éves jubileumára és ebből az alkalomból néhai nagy vezetőjének, *Iszer* Károlynak az emlékét Iszer-serleggel akarja megörökíteni. A seleg tervezésére Manno Miltiades kapott megbízást, de fájdalom, mielőtt ezt a kedves feladatát megoldhatta volna, a halál kiütötte kezéből művészetének eszközeit.

A sporttal sohasem szakított *Manno.* Néhány évvel ezelőtt fiatal tehetségekből megszerezte a Hungária Evezős Egyesület csapatát, amely Európa-bajnokságban kivívott győzelmével hálálta meg mesterének fáradozását.

A világháborút is végigküzdötte mint huszártiszt s több kitüntetéssel és századosi ranggal tért vissza a harcterekről.

Manno Miltiades előkelő ősi görög család leszármazottja. Öccse volt *Manno* Leonidásnak, aki szintén jelese volt a magyar sportnak és önköltséges résztvevője az 1896. évi athéni olimpiásznak. Egyik huga, Calypso, *Yolland* Artur dr. egyetemi tanár felesége.

Manno Miltiades egyik legkedveltebb tagja volt a főváros előkelő társadalmának. A csupaszív, rendkivül kellemes, jókedvű embert mindenki szerette és nagyrabecsülte. Meghitt barátságával tüntette ki *Gömbös* Gyula miniszterelnök is, aki nemrég nevezte ki a Toldi Miklós honvédsportoktató és tanárképző intézet tanárának.

Halálát a magyar sport- és művészvilág együtt gyászolja imádásig szeretett hitvesével, Pötschacher műépítész leányával. *Manno* Miltiades haláláról a Hungária Evezős Egyesület, amelynek egyik alapítója és örökös tiszteletbeli tagja volt, külön gyászjelentést adott ki. Az Országos Testnevelési Tanács ravatalára koszorút helyez és temetésén testületileg képviselteti magát. Kedden délután a Kerepesi-úti temetőben helyezik örök nyugalomra a magyar sport nagy halottját.

Flandin nagy többsége hosszú időre biztositotta a nyugodt munkát

PÁRIZS, febr. 16.

A lapok kiemelik, hogy az a többség, amelyet Flandin miniszterelnök a képviselőház pénteki ülésén az általa előterjesztett napirendi inditvány megszavazása alkalmával elnyert, *olyan hatalmas, aminőre már rég nem volt példa, és amely azt a többséget is felülmúlja, amely a Flandin-kormány bemutatkozása alkalmával a kormány mellett megnyilatkozott.* A szavazás eredményéből a lapok egyértelmüleg azt a következtetést vonják le, hogy a kormány életét hosszú hónapokra bebiztositották.

A *Matin* kiemeli, hogy *a kormány többsége ismét összekovácsolódott.* A kormány most nyugodtan dolgozhatik és hosszú időre elnémulnak azok, akik szeretnek bonyodalmakat előidézni.

Hasonló értelemben írnak a többi lapok is és hangsúlyozzák, hogy *Flandin egyformán nagy népszerüségnek örvend a kamarában és a szenátusban.*

A fagy eddig nem okozott vetéskárt

A földmívelésügyi minisztérium vetésjelentése

A legutóbbi (jan. 9-iki) hivatalos vetésjelentés közzététele óta eltelt 5 hét időjárását változó, *átlag alatti hőmérséklet,* gyakori havazás, időnként hófuvások és az ország túlnyomó részében az *átlagon felüli csapadék mennyiség jellemzi.* A nappali felmelegedések változóak, az éjszakai lehülések az időszak végén csaknem páratlanul erősek voltak.

A külső gazdasági munkálatok leginkább jéghordásra, trágyahordásra, fakitermelésre, és szállításra szorítkoznak, ezenkívül még a szokásos belső majori munkák vannak folyamatban.

Az *őszi* vetések általában *igen jól megerősödve mentek a télbe* és jelenleg az ország legnagyobb részében *elég vastag hótakaró védi a vetéseket* az erős hidegek ellen. *Fagykárról ezideig jelentés még nem érkezett.* Rovar, vagy egérkártétel még nem észlelhető. A *takarmánykészletek* szükösen bár, de kellő takarékos beosztással a legtöbb helyen *elegendőnek látszanak.*

Az „élharcosok" fizetés nélkül végzik a nemzeti egység minden munkáját

A Magyarság című napilap f. hó 13-án megjelent 36. számában „Havonta negyedmillió pengőnél többe kerül a Nemzeti Egység Pártjának élharcos szervezet" című cikket közöl, amelynek állításaival szemben kérem alanti nyilatkozatom szives közlését:

A nemzeti egység szervezetének ugynevezett élharcosai és rajparancsnokai *sehonnan semminemü fizetést, vagy tiszteletdijat nem kapnak.* Mi a nemzeti gondolat szolgálatába állitottuk munkánkat, és ezért nem kérünk semmiféle ellenszolgáltatást, mert *fanatikusan hiszünk abban, hogy a magyar nemzetet csak az egység mentheti meg.* A Kőszegi Kerület, amelynek elnökhelyettese és vezető titkára vagyok, 40 éven keresztül ellenzéki volt. Az a tény, hogy ma ez a kerület 80 százalékban tömörült a nemzeti egység szervezetébe, nemcsak azt bizonytja, hogy az aposztrófált élharcosok *megtették kötelességüket,* hanem bizonyítja egyben azt is, hogy a nép széles rétegei maguk is rájöttek arra, a sokat hangoztatott igazságra, hogy *egységben az erő.* Mi „élharcosok" most már csak állandóan felszinen tartjuk az eszmét és biztosak vagyunk abban, hogyha kenyértörésre kerül a sor, *tagjainkat nemcsak papiron, hanem a valóságban is fel tudjuk vonultatni.* Amíg idáig jutottunk, nem kíméltünk sem időt, sem fáradtságot és ahelyett, hogy munkánkért ellenszolgáltatást vártunk volna, inkább a sajátunkat áldoztuk és fogjuk áldozni a jövőben is addig, amíg el nem érjük a 100 százalékos eredményt.

Kőszeg, 1935 február hó 15-én.

Hazafias üdvözlettel:

Vitéz Szabadváry Ferenc.

A nemzeti egység mozgalmának hirei

Lajosmizse nemzeti egység szervezete a napokban *Szücs* János dr. központi vármegyei titkár részvételével propagandajellegü választmányi gyülést tartott, ahol *Náray* Ferenc kerületi titkár szólalt fel. — *Sátoraljaujhely* nemzeti egység szervezete nagy érdeklődéssel kisért választmányi ülést tartott, ahol leveldi *Kozma* György dr. főispán, vármegyei elnök, nagyhatású beszéde után vitéz *Szücs* János központi vármegyei titkár szólalt fel. A jól sikerült gyülés *Tóth* Alajos dr. városi elnök beszédével ért véget.

Zsóry Alajos országgyülési képviselő Novajon tartotta nagysikerü beszámoló gyülését. A gyülésen felszólalt még *Berecz* László községi bíró, a helyi szervezet elnöke.

A *nemzeti egység pesthidegkúti* szervezete közgyülést tartott, amelyen *Köhler* Aladár dr. helyi elnök, *Mészáros* Károly titkár tették meg jelentéseiket.

Ménfőcsanak, Györszemere és *Mórichida nemzeti egység* szervezetei nagyszámú hallgatóság előtt lefolyt, jól sikerült propagandagyülést tartott, ahol mind a négy helyen *Köllő* Gábor, az országos központ kiküldöttje, és *Gyéresy-Szász* Aladár központi vármegyei titkár szólaltak fel, hangsúlyozva beszédeikben a nemeti egység célkitüzéseit és ismertetve az általános bel- és külpolitikai kérdéseket. Megnyitó beszédeket mondottak *Illés* Gyula és *Szabó* Mihály községi elnökök.

Mikolasziget, Darnózseli és *Horvátkimle nemzeti egység* szervezeteinek jól sikerült propagandagyülésein *Gyéresy-Szász* Aladár központi vármegyei titkár, *Köllő* Gábor, az országos központ kiküldöttje, *Bán* Sándor, *Karácsony* István, *Andrásko* János helyi elnökök, *Rozenicz* Frigyes és *Dorka* László titkárok szólaltak fel.

Szénkéneg-robbanás után veszedelmes tűz pusztított a szerencsi csokoládé- és kakaó-gyárban

Szerencs, február 16.

(Az Uj Magyarság tudósítójától.) Szombaton délután 5 órakor végigfutott Szerencsen a hír, hogy a cukorgyár telepe lángokban áll. Szinte pánikszerű hangulat keletkezett a városban, azonban hamarosan kiderült, hogy a sűrű füstfelhők nem a cukorgyár hatalmas telepén, hanem a csokoládégyár raktárhelyiségei felől gomolyognak fel. Igy is százakra menő tömeg verődött össze hamarosan a gyár felé vezető úton, ahol ekkor már hangos szirénabúgással robogtak végig a szerencsi tűzoltók. A gyár tűzőrségével karöltve hozzáfogtak a veszedelemes tűz megfékezéséhez, azonban a lángok olyan erővel törtek fel és terjedtek egyre jobban, hogy a gyár vezetősége *a környező városok tűzoltóságától is segítséget kért.*

Hamarosan meg is érkeztek a sátoraljaújhelyi és sárospataki tűzoltók és most már a három város tűzoltósága igyekezett elnyomni az egyre inkább elharapódzó tüzet. *Emberfeletti küzdelem kezdődött a lángokkal* s az első percekben úgy látszott, hogy a gyár megmentése lehetetlen.

A lángok a negyedik emeleten keletkeztek, ahol szénkéneggel pusztították a molyokat. A feltörő füstöt háromnegyed öt órakor a hazainduló munkások vették észre s nyomban fellármázták a gyári tűzoltóságot. A csekélyszámú tűzőrség azonban tehetetlen volt a rohamosan terjedő lángokkal szemben, úgyhogy *a raktárépületben a berendezés és a felhalmozott nagymennyiségű áru is csakhamar tüzet fogott.* A veszedelem átterjedt az alsó emeletekre is, ahol gyulékony anyagok és gyümölcsfélék voltak elraktározva.

A tűzoltóknak hamarosan vissza kellett vonulniok, mert nagy robajjal *beszakadt előbb a negyedik, azután a harmadik és a második emelet mennyezete is.* Oltás közben két tűzoltó komolyabb sérüléseket szenvedett, annyira, hogy kórházba szállították őket.

A nyersanyagraktár teljesen elpusztult, csak üszkös romok maradtak meg belőle s a tűzoltók erőfeszítése csupán arra szorítkozott, hogy a lángok tovaterjedését megakadályozza. Igy *a gépházakat sikerült* megmenteni, de *a kár ennek ellenére is többszázezer pengőre rúg.* Körülbelül százezer pengő értékű kész csokoládé, igen sok nyersanyag, kakaó, cukor, mandula, kávé hamvadt el.

Megindult a tűzvizsgálat is, azonban konkrét eredményt nem hozott, mert a *szénkéneg robbanásának valódi okát nem sikerült megállapitani.* A gyár mérnökei valószínűnek tartják, hogy eddig ismeretlen okból valamelyik könnyen égő anyagokat tartalmazó láda gyulladt ki s ennek melegétől robbant fel a szénkéneg.

Egy gyulai leány véres merénylete Pávó József rendőrfelügyelő ellen

Gyula, február 16.

Pávó Józsefet, az államrendőrség gyulai kapitányságának rendőrfelügyelőjét szombaton reggel lakásán vérbefagyva, eszméletlen állapotban találták. A rendőrfelügyelőt, aki már hosszabb idő óta Gyulán teljesít szolgálatot, Szegedre helyezték át és mostanában készült átköltözni. Pénteken este fekereste *Horváth* Gizella 29 éves gyulai lányt és a szülőknek azt jelentették be, hogy moziba mennek.

Pávó reggel hat órára lakására rendelt egy rendőrt, hogy segédkezzék neki a csomagolásban. A rendőr hat órakor oda is érkezett. Hosszas zörgetés után *Horváth Gizella nyitott ajtót* és a rendőrt taxiért küldte. Midőn a taxival visszatért, a leány elküldte azzal, hogy jöjjön később vissza, a taxit pedig ott tartotta. A rendőr hét órakor visszatért és ugyanakkor ért oda vitéz *Szigeti* Lajosné takarítóasszony. Együtt mentek be a nyitott lakásba, ahol ágyában nagy vértócsa közepén eszméletlenül találták Pávó Józsefet, aki több vágott sebből vérzett.

Azonnal értesítették a rendőrséget, ahonnan bizottság szállt ki, Ila-Tóth Mihály rendőrorvossal együtt. Hosszas munkával sikerült Pávó felügyelőt eszméletre téríteni. A nyomozást azonnal a legerélyesebben megindították. Hamarosan *előkerült a taxi, amelyen Horváth Gizella elmenekült.* A gépkocsi vezetője elmondotta, hogy Horváth Gizellát Békéscsabára szállította, ahonnan valószínűleg Budapest felé utazott tovább.

A véres merénylet valószínűleg úgy történt, hogy a leány, midőn megtudta, hogy Pávó Józsefet elhelyezik Gyuláról, elkeseredésében a rendőrfelügyelő *italába altatóport kevert, majd midőn Pávó elaludt, bicskájával összeszurkálta és egyik kezén az ereket felvágta.*

A vizsgálat teljes erővel folyik.

A szombathelyi bíróság elitélte a cseh bérlőt, aki disznóólba zárta a magyar cselédek gyermekeit

Szombathely, február 16.

(Az Uj Magyarság tudósítójának telefonjelentése.) Az Uj Magyarság január 27-iki számában beszámolt arról, hogy Dunántúlon egy *Linhardt* János nevű cseh bérlő olyan embertelen módon bánik mezőgazdasági cselédeivel s azok gyermekeivel, mint valami középkori kényúr. A híradás országszerte általános felháborodást keltett és később a szombathelyi ügyészség is vádat emelt Linhardt János ellen.

Marossy dr. törvényszéki bíró szombaton tárgyalta a cseh bérlő bűnperét. A törvényszéki épület folyosóján már órákkal a tárgyalás megkezdése előtt nagy tömeg hullámzott és az érdeklődők indulatos megjegyzések kíséretében tárgyalták a per előzményeit. Marossy dr. törvényszéki elnök néhány perccel 10 óra után nyitotta meg a tárgyalást. A vádat *Toldy* Gyula dr. ügyész képviselte. Az elnök Linhardt Jánost szólította maga elé és személyi adatait kérdezte ki. A válaszok során kiderült, hogy *Linhardt cseh állampolgár és három év óta tartózkodik Magyarországon.* Ezután az elnök felolvasta a vádiratot, melyben az ügyészség *személyes szabadság megsértése miatt emelt vádat a bérlő ellen.* A nyomozás során ugyanis kiderült, hogy Linhardt az alkalmazásában álló magyar cselédek gyermekeit különböző ürügyek alatt, *számtalan esetben disznóólba zárta és 20—24 óráig tartotta őket étlen-szomjan.*

A bérlő azzal védekezett, hogy szülői hatalom átruházása folytán követte el sorozatos bűncselekményeit. Állítása szerint a bérleten dolgozó mezőgazdasági cselédek maguk kérték meg őt, hogy gyerekeiket zárja be és büntetésül ne adjon nekik enni. *Ez a kijelentés a tárgyalás folyamán nem nyert bizonyitást,* sőt a kihallgatott tanuk arról tettek vallomást, hogy Linhardt eljárása az egész környéken nagy elégedetlenséget keltett, *de a szerencsétlen szülők nem mertek panaszt emelni, mert féltek, hogy elvesztik kenyerüket.* Ezután az ügyész szólalt fel, *aki elejétől végig ismertette az Uj Magyarság január 27-iki számában megjelent idevonatkozó közleményt* és kijelentette, hogy nemcsak a megsértett jog, de az ország közvéleményének hazafias önérzete is elégtételt kíván. Szavait a cikkből vett idézettel zárta be:

— *„Mi történnék Uramisten, odaát a Felvidéken, ha egy magyar bérlő követne el cseh gyermekekkel ilyesmit. Megkorbácsolnák, majd Illavára zárnák és a büntetés kitöltése után kitoloncolnák az ország területéről".*

A védő hosszasan polemizált az Uj Magyarság cikkével, majd az utolsó szó jogán Linhardt próbálta valótlan állításokkal mentegetni magát. A bíróság a déli órákban hirdetett ítéletet, mely szerint *bűnösnek mondotta ki Linhardt Jánost személyes szabadság megsértésében* és ezért összbüntetésül tíz napi fogházra átváltoztatható 200 pengő pénzbüntetésre ítélte.

A tüdőbaj

gyógyításának egyik legfőbb segítője: a jó táplálkozás. Arra kell törekednünk, hogy a mi szervezetünk egye meg a bacillusokat, ne pedig azok bennünket. Biztos védekezés:

a szervezet ellenállóképességének fokozása.

Ezt a célt szolgálja az Ovomaltine, a koncentrált tápértékű és vitaminokban igen gazdag erősítő tápszer, amelyből napjában kétszer 2—3 kávéskanál a reggeli és uzsonnatejhez

erősíti, edzi a szervezetet, fejleszti ellenállóképességünket fertőző betegségekkel szemben.

Erősítse szervezetét Ovomaltine-nal!
Napi adagja 8 fillér.

Megölte két leányát, azután öngyilkosságot kisérelt meg

Ráckeve, február 16.

A ráckevei Újtelepen borzalmas családi dráma játszódott le a péntekről szombatra forduló éjszakán. *Nyerges* Lajos Beszkárt-telefonkezelő 44 éves elvált felesége *meggyilkolta két leányát, a 18 éves Margitot és a 13 éves Klárit s a szörnyű vérengzés után borotvával elvágta saját nyakát is.*

A rémes dráma részletei szombaton reggelre bontakoztak csak ki egész valóságukban, azoknak a vallomásoknak során, amelyeket Nyergesék szomszédai tettek a csendőrségen. Sirógörcsök között vallottak az asszonyok, a szomszédos házak lakói, akiknek úgyszólván szemeláttára történt a véres tragédia. Éjszaka 3 óra tájban Nyerges Lajosné felverte álmából egyik szomszédját, Juhász Károlynét. Bezörgetett az ablakon és eszelős hangon kiáltozta:

— Jöjjön ki Juhászné! Szörnyű dolog történt velem.

A szomszédasszony kendőt kapott magára és kiment a ház elé, ahol a feldúlt külsejű Nyergesné tovább folytatta drámai vallomását:

— *Megöltem mind a két leányomat... Egy szuszra végeztem velük!*

Juhászné az első pillanatban azt hitte, hogy megzavarodott az asszony, de azután rádöbbent a szörnyű valóságra, mikor a kezében tartott gyertya fényénél megpillantotta Nyergesné vérfoltoktól sötétlő kezét. Rémülten sikoltott fel és néhány perc mulva kisereglettek a szomszédok is, akik megdöbbenve hallgatták Nyergesné összefüggéstelen beszédét.

A családirtó asszony ezután visszafutott lakásába, *Juhászné* férje pedig a községbe sietett, hogy értesítse *Rösler* Antal dr. járásorvost. *Nyergesék házába senki se mert bemenni, mert az asszonyok attól féltek, hogy az örjöngő kárt tesz bennük.* Kínos percek teltek el, mig végre megérkezett két csendőr kíséretében a járásorvos s a három férfi benyitott Nyergesék lakásába. Megrendítő kép tárult eléjük. Nyergesné nagyobbik lánya, a 18 éves Margit a földön feküdt, teljesen átvágott nyakkal, megüvegesedett szemekkel, arccal előrebukva. Két lépésre tőle egy vaságyon hevert a 13 éves Klári, ugyanúgy, mint szerencsétlen nővére. *A két halott között a földön, nagy vértócsa közepén, eszméletlenül feküdt a gyilkos anya, mellette a véres borotva.*

Az orvos megvizsgálta a két leányt és megállapitotta, hogy a halál már egy órával előbb bekövetkezett és álmukban érte utól a szerencsétlen gyermekeket. Az asszonyt, akiben még volt élet, a vármegyei mentők a pesti Bakay-klinikára szállitották, ahonnan azután, mikor állapota javult a gyüjtőfogházba vitték.

Ráckevén az újtelepi családi drámáról beszél mindenki. Az egész községben tudják, hogy Nyergesék 20 esztendős, boldog házasság után hónapokkal ezelőtt összetűztek s a férj akkor válópert indított felesége ellen. A bíróság decemberben mondta ki a válást az asszony hibájából s a kisebbik lányt az apának ítélte oda. Ez a körülmény és az asszony súlyos anyagi gondjai okozták valószínűleg a családi tragédiát, mert Nyergesné mindössze havi 30—40 pengőt keresett s a házból, amely férje tulajdona, rövidesen el kellett volna költöznie. Már a hét elején azt beszélte egyik szomszédjának, hogy lefényképezteti magát két leányával. Valószínűleg már akkor elhatározta a szörnyű családirtást.

Hajhullás ellen

TARPAN hajcsepp!

A Tarpan hajcsepp olyan hajtápszer, amely megerősíti a fejbört és koncentráltan tartalmazza a haj növése, táplálása, egészséges megmaradása szempontjából nélkülözhetetlen tápanyagokat.

Férfiak és nők naponta használják. Nem rontja a frizurát, nem bántja az ondolált hajat. Gyermekeknél ajánlatos korpa és hajhullás megelőzésére használni.

Két hónapra elegendő csomagolás ára P 3.60.

Szépségápolás Pollák Sarolta hajszálak, szemölcsök végleges kiirtása villannyal kozmetikus Andrássy-út 32, I.

„MIRACLE" szépségápolószerek, „MIRACLE" hajpiltávolitószer szétküldése, utasitással. — Kérjen prospektust. — 25 éves müködés.

A BÉKÜLÉKENY BENES

A déli liberális lap kiküldött munkatársa megjelent Prágában és meglátogatta Benes Ede cseh külügyminiszter urat, akitől hosszabb interjút kért a magyar-cseh együttműködésről és a két ország között fennálló aktuális problémákról. Az interjúból megtudjuk, hogy Benes kijelentése szerint sohasem csinált kizárólagos cseh politikát, hanem mindig a kisantant hármas blokkjának elveit és nézeteit képviselte, mert azt mondja, hogy egy-egy magányos kis állam nem bír különösebb fontossággal. Hogy Benes eme mondatánál hunyorított-e egyet a nála megjelent magyar ujságírónőre, vagy sem, azt nem tudjuk, azt azonban örömmel olvassuk, hogy Benes a Duna-államok együttműködését nemcsak lehetségesnek, de kívánatosnak is tartja. Ő tizenhat év óta ezt az együttműködést prédikálja és örül a római és londoni egyezményeknek, amelyekkel kapcsolatban Párisban bejelentette, hogy a kisantant is csatlakozik a római egyezményhez. Miután a magyar ujságírónő tovább firtatta a magyar-cseh együttműködés lehetőségét, a külügyminiszter úr kijelentette, hogy jobban kellene ismernünk egymást és amiért ellenfelek vagyunk, azért nem kellene ellenségeknek lennünk egymással szemben. A kereskedelmi szerződés és a kereskedelmi együttműködés rendkivül fontos dolog, de a politikai légkör tisztázása nélkül alig képzelhető el hatásos együttműködés, a politikai gyógyulás nélkül alig remélhető gazdasági javulás. Végül kijelentette a külügyminiszter úr, hogy a kisebbségi kérdésben mindenekelőtt — nyiltságot szeretne, mert ő alapjában véve nem is tudja, noha nagyon kiváncsi rá, hogy a magyarok tulajdonképpen mit is követelnek tőle a kisebbségi kérdésben. Ő meg van győződve arról, hogy ha a felek összejönnének és tárgyilagosan informálnák egymást, akkor e kérdésben is létrejöhetne a megegyezés.

Eddig tart a külügyminiszter úr nyilakozata, amelyre nekünk az a megjegyzésünk, hogy erre a nyilatkozatra elsősorban is semmi szükség nem volt, annak tartalmát illetően. Emellett magyar szempontból sem szükséges az, amikor az európai helyzet teljesen kiforratlan állapotban van, hogy liberális lapjaink ismét a cseh-magyar barátkozás nagy eszméjét lanszirozzák. Érdemileg az a legérdekesebb Benes nyilatkozatában, hogy ő azt mondja: Politikai megegyezés nélkül gazdasági együttműködés nem lehetséges. Mi tudjuk, hogy a cseh külügyminiszter mindig politikai szempontoktól vezettetve folytatta Magyarország ellen a maga gazdasági háborúját, mert bennünket ki akart éheztetni, gazdaságilag rossz helyzetbe hozni, hogy így belekényszeríthessen abba a dunai konföderációba, amelyet mint a trianoni helyzet betetőzését, ő találta ki a mi számunkra Még érdekesebb azonban az, hogy Benes azt mondja: Ő tulajdonképpen nincs is informálva arról, hogy mi a kisebbségi kérdésben mit követelünk tőle! A magyar kisebbségek jogai tudvalevően a trianoni békeszerződésben is biztosítva vannak, amelyen az új csehszlovák állam egész léte nyugszik, csodálatos tehát, hogy Benes nem tudja, mi a magyar kisebbségek minimális követelménye, amit ők tizenhat év óta nem tartanak be. A valóságos helyzet fölött ilyen könnyedén átsiklani és a valódi tényeket enyire nem ismerni el — igazán furcsa előjáték a nagy együttműködéshez.

A helyzet tisztázását sürgetni a mi részünkről egyszerüen annyit jelent, mint a cseh uralom alá került magyarság egész kérdés-komplexumát fölvetni és a mélyére nézni annak a helyzetnek, amit a trianoni békeszerződés teremtett. Középeurópa rendezése nem lehetséges a magyarság jogos követeléseinek elismerése és teljesítése nélkül: ez a mi egyszerű paraszti álláspontunk, amelyet nem öltöztetünk hasonló cikornyákba, mint ahogy azt Benes külügyminiszter úr teszi. Az ilyen együttműködésről szóló nyilatkozatok teljesen hatástalanok maradnak Magyarországon, mert ezek az üzenetek egyáltalában nem olyan őszinték, mint a mi állásfoglalásunk. Majd ha Benes is megmondja teljesen nyiltan, őszintén, hogy mi az ő véleménye a magyar revizióról, a kisebbségekről, az egyenjoguságról és a többi európai problémáról, akkor esetleg tisztázni lehet majd a helyzetet — hazai, liberális közvetítés nélkül is.

Páris nem hagyja magát!

A szilárdan kitartott aranyfrank rettenetes súllyal nehezedik a köztársaság egész gazdasági életére. A külföldi túristák, kiknek sűrű tömegei szervesen hozzátartoztak Páris képéhez, egyre makacsabbul kerülik el a megdrágult országot. Számuk a prosperitás korában elérte évenként a kétmilliót s azóta lassanként 750.000-re csökkent. Az idegenforgalom, mely a francia ipar és kereskedelem számára régente 40 milliárd frank forgalmat és mintegy 15 milliárd tiszta hasznot jelentett, a lefolyt évben már alig 3 milliárdot hozott; egyedül 1934 folyamán 185 hotel ment csődbe és másik 150 likvidált törvényszéki aszszisztencia mellett s a roppant párisi és riviérai Palace-ok, amelyek hála a jó időkben gyüjtött tartalékaiknak, látszólag még birták a küzdelmet, egytől-egyik a fizetésképtelenség szélén állnak. A Rue de la Paix kirakatai egyre-másra veszítenek szokott pompájukból és a Rue de Rivolin végtelen sorban követik egymást a kiadó üzlethelyiségek. A széles avenue-kön már életveszedelem nélkül vándorolhat át a gyalogos a megritkult autók között és — ami az egész gazdasági helyzetet egyetlen összefoglaló adatban jellemzi —, a forgalmi és fogyasztási adókból befolyt állami jövedelem teljes négy és egynegyed milliárddal maradt a költségvetési előirányzat alatt.

Ebben a kivételesen súlyos helyzetben az ember nem tudja, mit csodáljon meg inkább, a nagyközönség ösztönös fegyelmét és hazafias kitartását-e, vagy a mindenkori belkormányzat önfeláldozó szívósságát, mely már a legkétségbeesettebb expediensekhez folyamodik, de tartja rendületlenül, minden belföldi izgatás és minden Angliából és Amerikából szított bujtogatás ellenére is mindhalálig az arany szabad forgalmát, jól tudva, hogy minden devalváció a kis-rentier-k, a tömör közép- és kispolgári osztály utolsó megtakarított filléreiket mosná el a semmibe.

Mindent fizet a Francia Bank!

A kormány legutóbb, hogy eleget tehessen a saját polgárai iránt vállalt kötelességeinek, a Francia Bankot hatalmazta fel a rövidlejáratú kincstári jegyek eszkomtálására, ami ugyan már inflációs intézkedés számba megy, de ez az infláció-kísérlet nem sérti a polgárság megtakarított vagyonát. A Bank ád a kormánynak előleget. Számunkra, akik végigélveztük az inflációs pénzgazdaság egész kálváriáját, ez a néhány szó nem sokat jelent. Nem így a konzervatív, szolid francia pénzgazdaságban, hol a Francia Banknak a politikai hatalomtól való teljes függetlensége az alkotmánynak valósággal hittételévé vált közel másfélszáz év alatt. Napoleon, mint első konzul, rendeletben tiltotta el egyszer s mindenkorra, hogy a Francia Bank az államot előlegekkel segítse és ezt a direktóriumi rendeletet szigorúan tartotta a Bank 135 évig minden forradalmakon, vesztett háborúkon, változott államformákon keresztül. Ezen ponton még az 1870-iki „communard"-ok merészsége is megtörött. A Rue de la Vrillière-i bankkormányzat óriási felháborodással fogadta az újitást, de Flandin kivételes erélye dacolt minden intrikával s minden fenyegetődzéssel. Az érdemekben megőszült bankkormányzó lemondását elfogadta pillarándulás nélkül. s modernebb szakembert nevezett ki helyére rövid órák alatt. A rendeletet pedig végrehajtották.

Vigalom csak azért is!

A közönség pedig nem jött ki a sodrából egy pillanatra sem. Páris tán csendesebb lett egy fokkal — de egy nem lett szomorúbb. — A polgár még többet dolgozik és még szerényebben él, de bizalmát és vidám optimizmusát nem veszti el. Az obligát *„comment ca va"* jónapra csakoly vidáman hangzik fel a *„ca va toujours"*, mint bármikor, s aki nem lát a közhangulat mélyére, alig is vehet észre változást. A régi firmák, csendben likvidálnak, átadják másnak a házat, a cégjelzés nem változik, zokszó nem hallik — az üzlet és az élet megy tovább.

Valami furcsa, ki nem mondott jelszó a „nem hagyjuk magunkat!" Az árak lassan engednek, de aki csak teheti, igyekszik „forgalmat csinálni", mert ez ma olyan kötelességszámba megy, mint húsz ével ezelőtt a fegyveres honvédelem. A téli saison látszatra alig is gyengült: a párisiak maguk között maradtak, de egymást érik a nagy recepciók s a népi ünnepségek. Ma Vincennesben nyitnak múzeumot, tegnap Páris főpolgármestere tüntette ki a városházán „Franciaország legloyálisabb kézmívesét" a becsületrend keresztjével, közben a községi autonomiáról szóló törvény ötvenéves jubileumát ülik meg s Páris városa monstre-bankettre invitálja Franciaország 37.788 községének valamennyi polgármesterét; Pétain marsall a „Revue des Deux Mondes" jubileumán elnököl s a tengerészügyi miniszter Saint Nazaireben a kerek föld legnagyobb s legkorszerűbb luxushajóját bocsátja vízre.

Csak szalvétából kell egy félmillió!

Harminchat méter széles, de 313 méter hosszú ez a hajószörnyeteg, melynek kifestésére 6110 kg festéket használtak el; csillog is a „Cie. Gle. Transantlantique" színeiben, fekete hajótest, fehér fedélzet, piros kémény — a véletlen szimbolizmusa folytán a német birodalom színei... Új aerodynamikus formáját nem kevesebb, mint 60 modell közül válogatta ki a hajóépitő bizottság; az első óriáshajó, melyet villanyerő hajt: csekély 160.000 lóerő. Ötven méter széles kéményei 44 méter magasra emelkednek a tenger színe fölé s a harmadikat tisztán kilátótoronynak szánták az utasok örömére. A „Normandie" tulajdonképpeni legénysége 292 ember, de ebben nincs benne a 3 hajóorvos, a 2 ápolónő, a 30 montőr, a 7 nyomdász, de a 9 fodrász meg a 16 zenész sem, hogy a 25 szobalányról, a 187 szakácsról és kuktáról, a 9 mészárosról, 10 pékről és 6 pincemesterről ne is beszéljek! Az étkezésekhez 15.340 pár evőeszközt, 770 kávéskannát, 56.888 tányért, 57.600 poharat és valami négyszázegynehányezer különböző szalvétát használnak el...

Tengerészet az Operában

Ennek a „Normandy"-nak tiszteletére, vagy inkább a „csak azért is mulatunk!" elv jegyében rendez a napokban a tengerészetügyi minisztérium óriási mulatságot a párisi Nagyopera termeiben. Az operaház óriás nézőterét és roppant színpadát hajóvá varázsolja erre az éjszakára, az erkélyek fedélzetté válnak és a színészek egy parancsnoki hídról fújják bohókás szerepeiket.

Mme. Francois Piétri, a miniszter felesége lesz itt a háziasszony. Az ő ideája a hajómulatság, ő maga tervezte az opera átalakitását és maga állította össze a legjobb párisi kabarékonféránsziével, a szeretetreméltó Saint Granier-vel, az attrakciók pazar programját.

Hamisitatlan tengerészetügyi bál lesz ez. Még a rendszolgálatot is egyenruhás tengerészek látják el s a világhírű márványlépcsőn kétszáz év előtti francia tengerésznek öltözött alabárdos őrök sorfala között vonulnak fel a vendégtk.

Az első kép a „Bal de la Cordelière" lesz, a „Marie le Cordelière" emlékére, amely 1512 augusztus 10-én hagyta el Brest kikötőjét s a nyilt tengeren még aznap szembe találkozott az angol „Regent" ágyúnaszáddal. A „Cordelière" elsüllyedt az ütközet folyamán, de a „Regent" is elégett a nyilt tengeren a „Cordelière" gyujtó bombáitól.

Második kép: Tourville admirális Béveziers-nél. A „Soleil-Royal" fedélzetén Tourville 1690 július 10-én parancsot ád az ellenséges angol-holland hajóraj megtámadására „mindenáron még kedvezőtlen szél ellen is!" Estére kelve 17 csatahajót és 80 ágyút vesztettek az angolok... A harmadik kép a saint-malo-i kalózok tanyáját mutatja, vad mulatozást és a mult századok régi tengerészdalait. A többi kép Suffren és szövetségese, Hayder-Aly, az indus vizeken — az 1792-i egyiptomi expedíció — Viktória királynő 1844-ben látogatást tesz a francia tengernagy hajóján, a flotta az antipodusokon: Dupetit Thours tengernagyot Pomáré szerecsenkirályné fogadja. És az utolsó kép már a világháború búvárhajóharcába vezet: a „Monge"-on Roland Maurillot búvárhajóján játszódik le, amely 1915 december 27-én elsüllyedt.

Ma adta ki az „opera-hajó" bájos parancsnoknője hivének, Saint-Graniernek az utolsó kommandót. — „És aztán" — tette hozzá őexcellenciája búcsúzóul: — „azt határozottan kikötöm, hogy ezen az éjszakán se a színpadon, se a nézőtéren ember ki ne ejtse nekem azt a szót, hogy a fegyverkezések korlátozása. Legalább egy éjszaka nem akarok erről semmit sem hallani..."

Amiből látnivaló, hogy Madame Francois-Piétri hű feleségként teljes mértékben osztozik férjurával minden aggodalmában...

Benedek Károly

Manno Miltiadesz meghalt

Megint szegényebbek lettünk egy sokoldalú, színes és a maga nemében egészen egyedülálló magyar tehetséggel: *Manno* Miltiádesz, a kiváló sportember és rajzolóművész február 16-án, szombaton reggel ötvenötéves korában elhunyt.

Manno Miltiádesz, a főváros úri társadalmának és a fiatalabb sportnemzedékben általános szeretetnek és megbecsülésnek örvendő „Milti bácsi"-ja, egészen korán, tizennyolcéves korában kezdte sportpályafutását és ezzel a különféle sportágakban aratott győzelmeinek hosszú sorozatát. Nyugodtan elmondhatjuk ezekről a győzelmekről, amelyeknek híre nemcsak az egész országot, de az egész nemzetközi sportvilágot bejárta és csodálatba ejtette akkoriban, hogy külön fejezetet nyitottak a magyar testi kultúra történetében.

A félelmes testi erejéről és rendkívüli ügyességéről már akkor városszerte ismert és emlegetett tizennyolcéves Manno Miltiádesz legelsőbben is a *kerékpározásra* vetette magát és itt rövid pár év leforgása alatt az összes országúti kerékpárbajnokságokat megnyerte. Ezzel majdnem egyidőben kultiválni kezdte a futballt is. Kivételes izomereje és ördöngős gyorsasága már az első kísérleteknél óriási tekintélyt biztosított neki a pályán és mindinkább megcsodált sportintelligenciája rövidesen az akkor verhetetlen BTC középcsatárának a posztjára emelte.

De Manno Miltiádesz, mint minden időknek egyik legnagyobb *versenyzője*, akkor talált igazán magára, amikor *korcsolyázni* és *evezni* kezdett. Gyorskorcsolyázásban évekig ő nyert meg idehaza jóformán minden bajnokságot s a külföldi versenyeken is becsülettel állta meg helyét a jég fejedelmeivel, a norvégekkel, a svédekkel és a finnekkel szemben. Akkori teljesítményeire mi sem jellemzőbb, mint a sportkrónikáknak az a feljegyzése, hogy néhány országos rekordját teljes két évtizedig nem tudták megdönteni.

Hihetetlen szívósságának és küzdőképességének a csúcsteljesítménye mégis az volt, amikor — mint evezős és már Magyarország szkiffbajnoka — Ausztrián, Hollandián és Belgiumon keresztül Európa minden számottevő szkiffistáját végigverte és elhatározta, hogy benevez a Henley-regattára s a világ verhetetlennek hitt angol szkiffistáját a saját otthonában fogja legyőzni. A verseny végén mindkettőjüket ájultan emelték ki csónakjaikból, de Manno Miltiádesz *győzött* és ezzel a magyar sportnak olyan dicsőséget és megbecsülést szerzett, mint előtte és utána senki sem.

Sokoldalúságban, eredetiségben és meglepetésekben hasonló vonásokat mutat Manno Miltiádesz művészi pályafutása is. Kezdte egészen fiatalon, mint utólérhetetlenül ötletes, friss és egészen egyéni utakon járó karikaturista. A pesti korzó alakjairól készült s a régi *Kakas Mártonban* megjelent rajzait még ma is emlegetik, mint iskolapéldáit a humornak és a gyilkos gúnynak. A müncheni festőiskolából visszatérve, sport-illusztrációi és később a sport-plakátjai keltettek általános feltűnést s egy-egy sportpálya *mozgalmasságának*, vagy a versenyzők egyéni *mozgásának* a művészi ábrázolásában versenytárs nélkül állott még a legutóbbi időkben is. Az ellenforradalmi idők hónapjaiban bizonyos közökben valósággal a megdöbbenés és a félelem erejével hatottak azok a plakátjai, amelyek a kommunizmus után való nemzeti feleszmélés jegyében születtek s amelyeket — csakúgy, mint a mi régi szerkesztőségünkben készült pompás politikai karikatúráit — a baloldali körök sehogyan sem tudták neki elfelejteni és megbocsátani. De őserejű tehetségét a nemzetközi fórumok részéről is elismerés érte, amidőn — máról holnapra, mint *szobrász* jelentkezvén — *az 1932-es olimpiász szellemi versenyén a második szobrászati díjat megnyerte* s ezzel jogot szerzett arra, hogy néhány rendkívül szép és hatásos *hősi emlékkel* a művészkörök méltánylását kiérdemelje...

És ezt a pompás embert, aki sportpályafutásának dicsőséges állomásain és a művészetében egyaránt a férfiasság, az egészség és az őserő egyetlen mosolya volt, férfikora legszebb s talán legtermékenyebb éveiben sírba döntötte egy borzasztó szenvedély: ez a hitvány cigaretta. Pár évvel ennekelőtte már úgyis rendkívül súlyos tüdőgyulladáson esett át és legyengült szíve nem tudott megbirkózni a *nikotinmérgezés* rohamával...

Jóllehet színes és termékeny életének utolsó napjaiban már nem dolgozott velünk egy szerkesztőségben, mégis úgy érezzük: egy szék megint üresen maradt a mi baráti asztalunknál, ahol most lehajtjuk a fejünket és Manno Miltiádeszt testvérként megsiratjuk és gyászoljuk...

Manno Miltiádeszt február 19-én, kedden délután három órakor temetik a Kerepesi-temetőben, a főváros által adományozott díszsírhelyre.

Mussolini és Hóman kultuszminiszter

Rómában aláírták a magyar-olasz kultúregyezményt

A magyar-olasz-osztrák szellemi és kulturális együttműködés programja

Róma, február 16.

Mussolini olasz miniszterelnök és Hóman Bálint kultuszminiszter szombat délben 12 órakor a Palazzo Veneziában aláírta a magyar-olasz szellemi együttműködés ügyében kötött egyezményt. A húsz cikkből álló egyezmény a következő megállapodásokat tartalmazza:

Az egyezmény

A magyar kormány Rómában a »Magyar Intézetet« továbbra is fenntartja. Az olasz kormány Olasz Intézetet alapít Budapesten az olasz-magyar tudományos, irodalmi és művészeti kapcsolatok kutatására és fejlesztésére.

A magyar és az olasz kormány az ösztöndíjas helyek számát négyről legalább hatra emeli fel. Az olasz kormány ezenkívül továbbra is tanulmányi segélyeket adományoz, a magyar kormány ilyirányú javaslatait lehetőleg figyelembevéve, olasz királyi egyetemeken és főiskolákon beiratkozott érdemesebb magyar ifjaknak.

A magyar kormány minden rendelkezésre álló eszközzel elő fogja segíteni, hogy *minél több főiskolai hallgató, illetve főiskolai diplomás juthasson ki olaszországi nyári egyetemi tanfolyamokra.*

Az olasz kormány ugyancsak elő fogja segíteni, hogy minél nagyobb számmal jöhessenek olasz főiskolai hallgatók, illetve diplomások magyarországi nyári egyetemi tanfolyamokra.

Mindkét kormány támogatásban fogja részesíteni azokat az ifjúsági szervezeteit, amelyek a két ország diáksága között fennálló kapcsolatok ápolását és kiszélesítését tűzték ki céljokul, és arra fog törekedni, hogy hazájuk ifjúsága megismerje a másik országot és különösen annak ifjúságát. E célból táborozásokat rendeznek.

Olasz és magyar tudósok kicserélése

A magyar kormány egyik kölcsönösen megállapítandó tanszékét a budapesti Pázmány Péter tudományegyetemen *olasz tudóssal, szerződés alapján, tölti be.*

Az olasz kormány a jövőben is fenntartja a római királyi tudományegyetemen *magyar tudóssal betöltött magyar történelmi és irodalmi tanszéket.*

A magyar kormány a budapesti Pázmány Péter tudományegyetemen és a pécsi Erzsébet tudományegyetemen olasz nyelvi- és irodalmi tanszéket tart fenn továbbra is, valamint gondoskodik a debreceni Tisza István tudományegyetemen és a szegedi Ferenc József tudományegyetemen az olasz nyelv és irodalom megfelelő tanításáról.

Addig is, amíg az ország gazdasági helyzete meg fogja engedni, hogy a debreceni és szegedi tudományegyetemeken az olasz nyelv és irodalom számára rendes tanszék állíttassék fel, az olasz királyi kormány ezekre az egyetemekre az olasz nyelv és irodalom tanítása céljából olasz tanerőket fog kiküldeni.

Az olasz kormány, amint lehet, magyar nyelvi és irodalmi tanszéket állít fel a bolognai királyi tudományegyetemen.

A magyar kormány továbbra is fenntartja a genovai és torinói királyi egyetemeken és a milánói »Szent Szív« katolikus egyetemen működő magyar nyelvi lektorokat és gondoskodni fog magyar lektorok kiküldetéséről a trieszti királyi közgazdasági és kereskedelemtudományi egyetemhez, a római, bolognai és padovai királyi egyetemekhez és esetleg más főiskolákhoz is.

Az olasz kormány továbbra is fenntartja a budapesti, szegedi, debreceni és pécsi tudományegyetemeken, valamint a budapesti báró Eötvös József kollégiumban működő olasz lektorokat és a budapesti József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemre is küld ki olasz lektort.

Az olasz nyelv tanítása Magyarországon

A magyar kormány továbbra is tart fenn a nápolyi zoológiai állomáson magyar tudós részére egy munkaasztalt.

Az olasz kormány ugyancsak fenntart olasz tudós részére egy munkahelyet a tihanyi Magyar Biológiai Kutatóintézetben.

A két kormány megszervezi az egyetemi és főiskolai tanárok cseréjét oly módon, hogy eleinte tanévként legalább egy-egy tanár fog kiküldetni, hogy egy előadássorozatot tartson.

A két kormány tanulmányozni fogja a módját, hogy a tanárcsere időtartama egy teljes tanév lehessen.

A magyar kormány fokozott gondot fordít az olasz nyelvnek a magyar középiskolákban (gimnáziumokban) és felsőkereskedelmi iskolákban való tanítására. Az olasz kormány, amint lehetséges, Budapesten olasznyelvi középiskolát szervez.

A két kormány gondoskodni fog, hogy a megfelelő fajú középiskolák tantervében benn-

foglaltassék a másik ország intézményeinek és társadalmi meg gazdasági viszonyainak tanítása.

A két kormány időnként kölcsönösen ki fogja cserélni azoknak a tudományos és irodalmi műveknek jegyzékét, amelyeknek lefordítását különösen kívánatosnak tartja.

A két kormány a kulturális kapcsolatok további fejlesztése érdekében elő fogja segíteni színpadi műveknek és filmeknek a másik országban való előadását, illetve bemutatását.

A könyvtárak és levéltárak szerepe

A két kormány késznek nyilatkozik, hogy a kölcsönösség szellemében, a kölcsönös érdekek legmesszebbmenő szem előtt tartásával, a történelmi tudományok szükségleteire való különös tekintettel is, a *két ország levéltári anyagának kiegészítésére irányuló minden javaslatot megvizsgál,* hogy szerves egységet alkotó levéltári anyag szétdarabolását megakadályozza, s hogy megengedi és megkönnyíti a levéltári anyag tanulmányozását a helyszínen, vagy kölcsönzés útján, a két kormány kiküldötteinek, vagy a két ország közintézményeinek vagy magánkutatóknak is, akiket a két kormány elismer.

A két kormány a rendelkezésére álló eszközökkel gyarapítani fogja az olaszországi könyvtárak, magyar, illetve magyarországi könyvtárak olasz anyagát és elő fogja segíteni új magyar könyvtárak szervezését Olaszországban és olasz könyvtárakét Magyarországban.

A két kormány elő fogja mozdítani minden eszközzel, még akkor is, ha ilyen lehetőség nem fordulna elő a két államban érvényben levő szabályzatokban és a kölcsönösség alapján, a két ország könyvtárai és levéltárai között közvetlen könyv- és kéziratkikölcsönzést a két ország kutatóinak érdekében.

A könyvek és kéziratok kikölcsönzésére vonatkozó megkeresések továbbítása végett igénybe vehető a jelen egyezményben említett intézetek közvetítése.

A magyar kormány elő fogja segíteni magyar csoportok olaszországi utazását az olasz műemlékek és általában az olasz műalkotások tanulmányozása céljából, és az olasz kormány ugyancsak elősegíti olasz csoportok hasonló célú magyarországi utazását.

Kölcsönös kiállítások és rádióelőadások

A két kormány kölcsönösen támogatja Magyarországon olasz, illetve Olaszországban magyar művészeti kiállítások rendezését.

A két kormány gondoskodni fog a két ország hivatalos kiadványainak, valamint az akadémiák és egyetemek kiadványainak cseréjéről. Minden rendelkezésükre álló eszközzel kölcsönösen meg fogják könnyíteni a másik ország könyveinek és időszaki kiadványainak terjesztését. E célból a könyvekre és nyomtatványokra vonatkozóan a két államban most érvényben levő vám-, posta- és vasúti tarifák felülvizsgálatának lehetőségét egyetértően meg fogják vizsgálni.

Az aláírás a Palazzo Venezia »Mappamondo« termében történt. Elsőnek *Mussolini,* utána *Hóman* írta alá az egyezmény szövegét, majd Mussolini még negyedóra hosszat beszélgetett Hóman miniszterrel és báró *Villani* Frigyes magyar követtel. Amikor a magyar kultuszminiszter elhagyta a palota épületét, *a téren várakozó tömeg lelkesen megéljenezte.* Az aláírás előtt a reggeli órákban *Hóman* kultuszminiszter megtekintette a Foro Mussolini sporttelepet és a balilaszervezetek intézményeit.

Mussolini és Hóman miniszter beszédei

Az egyezmény aláírása után Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter a Palazzo Veneziában olasz nyelven a következő szavakkal üdvözölte *Mussolini* miniszterelnököt:

— Az Olaszország és Magyarország között ép most megkötött kultúregyezmény szerves folytatása és intézményes alátámasztása az olasz és magyar nemzet között évszázadok óta folytonos és mindig gyümölcsöző kulturális érintkezésnek. De ez az egyezmény egyben organikus betetőzése annak a szélesvonalú és messzire tekintő koncepciónak, amelyet Kegyelmességed, az olasz nép és nemzet hivatott vezére, a történelmi kapcsolatokkal egybefűzött két nemzet baráti együttműködése tekintetében kezdeményezni és kiépíteni méltóztatott. A régi római Pannonia tartomány földjén latin hagyományokon nevelkedett magyarság nagyraértékeli és köszöni a barátságnak e tényben az olasz király Őfelsége, Nagyméltóságú Uram és az egész olasz nemzet részéről megnyilvánuló értékes jelét.

— *Legyen ez az egyezmény az olasz-magyar történeti barátság és szellemi együttműködés jövendő fejlődésének és erősbödésének szilárd és elpusztíthatatlan alapköve.*

Mussolini miniszterelnök válaszában megköszönte Hóman Bálint meleg szavait és hangoztatta, hogy reménye szerint a most aláírt egyezmény olyan új elem lesz, amely szervesen csatlakozik a többi politikai és gazdasági tényezőhöz, amelyek a magyar és olasz népet egyesítő barátság szilárd alapjait alkotják.

A kulturális egyezmények új rendszere

A miniszter a nap folyamán nyilatkozatot tett római benyomásáról az olasz és a magyar sajtó képviselői előtt. Nyilatkozatában rámutatott arra, hogy a kulturális egyezményeknek új rendszere van kibontakozóban. E szoros összeköttetésbe került nemzetek szellemi életüknek közös tényezői igyekeznek erősbíteni és kultúrjavaik kölcsönös kicserélését törekszenek elősegíteni. *Ez a jelenség kétségtelenül szorosan összefügg korunk spirituális életszemléletének térhódításával.* A gazdasági tényezőket mindenekfölött értékelő mult századbeli materialisztikus életfelfogással szemben a mi korunk a szellemi erőkben látja az elsődleges történetalkotó és fejlődésirányító tényezőt és ehhez képest a nemzetek közötti együttműködést is szellemi javak kölcsönös kicserélésével igyekszik alátámasztani. A fasiszta Olaszország életszemléletének spirituális szinezetéből és a spirituális szemlélet magyarországi és ausztriai térhódításából szükségszerűen következett, hogy a *három nemzet között az összes történelmi tényezők figyelembevételével megkötött gazdasági paktuma nyomon kövesse a baráti együttműködés szellemi alapjait megszilárdító és a szellemi együttműködés körét tágító kulturális egyezmények sorozata.*

Délután 3 órakor *Hóman* miniszter az anya- és csecsemővédelmi intézet központját, majd a Dopo Lavoro intézet központját tekintette meg. Este az Operaház díszelőadásán vett részt.

Az olasz sajtó továbbra is a legnagyobb érdeklődéssel foglalkozik a ma aláírt magyar-olasz kulturális egyezménnyel. A lapok kiemelik, hogy az a hosszú, szinte évezredes kapcsolat, amely a magyar és az olasz kultúra között a történelem folyamán változatlan erővel fennállott, a fasiszta kormány és a magyar kormány megértő együttműködése révén egyre szilárdabb és szélesebb alapokon folytatja hasznos működését. A magyar-olasz és osztrák nemzetek barátsága, nemcsak politikai és gazdasági téren, hanem ugyanolyan mértékben az európai kultúra szolgálatában is jelentős eredményeket ért el.

Tekintettel azonban arra, hogy most már nemcsak a két nép érzelmi barátságáról, hanem a kulturális kapcsolatok írásban is lefektetett rendezéséről lesz szó, a *két nemzet kultúrájának*

Már most

vegye igénybe
Dr. Scholl világhírű és garantáltan legtökéletesebb
lábápoló rendszerét, hogy
tavasz-ra zavartalanul
élvezhesse a természet szépségeit.
Felvilágosítással díjmentesen szolgál Dr. Scholl magyar főmegbizottja: Kármán Marcel, Budapest, IV., Piarista ucca 8, a Váci ucca sarkán.
Ha tyúkszeme, talpa, bütyke fáj kérjen Dr. Scholl Zinopadot és Dr. Scholl lábfürdősót. Minden patikában és drogériában kapható.

Ha ajakrúzs - legyen KISTIK

Alapitási év 1895 Jubileumi év 1935

Nagyrabecsült hölgyeim és uraim!

MEGLEPETÉST

szereznek alanti olcsó áraink:

Mindennemű fehérneműre alkalmas kitűnő pamutvászon, vagy mosott sifón; vagy színes ágynemű kanavász vagy angin mtrje 69 vagy 79 fill. Festő, karton, delén, ingzefir, síma műselyem mtrje 59 fill. Selyemfényű ágyneműdamaszt mtrje P 1.56 2 méter hosszú kitűnő kész lepedő darabja P 3.28. Azsúrozott függöny-etamin mtrje 29 fill. 140 cm szé'es fekete vagy színes kiott mtrje P 1.88. 140 cm széles sportszövet mtrje P 2.90. Teniszflanell mtrje 39 fillér. Divatmintás ruhatlanell mtrje 79 fillér

HÁROM MÉTER 140 cm széles kitűnő minőségű divatos férfiöltönyszövet óriási választékban, fekete és sötétkék színben is, hozzávalóval együtt P 39.—

CÍM:

CSAK AZ UDVARBAN

OLCSÓ MARADÉKVÁSÁR

SZÖVET- ÉS TEXTILRAKTÁR

Budapest 32 KIRÁLY UCCA 32 Sarokház

Postai rendeléseket 40 év óta lelkiismeretesen teljesítünk!

érintkezése még sokkal nagyobb és sokkal szélesebbkörű eredményekhez fog vezetni.

Hóman Rómában nyilatkozott a Pesti Naplónak benyomásairól és a magyar-olasz barátságról

Róma, február 16.

(A Pesti Napló római szerkesztőségének telefónjelentése.)

Hóman Bálint kultuszminiszter a *Pesti Napló* római szerkesztője előtt nyilatkozott római benyomásairól és a most aláírt *olasz-magyar kulturális egyezményről.*

— *Mussolini* miniszterelnökkel és az ő közvetlen munkatársaival folytatott beszélgetéseim és a Rómában tapasztalt nagyarányú, igen szívélyes fogadtatás alapján — mondotta a kultuszminiszter — meggyőződéssel állapíthatom meg, hogy a *hivatalos Olaszország és az olasz nép baráti érzelmei Magyarországgal és a magyar nemzettel szemben feltétlenül a legszilárdabb alapon állanak.* Az egész vonalon, úgy a kulturális egyezménnyel kapcsolatos, mint az egyezményen kívül álló kérdések tárgyalásánál minden faktor részéről a legnagyobb előzékenységgel és jószándékkal találkoztam. Mindenesetre megnyugvással tekinthetünk az elé, hogy a mostani egyezmény alapján eldöntésre kerülő problémákban, közöttük a római Magyar Intézet régóta vajudó kérdésében is a *legharmonikusabb megoldást fogjuk megtalálni.*

Meghalt Manno Miltiades

(Saját tudósítónktól.) Szombat reggel negyednyolckor az alkotásuccai katonai kórházban meghalt *Manno* Miltiades, az ismert sportember és festőművész. Sportkarrierjét mint *kerékpárbajnok* kezdte. A kilencvenes évek végén áttért a *futballra* és ő lett a BTC félelmes középcsatára. Amikor a futballt abbahagyta, az *evezés* és a *korcsolyázás* között osztotta meg sportszeretetét. Az evezésben, a *Pannonia* színeiben számtalan csapatgyőzelmet szerzett, de legnagyobb sikereit mint skiffista aratta. Az egész világon rekordokat állított föl, még az angliai Henleyben is. Korcsolyázásban is sok bajnokságot nyert és hat rekordot állított fel.

Még aktív sportember korában kezdett a művészetekkel foglalkozni. *Sportkarikatúrákkal* kezdte, melyek a *Kakas Márton*-ban jelentek meg. Később komoly *sportplakátjaival* keltett feltűnést nemzetközi viszonylatban. Az utolsó években *szobrászattal* is foglalkozott. Ő tervezte az MLSz jubiláris irredenta plakettjét. 1932-ben a losangelesi sportszoborolimpiászon két szobrával második díjat nyert.

A világháborút mint *huszárszázados* harcolta végig. Az utóbbi években *szívbántalmakról* panaszkodott. Három nappal ezelőtt vétette fel magát a katonai kórházba, ahol már nem lehetett megmenteni.

SZINKRON a mindig pontos villamos óra! Óragyár, Tömö u.

„Az öt évet leszolgálom az afrikai sivatagban, aztán visszavonulok a világtól" —

mondja Lord Edward Montagu, a manchesteri herceg fia, aki beállt a francia idegenlégióba — Öt frankot adtak neki és útnak indították Afrika felé

Párizs, február 16.

(A Pesti Napló tudósítójától.)

Tegnap reggel érkezett meg Dunkerque-be a *Folkeston* nevű gőzös Angliából. A *Folkeston* fedélzetéről egy magas, elegáns férfi szállt partra egy fiatal hölgy társaságában. Bőröndjeikkel beültek egy taxiba, amely Dunkerque legjobb szállodájába vitte őket. A szállodában a fiatal hölgy beköltözött az egyik szobába, míg a fiatal férfi az *idegenlégió irodájába ment.*

Lord Edward Montagu

— *Lord Edward Montagu vagyok,* — mondotta a férfi az idegenlégió irodájában szolgálatot teljesítő katonatisztnek. — *Be akarok lépni az idegenlégióba.*

A tiszt mosolyogva vette tudomásul a fiatal lord szándékát, mert jól emlékezett arra, hogy *körülbelül fél évvel ezelőtt Lord Montagu, a manchesteri herceg fia már jelentkezett az irodában ugyanezzel a kéréssel,* de amikor azt mondották neki, hogy két óra mulva jöjjön vissza orvosi vizsgálatra, *nem jelentkezett.* Párizsba utazott, majd néhány hónap mulva hazament Londonba, anélkül, hogy visszatért volna Dunkerque-be.

Most azonban a manchesteri herceg fia határozottan kijelentette, hogy *addig nem távozik a helyiségből, amig be nem sorozzák.* Elmondotta, hogy nővérével érkezett Angliából és most már családja is beleegyezett abba, hogy belépjen az idegenlégióba.

Rögtön besorozták a fiatal lordot. A katonaorvos *tökéletesen alkalmasnak találta katonai szolgálatra.* Ezekután a lord *aláírta a kötelező nyilatkozatot,* amely szerint mint közkatona belép az idegenlégió tagjainak sorába és *vállalja az ötévi szolgálat minden megpróbáltatását.* A kötelező nyilatkozat pontjai között szerepel az is, hogy függelemsértés esetén súlyos büntetés vár a légionáriusra, akinek kötelező szolgálatát a büntetés kitöltése után *meg lehet hosszabbitani újabb öt, esetleg tíz évvel.* A szökés kísérletét a hadbíróság *halállal bünteti.*

Az idegenlégió súlyos szolgálati szabályzatait egytől egyig kötelezőnek ismerte el Lord Montagu, akit a nyilatkozat aláírása után *durva legionáriusegyenruhába öltöztettek.* Polgári ruháját, értéktárgyait, fehérneműjét és mindazt, amit a »Folkeston« fedélzetén Londonból magával hozott, visszatartották az idegenlégió irodájában. Majd *adtak neki öt frankot és vasúti jegyet Toulonig.* Már a déli vonattal elutazott a francia idegenlégió legújabb közkatonája Dunkerqueből Toulon felé. *A pályaudvaron megjelent nővére és mégegyszer néma kézfogással búcsúzott tőle.*

Lord Edward Montagu, aki nagyon szomorúnak és lehangoltnak látszott, *tiltakozott az ellen a beállítás ellen, mintha családi viszálykodás miatt szánta volna rá magát a légionáriusok nehéz életére.*

— *Huszonkilencéves vagyok* — mondotta a lord — *és hazámban nem tudtam semmire sem vinni. Nincs állásom és nincs foglalkozásom. Unom a semmittevést.* Türhetetlen számomra, hogy családom vagyonából éljek s ezért határoztam el, hogy mint légionárius, zsoldomból tengetem majd életemet. Különben is *vonz Afrika, érdekelnek a kalandok.* Leszolgálom ezt az öt évet, harmincnégyéves leszek, amikor leszerelek és akkor remélem, más szemmel látom majd a világot. *Most már nem vagyok sem lord, sem herceg fia, hanem egyszerű közkatona: Edward Montagu.* Nem kételkedem abban, hogy hamarosan altisztté léptetnek elő.

Kijelentette még a lord, hogy az öt évi szolgálati idő kitöltése után *vissza akar vonulni az emberektől.*

— A teljes magányt keresem majd és talán úgy, mint *Gerbault, én is beülök egy vitorlásba és végighajózom a világot.* Londoni életem és a teljes magány között *jótékony átmenet lesz az az öt év, amelyet az afrikai sivatagban töltök majd.*

Lord Montagu kis kézitáskájában nem volt egyéb, mint *egy francia regény, egy fogkefe és szappan.* Zsebében mindössze *38 frank készpénz volt.*

Nancyból Toulonba érkezett ma lord Edward *Montagu.* Itt jelentkezett a legionáriusok kaszárnyájaoan és elvegyült társai között, akikkel együtt a napokban hajóra száll és Afrikába megy. Útbaejtik Marseillet, ahol újabb legionáriusok csatlakoznak a menethez. A jövő héten Montagu legionárius már *Sidibet-Abbès*-ben lesz, ahol *megkezdik kiképzését.*

Egy anya megölte Ráckevén két leányát, aztán borotvával átvágta a torkát

(Saját tudósítónktól.) Szörnyű családirtás történt péntekről szombatra virradó éjszakán a ráckevei Ujtelepen. *Nyerges* Lajosné, egy BSzKRt telefónkezelő 41 éves elvált felesége *megölte 18 éves Margit és 13 éves Klára nevű leányát, azután öngyilkosságot kisérelt meg.*

Hajnali félháromkor Nyergesné egy szomszédját, *Juhász* Károlynét kihívta lakásából. Zokogva kiáltozta, hogy *meggyilkolta két leányát.* Juhászné nem akart hinni Nyergesnének, mire az asszony megmutatta *véres kezét.* A környéken egymásután keltek fel a lakók, rémülten nézték az eszelősen kiáltozó véreskezű Nyergesnét, aki a szomszédait arra kérte: jöjjenek be lakásába, majd megmutatja, hogy igazat mondott. Az újtelepiek Nyergesné után mentek, de nem mertek bemenni a tragédia helyszínére, csak messziről bámészkodtak. Akkor merészkedtek beljebb kerülni, amikor *sikoltozást hallottak.* Behatoltak: eszméletlen állapotban találták Nyerges Lajosnét. A szoba egyik sarkában a földön, ócska matracon feküdt a nagyobbik lány holtan, a vaságyon a kisebbik. *Mind a kettőnek elvágta a torkát borotvával Nyergesné. A szoba közepén ott feküdt a gyilkos anya, nyakából patakzott a vér:* mialatt a szomszédok kint ácsorogtak, ő is végezni akart magával.

A vármegyei mentők a két lányon segíteni már nem tudtak, Nyergesnét először a csepeli Weisz Manfréd-kórházba, majd Budapestre a Bakay-klinikára szállították. A ráckevei csendőrség megindította a nyomozást. Megállapították, hogy a *Nyerges-házaspár közel húszéves házasélet után összekülönbözött egymással,* mert a férj állítólag rossz híreket kapott a feleségéről. Magándetektívekkel *figyeltette az asszonyt,* majd a magánnyomozás alapján *válópert indított* ellene. A bíróság *elválasztotta Nyergeséket* és úgy ítélkezett, hogy a kisebbik lány az apánál, a nagyobbik az anyánál maradjon, a házukból az asszonynak szombaton ki kellett volna költözni. Nyergesné sok ismerősének mondta, hogy *nem tudja túlélni a kiköltözést, öngyilkos lesz és gyermekeit is megöli.* A véres tettet végre is hajtotta az asszony. A Bakay-klinikán Nyergesnét *megoperálták,* majd amikor megállapították, hogy sérülése nem életveszélyes, a *rabkórházba szállitották, ahol a csendőrség kérelmére őrizetbe vették* szándékos emberölés gyanúja miatt.

Kádár Endre:

Önbüntetés

A HÁBORU UTÁNI EUROPA NAGY REGÉNYE

Kötve 4·80 pengő * Athenaeum

Manno Miltiades

Manno Miltiades plakátja, amelyet a nemzeti hadsereg budapesti bevonulása után ragasztottak ki

A Gracza-nővérek ezüst babérkoszoruja

Bem emlékek VARSÓBAN

Bem mint lengyel tüzértábornok (1831). J. Kurowski rajza

A magyar királyi jogar, legrégibb koronázási jelvényünk; krisztálygombja, melyen három ülő oroszlán látható, perzsa-szaszanida eredetű s valószinüleg még a vezérek kincstárából való.

Filigránnos nyele és foglalata XII. századi.

HUNGARY'S SHARE IN INTERNATIONAL SPORTS

CHE COSA HA DATO ALLO SPORT del MONDO L'UNGHERIA?

MIT ADOTT MAGYARORSZÁG A VILÁG SPORTJÁNAK?

Modern sport is one of the most important features in the life of cultured nations and its development is in close connection with the renewal of the Olimpic Games. These great international competitions gave to sports the importance of national events and the spirit of competition gave an unprecedented impulse to the development of sports in general, creating at the same time numerous occasions for the international meeting of sportsmen. It is not difficult to give a clear picture of the part Hungary played in the development of sport. We have but to consider the results Hungary attained at the Olimpic Games of the last years. The Hungarians have secured an honourable position in the sporting life of the world and this reputation outgrew by far a comparison with their number. They were able to adopt the style and the

Lo sport moderno, che ora ha una parte importantissima nella vita delle nazioni colte, è legato sensibilmente alla moderna rinascita delle olimpiadi ed al sistema da esse inaugurato. L'organizzazione periodica delle grandi competizioni internazionali ha posto l'idea dello sport tra le questioni più importanti dei singoli paesi, lo spirito di raffronto è stato quello che in tutto il mondo ha dettato il ritmo dello sviluppo dello sport ed ha reso possibile che i contatti sportivi internazionali prendessero piede tanto largo nella vita dei continenti. La parte e la missione che nel campo dello sport ha svolto la Ungheria possono essere esaminate pure nel miglior dei modi seguendo il corso delle olimpiadi. Prendendo tale base per punto di partenza, riesce subito evidente che l'Ungheria nello sport ha avuto sempre una parte rela-

A modern sport, amely most már igen tekintélyes helyet foglal el a művelt nemzetek életében, nagymértékben összeforrott az olimpiászok modern felújításával, a modern olimpiászok rendszerével. A nagy nemzetközi világversenyek periodikus megrendezése állította a sport eszméjét a nemzeti ügyek sorába, a vetélkedés szelleme volt az, amely világszerte meggyorsította a sportok fejlődésének tempóját és lehetővé tette a nemzetközi sportérintkezés mai nagy arányainak kialakulását. Magyarországnak a sport terén játszott szerepét és hivatását is legkönnyebben az olimpiászokkal kapcsolatban tekinthetjük át. Ezen az alapon tekintve a dolgot, nyomban szembetünő, hogy a magyarság a világ sportjában mindig számarányát meghaladó, jelentős szerepet tudott betölteni, azokban a sportágakban, amelyek a

Miltiades Manno, Hungarian champion in rowing, defeating the world champion A. Stuart at the pre-final contest at Henley, in 1906. — Il campione di canottaggio Miltiade Manno batte nei preliminari della regata Henley il campione mondiale A. Stuart (1906). — Manno Miltiades magyar evezősbajnok a Henley-regatta elődöntőjében megveri A. Stuart világbajnokot (1906).

Milogyhalal

technics developed in other countries, especially in branches of sport which suited the Hungarian temperament and they were able to win many, most important, international matches. In certain branches of sport they created a style of ther own and these new methods were accepted by many great nations.

In the first place we must mention swimming as a sport in which Hungarian sportsmen took a leading position for several decades. At the first Olympic Game in Athens there were three swimming competitions, out of which the Hungarian Alfred *Hajós* won the prize in the competition over 100 and over 1200 meters. The generation following him started the so-called Hungarian style of swimming, which is a kind of sprinting, based on the action of the arms only without using the legs. Zoltán *Halmay*, champion over and over again at the Olympic Games, Géza Kiss and others won great victories by using this style. Lately, however, „crawling", a style created in Australia, has been much favoured. There is no doubt about this style being more modern and granting certain advantages — and yet it is sure that the Hungarian style was promoting essentially the development of this sport and that without it „crawling" would have been discovered much later.

Hungary took the lead in water polo several years ago. The Hungarian water polo team at the Olympic Games in Amsterdam played with such perfection of style as nobody ever did before them.

Greek and Roman wrestling is another sport in which Hungary had a leading part. The heavyweight chamuion at the London Olympic Games, Richard *Weiss*, was the first representative of the Hungarian style. Edmund *Radvány* and Béla

tivamente al numero della sua popolazione molto importante, nei rami dello sport che corrispondono al carattere ungherese ha facilmente appreso lo stile o la tecnica sviluppatisi negli altri paesi e con l'aiuto di tale metodo ha potuto ottenere numerose importantissime vittorie, in altri rami dello sport poi l'Ungheria stessa creò una nuova scuola, nuove possibilità di sviluppo.

Fra codesti rami dello sport va ricordato anzitutto il nuoto, nel quale gli sportivi ungheresi hanno avuto una parte direttiva per decenni di seguito in tutto il mondo. Alla prima Olimpiade ateniese, tra i tre numeri di nuoto ben due, quello dei cento metri e dei milledue cento metri, furono vinti dallo ungherese Alfredo Hajós. La nuova generazione a lui seguita creò nel campo della velocità, il cosidetto „nuoto alla ungherese", il nuoto basato cioè sul solo lavoro delle braccia senza prendere in considerazione l'opera delle gambe: Zoltán Halmay, più volte campione olimpionico, Gèza Kiss ed altri con questo stile ottennero risultati che ebbero profonda eco in tutto il mondo. Codesto stile fu abbatutto da allora da quello australiano, chiamato „crawle", il quale dà indubbiamente maggiori possibilità dell' ungherese ed è più moderno, ma è certo però che lo stile ungherese è stato ciò non pertanto una stazione importantissima nello sviluppo del nuoto internazionale.

Nel campo del water-polo lo sport ungherese si è conquistato negli ultimi anni uno dei primi posti.

L'altro ramo dello sport, che ebbe grande influenze da parte dello sport ungherese è stata la lotta greco-romana. Primo rappresentante ungherese in questo campo può essere considerato Riccardo *Weisz*, campione pesi massimi

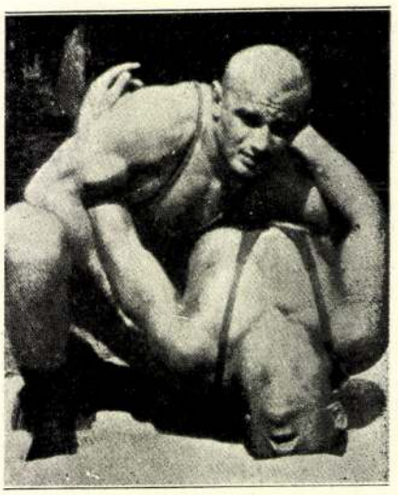

Papp, middle-weight wrestler, second at the Olympic games, struggling with Louis Keresztes, the Olympic feather-weight champion. — Incontro tra Papp secondo dei pesi medi alle Olimpiadi di Amsterdam e Lodovico Keresztes, campione mondiale, vincitore olimpionico dei pesi medi. — Papp az amsterdami olimpiász nagyközépsúlyú csoportjának második helyezettje birkózik Keresztes Lajos világbajnokkal, a kisközépsúly olimpiai győztesével.

magyar temperamentumnak megfeleltek, könnyedén tudta átvenni a más országokban kialakult stílust, vagy tehnikát és ennek segítségével számos nagyjelentőségű nemzetközi diadalt tudott elérni, egyes sportágakban pedig maga teremtett új iskolát, új fejlődési lehetőségeket, amelyeknek eredményeit és nyomait ma is láthatjuk Magyarországon kívül is, igen sok nagy modern nemzet sportéletében.

Ezek közül a sportágak közül elsősorban említésre méltó az úszósport, amelyben a magyar sportemberek évtizedeken át vezetőhelyet töltöttek be az egész világon. Az első athéni olimpiász három úszószáma közül kettőt, a százméteres és ezerkétszázméteres úszást a magyar Hajós Alfréd nyerte meg. Az ő utána következő új generáció teremtette meg a gyorsúszásban az úgynevezett magyar úszást, a lábtempók nélküli tiszta karmunkát. Halmay Zoltán, a sokszoros olimpiai bajnok, Kiss Géza és mások ezzel a stílussal érték el világraszóló eredményeiket. Ezt a stílust azóta már háttérbe szorította az ausztráliai eredetű crawletempó, amely a magyar tempónál kétségkívül modernebb és nagyobb lehetőségeket nyujt, bizonyos azonban, hogy a magyar úszás a fejlődésnek igen fontos és nagyszerű eredményekkel jelzett állomása volt, amely nélkül a crawl tempó is alighanem csak később alakult volna ki.

A vízipoló terén a magyar sport a

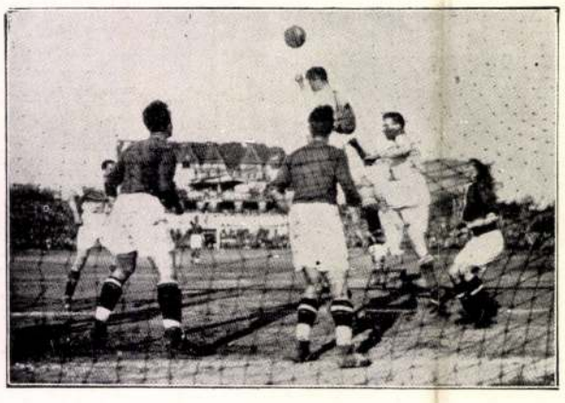

A scene from the match of Budapest combined against the professional team Blackburn -Rowers. — Una scena dell' incontro Blackburn Rowers — professioni di Budapest. — Jelenet a Blackburn Rowers—budapesti kombinált csapat mérkőzéséről.

A Wien-i, Mödling-i és Hainburg-i műszaki akadémiát, ill. hadapródiskolát végzett magyar tisztek első találkozója. (1935. március 15.)

mikus „Az akaratfejlesztés kérdésének jelentősége a repülő életében" című munkáikkal.

Dícséretet nyertek:

a) A repülő-szakosztályban: Hanák Szilárd akadémikus „Repülőgép-sárkányok és mótorok fejlődése" című munkájával,

b) A képzőművészeti-szakosztályban: Vaday Tibor akadémikus oklevél-pályázatával.

Egyszerű elfogadásra volt érdemes Lupkovics János akadémikus „Korszerű lovasság" c. tanulmánya. A beérkezett 1 drb festmény alaki okokból nem volt elbírálható, mint pályamunka.

A pályadíjakat az 1935. augusztus 19-iki záróülésen osztottuk ki. Ugyancsak ez alkalommal került kiadásra a Légügyi Hivatal által a legnagyobb összmunkásság jutalmazására alapított vándordíj is, melyet ez évben Gecső János akadémikus érdemelt meg. A Magyar Katonai Szemle irodalmi ezüst és bronz plakettjeit szintén a záróülésen adtuk ki. Az előbbit Palla Vidor akadémikus, az utóbbit Székely Ákos akadémikus nyerték.

Az ünnepségek rendezése körül kifejtett tevékenységért a Kör elnöksége dícséretben részesítette Fay Ödön, Helesfai István, Horváth Tibor és vitéz Gerőberky László akadémikusokat.

BESZÁMOLÓ A FŐCSOPORT ÜNNEPSÉGEIRŐL.

1934. szeptember 23. A volt m. kir. „Bocskai István" reáliskolai nevelő intézetben végzett volt növendékek 10 éves találkozója. Résztvettek Gulácsy József ny. tábornok vezetésével 6 volt tanár és 20 volt növendék.

1934. október 7. A pécsi m. kir. „Zrinyi Miklós" reáliskolai nevelő intézetben 1924-ben érettségizett növendékek 10 éves találkozója, melyet itt tartottak meg, tekintettel arra, hogy ez az intézet központiasabban fekszik, mint a vidékiek. Résztvettek Kovács József ny. tábornok vezetésével 12 volt növendék.

1934. október 7. Tanévnyitó istentiszteletek és ünnepély. A Máriássy alezredes parancsnoksága alatt kivonult aks. zászlóalj és tisztikar a fogadás után vallásfelekezetek szerint istentiszteleteken vett részt. Ezután a tisztikar, az itt levő jubilánsok és az aks. zászlóalj felállott a hősi emlékmű előtt. Hennyei Imre aks. akadémia-első, felolvasta az elesettek névsorát, majd a jubilánsok rangidőse megkoszorúzta az emlékművet. Ezt „Imához" követte. Díszmenet után a főcsoport parancsnoka a tornateremben beszédet intézett az akadémikusokhoz, melyben komoly, férfias munkára hívta fel figyelmüket.

A főcsoport történetében e napnak szomorú nevezetessége van. Máriássy Andor alezredes, M. tanulmányvezető alig egy órával azután, hogy mint az

II. FŐCSOPORT

BESZÁMOLÓ A LEVENTE-KÖR 1934-35. TANÉVI MŰKÖDÉSÉRŐL.

A Levente-kör munkásságát az 1934. október 24-én tartott alakuló gyűlésén kezdette meg, amikor is Jelic Gyula vkszt. alezredes, tanárelnök bevezető beszédére valamennyi akadémikus belépett a Levente-körbe. A jelentkezések alapján a következő szakosztályok voltak megalakíthatók: hadtudományi (vezette Benda Antal őrnagy), repülő (vezette dr. Fákla István mtv.), műszaki (vezette Kárpáti Elemér őrnagy), elektrotechnikai (vezette Baráth András százados), képzőművészeti (vezette Spóner Sándor törzskapitány) és fényképészeti (vezette Bihacsy György főhadnagy). A zene- és ének-szakosztály a zenéhez értő, illetve megfelelő hangú akadémikusok hiányában nem volt megalakítható. E szakosztályokon kívül a Levente-kör keretében folyt az összes IV. éves akadémikusok fényképészeti és írógép-kiképzése is. Az előbbit Bihacsy György főhadnagy, az utóbbit Spannraft György főhadnagy vezették.

A Kör megalakulásától a téli tanulmányi időszak végéig működött. A szakosztályok hetenként egyszer, szerda délután tartották rendes üléseiket. Munkásságukat az alábbi részletezés mutatja:

Hadtudományi-szakosztály:

A célkitűzés a tagoknak a hadtudományok valamennyi ágába való bevezetése volt. Ezt akadémikusok által tartott előadások, továbbá magyar és idegen nyelvű szaklapok ismertetése révén igyekeztek elérni. Ezenkívül az aktuális nemzetközi politikai események ismertetésével növelték a tagok egymás külpolitika iránti érdeklődését és fejlesztették ezeknek az eseményeknek tárgyilagos megítéléséhez szükséges érzékét. Az eredmény kielégítő volt, az akadémikusok igen nagy kedvvel működtek.

Repülő-szakosztály:

A szakosztály 11 ülést, 1 megtekintést tartott. Az üléseken 13 előadás hangzott el. Az üléseken az előadásokon kívül minden alkalommal ismertették a hazai és külföldi szaklapokat is. Az előadások közül 7 volt szabadelőadás, a többi fordítás. Legértékesebb volt Gecső János akadémikus vetített képekkel kísért előadása.

Műszaki-szakosztály:

Az ülések keretében megtartott előadások arról tettek tanúságot, hogy az akadémikusok nagy fáradsággal igen értékes anyagot hordtak össze és ügyesen rendezve, élvezetes formában közölték azt a hallgatósággal. Az előadások tárgyköre a vasúti műszaki újítások, építő és általános művészeti irányok és ezek egybekapcsolódása, a vasút és a gépkocsi versenye, továbbá műszaki katonai kérdések fejtegetése volt.

Elektrotechnikai-szakosztály:

Az akadémikusok szorgalmasan és kitartóan munkálkodtak elméleti és gyakorlati ismereteik továbbfejlesztésén.

Képzőművészeti-szakosztály:

A szakosztály főleg szénrajzok készítésével foglalkozott. Az eredmény a mult évihez képest csökkent, ami főleg a rajzoktatást vezető Mannó Miltiadesz főtanár évközben bekövetkezett hirtelen halálával magyarázható.

Fényképészeti-szakosztály:

A munkásság főleg a IV. éves akadémikusok fényképészeti kiképzésére irányult, ami teljes sikerrel járt. A kéthetenként tartott külön előadások kapcsán az év végére az akadémikusok gyakorlatban is elérték a kitűzött célt: megtanultak fényképezni. Az eredmény eléréséhez nagymértékben hozzájárult a IV. évfolyam lakóépületében berendezett laboratórium, melyet az akadémikusok tetszésszerinti időben használhattak s hol hetenként három este segédoktató is támogatta őket munkájukban.

A szakosztályok itt felsorolt működésén kívül a Levente-kör rendezte még a főcsoport összes ünnepségeit is. Műsoros estét adtunk december 5-én, táncbemutatót február 9-én, hazafias ünnepélyt március 15-én. Ezekről a részletes beszámoló az „Ünnepségek" rovatában lesz. Itt mindössze azt kell megjegyezni, hogy az idén történt első ízben, hogy a december 5-i műsor teljes egészében akadémikusi termék volt, tehát még a nehéz, komoly rész, a hazafias, irredenta darab megírására is volt vállalkozó (Horváth Tibor aks.). Ugyancsak haladásként említhető, hogy ugyanezen alkalommal 7 különböző díszlettel tudtuk színesebbé tenni az előadott darabokat, mely díszletek szintén a Levente-kör keretén belül készültek akadémikusi munkával. (Tervezte vitéz Gerőberky László aks.)

A szakkérdésekben való nagyobb elmélyedésre való buzdítás céljából a Levente-kör pályatételeket is tűzött ki kidolgozásra. Ezekre beérkezett 4 hadtudományi, 3 repülő-szakosztály tárgykörébe tartozó munka, továbbá 1 rajz és 1 festmény pályázat.

A pályamunkák a bírálóbizottságok határozata szerint a következő díjazásban részesültek:

Pályadíjat nyertek:

a) A hadtudományi-szakosztályban: Palla Vidor akadémikus „Japán és a távolkeleti kérdés",

b) A repülő-szakosztályban: Hennyei Imre akadémikus „Újfajta üzemanyagok alkalmazása a repülőmótor-iparban", továbbá Némethy Jenő akadé-

Manno Miltiades

Manno Miltiades plakátja

Grafical Review

professional monthly for the grafic industries. Official paper of the professional society of the workers in bookprinting and kindred industries of Hungary. Volume twentyfourth. Responsible for the Edition: W. Wanko Editorial and publishing office: Budapest, VIII, Conti-utca Nr. 4.

Graphische

Monatfachzeitschr
liche graphische Z
elles Organ des F
Ungarländischen
u. verwandter Ber
zwanzigster Jahrg
wortlicher Redakt
Wanko. Redaktion
tration: Budapest V

MANNÓ MILTIADES

78/a Birkozó — bronz

78/b Futó — bronz

Nemzeti Szalon

Sport-művk kiáll. 1934 máj

szülhetett, a bécsikapu-téri evangélikus templom a maga egészében a XIX. sz. utolsó éveiben épült (!). Nem tudjuk helyeselni a törökfejes házak kronológiai beillesztését sem, annál kevésbbé, mert ezek minden bizonnyal nem a török időkre való visszaemlékezésnek, hanem II. József török háborújának (1788—89) köszönhetik keletkezésüket. A műemlékek ismeretére való nevelés érdekében jobban szerettük volna pontosabban szétválasztva látni az erősen megújítottat az eredeti alkotásoktól. Igy a Mátyás-templom timpanonreliefje mai alakjában alig nevezhető XV. századbelinek, az egyetemi templom XIX. századbeli rácsa helyett is szívesebben láttunk volna hollódíszes korbeli faragványokat a templom belső fölszereléséből.

Végül néhány szót a nyomdailag rendkívül ízlésesen kiállított kötet képanyagáról. A felvételek legnagyobb része jól sikerült, ismert felvétel, a jövőben azonban még nagyobb gondosságot szeretnénk a felvételek kiválasztásánál látni. Ebben a kötetben még van jónéhány olyan kép, amely a műemlékről nem nyujt tiszta képet és fényképészeti szempontból sem mondható sikerültnek. Elsősorban a Mátyás-templom részletfelvételei, a szárnyas oltár és a Madonna-szobor, valamint az egyetemi templom felvételei zavarnak. Az epreskerti kálvária sajátos szépségéről a közölt részlet megközelítően sem nyujt fogalmat. Különösen sajnáljuk, hogy több egyhangú, kissé üres felvétel került a kötet ama részébe, amely a budapesti környék és a budapesti sportélet változatos szépségeit és lehetőségeit illusztrálja. Ezek az egész szempontjából alárendelt fontosságú hibák természetesen könnyűszerrel elkerülhetők a jövőben, éppen ezért hívtuk fel reájuk a figyelmet. Kétségtelen azonban, hogy ez a kötet így is nagy szolgálatot tesz székesfővárosunk megismerése és propagálása terén, amiért meleg köszönetet érdemel.

Zádor Anna

IN MEMORIAM

MANNO MILTIADESZ. Február 16-án meghalt Budapesten *Manno* Miltiadesz festő, szobrász és rajzoló. Munkálkodása különleges helyet biztosított számára: ő volt nálunk a sportkarrikatúra első művelője és ebben a tekintetben neve külföldön is ismert volt. Ugyanilyen sikereket ért el nagyszámú sportplakátjaival is (színes reprodukcióban közölte ezeket egyebek közt a Das Plakat, németországi szaklap.) Hogy éppen erre adta magát, annak oka, hogy gyermekkora óta szenvedélyes művelője volt mindenféle sportnak, de már atyja nagy gabonaüzletének irodájában egyúttal szaporán rajzolgatott titkon. Époly titkon járogatott el Hegedüs László festő-barátjához s tanulgatta az alakrajzot. A sportban többféle bajnokságot szerzett itthon, Angliában és Svédországban, most már másik szenvedélyének, a rajznak is alaposabban akart néhány évet szentelni. Igy került a müncheni akadémiára s ott hat éven át dolgozott. Hazatérve elsősorban a karrikatúra vonzotta, hiszen már gyerekember korában is számos ilyen munkát végzett a Kakas Márton élclap számára. A háborút, mint huszártiszt küzdötte végig, a kommün alatt titkon ellenforradalmi plakátokat tervezett, a nyugalmasabb idők beálltával napilapokba rajzolt politikai karrikatúrákat, de egyben művelni kezdett egy új technikát, a dombormű-mintázást is. Mindez a sokrétű munkálkodás országos népszerűséget szerzett neki.

Manno Miltiadesz Pancsován született 1879 március 3-án. Kereskedőnek szánták s atyja sokáig nem akart hallani arról, hogy fia művésszé képezze magát. Mégis bátyja, Leonidasz segítségével sikerült eljutnia Münchenbe, ahol félévig Heinrich Knirr magániskolájában tanult, utána az akadémián Angelo Janknak lett tanítványa. Két évi munka után 1908-ban megnyerte az akadémiai Weihnachtspreist. 1912-ben hazatért s megkezdte a sportplakát-rajzolást. A világháborúból, mint huszárkapitány került haza (a gorodeki rohamban megsebesült), a kommün alatt bujkálnia kellett, utána még kiadósabban folytatta a sportrajzolást. Szobrászati művei közül csak egy bronzszobor-csoportot ismerünk (Birkózók), inkább a domborművet művelte. Ilyen az utolsó gorodeki roham, ezt az emléktáblát 1929-ben leplezték le a Ferenc József lovassági laktanyában, ilyen a „Lóról szállnak a huszárok" (Debrecen, vármegyeháza), azután a Brassai huszárok visszavonulása (1932) és utolsó effajta műve: Zsigmondy Gézának, a Korcsolyázó Egylet felvirágoztatójának emléktáblája a nevezett egyletben (1934).

Magyar Művészet
1935. 125. l.

Manno Miltiades

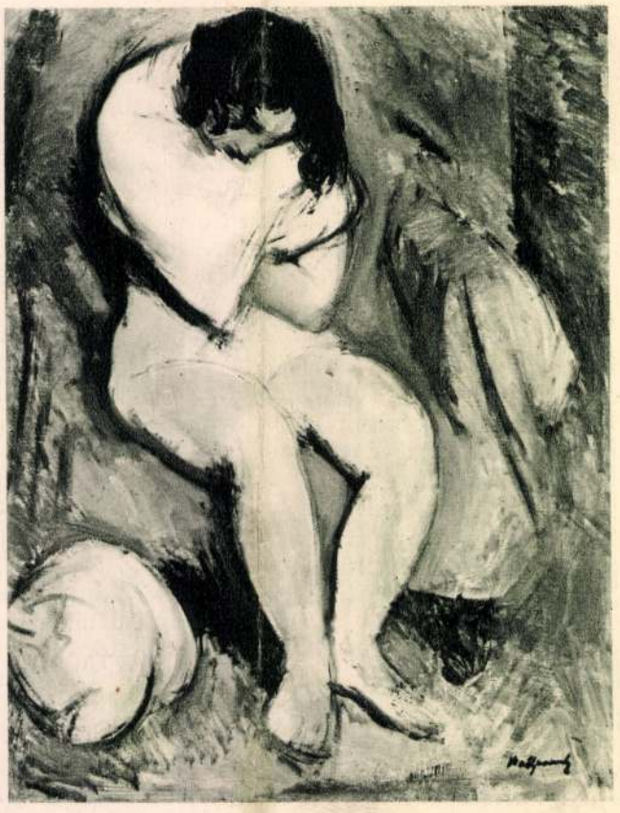

Mattyasovszky-Zsolnay László : Törülköző nő

…ér : Intérieur

Biller Irén a Ziegfild-filmben akarja meghóditani a világot

Nemrégen jelent meg az egyik külföldi lapban a Hollywoodban nyilvántartott sztárok pontos névsora. Magyarország ebben a névsorban *négy művésszel képviselteti magát: Lukács* Pállal, *Duna* Stefivel, akit nálunk ezen a néven nem igen ismernek, de aki *Berindey Stefi* néven, mint táncosnő vendégszerepelt néhány hétig az egyik nagy pesti mulatóhelyen, a fiatal *Gervay* Marica, akit még első magyar filmje előtt szerződtettek le Amerikába, s végül *Biller* Irén, aki legutóbbi itthonléte óta jóformán alig hallatott magáról. A napokban a Budapesten lakó *Biller* Margit levelet kapott nénjétől, s a levélben most induló filmkarrierjéről számol be a volt magyar operettprimadonna. Biller kiutazása óta, második férjétől (első férje, a volt kassai magyar színigazgató volt), akivel tudvalevőleg romantikus körülmények között, — a Dunapalota liftjében, — ismerkedett meg, nemcsak, hogy elvált, de azóta már újból férjhez is ment. Uj, *harmadik férje, egy dúsgazdag szállótulajdonos,* akinek Hollywoodban és Los Angelesben két, egyenként *hatvanöt emeletes szállodája van.* Levelében Biller megírja, hogy Amerikába való visszatérése után *hétéves szerződést kötött az Universal filmgyárral.* „Több kisebb filmben szerepeltem is már", — írja Biller, — „amelyeket ti, sajnos, soha nem fogtok látni, mert ezek kimondottan az újvilág részére készültek, a kontinensre nem küldik el ezeket. Most pedig olyan szerepet osztottak reám, amilyenhez színész az életben csak egyszer jut: ugyanis *Ziegfieldnek, a revükirálynak életét viszik vászonra, gyönyörű kiállitású, hatalmas filmben és nekem Ziegfield egyik szerelmét, aki az egész filmen végigvonul és a tulajdonképpeni főszereplő, kellett volna játszanom.* Hatalmas előkészületek után meg is kezdtük a film forgatását, a hatodik napon azonban a producer rájött, hogy a film *legalább másfélmillió dollárt emészt-ne fel,* — fontos lévén a drága revükiállítás, —. márpedig ilyen összeg erre a filmre *nem áll a gyár rendelkezésére. A felvételek megakadtak.* Tárgyalások indultak meg, hogy az egész produkciót átadják a *Metrónak,* amely hajlandónak is mutatkozott a szüzsé átvételére, de *az én szerződésemet csak erre az egy filmre akarja érvényesiteni* s további szerződtetésemet a sikertől teszi függővé. *Ha ezt elfogadom, akkor elvesztem az Universalnál lévő hétéves szerződésemet."* „Igaz ugyan" — irja tovább Biller, — „hogy ennek a gyönyörű filmnek, amely az egész világot bejárná, a biztosra vehető sikere *az én mennybemenetelemet jelentené . . ."*

Eddig a levél. Biller tehát most válaszúton van: *egyik oldalon az esetleges világsiker, — másik oldalon a biztos hétéves szerződés között kell választania.* Érdekes egyébként, hogy Biller *az Amerikában oly nagy port felvert Fedák-ügyről mélységesen hallgat levelében . . .*

suergoenystilusban

Mengelberg, a világhirű karmester munkásságának 40 éves jubileuma alkalmával fényes ünnepséget rendeztek *Amszterdamban.* A filharmónikus társaság rendkívüli hangversenyt adott, amelyen kizárólag holland zeneszerzők művei kerültek előadásra. A hangversenyt Mengelberg vezényelte, akit a közönség egész este szeretettel ünnepelt.

✸

Párisban az egyik utcát Schubertről nevezték el. *Schmitz,* bécsi polgármester *meleghangú levelet intézett a párisi városi tanácshoz, megköszönve a megtiszteltetést,* amelyben a legnépszerűbb osztrák zeneköltőt részesitették.

✸

A brüsszeli *Théatre de la Monnaie*-ban most volt *Gounod Faust*-jának 1200-ik előadása. A dalmű ezredik belgiumi előadása 1924 november 26-án volt ugyanebben a színházban.

*** Megnyilt a Manno Miltiades-emlékkiállítás.** A művészeti és sportkörökben egyaránt nagy érdeklődéssel várt kiállítás ünnepélyes megnyitása szombaton délután történt előkelő és szépszámú közönség jelenlétében a „Műterem" Kossuth Lajos-utcai helyiségeiben. A kiállítás közel négyszáz darabot ölel fel, legnagyobbrészt ceruza- és színes-ceruzarajzokat, vízfestményeket, jórészt sportéleti tárgyakat, sport- és politikai karrikaturákat, katonaéleti emlékeket és egy külön terem Manno szobrait és szobortervezeteit foglalja magában.

*** A Budai Szépművészeti Társulat kiállítása.** A Budai Szépművészeti Társulat (Pálffy-tér 5, II. emelet) nagy grafikai és vázlatkiállítást rendez, amely május hó 26-án nyilik meg. A művészek május 21-ig délelőtt 10 és 2 óra között küldhetik be műveiket. (Olaj-tempera vázlat, freskóterv.)

*** A színművészeti akadémia növendékei** május 22-én, szerdán este 8 órakor a Kamara Színházban tartják ezévben utolsó nyilvános vizsgaelőadásukat. Hettyey Aranka tanárnő rendezésében bemutatásra kerül a „Robert és Marianne" háromfelvonásos színmű első felvonásának zárójelenete és a „Bál után" monológ. Ezután Fodor István tanár rendezésében vívó- és tornagyakorlatokat mutatnak be, amelynek lezajlása után következik az est legérdekesebb száma: a végző növendékek szavaló-versenye. Bírálók: Odry Árpád, az akadémia igazgatója, P. Márkus Emilia, a Nemzeti Színház örökös tagja és Csathó Kálmán dr., a Nemzeti Színház főrendezője.

*** Gál Franciska és Margaret Sullavan.** Az Universal Filmgyár amerikai és magyarországi sztárja: *Gál Franciska* és *Margaret Sullavan* neve került egymás mellé az amerikai lapokban. *Molnár* Ferenc *„Jó tündér"*-je filmre került s Gál Franciska szerepét a filmen: Margaret Sullavan játssza, *Hegedüs* Gyula és *Góth* Sándor szerepét: Frank *Morgan* és Herbert *Marshall* kapták. Az érdekes filmet csak a jövő szezónban láthatjuk Budapesten.

x Táncmatiné. Adorján M. Frida, az ismert kiváló balettmesternő növendékei két csoportba osztva május 26-án és június 2-án, vasárnap d. e. 10 órakor tartják a Magyar Színházban vizsgaelőadásaikat, melynek keretében bemutatják fejlődésüket és előrehaladásukat balett, stepp, akrobatika és előadóművészetben.

*** Uj magyar tehetségek bemutatkozása.** A zeneművészeti főiskola segitő-egyesülete május 23-án fél 6 órai kezdettel a főiskola nagytermében nyilvános hangversenyt rendez, melyen közreműködnek *Schenk* Géza karnagy, a főiskola végzett növendéke, a növendékek közül *Lackovich* János, *Zélig* Tibor, *László* Magda, nemesapáti *Sohár* Vilma, *Ecker* Lili, valamint a budai Luther-szövetség vegyeskara. A reprezentatív hangverseny iránt, melyen *Lukács* György dr. ny. kultuszminiszter tartja a bevezető beszédet, a zenei közéletben nagy érdeklődés nyilvánul meg.

SPORT, VERSENYEK

Szép eredmények a honvéd-lovasmérkőzéseken

A honvéd lovas olimpiai bizottság négynapos országos lovasmérkőzésének utolsóelőtti napján, szombaton, az egyes versenyszámokban a legnagyobb küzdelem során dőlt el a helyezés kérdése.

Reggel 8 órakor bonyolították le az *olimpiai díjlovaglást,* amelynek rendkívül nehéz követelményei miatt csak három lovas indult. A versenyt vitéz *Magasházy* László ezredes nyerte Tücsök nevü lován 4 ponttal, közvetlenül utána következett *Keméry* Pál alezredes a Szent György-istálló Csintalan nevü lován 5 ponttal, 3. lett *Pados* Gusztáv ezredes Ficsur nevü lován 9 ponttal.

Délelőtt 11 órakor tartották az *olimpiai militari* befejező részét, a *díjugratást,* amelynek eredménye után a díjlovaglás és terepiovaglás eredményének összevetésével az olimpiai militarit *Endrődy* Ágoston főhadnagy nyerte a Szent György-istálló Drágám nevü lován 68.5 ponttal, 2. *Grosch* Ödön főhadnagy a Szent György-istálló Havas nevü lován 117 ponttal, 3. *Tóth* Béla főhadnagy a Szent György-istálló Ingram nevü lován 144.9 ponttal, 4. *Ducsai* Jenő százados Merkur nevü lován 229.75 ponttal, 5. *Tóth* Béla főhadnagy Visy István főhadnagy Ex Wife nevü lován 318.7 ponttal, 6. *Mándy* Pál főhadnagy Latorca nevü lován 319.5 ponttal, 7. *Várkonyi* Tibor főhadnagy Makai István alezredes Lump nevü lován, 8. *Matta* Zoltán főhadnagy Tamásy Zoltán százados Kristály nevü lován 415.5 ponttal.

A délelőtti programhoz tartozott még a *vadászugratás* a Kolozsvári-díjért. A verseny során 69 lóval indultak s ezek közül 19 ló volt hibátlan. A pompás versenyt *Schaurek* Ottmár százados nyerte a Szent György-istálló Hajrá III. nevü lován 1 p 36 mp-vel, 2. *Endrődy* Ágoston főhadnagy Örvösgalamb nevü lován 1 p 38.4 mp-vel, 3. *Platthy* József százados a Duna-istálló Grófné nevü lován 1 p 41.4 mp-vel, 4. *Hegyeshalmy* István hadnagy Hirmag nevü lován 1 p 42 mp-vel és *Réthy* Antal főhadnagy vitéz Szakváry Emil őrnagy Idus nevü lován 1 p 42 mp-vel, 6. *Bujnovszky* István hadnagy Istók nevü lován 1 p 43 mp-vel, 7. *Németh* Dezső százados a Szent György-istálló Gerle nevü lován, 8. *Reznek* Jenő százados vitéz jákfai Gömbös Gyula Sellő nevü lován 1 p 44.4 mp-vel, 9. vitéz *Muhr* Albert főhadnagy Kérges nevü lován és Ghéczy Béla főhadnagy Öcsi nevü lován 1 p 45 mp-vel.

A szombati versenynap főversenyszámaira nagyszámú érdeklődő közönség gyült egybe a tenyészállatvásártelepi pálya nézőterén. A díszpáholyban foglalt helyet vitéz *Gömbös* Gyula miniszterelnök feleségével, *Darányi* Kálmán földmivelésügyi miniszter feleségével, vitéz *Shvoy* István gyalogsági tábornok, a honvédség főparancsnoka, *Mackensen* György német követ, *Fischer* német katonai attasé, *idevárták Mackensen vezértábornagyot is, aki azonban gyengélkedése miatt a szombat délután folyamán otthonában maradt.*

A verseny pompás lebonyolítását *Kiss* Ferenc altábornagy, a magyar lovassportegyesületek szövetségének elnöke vezetése alatt álló versenyrendezőség kifogástalanul végezte.

A szombati verseny legnehezebb versenyszáma a *Késmárki-díjas díjugratás* volt. Ebben a versenyszámban tizenkét 150 centiméteres akadályt kellett ugratni a lovasoknak. Ebben a versenyben 19 ló indult. Ugy a lovasok, mint a lovak nagyszerü fejlödésről tettek tanubizonyságot. Három ló hibátlanul végzett és hat lónak csak egészen csekély érintö-hibája volt. Hibátlanul először *Schurek* Ottmár százados végzett az Erdövel, utána *Bodó* Imre százados a Gyergyóval és *Németh* Dezső százados az Egyetlennel. *Reznek* Jenő százados Gömbös Gyula miniszterelnök Sellő nevü lovával csak egészen csekély érintöhibát vétve, 8 hibaponttal helyezetlen volt. Az összevetésnél kilenc 160 centiméteres akadályt ugratott a három hibátlan lovas. Az elsőnek induló Schaurek Ottmár százados az Erdövel 1 hibát csinált, a másodiknak induló Bodó Imre százados hibátlanul végzett a Gyergyóval, mig Németh Dezső százados a rendkívüli tehetséges Egyetlennel 1 érintöhibát vétett. *A versenyt hibátlanul Bodó Imre százados nyerte* tehát a Szent György-istálló Gyergyó nevü lován, 2. lett *Németh* Imre százados Rudnyánszky Ferenc örnagy Egyetlen nevü lován, 3. *Schaurek* Ottmár százados a Szent György-istálló Erdö nevü lován, 4. *Inkey* Lajos báró főhadnagy a Szent Hubertus Concour-istálló Ibolya II. nevü lován 3 hibaponttal, 5. vitéz *Cseh* Kálmán százados Prutkay János főhadnagy Hedvig nevü lován 3.25 hibaponttal, 6. *Platthy* József százados a Szent György-istálló Gergely vitéz nevü lován, 7. *Odescalchi* Miklós herceg Devole nevü lován, 8. *Odescalchi* Miklós herceg Magnac Laval nevü lován, 4—4 hibaponttal, 9. *Visy* István főhadnagy a Szent György-istálló Híres nevü lován 7 hibaponttal, 10. *Barcza* Elemér főhadnagy „X"-istálló Kópé nevü lován.

A szombat délutáni utolsó versenyszám az *úrlovasnők díjugratása* volt az Amazon-díjért. Ezt a versenyt a négy lóval induló fiatal *Keresztes* Erzsébet nyerte, aki két lóval hibátlanul végzett. Ő került az első és második helyre, az ugyancsak pompásan lovagló Bárczy Hanna előtt. 1. *Keresztes* Erzsébet Keresztszeghy György örnagy Játékos II. nevü lován, 2. *Keresztes* Erzsébet a Sárdi-istálló Klió nevü lován, 3. *Bárczy* Hanna Kenderke nevü lován 0—0 hibaponttal, 4. *Bárczy* Hanna Crettier Ferenc főhadnagy Igéző nevü lován 3 hibaponttal, 5. Orbán Istvánné Orbán István főhadnagy Karakán nevü lován 4 hibaponttal.

Az utolsó versenynap sorrendje a következő: Vasárnap délben 12 órakor csapattestek bajnoki díja, ¾4 órakor olimpiai díjlovaglás helyezettjeinek előlovaglása, ½5 órakor korlátugratás, ¼6 órakor úrlovasnők bajnoki díja.

Kolrausch német autóversenyző négy világrekordot döntött meg a gyóni betonpályán

Kolrausch Bobby, a világhírü német autóversenyző pár nappal ezelőtt Budapestre érkezett, hogy megvalósitsa nagyszabású rekordkisérleteit a gyóni betonpályán. A híres autóversenyző már pénteken kiutazott Gyónra, ahol szorgos tanulmányokat folytatott a ma már európai hirü útszakaszon, s mikor kellőképpen előkészitette a Németországból magával hozott gépet, szombaton délelőtt a KMAC kis karaván jával levonult a kisérlet megkezdésére. A gyóni állomás mellett már teljesen előkészitve és startra készen állt Kolrausch gépe, mikor megérkeztünk. A pesti autósok irigykedve és ámulva nézték a német mérnök tökéletes felszerelését, amely még a múlt év őszén ittjárt Caracciola eszközeit is felülmúlja. A felszerelést és javitószerszámokat tartalmazó ládát a modern autóipar minden elképzelhető alkatrészével és eszközeivel ellátták. Az óriási teherautók mellett Kolrausch karcsu, hófehér kis versenyautója szinte gyerekjátéknak tünik, csak mikor a szerelők indítják s vijjogni kezd a kompresszor, akkor látjuk, hogy bizony ez a gép valóban világrekordhoz méltó búgással várja a lassan múló pillanatokat. Az időjárás bizonytalan, a szél is mintha erősödne kissé, de Kolrausch mégis nyugodtan készülödik a világrekordok rohamozására. Előbb német szerelője ül a volán mögé, a motor felbúg, megugrik és szédületes sebességgel tünik el az első kanyarban. A kékszemü német félrebillent fejjel hallgatja a rohanó gép hangját és közben a fejét csóválja. *Nincs megelégedve.*

A gép visszajön, a szerelők felemelik a hütötetőt, megvizsgálják a motort, aztán a szerkocsi mélyéből lapos, fekete bársonnyal bélelt kazettát szednek elö. Kiváncsian dugjuk felé a fejünket: pedáns rendben egymásmellé rakott versenygyertyák hevernek benne. A hátam mögött megjegyzi valaki:

— *Nálunk az injekciós tüt csomagolják igy.*

A fürgekezü szerelők egykettőre kicserélik a gyertyákat és Kolrausch helyet foglal a kormánykerék mögött. A motor felbúg, elindul s pár pillanat múlva már csak egy imbolygó kis pont látszik a messzeségben. Rövid időre alhal a motor búgása, de aztán hamarosan fülünket hasogatja megint a kompresszor sikitása. Kolrausch visszafelé is átrohan a mért kilométeren.

Hild Károly, a KMAC sporttitkára figyeli az időmérő órát. Egy-két pillanat és diadalmasan közli az érdeklödö közönséggel:

— *Világrekord.*

A német Kolrausch repülőstarttal *210.649 kilométeres óraátlaggal megdöntötte az eddigi rekordot.* A gyóni pályán megszületett új világrekord súlyos sebet vágott az angol autóiparon is, mert az eddigi rekordot Denley angol versenyző tartotta 206 kilométeres óraátlaggal. Nemsokáig csodálkozhatunk azonban az új világrekord nagyszerüségén, mert Kolrausch máris ott áll a startszalag elött. Ismét felbúg a kompresszor és úgy érezzük, hogy az állóstartos világrekord is a múlté lesz pár perc mulva. És valóban: *a nagyszerü versenyző mindkét kisérlete teljes sikerrel végződött.* Csak a pálya szélén álló fényképészek nincsenek megelégedve Kolrausch gépével, mert a különös formáju autó hófehér teste teljesen beleolvad a gyóni betonút végtelen fehérségébe. A fényképészek sopánkodásával nem igen törödik senki. Mindenki a mérőóra körül áll, amelynek komplikált szerkezetét Hild Károly magyarázza az érdeklődőknek. De nem sokáig. Az autó megint elvillan a szemünk elött és az elektromos szerkezet mutatója máris hirdeti, *hogy Kolrausch 139.482 kilométeres óraátlaggal Discol angol versenyző április 4-én jel-*

állított 124 kilométeres világrekordját is túlszárnyalta. Az egy mérföldes távon még kitünöbb eredménnyel végzett a remek vezető: a 138 kilométeres régi világrekordot kerek *tizenkét kilométerrel* javitotta meg, mert a villanyóra szerkezete 150.327 kilométer óraátlagot jelzett.

A versenynek vége, a rendezök és a vendégek egyforma elragadtatással beszélnek a gyóni betonút ideális pályájáról. A boldog versenyzönek *Delmár* Walter, a KMAC alelnöke átnyujtotta az egyesület babérkoszorúját. Megérdemelte...

A vasárnap sportja

A magyar-osztrák mérközés után most vasárnap Párisban a francia ladbarugók ellen veszi fel a küzdelmet nemzeti válogatottunk. Aki ismeri a francia labdarugósport örökké hullámzó tengerét, az nagyon jól tudta, hogy a francia tizenegy ellen sohasem lehet biztos csapatot kiállitani. Még emlékezünk arra a hat év elötti párisi mérközésre, mikor a biztos győzelem reményében kiutazó magyar csapat 3:0 arányú súlyos vereséget szenvedett az akkor még nem valami túlságosan erös francia nemzeti válogatottól. A L'Auto, a legnagyobb francia sportujság, most érdekes cikket irt a magyar csapat párisi vendégszereplésével kapcsolatban és annak a reményének ad kifejezést, hogy a végre magáratalált francia labdarugósport megismételheti a magyarok elleni győzelmét. A magyar csapatról és a magyar játékról egyébként a következöket irja: „A magyar csapat játéka az erös, jól felépitett csatársoron nyugszik. Bár az összjátékba olykor súlyos hibák csúsznak be, a meglepetésszerü vezetés igen el tudja kedvetleniteni a magyar játékosokat. *Nem tudják elviselni a sors csapásait s igy gyakran elvesztik nyugalmukat.* Nem szabad elfelejteni, hogy a mult héten aratott győzelmük igen megnövelte a magyarok önbizalmát és igy a francia játékosok nehéz feladat elött állanak." A L'Auto véleménye szerint, ha a párisi közönség megfelelö biztatással kiséri a francia csapat munkáját, akkor valószinüleg sikerül legyözni a magyar vendégeket.

A francia fövárosba utazott magyar csapat nagyegyesületeink legjobb játékosait magával vitte és igy vasárnap szünetelnek a bajnoki mérközések. Az Üllöi-úti pályán a „csikóválogatott" a pozsonyi vendégek ellen mérközik, remélhetöleg sikerrel.

A vége felé közeledö *vivóidény* utolsó nagy mérközését a *Magyar Atlétikai Club* rendezi vasárnap reggel 9 órai és délután 5 órai kezdettel a margitszigeti MAC-pályán. A hösök emlékversenyén a legjobb magyar kardvivók indulnak és nagy érdeklödésre számithat *Kovács* Pál és *Rajcsányi* László asszója. A lassan induló *úszóidény* elsö versenyét szintén vasárnap rendezik meg a margitszigeti fedettuszodában, sokszáz résztvevövel. A *birkózó* csapatbajnokságok befejező fordulóit a nemzeti tornaegylet Szentkirályi-utcai tornacsarnokában reggel 10 órakor kezdik. A Millenáris-pályán valószinüleg nagy tömeg elött küzdenek meg egymással a magyar és osztrák *kerékpársport* európaihirü élharcosai. A vasárnapi részletes sportmüsor a következö:

Labdarugás: Magyarország—Franciaország válogatott mérközés Párisban. — Csikóválogatott—Bratislava, délután 5 órakor az Üllöi-úti pályán. — Csikó, B válogatott—II. ligaválogatott délután 3 órakor az Üllöi-úti pályán.

Vivás: A MAC hösök kardversenye a legjobb magyar kardvivók részvételével a MAC margitszigeti sporttelepén reggel 9 és délután 5 órakor. A vidéki bajnokságok folytatása reggel 9 és délután 5 órakor a Müegyetemen.

Kerékpár: magyar-osztrák kerékpáros mérközés délután fél öt órakor, a Millenárispályán.

Motorsport: a TTC gyorsasági autóversenye reggel 11 órakor a Kerepesi-úton.

Tenisz: A BBTE teniszversenyei egész napon át az egyesület budai klubházában.

Párisba érkezett a magyar válogatott csapat

Páris, május 18.

A magyar válogatott labdarugócsapat vasárnap mérközik a colombesi sportpályán a francia válogatott labdarugócsapattal. A magyar csapat szombaton érkezett meg a francia fövárosba. Az érkezöket francia részről a francia labdarugószövetség képviselöi, magyar részről *Khuen-Héderváry* Sándor gróf párisi magyar követ képviseletében *Gesztesi* Gyula sajtóattasé, továbbá a párisi sajtó képviselöi fogadták.

Meszlényi Egon a vidéki tőrbajnok

A vidéki kardcsapatbajnoki mérközés megismétlésének eredményeképpen a vidéki kardcsapatbajnoki címet a *debreceni Békéssy Béla Vivó Club* nyerte. Második a Szombathelyi Vivó Club, harmadik a Szegedi Vivó Club, amely Debrecen ellen már nem állott ki, mivel elözöleg Szombathelytöl vereséget szenvedett.

A kardcsapatbajnoki verseny után megkezdték a vidéki tör egyéni bajnoki versenyt, amely este 11 óra után ért véget. A tör egyéni vidéki bajnoki címet *Meszlényi* Egon PEAC nyerte 7 győzelemmel. 2. *Gerö* Pál Győri VC 6 gy. 3. *Wikol* János Békéssy Béla VC 5 gy. 4. *Meszlényi* Rezsö Békéssy Béla VC 5 gy. 5. *Leidl* Pál Miskolci AK 3½ gy. 6. Thierring Rezsö Szombathelyi VC 3 gy. 7. Dziobek László PLAC 3 gy. 8. Pallaghy Gyula Békéssy VC 2 gy. 9. Simoni Árpád Miskolci AK 1½ győzelemmel.

A vivóversenyt vasárnap déelött 9 órakor folytatják a kardegyéni versennyel a müegyetem tornatermében.

PÁRIS ELŐTT

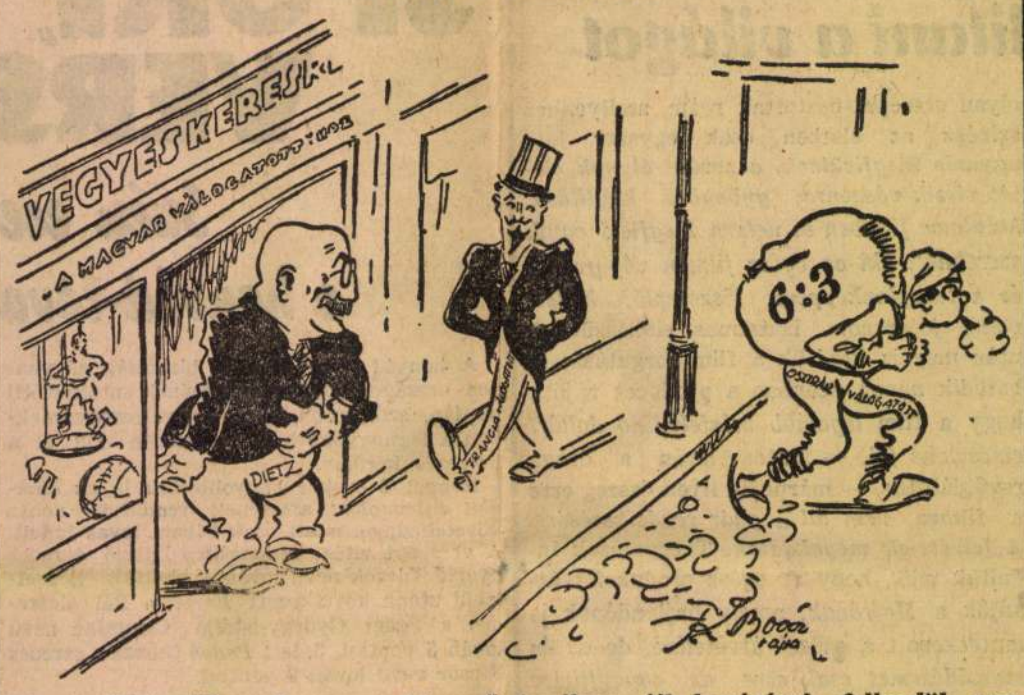

Dietz: Ha még ez az új vevő is ilyen jól bevásárol, fellendül egy kicsit az üzletem.

Sporthirek

() **A BBTE** teniszversenyén szombaton a következő érdekesebb eredmények voltak: *férfi egyes:* Sznopek—Somogyi 6:2, 3:6, 6:2, Sárai—Pető 1:6, 6:4, 7:5, Macsuha—Sárai 6:3, 6:1, Balázs—Vészi 6:0, 6:0, Friedrich—Aschner 6:3, 6:1, Bánó—Drjetomszky II. 2:6, 7:5, 6:1, Radicke—Mankovits 7:5, 6:3, Bánó—Elliszen 6:4, 6:8, sötétség miatt félbeszakitva; *női egyes:* Sas—Piretné báróné 6:3, 4:6, 6:2, Tschukné—Bokorné 2:6, 6:2, 6:3, Tschukné—Szlávik 6:0, 6:1, Paksiné—Batta 6:2, w. o. Vasárnap délelött lesznek az elödöntök, délután ¼4 órakor pedig megkezdödik a 10 versenyszám döntője.

x **Az OPEL-autók kiváló sikerei.** A most lezajlott legnehezebb feltételü német terepverseny alkalmával 453 autó startolt, amelyek közül csak 151 jutott a célba és azok között is mindössze 15 pontozás nélkül. A sok kitünö kocsi között aránylag legnagyobb teljesitményt az Opel érte el. Az Opel ugyanis viszonyitva az induló kocsik számához, rendkivül elönyösen végzett: 11 kocsi a startnál, 7 a célban. Ennél az eredménynél különös súllyal esik latba, hogy az Opel-kocsik nem különlegesen versenyre készültek, hanem közönséges szériagyártmányok voltak. A brandenburgi terepversenyen 403 induló közül csupán 61 futott be a célba és ebből a számból csak egy kocsi volt büntetőpont nélkül, egy széria 2-literes Opel Cabriolet.

() **Az országos magyar lövész-szövetség** Kenderessy Kálmán szövetségi csapatkapitány vezetésével szombaton bonyolitotta le második válogatóversenyét fekvő testhelyzetben. Vasárnap délelött a térdelő, délután pedig az álló testhelyzet válogatott mérközése lesz. A fekvő testhelyzet eredményei határozott javulást mutatnak az előző verseny eredményeihez képest. Az első hat helyezett a következő: 1. *Balogh* Ambrus (MLE) 40/390. 2. *Martini* Antal (Bulcsu PLE) 40/389. 3. *Gárdonyi* Károly (MOVE) 40/387. 4. *Déri* Béla dr. (MOVE).

() **A MAC evezősversenye a dunai kék szalagért.** A Magyar Atletikai Club elhatározta, hogy a nyár folyamán nyolcevezös evezősversenyt ir ki a Duna kék szalagjáért. A versenyszabályokat megállapitó értekezleten a fővárosi evezös egyletek túlnyomó többsége megjelent és nagy örömmel fogadták a MAC evezösszakosztályának versenybejelentését. Az egyes tagok részéről felvetett értékes gondolatok figyelembevételével megállapitották a verseny feltételeit és remélhető, hogy a MAC nyolcevezös versenye a legnépszerübb evezösküzdelmek színhelye lesz. A verseny feltételei az angol Head of the River versenynek felelnek meg. A távolság egy mérföld, tehát mintegy 7¼ kilométer lesz és a Margitsziget felső csúcsától a Duna budai ágán keresztül a müegyetemig tart. Minden kategória külön dijat kap. A nyolcasokat átlag tiz másodpercnyi időközben inditják s minden csapat köteles végigevezni a pályát. A versenykiirás szerint egy egyesület több nyolcast is indithat. Az értekezlet nagy örömmel látta, hogy már az első dunai kékszalag-versenyen legalább tiz nyolcas indulását biztositották az egyesületek.

() **A DAC és MTK vivóversenye.** A Detektiv Atlétikai Club május 17-én vivta le az MTK elleni klubközi éremkicserélési versenyét. Az egyesületek egy négyes hölgy törcsapatot s egy négyes férfi kardcsapatot állitottak egymással szembe. A DAC úgy a női, mint a férfi csapatversenyt 10:6, illetőleg 9:7 arányban megnyerte. Az Elek-testvérek nélkül kiálló DAC hölgycsapatban a legjobb Erdös Manci volt, a kardcsapatban pedig Csobály Miklós szerezte egyesületének a legtöbb győzelmet.

LÓSPORT

Hauser ujabb bravurja

A szombati tavaszi nagy gátversenyt, amint vártuk is, *Csoda* nyerte meg, de a Németországból megérkezett Hausernek minden zsokéi tudására szüksége volt, hogy lovát ½ hosszal a látszólag könnyen galopozó *Monopol* előtt beverje. Az utolsó gáttól a célig tartó ádáz küzdelem sokáig kedves emléke marad a nagyszámban megjelent sportközönségnek. A tavaszi dij *Margit* biztos zsákmánya lett. A Kincsem-vérü csikó jelenleg a leggyorsabb lovunknak látszik. Nagy meglepetéssel végződött a mérföldes hendikep, melyben az elhanyagolt *Csirkefogó* győzött. Toto-osztaléka tizre 382 pengő volt, mig a befutó *4579* pengőt, tehát majdnem négyszázötvennyolcszoros kvótát eredményezett. Egyébként jelöltjeink ismételten beváltak. A négy, illetve öt győztesen kivül három befutó is sikerült. Közte a huszonegyszeres *Kotnyeles—Carmen.* A részletes eredményt itt közöljük:

I. futam: 1. *Nem, nem, soha* (Gutai, 4:10), 2. Kopó, 3. Livorno. Fm: Peleador, Africanus, Minek?, Szelim Pasa. ½ h., nyakh. 10:14, 12, 16, 17, befutó: 88.

II. futam: 1. *Kotnyeles* (Bihari, 4), 2. Carmen, 3. Please me. Fm: Timpani, L'aiglon, Per saldo. Fejh., fejh. 10:101, 15, 11, bef.: 210.

III. futam: 1. *Aranyláz* (Kollár, 2), 2. Angora, 3. Kláris. Fm: Sweetheart, Mumus, Dánia, Gyöngykal. Nyakh., 2 h. 10:43, 13, 12, 15, bef.: 130.

IV. futam: 1. *Margit* (Csuta, p), 2. Fokos, 3. Bácska. Fm: Példás, Tramp, Emese, Pillanat. ½ h., ¾ h. 10:22, 13, 15, 34, bef.: 81.

V. futam: 1. *Csoda* (Hauser, p), 2. Monopol, 3. Puszta. Fm: Babieka II., Honvéd, Nem baj. ½ h., ötnegyed h. 10:18, 10, 11, bef.: 30.

VI. futam: 1. *Csirkefogó* (Teltschik, 20), 2. Caracalla, 3. Sorompó. Fm: Puskapor, Kartárs, Legyes, Kiskun, Pénz, Amadeo, Boszorkány, Parázna. ½ h., 2½ h. 10:382, 65, 19, 20, bef.: 4579.

VII. futam: 1. *Siegfried* (Teltschik, 4), 2. Muskátli, 3. Százszorszép. Fm: Mes pas, Játékos, Charles, Vajk, Arme Gredl, Col Santo, Sylva, Visegrád, Quasimodo. 10:69.

A milleniumi-dij

A boldog békebeli Király-dij; a lóversenysport mindenkori ünnepe; fény, gazdagság, pompa tündöklése. Hej, de sokat vesztett ragyogásából! Csak sportbelileg maradt meg varázsa. A hároméves lovak májusi találkozója az idösebbekkel. A versenykiirás a derbiévjáratra kedvezöbb s ezért kisebb a statisztikában az idösebb lovak győzelmi aránya is. Vasárnap hat kétévessel szemben csak három idösebb áll ki a starthoz. Ez is jelzi némiképpen a fiatalok fölényét. Ám a négyéves *Cagliostro*-t úgy ismerjük eddig, mint az ország legjobb lovát. Öt kell a győztesnek megverni. Erre leginkább *Mitropa* látszik alkalmasnak, mely mindezideig veretlen is. *Duce,* a multévi legjobb kétéves, pönalitással indul s mint *„Dawa"*-csikó valószinüleg a távot sem állja, ugyanúgy mint *Murat—Bohó,* rendkivül sokat javult, de legutolsó versenyét nem tartjuk ellenfelei részéről reálisnak. A harmadik hely teljesen nyilt s *Aderno*-n kivül valamennyinek van esélye. Összegezve az elmondottakat, *Mitropa* győzelmét várjuk, *Cagliostro, Bohó* és *Duce* elött. — Jelöltjeink:

I. Also—Fokos—Balsors
II. Try Well—Whait-a-bit—Adamas
III. Opal—Essex—Mignonne
IV. Mitropa—Szigeti-id.—Bohó
V. Zuzmara—Pose—Búzakalász
VI. Dalesz—Idler—Angora
VII. Széltoló—Mallyorca—Amourette.

TERMÉSZETJÁRÁS

A BALATONI HAJÓKRA IS VAN TURISTAKEDVEZMÉNY

A Balatoni Hajózási Részvénytársaság hajóin, amelyek Keszthely, Fonyód, Badacsony, Révfülöp, Balatonboglár, Balatonlelle, Balatonszemes, Balatonföldvár, Tihany, Balatonfüred, Siófok, Alsóörs, Almádi és Kenese között közlekednek, *a Magyar Turista Szövetség arcképes igazolvánnyal ellátott tagjai, ha legalább négyen utaznak együtt, köztisztviselői menetjegy váltására jogosultak.* Ez körülbelül 30%-os kedvezménynek felel meg. Oda-visszautazás esetén is valamivel elönyösebb ez a kedvezmény, mint ha valaki mérsékelt árú menettérti jeggyel utazik. Mindössze az a sajnálatos, hogy a nagyobbarányú hajóforgalom csak junius 23-tól szeptember 8-ig tart. Ezen az idényen kivül május 12-től junius 22-ig és szeptember 9-től október 9-ig, csak a legfontosabb átkelöjáratokat tartják üzemben. *Tihany és Badacsony fölkeresését,* ami turistaszempontból a legfontosabb, *ezek a járatok is lehetővé teszik.*

KI VÉGZI A TIHANYI ERDÖSITÉST?

Lapuk május 5-iki számában egy balatoni villatulajdonos olvasónkkal folytatott beszélgetés alapján megemlékeztünk arról, hogy a *tihanyi félszigeten az állam nagyszabású fásitásokat végeztet.* Felhivták figyelmünket arra, hogy közlésünk részben téves, mert a fásitásokat *nem a veszprémi erdöigazgatóság végezteti Földváry László dr. erdömérnök vezetésével, hanem a balatonkörüli fásitó szerv, az ezen a területen illetékes kaposvári erdöigazgatóság Földváry Miksa miniszteri tanácsos, erdöigazgató vezetésével.* Készséggel helyreigazitjuk a hibát, az összetévesztést azonban — legyen szabad megjegyeznünk — nemcsak a két vezető erdészeti tisztviselő nevének hasonlósága okozta, hanem az is, hogy Veszprémmel majdnem szomszédos területről van szó és különösnek látszott, hogy a Balaton túlsó partjáról kelljen nagy távolságról odautazni a munkák helyszini irányitása kedvéért.

A TÚRAVEZETÖK TESTÜLETE ÉS AZ UTAZASI IRODA

A *szövetségi túravezetők testülete* ezen a héten tartotta összejövetelét, amelyen elhatároza, hogy ezentúl *minden hónap harmadik hétfőjén tart összejövetelt,* amelyen néhány szakelőadó *szemináriumszerü-előadást* tart az időszerü kérdésekről és a turistaság újabb fejlődéséről. A legközelebbi ilyen előadást *Zsembery* Gyula tartja az erdötörvényről, *Magaziner* Pál pedig magashegységi túrakérdésekről fog beszélni. Az előadások után az előadók válaszolnak a hallgatóság köréből hozzájuk intézendő kérdésekre.

A *most már közel száztagú vezetőtestület* elhatározta továbbá, hogy *a szövetségi hivatalos utazási irodának segitségére lesz* a turistakocsik jobb kihasználásának előmozditásával. Bármilyen sajnálatos is, az áldott jó magyar nemtörödömség ma is megnyilvánul abban, hogy a hirdetett kocsik egy részét nem lehet teljesen megtölteni az illető turákra jelentkezökkel. Igy azután azok sem indulhatnak útnak a legolcsóbb turistakedvezménnyel

ÁDÁMCSUTKA

IRTA: SZÉP ERNŐ

21

Különben pedig az alatt a hat hét alatt míg 5 Fleurs odavolt, nem is igen kerültem össze olyan nővel, aki megért volna három napi hazudozást.

Ibolyt enni kellett tanítani.

A kanalat feljebb fogjad. Ne egész fent, a közepén a nyelének.

A kést is hogy markolod, mint a gyilkos. Nézd, a mutatóujjad az élén van, belévághatsz az ujjadba.

Ezek a szegénysorsúak fent fogják a kést, mert életlenek a késeik, meg mert sokat kellett nékik kemény öreg húsokat vágni meg kővévált kenyeret.

A tésztához ne használj kést.

A sajthoz ne használj villát.

Persze nem ment olyan egyszerre. Mikor elfelejtgette a leckét, büntettem: sót hintettem a tenyerére, fel kellett nyalnia a sót. Azután mielőtt a tészta jött, elvettem előle a kést, vagy elvettem a villáját, mikor a sajtot hozták.

Rádiktáltam a büdös sajtot szegényre. Roszszul akart lenni mikor a legelső érett Pálpusztait megetettem vele. Még tizedszerre is csavargatta az orrát ha a sajtot fölkente a zsemlyére.

— Kijelentem hogy utálom ezt a büdös sajtot és míg élek utálni fogom. Csak azért eszem meg hogy lássa hogy mindent megteszek magának.

Elérkezettnek láttam az időt arra, hogy leszoktassam a »kijelentem«-ről.

Elkezdtem büntetni.

Egyszer fricskát kapott, máskor a haját húztam le a homlokába, mikor *kijelentett* valamit.

Mikor vissza-visszaesett, rögtön becsukta a szemét, felhúzta az orrát, idetartotta a fricska elé. És ő maga cibálta le egy gerezd haját, és úgy ült aztán avval a rendetlen hajjal ameddig nem adtam engedélyt rá, hogy visszafésülje. Egész nyugodtan ülhettünk így, senki se ismert bennünket.

Jól mulattunk.

Arra is megfegyelmeztem, hogy a két könyökét ne emelje föl mikor étkezik. Miért? föl kellett világosítani, az embernek nem szabad az asztalnál a szomszédait döfölni.

— Nekem nincsenek szomszédaim. Maga is szembe ül velem.

Ne feleselj kérlek. Azt akarom hogy ha valami rendes barátra szert teszel, az úgy kapjon téged megnevelve, sokkal jobban megbecsül majd.

A szemembe nézett, szomorúan, ledugta a fejét, hallgatott.

. . . . .

Így ment ez a kiképzés vacsoráról vacsorára.

A könyökét rendesen kezdte tartani, és nem tette már föl az asztalra, mert azt is csinálta; leszokott a fogpiszkálásról is. Azt hitte Iboly, a fogpiszkálás úri dolog, az a bőrös is piszkálja a fogát, pedig milyen gazdag fiú; sőt én is, aki őtet, Ibolyt erre a nagyvilági viselkedésre oktatom.

Nem volt túlságosan buta, a fejébe ment, hogy akinek olyan tökéletes fiatal fogsora van, semmi szüksége a fogvájóra. Én azért piszkálom a fogamat fiam, mert kezdenek hézagok támadni a fogaim közt. Ez a vérszegénységtől van, és a kortól, most már érted?

Ha kávéházban vacsoráztunk, ahol divány van, melléültem, jól esik a meleg testecskéjének a közelléte. S ő örül, ha hozzáérek, ha megsimogatom. A moziban is most már kegyesebb vagyok hozzá. Ha akarom ez a lány holnap feljön hozzám és megengedi hogy az első életének véget vessek. Csak azt kell neki mondanom: Iboly gyere fel hozzám. Ezt az Iboly nevet szeretem kiejteni. A tavasz virágának a neve. A tavasz ez az Iboly név. Olyan név az Iboly amilyen a Kelet lányaié, virágnév. És szeretem mert nincs benne szigorú mássalhangzó, se ká se er se té. Az asszony neve is ez a fajta puha nőnév, úgy csúszik a nyelvem rajta mint az ujjam a selymen. Dehát nem hívom Ibolyt hozzám, eszem ágába sincs. Majd, majd. Ha rögtön meg is adná magát, most még ő is korainak érezné az elintézését; nem azt az iramot vettem hogy két hónap mulva ott tarthatnék, megvan ennek minden esetben a maga naptári beosztása. Ez a leány szerelmes, legalább is azt képzeli. Én leszek az ő mellékes kis életének a története. A szívének a hősköltemenye. Nekem kell majd az emléket adni néki a hosszú életre. Nem vehetek ékszert, nem adhatok végkielégítést, nem adhatok egyebet mint az emléket szegénykének. Az legalább legyen tiszta arany, igazgyöngy. Majd decemberben; három hónap alatt már olyan vastagon fekszik majd a hit a lelkén, hogy ha leterítik az az üdvözülést jelenti néki. Ha ilyen elfoglalt valaki három hónapig mászkált vele, akkor az is szereti már őt, legalább annyira amennyire azt ilyen szerény kis Ibolya elégnek érzi magának.

Nem is kell nekem kimondani majd azt a szót, azt a szót hogy: szeretlek.

Még gyulladt a szemem, ne firkáljunk ma többet.

15. éjszaka.

A november is így telt el, már ami Ibolyt illeti. Avval a különbséggel hogy a mozit kikapcsoltam a programból. Nem érek rá moziba menni, minden szabad órám a darabírásé. Be kell fejezni a darabot, december elsejére várja a színház. Csak vacsorázni viszem Ibolyt, kétszer egy héten, legfeljebb háromszor. Az a másfél óra amit vele töltök, az olyan nekem mint a boxolónak a szünet, mikor meccs közben leültetik és legyezik.

(Folytatása következik.)

LÓSPORT

Ma: ügetőverseny

A májusi ügetőmíting második napjának programja:

Második nap. Csütörtök, május 16.

I. Nyeretlen háromévesek versenye. 675 P. 3 éves lovaknak. Táv. 1600 m.

Benkő	1 Timide II Orczy L.	1580
Marschall	2 Marika II Ujfalussy S.	1580
Jónás	3 Dáridó Magyar-bánhegyesi m.	1580
Steinitz	4 Bandika Fischer M.	1580
Feiser	5 Groo-Peggy Stein J.	1580
Tomann	6 Pozsony Tiszakeszi ménes	1600
Marschall	7 Etuska Ujfalussy S.	1600
Zwillinger	8 Nelli Szabolcsi ménes	1600
Wiesner	9 Ádám Székely-ménes	1600
Wiesner	10 Alkotás Székely-ménes	1620
?	11 Céda Báder A.	1620
Treso	12 Bakafántos Schönlebe B.	1620

Tip: Groo-Peggy—Alkotás—Nelli.

II. Amateurhajtás. 675 P. 4—7 éves lovaknak. Táv. 2200 m.

Farkas	1 Bohumila 7é Aranka-istálló	2200
?	2 Lilla 6é dr. Wolff M.	2200
Steiner	3 Prókátor 4é Steiner E.	2220
Stein	4 Olga 6é Stein J.	2220
Zeller	5 Odább 5é Ulmer M.	2240
?	6 Primás 6é Jantó A.	2240
Baik	7 Estike 5é Baik-örökösök	2240
Siró	8 Csákány 4é Siró Gy.	2260
Bognár	9 Upupa Epops 7é Sashegyi m.	2260

Tip: Olga—Prókátor—Upupa Epops.

III. Gróf Dessewffy Miklós emlékverseny. 1620 P. Aranyérem a győztes tenyésztőjének. 3 éves, azaz 1932. évben elletett méneknek és kancáknak. Táv. 2300 m.

Marschall	1 Ipoly Gyarmati ménes	2300
Zwillinger	2 Janka Körmendi ménes	2300
Feiser	3 Jonny Körmendi ménes	2300
Fityó	4 Happy End Zagyvagyöngye m.	2300
Raymer	5 Gladiator Baranyai I.	2300
Maszár F.	6 Silly Pusztaberényi ménes	2320
Kovács II	7 Bajnok S. Klein M.	2320

Tip: Bajnok S.—Ipoly—Janka.

IV. Kettefogatú amateurhajtás. 945 P. 4—10 éves lovaknak. Táv. 3200 m.

Szántó	1 Pajkos—Rota	3220
	2 Paris—Szoknyahős	3240
Wampetich	3 Szoknyahős—Töhötöm	3240
Stein	4 Caid II—Vajda	3260
Fáy I.	5 Darling—Sára	3300
Zeller	6 Röpke—Többsincs	3300
Dóra	7 Berci—Mogul	3380

Tip: Pajkos-Rota—Darling-Sára—Caid II-Vajda.

V. Mének-díja. 1080 P. 3—7 éves méneknek. Táv. 2500 m.

*Fityó	1 Junak 5é Guttmann M.	2520
Raymer	2 Gavallér 6é Pusztaselypi ménes	2520
Kovács II	3 Tallér 7é Domoszlói istálló	2540
Zwillinger	4 London 5é Zwillinger T.	2540
Maszár I.	5 Győző 7é Baranyai I. és Fia	2560

Tip: Győző—Tallér.

VI. Mechanikus-hendikep. 675 P. 4—7 éves lovaknak, melyeknek rekordja nem jobb, mint 1.29. Legkisebb táv. 2100 m.

Kovács II	1 Penny 5é Domoszlói istálló	2100
Raymer	2 Nincs tovább 7é Hollán-istálló	2100
Jónás	3 Arditti 6é Földi E.	2100
Kovács I.	4 Pillangó 7é Kalapács Testvérek	2120
Wiesner	5 Vadorzó 5é Sináli M.	2120
Simkó	6 Vinkó 7é Sebestyén Lilla	2120
Feiser	7 Chalimar 5é Hollán-istálló	2120
Steinitz	8 Oline 7é Csillag G.	2120
Marek	9 Tommy 6é Vas M.	2140
Maszár I.	10 Rákné 6é Bauer V.	2180
Vorst	11 Ragyogó 6é Szirmay T.	2180

Tip: Oline—Penny—Chalimar.

VII. II. oszt. nemzetközi verseny. 1080 P. 4 éves és idősebb nemzetközi lovaknak. Táv. 2200 m.

*Benkő	1 Olivia 8é Rosemarie-istálló	2200
Feiser	2 Magvas 7é Alexander-istálló	2200
Kovács II	3 Tenore lánya 5é Szirmay T.	2200
Zwillinger	4 Engelbert 8é Klein J.	2200
Kallinka	5 Szerető 8é Szőllősy I.	2220
Steinitz	6 Muscicapa 7é Csillag G.	2240

Tip: Engelbert—Magvas—Muscicapa.

VIII. Hendikep. 810 P. 4 éves és idősebb nemzetközi lovaknak. Legkisebb táv. 2100 m.

	1 Leopard 8é Janthó J.	2100
Maszár I.	2 Elga 8é Baranyai I. és Fia	2100
Grünwald	3 Opál 6é Fischer M.	2120
Marschall	4 Marokko 8é Hollán-istálló	2120
Kovács II	5 H. Boriska 7é Gyarmati ménes	2120
Hantzmann	6 Jeles O. S. 8é Hantzmann J.	2140
Feiser	7 Rózsi 6é Alexander-istálló	2140
Steinitz	8 Éber B. 8é Dóra P.	2140
Maszár F.	9 Tündér 6é báró Solymossy J.	2180
Zwillinger	10 Elly 8é Körmendi ménes	2220

Tip: Éber B.—Elga—Rózsi.

IX. Eladóverseny. 675 P. 4—7 éves lovaknak. Táv. 2200 m.

Jónás	1 Becses 6é Szemző L.	2160
Kovács I.	2 Salvia 5é Riesz J.	2180
Marek	3 Kolozsvár 6é Székely S.	2180
Raymer	4 Murány 6é Stein J.	2180
*Feiser	5 Marlene 4é Vas M.	2200
Zwillinger	6 K. L. 5é Pannónia-istálló	2200
Grünwald	7 Balaton 7é Jakupcsek J.	2220
Maszár I.	8 Krilatica 6é Reinisch J.	2220
Kovács J.	9 Kuruc 6é Báder A.	2220
Farkas	10 Dolly 7é Farkas I.	2220
*Feiser	11 Őrzse 6é Fischer M.	2240

Tip: Kuruc—Becses—Krilatica.

X. Teddmeg díj. 810 P. 4—7 éves lovaknak. Táv. 2200 m.

Maszár I.	1 Glória 6é Baranyai I. és Fia	2180
Steinitz	2 Ribilio 4é Dóra P.	2180
Jónás	3 Tigris 5é Földi E.	2180
Vorst	4 Guardian Todd 6é Almádi-i istálló	2180
Kovács II	5 Ilona 4é Gyarmati ménes	2200
Raymer	6 Vág 6é Tahi istálló	2200
Baik	7 Eladó 6é Baik-örökösök	2200
Feiser	8 Ica 5é Székely I.	2200
Benkő	9 Viki 7é Szőllősy I.	2200
Fityó	10 Nájad 7é Kanada-istálló	2200
Grünwald	11 Upupa Epops 7é Sashegyi istálló	2220
Hauser	12 Delila 7é Jantó A.	2220

Tip: Glória—Ilona—Nájad.

XI. Mátrafüredi díj. 675 P. 4—7 éves lovaknak. Táv. 2400 m.

Jónás	1 Csalán 6é Steiner E.	2400
Feiser	2 Daisy 4é Metodej L.	2400
Hauser	3 Pezsgő 5é Weisz J	2400
Baik	4 Ond 5é Baik-örökösök	2420
Maszár I.	5 Szeszélyes 5é Vasak V.	2420
Simkó	6 Minor 5é Sajólenkei ménes	2420
Fityó	7 Junak 5é Guttmann M.	2420
Zwillinger	8 Riviera 4é Klein J.	2420
Kovács II	9 Ördögleánya 5é Horváthy Fivérek	2440

Tip: Daisy—Junak—Riviera.

XII. Farkashegyi díj. 675 P. 4—7 éves lovaknak. Táv. 2200 m.

Treso	1 Nábob 5é Tiszakeszi ménes	2180
Raymer	2 Lisbet 4é Pusztaselypi ménes	2180
Jónás	3 Tóni 4é Balogh R.	2180
	4 Helios 4é Guttmann M.	2200
Baik	5 Marlene B. 4é Baik-örökösök	2200
?	6 Zápor 4é Pannónia-istálló	2220
Bedekovich	7 Murcos 5é Varga E.	2220
Feiser	8 András 4é Fischer M.	2220
Zwillinger	9 Zivatar 4é Klein J.	2220
Jónás J.	10 Pilóta 5é Balogh R.	2240
Wiesner	11 Ágnes 4é Márkus G.	2260
Kovács II	12 Mucs 4é Gyarmati ménes	2260
Kovács J.	13 Tóbiás 7é Kovács E.	2280

Tip: Zivatar—András—Mucs.

Versenyek kezdete: délután ½3 órakor.

*

(Lóversenyeredmények a 19-ik oldalon.)

NÖVÉNYKLINIKA
szobanövényeit, kaktuszait jutányosan, szakszerüen átülteti, ápolja, erkélydíszítéseket, sirkiültetéseket ízlésesen rendez. Németvölgyi út 10. Tel. 54-4-47. Kertészeti telep: Pestszenterzsébet (Klinger major) Telefón: 47-6-97

SPORT

Gyenge válogatott tréning, 5:0-ás Hungária-győzelem a Kispest felett

(Saját tudósítónktól.) Szerdán délután a *Beszkár*-pályán tréningmérkőzést tartottak válogatott játékosaink. Könnyű tréninget tartottak — túl könnyűt: *játszottak a tréninggel*, állapíthatjuk meg a látottak alapján. Könnyű tréning, egy kis felfrissülés, kis mozgás és miegymás — de hol van a *cél*, a *lényeg*, ami ezeket a tréningmérkőzéseket szükségszerűvé teszi? Tréningmérkőzés tizenegy játékos részére, hogy *összeszokjanak*, hogy a *hibákat kiküszöböljék*, egy kis könnyű vizsga technikából, egy kis vizsga taktikából — *hol maradt mindez szerdán délután?* Könnyű játék, tréningjáték, *nem szabad komolyan venni*, — mondják általában — de, ha nem komoly, ha nincsenek komoly célok, akkor *mire való ez? Mert »könnyen« is lehetne komoly célok felé haladni.*

Például: a válogatott magyar atléták 4×100 m-es stafétája, ha egynéhány nappal valami nagy viadal előtt tréninget tart, — ez a munka is *biztosan* könnyű lesz, mert ez a logikus. Az izmok nem fognak pattanásig feszülni, ez a tréning sem lesz idegizgató, — de a *váltásra*, egymás megismerésére, az összeszokásra ügyelni fognak, *mert ez a cél, ez a tréning lényege.* Ezt a célt, *ezt* a lényeget, a futball »váltási gyakorlatait« *hiába kerestük szerdán délután.* Vígan peregtek a *hibás* akciók, melyek pedig *akkor is* hibásak, ha »*könnyű*« a játék, ha *csak* tréningről van szó — és nem láttunk senkit, se trénert, se kapitányt, aki ott a helyszínen ezekre a figyelmet azonnal felhívja, vagy a hibás akciókat — csak úgy egész könnyen, csak pusztán az okulás, *a tréning céljából kijavítva megismételtette volna.* A tréning célja a *ta* is, azonban a rosszat gyakorolni, csak azért, h »*trenírozhassunk*«, ez semmiesetre sem lehet ce..

Ezzel el is mondtuk véleményünket a szerdai tréningről. *Toldi nem játszott derékrándulása miatt, Párizsba sem utazik*, helyette *Móré* volt a balösszekötő. Na és mi volt ezenkívül? Volt sok tologatás, könnyű akciók sorozata, egy kis csapkodás, sok futkosás, de azért néha-néha felcsillant a futball szebbik fele is. *A szebbik fele, különösen amikor Sárosi játszott.* Érdekes, *ő is* »könnyen« játszott és *ebben a játékban mégis mennyi gyönyörűségünk tellett.* A tréningjátékban, amit *Sárosi* játszott. Volt ezenkívül »Csikó«-roham, *négy darab csikó kapufalövés*, azután válogatott ellentámadások, melyek már több sikert: *5 telibetalált gólt eredményeztek.* 3×20 percig tartott a játék, amit a »nagyok« nyertek 5:0 arányban. *A gólokat Sárosi, Vincze, Móré, Vincze és végül a Sárosit felváltó Solti lőtték.*

A válogatottak tréningmérkőzését a *Hungária—Kispest kupadöntő* követte. Kupaelődöntő, most már botrány nélkül, síma győzelemmel, nem sok üdülést hozott, az előmérkőzés unalmai után. *Az első félidő* sivár és üres volt. Az unalom fojtogató egyhangúsága terpeszkedett a tribünön. A kedélyek a második félidőben felengedtek, *amikor a Hungária bebiztosító győzelme után, parádés iskolajátékba kezdett és lőtte a gólokat.* Ez már tetszett az embereknek, ekkor már felcsattant a taps is, az ordítás is, a bírószidás is, ami az igen gyakori téves bírói ítéleteket nyugtázta.

A *Kispest* kezd nap és szél ellen és azonnal nagy lendülettel rohamozza a *Hungária*-kaput. Már az első percben meleg helyzet adódik, de *Szabó II közelről mellé lő.* Kispest-támadásra a Hungária támadással válaszol és a 2-ik percben *Titkos* lövése alig valamivel kerül a kapu fölé. *Általában a Kispest a többet támadó fél*, gyors szélsőire épített támadásai veszélyesek, *a belsők azonban tehetetlenek*, a legjobb helyzeteket is kihasználatlanul hagyják. A *Hungária* most erősen védekezik, a kispesti rohamok pedig egyre újulnak, már úgy látszik, hogy megszületik a meglepetés, a Hungária veresége. A Hungária-védelem azonban keményen áll a lábán és sikerrel hárítja el Kispest ismétlődő rohamait.

Az első kornert is a Kispest lövi a 17. percben. Most mintha a *Hungária* is erősítne, szép akciót indít útnak. A labda *Dudástól Titkoshoz* kerül, a szélső nagy lendülettel rohan a kapu felé, a labdát beadja, *Szabó III* pedig kapásból hatalmas bombát küld a kispesti kapura, amit a kapus nagy bravúrral véd.

A 32. percben *ismét Titkos indítja el a Hungária támadást*, bead *Müllernek*, az mesterien játssza »tisztára« a szélsőt, aki *12 méterről óriási lövéssel megszerzi a Hungária vezető gólját (1:0).*

A Hungáriát felrázza a gól és formás akciókkal közelíti a kispesti kaput. *A 35. percben Müller óriási bombát lő*, amit a kapufa véd, *a visszapattanó labda azonban Szabó III elé perdül, aki közelről, éles lövésével a 35. p-ben megszerzi csapatának második gólját (2:0).*

A második félidő nyomasztó Hungária-fölény jegyében telt el. A Hungária parádés játékba kezd, amit annyival is könnyebben tehet, mert a *Kispest végkép visszaesik*, tehetetlenül vergődik a kék-fehérek technikai és taktikai fölénye alatt. Már az 5. perc meghozza a Hungária 3-ik gólját. *Szabó fut le és beadását Cseh II góllá értékesíti* (3:0). Azután *Titkos* rohamoz, szép támadásokat vezet. Müller nagyszerű helyzeteket teremt, az újabb gólok a levegőben lógnak. Titkos fut le, a 16-oson belül buktatják. *Tizenegyes, amit Müller — kapufának lő.*

A 21-ik percben *Müller* vezeti a támadást. Hungária-lábakon perdül a labda, végül is *Turaihoz* kerül, aki *10 m-ről a kifutó kapus mellett belövi a Hungária negyedik gólját (4:0).*

A *Kispest* egészen visszaesik, feladta a reménytelen harcot, a *Hungária* pedig támad. A 30. percben *Cseh átengedi a Szabó által beadott labdát Turainak, aki 10 m-ről a jobb felső sarokba lövi az ötödik gólt (5:0).*

A győztes csapatban a közvetlen védelem, a csatársorban pedig *Titkos* és *Müller* tüntek ki. A Kispest csapata az első félidő első periódusától eltekintve igen gyenge játékot produkált, egyedül a közvetlen védelem érdemel dicséretet.

× Győzött első meccsén a francia vízipóló utánpótlás. Frankfurtban játszotta első német túra meccsét a francia utánpótlás vízipóló csapata. A franciák a délhesseni válogatottat 10:4 arányban verték. A 4×100 m. gyorsúszó stafétában a vendégek 4 p. 18 mp-cel, a 6×50 m. gyorsúszó stafétában a vendéglátók 2 p. 50.8 mp-cel győztek.

× Nyolcvanezer tenniszező Németországban. A német tenniszszövetség 1347 tagegyesületének összesen 80.000 igazolt tagja van. Ezek közül 15.000 ifjúsági teniszező. A szövetség vagyona 80.000 márkát ér, eszerint minden tagra 1 márka szövetségi vagyon jut.

× A jugoszláv sporttörvény. A jugoszláv kormány sporttörvény előkészítésén dolgozik. A tervezet szerint *minden sportmérkőzés mentesül az adók alól*, azonban *a bevétel tíz százalékát a sportalapra kell befizetni.* A hatóságoknak kell felügyelni a sportegyesületekre, de nem szabad beleavatkozni dolgaikba. *Minden sportegyesület köteles pályáját az iskolák rendelkezésére bocsátani*, viszont minden iskola játékterét és tornatermét köteles átengedni a sportegyesületek használatára. A sportszövetségek egyesülése intézi a propagandát, készíti elő az olimpiászra a versenyzőket és állapítja meg a főbb sportesemények időpontját. *Az egyesülés a testnevelési minisztérium tanácsadó szerve.*

× Tizenöt nemzet Európa vívóbajnoki versenyén. A június 19. és 28. között Lausanneban megrendezésre kerülő Euurópa vívóbajnoki versenyen Svájc, Olaszország, Jugoszlávia, Belgium, Franciaország, Portugália, Németország, Magyarország, Egyiptom, Anglia, Ausztria, Dánia, Görögország, Svédország és Norvégia küld csapatot.

× Pünkösdkor nagy nemzetközi úszóversenyt rendeznek Berlinben. Június 9. és 10-én, pünkösd két napján a Nagy-Berlinhez tartozó Spandauban nemzetközi úszóversenyt rendeznek. A versenyen az angol Besford, Wainwright és Tomalin vesznek részt.

× Hogan perli a Fulham-ot. Jimmy Hogan, aki valamikor a budapesti MTK trénere volt, a Fulhamnál működött a legutóbbi időkben. Részben betegsége, részben a csapat gyenge szereplése miatt a Fulham felbontotta vele a szerződést. Hogan és a Fulham azonban nem váltak el békésen, mert a *klub nem fizette meg Hogan járandóságát* s ezért a tréner beperelte régi csapatának vezetőségét.

× Nagy nemzetközi cserkésztáborozás lesz a Hegyalján. A zemplénvármegyei cserkészalakulatok elhatározták, hogy az idén nagyarányú *hegyaljai cserkésznapot* rendeznek. A cserkésznapra meghívják az ország összes cserkészeit, sőt külföldről is érkeznek a táborozáshoz cserkészek.

Kedvezményes fürdőjegyek:

	Pénztár:	Nálunk:
Erzsébet-sósfürdő	2.— P	1.60 P
Gellért-gőzfürdő	1.60 P	1.36 P
Gellért-pezsgő (Kabin v. szekrény külön)	1.20 P	1.06 P
Hungária gőz	1.— P	0.80 P
Hungária gőz (uzsonnával)	1.20 P	1.— P
Hungária kád	1.— P	0.80 P
Kálvintéri vizgyógykezelés jegy	1.60 P	1.36 P
Lukács iszap, gőz, kád	1.60 P	1.28 P
Lukács göngyölés	0.80 P	0.64 P
Rudas uszoda kabinnal	1.20 P	1.— P
Rudas uszoda szekrénnyel	0.80 P	0.68 P
Széchenyi gőz	1.60 P	1.36 P
Széchenyi szalonkád	1.60 P	1.36 P
Széchenyi kád	1.30 P	1.10 P
Széchenyi népfürdő	0.80 P	0.68 P

Kapható: AZ EST-lapok jegypénztáránál
VII., Erzsébet körút 18—20
és az alábbi helyeken:
Toldi Lajos, II., Fő u. 2, „Collector" IV., Eötvös tér 2
Konzert rt. IV., Váci ucca 23
Gereben, V., Vilmos császár út 62.

Csikó II—Profiliga II

Vasárnap délután a Csikó válogatott, a pozsonyi *Bratislavát* látja vendégül Budapesten. Ezt megelőzően a Csikók második garnitúrája fog mérkőzni *a II. profiliga válogatottjaival.* A Csikók első csapatának összeállítását közöltük már, szerdán este összeállították a »*kiscsikók*« és a II. líga csapatát is, melyek a következők:

»*Kiscsikók*«: Juhász — Wéber, Fekete — Magda, Megyeri, Rátkai — Béki, Szikár, Nemes, Vig, Szabó.

II. profiliga: Csikós — Laki, Reintaler — Geiger, Balog Szalai — Mészáros, Haas, László, Iglodi, Zappert.

A BBTE tenniszversenye

A BBTE tenniszversenyén dől el a II. osztályú bajnokságok sorsa. A nagy tömegben küzdő másodosztályúak csütörtökön játsszák első sorsdöntő mérkőzéseiket. A bajnoksággal párhuzamosan rendezett elsőosztályú versenyen szerdán a férfiegyesben *Friedrich Szőllőst* 7:5, 6:2, *Háros Wellert* 3:6, 8:6, 6:2, *Balázs Nagy* Ödönt 6:2, 6:4, *Makrai Puchert* 6:1, 6:4 arányban verte. A nőiegyesben *Batta Perényiné* ellen 6:1, 7:5, *Sárkány* Líli *Mentovich* ellen 6:2, 6:3, *Pakskyné* pedig *Krivátsyné* ellen 6:0, 6:2 arányban győzött.

Polgárt 100 pengőre büntették

Szerdán este ítélkeztek *Polgár* felett, aki fegyelmi vétséget követett el és emiatt a válogatott csapatból is kimaradt. *Polgárt 100 pengőre büntették.*

Harmincegy kardvívó nevezett a Hősök Emlékversenyére

Vasárnap rendezi a MAC margitszigeti sporttelepén a *Hősök kardvívó emlékversenyét.* A versenyre, amely az utolsó válogatóverseny lesz az Európa-bajnoki küzdelmek előtt, minden számottevő vívónk leadta nevezését. A HTVK Bujnovszkit, Bercellyt, Hátszeghy Józsefet, Homoródit, Idrányit, Maszlayt, Szárazt és Zirczyt, a MAC Gerevichet, Gönczit, Jeneyt, Koczit, Kordát, Rajcsányit, Rónait, Szedmákot, Szilasit, Szmolárt, Szőráthot, Tordayt és Tóth Pétert, a BEAC Bayt, Palóczot és Rajczyt, az Elektromos Bertit, a Hungária Kósát, a LASE Kovácsot, az MTK Nyilast, a MAFC Kerekest, a RAC Székudvarit, az UTE pedig Kabos Endrét nevezte.

Toldi helyett Cseh II

Amint erről más helyen beszámoltunk már, Toldi derékrándulása miatt nem vett részt a válogatott tréningmérkőzésén és *a párizsi mérkőzésen sem vesz részt.* Dietz Károly szövetségi kapitány úgy határozott, hogy *Toldi helyett Cseh II. utazik a csapattal*, mely egyéb részeiben a már közölt összeállításban fog kiállni a franciák ellen.

A *Berlinben* kiálló csapat összeállítása annyiban változik, hogy ott, mivel *Budapest* csapata játszik, a szegedi Pálinkás helyett *Ujvári* véd, Korányi II helyén pedig *Balog* játszik.

337 japán versenyző utazik a berlini olimpiászra

Tokiói jelentés szerint Japán az 1936. évi olimpiászra *337 főből álló versenyző gárdát küld* és ennek 1,250.000 yent kitevő költségeit *a közoktatásügyi miniszter* teremti elő.

× Manno Miltiades emlékplakettet kapnak az év legjobb sportolói. A Magyar Olimpiai Társaság közgyűlésén *Szollás* László mondott emlékbeszédet *Manno* Miltiadesről, a közelmultban elhúnyt all-round bajnokról. A közgyűlés elhatározta, hogy minden évben *Manno-plakettel* tünteti ki a legjobb eredményt elérő magyar versenyzőt.

× Az atlétikai szövetségben nincs BBTE fellebbezés és nem volt görög közbenjárás. A MASz nemzetközi bizottsága annakidején elvi határozatot hozott, mely szerint magyar atléta május végéig nem kaphat külföldre startengedélyt. A BBTE atléta gárdája meghívást kapott egy májusi versenyre *Athénból* és *Törökországból.* A startengedély iránt beadott kérelmet azonban a *MASz elutasította.* Kedden és szerdán hírek terjedtek el arról, hogy Athénból telefónon jártak közbe a MASz-nál a startengedély megadása érdekében és hogy a *BBTE megfellebbezte* a szövetségi határozatot. Az Atlétikai Szövetségbe csütörtökön estig sem fellebbezés nem érkezett, sem pedig görögországi közbenjárás nem történt.

Szenzációs nyaralási lehetőség
Érdeklődjön az: AZ EST
Utazási és menetjegyirodájánál
VII., Erzsébet körút 18—20. Tel.: 455—50

Manno Miltiades

karricat, rajzoló.

A Kakas Mártonba
dolgozik.

Manno Miltiades festő

Nyergesujfalun kastélya van.

Esti Kurir 1933.

okt. 24. (A Manno-család árvalányainak harca a család ellen huszonkét év után.)

U. 3621. a

Manno Miltiades

— (József főherceg avatta fel a pápai hősi emlékművet.) Vasárnap avatta fel *Pápán József* főherceg a pápai 7. honvéd-huszárezrednek a világháborúban vívott dicsőséges harcait és elesett hőseinek emlékét megörökítő szoborművet, amely *Manno* Miltiades alkotása. Az ünnepség befejezése után a pápai huszárezred, a frontharcosok, a vitézek és a rokkantak csapatai vonultak el díszmenetben a főherceg előtt.

Magyarország

1935 jun. 18.

A kétszeres világbajnok Pelle István fogadtatása a Keleti-pályaudvaron

Manno Miltiades

szaka: kardvivócsapatunk eddig példátlan fölénnyel, könnyen veri az olaszokat és ujból biztositja négy esztendőre a magyar kardnak a világhegemóniát.

A következő két napon a kardvivók tovább küzdenek, most már az egyéni olimpiai bajnokságért. Piller György megmutatta, hogy mi az igazi magyar virtus: vasembernek bizonyult, akinek pillanatra sem engednek az idegei, akit nem győz le sem izgalom, sem fáradtság, a kardvivás döntőjében kiverekszi a negyedik magyar olimpiai bajnokságot. És vele csaknem egyidőben küzd Énekes István a mexikói Cabanas ellen a légsulyu ökölvivás döntőjében. Küzd fölényes tudással és erővel és győz, az amerikai nézők ezrei pedig csodálkoznak az ismeretlen, távoli kis ország fián, aki föléje tudott kerülni a nagy sportnemzetek képviselőinek.

Kéthetes küzdelem után öt ágyulövés hirdeti a losangelesi olimpiász befejezését, a küzdelmek hősei indulnak hazafelé. Szerte a világon azonban még ma is aktuális téma a nagy küzdelem és annak minden eredménye, ma is idézik és forgatják a statisztikát, amely öt magyar olimpiai bajnokság mellett egy csomó magyar helyezést sorol fel és az összeállitások rendszere, a pontszámitások alapelvei szerint a hetedik vagy tizedik helyre állitja be a magyar csapatot. Az eredmény nem olyan, amilyenre a legvérmesebbek számitottak, de talán több, mint amit a pesszimisták vártak. Nem arattunk világraszóló nagy sikert, de becsülettel megálltuk a helyünket az összes nemzetek versenyében, megmutattuk, hogy nem lehet eltemetni bennünket, mert bennünk van életerő és akarat. Az öröm és a bánat elég sürün váltakozott a losangelesi napok alatt, végeredményében azonban szereplésünket sikernek könyvelhetjük el és megnövekedett önbizalommal, fokozott erővel készülhetünk a legközelebbi küzdelmekre.

Manno Miltiades ezzel a művével nyerte el a szellemi olimpiász szobrászati csoportjának második díját

A MAGYARSÁG CIKKIRÓI ÉS MŰVÉSZEI

Manno Miltiadesz

Julier Ferenc

Krudy Gyula

Márton Ferenc

Pipics Zoltán

Undi Imre

Maderspach Viktor

Szabó Mária

Grátzer Antal

Aradi Zsolt

Katona Jenő

Csiszár Béla

Kühnelt-Leddhin Erik

Salamon József

Magyarság jubileumi évkönyve 1920–1930.

Színek és Típusok a Levente-mozgalomból

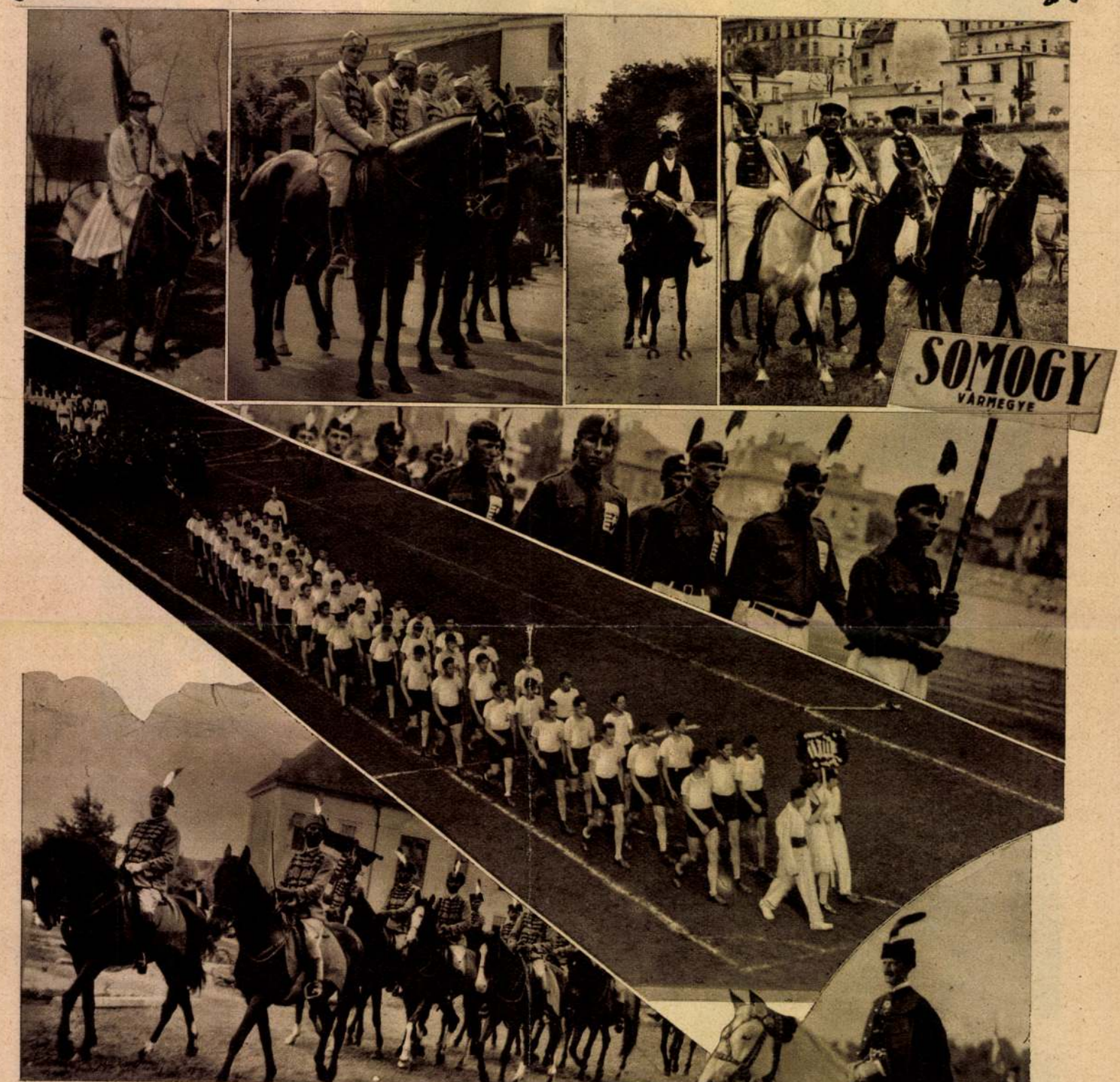

Aki az elmult tiz esztendő magyar alkotásait vizsgálja, nem feledkezhetik el az 1920-as testnevelési törvény nyomán támadt hatalmas intézményről, a Leventéről, mely egyszerre többszázezer magyar ifjut, a legelhagyatottabb, legszegényebb tömegek ifjuságát szervezte be kereteibe, hogy nevelje, fegyelmezze, megerősitse hazafiságában. Nagy ünnepélyeken, felvonulásokon, versenyeken zenekarok hangjainál bontogatta ki szárnyait ez a mozgalom, magával hozva a magyar föld népének minden keleti szinpompáját. Népviseleteket támasztott fel, régi szimbólumokat és jelvényeket. A vitézi romantikát szerető magyar paraszt hamar megkedvelte, ugyhogy sok helyen lovasosztályok, leánylevente-csapatok is alakultak. *Konek* Emil ellentengernagy, *Pávay-Mátyás* Sándor tábornok után most *Ágotha* altábornagy áll a hatalmas intézmény élén, a lovaslevente-mozgalmat *Rudnyánszky* Ferenc huszárőrnagy kezdeményezte. A polgári hatóságok vezetői, különösen vitéz *Endre* László gödöllői főszolgabiró, *Fráter* László bihari és *Gévay-Wolf* Nándor soproni alispán szereztek a Levente támogatásával nagy érdemeket.

MANNO *Miltiades*, grafikus, festő és szobrász. * Budapest 1879 márc. 3. dolgozott, majd kiment Münchenbe és Eleinte a Kakas Márton c. élclapnak H. Knirrnél és A. Janknál tanult az

akadémián. 1912 óta itthon sokat szerepelt sportplakátjaival és igen népszerűvé vált tejpropaganda plakátjaival; tőle való volt Horthy Miklós bevonulási plakátja is. Újabban mint autodidakta foglalkozik a szobrászattal (sport-plakettek, stb.).

8612

téz kissé balra fordul, jobb
át szorító öv mögé dugja, bal-
tta. Prémes köpenyét vállrave-
ányrend jelvénye lóg és oldalán
rben tábori sátrak látszanak.

in Hungaria

).1 : 13.8 cm.

-904
-2

Látogatás Manno Miltiadesnél

Beszél sportmultjáról, Párisról, és azt jósolja, hogy az olympiászon dicsőségesen fognak szerepelni a magyarok

Akinek csak valami köze van a sporthoz, ismeri ezt a nevet:

„Milti".

Bár ez becéző név, mégis nagy tisztelettel ejtik ki a sportrajongók, mert „Milti", igazi nevén *Mannó Miltiades, a legnagyobb magyar sportférfiu volt*, aki tüneményes sportpályafutása alatt vagy *200 dijat nyert.*

*

Fölkerestük Manno Miltiadest Váci-utcai mütermében, ahol teljesen elvonultan él a müvészetnek, mert Mano, *a legkitünőbb magyar sportkarikatura-rajzoló*, akinek alkotásain éveken át mulatott a sportközönség. Sajnos, ma már nem rajzol a nagy nyilvánosság számára, csak a maga gyönyörüségére. Amikor meglátogattuk, nagyon meglepődött. Őszintén örült és alig találta helyét, annyi mindenfélével elhalmozott bennünket. A müteremben hamisitatlan sportlevegő keringett, mert mindenhonnan sportalakok tekintettek le a falakról. A világ legjobb sportplakátjai egy egész falat töltöttek meg, amelyeket a magyar közönség alig ismer, de Londonban, Stockholmban, Zürichben stb. mindenütt a Milti futballplakátjaira bukkantak a turázó játékosok, mert ebben is a külföld jobban megbecsüli azt, ami magyar, mint mi.

Csakhamar munkához látunk és vallatóra fogtuk a daliás sportférfiut.

— *Miért sportolt?* — kérdeztük.

— Tisztán passzióból. Már kisgyerekkoromban szenvedélyesen labdáztam. A *stuckot* szerettem a legjobban, mert ott nagyokat lehetett „sózni" meg „tempózni." Minden hónapban más helyen játszottam, mert a labdámban egy kis kavics volt, ami nagyon fájt a fiuknak és egy pár hét mulva már nem mert senkisem velem kiállani. Lassanként tértem át egyik sportról a másikra és hála Istennek, vittem valamire, bár *az édes atyám mindig ellenezte a sportolást és a rajzolást is.*

— *Mire emlékszik vissza a legélénkebben?*

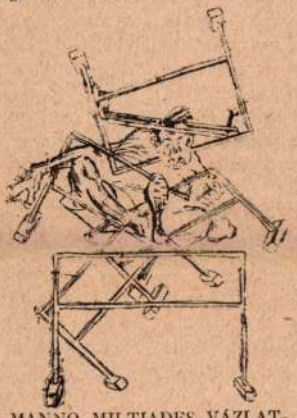

MANNO MILTIADES VÁZLATKÖNYVÉBŐL

— *Móleseyre*, ahol a „Diamant-scull"-ért indultam. Az elődöntőben *Kineart*, a világbajnokot megvertem. A döntőben a *Blackstaff*-fal kerültem szembe, akit már a startnál faképnél hagytam. Amikor az angolok látták, hogy biztos győztes vagyok, a cél előtt száz méterrel a közönség közül egy csónakot inditottak nekem, amely a szkiffemet összetörte és én a vizbe zuhantam. Igy Anglia megmenekült egy sulyos vereségtől, mert hiába volt minden protestálás, szóba sem álltak velem.

— *Mit csinál most?*

— A müvészetnek élek és abban lelem a gyönyörüségemet, hogy a fiatalokat tanitom, mert azt tartom, hogy már egy bizonyos korban nem illik versenyezni. Hagyni kell a fiatalokat érvényesülni, mert csak az uj tehetségek tudják előre lenditeni a sportot.

Ezután minden átmenet nélkül a Milti az egyik ajtón beeresztett a müterembe egy igazi sporttehetséget, az *Apacsot*, amely a legkiválóbb foxterrier Budapesten. Apacs a kutyakiállitásokon és versenyeken soha sem hozott szégyent a gazdájára. Ez az Apacs mindent tud, még futballozni is, még pedig olyan tökéletesen, hogy bámulatraméltó. Apacs egy adott jelre azonnal előkeritett egy kutya-futball-labdát és megkezdődött a nagy meccs Milti és az Apacs között. Hát egyenesen szenzációs volt, hogyan helyezkedett ez a kutya és hogyan driblizett. Akárcsak a Milti, ugy mozgott. Én is kedvet kaptam. Szabályszerüen fölálltunk a nagy viadalra. Mindössze öt percig tartott a harc, amelyben — bár erősen szégyenlem — én maradtam alul. Három—egyre kikaptam.

A meleg percek után tovább folyt a diskurzus.

— *Kimegy-e Párisba?*

— Feltétlenül, mert az evezőseinket buzditani akarom és mert Párisban annyi anyagot fogok kapni a rajzoláshoz, hogy ezt semmi esetre el nem mulaszthatom.

— *Mit jósol Párisra?*

— Bár nem vagyok optimista, hiszem, hogy még szebb eredménnyel fognak a fiaink hazatérni, mint Stockholmból. Fontos azonban az, hogy tényleg a legesélyesebb versenyzők menjenek ki és azok a fiatal tehetségek, akikről megállapitható, hogy ott kinn tanulni fognak.

Gerhárd Lajos.

A tél örömei

(Iskolai dolgozat)

A télnek több örömei vannak, ugymint a korcsolya, ródli, ski, tánciskola és cukrászda. Ilyenkor hóborítja az utcákat és az embernek nagyon fázik az orra és az álla.

Igen szép sport a korcsolya, ami jégpályán történik és két részből áll, ugymint melegedő és büfé. A melegedőben lehet ülni és sok lányok is vannak, akik azt hiszik, hogy az sport, ha ülnek a melegedőben és tudod cukrot rágnak, ahelyett, hogy a tüdejüket edzzenék a szabad levegőn. Én figyelem őket egész délután, hogy folyton a melegedőben vannak és nekem kell ezen nagyon sokat mérgelődnöm kérlek.

Én nem vagyok mindig a melegedőben, mert néha korcsolyát csatolok, amiért pénzt adnak és meheek moziba. Ha nagy leszek, korcsolyacsatoló leszek.

A jégen nagyon sok zrik vannak és meglehet huzni a lányok haját és multkor mondta Egy szőke, hogy nagyon fáradt és szeretne leülni És Én gondoltam ezt teljesiteni lehetne, amire Elbuktattam és igazán nem kellett volna neki bőgni, mert ő mondta, hogy leakar ülni, hát most ült. És az unokanővérem már nagyon jól korcsolyázik, de tegnap borzasztóan megütötte magát, mert elbukott, de a papám azt mondta, azért nem kell megijedni, nem Először történik vele, hát aztan ebbe maradunk.

És még más örömei is vannak a télnek, a mamám ilyenkor mindig uj ruhát kap és kalapot és bundát és a tél olyan évszak, aminek csak a mamák örülnek, de a papák nem, én legalább még sohasem láttam, hogy a papám örült volna, ha a bundát, vagy uj ruhát hazahozták. — És most nagyon hideg van, a házitanitóm nagyon panaszkodott, hogy nincs szene otthon. És nagyon fázik. Gondoltam majd befütök neki És elmondtam anyukának, hogy multkor megcsókolta a szobalányt az előszobába és most nagyon fáj a fülem, pedig azért még nem kellett volna a házitanitónak megcibálni a fülemet, azért, hogy megsajnáltam, mert fázik és nincs szene. A számtantanárunknak pedig tüdőgyulladása van. Mit szólsz ehhez a mázlihoz?

És még más örömei is vannak a télnek. Ilyenkor vannak a ródli-sportok és a hittantanárunk nagyon szeret ródlizni és most kórházban fekszik, mert kitörte a lábát.

És még más örömei is vannak a télnek, télen van a skiverseny és a szénszünet. És én nem tudom mért haragszik rám a némettanár, igazán pikkel rám, kérlek, éppen csak azért, mert ő szereti a friss hideg időjárást és mindig nekünk beszél arról, hogy tartózkodjunk olyan szobában, ahol nyitott ablak van, hát ezért pikkel rám. Mert én gondoltam, hogy jó fiu leszek és szerzek neki örömet, gondoltam és tizpercben hazaszaladtam a lakására és mondtam a házvezetőnőjének, hogy tanár ur üzenteti, hogy összes ablakokat nyissa ki és hagyja ugy mig a tanár ur hazajön és most nátája van És rám haragszik, én ezt igazán nem értem és ez nem igazságos tőle. És nekem olyan pechem van a tanárokkal, mulkor nyitva volt az osztályban az ablak és a földrajz-boci mondta, hogy csukjuk be, mert kint hideg van És ezért beirt az osztálykönyvbe. Pedig csak azt kérdeztem, hogy „tanár ur kérem, ha becsukjuk az ablakot, akkor kint nem lesz hideg?"

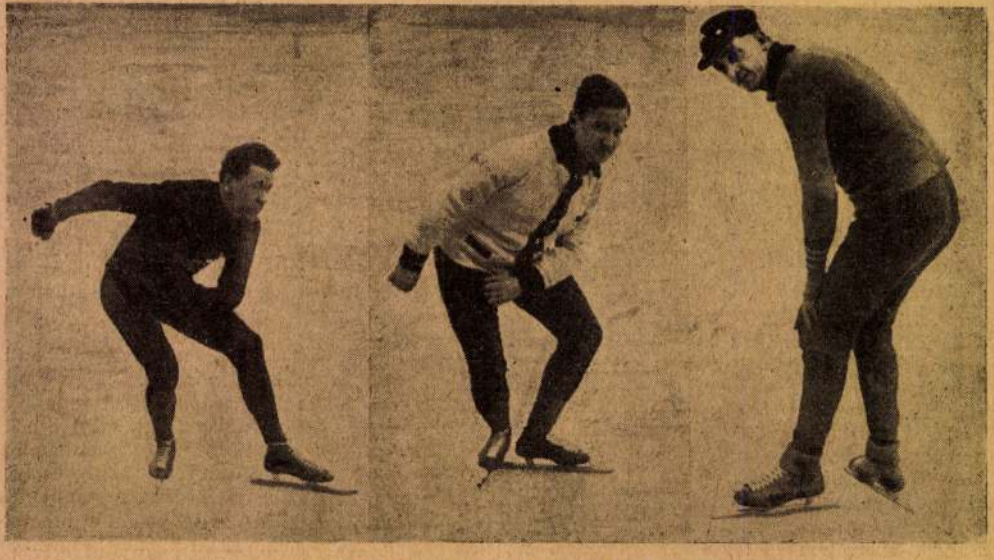

A VASÁRNAPI NEMZETKÖZI KORCSOLYAVERSENY
Giustiniani (Wien), J. Filley (Klagenfurt) és P. Brüggl (Klagenfurt) *(Kerny felv.)*

Manno Miltiades

1879 március 3 — 1935 február 16

Irta: Drippey Kiss Géza

Pontosan negyvenegy esztendővel ezelőtt, a Millenium esztendejében ismertem meg őt. Akkor még Mannonak hivták, akik közelebbről ismerték, azok tudták csak róla, hogy a keresztneve zengzetesen hangzó görögös: Miltiades. Egy régi pesti patricius-család, a Füzesséryek akkoriban igen hires Nagymező-utcai egyemeletes öreg házában láttam először Őt, amikor az egyik emeleti szoba fehérre meszelt csupasz falára egy széndarabbal karrikaturát rajzolt; a ház urát figurázta ki, a régi jó táblabiró- világ hires fiskálisát, néhai Füzesséry Gézát, papucsban, házisapkával és marokra fogott, térdigérő hosszuszáru pipájával. Abban a kopott, apró szobában tanyázott az akkori időknek egyik leghiresebb sportegyesülete, a Magyar Uszó Egyesület és néhányan a tagok közül, fiatalok és öregebbek éppen ottan lebzseltünk el egyik délutánunkat és természetesen hangosan derültünk a sikerült karikaturán, amikor hirtelen nyilott az ajtó és belépett a szobába a kifigurázott házigazda, házisapkával, papucsban, markában a hosszuszáru pipájával. Hirtelen csönd lett a szobában, mindannyian az ajtó irányába fordultunk, ahol zordonan állott az öregur. A nagy csöndességre Manno is megfordult és a két ember egy másodpercig farkasszemet nézett egymással, — de a következő pillanatban már kitört az elfojtott nevetés. Hol a falra néztünk, hol az öregurra: pokolian mulatságos volt a hasonlatosság. Csak a Manno nem nevetett, jobb kezében a széndarabbal még mindig mereven nézett a félelmeteshiru, öreg fiskálisra, aki szuró tekintetével most már a falat mustrálta. A hosszu megyfa-pipaszár is megmerevedett a kezében, amikor felmordulva, fenyegetően megszólalt:

— Ki csinálta ezt?

Manno, mintha restellette volna a dolgot, csöndesen mondta:

— Én!... De ne tessék...

Az öregur hirtelen közbevágott:

— És te ki vagy?... Ekkor már megint csönd volt a kis szobában és Manno még csöndesebben szürte ki a fogai között a választ:

— A Milti! ...

Akkor hallottam először ezt a nevet: Milti, még hozzá tőle magától. Negyvenegy esztendővel ezelőtt történt, ő akkor már hires sportember volt, uszott, futott, kerékpározott, egyszóval mindenhez értett és mindennek tetejében nagyszerüen rajzolt. Aki akkoriban valamit is számitott a magyar sportban, azt, mind kifigurázta, rápingálta a Füzesséry-ház emeleti szoba-

nosság elé, mert népgyüléseken ritkán szerepelt. De a parlament folyosóján, ahonnan — szomoruan jellemző! — nem tudott bejutni az ülésterem padsorai közé, a szerkesztőségekben, a vendéglői poharazások közben ugy tudott sziporkázni, hogy egy-egy mondása hetekre szállóigévé lett s barátai még jobban szerették, szellemileg alsóbbrendü ellenfelei — titokban bár — még jobban gyülölték. Nyiltan támadni már nem is merték.

Ilyen volt Kádár Lehel és valójában mégsem ilyen. Valójában, lelke legbelsejében aranyszivü, meleg bohém volt, aki annak örült legjobban, ha titkon minél többeken segithetett. Világnézeti páncélja nem volt hamis, de egyéni félelmeteskedése — mindig tudtuk, de soha nem mondtuk neki — önvédelem volt a tulajdon szive ellen, amelyet nem akart lágynak, gyöngének mutatni. Minket annál jobban meghatott ez a diákos alakoskodása. Ahányszor budai sirjára gondolunk: hálával adózunk a keresztény nemzeti világnézet bajvivójának és fájó mosollyal a jóbarátnak, aki olyan nagyon akarta és sehogysem tudta elrejteni előlünk az ő örökbohém, áldott jó szivét.

Kádár Lehel siremlékének terve, amelyet azóta fel is állitottak barátai a Farkasréti temetőben.

Manno Miltiades önkarikatúrája

éltek, mozogtak és mindenkit nevetésre késztettek. És amilyen tréfásan vidám volt a ceruzája, olyan gyermekesen ártatlan, vidám volt egész lénye. Egy hatalmas erejű, hajókötél-izomzatu, remekbeszabott testbe oltott nagy gyerek volt Ő, csodálatosan szép példánya testben-lélekben a magyarnak, a sportembernek, a művésznek, a férfinek és a barátnak, annál is többnek, a — pajtásnak. Ha végigment a szerkesztőségi szobákon, vidámság és szivbőlfakadt, üde nevetés huzódott a nyomába. És ugyan ki hitte volna akkor közülünk, hogy ez a nagyszerű ember halálosan sulyos betegséget hordozott magával? Mert beteg volt, fájt a szive és ha olyankor egy-két szippantás után elhajitotta a cigarettát, a bal tenyerével megsimogatta a szive helyét:

— Itt bent valami nincsen rendben!... No de majd rendbe jön!... És ha rendbe jött, már fogta a ceruzáját és másnap ezren, meg tizezren derültek a rajzain, a Bethlen, a Klebelsberg, a Gömbös karrikatúráin. És hogyan éltek és mozogtak a sportfiguráil!... Hányszor mondtam neki:

— Te Militi, még soha nem gondoltál arra, hogy kimennél Amerikába? Ottan becsülnék meg igazán a rajzaidat, százezreket kereshetnél — dollárban.

Militi nevetett és legyintett:

— Mit csinálnék vele?... Egy kis jó boroccska, néhány cigaretta, egy-két pihenőnap Nyergesujfalun (ott volt a kis kuriája) éppen elég nékem!... És ez a sok jó pajtás!?... Itt mindenki szeret!...

Hát csakugyan mindenki szerette. Akiket kifigurázott, azok talán még jobban!... És egy napon csöndesen azt mondta, mikor az utcán elváltunk:

— Holnap lefekszem egy heti pihenőre a katonai vöröskeresztbe!... — Ezt mondta és amikor ő jobbra ment én balra, még sokáig utána néztem és amikor széles vállai eltüntek az emberek esti sokaságában, bizony könny szökött a szemembe. Vannak megérzések és én akkor ugy éreztem, hogy utoljára láttam Őt — élve. A Militi!... Aki oly ragyogó humorral vett a ceruzája hegyére mindannyiunkat a szerkesztőségben és bizonyára nem gondolt arra, hogy közülünk olyan sokan elkerülnek idő előtt oda, ahonnan Ő sem fog visszatérni. A Miklós Jenő, Harsányi Kálmán, a kis Hajós... a Gagyi Jenő... a Móricz Paja bácsi és Komáromi... a János... Most együtt tréfálkozhatnak megint odaát — a világ legválogatottabb és legelőkelőbb redakciójában, ahol Manno Militi a kapitány...

Manno Miltiádes karrikaturái a „Magyarság halottairól 1929-ben

falára. És minden rajzán ő maga nevetett legjobban, amikor egyik-másik torzképalakjának még jó darabbal megtoldotta az orrát, a fülét és csámpásabbra torzította a lábát. És minden rajza alá odakanyaritotta a nevét: M i l t i.

A magyar sport negyvenegy esztendejének temérdek emlékét őrzöm magamban, kötetet tudnék írni róluk. A Füzesséry-család egymaga külön fejezetet érdemelne. És a többi uttörő, a szükpénzü mecénások, akik nem vacsoráztak inkább, ha arról volt szó, hogy egy kiváló uszót, vagy futót Bécsbe vagy Prágába kellett elküldeni? És ebbe a világba oly remekül illett bele a Milti... Teltek-multak az évek, a Milti futóbajnok lett, azután a BTC hires centercsatára; egy napon kerékpárra ült és abban is bajnok lett. A magyar sport ekkor már terebélyesedett és Milti egyik télen a városligeti jégen tünt fel: megnyerte Magyarország gyorskoresolyázó bajnokságát és megdöntötte a régi rekordokat. Elkövetkezett a nyár és Milti csónakba szállott: megnyerte Magyarország evezősbajnokságát is.

Csak ellenfelei voltak, azokat legyőzte, ellensége nem volt talán egy sem. Emlékeimben elvonulnak előttem a régi „nagyok" és közöttük is talán a legnagyobb, akit ugy mutogattak egymásnak az emberek, ha történetesen szembetalálkoztak vele: Nézd, ott megy a Halmay!... Halmay Zoltán, a maga idejének mindenkinél világhiresebb sportembere, akinek a neve nyomán mindenhol hozzátették, amerre a külföldön megfordult: Magyarország!... Manno Miltiadesről is temérdeket beszéltek, irtak, tisztelték, dicsérték, eredményeit nagyra értékelték, mégis, bármilyen vonatkozásban került is szóba a neve, mindenfelé csak ugy mondták: a Milti!... A mindenkihez szeretetreméltó, közvetlen, vidám és tréfás jópajtásnak volt ez a becéző neve. Ezzel a névvel bucsuztatták, ha külföldi versenyre indult, ezzel fogadták, ha győztesen megtért. Ezzel a becéző névvel indult el, mint 1-es honvédhuszár a világháborúba és amikor a galiciai halálrohamból sebesülten hazatérve, először jelent meg a pesti utcán, az emberek megállottak, utána néztek és innen is, onnan is hangzott feléje, simogatóan: a Milti!...

Ez a markánsképü, de mosolygós szemü, nagyszerü emberpéldány ugy került be sok-sok évvel ezelőtt a „Magyarság" szerkesztőségébe, hogy egy csapásra barátnak hódította meg egyik pereről a másikra, azt is, aki addig talán nem is hallott felőle. Mindenkivel tréfált, de minden tréfát el is türt. És ha rajzolni kezdett, vonalai

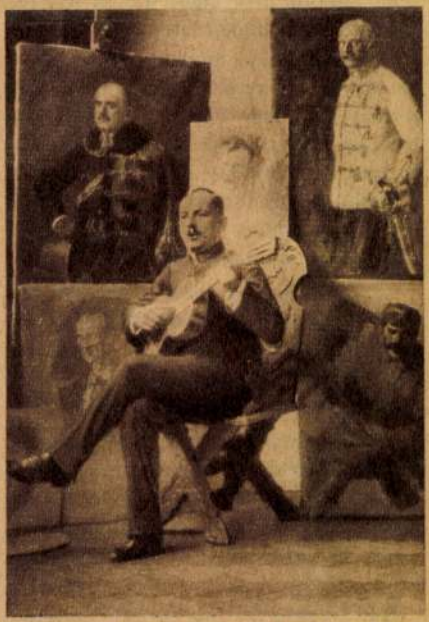

Manno Miltiades, 1-es huszárőrhadnagy, sportbajnok és festőművész mütermében. A háttérben néhány szines-kréta és olaj-portréja

Manno Miltiades

1879 – 1935

Megdöbbenve torpanunk meg nehéz utunkban. Alig nehány napja, hogy szerkesztőség és olvasóközönség együtt gyönyörködtünk *Manno* Miltiades páratlan humoru Magyarságbeli rajzában és ma már — élettelenül lehullt az acélos és finom kéz, kidőlt sorainkból a bajtárs, hirtelenül, mint akit huszárrohamban szivlövés ér. Még szemünkben elegáns, daliás férfiszépségü alakja, amely olyan méltóan hordozta klasszikus görög zengzetü nevét, mint a leányálmok hősei a romantikus Jókai-regénybeli neveket... ilyen héroszi tartással és tekintettel vonulhattak be városuk falai közé a klasszikus hellászi olimpiászokról a győztes hellén bajnokok, kiknek legfőbb jutalmul azt adták néha az istenek, hogy férfiui erejük teljességében halhassanak meg.

S e hellászi földről két emberöltő óta magyar talajunkba átültetett sarj itt annyira magyar törzzsé sudárodott, hogy legmagyarabbjaink közt való magyarnak éreztük. Magyar ur volt minden izében, előkelő lovag, gáncstalanul tiszta és nyájas, önérzetes és végtelenül szerény, mindnyájunkhoz közös szivvérü, szerető jóbarát.

A magunkfajta egyszerü polgári ruha valahogy másképpen feszült őrajta: mintha huszárdolmány vagy lovagi páncél rejtőzne alatta. Zsinórzat és csillag nem jelezte róla, kevesen tudták még a közelében élők közül is, hogy még most is, huszárőrnagyi rangban, tisztképzőnknek sport-oktatója, aki a világháboruban vérével pecsételte meg ujra magyarságát. Ott volt a komor emlékezetü gorodok-satanowi huszárrohamban, mely letarolta a pesti huszárezred egész virágát s amely után a balságos vezér, Froreich, öngyilkos lett hadosztálya sirja felett. Csak bizalmas barátai közt, halkan dudolta el egyszer Manno Miltiades gitárja mellett az első huszárezred megmaradottjainak elsirató dalát:

Asztalos, csinálj koporsót,
Egy egész ezrednek valót,
Vérbetükkel, vérbetükkel
ird rá eztet:
Itt nyugszik az első honvéd
huszár-ezred.

Neki magának, aki akkor a hadosztály parancsőrtisztje volt, bokáját lőtte át a kaszáló géppuska golyója. A háboru megpróbálásai s a szenvedélyesen egész életen át minden sportnemben üzött sport fáradalmai, mintha nyomtalanul peregtek volna le pompás testéről, csak orvosai figyelmeztetgették, hogy a szivéért mérsékelnie kellene magát. Ámde *Manno* Miltiadesnek a sport élete legközvetlenebb kiélése, ugyszólván lirája volt, ennek szépségében élte ki magát, mint a sas a repülésében vagy az énekesmadár a dalában.

Költője volt a sportnak valamennyi, páratlanul sokirányu tehetségével, teste-lelke teljességével. Ahogyan a tudomány birodalma határainak roppant terjedésével mára már ritka csodává lettek a polihisztorok, ugy lett ő is csodálatos tünemény sportmüvelésének és vele csodálatosan összeforrott sport-ábrázoló müvészetének bámulatos sokféleségével.

Manno Miltiades, a magyar sport uttörője

negyednyolc órakor meghalt.

Manno Miltiades 1879 március 3-án született. Középiskoláit a budapesti piaristáknál végezte. 1906—1912, hat éven át a münheni festőakadémián tanult, ahol *Stuck* és *Jank* tanároknak kedvenc tanitványa volt, őt bizták meg rendszerint a modellek beállitásával. Katonai önkéntesi évét a 2. közös huszárezrednél, Brassóban és Nagyszebenben végezte. A háboru legelején nyomban önként jelentkezett az 1. budapesti honvédgyalogezrednél s az elsőkkel vonult harctérre. A háborut több kitüntetéssel küzdötte végig, a honvéd hadsereg megszervezése után pedig a Toldi Miklós-honvéd testnevelési tanár- és vivómesterképző intézetnek s a Ludovika Akadémiának müvészeti tanára volt.

A *Magyarságnak* 1920-beli megalapitása óta első munkatársai közt volt és a szerkesztőségnek páratlan müvészetével, sportszaktudásával, de mindenekfelett férfias és gyöngéd szeretetreméltóságával nemcsak kitünő munkatársa volt, hanem mindnyájunknak legszeretettebb barátja és büszkesége. Sok kör fogja ugy érezni most, hogy övé a legnagyobb veszteség, de mi mégis ugy érezzük, hogy a mi testvéribaráti szivünk vesztett vele legtöbbet.

A részvét

Manno Miltiades tragikus, hirtelen halála általános, mély részvétet keltett és személyesen, telefonon, sürgönyileg és levélben állandóan érkeznek a részvét megnyilvánulásai ugy az özvegyhez, mint a *Magyarság* szerkesztőségének azoktól, akik a kiváló müvészt és sportembert ismerték, szerették és becsülték. Az elsők közt volt *Gömbös* Gyula miniszterelnök, aki a következő táviratot küldte az özvegynek:

— Felejthetetlen barátom elhunyta alkalmából fogadja nagyságos asszonyom legmélyebben átérzett őszinte részvétem kifejezését. *Gömbös.*

Kelemen Kornél, az *OTT* elnökének részvéttávirata:

— Férje elhunyta alkalmából fogadja ugy az Országos Testnevelési Tanács, mint a magam nevében őszinte nagy részvétemet.

Az elhunyt kedvenc sportegyesülete, a *Hungária Evezős Egylet* nevében *Soós* Károly altábornagy és *Wünscher* Frigyes, a Hungária Evezős Egyesület Berlinben győzelmes [illegible] érdemekhez méltóan fogjuk megőrizni. *Soós* Károly, *Wünscher* Frigyes.

Kiss Ferenc, a Nemzeti Szinház müvészének távirata:

— Miltinek imádságos megemlékezésünket, nagyságodnak Isten akaratán muló megnyugvást. *Kiss* Ferenc.

Gáspár Antal, az ismert müvész és népszerü karikaturista, a *Magyarsághoz* küldött részvéttáviratot:

— Manno Miltiadesnek, a ceruza kivételes tehetségü mesterének elvesztése fölött őszinte részvétét fejezi ki *Gáspár* Antal.

Táviratban fejezték még ki részvétüket *Zsilinszky* Miklós ny. huszárezredes a 16-os huszárezred minden tagja nevében, *Kalliwoda* Ferenc, *a Moktár* igazgatója, *Elischer* Vilmos dr., *Minich* Jenő dr., a *korcsolya egylet* ügyvezető igazgatója, *Wünscher* Frigyes és neje, *Czakóék*, *Kauser* István, *Nyerges*-nővérek, *Marton* Béla és Mária és sokan mások.

A temetés

Az elhunyt müvészt 19-én, kedden délután temetik a Kerepesi-uti temető halottasházából, a székesfőváros által felajánlott diszsirhelyre. A temetés részleteit vasárnap délelőtt fogják véglegesen megállapitani. A temetést a *Toldi* Miklós honvéd sporttanár- és vivómesterképző-intézet rendezi teljes katonai pompával s azon az elhunyt volt I. honvédhuszár-ezredbeli és hadosztály-tisztikarának testületileg vesznek részt. Testületileg vesz részt a temetésen a Hungária Evezős Egylet és sok más sportegyesület is. A koporsót a Hungária Evezős Egyesület Berlinben győz-

alapelvet semmiképpen sem veszélyezteti az érdekképviseletek szélesebbkörű, intézményes bevonása, mert amint éppen vitéz *Gnóthfalvy-Dorner* Zoltán egy kitünő munkájában állapitja meg, *gyakorlatilag még mindig a legjobbnak bizonyult az egyes foglalkozási rendek érdekképviseleteinek közreműködését felhasználni a gazdasági tanácsok munkásságában.*

Az országos ipartanács legutóbbi ujjászervezése alkalmával egyik nagy vállalat a kereskedelmi miniszterhez intézett beadványában sajnálattal állapitotta meg, hogy a vállalatnak egyetlen képviselője sem neveztetett ki a tanács tagjává. E „vállalati képviselet" igénylése mutatja, hogy a nagy vállalatok már a *cégképviseletig* terjesztik ki igényüket, ugyanakkor, amikor *a nemzeti termelés hatalmas kategóriája: a kis- és kézművesipar intézményes képviselettel még egyáltalában nem birt!*

(K. R.)

létminimumnak olyan csorbitása, amely az idézett pénzügyminiszteri rendelet félremagyarázása folytán ma lehetséges, a tiszti főügyész *ennek a kérdésnek is mielőbbi rendezését kéri.*

A kisipar az Országos Ipartanácsban

Intézményes képviseletre van szükség

Mint a *Magyarság* megirta, *Fabinyi* Tihamér kereskedelmi miniszter a *Baross Szövetség* mult vasárnapi ülésén kijelentette, hogy az *Országos Ipartanács* ujjáalakitása iránt rövidesen intézkedni fog s ez alkalommal *a kisiparnak az eddiginél szélesebbkörű képviseletét biztositani fogja.*

A kisiparosság örömmel és köszönettel fogadta a miniszternek ezt a kijelentését, amely remélni engedi, hogy a jövőben a kisipar termelespolitikai szempontjai fokozottabb mértékben fognak a tanácsban képviseletet kapni. A kézművesipar akkor jutna a jelentőségéhez mért képviselethez, ha a tanács, illetve az állandó bizottság keretében *külön kisipari osztály szerveztetnék meg.* Ezt az Országos Ipartanácsról szóló és az 1931. évi iparfejlesztési törvénnyel módositott 1907. évi XLIV. törvénycikk lehetővé teszi.

A negyvenötéves multra visszatekintő ipartanács állandó bizottságának már a háboru előtti negyedévszázad alatt igen fontos szerep jutott különösen *az iparfejlesztési kérdésekben,* sőt 1904 óta nem volt jelentősebb *ipari segélyezés,* amely nem ezen bizottság véleményén alapult volna. A háboru előtti időkben azonban az osztrák

A kenyérkereső nők érdekeik védelmére kamarát akarnak szervezni

A kormány reformtervei rendkivüli érdeklődést és nagy izgalmat keltenek a női társadalom körében. A családvédelmi akció keretében a nők létérdekeit érintő intézkedések készülnek. Az alapgondolatot nem is lehet kifogásolni, mert e reformeszmék és törekvések arra irányulnak, hogy a nőt az élet küzdőteréről visszavezessük a neki megfelelőbb helyre, a családi élet szentélyébe, a kenyeret biztositó helyeket pedig adjuk a férfiaknak. Ez mindenesetre helyes, szép és dicséretes szándék és igyekezet, ámde a keresztülvitele nem megy majd ilyen egyszerűen és simán, mint ahogy az elgondolások megszülettek. Azért aggódnak, szervezkednek a nők, hogy a falat kenyeret, a szükös életlehetőséget jelentő érdekeiket megvédjék és megmentsék a reformok elsodrással fenyegető veszedelme elől.

A kormány tervbevette az agglegényadó életbeléptetését, a női alkalmazottak fokozatos elbocsátását, a leányok férjhezadását s szükség esetén a hajadon-adó rendszeresitését. A minisztériumokban mindenütt szakférfiak serénykednek és buzgólkodnak a kivitel helyes összefoglalásának s célszerü érvényesitésének nehéz munkáján. A nők azonban már most, a tervek és javaslatok végleges formába öntése előtt akarják előterjeszteni kivánságaikat és követeléseiket, nehogy a férfiésszel végzett reform-munka mélyrehatóbb női érdekeket veszélyeztessen.

A női munkaerők nyolcvanöt százaléka családfentartó

A nők azt mondják, hogy legnagyobb részüket a szükség kényszeriti rá, hogy munkába álljanak, hivatalba menjenek és esetleg a férfiaknak jobban megfelelő munkakört töltsenek be. A statisztika szerint a magyar tisztviselőnők és más női alkalmazottak *85 százaléka családfenntartó kötelezettséget lát el.* Igen sokan szülőket, testvéreket tartanak el. Számtalan eset van arra, hogy *a férjnek nincsen állása* és az asszony szükös keresetéből élnek ketten, esetleg gyerekkel vagy szülőkkel együtt. Ezeket a dolgozó és verejtékező küzködő női munkaerőket illetménnyel járó munkakörbe.

Külön kategóriába tartoznak a férjes hivatalnoknők. Az állásnélküli fiatalság részéről sokszor hangsulyozott panasz, hogy sok családban ketten is kenyérkeresői foglalkozást töltenek be, amikor rengeteg munkanélkül álló férfi van. A férjes asszonyoknak erre az a válasza, hogy ők is *szükségből munkálkodnak,* hogy férjük mellett valamiképpen biztosithassák családi exisztenciájukat. A magasabb fizetéssel biró tisztviselők feleségei legtöbb esetben otthagyták a hivatalt. A kisjövedelmü tisztviselők azonban

Wien – Hotel Imperial

Elsőrangu ház

hivatalos helyeken, hogy *a férfiaknak könnyitsék meg a házasságkötést.* A *katonatiszteknek* például jelenleg csak rendkivül magas kauciók biztositása esetén nősülhetnek. Ezt a szerfölött magas óvadékösszeget le kellene szállitani, mert hisz a tisztikar társadalmi nivóját és megbecsülését akkor is lehetne biztositani. A *pénzügyőrség* tagjainak és a *fegyveres testületek* összes altisztjeinek meg kellene engedni, hogy megházasodhassanak. A hivatalokban munkálkodó *gyakornokoknak* jelenleg tilos a nősülés. Miért nem engedik meg nekik is, hogyha módjuk van rá, csökkenthessék a hajadonok számát.

A nő igazi hivatása ...

A nők elismerik, hogy a nőnek az az igazi hivatása, hogy háziasszony legyen, gyereket neveljen, széppé, meleggé tegye a férfi számára is az otthont. Ám ennek előfeltétele, hogy biztositsunk a férfinak exisztenciát, megfelelő jövedelmet, amelyből egy családot el lehet tartani. Akkor a nők átengedik a férfiaknak a kenyérkereső pályát, minden iróasztalt és pultot, az egész hivatali és üzleti világot, legyenek vele boldogok, a nők majd az élet szebbik oldalán, a családi hajlékban, az otthon meghittségében és verőfényében fogják megkeresni, megtalálni a női lélek igazi örömét és boldogságát.

Magyar Imre

Jóindulatuak az influenzamegbetegedések

A szombati nap folyamán a fővárosban ismét nagyon sokan betegedtek meg influenzában. Szerencsére ugy a régebbi, mint az ujabb megbetegedések is *jóindulatuaknak mutatkoznak, szövődményes jelenségek csak szórványosan lépnek föl.*

Szombati postával érdekes levél érkezett szerkesztőségünkbe. Régi előfizetőnk, egy hölgy irta, hogy jótanácsot adjon a *Magyarság* olvasóinak, akik influenzába esnek. A levél igy hangzik:

— Kedves Főszerkesztő Ur! Olvasom kedves lapomban, hogy az influenzajárvány napról-napra terjed. 1919 január 18-án én

Förster Aurél anekdotái

1879-ben igen sikerült gazdasági kiállitást rendeztek Székesfehérvárott. Gyönyörü állatokat hajtottak fel a vármegyéből.

Az egyik akolban különösen szép siementhali tehenek álltak ezzel a felirattal: *Lamberg gróf örökösei.*

Éppen arra haladt az örökké jókedvü és évődő *Beöthy* Aldzsi. Megállt az állatok előtt s odaszólt a gulyásnak:

— Ezek a Lamberg gróf örökösei?

— Nem, uram, — felelte illemtudón a gulyás. — Ezek a marhái.

•

Mord férfiu volt az öreg *Kerschknave* ezredes a hadseregben. Ujabban mint katonai iró is szerepel.

Mikor a szerbek betörtek a Szerémségbe, egy közismert magyar képviselő társaságában inspiciálta a katonai helyzetet. Kocsin hajtatnak az országuton s egyszerre csak előbukkan egy szekerészcsapat, egy hadnaggyal az élén. Feláll a kocsiban az ezredes s int a hadnagynak. Ez odalovagol a kocsi mellé.

— Hová megy a csapatjával, hadnagy ur? — kérdi az ezredes.

— Karlovácra, — feleli a hadnagy.

— Önnek utasitása van, hogy Indiába menjen.

— Ott nagyon veszélyes a helyzet, ezredes ur.

Dühbe jött erre az ezredes:

— Hogy hivják, hadnagy ur?

— Moritz Spitzer . . .

— Elég! Elég! — kiáltotta az ezredes. — Menjen a fenébe!

•

Két jómódu izraelita tér be az egyik előkelő vendéglőbe. A szokásos elegáns tónusban kérdi a pincért az egyik vendég:

— Van valami jó enniváló?

— Kérem alássan, — hajlik meg a pincér. — Van kitünő pisztráng.

— Pisztráng? Az jó lesz. Hozzon kettőt!

A pincér megjön a pisztránggal, leteszi az asztalra. Schwartz ur odaszól a társának:

— Vegyen, Weisz ur!

— Vegyen előbb Schwarz ur! — mondja a Weisz.

Addig kinálgatják egymást, hogy Weisz ur végül mégis kiveszi a — nagyobb pisztrángot.

— Nahát, ez impertinencia! — kiált fel a Schwartz.

— Micsoda impertinencia? — kérdezi a Weisz.

— Hogy mindjárt a nagyobbik pisztrángot veszi ki!

— Hát maga mit csinált volna, Schwarz ur?

— Én a kisebbet vettem volna ki!

Weisz rámutat a tálra:

— Az még ott van!

•

A *halasi* piacon vasárnap délelőtt, ahogy az már szokás, álldogálnak a polgárok a templom előtt.

Álldogálnak, beszélgetnek. Éppen akkor hajtat el arra a rendezetlen hitfelekezetü doktor. A kocsi elé csak egy ló van fogva.

A tréfára hajlamos polgárok rákiabálnak a doktorra:

— Hát a másik lovat hová tette, doktor ur?

•

Mire a jó humoráról ösmeretes *Babó* János gazduram odaszólt a többinek:

— Hagyjátok, emberek! *Ennek* a tudományát egy ló is elbirja.

•

Sükey Károly, Petőfi kortársa és a Pillwax-beli ifjuság egyik heves véráltatu tagja tudvalevően erősen dadogott.

Vadászatra készült egyszer. Bemegy tehát az Emresz-féle füszerkereskedésbe puskaport venni. Igy kezdte és végezte:

Ké..é..rek p..p.. pu..pp.. majd hol..na..nap..ra..yü..vü..vök.

Lóvizit volt reggel a kecskeméti honvédhuszárlaktanyában. A huszárok körbevezetik a lovakat.

Nézi-nézi őket *Kozma* huszárőrmester. Egyszer odaszól az egyik huszárnak:

— Huszár Fekete, ez a ló piszkos. Délután ujra elővezeti kend, de ha megint piszkos lesz, ugy vigyázzon, hogy kétujjnyira az orra alá köpök kendnek!

Azzal sarkonfordult s elmegy.

Huszár Fekete utánanéz az őrmesternek, kétujját az orra alá teszi, hogy lemérje a distancot. Aztán felhördül:

— Az irgalmát a keserves apjának, alighanem a számba akar köpni!

•

Beállit *Weisz* az ügyvédjéhez:

— Ügyvéd ur, hogy áll az ügyem?

— Sajnos, Weisz ur, — feleli az ügyvéd, — nem a legjobban. Félek, hogy elveszitjük a pert.

Weisz mindkét kezén összedörzsölgeti a hüvelyk- és a mutaóujját:

— Ügyvéd ur, nem lehetne valamit adni a referensnek?

— Ilyet nem lehet büntetlenül elkövetni, barátom!

Weisz többet is akar tudni:

— De kérem, egy hizott libát csak elküldhetnénk a referens biró urnak . . .

— Ugyan, Weisz ur, — fortyant rá az ügyvéd, — ne kisérletezzen semmi ilyen mahinációval! A vége az lesz, hogy nemcsak elveszti a perét, hanem ráadásul még bajba is kerül . . .

Weisz elmegy. Két hét mulva megint benyit az ügyvédhez. A szeme ragyog:

— Ügyvéd ur, megnyertük a pert!

— Tudom, — mondja az ügyvéd, — hisz ott voltam. De mondhatom, igazán csodálkozom . . .

— Hát kérem, ügyvéd ur, ne csodálkozzon. Merthát én küldtem a referens biró urnak egy szép sültlibát, de — a *Schwarz* vizitkártyájával . . .

(Schwarz volt a Weisz ellenfele.)

•

Koszorus költönk, *Vörösmarty* Mihály látogatóban járt egyszer *P.* városában. Miután megnézte a város nevezetességeit, kivitték a közeli szőlőbe is.

Ott mindenekelőtt az ugynevezett *Kishegy*-et mutatták meg neki. Ez a Kishegy olyan alacsony volt, hogy halomnak is alig lehetett volna mondani.

Vörösmarty mosolyogva jegyezte meg:

— A *kis*-t látom, de *hegy*-et seholse látok.

•

A szocialisták kiszálltak a faluba, hogy propagandát csináljanak a szociális eszméknek. Különösen *Singer* Jakab ur, egy pulykatojásképü zsidó perszvadeálta nagy lelkesedéssel a parasztokat. Hogy milyen eszközökkel? Természetesn a vagyoni viszonyok aránytalansága tetszett neki legjobban. Gondolta, hogy itt fogja meg leghamarabb a paraszti elméket.

Singer Jakab ur kivetette a hálóját *Ostoros* András kis-zsellér emberre is, megszólitván őt a következőképpen:

— Mondja csak, Ostoros András uram, ha magának ötszáz hold földje volna, nem adna-é belőle a szegény szomszédjának, Kovács Istvánnak is szives-örömest kétszázötven holdat?

— Hát már hogy a fenébe ne adnék! — felelte nagy lelkinyugalommal Ostoros András.

Singer Jakab folytatta:

— Hát ha tizenkét darab tinója volna, nem adna-e belőle legalább négyet a Kovács-szomszédnak?

— Abból is adnék, kérem.

— Hát ha két hizott disznaja volna, ugy-e, abból is átadna egyet?

— Azt már nem! — vágott vissza keményen Ostoros András.

— Miért?

— Mert az van!

A mi értékeink

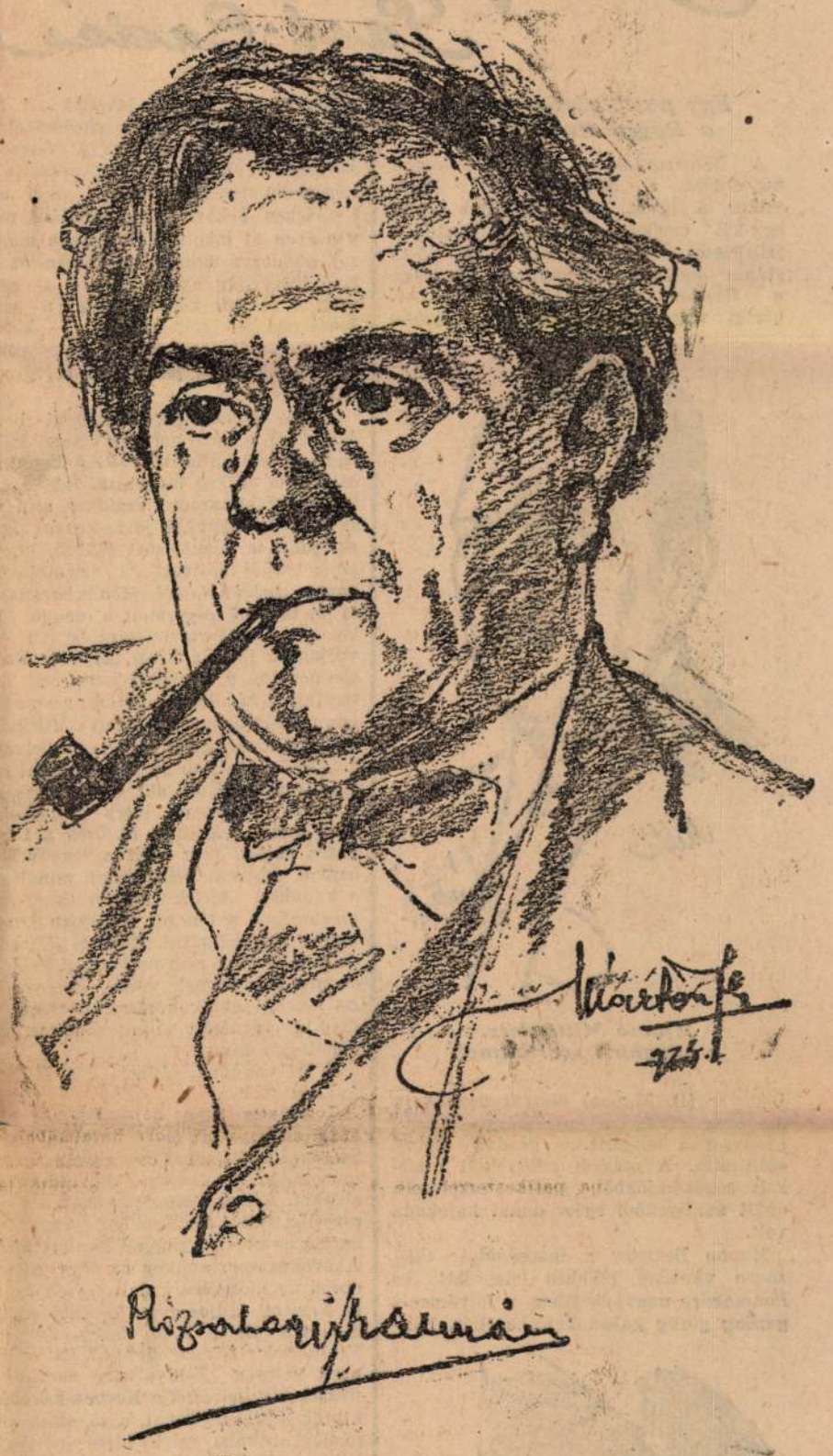

Rózsahegyi Kálmán

Országosan hiressé már *Gárdonyi* Géza »A bor« vigjátékának Matyi gyereke tette. Gárdonyi nem nagyon szerette a szinházat, örökös duzzogásban volt a szinészek miatt, ő magyar embereket formált, azoktól pedig az olcsóbb komédia messze esik. Amikor Rózsahegyi Matyiját a szinpadon látta, arca kigyulladt, a fiatal szinészt megölelte, megforgatta: Ilyennek gondoltam! Rózsahegyi azóta sok vig szerepet játszott, parasztot, magyar kortest, kántort, aztán Hamlet sirásóját, a Vizkereszt bohócát, Dandint, a közönség puszta megjelenésére már kacagásba fult és valahogy kényelmesebben, kéjesebben helyezkedett el székein, mert most Rózsahegyi van itt a szinpadon, mint a finom aszu szüresölgetésének: neki kell készülődni.

És közben Rózsahegyi egyre elhagyogatta épp azokat a bohókás sallangokat, cifra bohóságokat, melyeknek oly nagy mestere, volt és egyre erősebben, jellegzetesebben ott állt bohócsapkája alatt: a szenvedő ember, akit sorsa nevetségessé tesz, de akinek a szive vérzik ezen a kacagáson.

Lassan egészen uj Rózsahegyit kaptunk, deresedő fejü, szomorkás nézésü, áldott szivü, megértő müvészt, aki már egyetlen toppanásával, fejvetésével, kőhintésével is emberi sorsokat tár fel és olyan egyszerüen tud nevetni-zokogni, örülni-meghalni a szinpadon, hogy az már a legdöbbenetesebb valósága a játéknak. Rózsahegyi ma legjobb alakitó müvészeink legelső sorában áll és csak *A vén gazember* kasznárjának, vagy a *Süt a nap* tanitójának egyszerü nemességére, emberi teljességére kell gondolnunk, hogy az ő jelentőségét éppen a *Nemzeti Szinház* szinpadán megbecsüljük.

A szegedi ember, ahonnan elindult, magával hozta zamatos magyarságát, józan látását, talán kicsit homokosan ropogó humorát, melyet azonban — mint a homokot a nap — a szive forróvá füt. És innen lépett fel a nagy emberi szenvedések dandinos csucsaira. Talán nem is lépett, csendesen, szerényen elballagott, hátratett kézzel, mindent megértő, jóságosan pislogó szemmel, őszes, buksi, csontos fejével. A szája szegletén mindig kétféle mosoly játszik, egy tréfás, a világ dolgait lenéző, de vigságot fakasztó és egy őszinte, kesernyés, apai mosoly: bujjatok csak össze gyerekek, nevessünk, ne engedjünk annak a komisz szomoruságnak!

Rózsahegyi ma a közönség nagy szeretetében áll. Ugy hálálja meg, hogy egyre szebben játszik, egyre gazdagabb, mélyebb emberséggel néz vissza a tapsoló sorokra.

Barangolások Pest-Budán

Egy pesti görög család a Régiposta-utcából

A Belvárosnak a Dunára oldalgó utcácskája a *Régiposta-utca*. Valamikor a posta itt volt. Több apró, egy-két emeletes ház szegélyezte a jellegzetes belvárosi utcát. A 13-as számu keskeny kétemeletes házacska a félsetét udvarkájával a pesti görög nagy-terménykereskedő *Manno*

Manno Miltiadesz, a világhirü sportbajnok

Demeter (D. Manno) családi háza volt. Az öreg görög a piroskérgü buzát, aranysárga tengerit a gazdag Délről szállitotta. A szegedi superoktól remekelt bőgős-hajókból, egyéb rekeszesen épült *uszályokból* egész dunai hajóhada volt.

Manno Demeter a macedóniai *Clissoura* városból 1850-ben telepedett be *Pancsovára* nagybátyjához, a folyómenti gazdag görög gabonakereskedőhöz, Pan-

A Régiposta-utcai 13-as számu régi Manno-ház

csován ösmerte meg a jövendőbelijét, a bájos *Auracher* Jozefint, aki egy zimonyi hajóskapitány lánya volt. Akkor Pancsova, a Délvidék erősen a Balkánhoz tartozott, Demeter urfi, a clissourai fiatal görög kalmár is ugy látszik, meggyőződésesen tartotta a balkáni ököljogot. Egyik nős barátja családjánál egész hétig valóságosan *elzárta* az egyszeri látásból megszeretett zimonyi szépséges Jozefinkát, tudniillik — minden akadálynak szivós, határozott elháritása mellett — egész *egyheti* időbe került, amire *férj* és *feleség* lehettek...! 1880-ban — üzletköre megnövekedésével — felköltözött Pestre. Előbb a *Thonet-udvarban* lakott, majd megvásárolta a Régiposta-utca 13-as házát, ahol 83-ik életévében bekövetkezett haláláig negyven éven át lakott. Bár jómaga magyarul akadozva beszélt, — hiszen az akkori üzletvilág nyelve inkább a *német* volt, a családi körben meg a *görög* beszélgetéshez ragaszkodott, — két fia és egyetlen leánya kiváló magyarok és a legnépszerübb, jellegzetes belvárosiak lettek.

Manno Demeternek az otthoni berendezkedése, a házirendje is valami különleges, patriarhális izü volt. A kaput már délután 6 órakor bezáratta. Esti 9 órán tul pedig kimaradni senkinek sem volt szabad. Az éjszakai jövés-menést *lefekvés után* is ellenőrizte akként, hogy a *kapucsengőt* nemcsak a házmesterhez, hanem *saját hálószobájába* is bevezettette és ha időntul megszólalt a csengő, éjfélkor sem volt lusta felkelni és megnézni, vajjon ki lehet a kései bolygó? Ez az életmód, ez a házirend nem volt inyeszerinte a két Manno-flunak, a sportolás terén világhirnevet szerzett *Miltiádesznek* és *Leonidásznak*. Az eleven belvárosi fickók olyaténképp akartak kifogni nyakas öreg apjukon, aki a sportolásaikat konokul ellenezte, hogy *kapukulcsot* csináltattak. Amikor az öreg a turpisságra rájött, nem szólt a legényeknek, hanem sebtiben *belsőreteszt* csináltatott a kapuhoz. Jöttek azután az éjszakai madarak, s a kulcsot a zárban kezdték meglepődve forgatni. A kulcs jólfordult, de a kapu csak nem nyilt ki... Szégyenszemre kénytelenek voltak *csengetni*... Az emeleti ablak hamar felpattant. Az öreg ur kérdésére szontyolodottan megszólaltak a fiuk:

— Mi vagyunk, atyus!... A Milti!... A Leon!...

— Az nem lehet! — felelte kurtán az öreg görög, — az én jó fiaim nem ilyen haszontalan éjszakai csavargók!... Azok már régen alusznak! — És becsapta az ablakot. A fiuk mehettek vissza a Törökcsacsiba *Ráth* Aladárékhoz, vagy várhatták az utcán a reggeli *kapunyitást*... Akárhányszor, amikor az öreg *Elischer* orvos ur mozgékony fiai: *Gyula* és *Vili* (a Nemzeti Hajósegylet későbbi elnöke), *Kolerich* Béla, *Fridvalszky* Zoltán (a Fridvalszky Sándor ügyvéd fia, a hires pesti szépség Fridvalszky *Sasának* a fivére) *füttyjelzéssel* a Korona-kávéházba hivták a Manno-fiukat, a 13. szám alatti madárkalitkába zárt hires sportbajnokok — nyak-, fej- lábtörést, legalábbis *nadrágszakadást* kockáztatva — *le-leugrottak* az emeleti ablakból a köves utcára, mert a találékonyság, a kezdeményező erő nem hiányzott a Manno-fiukból. Még legénykoruk legkezdetén valami miatt összezörrentek Fridvalszky Zoltán cimborájukkal és setét este, a csendes Régiposta-utcáról valamelyik rejtelmes kapualjába behuzták, jól — eldöngették... A méltán megsértődött Zoltán pajtás, aki lehetett már vagy *első éves jogász*, másnap két segédjét — véres elégtételt szerezni — elküldte a Manno-fiukhoz. A »fiuk« látszólag legnagyobb meglepődéssel, méltatlankodással fogadták a tökéletesen megzavarodott zordon segédeket.

— Hénnye!... Talán rosszat álmodott az a Zoli?!... Vagy a kelleténél többet öntött a garatra?!... Hiszen, nemhogy bántottuk volna, mégcsak nem is láttuk az este a mi szegény, kedves, jó Zoli pajtásunkat! — Ilyen körülmények között a *lovagiaskodásból* semmi sem lett. Az igaz, hogy a huncut, pajkos legények akkortájt nem hiányoztak a *Régiposta-* és *Aranykéz*-utcák zegzugos vidékéről, a hires szép rácasszony, a parázsszemü szép *Radovánovicsné*, a *borbélyné* váltig nem győzött panaszolkodni, hogy üzlete felől a borbélycégért, a megénekelt réztányérokat minduntalan lelopják valami titokzatos, kinyomozhatatlan huncutok..

A parázsszemü, ringóderekü Radovánovicsné, a szép borbélyné ezen és egyéb más esetkéi akkor nem kis szenzációk voltak a csendes Régiposta-utcán, s hogy most a szép borbélyné réztányérjainál maradjunk, le kell szegezni, hogy a vidám, szép rácasszony réztányérjainak eltolvajlásaival elsősorban főként a Manno-fiukat gyanusitották, amikor később véletlenül kiderült, hogy »debizony« az *Elischer* orvos ur fiai: *Gyula* (a jelenlegi tudós egyetemi tanár) és *Vili* (a későbbi tekintélyes ügyvéd, sportvezérférfiu) voltak a cinkosok. Manno Demeter megvigasztalódottan mondotta öreg orvosbarátjának és szomszédjának, a kedves, jó Elischer doktornak:

— No, ezt igazán nem hittem volna, hogy még az én fiaimnál is vannak itt a Belvárosban *nagyobb csirkefogók!*...

A nagyszerü Manno-fiukat édesapjuk mindenáron vissza akarta tartani a *sportolástól*, s csak nehezen nyugodott bele, hogy a sportban mégcsak a *legelsők* lettek. Manno *Milti* világbajnoki pályafutását a *MUE*-nél (Magyar Uszók Egyesülete) az *uszással* kezdette, majd az *MTK evezőse* lett, azután *biciklin, futásban, korcsolyán, futbalozással* (Londonban, Krisztiánia jegén) állitott be részint még máig tul nem szárnyalt világbajnoki rekordokat. Manno *György*, pancsovai gazdag agglegény nagybátyjuk pénzelte a fiukat. Az öreg György ur tette lehetővé, hogy Miltiades a bajnoki mérkőzésre *Davoszba* (korcsolyázni, tréningelni, versenyezni) kimehessen. Miltiék azonban ekkor is kénytelenek voltak félrevezetni konok öreg apjukat.

— Jól van, apám! Hát elmegyek Prágába, — szólt Miltiadesz, — s kivánságod szerint megtanulom a sörgyártást! Az öreg ur elégülten elmosolyodott:

— Lásd, fiam, ezt már szeretem!... Hadd is azt a hiábavaló sportot, légy inkább derék, jóravaló kereskedő!... Az üzletet nézd mindig!... Az üzlet az a minden, az a sport meg igazán csak semmi!

Milti urfi annyira lelkére vette az apai oktatást, hogy *megilletődötten* elutazott *Davoszba*, ahonnét (ezt el kell ismerni) nagyon épületes, hasznos, okos, komoly dolgokat és felfedezéseket irt a *prágai* sörgyártás, a sörárpa és komlókereskedelem titkairól és fogásairól. Ezeket a *direkt prágai* üzleties leveleket Miltiadesznek bizalmas prágai sportbarátja, *Horacsek* Miroszláv csakugyan *Prágán* át s valóságos prágai levélpostabélyegzéssel küldötte a pesti *D. Manno* cimre. A boldog öreg Manno Demeter csak akkor ütődött meg és esett gondolkozóba, amikor az egyik börziáner kollégája a börzén lelkendezve elébe állott:

— Herr Manno... Ich gratuliere!

— Mihez gratulál maga nékem?

— Hát nem olvasta a *Pester Lloyd*-ból?

— És mit olvastam volna?

— Hogy a becses fia, a Miltiadesz ur, Davoszban a korcsolyaversenyen világbajnokságot nyert...

— Hm! — az öreg ur nem szólt rá többet, hanem szemöldökét összeráncolta s otthon (némileg) gyanakvólag kérdőre vonta Leonidász fiát, — te, Leó!... Mondjad, hol van az a Davosz?! — Leonidász, aki már szintén olvasta a *Pester Lloyd*-ot, nem jött zavarba, hihetetlen vakmerőséggel kivágta:

— Az a Davosz!... Édesapám... *Átellent* fekszik Prágával!

— So, so! — az öreg Demeter ur megcsóválta fejét s nem firtatta a dolgot; sőt később annyira beadta kenyény derekát, hogy egy alkalommal, amikor a *Pester Lloyd* a margitszigeti versenypályán éppen a *Miltiadesz* flu szereplésével kapcsolatban »*starker Kampf*«-ot jelzett, nem birta ki tovább, titokban kiment megnézni a *javithatatlan fiu* döntőmérkőzését. *Winkler* József belvárosi öreg *zab-nagykereskedő*, a régi jó időknek egyik tisztes, jó, öreg zsidó kereskedője *rajtacsipte* az öreg görögöt, amikor az a *bokrok közül* — az ujjongó tömeggel — *tapsolni* kezdett fia győzedelmének. A *bokorban rejtőzködő* öreg Manno ur nagyon elszégyellte magát és nagyon megkérte az öreg »Herr Winkler« börziáner-kollégáját, hogy *erről* ne szóljon senkinek, mert oda lesz a *tekintélye* a gyerekek előtt...

A sokféleképpen megáldott tehetségű Manno Miltiadesz nemcsak a sportolásban lett egyik legelső, hanem idővel — tudvalevőleg — kiváló *karrikatura-rajzoló* lett, sőt legujabban a festőmüvészetével is sikereket arat. Emellett Leonidász testvérével az üzletben, mint nagytőzsérek is beváltak. A bikanyaku, szélesvállu, zömök *Leonidász*, a modern pesti gabonabizományos, a *MAC*-nak szintén régi jeles atlétája. A Pesten született görögök közül egyedül beszéli tökéletesen *a görög nyelvet*, s különösen a *boxolásban*, a *birkózásban* aratott nagy sport-sikereket. 1900-ban Szilveszterkor éjfélután a csendes, félsetét Régiposta-utcán váratlanul hat részeg ember támadta meg Leonidászt. Az

Az ökölvivó Manno Leonidász

öreg *Mathisz*, belvárosi képkeretező, aki bottal fejbevágta, egyszerüen félrelökte, a garázda vén ember párohanó öt másik fiatal cimborájának pedig azon sebtiben leadott *öt ökölcsapást*... Mukkanás nélkül a földrezuhantak. Mind az öten *betört orrnyereggel*, eszméletlen terültek el s a detektivek még egy év multán is nyomozták a rejtélyes tettest, aki egymagában igy földreteritett öt embert.

A Manno-fiuk, mint a budapesti 1. honvédhuszárezred századosai, derekasan kivették részöket a világháboruból is. Egyetlen nővérök, a szépséges Manno *Calypso*, a pesti fényes báloknak egykori ünnepeltje (a *tenniszezésben* maga

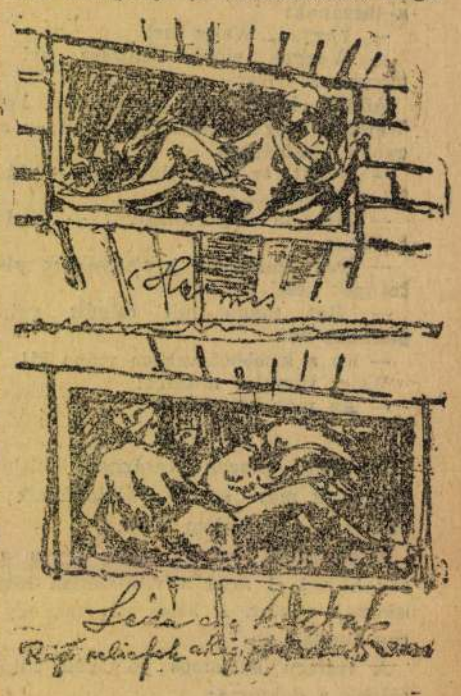

Reliefek a Régiposta-utcai 15. számu ház ablakai felől

is kiválóság) igazi sport-házasságot kötött. *Volland* Artur, a budapesti tudományegyetem népszerü angol nyelvtanára, annakidején mint fiatal futballjátékos került Budapestre és, Manno Milti révén, a tennisz-pályán megismerte és megszerette a szépséges görög-magyar Manno Calypsót, akit nőül vett. Gyermekeik, a délceg *Yolland-fiuk* ma már szintén oly kemény, hü magyarok, mint a belvárosi »*pesti görög*« Manno Milti és Leonidász nagybátyjaik.

Móricz Pál

Szakitson
a gyenge utánzatokkal és használjon eredeti Diana-púdert, szappant és krémet

Svábhegyi nagyszálló
nyitva
Vászonkosztümök, Epongekosztümök
méret után olcsón, elsőrendü férfimunka **Wozasek**, Budapest, IV., Belváros, Váci-utca 19.

Mannswirth Emil

Mannswirth Emil iparművészeti
műterme, IV. Muzeum-krt 13.
186-692

Bptávb 1940 szept.

EXPRESS
LAPTERJESZTŐ VÁLLALAT
(CÉGT.: FARAGÓ JENŐNÉ)
BUDAPEST VI. ANDRÁSSY-ÚT 49. I. 4
TELEFON: 228-411

R Ajánlott Budapest 62 716

T.

Europa Film Könyv Lapterjesztő és Könyvkiadó R.T.

Budapest

Ajánlott VI. ~~Lötvös u.43~~.

M. 933. IV. 13

Manno Miltiádesz

1933 április 13, csütörtök MV

Manno Miltiádesz ujabb sikere

Rövid tudósitás adja hirül, hogy a magyar olimpikonok emlékmüvére kiirt pályázatra az első dijat *Manno* Miltiádesz, a *Magyarság* belső dolgozótársa, a kiváló festőművész nyerte meg. Annakidején Karafiáth Jenő dr. akkori kultuszminiszter rendelte még el, hogy az olimpiai versenyben első dijat nyert magyar sportférfiuk emlékkének megörökitésére emlékművet állitsanak föl Budapesten. A pályázatot tavaly szeptemberben hirdették ki s a határidő április tizedikén járt le. Szerdán délben döntött a Kertész K. Róbert államtitkár elnöklésével összehivott zsüri, melyben a székesfővárost Liber Endre alpolgármester képviselte. A birálóbizottság az első dijat, ötszáz pengőt, *Manno* Miltiádesznek itélte oda, a második dijat *Ohman* Béla, a harmadikat pedig *Horvay* János kapta. Manno Miltiádeszt a magyar közönség eddig mint a magyar sport és a magyar grafika mesterét ismerte s mint szobrászmüvész csak tavaly lepte meg a világot, mikor is a los-angelesi olimpiász müvészversenyén ismeretlenül, pártfogás és támogatás nélkül egy kicsiny nemzet fiaként tünt föl váratlanul: kétszáznegyven pályázó és négyszáz szobormü közül a plasztikában ő vitte el a második dijat. E nagy siker után ugy élett volna idehaza, hogy verseny kitüzése nélkül őt bizzák meg a magyar olimpikonok emlékét megörökitő emlékmü elkészitésével. Mégis pályázatot hirdettek! Manno Miltiádesz belement a mérkőzésbe, amelyben huszonhat pályázó vett részt, husz elsőrangu magyar szobrászmüvész, akik közül bravurosan nyerte meg az első dijat s ezekután bizonyos, hogy őt fogják megbizni az emlékmü elkészitésével is... Manno Miltiádesz nagy sikere külön öröm nekünk, a *Magyarság* szerkesztőségének: ünnepeljük őt mint kartársunkat, mint szertetreméltó barátunkat, és mint igaz magyar uriembert. S ő, akit eddig csak mint sportembert és rajzolót ismertek és tiszteltek a nemzetközi világban, most megmutatta, mit tud mint szobrászmüvész is. Ott is a legelsők közt van a helye!

933. IV. 13.

A HADTÖRTÉNETI MÚZEUM ÉRTESÍTŐJE
No. 7. [2004]

Prohászka László

A GORODOKI LOVASROHAM ÚJRA LÁTHATÓ DOMBORMŰVE*

Az első világháború alatt, már a hadműveletek korai szakaszában, 1914 nyarán jelentős veszteségek érték az Osztrák–Magyar Monarchia huszárezredeit. A keleti fronton, a galíciai hadszíntéren 1914. augusztus 17-én lezajlott gorodoki csatában a magyar királyi 5. honvéd lovashadosztály kötelékébe tartozó egységeket nyílt területen támadásra vezényelték az oroszok kiépített állásaival szemben.[1] Az ellenség egészen közel engedte a huszárokat, majd megszólaltak a rejtett gépfegyverek. „A lovasroham percek alatt összedőlt, és az imént még daliás huszárcsapat egymás hegyén-hátán fetrengett, vonaglott, ordított és haldoklott. Ilyen hősiességet és ilyen hajmeresztő könnyelműséget még legöregebb, több háborút megjárt katonáink sem láttak" – emlékezett később egy fogságba esett orosz főhadnagy.[2] „Ez a háború első heteiben talán könnyelműen és elhamarkodottan vállalt katasztrofális lovasbravúr olyan lelki megrázkódtatással járt, hogy a huszárság sok évszázados történetének szinte tragikus utolsó fejezetévé vált" – írta a történtekről Nagyrévi-Neppel György.[3] Bebizonyosodott, hogy a lóháton rohamozó lovasságnak nincs esélye a gépfegyverekkel szemben.

A hősi halottaknak Magyarországon már a háború alatt emlékműveket kívántak állítani.[4] Stróbl Alajos – aki népfelkelő hadnagyként, majd főhadnagyként maga is frontszolgálatot teljesített – a magyar királyi 1. honvéd huszárezred számára kívánt hősi emlékművet mintázni. „Legkedvesebb munkája ez idő szerint a Világháborús emlék, melyet ezredének, az első huszárezrednek a számára alkot. A műemlék a kaszárnya udvarán lesz felállítva a legközelebb várható befejezés után" – tudósított a *Vasárnapi Ujság* 1917. évi 28. száma.[5] A Kerepesi úti laktanya udvarán felállítani tervezett emlékművet lendületes lovas szobor díszítette volna. Az alkotás feltehetőleg pénzügyi okok miatt nem került kivitelezésre.

A Kerepesi út 49. szám alatti huszárlaktanyában végül a gorodoki roham domborművét helyezték el. Amikor a Monarchia csapatai 1917-ben visszafoglal-

* A cikk megírásához nyújtott segítségükért a szerző ezúton mond köszönetet a Hadtörténeti Múzeum munkatársainak, Ludányi Andrásnak és Sallay Gergely Pálnak.

1 *Vitéz Aggházy Kamil:* A világháború 1914–1918. Budapest, 1934. 69. p.

2 *Ungváry Krisztián:* A lovasság alkonya. *Magyar Nemzet*, 1994. augusztus 18. 7. p.

3 *Nagyrévi-Neppel György:* Huszárok. Budapest, 1973. 62. p.

4 *Kovács Ákos:* „Emeljünk szobrot hőseinknek!" In: Kovács Ákos (szerk.): Monumentumok az első háborúból. Budapest, 1991. 104–126. p.

5 Művészek otthonukban. Strobl Alajos. *Vasárnapi Ujság*, 1917/28. 448. p.

Manno Miltiadesz – Nemes György: A gorodoki lovasroham (bronz dombormű, 1929)

ták a volt galíciai hadszíntereket, egy katonai küldöttség felkereste a Gorodok melletti csatamezőt. A civilben festő és grafikus Manno Miltiadesz százados több képet készített a magyar szempontból tragikusan végződött ütközet helyszínéről.[6] A művész egyébként 1914-ben huszár főhadnagyként maga is részt vett a gorodoki rohamban, ahol súlyosan megsebesült.[7] Így később saját személyes élményei alapján készítette el azt a tervet, amely alapján Nemes György mintázta meg a lovasrohamot ábrázoló emléktáblát.

Az emlékjelet 1929. augusztus 17-én avatták fel a huszárlaktanya bejáratánál.[8] A bronzból öntött dombormű vágtató huszárokat ábrázol. Az előtérben a rohamot kivont karddal vezető tiszt, mögötte trombitát fújva nyargaló huszár. A mögöttük, illetve a háttérben lovagló huszárok közül többen golyótól találva hanyatlanak le a lóról. Alul két sorban felirat: A ZENGŐ KÜRTSZÓ RÉGEN ELVIHARZOTT S LEGENDÁK ŐRZIK MÁR A HŐSI HARCOT A MELYNEK HÍRE SZÁJRÓL SZÁJRA / JÁR HOGY TŰZÖN POKLON VIRTUSÁBAN ÉGVE VÉRES CSATÁKBÓL AZ ÉGBE SZÁGULDOTT EGYKOR A MAGYAR HUSZÁR. (A felirat szerzője vitéz Somogyváry Gyula volt.[9])

A 170 x 105 centiméteres méretű, fekvő téglalap alakú alkotás mészkőből faragott keretben állt a főépület falán. Felül felirat hirdette: A GORODOKI LOVASROHAM EMLÉKÉRE / 1914. VIII. 17. A dombormű alá felvésett egysoros szöveg: A ROHAMBAN RÉSZT VETTEK A MAGYAR KIRÁLYI 1., 6., 7. ÉS 8. HONVÉD HUSZÁREZREDEK.

6 *Ungváry:* i. m. 7. p.

7 *Drippei Kiss Géza:* Manno Miltiadesz. In: A Magyarság évkönyve 1938. Budapest, 1938. 31. p.

8 *Medvey Lajos:* Vezető Budapest szobrai megtekintéséhez. Budapest, 1939. 83. p.

9 Leleplezték a gorodoki lovasroham bronzdomborművét. *Pesti Hírlap*, 1929. augusztus 18. 25. p.

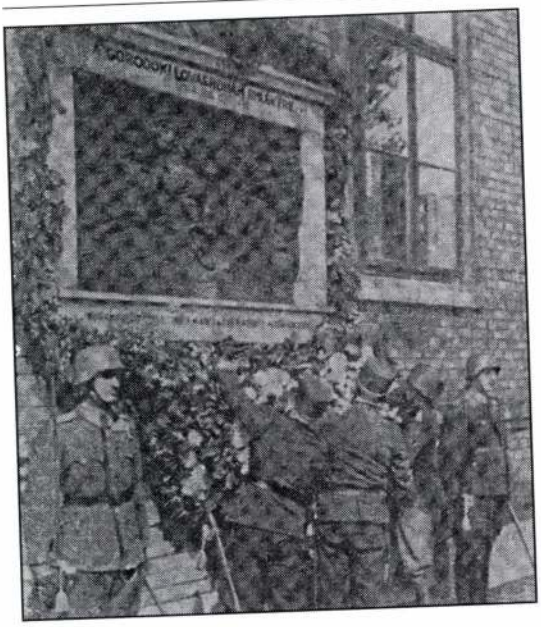

Az emléktábla koszorúzása 1941-ben

Az avatóbeszédet József főherceg mondta, a székesfőváros nevében dr. Czebe Jenő tanácsos, a hajdani 5. lovashadosztály egykori tisztikara nevében gróf Bissinger Nándor koszorúzott.[10] Az emlékművet az avatás után is megbecsülték. Erről tanúskodik, hogy a *Magyar Katonaújság* 1941 nyarán fényképes tudósítást közölt az emléktábla katonai tiszteletadással történt koszorúzásáról.[11]

Mivel az alkotás nem közterületen, hanem a laktanya zárt területén állt, nem vált igazán ismertté. Nem szerepel sem Liber Endre Budapest szobrairól és emléktábláiról írt könyvében,[12] sem Gádor Endre és Lyka Károly kötetében,[13] illetve Rajna György szoborkatalógusában.[14]

1945 után számos első világháborús emlékmű tűnt el a fegyveres erők objektumainak területéről. Lebontották a Böszörményi úti laktanya udvarán álló Csendőr vértanúk emlékszobrát (Pásztor János művét), az Ezredes utcában a gépkocsizók hősi emlékét (Maugsch Gyula alkotását), Csorba Géza Hegyi tüzér-emlékművét a Hadik-laktanya faláról, s eltávolították a Ludovika Akadémia szobrainak többségét. A gorodoki huszáremlék sem maradt a helyén, de szerencsére nem pusztult el.

Amikor a Kerepesi úti lovassági laktanyába a rendőrség egyik alakulata költözött, az emlékművet lebontották. A Belügyminisztérium a bronz domborművet 1948-ban átadta a Hadtörténeti Múzeumnak,[15] ahol évtizedeken át az alagsori fo-

10 Uo.
11 *Magyar Katonaújság*, 1941. augusztus 23. 3. p.
12 *Liber Endre:* Budapest szobrai és emléktáblái. Budapest, 1934.
13 *Gábor Endre – Lyka Károly:* Budapest szobrai. Budapest, 1955.
14 *Rajna György:* Budapest köztéri szobrainak katalógusa. Budapest, 1989.
15 HTM Szoborgyűjtemény lt. sz.: 0139/Szo.

lyosó falán állt. 2004-ben a bronztáblát megtisztították, jelentős sérüléseit kijavították és júniusban – az első világháború kitörésének kilencvenedik évfordulójára emlékezve – a Hadtörténeti Múzeum épületének belső udvarra néző falán helyezték el. Az alkotás alsó részén, a bal oldali *Manno Miltiades*, illetve a jobb oldali *Nemes György / 1929* szignó bizonyítja, hogy a dombormű azonos a Kerepesi úti lovassági laktanya falán egykor állt gorodoki emléktáblával.

A két művész közül a Münchenben tanult Manno Miltiadesz (1879–1935) festő, grafikus és plakáttervező volt. E mellett több sportágban is kimagasló eredményeket ért el, 1912-ben evezésben indult a stockholmi olimpián. 1930-tól éremművészettel és szobrászattal is foglalkozott. Az 1932-es Los Angeles-i olimpia művészeti versenyén Birkózók című kisplasztikájával ezüstérmet nyert.[16] A gorodoki emlékmű sikere után már nemcsak tervezte, hanem ő maga mintázta a császári és királyi 16. huszárezred 1932-ben a debreceni vármegyeháza falán felavatott domborműves emléktábláját, valamint a magyar királyi 7. honvéd huszárezred 1935-ben Pápán felállított emlékművét.[17]

Nemes György (1885–1958) – későbbi művésznevén Ősz Nemes György – viszonylag kevéssé ismert a hazai művészettörténetben. Az 1920-as évek közepén ő készítette a mindszenti és az orgoványi első világháborús hősi emléket, valamint 1925-ben az I. kerületi Corvin tér 4. számú ház falára a Mátyás király uralkodásának jeleneteit ábrázoló három domborművet és egy alkimista-műhelyt ábrázoló reliefet. 1945 után részt vett a budapesti Hősök terén álló Millenniumi emlékmű szobrai restaurálásában, 1952-ben Eötvös Loránd mészkőből faragott mellszobrát mintázta meg.[18] Legismertebb munkája a gorodoki lovasrohamot ábrázoló domborműve, amelynek gipszmintáját haláláig őrizte. A nagyminta Nemes György elhunyta után, a művész özvegyének ajándékaként, 1959-ben a Hadtörténeti Múzeum gyűjteményébe került.[19]

A múzeum értékőrző tevékenységének köszönhetően, a belső udvaron található – egykor a Ludovika nagyrétjén állt – gróf Buttler János-szobor,[20] valamint a trencséni 15. honvéd és 15. népfelkelő gyalogezred restaurált első világháborús emléktáblája után, a 82. székely gyalogezred ugyancsak 2004. júniusban újraállított domborműves emléktáblája szomszédságában újabb, jelentős művészeti értéket képviselő plasztikai alkotás vált a nagyközönség számára láthatóvá.

16 *Nádori László* (főszerk.): Sportlexikon. II. k. Budapest, 1986. 576. p.
17 In memoriam Manno Miltiadesz. *Magyar Művészet*, 1935/4. 125. p.
18 *Gádor – Lyka:* i. m. 43. p.
19 HTM Szoborgyűjtemény lt. sz.: 0155/Szo.
20 A Buttler-szobor azonosításáról és restaurálásáról lásd *Nádas Egon:* Gróf Buttler János bronz mellszobrának restaurálása. In: *Kincses Katalin Mária – Szoleczky Emese* (szerk.): A Hadtörténeti Múzeum Értesítője 3. Budapest, 2000. 137–139. p.

The Relief of the Gorodok Cavalry Charge on View Again

In World War I, the hussar regiments of the Austro-Hungarian Monarchy suffered heavy losses already in the early stage of operations in the summer of 1914. In the battle of Gorodok, which took place on 17 August 1914 in Galicia on the Eastern Front, units of the Royal Hungarian 5th Cavalry Division were given command to attack the Russian positions across open ground. The Russians let the hussars within close range and then opened fire at them with their machine guns, inflicting heavy casualties on the attackers. On 17 August 1929, a commemorative relief of the battle was unveiled on the central building of the cavalry barracks in Budapest. The memorial of the Royal Hungarian 1st, 6th, 7th and 8th Hussar Regiments, which were engaged in the battle, was designed by Miltiadesz Manno (1879–1935). A hussar lieutenant in 1914, he himself took part and was severely wounded in the cavalry charge. Following Manno's model, the relief was sculpted by György Nemes (1885–1958). The memorial, cast in bronze and framed by carved limestone, depicts galloping hussars, several of whom are shown being hit by bullets and falling off their horses.

Similarly to other World War I memorials in Hungary, the relief of the Gorodok cavalry charge was removed after 1945, and was placed in the basement of the Military History Museum in 1948. In 2004, it was burnished, some damaged parts of it were repaired, and in June, commemorating the 90th anniversary of the outbreak of World War I, it was inaugurated in the courtyard of the Military History Museum.

The signatures "Manno Miltiades" in the bottom left-hand corner and "Nemes György / 1929" in the bottom right-hand corner of the relief to be seen in the museum prove that it is identical with the memorial that used to decorate the wall of the cavalry barracks in Budapest in the interwar period. The widow of the artist presented the plaster model of the relief to the Military History Museum in 1959.

Das wiederausgestellte Relief der Kavallerieatakke von Gorodok

Schon am Anfang des Ersten Weltkrieges, im Sommer von 1914, noch während der früheren Phasen der Zusammenstösse erlitten die Husarenregimenter der Österreichischen-Ungarischen Monarchie bedeutende Verluste. Die Einheiten des Verbandes der 5. königlichen ungarischen Kavalleriedivision wurden am 17. August 1914. in der Schlacht von Gorodok am Ostfront, in Kriegsschauplatz Galizien auf einer offenen Gelände gegen die massiv ausgebauten Stellungen der Russen zum Angriff befohlen. Der Feind liess die Husaren ganz nahe kommen, erst dann eröffnete er aus den verdeckten Maschinengewährstellungen vernichtendes Feuer auf die Angreifenden. Das Denkmal der Schlacht, in der die ungarischen Einheiten ungeheuer grosse Verluste erlitten hatten, wurde am 17. August 1929. im Hauptgebäude der Husarenkaserne in der Kerepesi Strasse, Hausnummer 49 (Budapest) eingeweiht. Das Relief gedenkt sich der 1., 6., 7. und 8. königlichen ungarischen Honved-Husarenregimenter. Er wurde vom Miltiades Manno (1879-1935) entworfen, der als Husarenoberleutnant selbst an der Todesattacke teilgenommen hatte. Er wurde schwer verletzt. Auf Grund des Planes von

Manno das Relief des Kavallerieangriffes wurde von György Nemes (1885-1958) – der später unter dem Künstlernamen György Ősz Nemes bekannt wurde – verwirklicht. Das bronzerne Relief stellt die angreifenden Husaren dar. Es wurde in einem Kalksteinrahmen ausgestellt. Einige der dargestellten Husaren wurden im Augenblick verewigt, als sie von Kugeln getroffen auf den Boden fallen.

Nach 1945 hatte das Relief der Kavallerieattacke von Gorodok das gleiche Schicksal, wie einige anderen ungarischen Kriegesdenkmäler aus dem Ersten Weltkrieg. Es wurde aus der Kaserne entfernt und es gelang 1948 in den Keller des Heeresgeschichtlichen Museums. Im Jahre 2004 wurde das bronzerne Relief gereinigt und die bedeutenden Schaden repariert. Im Juni des gleichen Jahres wurde es während des Gedenkens des 90 Jahrestages des Ausbruches des ersten Weltkrieges an der Mauer des Innenhofes des Gebäudes des Heeresgeschichtlichen Museums.

Auf dem unteren Teil des Kunstwerkes auf der linken Seite kann die Signatur von *Miltiades Manno*, auf der rechten Seite die vom *György Nemes* mit der Jahreszahl 1929 entdeckt werden. Das ist ein klarer Beweis dafür, dass es sich um das originale Relief handelt, das einst in der Husarenkaserne in der Kerepesi Strasse hing. Das Gipsmuster des Reliefes kam 1959 als ein Geschenk der Witwe des Künstlers in den Besitz des Heeresgeschichtlichen Museums.

LEGYEZŐ-KIÁLLÍTÁS.

(1891 március 8.)

A legyező-kiállítás gondolata, mely ifj. gr. Batthyány Gézától eredt, már az első végrehajtóbizottsági és választmányi ülésen felvetődött, s mindkét helyen általános tetszéssel találkozott. Célja volt: általánossá tenni a művészi szépnek szeretetét a női fényűzésben, s az iparnak a művészettel való kapcsolatára tenni figyelmessé úgy a vásárló, mint a termelő közönséget; és hogy láthassuk, mennyiben rendelkezik a magyar közönség is művészi értékű legyezőkkel. A kiállítással még az a cél is szem előtt lebegett, nem lehetne-e a legyező gyártását hazánkban is kezdeményezni? A legyező-kiállítások ezidőben divatban voltak, s csupán Londonban három kiállítás volt rövid időközökben. Helyén volt tehát egyet nálunk is rendezni.

A felhívás a legyezők beküldésére már májusban (1890) szétküldetett. Nem lesz fölösleges, ha a szép felhívás egy részét ide iktatom:

»A fényűzés és a művészi ízlés szövetkezése által létrehozott tárgyak közt a legrégibb időktől fogva a legyező egyike azoknak, melyekkel a nők előszeretettel ékesítik magukat, s melyek a művészetnek is hálás feladatot nyujtanak. A foglalat becses anyagához és művészi kidolgozásához idővel a legyező lapjának bájos kifestése járult, miáltal a legyező a művészeti gyűjteményekben is előkelő helyet foglalt el, s kiváló művészek is örömest foglalkoztak díszítésével. A legyezőhöz

gyakran fűződnek kedves emlékek: esküvő, bál vagy más örvendetes alkalom az, mely a legszebb legyezők megszerzésére vezet, s a családokban ezért a leggondosabban megőrzött ereklyék közé tartoznak. A legyezők a' kor ízlését, sajátszerű művészi felfogását tükröztetik vissza, s gyűjteménybe foglalva, érdekes tanulmányokra nyujtanak alkalmat úgy a művésznek, a régésznek, valamint a nagyközönségnek is. Abban a meggyőződésben, hogy hazánkban egyrészt magántulajdonban igen sok becses legyező található, másrészt üdvös hatást remélve attól, ha arra hivatott művészeink a külföldön e régóta virágzó műiparág fejlesztésére termékenyítő befolyást gyakorolnának, a Műbarátok Köre elhatározta, hogy 1891 február közepén özv. gr. Károlyi Alajosné palotájában legyező-kiállítást rendez.«

Kéri ezután a felhívás a régibb vagy újabb keletű s amellett művészileg becses legyezők tulajdonosait, valamint a hazai művészeket, műiparosokat legyezőik átengedésére s 1890 december 20-áig beküldésére mindazon adatok közlésével, — kivált a magántulajdonban lévőknél — melyek a legyező keletkezési idejére és eredetére vonatkoznak. Elmondja azután a felhívás a kiállítás egyéb feltételeit; tudatja, hogy eladásra beküldött és itthon készült, feltétlen művészi becsű két legyezőt pályadíjjal fogja jutalmazni, s hogy néhányat meg is vásárol tagjai közt leendő kisorsolásra.

Alighogy szétment a felhívás, megalakult a kezdetben három tagból, ú. m.: ifj. gr. Batthyány Géza, Szmrecsányi Miklós dr. s Radisics Jenőből állott bíráló-bizottság is, mely később kiegészült gr. Andrássy Tivadarral mint elnökkel, s Révay Gyula br., Stróbl Alajos, Keglevich István gr. és Roskovics Ignác tagokkal. A legyezők egyre-másra érkeztek, s a rendezés sok ízlést, tudást, érzéket kívánó munkája lázasan folyt.

A Műbarátok Köre e kiállítással, — mely azonban eltéréssel a korábbi megállapodástól, az Andrássy-úti Műcsarnokban 1891 március 8-án, vasárnap nyílt meg — örvendetes eredményt ért el, s minden várakozást fölülmult. A kiállításon a tárgymutató szerint 206 kiállítótól 503 drb legyező volt a legyező-pályázatokra érkezett mintákkal együtt, melyek szakavatott és ízléses rendezőkezek által kor és iskolák szerinti díszes csoportokban, — igen sok üveg alatt — helyeztettek el. A kiállítók közül a királyi udvar tagjai sem hiányzottak, s a kiállított legyezők nemcsak érdekességüknél fogva vonzottak, de volt köztük nem egy elsőrangú művészi alkotás, s történeti becsű emlék is. Sok darab volt kivált a XVIII. századból, amikor a legyezők művészi kiállítása legszebb virágzását érte. Most tünt ki, hogy Magyarországon a művészi becscsel bíró legyezők száma mily nagy. A főrangú családok csaknem kivétel nélkül hozzájárultak érdekes régi ereklyékkel a kiállítás gazdagításához.

Ha lapozzuk a legyező-kiállítás katalógusát, — mely Radisics Jenő, az Iparművészeti Múzeum igazgatójának szakavatott tollából került ki s két kiadást is ért — a kiállításon angol, kinai, francia, hollandi, indo-portugál, indo-kinai, japán, német, németalföldi, olasz és spanyol készítményű s eredetű legyezőkkel találkozunk, szebbnél szebb festéssel s igen soknál valóban drága, pazar kiállítással a régibb s a modern korból a XVII. századtól, — mely században a legyezőkészítők a legyezők klasszikus korát vezették be, s melynek fényével semmi sem vetekedhetik — egész a legutóbbi időig. Stilusok voltak: Style Regence, Louis XIV., Louis XV., Louis XVI., Style Mária Antoinette s modern.

A kiállítók közt a királyi udvar tagjain kívül nemcsak az ország főrangú hölgyeit látjuk, hanem előkelő magyar vagyonos, vagy emlékeit híven megőrző közép-

osztályt is, s némelyiket több legyezővel; továbbá a legyezőkkel művészi szempontból foglalkozó festőket s legyező-kereskedőket. Ez utóbbiak több legyezőt eláru-sítás végett csupán csak a kiállításra készíttettek.

Nem lesz érdektelen, ha egy tekintettel átfutjuk a 25 év előtti kiállítók névsorát.

Izabella főhercegasszony kiállított 3 db. legyezőt; Stefánia özvegy trónörökösné 2 darabot, az egyik Roskovics Ignác festményével, a másik Lelois Louistól, a híres párisi festőtől való. Mária-Valéria főhercegnő 11 darabot, az egyik Karlovszky festmé-nyével; Mária-Terézia fhgasszony 1200 darabból álló legyezőgyűjteményéből 14 darabot; Szász Coburg Luiza hercegnő 9 darabot; Coburg Clementina hercegnő 7 darabot. E legyezők nemcsak olyanok, melyek érdekességüknél fogva vonzók, de vannak kö-zöttük elsőrangú művészi alkotások és történeti becsű emlékek is. Kiállítottak továbbá — hogy csak néhányat említsek meg — az Andrássy, Apponyi, Batthyány, Bethlen, Bissingen, Bornemisza, Cebrián, Czi-ráky, Dessewffy, Esterházy, Festetics, Forgách, Károlyi, Keglevich, Lipthay, Migazzy, Med-nyánszky, Nemes, Nádasdy, Orczy, Pálffy, Podmaniczky, Senyey, Szapáry, Vay, Vécsey s Zichy grófi és bárói családok. Továbbá a Beniczky, Bezzegh, Bobics, Blaskovich, Dániel, Detsinyi, Dombay, Döry, Fackh, Ghyczy, Hampel, Hege-düs, Jankovich, Kabdebó, Máday, Mocsonyi, Ráth, Osztroluczky, Szacelláry, Szirmay, Tar-nóczy stb. családok, valamint egyes múzeumok is, különösen a *Felsőmagyarországi Múzeum*. A külföldiek közül is hogy néhányat megemlítsek: De Luynes, la Rochefoucauld hgné, De Luynes d'Uzes hgnő, Metternich Richardné hgné, D'Orsay Emilné grófné stb. Metternich hercegné legyezője egyike volt

a legszebb és legértékesebb példányoknak. Watteau munkája. Ez egymaga 8000 frtra volt biztosítva.

A megnyitás előtt és alatt — amint természetes is — egy kis reklám sem maradt el. Méteres, felette csínos, művészi gondolatú és kivitelű *plakátok hirdették* a kiállítást. E plakát művészi tervezője és rajzolója Roskovics Ignác festőművész volt. E rajz kis alakja volt a tárgymutató címlapján is. Az érdekes látványt nyujtó kiállítást sűrűn látogatta a nagyközönség, s különösen a nők keresték fel szívesen és érdeklődéssel, gyönyörködve a divat oly cikkében, melyhez annyi ízlés és művészet fűződik s mely a társadalmi életben a női kellem fegyvere. Amint megállapíthattam, a kiállítást közel 7000 személy látogatta meg. A megnyitás napján 436 látogató fordúlt meg a kiállításon. A látogatók legnagyobb száma egy napon 531 volt. Hogy nagyobb mérvben nem vált mégis jövedelmezővé a kiállítás, az annak tulajdonítható, hogy a bemeneti díj személyenkint 50 kr., vasárnapokon és ünnepeken 30 kr., az egyetemi ifjak számára pedig csak 20 kr. volt; továbbá, hogy a Kör tagjai s a Képzőművészeti Társulat tagjai, tehát a művészeti jelenségek iránt érdeklődő társadalomnak valószínűleg a többsége, teljesen ingyen látogathatták a kiállítást, s mindamellett is a belépti jegyekből, a tárgymutató és a fényképfelvételek árából, mintegy 3000 frtból térültek meg a kiadások. E körülmény egymagában élénken igazolja azt az érdeklődést, melyet a közönségben a kiállításnak fölkeltenie sikerült. A kiállítás egész nap d. u. 5 óráig volt nyitva.

A Kör választmánya elhatározta, hogy a miniszterelnök útján meghívja *Őfelségét* is a kiállításra. A Kör törekvései legszebb jutalmát abban az elösmerésben találta meg, melyet *Őfelsége a király* tanúsított azáltal, hogy a kiállítást már a megnyitást követő napon Mária-Valéria fhgnő kíséretében meglátogatta s leg-

magasabb elösmerésére méltatta. A látogatás márc. 9-én déli egy órakor történt, s a fogadásra egybegyűlt előkelő társaság élén gróf Dessewffy Aurélné elnök köszöntötte a királyt. A látogatás mintegy háromnegyed óráig tartott. A fogadóbizottságban voltak: özv. gróf Csekonics Jánosné, gr. Károlyi István, özv. gróf Károlyi Alajosné családjaikkal és Radisics Jenő.

A legyező-kiállítás alkalmából a jelesebb modern legyezők díjazására Lyka Döme által pályadíjakra adományozott 50 db. aranyból egy 20 db. 10 francos és egy 15 db. 10 francos aranyból álló díjat is tűzött ki a Kör, s nemcsak hogy kiadhatta e két díjat, hanem örömmel toldotta meg egy 15 db. aranyból álló harmadik díjjal is, oly szép legyező-festményekkel állván szemben, mint a minő: Pállya Celestiné, Neogrády Antalé és Pap Henriké volt. Az első nyerte meg a 20 db. aranyos díjat, a két utóbbi a 15—15 darabból állókat. E szerint 50 db. 10 francos arany fordíttatott legyező-jutalomdíjakra. A díjazott legyezőkön kívül Pejacsevich Jolán grófnő és Telepy Károly legyező-festményei dícséretben részesültek.

A Kör már a legyezőkiállítás tárgyalása kezdetén elhatározta, hogy legyezővásárlásra 600 frtot fordít. Később azt a 600 frtot is erre a célra fordította, melyet az aquarell-festmények vásárlására szánt, miután e pályázat eredménytelen maradt, amint azt röviddel elébb már előadtam. A Kör tehát tagjai közt való kisorsolásra 9 db. legyegyező-festményt vásárolt összesen 1155 frt értékben. Nem lesz érdeknélküli, ha megemlítem a legyező-festőművész és a nyerő nevét, valamint a legyezőfestmény árát.

1. Pállya Celestin, megnyerte Firczák Gyula. Vételár: 200 frt.

2. Mannheimer Gyula, megnyerte gr. Dessewffy Miklós. Vételár: 200 frt.

3. Pap Henrik, megnyerte Hegedüs Sándor. Vételár: 200 frt.

4. Neogrády Antal, megnyerte gr. Festetics Taszilóné. Vételár: 150 frt.

5. Ujváry Ignác, megnyerte Radvánszky Béla. Vételár: 100 frt.

6. S. Zsolnay Julia, megnyerte Harkányi Károly. Vételár: 100 frt.

7. Tolnay Ákos, megnyerte Inkey Istvánné. Vételár: 80 frt.

8. Nagy Lázár, megnyerte gr. Dessewffy Béla. Vételár: 75 frt.

9. Ehrmanns Tódor báró, megnyerte gr. Károlyi Gyuláné. Vételár: 50 frt.

E legyező-kiállításra vonatkozólag még meg kell jegyeznem, hogy a művészi értékű legyezők legkiválóbbjairól, mintegy 40 darabról negyedrész alakban *fényképfölvételek* is készültek, melyek darabonkint 2 frtjával voltak kaphatók, részben pedig Radisics J. buzgó közreműködésével nevezetesebb külföldi múzeumoknak és műintézeteknek adattak el, miáltal a kiállítás külföldön is ismeretessé vált.

Az egyik jegyzőkönyvben azt olvasom, hogy illusztrált katalógusra 500 frt szavaztatott meg. Ez azonban nem jelent meg.

Ugyancsak Radisics J. volt az, aki a kiállítás tudományos és művészeti eredményeit egybefoglalva, a Kir. József Műegyetem termében fényes társaság előtt nagyérdekű felolvasást tartott a *„Legyezőről"*, mely alkalommal magyarázatul a legszebb legyezőkből 32 drbot vetített képekben is bemutatott. Ez az előadás a *„Művészi Ipar"* című folyóiratban jelent meg számos illusztrációval. A 32 db. diapositívfényképlemez az elnök indítványára a M. Kir. József Műegyetem gyűjteményei számára ajándékoztatott oda.

Érdekesen emlékezik meg Radisics a legyezőről a Műbarátok Köre által 1891-ben kiadott *Műbarátok Könyvében* is. A legszebb legyezők közt is talált 5 db. kiváló szépségűt, melyeket Nádler Róbert és Háry Gyula rajzaiban külön bemutatásra méltatott. Ezek: gr. Andrássy Aladárné XVII. századból való legyezője, színes kivitelben a könyv elején; gr. Dessewffy Rolla gyöngyházlegyezője a XVIII. századból; gróf Festetics Pálné elefántcsontlegyezője a XVIII. századból; özv. gr. Károlyi Gyuláné színaranynyal berakott gyöngyházlegyezője ugyanazon századból és gr. Zichy N. Jánosné gyöngyházzal berakott békateknő legyezője a XVII. századból.

A kiállítást 1891 május 10-én zárták be.

A kiállítás költségei, rendezés stb. 2910 frt 69 krt tettek ki. Ezzel szemben a bevétel 2970 frt 49 kr. volt. A tiszta jövedelem tehát 59 frt 80 kr., de nem ez a fő, hanem az az erkölcsi nyereség, amit a Kör a kiállítással elért, s amivel nevét már kezdetben jelentőssé tette.

Mielőtt a legyező-kiállításra vonatkozó emlékek felidézésével felhagynék, még csak azt említem meg, hogy a választmány a legyező-kiállítás maradandó emléke gyanánt Háry Gyula egyik szép legyezőfestményét akarta kisorsolásra megvenni és e célra 600 forintot meg is szavazott. De nem így történt a dolog, mert a megvett legyező Neogrády Antal festőművész ecsete alól került ki, s az 1894 március 17-iki estélyen sorsoltatott ki.

Az előbb említett 9 legyezőfestményen kívül a Kör tagjai közt való kisorsolásra már korábban még egyéb művészi és iparművészeti tárgyak is vásároltattak. A Képzőművészeti Társulat karácsonyi és téli tárlatán megvétettek:

Manielli Manielli

rajzolt

Ammerling festménye után gróf Szechenyi István rajzolta meg a „Regélő" 1835. 53. sz. ba.

Művészet, 1903. 347. l.

Mangot

Hora Miklós

Egész alak, allva s jobbra nézve. Jobb kezével lábhoz eresztett puskaját fogja s balját csipőjére teszi. Tején kucsma van, rövid hajat s bajuszt hord, arcza pedig leberetvalt. Öltözete: suba, ing szűk nadrág s bocskor. Oldalán kard lóg s derekát öv szorítja, mely mellé pisztolyok dugvák. A nyakába vetett láncson érem van s jobb vállától bal-csipőjé felé szíj halad. Felirata a kép alatt az „Orden der Hora" által megszakitott két sorban:

„Hora Anführer der Walachis... hen Rebellen, welcher den 30ten Xten 1784 in der Radaker Waldun... gefangen genomen worden."

s a jobb sarokban: „j. Mangot s."

Reikarn, méretei a keretnek 14.7 : 11.6 s a réklapnak 19.9 : 13.7 cm.

Methette: Mangot.

Lipsa 1690.

Bécs:

A magyar küldöttség fogadtatása.

A magyar czimerrel ékesitett és megkoszoruzott nemzeti lobogó alatt kivont karddal haladnak a küldöttség tagjai, kiket a felldbogózott Bécs város polgárai az érkelyeken és ablakokban kendő lengetéssel, az utcán pedig diszőrséggel ~~[illegible]~~ fogadnak. A ~~küldöttséget~~ fogadók zászlóinak egyikén: „CONSTITUTION" a felirás. A háttérbeli ~~[illegible]~~ épületek ~~felett~~ a szt. István tornya uralja. Feliratai a kép alatt

balra: „A Magyarok diszbemenetele és elfogadtatása Bécsben 1848dik év Matius 15kén"

jobbra: „Einzug und Empfang der Ungarn in Wien am 15ten März 1848"

alól jobbra: „Steindr. v. C. Mangold in Pressburg"

s legalól középütt: „Tomala Ferdinand sajátja Pesten"

Könyomat, méretei az alányomásnak 24.6 : 36.8 c/m.

Ltpa 4717.

75/95 № 3.

Mangold Károly

Pozsony. T. 6270.

Az előtérben látjuk a bolthajtásos pilléreken nyugvó karfás hidat, a melyen kettős fogatú kocsik haladnak és a vasuti- melyen innen balra a patakban álló kis gyerek két kacsát kerget és jobbra két asszony mer vizet, kiknek egyikénél gyermek is van. Felirata:

POZSONY SZEREDI VASUT FERENCZ HIDJA BÁHONYNÁL.

ez után: Méltóságos zicsi s vásonkői ifjabb Gróf Zichy Ferencz Urnak, szent István apost: kir: rendbeli Vitéznek, cs: kir: Aranykulcsosnak, és kir: udvari előterjesztő Tanácsosnak, az első m. vasut kiépitésénél kegyes gyámolitásaért tartozó hála jeleül mély tisztelettel ajánlja Hieronymi Ottó Ferencz.

alól jobbra: Mangold Károly kőnyomdájából.

Kny., alányomással, a melynek mér. 24.3: 33.5 cm.

140-95

Mangold Károly

Pozsony. T. 6272.

A középtérben balra van az emeletes indóház, mely előtt kocsik és járókelők láthatók, a háttérben jobbra épületcsoport köti le figyelmünket, az előtérben pedig szekér hajt hátrafelé, mig jobbra a buzaföldnél asszony dolgozik. Felirata:

POZSONY SZEREDI VASUT N. SZOMBATHI ÁLLOMÁSA.

ez után: Méltóságos zicsi s vásonkői ifjabb Gróf Zichy Ferencz Urnak
szent István apost: kir: rendebeli Vitéznek, cs: kir: Aranykulcsosnak és kir: udvari előterjesztő Tanácsosnak,
az első m. vasut kiépitésénél kegyes gyámoltásaért tartozó hála jeleül mély tisztelettel ajánlja
Hieronymi Otto Ferencz.
alól jobbra: Mangold Károly kőnyomdájából Pozsonyban.

Kny., alányomással, melynek mér. 24.3: 35.1 cm.

140-95

Pozsony. T. 6271.

A háttérben épületek és tornyok látszanak, az előtért pedig a vasuti indóház foglalja el, melyen innen az utat kocsik, járókelők és munkások élénkitik. Felirata:

A POSONY - SZEREDI VASUT N. SZOMBATHI ÁLLOMÁSA BELÖLRÖL.

ez után: Méltóságos zicsi s vásonkői ifjabb gróf Zichy Ferencz Úrnak
szent István apost: kir: rendebeli Vitéznek, cs: kir. Aranykulcsosnak és kir: udvari előterjesztő Tanácsosnak,
az első m. vasut kiépitésénél kegyes gyámolitásaért tartozó
hála jeleül mély tisztelettel ajnálja
Hieronymi Ottó Ferencz.
alól jobbra: Mangold Károly könyomdájából Pozsonyban.
jobbra a szénrakás közelében: Boulet f.

Kny., alányomással, a melynek mér. 24.3: 34.7 cm.

140-95

Pozsony. T. 6269.

A háttérben hegyek látszanak, a középtért a vasuti indóház foglalja el, a sinektől átszelt előtérben pedig botjára támaszkodó pásztor vigyáz szarvasmarháira és kecskéire. Mellette napszámos ül a földön. Felirata:

POZSONY-SZEREDI VASUT POZSONYI ÁLLOMÁSA.

ez után: Méltóságos zicsi s vásonkoi ifjabb Gróf Zichy Ferencz Urnak,
szent István apost: kir: rendbeli Vitéznek, cs: kir:
Aranykulcsosnak, és kir: udvari előterjesztő Tanácsosnak,
az első m. vasut kiépitésénél kegyes gyámolitásaért tartozó hála jeleül mély tisztelettel ajánlja
Hieronymi Otto Ferencz.

alól jobbra: Mangold Károly könyomdájából Pozsonyban.

Kny., alányomással, melynek mér. 24.7: 35.9 cm.

140-95

~~Wien~~ Hadjárat 1848. T.4717.

E lapon a magyarok bevonulását Bécsben látjuk elükön a nemzetiszinű lobogoval és a bécsieknek CONSTITUTION feliratú zászlójával. Felirata

balra: A Magyarok diszbemenetele és elfogadtatása Bécsben 1848dik év Mártius 15kén.

jobbra: Einzug und Empfang der Ungarn in Wien am 15tn März 1848.

legalól középütt: Tomala Ferdinand sajátja Pesten.
alól jobbra: Steindr. v. C. Mangold in Pressburg.

Kny., alányomással, melynek mér. 24.5: 36.9 cm.

75-95-3.

Pozsony. 1279. II.

A Scharfschützen Corps AUFNAHMS-SCHEIN-jának a város czimerével, katonai alakokkal és sasokkal diszitett keretén fölül Pozsony várát és városát szemléljük látképben, a mely fölött két bőségszarú között Magyarország koronás czimere van oldalt lebegő angyalokkal. Jelzése alól jobbra: Entworfen u. Lith. v. C. Mangold.

Kny., mér. a keretnek 36.5: 53.8 cm.

Pozsony. T. 1278. II.

A hadi felszerelésekkel, virágfüzérekkel, a koronás magyar és a város czimerével diszitett keretű lapon az Emlékhely az 1813 évi Julius 11én tartatott ziszlóal zászló szentelésének szemlélhető legelől hármas csoporttal és fölül SZABAD KIRÁLYI S KORONÁZÁSI POZSONY VÁROS polgári Magyar Osztályába tagnak felvétetett szöveggel. Jelzése alól középütt: Mangold Károly kőmetző intézete.

Kny., mér. a keretnek 40: 53.7 cm.

Mangold C. 1835.

Zolyom (Tajkép)., Báthori Zsigmond, ebben a Könyvben: Árpádia. Szerkeszti Kovacsóczy Mihály. Második év. Kassán, 1835. Aláírás: C. Mangold sc. C. M. 1)

1) Szilágyi István: Adalék. Tört. Tár 1880. 163.

M. KIR. ADÓHIVATAL KASSA
Érk. 1904-JÚL-19
11807 szám

24090 Községi nyomda Budapest.

MANÓSSY Alajos építész

Balassagyarmati róm. kat. Nemzeti Kollégiumhoz
1906-ban tervet készít de nem
valósult meg.

Életerő 1993. dec. 9.

(ha) (a)	időpontja (b)	(Ft) (c)

	Terület (ha) (a)	Levonandó adó (Ft) (b)
üttesen)		
önbözete] (Ft)		

k a valóságnak megfelelnek.

az adózó aláírása

Manóssy Alajos

építész

† 79 éves korában

Balassagyarmaton

Vas. Ujs. 1917. 74. l.

meretlen festő.

zázadból.

obbrafordult, de balra tekint
balját csipőjére tette. Fején
n; hosszú haja, szemöldöke,
arcza leberetvált. Ingének
tje sima, fehér bélésű kék
diszítik, derekát piros öv
mény két fehér lobogóból,
ırdból, dobból, buzogányból
ehér párkányon a felirat ez:
IFER ECCLESIAE«.

m. — Lelt. sz. 856. — Vétetett
én 25 K-án (175–898). — Kifizet-
lszámoltatott 1899 április 21-én
jóváhagyta az 1899 április 28-iki
99).

ó adatok. 1907 : I. 22. *Ismeretlen*
os király.

MANOLIN Virgil

M. D. KM. .

Nagybányán a Szépművészeti Iskola tagja

1928.

Réti: Nagybánya.... Bp. 1954. 333.ℓ.

Manolov Zdravko M.D.K.

kerámikus

A Bolgár Művelődésügyi intézet kerámiai alkotásait mutatta be Manolov Zdravkó.

d.m.: Két bolgár iparművész kiállítása.

Magyar Nemzet, 1959. jan. 3. 1 l.

Manole

l.

Trod. Tört Közl. 9 kötet

Sarudy cikket

Mánok Ferenc

Festő

vod

Szász Béla:

Kolozsvárón megalakult az Erdélyi Képzőművészek Szövetkezete-Függetlenség

1940. okt. 20.

Báró Doblhoff Lily: **Horthy Miklós**

Bajcsy-Zsilinszky Endre: **Mátyás király**

André Maurois: **Chateaubriand**

Marcel Brion: **Medici Lőrinc**

Szentimrei Jenő: **Kölcsey Ferenc**

Louis Bertrand: **A Napkirály**

Pourtalès: **Berlioz élete**

Cholnoky Jenő: **Kőrösi Csoma Sándor**

Joó Tibor: **Mátyás és birodalma**

86804 — ATHENAEUM

JOÓ TIBOR: MÁTY

MDK

Mánok Ferenc festő

a Szövetkezet művésztagja

Szász B: Kolozsváron megalakult az Erdélyi Képző-művészek Szövetkezete. Függetlenség, 1940. okt. 20. 5 l.

MANOJLOVIC Tódor festő és litikus

Nagybánya és a Vajdaságiak.
Újvidék, 1996

elújitás T/1000

Múzeum): teljes felújitás
elújitás
ljes felújitása

ás

T/2300

T/500

MANOJLOVICS, Anton Ferto

Ld. Nagy Márta Pandidátusi erkelésénél vitáját.

Művtort. Ért. 1991. 1-2. 117

(Galavics Géza hozzászólása)

cella, Vulfia

a, Áron
zony, Ottó
Anatol ❑
Ulrik, Betta
AP
ese, Sarolta

a, Tilda
D

arina, Vera
a
, Nóra, Lili
AP †
Fedor

Milda, Sára
Zalán ○
k, Roland, Egon
asszony, Valter
Benedek,
, Szórád
rkó
AP †
la, Arzén

el, Daniella
anda, Veréna
olinár, Polla ☾
ső, Krisztina
bina,

AP †
ikó, Anita

ska, Pentele
ző, Viktor
, Virág, Olaf ●
udit, Indira
ár, Germán

AUGUSZTUS

1 Szo *Liguori Alfonz,* Boglárka, Mahália
2 V ÉVKÖZI 18. VASÁRNAP †
Vercelli Özséb, Lehel, Alfréda

3 H Hermina, Kamélia, Lídia
4 K *Vianney János,* Domonkos
5 Sz *Havas Boldogasszony,* Krisztina D
6 CS **Urunk színeváltozása,** Berta,
7 P *II. Szixtusz pápa,* Kajetán
Ibolya, Donát ❑
8 Szo *Domonkos,* László, Eszmeralda
9 V ÉVKÖZI 19. VASÁRNAP †
Emőd, Román

10 H *Lőrinc diák.,* Amadea, Blanka, Csilla
11 K *Assisi Klára,* Zsuzsanna, Tiborc
12 Sz Klára, Diána, Hilária
13 Cs *XI. Ince pápa,* Ipoly, Vitália ○
14 P *Kolbe Maximilián,* Marcell, Menta
15 Szo NAGYBOLDOGASSZONY ÜNNEPE, †
Mária Asszunta
16 V ÉVKÖZI 20. VASÁRNAP †
Ábrahám, Rókus, Szeréna

17 H Jácint, Arika, Réka, Hetény
18 K Ilona, Agenor, Rajnald
19 Sz *Bernát,* Huba, Marián, Eudes János
20 Cs SZENT ISTVÁN KIRÁLY ÜNNEPE
Stefánia, Vajk
21 P *X. Piusz pápa,* Sámuel, Baldvin ☾
22 Szo *Szűz Mária királynő,* Menyhért
23 V ÉVKÖZI 21. VASÁRNAP †
Limai Róza, Bence, Szidónia

24 H **Bertalan ap.,** Aliz, Detre
25 K *Lajos király, Kal. József,* Patrícia
26 Sz Izsó, Tália, Zamfira
27 Cs *Mónika,* Gáspár, Cézár
28 P *Ágoston,* Hermina, Morgan ●
29 Szo *Ker. János vért.,* Beátrix, Erna
30 V ÉVKÖZI 22. VASÁRNAP †
Rózsa, Letícia, Pázmán

31 H Erika, Arisztid, Bella

31 K Agád, Balbina, E

SZEPTEM

1 K Egyed, Edgár, G
2 Sz István, Ingrid, R
3 Cs *Nagy Szent Ger*
4 P Rozália, Róza, I
5 Szo Viktor, Lőrinc, O
6 V ÉVKÖZI 23. VAS
Zakariás, Beáta

7 H *Kassai vértanúk*
8 K **Kisboldogassz**
9 Sz Ádám, Kláver P
10 Cs Nikolett, Tolenti
11 P Teodóra, Igor, J
12 Szo *Szűz Mária Sze*
13 V ÉVKÖZI 24. VAS
Aranyszájú Jánc

14 H **Szent Kereszt f**
15 K *Fájdalmas Anya*
16 Sz *Kornél és Cipria*
17 Cs *Bellarmin Róbe*
18 P Diána, Kupertin
19 Szo *Januáriusz,* Vilh
20 V ÉVKÖZI 25. VAS
Koreai vértanúk

21 H *Máté apostol,* Ifi
Jónás, Maura
22 K Móric, Villanova
23 Sz Tékla, Lina, Ila,
24 Cs **Gellért,** Gerda,
25 P Eufrozina, Kend
26 Szo *Kozma és Dam*
Jusztina, Kozim
27 V ÉVKÖZI 26. VAS
De Paul Vince,

28 H *Vencel,* Pelbárt
29 K **Mihály, Gábor,**
30 Sz *Jeromos,* Honó

Ára: 1

Manno Miltiades

Futók c. szobrával megnyerte az Orsz. Testnevelési Tanács egyik díját a sportművészeti Kiállításon.

Pesti Napló
1934 június 3.

gazda csak úgy élvezheti ha nem
amolyekit az exporteur neki engedélyez.
ménges ha nemcsak a termelés
hasem a ő szelcile marad. Ez
olyan V lomplitja le melynek
aló szerződés kötést viseli össze V
e V Kétségtelen hogy ~~ezek~~ ennek a
etek a legalkalmasabbal. Sajnos
phátó szövetkezetek alakítására
ennyi csatlakozás V, hogy a
e is merhetjük V a gazda idegenkédése
sokra sem dolgoztak a mai
~~generáció érdeke~~ elegett a szerzők
l gyűjteni nem V mindig
hat sokra sem adva nekik
merhettük volna a szövetkezés
t a szövetkezet ha

Mannó Miltiades

vod

Orel Géza dr. Az árusítás technikája és lélektana. Bpest, 1929. 101. l.

Mannó Miltiadesz

lárd

Lex Magy Társ

364. b. l.

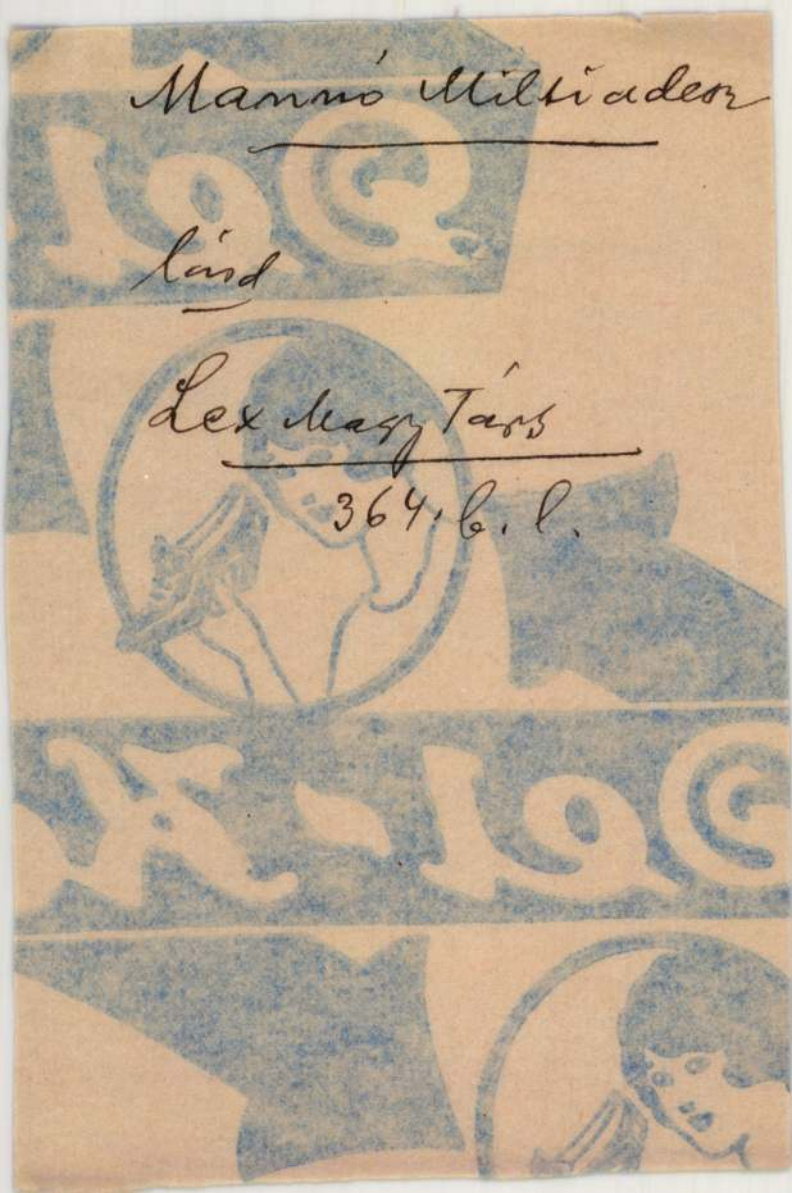

Del

Del-K

Manno Miltiades

mkr.

Magyar Nemzet

1935. 125. l.

Alcanna tinctoria

Lam.

Alcanna Lawsonia

1752. 152. 1.

Mangra Miltiades

~~[illegible]~~

néhány plakátja repro-
dukálva a köv-
műben:

Fuchs, Eduard: Die
Juden in der Karika-
tur: München.
297 – 299. l.
A. Langen Verlag.

Manno Miltiades

Cca

Pesti Napló 1935

máj. 19. (Manno Miltiades hagyatéki kiállítása.)

OR

37-0-05
34-4-58
11-3-40

52-9-53
95-0-01

94-2-12

grafikus
Manno Miltiades
festő és szobrász
(Szül. Budapest 1879 márc 3.
Eleinte a Kakas Márton c. élc
lapnak dolgozott, majd Ki-
ment Münchenbe és H. Knirr-
nél és A. Jankuál tanult az
akadémiám. 1912. illhon sport
plakátjaival tünt fel. A kom-
mun után nationalista pla-
kátokat rajzolt, Horthy Mik-
lós bevonulási plakátja is
M. műve. Az utóbbi években
szamos sportplakátott keszi-
tett. Ujabban mint autodidak-
ta foglalkozik a szobrászattal
s tele való a labdarugó szö-
vetség jubiláris ~~plakettjeinek~~
és a Nemzeti Sport plakettjeinek
továbbá a gosvdoki lovas-
roham ~~[illegible]~~
dombornüvének terve (a kivi-
tel Nemes Györgytől)

Mannaháltiadesz

~~írod~~

Évkönyve, A Magyarság jubileumi —. 1920–1930. 99. l. archeffeb.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Manno Milthiadesz

MIM

sportkarikaturái inkább illusztrációs szerűek.

Az újabb sportkarikatúrák plakátszerűségre törekszenek.

Fanidy József: Sportkarikatúra kiállítás. Nuteron 1956 I. évf. 6. sz. 40.o.

Manno Miltiades, Bp. IV. Váci-u.4o.

Adressenverzeichniss der ungarischen Medailleure

Manno Miltiades, grafikus MDK

A Kakas Mártonban egy orosz nagyherceg kéjutazását örökiti meg.

Kertainé Friedrich Klára, Az 1905-ös orosz forradalom hirlapi grafikánkban.
Müv. Ért. 1956. V. évf. 1 sz. 39-46.

44-45.o.

Manno Miltiades

Irod

Képzőművészet

1935. 85. sz. 117. l.

(Manno Miltiades
magyarországi kiállítása.)

Fel. Stebriger R.

Borgóprund

BUCAREST
11 XI 1911
№ 62

Manno Miltiades

hagyatéki kiáll. a
Müteremben
1935. máj.
Elek Artur hagyat.

Mannó Miltiades

Forum
1935. 210. l.
(Mannó Miltiades
kiállítása.)

~~Kis-Azsia IV-41~~

Manno Miltiades

hagyatéki kiállítása a Műtermben.

1935. máj.

a katalogus megjelent, de nincsen annak meg-

Manno Miltiades

Thieme Becker

XXV. 26. l.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Manno Miltiades

készítette a pápai huszárezred hősi emlékművét

Horváth Pápa

147. l. képpel

Manno Milliades

L. Medvey

83-C.

lsbadi czipőraktár.

A legkitünőbb Karlsbadi czipők egyetlen budapesti raktára

JÁRI DEZSŐ-nél Dorottya-utcza 8. sz. Korcsolya, báli és szalon-
ők urak, nők és gyermekek részére.

Kiss Jozse

Manno Miltiades

Grod

Magyarság 1935

márc. 17. (Manno Miltiades elárvult mitermében.)

Manno Miltiadesz

Arcképe fegyv.

Új Magyarság Vasárnapja.
1935 febr. 24.

Nemzetközi szállitmányok
EISLER ALADÁR
BUDAPEST,
V., JÓZSEF-TÉR 9.

A Müemlékek Országos Bizottsága
Nagytekintetü Igazgatóságának,
Budapest.

Manno Miltiades

Geboren in Pancsova am 13. März 1879, lernte M. nach Absolvierung seiner Mittelschulstudien 6 Jahre an der Academie der Bildenden Künste in München. Seine Meister waren Angelo Jank, Henrik Knirr und Franz Stuck. Studienreisen führten ihn nach Paris, Berlin, London, Rom Athen etc. Sein eigentliches Fach ist die Malerei und Kleinplastik. Seine Specialität bilden Plakate und zwar hauptsächlich Sportplakate und Sportplastik. Für seine Sportstatuetten und Plakate gewann er den zweiten Preis der Olympiade in Los Angeles im Jahre 1932.

Z nuvej felsorolva

Hu Pnnagyerem 294. l.

8595

s teljes felszerelést viselő
ben a kanóczos rudat tartja,
ynek talapzatára is fellépett.
ásra rakott ládák vannak. Öltö-
hajtókával és ugyanilyen nadrág
a
oester. Armee im Jahre 1840.
illerie.

15.9 :10 cm.

-26
7

Manno Miltiadesz

szobrász és rajzoló U. 3533

Magyar olympiai győztesek emlékműve

A pályázat első díjat fenti nyerte

A szobor repr.

Magyarság képes mell. 1933. ápr. 30.

1909. Korona metszetben ♂ folyt.

1908. Korona metszetben ♀

Manno Miltiades

a Magyarság kiváló rajzolója a második díjat nyerte. Érdekes egyéniség. Mint sportember annakillejen (evezős bajnok) számos külf. siker után az angol király előtt nyerte meg a klasszikus angol Henley-regattát. Gyorskocsobjázás bajnok. stb. Második díjat nyert sport-semája alkotásával a szobos prop.-ban, a magyar néonek e téren is megbeszülést szerezve.

Manno Miltiades nagy sikere a képzőművészeti olimpiászon.

Magyarság, 932. VIII. 5.

MDK

Manno Miltiádesz grafikus

M.M. hagyatéki kiáll.a: Pesti Napló, 1935.máj.19.
17.1.

M. D. K.

HANNO[+] Miltiades grafikus

Tévés Dévényi megállapítása, hogy Kernstok barátkozott vele a Tanácsköztársaság grafikusa.

Horvát[h] Béla: Megjegyzések Dévényi Iván "Kernstok Károly életutja" című cikkéhez

Művészettörténeti Értesítő 1961. 2-4. 226-227. l.

Manno Miltiades (magyar)

pompás munkájával második lett a robot-csoportban.

Manno Miltiades második lett a helsinki olimpián

M. 932. VIII. 5. Robotnati csoportjában.

MDK

Manno Miltiades, 1897-1935.

Tátra Adria turaut

Football

Munkásvédelmi és Balesetügyi Kiállitás

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Mücs. 1960.

MDK

Manno Miltiades, 1897-1935.

Katonatiszti Európa Vivóbajnokság

Európa jéghoki-verseny

A tej élet, erő, egészség

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Műcs. 1960.

MDK

Manno Miltiades /1897-1935/

"Tátra Adria turaut" 1913.

"Football" 1926.

"Munkásvédelmi és Balesetügyi Kiállitás" 1928.

"Katonatiszti Európa Vivóbajnokság" 1929.

"Európa jéghoki-verseny" 1929.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.
32.1.

Manno Miltiades

"A tej élet, erő egészség" 1935

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.Bp.1960.
32.1.

MDK

Mannó Miltiades
1879-1935

Az ellenforadalom szolgálatában álló művészek közt legjellegzetesebb.

KISS SÁNDOR: MAGYAR PLAKÁTMÜVÉSZET A KÉT VILÁGHÁBORU KÖZÖTT
LEGUJABBKORI TÖRTÉNETI MUZEUM ÉVKÖNYVE II. Bp. 1961.18-66.1.

35.1.

Manno Miltiades, grafikus

MDK

Manno Miltiades grafikusművész kitűnő sportember volt, többek között „gólkirály"-ként is feljegyezte nevét a sporttörténet.

— : Mindenfelől

12.

Népszabadság, Bp. 1970. aug. 14.

M.D.K.

MANNO Miltiades

Katonai plakát

Vidos Zoltán: A magyar „Plakát-történeti" kiállításról

Magyar Építőművészet 1961. 1. sz. 59. l

MOK

Mamó Miltiades

grafikus

plakátjai: a test-kultúrával összefüggő művészi ábrázolás"

Ábra 140. lapon Tátra-Adria turaid.

Bálint Aladár: A Magyar Plakátművészetről

Grafikai Szemle 1911 évf 6 sz 136 l

M.D.K.

Manno Miltiadesz, szobrász

„nagy dicsőséget szerzett a magyar képrőművészetnek... mert a Los Angeles-i szellemi olimpiák szobrászati csoportjában, második lett"... „A dicsőség értékét emeli, hogy a pályaművek felett jórész idegenekből álló zsűri döntött."

Vállalkozók Lapja, Bp. 1932. LIII. évf.

aug. 11. sz. 4. old.

Mannó Miltiades, 1879-1935. festő, grafikus

Akadémikus rajz, patetikus lendület, A tizes években tempera, folthatások, később kréta, vonalaival ható plakátok. Inkább mesterségbeli tudás. 35.o.

Kiss Sándor: Magyar plakátművészet a két világháború között. 18.o.

Legújabbkori Történeti Múz. Évkönyve. II. 1960. Bpest. 1961. Franklin Nyomda. Bp.

Manno Miltiades

l.

Magyarország

14. l.

16. l.

23. l.

Tekintetes Országos
Ttságának

Budapest.

sal junius hó 6 á kelt
agzbecsü meghagzására
Tivadarral megkötött
ányban 1 db 1 koronás bélyeg
jóváhagzás céljából azon

Mannó Miltiades
grafikus

M.D.K

Az ellenforradalmi propaganda
szolgálatában álló művész volt.

Kiss Sándor: A magyar politikai plakátművészet
Művészet, 1963. július - 21 lap

Manno Miltiadesz
grafikus

M.D.K.

Teljesen a fehérterror szolgá-
latában állott és mint ilyen
nem volt Kernstok barátja.

Horvath Béla: Megjegyzések Dévény Szám, Kernstok
Károly életútja című cikkéhez
3 lap.

MDK

Manno Miltiades

A tej élet, erő, egészség. 1935.című plakat repr.

Magyar plakát-történeti kiállitas.1960. Műcsarnok. Kat.

MDF

Manno Miltiades /1897-1935/

A tej élet, erő, egészség.1935., 95x63 MH

Magyar Plakát-Történeti Kiallitas.1960.
Műcsarnok. Kat. 32.1.

Manno

Vidám rajzokkal illusztrálta a Borsszem Jankó EX-LEX naptárát több művésztársával együtt, akiket felsorol a lap "Irodalom" c. rovata.

Képes Családi Lapok, Bp. 1903. dec. 6.
XXV. évf. 49. sz. 883. lap

MDK

79

Manno Miltiades /1897-1935/

Katonatiszti Európa Vivóbajnokság.1929., 126x95 OSZK 139

Európa jéghoki-verseny.1929., 126x95 MH

Magyar Plakát-Történeti Kiállitas.1960.
Műcsarnok. Kat. 32.1.

MDK

79

Manno Miltiades /1897-1935/

Tátra Adria túraút. 1913., 99x46 LTM

Football.1926., 194x126 OSZK 00248

Munkásvédelmi és Balesetügyi Kiallitas.1928., 95x63 OSZK 164

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960.
Műcsarnok. Kat. 32.l.

Manno Miltiades 2

tovább 2

Márton Ferenc

Pinter Jenő

a Magyarság rajzolói

cred U. 3364

Komáromi János =

Intim beszámoló szerkesztőségünkről.

Magyarság. 1930.

dec. 25. képekkel

Budapest, 1939 január hó 25 .

ekek Bizotságának .

Budapest .

á n l a t .

es fenyöfából 245 ctm. magas 248 ctm.
al 9-9 polcczal tölgyfa szinre pácol-
ecsiszolva . hátfal nélkül .

Ára ar P. 195.00

Manno Miltiades MDK

A tej élet, erő egészség, repr.

Mücsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

Manno Miltiades

MDK

Tátra Adria turaut, 1913

Football, 1925

Munkásvédelmi és Balesetügyi kiállitás, 1928

Katonatiszti Európa Vivóbajnokság, 1929

Mücsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

Manno Miltiades

MDK

Európa jéghoki-verseny, 1929

A tej élet, erő, egészsége, 1935

Műcsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

Manno Miltiadesz

U. 3744

Lóról szállnak a huszárok; a cs. és kir. 16. huszárezred hősi emléktáblája a debreceni vármegyeházán.

Géppuskások tüzben, a hadsereg-sporthét tiszti lövészcsapatversenyvándordíja.

Fenti musei repr.

Magyarság képes mell. 1932. márc. 13.

237

n 1884. március 17. én.)

s előterét balra erdő s jobbra poesolya foglal
en bozjata támaszkodó pásztor leány áll. Hajár
állkendőjé kik, kabátja bő ujjú s szoknyája barna.
kit tarka tehén közeledik a vízi felé, a melyben
tján összesen tíz tehén van. Körülök nyáj[illegible]
kettő úton van, hogy igyék s egy a tulsó parton
hol a pásztor alakja tűnik fel, kinek kontrie
ros. A középtérben fűstölgő hai s jobbra, a fák
kötő le figyelmünket. A háttérben erdők látha-
ssé felhőzött. Ichtese alól balra: R. Burnier
72.4

ei 55:89. c/m.
~~ban Ara 1050 ft.~~

35

Manno Miltiades

lád

Pápai Ünnepi Hét

1948. aug. 28 —
szept. 9.

Pápa 1948. 14. l.

politische

Gotik Mk 33.75 — 25.50

Bd. I.

ürgen Mk 18.75 — 50.62

28.12

104.24

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
16/1936.

21924 — K. M. E. Ny.

Budapest

CSAK JELEN LEMBE	EGYSÉGÁR		ÖSSZES ÁR		ÖSSZES ÁR	
	AP	f.	AP	f.	AP	f.

Manninger Mária

Magyar Iparművészet az
ezredforduló 2003
85.e.

1559

M.D.K.

Manningerné Horváth Panni

Jelmezrajz reprodukciók: Julia, Romeo és Julia dajkája ruhatervei a debreceni Csokonai Szinház bemutató előadásához, Shakespeare: Romeo és Juliajához.

- - -

A kritika elismeréssel ir a jelmeztervekről.

- - -

Szinház és Mozi. Bp. 1954. márc. 12. VII. évf. 11. sz. 21. lap.
/T.D./: Romeo és Julia Debrecenben.
Bp. 1954. ápr. 16. VII. évf. 16. sz. 15. l.

Mammacher Mátyás, szobrász MDK
Matthias /sculptor/

1567. jan 14. jan. 25.
1569. márc. 29. ápr. 7 30.

Helyszini szemlére küldik a pozsonyi várkápolna kifestésének megbecsülésére.

Kapossy János:Művészettörténeti regeszták a királyi határozatokból és rendeletekből.II. XVI.szé (Közzéteszi Bámrévi György)
Müv. Ért. 1956.V.évf.2-3.sz. 190- 197.o.

190.o.152.153.adat.
192.o.204.208.adat.

Mannó Margit festőművész

Fehér virágok
Magyar Képzőművésznők Egyesülete, 1918. április 26. X. vált.

zált levélindákból képezi. A levelek érezetet sárga, vagy fehér, sűrű pontozással festi. A levelek közé változatos stilizált virágokat vegyít, hosszúkás vagy gömbölyded, tobozszerűen mintázott kehellyel. Néhol naturalisztikusabb virágokkal, szekfűvel is találkozunk. A díszítést kisebb aranytallérokkal hinti tele, amelyeket zöld vonalkákkal övez. A 181b lap díszítése közé egy nagy, piros tarajos, kukorékoló kakast fest, amelyet azonban később elmázoltak. Az egyetlen iniciáléba illesztett miniatura két térdeplő figurájának arca, keze nagy, s apró szemük fekete. Az iniciálék keretét két, szakaszokra osztott színnel festi. Az élénk, friss színek: rózsaszín, halványzöld, vörös, kék, homoksárga.

Halak

(I—XXXX. számozású lapok hiányoznak.)

67a lap (CXIV): (Te igitur clementissime Pater.) Az előző lap a Kánon-képpel hiányzik. A kánon kezdeténél *T* iniciálé (74×76 mm), rózsaszín és halványzöld szakaszokra osztott keretben, poncolt aranyalapon, halványkék betű, árnyékolt levéldíszítéssel. A lap négy oldalát keretdíszítés szegélyezi. A lap belső szélén egyenes zöld szár húzódik végig, kék kelyhű piros szekfűvel s hosszú, nyugtalanabb lendülettel kanyargó kék és piros levelekkel. A lavo többi három szélén hullámvonalban haladó levélindák, rózsaszín, zöld, kék, homoksárga levelek képezik a díszítést, két stilizált virággal s egy naturalisztikusabb rózsaszín levéllel. A díszek közt sok elszórt, zöld vonalkás, kisebb aranytallér. (301. kép.)

72b lap (CXX'): (... Consumatum est. Placeat tibi sancta Trinitas.) A kánon befejezése után más kéz írásával valamivel későbbi, XV. századi kurzív szövegbetoldásv, égén „1497" évszámmal.

74a lap: (CXXI): Iniciálé kitépve. A lap alsó és külső szélén díszítés a 67a lap díszítésének modorában, kék szekfűvel.

MDK

Mannó Margit

Fehér virágok, vf.

Magyar Képzőművészek Egyesülete X. kiáll.
1918. ápr.

M.D.K.

MANNÓ Margit festő

1913.-ban Nagybányán a Szabadiskolában dolgozott

Réti: Nagybánya.. Bp., 1954. 330.

Hannó Margit

1909/10 – 1913/14, 1914/15 – I.

Ferkèpzomfoiskòvk

III. l.

nek, amely a finn-ugor népeknél igen hosszúéletű volt és hatását sok irányban éreztette. Közép-Európában pedig egyes esetekben a neolith-kor kisplasztikája amelynek főanyaga a sokkal engedékenyebb agyag, felül is múlja amannak teljesítményeit (Butmir), emellett igen sok az ügyetlen kísérlet, amely beéri az altest sokszor (Cucuteni) meglehetősen hű kiformálásával, amelyhez deszkaszerű felsőtest csatlakozik, átmenetet képezve azon igen sűrűn képviselt megalkuváshoz, amelyet tévesen neveznek stilizálásnak: ugyanis ez nem a jól ismert formák tudatos és szándékos alakítása a technika fölötti uralom teljes birtokában levő művész által, hanem éppen ezen ismeretek híján a formák megkerülése. A szobrok csak nagyjából emlékeztetnek, nem is a női, hanem csupán az emberi alak körvonalaira, deszkaszerűek, lapjaikra a női nem ismertető jelei vannak bevésve. Ilyenek az ú. n. Menhir-szobrok és az ú. n. deszkaidolok, amely utóbbiak számos változatban élnek a kő- és bronzkoron át egész a korai vaskorig.

Közép-Európa idol-vázlatainak előzményeit rendszerint megtaláljuk a Földközi-tenger keleti medencéjének pontjain és szigetein, jeléül a korán létesült összeköttetésnek, ezzel szemben ma még nem világos, hogy mily viszonyban áll az újabb kőkor keramikája ezekkel a területekkel. Teljesítményei messze fölötte állanak az egykorú, plasztikus alakításoknak, festett, olykor igen élénkszínű fénytelen (Erősd), máskor barnás és szürkés fénylő firniszes festékkel (Bukovina) felrakott meanderek és spirálisok, máskor ismét gondosan bekarcolt díszítmények fedik el egészen az edényeket. Az utóbbiak némelykor a textilipartól kölcsönzöttnek látszó gaz- [illegible] (Vucedol), olykor figu-

MANNÓ MARGIT

Fehér virágok. Vizf.

A Magyar Képzőművésznők Egyesülete tizedik rendes tárlatának ka talógusa. Nemzeti Szalon 1918.ápr-máj.

MDK

Manno Miltiades, grafikus

Megemlítve a DTC Manno Miltiadese.

– dres: Az Ösvatár 7.

EST! HIRLAP, Bp. 1969. aug. 13.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Manninger Magit

laid

Pfeiffer Bodogné

A szegedi m. kir. állami fő

Érte

.....

.....

.....

..... *tantárgyakbó*

Magaviselete .....

Szeged, 191..... *év* .....

Látta az atya vagy helyettese:

Manninger Egon

A XIV. kerületi Álmos-
utcában épült kétlakás-
os ikerházak közül a
főváros megbízásából
18-at fenti tervezett.

Halász 1939. középítk.

40. l –
54. l.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Manninger Egon

Kotsis Iván dr. hallgatója a műegyetemen
1934-35.
Róm. kat. plébánia-templom. Modell
repr.

Technika
1938. 46. l.

folyóir.

I. 82

2 köt. 8°
(egybe kötve)

Egyházművészeti lap

Szerkesztő Dr. Czobor Béla

I. cófolyam (ábrákkal) 1.-384. ll. ——— Budapesten, Franklin-Társulat 1880

II. cófolyam (ábrákkal) 1.-384. ll. ——— u. o., 1881.

Manninger Egon

a pécsi kereskedelmi
fiú és leányiskola
terop. megvetel

MMÉE Közl
1938. 257. l.

Tsz.:

Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Inturb.	Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Inturb.

M. D. K

MANNINGER Egon építész

Szentendre, Cementipari Vállalat telepének távlati fejlesztési terve (1957.) Repr.

Társtervezők: Horváth Andor
Ruszuyák Miklós

Major Máté: „Vidéki" építészet
Magyar Építőművészet 1958. (VII.) 4/5. sz.
117. l.

Manninger Egon

tervei alapján állitották helyre a győri megrongált lakóházakat.

Dercsényi Dezső, Entz Géza, Gerő László stb. Magyar Műemlékvédelem I. (1949-1959) Budapest, 1960.

741

Manninger Edit
Zestö

lásd
Scheffer Orkárné
dr vul. M. E.

Tolna-vármegyei Múzeum működése

1913-ban VIII. 182 — 184.

Manninger Edit

1911/12 - 1913/14

Ferkèpzomfolskövk

111. l.

sel-i barlangban
észlelt nagyméretű magas dombormű;
a technikai nehézségek érthetővé te-
szik, hogy ezek mögötte maradnak az
őskori művészet egyéb alkotásainak.
Egyébként a természet hű ábrázolá-
sára való törekvés jellemzi ezt a cso-
portot is és egyes jelenségek szerint
ez is átmegy abba a sematikus ábrá-
zolásba, amelyben a rajzok és festmé-
nyek folyamata is végződik.

A régibb kőkor művészetét rendkí-
vüli elevenség, természetesség jellemzi
és bizonyára nagy művészi teljesít-
mény, de mégis teljesen primitív mű-
vészet, tisztán reproduktív jellegű,
minden eszmei tartalom nélkül való.
Az alakok magukban állanak, térbeli
elhelyezésükkel sem törődik a rajzoló,
ha itt-ott felismerni vélünk is valami
szándékos csoportosításra, jelenet áb-
rázolására való törekvést, az sohasem
emelkedik a kompozició magaslatáig.
Csak impressziók megörökítése még a
vágtató lovak vagy szarvasok sora is,
ez utóbbi sem művészi fejlődés szem-
pontjából, hanem azért jelentékeny,
mert legjobban szemlélteti az átmene-
tet a rajzok sematizálódásához, kép-
irásszerű jelleg kialakulásához. Az
egész művészet tisztán a természetből
merítő vadásznépnek, tisztán az emlé-
kezés hatalmas ereje által irányított,
gondolkodástól távútra nem vezetett
művészete. Az, amit Verworn physio-
plasztikusnak mond, ellentétben a ké-
sőbbi korok ideoplasztikus ábrázolá-
sával.

A régibb kőkor művészetének ren-
deltetését többféleképen magyarázzák,
legtöbben bizonyos derengő vallásos
felfogás szolgálatában állónak képze-
lik el azt, főleg a barlangi festménye-
ket. Az ábrázolt alakok sokfélesége,
az a meg nem becsülés, amelyben az
elődök rajza a későbbi idők művésze-
[illegible] új raj-

Manninger Edit

szül. Sopronban 1886
nov. 6. ág. ev. felsőbb
leányiskola.

1911/12 I. első osztálybeli
~~Do~~ művesznövendék
Deák Ebner Lajos nál.

1911/12. II. elsőosztálybeli u. o.

1912/13. I. másodont. u. o.

1912/13. II. " "

1913/14. I. harmadont.
u. o.

1913/14. II " " "

Lovasberény h. n. VI. 179

Manninger Egon

tervei alapján állították helyre
Győrött a megrongált épületeket.

Deréczényi Dezső, Gólya József, Entz
Géza: Magyar Műemlékvédelem II (1959–
1960) Budapest, 1964. 261 l.

Manninger Egon

Terve a győri Széchenyi tér 12 felújítására.

Fátay Tamás: Győr történelmi városmagja

Műemlékvédelem 1962 2sz. 96. l.

Kér

Név: . . . . . .

Születési év: . . . . . Hely: . . . . . .

Hol, mikor és kinél tanult: . . . . . .

Önálló kiállításai: . . . . . .

Mely kiállításokon vett részt: . . . . . .

Hol jelentek meg kritikák vagy méltatás

M.D.K.

Manninger Egon, epitén

terve 400 p-ös meg-
vételben részesült a pécsi
kereskedelmi iskola pá-
lyázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1938. LXIX. évf.

jun. 15. sz. 7. old. +
jul. 28. " 4. "

Manninger E.

Wajgand M., és Kriszt Gy. terverte a szalafői kástu (teljes) helyreállítását. 1964-ben bérült el.

Csech István: Népi és ipari műemlékeink védelme /1963-1966/. Magyar műemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 289 l., 369 kép, 269-281. l.

280. l.

Hanninger Egon

(Győri Tervező Vállalat) tervezte a nolafői kastély helyreállítását. Waigand Mária és Krist György (OMF) dolgozták át a tervezetet. 1964-ben készült el

Cseh István: Népi és ipari műemlékeink védelme /1963-1966/. Magyar műemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 289 l., 369 kép, 269-281. l.

270,281.l.

Manninger Egon M.D.K.

Szalafő i kástu helyreállitása

Manninger Egon korábbi terveit
átdolgozta Waigand Mária és Kriszt Gy.

Magyar műemlékvédelem 1961-1962, Bp. 1966. 242.1.

Manninger Egon
építész
a XIV. k. Álmos- és
Siménfalvy-utca
közötti telken épült
varosi kislakásos iker-
házak közül fenti
18-at tervezett.

Halász közép 1940
54. l

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS TANÁCS

fogyaszt. Igy az elmult téli é
és kir. Felsége által adományo
ni, mivel a dinamó hajtó gép o
gonát semmiképen nem lehetett

Felhozza továbbá a
hogy a fütetlen templom zord t
diszitő Lotz és Székely-féle d
halványodnak, s fokozatosan tö
beleeszi magát a falakba, s t
az idő, csak ugy izzadnak a fa
természetesen feláztatván a fe

Nehogy a templom fü
a nagyértékü orgonában és fest
jenek, gondoskodni kivánunk a

Minthogy azonban se

Központi nyomtatványok XXIX. csoport 2. sz.

Mannheimer Róza, MDP

legjobb munkáival vett részt e tárlaton.

Nagy Tibor: Zuglói művészek.-Kis Ujság. 1945.VII. 25.
XIV. Thököly ut 80.- MDP. rend. Csoport kiáll.

MDK

Manninger Edit

Képzőmüv. Főisk. ifj.kiáll. 1913-14. Deák Ébner L. növendékei.

Mannheimer Nelly

Tavaszi Szalonban kiállító
elismerés

ÉKÉSCSABAI LESZÁMITOLÓ ÉS PÉNZVÁLTÓ BANK IX. ÉVI ZÁRSZÁMADÁSA

A Békéscsabai Leszámitoló- és Pénzváltóbank Rt. IX. vének zárszámadása a súlyos válságos időkben is a rvatív és reális üzletpolitikát igazolja. A február 25-én rtott közgyűlésen az intézet vezetősége a kimutatott pengő tiszta nyereségből a 10.00 darab á 20 pengő ékű részvényre egy pengős osztalék fizetését határozta mérlegszámla vagyonoldalán az állományok a követ- ép alakulnak: Pénzkészlet és bankári követelések pengő, értékpapirok 40.130 pengő ,váltótárca 2,638.491 , adósok 113.084 pengő. A teher oldalon a betétek 627.081 t, a visszleszámitolt váltók 1,912.862 pengőt, átmenő : 21.010 pengőt képviselnek. A Békéscsabai Leszámi- és Pénzváltóbank vezetése Hartel Ferenc ügyvezető- tó kezében van, aki azt minden tekintetben anyaintéz- k intenciója szerint vezeti. A betétek felmondásához alában nem ragaszkodott, annál is inkább, mert állan- saját erejéből tudta mobilizálni a szükséges tőkéket. A ankvezetés követelményeinek megfelelően, kihelyezési nyát teljesen összhangban tudta tartani a betétek enése után is fennálló betétállományával.

A DUNAFÖLDVÁRI NÉPBANK MÉRLEGE

A Dunaföldvári Népbank február hó 28-án tartja 64. évi közgyűlését. Az igazgatóság által bemutatásra mérleg 750.00 pengő részvénytőke mellett 97.830 tiszta nyereséget mutat ki, ami közel 15%-os jövezőségnek felel meg. A mérlegszámla tekintélyes számigazolják, hogy a nehéz viszonyok nem tudták megani a Dunaföldvári Népbank lendületes fejlődését. Az evett reeszkompt 2,900.00 pengőt tesz ki, tehát az mobilitása nem szenved kétséget. Strasser Béla vezgató nagy szaktudással és a mai viszonyok által alamegindokolt körültekintéssel vezeti egyre nagyobb ettel fejlődő intézetét.

Mannheimer Géza M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

A bogárosi templomtér. 13x19 cm. illusztráció Szentkláray Jenő: Délmagyarországi németek.c. cikkéhez.id.mü 543-572.p.

Szign. Mannhaimer G. - Pásztor J.

- - rajza után Pásztor József egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.II.Magyarország.IIköt.1891.545.p.

Mannheimer Géza M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

Öreg német házaspár. Szövegközti illusztráció Szentkláray Jenő: Délmagyarországi németek c. cikkéhez.id.mü543-572.p.

Szign.Mannheimer - K.H.sc. - Morelli G.F.i.

- - rajza után KH egyszinü fametszete.Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.II.Magyarország.II.köt.1891.557.p.

Mannheimer Géza M.D.K.

Budapest, 1891 körül.

A charlevillei templomtér. Szövegközti illusztráció Szentkláray Jenő: Délmagyarországi németek c. cikkéhez.id.mü 543-572.p.

Szign. Mannheimer G. - Bálint B.sc. - Morelli G.F.i.

- - rajza után Bálint Benedek egyszinü fametszete. Készült Morelli Gusztáv müintézetében.M.Kir.Állny.

O.m.II.Magyarország.II.köt.1891.547.p.

Mannheimer Gyula

MDK

Neve csak említve a XIX. sz. tájképfestői közt.

Mirovi Myskovszky Ernő: A magyar képzőművészet története. Bp. 1906.

75.l.

Mannheimer

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.
Egyéni izlést és hangulatot szólaltat meg tájképe.

Magyarság
1934.I.14.

Mannheimer Gyula MDK

Pulykák, olf.

Micsarnok 1896. ezredéves kiáll.

MDK

Mannheimer Nelly

kitüntető elismerés

N.Szal. Tavaszi szalon 1937.

Mannheimer Nelly

Tájképe, a Munkácsy-Céh kiáll.-én.

E.K.932.IV.3.

Mannheimer Nelly

Tájkápe, a Munkácsy-Cáh kiáll.-án.

L.K.932.IV.3.

Mannheimer Nelly

Az 1932 évi tav.szalonnak a Nemzeti Szalonban rendezett tárlatán a Szinyei-Merse Társ.bíráló bizottsága, dicsérő elismeréssel tüntette ki.

P.H.932.V.7.

Mannheimer Nelly

Szerepelt a Munkácsy-Céh kiállitásán az Ernst Múzeumban.

Pesti Napló, 932.IV.3.

Mannheimer Nelly

Szerepelt a Munkácsy-Céh kiállitásán az Ernst Múzeumban.

Pesti Napló,932.IV.3.

Mannheimer Ágost g.

1873/74 II – 1874/75 I. pe
1887/88 – 1891/92
Benczur isk.

Ferkèpzomfoiskèvk

111. l.

biztos és határozott vonalvezetés, a festett ábrázolásoknál a színfoltok lefokozása oly jelenségek, amelyek nemzedékeken át folytatott gyakorlatról tanuskodnak és semmiesetre sem képviselhetik a fejlődés legkezdetlegesebb fokát, az előzményeket azonban egyelőre nem ismerjük, úgy lehet, romlandó anyagokon készülhettek, s így talán nem is fogjuk megismerni. De már maga az ismert anyag is az evolúció rendje szerint bizonyos fejlődésmenetet tár elénk, amelyet a kísérő kőeszközleletek időrendje is támogat. A művészet e legrégibb emlékei ezek szerint az Aurignacien kultúrfok kezdetétől a Magdalénien végig terjedő határok között helyezkednek el és fejleményeikben az Azylienbe is átnyúlnak.

Tanulmányozásukkal a legbehatóbban Breuil foglalkozott, neki köszönhetjük a barlangi rajzok és festmények osztályozását. Öt-öt csoportot állapít meg úgy a rajzoknál, mint a festményeknél. Az előbbiek közül a mélyen bekarcolt rajzok a legrégiebbek, ezeken az ábrázolás is még meglehetősen ügyefogyott és kevésbbé hű, a rajzok 2. csoportját kevésbbé mélyen bekarcolt rajzok képviselik, amelyek már több részletre terjednek ki az ábrázolásban és ehhez képest hűségben és élettelјességben is haladást jelentenek, amely még inkább fokozódik a 3. csoport egészen finomvonalú rajzainál, a rajz mind több részletre terjed ki, de a körvonal teljesen folytonos, összefüggő. A 4. csoport rajzait már futólagosság és hanyagság jellemzi. A folytonos körvonalas rajz helyére helyenként többé-kevésbbé megnyomott, odavetett vonalak léptek, szőrszálakból, szálkákból alakul ki a körvonal: végül is elmaradnak az állatalakok és érthetetlennek látszó sematikus és dekoratív rajzoknak adnak helyet, ame-

Mannheimer Ágoston

növendék a münchení

akadémián

irád

Jelképz akad.

19. l.

vas és fűszer-kereskedő
KOLOSLADÁNY

„EUROPA"
Papír-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkereskedő r. t.
Bp., V., Rotherm[illegible] 12.
Telefon: 127-227.

MANNHEIMER *Gusztáv*, l. *Magyar-Mannheimer Gusztáv.*

Budapest.

Pest fölülről.

A Rózsa-hegy tájékáró
balról három hölgy és három
közelében gyermek játszik ku
emelkedik. A Dunát a Lánczhi
jók élénkitik. Felirata
PEST FÖLÜLRŐL. PE
alól balra: PESTEN HAR
jobbra: VERLAG VO

Kny., alányomással,

Szn. 23-90
204-905-5

Mannheimer Gustáv

lásd

Mücsarnok

1899. 17 n.

~~Székesfővárosi Múzeum II. 238.~~

M.D.K.

Mannheimer Gusztáv, festőt

„Kézdi Kovács László nagy mesternek tolálja..."

Perneczky Géza: Tiz esztendő a magyar képzőművészeti kritia hőskorából

Művészettörténeti Értesitő, 1965.XIV.évf. 3.sz.

180. old.

MDK

Mannheimer Gusztáv

Olasz udvarrészlet

Tájkép

Tájképtanulmány /4/

Alkonyat a római Campagnán

N.Szal. Rendkivüli kiáll. 1897. dec.
6.l.

MDK

Mannheimer Gusztáv

ezüst érmet kapott

Kitüntetett magyar ifjak. Vasárnapi Ujs. 188o.

52o. l.

MDK

Mannheimer Gusztáv festő

Mütermekből. Mücsarnok, 1898, okt. 2o. 96 l.

MDK

Mannheimer Gusztáv

A Tav. Nemzetk. Kiáll. pályázatai. Mücsarnok, 1899, 14.sz. 2o7 l.

ВДК

Москва, 1899.

M.D.K.

Mannheimer Gusztáv, festő

Eisenhuttal körösen a New York kávéház részére ~~kö-~~ ~~rösen~~ készített mennyerezfest-ménynek egész lapos, színes reprodukcióját közli:

A New Yorktól a Hungáriáig, Szerk.: Konrádyné Gálos Magda, Bp.1963. Minerva, I. t. ~~old.~~

+ egy második részlet a 16. old. utáni II. táblán

M. D. K.

MANNHEIMER Ágost festő

Az utcán. Petr.

Boák. Tárgymut. Bp. 1885. 47. / 132

Táblakép – „Táncosnő portréja" – Manheim Rózsa

Nouvelle Revue de Hongrie

1932. XXV. a. XLVII. I. 76-77. l.

Magyar művének Párisban.

Manheim Rózsa

festő

Nouvelle Revue de Hongrie

1932. XXV. a. XLVII. f. 76–77. l.

Magyar művének Párisban.

Mannheimer Gusztáv Jestő.

K. V. 412/1899.
1899. jun. 16.

Mannheimer Gustáv jestb.

Fr. V. 545/1898.

1898. június 3.

Festészet.

„Nagyapa mesél." c. kép.

(Mannheimer Gusztáv tól).

Vr. V. 545/1898. és 598/1898.

1898. jun. 3. és jun. 27.

Festészet.
„Templomból jövet" c.
kép.

(Mannheimer Gusztáv-
tól).

K. T. 43/1899.
1899. jan. 12.

Festészet.
„Pulykapásztorlány" c.
festmény.

(Mannheimer Gusztáv-tól).

Kr. T. 412/1899.
1899. jun. 16.

Mannheimer Gusztáv
festő.

V. T. 43/1899.

1899. Jan. 12.

MDK

Mannheim Róza,

Ösz.

Nemzeti Szalon.-Őszi Tárlat. 1931.szept. Kat.

MDK

Mannheim Róza, festö /?/

Dr. W.Lajosné.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárla 6. 1933.junius. Kat.

MANNHEIM Róza ferté

OMIKE 1909-1944 299.301

Mannheim Róza

festőművész

Vigaszkiállitás - Nemzeti Szalonban képével szerepel

Est 1931.VI.21.

Mannheim Róza

Párisi Grand Salon kiállí-
tásán neve szerepelt.

M. 932. I. 28.

Mannheim Róza

Párisi őszi kiállításon egy gyermekarcképpel szerepelt.

NM.932.XI.18.

Mannheim Róza

Párizsi őszi Szalon kiállításán
neve szerepelt.

PH. 930. XI. 18.

MDK

Mannheim Róza, festö

Toreador. Olf.
Pihenés. "

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1931.junius. Kat.

MDK

Mannheim Róza

Akt

Budai képzőművészek cent. kiáll. 1948. márc.

MDK

Mannheimer

Uj műtárlat. Vas. Ujs. 1904. 48.sz. 823. l.

Mannheimer

Kállai

M. 932. XII. 18.

i v

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

tán: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Mannheimer,festö MD K

Ismert,nagyobb méretü képének elsö vázlatát küldte. Üde"elsö ötlet".

Lyka Károly-Müvészeti krónika. -Nemz.Szalon kiáll. Uj Idök. 1901 VII 436.l.

M.D.K.

Manheimer Ágost

A müvész genreképeivel szerepel a most megnyilt karácsonyi kiállitáson, melyet a Mücsarnokban rendeztek.
Képzőmüvészet c. rovat közleménye.

Képes Családi Lapok, Bp. 1885. dec. 27.
VIII. évf. 14. sz. 223. lap

M.D.K.

Mannheimer G.

A 13 aradi vértanu szobrának leleplezése emlékére készült "Aradi vértanuk albuma" számára készitett müvéről ir a lap.

Képes Családi Lapok, Bp. 189o. szept. 21.
XII. évf. 38. sz. 6o8. lap

Mannheimer

Szerepel a „Magyar táj és élettrége" c. kiállításon a Műcsarnokban

Esti Kurir, 1927 I. 14

Mannheimer

A lap felsorolja azokat a művészeket, akik a téli tárlaton szerepelnek "Téli kiállitás a Mücsarnokban" cimmel és a művészt a "jelesebbek" között emliti meg.

Képes Családi Lapok, Bp. 1903. nov. 29.
XXV. évf. 48. sz. 857. lap

MDK

Mannheimer ,festöm.

"Scherzo"-ja preciöz. finom mü.

Olgyay Viktor: Münchemi Krónika. A IX. nemzetközi műkiállitás. Glaspalastban. - Művészet. 1905. 4.sz. 271-274.l.

Mannhaimer

MDK

Tájrészlet Velence közeléből, olf.

Műcsarnok 1881. ápr. 1.

Mannheimer MDK

A vőlegény jó kilátásai, olf.

Mücsarnok 1881. ápr.1.

Mannheimer MDK

Tájrészlet Velence közeléből, olf.

Mücsarnok 1881. Tavaszi kiáll.
második sorozat

Mannheimer Ägyptprüf

Budapesti Hirlap 1882 V. 4.

122 sz. 2.0 Mellékelt

Magyar művének kielfoltán

MDK

Mannheimer Ágost, festöm.

/ Az epreskerti müvésztelep élénk életéből./

Éjjeli tájképeke fest.

festö mesteriskolából. Vas. Ujs. 1892. 265.l.

MDK

Mannheimer Ágost,
és Kimmach László/

Téth Sándor: Kuruc világ. Bp. 1886.

Dr. Szemlér Lőrinc gyüjt.-nek aukciója. 1936.
Könyvliszek. - Könyvillusztrációk.
Árv. Közl. 1936.5.füz.sz. 74.l.

MDK

Mannheimer Ágost

Bucsujárók Capri szigetén

A téli kiáll. a Műcsarnokban. Vas. Ujs. 1891. 49. sz.

Mannheimer Ágost

MDK

Tanulmány, olf.

Műcsarnok 1884. őszi kiáll.

Mannheimer Ágost MDK

A dada. olf.

Műcsarnok 1884. őszi kiáll.

Mannheimer Ágost MDK

Eke, repr.

Mücsarnok 1886. őszi kiáll.
II. sorozat

Mannheimer Ágost.

MDK

Eke, olf.

Mücsarnok 1886. őszi kiáll.
II. sorozat

M.D.K.

Mannheimer

"Tszavidéki táj"-at ébrázoló képét kiemeli
Lázár Béla: "Tavaszi tárlat" c. kritikájában.

Magyar Salon, Bp. 1899. május hó
321-352. lap

M.D.K.

Mannheimer

Dicsérő oklevelet kapott a müvész, -irja a lap az "Irodalom és Müvészet" c. rovatában, "A magyar müvésznövendékeket a Müncheni Képzőmüvészeti Akadémia kitüntette" cimmel.

Képes Családi Lapok, Bp. 1881. aug. 7.
3. évf. 45. sz. 718. lap

M.D.K.

Mannheimer Ágost

Rómába utazott a müvész államköltségen tanulmányai folytatására.
Képzőművészet c. rovat hiradása.

Képes Családi Lapok, Bp. 1885. febr. 29.
23. sz. 367. lap

M.D.K.

Mannheimer Ágost képiró

"Hazánkfia, ki Makart segédje volt," a szegedi Szinház számára készitett falikép vázlatokat, melyek kiállitásra kerülnek a fővárosban, mint az Irodalom és Müvészet c. rovat közli.

Képes Családi Lapok, Bp. 1883. május 6.
32. sz. 511. lap

M.D.K.

Mannheimer

"Vágvölgyi motivumában csupa szin, semmi forma, csupa impresszió, semmi rajz, a természet egy szines pillanata..." -irja Lázár Béla a müvészről, illetve munkájáról a "Téli tárlat"-ról szóló cikkében.

Magyar Salon, Bp. 1900. január
811-832. lap

Mannheimer Ágost MDK

Mosónő /Capri szigetéről/, olf.

Mücsarnok 1886. őszi kiáll. II. sorozat

M.D.K.

Mannheimer

/ Magyar Mannheimer Gusztáv / ből került
Az Andrássy Gyula gyüjtemény ~~államxxikáxxk~~

állami tulajdonba müve 1919-ben.

Gerelyes Ede: A magyar muzeumügy a két forradalom
között 1918-1919. Bp. 1967. 122.1.

Mannheimer

A november 25.-én megnyitott, s a Mücsarnokban rendezett tárlatra beküldött müveivel pályázott a „Mübarátok Köre"-féle 1500.- forintos és a Rökk Szilárd-féle 1000.- forintos dijra. M.: "A téli kiállitás" cimmel ir a tárlaton szereplő, pályamüveiket bemutató müvészekről.

Képes Családi Lapok, Bp. 1891. dec. 6.
XIII. évf. 49. sz. 778-779. lap.

Mannheimer

"Sikerült képe, az utcán elaludt koldusbarátot ábrázolja", -irja Romhányi Sándor: "Mükiállitások" c. beszámolójában, a Szalonban rendezett tárlatról.

Képes Családi Lapok, Bp. 1893. dec. 17.
XV. évf. 51. sz. 811-813. lap

Mannheimer Ágost MDK

Pergola /Capri szigetén,/ olf.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll. II. sorozat

Mannheimer Ágoston MDK

Gesztenyét vegyenek, olf.
Reményteljes Pőlegény, olf.

Mücsarnok 1881. tavaszi kiáll.
második sorozat

Mannheimer Ágoston MDK

Férfifej, olf.

Műcsarnok 1881.Tavaszi kiáll.
Második sorozata

Mannheimer Ágoston MDK

Szegény ember, Tanulmányfej, olf.

Mücsarnok 188o. nov.7.

Mannheimer Ágost MDK

Szt.Háromság I-II. pályamü, olf.

Mücsarnok 1881. őszi kiáll.
második sorozat

Mannheimer Ágoston MDK

Női fej, olf.

Mücsarnok 1881. tavaszi kiáll.
második sorozat

Mannheimer Ágoston MDK

Öreg asszony, olf.

Mücsarnok 1881. tavaszi kiáll.
második sorozat.

Mannhaimer Ágost MDK

Magyar Szt. Erzsébet menekülése, vázlat

Műcs rnok 1882. őszi kiáll.
második sorozat

Mannheimer Ágost MDK

Elhagyott táj, olf.

Műcsarnok 1882. őszi kiáll.
második sorozat

Mannheimer Ágost MDK

Libapásztor, olf.

Műcsarnok 1882. őszi kiáll.második sorozat

Mannheimer Ágost MDK

Az utcán, repr.

Mücsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

Mannheimer Ágost MDK

Utcai részlet télen, olf.

Műcsarnok 1884. őszi kiáll.

Mannheimer Ágost

MDK

Tehénpásztor, olf.

Műcsarnok 1884. őszi kiáll.

Mannheimer Ágost MDK

Az utcán, olf.

Műcsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

MDK

Mannheimer Agost

"Az utcán" c.kép repr.

1885.Orsz.kiáll.kat. 132.l.

MDK

Manheimer Ágost

Művével szerepelt a Műcsarnok 25 éves jub.kiállításán.

Cikk: A Műcsarnok jub.kiáll.

Vas.Ujs.1886. 46.sz. 742.l.

Mannheimer Á. MDK

Ana caprii udvar, olf.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll. II. sorozat

mdk

Mannheimer Gusztáv festőművész

A Mienk Tagja (1907)

Horváth Loltán: Magyar száz adforduló 1961

475. l.

MDK

Mannheimer Gusztáv

Vágvölgyi motivum, of.

Művészeti hirek. Mücs. 1900. 4.sz. 95a

Mannheimer Gusztáv

Yartin: Tav. mütárlat, A Hét, 1899. 27o-71. l.

132590	2974	Kecskemét, Pest m.	Kara
132591	2974	"	Kasz
132592	2974	Tatárszentgyörgy, Pest m.	Kere
132593	2974	Kecskemét, Pest m.	Olt
132593			

MDK

Mannheimer Gusztáv

Hazai Művészárlók Egyesülete.

Műcsarnok. 1898. nov. 20. 16. sz. 141-143 l.

MDK

Mannheimer Gusztáv

A gr. Károlyi Mihály féle plakátpályázat ereménye.

Mücs. 1899. 21.sz. 326 l.

M.D.K.

Manheimer Gusztáv

"Miriam" c. művét emliti meg Trisztan: "A téli kiállitásról" c. beszámolójában.
Andrássy-uti Műcsarnok.

Magyar Salon, Bp.1895. dec. hó. 24. kötet
621-630. lap

M.D.K.

Manheimer Gusztáv

"Szent György" c. festményének repr.-ját hozza a lap.

Magyar Salon, Bp. 1896. február hó. 24. kötet 945. lap

M.D.K.

Mannheimer Gusztáv

Tollrajza "Egyesült erővel" cimmel
Repr.

Magyar Salon, Bp. 1895. aug. hó, 23. kötet
955. lap

M.D.K.

Mannheimer Gusztáv, festő

művei is szerepelnek a nemzetiben megnyílt és pazarul berendezett New York kávékázban

Bauzeitung für Ungarn, Bp. 1894. XXIII. évf.

nov. 1. sz. 246 old.

M.D.K.

Mannheimer Gusztáv

"Csodás szinszimfóniával, meleg, erőteljes ecsetkezeléssel ragad el"-irja Lázár Béla: "Tavaszi tárlat"-ról azóló cikkében.

Magyar Salon, Bp. 1900. május
321-344. lap

Mannheimer Gusztáv.

Az 1891-es év kiállitói között szerepel a művész,-mint a most megjelent -"Országos Magyar Képzőművészeti Társulat 1892 évre szóló közleményei" c. kiadvány közli és bemutatja a művészek alkotásait is.
"Mindenféle" c. rovat beszámolója.

Képes Családi Lapok, Bp. 1892. szept. 18.
XIV. évf. 38. sz. 608. lap.

Mannheim Róza

Dr W. Imrenć

arcképe

Nemzeti Szalon
tav, kiáll. 1932 jun

zottsága 1927/28. évi költségvetéséből

latt álló müemlékek fenn-

re, kiadványokra stb. ren- Pengő

..... 21.763

szeg felhasználási terve:

y helyreállitására..... 4.400

n müemléki felvételére

előirányzott összeg

..... 2.400

i kötetének előkészitő

..... 4.000

emplom monographiájá-

Mannheim Róza

Nagybányai cigányleány

olaj

Nemzeti Szalon
téli kiáll. 1932 jan

Kolozsvári Mátyás-ház

VII. 145.

Mannheim Róza

Festő

XI. Bosnyák tér 18.

MKSz 1947

Mannheim Róza

1918/19 – 1919/20 I.

Ferkèpzomfoiskèvk

111. l.

Mannheim Róza

szül. Korneá 18.. aug. 9.
Izr. német anyanyelvű.
1918/19 I. elsőéves nevesznov
Glatz o.
1918/19 II. elsőéves u. o
(szül. Corneán (Krassó
szörény m.) 1879 aug. 18.)
1919/20 I. másodéves
(szül. 1879 aug. 11.)

Himzés, bazinvidéki VIII. 164.

Mannheim Róza
(többször másola Sz. Múz.-ban)
született (bemondása szerint)
Hornea (K. Szörény) 1879. aug. 18.

M.D.K.

MANNHEIM Róza

1926-ban Nagybányán a szabadiskola tagja

Rétti: Nagybánya.... 337.l.

M.D.K.

MANNHEIM Rózsa festő

1914.-ben Nagybányán a szabadiskolában dolgozott

Réti: Nagybánya... Bp., 1954. 331.l.

MANNHEIM Róza M.D.K.

1917-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réwi Nagybánya.... Bp. 1954. 332.l.

MANNHEIM RÓZA

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

514

M.D.K.

MANNHEIM Róza festő

1916.ban Nagybányán a Szabadiskola

Réti: Nagybánya.. 1954. 332.1.

M.D.K.

Manuz kőműves mester

1481-1482-ben szerepel a pozsonyi számadási könyvekben.

Hoffmann Edith: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek, Bp. é.n. 33. old.

MANNIG (?) Zörnüwes

Pozsony, vásárhely 1481

Ars 1996/1-3. 235.

10. Szt. Kelemen pápa két bányásszal, olajfestmé
XIX. sz. eleje.
/A beszterczebányai múzeumban letétben/
11. Hársfa faragvány I. H. S. monogrammal, XIX: s
12. Rézbádog lap I. H. S. monogrammal.

A városházán:

1. Dunaiszky Lőrincz emléktáblája; tátrai gránitba márvány domborművű mellképpel s tót feliratt Lorenz akademiczky rezbar + 15 júl. 1784 + 5 febr. Alighanem Dunaiszky László műve, amellyel szülőházát akarták megjelölni.
2. pallos, XVI. s. beli rézkeresztvassal pengéjén jeggyel, tokja XVII. sz. beli rézveretekkel, f függesztve látható a tanácsteremben, a paizson a

Manng, Hanz, asztalos legény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztalo legé-
nyek jegyzéke: "Manng, Hanz, Proltzhamb, 1683.v.84."
116.old. 13.jegyz

Batári Ferno: Asztaloslegények Győrött a XVII.szá-
zadban - Adatok Győr város asztalosmivességének
történetéhez 93.old

Arrabona, 9. - Xantus János Múz. Győr, 1967
A Győri Múz. Évkönyve

Manng H./Hanz/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke származási hely szerint:"ProltzHamb: Manng H." 123.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9,-Xantus János múz.Győr,1967. - A Győri Múz.Évkönyve

Hanz Manng, asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből: "Hanz Manng von Proltzhamb/!/tüschler gesell".
104.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona, 9.-Kantus János Máz. Győr, 1967.-A Győri Máz. Évkönyve

Manng

Könivesmester

1481–1482

l.

Hoffmann Pozsony 33.l

Hoffmann Südost

Sebastian Mansfeld

szinezett rézkarca Karl Schütz rajza nyomán: 39 sz. reprodukció: „Részlet a bécsi Burgból"

Rózsa György – Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest 1973. 575 l.

MANTEGNA, festő

Az 1930. júl. 1-i keltezésü 100 pengős Jaschik Álmos tervezte és Meskó Kálmán rajzolta. Ornamentika Opl János-, Lesch Ferenctől. Mátyás királyát Mantegna portréja után a XVI. sz. elején készült másolat alapján a Vá épülettel együtt Franke Ruppert metszette rézbe. Kipo tipo, ill. réz-réz nyomóeljárással készült. 92. old.

DRá KUPA MIHÁLY: Bankjegyeink alkotói /1926-1966/ 91. old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVII-LXVIII. évf. 1967-1968 Akad. Kiadó, Bpest. 1968

Mauringer Mária

Négy éve diplomázott az Iparművészeti Főiskolán a kötött-, kurkolt anyag és (!) formatervező tanszakán. A Divattervező Vállalat mintatermében kiállítása volt.

Szigethi Ágnes: Tervezőművészek kiállítása; Ipari Művészet, 1971.4 sz. 27.l.

Manninger Márin, [?]

Kötöttanyag – és formatervező: Szerepel az Iparművészeti Tanács rendezésében megnyílt Kiállításon.

—. Művész az iparban 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. máj. 21.

Manninger Mária

Ruházati formatervező résztvesz a kiállításon

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás
Műcsarnok, 1975. jún - júl.

MANNO MILTIADES, szobrász

Iván István, éremművész érme Manno Miltiades után: 1955.-Vajdahunyad vára, alatta: BUDAPEST 1955. H/. AUSZTRIA MAGYARORSZÁG/LABDARÚGÓ MÉRKŐZÉS/100. futballcsatár a labdával/Manno Miltiades után/. Kör. 60. mm. vert alumínium. 11/203/. old.

SZIGETI ISTVÁN: Iván István szobrászművész érmei és plakettjei 8./200/. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XV. 1959. 13. sz. Bp.

MANNO MILTIADES
óóóó-

Berán Lajos Plakettje:-
1938.-HUNGARIA-EE,evező férfi csónakban b.H/.MERT FÉRFI KELL MEGANNYI SZIKLA SZÁL,csónakház,alatta:1911. 75 mm.vertbronz/Manno Miltiades terve alapján/.22. /286/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Berán Lajos szobrászművész érmei és plakettjei 17/291/old.

AZ ÉREM,Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------ XVII. 1961. 16.sz. Bp.

Manno Miltiádesz, grafikus, szobrász

1932-ben Los Angelesben az olimpián
II. díjat nyert Birkózók c. bronzszobrá-
val.

Takács Ferenc: A művészet és a képzőművészet (3.)
1760 – 1766.

Élet és Tudomány, 1972. IX. 15.

XXV4
37.

MANNO MILTIADES, szobrász/~~XXXX~~ megh./

Szigeti István, aki a szobrászokkal és éremművészekkel foglalkozik a lapban, többek között Mannót is keresi. Kéri hozzátartozóit, hogy adjanak közelebbi adatokat személyéről. 16/144/.old

HIREK-KÖZLÉSEK:

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből. XIV. évf.
------ 1958. 9. szám. Bp.

Manovill Jenő

Hat kép "A leégett Konstantinápoly" cimmel.

"A konstantinápolyi égés. A füst elhomályositja a nap lementét" c. kép.

Repr.-ók. felvételek.

ÉLET, Bp. 1911. aug. 13. III. évf. 971. 973. lap. 33. sz.

Mannersdorfi

császári kastély

l.

Thirfelrödmantul

198. l.

Török Aurél dr. VII. 246.

Manuel János

Vándor nyomdász a XVI
nd-ben

Vietoris: Mit tanítanak
egyetemünkön nyomdáinkról

~~Népno~~ Magyar Grafika, 1964, I. 66 old.

MANNEL, nyomdász

Lásd: Manlius János cimszó alatt. Ez Manliusnak német neve. 280.old

KOVÁCS JÓZSEF LÁSZLÓ: Kari Semmelweis: Der Buchdruck auf dem Gebiete des Burgenlandes bis zu Beginn des 19. Jahrhunderts /1582-1825/ 280.old

Soproni Szemle, Helytörténeti Folyóirat, XXVII.évf. 1973. 3.szám

JOHANN M A N N E R , textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Käis: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 472.- Herr JOHANN M A N N E R
Felvétel ideje: 1845. 5. Octbr.
Hová vették fel: Grosz-Manyok, /Nagymányok/. 163.old

POMOTKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.oldal

ARRABONA. A Xantus János Múz. évkönyve. 16. Győr, 1974

Mannel János

Könyvnyomtató

Cásd Oko

Gulyáskönyvny

248 l.

Mannel János

vándorkönyvnyomtató 1582–1600

lásd

Gulyáskönyvny

210 – 222. l.

P (Manlius,

Mandelz)

Muránji fennsík VIII. 42.

Mannasser, David

famenzō

Zrínyi Miklós és Péter
arcképe s az ottocsáci
csata Repr.

Széchy Károly: Gróf
Zrínyi Miklós 1620 —
1664. V. Kötet M. Tört
Elektr. Bp. 1902.

7514.	5 drb. 18x24-es kép /:Krisztina téri templom fres 2 Számlabélyeg azaz Tízezer és 35/100 arany ----------

Ezen számlában feltüntetett ár a 4560/1931 I
számu rendelet értelmében ARANYPENGŐ
értendő.

A másolat hiteléül:

Budapest, 1943. nov. 22.

Fizetendő: számla vételekor.

Vi.

Mann Miksa

Pest

Lásd

Arch. Ért.

1909. 79. 80.

Mann Miksa lovag

bajor festő

1.907-ben az arvai várban elterülő főépület második ~~dik~~ emeletén horzáfrhetővé vált lakosztály egyik tágas termének falait látta el a létező régi ‡ freskomaradvanyok nyomán ornamentális falfestményekkel. Ezért a sajtóban tanladások érték Kubinyit ‡ Eljárása igazolására adta ki az alábbi füzetet kezirat gyanánt.

Kubinyi Miklós: Régi és ry falfestmények az arvai várban. Pest, 1908. Képekkel.

‡ (XV. századbeli)

‡ főleg azért, hogy e munkát külfödi művészeinek az illetéseik megkérdezése nélkül végezhette

tése
gyéni
juk fan-
hely ille-

l és
tesek,
forte/
alanság-
belső

MDK

Mann József épitőmester, +1932. VI.2o.

Az év halottai. Kincses Kalendárium, 1933.

118 l.

Mann Johann

bécsi festő,

aki a bécsi Leopold-
städter Theater díszi-
tő festését végezte, 1841-
ben pályázott az a sopro-
ni új szinház kifestése-
re. A megbízást meg-
kapta, de igazolnia
kellett, hogy akadémiai
műnész. Ez nem sike-
rült és így a festés terveréséve-
vel és kivitelezésével
Geyling Károlyt (l. o.)
bízták meg.

Csatkózl

Mann János

ok.

1637. Segesvár

lásd

Mann Dániel

..... *műhely.*

főnökség!

.....hó.....n történő kifize-

.....indokából személyesen meg nem

.....számu.....

m.

vi .....hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Mann Treu

1917

Einnisk 1930. 86 l.

Mann József

építőmester, a Magyar Építőmesterek Egyesületének elnöke, a Budapesti Építő és Kőmives mesterek Szövetségének alalnöke

Lakik Budapest. 1914

Ruijsdael, Salamon van, "festo"

VI. 212

Mann Dénes
épitész
szül Budapest 1893.
oklevelet nyert 1920

Névjegyzmüegyetem 13 l.

Konstantinápoly.

A háttért a város fogla
CANAL DE LA MER NOIRE-ben hajó
és vidéke terül el. Felirata a

VEUE DE CONSTAN

Rm., mér. a vk. 20.7: 27.7

140-95

Mann M. MDK

festő, 19o7-ben ő fedezte fel Az árvavárhelyi falképeket.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei.

Bp.1954. 111.l.

Mann Daniel

Öh.

Daniel Mann saß schon in den siebziger Jahren im Schässburger Rathe und wurde 1588 Stuhlsrichter / im folgenden Jahrhundert war Stephan Mann Zunftmeister und Bürgermeister. 1637 richtete sich sein Sohn Johann in die Zunft ein.

wd

Müll Fr. 38. 1

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

n.

vi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Mann Mihály, épitömester. MDK
Budapest.

Rendes tag.

Az épitöipar jelöltjei az O.T.I.önkormányzatába.
Ep.Ip.-MP.-EpMüv. 1929.máj.1. 68.l.

Mann József
építőmester
az alábbi egyesület
1922. tiszteleti tagjá-
vá választotta.

Építő Ipar. Építő mű-
vészet. 1922. 59. l.
(A magyar Építőmesterek
jubileumi közgyűlése.)

Charlottenburg den 5. Juli 1910.
Goethe Ring 5.

Hochgeehrter Herr Lehrer!

Ich bitte vielmals um Entschuldigung,
wenn ich abermal so frei bin, mich
über den Schicksal meiner Arbeit
über die „Endelyi olvasók“ zu erkundigen.

M.D.K.

Mann Alberik épitéri

épitette 1830 ban a bakonynánai r.k. plébánia házat.

Genth. Müeml. 1959 I. 22

MDK

Mann József épitőmester

Székács-villa, repr.

Magyar Épitőművészet 1913. 2. sz.

M.D.K.

Mánn József épitész

A VI.Bokay-tér 2.sz. a. emeletes kóroda, ép. engedély.

Cikk: Magánépitési engedélyek Budapesten.

Vállalkozók Közlönye Bp. 1908. máj.6.-án.7.o.

MDK

Mann József

épitész

M. Épitőmesterek...szövetkezete. Épitő Ipar, 1909. nov. 14. 428. l.

MDK

Mann Harrington

Ruhaszáritás, of.

KMT. 19ol. tav. nemzetk. kiáll. kat. 33.l.

Mann Alberik

épitéz

Gentnüeml

465 f.

r koronáról, mely összeget a "Budapest
itési és rendezési munkálatai körül
Vall.és Közokt. Minister urnak 9428/
emlékek Orsz. Bizottsága pénztárából

Dr Jemnellor V. Ivan

M. D. K.

MANN szobrász

1754. Eger, irgalmasok kolostorának kapuján Istenes Szt. János – Mihály- és Rafael-szobrok között Erdődy-címer

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. ~~236~~ 1959.

I. 236., II. 73. l.

K. D. K.

[illegible]

Mann

Hobrát

Eger 1754

l.

Szm Egerniw

244. l.

A MŰEMLÉKEK ORSZA

BUDAPEST, VI., A

377/1935. szám.

Állami és Koronauradalmi

MANLIUS, Johannes

ZSIGMONDY Árpádné: Johannes Manlius
és nyomtatészlete (1575-1605). = USZK Évk.
1982/1983 (1984) 297-410. p. ill 6.

MEGHIV

1992. március 10-én, kedden 1
tet tartunk a Tanácsteremben

Budapest 1992. III.2.

Manlius János MDK

vándornyomdász

1587-ben Mogyorókeréken /Eberau nyugatmagyarországi község/ a "Newe Zeytung aus Ungern" ujságlevelet. Az 1587 aug. 9-i török kirohanást /szigetvári basa/ adja hirül.

Később Németlövőre költözik sajtójával, s egy Konstantinápolyban feltünt üstökösről zóló verses ujsgáot nyomtat.

13-14.o.

Dezsényi Béla-Nemes György: A magyar sajtó 25o éve.

I. kötet. 1954.

Manlius János

könyvnyomtató

XVI. sz

l.

Kertésznyomtatott

121. l.

122. l.

124. l.

Helyben

Marlius János

l.

Novák 500

93-96. l.

Manlius Janus

nyomdája

l.

Könyvkiáll. czikk

148, 149. l.

jelentjük, hogy forrón szeretett, angyali jóságú

Caesar Gyuláné

nász Emma

s özvegye

tének 88-ik évében a haldoklók szentségével

Manlius, nyomdász

– az utánnyomatokban jást elől, főleg Monyorókerében meg Siczen.

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp. 1967.

80. e.

Manlius, nyomdász

– nála jelent meg 1588-ban Frankovith Gergely kurucsló könyve (Hasznos és fölötte szükseges könyv) és Az kopaszságnak dicséreti (Kolozsvár 1589.)

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.K. Bp.1967.

81.1.

Manlius János, nyomdász

– vándorlásban egész felnevelésével
utazott

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története. II.k. Bp.1967.

Manlius János, nyomdász

- első magyar könyvére azt nyomtatta: „Világos Varat". Itt nem működhetett, mert török kézen volt.

Fitz J.: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II. k. Bp. 1967.

18. l.

Manlius János, nyomdász

1582 – 1605 -ig működött
58 nyomtatvány

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története. II. k. Bp. 1967.

27. l.

MANLIUS GÁBOR, tipografus

Farkas Imre özvegyének végrendeletében, nincs szó Manlius Gáspárról, sem Farkas gyermekéről sincs említés
187.old. 14.jegyz

KATONA IMRE: Far-kas Imre csepregi nyomdája 184.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 1.sz. Szombathely

MANLIUS GABOR, typografus ?

A csepregi nyomda Manlius János halálával az özvegy, ill. második férjének-Farkas Imrének-csak felerészben a tulajdona. Második fele Manlius Gábort illeti. Anyai örökségének pénzben történő kiegyenlítését követeli 1630 ban a csepregi zsinat jegyzőkönyve szerint. 141.old. 14.jegyz.

KATONA IMRE: Farkas Imre csepregi nyomdája 134.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 1.sz. Szombathely

MANLIUS GÁBOR, typografus ?

Farkas Imrének 1641-és 1644-ben kapott donacióban csak sajat fiarra történik hivatkozas, mostohafiáról, Manlius Gáborról csak az 1630.jú.4.-5.-én tartott csepregi zsinati jegyzökönyvből értesülünk. Igy Szczi Borbala-Farkas Imréné-Manlius második felesége volt, Gábor pedig az első felségétől született. 141.old. 14.jegyz

KATONA IMRE: Farkas Imre csepregi nyomdája 134.old

VASI SZEMLE. XXVII.évf. 1973. 1.sz. Szombathely

MANLIUS GASPAR, tipografus

1630.jun.4-5.csepregi zsinat jegyzőkönyvéből:Gregorius Maius Emericum Farkas de haereditate Typographiae certat,hic vincit,quia mediam partem per uxorem,matrem prioris,acquisivit,pro dimida 60 fl.solvit" 14.jegyz. 142.old

KATONA IMRE: Farkas Imre csepregi nyomdája 134.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 1.sz. Szombathely

MANLIUSZ, vándornyomdász

Magyari Istvánnak négy magyar ra forditott éneke jelent meg Sárváron Manliusz vándornyomdásznál. A négy közül kettő nótajelzéses. .E két dallamot sikerült megtatalni. 532.old

BÉKEFI ANTAL: A vasi várak zenei élete a török megszállás idején 1526-1686. 516.old

VASI SZEMLE, Helyismereti évkönyv, XIX.évf. 1965 4.szám Szombathely, 1965

MANLIUS JÁNOS, nyomdász

1582-ben, amikor Batthyány Boldizsár letelepitette Manliust, Sopronban az evangelikus vallás gyakorlata már veszélyeztetett volt, majd 1584-től bekövetkezett a tilalom is. Egy jellegzetesen evangelikus nyomda tehát Sopronban nem telepedhetett volna le, de a Sopronnak ajánlott NAPTÁR /1583/ a nyomda és Sopron állandó kapcsolatát igazolja. 281.old

KOVÁCS JÓZSEF LÁSZLÓ: Karl Semmelweis: Der Buchdruck auf dem Gebiete des Burgenlandes bis zu Beginn des 19.Jahrhunderts. /1582-1825/ 280.old

Soproni Szemle, Helytörténeti Folyóirat, XXVII.évf. 1973. 3.szám

MANLIUS JÁNOS, nyomdász

Sopronban az evangelikus vallás gyakorlata veszélyeztetett volt és 1584-ben bekövetkezett a tilalom is. Igy Manliusnak jellegében kifejezetten evangelikus jellegü nyomdája Sopronban nem telepedhetett le. De DRAGONUS GÁSPÁR teológiai munkájának közzététele a nyomda és Sopron állandó kapcsolatát igazolja. 281.old

KOVÁCS JÓZSEF LÁSZLÓ: Karl Semmelweis: Der Buchdruck auf dem Gebiete des Burgenlandes bis zu Beginn des 19. Jahrhunderts / 1582.1825/ 280.old

Soproni Szemle, Helytörténeti Folyóirat, XXVII.évf. 1973. 3.szám

MANLIUS JÁNOS, nyomdász

Utalni kell arra,hogy Manlius jó kereskedő is volt. Neu Zeitungokat és naptárakat adott ki,sőt utánnyomatokat is kiadott.-Kiadta: FRANKOVITH GERGELY HASZNOS ÉS FÖLÖTTE SZÜKSÉGES KÖNYV,cimü orvosi munkáját,amely két kiadásban is megjelent Manliusnál.-A Manlius-nyomda a XVI-XVII.században fontos magyar szellemi mühelye volt,sőt sok szempontból Sopron nyomdája is. 281.old

KOVÁCS JÓZSEF LÁSZLÓ: Karl Semmelweis: Der Buchdruck auf dem Gebiete des Burgenlandes bis zu Beginn des 19.Jahrhundertes. /1582-1825/ 280.old

Soproni Szemle, Helytö rténeti Folyóirat, XXVII.évf. 1973. 3.szám

MANLIUS JÁNOS, nyomdász

A mai Burgenland területén 58 könyvet nyomott. Ebből német munka négy, magyar harmincöt és latin tizenhét. Jó kereskedő volt, aki Neu Zeitungokat, naptárakat nyomat, de utánnyomás készül a kolozsvári SALAMON ÉS MARKALF népkönyvből. /Monyorókerék, 1592. RMNy.668./. 281.old

auf

KOVÁCS JÓZSEF LÁSZLÓ: Karl Semmelweis: Der Buchdruck dem Gebiete des Burgenlandes bis zu Beginn des 19. Jahrhunderts, /1582..1825/ 280.old

Soproni Szemle, Helytörténeti Folyóirat, XXVII.évf. 1973. 3.szám

MANLIUS JÁNOS, nyomdász

Utalni kell arra,hogy Manlius jó kereskedő is volt. Neu Zeitungokat és naptarakat adott ki,sőt utánnyomásokat is készitett.Igy kiadta:Tinódi Sebestyén Török BÁLINT FOGSÁGÁRÓL VALÓ HISTÓRIÁJÁT is /Monyorókerék 1592. RMNy.696./. 281.old

auf

KOVÁCS JÓZSEF LÁSZLÓ: Karl Semmelweis: Der Buchdruck dem Gebiete des Burgenlandes bis zu Beginn des 19. Jahrhunderts, /1582 .1825/ 280.old

Soproni Szemle, Helytörténeti Folyóirat, XXVII.évf. 1973. 3.szám

MANLIUS JÁNOS, nyomdász

Jó kereskedő is volt.-Neu Zeitungot,naptárakat is kiadott.-Sok utánnyomást készitett.-Kiadta: Beythe István FÜVÉSZKÖNYV-ét. A Manlius-nyomda a XVI-XVII.szzad fontos magyar szellemü mühelye volt,sőt sok szempontból Sopron nyomdája is. 281.old

auf

KOVÁCS JÓZSEF LÁSZLÓ: Karl Semmelweis: Der Buchdruck dem Gebiete des Burgenlandes bis zu Beginn des 19. Jahrhunderts, /1582 .1825/ 280.old

Soproni Szemle, Helytörténeti Folyóirat, XXVII.évf. 1973. 3.szám

MANLIUS JÁNOS, nyomdász

A magyar és német szaakirodalomeredményeinek összevetése nyomán kialakúl Manlius rokonszenves életútja. Születésére nézve krajnainak vagy tengerpartinak tartják, de würtenberginek is emlegetik. Pályája Hans Ungnad nyomdájából indúl, majd elhagyja szülőföldjét. Már Laibachban protestáns könyveket csempészett a városba. 281.old

KOVÁCS JÓZSEF LÁSZLÓ: Karl Semmelweis: Der Buchdruck auf dem Gebiete des Burgenlandes bis zu Beginn des 19. Jahrhunderts /1582-1825/ 280.old

Soproni Szemle, Helytörténeti Folyóirat, XXVII.évf. 1973. 3.szám

MANLIUS JÁNOS, nyomdász

Utalni kell arra is,hogy Manlius jó kereskedő is volt. Neu Zeitungokat és naptárakat adott ki,sőt utánnyoma tokat is kiadott.-Siczi nyomtatvány volt a II.világháborúban elpusztúlt BALASSI BÁLINT BETEG LELKEKNEK VALÓ FÜVES KERTECSKE példánya is./Sicz,1593. RMNY.728./.

281.old

KOVÁCS JÓZSEF LÁSZLÓ: Karl Semmelweis/ Der Buchdruck auf dem Gebiete des Burgenlandes bis zu Beginn des 19. Jahrhunderts /1582-1825/ 280.old

Soproni Szemle, Helytörténeti Folyóirat, XXVII.évf. 1973. 3.szám

MANLIUS JÁNOS, /nyomdász

Németül: MANNEL, szlovénül: MANDELZ. - Elmondhatjuk, hogy a nyugat-magyarországi nyomdászatnak a reformációs időszaka a legelevenebb. Igazán kiemelkedő tevékenységet folytatott a mai burgenlandi terület első nyomdásza, Manlius János. 280.old

KOVÁCS JÓZSEF LÁCSLÓ: Karl Semmelweis: Der Buchdruck auf dem Gebiete des Burgenlandes bis zu Beginn des 19. Jahrhunderts, /1582-1825/ 280.old

Soproni Szemle, Helytörténeti Folyóirat, XXVII.évf. 1973. 3.szám

MANLIUS JÁNOS, nyomdász

Károly főherceg kiutasitása után tünik fel Manlius Nyu
Nyugat-Magyarországon. Homberger Jeremiás ösztönözhette
erre, Ezt látszik igazolni az a három Homberger munka is,
melyek közül a Floscvlvs Eden cimüt a szerző épen Sop-
ron tanácsának ajánlotta. 281.old

KOVÁCS JÓZSEF LÁCSLÓ: Karl Semmelweis: Der Buchdruck
auf dem Gebiete des Burgenlandes bis zu Beginn des
19. Jahrhunderts, /1582-1825/ 280.old

Soproni Szemle, Helytörténeti Folyóirat, XXVII.évf.
1973. 3.szám

MANLIUS JÁNOS, nyomdász

Nyomdája, egy jellegzetesen evahgelikus nyomda Sopronban már nem telapedhetett le a tilalom miatt. De FRANKOVICH könyvének kiadása a nyomda és Sopron állandó kapcsolatát igazolja. 281.old

KOVÁCS JÓZSEF LÁSZLÓ: Karl Semmelweis: Der Buchdruck auf dem Gebiete des Burgenlandes bis zu Beginn des 19.Jahrhunderts /1582-1825/ 280.old

Soproni Szemle, Helytörténeti Folyóirat, XXVII.évf. 1973. 3.szám

MANLIUS JÁNOS, typografus

Mint a reformáció nyomdáit kell vizsgálnunk Manlius, Farkas Imre tevékenységét, vagy Matthäus Bernard németújvári nyomdáját 1619-ből. E három nyomda munkássága jelenti a reformáció XVI-XVII.sz-i terjesztését az egykori Sopron és Vas megye területén. 280.old

KOVÁCS JÓZSEF LÁSZLÓ: Karl Semmelweis: Der Buchdruck auf dem Gebiete des Burgenlandes bis zu Beginn des 19.Jahrhunderts /1582-1825/ 280.old

Soproni Szemle, Helytörténeti Folyóirat, XXVII.évf. 1973. 3.szám

MANLIUS JÁNOS, nyomdász

Feltételezik, hogy nemcsak a "Velagos Var" nyomdahely kitalált Manlius cimlapjain, de a Warasdin jelzet tulajdonképen Monyorókerék, a Sárvár helynév Németkeresztúr, Sicz /Németlövő/ pedig Németújvárnak felene meg.
281.old

KOVÁCS JÓZSEF LÁSZLÓ: Karl Semmelweis: Der Buchdruck auf dem Gebiete des Burgenlandes bis zu Beginn des 19. Jahrhunderts, /1582-1825/ 280.old

Soproni Szemle, Helytörténeti folyóirat, XXVII.évf. 1973. 3.szám

MANLIUS JÁNOS, nyomdász

1582-ben

Németújvár hatalmas birtokosa támogatta őt, ott bátran dolgozhatott, /Batthyány Boldizsár/. A császár semmit sem kezdeményezett ellene. Batthyány levelezett Carolus Clusius botanikussal és Beythe István Manliusnál megjelent növénykönyvét is javitgatta. 281.old

KOVÁCS JÓZSEF LÁSZLÓ: Karl Semmelweis: Der Buchdruck auf dem Gebiete des Burgenlandes bis zu Beginn des 19. Jahrhunderts, /1582-1825/ 280.old

Soproni Szemle, Helytörténeti folyóirat, XXVII.évf. 1973. 3.szám

MANLIUS JÁNOS, nyomdász

Már Laibachban mutatkozik benne az üzletember: protestáns könyveket csempészett a városba, jól menő könyvkereskedése volt. 1575-ben nyomdát is alapitott és a főhercegi tilalom ellenére is hozzálát Georg Dalmatin szlovén bibliafordításának kiadásához. 281.old

KOVÁCS JÓZSEF LÁCSLÓ: Karl Semmelweis: Der Buchdruck auf dem Gebiete des Burgenlandes bis zu Beginn des 19. Jahrhunderts, /1582-1825/ 280.old

Soproni Szemle, Helytörténeti folyóirat, XXVII.évf. 1973. 3.szám

MANLIUS JÁNOS, nyomdász

Utalni kell arra,hogy jó kereskedő is volt.Manlius. Neu Zeitungokat és naptárakat adott ki,sőt utánnyomásokat is.Kiadta : EURIALUS ÉS LUCRÉCIA históriáját is. /Sicz, 1592. RMNy.704./. 281.old

KOVÁCS JÓZSEF LÁSZLÓ: Kari Semmelweis:Der Buchdruck auf dem Gebiete des Burgenlandes bis zu Beginn des19. Jahrhunderts/1582-1825/ 280.old

Soproni Szemle, Helytörténeti Folyóirat, XXVII.évf. 1973. 3.szám

MANLIUS JÁNOS, nyomdász

Manlius nemcsak Batthyány, de Zrinyi György birtokain is /így pl. Monyorókeréken/ majd élete végén felé a Nádasdy birtokokon is nyomtatott, Sopron tőszomszédságában Német keresztúron. 281. old

KOVÁCS JÓZSEF LÁSZLÓ: Karl Semmelweis: Der Buchdruck auf dem Gebiete des Burgenlandes bis zu Beginn des 19. Jahrhunderts /1582-1825/ 280. old

Soproni Szemle, Helytörténeti Folyóirat, XXVII. évf. 1973. 3. szám

MANLIUSZ JÁNOS, tipografus

Manliusz nál tanult Farkas Imre és ott is dolgozott. Manliusz halála után nő ül vette annak özvegyét és hozományul megkapta a nyomdát is. Még 10 évig dolgozott Keresztúron/1609-1619/ és azután költözött Csepregre. 85.old.,4.jegyz

ZÁTONYI SÁNDOR: Könyvnyomda Csepregen a XVII.szazad első felében 85.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti évkönyv, 1960. II.köt. Szombathely, 1963

MANLIUS JANOS, typografus

A csepregi nyomda Manlius Janos halalaval az özvegy,ill
masodik férjének-Farkas Imrének-csak feleresszben a tula
lajdona.Masodik fele Manlius Gabort illeti.Anyai öröksé-
gének pénzben történő kiegyenlitését követeli 1630-ban
a csepregi zsinat jegyzökönyve szerint. 141.old. 14.jeg

KATONA IMRE: Farkas Imre csepregi nyomdaja 134.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 1.sz. Szombathely

MANLIUS JÁNOS, tipográfus

Carolus Clusius művét: "Stirpium Nomenclator Pannonicus"-t az ő nyomdájában készítették, Németújváron 1583-ban. 595.old. 3.jegyz

CSABA JÓZSEF: Carolus Clusius...Magyar ethnobotanikai adatok Clusius műveiben 595.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 4.szám, Szombathely

MANLIUS JANOS, tipografus

Carolus Clusiusnak: "Stirpium Nomenclator Pannonicus" c. művét, 1583.-ban Németújváron nyomtatta ki. Címlapján S/tephanus/B/eythe/ monogrammos hat soros ajánlás látható. Clusius az előszóban elismeri, hogy növénytani kirandulásain Beythe István volt segitségére. E műből 7 több eltéro példany ismeretes. 595.old. 3-és 4.jegyz.

CSABA JÓZSEF: Carolus Clusius...magyar ethnobotanikai adatok Clusius műveiben 595.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 4.szám, Szombathely

MANLIUS JÁNOS, tipográfus

Batthyany Boldizsár 1582-84 között otthont adott Manlius János neves vándornyomdásznak, aki Károly főherceg utasitására, protestáns vallása miatt kénytelenen volt elhagyni az örökös tartományokat. 411.old

CSAPODY ISTVÁN: Clusius magyar mecénása és munkatársai 407.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 5.szám, Szombathely

MANLIUS JÁNOS, tipografus

1595-ben Németújváron Manlius nyomdájában Beythe András kiadta :"Fives könüv"-ének megjelentetésére"fivek nek és fáknak nevökről,termezeetekről és hasznokról" c.müvét. 413.old

CSAPODY ISTVÁN: Clusius magyar mecénása éa munkatársai 407.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 3.szám, Szombathely

MANLIUS JÁNOS, tipografus

A magyar növénynevekat az 1583-ban Németújváron Manliu betüivel nyomtatott összefoglalás közli"Stirpium nomen clator Pannonicus"cimmel. E munka anyagának összegyüjté se jórészt Beythe István érdeme. 418.old

HORTOBÁGYI TIBOR-JEANPLONG JÓZSEF: Clusius a botanikus 415.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 3.szám, Szombathely

MANLIUS JANOS, tipografus

Sarvaron a Nadasdyak tamogatasaval müködött Manlius Janos tipografus. 418.old

KISS GYULA korreferátuma 417.old

VASI SZEMLE, XXIV.évf. 3.szám, 1970. Szombathely

Manlius Joannes

nyomtatta „Agenda, azaz szent-egyházi etc" ci mű művet Kerepsturt 1598-ban.

Borsa Gedeon, Hervay Ferenc stb.: Régi magyarországi nyomtatványok 1473-1600.

Budapest, 1971

6871

Monlius Joannes

nyomtatta „Summaia azoknak az etc"
című művet Kerepturt 1598-ban.

Borsa Gedeon, Hervay Ferenc stb.: Régi
magyarországi nyomtatványok 1473–1600.
Budapest, 1971

6871

Manlius János, nyomdász

- vándorlásra az késztette, hogy műveivel igyekezett a megrendelő közelébe költözni.
Sárvárra, Magyari István közelébe a Sedes javítása végett ment (nem volt magyar anyanyelvű)

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története. II.k.Bp.1967.
29.l.

Manlius János, nyomdász

- többet nyomtatott, mint amennyiről tudunk (60 db). Mindet 24 év alatt.

itz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története. II.k. Bp. 1967.

264.c.

Manlius János, nyomdász

- egyik utolsó nyomtatványa Magyari gyászbeszéde Nádasdi Ferenczhez ... feste felett (1604.). Nádasdy halálával Manlius elvesztette utolsó pártfogóját.

271.l.

Kitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967.

Manlius János, nyomdász

– utolsó éveit Keresztúron töltötte. A vezetést egyik segédjével, Farkas Imrével (későbbi utódával) osztottamag.

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967.

269-1.

Manlius János, nyomdász

- 1595-ben Beythe István fia, András Fives körzüvét nyomatta.

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967. 268.l.

Manlius János, nyomdász

- megrendelésre sok tudományos művet nyomtatott: Beythe Stirpium Nomenclator Pannonicus 1584.

Frankovich Gergely Hannos és fölötte sükseges könyve

(23 bibliai, csillagászati jametszet,
8 Hoffhalter-féle iniciálé,
10 rézmetszetes melléklet: saját címere, beteget kezelő orvos képe stb.)

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967.

268.l.

Manlius János, gyomdás:

- mindkét magyar kalendáriuma fordítás latinból. A németújvári nevője Georgius Stadius, a riczié Valentinus Fontanus (Krakkó)

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967. 268.l.

Manlius János, nyomdász.

– 1603-ban még megjelentetett 1-2 apróságot Nádasdi Ferenc megbízásából.

271.l.

Péter József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp. 1967.

Manlius János, nyomdász

– Sennowitz szerint 75 évet élt
(meghalt 1604.)

271.l.

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967.

Manlius János, nyomdász

- németül verses genealógiát költött a rajnai nemességről.
Nemcsak vándornyomdász, tudós is.

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története. II.k. Bp. 1967.

50 l.

Manlius János, nyomdász

- Laibachból menekült magyarországra, szlovén származású, 16. sz.

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedés. története II. k. Bp. 1967.

25. l.

Manlius János, nyomdász

- magyar nyelvű könyvei szedéselvonatait a szerzőkkel nézette át, mert nem tudott megfelelően magyarul.

Fitz József: A mo-i nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története
II. k. Bp. 1967. 25. l.

Manlius János, nyomdász

– a 16. n.-i Magyarország legsokoldalúbb Nyomdásza. Elsőrosban magyar nyelvű nyomdai működését a magyar nyelv ismerete nélkül végezte.

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II. k. Bp. 1967.

265.

Manlius János, nyomdász

- igazi népnyomdász. Salamon és Marhalf tréfás beszélgetései, Laskai János Aesopusa, Heltai 100 fabulája, Tinódi elbeszélése Buda veszedelméről és Török Bálint fogságbajutásáról stb.

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II. k. Bp. 1967.

266. l.

Manlius János, nyomdász

- kiadványait magyar jellegük hangsúlyozására többnyire a magyar címerrel ékesítette.

Van eredeti magyar nyelvű lapja is, Pelerdi Péter 11 oldalas leírása Báthori Zsigmond romániai győzelméről. Új műfajt vezetett be ezzel.

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967.
267.C.

Manlius János, nyomdász

-legismertebb nyomtatványa, Magyari István Az országokban való sok romlasoknak okairol c. műve (Sárvár 1602.)

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967.

265. l.

Manlius János, nyomdász

– saját könyvkötő készlete volt.

267-268.l.

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp. 1967.

Manlius János, nyomdász

- gyakran odaköltözött a megrendelő szerző székhelyére: Németújvárra Beythéhez, Varasdra Vrameczhez, Sárvárra Magyari Istvánhoz.
A pártfogó közelléte is fontos: Németújvárom Batthyány Boldicsár

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967.

265.l.

Manlius János, nyomdász

– nagy körnek szolgáltak iskolakönyvei, latin meg német hittanok, Szikszai Fabricius latin-magyar-német szótára, naptárai.

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967.

264.l.

Manlius János, nyomdász

– 1584-re szóló Schreibkalenderjét Borsa Gedeon fedette fel. Párhuzamos harábokban mindkét időszámítást közölte. Piros-fekete nyomású

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967.

267.C

Manlius János, nyomdász

– később könyvei díszítésére harai fametszőket vett igénybe, pl. a ~~Sike~~ Siczben 1593-ra kiadott naptárát Magyarország címerével ékesítette.

itz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története; II.k. Bp.1967.

264.l.

Manlius János, nyomdász

- Beythe + postilláinak címlapján H.V. kezdőbetűkkel jelzett keret Laibachból, iniciáléi egy része szintén ottani, de vannak magyar származású könyvdészei is Hoffhalter Rudolftól.

itz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története; II.k. Bp.1967.

263. l.

Manlius János, nyomdász

- ajánlásai: Batthyány Ferencnek, B. Boldizsárnak, Zrínyi Dorottyának, egyét ajánlások pl. Nádasdy Ferencnek.

261.l.

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967.

Manlius János, nyomdája

– 8 helyen nyomtatott. Egyes helyeken többször is: Németújvárott 3-szor, Nagyszékelyen 2-ször, Sárváron 2-ször, Sopronkeresztúron 3-szor. 1585-ből nem ismerünk több nyomtatványt.

itz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története. II. k. Bp. 1967.

264. l.

Maulius János, nyomdász

– Beythe postilláit több részben is kiadta, hogy a szerényebb pénzű hívő részletfizetésben jusson birtokába.

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története, II.k. Bp. 1967.

262.l.

Manlius János, nyomdász

- impressumaiban nyomdahelyének különféle neveket adott:

Velagos Var
Gyzzing Varasa
Nymöt Vy Var

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967.

261.C.

Manlius János, nyomdász

- életrajzírója Sennowitz.

Fitz József:A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967.

261.l.

Manlius János, nyomdász

- első ittenni kiadványa Homberger Viola Martiája. Homberger 2 másik könyvét is nyomta 1583-ban és 84-ben Németújvárott.

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp. 1967.

261.l.

Manlius János, nyomdász
– első németújvári tartózkodása idején
9 könyvet nyomtatott Beythe Istvántól
Manlius nem tudott magyarul.

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967.

261. l.

Manlius János, nyomdász

– Grácban a lutheránus superintendenstől, Hombergertől kapott ajánlólevelet Bathyány Boldizsárhoz.

260.l.

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967.

Manlius János, nyomdái

- nyomtatványai protestáns nézetei miatt Károly főherceg kiutasította Bécsből. 1582-ben újrakezdte, ajánlólevelekkel kapott, és Magyarország felé indult.

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp. 1967.

260. l.

Maulius János, nyomdász

- Magyarországba érkeztekor 52 éves volt. Előtte Laibachban 22 éven át működött.

260.c.

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967.

Manlius János, nyomdász

- 1580-ig 24 latin, német és délszláv kiadvány.

260.l.

Fitz József:A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967.

Manlius János, nyomdász

-1562-ben Urachból Kaibachba telepedett, ahol könyvboltot nyitott. 1575-ben nyomdát alapított. Első kiadványa a Jesus Sirah bibliai könyv német fordítása. Horvát krónikát is adott ki, német termékei naptárak, népies nyomtatványok.

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967. 260.l.

Maulius János, nyomdász

= Hans Mandl könyvkereskedő
Mandele,
német termékein: Mandl, Mannel,
Mannel,
latinokon Maulius.

260.e.

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967.

Manlius, nyomdász

– kiadványai közül több aronos, eredeti kötésben maradt fenn, s a nyomtatványait a különféle állomásnelyeken egységes stílusban kötette. Saját könyvkötészete volt.

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II.k. Bp.1967.

70.c.

Manlius János, nyomdász

A 16.sz.második felében Sopron környékén vándor nyomdász. 38.old

Csatkai Endre: A soproni nyomdászat a 18.század első felében 38.old

Soproni Szemle, Helytört. folyóirat. XV. 1961. Sopron

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Manlius Janós

nyomdan

l.

Könyvkiáll. emlék

138. l.

. További jó munkát kívánva szere-

nber 18.

Manlius János

nyomdász XVI. v

+ 1604.

rőd

Szeghalmy Gyula

Dunántuli vármegyék. Bp. 1937

114-l.

ás és közokt.miniszteri tárca nap-

solat hiteléül:

Adolf

MDK

Mánlius János
nyomdász

Manlius-nyomtatóány kisebbített hasonmása (ábra) 16. zból.

Faragó: Manlius János
Grafikai Szemle 1912. évf. 5sz 79.l

mDK

Manlius János
nyomdász

„kiés kobor nyomdász" állított fel nyom-
dát Németkereszturon a XVI. z ban. Egy
z ázaddal előbb volt itt nyomda mint
Sopronban.
Firtinger Károly: Sopron nyomdásztörténete
Grafikai Szemle 1900 évf 10 sz. 141 l

MDK

MANLIUS JÁNOS

Könyvnyomtató műhelyt tartott fenn.

Soltész Zoltánné: A magyarországi könyvdiszités a XVI.században.

Akadémiai Kiadó Budapest 1961. p.22.

Männlh József

ig. wva.

24 éves, spul Nagyszeben

1830.

Bècsi akadèmia
jh'zy

nywszekreuzek, nejhöngstári II. 173.

MDK

Manlius János

német szárm. 1582-1604.

Kuntár L: A szombathelyi nyomdászat története.
U.o. 1957. 79-80. l.

M.D.K.

Manlius János könyvnyomtató

Cikk: Prédikálószékek, sajtók és papirmalmok.

Magyar Grafika 1928 14.1.

M.D.K.

Manlius János vándor nyomdász

Eredeti nevén Hans Manuel a vasmegyei Németujvé
ron 1582-ben, majd 95-97-ig, Monyorókeréken
1588-92-ig dolgozott.A sopronmegyei Keresztu-
ron 1598-ban.

Szabó Károly: "A XVI szazadi magyar nyomda-
szatról".

Vasárnapi Ujság 1870.máj.15. 242-243.l.

MDK

MANLIUS ~~NYOMDA~~

Rézmetszet illusztrációk reprodukciói.

Soltész Zoltánné: A magyarországi könyvdiszités a XVI. században. LXIX. tábla.

Akadémiai kiadó, Budapest 1961.

MDK

MANLIUS ~~NYOMDA~~

Frankovits Gergely Hasznos könyvéből metszet-reprodukciók.

Soltész Zoltánné: A magyarországi könyvdiszitès a XVI. században. LXVIII. tábla.

Akadémiai kiadó, Budapest 1961.

MDK

MANLIUS ~~NYOMDA~~

Frankovits Gergyely:Hasznos könyvéből metszet
reprodukciók.

Soltész Zoltánné:A magyarországi könyvdiszité
a XVI.században.LXVII.tábla.

Akadémiai kiadó,Budapest 1961.

MDK

MANLIUS ~~NYOMDA~~

Illusztrációk Frankovich Gergely müveiből.
/Reprodukciók/

Sőltész Zoltánné: A magyarországi könyvdiszités a XVI. században. LXVI. tábla.

Akadémiaikkiadó, Budapest 1961.

MDK

MANLIUS ~~NYOMDA~~

Iniciálé és záródisz reprodukciók a nyomda felszereléséből.

Soltész Zoltánné: A magyarországi könyvdiszitás a XVI. században. LXXII. t

Akadémiai kiadó, Budapest 1961.

MDK

MANLIUS (MAGYARORSZÁGI NYOMDÁJÁNAK
története)

Soltész Zoltánné: A magyarországi könyv -
diszités a XVI. században. p. 111-117.

Akadémiai kiadó, Budapest 1961.

MDK

MANLIUS nyomdász

első magyarországi kiadványa Beythe István

Postillájának még y kötete.

Soltész Zoltánné: A magyarországi könyvdiszités
a XVI. században. p.111.

Akadémiai kiadó, Budapest 1961.

MDK

MANLIUS ~~NYOMDA~~

Illusztrációreprodukciók Frankovits Gergely Hasznos könyvé-ből.

Soltész Zoltánné: A magyarországi könyvdiszités a XVI.században. LXXI. tábla.

Akadémiai kiadó, Budapest 1961.

MDK

MANLIUS ~~NYOMDA~~

Illusztrációreprodukciók Frankovits Gergely Hasznos könyvé-ből.

Soltész Zoltánné: A magyarországi könyvdiszités a XVI. században. LXX. tábla.

Akadémiai kiadó, Budapest 1961.

MDK

Manlius Sámos

Könyvnyomtató

Huszonhárom évig 1582-1604-ig dolgozott magyar földön. Kilencször költözködve. Az osztrák cenzura tette földönfutóvá.

Gyulai Farkas: A magyar könyvnyomtató
Grafikai Szemle 1910 évf 2. 38l.

MDK

Mann József épitész

Épitési eng. Vállalk.Közl. 1909.nov.17. 3.l.

Manlius János 1 MUK

vándor nyomdász

1582 ben tűnt fel Dunántulon Német-Ujváron. Manlius nyomtatta 1589-és 1593 ban Német Lövőn és Monyorókeréken a „Newe Zeitung aus Ungern" cimű röpiveket czék tudosítások voltak a törökökkel viselt harcokról. A mai tirlapok embryoinak tekinthetők. Vándorlásai közben Sárvárra került Manlius, alol letelepedett s itt működött 1602 ig.

Fertinger K: Hazánk könyvnyomtatói stb. Grafikai Szemle 1892. 11 z 179 l.

Manlius János
vándornyomdász

2

MDK

által Sárváron nyomott ősnyomású
címlap másolata: Magyari István
sárvári prédikátor tires támadó
iratának címlapja, mint illustrátió.

Fertinger Károly: Hazánk könyvnyomtatói stb.
Grafikai Szemle 1892. 11 z 180 l

Manlius János, nyomdász

– nem tudván megfelelően magyarul, sem horvátul, magyar és horvát kiadványait vagy a szerzővel vagy alkalmanott korrektorral, Farkas Imrével javíttatta.

Fitz József: A magyar nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II. k. Bp. 1967.

54. l.

Manlius, nyomdász

– illusztrációkedvelő, külföldi első nyomdájából, Laibachból hozott magával iniciálékat, de használt olyant is, melyet Hoffhalter Rudolftól vett át, sőt vannak olyanok, melyek azonosak a nagyszombati katolikus nyomdáéval

Fitz József: A magyarországi nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története II,k, Bp. 1967.

68.

MDK.

Manlius János
vándornyomdász

a vándornyomdászok, legtöbbet koborló egyénisége volt, a 16. században. Helyes tapintattal zolgálja azon idők szellemi szükségét."
Lubik Lol Tán: A vándornyomdászok
Grafikai Szemle 1895 évf. 7 z. 118 l.

Mankóczki Balogh

Magdolna

festő

l. Balogh Mag-

dolna, man-

kóczki

MDK

Mankovics Mihály festőm.

M.M. Müvészet 1914. 422. l.

MDK

Mankóbüki Balogh Magda

Orgonák, vf.

2-es ut, vf.

Nagymama, vf.

Őszterke, vf.

Pécsi Képzőművész és Műbar. Társ.kiáll. 1937. máj.

Mankovics (Farinola)

Bálint

Könyvnyomdász

XVI. 7.

l.

Kertésznyomtatott

118. l. – 119. l.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
1144 | 1915 szám
Érk. 1915 év III hó 26 n.

A hozzájárul

ség az épitést követő ne

lán fog részletesen elsz

Elhatározásár

tése érdekében még abban

teni, ha a távbeszélő ál

nem kivánná.-

K a s s a, 19

Mankovits Ákos

festő

l. Ferképzomfoisk vk

1939-41: 142. l

sa, 1944. jan. 25.

azgatóság !

em segitségüket. Megirtam Fáy István
kel szeretném kiadni, mert hisz fáji
alkotásokkal volt diszes. Úgy tudom,
nában igen sok Tájban készült felvétel
tély fö és mellékhomlokzatáról stb.
érem az igen tisztelt Igazgatóságot,
okat nekem elküldeni kegyeskedjék..A
teritem. Lehet, hogy máris két példány-
, hogy ezeket a másolatokat rendelke-

n kijelentése mellett vagyok
lt igazgatóság

ztelö hive:

Keller Imre,
ny. gimn. igazgató,

assa, Rimanóczy- utca 8.sz.

MDK

Mankovits Ákos

a Képzőmüv. Főisk. Aba Novák növendéke. A pécsi művésztelepen dolgozott, müveiből kiállitást rendeztek.

Nikolszky Géza: Művészeti képtárlat a belvárosi népiskolában. Dunántul, 1941, aug.

Mankovics Mihály (1785-1853)

Ikonfestő volt. Sok éves bécsi, krakói, kijevi és moszkvai tanulmányai után házatért és a munkácsi görögkatolikus püspökség udvari festője lett. Sok ikonosztázt festett az egyházmegye templomai számára.

Kelembéry Sándor: Az ikonok divatját éljük.

Új Ember, 1942. júl. 23.

Mankovics Mihály

festő

szül. 1785

l.

Szabómagy fest

161. l.

vélborítékgépek. Ívrázó- és ösz-
nyvkötő- és dobozgyártógépek.
nkívül: Faeszközök. Betűk. Fémek.
szére szükséges összes anyagok

vízum. Lakásokról gondoskodik és
hrauer Ottó igazgató, Budapest,
onszám: Automata 239—81 és a

cher Buchgewerbe-Verein

M D K

Mankovics Mich. Ungvár.

festő

Kapossy János: Épitők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1838-ban. Műv. Krt. 1952. 1.sz. 138 l.

Mankovics Mihály

1785–1853

Láb I. 104, 137

II. 41

IV. 55. 157

Mankovits Mihály

Thieme Becker

XXIV. 19. l.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Mankovics Mihály

l.

Wag Dej

212. h

l és arczélben van ábrázolva.
haja, szemöldöke, bajusza ősz-
kezében rövid nyelü fokosát
meg ezüst-paszománttal és gombo-

Ltsza 434.)

tetett át.

Mankovich Mihály

Művészet 1912. 183
– 1914. 422–427

ert magnézni

Felirat ezüsttárgyon V. 11.

— ezüstlemezen V. 12

Mankovics

l.

LykaMagyműI800-50

137,179,433.l.

MDK

Mankovics Mihály, festöm.
K
Bacsinszky gör.kath.püspök 1802-ben saját költségén tanittata a bécsi akadémián öt/talán, h. gyakorlott festöre amugy is szüksége volt?/

?: A táblabiró-világ gyüjtöi és mecénásai. /1800-1850/
A Mübarát. 1922. II.évf.1.sz. 10.1.

 M. D. K.

Mankovics Mihály, festő 1785-1853

Született és működött Eperjesen arcképfestő, a becsi iskola követője.

Anna Petrová-Plesková: Slovenské výtvarné umenie obdobia narodného obrodenia. Bratislava, 1966. 20. old.

Mankose Wasilie

1815 – 1829

l.

Eperjéssy 1929

11. l.

Áthozat : 23.000 P.-

való hozzá-
..... 1.000 P

lyreállitá-
..... 1.000 "

égü épületek
em látható 1000.-+
..... 3.000 "

ásatásokra
..... 800 P +

tására ..... 500 "

atarozására ..... 500 "

llitási költ-
..... 500 "

lom tataro-
ás ..... 500 "

rbahozatalára ..... 500 "

eritésének
hozzájárulás..... 500 "

Mankovits Ákos

rajztanári jelölt

Ferk. pzomfoisk. vk

1939-41. 149. l.

lnök Ur!

n Kassára érkezett 20.000 pengős műem-
adt 5.975 P 25 filléres részletet van
elettel, az eredeti nyugták egyidejű
vel, elszámolni.
olásom átvizsgáltatása után azt jóvá-
óztassék.
Elnök Ur őszinte tiszteletemet.
án

Mihalik

Manjas Johann

javító 1786.

irod

Schirek Holitsch

131. l.

Manier Stúdió

Magyar Iparművészet az
ezredfordulón 2003

96.e

pontjából is csak egy fontos, hogy
ésed, hogy azt a tél folyamán már
okos dolog legalább a kéziratod
jóváhagyásod után fordítható

hozzuk a könyvedet németül, bár
ejtéseim sincsennek. A honorárium
a mi költségünkre megy a fordítás
án volna számítható. Persze a
egadni, mert a terjedelmet meg-

a Pantheon Verlag-unk hozná,
lagelo könyvvel fog indulni, in-
j sorozata is: Albae vigiliae. 4

MANIEL, Jules építész

Az Osztrák Államvasút Tarsaság építési igazgatója. Ő irányítottu a temesvári vasútállomás építését 1857-ben. A terveken szerepel aláírása.

Kubinszky = MN 1999/4. 211. és ill

omaink alaprajz szerint
osítása az elért eredmények
ó ellentmondásoktól.
köríves és egyenes
formák datálásánál
eknél.[18]
ehatóan elemezte, s arra az
ives szentélyzáródású forma
s, s hazánkban megelőzi az
eskörû megjelenését.[19] A
periódusa datálásához tehát
ugában csak tág időhatárokat
il.
abb támpontot a téglaméretek
az itt előforduló méretek a
ít,[20] Csecstó,[21]
. századig fellelhetők
ad,[23] Pusztaszer-Monostor
ör-torony 13. század,[25]
gyedül arra utalhatnak,
ábbi 11. századi építmények
nem fordulnak elő a Dél-
zőnek látszó 24-26 x 13-16 x

MDK

Manielli

Széchenyi István arcképe, Amerling után Manielli rézm.

Müvészet II., 1903, 346-47. A Honmüvész képmell.

Manielli, grafikus

Művészet, II., 1903. 346-47.

A Honmüvész képmellékletei.

M. Mankay Piroska

Katol-Szemle. 1942. 377-78. l.

Manielli

läsa
2

Kohlman

sezm.

Manielli

XIX 2

l.

Vayer Széchenyi

105. l.

Manielli

M.Tud.Akad. Széchenyi Könyvt. Kiáll. 1902. máj.
19 l.

Manias Joseph

Korongos 1746

l.

Schirek Holitsch

129. l.

Manias József

1746-tól a Holicsi fayance
gyárban dolgozik.

Török-Holics. 134. l.

Antoninus Pius ~~[illegible]~~ IX. 112.

Manias Jakob

Modellierer

XVIII a.

l

Schirek Holitsch

120. l.

77427.

Manhestein

tollrajzának (1685) reprodukció –

felvétele illusztrálja

a Budapest c. folyóirat 1971. 6 számát

37. l

Manhardt Alfréd

Nagybánya kiáll. kat. 1912.

82

~~[illegible]~~ bronkori

Csésze, bronzból, III. 131, 132, 133, 134, 135, 136,

Manhardt Alfréd

Nagybányai kiáll. kat. 1912

83

Rónaky Kálmán dr. vaim.
árvaszéki ülnök IX. 86.

M. D. K.

MANHARDT Alfréd festő

1906-ban Nagybányán a Szabad-iskola növendéke

Pécsi Műh. 1954. 324. l.

M. D. K.

MANHARDT Alfréd festő

1907-ben Nagybányán a Szabad-iskola növendéke

Réti Bn. 1954. 327. l.

Manhart Ferenc

napai stukátor
mester
1842

l

Ruzicska Herend

10. l.

Visegrád 1946. IX. 19

	Bevétel	500.00
IX/19	villamos a bajohoz	0.90.
	Vasuti jegy visegrádra	10.40.
	Komp átkelés	0.90.
IX/26	Hárbér	150.00
	Munkavi[illegible]ak	112.00
	Ricci [illegible] Kovl [illegible]	30.00
	villamosbutáról	5.00
	Komp [illegible]	0.90.
	Vasuti jegy Bpestre	10.40.
	villamos [illegible]	0.90
IX/28	Levéltéri [illegible]	0.50
		121.90
		178.85
		500.75

Vm 170.00
6.50.
2.00
35

Manias József

holicsi keramikus

l. Sikmagykerám

60 l

hó 11-én elfogy
koronának
ben való - ki
ni méltózta
A kinta
vajda - hunya
kezérének feo
gálni.

Budapest, 190

Mangsch Gyula

„Juhász pulival" figurája herendi porcelánból.

dr. Sikota Győző: Herendi porcelán 70.
Műszaki kiad. 1970.

Mansfeld András, grafikus
a Krakkói Grafikai Biennálén
szerepeltek a művei munkái.

Látták, hallották
1946. VIII. 8. 20.37 Petőfi – Vue –

Mangsch Gyula MDK

Mackó, gipsz

Műcsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

Mangsch Gyulaszobrász

Mackó

Jubileumi kiállitás tárgymutatója.Mücsarnok.1934.

MDK

Manhardt Alfréd,

Müller Károly 1907-ben az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje. /1902-1912./ XXX 83.1.

M.D.K.

Mangurt, órásm.

Győri órás. Lásd: Mangvet név alatt. 346.o.

Jenei Ferenc: Régi győri órásmesterek. 345.o.

Arrabona, 7.1965. A Győri Múzeum Évkönyve. Győr. 1965. Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr.

M.D.K.

Mangvet/Mangurt?, Mang Zürth/, órásm.

A tiroli Nandersből származott. 1767 okt. 16-án lett győri polgár. 1767 márc. 20-án jelentkezett és aug. 31-én felvették a céhbe Győrött, miután mesterdarabját bemutatta. 346.o.

Jenei Ferenc: Régi győri órásmesterek. 345.o.

Arrabona, 7. 1965. A Győri Múzeum Évkönyve. Győr. 1965. Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr.

MDK

Manhardt Alfréd,

[illegible]

1906-ban az iskolában dolgozott.

A szabad iskola ideje. /1902-1912./ 82.l.

Margot

lösd
=
Perlajst. 95

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ____n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

MDK

Dr. Mangoldné Kende Jolán

Vidéki piac, vf.

Pata ucca, "

N. Szal. kiáll. 1927. jun. 17. l.

dr. Mangoldné
Kende Jolán

1928. jun. Neuz. halon
tav. tail
2 szines tus.

láid

Kende alatt
mics-e mely?

Mátyás, I. sz, magyar király III. 232

Mangold dr.-né
Kende Jolán
festő
Ét. 1928

74 alsó

75

M.D.K.

Manopld Károly litografus

emlitve

Fejős Imre: A Magyar Történeti Képcsarnok 75 éve.
Miv. Ért. 1959 (VIII) 238.

M. D. K.

Mangold Károly litografus

a 40-es évek közepén Pozsonyban volt
könyvnyomdája.

Gerszi, A magy. Zörajz. 1960 40

MANGOLD Károly

1833

Szalai - Szabó 1999. 179-180. No. 81.

Mangold Károly M.D.K.

könyvmdész

mük. az 1830-40 s éverben Pozsonyban

1). Pozsony Szeredi vasut Ferenci hidja

2.) Pozsony Szeredi vasut ....

3.) " " "

4.) " " "

5.) " " "

Gerszi, A magy. körajz. 1960 166

M.D.K.

Mangold Károly könyvtárán

6.) Pozsony látképe

7.) Pozsonyi látképek

8.) Pozsony

9.) A Magyarok Diszbemenetele

10.) Der neue Schacht

Gerori, A magy. körajz. 1960 166

Mangold C.

vézkarcoló

1837

l.

Dreschergyernek

24.1. után

86. l.

ősköri

Csont karikák, VII. 109, 111.

Mangold Anna

keramikus

1915–16.

Címtár 1930. 86. l.

MANGO

FRANTZ XAVERY, textilfestőmester

-A-

Az 5.függelékben a lőcsei festők céhlevelét találjuk 1715-ből.--A 6.függelék a lőcsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-tól 1869-ig.
E mesterek egyike volt:
243.- Frantz Xavery Mango, Esseg. 153.old 1802

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA. A Xantus János Múz. évkönyve, 16. Győr, 1974.

Manglitz Ferenc

Egerben a várban a Sötétkapunal van felállítva Dobó István nak és a honfoglalókna emlékl. ~~[illegible]~~ [illegible] egyit mezen Dobó István páncélos fekvő alakja, s a falhoz simuló emléktábla felett a turul madár. Fenti műve

Türk Frigyes: Eger vára. Eger, 1906. 58, 59. l. teppel

Manglitz Ferenc

Szobrász

1908.

Elhunyt 1930. 86. l.

Nyomatott a Globus rt. nyomdájában.
A kliséket és fametszeteket Körner és
Laufer cég készítette. A szobrok re-
produkcióit Léonce Rosenberg (Páris)
szives engedélyével közöljük

50 számozott példány készült díszkötés-
ben, különleges mellékletekkel. Cél-

Manglitz Árpád

Nobrass

1911—12

Éinnisk 1930. 86 l.

Mangliár Gula –

Szerdahelyi kéros

(ZALATERV)

ZALATERV, irodalmán Zalaegerszeg
építéses Terv = 1963-64.

Magyar Építőművészet 1968. 6. a. 30. l.

Mangliár Gyula

ZALATERV irodaház, Zalaegerszeg /Szerdahelyi Károly, Mangliár Gyula épitészek, Fürtös György keramikus./ - Magyar Épitőművészet, 1968.6.sz.3o-31.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz.149-182.l.
156.l.

Monglíár Gyula

és Szerdahelyi Károly tervezték a zalaegerszegi tervező-iroda pékházát.
1965.

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867–1967. Budapest 1970.

1431

Mangliár Gyula

Sz.K.: Városi Tanácsház, Zalaegerszeg. Építészek: Szerdahelyi Károly, Seregdy Miklósné. Munkatárs Mangliár Gyula, belsőépitész Dus Lászlóné, statikus Kozma Rókus. /Ismertetés, képekkel/

Magy.Ép.műv. 1972. 5.sz. 55.1.

MANGLITZ Johann, győri kőfaragó-
mester

J. M. bürgerl. Steinmetzmeister in Raab, el-
öntés-mentes pincék építésére ajánlkozik.
(1827, 1007 l)

Preßburger Zeitung
(Gesetzbuch)

MDK

Manger József épitész

Magyar Iparmüvészet, 1931. 39. 1.

Johannes Mich. Mangl

A Magy. Orsz. Levéltár. Tervtár: Teleki család gyömrői levéltára. 103. A budavári Teleki palota hoculoksatterve:

„L. sz. 54. 845. Domus Budensis. Die Haubd Facate: Gegen oriend Sup: Litrg A: Mit zvay Connicationen: Johannes Mich. Mangl Zimer majster in alt Ofen:"

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

188. l.

Johannes Michael Mangl

„Zimmermeister in alt Ofen".
Ő kivitelte el a Teleki palota elő
tervét 1780 körül. Nem került kivi
telre.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép

171. l.

Johannes Michael Mangl

A Teleki-palota keleti homlokzatának elő, kivitelre nem került terve, a 18. század második feléből.
(repr.)

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

172. l.

MANGEL JÁNOS
építést

Solymár
Látnivalók
TKM 628

12. old.

Mangel János

Hegyvidéki építészet fejlődése. (Írta: M(angel) J(ános). Magyar Építőipar, 1966. 15. évf. 12. sz. 764. l.

Ipari épületek tervezése. (Írta: M(angel) J(ános)) Magyar Építőipar, 1966. 15. évf. 12. sz. 763.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1969. 3. sz. 243-284. l./

~~x~~ 275. l.

Mangel János

Lengyel kör alaprajzú magas lakóház terve. (Ism. Mangel János). - Magyar Építőipar, 1966. 15. évf. 10. sz. 636.

A mai építészet az Egyesült Államokban. (Ism. Mangel János.) - Magyar Építőipar, 1966. 15. évf. 10. sz. 636. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1969. 3. sz. 243-284. l./

~~xx~~ 275. l.

MANGEL János ácsmester

ő készítette a solymári r.k.templom terveit 1782-ben

ld. VÁCZ JózsefÖ A solymári kegykép története. Solymár, 1992. 16. p.

Következő számunk tartalmából

ÚJ KÉPTÁRAK — A Paksi képtár, Ballassagyarmat, a Kiscelli Múzeum

TEXTILBIENNÁLÉ — Koralovszky Márta, Torday Alíz és Lóska Lajos írásai

PLAKÁT — Bakos Katalin: Baráth Ferenc, Árendás József
— Orosz István: „Zöld plakátok"
— Justyák János: Az óriásplakát

Mezei Ottó írása Nemes-Lampérth Józsefről

Majoros Valéria: Ismeretlen Ferenczy-kép egy londoni akción

Kovács Győző: Emlékeim Schöffer Miklósról I.

Kelényi György: Olasz barokk rajzok

Mangel János

épitész hallg.
a mű egyetemen

Tarján László:

Fenti fejszobra.

Repr.

Technika

1940. 17. l.

muv.

i. 72

1 köt. 4r

Ipolyi

Arnold

Geschichte und Restauration der
kirchlichen Kunstdenkmale in
Neusohl

Aus dem Ungarischen übersetzt von Dr. Adolf Dux.
Entworfen, gezeichnet und ausgeführt von Franz Storno.

< Mangel János >
épitész (?) cikke

< > Uj épitészet
Észt- és Finnország-
ban I. Technika
1939. 362–364 l.
II. 384–387. l. (képekkel.)

Mangel János

okl. építészmérnök

Kül. - Budapest 1916.

Végzett 1940.

József nádor 1939/40

228. l.

III.

DR. H. C. REHBOCK TIVADAR

KARLSRUHEI NYUG. MŰEGYETEMI NY. R. TANÁRNAK

A MÉRNÖKI TUDOMÁNYOK TISZTELETBELI

Mangel János

16 emeletes blokkokból épített lakóépületek Moszkvában. (Ism. M(angel) J(ános).) – Magyar Építőipar, 1966. 15. évf. 12. sz. 764. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1969.3.sz. 243-284.l./

275. l.

Mangel János építészmérnök Budapest 1916

Józsefnádor 1939/4o

ászló-kódex). XVI. sz. 241a lap.

M.D.K.

Manga János: Egy dunántuli faragó paraszt

Művészet, 1954. 2 sz. 31-2 l.

Manga János

A „Kis iparmüvészet" – sorozatban Manga János „Magyar pásztorfaragások" c munkájának második kiadása jelenik meg.

Új Corvina-könyve.

Magyar Nemzet, 1976. nov. 28.

Gosztonyi Gyula: A mánfai templom

Kny. Technika
2°, 6K, 4L, Budapest, 1939

Mánfai templom

Mányfa

Baranya M.

Romer ft.

Schulerferencer. 1862.

1) Helyszín rajza és, ászakioldal, kerentmetret, $6^{III} = 1$ öl

2) nyugati oldal régi állapot és rest. terv. $7^{III} = 1$ öl.

3) kerentkút. 2^{II} 1 öl.

21.

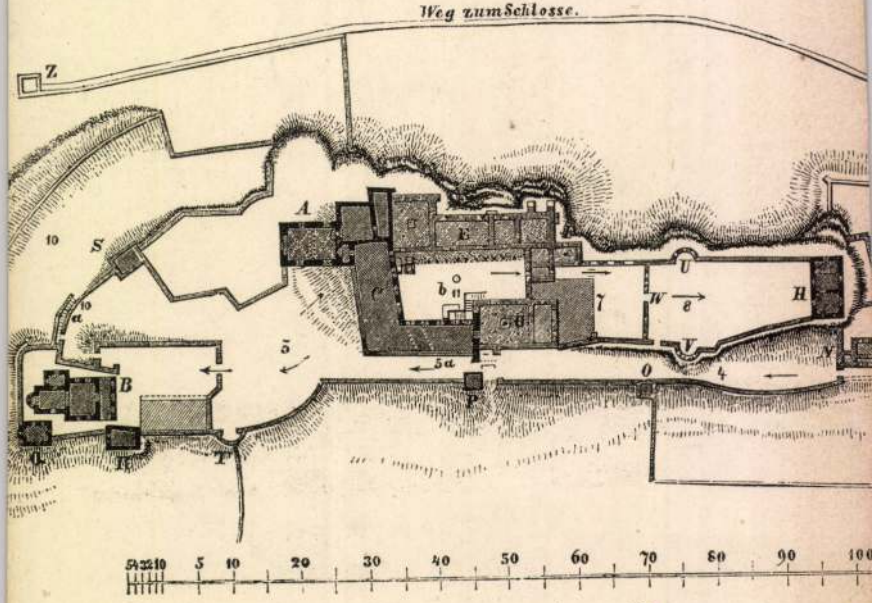
Weg zum Schlosse.
Z
A
E
F
C
b
11
G
7
U
W
8
H
V
N
O
4
P
5
5a
B
T
S
10
a
10
5 4 3 2 1 0
5
10
20
30
40
50
60
70
80
90
100

19.

Mánfai tk.

templom

Baranya m.

l.

Ger-MRE

31, 41. l.

86

⊥, melynek lába mellett korsó van és a mellen innen ez nő halad jobbra, a ki visszatekint és kivágott ruhájának alját felemelten viszi.

⊥ jobbra,

Veneziában 1588 április 19-én.

ek) Borg. Ant.

Körülöl,

tt asztalnál, ⊥ az egyik ~~[illegible]~~ kenyeret tart kezében,
baljával az asztalra könyökölt és
~~ad ⊥ ki visszatekint és kivágott ruhá-~~
~~l lábánál korsó áll.~~ Balról a kut ká-
ret ad társának, ki azt kiüriti. Kissé idább
~~visz tánczolva.~~ A háttérben, a kut
obbról, több bárányt, egy kecskét, ~~[illegible]~~ egy
szünk észre. A köztük lévő nő, ~~[illegible]~~ kor-
ülőket. Az égbolt felhős. Az asz-
r jelzése ez: CARLO CALIARI P.....

m.

: VII. 19-én 900 lirán. (403 frt. 65 kr.)
1-én (246/95.)
54347/95 min. számot.

Mánfai templom

romankori

kepje repr.

Kiss Pécs

46. l.

47. l.

jog, melynek érvényesítéséről, biztosításáról v. alakításáról van szó, *az anyagi jog*. (L. *Perjogi.*) Az anyagi jog a tárgyi jog által adott privilégiumszerű lehetőség, mely csak egyet v. többet illet meg s ily értelemben azt a tárgyi jog által védett hatalomnak is nevezik. Az A. szabályokat állít fel, egyrészt az illető eljárásra hivatott organumoknak az állam jogszolgáltatási hatalmának mikénti gyakorlására, másrészt az egyes érdekelteknek a cél elérése végett szükséges cselekvények mikénti végzésére.

Alakíthatóság. Ha vmely anyag külső erők hatására alakját maradólag megváltoztatja, alakíthatónak nevezzük. Ha az alakítás csak folyton növekvő erővel végezhető el, az anyag *szívós*, míg ha a deformálódás állandó erő alatt megy végbe, az anyagot *képlékenynek* nevezzük. A legtöbb lágy fém előbb szívós, majd többé-kevésbbé képlékeny tulajdonságot mutat, míg a keményebb fémek, így különösen az acélok csak szívósak. Az olyan anyagot, mely a külső erő hatására alakját maradólag megváltoztatni nem képes, *ridegnek* nevezzük.

Alaki védelem, l. *Anyagi védelem.*

Alakmajmolás, l. *Mimikri.*

Alakor (Triticum) névvel illetik a silányabb búzafajtákat, amelyeket rossz termőföldeken szoktak elvetni. Fajai :

volna, ennek számítja be. Hasonló a helyzet az u. n. *jogi személyeknél* is. (L. o.)

Alap. Költségvetésjogi értelemben az államvagyonnak vagy bizonyos bevételeknek meghatározott célra lekötése olykép, hogy a bevételek a kijelölt célra teljesen felhasználhatók. Az A.-ok létesítése az államháztartásban a költségvetés teljességének elvével ellenkezik, ezért csak kivételesen indokolt, ha bizonyos bevételek meghatározott cél szolgálatára jelöltettek ki és azoknak kizárólag a kijelölt célra való felhasználását feltétlenül biztosítani kell. Ilyenek : az alkalmazottak járulékaiból létesített Nyugdíjjárulék A., Orsz. tisztv. betegs. A., az áll. költségvetésben megszavazott hitelekből létesített rendelkezési és egyéb A.-ok. Az A.-szerű gazdálkodás rendszeresen előfordul a megyei és községi háztartásban a határozott rendeltetéssel szedett közjövedelmeknél. Pl. háztartási A., út A., nyugdíj A., stb.

Alapalakzat a geometriában *egy-*, *két-*, *három-* stb. *méretű* lehet. Egyméretűek : a *pontsor*, vagyis vmely sugárhoz (egyeneshez) tartozó pontok összesége ; a *síksor*, vagyis vmely sugárhoz tartozó (rajta átmenő) síkok összesége ; a *sugársor*, vagyis vmely síkhoz tartozó (a síkon levő) és e sík ugyanazon pontján átmenő sugarak összesége. Kétméretűek: a *pontsík*, vagyis

Mánfai templom

MÁNFA. (Baranya.)

Keresztelő medence.

Gerecze, 1906, 133 l,

MÁNFA. (Baranya.)

Régi r.k. templom.

Mánfai régi templom

Gerecze, 1906, 133 l.

(Mánfai templom)

Gosztonyi Gyula: A

1) Kny. Technika.

4-r. 6 kép. 4 l.

Bp. 1935

Gent (824)

=7

Tek. Országos
ságának

BUDAPEST.

gháboru és az azt követő szomoru
alottainak emlékére a magyar kirá-
ég folyó évi november hó 1.-én
a rákoskereszturi hősi temetőben
ut,a Rókus kórháztól induló 28-
mása:/ a hősök emlékoszlopánál
bekötött egyházi szertartást végez.-
nyzó Ur Ő Főméltósága és családja

Manetto da Firenze olan M. D. K.

tkp. Ammanati építén

Filippo Scolari hivta 1405 ben Firenzéből hagyarországra. 1426 ig Scolari nolgálatában állt, majd 1450 ig a császár budai építkezésein dolgozott. Az ozorai várat is ő építette.

Dobroslava, henclova: Középeurópai XIV. és XV. n.-i szabályos alaprajzu várgalaták. Műv. tört. Ért. 1958 (VII) 2-3 sz. 102

Manetto, Ammannatini

Manetto Ammannatini. Filippo Scolari, temesi ~~gr~~ főispán s útóbb Zsigmond király építésze.

Mellini Dom. Vita di Filippo Scolari p. 69. 70.
Bidlogh Iolan. Andrea Scolari, váradi püspök mecenási tevékenysége. Arch. Ert. 1923–1926. 181. l. Tört Tár. 1884. 18. 417. 432. 434. l.
(184)

Trencsén vára II. 194.

Manetto,

Ammannátini, ~~Matteo~~

~~Manetto~~

építész

irod

Balogh Jolán: Andrea Scolari váradi püspök mecenási tevékenysége. Arch. Ért. 1923–26. 181. l.

Filippo Scolari temesi főispán építésze volt, akit Zsigmond király is haláláig foglalkoztatott.

MDK

Manetto Ammanatini

Horváth E: Sigismondo Re d'Ungheria e l'Italia.
Corvina 6938. febr. 4. 132-36 l.

Manetto Ammanatini építén M.D.K.

15 n.

Ozorán Philippo Scolari udvarában elt. Kastélyokat, templomokat épitett. 1427 ben Zsigmond volgálatába lépett. meghalt 1450 ben

K. Divald: Old Hungarian Art. London 1931
169.

MDK

Manetto Ammanatini, il grasso legnauiolo
da Firenze .1384-ben született,mh.145o-be

Brunelleschi legszükebb környezetéből került Budára. Magyarországon nagy sikereket és nagy vagyont szerzett.
14o9-ben Ozorai Pipo meghivására Pellegrino intarziátor kiséretében jött Magyarországra.

Horváth Henrik: Budai kőfaragók és kőfaragójelek.
Bp.1935. 39.l.

Manetto Ammanatini M. D. K.

épitin

Zsigmond hivta udvarába

Kanyis, hagy. mův. Bp. 1960 426, 427

Manetto Ammanatini

MDK

olasz építészt

Zsigmond király is foglalkoztatta.

43.o.

Bersos & Söder - Zádor : Budapest. Bp. 1960.

MDK

Manetto Ammanatini, kőfaragó

épithette gazdájának, Ozorai Fülöpnek a közép-utcában/ Media Platea/ állott városi palotáját. /Florentin quattrocento formanyelv: épülettagok, faragott töredékek./

Horváth Henrik: Budai kőfaragók és kőfaragójelek. Bp. 1935. 103.1.

Manetto Ammanatini

olasz asztalos és építőmester
Brunelleschi barátja és
tanítványa. Gzorai Pipo
temesi gróf
magarországi építőmestere,
várainak megerősítője
XV. sz. eleje
le budavári „Friss palota"
építésében is résztvett

106. l.
109, 114, 127. l

Horváth H: Zsigmond
király és kora
Bp 1937

-

/Korábbi bibliogr./

Jónás, festő, kőrajzoló ; sz. 1824.
---
ban iratkozott be a bécsi képzőművésze-
upelwiesernél tanult 1842-43., további
éneti festészeti osztály hallgatója
va vára" c. kőrajzai a M. Történeti
ben vannak.

Manetto Ammannatini

Zsigmond udvarában dolgozó firenzei müasztalos nevét Vasari emliti

Vadászi Erzsébet ismertetése Zlinszkyné Sternegg Mária Marqueterie renaissance dans l'ancienne Hongrie c. könyvéről.

/Müvtört.Ért., 1969. 1. sz. p. 82./

MDK

Manetto Ammanatini épitész.

Pipo Spano hivta az országba Brunelleschi tanitványát. Müvei, a kora-renaissance első müvei elpusztultak.

A magyarországi müvészet története I.
Bpest, 1961. II. kiadás. 2oo.l.